

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMINE

DOCUMENTE
PRIVIND
ISTORIA ROMINIEI
RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. III

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMINE

www.dacoromanica.ro

RĂSCOALA DIN 1821
DOCUMENTE INTERNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

DOCUMENTE PRIVIND ISTORIA ROMÎNIEI

RĂSCOALA DIN 1821

III

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
INSTITUTUL DE ISTORIE

RĂSCOALA DIN 1821

DOCUMENTE INTERNE

Vol. III

Cu indice și glosar pentru vol. I, II și III

COMITETUL DE REDACȚIE:

ACADEMICIAN ANDREI OȚETEA — REDACTOR RESPONSABIL,
NICHITA ADĂNILOAIE, NESTOR CAMARIANO,
SAVA IANCOVICI, IOAN NEACȘU, ALEXANDRU VIANU

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE
1960

1. — 7 decembrie 1821. — Mărturie despre înrolarea la începutul răscoalei a trei locuitori din Tomșani în oștirea lui Tudor Vladimirescu.

2. — 16 decembrie 1821. — Date cu privire la unele fapte ale polcovnicului Solomon în vremea răscoalei.

3. — 24 decembrie [1821]. — Vogoride respinge atacurile împotriva politicii sale și sfătuiește pe boieri să se întoarcă în țară.

4. — Dumbrăveni, 24 decembrie 1821. — Paharnicul N. Bucur către biv vel vistierul Alecu Balș, despre purtarea turcilor și despre incendiile din Iași.

5. — 26 decembrie 1821. — Caimacamii Țării Românești arată că luarea zahe-relilor și pricinuirea stricăciunilor la moșiile Uluiți, Afumați și Zimnicea se motivează prin faptul că aceste moșii sînt proprietatea lui Al. Ipsilanti.

6. — 30 decembrie 1821. — Anafora în pricina mănăstirii Hurez cu locuitorii din Baia de Fier care s-au alăturat lui Gîrbea « apostatul » și prin « silnică revoluție » au luat vitele mănăstirii și au izgonit pe ungureni de pe muntele acestei mănăstiri.

7. — [Decembrie 1821 ?]. — Fostul mitropolit Ignatie scrie boierilor emigrați că cei ce s-au reîntors în Țara Românească vor fi considerați trădători și că măsurile luate în acest răstimp sînt ilegale.

8. — [9? decembrie 1821]. — Firman către Silistra valesi, să apere « raialele » de abuzurile trupelor turcești aflate în Țara Românească.

9. — [1821]. — Boierii refugiați la Brașov și Sibiu scriu celor rămași în București că sînt solidari cu măsurile ce le vor lua pentru binele comun, iar la hotărîri mai grele să fie consultați în taină.

10. — 20 decembrie / 1 ianuarie 1822. — Ahmet pașa cere caimacamului Vogoride să nu dea voie boierilor refugiați să ridice veniturile de la moșii.

11. — Sibiu, 2 ianuarie 1822. — Hagi Ianuș se dezvinovățește față de Ioan Samurcaș, caimacamul Craiovei, că ar fi fost amestecat în răscoală și se consideră persecutat pe nedrept.

Notă. — Regestele în limba rusă pentru toate cele trei volume de documente interne se dau la sfîrșitul acestui volum (p. 447)

12. — 9 ianuarie 1822. — Jalba lui Neacșu Dincă, birnic din satul Făgețel (Olt), către Ahmet pașa, să fie adus la judecata divanului postelnicelul Ioniță Bumbăș, care caută prin cazne și bătăi să-i stoarcă suma de bani luată de pandurii lui Tudor în timpul răscoalei.

13. — [Sibiu,] 9 ianuarie 1822. — Minciaky comunică mitropolitului Veniamin numirea sa în postul de consul general al Rusiei în țările române și-i face cunoscut că țarul este nemulțumit de manifestările boierimii moldovene aflate în pribegie.

14. — 20 ianuarie 1822. — Ioan Pioarul, învinuit de atacuri săvârșite în timpul răscoalei, se justifică cu ordinele căpitanului Magheru și dă informații despre Papa Vladimirescu.

15. Craiova, 24 ianuarie 1822. — Dimitrie Bibescu comunică lui Hagi Ianuș că turcii au ridicat cerealele de pe toate moșiile din Mehedinți, Dolj și Romanați.

16. — 29 ianuarie 1822. — Ștefanache Vogoride este întărit în funcția de caimacam al Moldovei.

17. — Cernăuți, 29 ianuarie 1822. — Boierii moldoveni refugiați în Bucovina arată lui A. Pini că ei au cerut de la Poartă drepturile prevăzute în tratate și roagă să fie îndrumați cum să procedeze în viitor.

18. — [Ianuarie 1822]. — Boierii și negustorii din Oltenia cer Porții o cirmuire independentă față de cea din București. Ei pretind că răzvrătirea lui Tudor a fost dirijată din București spre Oltenia.

19. — [Ianuarie 1822]. — Boierii din Iași cer lui Ștefanache Vogoride ca fără-delegile turcilor în Moldova să contenească.

20. — București, 6 februarie 1822. — Trandafir Bira este înștiințat că s-au dat dispoziții ca pagubele pricinuite în timpul răscoalei să fie inventariate, iar zahe-relele luate pentru nevoile trupelor turcești să fie plătite.

21. — 6 februarie 1822. — Boierii moldoveni aflați în pribegie refuză să se întoarcă în țară și cer Înaltei Porți înlăturarea lui Vogoride.

22. — 11 februarie 1822. — Judecata departamentului cremenalion în pricina biv vel logofătului Dumitrache Brăiloiu, a cărui casă a fost incendiată în decursul unei lupte între pandurii și turcii.

23. — Cernăuți, 12/24 februarie 1822. Actul de înfrățire al boierilor moldoveni de clasa a doua.

24. — 20 februarie 1822. — Locuitorii satului Jorești (Hirlău) mărturisesc prin jurământ că eteriștii au « călcat » casa spătarului Vasile Brăescu.

25. — 25 februarie 1822. — Clăcașii de pe moșiile Măceșul Sîrbesc și Romnesc (Dolj) ale banului Gr. Brîncoveanu « consimt » să plătească « cîștigul vinului și rachiului, banii zilei clăcii, ai lemnelor și ai plugului », la care nu s-au supus în vremea răscoalei.

26. — Iași, 23 februarie [1822]. — Scrisoare către un spătar despre înființarea unei societăți « revoluționare » la care a aderat un număr de 37 boieri moldoveni.

27. — 8 martie 1822. — Mitropolitul, episcopii, boierii și alți locuitori din Țara Românească cer Porții îndepărtarea grecilor din funcțiile bisericesti și mănăstirești.

28. — Sibiu, 20 martie / 1 aprilie 1822. — Scrisoarea lui A. Pini către Al. Vilara cu privire la o lucrare a acestuia din urmă, făcută pentru binele patriei.

29. — [Sibiu, 22 martie / 3 aprilie 1822]. — Tabel de banii intrați în perioada iulie 1821 — februarie 1822 în vistieria Țării Românești din 12 județe și de sumele cheltuite de la 1 iunie 1821 și până la sfârșitul anului 1822.

30. — Martie 1822. — Divanul Țării Românești adeverește că Th. Ghica și-a făcut cu conștiinciozitate slujba după venirea oștirilor turcești în țară.

31. — [Chișinău,] 12 aprilie 1822. — Vornicul Negel către mitropolitul Veniamin, despre agitația și intrigile boierilor refugiați în Basarabia și Bucovina, în legătură cu delegația chemată de turci la Constantinopol și cu mișcarea unor boieri numiți « cărbunari ».

32. — [Chișinău,] 15 aprilie 1822. — Vornicul Negel despre alegerea domnului și despre speculațiile emigraților asupra probabilității războiului între Rusia și Turcia.

33. — 29 aprilie 1822. — A. Pini reproșează boierilor că s-au împrăștiat și sînt împărțiți în partide.

34. — 8 mai 1822. — Logofătul Pătru se plînge biv vel clucerului N. Glogoveanu de greutățile ce i le fac țaranii de pe moșie, care sînt « cu fumuri asupra stăpînului ».

35. — 24 mai 1822. — Divanul Moldovei ordonă catagrafierea și luarea în chezășie a tuturor străinilor.

36. — Brașov, 31 mai 1822. — Memoriul unor boieri munteni refugiați la Brașov, prin care roagă pe țarul Rusiei să le acorde un împrumut de 500 000 ruble.

37. — Brașov, 1 iunie 1822. — Boierii emigrați arată că delegația de boieri din Țara Românească, care se află la Constantinopol, nu este liberă să prezinte doleanțele reale ale țării și că orice aranjament în această chestiune trebuie să se facă de comun acord cu guvernul rus.

38. — 29 iunie 1822. — Divanul Țării Românești certifică buna purtare a lui Hasan bei și a trupelor sale.

39. — [Constantinopol,] 29 iunie 1822. — Nota Porții către ambasadorii străini, pentru a numi la București și Iași numai cîte un consul și cîte un dragoman, care să nu mai fie însă dintre greci.

40. — 5 iunie 1822. — Mihalache Manu și Grigorie Romanit roagă agenția austriacă să înștiințeze « unde se cuvine » despre « niște hoți arnăuți ce au ieșit din ținutul Sibiului » și fac jafuri în Țara Românească.

41. — [Constantinopol,] 7 iulie 1822. — Barbu Văcărescu și Mihăiță Filipescu sînt numiți caimacami ai domnului Țării Românești, Grigorie Ghica.

42. — 12 iulie 1822. — Îndatoririle lui Arif aga, numit beșleaga peste 40 de neferi în ținutul Botoșani.

43. — 20 iulie 1822. — Măsuri pentru despăgubirea locuitorilor Moldovei, jefuiți de ieniceri.

44. — Constantinopol, 20 iulie 1822. — Poarta interzice turcilor, cu excepția capanliilor prevăzuți cu « teșcherele și fermane », intrarea în Țara Românească.

45. — [București,] 22 iulie 1822. — Caimacamul Țării Românești, Barbu Văcărescu, scrie mitropolitului și boierilor refugiați la Brașov să se întoarcă în țară.
46. — 25 iulie 1822. — Vistierul din Mehedinți, Nicolae Boboc, fost căpitan de panduri, roagă pe Costache Samurcaș să dispună ca toți cei care au participat în 1821, împreună cu el, la jefuirea lui Manolache Hiotu, să fie obligați a contribui la despăgubirea acestuia.
47. — 28 iulie 1822. — Ciorna unei scrisori cu versiunea firmanului privitor la alegerea domnului, la înființarea oștirii pămîntene și la situația grecilor din Țara Românească.
48. — [20—29 iulie 1822]. — Firmanul sultanului Mahmud către Grigorie Ghica vv. pentru înlăturarea clerului grec din țară.
49. — Iulie 1822. — Perilipsis de suma încărcăturilor și cheltuielilor de la venirea oștilor turcești în Moldova și pînă la numirea domnului, în iulie 1822.
50. — [Începutul lunii 1822]. — Boierii moldoveni arată valiului de Silistra greutățile ce întâmpină în căutare de bani pentru întreținerea trupelor turcești și-i cer un împrumut de 200 000 lei pentru noul domn.
51. — Brașov, 14 august 1822. — Memoriul mitropolitului, episcopilor și boierilor din Țara Românească către țar, împotriva numirii domnului Grigorie Ghica și împotriva abuzurilor făcute de Înalta Poartă.
52. — 17 august 1822. — Marele vistier Petrache Sturza poruncește isprăvniciei Hîrlăului să cerceteze pe cei suspecți, deoarece s-au înmulțit «făcătorii de rele», și-i amintește că beșleaga nu are dreptul să se amestece în treburile «țirgului și ținutului».
53. — Sibiu, 19 august 1822. — Hagi Ianuș comunică arhimandritului Antim Jitianul știri despre situația din Oltenia, unde caimacamul cîrmuiește în înțelegere cu turcii și totodată se plînge împotriva boierilor care îl acuză că ar fi fost eterist.
54. — 24 august 1822. — Locuitorii de pe moșiile Dăbuleni, Ciuncu și Broasca (Romanați) ale banului Gr. Brîncoveanu se plîng că sînt puși să plătească în bani zilele de clacă, neprestate în anul 1821.
55. — 24 august 1822. — Caimacamii Moldovei apelează la boieri să împrumute vistieria, pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a trupelor turcești.
56. — 25 august 1822. — Date privitoare la nesupunerea țiganilor mănăstirii Nucetul în 1821 și 1822.
57. — [Silistra,] 25 august 1822. — Ioan Sandu Sturza vv. poruncește caimacamilor să achite datoria de 542 624 lei, pentru ca trupele turcești să poată fi retrase din Moldova.
58. — Cernăuți, 25 august 1822. — Memoriul unor boieri moldoveni emigrați, prin care cer țarului să intervină la Poartă pentru: «iertarea birului pe cîtiva ani», anularea boierilor făcute în vremea domnului Suțu, îngrădirea puterii domnești și libertatea comerțului.
59. — [August 1822]. — Scrisoare în legătură cu probabila confiscare a averii boierilor fugiți din Moldova și cu încălcarea vechilor drepturi ale țării, prin numirea unui bașbeșleagă alături de domn.

60. — [A u g u s t 1822]. — Boierii moldoveni refugiați arată țarului Rusiei situația țării și cer sprijin și ocrotire.
61. — 29 a u g u s t 1822. — Matei Păiuș și tovarășii săi arată cum au fost înrolați în oștirea lui Ipsilanti.
62. — 1 s e p t e m b r i e 1822. — Partenie, egumenul mănăstirii Berca, intervine pentru eliberarea lui Dobre, fiul lui Radu poslușnicul egumenului, arestat pentru că « s-ar fi scris la volintiri ».
63. — S e p t e m b r i e 1822. — Z. Petre roagă pe domnitor să-i dea « o chiver-niseală », deoarece a pățimit din cauza « apostaiților », iar în trecut a fost neglijat din cauza « celor streini de această patrie ».
64. — I a ș i, 1/13 o c t o m b r i e 1822. — Porunca domnului Moldovei de a se arenda prin licitație publică moșiile mănăstirilor închinete, moșiile domnești și grecești, precum și viile și bunurile de la orașe ale grecilor și mănăstirilor grecești.
65. — 10 o c t o m b r i e 1822. — Hotărâre domnească privind despăgubirea arendașului ocnelor de sare din Țara Românească în 1821 din veniturile moșiilor fostului domn Al. Suțu.
66. — O d e s a, 10 o c t o m b r i e 1822. — Al. Sturza scrie lui Mihail Sturza despre o jalbă care trebuie iscălită de toți boierii și apoi trimisă la Viena miniștrilor de externe ai Rusiei și Austriei.
67. — 14 o c t o m b r i e 1822. — Banul Dimitrachi Iamandi cere să fie cercetați locuitorii din Epurenii (Fălciu), care l-au atacat « când s-au ivit volintirii în țară ».
68. — 14 o c t o m b r i e 1822. — Carte de iertare pentru Duță « harambașa de tîlhari » și pentru cei nouă oameni ai săi care pradă de doi ani în jud. Gorj.
69. — 17 o c t o m b r i e 1822. — Măsurile luate pentru supunerea locuitorilor de pe moșiile mănăstirești și boierești, care din vremea răscoalei nu-și îndeplinesc îndatoririle către stăpîni.
70. — P a l a n c a, 20 o c t o m b r i e 1822. — Serdarul Gheorghe Lascaris scrie lui Mihail Rizo că Poarta va numi în țările române « domni musulmani », nu domni pămînteni, că domnii nou-numiți n-au autoritate și că inventarele de pagubele pricinuite în Moldova se trimit lui Pini la Sibiu.
71. — 28 o c t o m b r i e 1822. — Muhafizul Silistrei se declară împotriva organizării unei trupe de pămînteni pentru paza Moldovei.
72. — [D u p ă 28 o c t o m b r i e 1822]. — Expunere asupra întîmplărilor din Moldova din anul 1821, îndeosebi asupra celor de la mănăstirile Secul, Slatina și Neamțul.
73. — 8 n o i e m b r i e 1822. — Grigorie Ghica cere divanului să stabilească procedura de cercetare a jalbelor arendașilor care au suferit din cauza răscoalei.
74. — B u c u r e ș t i, 10 n o i e m b r i e 1822. — Atanasie Xenocratis sfătuiește pe Haği Ianuș să nu se întoarcă în țară.
75. — 20 n o i e m b r i e 1822. — Anaforaua divanului Țării Românești pentru repararea școlilor dărăpănate și pentru funcționarea lor.
76. — [C r a i o v a,] 26 n o i e m b r i e 1822. — C. Teoharis relatează că I. Samurcaș a prins pe niște emisari ai răsculaților greci, iar un eterist a divulgat un complot organizat împotriva lui Cavanozoglu.

77. — 2 decembrie 1822. — Muhafizul Silistrei amintește domnului Moldovei de îndatorirea de a scoate pe străini din țară.
78. — 3 decembrie 1822. — Date despre unele afaceri bănești ale lui Tudor Vladimirescu și ale fratelui său Papa, pe care le-a avut cu Manolache Gugiu.
79. — 4 decembrie 1822. — Locuitorii din satul Malovăț (Mehedinți) încredințează prin zapis că nu mai au arme.
80. 5 decembrie 1822. — Anafora cu privire la restituirea lăzilor ascunse în timpul răscoalei în mănăstirea Antim din București.
81. — 5 decembrie 1822. — Locuitorii din Balta adevăresc că în satul lor nu se găsesc arme, că n-a fost nimeni amestecat în răscoală și că dacă se va ivi vreun străin prin satul lor, îl vor preda imediat.
82. — 6 decembrie 1822. — Locuitorii din Bala de Jos arată prin zapis că în satul lor nu sînt arme nici sîrbi, greci și alți străini fără căpăți.
83. — 6 decembrie 1822. — Divanul Țării Românești propune ca scutelnicii, poslușnici și moșiile mănăstirești să fie impuși la o contribuție specială pentru plata datoriilor țării.
84. — 9 decembrie 1822. — Locuitorii satului Bobaița arată pe pandurii care au participat la răscoală și dau cheazășie pentru ei.
85. — 10 decembrie 1822. — Locuitorii din Izvoru Bărdii (Mehedinți) încredințează prin zapis că nu mai sînt arme în satul lor.
86. — 10 decembrie 1822. — Locuitorii satului Vela încredințează că nu mai sînt arme în sat și dau cheazășie pentru doi oameni bănuși că dețin arme.
87. — 16 decembrie 1822. — Anafora logofeției străinilor în procesul dintre Petru Frîncovici, arendașul moșiei Sălătrucu (Argeș), și sătenii de pe acea moșie pentru clacă și dijmă datorată din anul răscoalei.
88. — 26 decembrie 1822. — Grigorie Ghica aprobă să se aleagă alt mitropolit în locul lui Dionisie Lupu.
89. — 27 decembrie 1822. — Cerere către Înalta Poartă, pentru reducerea obligațiilor datorate de Țara Românească în urma «trecutelor cumplite întîmplări».
90. — 28 decembrie 1822. — Locuitorii din Dăbuleni (Romanați) se plîng împotriva arendașului Nicolae Cazan care-i terorizează cu ajutorul turcilor pentru datoriile lor din 1820—1821.
91. — 28 decembrie 1822. — Poruncă domnească pentru îndepărtarea egumenilor greci și alegerea de egumeni pămînteni la toate mănăstirile Țării Românești.
92. — [1822]. — Firman pentru numirea în slujbă a pămîntenilor și scoaterea străinilor.
93. — [1822]. — Locuitorii din Iași cer despăgubiri din partea mănăstirilor grecești pentru pagubele suferite în timpul răscoalei, pretinzînd între altele să li se dea în stăpînire moșiile acestor mănăstiri din jurul orașului.
94. — [Decembrie 1822]. — Memoriu despre cauzele care au provocat în Țara Românească «războiul săracilor împotriva bogaților» și despre măsurile ce trebuie luate pentru organizarea țării.

95. — 2 ianuarie 1823. — Marea logofeție a Țării de Sus răspunde ispravnicilor de Mehedinți în pricina pretențiilor lui Răducan Nicolau față de moștenitorii lui Tudor Vladimirescu, că nu se ia nici o măsură pînă la porunca Porții.

96. — 4 ianuarie 1823. — Zapis de luarea armelor din sat de către zabitul beșleaga.

97. — 6 ianuarie 1823. — Pandurii din satul Brădești, participanți la răscoală, încredințează prin zapis ispravnicatul că au predat armele și că pe viitor nu se vor mai ridica împotriva stăpînirii.

98. — 9 ianuarie 1823. — Tudor Vladimirescu a obligat în 1821 pe Ioan Răduțiu cu pandurii lui să restituie niște obiecte luate prin jaf.

99. — 17 ianuarie 1823. — Divanul Țării Românești cere ca țărani să fie opriți de a mai tăia pădurile boierești și mănăstirești și să fie obligați să-și îndeplinească îndatoririle față de stăpînii de moșii.

100. — 24 ianuarie 1823. — Evaluarea pagubelor pricinuite pădurilor boierești și mănăstirești de către țărani în vremea răscoalei.

101. — 31 ianuarie 1823. — Rumtunii din plasa Galeșeștilor (Vlașca) au forțat în 1821 pe zapcii să le dea înapoi banii luați pentru dajdie.

102. — 7 februarie 1823. — Arzmagzarul clerului și boierilor Țării Românești către Poartă prin care nu recunosc datoriile fostului domn Al. Suțu ca fiind datorii ale țării.

103. — Sibiu, 12/24 februarie 1823. — Minciaky comunică lui Mihail Sturza că nu se amestecă în problema întoarcerii boierilor și că țarul Alexandru I este ostil oricărei reforme a instituțiilor de stat.

104. — 15 februarie 1823. — Cartea ispravnicatului de Mehedinți din care se vede că în 1821 Tudor Vladimirescu a dispus să fie restituite niște obiecte însușite de panduri.

105. — Sibiu, 17 februarie 1823. — Hagi Ianuș cere lui Dimitrache Brăiloiu să intervină pe lângă boieri pentru a i se restitui suma împrumutată în timpul răscoalei și a i se lăsa scutelnicii și poslușnicii ca răsplată a serviciilor pe care le-a adus patriei.

106. — 25 februarie 1823. — Sentința departamentului de opt în pricina dintre slugerul Dimitrache Văleanu și arendașii moșiei sale Vălenii (Olt), pentru pagubele pricinuite în vremea răscoalei.

107. — 24 martie 1823. — Constantin, fiul medelnicerului Matei Greceanu, reclamă pe Ioan Borăceanu și pe alți «rumtuni» că l-au «călcat» în vremea răscoalei.

108. — 26 martie 1823. — Muhafizul Silistrei cere domnului să ia măsuri de precauție la ridicarea lui Al. Vilara.

109. — 30 martie 1823. — Lăudat Frumușan reclamă pe Ioan Magheru pentru că «l-a călcat» cu oamenii săi în 1821.

110. — [Martie] 1823. — Anaforaua divanului Moldovei prin care se arată necesitatea stabilirii unei dări speciale asupra țării pentru achitarea datoriilor pricinuite de ocupația turcească.

111. — 2 aprilie 1823. — Hagi Dumitru Andioniu, epistatul moșiei Drăgănești (Vilcea), reclamă pe locuitorii satului că l-ar fi jefuit în vremea răscoalei.

112. — 14 aprilie 1823. — Locuitorii satelor Dobrești, Lăcusteni, Căciulătești, Vrăbeți (Dolj) dau chezășie pentru șapte săteni acuzați că dețin arme din vremea răscoalei.
113. — 17 mai 1823. — Paharnicul Gavriil Istrati reclamă pe Gheorghe Cantacuzino pentru pagubele ce i s-au pricinuit de către eteriști în anul 1821.
114. — Mai 1823. — Vasile Strimbeanu dă în judecată pe căpitani de panduri Trandafir Bobolocă din Rogova, Detco din Bobaița, Drăghiceanu și Ionița Htrgot din Baia de Aramă și Drăghiceanu Ștrbu, pentru că l-au « călcat » în vremea răscoalei.
115. — 21 iunie 1823. — Cercetarea unei reclamații pentru furt săvârșit în vremea răscoalei.
116. — Iași, 23 iunie 1823. — Anaforaua boierilor divaniți din Moldova către Ioan Sandu Sturza pentru izgonirea arnăuților și strbilor, care au încercat o nouă răzvrătire cu armele, și instituirea unei cenzuri a scrisorilor pentru străinătate.
117. — 2 iulie 1823. — Date despre împărțirea averii rămase de pe urma lui Dumitru Girbea, căpetenie de panduri în 1821.
118. — 29 iulie 1823. — Jălbile țăranilor din Corbi (Mușcel) împotriva impilărilor arendașului moșiei în vremea răscoalei.
119. — Iulie 1823. — Moșnenii din Dobridor (Mehedinți) sînt reclamați că « au tras pã codrul lor de moșie » pe clăcașii lui Ioniță Moțățeanu, în vremea răscoalei.
120. — Iulie 1823. — Judecarea pricinei lui Ioniță Moțățeanu căruia i-au fost luate lucruri în 1821 și i s-au restituit în urma poruncii lui Tudor Vladimirescu.
121. — 14 august 1823. — Hrisov pentru restituirea sumelor împrumutate de boieri vistieriei Moldovei în vremea ocupației turcești.
122. — August 1823. — Divanul Moldovei cere domnului să nu se mai acorde grecilor « slujbele țării », scutelnici, breslași sau alte privilegii.
123. — 13 septembrie 1823. — Anaforaua divanului Țării Românești către domn, pentru împlinirea rămășițelor de dări din anul 1821.
124. — 15 septembrie 1823. — Anaforaua în pricina dintre vameșii oborului București și măcelarii Ioan Secul și Pascu, pentru vama vitelor tăiate în vremea răscoalei.
125. — 20 septembrie 1823. — Satele Frățești Moșteni și Frățești Birnici (Gorj) iau în chezășie pe doi foști panduri din 1821.
126. — 5 octombrie 1823. — Iacov Nenadovici adeverește că, întrucît niște chitanțe și polițe ale lui Tudor Vladimirescu, care s-au aflat la el, i-au fost luate la Petersburg, el rămîne îndatorat fraților Macedonschi cu jumătate din suma cuprinsă în aceste hirtii.
127. — 23 noiembrie 1823. — Jalba țăranilor din Bădești (Dimbovița) împotriva arendașului Gheorghe Diamandoglu care îi asuprește pentru dijma datorată din 1821.
128. — [17 noiembrie 1823]. — Clăcașii din Baia de Fier (Gorj) și-au luat în 1821 înapoi vitele pe care mănăstirea le sechestraseră pentru neplata « havaetului ».
129. — 27 noiembrie 1823. — Învoială între sătenii din Copăceni și mănăstirea Cornetul pentru împlinirea zilelor de clacă din anul răscoalei.
130. — 10 decembrie 1823. — Stavri Titopoleos reclamă suma de 21 500 taleri împrumutată ispravnicilor de Gorj în martie 1821 pentru combaterea răscoalei.

131. — Decembrie 1823. — Anafora în pricina dintre înăstirea Văcărești și chiriașii hanului Constantin Vodă pentru chiria prăvăliilor pe anul 1821.

132. — [1823]. — Gheorghe Baldovin, fost sameș al județului Mușcel, cere să i se restituie suma pe care a avansat-o vistieriei în timpul răscoalei.

133. — [1823]. — Const. I. Papazoglu cere despăgubiri pentru pagubele suferite în 1821, când a fost arendaș al ocnelor de sare din Moldova.

134. — [1823]. — Jalba țăranilor din satul Tomșani (Vâlcea) împotriva a trei arendași greci cărora turcii le-au luat nouă catiri, iar ei cer locuitorilor 12 000 taleri despăgubire.

135. — Iași, 20 februarie 1824. — Anaforaua divanului Moldovei către domn pentru anularea dobânzilor din anii 1821 și 1822 la sumele împrumutate înainte de răscoală, iar debitorii să fie păsuți pe încă zece ani.

136. — 20 martie 1824. — Clăcașii din satul Fișcălia (Olt) sînt constrînși să cedeze bisericii Crețulescu moara construită de ei « în vremea zaverei... în silnicie și fără știrea » bisericii, stăpîna moșiei.

137. — [Martie 1824]. — Știri din vremea răscoalei despre răzburarea unor moșneni panduri din Albeni (Gorj) asupra fostului zapciu, care i-a jefuit.

138. — 22 august 1824. — Date despre Stoian Inge arnăutul din Iași, care în 1821 a recrutat voluntari pentru răscoală și a pierit în lupta de la Sculeni.

139. — 10 septembrie 1824. — În vremea răscoalei, răsculații au spart ocna și au eliberat pe deținuți.

140. — 22 decembrie 1824. — Averea rămasă de pe urma lui Tudor Vladimirescu.

141. — [30 decembrie 1824]. — Averea rămasă de pe urma lui Papa Vladimirescu, fratele lui Tudor.

142. — 30 august 1825. — Divanul Țării Românești arată cum a decurs în 1821 devastarea moșiei Fulga (Saac), proprietatea domnului, de către locuitorii de acolo și din alte sate.

143. — 20 decembrie 1825. — Anaforaua divanului Moldovei cu privire la opoziția față de domn în care se arată și măsurile ce au fost luate pentru lichidarea urmărilor « apostasiei ».

144. — 18/30 iunie 1826. — Grigorie Ghica vv. cere lui Fleischhackl extrădarea lui Toma Brătianu care a îndemnat pe Simion Mehedințeanu să înceapă răzvrătirea.

145. — 21 iunie/3 iulie 1826. — Scrisoarea lui Grigorie Ghica vv. către Gentz, despre răzvrătirea lui Simion Mehedințeanu, Ghiță Cuțui și a altor foști tovarăși ai lui Tudor Vladimirescu.

146. — 24 iulie 1826. — Dimitrie Macedonschi cere de la guvernatorul Basarabiei să intervină spre a i se plăti banii cu care a împrumutat pe Iordache Olimpiotul în 1821.

147. — 2 decembrie 1827. — Jalbă împotriva țăranilor de pe moșia Cacaletii (Vlașca) care au sădit în 1821 vie « cu silnicie » pe această moșie, iar acum nu se supun la clacă.

148. — [Chișinău,] 3 mai 1828. — Frații Macedonschi arată că au fost victime și unelte ale boierilor complici la răscoala lui Tudor Vladimirescu și cer să fie despăgubiți.

149. — 31 mai 1829. — Propunere în problema așezării la dajdie a celor luați de turci în 1821 și întorși acuma în țară.

150. — 8 iulie 1829. — Hotărre privind condițiile de plată a datoriilor contractate de boierii moldoveni în 1821, când averile lor au fost «struncinate».

151. — București, 2 aprilie 1830. — M. Minciaky cere lui Grigorie Ghica, Grigorie Brîncoveanu și Barbu Văcărescu declarații în scris în legătură cu afirmațiile srbului Iacov Nenadovici că ei ar fi sprijinit răscoala lui Tudor Vladimirescu.

152. — [18] mai 1831. — Acțiunea intentată de srbul Iacov Nenadovici pentru a i se restitui banii împrumutați lui Tudor Vladimirescu în numele boierilor.

153. — 29 august 1831. — Răsplătirea «slujbelor vechi» ale polcovnicului Solomon și despăgubirea ce i se acordă pentru pagubele suferite în 1821 din cauza răscoalei.

154. — București, 20 noiembrie 1831. — Al. Filipescu-Vulpe arată împrejurările în care a fost numit în 1821 vistier al țării și cere despăgubire pentru niște bani cheltuiți în acest an.

155. — 11 ianuarie 1832. — Acțiunea intentată de Petre Iovanovici împotriva sătenilor din Soreni (Romanați), care i-au atacat moșia și casele în 1821.

156. — 19 august 1832. — Iordache, fiul lui Dumitru Croitoru, participant la răscoala din 1821, luat prizonier de către turci în lupta de la m-rea Cozia și apoi turcit, se întoarce în țară.

157. — 22 ianuarie 1834. — Zamfir, fost județ al orașului Pitești, cere să i se restituie banii cheltuiți cu întreținerea pandurilor trimiși, la rugămintea orășenilor, de Tudor Vladimirescu pentru pază.

158. — București, 23 octombrie 1834. — Porucicul Dimitrie Macedonschi arată domnului, meritele sale din trecut și cere să fie ridicat în rang și să i se dea «o slujbă politicească».

159. — 28 august 1837. — Dimitrie Macedonschi cere din nou să fie împămtnit.

160. — 28 martie 1831 — 20 februarie 1840. — Catagrafie de averea imobilă rămasă de la Tudor Vladimirescu.

7 decembrie 1821

Mărturie despre înrolarea la începutul răscoalei a trei locuitori din Tomșani în oștirea lui Tudor Vladimirescu.

Cu multă plecăciune închinându-mă, săruț cinstită mîna dumitale.

Cu multă plecăciune am primit cinstita porunca dumitale și toate cele ce mi să poruncește am înțăles.

Următori sînt cinstitei porunci a arăta dreptul adevăr, cînd au plecat cîteșitrei apostatăii din satul nostru, Tomșani anume Tănasie i Tudori Dumitru după slugerul Tudor, și luînd și un cal de la un boierinaș dă neam din satul Măldărești, în care, viind și cu o poruncă apostaticească și cu totu vicleană ca să facă cinci sute de panduri din satele plaiului nostru, și umblînd prin satul nostru din casă în casă, care din lăcuitori să va cătăni să să cinstească, iar care nu va voi, să li să dea foc casălor și la tot ce va avea să să dea jaf casălor lor.

Și cu a lor vicleană amăgire mulți din prostime s-au înșălat. Nu le-au ajuns în județul nostru ca să jăfuiască, ci s-au dus de au robit și coconița dîmpreună și coconașii dumitale, împreună și cireada de vaci a dumitale și tot ce au găsit la casa dumitale. Aflîndu-mă și eu în satul Tomșanii cu șăderea, unde să află și numiții apostăți, în care arăt dreptul adăvăr, pentru care întîlnindu-mă și chiar prin grai voi arăta drept toate faptele lor să socotească bună înțelepciunea dumitale.

Cînd au plecat dar în ticăloasa de Vilce, ce au mai rămas, eu la ale lor netremnice fapte nu poci da nici un răspuns. Dar cînd mi să va porunci de către cinstitul divan ca să viu, întru toate sînt supus.

Însă: Tudor i Dumitru și Tănasie.

De aceasta, nu lipsii a înștiința, și cu multă plecăciune sînt al dumitale mai mic și prea plecată slugă

Gheorghe ot Tomșani, boierinaș
eu popa Ilie, duhovnic, adeverez
eu popa Dinu adeverez
eu popa Dinu adeverez
eu diaconu Ioan adeverez
eu Nicole Sivărat [?] adeverez
eu Dumitru Modruzi adeverez
eu Gheorghe Gudă adeverez
eu Drăghici Modruzi adeverez

Sud Vilcea

Această scrisoare a numitului Gheorghe boierinașu dă neam, față fiind și numitul, arată că întocmai așa este de jafurile ce i s-au făcut de acei apostaji la casa dumnealui căminarului Costin, pentru care am adevérit-o și noi, neputînd acum să vie să arate cu grai, ci-i dă înscris, față înaintea noastră.

1821, dechemvrie 7

Medelnicerul [?] Zamfir Bălțeanu
eu Ion adeverez
eu Radu sin Ion Marica adeverez
eu Nițu sin Nicolae Pleașu adeverez
eu Nicolae sin Dumitru Bărja adeverez
eu Nicolae Mărinoi adeverez
eu Costandin pîrcălabu cu tot satul meu adeverez.

Arh. St. Buc., Condicta curții de apel Craiova, secția II, 904, f. 20 v — 21.

2

16 decembrie 1821

Date cu privire la unele fapte ale polcovnicului Solomon în vremea răscoalei.

De la departamentul creminalion

Gheorghe Bădălan pîrcălabu i Andrei brat Preda armășălu și Radu cumnatu-său ot Răcari sud Mehedinți au jăluit cinstitei căimăcămii pentru polcovnicu Ianache ot Mologești și Ghiță Gloabă ot Ghioroiu sud Vilcea. Arătînd jăluitorii, atît prin jalba ce au dat, cît și prin grai, înaintea noastră la judecată că în păsimesile trecute, luîndu-să un cal al lui Dumitru pîrcălabul de către pandurii lui Solomon apostatu, au venit numitu pîrcălab cu un Barbu Sultan aici în Craiova de și-au luat calu de la acei panduri, prin ajutoru lui Solomon. Cînd atunci, aflîndu-să la închisoarea pușcării Preda armășălu de mai sus numit, pentru fapte tilhărești, Solomon slobozindu-l de la închisoare, i-au silit pă ei

făr' de voie de l-au luat în chizășie, cu cuvînt ca oricînd îl va cere, să îl dea în mîna. Și peste doă săptămîni, ducîndu-să Solomon cu pandurii săi la Motru, au trimis doi panduri și luîndu-l împreună cu Preda s-au dus de l-au făcut teslim în mîna lui Solomon și au scăpat din chezășie ¹. Iar de sînt acum trei săptămîni, viind numitu polcovnic și cu Gloabă în satul lor, i-au apucat cu mare strînsoare a da pă Preda, zicîndu-le că sînt chezași pă dînsul. Și ei arătîndu-le că l-au dat lui Solomon încă de astă primăvară și s-au curățit de chezășia Predii, numiții n-au vrut a le lua în samă întru nimic arătările lor. Ci, mai întii dîndu-le jaf casălor, le-au luat lucrurile ce să arată prin deosăbită foaie. Apoi legîndu-i atît pă ei cîte trei, cît și pă un Dinul brat Preda armășălu, i-au luat pă cîte patru legați, silindu-i ca ori de unde vor ști să dea pă Preda. Și pînă a nu pleca cu ei din sat, întîmplîndu-să de au venit un Ioan sin Dinu vărul Predii, ce fusasă la ocnă de-și cumpărasă sare, au arătat către polcovnicul Ianache că Preda să află însurat la satu Șirineasa, sud Vilcea. Și numitul polcovnic n-au vrut ca să ia pă acel văr al Predii ca să-l aducă a da pă Preda în mîna, ei au plecat cu ei legați. Și ducîndu-i pînă în satul Ohaba pă Amărada, acolo rugîndu-să de numiți au slobozit pă Radu i pă Dinu fratele Predei.

Și aducînd Radu adeverință satului de chizășie pentru ei că nu vor dosi, i-au lăsat din legătură.

Și luîndu-i, i-au dus pînă la satul Măciuca din sud Vilcea, unde acolo rămîind polcovnicul Ianache, au oprit la dînsul pă Radu cumnatu Predii, iar pă Gheorghe pîrcălabu i Andrei brat Preda i-au dat in mîna unui Preda Mișcoci poterașu, cu carele plecînd ei a merge în satul Șirineasa ca să prinză pă Preda, s-au dus pînă la satul Bărbăriceni. Și în marginea satului, vară fiind, le-au ieșit înainte un Marin ot... ² carele de loc începînd a bate întii pă poterași, Gheorghe pîrcălabu sărind a-l scoate, acel Marin au tăbărit și pă el cu ciomagul, bătîndu-l foarte rău pînă l-au doborît jos. I-au tăiat și punga de la brîu în care au avut taleri 52 în doă mahmudiele bani domnești și i-au luat cu pungă cu tot.

[Urmează expunerea amănunțită asupra întîmplărilor cu cei arătați pe nume și pricina pentru despăgubire, menționîndu-se că jeluitorii au dat chezășia pentru Preda numai pentru că au fost siliți de polcovnicul Solomon.]

[Iscălesc:] Petre Stănescu vistier, Dumitrache Poenaru, Ioan Renghea, Theodor Podbăniceanu, Gheorghe Fotescu.

1821, dechemvrie 16

Arh. St. Buc., Condica curții de apel Craiova, secția II, 904, f. 35—36.

¹ Întîmplarea are loc în ziua de 24 februarie 1821, cînd poșta dă cai pentru « oamenii slugerului Solomon de la Ghioroiu cu hoț » (E. Vîrtosu, *1821. Date și fapte noi*, București, 1932, p. 29).

• Această pricină a mai fost cercetată și la 24 februarie 1822. Din depozitiile făcute la proces reiese că Preda armășelu a fost în vremea răscoalei harambașa unei cete de « tîlhari ». S-a aflat apoi la Drăgășani împreună cu polcovnicul Solomon și s-a retras pînă la Dealul Muierii (Arh. St. Buc., Condica curții de apel Craiova, secția II, 904, f. 36—37v).

² Loc alb.

24 decembrie [1821]

Vogoride respinge atacurile împotriva politiciii sale și sfătuieste pe boieri să se întoarcă în țară.

24 Δεκεμβρίου [1821]

Τὴν εὐγενίαν τῆς ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενος προσκυνῶ.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔλαβον ἓν ἀδελφικόν τῆς, ἀλλὰ δὲν ἠὐκαίρησα νὰ ἀποκριθῶ. Ἦδη δέ, ἐπιστρεψάντων τῶν δεπουτάτων ἀρχόντων, ὕλης οὐκ ὀλίγης εὐμοιρήσας, προάγομαι νὰ τῇ ἀπαντήσω, ἀπατύσσων τὰ εἰλικρινῆ μου πρὸς τὴν εὐγενίαν τῆς φρονήματα. Ὡς καὶ προλαβόντως ἐκοίνωσα τῇ εὐγενίᾳ τῆς, ὁ ἀρχων Μπάλας κατὰ τὴν εἰς Γιασί ἀφιξίν του, ἀφ' οὗ ἐγνωστοποίησεν εἰς ὄλους ἐν μέρει τὸ σκοπούμενον τῆς μισιόνες, τέλος ἤλθε καὶ διεκοίνωσε καὶ εἰς ἐμὲ ὅσα ἀλλαχόθεν εἶχα ἐξακριβώσει. Ἐπιστοποίησα ἐκ τοῦ ἀμοιβαίου τὴν εὐγενίαν του, ὅτι καὶ γὰρ εἶμαι πρόθυμος καὶ εὐδιάθετος εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς πατριωτικῆς καταστάσεως καὶ διοικήσεως, καὶ μακρὰν ἀπέχω τοῦ νὰ ὑποτρέφω σκοποὺς αὐθεντίας, μεγάλην εὐτυχίαν ἐκλαμβάνων τὴν προσωπικὴν μόνον σωτηρίαν καὶ ἥσυχον ρετρέταν μου ἐν ἀδείᾳ καὶ εὐχῇ τῆς κραταιᾶς βασιλείας, μετὰ τὸν γενικὸν κατακλυσμόν. Τῷ ὑπαγόμενῳ τὰ δέοντα ἐν τοιούτοις ἐπισφαλεστάτοις καιροῖς, καὶ ἀπηγόρευσα τοῦ νὰ μὴν βιάζεται εἰς πράγματα δελικάτα, ἂν δὲν εὐστοχῆσῳσι, καὶ τέλος τῷ ὑπήχθη καὶ ὅποια πρέπει νὰ λέγῃ καὶ νὰ ἐκφράζῃται, συμφώνως τῇ ὑπονοουμένη καὶ μὴ φαινομένη πολιτικῇ. Τέλος γνωσιμαχῆσαντος τοῦ πασᾶ ἀφέντη μας εἰς τὸ νὰ τῷ δώσῃ τὴν ἀδειαν νὰ ἀπέλθῃ εἰς Σιλίστραν, ἐξωμάλυσεν τὸν ἐπὶ τὰ πρόσω δρόμον του καὶ τῷ ἔδωκε καὶ 7000 γρόσια διὰ ἔξοδα.

Ταῦτα τὰ παρ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεχθέντα ὑπὲρ τῆς πρεσβείας του. Ἡ δὲ εὐγενία του ἤδη, ἅμα ἐπιστρέψασα, πρῶτον διέδωκε ὅτι ἐγὼ δι' ὑποσχέσεως ἔκαμα καὶ ἐπρόσφερα 150.000 γρόσια εἰς τὸν σερασκέρ πασᾶ τῆς Σιλίστρας καὶ ἀνετράπη ἡ πρεσβεία τῆς εὐγενίας του. Εἰς τοῦτο ἀπεκρίθην καὶ γὰρ ὅτι ἂν διὰ χρημάτων ὑπερίσχυσα ἐγὼ, ἡ εὐγενία του ἐδύνατο νὰ ὑποσχεθῇ 155.000 γρόσια διὰ νὰ εὐοδώσῃ τὴν μισιόνε του, ὡς ὑπεσχέθη τόσα διὰ τὴν προσωπικὴν του αὐθεντίαν, καὶ δευτέρον πῶς ἐδύνατο ὁ σερασκέρ πασᾶς νὰ ἀνατρέψῃ καὶ νὰ καταργήσῃ τὰ ἔγγραφα τοῦ Σαλιχ πασᾶ ἐφένδη μας, ἐφοδιάσαντος ἐπισήμως τοὺς δεπουτάτους καὶ διὰ ἑνὸς ἐπισήμου ἀνθρώπου του μπάς τζαούση. Τρίτον, ὁ σερασκέρ πασᾶς τῆς Σιλίστρας πῶς εἶναι τρόπος νὰ κομπομεταρισθῇ καὶ νὰ ἀνατρέψῃ οἰκοθεν μίαν δεπουτατζιόνε γνωσθεῖσαν καὶ εἰς ὄλην τὴν Εὐρώπην; Ἡ ὑψηλότης του μετῆλθε πρὸς τὴν δεπουτατζιόνε τῆς Μολδόβας τὸν ὄν τρόπον μετεχειρίσθη καὶ ἐπὶ Θεοδώρου Βλαδιμηρέσκου, εἰς τὴν σταλεῖσαν ἀπὸ Βουκουρέστι δεπουτατζιόνε τῆς Βλαχίας μὲ τὰ αὐτὰ προβλήματα. Ὁ ἐστὶ διεβίβασε τὸ ἀρζιμαγζάρι καὶ τὸ ραπόρτον τῶν δεπουτατῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ ἀπεκρίθη ὕστερον καθ' ὄν τρόπον ἐπετάχθη εἰς τὴν ἀπάντησιν τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας. Δευτέρον, διέδωκεν ἡ εὐγενία του ὅτι ἐγὼ παρὰ τῆς εὐγενίας τῆς καὶ παρὰ τοῦ

ἄρχοντας σπαθάρη Παλσούκα προειδοποιηθεὶς περὶ τοῦ ὅτι ἐπέφερε μαγζάρι ἀπὸ Τζερναούτζι, ἔλαβα μέτρα ἐγκαίρως καὶ τὸν ἠπάτησα. Ἡ εὐγενία της ἠξέυρει ἂν μοὶ ἔστειλε τοιοῦτον ἴσον ἄρζι μαγζαρίου. Διατὶ ἡ εὐγενία του νὰ μὴν ἐπιρρίπτῃ εἰς τὴν ἀθυροστομίαν του τὸ σφάλμα καὶ ὅτι ἅμα ὁποῦ ἤλθεν εἰς Γιάσι ἐκοίνωσε πρὸς ὅλους ὅλα τὰ σκερέτα τῆς μισιόνης του, ἐν ᾧ καὶ τῷ ἐσυμβούλευσα νὰ εἶναι προσεκτικός, καθότι πολλοὶ οἱ βουλόμενοι ἀνατρέψαι τὰ τῶν πατρικίων ἀρχόντων πατριωτικὰ πιάνα.

Τρίτον, εἶπεν ὅτι εἰς τὴν Σιλίστραν ἔμαθεν ὅτι ἐγὼ ἠμαύρωσα ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπισκόπους καὶ ἡ εὐγενία του μάσελλα διελεύκανεν ὅλα καὶ ἀθώωσεν ὅλους. Ὁ ἅγιος Ρωμάνου καὶ πρὶν νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ ἀφ' οὗ ἐπέστρεψεν, ἐπληροφορήθη καὶ παρὰ τουρκικῶν καὶ παρὰ ρωμαϊκῶν ἐγγράφων περὶ τῆς μετὰ ζήλου προθυμίας, ἴσως καὶ θυσίας μου, εἰς τὴν διαφέντευσιν τῶν ἀρχιερατικῶν δικαιωμάτων. Τὰ τοιαῦτα ἐγγραφα ὅταν ἰδῆ ἡ εὐγενία της θέλει ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τοῦδε, πολλῶν πατριωτῶν φρονούντων κακῶς καὶ ραδιουργούντων κατὰ τοῦ ἀγίου μητροπολίτου, μόνος ἐγὼ σὺν Θεῷ ἀνθίσταμαι καὶ τὰ τῶν ἄλλων οὕτως φροῦδα ἀποκαθίστανται. Εἰς τοῦτο μάρτυρες καὶ οἱ παρόντες ἐν Γιάσιῳ ἄρχοντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Ἀλλὰ οἷος ὁ ἐγκέφαλος τοῦ μουραχάζη μας δεπουτάτου, τοιαῦτα καὶ τὰ ἀποτελέσματα. Διὰ τοῦτο ἄς παρατρέξω τὸν ἐνδοξον μουραχάζην καὶ ἄς ἔλθουμεν εἰς τὸ προκειμένον.

Καθ' ἃς ἔλαβεν ἐνστρουκτζιόνες ἐσχάτως ἀπὸ πόλεως ὁ ὑψηλότατος σερασκέρ πασὰ ἐφένδη μας, ἐξαπέστειλε τρεῖς ἐπιταγὰς συγχρόνως πρὸς τοὺς καϊμακάμηδες Βουκουρεστίου καὶ Κραϊώβας καὶ πρὸς με, ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν Σαλιχ πασὰ ἐφένδη μας, δι' ὧν μεταβιβάζει τὸν ὑψηλὸν ὀρισμὸν διαλαμβάνοντα οὕτως: « Ὡς δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ζάπτι ἀπὸ τὸ βασιλικὸν μιρὶ τὰ μούλκια καὶ εἰσοδήματα τῶν ἐν φυγῇ ὄντων ἀρχόντων, οὕτως ὅμως πρέπον ἐστὶν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐφ' ὅσον οἱ διαληφθέντες ἄρχοντες διατρίβουσιν ἐν ξένη γῆ, νὰ ἐμποδισθῆ ἡ περιλαβὴ τῶν αὐτῶν εἰσοδημάτων παρὰ τῶν ἰδίων, εἰς ὃν εὐρίσκονται τόπον, καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὰ ἴδια καὶ κατοικήσαντες εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα νὰ περιλαμβάνωσι τὰ προϊόντα αὐτῶν καὶ ἄνευ ἐμποδίου νὰ ἐξουσιάσωσι τὰ ὑποστατικὰ καὶ τὰς μουσίας των ».

Καὶ πάλιν παρακατιῶν διαλαμβάνει τὸ μπουγιουρουλδὶ τῆς ὑψηλότητός του αὐτολεξεί: « Νὰ μὴν γένωνται ζάπτι τὰ μούλκια καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν σήμερον ἐν φυγῇ ὄντων ἀρχόντων, ἐπειδὴ ὅμως ἐνδιατρίβουσιν εἰς ξένην γῆν νὰ ἐμποδισθῆ ἡ ἀποστολὴ τῶν αὐτῶν εἰσοδημάτων πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἂν ζητήσωσι τὰ εἰσοδήματα καὶ προϊόντα αὐτῶν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῶν ἐστίαν, καὶ οὕτως νὰ ἐξουσιάσωσι καὶ νὰ ἀπολαμβάνωσι καὶ τὰ ὑποστατικὰ καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν ».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀδελφὲ καὶ περιπόθητέ μου φίλε ἄρχον βιστιάρη, κινούμενος ἐκ χριστιανικῶν καὶ ἀδελφικῶν φρονημάτων, προάγομαι ἐν πρώτοις τῇ εὐγενίᾳ της νὰ γράψω καὶ νὰ παρακινήσω εἰς τὸ νὰ ἤθελε κάμει ἀρχὴν τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὴν πατρίδα διὰ νὰ μὴν παροξυνθῆ ἐπὶ πλέον ἡ κραταιὰ βασιλεία. Ἐπ' ἀληθείας δὲν ἐννοῶ κανένα φόβον ἢ κίνδυνον. Ἀνά εἰς ἀραδικῶς, ὁ εἰς κατόπιν

τοῦ ἄλλου, ἃς ἠθέλετε ἐπικαλεσθῆ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ ἃς λάβῃ τὴν δόξαν τοῦ ὅτι πρῶτος τῶν ἄλλων ἐπέστρεψεν ἡ εὐγενία της, Ἐὰν δὲν ἔλθωσιν, ἀδελφέ, ἄρχοντες πατριῶται ἔμπειροι καὶ ἄλλοτε βιστιαρεύσαντες ἢ λογοθετεύσαντες εἰς τὴν βιστιαρίαν, ἀδυνατῶ μόνος ἐγὼ νὰ μεταρρυθμίσω καὶ νὰ καταστείλω τὰς καταχρήσεις. Ἐγὼ μὲν κατὰ φυσικὸν λόγον ἔπεται νὰ ὀκουπάρωμαι ἀποκλειστικῶς καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὰ τουρκικώτερα. Ὅρίσατε ἡ εὐγενία σας νὰ συνδράμητε τῇ πατρίδι μετὰ τοῦ ὑπερφιλοῦντος αὐτὴν καϊμακάμη. Ἡ εὐγενία της μὲ ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐκ τοῦ προσεχοῦς κάλλιστα, διατὶ ἀμφιβάλλετε εἰς τὰ σαντιμέντα μου; Πολλοὺς ἄλλους λόγους δύναμαι νὰ ἐπιφέρω εἰς τὸ νὰ ἀποσεισω κάθε δειλίαν, εἰς κάλαμον ὅμως δὲν ἔρχονται, περιμένω δὲ ἄμεσον ἀπόκρισίν της.

Ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν τοῦ κοινοῦ σεβαστοῦ πατρὸς ἄρχοντος λογοθέτου καὶ ἐξαιτοῦμαι τὰς εὐχὰς του. Προσκυνήματα καὶ τῇ ἀρχοντίσση κοκόνᾳ Πλουχερίτζα.

Τῆς εὐγενίας της ὡς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
Βογορίδης

24 decembrie [1821]

Îmbrățișind frățește pe domnia voastră, vă salut cu cinste.

Acum câteva zile am primit scrisoarea dvs. frățescă, dar nu am avut timp să vă răspund. Acum, după ce s-au întors boierii deputați, avînd cu pri-sosință știri, mă grăbesc să vă răspund, exprimîndu-mi sincerele mele gînduri față de dvs.

Precum v-am încunoștiințat și mai înainte, boierul Balș, la sosirea sa la Iași, după ce a făcut în parte cunoscut tuturor scopul misiunii sale, în sfîrșit a venit și mi-a făcut și mie cunoscut tot ce aflasem din altă parte. Am asigurat în schimb pe domnia sa că și eu sînt bucuros și bine dispus pentru îmbunătățirea stării patriei și a cîrmuirii și sînt departe de a nutri gînduri de domnie, socotind ca o mare fericire scăparea mea personală și liniștita mea retragere cu voia și dorința prea puternicii împărății, după cataclismul obștesc.

I-am spus despre cele cuvenite în astfel de timpuri prea nesigure și l-am oprit să se grăbească cu lucruri delicate, care poate nu vor reuși. În sfîrșit i-am arătat ce trebuie să spună și cum să vorbească, potrivit cu politica care se subînțelege, dar nu se vede. În sfîrșit înduplecîndu-se pașa, efendiul nostru, de a-i da voie să plece la Siliștra, am netezit mai departe drumul lui și i-am dat și 7000 groși pentru cheltuială.

Ăcestea sînt cele făcute și spuse de mine în folosul soliei lui. Iar domnia sa, îndată ce s-a întors acum¹, a răspîndit mai întîi zvonul că eu am făgăduit și am oferit 150 000 groși serascherului pașa de Siliștra și s-a răsturnat solia

¹ T. Balș a sosit la Iași în ziua de 21 decembrie, venind de la Siliștra (*Hurmuzaki*, XX, p. 699—703).

domniei sale. La aceasta am răspuns și eu că, dacă prin bani am biruit eu, domnia sa putea să promită 155 000 groși ca să ducă la bun sfârșit misiunea sa, după cum a făgăduit ca să ia domnia. Al doilea, cum putea serascher pașa să răstoarne și să anuleze documentele lui Salih pașa, efendiul nostru, care a dat un om al său, baș ceauș, ca să însoțească oficial pe deputați? Al treilea, cum este cu putință ca serascher pașa de Silistra să se compromită și să răstoarne de la sine o deputațiune cunoscută în toată Europa? Înălțimea sa a întrebuințat pentru deputația Moldovei chipul pe care l-a întrebuințat și pentru deputația Țării Românești, trimisă din București pe timpul lui Tudor Vladimirescu, cu aceleași probleme, adică a transmis arzmahzarul și raportul deputaților la Constantinopol și a răspuns apoi, după cum a fost poruncit în răspunsul Înaltei Porți.

Al doilea, domnia sa a răspîndit zvonul că eu, fiind încunoștințat dinainte de către domnia voastră și de către boierul spătar Balșuca despre faptul că aducea mahzar de la Cernăuți, am luat la timp măsuri și l-am înșelat. Dvs. știți dacă mi-ați trimis copie de pe un astfel de arzmahzar. De ce domnia sa să nu arunce greșeala asupra limbuției sale și asupra faptului că, îndată ce a venit la Iași, a făcut cunoscute tuturor secretele misiunii sale, pe cînd eu l-am sfătuit să fie cu băgare de seamă, fiindcă sînt mulți acei care doresc să răstoarne planurile patriotice ale veliților boieri.

Al treilea, a spus că a aflat la Silistra că eu am ponegriț pe toți arhierii și episcopii, dar domnia sa a lămurit totul cum e mai bine și i-a dezvinovățit pe toți. Preasfințitul episcop al Romanului, și înainte de a se întoarce și după ce s-a întors, a luat știință și din documentele turcești și din cele grecești despre rîvna mea zeloasă, poate cu jertfirea mea, pentru apărarea drepturilor arhieriei. Cînd dvs. veți vedea aceste documente, veți cunoaște adevărul. De la început și pînă acum mulți dintre patrioți gîndesc rău și se dedau la intrigi împotriva preasfințitului mitropolit; numai că eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, mă opun, și așa încercările altora rămîn zadarnice. Pentru acest lucru sînt martori și boierii mici și mari aflați la Iași. Dar, după mintea murahazului nostru deputat sînt și urmările. De aceea să trec peste gloriosul murahaz și să venim la chestiune. După instrucțiunile primite de curînd de la Constantinopol, prea înălțatul serascher pașa, efendiul nostru, a trimis în același timp trei porunci către caimacamii din București și Craiova și către mine, de asemenea și către Salih pașa, efendiul nostru, prin care transmite înalta poruncă, ce cuprinde următoarele: « Precum nu trebuie să se facă zapt de către miriul împărătesc moșiile și veniturile boierilor fugiți, tot așa se cuvine acum, cît timp zișii boieri petrec pe pămînt străin, să fie oprit de a primi ei aceste venituri, pe locul unde se află; dar, întorcîndu-se acasă și locuind în patria lor, să-și primească produsele și fără piedică să stăpînească gospodăriile și moșiile lor».

Și iarăși mai jos buiurdiul înălțimii sale cuprinde cuvînt cu cuvînt: « să nu se facă zapt moșiile și veniturile boierilor care astăzi sînt fugiți. Fiindcă

însă trăiesc pe pământ străin, să fie oprită trimiterea veniturilor lor către ei și dacă vor cere veniturile și produsele lor, să se întoarcă la vechiul lor cămin și așa să stăpînească și să se bucure și de moșiile și de veniturile lor».

Așa stînd lucrurile, frate și prea iubite prietene, boierule vistier, fiind îndemnat de gînduri creștinești și frățești, mă grăbesc mai întîi să vă scriu dvs. și să vă îndemn să binevoiți a face începutul întoarcerii în patrie ca să nu se întărite mai mult puternica împărăție. Într-adevăr, nu înțeleg să fie vreo teamă sau primejdie. Cîte unul, pe rînd, unul după altul, invocînd numele sfîntului dumnezeu, domnia voastră să aveți gloria că v-ați întors înaintea celorlalți. Dacă nu vor veni, frate, boieri patrioți priccupți, care au fost și altă dată vistieri sau logofeți în vistierie, eu singur sînt în neputință să fac reforme și să sting abuzurile. Eu, în chip firesc, trebuie să mă ocup numai și cel mai mult cu cele turcești. Poftiți dvs. să ajutați patria, împreună cu caimacamul, care o iubește mult.

Dvs. m-ați cunoscut îndeaproape foarte bine. Dece vă îndoiiți de simțămintele mele? Pot să invoc multe alte motive pentru a înlătura orice frică, dar nu se pot scrie. Aștept imediat răspunsul dvs.

Sărut dreapta tatălui nostru cinstitului boier logofăt și cer binecuvîntările sale. Salutări și boieroaicei cucoana Pulherița.

Al domniei voastre ca un frate și rob
Vogoridis

Acad. R.P.R., ms. grec. 738, f. 29—30v. Text grec.

4

Dumbrăveni, 24 decembrie 1821

*Paharnicul N. Bucur către biv vel vistierul Alecu Balș, despre
purtarea turcilor și despre incendiile din Iași.*

Cucoane,

[Paharnicul Bucur, după ce înștiințează pe stăpînul său, Alecu Balș, la Cernăuți, despre mai multe întîmplări de la moșia sa Dumbrăveni și despre niște case ale lui din Iași, se plînge că e supărat din cauza unui Ali-aga, « pentru îngrozărilor ce-mi face în toate zilele».]

.....
În Eș știi d-ta pre bine focurile și prădăciunile ce au urmat în trecutele zile. Care toate aceste curg numai că toate agalele enicerilor sînt pre nemulțumiți de dumv. pentru că nu treceți aice și o zic curat că pe dînșii nu-i va pierde împăratul dacă vor arde casăle d-voastră, una cîte una, fiindcă sînteți haini. Această însuflețire au ei de la cine le lua asupra dumv. și crede d-ta că ei de mult s-ar fi tras în gios, precum multe agale s-au dus fără să-i mai știe pașa, dar iubitorii noștrii de patrie, cei mai mulți spre împlinire răului

interes îi împiedică cu feliurimile de idei ce le dau pentru șădere dv. în țări streine.

Eu, cucoane, socotesc cel mai de folos pas a d-tale să-i dai aceștii agale cel puțin 1000 lei, ca unul ce știi plecările lui. Poți să socotești pe acest om într-un feliu păgubitor d-tale, într-alt feliu, însă, după aceste întâmplări, apărătoriu casăi d-tale fără acum. Din două răle, care cu mare durere le privesc, alege cel mai suferitor, și hotărînd mă rog în grabă să-mi poroncești în ce chip să urmez.

La Silistra au venit răiz-efendi și iasti să treacă la București, nu știm pentru ce sfîrșit. Părintele Roman triimite d-tale închinăciune. Mi să pare că într-aceste zile să va provivasi. Mîine sau poimîni, de-l voi pute înpăca pe Ali, mă pornesc la Eș și acolo aștept cinstit răspunsul d-tale, fiind

al d-tale plecată slugă
Neculai B[ucur] paharnic

Dechemvrie 24, 1821. Dumbrăvenii

[P. S.] Nici o mișcare de pornire enicerii n-au.

Nu știi în ce sfîrșit vom veni cu grozăviile de pe aice.

[Adresa:] Întru cinstită mîna dumisale cuconu Alecu Balș biv vel vistier, cu multă plecăciune.

La Cernăuți

Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges, nenumerotat. Orig. rom.

5

26 decembrie 1821

Caimacamii Țării Romînești arată că luarea zaherelilor și pricinuirea stricăciunilor la moșiile Uluși, Afumași și Zimnicea este motivată prin faptul că aceste moși sînt proprietatea lui Al. Ipsilanti.

Către cinstita c. c. aghenții.

Cu cinste s-au primit nota ce ni s-au trimis supt numărul opt, scrisă de la 22 ale următoarei luni.

Asemenea s-au văzut și alăturata jalbă a lui Ioan Nicolopolu suditul rusesc, ce au dat-o către cinstita canțelarie ghenărală consulat moscălesc ce să află acum în Sibii și au trimis-o aici la aghenție, prin care protestarisește a sa cerere de pagubile ce au cercat de la venirea oștirilor împărătești aici în țară la moșia Ulușii cu cîteva sate i la moșia Afumașii și Zămnicea, cu luare de hrăpire de bani, zaherele, vite, vinuri, rachiuri, veresele și alte multe lucruri mărunte, arzîndu-să și casele de la Uluși. Și cum că, scăpîndu-i cîteva zaherele

la moșia Uluiții și Afumații, oblăduirea noastră nu numai că le-au oprit, ci au poruncit ispravnicilor să le și rădice. Și către aceasta i s-au vestit jăluito-
rului că au început a i să tăia și pădurile de la Uluiți și Afumați, făcându-le
toate acestea, după protestăluirea jălbii jăluito-
rului, cunoscute la otcîrmuire
de a să embodisi cele scăpate zaherele, să le vînză ca un stăpîn ce este.

Cum și oprirea tăierii pădurilor cu cinste răspundem c. c. aghenții că
luminăția sa Hagi Ahmet pașa, serascherul oștirilor împărătești, ne-au dat
răspuns prin aceasta că, după fermanu împărătesc ce au venit ¹, aceste moșii
fiind ale apostatului Ipsilant, de aceea după puterea și porunca fermanului
s-au urmat luarea zaherelilor i stricăciunea ce s-au făcut la aceste moșii ².
1821 dechemvrie 26

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu, Constandin Negri

Arh. St. Buc., Condica logofeției Țării de Sus 1076, f. 280 v — 281.

6

30 decembrie 1821

*Anafora în pricina mănăstirii Hurez cu locuitorii din Baia
de Fier care s-au alăturat lui Gîrbea «apostatul» și prin «silnică
revoluție» au luat vitele mănăstirii și au izgonit pe ungureni de pe
muntele acestei mănăstiri.*

De la divanul Valahiei cei Mici

Popa Chiriac i Dumitrache Paraschivescul și Dinu Diaconescul de la Baia
de Fier, sud Gorj, vechili și celorlalți lăcuitori din Baia și din celelalte mahalale
de acolo, după jalba ce au dat pentru cuviosul arhimandrit Ghermanis, egumenu
sfintei m-ri Hurezul din sud Vilcea, aducîndu-se vechil din parte-i părintele
Hrisant, iconomul numitei m-ri, vătaful de divan pe amîndouă părțile i-au
înfățișat înaintea noastră la divan, arătînd prin jalba lor că ei au avut așăză-
mînt în scris, făcut cu m-rea de mulți ani, pentru rîndul clăcii, întărit și de
domn.

---

¹ Încă de la 8 iulie caimacamul primise ordin de la Poartă să fie inventariate toate
moșile lui I. Caragea, M. Suțu și Al. Ipsilanti și inventarul să se trimită la Poartă (*Hurmuzaki*,
XX, p. 665). La 10 noiembrie s-a dat o anafora prin care se propuneau măsuri privitoare la
averile mișcătoare și nemișcătoare ale domnilor fugiți (Arh. St. Buc., Condica logofeției
Țării de Sus 1076, f. 240 v—241).

² Pentru același motiv turcii au confiscat și alte averi. Moșia Șapte Oameni din Mol-
dova a serdarului Dimitrii Botez a fost jefuită de turci pentru motivul că tovarășul acestuia
la stăpînirea ei a fost grecul Anastasie Ciolac și moșia a fost socotită grecească (Arh. St. Iași,
doc. VIII/11).

Potrivit cu aceste procedee, domnul Moldovei face mai tîrziu demersuri să i se dea
«averile eteristului Cantacuzino și a Suțului și a lui Costache Suțul, atît din Moldova cît și
din Țara Romînească» (Acad. R.P.R., doc. CXXXIII/129).

Căruia nevoind igumenu de acum a-i urma copriinderea, deosebit că le-au luat în anul trecut 42 000 oca var cu silnicie i tl. 200 și altă sumă de oca var iarăși, care pe acela l-au dat plată numai cu tl. 7 pă mie oamenilor m-rii și ei l-au vîndut în loc m-rii cîte tl. 14, precum și doi munți dintr-acea moșie ce le mînca ei iarba mai nainte cu vitele lor avea învoială de plătea havaetul la unul tl. 200 și la altul tl. 350 pe an. Și, acum le cere a da pe unul tl. 800 și pe altul tl. 500. Dar i-au apucat în anul trecut cu strașnici mumbașiri și cu mare zor ca să plătească de fieșcare casă cîte tl. 12 pentru 12 zile de clacă pe an, și tl. 7 pentru o zi de arătură și un car de lemne, și ei, neavînd toți banii să-i dea în naht, le-au luat 200 boi și vaci i 100 oi și capre și tl. 900. Care vite, ducîndu-le la mănăstire, astă primăvară li s-ar fi dat dintr-însele înapoi una sută șazeci boi și vaci, iar celelalte se află tot la m-re. Și acum s-au pomenit cu un boierinaș și cu patru slujitori, viind în satul lor iarăși mumbașiri, i-au apucat să dea acei boi și vaci înapoi la m-re, cerere făcînd a rămînea în liniște de această supărare și să li se urmeze răspunderea dreptăților către m-re, după așezămîntul ce-l au în scris. Care așezămînt arătîndu-l la divan, se văzu scris din leat 1794, mart, de ani 27, iscălit într-însul Spiridon, iconomul Hurezului și Ioan biv 3 logf. martor, adiverit și de dumnealor veliții boieri, întărit și de răposatul întru fericire Alexandru Moruz vvd., pe carele îl dă la mîna jăluitoților, cu copriindere ca să lipsască de la mijloc gîlcevurile și judecățile ce avea m-rea cu ei pentru dijmă și pentru zilele de clacă de pe această moșie Baia.

.....

[Se mai arată și o altă învoire din 13 dec. 1808 privitoare la iarba de pe muntele « Piscul boierului », pentru care să dea oamenii 350 tl. și un om « pascari », « iar, neavînd a da banii la soroc și omul, să rămîie această învoire fără temei ». Jeluitorii arată că egumenu nu voiește a se mai ține de această învoire, ci le cere preț mai mare pentru suhatul vitelor. Acestor afirmații ale jăluitoților le răspunde, punct cu punct, vechilul m-rii, căutînd să dovedească netemeinicia tuturor capetelor de învinuire, arătînd, printre altele că:]

Și astă primăvară [1821], în vremea apostasiei, s-au ridicat iarăși ei [locuitorii] și au mers cu Gîrbea apostatul, împreună cu panduri, de le-au luat cu silnicie și zurbalic [vitele] de la mănăstire. Care nici la aceasta nu tăgăduiră, iar bani zise că n-au luat nici o para de la dînșii în mîna sa ci încă și deosebită zeciuală au dat de la mănăstire; și de-i va fi luat mumbașirul, nu știe. Acum, dînd egumenu jalbă iarăși pentru dînsul, cerînd a-i plăti dreptățile mănăstirii din anii ce se arată mai sus, de vreme că și-au luat vitele înapoi prin silnică revoluție, făcîndu-se de sineși judecători și împlinitori, s-au făcut poruncă către dumnealor boierii ispravnici ca să-i apuce să-i îplinească după pravilă, dar urmare nu s-au făcut.

Care jâlbi, arătîndu-le pe amîndouă, se văzură cu porunci întocmai; mai arătînd vechilul și aceasta că un munte dintr-acei doi, avîndu-l mănăstirea

dat la niște unĝureni sudiți cu arendă, pe an cîte tl. 800, în anul acesta s-au sculat jăluitorii și au mers cu silnicie, aflîndu-se în comfuziia apostasiei de au izgonit pe acei unĝureni ¹ și au mîncat ei iarba cu vitele lor. Și aceia au apucat pe egumen înăuntru la urmă de le-au plătit acei tl. 800 ai anului acestuia, cerînd a se îndatora jăluitorii să-i plătească.

La care netrebnică faptă însuși ei mărturisiră că i-au mîncat iarba, iar pentru cea în scris învoire, ce arată jăluitorii acum și cer a fi temeinică, priimi și însuși vechilul și se mulțumi ca să-ș urmeze răspunderea clăcii și a altor adeturi la mănăstire, întocmai precum să cuprinde într-această învoire făr' de osebite.

[Divanul, cercetînd pricina, respinge pîrile jeluitorilor, după ce examinase fiecare cap de acuzație, la care răspunsese în mod documentat vechilul egumenului m-rii Hurez. La punctul 5 se revine asupra silniciei lor din vremea răscoalei:]

Pentru vite: boi, vaci, oi și capre, ce zic că li s-au luat în anul trecut de către orînduitul divanului și l-au dat la mănăstire, nici la aceasta nu au cuvînt, căci ca unii ce au fost datori, după cuviință s-au silit din poruncă a plăti dreptul mănăstirii întru toate după pravilă, iar ei rău s-au îndrăznit la urmă de au mers astă primăvară în vremea apostasiei la mănăstire și cu silnicie și-au luat acele vite înapoi, cînd lipsea stăpînirea țării. Și cu toate că de să și arătară jăluitorii la divan cu așezămîntul în scris de la mănăstire pentru rîndul clăcii și alte adeturi ale moșiei, care așezămînt de vreme că ei l-au ținut tăinuit, hrînind alte viclene mijloace în cugetele lor, cu care socotea a lua moșia mănăstirii întru a lor stăpînire și văzînd că nu au stătut mijloc tocmai acum l-au dat de față, după dreptate se cuvenea ca acel așezămînt să nu se ție în samă. Ci, după jalba ce și mai în trecutele zile au dat egumenul pentru dînșii, cerînd a se îndatora să plătească dreptățile mănăstirii, să-i fi silit cu strașnici mumbașiri să-și răspunză la mănăstire datoria lor pe anii trecuți, după cum s-au întocmit pravila pămîntului, cît și de acum înainte, întocmai după așezămîntul ce s-au întocmit pentru toți clăcașii de obște... ²

1821 decembre 30.

Arh. St. Buc., M-rea Hurez, XIX/128. Orig. rom.

¹ Un alt caz de izgonire a unĝurenilor din muntele arendat « cînd s-a ridicat apostasia », la Cîrlegi (Gorj) (Arh. St. Buc., Condica domnească 104, p. 540).

² Judecata în pricina vitelor luate de locuitori în timpul răscoalei a continuat pînă în anul 1835; într-o jalbă din anul 1834 mănăstirea arăta: « și acei oameni răi puind la cale pã tot satul, s-au unit cu un gospodar Gîrbea, ce au fost comandir peste toată linia muntelui » (Vezi același pachet, doc. 129, 143, 151, 152, 166).

[Decembrie 1821?]

Fostul mitropolit Ignatie scrie boierilor emigrați că cei ce s-au reîntors în Țara Românească vor fi considerați trădători și că măsurile luate în acest răstimp sînt ilegale.

[Δεκέμβριος 1821;]

Τοῦ πρώην μητροπολίτου Ἰγνατίου.

Αἱ μεγάλοι καὶ ἥρωϊκοὶ πράξεις τῶν Γραικῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν εἶναι ἀπίθανοι, καὶ διὰ τὰς πιστεύσγητε πρέπει νὰ ἰδῆτε ἄλλας τοιαύτας εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδη. Μόνη ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, συνθεμένη ἀπὸ 28 πλοῖα, ἐτόλμησε νὰ κτυπήσῃ τοὺς ἠνωμένους στόλους τοῦ σουλτάνου, τῶν Ἀφρικανῶν καὶ τοῦ πασᾶ τῆς Αἰγύπτου καὶ νὰ κερδίσῃ μίαν νίκην χωρὶς παράδειγμα ἐμπροσθεν εἰς τὰ ὄμματα πολλῶν θεατῶν, διότι ἡ μάχη ἔγινε μεταξὺ Ζακύνθου καὶ Μωρέως. Ἡ χθεσινὴ ἡμέρα ἦταν ἡμέρα Πάσχα καὶ χαρᾶς εἰς τοὺς Γραικοὺς, διότι ὅσα γράμματα ἤλθον, ἐβεβαίωσαν τὰς λαμπρὰς πράξεις τῶν Γραικῶν εἰς διάφορα μέρη. Χαρῆτε καὶ σεῖς αὐτοῦ καὶ ἄς λυπῶνται ὅσοι εἶναι ἐχθροὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τῶν χριστιανῶν καὶ τοῦ δικαίου

Μανθάνω ὅτι ὁ Φίλιππος ἔγινε μεγάλος λογοθέτης καὶ ὅτι ἔχουν σκοπὸν νὰ χειροτονήσωσι καὶ ἀρχιερεῖς εἰς τὴν Βλαχίαν. Τοῦτο ἤμπορεῖ νὰ γίνῃ. Πλὴν ὅσα γίνονται εἰς αὐτὰς τὰς δύο ἡγεμονίας ἐν ὧσφ δὲν ἔχουν αὐθέντας καὶ ἐν ὧσφ στέκουν ἐκεῖ Τοῦρκοι, εἶναι παράνομα, εἶναι ἔργα τῆς βίας καὶ τοῦ πολέμου καὶ πρέπει νὰ τὰ θεωρῆτε ὡς τοιαῦτα. Τότε μόνον ἤμποροῦν νὰ ἔχωσιν αὐτὰ τὰ πράγματα κύρος, ὅταν ὅλοι θελήσετε νὰ ἐβγῆτε ἔξω καὶ νὰ κάμετε νέας συνθήκας μὲ τὴν ὀθωμανικὴν διοίκησιν, ἀναιροῦντες τὰς παλαιὰς καὶ κάμνοντες τὰς ἐπαρχίας αὐτὰς διόλου ὑποκειμένας εἰς τὴν Πόρταν, ὡς τὰ ἄλλα μέρη. Ἐν ὧσφ δὲ μένει ἡ παλαιὰ τάξις καὶ ἡ ἐγγύησις διὰ συνθηκῶν τῆς Ρωσσίας ὑπάρχει, τὰ πράγματα πρέπει νὰ τρέχωσιν ὅπως ἔτρεχον. Ὁ κάθε νεωτερισμὸς εἶναι ἀνόμημα καὶ παράβασις τῆς ἱεραῆς συνθήκης.

Δεῖξετε τὸ γράμμα μου πρὸς τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην, εἶπέτε τον τοὺς ἀσπασμούς μου, καὶ ἄς μείνῃ ἡσυχος, διότι οὔτε Φίλιππος θέλει μείνει λογοθέτης, οὔτε μητροπολίτης ἀνόμως διωρισμένος. Οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ κάμνωσι νεωτερισμούς εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ ὅσοι ἄρχοντες ἐβγῆκαν, θέλουν θεωρηθῆ ὡς προδόται τῆς πατρίδος των, ὅπως τῇ ἀληθείᾳ εἶναι, καὶ ὄχι ὡς ἄρχοντες Βλάχοι.

[Decembrie 1821?]

Scrisoare a fostului mitropolit Ignatie.

Marile și eroicile fapte ale grecilor, pe uscat și pe mare, sînt de necrezut și ca să le credeți trebuie să vedeți altele asemănătoare la Xenofon și la Thucydide. Numai avangarda flotei grecești, compusă din 28 de vase, a îndrăznit

să atace flotele unite ale sultanului, ale africanilor și ale pașei Egiptului și să cîștige o victorie fără egal în fața ochilor multor spectatori, fiindcă bătălia a avut loc între Zante și Morea. Ziua de ieri a fost o zi de paște și de bucurie pentru greci, fiindcă toate scrisorile care au venit au confirmat faptele lor strălucite în diferite părți. Bucurați-vă și voi acolo. Să se mîhnească toți acei care sînt dușmani ai omenirii, ai creștinilor și ai dreptății.

Aflu că Filip s-a făcut mare logofăt și că au intenția să hirotonisească și arhieriei în Țara Romînească. Acest lucru poate să se facă. Dar tot ce se face în cele două principate, cît timp nu au domni, și cît timp sînt acolo turci, este ilegal, sînt fapte ale silniciei și ale războiului și trebuie să le considerați ca atare. Numai atunci aceste lucruri pot avea tărie cînd vă veți întoarce cu toții și veți face tratate noi cu cîrmuirea otomană anulînd pe cele vechi și făcînd ca aceste provincii să fie independente față de Poartă, ca și alte țări. Dar cîtă vreme rămîne orînduirea veche și rămîn valabile garanțiile Rusiei date prin tratate, lucrurile trebuie să rămînă așa cum au fost. Orice inovație este fărădelege și călcare a sfîntului tratat.

Arătați scrisoarea mea prea sfințitului mitropolit, transmiteți-i sărutările mele și să rămînă liniștit, fiindcă nici Filip nu va rămîne logofăt, nici mitropolitul care va fi numit ilegal. Turcii nu au nici un drept să introducă reforme în Țara Romînească; iar toți boierii care s-au întors vor fi considerați trădători ai patriei lor, cum și sînt într-adevăr, și nu boieri ai Țării Romînești.

Acad. R.P.R., ms. grec. 720, f. 137 v — 138 v. Text grec.

8

[9 ? decembrie 1821]

Firman către Silistra valesi, să apere «raialele» de abuzurile trupelor turcești aflate în Țara Romînească.

[9 Δεκεμβρίου 1821]

Φθάσαντος ἤδη τοῦ παρόντος ἡμῶν ὀρισμοῦ, γνωστὸν ἔστω σοι ὅτι, καίτοι ἔχοντες πληροφορίαν ὅτι γίνονται ἀπὸ μέρους σου κάθε φροντίς καὶ ἐπιμέλεια εἰς τὸ νὰ μὴ συμβῆ τι ἐναντίον τῆς θελήσει μας εἰς τὸν πτωχὸν ρεαγιάν μας ἀπὸ μέρους τῶν βασιλικῶν μας στρατευμάτων, τῶν σταλέντων εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βλαχίας, κατὰ τὴν ἀκραν ἀγαθότητα καὶ εὐσπλαγχνίαν μας διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας, οἵτινες ἠφάνισαν τὸ πᾶν καὶ διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν αὐτοῦ τοῦ ρεαγιὰ μας, πλὴν διὰ τὴν αὐξήσῃ ἡ ἐπιμέλεια καὶ προσοχὴ σου εἰς τὸ νὰ μὴ γίνῃ ἡ παραμικροτέρα ἀδικία εἰς αὐτοὺς τοὺς ρεαγιάδες καὶ ἐπήρεια εἰς τὰς τῶν ἀρχόντων μωσίας ἀπὸ τινος τῶν στρατευμάτων, ἐπειδὴ σοὶ ἐστάλη προλαβόντως ἕτερος ὀρισμὸς μας μὲ μαχσοῦσικον μουμβασίρην, καίτοι ἐλπίζομένου ὄντος ὅτι γινομένης τῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν ὑψηλὴν μας θέλησιν,

ὑπάρχει περισσοτέρα ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις εἰς αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ ἐκείνην ὅπου ἦτον ἐπὶ ἡμερῶν αὐθέντων, πλὴν μὲ τὸ νὰ εἶναι ὑπὲρ τὸ μέτρον αἱ ἀδικίαι, ὅπου συνέβησαν εἰς αὐτὸν τὸν ρεαγιᾶν ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας, καὶ αἱ δύο ἐπαρχίαι Βλαχίας καὶ Μπογδανίας εἶναι κιλλέρι βασιλικόν μας, ἐπάναγκες νὰ γένη πᾶσα φροντίς καὶ ἐπιμέλεια εἰς τὴν ὑπεράσπισιν καὶ διαφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ μέρους τῶν διωρισμένων παρὰ τοῦ ὑψηλοῦ μας ντεβλετίου, διὰ νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν των καὶ νὰ ἀναβληθῇ ἐπομένως ἡ διατριβὴ τῶν στρατευμάτων μας εἰς αὐτάς τὰς δύο ἐπαρχίας πρὸς διαφύλαξιν των.

Γνωρίζων λοιπὸν σὺ καὶ αὖθις, ὅτι ὁ ὑπὸ τὴν σικιὰν τῆς βασιλικῆς μας πτέρυγος εὐρισκόμενος ρεαγιᾶς τὸ νὰ ἀδικῆται εἶναι ἐναντίον τῷ ἱερῷ νόμῳ καὶ τῇ βασιλικῇ μας βουλῇ, θέλεις καταβάλει κάθε προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ μὴν ἤθελεν ἀκολουθῆσει κανένα ἀδίκημα εἰς αὐτὸν τὸν ρεαγιᾶν. Καὶ ἂν τις τῶν στρατιωτῶν ἤθελε τολμήσει νὰ πειράξῃ καὶ νὰ ἀδικήσῃ κανένα τῶν ρεαγιᾶδων, ἀμέσως ὁ τοιοῦτος νὰ παιδεύεται αὐστηρῶς.

Τὰ αὐτὰ ἐγράφησαν ἤδη καὶ εἰς τὸν εἰς τὴν Μπογδανίαν τζαρκατζὴν καὶ εἰς τὸν μουχαφίζην τοῦ Βιδυνίου.

Ἔθελον αὐτῶν ἀπάντων γινομένων σοι γνωστῶν, κατὰ τὴν ἔμφυτον σύνεσιν καὶ φρόνησίν σου, θέλεις ἐκτελέσει ἀπαραλλάκτως τὰ προσταττόμενα, πειθόμενος εἰς τὸ ἱερόν μας σημεῖον.

Ἐγράφη δὲ τὸ παρὸν περὶ τὴν μέσσην τῆς σελήνης ρεμπιούλ ἐβέλ, ἐν ἔτει 1237 [9; Δεκεμβρίου 1821]

Αὐτὴ ἡ μετάφρασις τοῦ φερμανίου ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι τῇ 14 Δεκεμβρίου 1821.

[9 ? decembrie 1821]

Primind această poruncă a noastră, și se face cunoscut că, deși avem știință că din partea ta se arată toată grija și silința pentru a nu se întâmpla sărmanei noastre raiale ceva protivnic voinței noastre din partea oștirilor împărătești, trimise în provincia Țării Românești prin marea noastră bunătațe și milostivire, pentru a o scăpa de apostatați, care au distrus totul, și pentru liniștirea și odihnirea acestor raiale a noastre, dar pentru ca să crească silința și băgarea de seamă de a nu se face cea mai mică nedreptate acestor raiale și vătămare moșilor boierilor din partea vreunuia dintre oșteni, deși și-a fost trimisă mai înainte altă poruncă a noastră cu un mumbașir anume, și deși nădăjduim că s-a lucrat după înalta noastră voință, că este o mai mare liniște și odihnire în această provincie de cum a fost în zilele domnilor, dar fiindcă sînt peste măsură de mari nedreptățile ce s-au făcut acestor raiale de către apostatați și că ambele provincii Țara Românească și Moldova sînt chelerul nostru împărătesc, este foarte trebuincios să se arate toată grija și silința pentru apărarea și păzirea acestora de către cei trimiși de înaltul devlet al nostru, pentru ca ele să ajungă din nou la starea lor dinainte și să se prelungească deci șederea oștirilor noastre în aceste două provincii pentru paza lor.

Deci, cunoscînd tu din nou c a este împotriva sfintei legi  i a dorin ei noastre împărătești să fie nedrept tit  raiaua aflată sub umbra aripei noastre împărătești, vei fi cu toată băgarea de seamă  i  ti vei da toată silința pentru a nu avea loc vreo nedreptate în această raia.  i dacă vreunul dintre osta i ar îndrăzni să supere  i să nedrept teasc  pe cineva dintre raiale, îndată acesta să fie pedepsit cu asprime.

Acelea i lucruri au fost scrise deja  i gerhagiului din Moldova¹  i muhafizului de la Vidin.

Deci, cunoscînd toate acestea vei face întocmai cele poruncite după fireasca ta cuminenie  i înțelepciune  ncrez ndu-te semnului nostru sf nt.

S-a scris acest [firman] pe la mijlocul lunii rebu'ul evvel, în anul 1237 [9? decembrie 1821.]

Această traducere² a firmanului a ajuns la Bucure ti la 14 decembrie 1821.

Acad. R.P.R., ms. grec 720, f. 82 v — 83  i ms. rom. 323, f. 329. Text grec; Arh. St. Buc., Acte de familie, fondul Papazoglu, A. N., CLXXII/16.

9

[1821]

Boierii refugiați la Bra ov  i Sibiu scriu celor rămași în Bucure ti că sînt solidari cu măsurile ce le vor lua pentru binele comun, iar la hotăriri mai grele să fie consultați în taină.

 ncredin ndu-ne de către unii din noi atât pentru unirea ce prin scris a i alcătuit sfinția voastră  i dumneavoastră spre binele patriei  i al ob tei locuitorilor săi c t  i pentru temeiurile cu cari a i chibzuit să statorniciți această unire i mijloacele ce a i hot r it să aplica i în orice vreme de trebuință, prin care nu numai să depărtați toată hula ce s-ar putea p vesti de către necunoscătorii acestei uniri,  i încă să vă faceți pricinuitori  i neamului de laudă  i patriei de multe folosuri, am socotit că nici cum nu se cuvine să petrecem sub tăcere o asemenea lăudată  i de bine voitoare faptă, fără de a nu mărturisii  i din parte-ne mulțumita ce i se cuvine, cum  i  nso irea glasului nostru după chipul de mai jos la c te arătări ve i pune în lucrare asupra temeiurilor cu care v-a i unit  i v-a i legat.

P rin i arhieriei  i dumneavoastră boierilor! Tic loasa patria noastră p time te în toate chipurile de sînt ani nepomeni i: se r pe te, se jefuie te, cearcă nenumărate nep stuirii  i nedrept  i. Sfintele l ca uri s-au vîndut fără sfială pentru în parte folosuri a chiar st p nitorilor. Privilegia ii,  ncep nd

¹ Publicat de N. Iorga, *Acte  i fragm.*, II, p. 607—609. Text franc.

² în limba greacă.

de la caftanlii și pînă la cea din urmă treaptă, s-au călcat sub picioarele oblăduirii, s-au necinstit și s-au năpăstuit învederat, împotriva legilor ce li s-au alcătuit. Supușii locuitori dajnici au fost jertfa nedreptății și izvor de o rea folosire a veri căruia ce s-au depărtat de mustrarea cugetului omenirii. Și toate acestea le-am pățimit din pricina jugului voinței la care ne-au împilat oblăduitorii după vreme. Căci, vînzătorii aflîndu-se acestei creștinătăți au slujit cu al său sînge sprijinitorilor lor celor neligiuiți; au slujit, zicem, păgînatății și au zdrobit puterea legăturilor către cei puternici și ai noștri voitori de bine arătîndu-se cu viclenie, iar cătră cei neputincioși puind în lucrare sila și împilarea.

Pînă la o vreme, precum este cunoscut la toți de obște, a petrecut ticăloasa țară sub acest fel de nenorociri. Iar de cînd s-au ivit într-însa și acest fel de nepomenită și fără de pildă întîmplare, au găsit prileju chiar stăpînirea forței să o împileze și să-i aducă tot felul de bîntuire și a săvîrșit prin rînduiții săi nu puține răpiri, jefuiri, nelegiuiri, năpăstui, fără osebite, și în cele după urmă ucidere și chiar perdere de viață a multor creștini nevinovați, buni compatrioți ai noștri. Din care acestea se dă a înțelege fieștecăruia că și în vremea oblăduitorilor aceasta a fost voința stăpînirii, adică protivnică căderilor omenirii, protivnică obiceiurilor și legilor pămîntului și izgonitoare chiar sfintelor legături de la care spînzură fericirea acestei pravoslavnice țări. Dar oare după aceste toate dovezi ce avem pentru neomenoasa cugetare a acestei stăpîniri ce soartă nenorocită ne așteaptă? Și mai vîrtos cînd înalta stăpînire va voi să-și puie în lucrare împilarea jugului ce de atîția ani s-au dovedit că hrănește asupra-ne nu va cere în ajutor și chiar glasul boierilor ce o slujesc atît din apropiere cît și de aici din depărtare? Și oare acești boieri înșelați, aflînd de către voitorii răului și ne mai judecînd jertfa obștei sălășluitoarelor țării, nu vor da în scris și nu vor cere și prin rugăciune toate acele rele cîte privesc spre dărăpănarea noastră și spre zmintea bunătăților țării? Iar atunci nu vom petrece oare și mai rău decît ceea ce am fost?

Milostivul dumnezeu, după a noastră norocire, ne-au învrednicit să avem legiuit sprijinitor pre prea puternica împărătească curte a Rusiei care, cînd ar cunoaște cu întregime nenorocirile noastre, atît cele trecute cît și cele ce acum se urzesc împotriva binelui ce ne voiește, negreșit nu ne-ar lăsa întru mîhnire și întru obidă; mai vîrtos că cunoaștem după auziri cît bine ne voiește și cu cîtă iubire de omenire să silește să hotărască a noastră soartă.

Acest reazăm avînd dar sfinția voastră și dumnezevoastră, de vreme ce v-ați unit acum prin statornicie, vă rugăm nu încetați de a pune în lucrare bunele socotințe ce ați făcut în orice vreme și pentru orice vor cere trebuințele; și cunoașteți din parte-ne că glasul nostru va fi următor glasului și arătărilor ce veți face sfinția voastră și dumnezevoastră. Urmările noastre vor fi următoare povățuirilor ce ne veți da și alt nimic nu vom cugeta decît căzuta supunere

la oblăduirea ce ni se va orîndui prin primirea și buna voință a prea puternicei protecții ce avem, rîvnă și dorire pentru binele patriei și întru a sa ferire despre orice bîntuire și netrebnicie, depărtare de orice rea folosire în partea cuiva prin care cunoaștem că în multe rînduri au cercat ticăloșii locuitori compatrioți ai noștri multe feluri de năpăstui și nedreptăți și cea fără de fățarie și prin curățenie de inimă alăturare a noastră la a sfinției voastre și a dumneavoastră bună și lăudată unire.

Atît numai vă rugăm că, în orice vreme veți cunoaște vreo clădire de vreun bine al țarei sau veți chibzui sfinția voastră și dumneavoastră să faceți vreo asemenea unire, să binevoiți a înștiința și pe cari din noi vă veți îndeletnici într-acea vreme și veți cunoaște mai destoinici de a sfinției voastre și a dumneavoastră desăvîrșită încredințare. Pentru că vă este cunoscut că la asemenea bunătăți în întîmplări ale patriei, după măsura ființei noastre, sîntem și noi deopotrivă doritori binelui și părtași bucuriei ce ni se cuvine, cunoscînd într-adevăr și mărturisind fără fățarie folosul obștei, folosul și bine al fieștecăruia în parte. Așîșderea vă rugăm ca oricînd și din parte-ne vom cunoaște că este trebuință de a se face vreo chibzuire între sfinția voastră și dumneavoastră sau vreo mișcare iertătoare cugetărilor ce aveți și avem și înși-ne noi, să fim slobozi prin taină a vă da părerile noastre și sfinția voastră și dumneavoastră căutîndu-le și chibzuindu-le, de le veți găsi asemănate vremilor și statornicite asupra temeiurilor cu care sînteți legați, să ne primiți, să ne îndreptați și să le faceți cunoscute unde se va cuveni; sau, de vor spînzura de la sfinția voastră și a dumneavoastră săvîrșire să le puneți și în lucrare. Pentru că nu este de mirare a odrăslii și din asemenea păreri multe bunătăți ale țarei, plăcute sprijinitorilor noștri, de vreme ce mulți din noi am slujit țarei după vremi în multe rînduri și în feluri de trepte și poate că cunoaștem uneori cele ce a sfinției voastre și a dumneavoastră iscusință încă pînă acum nu le-a pătruns.

Acestea sînt cele ce simțim și încă mai cu adaos într-această mare și nepomenită întîmplare a patriei noastre, după care încredințîndu-ne precum s-a zis de a sfinției voastre și a dumneavoastră statornicită unire, am hotărît să vi le facem cunoscut și să ne alăturăm glasul la cele ce veți chibzui și veți urma. Dar ca să vă încredințăm și mai bine de a noastră rîvnă și hotărîre, vă rugăm să primiți acest în scris al nostru mărturisit prin cîte iscălituri vedeți la vale și întărit prin strașnic jurămînt ce facem, pe numele a tot puternicului dumnezeu, că întocmai vom fi următori, precum și că veri care din noi să va dovedii cu cea mai mică violenție sau dezghinare de această statornicită hotărîre, să aibă răsplătitori chiar pe acest puternic dumnezeu și să fie cunoscut ca un vrednic de hula neamului său și izgonit de toate ajutoarele patriei sale.

20 decembrie/1 ianuarie 1822

Ahmet paşa cere caimacamului Vogoride să nu dea voie boierilor refugiați să ridice veniturile de la moși.

Buiurultiu cătră căimăcamu.

Pămîntenii boieri mari din întîmplările urmati s-au răzlețit în țări streine pîsti hotar și moșiile lor să află în pămîntul Moldaviei. Vor fi oprite toate veniturile fără a pute strînge și a lua la dînșii nimic, precum și zaharè să nu poată a lua ei nimic, precum și hainii domni a vremii acareturile și obiceinutele lor venituri și acelea iar, pe rînduiala celorălalti, un an, precum va fi veniturile lor, le veți face cunoscut, adecă de cînd s-au iscat vrajba aceasta, pe rînduiala și obiceiul ce s-au luat și ce s-au cheltuit de cătră dumneata dintr-aceli venituri, precum și mai denainte, cari trebuie să fie însămnat în caidurile vistieriei. Căci ceri trebuința a sî cerceta toati izvoadile vistieriei și a altor departamenturi pentru toati luaturile și daturile a si triimeti aice și de aicea la Țarigrad.

Așa dar, asupra acestor cercetări fiind rînduit slăvirea sa tefterdar-efendi, precum prin scrisoare sa v-au făcut cunoscut, vei și fi următoriu întocma pi cuprindirea mai sus, ca pentru toate moșiile a domnilor și a boierilor ce sînt astăzi depărtați a sî ține veniturile lor și lor a nu li să slobozi nimică, ca cerînd ei veniturile, răspunsul să le fie a sî întoarci la urma lor.

Pe cuprinderea aceasta întocmai să fii următoriu, fără a greși întru nimică.

Luna rabolahiri 7.

Ahmet paşa

[Pe învelitoare, adresa:] Întru chiar cinstită mîna dumisale vel vornic al obștăi să să dea.

[Pe verso învelitoarei scrie:] « Buiurdiul cătră Vogoride ».

Acad. R.P.R., doc. CXXXIII/124. Trad rom. cont., cu pecete în ceară roșie.

11

Sibiu, 2 ianuarie 1822

Hagi Ianuș se dezvinovățește față de Ioan Samurcaș, caimacamul Craiovei, că ar fi fost amestecat în răscoală și se consideră persecutat pe nedrept.

Συμπίνι, τῆ 2 Ἰανουαρίου 1822

Πρὸς τὸν ἐκεῖ καϊμακάμην Ἰωάννην Σαμουρκάσην

Κραϊώβα

Καὶ μετὰ τὴν ταπεινὴν μου προσκύνησιν, φανερώνω τῆ εὐγενίᾳ της ὅτι πρὸ δύο ἡμέρας ἔλαβα μίαν ἀνέλπιστον εἶδησιν ἀπὸ τοῦς αὐτῶσε ἐρχομένους,

ἔτι εἰς τὸ σπίτι μου, εἰς τὸ βιό μου καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους μου, τρέχει μία καταδρομὴ ἀπαρδειγμάτιστος διὰ προσταγῆς τοῦ πασιᾶ, δηλαδὴ τοὺς μὲν ἀνθρώπους μου νὰ τοὺς πηγαίνουν εἰς τὸ Βιδύνι, τὸ δὲ εἶναι μου νὰ τὸ κάμουν ζάπι. Τοῦτο τί σημαίνει ἀπορῶ, τζελεπή, ἄλλος ἐξ' ἄλλου καὶ ἔξω φρενῶν ἔγινα, ὅταν ἔξαφνα ἤκουσα τοιαῦτα ἀνέλπιστα νὰ ἀκολουθήσουν εἰς τὸ σπίτι μου, ὡσὰν νὰ εἶμαι πρωτοληστῆς καὶ νὰ εἰπῶ πρωταίτιος καὶ μέτοχος τῆς ἀποστασίας, τὰ ὁποῖα αὐτὰ καβούλι δὲν τὰ κάμνω. Ἐγὼ ἤμουν καὶ εἶμαι εὐπειθῆς καὶ πιστὸς ραγιάς τοῦ ὑψηλοῦ δεβλετίου καὶ εἰς κάθε καιρὸν σεδικάντι χουσμῆτι ἕκαμα τοῦ δεβλετίου. Εἰς τὸν τόπον τῆς Βλαχίας ἐν παντὶ καιρῷ κουσούρι δὲν ἔκαμον, δουλεύοντός τον καὶ κοινῶς καὶ κατὰ μέρος. Τοῦτο δὲν τὸ θέλουν τὸ ἀρνηθῆ οἱ ἄρχοντες, ὅσοι προστάζουν τὴν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν. Εἰς τούτην τὴν ἔξαφνικὴν καταδρομὴν ἀπορῶ τί αἰσχρολογίες ἐμεσολάβησαν, φαίνεται οἱ κατὰ μέρος μισόκαλοι ὑπέβαλον μονεφηλίκια εἰς τὴν ὑψηλότητα τὸν πασιᾶ ἐφέντη μας Βιδὺν βαλεσί. Ἄδικον εἶναι νὰ εἰσακούωνται οἱ τοιοῦτοι, διότι αὐτοὶ ὑπὸ φθόνου καὶ κακίας παρακινούμενοι, δὲν ἔπαυσαν νὰ ἐπισωρεύουν εἰς τὸ σπίτι μας κάθε λογῆς αἰσχρολογίες κατὰ τὸ ἔθνος μας, διότι εἰς κάθε κίνημα τῆς ὀργιζομένης ἀποστασίας, οὗτοι ἐμπέρδευαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὀσπιτίου μου. Ἔτσι φαίνεται τοὺς ἐδίδαχτεν ὁ μισοδιάβολος ἢ νὰ εἰπῶ..... Φαίνεται καὶ τώρα οἱ τοιοῦτοι μεσολαβοῦν καὶ θέλουν τὸ νὰ χορτάσουν τὸ ἀχρεῖον συνειδός των, μὲ τὴν φθορὰν τοῦ ὀσπιτίου μου. Ὁ Θεὸς ἄς τοὺς δώσῃ τὴν δικαίαν του ὀργήν, κατὰ τὰς καρδίας αὐτῶν, ἄλλο τί νὰ εἰπῶ. Διὰ τὴν τιμιότητα τοῦ ὑποκειμένου μου, καὶ διὰ τὴν ἀθωότητά μου ἢ εὐγενία της ἄς γένη περιέργος, ἄς ἐξετάσῃ θεοφοβούμενους ἀνθρώπους καὶ θέλει πληροφορηθῆ. Ἐπειτα θέλει συλλυπηθῆ ὄχι μόνον διὰ τὰς παρελθούσας ζημίας, ἀλλὰ διὰ τὴν παροῦσαν καταδρομὴν, ὄχι μόνον ὅτι θέλει συμπονέσει ἐκ βάθους ψυχῆς, ἀλλὰ θέλει μισήσῃ καὶ τοὺς προδότας. Ὅθεν ταπεινῶς παρακαλῶ νὰ λυπηθῆ τὰ γηρατεῖά μου, τὴν ὑπόληψίν μου, τὴν καταφρόνησιν καὶ τὴν ζημίαν, καὶ νὰ προστρέξῃ ἐπιπόνου δι' εὐγενικοῦ της τεκμηρίου πρὸς τὸν πασιᾶ καὶ ἐφέντη μας, κάμνοντάς τον βουκουόφη διὰ τὴν ἄδικον διαβολὴν ὅπου μοῦ γίνεται, καὶ νὰ παύσῃ μία τοιαύτη ἄδικος καταδρομὴ καὶ θέλει ἔχει μισθὸν παρὰ Θεοῦ, ἐγὼ δὲ διὰ βίου θέλω τοῦ εἶμαι χαϊρτουατζής. Ὁ κραταιότατος ἡμῶν βασιλεὺς ἀφοῦ παραβλέπη, συγχωρεῖ μὲ τὸν ὑψηλόν του ἱερὸν ὄρισμὸν χάτι χουμ. ὅλους τοὺς ἀποστάτας καὶ ὄχι μόνον τὸ βιό τους, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωί. Ἐμένα λοιπὸν τὸν ἀμέτοχον πάσης κακουργίας διὰ μόνον τὰ χαρακτηρίσματα τῶν μοναφίκηδων καὶ χαιρεκάκων ἀνθρώπων, νὰ μοῦ γίνεται μία τοιαύτη παράδοξος καὶ παράλογος καταδρομὴ, νὰ μὴν τὸ καταδεχθῆ ἢ πανευγενία της διὰ τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως μας καὶ διὰ τὴν ζωὴν της καὶ διὰ τὴν ζωὴν τῶν τέκνων της νὰ μοῦ γίνῃ αὐτὸ τὸ ἄδικον. Φθάνει καὶ μὲ περισσεύουν αἱ παρελθούσες ζημίες, αἱ ὁποῖαι σᾶς εἶναι γνωσταί, καὶ ὅσον τάχιστα νὰ μᾶς ἡσυχάσῃ μὲ εὐγενικὴν της ἐπιστολήν καὶ διὰ βίου ὑποχρεωθῆσομαι, καθότι ἀπ' ἀρχῆς ὀνομάζομαι καὶ εἶμαι τσιράκι τῶν Σαμουρκάσηδων. Τζελεπή, νὰ διαφθεντεύσῃς τὴν ἀθωότητά μου, νὰ λυπηθῆς τὰ γηρατεῖά μου καὶ τοὺς ἀνθρώπους μου.

Către caimacamul de acolo, Ioan Samurcaș

Craiova.

Închinându-mă plecat, vă fac cunoscut că acum două zile am primit o știre neașteptată de la cei care au venit de acolo cu privire la casa, averea și oamenii mei. Are loc o persecuție nemaipomenită în urma poruncii date de pașă, adică pe oamenii mei să-i ducă la Vidin, iar averea mea s-o jefuiască. Ce înseamnă aceasta, celebi? M-am supărat foarte mult când am auzit astfel de lucruri neașteptate pentru casa mea, parcă sînt un mare hoț și, să spun, promotorul și părtaș al răscoalei, ceea ce nu consimt să primesc. Eu am fost și sînt supusă și credincioasă raia a înaltei împărății și în totdeauna am slujit împărăția cu credință. În Țara Românească niciodată nu m-am făcut vinovat de nici o abatere, ci am adus servicii îndeobște și în special. Acest lucru n-au să-l nege boierii care poruncesc judecata și răsplata. În urma acestei neașteptate persecuții, nu știu ce vorbe murdare au intervenit, se vede că cei care urăsc binele au supus...¹ prea înălțatului pașă și stăpînului nostru Vidin valesi. Este nedrept să se dea ascultare unor oameni ca aceștia, fiindcă aceștia, împinși de invidie și de răutate, n-au încetat să arunce asupra casei noastre și asupra neamului nostru fel de fel de vorbe murdare, căci la orice acțiune înfuriată a răscoalei, ei amestecau astfel și numele casei noastre². Se vede că așa îi învață dracul sau să spun...³ Se vede că și acum aceștia mijlocesc și doresc să-și împlinească gîndurile lor murdare cu distrugerea casei mele. Dumnezeu să le dea dreapta lui pedeapsă, potrivit cu sufletele lor. Ce să mai spun! De cinstea persoanei mele și de nevinovăția mea vă rog să aveți curiozitatea și să cercetați oamenii în frica lui Dumnezeu și vă veți informa. Apoi vă va părea rău nu numai de pagubele trecute, ci și de actuala persecuție și nu numai că mă veți compătimi din adîncul sufletului, ci îi veți și urî pe haini. Prin urmare, vă rog plecat să aveți milă de bătrînețea mea, să aveți în vedere considerația mea, disprețul față de oricine și paguba mea și să interveniți pe temeiul concluziei trase de d-voastră pe lîngă pașă și stăpînul meu, făcîndu-i cunoscută calomnia nedreaptă ce mi se face pentru a înceta această nedreaptă persecutare a mea și veți avea răsplata de la Dumnezeu, iar eu pe viață vă voi purta recunoștința. Prea puternicul nostru împărat trece cu vederea și iartă cu înalt și sfîntul său hatihumaium pe toți răsculații, nu numai averea lor, ci și viața lor. Iar mie, care sînt nevinovat de nici o crimă, numai din cauza...³ ipocrițiilor și oamenilor răi, să fiu persecutat în mod atît de straniu și ciudat? Să nu îngăduiți, pe viața împăratului nostru,

¹ În textul grecesc cuvîntul: *μονεφληκία*.

² În septembrie 1821, chehaia bei afirmă că Hagi Ianuș a luat în solda sa un număr de arnăuți fugiți în Transilvania și că îi pregătește în vederea unor incursiuni în Țara Românească (*Hurmuzaki*, XX, p. 684).

³ Textul indescifrabil.

pe viața d-voastră și pe viața copiilor d-voastră, să mi se facă o astfel de nedreptate. Ajung și prisosesc pagubele suferite, care vă sînt cunoscute. Vă rugăm cît mai curînd să ne liniștiți cu cinstita d-voastră scrisoare și vom fi îndatorați pe viață, întrucît de la început mă numesc și sînt ciracul Samurcașilor. Celebi, să aperi nevinovăția mea, să ai milă de bătrînețea mea și de oamenii mei ¹.

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 703, f. 71v. Text grec.

12

9 ianuarie 1822

Jalba lui Neacșu Dincă, birnic din satul Făgețel (Olt), către Ahmed pașa, să fie adus la judecata divanului postelnicelul Ioniță Bumbăș, care caută prin cazne și bătăi să-i stoarcă suma de bani luată de pandurii lui Tudor în timpul răscoalei.

Către măriia sa slăvitu pașa, prea plecată jalbă.

Printru această al doilea jalbă și cu multă plîngere mai supăr luminat auzul mării tale pentru un Ioniță Bumbăș postelnicel și Simion sluga sa ot satul Păcala din sud Olt că fiind fost avut eu cu dînsul judecată mai dinainte pentru o moșioară ce prin judecată aici mi-am luat-o în vremea domnului Caragea, adus fiind cu mumbașir, mi-am cerut și taleri 800, cheltuiala ce pînă atunci făcusem. Iar în urmă, prin zapise întărite de logofeția mare a Țării de Sus, ne-am împăcat cu tare legătură ca, cine să va mai scula în vreo judecată, să plătească toate cheltuielile ceilalte părți și ascultat să nu mai fie. Și nu s-au ținut de această pace, ci atunci, cît au mers acasă, au pus pă șase popi și pă o soră a lui de au căutat judecată cu mine trei ani.

Și la răposatul domn Suțul dînd eu jălbi, de i-am rămas de judecată la isprăvnicat, mai pricinuindu-să și atunci o sumă de cheltuială, tal. 300, osăbit din pagube, și văzînd că n-au folosit nimic cu aceia, au pus și pă acest Simion, sluga sa, rău de suflet cu totu, fiind știut ca în orice chip să-mi facă pricină de pagube și de sărăcii, precum mi-au și făcut. Căci cînd au fugit și acest sat de hoții panduri ai lui Tudor, precum au auzit mulți oameni, zioa m-au strigat de la casa mea să fugim împreună amîndoi la băjării. Dupe care am pus și eu calabalîcul pă o iapă ce o aveam ca unul ce nu știam vicleșugul lor, și ne-am dus pînă la Topana în sud Argeș. Acolo s-au întîmplat de s-au rupt o osie de la carul lui și puindu-mi el calabalîcul jos, m-au trimis

---

¹ O altă scrisoare a lui Hagi Ianuș în legătură cu aceleași chestiuni a fost trimisă unui om al său la 21 decembrie 1821 (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 485, doc. 65).

pă mine înapoi la șat, călare, să iau o osie de la un grec vecin cu noi; de unde am luat-o și am dus-o la dînsul, căruia i-am spus că ne-au coprins satul pandurii cu arnăuții lui Tudor, ce erau veniți pă trei sate, cum am spus la toți băjării, și toți să spăimînta de acea groază. Iar el au pus pușca în spate și pistolile la brîu și au zis că el o să meargă acasă, că nici o temere n-are de acea oaste. Și așa mi-au pus și calabalicul meu în căruța lui, făcîndu-mă de m-am întors și eu cu el îndărăt la sat. Și lăsînd căruța cu armele în crîngul ce este aproape de casa lui, au plecat înainte și mi-au zis de am mers și eu cu el la casa numitului postelnicel unde era acei panduri de lua rachiu și spirt din pivnița sa, ce o spărsese. Și neavînd ce să le facă, ne-am întors înapoi la căruța și am luat noi o berbeniță cu rachiu ce o găsisăm lepădată în bătătura acelu grec vecin. Și mergînd el înainte la căruța și eu după dînsul, au văzut el niște panduri la cîrciuma numitului postelnicel și s-au dus acolo și pă mine m-au lăsat în drum să șez pînă cînd va veni el. Eu l-am așteptat ca la un ceas și jumătate și văzînd că nu mai vine, m-am dus și eu după el și l-am găsit bînd rachiu cu ei. Pă urmă m-au trimis el să iau nițal mălai cu o traistă de la ei de la acel grec vecin, ca să le facă de mîncare. Și m-am dus de am adus și acel mălai. Însă atunci cînd am venit cu mălaiu am văzut pă toți cu dînsul șăzînd la un loc vorbă tainuită. Și cît m-au văzut, s-au repezit unul la mine de m-au legat și m-au bătut cu patul pușcii, legîndu-l și pă el, dar nu știu, de amîndouă mîinile, căci însărase și nu mă lăsa să mă apropii de el. Și ne-au dus în crîng tot depărtați unul de altul. Acolo pă mine iarăși m-au mai bătut și numai auzînd că o să-l bată și pă el s-au făgăduit că are să le dea bani, numai să-l lase. Și tot numitu au plecat înainte cu ei spre casa lui și pă mine m-au lăsat în urmă cu cel ce mă ținea legat. Cînd am mers și eu acolo cu cel ce mă ținea legat, i-am găsit intrați în grădina casii lui, săpînd la un loc, și m-au dezlegat numai pînă ce mi-au luat traista lor ce o aveam de șold, cu mălai, și apoi m-au legat mai tare, azvîrlînd traista la ei. Ce va fi luat de acolo, nu știu. Că în urmă ne-au lăsat legați în cîrciuma numitului postelnicel unde îi găsisăm și s-au dus luîndu-și zioa bună de la el.

Și acum mă năpăstuieste: ori să-i cunosc eu hoții, sau să-i dau eu șapte pungi de bani ce zic că le-ar fi dat acelor panduri, numînd că i-ar fi avut luați și dați în păstrare de la numitu postelnicel la acest Simion. Pentru care, după altă jalbă ce am dat mării tale, s-au făcut luminată porunca mării tale la dumnealor boierii oțcîrmuitori de au făcut și cînstită porunca dumnealor către boierii ispravnici și nicicum nu s-au uitat la aceste porunci, ci m-au pus la închisoarc și cazne bătîndu-mă în trei zile, pă zi de cîte trei ori, pînă mi-au căzut carnea du pă picioare, care să [poate] vedea față. Și neștiînd nimic ce spune, de care mă întreba, mai vîrtos văzînd că o să mor din caznele bătăilor la închisoare, m-au dat pă chezășie a trei oameni în soroc de 16 zile pînă să va alege de viața mea, ca sculîndu-mă să mă duc iar acolo.

Care soroc acum împlinindu-să și neștiindu-mă nimic vinovat, cunoscîndu-să învederat vicleșug al lor, ca să-mi hrăpească biata moșioară.

Mă rog mării tale să-ți faci milă și pomană a să rîndui de a merge cu mine mumbașir, om al mării tale, ori de la divan, sau spătăresc, a-i aduce aici, să-mi facă împlinire mai întîi de banii ce am cheltuit mai sus și cei de acum, taleri 2¹ în vreme că au călcat împăciuirea. Al doilea, să i să dea jurămînt numitului postelnicel în sfînta mitropolie, cum că n-au făcut vicleșug cu acești ai lui pîrtinitori, fiindcă pă acest Simion nu este primit de a primi jurămînt, ca un rău de suflet, ca să să descopere dreptatea și nevinovăția mea; căci făr' de mumbașir nu poci merge, că pătinesc mai rău decît pînă acum în puterea bogății lor ce au zis chiar acolo la isprăvnicat față cu mine, să dea să mă omoare, că mă va plăti el la măria ta cu galbeni. Și eu, săracul, am mărturii satul tot că de cînd sînt făcut, nu m-au găsit nimeni măcar cu cel puțin lucru de furat. Și păcat este zadarnic a pătimi băta și cazne, pagube și cheltuieli.

Și ce va fi mila mării tale.

Robul mării tale,

Neacșu Dincă birnicul ot Făgețal sud-Olt

Hagi Ahmet pașa saraschierul oștirilor împărătești.

Dumneavoastră boierilor oțcîrmuitori ai țării.

Să cercetați și jalba aceasta și cînd în adevăr va fi plîngerea jăluitoare că s-au judecat la isprăvnicat și nici o îndăstulare nu și-a dobîndit, poruncim să luați seama plîngerii ce au mai făcut și să să odihnească a nu să mai jălui.

1822, ghenar 9

...² logofăt

Dă la oțcîrmuirea Valahii.

Să dă volnicie dumnealui postelnicului Gheorghe să meargă la sud Olt, de unde să rădice pă pîritul din jalbă, să-l ducă împreună cu jăluitoaru la dumnealui sărdar Costache Șerbănescu ispravnicul județului și dumnealui slugerului Ioniță Chirițescu cercetător acelu județ, unde aducînd față și pă cei mai dinainte ispravnici, să cerceteze pricina atît pentru davaoa ce zic că au între dînșii, cît și pentru bătaie.

Și dă pliroforia ce veți lua, dreptul adevăr să-l arătați prin anafora, supt iscăliturile dumneavoastră, orînduiților boieri. De unde, nemulțumindu-să vreo parte, să ia orînduitul mumbașir pă amîndoaă părțile să-i aducă aici, ca să li să izbrănească pricina.

¹ Cifra 2 scrisă de altă mină, ulterior.

² Două semnături indescifrabile.

Și orînduitul mumbașir să ia treapăd dă la pîritul taleri treizeci, cum și dă la cei mai înainte ispravnici, pentru că au îndrăznit de au bătut pă jăluitor fără să fie vinovat.

1822, ghenar 11

Să dea taleri treizeci treapăd.

Grigore Ghica
Barbu Văcărescu
C. Negri

Arh. St. Buc., Grefele instanțelor judecătorești, A.N., MMDCXCIX 41. Orig. rom.
(La dosar se află anexată o fișie de piele de pe tălpile picioarelor jeluitorului).

13

[Sibiu,] 9 ianuarie 1822

Minciaky comunică mitropolitului Veniamin numirea sa în postul de consul general al Rusiei în țările romîne și-i face cunoscut că țarul este nemulțumit de manifestările boierimii moldovene aflate în pribegie.

Carte ghenear consulatului rusăsc, Minceachî, ce este rînduit în Valahie și Moldavvie, cătră mitropolitu țării Moldovei, chir Veniamin — 1822 ghenar 9.

Mărire sa împăratul a tuturor Rosiilor, înaltul meu stăpîn, binevoind a mă alege pentru ghenear consul în amîndoi prințipaturile, Moldavviei și a Valahiei, au făcut să mi să dei poruncă ca să mă duc la Verona pentru ca să primesc de acolo enstroctiile sale. Și acum, din acest oraș am sosit în Hermanștat unde, asămine ca și cel mai dinainte, mă aflu vremelnicești stătătoriu.

Eu, cunoscînd împărtășirile de crezămînt ce au urmat întru ghenear consulatu și întru preosfinția ta, îmi fac o pre plăcută îndatorire de a te înștiința de numire și de sosire me. Și apuc cu grabă acest ocazion pentru ca să-ți vorovesc, preosfințite, de o pricină ci interesarisăști cu tot di-adinsul de țara voastră și carile au țintuit toate luare aminte a împărătești sale mării. Să înțelege că am a vorovi de a voastră personalică stare și de a boierilor moldoveni, cîți au socotit că nu ar fi datori a să întoarce după chemare gubernului lor și care oarecum prin această a lor nemergire au tras asupra sa o închipuire răzlețită de drumu administrației de acum așăzată în patrie lor. Eu, fără a mai giudeca pricinile ce au făcut să-mi aleagă aceste răzlețite închipuiri și fără a fi numit supt nici un chip de a da vilf hotărîrilor de mai înainte, nu mai puțin mă cunosc înputernicit de mișcările ce ei au făcut prin voi cătră cei mai dinainte me și printr-însul cătră curte împărătească să dizvălesc necuviințele ce îmi par aninate de stare lor, ca cum spre acest sfîrșit mă adresarisăsc cătră preosfinția voastră, ce ești chemat prin harac-

tirul ce porți, prin bunile fapte și prin înțelepciune, spre a lumina și spre a îndrepta pre simpatioții voștri.

Deci nu voi ascunde, preosfințite, că mărire sa împăratul au simțit vie scîrbă, luînd sama că înbunătățitile sale cugetări și științele ci nu au conținut a da boierilor pribegiți, au rămas pîr'acum făr'de nici un feliu de ispravă. Și că în ceasul ci împăratul și pre slăviții aliați lucrează o stăruială și o silință neperzătoare de un menut de a întoarce iarăși prin a tractatului împlinire buna rînduială și liniște întru aceste prințipaturi, boierii pribegiți poate că sînt plecați de cugetări răle și de greșale, cer înnoiri și pun înainte pretenții cari, departe de a stîrpi sămințile neorînduiei și a nemulțămirii lor cei din nenorocire și să află acum în ființă, nu sînt decît spre a mări răul și spre a îndelunga nerînduiele. Această este supărătoare lovire ce au pricinuit împăratului.

Jalobile care boierii i-au îndreptat supt atîrnare prăpădelnică ci acum curat și-au dezvălit haractirul. Pentru aceasta încă mai poftoresc odată: mărire sa împăratul au simțit adîncă scîrbire vîzînd că din pricina unor plecări ca aceste să depărtează pe toată zîoa mai mult prilejurile bune ci să înfățozază pentru statornicire iarăși la loc a păcii și a liniștii în prințipaturi. Izgonească boierii din sfaturile lor întocmirile celi în parte și privirile cele personalicești, alăturînd cele de pe urmă măsuri a guvernului turcesc cu nenumăratele răutăți, a căroră și urmile s-ar fi convenit a fi spălate și, negreșit vor cunoaște că stăruitoarele silinți a împărăteștii sale măriri nu au rămas de tot fără rodire și că să vedi că ocîrmuire mai regulată au prins loc anarhiei și a turburărilor de care era întovărășită îndeletnicire oștinească a patriei lor și că chiar pe socotință că rămîn mult încă de dorit întru această pricină, nu este încă mai puțin și încredințare împăratului în sine că fapta întregitii îndreptări a Moldavvii nu va pute fi înființată decît cînd cei întii lăcuitori a ei vor hotări a lucra fără părtinire și cu bunăvoință în vremi ci închipuire răzlețită întru care pribegiții boieri să află cătră patria lor. Împărtășirile înpleticite și slobozite ci au izvorît pentru dînșii pentru această închipuire a lor (zic răzlețirile lor), neodihmirile cele tulburate și discoperirile îndreptate de giur înpregiur cătră amîndoi curțile împărătești și cătră Poarta Othomanicească, nu pot decît a deșdepta prepusurile ocîrmuirii turcești și a opri din ace mari bunăvoință calea ce au înbrățozat acum de la o vreme încoace. Este adivăr că Poarta mai ține o samă de oșteni și vreo cîteva agale turci, care sprijinesc pe gospodarii noi întru lucrare ocîrmuirii. Dar, oare dispozițiile ce vădește fruntașii, treaptă a lăcuitorilor Moldavviei și Valahiei, năzuită pe marginile hotarilor, nu cumva va fi dat pricină pînă la cîtva aceste măsuri neregulate? Atunci cînd Poarta va fi scoasă dintru aceste prepusuri, este de nădăjduit că va înpuțina sau va faci să lipsească cu totul îngrijirile și luările aminte, de care se socotește ea încungiurată.

Și pe temeiul neajunitei păziri a tractaturilor, sîngur să înțelege politica împărăteștii sale măriri ce arc în vedere. Va fi cu atîta mai în grabă pus în

puternică lucrare, iar în cîtă vreme stare lucrurilor de acum va sta și în cîtă vreme boierii vor crede că nimică nu pot face sînguri pentru patria lor, nu va rămîne pentru împăratul altă, decît a agiuta cu voințile sale purtările de grija ce ocîrmuire de acum va aduce spre îndreptare ticăloșilor ce au învăluit pe aceste doi nenorocite provincii.

Menit de cătră curte me spre a împlini slujbile ce nu mă pot lăsa la împărțitorii la binile pămîntului vostru, am socotit, preosfințite, că nu mi să cuvine a păsui împărțășire poroncilor ce mi-au fost dat la Verona privitoare la plecările întru care, dispre pricina patriei lor, boierii pribegiți să află stăruind pîr'acum. Eu am împlinit trebuința ce-mi legiuia datoria me. Acum dar rămîne ca fiiștecare să-și întrebă cugetul și să-și ia partea ce mai potrivită. Însă dacă boierii undesc hotărîrile în mărturisire încrezămînturilor ce stau supt ochii lor, dacă depărtează cu înțelepciune nălucirile și deșărtile nădăjduiri, ei vor fi firești povățuiți cătră hotărîre ci le arată cu degetul totodată și înțelepciune și adivăratul lor înteres. Dar să aibă drept lucru încredințat că ei sînguri trebui să să facă giudecători stării lor de acum și că sistima împărăteștii sale măriri rămîne nestrămutată și depărtată de orici fel de înnoire. Și tare hotărîm a nu sprijini nici un folos particularnic cu atingire celui obștesc. Împăratul nu dorește decît norocire amînduror prințipaturilor, atîta de strîns legată întru păzire trataturilor cu Poarta.

Și mărire sa va lovi totdeauna cu nevroința sa orice idei sau ceriri ci va fi cu împotrivre la acest temei statornic.

Acest feliu sînt cugetările și gîndurile împărăteștii sale măriri ce am fost poroncit a face cunoscut preosfințiilor voastre și boierilor.

Acad. R.P.R., pach. MLXV (fost ms. rom. 2236), f. 10 v — 12. Copie rom. cont.

14

20 ianuarie 1822

Ioan Pioarul, învinuit de atacuri săvîrșite în timpul răscoalei, se justifică cu ordinele căpitanului Magheru și dă informații despre Papa Vladimirescu.

[Popa Ioan, parte acuzatoare în proces, arată, printre altele, că Ion Pioarul din Perești (Gorj) și Dumitru Slănină au jefuit și au vătămat pe niște panduri prinși pe lîngă apa Gilortului. Martorul acuzării, Apostol Mazilu, dă unele amănunte despre comportarea pandurilor prin satul Ciocadea.

În apărarea sa, pîritul I. Pioarul arată că a fost în slujba căpitanului Șerban Magheru, îndeplinind diferite însărcinări, apoi continuă:]

.....
Pentru Badea zapciu, ce-l arată dumnealui clucer Costandin Bălțeanu ispravnicu, jăfuit de către Pioaru cu tal. 820 bani domnești și altele, să împotrivi

numitul Pioaru zicînd că în rădicarea lui Theodor la apostasie, dumnealui căminaru Iorgu Văcărescu ce să afla ispravnic, trimițîndu-l pã el dinpreună cu căpitan Ion Măgheru i Anghel și Nicolae Voican slujitorii căpitanii de i-au adus copiii și calabalîcul la București, cînd s-au întors la casa lui, s-au pomenit cu diaconu Ioniță i Mihăică Prunescu, împreună cu alți panduri ai lor. Și legîndu-l, i-au loat calu i armele și l-au dus la satul Bircei ¹, unde au zis că să află Badea zapciu ². Pã care negăsindu-l la Dinu Milcu, unde îi știa gazda, acei căpitani au legat și pã numitul Dinu. Și pã amîndoi luîndu-i legați, au mers cu dînșii unde au fost zapciu în gazdă. Și acolo, dezlegîndu-i, l-au pus pã el de au intrat înainte în casă la zapciu, temîndu-să acei căpitani ca să nu dea Dincă dinăuntru cu pușca în ei. Iar după ce au intrat căpitanii înăuntru de au pus mîna pã zapciu, el de loc ieșind afară, au alergat unde știa calul său lăsat de căpitani. Și luîndu-l au încălecat pã dînsul și au dat fuga în întunec, ducîndu-să la casa lui. Ce jaf va fi făcut zapciului acei căpitani și panduri, să apără prin mari tăgăduiri că nu are știință. Iar în urmă, Badea zapciu prinzînd pã acei jăfuitori, s-au despăgubit de la dînșii; dar pã el întru nimic nu l-au supărat, nedovedindu-să să fi fost tovaroși cu aceia.

Pentru ceaușul Mihai ce să arată tot prin înștiințarea isprăvnicatului că trimițîndu-l să aducă pã Badea Zapciu pentru cercetări, l-au întîmpinat Pioarul cu băeracul și, bătîndu-l, l-au jăfuit, luîndu-i tal. 30 și o chebă, care și acum s-ar fi aflînd la dînsul. Răspunsă numitul Pioaru că pã acel ceauși l-au văzut la Badea zapciu în casă cînd s-au călcat de către acei căpitani cu pandurii lor.

.....
[Iar el tăgăduiește că l-ar fi întîlnit și că l-a jefuit:]

Pentru jafu ce să arată de către isprăvnicat că s-au făcut vistierului Lăudat Frumușanu tot de către numitu Pioaru cu alți tovaroși ai lui cînd au împușcat și pã un Nițu Oprian ot Pojar și au frînt piciorul unui Preda Crăcan ot Frumușai slugile vistierului, cu cuvînt că ei ascund pã vistier și nu-l dau în mîna lor, dînd și foc la cîteva acareturi din prejurul casii. La aceasta răspunsă Pioaru că în pãresimile trecute, lîngă paști, luîndu-să șapte cai ai căpitanului Ion Măgheru de către niște panduri de Vilcea, au mers Măgheru împreună cu el și alte catane la Pa [pa], fratele lui Tudor apostatul, fiind ispravnic în județul Gorju, de au arătat. Și plecînd Papa cu potera i Măgheru cu el și cu catanele la Orezi, unde găsind pã acei panduri, le-au loat caii din mîna. Și întorcîndu-să înapoi, au loat Papa de știre că vistieru Lăudat este la Frumușai, s-au dus să-l prinză. Și neputîndu-l găsi, au dovedit o groapă cu lucruri de ale casii vistierului la un rumîn ce nu-i știe numele. Și, luîndu-le Măgheru cu Papa, le-au dus la casa Măgherului și în urmă le-au loat Papa singur pã toți. Care tot Papa cu omenii lui au urmat răutățile cîte s-au întîmplat la casa numitului

¹ Corect: Birzei.

² Despre ridicarea zapciului Badea de către Mihai Prunescu și Șerban, pentru a fi dus la Tudor Vladimirescu, vezi și Condica isprăvnicatului Gorj 1310, f. 25 v—26.

vistier¹. Iar el, aflindu-să slujitor al Măgherului, zisă că nu i-au îngăduit Papa a să amesteca întru nimic.

[Pentru alte învinuiri aduse lui Pioaru departamentul criminalion constată că n-au venit martori care să dovedească vinovăția²].

Arh. St. Buc., Condicta depart. criminalion Craiova 904, f. 15 v — 19 v.

¹ Despre Papa Vladimirescu, fratele lui Tudor, se găesc în documente o serie de informații.

Astfel, în actele unui proces din 1854 pentru niște stinjeni din moșia Vladimir (Gorj), partea nemulțumită de sentința dată prezintă, printre altele, și « cartea judecătorului Gorjului din 1820 noiembrie 13, din care să dovedește acei șaizăci stinjeni ai Cărvăneștilor și să poruncește vistierului Papa Vladimirescu a da în stăpînirea lor acei 60 stinjeni și optsprezece cumpărătură... » (Arh. St. Craiova, Curtea de apel Craiova, secția II, doc. CXXXV, sub dată).

În iulie 1815 Papa Vladimirescu a fost numit vâtaf la plaiul Cloșanilor. (C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii...*, p. 24, n. 3).

În martie 1821, cînd Papa Vladimirescu urmărea cu paurii săi pe Lăudat Frumușeanu ca să-l prindă, acesta este prevenit printr-o scrisoare că « au venit dumnealui vistier Papa și prin izcoade au găsit ce am avut și ne-au dat jaf. Apoi, pă lîngă jaf văzîndu-i pornire cu moarte asupra dumatiale, cu totul ne aflăm amorțiți... Cugetul lor este pornit cu orice mijloc să te puie în mină și să-ți ia viața. Apăi păzește-te... că au mare jurămînt că, oricînd te vor pune în mină, îți vor pierde viața » (Arh. St. Craiova, doc. XVI 16. Orig. rom.). Îndată după înăbușirea răscoalei, Lăudat Frumușanu, împreună cu frații Gligorie și Staicu Săvulești din Purcari și cu logofătul Costaiche Negreanu, au cerut despăgubiri de la Bălașa soția lui Papa Vladimirescu, pentru lucrurile jefuite de el în martie 1821. Cu acest prilej Lăudat Frumușanu a prezentat drept dovadă o listă de lucrurile ce le-au luat de la el Papa Vladimirescu, Dumitru Girbea și Ioan Magheru, cu însemnarea lui Papa că va restitui acele lucruri. (Arh. St. Craiova, doc. XVI 21. Publicat în *Rev. Is. Rom.*, X, p. 362—363). În noiembrie 1821 Bălașa se plînge că este pe nedrept reclamată, deoarece ea fiind căsătorită cu Papa numai cu două luni înainte de rebelie, nu știe nimic despre faptele lui din răscoală, mai ales că « decînd au plecat de aici de au mers la Tîrgul Jiului, cînd era măria sa Silistra valesi, deacolo pornindu-l la vale, auzind că s-au dus la Dii, nu știu mort e sau viu? » (Arh. St. Craiova, doc. XVI/24. Orig. rom.). (Fr. Drexler a înștiințat din Craiova, la 31 august 1821, că Papa a fost dus la Vidin, iar consulul austriac raporta la 7/19 septembrie că el a fost dus la Constantinopol. N. Iorga, *Studii și doc.*, VIII, p. 148; *Hurmuzaki*, XX, p. 684).

Într-o altă jalbă, dată la 5 iulie 1824, în legătură cu niște pretenții ale medelnicerului Costache Măldărescu pentru niște bani ce i-ar fi împrumutat el lui Papa, Bălașa arată încă odată că Papa « la altele nu s-au amestecat, decît au fost și el vro lună de zile cu nume de ispravnic pă acea vreme la sud Gorj. Și viind slăvit silictar aga la Tîrgul Jiului, au mers și numitul bărbatu-meu la silictar, singur, de capu lui, socotind că nu va pătimi perdere de viață, neștiindu-să vinovat cu nimic, după socoteala lui... » În aceeași jalbă Bălașa menționează și averea lui Papa: « O curelușe de moșie în Vlădimir și cinzăce rînduleță de vie, și alea fiind toate pe pămînt striin, și o pivnicioară și o căscioară, unde ședeam cu copilașu ce mi-a rămas » (Arh. St. Craiova, doc. XVI 54. Orig. rom. Vezi și înștiințarea lui D. Bălțeanu din februarie 1821, despre numirea lui Papa ca ispravnic al jud. Gorj de către Tudor, la Al. Ștefulescu, *Încercare... ist. Tg. Jiului*, p. 215—216, și știrea că la 22 iunie Papa se afla cu oaste la Tîrgul Jiului, la N. Iorga, *Studii și doc.*, VIII, p. 145).

² I. Pioaru a fost condamnat la trei ani ocnă în ianuarie 1823, iar la 5 decembrie același an a fost iertat de osîndă (Arh. St. Buc., Judecătorești vechi, dos. 55, f. 34. Publicat în *Arhivele Olteniei*, X (1931), nr. 53, p. 85).

Craiova, 24 ianuarie 1822

Dimitrie Bibescu comunică lui Hagi Ianuș că turcii au ridicat cerealele de pe toate moșiile din Mehedinți, Dolj și Romanați.

24 Ιανουαρίου 1822

Κύρ Χατζή προσκυνῶ τὴν τιμιότητά σας.

Τὸ ἀπὸ 2ας τρέχοντος περιπόθητόν μοι γράμμα σας σήμερον λαβὼν ἐχάρην. Προηγούμενος πληροφορηθεὶς τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σας, θεῖω ἐλέει ὑγιαίνω καὶ ἐγὼ ἄχρι τοῦδε.

Εἶδον ἐπομένως καὶ ὅσα μὲ μέγαλον αὐτῆς πόνον καὶ παράπονον μὲ γράφει διὰ τὸ σήκωμα τοῦ ζαχερέ της, ὑποθέτουσα τὸ πρᾶγμα ὡς προελθὼν ἀπὸ χαιρεκακίαν τινός, ἀντιπάθειαν, ἢ καταδρομὴν φθονεράν πρὸς τὸ ὑποκείμενόν της, καὶ πρὸς τὸ σπίτι της καὶ προβάλλουσα τὰ δίκαιά της, καὶ τὸ ἀνέγκλητόν της, ζητεῖ παρ' ἐμοῦ τὴν ἀνήκουσαν ἀθώωσίν της καὶ διαυθέντευσιν τῶν πραγμάτων της.

Κύρ Χατζή, εἰς ὅλα ὅσα γράφετε ἠθέλετε ἔχει δίκαιον ἂν τὸ χαρεκέτι αὐτὸ ἦτον ἐκ διαβολῆς ἢ καταδρομῆς τινος, καὶ ἂν ἀκολουθοῦσεν μόνον εἰς τὴν τιμιότητά σας (ὡς φαίνεται εἴσθε ἰδεασμένους), πλὴν φίλε καὶ κύρ Χατζή, τὸ πάθος καὶ τὸ κακὸν αὐτὸ εἶναι κοινὸν εἰς ὅλους μας, χωρὶς ἐξαίρεσιν κανενός, οὔτε ἐμοῦ τοῦ ἰδίου, οὔτε ἄλλου τινός, διότι ἀπὸ ὀλονῶν μας τὰ μούλκια ὅσα εὐρίσκονται εἰς Μεχεδίντζι, Δόλζι καὶ Ρωμανάτζι, ὅσος ζαχερὲς εὐρέθη, ἐκ προσταγῆς τοῦ πασᾶ, καὶ μὲ ἀνθρώπους ἀπεσταλμένους ἀπ' ἐκεῖ, ἐσηκώθη χωρὶς μαρραφέτι οὔτε τοῦ διβανίου, οὔτε τῆς καϊμακαμίας, οὔτε τοῦ σιλικτάρ ἀγᾶ, οὔτε ἐστάθη τζαρέσ νὰ τὸ ἀπαντήσωμεν.

Ἡ τιμιότης σας δὲ κατὰ τοῦτο ἐστάθηκε εὐτυχέστερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι οἱ ἰσπραβνιτζέλοι καὶ ἄλλοι ἀνθρωποὶ σας ἐστάθησαν ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ καὶ ἐπῆραν ἀποδείξεις κατὰ τὴν ποσότητα ὅπου ἐβγῆκεν εἰς τὸ μεχέργερ, ὅθεν καὶ θέλετε εἴσθε πλέον κερδεμένος, εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς ἄλλους ἔδωσαν ἀποδείξεις κατὰ τὴν ποσότητα, ὅπου ἐβγῆκεν εἰς τὸ μαγαζὶ τοῦ Βιδυνίου.

Τοιαύτης λοιπὸν οὔσης γυμνῆς τῆς ἀληθείας καὶ πιστοποιηθεῖσα ἡ τιμιότης της εἰς τὰ γραφόμενά μου, ὡς φίλου της, θέλει ἐβγάλει πᾶσαν ἐναντίαν ὑποψίαν καὶ δὲν θέλει παραπονεῖται πλέον, διότι ἔχει ὅλους ὁμοιοπαθεῖς, καὶ μένω

τῆς τιμιότητός της
ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμοὺς πρόθυμος

Dimitrie Bibescu

[Adresa:] Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ χρησιμωτάτῳ ἐν πραγματευταῖς κυρίῳ Χατζῆ Ἰωαννοῦση Κωνστ. Πέτρου τῷ λίαν μου περιποθήτῳ ὡς ἀδελφῷ πανευτυχῶς.

Chir Hagi, vă salut.

Am primit astăzi scrisoarea d-voastră mult dorită mie de la 2 ale lunii curente și m-am bucurat. Eu și mai înainte mă informasem de buna d-voastră sănătate. Cu ajutorul lui Dumnezeu și eu sînt sănătos pînă acum.

Am văzut apoi tot ce-mi scrieți, cu mare durere și cu parapon, în legătură cu ridicarea zaherelei d-voastră, bănuind că acest lucru a provenit din răutatea vreunei persoane, din ură sau vreo persecuție din invidie față de persoana și casa d-voastră; și arătînd drepturile d-voastră și nevinovația d-voastră, cereți de la mine achitarea ce vi se cuvine și apărarea lucrurilor d-voastră.

Domnule Hagi, pentru toate cîte îmi scrieți ați fi avut dreptate, dacă această purtare ar fi fost din calomnie sau persecuția cuiva și dacă ar fi fost numai pentru domnia v-voastră (precum sînteți informat); dar prietene, domnule Hagi, de această suferință și de acest rău noi toți avem parte fără nici o excepție, nici a persoanei mele, nici a vreunei alte persoane, fiindcă de la toate moșiile care se află în Mehedinți, Dolj și Romanați, toată zaherua care s-a găsit a fost ridicată din porunea pașei cu oameni trimiși de acolo, fără știrea divanului, a căimăcămiei, sau a lui silihtar aga; și nici n-a fost posibil să ne oșunem.

În privința aceasta domnia voastră ați fost mai fericit decît ceilalți, deoarece ispravniciei și alți oameni de ai d-voastră au fost vrednici și destoinici și au luat chitanțe de cantitatea ce a ieșit la meherier încît veți fi cîștigat mai mult pe cînd nouă ne-au dat chitanțe de cantitatea ce a ieșit la magia din Vidin.

Prin urmare acesta fiind purul adevăr și convingîndu-vă domnia voastră de cele scrise de mine, ca venind de la un prieten al d-voastră, veți îndepărta orice bănuială și dimpotrivă nu vă veți mai plînge, fiindcă toți avem aceleași suferințe. Și rămîn

al domniei voastre cu totul supus poruncilor
Dimitrie Bibescu¹.

[Adresa:] Prea cinstitului și prea folositorului între negustori domnului Hagi Ianuș Consta Petru, prea doritului meu ca un frate, cu fericire.

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 278, doc. 1. Orig. grec.

16

29 ianuarie 1822

Ștefanache Vogoride este întărit în funcția de caimacam al Moldovei.

Alesule între cei întîi a neamului mesiei, halè caimacam al țării Moldavveii, Ștefanache Vogoride.

¹ Semnătura cu litere chirilice în original.

De opște arătînd, facem cunoscut că, macar cît din început ai fost rînduit caimacam la București, de ceea parte acelu de mai înainte domnu a Valahiei Scărlat vvod, din învechimi aflîndu-te ispitit și cunoscut întru credincioasa rîvnă cătră pre înalta împărății, mai în urmă de înalta poroncă te-ai rînduit deplin căimăcam al Moldoviei ¹. Și pentru acest cuvînt nu s-au socotit că moarte de apoplexie ² ce s-au întîmplat pomenitului domn va aduce vreo din împotrivă la căimăcămia ta și la celi poruncite ție. Dar, fiindcă s-au auzit că între lăcui-torii Eșului moarte domnului pomenit au pricinuit ceva și prin sărituri de vorbi aducătoare de slăbăciune mai măritului tău, drept aceea facim știut că căimă-cămia ta s-au întărit și s-au întimiet pre înalta împărătească poroncă. Și moarte pomenitului domn nu poati ca să pricinuiască cît de puțină micșurare sau zătienire mai măritului tău, pentru că căimăcămia Moldovii esti spînzurată asupra credinții ipochimenului tău și vei săvîrși și de acum înainte precum să cere m[ai] măritul ce ai asupra schivernisălii și, ocîrmuind trebuințele pămîn-tului după chipul cuviincios, cu rîvnă și cu sîlință, puind în lucrare aceeași și acum cunoscută vrednicii și fierbinte ce arată al tău cătră împărătescul masloat.

De care ți s-au scris această vrednică de cinste carte.

1822, ghenar 29

S-au cetit în spătăria curții gospod, la 5 cesuri din zi.

Acad. R.P.R., ms. rom. 98, f.6 v. Copie rom. cont. Publicat în *Hurmuzaki*, XX, p. 704—705. Text germ.

17

Cernăuți, 29 ianuarie 1822

*Boierii moldoveni refugiați în Bucovina arată lui A. Pini
că ei au cerut de la Poartă drepturile prevăzute în tratate și roagă
să fie îndrumați cum să procedeze în viitor.*

᾽Από Τζερναούτζι, 29 ᾽Ιανουαρίου 1822

᾽Εξοχώτατε ἄρχον γενεράλη,
εὐμενέστατε κύριε.

Μὲ τὸ καθῆκον σέβας καὶ μὲ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ψυχῆς μας, ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 22 ᾽Ιανουαρίου περιπόθητον ἡμῖν γράμμα τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἀποκριτικὸν εἰς ὅσα προλαβόντως ἐκοινώσαμεν αὐτῇ. Ἄπαντα τὰ περιεχόμενα γνόντες ἀκριβῶς, ἐπληροφρήθημεν ὅτι μὲ μίαν συναίσθησιν εἰλικρινοῦς εὐχῆς καὶ μᾶς συμβουλεύει τὰ δέοντα καὶ μᾶς ἐπιπλήττει διὰ τὰ παρεληλυθότα, καὶ τέλος μᾶς προστάττει νὰ στείλωμεν ἓνα ἐξ ἡμῶν διὰ νὰ τῷ ἐμφανίσῃ τὰς ἄσπερ

¹ Șt. Vogoride a fost numit caimacam al Moldovei prin firmanul marelui vizir din 24 august 1821 (Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 64).

² În text: apoplești.

ἔχει παραγγελίας αὐτῆς τῆς φιλανθρώπου ἰμπερατορικῆς εὐμενείας, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον ἐπιστηρίζονται αἱ ἐλπίδες τῆς ὑπάρξεως ταύτης τῆς ἀξιοδακρύτου Μολδαβίας.

Ἐξοχώτατε κύριε, μὲ τὴν αἰσθητικωτάτην καρδίαν σας δότε μας ἄδειαν νὰ σᾶς κομουνικάρωμεν, ἡμεῖς οἱ πάσχοντες καὶ ταλαιπωρούμενοι ἄνθρωποι, τὰς ψυχικὰς ἰδέας μας, διὰ νὰ ἰδῆ ὅτι εἴμεθα μακρὰν μᾶς δικαίας στηλιτεύσεως διὰ τὰ κινήματά μας πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἀρζιμαγζάρι μας, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι δὲν τὸ εἶδεν ἡ ἐξοχότης τῆς καὶ διὰ τοῦτο μᾶς καταδικάζει ὅτι ἡ Πόρτα δὲν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἐπιβραβεύσῃ τὰς ζητήσεις, οὔτε ἡμεῖς εἴχαμεν δρίτον νὰ τὰς κάμωμεν, ἄνευ προτέρας συγκαταθέσεως τῆς προστάτιδος βασιλείας, ἥτις ἔχει δεσμοὺς ἱεροὺς μετὰ τῆς Πόρτας καὶ εἰς τοὺς ὁποίους παραλλαγὴ δὲν χωρεῖ. Ναι μὲν ἦτον δυνατόν, ὡς ἄνθρωποι ἀνίδεοι τῶν ἐπεξηγήσεων τῶν τρατάτων, νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τοιαῦτα λάθη, ἡμεῖς δὲ ὡς ἔχοντες μόνον εἰς τὸν φιλανθρωπότατον μονάρχην τὰς ἐλπίδας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ εὖ εἶναι τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ τοῦτο δεικνύοντές το πραγματικῶς ἀείποτε, ὡς καὶ ἤδη ὅπου ἠφανίσθημεν, ἐχάθημεν, ἀπελπίσθημεν καὶ μένομεν ἀκλόνητοι ἐν ξένοις ὀριοῖς ἀξιοδακρύτως, δὲν συγκατετέθημεν εἰς καμίαν ἄλλην ζήτησιν πρὸς τὴν Πόρταν, ἀλλὰ μάλιστα εἰς τὸ μαγζάρι μας εἶπομεν ρητῶς τὰς ἐποχὰς τῶν τρατάτων τῶν μετὰ τῆς προστάτιδος διὰ τεσσάρων χατισεριφίων δοθέντων, εὐχαριστούμενοι μὲ τὰ προνόμια ἐκεῖνα. Μίαν μόνην ζήτησιν προσεθέσαμεν, δηλαδὴ τὴν ἀπαλλαγὴν μας ἀπὸ τὸν φαναριωτικὸν ζυγὸν καὶ τοῦ νὰ δοθῆ ἡ διοίκησις εἰς τὸν τόπον, ὡς ἀνεκαθεν, φέροντες παράδειγμα τὴν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ὑποταγῆς τοῦ τόπου κατὰ τὸ 1529 ἔτος διάταξιν τοῦ νὰ εἶναι Μολδαβοὶ ἡγεμόνες, φέροντες παράδειγμα τὸ τρατάτον τοῦ Καϊναρτζικίου εἰς τὸ 16 κεφάλαιον· καὶ εἰς τὸν 8-ον παράγραφον τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, ὅπου ρητῶς ἡ προστάτις Ρωσσία διέθετο ὅτι καὶ αὐθέντης ἐντόπιος ὡσπερ ἐπὶ Μοχαμὲδ τετάρτου νὰ εἶναι καὶ καπουκεχαγιάδες ἐντόπιοι, τουτέστι ἐν μόνον πρᾶγμα ἀπὸ τὰ ὅσα προετάταρεν ἡ φιλάνθρωπος Ρωσσία καὶ δὲν διενεργήθη, καὶ οὐδέποτε ἄλλοτε ἐτραταρίσθη. Ἐζητήσαμεν καθ' ὁμοιότητα, βαίνοντες μὲ τὴν θέλῃσιν τῆς προστάτιδος Ρωσσίας, μηδαμῶς ἀμφιβάλλοντες ὡς ἄνθρωποι κατατετραυματισμένοι ἀπὸ τὰς πληγὰς τῶν Φαναριωτῶν πολλαχῶς καὶ διαφόρως ὅτι σφάλλομεν κατὰτι, ζητοῦντες ἐκεῖνα ὅπου ἡ προστάτις Ρωσσία διὰ τρατάτων ἐσύστησεν. Ἄλλως τε ὅτι μία φωνὴ ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅπου βλέπουν τὸν ἀφανισμόν των ἀπὸ τοὺς Φαναριώτας, μᾶς ἐβίασε, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου οἱ Ὀθωμανοὶ δὲν ἔπαυσαν, ξεγυμνώνοντες τὸν τόπον μας, νὰ μᾶς ζητοῦν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ ἴδια διὰ νὰ κινδυνεύσωμεν. Εὐρόντες λοιπὸν καὶ πρόχειρον αἰτίαν καὶ ἡξέυροντες ὅτι αὕτη δὲν θέλει ἀποφασισθῆ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ προστάτου, ἀλλ' ἡμᾶς θέλει δικαιολογήσει διὰ τὴν ἄργηταν διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ὀνομάζουν χαϊνηδες ἐκάμαμεν τὸ πρόβλημα τοῦ νὰ ἀπαλλαγῶμεν τῆς διοικήσεως ἐκείνης, καθότι καὶ οἱ μετὰ καϊμακάμοι ἤδη, ὡς λύκοι μαινόμενοι, ἀφανίζουν τὴν Μολδαβίαν. Ἄν εἶναι λάθος, ἀγνοοῦμεν, τοῦτο μόνον ἔδει ὁ κόνσουλας τῆς προστάτιδος νὰ μᾶς καθοδηγῆ, νὰ μᾶς παρηγορῆ, νὰ βλέπη τὴν ἀπελπισίαν μας καὶ νὰ κάμπτεται.

Ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης στηλιτεύει πάλιν ἡμᾶς καὶ μᾶς λέγει ὅτι ἔπρεπε νὰ ζητήσωμεν τὴν κονσολικὴν καθοδηγίαν. Ἐχετε κάθε λόγον, ἀμὴ αὐτὸ τάχα δὲν ἐκάμαμεν; Ὅλαι αἱ δοκιμαὶ ἔγιναν, πλὴν δὲν ὠφελήσαμεν, καθότι ὁ ἐν Βασσαραβία σιὸρ κόνσουλας ἀφότου ἐσηκώθη ἀπὸ Γιάσι, διὰ ὅσα ἂν ἐρωτήθη, ἀπέφυγε νὰ μᾶς ἀποκριθῇ. Ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης κατὰ δυστυχίαν μας ἦτον μεμακρυσμένη καὶ ἕως Βιέννης τότε, ὅτε ἐγένετο ἡ τῆς τοιαύτης φωνῆς τοῦ κοινοῦ ἀπόφασις. Οἱ Μολδάβοι χρῆζουσι συμπαθείας, συναισθήσεως καὶ παρηγορίας. Ἐφθάσαμεν ὡς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ νὰ μὴν ἔχωμεν οὔτε φωλεάς. Καθημερινῶς βλέπομεν εἰς τὴν πατρίδα μας φόνους, πυρπολιμούς, ἀρπαγὰς, καταδυναστείας, φόβητρα καὶ τέλειον ἀφανισμόν, κοντεύομεν νὰ χάσωμεν καὶ τὸν ὀλίγον νοῦν μας.

Τὰ πρωτῆτερινὰ τὰ ἡξεύρω, τώρα πρὸ πέντε ἡμερῶν πάλιν ἐμπρησμοὶ εἰς Γιάσι, ἔκοψαν τὸν ἄθλιον στόλνικον Μαυρίκιον τὸν φαμιλίτην, ἐσκότωσαν ἱερεῖς καὶ πραγματευτὰς εἰς Μπουρλάτι καὶ ἄλλους εἰς Ρώμανον. Μᾶς ἔστειλαν προσταγὴν βασιλικὴν ἀπὸ τὸν σερασκέρην τῆς Σιλίστρας ὅτι ἂν δὲν ἔβγωμεν, ἔχουν νὰ κονφισκαρισθῶσι τὰ μούλκιά μας, ἥδη δὲ ἐσεκβέστραραν τὰ εἰσοδήματά μας. Ἦλθεν ἓνας Τοῦρκος εἰς τὴν ἄκραν νὰ μᾶς προσκαλέσῃ καὶ μᾶς ὀνομάζει ἐγγράφως χαϊνήδες, ὅτι δὲν ἐβγαίνομεν. Ὁ καϊμακάμης μας ὑπεσχέθη 150.000 γρόσια εἰς τὸν σερασκέρην τῆς Σιλίστρας κατὰ μῆνα διὰ νὰ δείξῃ δούλευσιν, καὶ διὰ τούτων νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον διὰ τὴν αὐθεντίαν αὐτοῦ. Τὰ ζητοῦν μὲ σπαθιά γυμνά οἱ μουμπασιρηδες τοῦ σερασκέρην. Ὑπεσχέθη 60.000 γρόσια κατὰ μῆνα τῶ εἰς Γιάσι Σαλίχ πασᾶ καὶ 30.000 γρόσια κατὰ μῆνα τοῖς γιανιτζάροις, τὰ ζητοῦν καὶ αὐτοί. Ἄσπρα δὲν ἔμειναν, χορτάρι δὲν ἔμεινεν, κριθάρι τελείως. Διὰ αὐτὰ μᾶς ζητοῦν ἡμᾶς, ἐκείνους ὅπου ὑστερημένοι ἱρατείων πωλοῦμεν καὶ τρώγομεν. Τέλος πάντων στοχάζονται τρόπους μυρίους πῶς νὰ ἀφανίσουν τὴν Μολδαβίαν καὶ ἀποφασίζουσι νὰ πάρουν παπουσόγι τῶν κατοίκων νὰ τὸ πωλήσουν πέραν συνόρων νὰ πληρώσουν τὰ ὑποσχεθέντα. Σᾶς ἐρωτοῦμεν ὡς καλοκάγαθον χριστιανὸν καὶ εὐνοϊκὸν τοῦ προστάτου κόνσουλαν τί ἔπρεπε νὰ κάμωμεν, εἰμὴ νὰ ἀποκριθῶμεν ὅτι ἂν ἔλθῃ ἡ ἀπόκρισις τοῦ ματζαρίου μας περὶ τοπικῆς διοικήσεως, θέλομεν ἔβγει ἅπαντες ὡς πιστοὶ ἐκ προγόνων ριαγιάδες τῆς κραταιᾶς βασιλείας. Ὅλα αὐτὰ γίνονται διὰ νὰ μὴ σφάλωμεν εἰς τὸν ὑψηλὸν ὄρισμόν τοῦ ἀγαθωτάτου μονάρχου, τοῦ νὰ δείξωμεν εὐπέθειαν εἰς τὴν νόμιμον ἐξουσίαν. Ἡμεῖς ἕως τώρα εἶχομεν καύχημα ὅτι ὅσα ἐγίνοντο δέον νὰ φανοῦν ἀρεστὰ τῶ μόνῳ σωτῆρι προστάτῃ, τοῦ νὰ ζητήσωμεν μόνον ἐκεῖνο ὅπου δὲν ἐνεργήθη ἀπὸ τὰ τρατάτα τῆς Ρωσσίας καὶ ἐκεῖνο ὅπου μᾶς ἐξηφάνισέ ποτε, καὶ τώρα ἔτι πλέον μᾶς φοβίζει ὅταν οὔτε Ρωμαῖοι ἡγεμόνες δὲν ἔμειναν.

Ἄν λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο ὅπου γνωρίζομεν καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ προστάτης μᾶς λέγει μὲ τὴν θεομίμητον φωνὴν ὅτι οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε, ἡμεῖς κλίνομεν τὸν αὐχένα τῆς ψυχικῆς μας συνδιαθέσεως εἰς τὴν εὐσπλαγγνικὴν τοῦ ἀπόφασιν.

Εἰς ἐκεῖνο δὲ ὅπου μᾶς γράφει ἡ ἐξοχότης τῆς ὅτι ὁ μουσιὸς Πιζάνης κόνσουλας, κατὰ τὴν προσταγὴν ὅπου εἶχεν, ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἐν Βασσαραβία ἄρχοντας τὰς ἄσπερ εἶχε καθοδηγίας τοῦ μινιστερίου μὴ ἔχων προσταγὴν καὶ ἄδειαν τοῦ νὰ κορισπονδέρῃ μετ' ἄλλων, εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα ὅτι εἰς Βασσα-

ραβίαν εἶναι ὁ ἅγιος μητροπολίτης μας, εἶναι ὁ ἄρχων λογοθέτης Γρηγοράσκος Στούρζας, ὁ ἄρχων λογοθέτης Κωνσταντῖνος Μπάλας, οἱ πρῶτοι γέροντες καὶ ἐπίσημοι ἐξ ἡμῶν, καὶ πρὸς κανένα ἀπὸ αὐτοὺς οὐδὲν εἶπεν ἢ εὐγενία του, ἔχοντες πληρεστάτην ἰδέαν ἀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτοὺς συνάρχοντας συμπατριώτας. Ἄν λοιπὸν εἶπεν ἰδιαιτέρως πρὸς ἄλλον, ἢ κοινότης τοῦ ἀρχοντικοῦ συστήματος ἀγνοεῖ τῷ ὄντι.

Ἡ ἱερά συμβουλή της εἶναι τοῦ νὰ ἀφήσωμεν ἅπαντες τὰς ἀνεμοζιτὰς τὰς ἐν μέρει καὶ νὰ προσηλωθῶμεν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ προστάτου καὶ νὰ περιμένωμεν τὰ σωτήρια ἀγαθά.

Ἐξοχώτατε ἄρχον γενεράλη, τὸ νὰ φρονῆ ἢ ὑμετέρα ἐξοχότης πλέον εἰς ἡμᾶς ἀνεμοζιτὰς, τουτέστι κενὰς φαντασίας, μᾶς φέρει λύπην καὶ ποταμοὺς δακρῶν. Ἡ ὑφήλιος ἅπασα ἐπληροφορήθη ὅτι τοῦτο μόνον ποιοῦμεν, δηλαδὴ προσηλώσαντες νοῦν, ψυχὴν, καρδίαν καὶ πᾶσαν αἴσθησιν εἰς τὰ νεύματα καὶ εὐσπλαγχνίαν τοῦ προστάτου τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, πνέομεν αὐτὰ μόνον καὶ ἀποτινάζομεν κάθε φρόνημα μὲ τὰς θυσίας καὶ ὄλης τῆς ἡμετέρας καταστάσεως.

Ἡ ἐξοχότης της συνέζησε μεθ' ἡμῶν καὶ ἤξεύρει κάλιστα ὅτι τοῦτο πνέομεν καὶ πᾶσα ψυχὴ Μολδαβοῦ ἐξηρτήθη ἀπὸ τὴν εὐμένειαν τοῦ μονάρχου. Ἄν παρ' ἄλλων ἐκφωνεῖται τοῦτο, ἐλπίζομεν νὰ ἀπαλείψῃ τὴν κατηγορίαν ἣτις μᾶς φέρει τὴν κοινὴν ἀπελπισίαν καὶ ἢ ἐξοχότης της νὰ τὴν ἀνατρέψῃ.

Τὸ νὰ στείλωμεν ἓνα ἄρχοντα ἐξ ἡμῶν ἐκεῖ εἰς Χερμανσταδ διὰ νὰ ἀναγγεῖλῃ αὐτῷ τὰς παραγγελίας, ἀναμφιβόλως ἂν ἠδυνάμεθα πετῶντες ἠρχόμεθα διὰ νὰ μάθωμεν τὸν σπινθῆρα τῆς σωτηρίας μας ἀπὸ τὴν καλοκάγαθόν σας ψυχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιερώνομεν ἑαυτούς. Πλὴν κατὰ δυστυχίαν εὐρισκόμεθα ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ἀουστρίας, μὴ δυνηθέντες νὰ χωρήσωμεν ἅπαντες καὶ νὰ εὕρωμεν οἰκήματα ἐν Βασσαραβία. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἢ διοικήσεις ὑποβλέπει κάθε κίνημά μας, καὶ μάλιστα ὅταν σαλεύσωμεν ζητοῦντες πασαπόρτια. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ ἐν Γιασίω Τοῦρκοι καθημερινῶς μᾶς μετακαλοῦν, καὶ ἡμεῖς λέγομεν ὅτι δὲν ἔχομεν τρόπον νὰ σαλεύσωμεν, καὶ ἔχουν προδότας νὰ μαϊθάνουν πᾶν κίνημα ἡμῶν, καὶ μέχρι τῶν λεγομένων, διὰ νὰ εὕρουσιν αἷτια χαῖνληκίου. Ἄμα λοιπὸν ὅπου σηκωθῆ εἰς ἐξ ἡμῶν νὰ ζητήσῃ πασαπόρτι θέλουν μάθει ὅτι ἐρχόμεθα πρὸς τὸν ρωσικὸν γενεραλκόνσουλα καὶ φέρομεν κίνδυνον τῶν ἀνθρώπων μας, τῶν σπιτιῶν μας καὶ τῶν ἀθλίων συμπατριωτῶν μας. Ὅθεν ὡς βεκύλην τοῦ ἐπιγεῖου πατρὸς καὶ προστάτου μας τὴν ἐρωτῶμεν, ἢμποροῦμεν νὰ σαλεύσωμεν; Δὲν κομπρομητάρομεν, ἂν τὸ μάθουν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ τὸ γράψουν εἰς Πόλιν; Δὲν θέλομεν λανθάσει ἀάλιν εἰς τὰ νεύματα τοῦ προστάτου; Ὅταν ἀπὸ αὐτὰ ὅπου λέγομεν ἐβγαίνει κομπρομεταζιόνε, τότε ἄς μᾶς εὐεργετήσῃ εὐμενῶς εἰς τὴν δυστυχίαν ταύτην καὶ νὰ κάμῃ ἐν ἀπὸ τὰ κατωτέρω, τουτέστι ἢ νὰ στείλῃ ἓνα τῶν εἰς δούλευσιν της πιστῶν νὰ ἀπεράσῃ ἀπὸ ἐδῶ καὶ νὰ μᾶς εἰπῇ τὰς καθοδηγίας, καὶ ἡμεῖς νὰ πληρώσωμεν τὰ ἔξοδα τῆς πόστας, τοῦ ἐρχομοῦ καὶ τῆς ἐπιστροφῆς, ἢ νὰ μᾶς φέρῃ ἐν γράμμα της ὡς κουριέρης, ὅπερ διαβάζοντές το νὰ τὸ δώσωμεν εἰς χεῖράς του νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ αὐτῇ, ἢ τέλος πάντων νὰ παραγγεῖλῃ τῷ σιόρ

Πιζάνη νὰ εἰπῆ τὰς καθοδηγίας ταύτας εἰς Κισινόβι τῷ ἄρχοντι λογοθέτῃ Γρηγοράσκῳ Στούρτζα ἢ καὶ τῷ ἄρχοντι λογοθέτῃ Μπάλσα, ἢ πρὸς τὸν ἅγιον μητροπολίτην ἐν τῇ Βασσαραβία εὐρισκομένων καὶ θέλομεν λάβει παρ' ἐκείνων τὰς ιδέας ἡμεῖς ὡς κοινοῦ συστήματος ἄρχοντες.

Ὅταν ὅμως οὔτε τὸ ἓν, οὔτε τὸ δεύτερον καὶ τρίτον δὲν εἶναι εὐκολον, τότε ὡς ἀγαθὸς καὶ ἡμῖν φίλος εὐμενὴς νὰ μᾶς στείλῃ μὲ κουριέρην πληροφορίαν ὅτι ἂν ἔλθῃ τις ἐξ ἡμῶν δὲν εἶναι κομπρομετατζιόνε ἂν πουμπληκαρισθῇ, (διότι καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγγεντζίας εἰς Γιασί ἐπεται νὰ τὸ ἀναγγείλουν) καὶ τότε πληροφορούμενοι ὅτε κατὰ τὰς περιστάσεις δὲν πειραζόμεθα, στέλλομεν ἓνα ἐξ ἡμῶν εἰς τὴν φίλην ἡμῖν ἐξοχότητά της.

Μὲ κοινήν φωνήν, μὲ κοινὰ δάκρυα παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συνδράμῃς μετὰ πόνου, ἐξοχώτατε, καὶ νὰ μᾶς συμβουλεύσῃς καὶ νὰ μᾶς διαφυλάξῃς, διότι εἴμεθα εἰς τὰς θύρας τῆς ἀπελπισίας καὶ ὥρα τῆ ὥρα ἡ πατρίς μας δίδει τὸ τέλος της ἀξιοδακρύτως.

Μὲ ὅλον τὸ σέβας ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ εἴμεθα τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ταπεινοὶ καὶ εὐπειθέστατοι δοῦλοι

Cernăuți, 29 ianuarie 1822 ¹

Excelență, consul general,
prea binevoitorule domn !

Cu respectul cuvenit și cu mulțumire sufletească, noi am primit mult dorita nouă scrisoare din 22 ianuarie a excelenței voastre, drept răspuns la tot ce v-am comunicat mai înainte.

Luînd cunoștință întocmai de cele cuprinse, am aflat că ne sfătuiți cele cuvenite cu înțelegerea unui suflet sincer și ne muștrați pentru cele neglijate de noi și în sfîrșit ne porunciți să trimitem pe unul dintre noi, căruia să-i arătați instrucțiunile ce le aveți de la bunăvoința imperială iubitoare de oameni, singura pe care se bazează speranțele existenței acestei Moldove vrednice de plîns.

Excelență, îngăduiți-nc, cu inima dvs. prea simțitoare să vă comunicăm și noi, cei suferinzi și chinuiți, părerile noastre sufletești, ca să vă dați seamă că nicidecum nu merităm să fim stigmatizați pentru acțiunile noastre față de Poarta Otomană și mai ales pentru arzmahzarul nostru pe care, se pare, excelența voastră nu l-ați văzut și de aceea ne condamnați, spunînd că Poarta nu putea să ne aprobe cererile și că nici noi nu aveam dreptul să le facem, fără ca în prealabil puterea protectoare să consimtă, dcoarece ea are legături sfinte cu Poarta și care legături nu pot suferi vreo schimbare.

Da, era cu putință ca noi, oameni necunoscători ai interpretării tratatelor, să cădem în asemenea greșeli. Dar, ca unii ce am avut nădejdiile vieții și ale bunei stări îndreptate numai către monarhul iubitor de oameni, fapt de care noi am

¹ Data scrisă de altă mîină.

dat dovadă într-adevăr totdeauna ca și acum, cînd ne-am ruinat, am pierit, am rămas în deznădejde și ne aflăm mereu pe meleaguri străine, vrednici de plîns, noi nu ne-am dat consimțămîntul pentru vreo altă jalbă către Poartă, decît numai în mahzarul nostru am arătat deslușit epocile tratatelor cu puterea protectoare date prin cele patru hatiserifuri, declarîndu-ne mulțumiți cu privilegiile cuprinse acolo. Doar o singură cerere am adăugat, adică să scăpăm de jugul fanariot și cîrmuirea țării să se dea pămîntenilor ca în vechime, aducînd drept pildă hotărîrea din anul 1529, epocă de supunere a țării, adică domnii să fie moldoveni, precum și tratatul de la Kainargi, capitolul 16, paragraful 8 al aceluiași capitol, unde în chip deslușit Rusia protectoare dispunea ca atît domnul să fie pămîntean, ca pe timpul lui Mehmed al IV-lea, cît și capuchehaielele să fie pămînteni. Adică noi am cerut un singur lucru din toate cîte le-a propus Rusia cea iubitoare de oameni, care nu s-a înfăptuit și nici nu s-a mai tratat vreodată despre aceasta. Am cerut aceasta potrivit voinței Rusiei protectoare, ca unii ce sîntem răniți peste măsură de fanarioți, în fel și chip, avînd toată siguranța că nu greșim cu nimic dacă cerem ceea ce Rusia protectoare a orînduit prin tratate. De altfel, la aceasta ne-a silit glasul întregului popor care și-a dat seama că ruina sa este pricinuită de fanarioți. Înafară de aceasta, otomanii nu au încetat să jefuiască țara noastră, deși ei cer ca noi să ne întorcem acasă, primejduindu-ne astfel viața. Noi deci am găsit în aceasta un pretext potrivit și nu se va lua vreo hotărîre fără consimțămîntul puterii protectoare, care ne va scuza de întîrzierea pentru care otomanii ne fac haini, am propus să scăpăm de acea cîrmuire, deoarece și caimacamii de acum distrug Moldova ca niște lupi turbați.

Nu știm dacă aceasta este o greșală; consulul puterii protectoare trebuia însă să ne îndrumeze, să ne consoleze, să vadă deznădejdea noastră și să fie înțelegător.

Excelența voastră ne muștrați și spuneți că ar fi trebuit ca noi să cerem îndrumare de la consulat. Avcți dreptate, dar oare nu am făcut noi acest lucru? Toate încercările s-au făcut, dar n-am avut nici un folos, căci domnul consul, care se afla în Basarabia după plecarea sa din Iași, a evitat să dea răspuns la vreuna dintre întrebările noastre. Din nenorocire pentru noi, excelența voastră erați atunci departe, la Viena, cînd s-a luat hotărîrea cea de obștc. Moldovenii au nevoie de simpatie, de înțelegere și consolare; am ajuns ca păsările cerului să nu avem nici cuiburi. Vedem că în patria noastră zilnic au loc omoruri, incendii, jafuri, asupriri, spăimîntări și ruină desăvîrșită, încît sîntem pe punctul de a pierde și puțina noastră mințe.

Cele de mai înainte le știți. Acum cinci zile au fost iarăși incendii la Iași. Au tăiat pe nenorocitul stolnic Mauriciu, cap de familie. Au ucis preoți și negustori la Bîrlad și la Roman. Ne-au trimis poruncă împărătească de la seraschierul Silistrei că dacă nu ieșim, moșiile noastre vor fi confiscate; veniturile noastre

au fost deja sechestrare. A venit un turc la hotar să ne cheme și ne numește în scris haini pentru că nu ieșim.

Caimacamul nostru a făgăduit seraschierului Silistrei 150 000 groși lunar ca să-l servească și în schimbul acestor bani să-i deschidă calea spre domnie. Mumbașirii seraschierului cer acești bani cu săbiile trase. A făgăduit lui Salih pașa din Iași 60 000 groși lunar, și ienicerilor 30 000 groși lunar și aceștia îi cer. Bani nu au mai rămas, fin nu a rămas, orz de loc; acestea le cer de la noi, care, fiind lipsiți de iraturi, vindem ca să ne hrănim. În sfârșit se gîndesc la mii de mijloace prin care să nimicească Moldova. Hotărăsc să ia păpușoiul locuitorilor, să-l vîndă peste hotar ca să plătească cele făgăduite.

Vă întrebăm pe dvs. ca un bun creștin și binevoitor consul al protectorului împărat ce trebuia să facem altceva decît să răspundem că vom ieși cu toții ca niște raiale credincioase din strămoși ai puternicii împărății, atunci cînd va veni răspunsul la mahzarul nostru privitor la cîrmuirea pămînteană.

Toate acestea le facem pentru a nu greși față de porunca prea bunului monarh ca să arătăm supunere față de stăpînirea legiuită. Pînă acum noi ne lăudăm că toate cîte le facem trebuie să fie pe placul singurului mîntuitor și protector al nostru, adică să cerem ceea ce nu s-a înfăptuit din tratatele Rusiei, fiindcă aceasta ne-a distrus odată, și ne amenință mai mult acum cînd nu au mai rămas nici domni greci.

Dacă este ceva ce noi nu cunoaștem și părintele nostru, protectorul, ne spune cu glasul lui asemănător cu glasul lui Dumnezeu: nu știți ce cereți, noi plecăm grumazul nostru sub hotărîrea lui milostivă.

Iar privitor la ceea ce ne scrie excelența voastră că consulul domnul Pizani, după porunca ce avea, a destăinuit boierilor aflați în Basarabia instrucțiunile ce le avea de la minister, neavînd poruncă nici învoire să întrețină corespondență cu alții, la aceasta răspundem că în Basarabia se află sfîntul nostru mitropolit, se află boierul logofătul Grigorașcu Sturza, boierul logofătul Constantin Balș, bătrîni de frunte și de vază dintre noi și nimănu dintre aceștia dumnealui nu a spus ceva. Știm prea bine acest lucru chiar de la acești compatrioți cîrmuitori. Dacă deci, a spus în mod particular la altcineva, obștea clasei boierești într-adevăr nu știe.

Sfîntul sfat al dvs. este să ne părăsim cu toții de animozități, să avem încredere în bunătatea protectorului și să așteptăm faptele bune mîntuitoare.

Excelență, consul general! Faptul că excelența voastră socotiți că noi avem animozități, adică închipuiri deșarte, ne pricinuieste mîhnire și ne stîrnește șiroaie de lacrimi. Toată lumea a aflat că noi nu facem altceva decît să ațintim mintea, sufletul, inima și toată simțirea noastră spre semnele și spre milostivirea protectorului lumii creștine. Numai pe el îl dorim și respingem orice alt cuget chiar cu jartfirea întregii noastre situații.

Excelența voastră ați conviețuit cu noi și știți foarte bine că noi numai aceasta dorim și că orice suflet de moldovean a atîrnat de bunăvoința suvera-

nului. Dacă acest lucru este declarat de alții, sperăm că excelența voastră veți înlătura și veți răsturna această învinuire care ne aduce deznădejduire obștească.

Să trimitem un boier dintre noi acolo la Sibiu pentru ca să-i comunicați instrucțiunile? Fără îndoială, dacă am fi putut noi am fi venit zburînd să aflăm scînteia mîntuirii noastre de la sufletul dvs. bun, căruia noi ne dedicăm. Din nefericire însă, ne găsim în stăpînirile Austriei, deoarece nu am putut să încăpem cu toții și să găsim locuințe în Basarabia. Aici deci, cîrmuirea supraveghează orice mișcare a noastră, și mai ales cînd facem vreo mișcare pentru a obține pașapoarte.

De partea cealaltă, turcii din Iași ne cheamă mereu, iar noi spunem că n-avem mijloc să pornim din loc. Mai sînt unii trădători și turcii află orice mișcare a noastră, chiar și ce vorbim, pentru a găsi motive de a ne spune haini. Prin urmare, îndată ce unul dintre noi se va ridica să ceară pașaport, vor afla că venim la consulul general rusesc și în felul acesta primejduim pe oamenii noștri, casele noastre și pe bieții compatrioți ai noștri.

Deci, ca vechil al părintelui nostru pămîntesc și al protectorului nostru, vă întrebăm: putem noi să facem vreo mișcare? Nu vom fi compromiși dacă vor afla otomanii acest lucru și vor scrie la Constantinopol? Nu vom greși iarăși față de semnele protectorului? Dacă din ceea ce spunem rezultă compromitere, atunci să aveți bunăvoință a ne face bine în această nenorocire și să faceți una dintre cele de mai jos, adică: sau să trimiteți pe unul dintre credincioșii care sînt în serviciul dvs. să treacă în partea această și să ne dea îndrumările și noi să plătim cheltuielile de drum pentru dus și întors; sau să ne aducă o scrisoare a dvs. ca curier, pe care citind-o s-o dăm în mîinile lui să v-o înapoieze, sau în sfîrșit să porunciți domnului Pizani să comunice aceste îndrumări la Chișinău boierului logofăt Grigorașcu Sturza, sau chiar boierului logofăt Balș, sau sfîntului mitropolit, aflat în Basarabia; și noi vom primi știrile de la ei, fiind din aceeași clasă boierească.

Dacă însă nici întiul, nici al doilea și nici al treilea nu este ușor de făcut, atunci ca un bun și binevoitor al nostru prieten să ne înștiințați printr-un curier dacă este o compromitere să vină cineva dintre noi, dacă se va face cunoscut (căci și oamenii agenției din Iași urmează să anunțe acest lucru) și atunci, fiind informați că în astfel de împrejurări nu vom fi supărați, vom trimite pe unul dintre noi la excelența voastră, iubită nouă.

Cu glas obștesc, cu lacrimi de obște, vă rugăm să ne ajutați, excelență, să ne sfătuiți și să ne apărați, căci sîntem în pragul deznădejzii și dintr-o clipă în alta patria noastră își dă sfîrșitul în chip vrednic de plîns.

Cu tot respectul avem onoarea să fim ai excelenței voastre umili și prea supuși servitori.

Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 316—317. Orig. grec.
Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. mitr. Mold.*, p. 202—206.

[Ianuarie 1822]

Boierii și negustorii din Oltenia cer Porții o cîrmuire independentă față de cea din București. Ei pretind că răzvrătirea lui Tudor a fost dirijată din București spre Oltenia.

[Ιανουάριος 1822]

Ἡμεῖς οἱ ἐγκάτοικοι, ἡγούμενοι, παπάδες, μπογιάρηδες, πραγματευταὶ εἰς τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, καμμίαν φοράν δὲν ἐμφανίσθημεν κατὰ τὸ χρέος ὅπου ἔχομεν πρὸς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι, μήτε ἐναντιοί, μήτε ὁμονοιασμένοι μὲ τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ εἰς κάθε καιρὸν αὐτὸς ὁ τόπος ἦτον ἐνωμένος καὶ ὑποταγμένος εἰς τὰ γειτονικὰ βασιλικὰ κάστρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδούλευεν μὲ ὄλην τὴν προθυμίαν καὶ ἄκραν χαρὰν καθὼς καὶ ἕως τὴν σήμερον. Καὶ εἰς ὅσας κατὰ καιροὺς μεταβολὰς ἔλαβε τὸ μούλκι αὐτὸ τοῦ βασιλέως, οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Μικρᾶς Βλαχίας κατέφυγον εἰς τὰ σερχάτια καὶ εἰς τὰς ἀντικρινὰς πολιτείας.

Ἡμεῖς πάντοτε καταγινόμενοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ρεντζιπερλῆκι (rençperlik) χωρὶς ποτε νὰ ἀνακατωθῶμεν εἰς φεσάτια καὶ εἰς χαφαδίσια καὶ εἰς ἄλλας πολιτικὰς ὑποθέσεις.

Ἐδιοικούμεθα ποτε ἀπὸ ἓνα διοικητὴν, ὁ ὁποῖος ἐδιορίζετο μὲ τὸν ἐραδὲν τοῦ δεβλετίου. Δὲν εἶχομεν βετχάλη ποτὲ μὲ τὴν εἰς Βουκουρέστι συνάθροισιν τῶν μπογιάρηδων. Αὐτὸς ὁ διοικητὴς ἐσύναζε τὸ βεργί μας, καὶ τὰ λοιπὰ κανονικὰ ἀβαέτια μας, καὶ τὰ ἔστελνεν εἰς Βουκουρέστι καὶ εἶχαμεν ἡσυχίαν.

Ἀπὸ ἓναν καιρὸν καὶ ἐδῶθεν, οἱ εἰς Βουκουρέστι μπογιάρηδες, θέλοντες νὰ μᾶς ἔχουν γεμεκλῆκι των, ἐνωθέντες μὲ τὸν κατὰ καιρὸν αὐθέντην, καὶ δείχνοντες τὸν δρόμον ἀρπαγῆς καὶ κέρδους, ἄρχισαν νὰ ἐλαττώνουν τὸ νουφουῖτι τοῦ διοικητοῦ μας, καὶ νὰ προχωροῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, μίαν ἡμέραν ὁ ἓνας, τὴν δευτέραν ὁ ἄλλος καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν αὐξάνοντας, ἐκαντήνητησεν νὰ γίνωμεν ὑποχείριοι τῶν ἀρχόντων τοῦ Βουκουρεστίου καὶ νὰ μᾶς ξεγυμνώσουν μὲ τὸ κουβέτι τοῦ μπέι φανερά.

Τοῦτο τὸ ἄτοπον ἡμέρα τῆ ἡμέρα αὐξάνοντας, ἐφθασεν εἰς βαθμὸν ἀνυπόφορον. Ὁ διοικητὴς μας τὸ ἐδικὸν του σελαμέτι κοιτάζοντας, ἔκαμνε μουμασαέτι εἰς τὰς θελήσεις τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἡμᾶς ὄχι μόνον δὲν μᾶς διαφένδευεν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἡμποροῦσεν, ἀλλὰ ἐκοίταζε καὶ αὐτὸς πῶς νὰ μᾶς ξεγυμνώσῃ. Ἐβιαζόμεθα νὰ τρέχωμεν εἰς Βουκουρέστι διὰ νὰ κατορθώσωμεν νὰ κάμωμεν σάτρι τὸ ἔρζι μας καὶ νὰ διαφενδεύσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας καὶ νὰ ἐλαττώσωμεν τὰ ζουλούμιά των. Αὐτοὶ δὲν μᾶς ἐκολάντριζαν τάχτελ κάχιρ, καὶ ὅσα φεσάτια ἔκαμαν εἰς Βουκουρέστι ἀπὸ τὸν τόπον μας τὰ ἀρχινοῦσαν, καθὼς ἠκολούθησε καὶ εἰς τὸ φεσάτι τοῦ Θεοδώρου. Μὲ ἓναν τρόπον πρῶτον ἐπῆραν εἰς Βουκουρέστι τοὺς ἀνθρώπους ὅπου εἶχομεν ἐδῶ πρὸς φύλαξιν τοῦ τόπου ἀπὸ κακοποιοὺς ἀνθρώπους, μὲ πρόσχημα ὅτι τοὺς χρειάζονται ἐκεῖ καὶ κατόπιν ἔστειλαν ἐδῶ τὸν Θεόδωρον συντροφευμένον μὲ τριάντα Ἀλβανίτας καὶ ἄρχισαν νὰ συνάζουν καὶ ἄλλους

ξένους ανθρώπους διὰ νὰ σηκώσῃ μὲ ζόρι καὶ τοὺς ραγιαδες εἰς τὸ ποδάρι ἀπὸ τὴν Μικρὰν Βλαχίαν, οἷτινες μᾶς ἐξεγύμνωσαν ὅλους μας καὶ μᾶς κατέκαψαν, ἀφίνοντές μας εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, ἕως ὅπου ἔφθασαν τὰ βασιλικά στρατεύματα καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ κραταιοτάτου βασιλέως μας μᾶς ἐγλύτωσαν ἀπὸ τῶν τυράννων τὰ χέρια, καὶ μ' ὅλον ὅπου σήμερον εὐρισκόμεθα ξεγυμνωμένοι καὶ ξεπισμένοι εἰς μεγαλωτάτην δυστυχίαν μόνον καὶ μόνον λυτρωθέντες εἰς αὐτὸ τὸ ἀραλῆκι ἀπὸ τὸ τεσαχοῦτι τῶν Βουκουρεστιάνων μπογιαρῆδων, ἔχομεν ἄνεσιν καὶ κάμνομεν κάθε ἡμέραν δοβάδες τοῦ βασιλέως μας. Πλὴν αὐτοὶ οἱ κακοσυνηθισμένοι, μ' ὅλον ὅπου τὰ ὑψηλὰ φερμάνια ὅπου ἤλθον προστάζουν εἰς κάθε τόπον ξεχωριστὰ νὰ διοικοῦν οἱ καϊμακάμηδες αὐτοὶ δὲν λείπουν κάθε ἡμέραν νὰ στέλνουν ἀνθρώπους νὰ μᾶς ζητοῦν ἀβαέτια, δοσίματα καὶ τεκλιφάτια διάφορα. Καὶ μόλον ὅπου τὸ κραταιὸν δεβλέτι παρὰ Θεοῦ φωτισθέν, ἐδιόρισεν ἐδῶ διοικητὴν, καὶ μὲ ὑψηλὸν φερμάνι ἐπροσδιόρισεν διὰ νὰ μὴν ἀνακατατωθῇ ἄλλος τις εἰς τὰς ἐδικὰς μας ὑποθέσεις, αὐτοὶ διάφορα τεκπέρια καὶ διάφορα κιρήματα κάμνουν καὶ μὲ μέσα ὅπου δὲν πρέπει, διὰ νὰ εἰσχωρήσουν καὶ νὰ βαστοῦν ὅλο ἐκεῖνο τὸ πρωτινὸ σουράτι.

Εὐσπλαγγικώτατε ἡμῶν αὐθέντα, ἡ Βλαχία συνίσταται ὅλη ἀπὸ δεκαεπτὰ καδηλήκια. Τὸ κουδρέτι, ὁ Θεὸς ἐχώρισε τὰ πέντε μὲ τὸ νερὸ τοῦ Ὑολτου. Καὶ αὐτὰ εἶναι ὅπου ὀνομάζονται Καρὰ Ἡφλάχ, τὰ δὲ λοιπὰ δώδεκα εἶναι ἐκεῖθεν τοῦ Ὑολτου καὶ ὀνομάζονται Μπουϊούκ Ἡφλάχ.

Ὅλα αὐτὰ διοικοῦντο ἀπὸ τὸν κατὰ καιρὸν Βλάχπει, πλὴν μὲ αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὅπου εἰς τὸ Καρὰ Ἡφλάχ διωρίζετο πάντοτε ξεχωριστὸς διοικητής.

Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸ τὸ Καρὰ Ἡφλάχ ἐδοκίμασε κατὰ καιροῦς, ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἀποστασίας, μεγάλα καὶ διαβάστακτα δεινὰ ἀπὸ τοὺς Βουκουρεστιάνους, αὐτὰ τὰ ἴδια καὶ ἕως τὴν σήμερον δοκιμάζουν νὰ κατορθώσουν πάλιν ἐναντίον καὶ τοῦ ὑψηλοῦ ἡραδὲν δὲν λείπουν νὰ μᾶς ἐνοχλοῦν παντίοις τρόποις καὶ μὲ διάφορα ἐφευρήματα. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ θείαν εὐδοκίαν σὲ ἐδιόρισεν ὁ κραταιότατος ἡμῶν βασιλεὺς ναζίρην εἰς αὐτὴν τὴν Μικρὰν Βλαχίαν καὶ μὲ τὰ ἔμφρονά σου τεκπέρια καὶ μὲ τὸ ἀδαλέτι καὶ τζελαδέτι σου μᾶς ἐγλύτωσες ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας καὶ μᾶς ἀφυσόχασες εἰς τὰ ὀσπίτιά μας καὶ εἰς τὰ ἐργαστήριά μας καὶ εἰς ἓν λόγον τὸν καθένα εἰς τὸ ραχάτι καὶ ὑπούργημά του, ἔτσι παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γλυτώσης καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν καθημερινὸν σκώληκα τῶν Βουκουρεστιάνων καὶ ἀνάλαβον τὴν οἰκτράν μας αἴτησιν νὰ μεσιτεύσης εἰς τὸ ὑψηλὸν δεβλέτι διὰ νὰ μᾶς διαχωρίσης δι' ὅλον ἀπὸ τὴν ἐπιμιξίαν τοῦ Βουκουρεστίου καὶ νὰ μᾶς διορίση μουστακίλην μαχσοὺς διοικητὴν, ὅποιον ἤθελε ἐγκρίνει τὸ κραταιὸν δεβλέτι, εἰς τὸν ὅποιον νὰ δοθῇ παγρι καὶ ρουκσάκι διὰ νὰ μᾶς περιθάλλη καὶ ἀνταμοίβῃ τὰς ἐκδουλεύσεις μας μὲ ἀναλόγους τιμὰς καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς ἀτάκτους καὶ ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἐκκλίνοντας, διαφυλαττομένων καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ὄλων τῶν ἀξιοσεβάστων σουρετίων, ὁπθὺ κατὰ καιροῦς ἐξεδόθησαν περὶ νηζαμίου Βλαχομπογδανίας χωρὶς νὰ γίνῃ παραμικρὰ παράβασις ἢ παρεκτροπὴ καὶ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν Μικρὰν Βλαχίαν ὅπου ὀνομάζεται Καρὰ Ἡφλάχ, καὶ διὰ τὸ ὅποιον ἤδη παρακαλοῦμεν νὰ ξεχωρισθῇ.

Ἵποσχόμεθα νὰ πληρώνομεν αἰτισίως τὸ δόσιμόν μας κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὅπου ἤθελεν γένει μεταξὺ τῶν 17 καδηληγίων ὃ, τι ἐγκριθῆ καὶ πέσῃ εἰς τὸ μερικὸ τῶν 5 καὶ καθὼς ἤθελεν ἐγκρίνει τὸ κραταῖον δεβλέτι νὰ πληρώσωμεν ὅλα τὰ χρέη μας ἐν τοῖς τακτικοῖς καιροῖς των, θέλομεν τὰ δίδει εἰς τὸν ρηθέντα διοικητὴν μας διὰ νὰ τὰ στέλνῃ εἰς τὸν ἄφθονον καὶ πλουσιοπάροχον ζαραπαχανέ, καὶ ἐκτὸς τούτου ὑποσχόμεθα ἐν τοῖς καιροῖς των νὰ γετιστριδίζωμεν τὸ ἐτζενέσι ζαχιρέ καὶ πρόβατα, ὅσα ἤθελαν ἀναλογηθεῖ εἰς τὰ πέντε καδηλήγια Καρὰ Ἡφλάχ, χωρὶς νὰ κάμωμεν τὸ παραμικρὸν κούσοῦρ.

Παρακαλοῦμεν διὰ τοὺς οἰκτειμοὺς τοῦ Θεοῦ νὰ ἀπαλαχθῶμεν μὲ τὸ χιμέτι σου, τῶρα ὅπου εὐρέθης νὰ εἶσαι σωτὴρ μας, προστάτης μας καὶ ὑπερασπιστής μας ἀπὸ τεσαλοῦτι τοῦ Βουκουρεστίου, καθότι ἀλλέως μὴν ἤμπορῶντας νὰ ὑποφέρῃ ὁ τόπος μας, εἰς τὸ ἐξῆς ἔχει νὰ χαθῆ δι' ὅλου, ἂν μένωμεν ὡς πρότερον εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Βουκουρεστίου, ἢ ἀταξία καὶ ἀνωμαλία ἔχει νὰ περισσεύσῃ καὶ ὁ τόπος ὀλόκληρος ἔχει νὰ χαθῆ καὶ τακάτι δὲν θὰ μᾶς νὰ μείνῃ.

[Ianuarie 1822]

Noi, locuitorii, egumenii, preoții, boierii, negustorii din Oltenia, niciodată nu ne-am arătat, după datoria pe care o avem, față de înaltul devlet, nici potrivinci, nici uniți cu potrivnicii, ci în toate timpurile această țară a fost unită și supusă cetăților împărătești vecine, căroră le slujea cu toată rîvna și cu multă bucurie, precum și pînă astăzi. La toate schimbările care în decursul veacurilor au avut loc în acest pămînt împărătesc, locuitorii Olteniei și-au găsit scăpare la serhaturi și în orașele de dincolo.

Noi ne-am îndeletnicit totdeauna cu agricultura și am dus viață de agricultori, fără să ne amestecăm vreodată în turburări, în întîmplări și alte treburi politice.

Odinioară noi am fost conduși de un cîrmuitor care era numit din porunca devletului. Nu ajungeam niciodată la neînțelegere cu divanul boierilor din București. Acest cîrmuitor strîngea impozitul nostru și celelalte avăeturi obișnuite ale noastre, le trimitea la București, și noi aveam liniște.

De la un timp încoace însă, boierii din București voind să ne aibă pentru brana lor, s-au unit cu domnii din diferite epoci și, apucînd calea jafului și a cîștigului, au început să micșoreze influența cîrmuitorului nostru și să înainteze ei, într-o zi unul, a doua zi celălalt și acest lucru, crescînd din zi în zi, am ajuns să fim subordonați boierilor din București și să ne despoaie pe față cu puterea domnului.

Acest neajuns crescînd din zi în zi, a ajuns de nesuferit. Cîrmuitorul nostru, interesîndu-se numai de scăparea lui, se conforma dorințelor celor din București și pe noi nu numai că nu ne apăra pentru că nu putea, dar căuta și el să ne despoaie. Eram siliți să alergăm la București pentru ca să reușim să susținem cîte o cerere a noastră, să ne apărăm și să micșorăm nedreptățile ce le făceau. Ei nu ușurau marile noastre greutăți și cîte turburări făceau la București din

țara noastră le începeau, precum s-a întâmplat și cu turburarea lui Tudor. Cu băgare de seamă au luat mai întâi la București pe oamenii pe care îi aveam aici pentru paza țării de răufăcători sub cuvânt că este nevoie de ei acolo și pe urmă au trimis aici pe Tudor, însoțit de treizeci de arnăuți, și au început să strângă și alți oameni străini și să răscoale în silnicie și raialele din Oltenia. Ei ne-au jefuit pe toți și ne-au ars [casele], lăsându-ne într-o stare ticăloasă pînă cînd au sosit oștile împărătești, care cu puterea prea puternicului nostru împărat ne-au scăpat din mîinile tiranilor. Și cu toate că astăzi ne aflăm jefuiți și căzuți în cea mai mare nenorocire, dar scăpînd în această vreme numai de protecția boierilor bucureșteni, avem tihnă și binecuvîntăm zilnic pe împăratul nostru.

Dar ei fiind rău nărașiți, cu toate că înaltele firmele sosite poruncesc pentru fiecare țară în parte să fie cîrmuită de caimacami, ei ne trimit zilnic oameni care ne cer avatură, dări și diferite contribuții. Cu toate că puternicul devlet, luminat de dumnezeu, a numit aci cîrmuitor și cu înalt firman a orînduit ca să nu se amestece altcineva în treburile noastre, ei fac diferite tekpiri și kirimi¹ și folosesc mijloace neîngăduite pentru a pătrunde și a ține toată acea parte dinainte.

Prea milostive al nostru stăpîn ! Țara Romînească se compune toată din șaptesprezece județe. Puterea divină, dumnezeu, a despărțit cele cinci județe, prin apa Oltului. Acestea se numesc Kara Iflah [Oltenia], iar celelalte douăsprezece sînt peste Olt și se numesc Buiuk Iflah [Țara Romînească]. Toate acestea erau cîrmuite de domnii Țării Romînești din vechime, dar cu deosebirea că în Kara Iflah era numit totdeauna un cîrmuitor aparte.

Fiindcă deci, acest Kara Iflah a încercat în curgerea timpului, pînă în vremea răscoalei, mari și nesuferite nenorociri de la cei din București, care încearcă și pînă astăzi să izbutească același lucru contrar înaltei porunci, și ne supără în diferite feluri și prin diferite născociri, și fiindcă din bunăvoință divină, prea puternicul nostru împărat te-a numit nazîr în această Oltenie și cu înțeleptele tale tekpiri și cu dreptatea și vitejia ta ne-ai scăpat de răzvrățiți și ne-ai dat liniștea cuvenită în casele și în prăvăliile noastre, într-un cuvînt, ai dat fiecăruia odihna și slujba lui, așa rugăm să ne scapi și de acest vierme zilnic al celor de la București. Ia asupra-ți cererea noastră, vrednică de plîns, ca să mijlocești la înaltul devlet pentru a ne despărți cu totul de amestecul Bucureștiului și să numească un cîrmuitor osebit, independent, pe care l-ar socoti bun puternicul devlet, căruia să i se dea binecuvîntare² și voie să ne ocrotească și să răsplătească slujbele noastre în chip corespunzător și să pedepsească pe nesupușii care se abat din calea dreaptă, fiind păstrate și de el și de noi toate surtele vrednice de cinstire care în curgerea vremilor au fost date privitor

---

¹ Cuvinte turcești.

² În text: pagri.

la orînduirea Țării Romînești și Moldovei, fără să se facă nici cea mai mică călcare sau abatere și de către noi, locuitorii Olteniei, care se numește Kara Iflah, pentru care rugăm să fie de sine stătătoare.

Făgăduim să plătim anual darea noastră, după proporția ce se va face la cele 17 județe. Ceea ce se va încuviința și va fi partea celor 5 județe și precum va încuviința puternicul devlet, să plătim toate datoriile noastre la termenele lor regulate, le vom da amintitului nostru cîrmuitor pentru a le trimite la îmbelșugatul și bogatul tezaur ¹.

În afară de aceasta, ne îndatorăm să trimitem la timp provizia ², zahereaua și oile, cîte ar cădea proporțional la cele 5 județe ale Olteniei, fără cea mai mică abatere.

Ne rugăm, pentru numele lui dumnezeu, să scăpăm prin grija ta, acum, cînd s-a întîmplat să fii mîntuitorul nostru, ocrotitorul nostru și apărătorul nostru față de protecția Bucureștiului, căci altfel, neputînd țara suporta, în viitor va pieri cu totul, dacă vom rămîne ca și înainte sub jugul Bucureștiului ³. Neorînduiala și turburarea va spori, și țara întregă va pieri și nu ne va mai rămîne putere ⁴.

Acad. R.P.R., ms. rom. 4404, f. 306—307 v. Orig. grec.

¹ În text: zaraphane.

² În text: egenesi.

³ Dintr-o scrisoare din 1 noiembrie 1822 a lui Dimitrie Polizache către Hagi Pop, reiese că unii boieri olteni nu au aderat la această cerere: « Bibescu a rămas anul acesta în București la divanul de aici, dcoarece domnul l-a făcut mare logofăt de Țara de Jos, halea, pentru a potoli cererile craiovenilor care au umblat să separe toate interesele județelor de dincolo [de Olt]. Măria sa a răspuns împărăției că cunoaște o singură Țară Romînească, o singură cîrmuire și altele... » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 469, doc. 79. Orig. grec.).

Cererea boierilor olteni este redată pe larg în raportul consular austriac din 31 octombrie/12 noiembrie 1822. Se menționează că un boier oltean a avertizat să nu fie trimis caimacam la Craiova M. Racoviță, deoarece, în acest caz, vor izbucni turburări grave. În raportul din 4/16 noiembrie 1822 se arată că Bibescu a fost numit mare logofăt, iar M. Racoviță a fost numit spătar la divanul din București, și se precizează că « prin aceasta au fost înlăturate două reclamații ale craiovenilor » (*Hurmuzaki*, XX, p. 776—777).

⁴ Într-o altă jalbă boierii din Oltenia arătau cum a izbucnit răscoala lui Tudor Vladimirescu și cereau de la sultan administrație separată pentru Oltenia (Acad. R.P.R., doc. LXXXVI/167, publicată de E. Vîrtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 89—95). Încă din 23 iunie se relatează că boierii craioveni ar prefera să vină în țară trupe austriace în locul celor turcești și de aceea sînt priviți cu dispreț de ceilalți (*Hurmuzaki*, XX, p. 652). Iar jalba de mai sus a fost dată în urma măsurii luate ca de acum înainte caimacamul din Craiova să prezinte toate socotelile către vistieria din București (*Hurmuzaki*, XX, p. 704).

La 30 iunie 1827 boicrii din Oltenia arată, de data aceasta marelui ban, că ei sînt lipsiți de multe privilegii pe care le-au avut în trecut, iar proasta stare în care se mai găsesc încă, o atribuie printre altele și răscoalei din 1821 (Arh. St. Buc., Mitropolia București, pach. 333 netrebnice; Muzeul de istorie a Partidului, copie neinventariată).

[Ianuarie 1822]

*Boierii din Iași cer lui Ștefanache Vogoride ca fărădelegile turcilor
în Moldova să contenească.*

Copiia anaforalii boierilor din Iași către caimacamul.

Și întru celi dintii și întru cel de pe urmă înalte și vrednici de închinăciune firmanuri vedem a ți să întări căimăcămiia țării aceștia, dar și prin viu glas pre înaltul Salih pașa, stăpînul nostru, în trecutili zili îmbrăcîndu-te cu blană pentru vrednicie și sadacatlîcul slujbilor ce ai arătat, ni-au dat poroncă a-ți da ascultare și supunere, dîndu-ne a înțalegi că caimacam bei însămniază stăpînitor și ocrotitor. Rîvna cu cari slujim, sîrguința ce facem întru toati și a nu lipsi nimica socotim a fi mărturisită de toți, dar noi cu ce mai otrăvitoari a sufletului amărăciuni, cu ce mai mari dureri a inimei spre răsplătiri rîvnii și mulțămiria îndeletnicirei noastre, vedem pe unul din frații noștri, vechi patriot, ucis și soția sa văduvă cu șasi copii, pe alt boieriu bătut la falangă, nevinovații și mult credincioșii lăcuitori, cari fără conteneire și cruțări aduc celi trebuincioasă spre îndestularia nebiruiților oșteni a pre puternicii împărății, zăcînd morți pe drumuri, fimeile lor batgiocorite și moarte, casile lor prădate, mica lor averi răpită, încît nici căpătii au rămas pe la casile lor, nici învelituri. La cari altul vom alerga ca să-i facem aciastă lăcrămătoari și vrednică de toată jalia arătari, dacă nu la acel ce ți s-au încredințat țara aciasta? Pentru aceia dar, mari și mici, bătrîni și tineri boieri, cerim de la slăvita căimăcămie ocrotiria aceștia nenorocite țări pentru că videm a să numi cheleriul mult îndurătorului pre milostivului devlet. Cerim eminlic și încredințaria vieții noastre, căci nu o avem, și cu mari frică și batae de inimă umblăm întru slujbi și fieștecari întru datoriele sale. Cerem a să pune la cale ca să conteniască ardirile care mai în toati nopțile să întîmplă și ne aduc la mari îngrijire și înspăimîntări. Cerim la cei de pe urmă a să pune întru lucrari toate acele ce să cuprind în izvorul milostivirii vrednicului de toată închinăciunia hatîșerif, întru cari cu mari îndurări, strașnic poruncește a să păzi credincioasăle raeli și a să feri de ceia mai mică răpire sau călcari, ca nu cumva mai pe urmă întrebați fiind, să nu ne învinovățască că am tăcut, pentru că vedem răul a să lăți atîta, încît nu mai putem lupta, și deznădăjduire ne temim a nu ne aduce la staria aceia undi la cel mai aproape sarhat să căutăm scăpare și mîntuire vieții noastre și a fameliilor noastre.

Acad. R.P.R., doc. CXXIII/53. Copie rom. cont.

București, 6 februarie 1822

Trandafir Bira este înștiințat că s-au dat dispoziții ca pagubele pricinuite în timpul răscoalei să fie inventariate, iar zaherelele luate pentru nevoile trupelor turcești să fie plătite.

Βουκουρέστι, 6 Φεβρουαρίου 1822

Πρὸς τὸν τιμιώτατον κύριον Τριαντάφυλλον Μπήραν.

Ἐποκρίνομαι εἰς τιμίαν σου ἀπὸ 22 τοῦ ἀπερασμένου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μαθὼν τὴν ὑγείαν σου ἐχάρην.

Διὰ τὴν προσταγὴν ὅπου ἔμαθον, σοὶ λέγω ὅτι ἀληθεύει, κατὰ τὴν ὁποίαν διωρίσθησαν ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν διοίκησιν (διβάνι) διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὰ καδηλῆκια νὰ καταγράψουν τὰς ζημίας ὅπου ἔγιναν ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀφοῦ ἐμβήκαν εἰς Βλαχίαν. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι χρεία νὰ γράψω τοῦ Ἀποστόλη νὰ ἔλθῃ ἐδῶ διὰ νὰ παραστήσῃ τὰς ζημίας, ἀλλ'εἶναι χρεία νὰ τοῦ γράψῃς (ἂν δὲν τοῦ ἔγραψες), νὰ παραστήσῃ τὰς ζημίας εἰς τὸν διωρισμένον εἰς αὐτὸ τὸ καδηλῆκι ἄνθρωπον, διὰ νὰ κάμῃ καταγραφὴν, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος θέλει τὰς καταγράψῃ, διὰ τὸν ὁποῖον νὰ ἐρωτήσῃ εἰς τὸ ἰσπραβνικάτον, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θέλει ὁδηγηθῆ. Ὅσοι μὲν ζαχερέδες ἐπάρθησαν μὲ ἀπόδειξιν τῶν ἰσπραβνίκων, διὰ χρείαν τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων, αὐτοὶ πληρώνονται ἀπὸ τὴν βιστιερίαν, ὅσοι δὲ ἐπάρθησαν χωρὶς ἀπόδειξιν, δὲν πληρώνονται.

Διὰ δὲ ἄλλ'ἐρώτημα ὅπου μοὶ κάμεις, μὲ δεύτερον θέλω σοὶ εἰπεῖ. Ταῦτα μὲν διὰ ρέγουλάν σου.

Ἄσπαζόμενος ἀδελφικῶς μένω

București, 6 februarie 1822

Către prea cinstitul domn Trandafir Bira.

Răspund cinstitei tale din 22 ale luni trecute, din care aflînd despre sănătatea ta, m-am bucurat.

Privitor la porunca ce am aflat, îți spun că este adevărată. Potrivit acestei porunci au fost numiți oameni de la divan ca să meargă la județe să facă catagrafie de pagubele pricinuite de apostati și de turci, după ce au intrat în Țara Romînească. Pentru aceasta nu este nevoie să-i scriu lui Apostol să vină aici ca să arate pagubele, ci este nevoie să-i scrii (dacă nu i-ai scris) să arate pagubele către omul trimis să facă catagrafie la acest județ, și el le va scrie în catagrafie. Pentru acest lucru el să întrebe și la isprăvnicie și de acolo va fi îndrumat.

Zaherelele luate cu chitanța ispravnicilor pentru nevoile oștirilor împărătești se plătesc de vistierie, iar cîte au fost luate fără chitanță, nu se plătesc.

Pentru cealaltă întrebare, pe care mi-o pui, îți voi răspunde la a doua mea scrisoare.

Acestea pentru ca tu să fii în regulă.

Îmbrățișîndu-te frățeste, rămîn.

Acad. R.P.R., ms. grec. 7, f. 18 v. Text grec.

6 februarie 1822

*Boierii moldoveni aflați în pribegie refuză să se întoarcă în țară
și cer Înaltei Porți înlăturarea lui Vogoride.*

Extrait d'une lettre des frontières de la Bucovine du 6 Février 1822.

Quand aux désastres survenues en Moldavie et Valachie, je suis bien persuadé que l'homme le plus dur serait ému jusqu'aux larmes, s'il était témoin oculaire des scènes tragiques qui s'y succèdent sans cesse, des outrages qu'endure l'humanité souffrante de la part des Ottomans, et du désespoir des malheureux et innocents émigrés qui, en proie à la misère, se trouvent ici depuis plus d'une année déjà.

Les seigneurs Moldaves, dispersés en Bucovine et en Transylvanie, offrent un spectacle des plus tragiques. Les maux qu'ils endurent si innocemment jusqu'à ce moment ont tous été provoqués par le jeune grec Phanariote Michel Souzzo, institué Prince de Moldavie par la Porte. Ayant voulu introduire en Moldavie l'insurrection de la Grèce, il causa la ruine de ce peuple pacifique, qui jamais ne s'immisça dans aucune révolte et témoigna sans cesse la soumission la plus entière envers la Porte Ott[omane].

Le dernier évènement même, source de tous leurs malheurs, n'altéra aucunement leur fidélité imperturbable envers S. H. leur souverain légitime. Ayant refusé de s'unir avec le Prince Insurgé et ayant rejeté la proposition qu'il leur fit de prendre les armes contre leur Puissance Suzeraine, il employa même la force de concert avec les autres insurgés. Ces derniers commencèrent par enlever des armes, des chevaux, des vivres, et finirent par ravager entièrement le pays; ils attentèrent à la vie des principaux seigneurs, s'emparèrent du Gouvernement, dont ils expulsèrent les indigènes et émirent même des lettres circulaires, afin que leurs biens soient confisqués.

Les Moldaves ayant enfin envoyé des députés au Séraskier d'Ibraïla, avec une supplique adressée à S. H. contenant l'assurance de la continuité de leur soumission, les Insurgés s'en irritèrent d'autant plus, et ayant arrêté les envoyés sus-mentionnés, ils les emprisonnèrent dans le monastère des Trois-Saints, et voulurent même leur faire subir la peine capitale, ce dont ils donnèrent un exemple dans la personne d'un isprawnik moldave, qu'ils décapitèrent. Ce fut avec une grande peine et au péril de leur vie, que les députés échappèrent, et se réfugièrent sur les frontières des Puissances riveraines, où ils languissent encore dans leur misère. En un mot, les Moldaves sont devenus victimes de leur inébranlable fidélité; des maux inouïs les accablent et leur malheureuse patrie n'existe, pour ainsi dire, plus.

Aussitôt après l'arrivée de l'armée ottomane, qui avait l'ordre d'expulser les insurgés de la Moldavie, et de respecter les sujets paisibles et leurs propriétés,

les Iannissaires et leur chef le Kihaiabey du Séraskier d'Ibraïla, qui étaient entrés avec l'intention de ruiner ce malheureux pays, pillèrent les églises, les profanèrent, dépouillant les maisons des Seigneurs, les magasins, boutiques et dépôts, qui se trouvaient tant dans la Capitale que dans toute l'étendue du pays, et en incendièrent même plusieurs. Les bestiaux et les denrées des malheureux Moldaves, n'échappèrent pas à leur rapacité. Ils en transportèrent une partie à Ibraïla et l'autre aux frontières, où ils les vendaient à vil prix ; p. e. un boeuf 1 #, une vache $\frac{1}{2}$ # et le mouton 1 fl. C'étaient, pour la plus part, des Juifs qui profitaient de cette calamité, achetant les dépouilles de ce pays.

Les barbares Ottomans exerçaient en outre des violences inouïs ; ils arrachaient les femmes des bras de leurs maris, les filles et les garçons du toit paternel, et les religieuses des couvents pour assouvir leurs passions infâmes ; ils les vendaient entre eux et les forçaient même à changer de religion. Les hôpitaux étaient remplis d'enfants de l'un et d'autre sexe, dont plusieurs même périrent, victimes de leur brutalité ; ils tuaient quiconque osait se récrier sur leurs violences ; il n'y a pas en un mot de sorte d'atrocité qu'ils n'aient commise.

Les malheurs de la Moldavie ne s'arrêtèrent pas aux scènes tragiques dont l'armée ottomane offrait journellement le douloureux spectacle, contre l'ordre absolu de la S. P. ; mais elle se vit derechef sous le joug d'un grec Phanariote ; l'hatman Etienne Vogoridi, naguère simple serviteur, et depuis attaché à la cour du Prince Callimachy se présenta en qualité de Caïmacam de la part de la S.P. d'après ses instructions, il devait vaquer au Gouvernement du pays de concert avec les Seigneurs Moldaves ; mais il s'arrogea exclusivement ce droit et s'empara impunément des rênes du Gouvernement de la Moldavie qui semble condamnée à gémir à jamais sous le joug de fer des Grecs du Phanar. Aussitôt après son arrivée, il s'entoura de Grecs dont la plupart ont pris part à l'insurrection, commença à pourvoir aux moyens de s'enrichir et de se faire installer Prince de Moldavie et aggrava de concert avec ses compatriotes et le chef de l'armée ottomane les plaies de cette Province, qu'ils conduiront à sa ruine totale.

Ne songeant qu'à s'enrichir, le Caïmacam a fait vendre à son profit le peu de foin destiné pour l'armée, et lui a fourni celui qu'il a fait arracher des étables au malheureux campagnards, et bien que les vivres dont abondait la Moldavie ayant été épuisés de manière et d'autre, il fait cependant fournir du peu qui s'y trouve encore dix fois plus que ne l'exige l'entretien de l'armée et vend publiquement aux habitants de la ville ce superflu en pain, viande, foin, etc. C'est de cette coupable manière que lui et ses complices s'enrichissent.

Le foin manquant déjà on enlève de vive force au laboureur le peu qui lui reste encore, et le blé devenant de jour en jour plus rare, on s'empare du maïs, unique nourriture des dernières classes, le Caïmacam sans aucun égard pour l'état du pays se l'approprie, encore de concert avec ses complices, et

Te vend aux fabriques d'eau de vie et à l'étranger; c'est pourquoi cette dernière ressource manquera aussi bientôt. Les bestiaux pèrissent faute de nourriture, la famine se fait déjà sentir, et le Caïmacam se sert des sommes immenses qu'il s'est appropriées par ses concussions, pour se faire nommer Prince de Moldavie. C'est à cet effet qu'en dernier lieu il assigna 150.000 piastres par mois au Seraskier de Silistra, 60.000 p[iastrés] au Pacha de Jassy et 30 000 au corps des Jannissaires, somme à lever sur les malheureux habitants qui sont dans la détresse.

Il vend en outre, au mépris des privilèges du pays, les principales dignités du pays à des gens de basse extraction et à des étrangers, et préside à une ligne de carbonaris, qu'on dit avoir décidé la perte des principaux seigneurs, mais qui peut avoir quelque autre dessein, plus criminel encore.

Le Caïmacam et les autres concussionnaires ses complices sont ennemis déclarés des boyards expatriés. Il ne cesse de les inviter à rentrer dans leur patrie, ayant en vue de les forcer alors à acquiescer à la proposition de la somme à donner chaque mois au séraskier de Silistra et autres, et de les rendre responsables du manque total de vivres, provoqué par lui. Les Seigneurs Moldaves répondent à son invitation en disant qu'ils manquent de préparatifs et de moyens pour entreprendre le voyage, et que leur arrivée est absolument inutile, l'état déplorable du pays ne comportant pas de remède; qu'ils ne viendraient d'ailleurs pas, ne serait-ce que [par] crainte de subir le sort du stolnik Mavriky, gentilhomme moldave, père d'une nombreuse famille qui fut décapité, d'un autre que le commandant turc d'une ville frontière de la Bukowine fit battre à mort et de plusieurs encore qui périrent innocemment.

Bien qu'expatriés, cependant les malheureux Moldaves sont encore en butte aux intrigues du Caïmacam, qui de concert avec ses iniques complices est parvenu à arracher à la Porte un ordre expédié au Séraskier de Silistra, qui le fit connaître, par lequel il est ordonné que les revenus des émigrés soient séquestrés, et de confisquer même leurs biens s'ils tardaient encore à rentrer dans leur patrie. Oh! qu'il est déplorable l'état des Moldaves: les insurgés séquestrèrent leurs biens pour être demeurés fidèles à la S. P., et maintenant la S. P. par l'entremise du Caïmacam, fait séquestrer leurs revenus et les menace d'une confiscation prochaine, s'ils tardent à rentrer dans leur patrie pour y risquer leur vie sous le Gouvernement perfide d'un grec et de ses complices, et pour être témoins de l'embrasement de leurs maisons et des nouveaux et fréquents impôts dont ils surchargent le pays.

En dernier lieu le Caïmacam, pour s'approprier la dernière obole, et ayant pour but de dépouiller et appauvrir totalement les malheureux Moldaves exigea une contribution considérable de toutes les classes d'habitants, l'état ecclésiastique non excepté, et leur assigna sur les salines du pays une certaine quantité de sel à retirer à proportion au printemps en indemnisation de la susdite contribution!

Les meurtres, les pillages, les incendies se succèdent sans cesse ; on exige sans payement les approvisionnements requis pour l'entretien de l'armée ; en un mot l'état de la Moldavie est des plus déplorables.

Le pacha de Jassy ayant dernièrement invité les boyards à rentrer dans leurs foyers, ils répondirent qu'il leur est impossible de se rendre à son invitation et d'aller vivre sous le gouvernement du Caïmacam, sous lequel leur vie serait sans cesse menacé, et que d'ailleurs leur présence est fort inutile, en égard à l'état actuel de la Moldavie.

Les Moldaves ne méritent guère moins de louanges pour la très humble supplique adressée à la S. P. dont rejaillit évidemment leur innocence et leur fidélité, dont ils ne se sont pas écartés durant l'espace de trois siècles, et bien qu'ils soient devenus les esclaves d'esclaves, le gouvernement de leur pays ayant abusivement été confié à des Grecs, dont ils ont eu beaucoup à se plaindre, ils ont cependant souffert patiemment, et leur fidélité n'a point été ébranlée. M'étant procuré avec peine une copie de la sus dite supplique, je vous l'expédierai au plutôt afin de la faire imprimer. Le sens en est le suivant :

« Les fidèles sujets de S. H. déposent leurs très humbles plaintes aux pieds de son auguste trône, en réitérant l'assurance de leur soumission et de leur fidélité, dont ils ne se sont pas écartés, n'ayant jamais adopté des idées étrangères à leur devoir, et n'ayant pas pris les armes contre leur souverain légitime, mais s'étant toujours paisiblement occupés de l'agriculture, et ayant témoigné en toute occasion leur soumission et leur obéissance envers les ordres de S. H. Depuis que les Grecs Phanariotes qui amenaient à leur suite un nombre considérable de leurs compatriotes ont été installés Princes de Moldavie, ils disposaient à leur gré des privilèges du pays, rendaient la justice et les emplois ; s'approprièrent impunément toutes les caisses publiques sans aucun égard quelconque pour leur destination, installaient des Grecs ispravniks dans tous les districts, leur accordaient les principales dignités du pays au détriment des indigènes, s'approprièrent des biens immeubles qu'ils vendaient ou donnaient à leurs parents s'emparaient des provisions et des bestiaux des habitants, les faisaient transporter aux magasins impériaux de Constantinople d'où ils recevaient le payement relatif qu'ils retiraient, le bois de construction était de même transporté à leur profit à Constantinople ; ils vendaient les charges de commandants des gardes des frontières, et surchargeaient le pays de plusieurs charges onéreuses. Tout cela causa la ruine de plusieurs familles nobles indigènes, qui s'expatrièrent et dont les Grecs achetaient les biens avec l'argent qu'ils avaient gagné par leur concussion. La Moldavie et la Valachie étaient déjà à deux doigts de leur perte lorsque le dernier Prince grec, arborant l'étendard de la révolte, et ayant les gardes des frontières à sa disposition, vu que leurs chefs, les ispravniks, et les principaux dignitaires de la Moldavie étaient des Grecs, il vint à bout de ses desseins criminels. Les privilèges accordés à ces Provinces l'an 1529 par le Sultan Soliman, lorsque les Moldaves se mirent

sous la protection de la Porte, sous le règne du Prince Bogdan, leur promettant un Prince et des Kapikichaias de leur nation, et le traité de Kainardgy renouvelant cette promesse, nous supplions très humblement la S. P. de daigner nous accorder nos privilèges, si même Elle a eû des raisons majeurs qui la portèrent à donner aux ancêtres des Moldaves des Princes grecs, leur descendants ayant été assez punis par le règne tyrannique des Phanariotes, qui ont témoigné en dernier lieu leurs intentions criminelles».

La vigilance du Caïmacam a empêché que cette supplique, dont je ne vous ai tracé qu'un abrégé fort succinct, ne parvienne à sa destination. Il fit entendre au Séraskier que les suppliants sont tous expatriés et ont pris part à l'insurrection, que leur supplique même sent la rébellion, c'est pourquoi les boyards porteurs de la sus dite supplique furent empêchés de se rendre à Constantinople et furent obligés de s'arrêter à Silistra, d'où ils retournèrent à Jassy où des persécutions les attendaient. Oh ! quelle injustice criante cette supplique, la voix unanime de tous les Moldaves, tant de ceux qui sont expatriés, que de ceux qui gémissent en Moldavie, sous le joug du Caïmacam ! Une preuve évidente de leur fidélité n'a pu parvenir à sa destination, et le Caïmacam jouissant des sommes immenses qu'il a tirées des dépouilles de ce malheureux peuple, est parvenu à empêcher les députés de Moldavie d'aller déposer leurs plaintes aux pieds du trône de S. H., dont la bienveillance les aurait délivrés des Grecs.

Maintenant, les malheureux Moldaves promènent leur désespoir chez l'étranger et gémissent sur le sort de leur malheureuse patrie !

Acad. R.P.R., pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 26—28. Orig. franc. În același pach., f. 25—26, un extras în franc., dintr-o altă scrisoare cu conținut similar, datat 1 martie. O copie identică, Acad. R.P.R., ms. 5, f. 19—24.

22

11 februarie 1822

Judecata departamentului cremenalion în pricina biv vel logofătului Dumitrache Brăiloiu, a cărui casă a fost incendiată în decursul unei lupte între panduri și turci.

De la departamentul cremenalion.

Dumnealui biv vel logofăt Dumitrache Brăiloiu, prin anafora au făcut arătare cinstitei căimăcămii cum că la moșia dumnealui Corzul din sud Mehedinți, avînd casă mari de zid, acoperită cu șindrila i cu dulapuri și uși de nuc i geamuri la toate ferestrele, un Zota i Simion i Matei Sirbul i Oprea Grecul i Matei Brăgarul i Șarban logofețel, căpitanii, și Gheorghe Dascalu, ceaușu, după ce au venit oștirea prea puternicii împărății într-aceste cinci județă, închizîndu-să într-acele casă ale dumnealun șasă turci și un arnăut, numiții de mai sus apostafați împreună cu ceilalți s-au apucat de bătaie cu dînșii. Și neputînd într-alt chip să-i scoată

de acolo, au dat foc casălor de i-au scos. Care casă nu se poate face acum cu taleri 10 000, osăbit de rachiu i vin și alte lucruri, ca de taleri 2 000, ce au avut în pivnița acelor casă și s-au prăpădit tot atunci, cerînd a i să face despăgubire de la numiții căpitani și de la ceilalți panduri ai lor, ce-i vor arăta ei că s-au întîmplat la arderea casălor.

În dosul căriia anaforale dădușă buiurdizma cinstitei căimăcamii către acest departament să cercetăm și să arătăm în scris cinstitului divan prin anafora, cu dumnealui vtori armaș.

După care, zapciu cel orînduit au adus la judecată pă Matei Brăgarul căpitan i Șarban logofețel și Gheorghe Dascalu, trei din pîrîții ce să arată mai sus, carii s-au aflat aici aduși de mai nainte în pricina lui Istrail ovreiu de aici, față fiind și d-lui Ioniță Rîioșanu, vechil din partea dumnealui logofătului Brăiloiu.

S-au întrebat numiții să arate în ce chip s-au întîmplat aprinderea acelor casă. Și mai întăi Matei Brăgarul, căpitan, făcu arătare că acea moșie Corzul, fiind dată de mai nainte cu arendă lui Anastasie Mihaloglu¹, apostatul, după ce au venit oștirea prea puternicii împărății în țară, aflîndu-să numitul Anastasie la Tizmana și luînd de știre că au venit 6 turci cu un Dumitru arnăutu, ce fusasă mai nainte slugă la dînsul și au apucat pă isprăvnicel i alte slugi ce le avea lăsate de pază acolo ca să le dea toate lucrurile lui, au trimis înainte pă Zotea cu cîțiva arnăuți beicheri. Pă care văzîndu-i acei turci s-au închis în casă și au început a să bate unii cu alții. Pe urmă zice că l-au trimis și pă el cu o sumă de panduri spre ajutorul Zotii. Și cînd au ajuns el acolo, i-au găsit bătîndu-să cu tureii. Și iarăși zice că au fost dat Zotea foc și casălor. Și a doaă zi dimineața, văzîndu-să turcii coprinși de foc, s-au predat². La care ardere a casălor arată că au fost și Șarban cu Vasile, logofețăii.

Al doilea arată Șerban logofețelul că, aflîndu-să împreună cu căpitan Simion ot Podu Grosului la satul Brăcleasa, acolo au venit un trimis de la Zotea, scriindu-le ca să meargă spre ajutorul lui, fiindcă să teme să nu vie și alți turci să-i împresoare. Și de loc sculîndu-să, au mers acolo. Și cînd au ajuns ei au găsit casăle arsă. Și strejuind într-o noapte, a doaă zi dimineața s-au predat și turcii.

Iar Gheorghe Dascalu arată că, cum au sosit Zotea cu arnăuți acolo, au început să strige la toți pandurii cîți să afla în sat ca să vie cu arme întru

---

¹ Anastasie Mihaloglu, înainte de răscoală, era om de afaceri; avea legături la Constantinopol și cu negustorul Hagi Ianuș. Într-o scrisoare către acesta, din octombrie 1818, A. Mihaloglu menționează și pe Zotu. În aprilie 1820 el cere lui Hagi Ianuș să-i trimită niște bani prin Nicolae Zoican (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 390, doc. 59; pach. 525, doc. 53 și 54). Avea în arendă și moșia Bălăcița (Arh. St. Buc., Conдика isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 29).

² Alte date în legătură cu această luptă, se găsesc în memoriul lui Dumitrache Prôtropopescu.

ajutorul lui pentru prinderea turcilor. Și luînd și el armele împreună și cu alți panduri, au mers acolo, unde zice că au găsit pă Brăgaru cu Șarban. Și dînd cu toții ocol curții, au început a să bate cu turcii. Iar Zotea au pus pă arnăuții lui de au legat un somoiag de fîn într-o prăjină și aprinzîndu-o, s-au alăturat însuși Zotea cu un Ghiță Boiangiu, ce acum se află la Calafat, fiind mai îndrăzneți, în dosul casălor, despre umblătoare, și au dat foc. Și după aprinderea casălor, au venit și căpitan Simion cu pandurii lui și strejuind cu toții pînă a doaa zi dimineața, au ieșit turcii din casă.

Arată și Vasile logofețelul că el nu s-au întîmplat cu ceilalți la aprinderea casălor. Ci a doaa zi auzind aceasta, au venit și el. Și cînd au ajuns acolo, au găsit casăle arsă și pă turci predați. Și au zis că însuși Zotea au dat foc casălor împreună cu un Nicola Viziteu ot Jiiana și cu acel Ghiță Boiangiu.

Iar pentru cai i armele și hainele turcilor, toți într-o glăsuire arată că, făcîndu-să mezat acolo, s-au împărțășit și ei. Nu tăgăduiră și pentru casăle dumnealui logofătului, că au fost întocmai precum arată dumnealui. Iar vinuri i rachiuri și alte lucruri, tăgăduiră cu toți, că n-au văzut. Cum și pentru arderea casălor să apără că nu ar fi vinovați ei, ci Anastasie Mihaloglu, carele au trimis pă Zotea și pă căpitan Simion ca să coprinză pă turci; precum și Zotea, că n-au vrut să ție pă turci închiși mai multă vreme, ci de loc cum au mers, bătîndu-să numai ca doaa-trei ceasuri cu turcii, au dat foc casii, arătînd că la arderea casălor dumnealui logofătului au fost tot acei căpitani și panduri, ce i-au arătat cu foaie că au fost și la prinderea lui Sisinica ovreiu. Și deosăbit de aceia arată că au fost și Pavel arnăutu, căpitan ot Grecești i Ion Nițoiu ot Corz i Dinu logofețel ot Botoșăști i Mihai ot Piesăcioa și Oprea Grecu, căpitan.

Deci, făcînd judecata chibzuire pentru despăgubirea cererii dumnealui logofătului, peste puțină fiind a să împlini paguba numai de la căpitani i pandurii ce să află acum în țară, neavînd stare a împlini atîta pagubă, găsim cu cale ca din cît să va hotărî de către cinstitul divan a i să face despăgubire, a treia parte să să îplinească cu analoghie de la căpitani i pandurii ce să dovedesc că au fost împreună cu Zotea la arderea casălor și să află acum la casăle lor, ca unii ce și ei au fost părtași faptelor și jafurilor împreună cu Zotea și cu Simion. Iar doaa părți cu cuviință este a să împlini de la Mihaloglu i de la Zotea și de la Simion, pentru că din pricina lor s-au întîmplat această pagubă dumnealui logofătului. Și fiindcă numiții lipsăsc acum din țară, urmează a fi răbdătoriu dumnealui logofătul pînă cînd va ieși vreunul dintr-înșii față. Și atunci să apuce pă acela să-i îplinească ca unii ce sînt știuți că sînt oameni chivernisiți. Sau de va dovedi dumnealui logofătul niscariva rămasuri și avuturi de ale numiților, să i să îplinească dintr-acelea. Iar Nicola Viziteu ot Jiiana și Ghiță Boiangiu ot Calafat, pă care îi arată pîrții că au dat foc la casă, cu cuviință este a să osîndi la pedeapsă după pravilă. Și găsim cu

cale ca, aducându-să cu mumbaşir, să să dea în cercetarea judecătii. Şi cînd nu vor putea tăgădui pîra ce o fac ceilalţi asupra lor, atunci li să va hotărî pedeapsa.

Păreră noastră într-aceştai chip este, iar hotărîrea rămîne a să face de către cinstitul divan.

1822 februar 11

Petre Stăncescu vistier, Dumitrache, Poenaru, Ioan Renghea, Theodor Podbăniceanu.

De la divanul Craiovei.

Cu această anafora a judecătii departamentului crementalion, zapciu cel orînduit înfăţişînd înaintea noastră la divan pă armaşu Ioniţă Rîioşanu, vechilu dumnealui biv vel logofăt Dumitrache Brăiloiu, cu Matei Brăgaru căpitan i Şerban logofeţel i Vasile logofeţel şi Gheorghe Dascalu, pîrîţii, după ce s-au cetit coprinderea aceştii anaforale, s-au întreat numiţii ce au a mai răspunde înpotrivă. Şi alt nimic nu au mai pricinuit, decît tot acelea ce şi la numita judecată au arătat, încredinţînd însuşi ei că dumnealui logofătul nu poate acum face casăle după cum au fost cu taleri 10 000. Iar pentru vin i rachiu şi alte lucruri, să apără că nu ar fi văzut.

Drept aceea, măcar că ei pricinuiesc pentru vin i rachiu şi alte lucrari că nu ar fi văzut, dar fiindcă dumnealui logofătul au făcut încredinţare divanului cum că au avut cu adevărat aceste lucruri, care fac peste taleri 2 000, găsim cu cale ca din taleri 12 000, paguba ce să dovedeşte că are dumnealui logofătul cu arderea casălor i vin i rachiu şi alte lucruri ce s-au prăpădit atunci, să plătească acum pîrîţii a treia parte, taleri 4000. Din care taleri 1300 să să răspunză de aceşti căpitani, însă taleri 200 Ghiţă Băcleşanu, i taleri 100 Ioţa brat Simion, i taleri 100 Dinu logofăt ot Botoşăşti, i taleri 100 Vasile logofeţel, i taleri 100 Matei Brăgaru, i taleri 250 Oprea Grecu, i taleri 200 Pavel arnăutu, i taleri 100 Ioan Niţoi, i taleri 100 Ghiţă Boiangiu şi taleri 50 Nicola Viziteu, iar taleri 2700 să să împlinească de la ceilalţi panduri ai lor, ce i-au arătat însuşi ei prin foaie că au fost la arderea casălor. Cu urmare întocmai după osăbită hotărîre a divanului, ce s-au dat în pricina ce au avut Istra il ovreiu, iarăşi cu pîrîţii pentru omorîre şi jaful lui Simion ovreiu, ce au săvîrşit după venirea oştirii împărăteşti de către Zotea i Simion împreună cu pîrîţii şi pandurii lor tot în vremea aceia.

Dar pentru două părţi, taleri 8 000, dintr-această pagubă, bine şi pă dreptate fiind urmată această anafora a judecătii, asemenea găsim şi noi cu cale şi hotărîm ca dumnealui logofătul Brăiloiu ori să fie îngăduitori pînă va ieşi vreunu din numiţii ce au fost atunci mai mari ai apostaiţilor faţă, ca să-i răspunză acei taleri 8000, sau de va dovedi niscariva rămasuri şi avuturi de ale lor să să despăgubească dintr-acelea.

Iar Ghiță Boiangiu și Nicola Viziteu să să aducă în cercetarea judecătii. Și dovedindu-să vinovați, să să arate divanului cu anafora, ca să li să orînduiască pedeapsă. Pentru care poruncim dumitale, vtori armaș, să faci urmare întocmai¹.

1822, februar 20

Costandin Brăiloiu, Ioan Gănescu, Gheorghe Bengescu, Nicolae Brăiloiu.

Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 15 v — 16 v.

A N E X Ă

la documentul nr. 22

[Listă de numele persoanelor care au comis atacuri pe timpul răscoalei:]

- .....
- ” Bușe ot Podu Grosului, cumnat cu Simion,
  - ” Trușcă al Barbului ot Bălțați,
  - ” Gheorghe Dascălu ot Corz,
  - ” Dumitru Roșu ot Botoșești.
- 4: acești patru au fost cu Tudor, de bună voia lor, la București. Și după ce au prins pe ovrei și i-au luat tot, l-au îpușcat Dumitru Roșu.
- ” Căpitan Oprea al Grecii ot Secu,
  - ” Stanciu brat ego,
  - ” Mihal[e] bareitariu arnăut, ce să află lîngă sarescheriu
  - ” Sluger Opri al Grecii căpitan.
- 4: aceștea au fost cînd au prins pe Obeanu, și sluga căpitanului Oprea l-au omorît.
- ” Stancul căpitan ot Izvoară,
  - ” Năstasie, ce-i zic și Tîrsie, arnăut, ot Podu Grosului,
  - ” Ivan Budrigă ot Podu Grosului.
- 3: au fost cu Simion. Cîte trei își au nevestele la Izvoară.
- ” Ghiță Boiangiu arnăut ot Bălăcița, ce să află acum la Calăfat, au fost cu Anastasie,
  - ” Vuca baraitariu ot Pătule, au fost cu Tudor, acum să află în Rușava.
  - ” Căpitan Enaiche de la Călugărei, dus la Tudor, de bună voia lui, acum să află la Rușava,
  - ” Dumitrache căpitan sin protopopul Matei ot Vlădaia, care și mai nainte au fost dovedit în fapt de hoție, au fost iar la Tudor, acum să află la Rușava.
  - ” Dinu [al] Badi Burtii ot Bîcleș, mazîl,
  - ” Mihali, arnăut, sin Gherghina ot Inova,
  - ” Gheorghe sin Barbu meșter ot Bîcleș,
  - ” Dumitru [al] Vrăjitoarii ot Orevița.
- 4: aceștea au luat pe postelnicul Ion Curălea de acasă și l-au dus în pădure să-l taie, luînd arme, haine și bani, și au scăpat cu fuga din mîinile lor.
- ” Zotea,
  - ” Simion căpitan
  - ” Matei Brăgari căpitan
  - ” Gheorghe Dascălu, ceauș, mi-au ars casăle,

¹ Informațiile din acest document se completează cu cele cuprinse în lista de persoane care urmează în anexă.

- ” Sărbăni logofăt
- ” Oprea al Grecii brat căpitan Stanciu ot Săcu,
- ” Vasile Mîndruleanu ot Timna, becheriu,
- ” Mihali, arnăutu, sin Gherghina ot Inova.

8: aceștea au fost cînd mi-au ars casăle. Foc au pus Zotu pe de o parte și Vasile Mîndruleanu pe altă parte, Matei Brăgheriu, pe altă parte.

- ” Bușe ot Podu Grosului,
- ” Gheorghe, ceaușu, sin Barbu meșteru
- ” Budrigă ot Podu Grosului căpitan
- ” Dinu [al] Badi Burtii
- ” Dumitrașco Vărdariu ot Albulești,
- ” Ion al Ghimișoai ot Bălăcița,
- ” Pătru Țipu ot Corzi,
- ” Radu ficioru lui Tufan ot¹. . . . .

} și aceștia au fost la arsul casăi.

4: aceștea, împreună și cu alții, au scos fiarăle, tăind cosorob și uși, ferești.

- ” Căpitan Matei Surcel de la Glod ot Strehaia, au prins pe căpitan Dincă Filip și au plecat cu el după sluger Tudor pe care l-au ajuns la Bodăești, unde au văzut pe gospodar Ioniță Ciubețu și pe Gagi², că s-au întors de la Amărăști și au spart ascunzătoarea de la Bodăești și au luat tot. Acel Gagi² au tras și sabia să taie, zicînd că este șpion.

- ” Căpitan Trușcă sin căpitan Barbul ot Albulești,
- ” Căpitan Ioniță brat ego ot tam,
- ” Nica Colțan căpitan ot Bălțați.

3: aceștea, de voia lor, strîngînd panduri, au mers la sluger Tudor, pînă a nu merge la Motru, și au prins întii pe Dincă Filip, di la cari au scăpat.

- ” Căpitan Iancul Enescu ot Cotoruia întiiși dată au mers la Tudor.
- ” Pătru, arnăutu, au fost lîngă Iancul, pînă cînd au fugit din Tismana și atunci au venit de s-au închinat³.

Acad. R.P.R., doc. XXXIX/78. Orig. rom.

Cernăuți, 12 24 februarie 1822

Actul de înfrățire al boierilor moldoveni de clasa a doua

Cernăuți, 12/24 februarie 1822

Verbrüderungs-Akte der Bojaren zweyter Klasse in der Moldau.

Wenn eine Einigkeit welche die Menschen unter einander bilden wollen, Bestand haben soll, so ist wahrhafte Liebe und Eintracht ohne Arglist unum-

¹ Loc alb.
² În text șters: « scoînd hainele ».
³ Sfirșitul documentului lipsește.

Într-o altă « Foaie pentru lucrurile ce m-au jefuit Oarcă cu pandurii lui. . . » sînt menționați ca făptași: Marco, Mataiche și Ceaușul Trandafir. Printre obiectele luate de aceștia se găsec și arme (Fondul Glogoveanu, doc. 604).

gänglich nöthig. Denn diess ist nicht allein der Wille der Gesetzhaber, sondern auch unsers Herrn Jesu Christi, er befiehlt ausdrücklich „liebt euch einander“. Übrigens lehrt uns auch die Erfahrung, daß die Einigkeit nicht nur den Starken stärker macht, sondern auch den Schwachen beseelt und ihm Kraft verleiht, so wie im Gegentheile die Uneinigkeit Schwäche, Verfall und Untergang hervorbringt. Da also die Eintracht in allen Ständen des Menschen unentbehrlich ist, so ist sie es umsomehr in einem Lande, wo die Gesetze fremd sind, die Gerechtigkeit erstickt wird, die Placherey regiert, die Fähigkeit ohne Werth ist, alles veräussert wird, die Unschuld unter der Gewaltthätigkeit seufzt und endlich, wo der Bedrucker allein für fähig gehalten wird, in einem solchen Lande kann nur Einigkeit uns schützen. Diesemnach ist es nothwendig, eine Gesellschaft zu stiften, damit wir uns immer und in jedem Falle gegen die Pfeile des Neides und der Bosheit vertheidigen und einer den andern unterstützen könne. In dieser Schrift verbinden wir sowohl unsern Willen, als auch unsere gegenseitigen Kräfte, durch einen unauflöselichen Bund, in nachstehenden Artikeln enthalten.

1. Daß wir mit all' unsern Kräften und Willen sowohl dem türkischen Kaiser, als auch dem Fürsten, der das Land regieren wird, stets Unterwürfigkeit leisten.

2. Den ersten angesehensten Bojaren des Landes wollen wir Gehorsam zeigen und ihnen die gebührende Ehre anthun.

3. Wenn einer von jenen Bojaren oder ein anderer, wer er auch immer sey, aus Interesse oder aus Bosheit einen aus unserem Bunde stürzen wollte, so müssen wir ihm alle beystehen, um des Übelgefinnten Zweck zu vereiteln.

4. Daß wir uns zu jeder Zeit und Gelegenheit bestreben, wenn wir irgend einen bemerken sollten, welcher sich von den Pflichten der Menschlichkeit entfernt, um uns zu schaden, ihn zu verfolgen und alles anzuwenden, was die Zeit und Umstände erlauben werden.

5. Wenn einer von unserm Bunde durch Verläumdung in Ungnade des Fürsten oder der Regierung fallen sollte, alles aufzubieten, um ihn zu retten.

6. Um allen Widerwärtigkeiten auszuweichen, müssen wir von dem regierenden Fürsten solche Gesetze verlangen, welche unser Verlangen, welche unser Ansehen, Ehre, Gerechtigkeit und Belohnung unserer Mühe sichern.

7. Wenn wir irgend eine Bewegung machen wollen, uns zu versammeln, um den Beschluß von uns allen zu folgen und nicht den eines einzigen Gliedes von uns.

8. Jeder von uns, welcher mit irgend einem Amte zu seinem Vortheile bekleidet seyn will, muß sich nicht nur vom Bunde nicht trennen, sondern auch treu darin verbleiben und alle die Verbündeten mit allen Kräften, die ihm sein Amt gestattet, unterstützen.

Wenn die Verfolgung wider uns kein Aufhören haben sollte und wir unserem Feinde nicht mehr widerstehen könnten, so müssen wir unter uns

einem Rath halten und die fähigsten Köpfe von uns wählen, um sie zum türkischen Kaiser zu deputiren und von da aus die Gerechtigkeit zu erhalten ohne jedoch Geld oder Mühe zu sparen.

Zufolge des Gesagten verbinden wir uns vor Gott unseren Bund zu behaupten; sollte aber einer aus unserer Mitte sich entfernen wollen, um durch Verrätherey unsern Bund zu stürzen, auf den möge der Himmel seinen Zorn, auf ihn und sein ganzes Wesen ausschütten seine Seele möge mit der des Judas in eine Reihe kommen und wie Rauch von der Erde, möge er und sein Hab und Gut wie Wachs am Feuer sich auflösen!!!

Folgen die Unterschriften
(dieselben fehlen)

Actul de înfrățire a boierilor de clasa a doua din Moldova

Cernăuți, 12/24 februarie 1822

Ori de câte ori oamenii doresc să facă o unire între ei, este neapărată nevoie de iubire adevărată și de o înțelegere din care să lipsească viclenia. Iar aceasta nu este numai legea firii, ci și voia domnului nostru Isus Hristos care poruncește: „iubiți-vă unii pe alții“. Dar și faptele ne învață nu numai că unirea îl întărește pe cel tare, dar și pe cel slab îl însuflețește și îi dă putere, iar dimpotrivă dezbinarea aduce slăbiciune, scăpătate și pieire.

Devreme însă ce concordia este neapărat trebuitoare în toate stările omenirii, cu atât mai mult va fi trebuincioasă într-o țară unde legile sînt străine, unde dreptatea este asuprită, unde domnește netrebnicia, unde vrednicia nu este prețuită, unde totul este vîndut, unde nevinovăția geme sub silnicie și unde numai asupritorul este privit ca fiind om destoinic; într-o asemenea țară numai unirea ne poate ocroti.

Ca atare este nevoie să alcătuim o tovărășie pentru ca întotdeauna și în toate împrejurările să ne putem apăra de săgețile pizmei și alc răutății și pentru ca să ne putem sprijini unii pe alții.

În scrisoarea de față ne legăm totodată voința cît și puterile întrunite la o înfrățire de nedesfăcut ce se oglindește în articolele următoare:

1. Că vom pune toate eforturile noastre și toată voința noastră în joc ca întotdeauna să arătăm supunere atît împăratului turcesc cît și domnului care va cîrmui țara.

2. Boierilor țării celor mai mari și cu vază le vom da ascultare și le vom purta cinstea cuvenită.

3. Dacă unul sau altul dintre acești boieri, oricare ar fi el, ar voi ca, pentru folosul său sau din răutate, să prăvălească pe unul dintre cei înfrățiiți cu noi, apoi trebuic să ne punem pentru el, spre a zădărnici scopul cel rău.

4. Că în toată vremea și în toată împrejurarea, atunci cînd vom vedea că vreunul se îndepărtează de la îndatoririle de omenie pentru a ne aduce

vreo păgubire, ne vom strădui să-l urmărim și să facem tot ce vremurile și împrejurările ne vor îngădui.

5. Dacă unul dintre cei înfrățiți cu noi ar cădea de pe urma defăimării sub urgia domnitorului sau a cîrmuirii, vom face tot ce ne stă în putere spre a-l scăpa.

6. Pentru a fi feriți de toate necazurile, trebuie să cerem de la domnitor astfel de legi care să ne asigure nevoile, să ne statornicească cinstea, onoarea, dreptatea și răsplata pentru munca noastră.

7. Dacă vrem să facem o mișcare oarecare, ne vom aduna spre a urma hotărîrea tuturor, iar nu aceea a unui mădular dintre noi.

8. Fiecare dintre noi, care ar primi vreo slujbă în folosul său, nu numai că nu se va despărți de frăție, ci va rămîne printre noi cu credință, și va sprijini pe toți înfrățiții cu toate puterile pe care i le dă slujba sa.

Dacă se va vedea că prigoana împotriva noastră nu mai are sfîrșit și că nu ne mai putem împotrivi dușmanului nostru, apoi va trebui să ținem sfat și să alegem cele mai bune capete dintre noi ca să trimitem o solie împăratului turcesc și să căpătăm de acolo dreptatea, fără însă a cruța bani sau osteneală.

Ca urmare a celor spuse ne legăm în fața lui Dumnezeu să întărim frăția noastră. Iar dacă unul dintre noi ar voi să se îndepărteze din mijlocul nostru și să doboare prin trădare frăția noastră, apoi mînia cerului să fie deasupra lui și să se descarce asupra-i și asupra întregii lui făpturi; sufletul lui să fie deopotrivă cu acel al Iudei, iar avutul și bunul lui să se topească ca ceara la foc¹.

Urmează semnăturile
(acestea lipsesc)

Hurmuzaki, XX, p. 706—707. Text germ.

24

20 februarie 1822

Locuitorii satului Jorești (Hirlău) mărturisesc prin jurămînt că eteriștii au « călcat » casa spătarului Vasile Brăescu.

Mărturia

Noi lăcuatorii satului Joreștii de la ținut Hirlăului pre sfințania giurămîntului ce am săvîrșit arătăm că în trecutul an 1821, la 16 a lunii lui iunii, gioi pe la 4 ceasuri de zi, au venit serdar Vasile tufeccibașa cu multă oaste de eteriști în satul Todirenii ce iaste alături cu noi, și din acei eteriști au venit și în satul nostru 4 călări, care, după ce au scăpat pe dumnealui spatar Vasile Brăescu den mină, înbrăcîndu-să în haine proaste de au fugit, apoi au rămas ei în casă.

¹ În spiritul acestui angajament boierii modoveni de clasa a doua prezintă în septembrie 1822 o anafora către domn, cerînd înlăturarea din scaun a mitropolitului Veniamin Costache pentru că s-a alăturat eteriștilor în 1821 (*Hurmuzaki*, XX, p. 755—756. Text. germ.).

Și după ce au mâncat și au băut, au călcat casa dumealui spataru, prădându-l și luându-i din casă toți lucrurile pînă și așternuturile și cinci cai. Și căutînd pînă toți încuieturile, au găsit și un scrin plin de hîrtii, fel de fel, tot legături. Și așa, după ce l-au scăpat den mîna și după ce l-au căutat pen celi mai multe casă pen sat și nu l-au găsit, neputîndu-i faci mai mult rău, căci acum luasă tot ce au fost mai bun și încărcasă saccanale pe cai, beți fiind de multă băutură ce au băut, au scos toți hărțile acele ce era în legături și zicînd multe cuvinte de hulă au stătut și unile le-au loat, iar altile le-au rupt bucățele. Și în cîtă vremi au șăzut, au încărcat armele tot cu de acele hărții și au împușcat. Și după ducire eteriștilor acelor ce au prădat casa, venind stăpînul nostru, dumnealui spatar, acasă, în ființa și a noastră și a altor feți, după multe tînguiuri ce face pentru cîte lucruri i s-au luat, apoi să tîngue mai tare, zicînd că i s-au luat și i s-au rupt hărțile ce ave de multe trebuință de moșii¹, de neamuri și de socoteli de bani, care toți aceste sînt știute și altor sate megieșite.

Așă fiind știința noastră, mărturisim și încredințăm ca unii ce nu știm carte prin punire degitilor și numilor noastre. Iar care am știut carte, am iscălit numile noastre.

1822 februarie 20

eu ierei Simon ot satul Iureștii
 eu preot Gheorghi, m-am întîmplat față
 eu vornic Dumitru am văzut și mărturisăsc
 eu Ion Bădăluț mărturisăsc
 eu Dumitru Axinti
 eu Gheorghi Păvălianu, eu Gheorghi Ababii,
 eu Gheorghi a lui Iftimi, eu Ghiorghii Palaghiescu (Birsan)
 eu Grigori Aioanii, eu Vasili Acatrinii, eu Miron
 eu Gheorghi Niamțu, eu Ioniță Mihalce, eu Ionel,
 eu Gavril Cumpătă, eu Gheorghi Popișcanu,
 eu Costachi Păvălioanu, eu Niță Iftime,
 eu Costantin Țurcanu, eu Lupu Spînachi, eu Vasili (Țiru)

¹ Alte cazuri de distrugere a actelor.

Cu prilejul asedierii boierilor la Benești, răsculații au rupt hotărnicia pentru: Benești, Manicești, Bucium, Comănești-Sirbi și Vasălați (Arh. St. Craiova, epitropia bisericii sf. Ilie, foaie volantă, neinventariată).

Actele pentru moșii Caraula și Vîrtopu (Mehedinți) ale cluceresei Iilina Brăילוaia au fost distruse cu sipetul în care au fost depuse (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 16. v — 17 v).

Marin Butculescu biv vel serdar, văzînd că « mulți boieri și-au răpus sineturile moșiiilor. . . întru acest peristasis al apostasii arnăuților ce ne-au izgonit fără dă vestire. . . » — cere să i se înregistreze două condici de actele « cc au scăpat nerăpuse » (Acad. R.P.R.. doc. DCXXX 298 și 299).

eu Costandin Mihalce, eu Ioniță Rustancă, eu Ilie Avram,
eu Petre lui Ilie, eu Vasili dascalu ot Crăciuneni,
eu Ion dascalu ot Crăciuneni, eu Vasili vatavu ot Crăciuneni, eu Ioniță
Cojocariu ot Crăciuneni, eu Andrei Niamțu ot Crăciuneni, eu Simion Gospodariu
ot Crăciuneni.

Și noi fiind megieși cu dumnealui spatar Vasili Brăescu, mai ales unii ne-am
întîmplat față la dumnealui și în zioa cînd au venit eteristii la casa dumisale,
avem bună stiință pentru stricare și luare hîrtilor și pentru prădarea casăi.
Și am iscălit: 1822 februar 20.

Stefan Talpă paharnic,

Canano hatman, Enăcachi... , Neculai Romano paharnic, Cost. Morțun
sărdar.

De la isprăvnicie Hirlăului.

Întru ființa mea, însuși la starea locului, mai sus iscăliții dînd mărturiea
această, să încredințază și cu a mea iscălitură.

1822 februarie 24¹

Ioan Tăutul căminariu

Acad. R.P.R., doc. CCLX 98. Orig. rom.

A N E X Ă

la documentul nr. 24

Cătră slăvita căimăcămie, de la isprăvnicia ținutului Hirlău.

După poronca slăvitei căimăcămii mergînd eu, ispravnicul Vasili Tăutul
caminari, la satul Joreștii², unde iaste așazare dumisali spatar Vasili Brăescul³,
am făcut cercetare de lăcuiorii satului aceluia, de s-au prădat cu adevărat
casa dumisali spatar.

Și toți într-un glas au arătat că cu adevărat s-au prădat de cătră eteriști.

Pe cari și giurămîntului supuindu-i în ființa me, au dat și mărturie în
scris. Pe lingă aceasta înștiințare, alătorează și aceia.

1822 februarie 25

Vasile Tăutul caminari

Acad. R.P.R., doc. CCLX/99, Orig. rom. O copie, fără numele ispravnicului, tot
acolo, doc. CCCXV/40. Tot acolo și o mărturie a unor boieri prin care se atestă treapta
de boierie a spatarului Vasile Brăiescu.

¹ Această cercetare s-a făcut în urma poruncii din 15 februarie a căimăcămici
(Acad. R.P.R., doc. CCCXV 40; CCLX 97).

² În text: Iorești.

³ Într-o scrisoare din 23 februarie se vorbește de hatmanul Brăescu care s-a dus la Hirlău
în ziua de 20 februarie (tocmai cînd se făcea cercetarea la Jorești). Autorul scrisorii arăta printre
altele: « ca boieri nu avem casă, fiind toate stricate și arse » (Acad. R.P.R., pach. MXLI
(fost. ms. rom. 2811), f. 169).

25 februarie 1822

Clăcașii de pe moșiile Măceșul Sîrbesc și Romînesc (Dolj) ale banului Gr. Brîncoveanu « consimt » să plătească « cîștigul vinului și rachiului, banii zilelor clăcii, ai lemnelor și ai plugului », la care nu s-au supus în vremea răscoalei.

Adică noi cești mai jos iscăliți clăcași după moșiile dumnealui biv vel ban Grigorie Brîncoveanu, Măceșul Sîrbesc i Romînesc din sud Dolj, încredințăm cu acest zăpis al nostru pă dumnealui biv vel medelnicer Dumitrache, epistatul moșiilor dumnealui banului dintr-aceste cinci județe, precum să știe că noi cu pricina răzvrătirii ce s-au făcut în vara trecută în țară și cu lipsirea epistatului de acolo, ne-am pus de înșine de am vîndut vin și rachi, care cum am putut, fără s-avem voie dată de la cinevași ¹.

Pentru care dînd dumnealui medelnicer jalbă la cinstita căimăcămie, s-au și făcut poruncă de ne-au adus cu mumbașir la Craiova. Și după altă jalbă ce am dat și noi cinstitei căimăcămii pentru pricina clăcii și celelalte după pravilă, orînduiți fiind la judecata departamentului de patru, după scumpă cercetare ce s-au făcut și la zisele noastre două jălbi și la ale dumnealui medelnicerului, am și făcut anafora ca să plătim atît cîștigu vinului i al rachiului, cît și banii zilelor clăcii, ai lemnelor și ai plugului, făcîndu-să o sumă peste tot, precum anume s-arată în dosul acestui zăpis la fieșcare din noi.

Deci, după hotărîrea judecății ce s-au dat și după anafora ce s-au făcut, ne-am cunoscut chiar noi greșala ce am făcut și am căzut cu mare rugăciune la dumnealui medelnicer ca să ne înpăcăm, însă cu această legătură:

Întîi, că de să va mai dovedi vin și rachi peste acesta ce am vîndut pîn'acum, care s-arată la fieșcare suma vedrelor în analogon, și alt vin i rachiu tăinuit și nearătat și vîndut ori de noi sau de alții, tot noi să fim datori să plătim și pentru acela, de vadra de vin taleri unul, cîștig, și de vadra rachi, taleri șase.

¹ Alte cazuri similare:

Locuitorii din Greaca (Vlașca) « cum au văzut... că vin apostatăii în țară, îndată porîndu-se la semeție, împotriva pravilelor pămîntului au vîndut vin pe moșie pînă la trecutul iulie 15 [1821] » (Arh. St. Buc., Condica domnească 101, f. 114; Condica depart. de opt 895, f. 178).

La moșia Drăgănești din același județ a baronului Gh. Sachelarie, locuitorii au dat foc namestiilor și au cărat vinul (Arh. St. Buc., Condica depart. de șapte 878, sub dată).

Locuitorii de pe moșia Radovanu a biv vel comisului Ioan Ghica, mărturisesc în 1824 că l-au păgubit pe stăpîn cu « 39 buți cu vin ce le-am avut noi, cum și rodul viei ce este pe această moșie, care l-am luat tot noi din leat 1821, și pe alți trei ani rodul viei care să cerea de dumnealui de la noi » (Arh. St. Buc., Condica logofetei Țării de Sus 1074, f. 171). La Rătezu (Mehedinți) au fost sparte pivnițele lui N. Glogoveanu (Acad. R.P.R., doc. DCXVIII/209, 364).

Al doilea: fiindcă banii ce s-arată în dosul acestui zăpis nu i-am avut ca să-i răspundem aci în Craiova, am rugat pă dumnealui să ne dea o catană acii căimăcămii, cu cheltuiala și zeciuala noastră, ca să meargă cu noi în fața locului și în soroc de zece zile să împlinim toți acești bani și să-i dăm în mîna catanii, ca să-i aducă la dumnealui medelnicer. Iar cînd inpotrivă ne vom arăta cu cel mai mic lucru, pricinuind ori pentru banii clăcii i celelalte, sau că nu e socoteala vinului și a rachiului făcută bine, și să va întoarce catana fără nici o ispravă, atunci în puterea acestui zăpis, ce l-am dat de bună voia noastră, volnic să fie dumnealui a face arătare ori slăvitului silihtar, sau cinstitei căimăcimii spre a ni să trimită cinci turci mumbașiri. Și după ce vom împlini banii prin sila lor să dăm și geremea de fieștecare turc cîte taleri una sută.

Drept aceea, ca să să păzească această legătură întocmai, am rugat pă dumnealor boierii judecători ai departamentului de patru de au întărit acest zăpis ca să-ș aibă puterea în orice vreme și la orice judecată.

1822 februar 25

	Tal.	par.
Eu popa Datco ot Măceșii Sîrbești, am rămas bun dator ..	92	8
eu Dinul Botea...ot tam, ipac, s-au plătit	48 ¹	30 ¹
eu Diaconu Ion... ot tam, ipac	49	20
eu Stan Crețul — ot tam, ipac.....	57	—
eu Stoinea Mînea... ot tam, ipac	38 ¹	34 ¹
eu Ivancea... ot tam, ipac	57	—
eu Neagul Buțcă cîrciumar... ipac	102	—
eu Preda Bercean ot Măceș Sîrbesc, ipac bun dator	33	—
eu Barbu Boti... ot tam, ipac	33	—
eu Ion Bosun... ot tam, ipac	33	—
eu Nedelea Văduv ot tam, ipac, plătit	33 ¹	—
eu Stoian sin Ilie... ot tam, ipac	42	20
eu Stan Sareșniță ot tam, ipac	43	—
eu Oprea brat Nedelea ot tam, ipac	40	—
eu Mărin Cojocar cu Oprea Chiosea ot Măceșu Romînesc, ipac	15	—
eu Naidin sin Radu Doljan... ot tam, ipac	42	—
eu Mitrică Căldărușă... ot tam, ipac	62	—
eu Pătru Bogdan Făget... ot tam, ipac	73	16
eu Florea Albu i cu Lazăr... ot tam, ipac	41	16
eu Dinul Gloanță... ot tam, ipac	45	35
	982,	19

De la departamentul de patru.

Cu acest zăpis viind înaintea noastră la judecată cei mai sus iscăliți lăcui-tori săteni, de față cu dumnealui medelnicer Dimitrache, epistatul moșilor dumnealui banului Brîncoveanu dintr-aceste cinci județe, și răspunzînd numiții

¹ În text, aceste cifre sînt încercuite.

săteni că de bună voic, nesiliți de nimeni, au făcut învoirea ce să cuprindă întru acest zapis, pentru aceea, după rugăciunea ce au făcut judecății, s-au adevărit și de către noi, ca să-și aibă urmarea întocmai.

1822 februar 25

Theodorache vistier

.....¹

Muz. de ist. Buc., Fondul Așezăm. Brincovenesti, doc. 30593. Orig. rom.

26

Iași, 23 februarie [1822]

Scrisoare către un spătar despre înființarea unei societăți «revolutionare» la care a aderat un număr de 37 boieri moldoveni.

Iubite frate, arhon spătar.

[Autorul scrisorii bănuiește pe Brăescu că a provocat incendiile din Iași. Relatează de asemenea despre demersurile făcute pentru a scăpa de incendiu casele vistiernicului Săndulache, și că ienicerii s-au mai îmblinzit. Apoi continuă:]

.....
Au venit ieri și un capițilar chihae de la saraschieriu, cu strașnică poroncă. Au adunat boierii toți, au cetit ferman foarte tare ca să nu cumva să să supere vreun boieriu, neguțitoriu raie, și că or da samă cu capitele; iar urmare ce are să să păzască, să fie îngăduială pînă va veni de la Poartă. Acel ferman au poroncit să să facă moldovenesc și să ni să deie; dacă îl voi lua, l-oi trimite.

Frate, răutățit suflet are! Mare jăcaș iaste și rău întrigant și rale vâpsele face boierilor moldoveni; dar îl văd că au ridicat nasul. De vreo cîteva zile, tare s-au unit cu Romanul². Ce alcătuiesc ei împreună cu visternicul, nu știu. Atîta văd că peste 2—3 zile, pe la patru ceasuri de noapte, merge Romanul la casa logofătului Mărcuței, unde mai în toate nopțile acolo mîne caimacamul, și șăde însuși pînă la opt ceasuri de noapte. N-am mai putut suferi și am trimes pe banu Tăutu să spuie vlădicăi, ce iaste această taină mare ce are cu C. . . De iaste pentru binele Moldovei adunarea și tainele sale atîta de des și îndelungate, trebuie să le știu și eu, fiindcă mă aflu bătrîn și patriot. Iar de iaste spre vreun rău ca să facă Moldovei, să se dcpărteze. Mi-au trimis răspuns că a lui interesuri iaste. Eu văd frică, că acest om ca să-și acopere greșala ce au făcut cu Săcu, poate au închipuit unirea sa cu C. . . și urzăsc o nouă lucrare, măcar că după pornirea ce-l văd asupra dezbrăcatului și vorba ce răsună, scoposul lui iaste a trece în astă parte. După a me socoteală, și după urmări, samănă a fi un rău vas, Romanu, plin de epivule și supt ipocrisis vrea să-și

¹ Semnătură indescifrabilă.

² Este vorba de episcopul de Roman.

dei altă icoană. Ades corespondenții văd că are cu belșug. Apoi giudecă că pină nu s-au potrivit, nu s-au incuscrit.

Scrie-mi, mă rog, și dumneata științele, veștile, nădejtile ce aveți, fără pic de sfială; căci eu sint atita de păzit încit cărțile dumitale după ce le citesc, apoi în sobă. Acum m-am pliroforisit de *carvunarismos* ce să alcătuiesc, unde sînt mulți: Andronache Donici, Racoviță, Virnav, Stamatîn, Vasile Miclescu spătar, Gheorghie Cuza postelnic sau vornic, Lascarache, Petrache Sturza, Ștefan Cerchez, Iancu Cananău și alți în număr de 37 pină acum, afară de Brăești¹ care nu s-au pus într-această unire, și ei strigă, răcnesc. Nici Beldiman² nu este. Eu am dat ce mai mare laudă simpatrioților pentru Petrache Sturza, că iaste om vrednic și liniștit. M-am greșit, m-am înșelat, altfel de icoană are, vremea îl va face cunoscut tuturor³.

Rămii al dumitale ca un frate, slugă.

Theodor Balș[?]

[1822] februar 23, joi, din Eși

[Urmează, în post scriptum, întrebări și presupuneri în legătură cu un plic din cauza căruia «poate să mi se primejduiască viața»].

Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 169—170. Orig. rom. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mir. Mold.*, p. 209—210.

27

8 martie 1822

Mitropolitul, episcopii, boierii și alți locuitori din Țara Românească cer Porții îndepărtarea grecilor din funcțiile bisericesti și mănăstirești.

La prea strălucitul prag al prea puternicii împărății.

Noi credincioasele și prea supusele raele, mitropolitul țării, episcopii, igumenii, boierii și toți lăcuiitorii de obște, parte bisericască și mirească ai acestui cheler împărătesc.

¹ Spătarul Vasile Brăescu (vezi doc. 24) și Gheorghie Brăescu, întâi agă apoi hatman. În septembrie-octombrie îngrijește de stringerea finului pentru trupele de ocupație turcești (Acad. R.P.R., doc. MXLI/167, MXXXV/5—6).

² Vornicul Alexandru Beldiman.

³ «Cărvunarii» au întocmit un proiect de Constituție în 75 puncte «Cererile cele mai însemnătoare ce să fac din partea obștiei Moldaviei în întocmire cu cele cuprinse prin obșteasca jalba sa, trimisă către prea înaltul Devlet și în temelul sfîntului și înalt împărătesc firman, ce s-au slobozit la... ca să fie obștește sfințite aceste cereri, spre a sluji pămînteștii ocîrmuirii de temelu, pină ce se va putea înființa pravila țării într-o desăvîrșită alcătuire» (A. D. Xenopol, *Primul proiect de constituție a Moldovei din 1822*. Anal. Acad. Rom., Mem. secț. ist., ser. II, vol. XX; vezi și *Hurmuzaki*, XX, p. 753—754; 809—810, 849—851).

Cu adîncă închinăciune pînă la pămînt facem arătare că, din bogată milostivirea și părinteasca iubire, ce dintru-nceput au avut și are împărăteasca mărire pentru odihna și răpaosul ticăloasei raeli ai aceștii țări, înțelegînd cu destule dovezi în faptă cîte răutăți au pătimit țara de la neamul grecilor, din ceasul ce s-au încuibat în pămîntul nostru bun, cunoscut ¹; la prăpădania ce au făcut mănăstirilor țării călugării greci, carii prin viclenile lor mijloace și fățarnicile lingușiri au fost intrat nu numai pe la toate mănăstirile țării, adică și cele domnești și la ceale ² alăturate la ceale de jos, ci și la scaunele arhieresti ale episcopiiilor și ale mitropolii, prin groaznice dări de bani la domnii greci și la miniștrii lor. Pînă cînd în cea după urmă, le-au adus în dăsvîrșită prăpădenie și înrobire de datorii și ca niște streini și nedoritori de lucrurile neamului nostru au înstreinat și din acareturile lor, ce au fost închinat de moșii și strămoșii noștri, spre ținerea acestor sfinte case, cu legături ca în veci să fie nestrămutate de la mănăstiri ³, căutîndu-și numai interesul lor și a neamului lor.

De aceea ni s-au și hărăzit sfînt și vrednic de închinăciune ferman împărătesc, cu hotărîre și poruncă strașnică cătră domnul nostru, ca de la toate dregătoriile bisericesti să să lipsească călugării greci a nu mai fi nici de cum, și în locul lor să să așaze numai călugării pămînteni.

Care acest nîzam l-au și pus domnul nostru în lucrare, întocmai după împărăteasca poruncă, izgonind ⁴ igumenii greci de la toate mănăstirile și așzînd călugări numai dintre pămînteni.

Pentru care această mare facire de bine, ce au arătat prea milostiva împărăție, hărăzindu-ne acest priveleghiu vechi ce l-au avut această ticăloasă țară, chelerul împărătesc, nu sîntem vrednici să mulțămim după cuviință prea puternicii împărății, și ridicînd mîini de rugăciuni cătră atotputernicul dumnezeu, îl rugăm cu fierbințeală ca să umbrească totdeauna supt dumnezeiasca mila sa premărirea împărății tale, țîindu-o în veci biruitoare asupra vrăjmașilor și nestrămutată cu toate fericirile pe deplin, ca să putem și noi a fi ocrotiți supt aripile mării sale.

Dar fiindcă ne temem ca nu cumva, după vremi, acești călugări greci, fiind rău nărăviți, să mijlocească cu ale lor viclene meșteșuguri și să umble ca să strămute bunavoință și hotărîrea împărăteștii tale mării, ca a ne strica preînnoirea acestui vechi priveleghiu al nostru, cu lacrimi ne rugăm ca să să milostivească prea puternica împărăție și să binevoiască a ne milui și cu sfînt hatișerif cuprinzător și hotărîtor ca în veci de acum înainte toate dregătoriile bisericesti să fie neclătite de călugării rumîni pămînteni, după vechea orînduială ce au avut această țară, fără a fi priimit vreun călugăr grec la cea

¹ În text, cuvintele « împărăteasca milostivire », șterse cu cerneală.

² În text, cuvintele « slobode și la cele închinat », șterse cu cerneală.

³ În text, cuvintele « Iar mai vîrtos că la unile din mănăstiri s-au găsit și zapise », șterse cu cerneală.

⁴ În text, cuvintele « arhierii și » sînt șterse.

mai mică treaptă de dregătorie a țării noastre, adică: nici la scaunul mitro[poliei], nici la episcopii, nici la vreuna din mănăstiri ¹ din cele domnești ² ale țării, nici de la cele ³ alăturate la mănăstirile ceale de jos, decît numai ceale de jos ⁴ unde să află ceale aici închinat; și să aibă a-și lua ⁵ ceea ce au legat ctitorii, după starea și puterea mănăstirilor de aici, iar nu ceva mai mult.

Și așa fiind în toată vremea viitoare la toate aceste dregătorii numai călugări rumîni, nădăjduim cu vreme a-și veni mănăstirile la întregimea stării lor de mai nainte și a să izbăvi de greutate datorii lor, supt care le-au adus nedoritorii călugări greci.

Și pe lângă aceasta adăogăm fierbintea noastră rugăciune cătră prea puternica împărăție, și cerem ca întru acela sfînt hatișerif să să preînnoiască cu hotărîre această orînduială, ce au fost mai din nainte, adecă: ori mitropolitul, sau vreunul din episcopi, sau vreunul din egumenii de la oricare mănăstire, va muri, să să clironomisească unul ca acela numai de scaunul sau mănăstirea unde s-au aflat, fără a să amesteca domnul cel după vremi sau rudele acelui mort cit de puțin la avutul lui.

Arh. St. Buc., Mitropolia Buc., doc CDXV/234 (netrebnice).

28

Sibiu, 20 martie / 1 aprilie 1822

Scrisoarea lui A. Pini către Al. Vilara cu privire la o lucrare a acestuia din urmă, făcută pentru binele patriei.

Hermannstadt, le 20 mars/1 avril 1822

Monsieur,

J'ai reçu la lettre en date du 11/23 mars que Vous m'avez fait l'honneur de m'adresser, ainsi que la pièce qui y était annexée.

Je l'ai parcouru avec d'autant plus de plaisir que j'y ai trouvé des aperçus sur diverses dispositions aussi sages que judicieuses qui, si les circonstances permettaient de les mettre en pratique, ne manqueraient pas de produire des résultats salutaires.

L'esprit qui a présidé à ce travail, j'ose Vous l'assurer Monsieur, sera toujours une preuve honorable des sentimens qui Vous animent pour le bien de Votre patrie.

---

¹ În text șterse cuvintele « mare sau mică ».

² În text șters cuvîntul « slobode ».

³ În text șters cuvîntul « închinat ».

⁴ În text șters cuvîntul « mănăstirile ».

⁵ În text șters cuvîntul « numai ».

Je me fais un plaisir particulier de Vous en rendre le témoignage et j'ai l'honneur d'être avec une considération distinguée, Monsieur, Votre très humble et très obéissant serviteur.

A. Pini

[Adresa:] À Monsieur, Monsieur Alexandre de Vellara aga de Valachie
À Cronstadt.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Villara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 268 și 269. Orig. franc.

29

[Sibiu, 22 martie / 3 aprilie 1822]

Tabel de banii intrați în perioada iulie 1821—februarie 1822 în vistieria Țării Românești din 12 județe și de sumele cheltuite de la 1 iunie 1821 și pînă la sfîrșitul anului 1822.

Summarische Übersicht der vom Monat July 1821 bis Ende Februar 1822 in die Vistiairie der Wallachey von 12 Districten eingegangenen Gelder.

Piaster	Aspern.	Ludur.	
276 818	—	9 076	als zweymonatliche Abgabe für die Monate Juny und July zu 30 Piaster 60 Aspern die Ludura, nämlich 18 Piaster 60 Asper als Contribution und 12 Piaster für die Besoldungen in Gemässheit der alten Verfassung.
265 456	90	8 703	D-o d-o für die Monate August und September auf die obenangeführte Weise.
270 977	30	8 884	D-o d-o für die Monate October und November wie oben.
270 977	30	8 884	D-o d-o für Dezember und Jänner wie oben.
125 311	30	8 703	als 6 monatliche Postabgaben pro mens August, September, October, November, Dezember 1821 und Jänner 1822 zu 17 Piaster 60 Asp. von 1 Ludura.
68 772	39	—	Viermonatliche Abgabe der Mazilobreslaschen pro mens. May, Juny, July, August.
70 825	39	—	D-o d-o der d-o mens. September, Oktomder, November, Dezember 1821.
41 372	—	—	D-o der Fremden pro mens. May, Juny, July und August von 1514 Familien laut gestellter Rechnung von Seiten derer Ispravniks der Fremden.
42 694	—	—	D-o d-o der D-o pro mens. September, Oktomber, November, Dezember 1821 von 5 096 Familien laut gestellter Rechnung von D-o b-o.

Piaster.	Aspern.	Ludur.	
700	—	—	Trimester des Vizirkislası pro mens. July, August, September.
700	—	—	D-o d-o mens. Oktomber, November, Dezember 1821.
50 000	—	—	Veraufsbetrag des Dischmarits,
95 500	—	—	D-o des Ojarits,
91 200	—	—	D-o des Vinaritsch,
74 500	—	—	D-o der Mauthen pro mens. September, Oktomber, November, Dezember 1821.
152 675	—	—	als eingegangenes Geld der Salzgruben auf die 2 Monate Januar und Februar 1. J. zu 76367,60 monatlich gerechnet, aus der totalen Summe des Verkaufs dieser Gruben für 916,050 Piaster jährlichen Pachtschillings.
115 000	—	—	D-o d-o der verpachteten Mauthen auf die zwey Monathe: Ianuar und Februar 1. J. per 57,500 monatlich, aus der totalen Summe der jährlichen Verpachtung für 690,000 Piaster. Gelder die man für drückende Nothfälle und andere ausserordentliche Abgaben als Hilfssteuer von 15 532 Luduren der Sokotelniks zu 10 Piaster und 10 986 Luduren der Posluschniks zu 5 Piaster zusammengebracht und der Vistiarie übergeben hat; nämlich:
210 270	—	—	Hilfssteuer der Sokotelniks und Posluschniks gegeben im Monat July von denen Postelnitschels Niamurs, Mazils, Sokotelniks, Postuschniks und andern Breslen laut Rechnung.
464 548	60	—	Zweyte Hilfssteuer der Sokotelniks und Posluschniks, gegeben im September.
53 542	90	—	Die Einkünfte der Schulen von St. Georg und St. Demeter 1821 sowie auch einiger Klöster laut der diessfälligen Rechnung.
57 650	—	—	Hilfssteuer der Metropole mehrerer Bischöfe und Klöster.
53 800	—	—	Contribution der fürstlichen Zigeuner vom 1-ten July bis Ende Dezember 1821.
87 675	—	—	Für das vom Land bezogene, denen Poststationen der 12 Districte gegebene und von den Verwaltern der Postkasse bezahlte Heu, d.i. 5 285 Wägen pro 15 Piaster und 300 Wägen per 28.
41 000	—	—	Verkaufsbetrag der Vornitschie für das Jahr 1822, welcher zwar der Armenkasse gehört, allein drückender Nothfälle wegen in die Vistiarie genommen worden ist.
1 645	60	—	Aus dem Fokschaner Districte.

Piaster.	Asp.	Ludur.	
6 652	15	—	Was der Ispravnik der Fremden von denen Posluschniks des russischen Consulats aus den 12 Districten als Semester des St. Demeters 1821 laut Rechnung zusammengebracht hat.
11 840	75	—	Gefunden bey dem Herrn Vornik Michael Mano für 399 $\frac{5}{8}$ Kla Fruchts, so er aus dem Buzoer Districte genommen und denen Brodbäckern zu 30 Piaster die Kila Frucht verkauft hatte.
600	—	—	Gefunden bey dem Stolnik Perdikari, Ispravnik im Vlaschkaer Districte, als erpresst von denen Luduren der Monate Juny und July, welche dann von ihm rückgenommen und der Vistiarie übergeben worden sind.
488	—	—	Gefunden als erpresst bey dem Sludschar Constantin Paraskevesko, vormaligen Samesch im Fokschaner Districte.
2 836	63	—	Gefunden bey dem Stolnik Ianko Fotino, Ispravnik im Oltser Districte als erpresst von 93 Luduren für die Monate Juny und July.
333	60	—	Aus dem Districte Muschtschelo gefunden als erpresst bey einigen Zaptschis.
8 000	—	—	Die Treketoare der Schweine auf die 3 Monate: Oktober, November, und Dezember des verflossenen Jahres aus den 12 Districten laut dem Contracte.
13 425	—	—	D-o d-o auf die 2 Monate: Jänner und Februar 1., J. zu 6 712: 60 für jedes Monat aus dem totalen Verkaufsbetrag von 80,550 Piaster.
3 054 796	81	—	Summe.

Summarische Übersicht der seit dem 1-ten Juny 1821 bis Ende Jänner 1822 gemachten Unkosten.

Piaster.	Asp.	Ludur.	
1 026 276	—	—	Taïns der Soldaten.
635 856	—	—	Löhnung der Truppen.
7 000	—	—	Salaire des Tefderdar-Effendi.
4 000	—	—	Semester der Kosacken für den Verflossenen St. Georg.
216 002	—	—	Besoldung des Beschliagas und ihrer Nefers.
1 889 685	—	—	Unkosten der Truppen des vormaligen Ibraïl Pascha während seines Aufenthaltes in Fokschan.
1 982	—	—	

Piaster.	Asp.	Ludur.	
57 278	—	—	Geschenke, welche denen von Seiten der Pascha's gekommenen Türken gegeben worden sind.
45 037	—	—	Andere Unkosten.
112 691	—	—	Unkosten des mit seinen Truppen in Fokschan sich aufhaltenden Siliktaraga.
2 123 775	—	—	
137 587	—	—	Reparaturgeld derer Truppenquartiere.
14 771	—	—	Denen die bey den Magazins dienen.
7 813	—	—	Reiseunkosten derer gehenden und kommenden Türken.
111 085	—	—	Fuhrlohn der bey den Magazinen gebrauchten Ochsenwägen.
367 616	—	—	Denen Posterwaltern.

L a n d e s u n k o s t e n .

293 005	—	—	Salaire des Ispravniks, Sameschs und Zaptschis.
101 895	—	—	Salaire der grossen und kleinen Bojaren und der Capukehajas.
66 249	—	—	Die Tains an einige Arme.
55 917	—	—	Andere nöthige Unkosten.
21 517	—	—	Wegunkosten derer Individuen die in Landesangelegenheit hinausgeschickt worden.
13 466	—	—	Almosen an denen Armen.
10 018	—	—	Andere Unkosten, so in einer besondern Rechnung zu sehen sind.
562 067	—	—	

2 762 649 Truppenunkosten

562 067 Landesunkosten

Summa: 3 324 717

Privire sumară asupra banilor intrați în visteria Țării Românești din 12 județe, începind din luna iulie 1821 până la sfârșitul lui februarie 1822.

Piaștri	Aspri	Liude	
276 818	—	9 076	ca dare pe două luni, anume iunie și iulic, câte 30 piaștri 60 aspri de fiecare liude, adică 18 piaștri 60 aspri ca contribuție și 12 piaștri pentru leafă potrivit vechilor dispoziții.
265 459	90	8 703	la fel pentru lunile august și septembrie, în felul stabilit mai sus.
270 977	30	8 884	la fel pentru lunile octombrie și noembrie, ca mai sus.

Piaștri	Aspri	Liude	
270 977	30	8 884	la fel pe decembrie și ianuarie, ca mai sus.
152 311	30	8 703	pentru poște, dări lunare pe cele șase luni: august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie 1821 și ianuarie 1822, câte 17 piaștri 60 aspri de fiecare liude.
68 772	39	—	dare pe patru luni a breslașilor mazili, socotită pe lunile mai, iunie, iulie, august.
70 825	39	—	la fel pe lunile septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie 1821.
41 372	—	—	la fel a sudiiților pe lunile mai, iunie, iulie și august, pentru 1514 familii, după socoteala ispravnicilor sudiiților.
42 694	—	—	la fel pe lunile septembrie, octombrie, noiembrie decembrie 1821, pentru 5096 familii, după socoteala acelorăși.
700	—	—	trimestrul pentru cișla vizirului pe lunile iulie, august, septembrie.
700	—	—	la fel pe lunile octombrie, noiembrie, decembrie 1821
50 000	—	—	din vânzarea dijmăritului,
95 500	—	—	din vânzarea oieritului,
91 200	—	—	din vânzarea vinăriciului,
74 500	—	—	din vânzarea vămilor, pe lunile septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie 1821.
152 675	—	—	bani intrați de la ocnele de sare pe cele două luni ianuarie și februarie a anului trecut, socotiți la 57 500 lunar, din totalul vânzării acestor ocne pe 916 050 piaștri arendă anuală.
115 000	—	—	la fel de la vămile arendate pe cele două luni ianuarie și februarie ale anului trecut, din totalul arenzii anuale de 690 000 piaștri, bani ce s-au adunat și s-au înaintat vistieriei pentru cazuri grele și alte dări neobișnuite ca bir de ajutorare de la 15 532 liude a scutelnicilor a câte 10 piaștri și de la 10 986 liude ale poslușnicilor a câte 5 piaștri, anume:
210 270	—	—	ajutor a scutelnicilor și poslușnicilor dat în iulie de acei postelnice, neamuri, mazili, scutelnici, poslușnici și alții potrivit socotelii.
464 548	60	—	a doua ajutorare dată de scutelnici și poslușnici în septembrie.
53 542	90	—	veniturile școlilor de la sf. Gheorghe la sf. Dumitru 1821, precum și a unor mănăstiri potrivit socotelii.
57 650	—	—	ajutorare dată de mitropolie, de mai mulți episcopi și de mănăstiri.
53 800	—	—	partea țișanilor domnești de la 1 iulie pînă la sfîrșitul lui decembrie 1821.

Piaștri	Aspri	Liude	
87 675	—	—	pentru finul luat din țară, dat stațiilor de poștă ale celor 12 județe și plătit de administrația casei poștelor, adecă 5 285 care a 15 piaștri și 300 care a 28.
41 000	—	—	vînzarea vorniciei pe anul 1822, care se cuvine de fapt casei milelor, însă de pe urma trebuințelor a fost luată de vistierie.
1 645	60	—	de la județul Focșani.
6 652	15	—	ceea ce a adunat isprăvnicia sudiiților de la acei poslușnici ai consulatului Rusiei în cele 12 județe pentru semestrul sf. Dumitru 1821 potrivit socotelii.
11 840	75	—	găsiți la dumnealui vornicul Mihai Manu pentru 3995/8 chile bucate, pe care le-a ridicat din județul Buzău și le-a vîndut brutarilor cu 30 piaștri chila de bucate.
600	—	—	găsiți la stolnicul Perdicari, ispravnic al județului Vlașca, ca luați cu sila de la liude în lunile iunie și iulie, care i-au fost luați înapoi și dați vistieriei.
488	—	—	găsiți ca luați cu sila de slugerul Constantin Parascchivescu, fostul sameș în județul Focșani.
2 836	63	—	găsiți la stolnicul Iancu Fotino, ispravnic al județului Olt, ca fiind luați samavolnic de la 93 liude pe lunile iunie și iulie.
333	60	—	din județul Mușcel găsiți ca luați samavolnic de unii zapcii.
8 000	—	—	trecătoarea rîmătorilor pe cele trei luni octombrie, noiembrie și decembrie anul trecut în cele 12 județe potrivit zdelcii.
13 425	—	—	la fel cele două luni ianuarie și februarie anul curent a 6712,60 pe fiecare lună din suma toată a zdelcii de 80 550 piaștri.
3 054 796	81	—	Total

Privire sumară asupra cheltuielilor făcute, începînd de la 1 iunie 1821 și pînă la sfîrșitul anului 1822.

Piaștri	Aspri	Liude	
1 026 276	—	—	tainul soldaților.
635 856	—	—	soldele trupei.
7 000	—	—	salariul lui tefderdar-efendi.
4 000	—	—	semestrul cazacilor pentru sf. Gheorghe trecut.
216 002	—	—	lefurile beșliagalelor și ale neferilor lor.
1 889 685	—	—	

Piaștri	Aspri	Liude	
1 982	—	—	costul trupelor fostului Ibrail pașa în vremea șederii sale la Focșani.
57 278	—	—	daruri făcute turcilor veniți din partea pașalelor.
45 037	—	—	alte cheltuieli.
112 691	—	—	cheltuieli ale lui Slictar aga cu șederea trupelor sale la Focșani.
2 123 775	—	—	
137 587	—	—	bani pentru meremetisirea cartirurilor trupelor.
14 771	—	—	acelora ce slujesc la magazii.
7 813	—	—	cheltuieli de călătorie pentru turcii ce vin și se duc.
111 085	—	—	Cheltuieli de transport făcut cu carele cu boi la magazii.
367 616	—	—	acelor vătafi de poștă.
			Cheltuieli pentru țară
293 005	—	—	lefurile ispravnicilor, sameșilor și zapciilor.
101 895	—	—	lefurile boierilor celor mari și celor mici și ale capucheaelor.
66 249	—	—	tainuri la unii săraci.
55 917	—	—	alte cheltuieli de trebuință.
21 517	—	—	cheltuieli de drum acelora ce au fost trimiși peste hotare pentru nevoile țării.
13 466	—	—	pomeni la săraci.
10 018	—	—	alte cheltuieli, așa cum pot fi văzute într-o socoteală anume ¹ .
562 067	—	—	

2 762 649 cheltuieli militare

562 067 cheltuieli pentru țară.

Total: 3 324 717 ²

Hurmuzaki, XX, p. 709—712. Text germ.

30

Martie 1822

Divanul Țării Românești adeverește că Th. Ghica și-a făcut cu conștiinciozitate slujba după venirea oștirilor turcești în țară.

От Валахскаго Правительства

По прибытии в Валахию всемогущий войск и до избавлении от неприятеля которые причинил не мало разорений жителям сего земле, господин

¹ Un extras din socotelile vistieriei Țării Românești pentru întreținerea trupelor turcești în perioada septembrie 1822—septembrie 1823, la N. Iorga, *Acte și fragm.*, p. 676.

² Adunările din acest tabel nu sînt exacte.

служер Теодор Гика назначен был исправником в Яломскаго цынута, который находилось и в должность капыкегаи в крепости Семедрь, указал довольно усерднии выслуги в течение времени сколько войска в Валахии и Молдавии находилось расположена. Так равно и все расположение земли от него касались. Притом он же Г. Гика указал немалии усерднии выслуги к делам на него возложена. Между тем не мало выслуги указал и дунайскому сераскеру Мехмет паша Силистри валеси.

О чем диван с подписом членов удостоверяет март 1822 года подписам
Григорий Гика, Барбу Вакареску, Михалакий Ману,
Константин Негри, Скарлат Михайлеску.

De la căimăcămia Valahiei.

După venirea în Valahia a prea puternicelor oștiri și pînă la mîntuirea de dușmanul care a pricinuit nu puțină dărăpănare locuitorilor acestei țări, dumnea-lui slugerul Theodor Ghica a fost așezat ispravnic în județul Ialomiței; carele a fost și în slujba capuchehaielii în cetatea Semeдрь; a arătat îndeajunsă slujbă osîrdnică în curgerea vremii cît au stat așezate oștirile în Valahia și Moldavia, la fel și toată starea din țară de care răspundea. Pe deasupra, el, d-lui Ghica, a arătat nu puțină slujbă osîrdnică pentru treburile date în seama lui.

Printre acestea, nu puțină slujbă a făcut și seraschierului Dunării, Mehmet pașa Silistra valesi.

Despre care divanul adeverește cu iscăliturile mădularelor lui.

Martie, anul 1822.

Grigore Ghica, Barbu Văcărescu,
Mihalache Manu, Constantin Negri,
Scarlat Mihăiescu.

Acad. R.P.R., pach. DCCCXXX (fost ms. rom. 1088), f. 126. Trad. cont. după orig. rus.

31

[Chișinău,] 12 aprilie 1822

Vornicul Negel către mitropolitul Veniamin, despre agitația și intrigile boierilor refugiați în Basarabia și Bucovina, în legătură cu delegația chemată de turci la Constantinopol și cu mișcarea unor boieri numiți «cărbunari».

Preosfințite părinte, sărut cu plecăciune dreapta preosfinției tale.

Am fost la Inzov cu vornicul Mihălachi Sturza. I-am spus că sîntem trimiși din partea preosfinției tale și a boierilor din Bucovina ca să-i arătăm cartea ce scriu boierii, cînd s-au pornit de la Silistra la Țarigrad, și că ne rugăm cu toată obștia ca să ne sfătuiască ce să facem ? Să le scriem lor la Țarigrad, ca

orice le vor pune înainte să nu hotărască, ce să cei vade ca să scrie la Moldova să ia instrucție și povățuire ce să facă. Dar ne temem să nu cadă cartea sau poate ei însuși să ne compromitarisască ca unii ce nici sînt aleși, niei trimeși de noi, fiind și din cei de stare al doile. Și ne-au răspuns că bine giudecăm și nu ne sfătuieste nici exelenția sa să punem pe hîrtie, ce să așteptăm să vedem ce răspunsuri vom priimi de la dînșii și vremea ce ne învață și ne arată, și atunci om socoti ce trebuie a face și a scrie, precum și lor a răspunde. Și măcar că nu pre vre, dar după multe rugăminte au priimit să triimată copia de pe cartea acea de la boierii merși la Țarigrad, împreună cu raportul său, la locul cuviincios, și așa au poftit pe vornicul Mihalache să o facă acea carte din cuvînt în cuvînt franțuzește.

Vornicul Conache au priimit carte de la Viena de la un Iancul, rus basarabean, ce este dus pentru boala sa acolo, în care-i scrie cu noimă că pacea s-au sfîrșit, că Basarabia este tot rusască și noi turcești, însă după cererea și mulțămirea noastră; că la mai vom merge în Moldova negreșit. Mi-au arătat și mie cartea. Asămine au triimis cărți de la Viena de la alții și spătarul Alecu Sturza, scriindu-i că pacea între ruși și turci s-au sfîrșit, și de sunt aceste cărți cu vre-o știință în Cernăuți trebuie să aibă mai multă idee din cărțile venite.

Mi-au spus un ipochimen că și de la Peterburg ar fi văzut o carte scriind unui polcovic, un frate al său, că pacea s-ar fi sfîrșit între ruși și turci. Aicea toți incredințază această pace, dar formal încă nimic nu am văzut.

Patru zile sînt astăzi de cînd priimind Conache acea carte, s-au făcut mare consult la visternicul Roznovanu, sara, la-care au fost și vornicul Iordache Catargiu, și a doua zi îndată s-au pornit la carantina Sculeni vornicul Conache (numai ce sosise de la carantina Leovei) și aga Petrache Negre. Unii zic că ar fi mers ca să tragă în taraful visternicului Roznovanu pe cei de peste Prut. Alții zic că s-ar fi dus ca să scrie celor merși la Țarigrad, imputernicindu-i cu obșteasca carte, că ce vor cere, să fie ascultați și crezuți. Unii au mers a zice ca să ceie pe Roznovanu de domn. Că sînt trimiși de Roznovanu, aceasta și eu am înțales-o și am și întrebat pe Conache, pentru ce le este mergerea? Și mi-au răspuns că numai ca să afle de peste Prut cele ce să zic de pace, de sînt adevărate. În taraful cu visternicul Roznovanu am aflat că sînt aceștia: vornicul Constandin Catargiu, vornicul Miclescu, vornicul Calimah, vornicul Dimache, postelnicul Palade, vornicul Grigorie Ghică, vornicul Iordache Balș, iar frate-său Tode-rașcu dimpotrivă, vornicul Conache, aga Petrache Negre, vornicul Plaghinos, și din cei mai tineri și mai mici pe cine va fi mai putut înșela¹. Iar pentru mine

---

¹ Într-o altă scrisoare, trimisă la 8 aprilie, vornicul Ș. Negel, informîndu-l pe mitropolitul Veniamin despre dușmăniile dintre boieri, îi relata și despre cererile « ciocoilor » uniți cu visternicul Roznovanu : « Comisul Costache Jora, viind de la Sculeni unde au zăbovit cîteva zile, mi-au spus că carvonarismosul ciocoilor și legăturile lor asupra boierilor ar fi pîr' la cel mai sus grad, și că visternicul Roznovanul ar fi în unire cu ciocoi, și că spătarul Drăghiciu, care din simbăta lui Lazăr să afla la Sculeni, a doua zi s-ar fi întîlnit cu Brăescul și alții de acolo,

zice că de va trăi, mă va pune bine. Mă tem numai, aicea cît vor fi, de vreo dolofnie. În Moldova ne vom căuta socotelile, măcar că casnicul său au spus către unii de a noștri că de nu va fi război, el în Moldova nu va merge.

Logofătul Grigoraș mi-au arătat o carte a vlădicăi de Roman trimasă prin visternicul Răznovanul, în care-i scrie mulțime de țărămonii și dragoste. Și întrebîndu-mă pe mine ce va să zică această carte, i-am răspuns că ori să nevoește a te trage în prieteșugul său și a visternicului Roznovanu, ori că cu aceasta voește a da tuturor să înțeleagă că au strîns prieteșug cu preosfinția sa și cu visternicul Răznovanu, spre a pui vreo dihonie și răceală. Mi-au mai spus Petrache Negre o curiozita foarte mare că cu ochii săi ar fi cetit o carte de la vornicul Toader Balș către Răznovanu, în care-i scrie aceste: că arzul boierilor cu care au fost trimis la Silistra nu au fost chip a să trimete la Țarigrad, ce s-au trimes altul, făcut de cei de la Ieși, în care ar fi fost silit de au iscălit și însuși. Apoi dacă aceasta va fi adevărat că au iscălit, credință la nici unul nu trebuie să mai aibă cinevași.

Mi-au spus tot Negre că ar fi văzut la Răznovanu și copia acelu arz, care de cerirea lipsirei grecilor din domnia Moldovei ar fi asămîne ca și acel triimes de la Cernăuți. Decît, adaogă a zice, cerînd ca rînduirea comitetului ocîrmuirii să fie aceia pe care toți, mici și mari, îi vor alege, și că tot același glas să aibă și un sulger cît și un logofăt mare, și că și la comitet și la toate celelalte și pîr'la șătrar de vor fi aleși de glasurile obștești să să rînduiască, și putere și drept la toate să fie deopotrivă cît a unui logofăt mare atîta și a unui șătrar, decît a glasurilor celor mai multe să să urmeze hotărîre la orice să vede, precum este aicea în Basarabie.

și ar fi șăzînd cîte 5 ciasuri la șopte. Aceste le știi, pe lîngă care î să pare că și arz ar fi făcut nu de mult ciocoii de acolo cu cine or mai fi în unire asupra boierilor celor dintii, și ar fi trimes și ponturi de ceririle lor. Aceste mi le-au încredințat om prin taină, fiindu-mi prietin.

Am vorovit cu logofătul Grigoraș asupra celor poroncite, că întorcîndu-să cei duși de la Silistra, de vom fi chiemați, ce trebuie să facem? Și după multă voroavă așa s-au socotit: că dacă vor aduce răspunsu de împlinirea cererii boierilor de izbăvire domniei grecești, și sîntem chiemați spre a lua ocîrmuire, să să scrie arz la Țarigrad, arătător de carbonarismosu răilor, pîr' la ce grad au răzvîrătit duhurile oamenilor; încît fără sprijinire împărătească nu putem nicidecît să ne întoarcem. Și să să rînduiască vr-o 500 turci toți cu chizășii de la sarhatari pentru paza țarei despre răi, și asămîne să să facă știut și la protectorul. Preosfinție ta și aceste, prin cine vei socoti, le vei face cunoscut visternicului Săndulache ca să mai socotiască și dumnealor.

Deosăbit, să vorovește aicea că vr-o 20 mai bine de boieri su gătesc în zilele aceste să margă în Moldova, carii fiind cei mai mulți din țaraful visternicului Roznovanu, să prepune și zic că Roznovanu l-ar fi trimișînd ca să să alcătuiască cu cei de acolo spre favorul sau. Pîr' acum însă, nu s-au dus nici unul. De cei ce să vor duce, voi împlini datoria mea de a înștiința » (Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 56—57. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 220—221).

Giudecă ce pîrgopie va să urmeze, cînd aicea în Basarabie, unde sînt pravili și încă mai mult decît pravilele, baghionetile, și iarăși în ofte rînduri au vrut să să și omoare.

Adu-ți acum aminte, părintele meu, de cele ce cu cinci luni înainte am scris preosfinției tale, ca cum le-ași fi prorocit.

Noi, de nu să vor trimete doi miniștri de la amîndouă împărățiile la fața locului, în Eși, ca să ne pue la cale și să ne alcătuiască toate cele dintre noi, chip de a merge în Moldova de răul cărbunarilor nu avem. Dar afară de boieri, va fi vai și amar și de toată obștie cu așa răsvrătite și înfocate duhuri. Iar fiind așa, miniștrii de la două împărății vrînd nevrînd fieștecare să vor supune hotărîrii lor, și nici pasuri carbunaricești nu vor îndrăzni a face nimic. Preosfinție ta, prin cine vei socoti, aceste toate le vei face cunoscute visternicului Săndulache spre știință, iar pitacul acesta îndată mă rog să să ardă.

Al preosfinției tale iubit fiiu sufletesc și plecată slugă

Negel vornic

1822 Aprilie 12

Acad. R.P.R., doc. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 61—64. Orig. rom. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 223—225.

32

[Chișinău,] 15 aprilie 1822

Vornicul Negel despre alegerea domnului și despre speculațiile emigrațiilor asupra probabilității războiului între Rusia și Turcia.

Preosfințite părinte, sărut cu plecăciune blagoslovitoarea preosfinției tale.

Am primit cu toată plecăciunea din 9 părinteasca scrisoare a preosfinției tale, împreună și celelalte trimise hîrtii în două plicuri și cetînd copia arzului stărei al doilea cu logofătul Grigoraș, nu-l găsim a fi rău și fără cale. Numai pe domnu moldovan ce zic să să aleagă de cătră toată obștia, nu mă dumeresc cu unul cum va să se aleagă fără vărsare de sînge? Pot zice, între pămînteni, dacă nu cumva deputații acum la Țarigrad dintre dînșii nu vor arăta pe vreunul de domn și să vor întoarce și cu domn gata, măcar că poate turcii vor socoti aceasta: să facă întrebare și pămîntului aicea pe cine aleg de domn. Poate și pe Rosia să întrebe. Și de vreme că și de la Țara Romînească s-au chemat totodată, este cunoscut că ceia ce să va [face] pentru un pămînt, să va face și pentru celalant. Poate că de la Pini va veni ceva luminaș și în chemarea acestor boieri la Țarigrad.

Am văzut și ideile ce sînt acolo din gazeturi și alte cărți, că războiul va urma neapărat. Ce va fi de acum, nu pot ști peristasurile ce pot naște și aduce, căci o întîmplare poate schimba tot și toate, dar pîr' în ceasul acesta cel mai mic sămna de război nu văd. Vin și la această dezlegare să-mi facă acei ce hotărâsc că neapărat va urma război, adică Rosia în silă și împotriva voinții aliaților

va face război cu Turcie sau nu? Cred că-mi va răspunde pentru multe cuvinte că nu. Apoi interesul Evropii este de a să deschide acest război, sau nu?

Socotesc că pentru multe cuvinte iarăși îmi va răspunde că nu.

Cum dar a să fie acest război, deși toate alte urmări a turcilor ne dau a gândi război. Nu mă pricep, fiind mai mari și mai temeinice pricinile de sus arătate, ce ar putea opri războiul, după cum și prin faptă vedem pîr' în ceasul acesta liniște, fără nici o mișcare de război.

Dumnezău ca un atotputernic să iconomisască și să le aducă toate întru toate cele spre folosul pravoslavniciei sale turme, nepărăsindu-ne pîr' în sfîrșit și pe noi păcătoșii desnădăjduți.

Deosăbit am fost scris preosfinții tale că vornicul Catargiu, viind acum de al doilea aicea, să nevoește a uni pe logofătuț Grigoraș cu visternicul Răznovanu, de care făcîndu-mă că nu am nici o știință, am fost numai cu perierghii să văd ce să va urma. Dar astăzi chemîndu-mă logofătuț Grigoraș, mi-au spus însuși aceasta, zicîndu-mi ca să înștiințáz că dumnialui dintr-aceasta nimică nu prepune altă, decît că să nevoesc cu acest fel de chipuri să bage dihonii. Că dacă și acolo prin orice mîină să va simți o asămîine mișcare cătră cinevași, să nu să înșăle vreunul, pe care după poroncă le și însămnez.

Vornicul Conache, aga Negre și spătarul Drăghiciu, nici pîr' în ceasul acesta încă de la carantină nu s-au mai întors. Ce vor fi lucrînd și alcătuind acolo, nu pot ști.

Al preosfinției tale iubit fiiu sufletesc și supusă slugă

Negel vornic

1822, April 15

[În colț:]

Aicea spun vești de acolo că oști nemțești au ocuparisit Moldova. Acolo cred că or fi spuind că oștile rusăști au trecut Dunărea. Aicea știu că ne ametășc mulțimea minciunilor. Nu mă îndoiesc că și acolo vor fi urmînd asămîinea.

[În altă parte:]

Triimite mă rog cartea aceasta la spătarul Bucșănescu ca să mai conțeniască cu cărțile particularnice, că m-am spetit.

Acad. R.P.R., doc. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 65—66. Orig. rom. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 228—229.

33

29 aprilie 1822

A. Pini reproșează boierilor că s-au împrăștiat și sînt împărțiți în partide.

29 'Απριλίου 1822

Χθὲς ἦλθε ταχυδρόμος ἀπὸ Πετροπούλεως καὶ μοὶ ἔφερε γράμμα τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀυλῆς, ἐν ᾧ ἡ Αὐτοκρατορικὴ τοῦ Μεγαλειότης ἐμφαίνει δείγματα

λαμπρά τῆς αὐτοκρατορικῆς του καὶ πατρικῆς του κηδεμονίας ἣν ἔχει πρὸς ὅλους τοὺς ὁμοθρήσκους του, τοὺς ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος. Ἡ εὐγενία σας δὲν ἔπρεπε ἐν τοιαύταις δειναῖς περιστάσεσι νὰ εἴσθε ἀπωκισμένοι καὶ μὲ φατρία, ἀλλ'ἔπρεπε νὰ διατρίβετε ὅπου κἀγώ, διὰ νὰ σᾶς κοινολογῶ καὶ νὰ σᾶς βάζω ὑπ' ὄψιν τὰ ὅσα ἰδιάζομαι παρὰ τῆς αὐλῆς μου περὶ ἡμῶν.

Ἄλέξανδρος Πίνης

29 aprilie 1822

Ieri a venit curierul din Petersburg și mi-a adus o scrisoare a curții imperiale, în care majestatea sa dă dovezi strălucite privitoare la ocrotirea sa imperială și părintească, pe care o are pentru toți de aceeași credință cu el aflați sub stăpînirea otomană.

Domniile voastre nu trebuia în astfel de împrejurări grele să locuiți departe și să fiți împărțiți în partide, ci trebuia să vă aflați unde mă aflu și eu, ca să vă comunic și să vă pun în vedere tot ce aflu de la curtea mea pentru dvs.

Alexandru Pini¹

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 147. Orig. grec.

34

8 mai 1822

Logofătul Pătru se plînge biv vel clucerului N. Glogoveanu de greutățile ce i le fac țăranii de pe moșie, care sînt « cu fumuri asupra stăpînului ».

Cu multă plecăciune închinîndu-mă, sărut cinstită mîna dumitale, cinstite cocoane.

Cinstită scrisoarea ce mi s-au trimis prin dumnealui logofăt Stanciu, cu multă plecăciune am priimit și toate cele ce mi să poruncește am înțeles.

Pentru arătura orzului și a grîului de primăvară, am sămănat și să vede frumos, dar am sămănat puțin din pricină că nu am avut sămînțe.

Arătură de porumb am făcut îndestul, am și isprăvit cu sămănatu și la răsărit să arată frumoși. Cei timpurii în săptămîna viitoare, cu ajutoriul lui dumnezău, încep să prășesc, dar mă tem că nu voi putea ca să isprăvesc cu prășitu fiind vremile tot inpotrivă și oamenii sînt cu fumuri.

Hoții de săteni care sînt pricina au lăsat numai pe vieri și bireși, și aceea au lăsat numai pe cei bătrîni. Ear ficiorii lor, care le sînt de ajutori, nu i-au lăsat. Și așa cu mare năcaz muncesc să țin trebile moșii. Viile le-am lucrat la vreme și să arată rod. Dar prune puține și cîte sînt, au început să pice. În anu trecut nu s-au făcut prune nici în prunii boierești, nici la oameni. Și din comină puțin rachiu, că s-au oțșit comina din...² că nu s-au făcut la vreme, fiind

¹ Scrisoarea este adresată lui C. Samurcaș, la Brașov. O traducere în limba franceză, în *Hurmuzaki*, XVI, p. 1044.

² Doc. rupt.

căzanu ascuns, avînd frică, că să va . . . ¹ cele di la Glogova. Și pe cît s-au adunat din anii trecuți cu leatu [1]820 și leatu [1]821, viind dumnealui logofăt Stanciu, au loat în scris suma vedrelor supt iscălitura mea, după cinstita porunca dumitale, care însămnare să va trimite dumitale. Și acel rachiu să află împărțit pi la oameni din cinstită porunca dumitale, fiind vremile împotrivă, și cu numire împrumută.

Pentru pădurile cele oprite care s-au stricat de oameni, am loat înscris după cum am avut cinstita porunca dumitale, dar cu frică destulă, fiind vremile tot împotrivă și rumîinii fac laudă, avînd fumuri.

Pentru ferestău am pus și l-au pornit; taie la scînduri fiind și frate-meu lîngă oameni nelipsit. Dar bine ar fi ca să trimiță o cinstită poruncă asupra frățini-meu ca să aibă grije a să face lucru bun și să îndemneză pe oameni.

Pentru scoaterea banilor de rămășiță și din porumbu cel împărțit prin sate, mă silesc cît poci și cîți bani adun îi triimit la Craiova la dumnealui coconu Ghiță, dar cu destulă grije și frică, fiind oștirile tot pe noi și belele multe pe oameni. Numai cu blîndețe, ce poci face, ca să nu să întîmple vreo prîcinuire spre pagubă.

Pentru vitele care sînt poruncite a le vinde, cele bătrîne și de soi rău, am făcut foaie și am trimis-o la dumnealui coconu Ghiță. Și dumnealui me-au poruncit ca să le duc pi la bîlci, să vînd dintr-însăle; și pîn-acum nimic nu s-au vîndut, că prea puțin preț dau neguțitorii și nici nu întrebă nimini trecîndu-le vremea vînzării. Și le-am scos la munte în pășune pe toate vitele și sînt frumoasă și sănătoase.

Cinstite cocoane, eu mă aflu cu multă jale și inimă ra. După cum am mai înștiințat dumitale că me-au murit suțuia și am rămas cu copii mici și vremile sînt tot împotrivă. Sarcina moșii estă grea. Acum mi s-au mai împrăpătat și altă jale, că me-au murit și o copilă. Și sînt foarte cu inimă ra și alta nu am ce să fac decît dau slavă cerescului împărat și mă rog cu lacrimi ferbinți ca să am cinstită mila dumitale și credit la cele ce nu voi putea a le săvîrși după poruncă, pînă ne va scoate milostivul dumnezău la lumin[ă] ca să mă văz ușurat cu socoteala, că sînt foarte îngreunat, nefiind socotit de atîți ani, după cum estă știut dumitale.

Pentru altele ce mai sînt, nu poci ca să mai fac dumitale pologhiie decît am ofticat văzînd rumîni cu fumuri asupra stăpînului.

Mi s-au potrivit aceasta cu moartea care arăt dumitale.

Și cu multă plecăciune sînt prea plecat slugă

Pătru

1822 mai 8

[Adresa:] În prea cinstită și stăpînească mîna dumnealui coconului Nicolaițe Glogoveanu biv vel clucer, cu cinstită și cu multă plecăciune.

Fondul Glogoveanu, doc. 292/1822. Orig. rom.

¹ Doc. rupt.

24 mai 1822

Divanul Moldovei ordonă catagrafierea și luarea în chezășie a tuturor străinilor.

De la divanul Moldavii către cinstita isprăvnicie a ținutului Bacău.

Asupra siguranței și a întemeierii liniștii obștești, datorie avînd a să îngriji și otcîrmuirea pămîntească, neapărată trebuință fiind a să lua măsurile trebuincioase și cu cele mai alese și nimerite mijloace a să alcătui pentru totdeauna și a să întări în ființă stavila cea de oprire a nu mai odrăslî în pămîntul nostru vițele cele otrăvitoare și arzătoare ale apostasii, ale cărora rădăcinii s-au zdrobit și s-au secăt de cătră purtătoarele de biruință oști ale prea puternicii noastre împărății, între altele dar care după trebuință să vor alcătui, grăbim a scrie dumneavoastră, dregătorilor de la ținuturi, precum și dumnitali, stolnic Secară, ce întru aceasta ca pre un patriot te însărcinez la ținutul acela împreună cu dregătorii ca pă toți streinii de orice fel de nație ce să vor fi aflînd prin tîrguri și prin sate în coprinsul acestui ținut să să cerceteze într-acest chip.

1. De unde și din ce loc sînt și ce dovezi au pentru haractirul și purtările lor; și cei ce vor arăta că sînt sudii supuși altor împărății, să-și arate atestaturile și pașporturile ce vor avea și prin levrafetul starostilor de sudii cercetîndu-să acele hîrtii că sînt adevărate ale lor, și nu streini, și de să cunosc cu adevărat sudii, să să ia în scris numele, porecla și locul din care să află și după această să să cerceteze ce neguțătorie fac și ce hrană au în pămîntul acesta. Și de le coprinde pașporturile pentru Moldova și ce vadele și-au pus acolo pentru întoarcere. Și de au vreo tovărășie de neguțătorie cu vreun pămîntean, să arate care anume și ce fel de neguțătorie, și dacă unii dintr-aceia să vor fi aflînd slujind la pămîntean, toate acestea să să dea în scris pentru fieșcarele. Și judecînd dumneavoastră dovezile, răspunsurile și chipul petrecerii fieșcăruia, pentru aceia, la carii veți afla cît de puțin lucru nebinecuvîntat, să le cereți, prin marifetul starostilor, chezășie în scris de la lăcuiorii pămînteni, oameni cu statornicie întru coprindere că vor fi răspunzători în toată vremea pentru orice din împotriva să va ivi asupra acelu om.

2. Pentru acei din streini, ce vor răspunde că sînt raielc împărătești, ori neguțători cu a lor neguțătorie, sau calfe pe la neguțători, ori slugi pe la oricine cercetîndu-să de unde sînt, cînd au venit și tot chipul petrecerii lor aici, să să ia de la toți chezășie din lăcuiorii pămînteni că vor răspunde pentru dînșii în toată vremea pentru orice din împotriva să va ivi asupra lor.

3. Pe psalți, grămăatici sau vechili și comisioneri ai neguțătorilor dă pestc hotar, cercetîndu-i pă toți fără alegere, să să ia de la fieșcarele chezășie de la lăcuiorii pămînteni să să treacă în tabla cercetării.

4. Pentru streinii ce să vor afla aici lăcuind fără nici un căpătii, acestora făcînd cu străbătare cercetare pentru chipul petrecerii lor, de vor fi tocniți

la stăpîni cu anul, să să ia chezăşie sau de la stăpînul lui, sau de la alţii de vor fi pămînteni cei ce îi vor cunoaşte, iar de nu vor fi tocmiţi, ci lipiţi, să să cerceteze acei ce-i ţin, pentru ce sfîrşit ţin pã lingã dînşii oameni fãrã nici un cãpãtîi; şî pentru toţi aceştia, precum să vor afla, să să treacã în tabla cercetãrii şî să să ia-n chezăşie de lãcuitori pãmînteni.

Tuturor acestora, precum să aratã fãcîndu-sã cercetare pã acei ce nu-şî vor da seama cu cuvînt şî dovezi binecuvîntate şî nu vor avea chezaşî rãspunzãtori pentru dînşii sau cã să vor afla din acei rãzvrãtitori ce au rãdicat arme să să rãdice îndatã şî să să puie supt pazã, înştiinţînd aici pe larg şî trimiţînd tacirul lor, pãzindu-vã a nu vã putea înşãla nici o îndreptare vicleanã şî plãz-muitã. Şî aşa de obşte tuturor streinilor fãcînd cercetare şî luîndu-sã chezăşie, să să facã doao table de aceste cercetãri şî una proprîndu-sã la ţînut, cea de al doilea iscãlitã de dumneavoastrã, împreunã cu chezăşile, în scris supt no ¹. . . , să să trimiţã la divan.

1822 mai 24

Meletie episcopul Huşului, Aleco Beldiman dvornic,
Petrache Sturzea vel vistier, Costandin Rac[o]v[iţã]
dvornic, Gheorghe Brãescul hatman.

Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 146. Copie rom. cont. Publicat de C. Erbiceanu,
Ist. Mir. Mold., p. 393—394.

A N E X A I

la documentul nr. 35

[1822]

Chezãşie ci trebui să dea fiiştecare strãin raia ².

Cutarile (grec sau altã ce de naţie, din ce loc esti, cu mãrturie cutare), cinul lui dupã carte gospod cutare sau altã dovadã a vistieriei, venit în Moldova de (atîta) ani, dupã mãrturia (cutãruia, din leat atîta), cãsãtorit sau holtei. Şî de va fi cãsãtorit în Moldova, de ce naţie este fimeia lui, numile ei (cutare), fiuca (cutãruia). Ari averi nemişcãtoari de zãstri, sau a sa (cutare lucru), are tovãrãşie cu cutare dupã contractul din leat atîta, sau n-are. Lãcuieste în oraş sau în satul (cutare), ce neguţãtorie sau treaptã au avut. Purtãrile sali pînã astãzi au fost dupã mãrturiia în scris, oameni pãmînteni vrednici de credinţi întru aşa fel.

N-au avut nici un amestic cu eteriştii dupã mãrturiia (cutare), iar pentru urmare[a] lui ce[a] viitoare să va îndatori chezaşul a fi rãspunzãtor ori pentru ce faptã împotriva bunii orîndueli şî a supunerii cãtrã stãpînire, rãmîind dator în tot ciasul oricînd să va ceri pe numitul să aibã a-l înfãţoşa la stãpînire.

Acad. R.P.R., doc. CCCXLIX/268. Ciornã.

¹ Loc alb.

² Sublinierea, în doc.

Cărți di la căimacamii pe la toate ținuturile, că întru cercetare streinilor s-au rînduit comitet.

Căimăcamii[a]

Fiindcă pre înaltul nostru stăpîn, măria sa vodă, prin luminată carte mării sale poroncește ca toți streinii ce se vor afla în cuprinsul țării ori de ce nații și ori de ce breaslă și stare ar fi, cum și supt orici fel de protecsii, cercetîndu-se să să facă catagrafie de numele și porecla lor și de la ce locuri sînt și cîtă vreme este de cînd au venit în Moldova și cu ce trebuință stau aici și cu ce meșteșug să hrănesc. Și acie cari dintr-înșii vor da chisășii de pămînteni că să vor purta cinstit și vor sta nelipsiți la locurile unde să află, pînă la sosire mării sale, acia să fie slobozi, iar cari nu vor da asămîne chizași[e] și să vor prepune de oameni rai, să se puie supt pază, pînă la venire mării sali.

Pentru aceasta s-au orînduit inadins comitet spre opșteasca cercetare pre cinstiți frați: dumnealui Andronachi Donici biv vel vornic, dumnealui Drăcachi Roset biv vel vornic, dumnealui Lăscărachi Sturza hatman și s-au orînduit și pe la toati ținuturile boieri ispitiți întru vrednicii, cari cu durere și rîvnă de patriotizmos se vor sîrgui spre cercetare opștiască a tuturor streinilor, urmînd întocmai după enstrucțiile ci s-au dat în scris cătră cinstitul comitet după care au să să triimată cătră toți de opștii boierilor rînduiți de pe la ținuturi.

Drept aceia și la ținut acela a . . . .¹ socotindu-se de cuviință, ca împreună cu dregătorii ținutului, să fiți rînduiți dumv. spre cercetare ca unii ce sînteți cunoscuți de vrednici și rivnitori binelui opștesc, veți îmbrăçoșă cu toată sîrguința slujba aceasta, necruțînd ostenele și sîrguindu-vă ca, cu un ceas mai înainte, să dați sfîrșit cercetării fără a rămîne măcar un strein ca să nu între supt cercetare și veți ave har înainte mării sali lui vodă și răsplătire ostinelilor după toată cuviința. Și pentru rînduiala și înlesnire cercetării, cum și pentru tot agiutoriul cuviincios, veți lua dumv. enstrucțiile de la comitetul rînduit, cu care aveți a vă corespundarisă pîn' după sfârșire cercetării.

1822 iuli 20²

Arh. St. Iași, ms. rom. 10, f. 89 v—90. Orig. rom.

36

Brașov, 31 mai 1822

Memoriul unor boieri munteni refugiați la Brașov, prin care roagă pe țarul Rusiei să le acorde un împrumut de 500 000 ruble.

'Εν Στεφανουπόλει, τῆ 31 Μαΐου τοῦ αωκβ'

Κράτιστε Βασιλεῦ !

Δέκατος πέμπτος ἤδη περίπευσε μὴν ἀφότου, διὰ τὰ ἀπαλλαγῶμεν τῶν τῆς ἀναρχίας δεινῶν καὶ τῶν ὀρμῶν τοῦ φανατισμοῦ τῶν Ὀθωμανῶν στρατιω-

¹ Loc alb.² Alte dispoziții pentru cercetarea străinilor și a celor bănuși că au făcut cauză comună cu eteriștii se dau la 16 octombrie 1822 (*Hurmuzaki*, XX, p. 770—771).

τῶν, ἠναγκάσθημεν νὰ προσφύγωμεν εἰς τὸ ἄσυλον τῆς ἐν Τρανσυλβανίᾳ Στεφανουπόλεως.

“Ὅλως δὲ πεποιθότες εἰς τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς Μεγαλειότητος καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ τῶν ἐπαγγελματικῶν εἰδήσεων, ὅπου ὁ ἐν Βλαχίᾳ γενικὸς τῆς Μεγαλειότητος τῆς κόνσολος ἠὺδόκησε νὰ μᾶς ἀνακοινώσῃ, ὑπεμείναμεν μετὰ σταθερότητος καὶ χωρὶς νὰ πτοηθῶμεν τὴν ἀναβολὴν πάσας τὰς δεινοπαθείας, ὅσαι εἰσὶν ἀχώριστοι ἀπὸ μίαν διεξοδικὴν ἐν ἀλλοδαπῇ διαμονήν. Ἡθέλαμεν δ’ ἐπιμείνει, Κράτιστε Βασιλεῦ ! μετὰ ζήλου εἰς τὴν πρὸς τὰ χρεῖα μας ἀφοσίωσιν καὶ ἠθέλαμεν παραδοκεῖ μετ’ εὐλαβοῦς σιωπῆς τὴν στιγμὴν, καθ’ ἣν ἡ εὐμένεια καὶ ἀληθῶς πατρικὴ αὐτῆς στοργὴ καὶ φροντίς θέλουσιν ἀπαρτίσει τὸ μέγα ἔργον τῆς βελτιώσεως τῆς δυστυχοῦς πατρίδος μας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὄλος ὁ χριστεπώνυμος οὗτος τῆς Δακίας καὶ πρὸ πολλοῦ πιεζόμενος λαὸς περιμένει τὴν σωτηρίαν του.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν παντοδαπῶν ὑστερημάτων καὶ ἐλλείψεων, ἃς ἠναγκάσθημεν νὰ ὑποστῶμεν, ὁ ἐν Βλαχίᾳ καὶ μακάμης μᾶς εἶχε ἀποστείλει ἴσα φερμανίω, προτρέποντα ἡμᾶς νὰ ἐπανακάμψωμεν εἰς τὰς ἐστίας ἡμῶν. Ἡμεῖς ὠφείλομεν νὰ ἀποφύγωμεν τοῦτο. Ἀείποτε προετείνωμεν δικαιοτάτους λόγους, μὴ δυνάμενοι νὰ συντείνωμεν εἰς τὰς τῶν συνθηκῶν παραβάσεις, μήτε νὰ γίνομεν συνεργοὶ εἰς τὴν ἀπογύμνωσιν καὶ ὀλοτελῆ ἀφανισμόν τοῦ ἤδη δυστυχεστάτου τόπου μας, δεχόμενοι ὀφίκια παρὰ μιᾶς δυναστευτικῆς διοικήσεως, ἐδώκαμεν νὰ ὑπεννοήσωσιν ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ ἡμῶν εἰς τὸ πατρῶον ἔδαφος ἀποκαθίστατο ἀδύνατος μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς νομίμου διοικήσεως καὶ τῆς εὐταξίας. Ἄλλ’ ἐν τούτοις οἱ ἐν Βλαχίᾳ Ὀθωμανοί, ὀργισθέντες διὰ τὴν δικαίαν μας ταύτην ἀποφυγὴν, κατερῆμωσαν τὰς ἰδιοκτησίας μας, κατεγύμνωσαν τοὺς οἴκους μας, τὰ μούλκιά μας κατέστησαν ἔρμαιον τῶν θελόντων νέμεσθαι αὐτά. Οἱ ἐπιστάται καὶ ἀρενδάσηδες ἡμῶν ἐμποδίσθησαν ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσπράξωσι καὶ νὰ ἀποστείλωσιν ἡμῖν τὰ ἐκ τῶν γαιῶν προϊόντα καὶ χρήματα.

Τὰ προνόμιά μας παρεβιάσθησαν, αἱ δημόσiai κάσαι ἀπεγυμνώθησαν καθὰ καὶ τὰ μοναστήρια, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ καὶ προθέσει τοῦ νὰ μᾶς βιάσωσι νὰ ἐνδώσωμεν εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῶν.

Καταθλιβόμενοι πάντοτε, στερούμενοι τῶν μέσων δι’ ὧν ἐδυνάμεθα νὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς πρωτίστας ἀνάγκας ἡμῶν, ἠναγκάσθημεν νὰ πωλήσωμεν μετ’ ἡμίσειαν τιμὴν ὅσα ἐκ τῶν κινητῶν ἐδυνήθημεν νὰ ρύσωμεν τῆς ἀρπαγῆς καὶ τοῦ σφετερισμοῦ, νὰ δώσωμεν ὅσα εἶχομεν πολύτιμα πρὸς ἀπότισιν τῶν ποσοτήτων, ἃς ἐπὶ ἀδρότατοις καὶ ἀφορήτοις τόκοις ἐδανείσθημεν, καὶ μὴ δυνάμενοι οὐδ’ οὕτω νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς συμφωνίας τῶν δανείων, νὰ παραδώσωμεν τὰ κειμήλιά μας ταῦτα εἰς τὴν ρυπαρὰν φιλοχρηματίαν τῶν δανειστῶν. Ἄλλὰ τὸ μέλλον παρίσταται ἡμῖν τρομερώτερον, διότι πάντ’ ὅσα εἶχομεν ἐξηντλήθησαν ἤδη καὶ τὰ ὑποστατικά ἡμῶν δὲν εἶναι δεκτὰ παρὰ τοῖς δανείζουσιν ὡς ἐνέχειρον.

Εἰς τὴν Μεγαλειότητά της λοιπὸν μόνην, Κράτιστε Βασιλεῦ ! εἰς τὴν γενναιότητα τῶν ὑπερφυῶν φρονημάτων της, εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς φιλανθρωπίας της, ἥτις θέλει ἀποθανάτισει τὴν βασιλείαν της, τολμοῦμεν νὰ προστρέξωμεν

καὶ νὰ ἐκλιπαρήσωμεν θερμῶς ὅπως ὀρέξη ἡμῶν χεῖρα βοηθὸν καὶ ἀντιλήπτορα, κατανεύουσα εἰς τὸ νὰ χορηγηθῇ ἡμῶν δάνειον πεντακοσίων χιλιάδων ρουβλίων χαρτίνων, δι' ἃ θέλουσιν ἐνεχειρισθῆ τὰ ὑποστατικὰ ἡμῶν κατὰ τὴν ποσότητα ἣν ἤθελε λάβει εἰς ἕκαστος ἡμῶν, δίδων ὁμολογίαν μὲ διορίαν εἰς τὴν καγγελαρίαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τῆς κονσουλάτου. Ἀὕτη ἡ ποσότης θέλει μᾶς παρέξει τὰ μέσα οὐ μόνον νὰ προφθάσωμεν εἰς τὰς ἐπείγουσας ἀνάγκας μας, ἀλλὰ καὶ νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἐν τῇ ἀθλιότητι καὶ ἀνεχεῖα κατατηκομένους ὁμοπατρίους ἡμῶν καὶ θέλομεν εὖρει ἐν τούτῳ ἡμεῖς μὲν ἀναψυχὴν εἰς τὰ δεινά μας, ἐκεῖνοι δὲ φάρμακον εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν των.

Θέλομεν εὐγνωμονεῖ διὰ παντός, Κράτιστε Ἄναξ ! διὰ τὴν εὐεργεσίαν τῆς ταύτης. Αἱ εὐχαὶ ἡμῶν τε καὶ τῶν τέκνων ἡμῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς κατὰ πάντα ἀξιομνημονεύτου βασιλείας τῆς αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος θέλουσιν ὑψωθῆ μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ παντοδυνάμου καὶ θέλουσι γίνει μεσῖται πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὄσων χριστιανικῶς εὐχεται ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῶν ὁμοθρήσκων τῆς.

Μένομεν μὲ βαθύτατον σέβας, Κράτιστε Βασιλεῦ !
τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτῆς Μεγαλειότητος
ταπεινότατοι καὶ ὑποκλινέστατοι δοῦλοι.

Braşov, 31 mai 1822

Prea puternice împărate!

Cincisprezece luni au trecut de cînd, ca să scăpăm de flagelul anarhiei și de furia fanaticismului oștirii turcești, am fost constrînși a căuta un azil în Braşov.

Plini de încredere în puternica protecție a m. voastre, reasigurați din cînd în cînd prin comunicarea oficială ce consulul general al m. v. din Țara Romînească a binevoit a ne face, am suferit cu resemnare și fără a ne alarma de întîrziere, toate nevoile legate de o lungă ședere în străinătate. Vom persevera și în viitor, sire, cu același zel și fidelitate, în împlinirea datoriilor noastre, așteptînd, în tăcerea respectului, momentul în care buna voință și sollicitudinea cu totul paternă a m.v. vor îndeplini opera regenerării nenorocitei noastre patrii, de la care un popor întreg de creștini, apăsător de atîta timp, așteaptă mîntuirea sa.

În mijlocul lipsurilor de tot felul ce am fost nevoiți a ne impune, caimacamul Valahiei ne-a trimis copie după firmănuț ce ne invită a reintra în căminurile noastre ; am fost siliți a refuza, cu cuvinte temeinice, neputînd consimți a aproba călcările tratatelor celor mai solemne, nici a coopera la spolierea și la ruina completă a unei țări atît de nenorocită deja, primind funcțiuni din partea unui guvern uzurpator. Am făcut să înțeleagă că înturnarea noastră devenea imposibilă, pînă la restabilirea guvernului și a ordinii legale.

Cu toate acestea, turcii, întăriți de întîrzierea noastră, au devastat proprietățile noastre, au jefuit casele noastre ; posesiile noastre au devenit prada celui dintîi ce a pus mîna pe ele ; arendașii și intendenții noștri au fost împiedecați în strîngerea banilor și trimiterea lor ; privilegiile noastre fură nesocoite,

casele publice jefuite, mănăstirile despoiate; și toate acestea cu scopul de a ne sili ca să ne înturnăm în țară.

Siliți din toate părțile, lipsiți de mijloacele de a satisface primele trebuințe ale existenței, a trebuit să ne desfacem de toate obiectele ce am putut scăpa de jaf și de pradă, cu jumătate prețul lor; să dăm toate obiectele de oarecare preț spre refuirea sumelor împrumutate cu dobânzi foarte grele; și neputînd nici astfel a face împrumuturi, să părăsim acele obiecte la lăcomia creditorilor noștri. Viitorul ni se prezintă sub aspectul cel mai înfiorător; totul este sleit; și chiar moșiile nu mai sînt primite în ipotecă.

La voi, sire, numai la voi, la simțimintele mărinimoase și generoase, la simțămîntul de umanitate, ale căria acte vor face nemuritoare domnia m.v., alergăm azi. O rugăm dar cu lacrimi a ne veni în ajutor, acordîndu-ne un împrumut drept valoarea de cinci sute mii ruble asiguate, ipotecate asupra proprietăților noastre nemișcătoare, după sumele ce fiecare va priimi, dînd obligațiuni la termen în cancelaria consulatului m. v. Acea sumă, nu numai ne va pune în stare a întîmpina neapăratele trebuințe, ci a ajuta și pe acei din compatrioții noștri pe cari mizeria-i consumă; cu modul acesta noi vom putea afla o ușurare la suferințele noastre, și ei un remediu la desperarea lor.

Vom fi recunoscători, sire, pentru această binefacere. Bindecuvîntările noastre și ale copiilor noștri, pentru fericirea domniei în veci memorabile a m.v., se vor urca pînă la picioarele tronului celui atotputernic, rugînd cerul pentru împlinirea dorințelor ce faceți pentru fericirea coreligionarilor săi.

Cu cel mai profund și umilit respect, sire, ai maiestății v. imperiale, prea plecați și umiliți servi ¹.

C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 184—185. Acad. R.P.R., Fon lul Al. Vilara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 289—290 v, text grec.

37

Brașov, 1 iunie 1822

Boierii emigrați arată că delegația de boieri din Țara Romînească, care se află la Constantinopol, nu este liberă să prezinte doleanțele reale ale țării și că orice aranjament în această chestiune trebuie să se facă de comun acord cu guvernul rus.

Στεφανουπόλις, τη αἴ' Ἰουνίου 1822

Ἐξ[οχώτατε].

Ἐν ᾧ πρὸ τοσούτων ἤδη χρόνων αἰσθανόμεθα πραγματικῶς εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς πατρίδος μας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἰσχυροτάτης προστασίας τῆς κρα-

¹ Există și o altă cerere, nedată, a mitropolitului și a boierilor aflați la Brașov, adresată autorităților austriace pentru un împrumut de bani (Acad. R.P.R., ms. grec. 720, f. 132 v—133).

ταιᾶς Ρωσσίας, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης τῶν κατὰ καιροὺς συστηθησῶν βάσεων καὶ συνθηκῶν πρὸς χάριν καὶ ἀντίληψιν τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῆς Δακίας, καὶ ἢ τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας μας ἐκκλησία ἐσεβάσθη καὶ τὰ τοπικὰ δικαιώματα ἐπεκυρώθησαν, καὶ τὰ μικρὰ προνόμια ἐτηρήθησαν, οὐδόλως δυνάμεθα νὰ μὴ διομολογήσωμεν μεγαλοφώνως τὸ ἐγκάρδιον αἶσθημα τῆς ἀπεράντου εὐγνωμοσύνης μας πρὸς ταύτην τὴν εὐσεβεστάτην κραταιὰν μοναρχίαν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀποσιωπήσωμεν τὸ ὅτι ἄνευ τῆς κραταιᾶς αἰγίδος τῆς πρὸ χρόνων ἤδη ἡ πατρίς μας ἤθελεν ἀποκατασταθῆ ἐκείνη, ἣτις σήμερον λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἐνὸς προσκαίρου μὲν, καθὼς δὲν ἀμφιβάλλομεν, ἀλλὰ δυστυχοῦς σταδίου τῆς ὑπάρξεώς της.

Ἡ πατρίς μας, ἐξοχώτατε, πρὸ χρόνων ἤδη ἀπηλλάγη τῆς ἀπολύτου βουλήσεως τῆς ἐν αὐτῇ νομίμου διοικήσεως, διότι κατ'εὐτυχίαν τοῦ δακικοῦ γένους, εὔρεν ἀντίπαλον τῇ τοιαύτῃ διαθέσει τὴν ὑπέρμαχον προστάτιδα. Ἄλλ' ἢ αὐτὴ νόμιμος διοίκησης ὑποτρέφουσα, καθὼς φαίνεται, πρὸ καιροῦ ἤδη τὸν διὰ τὴν ἀντιζηλίαν της ἐνδόμυχον σκοπόν, εὔρε διδόμενον τὴν συμβάσαν ἀνωμαλίαν, τὴν καὶ πρὸ καιροῦ διαλυθεῖσαν καὶ τῷ λόγῳ δῆθεν τῆς προφυλακῆς, ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας τοῦ νὰ σκέπτεται διὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ μελέτην της, ἐπομένως δὲ καὶ τοῦ νὰ προετοιμάσῃ στάδιον νέου διοργανισμοῦ καταστήματος καθ'ὄν σκέπτεται ἢ βούλεται τρόπον. Ἡ δὲ θεωρία μας ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων καθότι ὅσον λέγεται ὅτι διοικεῖται σήμερον ἡ Βλαχία ἀπὸ καϊμακάμη καὶ ἄρχοντας χριστιανούς καὶ ἔχει ἀκόμη ἢ τοιαύτη διοικήσις καὶ τὸ πρόσχημα τῶν λεγομένων, διότι διὰ τῶν ἐπιταγῶν τῶν εἰρημένων κατορθοῦται τὸ ἐκτελεστικὸν τῶν ἀπαιτήσεων, τόσον εἶναι ὁμολογούμενον καὶ ἀναντήρητον ὅτι ἐπιτάττεται κατὰ πάντα ὀθωμανικῶς καὶ ὅτι ὀθωμανικῶς ἐπιταττομένη ὑστερεῖται παντὸς δικαιώματος καὶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς καὶ ἀνθρωπίνως. Καὶ θρησκευτικῶς μὲν λέγομεν, διότι ἐξ αἰτίας τῆς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡσυχίας ἀχρείστου διατριβῆς τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων παραβιάζονται τὰ ἀπόλυτα καὶ ἐλεύθερα ἔθιμα τῆς ἐκκλησίας, συστέλλονται οἱ ποιμένες νὰ ἐκδώσωσι τὰς πατρικὰς τῶν νοουθεσίας, καὶ νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ ἐπὶ τούτῳ ἱερά τῶν χρέη, καὶ ἐπομένως οὐκ ὀλίγον διαφθείρονται τὰ θρησκευτικὰ δόγματα, καθάπερ τὰ ἄχρι τῆς δε παραδείγματα μαρτυροῦσιν ἱκανῶς. Πολιτικῶς δὲ καὶ ἀνθρωπίνως διότι ἀντὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εὐθύτητος στίλβει ἢ ἀπάνθρωπος καὶ προφανῆς ἀδικία, ἀντὶ τῆς διατηρήσεως τῶν τοπικῶν καὶ μερικῶν ἐθίμων ἐπιπολλάζει καθημερινῶς ἢ κατάργησις αὐτῶν, καὶ τελευταῖον ὅτι ἀντὶ τοῦ νόμου ὑπάρχει τὸ κατὰ βούλησιν ξίφος ἢ τοῦλάχιστον ἢ ἄκριτος τιμωρία, ἢ δὲ διοικήσις τῶν χριστιανικῶν μελῶν συμπεριλαμβανομένη εἰς τὸ ὅλον τοῦ τοιοῦτου συστήματος καὶ ἀέκουσα εἶναι ὑπόχρεως νὰ συμμορφοῦται τῇ διαθέσει τῶν κρατούντων καὶ νὰ πράττῃ καθ'ὑπαγόρευσιν τῆς ὠμότητός των.

Τοιαῦτα γνωρίζοντες τὰ φρονήματα τῆς ἐν τῇ καθ'ἡμᾶς ἐπαρχίᾳ νομίμου ἐξουσίας, τοιοῦτου σχεδίου ἀποτέλεσμα προσεΐδομεν ἀπ'ἀρχῆς καὶ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολὴν τῶν ἀρχόντων τοῦ Βουκουρεστίου, ὑποπετεύσαντες μετὰ λόγου ὅτι ὅσα ἢ διαληφθεῖσα ἐξουσία ἤθελε συνδιασκευθῆ περὶ τῆς ἐπομένης μοίρας ταύτης τῆς ἐπαρχίας διὰ νὰ τὰ ὑποστηρίξῃ καὶ μὲ τὰ ἔθιμα τοῦ τοπικοῦ

καταστήματος, ἀποφασιζόμενα ἢ ἐπιττατόμενα, τέλος πάντων θέλουσι φανεῖ ὡς ἀπὸ μαρτυρίας ἢ παρακλίσεως τῶν εἰρημένων ἀρχόντων, πλὴν καὶ ἀμφιβάλλοντες εἰσέτι διὰ τὴν ἐπικρατήσασαν τότε τελείαν ἄγνοιαν τοῦ πράγματος, ἀπεισιπήσαμεν τὸ συμπέρασμά μας καὶ γεγόναμεν μόνον προσεκτικοὶ εἰς τὸ νὰ βεβαιωθῶμεν μετὰ ταῦτα. Ἡδὴ μανθάνομεν πρὸ τινων ἡμερῶν ὅτι οἱ εἰς Κωνσταντινούπολιν διαληφθέντες ἄρχοντες ἐρωτήθησαν καὶ συνδιελέχθησαν δι' ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν Βλαχίαν ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ θεωροῦμεν ἐπόμενον ὅτι παρρησιαζόμενοι οἱ ρηθέντες, δὲν θέλουσιν ἐκφωνήσῃ ἀναλόγως τῇ ἐκεῖσε θέσει των, εἰμὴ ὅσα ἐνετταχθῶσι κατὰ βούλησιν τῆς Πόρτας, ἢ καὶ ὅσα παρατηρήσῃσι καὶ πληροφορηθῶσιν ὅτι ἔσονται ὁμόφωνα ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μετακαλέσεως των, (ἐπειδὴ ἄλλως διακινδυνεύουσι βεβαίως καὶ τὴν ἰδίαν των ζῶην) παρακαλοῦμεν τὴν ἐξοχότητά της νὰ λάβῃ ἐγκαίρως τὴν ἀνήκουσαν πρόνοιαν, καὶ ἂν τὸ ἐγκρίνη, νὰ φέρῃ ἰδίως ἐπ' αὐτῷ τούτῳ πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν τὴν προστάτιδα ἡμῶν, ἀποδεικνύουσα ὡς ἔθιμον τοῦ τόπου, καθάπερ ἡ ἰδία ἐκ τῆς πολυπειρίας της τὸ γινώσκει, ὅτι καθ' ὅλας τὰς πολιτικὰς τάξεις τοῦ τοπικοῦ καταστήματος συνδιάσκεψις ἢ γνωμοδοσία μονομερῆς περὶ γενικῶν τοπικῶν συμφερόντων οὐκ ἔρρεται ἐὰν δὲν ἤθελε διοργανισθῇ παρ' ὅλου τοῦ σώματος τοῦ τε κλήρου καὶ ἀρχοντικοῦ καταλόγου, πολλῶν δὲ μᾶλλον ὅτι τὸ ἐξαγόμενον τῆς τοιαύτης κρισίμου περιστάσεως, ὡς διενεργούμενον σήμερον ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει δὲν ἡμπορεῖ νὰ θεωρεῖται ἢ νὰ ὑπάρχῃ ἴσως εἰμὴ βίᾳ προερχομένη ἐξ αἰτίας τῆς γνωστῆς φρίκης τοῦ ὀθωμανικοῦ δεσποτισμοῦ.

Πρὸς τούτοις ἐνθαρρυνόμεθα ἰδίως νὰ βεβαιώσωμεν τὴν ἐξοχότητά της ὅτι ἐπὶ ὑποθέσει καὶ προσκαίρου διευθετήσεώς τινος τῶν πραγμάτων ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦ ὁ δοθησόμενος ἤδη ὀργανισμὸς τοῦ διοικητικοῦ συστήματος ἐν τῇ Βλαχίᾳ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ τὴν βάσιν τοῦ νὰ διαμείνωσιν ἀκόμη στρατεύματα εἰς τόπον ὅσον ὀλιγάριθμα καὶ ἂν ἤθελον ἀποφασισθῇ, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ βεβαίως τὰ αὐτὰ δεινά, ἅπερ πρὸ δεκαπέντε ἡδὴ μηνῶν ὑποφέρει ὁ δυστυχῆς τόπος, οὐ μόνον διότι φυσικῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ καὶ ἡ παραμικροτέρα ἀλλοίωσις τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ πρὸ καιροῦ ἤδη κατὰ δίκαιον λόγον ἐνσπαρεῖς τρόμος τῆς παρουσίας αὐτῶν τῶν στρατευμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαλυθῇ κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ μόνον μὲ τὴν ἐντελῆ ἀναχώρησίν των, δι' ἧς ἀπαλλαττόμενοι οἱ κάτοικοι τοῦ αἰσθαντικοῦ βάρους ὁποῦ δοκιμάζουσι, καὶ τοῦ ὀσημέραι πρὸ ὀφθαλμῶν των κινδύνου τῆς ἰδίας των ζῶης, νὰ χαίρωσιν ἐλευθέρως τῆς ποθουμένης ἀνέσεως των, ἐξασφαλιζομένης αὐτῆς προηγουμένως διὰ τῆς διοικήσεως καθ' ὅποιασδήποτε ἄλλα προσφορώτερα ἢ εὐμαρέστερα μέσα καὶ ἀνάλογα ταῖς περιστάσεσιν ἤθελον ἐγκριθῶσι παρ' ὅλου τοῦ κλήρου καὶ παρ' ὅλης τῆς ἀρχοντικῆς χορείας ἐν πάσῃ συμποίᾳ καὶ γενικῇ ὁμοφωνίᾳ, Ἀλλ' ἐσμὲν βέβαιοι ὅτι ἡ πρώτη τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένων ἀρχόντων πρότασις ἔσται τὸ νὰ διαμείνωσιν ἀκόμη στρατεύματα εἰς τὸν τόπον, λόγῳ τοπικῆς φρουρᾶς ἢ ἀναχαιτήσεως πρὸς καιρὸν ὑπονοουμένης τινὸς νέας ταραχῆς, ἐνῶ πάλιν βέβαιοι ἐσμὲν ὅτι ἐὰν εὐρίσκοντο

καὶ ἡ εὐγενία των, μὴ ἐξαπατούμενοι ἢ προσκρούμενοι νὰ ἐξέλθωσιν ἤδη μεθ' ἡμῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει τῆς Τρανσυλβανίας, ὅπου νὰ μὴ ὑποπτεύσωσι πλέον τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς των, ἤθελον διομολογήσει ἐκ τῆς ἰδίας πείρας τῶν προδιατρεξάντων ὅσα καὶ ἡμεῖς ἐν συνόψει ἐκτιθέμεθα ἐνταῦθα καὶ ἴσως καὶ πλείω, ὡς αὐτόπται πρὸ ἑνὸς χρόνου περίπου ἤδη καὶ σφαγῶν καὶ διαρπαγῶν καὶ βεβηλώσεων, ὅπου κατὰ διαφόρους περιστάσεις συνέβησαν ὑπ' ὄψιν τῶν ἰδίων, καὶ τὰς ὁποίας οὐ μόνον δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀρνηθῶσιν, ἀλλὰ καθὼς νομίζομε ἤθελον εἶναι καὶ εἰς κατάστασιν, εὐρισκόμενοι ἐν ἀφοβίᾳ, νὰ τὰς περιγράψωσι μὲ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ χρώματα τῆς τουρκικῆς ὠμότητος.

Τοιαῦτα προβλέψαντες καὶ ἐπὶ τῇ παρούσει περιστάσει τῆς μετακαλέσεως τῶν εἰρημένων ἀρχόντων, διευθύνομεν τὴν περιγραφὴν τῶν καθ' ἡμᾶς φρονημάτων πρὸς τὴν αὐτῆς ἐξοχότητα, καὶ καθήκοντα ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ τόπου ἐκπληροῦντες, χρέος ἡγούμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἰκεσίαν μας, ὥστε νὰ γνωσθῶσιν ἐγκαίρως πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν ὡς καὶ ἐγκαίρως πάλιν μὴ ἀποσιωπηθείσης τῆς διαμαρτυρήσεως ἡμῶν.

Ἐν τοσοῦτῳ ὑποθελγόμενοι τῇ γλυκεῖᾳ ἐλπίδι τῆς καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐπιτεύξεως τῶν ὧν κατάλογον ἀφιέμεθα, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποφαινόμεθα τῆς ἐξοχότητος τῆς

εὐπειθέστατοι δοῦλοι

Braşov, 1 iunie 1822

Ex[celență]

Pe cînd, cu mulți ani în urmă, simțeam într-adevăr la orizontul patriei noastre rezultatul prea puternicii ocrotiri a puternicii Rusii, căci datorită ei și numai ei au fost respectate temeiurile întocmite în diferite timpuri și tratatele în favoarea și pentru ajutorul neamului ortodox al Țării Românești, precum și biserica religiei noastre ortodoxe a fost respectată și drepturile locului au fost încuviințate și privilegiile parțiale au fost păstrate, nu putem să nu mărturisim în gura mare sentimentul cordial al nemărginitei noastre recunoștințe către această prea pioasă puternică monarhie și nici să trecem sub tăcere faptul că, fără puternica ei egidă, de mult patria noastră ar fi devenit ceea ce este astăzi, cînd a survenit această situație, de care nu ne îndoim că este vremelnică, dar nenorocită pentru existența ei.

Patria noastră, excelență, de mult a scăpat de voința absolută a cîrmuirii ei legale, fiindcă, spre fericirea neamului românesc, a găsit rival aici pe protectora noastră care ne apără. Dar cîrmuirea legală, nutrind de mult, precum se vede, din cauza rivalității, un scop lăuntric, a găsit pretext turburarea întîmplată care deja de mult s-a risipit și sub cuvînt de apărare, vorbă să fie, a folosit prilejul și se gîndește în mod deosebit la grija ei, adică la faptul de a pregăti o epocă de un sistem nou de organizare, după chipul ei de a gîndi și a voi.

Teoria noastră se dovedește din faptele care sînt. Se zice că Țara Românească este cîrmuită astăzi de caimacam și de boieri creștini. Dar această cîrmuire este

aparentă, deoarece din poruncile zişilor se execută poruncile [turcilor]. Fără îndoială şi fără putinţă de tăgadă totul se porunceşte după punctul de vedere turcesc şi poruncindu-se după punctul de vedere turcesc, este lipsită ţara de orice drept din punct de vedere religios, politic şi omenesc. Zicem din punct de vedere religios, fiindcă din cauza rămînerii fără rost în ţară de pace şi linişte a trupelor turceşti, sînt călcate datinele absolute şi libere ale bisericii, păstorii sînt stingheriţi să dea sfaturile lor părinteşti şi să îndeplinească sfintele lor îndatoriri; în acest sens, şi prin urmare, nu puţin se strică dogmele religioase, precum pildele de pînă acum mărturisesc îndeajuns.

Politiceşte şi omeneşte Ţara Romînească este lipsită de dreptate fiindcă în loc de dreptate şi echitate străluceşte neomenoasa şi vădita nedreptate, în loc de păstrarea datinelor locale şi particulare, ele sînt zilnic desfiinţate şi în sfîrşit în loc de lege stă sabia mînuită după plac, sau cel puţin pedeapsa fără judecată, iar cîrmuirea dregătorilor creştini, cuprinsă în acest sistem general, este fără să vrea obligată să se supună bunului plac al stăpînitorilor şi să acţioneze după cum dictează cruzimea lor.

Ştiind că acestea sînt părerile stăpînirii legale din ţara noastră, am prevăzut de la început rezultatul trimiterii boierilor din Bucureşti la Constantinopol¹. Am bănuیت pe drept cuvînt tot ce va delibera zisa stăpînire despre viitoarea soartă a acestei provincii şi despre susţinerea datinelor sistemului local şi că în sfîrşit se va vedea că tot ce va fi hotărît sau poruncit provine fie din mărturia sau din rugămintea zişilor boieri. Dar fiind la îndoială încă de pe atunci, din cauza că de loc nu cunoşteam cum stau lucrurile, noi am trecut sub tăcere concluzia noastră şi am fost numai cu băgare de samă, ca să ne încredinţăm după aceea.

Acum cîteva zile am aflat că boierii amintiţi au fost întrebaţi şi au discutat la Constantinopol despre toate cîte privesc Ţara Romînească în împrejurările de acum². Dar, fiindcă socotim că este de la sine înţeles că prezentîndu-se zişii

¹ Delegaţia boierilor din Ţara Romînească, care a plecat spre Constantinopol încă de la 22 martie, a fost alcătuită din: banii Grigore Ghica şi Barbu Văcărescu, clucerii Mihăiţă Filipescu şi Filip Lenş, vornicul Nicolae Goleşcu şi căminarul Iancu Cocorăscu (vezi « Jurnalul mergerii boierilor deputaţi în Ţarigrad », Acad. R.P.R., mss. rom.: 23, f. 200; 55, f. 171; 336, f. 91; 566, f. 130; 1753, f. 30—33. Publicat de E. Vîrtosu, 1921. *Date...*, p. 146—155. Unele date şi la N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 132 şi în *Hurmuzaki*, XX, p. 711). La 23 martie a plecat spre Constantinopol şi delegaţia boierilor moldoveni, alcătuită din: marele logofăt Ioniţă Sturza, banul Ioan Tăutu, vornicii Gh. Cuza şi Iordachi Răşcanu, aga I. Greceanu, hatmanul Const. Cerchez (*Hurmuzaki*, XX, p. 712). (Jurnalul moldovenilor, sub titlul: « Mergire boierilor dipotaţi la Ţarigrad », la Acad. R.P.R., ms. rom. 110, f. 75—82. Publicat de M. Drăghici, *Istoria Moldovei*, II, p. 133 şi urm.). Boierii moldoveni duceau cu ei şi armagzarul din partea a « a tot norodul » prin care se cerea ca în fruntea ţării să fie ales un sfat alcătuit din boieri (N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 139—148).

² Vezi « Cererile boierilor celor duşi în Ţarigrad. 1822, mai », întocmite în 26 puncte, prin care se prevede domnie pămînteană, izgonirea străinilor şi modul de organizare a ţării (Acad. R.P.R., ms. rom. 322, f. 150; ms. rom. 3256—cronica Dirzeanu, f. 98. v—100 v.; ms. rom. 4075, f. 49. Publicate de: E. Vîrtosu, 1921. *Date...*, p. 155—158; N. Iorga, *Izv. cont.*..., p. 134—136 şi incomplet de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 214—216).

boieri nu vor vorbi potrivit cu situația lor de [delegați] acolo, ci toate le vor spune după placul Porții, cum li se va porunci, sau cum vor observa și vor afla că este în soglăsuire cu scopul chemării lor (fiindcă altfel desigur își primejdiesc propria lor viață): rugăm pe excelența voastră să fiți din timp prevăzătoare și dacă socotiți și dvs. să raportați în mod special despre aceasta curții împărătești, protectoarea noastră, arătând că un obicei al țării este, precum știți din marea dvs. experiență, că la toate întocmirile politice ale unui sistem local, o conferință sau o hotărâre luată unilateral privind interesele locale generale nu durează, dacă nu se organizează de întregul corp, atit al clerului cît și al clasei boierești, cu atit mai mult cu cît ceea ce va ieși în această împrejurare critică, fiind făcut astăzi la Constantinopol, nu poate fi socotit sau nu poate să existe decît ca ceva care provine în mod silit din cauza cunoscutei orori a despotismului otoman.

Pe lângă aceasta îndrăznim mai ales să asigurăm pe excelența voastră că chiar dacă admitem o aranjare oarecare vremelnică a lucrurilor, oricare ar fi organismul sistemului de cîrmuire al Țării Românești, în viitor, este de ajuns ca el să aibă drept temei rămînerea mai departe de trupe în țară, oricît de puține la număr s-ar hotărî să fie, ca să pricinuiască desigur aceleași nenorociri, de care de acum cincisprezece luni le suferă nenorocita țară, nu numai fiindcă în mod firesc e imposibil să se facă cea mai mică schimbare a caracteristicilor acestui neam turcesc, dar și fiindcă groaza răspîdită de mult cu drept cuvînt datorită prezenței acestor trupe, nu este cu putință să se risipească în alt chip decît numai cu plecarea lor completă. În felul acesta locuitorii vor scăpa de simțitoarea apăsare pe care o încearcă și de primejduirea propriei lor vieți, ce le stă în fața ochilor zi de zi, și se vor bucura în mod liber de dorita lor ușurare. Acest lucru să fie asigurat dinainte de către cîrmuire prin alte mijloace, oricare ar fi ele, mai potrivite sau mai lesnicioase, analoge împrejurărilor, care vor fi aprobate de tot clerul și de întreaga clasă boierească în deplină înțelegere și de comun acord. Dar sîntem siguri că prima propunere a boierilor aflați la Constantinopol va fi ca trupele să mai rămînă în țară pentru paza locală sau pentru a înăbuși vremelnic o nouă presupusă turburare.

Noi sîntem siguri că dacă și domniile lor nu ar fi fost înșelați sau împiedicați să vină cu noi în acest oraș al Transilvaniei, unde să nu fie nici o bănuială de primejdie a vieții lor, ei ar fi mărturisit din propria experiență a celor petrecute, tot ce arătăm și noi pe scurt aici, poate și mai mult, căci ei aproape de un an sînt martori oculari a măcelurilor, jafurilor și pîngărilor, care s-au săvîrșit în diferite împrejurări sub ochii lor, și pe care nu numai că nu le pot nega, dar precum credem ar fi fost în stare fiind în siguranță să le descrie în toate culorile caracteristice ale cruzimii turcești.

Prevăzînd acestea în împrejurarea de acum a chemării zișilor boieri, descriem excelenței voastre tot ce credem că e bine și, îndeplinind datoria noastră pentru fericirea țării, repetăm rugămîntea noastră ca acestea să se facă la timp cunos-

cute curții împărătești și să se știe că tot la timp nu am trecut sub tăcere protestul nostru.

Între timp, nutriend speranța dulce a obținerii celor trecute în listă, avem onoarea a semna prea supușii servitori ai excelenței voastre.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Villara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 272—273 v. Orig. grec. Ciornă cu multe ștersături și îndreptări.

38

29 iunie 1822

Divanul Țării Românești certifică buna purtare a lui Hasan bei și a trupelor sale.

De la otcîrmuirea Valahiei, chelerul prea puternicii împărății.

Fiindcă la apostasia ce dă streini s-au făcut aici în pămîntul țării noastre, care este știută, prea puternicul și milostivul nostru împărat au îngrijit de au trimis oștiri și au izgonit pe apostatați și ne-au scăpat din mâinile lor, între cari oștiri fiind aici și slăvirea sa luminatul Hasan bei, fratele luminăției sale Hacı pașii, muhafizul Giurgiului, nazîr peste oștirile de la Giurgiu, și în cită vreme au fost în țară și aici în politia Bucureștilor¹ s-au purtat cu bună orînduială spre ocrotirea țării, nu numai slăvirea sa, ci și agalele și ascherliii ce i-au avut, nefăcînd nimănui nici o supărare și pagubă.

De aceea și noi nu lipsim a adeveri printr-această carte mulțumita ce avem către slăvirea sa pentru această facere de bine ce am cunoscut în faptă la izbăvirea noastră de către apostatați.²

1822, iunie 29.

Troados vechilul mitropoliei,

pecete

Costași Negrea,

pecete

Romanitis[?]

pecete

Cost. Crețulescu [?],

pecete

Alexandru Fălcoianu

pecete

Ioan Stolnic

pecete

Mihalache Manu vel logofăt

pecete

Scarlat Grădișteanul vel vornic

pecete

Alexandru Crețulescu biv vel agă

pecete

Petrache Gor. pah.

pecete

stolnic Petrache Arion

pecete

Răducanu serdar

pecete

Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 350.

¹ Hasan bei a plecat din țară cu trupele sale la 4 iulie 1822.

² Hasan bei a obținut certificări asemănătoare pentru sine și pentru oamenii săi și din partea consulatelor străine din București (*Hurmuzaki*, XX, p. 731).

În septembrie 1823 boierii, mulțumind Porții pentru grija arătată țării, laudă din nou pe Hasan bei (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 419).

[Constantinopol,] 29 iunie 1822

Nota Porții către ambasadorii străini, pentru a numi la București și Iași numai câte un consul și câte un dragoman, care să nu mai fie însă dintre greci.

Acest după obicei tacrir dat din parte Înalțului devlet la anul 1237, la 9 a lunii șeval, cătră solul austriacesc ce să află lângă Înalta Poartă, asemenea s-au dat câte o copie solilor Angliei și a Galiei și rînduitului întru slujbile Prusiei, pentru ca să se treacă în condica ce este pentru consulaturile ce se află în Moldova și Valahia.

« Întru alcătuire ce pentru consuli, fiindcă este alcătuit ca să se rînduiască din partea prietenilor împărății la locurile mele cele de moștenire a Moldaviei și a Valahiei, cu împărătesc berat numai câte un consul cu al său dragoman, și, făcându-să de trebuință spre a lăcui numai acesta în orașurile cathedrii prințipatului, adică în București și în Iași, și căutînd pricinile orînduirii sali, să nu să afle întru alte mișcări și lucrări afară de slujba și de epistasiia sa, precum asemenea să nu să rînduiască consuli din raialele Înalțului devlet. Ci, consulul care să va orîndui din partea ori a căriia prietenești împărății, să fie din supușii aceiași curți și din nația aceia. Fiindcă s-au încredințat Înalta Poartă cu adevărat că de la o vreme consului ci să află în eparhiile aceste trimăt din parte lor, împotriva vechilor așăzemînturi, la fieștecare ținut câte un vechil, și acesta împotriva alcătuirilor și a bunei rînduiale a pămîntului, înșelînd cu oareșcare chipuri pe lăcuitori și raiale, îndrăznește la lucruri neplăcute și necuviincioasă, precum de a scrie sudiți.

Și iarăși unii din consuli și dragomanii lor, nefiind din supușii aceiași nații și stăpîniri, căriia sînt supuși, și pentru că să orînduiesc cu un chip și din greci, din care pricină s-au întîmplat în memlechet atîte știute păgubitoare lucruri, și ca de acum să nu poată a să urma asemenea întîmplări ci sînt socotite în pricinile cele vădite a nenorocirilor și necazurilor, întru care au căzut acum memlechetul, drept aceia, trebuința au cerut să se puie întru lucrare chipurile cele lucrătoare după stare dintii și după vechea buna rînduială. Pentru care, de vreme ci este îndestul spre a să afla câte un consul cu un dragoman al său în orașele Bucureștii și Iașii, făr' a fi din nația grecilor ci este strein neam cu consului, și de a să trimitte din parte consulilor vechili și la alte ținuturi, fiind lucru cu totul împotrivă către alcătuirile devletului și împotriva bunei rînduiale a locului. Și, mai ales că, osebit că este știut dintru câte întîmplări s-au văzut că acest fel de lucruri sînt acele care au stătut izvodire și pricină de a arăta din nou acum în sfîrșit la aceste două pămînturi atîte neîncuviințări și răutăți care cu osteneale s-au putut a să ridica desăvîrșit. Pentru că este vederat și cunoscut că asemenea întîmplări împotriva vechelor alcătuirii a devletului și împotrivoare bunelor rînduiale a locului ce să păzesc, nu va fi cu putință vreodineoară de a fi prielnic și că cel ce să află în slujbile prietenelor curți

ce sint înprietenate cu Înalta Poartă datorii este a slujbii și a orînduirii lor, ca să oprească și să depărteze aceste lucruri, au făcut cunoscută stare lucrului și s-au dat întru știință deobște de cătră Înaltul devlet, prin tacriruri, după obicei, cătră soli și cătră cei rînduiți lîngă Înalta Poartă cu slujbe din parte priiatenelor curți și cu arătare cum că este cerșut de către Înalta Poartă pentru ca cel de bun neam al nostru priiaten, conte de Luțov, deplin înputernicitul sol internunțiu a pre iubitei înaltului devlet preiatene împărății a Austriei, să nu sloboadă nici să priimască spre a să rîndui și pe la alte ținuturi cu nume de vechili, afară de acel rînduit de cătră curte Austriei, unul numai, consul. Și pe temeiul acela, ca consului și dragomanii lor să se facă din însuși supușii aceiași curți și din aceiași nație, iar nu să se rînduiască consuli și dragomani din neamul grecilor, fiind raiale a Înaltei Porți. Și spre a să face sîrguință cu luare aminte ca să să întărească și să să adeverească legăturile cele statornice ci să pătreac între priiatenile curți a dragostii și a armoniei cei cu curățenie.

S-au scris acest tacrir după obicei și s-au dat la mai sus numitul preiatenul nostru ».

Acad. R.P.R., doc. CXXXI/190. Trad. rom. cont.

40

5 iulie 1822

Mihalache Manu și Grigorie Romanit roagă agenția austriacă să înștiințeze « unde se cuvine » despre « niște hoți arnăuți ce au ieșit din ținutul Sibiului » și fac jafuri în Țara Românească.

Către cinstita c[hesaro] c[răiască] aghenție.

Din alăturata notă ce au trimis dumnealui caimacamul Craiovei, va lua îndestulă pliroforie cinstita c. c. aghenție, de hoțiile și alte fapte rele ce au început a face în părțile locului niște hoți arnăuți ce au ieșit din ținutul Sibiului. Pentru care și noi cu drept poftim pe cinstita chesaro-crăiască aghenție, să binevoiască a face aceasta cunoscut unde se cuvine, că de acolo să se dea strașnice porunci pe la toate satele austriacești a se curma acest rău, nemaifiind volnici a ieși în țara Valahiei. Căci unii ca aceștia nu numai că fac multe feluri de răutăți, ci încă sînt și îndărătnici cu totul celor ce voiesc a ieși din țara nemțească în pămîntul lor ¹

1822, iulie 5

Mihalache Manu, Grigorie Romanitis

Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 352. Orig. rom. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 164.

¹ În poruncile trimise vătafilor de plai, se arată că guvernămîntul Transilvaniei a luat, la 7 septembrie 1822, măsuri pentru întărirea pazei și după cum atestă agenția austriacă « locurile de acolo în staturile chesaro-crăești sînt cu totul curățite de acest fel de tîlhari » (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 343—344. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 348—349),

[Constantinopol,] 7 iulie 1822

Barbu Văcărescu și Mihăiță Filipescu sînt numiți caimacami ai domnului Țării Romînești, Grigore Ghica.

Tălmăcirea prea înaltului ferman ce au venit pentru domnia măriei sale prea înălțatului nostru domn Grigorie Dimitriu Ghica voevod. 1822, iulie 7.

Lauda a neamului mesiei, cei ce vă aflați în memlechetul Valahiei boieri ai divanului, sporească-se supunerea voastră. Ajungînd această împărătească și înaltă poruncă, știut fie vouă, că izgonindu-se acum cu mijlocul cel cuviincios cele de mai nainte pricinuite apostasii și răscoale în două ale noastre de baștină împărătești locuri Valahii și Moldavii, cu ajutorul lui Dumnezeu s-au deșertat și s-au curățit aceste două provincii de scîrnavele stîrvuri ale apostatilor, ca să se întoarcă liniștirea și repaosul la nevinovatele raele. Sosit-au rîndul, ca să se orînduiască și să se puie domn. Dar fiindcă cei din ceată grecilor mai nainte domni, deosebit că au fost cei întiiu îndemnători și stăpîni ai revoluției și încă îndrăzneți de nelegiuiri și de violenții, în urmă au îndrăznit de au făcut o mulțime de zulumuri, și cu dosirea lor alocurea au arătat cu adevărat necredința lor, dar boierii pămînteni, slugile mele totdeauna privea a rămînea în punctu raghițiului și al supunerei; din care unii în trecutele zile viind la împărătescul nostru pămînt, încă mai mult au arătat cea netăgăduită credință și a nevinovățirii lor.

De aceea numai și numai spre creșterea odihnei și a statorniciei lăcuitorilor sărmani raele, fost-au împărăteasca noastră voință a se orîndui și a se alege domn dintr-acești pămînteni, după cum și mai nainte au fost. Și astfel acum s-au dăruit cu îndestulare și s-au orînduit din bogatele mili împărătești domn al memlechetului Valahiei, Grigorie Ghica¹ (al căruia sfîrșit să fie cu bine), întărirea celor mai întii din neamul mesiei, ca unul ce este din cei cu ipolipsis în oraș boieri pămînteni.

Deci fiindcă numitul domn, după cum urmează, plecînd de aici este să vie la Silistra spre a-și pune în orînduială ecpaiaua sa, și pînă ce va ajunge la locul său ca să se puie în bună orînduială și otcîrmuire numita țară și ca să se ocrotească sărmana raia și cu multe chipuri să-și arăte faptele nevinovățirii și a sadacatului, s-au orînduit și s-au așezat caimacami domnești din cei ce sînt boieri pămînteni veniți cu dînsul în Țarigrad, întărirea neamului

¹ Firmanul de numire ca domn a lui Grigorie Ghica, cu conținut similar documentului de mai sus, emis la 1 șeval 1237, adică 1 iulie 1822 (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 391—392).

Acad. R.P.R., ms. rom. 261, f. 5; pach, DCCCIV (fost ms. rom. 1062), f. 278—281, Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 320. Vezi și rapoartele consulare austriace din 9/21 și 11/26 iulie, *Hurmuzaki*, XX, p. 735—737).

mesiei, banul Barbu Văcărescu și aga Mihăiță Filipescu (a căror supunere sporească-se) și pînă ce va sosi numiții caimacami¹ în București, deopotrivă să vă sîrguiți spre căutarea și îndreptarea celor trebuincioase slujbe și maslahaturi ale memlechetului. Aceasta chiar prin tacrir s-au cerut de către numitul domn, ca să se scrie înaltă împărătească poruncă către voi. De aceea și s-au făcut împărătesc firman al meu, ca să lucrați și să vă purtați după cum s-au zis și într-adins s-au scris și s-au trimis această împărătească înaltă poruncă. Deci pînă va sosi acilea cei din partea domnului orînduiți caimacami, să vă siliți și să vă sîrguiți într-o unire, spre a căuta și a îndrepta cu credință cele de trebuință slujbe după obiceiul ce este și să săvîrșiți cea mai trebuincioasă slujbă a ocrotirei săracilor și a neputincioaselor raele și să puneți în bună orînduială maslahaturile memlechetului, sîrguindu-vă pentru odihna și repaosul săracilor și ocrotirea lor de nedreptăți și jafuri. Pentru aceasta s-au scris acest împărătesc și înalt ferman, prin care poruncim, ca cum va ajunge să vă purtați după cum vi s-au zis, și să lucrați după netăgăduitele semne ale supunerii acestui în scris împărătesc înalt firman ce cere după datorie supunere, și cu totul să vă depărtați de cele împotriva. Așa să înțelegeți, și la sfintele noastre semne să fiți supuși.

S-au scris la sfîrșitul lunii seval în anul 1237.²

Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 353—355. Orig. grec. și trad rom. cont. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 320—321.

42

12 iulie 1822

Îndatoririle lui Arif aga, numit beșleagă peste 40 de neferi în ținutul Botoșani.

Căimăcăm[ia]

Prin alegerea dumisale bașbeșleaga, se rînduiește beșleagă la ținutul Botoșani pe dumnealui Arif aga, care va avea cu sine patruzeci neferi, a căroră leafă li va fi cîte douăzeci lei pe lună de om; a căruia datorie și urmare ce are a păzi, sînt aceste:

1. Rînduitul beșleagă va ave neferi lîngă sine, va șede în tîrg lîngă dumnealor dregătorii la locul dumisale osăbit, și în ceasul ce dumnealor dregătorii

¹ Destituirea caimacamului C. Negri a fost adusă la cunoștință prin buiurultiul seraschie-rului de Silistra, primit la București în 6 iulie 1822. (*Hurmuzaki*, XX, p. 730).

² În ziua de 7 iulie, cînd primesc această poruncă împreună cu firmanul de numire a noului domn, boierii trimit prin pașa de Silistra un arzmagzar de mulțumire și o scrisoare către domn, prin care-l pun la curent cu măsurile luate imediat după primirea firmanului (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 356—357. Toate aceste acte publicate de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 321—323 și de N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 163—169).

ii va arăta niscaiva supărări ce [se] vor pricinui lăcuiitorilor despre ascherlii trecători, să saie îndată și să margă să-i apere; și să puie la cale odihna și nesupărare lăcuiitorilor, silindu-se a scoate și ceea ce se va răpi de către ascherlii de la lăcuiitori.

2. Dacă se vor ivi niscaiva tîlhari, făcători de răutăți ¹, dumnealui beșleaga să-i prindă, să-i dei la dumnealor dregătorii și dumnealor dregătorii, după porunca ce au a-i trimite aice.

3. Să fie cu mare privighere și îngrijire despre tîlhari, eteriști, ca nu cumva ivindu-se să facă supărare lăcuiitorilor. Și pentru asămine pricini, îndată cu dumnealor dregători să răpadă înștiințare aici.

Întru toate aceste datorile dumisale se va sîrgui a le împlini, fiind toate aceste pentru nesupărare credincioaselor raiele a prea puternicii și hrănitorei noastre împărății

Petrachi Sturza, vel vistier ²

1822, iulie 12 ³

Acad. R.P.R., pach. MLXXIII^a (fost ms. rom. 1200), f. 21. Orig. rom.

43

20 iulie 1822

Măsuri pentru despăgubirea locuitorilor Moldovei, jefuiți de ieniceri.

Cărți di la căimăcămie pe la toate ținuturile, pentru zăloagele ieniceri.

Căimăcămia

Cătră... ⁴

După jabolile lăcuiitorilor pentru zăloagile ieniceri, ce au fost pe la satele lor, după ce în silă ș-au luat lefi de pi la lăcuiitori, apoi au pricinuit și alte cheltuieli și păgubiri, precum și la ridicare lor de prin sate au urmat așămine păgubiri, cari toate aceste fiind trebuință a să ști, după porunca ci este inadins,

¹ La începutul lunii iunie a apărut un grup mare de «hoji» iar în a doua jumătate a lunii iulie apar «briganzi» în jurul Focșanilor (*Hurmuzaki*, X, p. 165, 172—173).

² O dată cu numirea lui Ioan Sandu Sturza ca domn al Moldovei, la 9 iulie, au fost numiți căimacami vornicul Teodor Balș și vistierul Petrache Sturza (Firmanul de numire: Acad. R.P.R., doc. CXXIII/49; CCCLX/60. Copii rom. cont. în mss. rom. 55, f. 225; 98, f. 31—32; pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 344—348. *Hurmuzaki*, XX, p. 732—734).

³ O altă poruncă identică este dată la 23 august același an pentru orînduirea lui Osman aga delibaș ca beșleagă la ținutul Fălciului. Acel act mai are în plus trei rînduri, scrise în limba turcă, care înseamnă: « În anul 1237 [= 1822] s-au luat banii de la 37 de sate pe seama beșliagalîcului și nu le-a rămas nici o datorie de bani. Osman bei. 27 muharem [12] 37 » [= 23 august 1822]. Urmează pecetea turcească, cu inscripția: Abdi Osman, 1237 (același pachet, f. 270).

⁴ Loc alb.

să scrii dumilorvoastre ca cu grăbiri să rînduiți oameni vrednici și cinstiți, să umble prin satele ținutului acelu, ca să facă cercetare cu amănuntul și catagrafie arătătoare de toate păgubirile ce au făcut lăcuiitorilor prin sate, arătînd și numile lor și din ce [zăloage] au fost, și pînă în zece zile să se triimată la visterie, ca să se urmeze aceia ce va fi poronca.

1822, iulie 20

Teodor Balș vornic.
Petrachi Sturza vel vist.

Arh. St. Iași, ms. rom. 10, f. 89. Orig. rom.

44

Constantinopol, 20 iulie 1822

Poarta interzice turcilor, cu excepția capanților prevăzuți cu « teșcherele și fermane », intrarea în Țara Romînească.

Traducerea împărătescului ferman către măriia sa.

Alesule între domni din neamul creștinesc Grigorie Ghica voevod, domnule al Valahiei, fie-ți sfirșitele bune.

Ajungînd acest al meu împărătesc înalt ferman, cunoscut să-ți fie că, cu toate că în felurite vremi s-au dat strașnice porunci neamurilor de la împărăteștile mele sarhaturi de a nu da voie să între în provincia Valahiei nici un locuitori din sarhaturile de prin prejur și din iamaci cu cuget de a supăra raialele, afară din capanlii ce sînt orînduiți cu teșcherele, fiindcă provincia Valahiei se socotește o cămară a împărăției mele, și în sfirșit locuitorii acei¹ raiele este trebuință a fi păziți de orice supărare; dar, fiindcă din pricina întîmplatei răzvrătiri în acest curs de vreme, unii întrînd în zisa provincie supt pretext ostășesc, au întreprins supărări către săracele raiele prin feluri de năpăstui, este trebuință a se popri pe viitor intrarea unora ca aceștia și afară din adevărați neguțători capanlii cu fermanuri nimeni din cei ordineri să nu îndrăznească a trece în Valahia. Și ca să se facă în acord convenita silință, s-au dat la feluri de locuri felurite porunci, precum prin tacirul tău te-ai rugat; și, pentru această a ta rugăciune s-au cercetat condicile și s-au văzut că afară din neguțătorii capanlii cu fermanuri și teșcherele, pentru că este poprit de a intra în ambele locuri fieșce turc, s-au dat acum în parte osebite împărătești porunci către toți vezirii, mirmiranii, ce se află pe la marginile Dunării.

De aceea și tu, avînd luare aminte la acest important lucru, să te silești ca, afară din capanlii cu fermanuri și teșcherele, să nu îndrăznească nimeni

¹ În text: iei.

a intra în provincia Valahiei; pentru care ți s-au trimis această a mea înaltă împărătească poruncă.

Drept aceea, ca să te silești și tu mai mult spre a se executa această a mea înaltă împărătească voință, intradins s-au dat această a mea înaltă împărătească poruncă.

Îndată dar ce va ajunge, după datoria ce ai a-i arăta toată supunerea și ascultarea, să te grăbești a executa fără strămutare cele printr-însa dispozate, depărtându-te și fiindu-ți frică de a urma împotriva. Așa să știi și să fii supus la împărătescul meu semn.

Anul 1237, al nostru 1822, zilcade l-iu, în pázitul de dumnezeu, Costandinopol.

Pentru traducere întocmai,
Șeful secției grecești, C. Tîrnoveanu.

Arh. St. Buc., Documente diplomatice, II/129. Orig. turc., cu trad. grec. și rom.

45

[București,] 22 iulie 1822

Caimacamul Țării Românești, Barbu Văcărescu, scrie mitropolitului și boierilor refugiați la Brașov să se întoarcă în țară.

Cu fiiască plecaciune închinându-mă, sărut cinstită prea blagoslovitoare dreapta prea sfinției tale părinte mitropolit al Țării Rumânești, și prea sfințele părinte arhiepiscop al sfintei episcopii Buzău, și [cu] multă dragoste mă'nchin dumneavoastră fraților boieri ai patriei noastre, carii încă pînă acum vă veți fi aflînd în coprinsul Brașovului.

Priimind cinstită și frățească scrisoare de la 13 ale următorului¹, răspunsul ce s-au trimis al bunei vestiri după tilmăcirea prea înaltului ferman pentru oblăduirea țării noastre², care s-au încredințat mării sale Grigorie Ghica vv., și m-am bucurat pentru buna dumneavoastră rîvnă a purcederii de acolo și a venirii aici. Vestesc și eu că cu ajutorul lui dumnezeu, ieri la 21 am sosit aici în București, împreună și cu ceilalți frați boieri caimacami. De aceea să binevoți a veni și dumneavoastră să înbrățișem cu toții trebile țării, spre o bună oblăduire după prea înaltele împărătești porunci și după bunăvoința și porunca

¹ Mitropolitul Dionisie, scrisese din Brașov caimacamului confirmînd primirea înștiințării despre numirea domnului, promițînd că el și boierii se vor întoarce îndată în patrie (Acad. R.P.R., pach. DCCCXV, fost ms. rom. 1063 f. 426. Publicat în *Bis. ort. rom.*, XVII, p. 27).

² La 10 iulie s-a trimis « a doua carte către boierii din Brașov și copia firmanului » (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 359; publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 324). Prima scrisoare a lui Gr. Ghica către boierii din Brașov a fost trimisă la 1 iulie (Acad. R.P.R., pach. DCCCXV, f. 427. Publicată în *Bis. ort. rom.*, XVII, p. 25—26).

mării sale lui vodă. Îndestul fiindu-mi greutatea [cu] care am luptat în cursul vremii, de cînd am venit, după cum cu încredințare poate fi cunoscut și dumnv.

Și aștept bună venire, ca să ne vedem sănătoși.

1822, iulie 22.

Sînt al prea sfințiilor voastre fiu sufletesc și al dumnv. ca un frate și slugă
Barbu Văcărescu

Acad. R.P.R., pach. DCCCV (fost ms. rom. 1063), f. 425 v. Copie rom. contemp. Publicat în *Bis. ort. rom.*, XVII (1893—1894), p. 27—28. O altă scrisoare a aceluiași, cu un conținut aproape identic, trimisă la 28 iulie se află la Acad. R.P.R., pach. DCCCXIII (fost. ms. rom. 1071), f. 201 201 v.

46

25 iulie 1822

Vistierul din Mehedinți, Nicolae Boboc, fost căpitan de panduri, roagă pe Costache Samurcaș să dispună ca toți cei care au participat în 1821, împreună cu el, la jefuirea lui Manolache Hiotu, să fie obligați a contribui la despăgubirea acestuia.

Prea cinstite dumneata biv vel cămărași.

Jăluiesc dumitale că după judecata ce am avut la departamentul cremnalion cu un Manolache Hiotu¹ pentru o sumă de jafuri ce s-au jăfuit după venirea oștirilor împărătești aici, care jaf s-au săvîrșit de un Mitroi căpitan cu alți căpitani i panduri din înserisă porunca mea și a unui Iancu Enescu ce să află înăuntru, fiind înșine mai mari căpitani peste panduri, în cele după urmă m-am învoit cu Hiotu de i-am dat zapis ca să-i plăfesc acel jaf, cu taleri 3685 în soroc de trei luni și eu să apuc pă cei mai jos arătați, carii mai mult s-au împărțit dintr-acest jaf și sînt în osîndă.

De aceea mă rog dumitale, fiind cu păcat numai eu dintre atîția înși să fiu în plașcă, să fie cinstita porunca dumitale cu a să orîndui un logofăt de la cinstitul divan împreună cu doi vrednici mumbașiri, să apuce pă fieșcare a plăti sau a da ceea ce au luat dintr-acest jaf.

Apoi, cum va fi mila dumitale.

Polcovnic Vasile Ghelmegeanu, Iovan Grecu căpitan ot Sălătruc i Nicola Colțan căpitan ot Bălțați, Ioan brat Mateiță căpitan ot Plopi, Vasile Crăpatu² ot Rogova i Preda Stuparu, Năstasie ot Oreviță, Matei Luca ceașul, Sava Săpun căpitanul, Dinu Bocănel ceașul i Trandafir ot Orevița, Stoian Ținul ot Danceu, Fota Dăncău cumpănașu.

¹ Manolache Hiotu din Timna în a cărui casă pandurii lui Tudor au asediat pe Dumitrache Protopopescu și pe Dinu Bildea la începutul răscoalei (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 35).

² Vasile Crăpatu a fost căpitan de panduri. La 22 martie 1821 merge în misiune de la Craiova la Broscari (E. Vîrtoșu, *1821. Date...*, p. 49).

Au luat 60 vedre rachiu Gheorghe geambașu ot Cremina și alții care vor mai arăta aceștia.

Al dumatiale prea plecat

Nicola Boboc vistier¹ din sud Mehedinți.

[Rezoluție:]

Costache Samurcaș biv vel cămăraș, caimacam acestor cinci județe.

Dumneavoastră boieri judecători ai departamentului cremalion, unde au fost pricina orînduită în cercetare, poruncim să cercetați și jalba aceasta și la cererea ce face jăluitoariul să ne arătați prin anafora.

1822, iunie 25

Pecetea caimacamului biv vel sluger.

De la departamentul cremalion,

Pricina ce arată jăluitoariul este într-aceștiași chip că Manolache Hiotu au jăluit cinstitei căimăcămii pentru acest Nicola Boboc vistier, arătînd cum că în urma venirii oștirilor împărătești, încă după ce însuși el i-au scos teșcherea de iertăciune, au zis prin taină acelu Mitroi ce l-au avut căpitan supt comanda sa și chiar de lîngă dînsul hrăpindu-l l-au bătut foarte rău și l-au jăfuit luîndu-i tal. 500 bani gata i o pereiche pistoale cu argint i un haimalău de argint i un ceasornic i un cal cu tacîmul lui i o cergă i o epăngea i o iapă i o vacă i 50 oacă lînă i 4 piei de cal și 600 vedre rachiu de prune, care toate acestea, după prețuirea Hiotului, fac tal. 3685. În dosul cărui jălbi s-au dat porunca cinstitei căimăcămii supt pecetea și a slăvirii sale silictar aga cu mumbașir orînduit, coprinzătoare ca în vreme ce acel jaf s-au săvîrșit după venirea oștirilor, să apuce pă jăluitoariul acesta și pă Mitroi ca ori să facă împlinire sau, pricinuind, să-i aducă în judecata acestui departament.

Urmare făcîndu-să cinstitei porunci, i-au și adus aici în cercetarea judecării, față cu Mihalache fiul și vechilul numitului Hiot, unde pricinuind numitul Boboc că jaful Hiotului nu s-au săvîrșit din porunca sa, au arătat Mitroi, împrativă, un răvași din trecutul leat 1821 iunie 28, cu 44 de zile în urma venirii oștirilor, iscălit de jăluitoari și de Iancu Enescu ce au fost otcîrmuitori mai mari ai aceloralanți căpitani și panduri, scris de către dînsul, cu coprire că pă de o parte să ia toate vitele i alte acareturi ale Hiotului, în scris pecetluîndu-le rachiul, să le trimiță foaie curată și pă de altă parte, să-l jăfuiască pînă în cămașă. Pă care răvaș încredințîndu-l Mitroi și, cu martori de adevărat, Nichiță jăluitoariul, Boboc în cea din urmă nu l-au putut tăgădui, zicînd Mitroi că după acest răvaș au făcut și urmare. Fără numai au pricinuit că nu au luat el de la numitu Hiot toți acei tal. 500 și celelalte lucruri, ci numai taleri trei sute optzăci bani gata i pistoalele i haimalău și ceasornicul. Din care bani și

¹ Nicolae Boboc, polcovnic de panduri în mai 1812 (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 17). În iunie 1816, comis în jud. Mehedinți, cînd prinde o ceată de hoși (V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, X A, p. 636). În martie 1821 se afla la Craiova, de unde trimite scrisori lui Tudor Vladimirescu la București (E. Virtosu, *1821. Date...*, p. 49).

lucruri iarăși zice că au dat jăluitorului Boboc tal. 250 i pistoalele și Iancului Enescu tal. 120 și haimalău, cum și ceasornicul i l-ar fi luat Vasile Ghelmegeanu, după ce s-au prădat, rămîind la el numai din bani tal. 110. Iar calu cu tacîmul i cerga i epăngeaua i vaca i lîna i pieile de cal și iapa s-au luat de ceilalți panduri ai săi, precum și din rachiu au băut și au luat pandurii lui cîtva atunci, cînd l-au pecetluit. Dar cel mai mult s-au luat pã urmă de cei arătați prin jlbă căpitanii cu pandurii lor, cît și de alți lăcuitori din partea locului, de l-au băut și l-au vîndut prin circiumi.

După care, vrînd judecată a face arătare prin anafora a cătră cinstitul divan, am văzut că jăluitorul Boboc s-au învoit cu vechilu Hiotului între dînșii dîndu-să datori prin zapis cătră Hiotu ca însuși el să plătească toți acei tal. 3685, în soroc de trei luni și el pînă atunci să-și caute cu cei ce îi va ști împărtășiți dintr-acest jaf.

De care nu lipsirăm a arăta cinstitei căimăcămii curgerea pricinii. Și de va fi primită cererea ce o face jăluitoru și să va găsi cu cale, să va arîndui mumbașir în fața locului ca să facă scumpă cercetare, și pã care din căpitanii i pandurii și lăcuitori va dovedi că s-au împărtășit dintr-acest jaf, să-i apuce ca ori să dea înapoi lucrurile ce va fi luat de la casa Hiotului, sau, neavîndu-le, să lc plătească cu bani, precum s-au legat și jăluitorul prin zapisul ce au dat la mîna păgubașului Hiot.

1822 iulie 27 ¹

Petre Stăncescu vistier

Dumitrache Poenaru

Theodor Podbăniceanu

[Urmează rezoluția caimacamului să se cerceteze și plîngerea jeluitorului asupra tovarășilor săi la jaf.]

Arh. St. Buc., Condica curții de apel Craiova, secția II, 904, f. 38v 39.

47

28 iulie 1822

Ciorna unei scrisori cu versiunea firmanului privitor la alegerea domnului, la înființarea oștirii pămîntene și la situația grecilor din Țara Romînească.

Cinstitul ²

Caimăcămii Valahiei au venit în trecută sîmbătă ³ la București și îndată, în putere strașnicului ferman ce avea, au luat frînele ocîr-

¹ Pricina dintre N. Boboc și M. Hiotu se judecă și la începutul anului 1823, la isprăvnicatul de Mehedinți, unde N. Boboc arată cum a fost chemat în mai multe rînduri de Tudor Vladimirescu să intre « în slujba norodului ». El s-ar fi eschivat, dar în cele din urmă nu s-a mai putut « izbăvi » ci s-a alăturat răsculaților, fiind numit străjuitor al județului Mehedinți. Susținînd că el nu l-a jefuit pe M. Hiotu, ci Mitroi, N. Boboc aduce martor pe Mihai sin Gheorghica din Hinova, fost pandur în 1821 (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 22—22v, 32v). Încă un act în această pricină, dat în septembrie 1823 (Fondul Glogoveanu, doc. 501, 1823).

² Titlul e neterminat.

³ Trecuta sîmbătă = 21 iulie.

muirii¹, încît prietini othomani au contenit de a să mai amesteca la cele politicești.

Iată, însămez articulele cele știute².

1. Domnii să stăpînescă în viață, dacă vor împlini datoriile lor și nu să vor abate la catahrisuri.

2. Murind domnul, să adune boierii divan și alegînd sau pe unul den beizadeli, sau din boieri, să-l triimață la Țarigrad cu anafora, spre a să întări alegire lor.

3. Beizadelile să fie la protipentada, adecă între cei mai întii boieri a divanului.

4. 36 000 oi a mumbaelii să să triimață pe tieșticare an la Țarigrad, asă-minea și obicinuitul sursat.

5. 12 000 oșteni pămînteni să ție țara să să ocîrmuiască de cătră spătari, carile cu viața sa, este răspunzător pentru liniște țării.

6. Îndată ce voevodul va ajunge la Sălistra, toată oaste să trage din București și în locul lor vini Gabanazoglu cu 2000 oameni, din caria 700 sînt spre paza țării, iar cielanți să să împărtaşcă pe la ținuturi. Aceștia au să rămii pînă cînd să vor alcătui cei de loc oșteni și atunce îndată să duc.

7. Boierii de acum să nu mai aibă trecuți scutelnici, dar nici poslușnici acei ce nu au moșii.

8. Mănăstirile grecești să nu să mai ocîrmuiască de cătră igumeni, ci de cătră ctitorii lor, carii au să triimață embaticul la cele din jos mănăstiri, să de samă mitropolitul la visterii, iar visterie are slobozării să întrebunțăzi ceea ce au prisos la trebuințele țării.

9. Grecii de acum înainte să nu mai figurarisască.

Pentru care s-au și scos și din cele mai mici slujbe sau dregătorii.

Alaltăieri au vinit cărți domnești cuprinzătoare că la 25 a lunii purcede niapărat domnul, fără a mai aștepta giimeșii cai numai și numai ca să nu facă corban băiramul. Cei mai dinainte caimacami să află slobozi, iar cel de la Craiova, în fieră la Vidin. Ierarhii încă n-au vinit, iar din boieri au vinit mulți, precum: vornicul Racoviță, Matachi, Tipan, Bălăcean, Nestor și tatăl Filipescului, știutul Mihălachi Pastiescul surgunitul, capichiaia la Ibraila.

28 iulie 1822

Acad. R.P.R., doc. CCLIX/188. Ciornă.

¹ Caimacamii au vestit imediat ce au sosit în țară, noile măsuri de administrație a țării; printr-o carte trimisă la Craiova, ei arătau printre altele și înlăturarea streinilor din slujbe (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 302—305. Publicat de V. A. Urechia, *Ist. Rom.*, XIII, p. 328—329).

² Autorul ciornei enumeră cîteva puncte, unele din ele figurînd și în «Cererile boierilor» prezentate la Țarigrad (Vezi nota 1 la doc. 37, vol. III).

[20—29 iulie 1822]

*Firmanul sultanului Mahmud către Grigorie Ghica vv. pentru
înlăturarea clerului grec din țară.*

Făcînd să sosească mesajul nostru către domnul Grigorie Ghica vodă, domn al Țării Romînești, pildă printre aleșii neamului lui mesia ale căruia zile să se sfîrșească cu bine, să fie cunoscut la primirea acestui semn împărătesc.

Fiind înlăturate tulburările și neorînduilele din Țara Romînească și din Moldova, socotite ca parte a împărăției mele, drept o favoare împărătească și miluire regească ți-am dat ție demnitatea de domn al Țării Romînești.

În scopul de a întări rînduiala în țară și a asigura liniștea și pacea locuitorilor țării și a raielelor, d-ta și boierii care au venit cu d-ta la Istanbul ați înfățișat la pragul împărăției mele o adresă în formă de mahzar, în limba greacă, din a căreia traducere am aflat de rugămîntea voastră și anume:

Avînd în vedere că în timpul foștilor domni fanarioți un grup de preoți greci au luat cu silă bisericile țării [voastre] pentru ei și au pricinuit felurite răutăți, ați cerut îndepărtarea și izgonirea acestor preoți, iar în cazul amînării uneia din dările destinate bisericilor din alte regiuni ale împărăției mele din partea bisericilor din Țara Romînească, ați cerut ca pentru încasarea lor patriarhul grec să nu trimită de aici vreun preot, ci să se adreseze printr-o cerere Porții, iar Poarta, din partea ei, să înștiințeze pe capuchehaiaua țării în această privință și ca chestiunea pomenitei slujbe să fie rezolvată în acest fel ați mai cerut pentru a nimici rădăcinile tulburărilor desființarea școalelor grecești, care erau înființate de către domnii fanarioți pentru a pregăti tulburări.

Dorința mea împărătească nefiind alta decît întărirea bunei rînduiei și a păcii în țară, asigurarea liniștei și a mulțumirii raialelor sărace și a locuitorilor, și pe de altă parte cererea voastră fiind potrivită trebuințelor, am dat înalta mea poruncă în această privință.

Totodată printr-o poruncă a vizirului s-a făcut cunoscut patriarhului grec să nu mai trimită preoți în părțile voastre, iar la nevoie să se adreseze Porții spre a fi chemat prin capuchehaiaua țării la Istanbul.

Potrivit hatihumaiumului meu s-a întocmit porunca împărătească de față.

După ce vei lua cunoștință de ea, trebuie să pui toate silințele tale pentru a te purta întocmai și a împlini tot ce cere credința ta.

Arh. St. Buc., Documente turcești, 303. Orig. turc.; fotocopie la « Fotografii de documente », pach. 4, doc. 11.

Iulie 1822

Perilipsis de suma încărcăturilor și cheltuielilor de la venirea oștilor turcești în Moldova și pînă la numirea domnului, în iulie 1822.

Perilipsis

Lei	Bani	
4 124 486	33	Toate cheltuielile oștinești socotite pînă la sfîrșitu lui iuni 1822.
2 998 265	48	se scade veniturile socotite pâr'la una iuli 1822
1 126 220	105	nu agiung spre istovire cheltuielilor pâr'la sfîrșitu lui iuni, cătră cari sumă se mai dătorează
155 903		ce la căutare sămii oștinești s-au hotărît a da înapoi, ce s-au încărcat la iraturi, însă: 118 384 rămășițurile împlinite din dările domnului Suțu, însă: 98 158 din cifert al 4-le pe mart, april și mai 1821 20 226 din goștina anului 1821 <u>118 384</u> 37 519- acei împrumutați de caimacamul Vogoride de la ispravnicii ținuturilor.
1 282 123	105	155 903 alcătuieste toată neagiungere a cheltuielilor oștinești pîră la una iulie 1822, cînd au îmbrăcat măria sa vodă caftanul domniei.

Acad. R.P.R., pach. MLXXIII^a (fost ms. rom. 1200), f. 14 v.

A N E X A 1

la documentul nr. 49

1822

Adunarea sumilor iraturilor sămii oștinești de la intrarea oștilor împărătești în Moldova și pînă la rădicarea lor.

Lei	Bani	
98 158		din rămășițurile cifertului al patrule: mart, april și mai 1821
20 226		rămășiță din slujba goștinii anului 1821
247 171		banii cheltuielilor oștinești ce s-au scos asupra lăcui-torilor țării i asupra treptelor în lunile iuli, avgust și septemvre 1821

Lei	Bani	
114 208		slujba desătinii anului 1821
50 212		hacul surugiilor împlinit în iuli, avgust și septemvre 1821.
529 975		
128 487		răsurili cifertului întâi: octomvre, noiemvre și dechemvrie 1821 i dajdia mazilo-ruptașilor, neguțătorii și jidovii hrivoliti
165 542		răsurile cifertului al doili: ghenar, februar, și mart 1822
14 569		de la dughenili și crișmile tîrgurilor asămine
125 903	78	răsurili cifertului: april, mai și iunii 1822
3 817		răsurili jidovilor hrivoliti, asămine.
968 293	78	
218 512		baniî împrumutării de la tagma bisăricească și de la bresle care s-au luat în lunile: ghenar, februar și mart și li s-au plătit cu sare de la ocnă, cite 5 lei suta
50 000		ajutoriu ce s-au făcut de la jidovii din cuprinsul țării, care s-au împlinit în lunile octomvrie, noiemvrie și dechemvrie 1821
11 218		de la armeni asămine
43 919		baniî împrumutării ce s-au luat de la breasla jidovilor din cuprinsul țării, pe care nu li s-au dat sare, ca creștinilor
1 851		de la crișmile de prin sati, agiutoriu la lefile beșlegilor
200 000		rămășița venitului moșilor mănăstirești și grecești din anul 1821.
138 796	60	din ocnele țării pînă la sfîrșitul lui dechemvrie 1821
132 523		slujba vădrăritului din anul 1821
131 054		din vamă pînă la sfîrșitul lui iunii 1822
273 513		din vînzarea ocnelor pe 6 luni din anul 1822 pînă la sfîrșitul lui iunie
4 300	90	dajdia țiganilor gospod, asămine
111 100		slujba goștinei anului 1822
49 109	60	plata pe zaherea ce s-au teslimarisit la Ibrăila
54 329	60	bani ce s-au împlinit de la slugi, oameni fără bir, ajutoriu la cheltuialile oștinești în lunile april, mart și iunie
369 888		baniî neajunsului cheltuialilor oștinești ce s-au împlinit în lunile iuli, avgust și septemvre de la lăcuiitorii țării i de la mazilo ruptași, bez răsurile ce intră în socotelile de la 1 iulie
1 019 652	60	alți bani ce s-au mai luat, precum de la bo[[l]ți de negoț, moșiile mănăstirești și alte condeie
324 019		bani împrumutării luați atît de cătră dumnealui caimacam Vogoridi, cît și mai în urmă din suma închipuită de la tagma boieriască

Lei	Bani	
169 702		ce s-au împlinit din țară pentru hacul surugiilor și cheltuiala menzilorilor pe 8 luni, de la zi 1 ghenar pînă la sfîrșitul lui avgust 1821
4 271 781	48	fac suma iraturilor sămii ce s-au închipuit de la intrarea oștilor și pînă la rădicarea lor

Acad. R.P.R., pach. MLXXIII^a (fost ms. rom. 1200), f. 12. Orig. rom.

A N E X A 2

la documentul nr. 49

[Octombrie] 1822

Perilipsis a sămei vistieriei pentru venituri și cheltuieli de la intrarea oștilor împărătești în țară și pînă la sfîrșitul lui iunie 1822.

Lei	Bani	
A d u n a r e a î n c ă r c ă t u r i l o r		
98 158	—	din rămășițurile cifertului al 4-lea mart, april și mai 1821
20 226	—	rămășița din slujba goștinei anului 1821.
247 171	—	bani cheltuielii oștinești ce s-au scos asupra lăcuitoților țării i asupra treptilor în lunile iulie, avgust și septembrie 1821.
115 708	—	desătina anului 1821.
50 212	—	bani, hanul surugiilor ce s-au împlinit în lunile iulie, avgust și septembrie 1821.
531 475	—	răsurile cifertului întii octomvrie și dechemvrie 1821 și dajdia întii a mazilo-ruptașilor, ruptile vistieriei și neguțătorii hrivovuliți.
128 487	—	răsurile cifertului al doile ghenar, februar și mart 1822 cu sporiul la zăci patru.
165 542	—	de la dughenile și cricimile tîrgurilor împliniți în lunile ghenar, februar și mart 1822.
14 569	—	răsurile cifertului april, mai și iunie 1822, scăzîndu-să sporiul la zăci patru.
125 903	78	răsurile jidovilor hrivovuliți în lunile april, mai și iunie 1822.
3 816	—	
969 792	78	
218 512	—	bani împrumutării de la tagma bisăricească și de la bresli cari s-au luoat în lunile ghenar, februar și mart și li s-au plătit cu sare de la ocnă, cîte cinci lei sută.

Lei	Bani	
50 000	—	cotrobunții de la jidovi din cuprinsul țării cari s-au împlinit în lunile octomvrie, noiembrie și dechemvrie 1821.
11 218	—	de la armeni, asămine.
43 919	—	bani împrumutării ce s-au luat de la jidovi din cuprinsul țării.
1 851	—	ce s-au împlinit de pe la crăcimile de prin sate, ajutoriu la lefitele beșlegilor.
200 000	—	rămășița venitului moșilor grecești și mănăstirești din anul trecut 1821.
138 796	60	din ocnile țării pîră la sfîrșitul lunii dechemvrie 1821.
132 523	—	slujba vădrăritului anului 1821.
131 054	—	din vamă
273 513	—	din ocnă } pînă la sfîrșitul lui iunie
2 171 179	18	
4 300	90	dajdia țiganilor gospod, pîr'la sfîrșitul lui iunie 1822.
49 109	60	plata pe zahariaoa ce s-au teslimarisit la Ibrăila.
54 329	60	ce s-au împlinit de la slugi i bejinari fără bir.
111 100	—	slujba goștinei anului 1822.
664 400	—	alți bani ce s-au mai luat.
53 019	—	bani ce s-au luat cu împrumutare de cătră dumnealui proin caimacam Stefanache.
169 702	—	bani ce s-au împlinit pentru hanul surugiilor după sămile dregătorilor cari s-au scos la luna lui mart.
3 277 139	108	
490 000	—	din 540 000 lei neagiunsul cheltuelilor ce s-au scos în țară în iuli, afgust și septemvrie și răsurile cifertului al 4-le.
400 000	—	ce să socotesc a cuprinde împrumutarea de pe la boieri
4 167 139	108	
A d u n a r e a s c ă d e r i l o r		
190 401	44	cheltuieli de cătră ispravnicii ținuturilor în tainaturile oștinești.
108 133	93	dați de cătră ispravnici în huzmeturile ascherliilor.
192 335	109	lefite beșlegilor i a neferilor de pe la ținuturi pîr' la sfîrșitul lui iunii 1822, precum și a dumisale bașbeșliagă pîr'la sfîrșitul lui afgust 1822.
149 144	—	ce s-au luat de cătră măriia sa proin sarascheriu Iosuf pașa i de cătră slăvirea sa chihaiia bei și agalile măriiei sale ce au venit cu oștile.
159 826	—	lefite ispravnicilor i vameșilor de pe la ținuturi și cheltuiala canțelerilor de la intrare a oștilor pîră la sfîrșitul lui iunie 1822.

Lei	Bani	
26 770	—	lefile neferilor ce s-au întrebuințat pe la ținuturi în săvîrsire de poronci.
13 268	100	lefile bucătarilor taingiuilor și alți oameni întrebuințați în slujbi pe la ținuturi.
15 678	—	rămășițuri a hanului surugiilor pîr'la sfîrșitul lui iunie 1821.
243 188	—	hanul surugiilor și cheltuiala ținerei menzilor pe 12 luni, de la zi întîi iuli 1821 pîr'la sfîrșitu lui iunie 1822.
1 098 746	106	
8 003	—	cheltuiți în madaoa cherestelilor pogorîti la Galați și trimisă la tarsanaoa împărătiască.
1 195 034	—	cheltuiți prin dumnealui proin caimacam Ștefanache Vogoride de la intrare oștilor și pîr'la sfîrșitu lui iunie 1822 bezi 723 513 lei ce s-au dat iarăși prin dumnealui în plata pe 6 luni a lefilor siimenilor împărătești care s-au trecut întru acea socotială.
51 187	—	huzmeturi prin visterie.
106 773	90	alti cheltueli i trebuinți oștinești.
392 876	—	cheltuiala magaziei tainaturilor i zahiriaoa ce s-au cumpărat pîră la rădicarea oștilor.
11 613	—	meremet și îmbrăcăminte conacilor oștinești.
2 257	—	bani rîpiți de pe afară de către oșteni.
5 100	—	dați în răscumpărare de robi de la urdie.
11 495	—	ce s-au cheltuit de cătră meimendar la urdiia de la Slatina și Săcul.
56 681	—	isprăvnicia curții, adică cheltuele de la pașa Capsi pîr'la sfîrșitul lui iuli 1822.
4 867	—	armășiia.
16 654	—	dobînzi de bani dați de cătră visterie.
11 723	107	rămășițuri ce nu s-au putut împlini.
2 973 011	63	
1 400 018	—	lefile siimenilor împărătești rînduiți spre paza țării supt ocîrmuirea slăvirei sale Chiuciuc Ahmet aga pe 12 pol luni, de la 10 septemvrie 1821 pîr'la 25 septemvrie 1822 cite 141 171 lei pe lună.
126 965	—	lefile boierilor divanului, a visteriei și a zapciilor pe 9 luni, de la zi întîi octomvrie 1821, pîr'la sfîrșitul lui iunie 1822. . . însă: lei 1 475 pe 15 zile din iunie 2 830 pe luna lui iulie 2 830 pe luna lui afgust 2 830 pe luna lui septemvrie 117 000 pe 9 luni de la zi întăi octomvrie pîr' la sfîrșitul lui iunie
		126 965

Lei	Bani													
91 495	—	izvodul de cheltuieli ce au mai dat la Silistra dumnealui caimacam Stefanache Vogoride.												
4 591 489	63	în lunile iuli, avgust și septemvrie... însă: 39 000 lefile beșlegilor 34 000 lefile ispravnicilor 4 800 lefile sameșilor 64 000 hanul surugiilor, cheltuielile menzilorilor 85 000 cheltueli, huzmeturi, tainaturi și alti trebuinți oștinești ce s-au făcut pîn'la rădicarea oștilor într-acești trii luni.												
226 800	—													
4 818 289	63													
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Lei</th> <th>Bani</th> <th>perilipsis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4 818 289</td> <td>63</td> <td>suma scăderilor</td> </tr> <tr> <td>4 167 139</td> <td>108</td> <td>suma încărcătorei</td> </tr> <tr> <td>651 149</td> <td>75</td> <td>nu agiung</td> </tr> </tbody> </table>	Lei	Bani	perilipsis	4 818 289	63	suma scăderilor	4 167 139	108	suma încărcătorei	651 149	75	nu agiung
Lei	Bani	perilipsis												
4 818 289	63	suma scăderilor												
4 167 139	108	suma încărcătorei												
651 149	75	nu agiung												

Acad. R.P.R., doc. CXXXIII/145. Orig. rom.

A N E X A 3
la documentul nr. 49

[13 iulie 1822]

Sama magazalii din Iași pentru zahirelile ci s-au dat în tainaturile oștinești de la 15 iunie 1821 pîn' la 13 iulie 1822

Griu ocă făină	Popușoi chile	
485 551	4 339	pe 67 zile, di la 15 iunie cînd au intrat oștile în Ieși și pîn'la 21 avgust 1821.
1 427 228	15 236	pe 143 zile de la 21 avgust pînă la 10 ghenarie 1822 cu teschereaua slăvirii sale Hogechian Nazâp efendi.
1 777 854	13 405	pe 184 zile de la 10 ghenarie pîn'la 13 iulie, cu teschereaua slăvirii sale Seit efendi.
3 690 633	32 980	în tainaturile urdiei prin slăviții nuzuli ci au luat omul slăvirii sale Hogechian efendi și nu au dat teschere.
	89	slăvirii sale Iusuf chehaea bei pe 7 zili din avgust, și teschere nu au dat.
	229	
	941	ci au luat Iusuf efendi omul slăvirii sale Hogechian efendi pe 16 zili în tainaturile săimenilor.
22 500	761	Dumnealui bașbeșli-agasî și neferii pîn'la 15 iulie
53 430	896	la conacul dumisale proin caimacam (Vogoride) și tainaturile a unora din pămînteni ci au fost în slujbă.

Grâu ocă făină	Popușoi chile
37 450	—
74 983	882
3 878 996	36 778

spre agiutoriuul celor lipsiți și săraci, fără chip de petrecire.
ci au ars în magaza la întimplare focului

I z n a s ă z a h e r e l e

Oi	Vaci
16 634	488
22 563	1 160
33 649	1 881
72 846	3 529

Pe 67 zile de la 15 iuni 1821 pîn'la 21 avgust
Pe 143 zile de la 21 avgust pîn'la 10 ghenar 1822, cu
teschereaoa slăvirii sale Hogečbian efendi
pe 184 zile de la 10 ghenarie pîn'la 13 iulie slăvire sa
Seid efendi, pentru care au dat teschere pe 332 804
ocă carne, scoțind 21 628 ocă a dumnealui bașbeșli-
agasî și alte tainaturi de pi loc, socotind oaia cîte 8
ocă și vaca cîte 40 ocă.

B e d e l u r i i e n i c e r i l o r î n b a n i

Lei
-----

165 000	pe 11 luni de la 1 sãptembrie pîn'la sfișitul lui iulie cîte 15 000 lei pe lunã
12 500	ci au luat la rãdicare ienicerilor mai mult piste bedeluri
20 000	slãvirii sale Nazãp efendi

A l ț i b a n i c i s - a u m a i d a t

20 000	slãvirii sale Nazãp efendi în madeaoa topciilor
105 500	s-au dat pe 12 luni la cei întîi ocîrmuitori oștenești și agali pentru zahere hasa bitirdisită
1 500	pentru boii tainaturilor
4 000	tîj slãvirii sale cheltuiala magazalii.

A p l ă c u r i

17 500	slavirii sale Hogečbian Nazãp efendi pe 7 luni cîte 2500 lei
9 000	slãvirii sale Seit efendi pe 12 luni cãte 1750 lei
320 000	în cheltuiala mãriei sale Osman pașã.

F î n , p a i e ș i l e m n e

165 000	tain harabasã fin iar carã de țarã 41 250
18 800	tain harabasã paie iar carã de țarã 9 400
19 297	carã lemne.

303 097

Arh. St. Iași, doc. CCLXII 5. Orig. rom.

[Începutul lunii august 1822]

Boierii moldoveni arată valiului de Silistra greutățile ce întâmpină în căutare de bani pentru întreținerea trupelor turcești și-i cer un împrumut de 200 000 lei pentru noul domn.

.....

Ne sfîm a mai cuteza să supărăm auzul înălțimii tale, adaogînd povestire și arătînd helhvalul țării Moldavvei ce vrednică de toată jăle și milostivire întru atîta, în cîte nu sîntem vrednici să găsim nici banii cei neapărați și trebuincioși întru cheltuielile oștilor ale împărăteștii mării, care sînt acele ce ne-au mîntuit din mîna apostatilor și din mîna morții, cu cît mai virtos să gășasc și o sumă de bani ce ne cere măriia sa vodă la Țarigrad spre întîmpinare cheltuielilor domniei¹. Pentru aceea fiindcă toți neguțătorii tîrgurilor sînt înprăștietii și tot alișverișul încă iaste înstîlpit după atîte zile de cînd au sosit aice devlet tătara, cercînd în tot felul, chip nu am găsit să putem împlini trebuința ce cu sfatul de obștie sfātuindu-ne și știind că măriia sa vodă iaste ciracul înălțimii tale și iaste cuprins de inaeturile pre strălucirii tale, am socotit a alerga și a ne ruga cu umilință, să binevoiești a da la Țarigrad polița înălțimii tale de 200 000 lei, ca să-i primască măriia sa vodă în neapărate cheltuielile sale, precum pentru aceasta scrie înălțimii tale și slăvirea sa Hagi Emin.

Și după sosirea mării sale la Silistra neapărat să va pune la cale plata banilor. Nădăjduim că regeaua obștii nu o vei treci cu vedere înălțimea ta, ce cu milostivire spre sinatul mării sale lui vodă vei binevoi a face această faceri de bine care deplin și vederat să să cunoască ceraclicul înălțimii tale și vom rămîne și noi în toate zilele vieții noastre datori a ruga pre milostivul dumnezeu pentru sănătate și pre strălucitului, viață, înălțimei tale și pentru ca să să adaogă și mai mult asupra înălțimii tale cu neconținere inaeturile și nazarul pre sfîntului și pre puternicului și mult milostivului împărat.

Acad. R.P.R., ms. rom. 98, f. 13 v. Copie cont.

---

¹ Noul domn, Ioniță Sandu Sturza. a fost numit prin firman la 9 iulie 1822 (Acad. R.P.R., ms. rom. 498, f. 12. Trad. rom. cont., copie. O copie la Muz. ist. a Partidului, neinventariată, și alta la Acad. R.P.R., doc. CXXIII 49, laolaltă cu scrisoarea din 2 iulie a domnului către caimacami și cu traducerea buiuruliului din 8 iulie pentru destituirea lui Șt. Vgoride din postul de caimacam. Circulara noilor caimacami prin care vestesc numirea domnului, la Arh. St. Iași, ms. rom. 10, f. 83 v 84).

Braşov, 14 august 1822

Memoriul mitropolitului, episcopilor și boierilor din Țara Românească către țar, împotriva numirii domnului Grigorie Ghica și împotriva abuzurilor făcute de Înalta Poartă.

Στεφανούπολις, τῆ 14 Αὐγούστου 1822

Κραταιότατε ἄναξ !

Καταναγκαζόμενοι πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἤδη χρόνου νὰ μείνωμεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Τρανσυλβανίας, ὅπου ἔχομεν τὸ ἄσυλόν μας, θεαταὶ τῶν δεινῶν ὅπου παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα παραβαρύνουσιν ἀκόμη καὶ σήμερον τὴν δυστυχῆ πατρίδα μας καὶ ὑποκείμενοι εἰς ταλαιπωρίας καὶ θλίψεις, δὲν περιεμέναμεν, κραταιότατε ἄναξ, εἰμὴ τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν τῶν πραγμάτων διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν καὶ περὶ τῆς μελλούσης μοίρας μας.

Ὁ εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας διορισμὸς τοῦ νέου αὐθέντου Γρηγορίου Γκίκα, ἄργοντος αὐτόχθονος καὶ ἐπισήμου τὴν κατὰ γέννησιν καὶ βαθμόν, θεωρούμενος ὡς μία ἔνδειξις ἀποδεξιώσεως ἀπὸ μέρους τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας τῶν προηγουμένων προβλημάτων τοῦ μινιστερίου τῆς Αὐτοκρατορικῆς αὐτῆς μεγαλειότητος, ἔπρεπε κατὰ τι νὰ μᾶς παρηγορήσῃ, ἀλλὰ κατ' ἄλλο μᾶς ἐλύπησε. Ἐπρεπε νὰ μᾶς εὐχαριστήσῃ, κραταιότατε ἄναξ, καθ' ὅτι δι' αὐτοῦ ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἐφαίνετο ὅτι θέλει νὰ ἀνακαλεσθῶσιν τὰ ἀρχαῖα μας προνόμια, καταργηθέντα διὰ τῆς παροράσεως τῶν παλαιῶν συνθηκῶν μας. Ἀλλὰ μᾶς ἐλύπησε τοῦτο μὲν διότι γινῶσκουσα τὰ δικαιώματά μας, δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου αὐθέντου εἰς τὸ γένος καθάπερ διέτρεχε τὸ πάλαι, τοῦτο δὲ καὶ διότι ὅλα τὰ φαινόμενα μᾶς βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα βουλεύεται νὰ καταστρέψῃ τὸ κατάστημα τοῦ τόπου ἀρχαιοῦθεν ἀναγνωρισθὲν καὶ ἐπικυρωθὲν δι' ἐπισήμων συνθηκῶν μετὰ τῆς προστάτιδος δυνάμεως τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς Μεγαλειότητος καὶ οὕτω νὰ φέρῃ τὰ δυστυχήματά μας εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν των, ἐν ᾧ ὁ τόπος ἐξ αἰτίας τῶν δεινῶν του δικαίως περιέμενε νὰ λάβῃ καὶ παρηγορίαν καὶ ἀνακουφισμόν.

Προσκλαιόμενοι πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ ἀνακτορικοῦ τῆς θρόνου τολμοῦμεν νὰ ἐκφρασθῶμεν οὕτως, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν καίμακάμηδων τοῦ νέου αὐθέντου, ἐμάθαμεν ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα θέλει ἀποστείλει τὸν αὐθέντην ὁμοῦ μ' ἕνα μέγαν ἀξίωματικὸν τσῦρκον ὡς διβάν ἐφενδεσὶ καὶ μὲ ἕναν ἄλλον παρόμοιον, ὅστις καπουτζίμπασης κατὰ βαθμόν καὶ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τοῦ μπεσλιαγᾶ εἶναι προσδιωρισμένος εἰς τὸ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν Βλαχίαν τὴν ἐπιστάσιαν ἑνὸς σώματος Τουρκῶν, πλείων τῶν δύο χιλιάδων ἐν ᾧ τοῦ λοιποῦ καὶ ἡ τοῦ ἑνὸς μόνου Τούρκου παρουσία εἶναι ἱκανὴ νὰ προσάξῃ φρίκην εἰς ὅλους τοὺς ἐκεῖσε κατοίκους.

Βλέπομεν πρὸς τούτοις, κραταιότατε ἄναξ, ὅτι ὁ πασὰς τῆς Σιλίστρας ἐξασκεῖ εἰς τὸν τόπον τὴν αὐτὴν ἐπιρροὴν ὡς καὶ ἐν τῷ διαστήματι τῶν ὑστερινῶν καταστροφῶν, καὶ συγχρόνως μανθάνωμεν πλαγίως ὅτι καὶ ὁ ἴδιος αὐθέντης ὀφείλει νὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν πόλιν διὰ τοῦ εἰρημένου πασᾶ καὶ νὰ λαμβάνῃ

δι' αὐτοῦ τὰς ἐπιταγὰς καὶ τὰς εἰς τοπικὰς ὑποθέσεις ἀναγομένης ὁδηγίας. Συνάγεται ἐκ τούτων, κραταιότατε ἄναξ, ὅτι ἡ τόσον εὐκταία ἐκκένωσις τοῦ τόπου ἀπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων δὲν θέλει βαλθῆ εἰς πρᾶξιν, ὅτι ἡ ἱερὰ θρησκεία μας καὶ ὁ πρεσβευὼν αὐτὴν λαὸς θέλουσιν ὑποφέρει τὰς ἰδίας ὕβρεις καὶ βεβηλώσεις καὶ ὅτι τὸ κατὰστημα τοῦ τόπου θέλει δοκιμάσει διασεισεις, καταστροφὰς τῶν ἀρχαιοθὲν καθιερωθέντων δικαιωμάτων του.

Ὁ δυστυχὴς οὗτος λαὸς καταπιέζεται καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν καϊμακάμηδων, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε διὰ φθοροποιῶν ἀπαιτήσεων χορταρίου καὶ ζαχαρέδων παντὸς εἶδους διὰ τε τὴν προμήθειαν τῶν μαγαζίων, ὅπου προσεδιωρίσθησαν εἰς τὴν Βλαχίαν πρὸς χρῆσιν τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ διὰ τὴν εἰς τὰ πέραν τοῦ Δουνάβεως μετακόμισιν αὐτῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς πληρωμῆς οὐδενός, ὁμοίως καὶ ἱκανῶν σαλαχόρηδων διὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν ἢ ἀνάκτισιν τῆς αὐθεντικῆς κούρτης, ὡσαύτως ἄνευ οὐδεμιᾶς πληρωμῆς, καὶ τέλος δι' ἀπαιτήσεων χρηματικῶν δασμῶν, ἔτι μᾶλλον φθοροποιῶν διὰ τὸν τόπον ὡς διόλου ἐξαντληθέντα.

Μανθάνομεν πρὸς δε ὅτι νὰ διενεργήθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν νέαι διατάξεις ἐπὶ τῷ τοπικῷ κατὰστηματι εἰς τὰς ὁποίας στοχαζόμεθα ὅτι ὅ τε αὐθέντης καὶ οἱ λοιποὶ εὐρεθέντες ἐκεῖσε ἄρχοντες, ἐκόντες ἢ ἄκοντες ἔπρεπε νὰ ἐνδώσωσι, καὶ ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ γέαι διατάξεις δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἔχωσι τὴν ἔννομον ἰσχύοντων ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κλήρου καὶ ὅλης τῆς ἀρχοντικῆς χορείας καὶ ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς προστατευούσης δυνάμεως, διὰ τοῦτο βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα πράττουσα κατὰ τὸ δοκοῦν ἔδωκε τῷ αὐθέντη τὰ ἀναγκαῖα φερμάνια, διὰ νὰ ἤθελε διευκολυνθῆ οὕτως ἡ ἐκτέλεσις τῶν τοιούτων νέων διατάξεων.

Λέγουσιν ὅτι νὰ ἐλήφθησαν καὶ ἄλλα μέτρα μέχρι τῆς ἰδίας ὑπάρξεως ἐπαπειλοῦντα ἐκείνους οἷτινες ἐντελῶς ἀφωσιωθέντες εἰς τὴν γενναίαν καὶ ἰσχυρὰν προστασίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς μεγαλειότητος καὶ μεμακρυσμένοι τῆς πατρίδος των δὲν ἔπαυσαν, κραταιότατε ἄναξ, ἀπὸ τοῦ νὰ κατακραυγάζωσι διὰ τὰ κακὰ ὅπου ἐγίνοντο εἰς τὴν Βλαχίαν.

Γίνεται δῆλον ἐξ ὧν τολμοῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν ταπεινῶς πρὸ τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς μεγαλειότητος ὅτι ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα βλέπουσα ὅτι δὲν δύναται νὰ βάλῃ ἀναφανδὸν εἰς πρᾶξιν τὰ σχέδιά της, δὲν ἐνέδωκε εἰς τὸν διορισμὸν τῶν αὐθέντων παρὰ διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ οὕτως ἓνα ἔμμεσον τρόπον πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν σκοπῶν της, νὰ μᾶς κάμῃ νὰ ἀφήσωμεν τὸ ἄσυλόν μας καὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας, νὰ παύσωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ κραυγάζωμεν κατὰ τῶν καταχρήσεων καὶ νὰ γίνωμεν ἀκούσια ὄργανα τῆς τε φθορᾶς τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἰδίου ἀφανισμοῦ μας.

Ἐπιτρέψατε ἡμῖν, κραταιότατε ἄναξ, προκυλινδούμενοι εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου τῆς αὐτοκρατορικῆς τῆς μεγαλειότητος νὰ τολμήσωμεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν δακρυρροῶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεγάλης ἐπιεικειᾶς καὶ ἰσχυρᾶς προστασίας σου, πρὸς βοήθειαν ἡμῶν τε καὶ τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ, ὅστις δὲν ἐλπίζει τὴν σωτηρίαν του, εἰμὴ ἀπὸ [τὴν] ἀγαθότητα τῆς αὐτοκρατορικῆς σου μεγαλειότητος. Εὐδόκησον, κραταιότατε ἄναξ, εἰς τὸ

νὰ καταστρέψῃς τὴν ἐπαπειλοῦσαν ἡμᾶς νέαν τρικυμίαν καὶ εἰς τὸ νὰ συστήσῃς ἐπὶ στερεαῖς βάσεσι τὴν εὐδαιμονίαν τῆς δυστυχοῦς πατρίδος μας, ὥστε διὰ τῆς ἰσχυρᾶς προστασίας σου νὰ δυνηθῶμεν νὰ εὐρωμεν μίαν νέαν ὑπαρξιν καὶ διερχόμενοι εὐτυχεῖς ἡμέρας, νὰ ἐξυμνοῦμεν ἀκαταπαύστως τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς σου μεγαλειότητος.

Ἐσμὲν μὲ τὸ βαθύτατον σέβας, κραταιότατε ἀναξ, τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτῆς μεγαλειότητος

ταπεινότατοι καὶ ὑποκλινέστατοι δοῦλοι

Braşov, 14 august 1822

Prea puternice suveran

Fiind nevoiți de mai bine de un an și jumătate să rămânem la granițele Transilvaniei, unde avem refugiul nostru, spectatori ai nenorocirilor, care peste orice așteptare apasă încă și astăzi nenorocita noastră patrie, și supuși la suferințe și mîhniri, nu așteptăm, prea puternice suveran, decît deplina desfășurare a evenimentelor ca să ne încredințăm și despre viitoarea noastră soartă.

Numirea în Țara Romînească a noului domn, Grigorie Ghica, boier pămîntean și însemnat prin nașterea și rangul său, fiind socotită ca un semn că Inalta Poartă își însușește problemele puse mai înainte de ministerul majestății voastre imperiale, trebuia să ne consoleze întru cîtva, dar dimpotrivă ne-a mîhnit. Trebuia să ne mulțumească, prea puternice suveran, fiindcă prin aceasta Inalta Poartă părea că vrea să fie redată vechile noastre privilegii, desființate prin nesocotirea vechilor noastre tratate. Dar ne-a mîhnit, pe de o parte fiindcă, cunoscînd drepturile noastre, nu a vrut să lase poporului alegerea noului domn cum se făcea în vechime, iar pe de altă parte fiindcă toate aparențele ne încredințează că Inalta Poartă vrea să nimicească regimul țării, recunoscut din vechime și aprobat prin tratate oficiale cu puterea protectoare a majestății voastre imperiale, și așa să împingă nenorocirile noastre pînă la ultima treaptă, pe cînd țara din cauza suferințelor ei se aștepta pe drept cuvînt să aibă și mîngiere și ușurare.

Plîngîndu-ne la treptele tronului m. v. imperiale, îndrăznim să ne exprimăm în felul acesta, deoarece după venirea caimacamilor noului domn am aflat că Inalta Poartă va trimite pe domn împreună cu un înalt demnitar turc, cu rangul de divan efendisî, și cu un altul asemănător, care, după rang este capugibașă, iar după denumire este beșliagă și este orînduit cu comanda unui corp de mai mult de 2000 turci în Țara Romînească, cu toate că prezența unui singur turc este în stare să provoace în viitor groază tuturor locuitorilor de acolo.

Mai vedem pe lîngă aceasta, prea puternice suveran, că pașa Silistrei exercită în țară aceeași influență ca și în timpul ultimelor distrugerî, și în

același timp aflăm din altă parte că însuși domnul trebuie să raporteze la Constantinopol prin zisul pașă și să primească prin el poruncile și instrucțiunile referitoare la treburile țării. Rezultă din aceasta, prea puternice suveran, că evacuarea atât de dorită a trupelor turcești din țară nu se va pune în aplicare, că atât sfânta noastră religie cât și poporul care crede în ea vor suferi aceleași insulte și pîngăriri, iar regimul țării va suferi zguduire, nimicirea drepturilor sale consacrate din vechime.

Acest nenorocit popor este asuprit după venirea caimacamilor la fel ca și pînă atunci cu dăunătoare cereri de fîn și zaherele de tot felul, atât pentru aprovizionarea magaziiilor, care s-au orînduit în Țara Romînească pentru nevoile oștilor turcești, cât și pentru a fi transportate peste Dunăre fără a da cuiva vreo plată; de asemenea cu cererea unui mare număr de salahori pentru repararea sau reclădirea curții domnești, tot așa fără nici o plată, și în sfîrșit cu cereri de contribuții bănești, mult mai dăunătoare pentru țara cu totul secătuită.

Aflăm pe lîngă aceasta că s-au făcut la Constantinopol noi orînduiri privitor la regimul țării, pentru care ne gîndim că atât domnul cât și ceilalți boieri aflați acolo, vrînd-nevrînd, au trebuit să cedeze; și fiindcă aceste noi orînduiri nu puteau avea puterea lor legală fără părerea clerului bisericesc și a întregii clase boierești și fără consimțămîntul puterii protectoare, de aceea se afirmă că Înalta Poartă, făcînd după plac, a dat domnului firmanele necesare pentru ca în felul acesta să fie ușurată îndeplinirea acestor noi porunci.

Se spune că s-au luat și alte măsuri ce amenință chiar existența acelora care, fiind cu totul devotați generoasei și puternicii protecții a majestății voastre imperiale și fiind departe de patria lor, nu au încetat, prea puternice suveran, de a striga în gura mare împotriva relelor ce se fac în Țara Romînească.

Se face cunoscut din tot ce îndrăznim să raportăm în mod plecat la treptele tronului majestății voastre imperiale că Înalta Poartă, văzînd că nu poate să pună pe față în aplicare planurile ei, a purces la numirea domnilor, numai pentru a-și atinge în felul acesta scopurile ei, să ne facă să părăsim refugiul nostru, să ne întoarcem în patria noastră, să încetăm a mai striga contra abuzurilor și să devenim, fără să vrem, unelte ale distrugerii poporului și ale propriei noastre nimiciri.

Îngăduiți-ne, prea puternice suveran, ca îngenunchind la picioarele tronului majestății voastre imperiale să îndrăznim a cere cu lacrimi în ochi și în această împrejurare înalta voastră milă și puternica voastră protecție atât în ajutorul nostru cât și al poporului creștin, — care nu nădăjduiește mîntuirea sa decît numai de la bunătatea majestății voastre imperiale. Binevoiți, prea puternice suveran, să înlăturați noua furtună care ne amenință și să făuriți pe temeieri puternice fericirea nenorocitei noastre patrii, încît prin puternica voastră

ocrotire să putem făuri o nouă existență și, petrecînd zile fericite, să lăudăm neîncetat sfîntul nume al majestății voastre imperiale.

Sîntem cu cel mai adînc respect, prea puternice suveran, ai majestății voastre imperiale
prea umile și prea supuse slugi.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Villara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 275—276 v. Ciornă în limba greacă, cu multe ștersături și corecturi. Publicat în traducere rom. de C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 214—216.

A N E X A 1

la documentul nr. 51

Βρασοβόν, 14 Αύγουστου 1822

Ἐξ[ώτατε] γενεράλ κόνσουλα !

Παρατηροῦμεν ὅτι καὶ μετὰ τὸν διορισμὸν τῆς αὐθεντίας καὶ μετὰ τὴν εἰς Βουκουρεστί ἀφιξίν τῶν καίμακάμηδων, μακρὰν τοῦ νὰ παύσωσι τὰ ἐν τῇ πατρίδι μας ἀφόρητα καὶ ἀποραδειγμάτιστα δεινά, προετοιμάζεται ἀκόμη καὶ νέων δυστηχημάτων στάδιον, τὸ δὲ χεῖρον εἶναι ὅτι ἀφοῦ ἡμεῖς ὅλοι ἐν γένει καὶ ἐξαιρέτως οἱ ἀνέκαθεν κατακραυγάζοντες φιλαλήθως κατὰ τῆς ἀδικίας ἐπαπειλούμενοι πολυειδῶς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας μας ζωῆς, οὐδεμίαν ἀσφάλειαν ἔχομεν. Βλέποντες καὶ ὅτι ὕστερον καταδυναστεύεται καὶ ὁ δυστυχῆς λαός, ἀεῖποτε ὑποτελῶν εἰς ὅσα πρὸ ἐνὸς ἡμίσεως ἤδη χρόνου καταθυσιαζόμενος ἀποτίει, διὰ τοῦτο ἐτολήσαμεν νὰ προστρέξωμεν καὶ ἐκ νέου μὲ τὸ ἔσῳθεν ἱκετήριόν μας πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, τὸν φιλάνθρωπον προστάτην μας, περιγράφοντες τὰ ὅσα γινώσκομεν καὶ μαυθάνομεν καὶ καθικετεύοντες ἐνθέρμως νὰ ἤθελεν εὐδοκῆση ἢ αὐτ.[οκρατορικῆ] αὐτοῦ μεγ.[αλειότης] εἰς τὸ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν δυστυχεστάτην πατρίδα μας ἐκ τῶν ἐπικειμένων δεινῶν καὶ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν περιμενομένην εὐδαιμονίαν μας παρὰ τῆς μόντης ἐπεγνωσμένης προστάσιος καὶ πατρικῆς κηδεμονίας τοῦ ἀνακτορικοῦ κράτους του.

Παρακαλοῦμεν οὖν τὴν αὐτῆς ἐξοχότητα νὰ ἤθελε λάβῃ τὴν καλωσύνην νὰ τὸ στείλῃ μὲ ἐπίτηδες ταχυδρόμον, ὑποστηρίζουσα αὐτὸ καὶ μὲ τὰς ἀπὸ μέρους τῆς ἀναγκαίας παραστάσεις, διότι ἐσμὲν πεπεισμένοι ὅτι ἐπίσης γινώσκει καὶ ἡ ἐξοχότης τῆς τὰς ὅσας πολυειδεῖς δυστυχίας ἐδοκίμασε καὶ δοκιμάζει ἢ τληπαθῆς πατρίς μας καὶ ὁποῖος κίνδυνος ἐπαπειλεῖται καὶ τούντεῦθεν δι' ὅλους ἐν γένει καὶ ἐξαιρέτως δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνέκαθεν προσηλωθέντας, ὡς ἔδει, εἰς μόνην τὴν φιλάνθρωποτάτην προστασίαν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νῆ ὑποφαινόμεθα τῆς ἐξοχότητός τῆς
ταπεινοὶ δοῦλοι

Braşov, 14 august 1822

Excelență, consul general¹

Observăm că atît după numirea domnului cit și după venirea în București a caimacamilor, departe de a înceta în patria noastră nenorocirile insuportabile și fără precedent, se pregătește o epocă de noi nenorociri. Mai rău decît aceasta,

¹ Către A. Pini.

după ce noi toți în genere și cu deosebire acei care totdeauna am strigat cu dragoste de adevăr împotriva nedreptății, fiind amenințați în multe feluri, pînă și pentru viața noastră neavînd nici o siguranță, văzînd că și nenorocitul popor este asuprit, căci este supus neconținut la toate cîte de un an și jumătate le plătește cu sacrificii, de aceea am îndrăznit să recurgem din nou cu alăturata noastră suplică la majestatea sa imperială, filantropul nostru protector, descriînd tot ce știm și ce aflăm și implorînd în mod călduros să binevoiască majestatea sa imperială a scăpa nenorocita noastră patrie de iminentele nenorociri și a hotărî asupra fericirii noastre așteptată numai de la protecția cunoscută și purtătoare de grijă părintească a înălțimii sale imperiale.

Rugăm deci pe excelența voastră să aveți bunătatea s-o trimiteți cu un curier special, susținînd-o și cu recomandările necesare din partea dvs., fiindcă sîntem încredințați că și excelența voastră cunoașteți de asemenea toate felurilec nenorociri pe care le-a încercat și le încearcă nenorocita noastră patrie, precum și primejdia care amenință și de acum înainte pe toți în genere și cu deosebire pe noi care totdeauna am fost atașați, așa cum trebuia, numai protecției majestății sale imperiale prea iubitoare de oameni.

Avem onoarea a semna ai excelenței voastre supuși servitori.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Villara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 274.
Concept în limba greacă.

A N E X A 2

la documentul nr. 51

Cei care au semnat suplica adresată țarului, precum și scrisoarea către domnul Pini, cu rugămîntea de a o expedia.

Mitropolitul Dionisie	aga	Nicolae Filipescu
al Rîmnicului Galaction	»	Mihail Ghica
al Buzăului Gherasim	»	Gheorghe Florescu
al Argeșului Ilarion	»	Costantin Cornescu
vornicul Grigore Băleanu	»	Alexandru Vilara
» Costache Samurcaș	»	Costache Cantacuzino
» Gheorghe Slătineanu	»	Manolache Florescu
» Gheorghe Filipescu	comisul	Alecu Ghica
» Teodor Văcărescu	căminarul	Dimitrie Ghica
» Alexandru Ghica	»	Ioan Cocorăscu
» Nicolae Văcărescu	»	Alexandru Filipescu
logofătul Costantin Golescu	»	Constantin Ghica
» Ioan Văcărescu	»	Ioan Golescu
» Costache Rasti	»	Ioan Ghica
» Dimitrie Hrisosculeu	»	Ioan Filipescu
» Manolache Băleanu	»	Pan Băbeanu
» Ioan Fălcoianu	pabarnicul	Ioan Ralet
hatmanul Nicolache Mavros	»	Nicolae Bălăceanu
vornicul Manolache Cornescu ¹	slugerul	Grigore Obedeanu
» Nicolache Ghica		

¹ Mai jos: Mihalache Cornescu.

Cei care au semnat la Braşov

Înalt prea sfinţitul mitropolit	boier hatmanul Nicolae Mavros
boier vornicul Gregorie Băleanu	» vornicul Nicolae Ghica
» » C. Samurçaş	» aga Nicolae Filipescu
» » Gheorghe Filipescu	aga Costache Cornescu
boier logofătul Alecu Filipescu	» A. Vilara
boier vornicul Nicolae Văcărescu	» Manolache Florescu
boier logofătul Dimitrie Hrisoscoleu	căminarul Alecu Filipescu
» » Manolache Băleanu	» Iancu Filipescu
boier vornicul Mihalache Cornescu	» Costache Vlădoianu
	18

Cei din Sibiu

Episcopul Rîmnicului
boier vornicul Alecu Ghica
postelnicul Arghiripol
clucerul Vlădoianu
» Dincă Oteteleşanu ¹

Acad. R.P.R., pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 279 şi 281. Text grec.

52

17 august 1822

Marele vistiier Petrache Sturza porunceşte isprăvniciei Hîrlăului să cerceteze pe cei suspecti, deoarece s-au înmulţit « făcătorii de rele», şi-i aminteşte că beşleaga nu are dreptul să se amestece în treburile « ţirgului şi ţinutului».

De la visticie

Cătră cinstita isprăvnicie a Hîrlăului.

Fiindcă în toate părţile au început a se ivi făcători de rele, tîlhari, şi spre dizrădăcinarea lor cere trebuinţa punerii la cale, pentru care se scrie dumneavoastră ca, în ceasul ce veţi primi carte aceasta, să rînduiţi oameni înadînşi ca să facă o pătrunzătoare cercetare în tot cuprinsul ţinutului acela, spre aflarea şi descoperirea acelor în fapte de furtişag. Şi asupra căruia va fi un asămenea pripon şi nu se va găsi niminea ca să deie cheazăşie pentru dinşii, pe unii ca aceia să-i luaţi şi să-i daţi pe mîna beşleagăi de acolo, făcîndu-le mai întăiu dumneavoastră taciriu arătătoriu anume ca să-i triimată aicea cu înştiinţarea dumv. şi cu taciriu ce veţi face. Asămenea şi dacă se vor ivi niscaiva tîlhari undeva prin ţinutul acela, orice fel de oameni, îndată să arătaţi beşliagăi locul unde se vor ivi, ca să margă să-i prindă şi să-i triimată aicea, iarăşi cu tacir şi înştiinţarea dumv.

Făcînd dumv. arătare dumisale beşleagăi şi aceasta că de acum înainte poronca mării sale paşii este ca să nu se amestece cît de puţin la trebuinţele

¹ N-am dat şi textul grec întrucît sînt numai semnături.

tîrgului și a ținutului, precum pîră acum s-au urmat din partea beșlegilor. Și dacă nu va voi să înțeleagă hotărîrii aceștia, dumnevoastră îndată să înștiințați aice, spre a se face punerea la cale. Și de primirea cărții aceștia și punere în lucrare să triimiteti răspuns la vistierie.

Trebuința beșliagăi este numai asupra tilharilor de orice neamuri vor fi 1822, avgust 17¹

Petrachi Sturza vel vistier.

[Urmează:] Aducătoriului cărții aceștia să se dea una sută cincizeci lei huzmet.

Acad. R.P.R., pach. MLXXIIIb (fost ms. rom. 1201), f. 226v. Orig. rom.

53

Sibiu, 19 avgust 1822

Hagi Ianuș comunică arhimandritului Antim Jițianul știri despre situația din Oltenia, unde caimacamul cîrmuiește în înțelegere cu turcii și totodată se plînge împotriva boierilor care îl acuză că ar fi fost eterist.

Σμπίνι, τῆ 19 Αὐγούστου 1822

Πρὸς τὸν ἅγιον ἀρχιμανδρίτην Ἀνθιμον Ζιτιάνον

Τριέστι

Μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἐλάβαμεν τὸ ἀπὸ 27 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου σεβαστόν μας γράμμα της, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὴν πόσῃν χαρὰν ἐδοκιμάσαμεν διὰ τὴν ποθητὴν μας ὑγείαν της καὶ τὸ αὐτόσε αἴσιον κατευόδιόν της δὲν ἤμποροῦμεν νὰ σᾶς τῆς περιγράψωμεν, δοξάζοντες τὸν ἅγιον Θεὸν ὁποῦ σᾶς ἤλευθέρωσεν καὶ δὲν ἐδοκιμάσετε ἄλλο κανένα ἐνάντιον καὶ κακὸν τῆς ζωῆς σας, ὡς εἰς ἄλλα μέρη

¹ În aceeași zi se dă o poruncă asemănătoare și către starostia de Putna, iar în ziua următoare către isprăvnicia ținutului Cîrligătura (Acad. R.P.R., pach. MLXXIIIb (fost ms. rom. 1201), f. 16 și 185).

Măsuri similare dictate de aceleași motive se iau și în Țara Românească. În august 1822 se cere Agenției austriace din București să facă demersurile convenite în legătură cu apariția în plaiul Cîmpinei a unor «făcători de rele» care trec din Transilvania, îndeosebi de la Săcele (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, p. 374—375, 377—379). Printre cei care trec dincoace sînt și foști participanți la răscoală, panduri și arnăuți, cu arme. Pentru prinderea lor se dau porunci la 5 iulie (aceeași condică, p. 352), la 4 august și 28 septembrie (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 319—320 și 362). La 30 septembrie se dispune aducerea la București a doi foști rebeli care au trecut din Transilvania și au fost prinși (Aceeași condică, p. 363). Unele porunci similare se dau și în martie 1823 (Condica domnească 105, p. 112—113, 119—120).

ἐκινδύνευσαν καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τῶν ζώῃν. Εἰδὲ διὰ τὰς ζημίας ὅπου σᾶς ἠκολούθησαν ἄς μὴν ἔχη αὐτὸ τὸ παράπονον μόνον ἢ πανοσιότητά σας, καθότι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ὁμοιοπαθεῖς τῆς. Τὰ ὅσα ἐδοκιμάσαμεν εἶναι ἀνεκδιήγητα καὶ ἀπερίγραπτα. Ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἀποστάτας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα. Μὲ τὸ νὰ οἱ καλοὶ φίλοι ἄρχοντες τῆς Κραγιώβας μᾶς ἐκήρυξαν διὰ ἑταιρίστας καὶ συνωμότητας τῶν ἀποστατῶν, καὶ μᾶς ἐπροξένησαν μεγάλην φθοράν, ὅπου αὐτοὶ [ἄν] ἤτον δυνατὸν καὶ τὴν ἰδίαν μας ζώην νὰ θυσιάσουν. Τόσῃν μεγάλην κακίαν καὶ φθόνον ἔδειξαν πρὸς ἡμᾶς, μὲ τὸ κονδύλι δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς τὰ περιγράψωμεν. Ὅταν δώσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς καὶ καλοανταμωθοῦμεν, τότε θέλετε τὰ μάθει καταλεπτῶς. Εἶδομεν καὶ τὸν σκοπὸν ὅπου ἔχετε διὰ νὰ ἔλθῃτε εἰς τὰ ἐδῶ καὶ καλῶς θέλετε κάμει. Τὸ ὅτι ὑστερεῖστε τὰ ἀναγκαῖα ἐξοδὰ σας, τὸ βεβαιούμεθα καὶ χωρὶς νὰ μᾶς τὸ περιγράψετε. Διὰ τοῦτο σήμερον ἐδιορίσαμεν εἰς Βιέννην τὸν κύρ Μιχάλην Κούρτην νὰ σᾶς ἐμβάσῃ πεντακόσια κομμάτια τάλερα τῆς Ἰουστρίας καὶ οἰκονομηθῆτε μὲ αὐτά, ὥστε νὰ φτάσετε ἐδῶ, μὲ τὸ νὰ καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ δυσκολίαν. Ἐχομε δύο χρόνους ὅπου εὐρισκόμεθα ἐδῶ καὶ καθήμεθα χωρὶς ἐπιχείρησιν κανενὸς νεοτζίου. Οἱ χρεωφειλέται μας ἐν γένει ἀπὸ Βλαχίαν δὲν θέλουν νὰ πληρώσουν μήτε ὀβολόν. Ποῦ ἀποβλέπει ὁ σκοπὸς τῶν ἀγνοοῦμεν. Τώρα, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ νέου αὐθέντου Γρηγορίου Γκίκα, τὸν ὁποῖον περιμένομεν περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, τὰ πράγματα θέλουν λάβει καλυτέραν εὐταξίαν, καὶ εἴθε νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ταχέως, διὰ νὰ ἡμπορέσῃ ἕκαστος νὰ ἐπιστρέψῃ ἀφόβως εἰς τὰ ἴδιά του, καὶ τὰς ὑποθέσεις του νὰ τὰς θεωρήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ, ὅτι καὶ τώρα τινὰς νὰ ἐβγῇ δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὰς κυττάξῃ ὡς θέλει μὲ τὸ νὰ τὰ τούρκικα στρατεύματα δὲν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Βλαχομοποδανίαν. Μ' ὄλον τοῦτο ὅλοι οἱ ἄρχοντες, μάλιστα καὶ μερικοὶ τῶν πραγματευτῶν ἐβγῆκαν, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας ἐδῶ ἔμειναν κλωτζάρης Βλαδοϊάνος καὶ κλωτζάρης Ὀτετελεσάνος Δινήκας. Οἱ δὲ ἄλλοι ὅπου ἐβγῆκαν, τὰς γυναῖκας τῶν τὰς ἄφησαν ἐδῶ. Εἰς τὴν Κραγιώβαν καίμακάμης εὐρίσκεται ὁ Νιτζουλέσκος, κατὰ τὸ δυνατόν του συνδιοικεῖ μὲ τοὺς Τούρκους. Ὁ κύρ Ἰωαννίκιος εὐρίσκεται καὶ αὐτὸς εἰς Κραγιώβαν. Παντελῶς δὲν ἔφυγεν ἀπ' ἐκεῖ εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις, ὁ ὁποῖος καθὼς μοὶ ἔγραφεν καὶ τὸ ἱερὸν μοναστήρι ἐδοκίμασεν ζημίας ὅμως ὄχι τόσες μεγάλας. Ἐστῶντας ἢ ὀσιότης του παρῶν, ὅποσοῦν τὸ ἐδιαφέντευσεν. Τὸν ἔγραψα καὶ περὶ τῆς πανοσιότητός σας ὅτι ἤλθατε αὐτοῦ. Ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Βλαχίας ἄλλο δὲν ἔχω τί νὰ σᾶς φανερώσω. Ἄδεται λόγος ὅτι εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια θέλουν διορίσει ἐπιστάτας νὰ τὰ κυττάζουν καὶ τοὺς ἡγουμένους νὰ τοὺς ἀποβάλλουν. Εἰδὲ τὸν ἐπίσκοπόν μας Γαλακτίονα, καὶ αὐτὸν μοὶ φαίνεται θέλουν τὸν ἐβγάλει, ὅτι εὐρίσκεται ἐδῶ. Οἱ ἐδῶ εὐρισκόμενοι φίλοι σᾶς προσκυνοῦν καθὼς καὶ οἱ αὐτάδελφοί μου καὶ ὅλοι οἱ περὶ ἐμοῦ φιλοῦν τὸ χειράκι σας. Ὅσον διάστημα σταθῇ αὐτοῦ νὰ μᾶς γράφῃ καὶ τὰ γράμματα νὰ τὰ δίδῃ τοῦ κύρ Δημήτρη Σεμετέλου, διὰ τοῦ ὁποῖου σᾶς ἔρχεται καὶ τὸ παρόν μας, καὶ τὰ λαμβάνομεν σίγουρα, διὰ νὰ μαθαίνωμεν τὰ περὶ τῆς ἀκριβῆς μας ὑγείας τῆς, πότε μισεύει διὰ τὰ ἐδῶ, καὶ ταῦτα.

[Χατζῆ Ἰωαννουύσης]

Către sfinția sa arhimandritul Antim Jitianul

Triest

Cu mare bucurie am primit onorata d-voastră scrisoare din 27 ale trecutei luni iulie și nu vă putem descrie bucuria ce am simțit pentru mult dorita de noi sănătate a d-voastră și pentru sosirea d-voastră cu bine acolo. Slavă aducem lui Dumnezeu că v-a eliberat și că n-ați avut de încercat și alte supărări, cum în alte părți unii au avut și viața în pericol. Cît despre pagubele pe care le-ați suferit, să nu vă plîngeți cuvioșia voastră, deoarece și noi sîntem în aceeași situație. Este greu de povestit și de descris tot ce am suferit, nu numai din partea apostatilor, ci și din partea oștirilor turcești. Chiar și bunii noștri prieteni boierii din Craiova ne-au declarat eteriști și au spus că am complotat cu apostatații și ne-au pricinuit mare pagubă, încît de le-ar fi fost cu puțință ar fi sacrificat și viața noastră. Așa de mare răutate și invidie au arătat față de noi, încît mi-e imposibil să vi le descriu în scrisoare. Cînd cu ajutorul sîntului Dumnezeu ne vom întîlni cu bine, atunci le veți afla cu de-amănuntul. Am văzut că aveți de gînd să veniți în părțile acestea. Ați face bine. Că nu aveți bani de cheltuială sîntem siguri și fără să ne scrieți acest lucru, de aceea astăzi am dat ordin la Viena domnului Mihai Curtis să vă trimită cinci sute de galbeni împărătești și să aranjați cu aceștia să ajungeți aci, fiindcă și noi ne aflăm în mare strîmtoare și într-o situație grea. Sîntem de doi ani aici și stăm fără să facem vreo afacere comercială. În genere debitorii noștri din Țara Romînească nu vor să ne plătească nici un ban. Ce urmăresc, nu știm. Acum, cu venirea noului domn Grigorie Ghica, pe care îl așteptăm pe la sfîrșitul lui septembrie, lucrurile se vor liniști, și să dea Dumnezeu să ne bucurăm de liniște cît de curînd, ca să putem fiecare să ne întoarcem fără frică la casele noastre și să ne ocupăm în liniște de afacerile noastre, căci acum, dacă cineva se duce acolo, nu poate să se ocupe așa cum vrea de afacerile lui, fiindcă armatele turcești n-au plecat încă din Țara Romînească și Moldova. Cu toate acestea, toți boierii, ba chiar și cîțiva dintre negustori, s-au întors. Au rămas aici dintre boieri clucerul Vlădoianu și clucerul Oteteleşanu Dinicu, iar ceilalți care au plecat și-au lăsat aici soțiile. Caimacam la Craiova este Nițulescu. El, pe cît este posibil, guvernează cu turcii. Domnul Ioanichie se află și el la Craiova. El n-a plecat de loc de acolo în aceste împrejurări. După cîte mi-a scris și sînta mănăstire a avut de suferit pagube, dar nu așa de mari, căci fiind de față cuvioșia sa, a apărat-o. I-am scris și de cuvioșia voastră că ați sosit acolo. Cît despre Țara Romînească nu mai am alt ceva să vă fac cunoscut. Se zvonește că vor fi orînduiți epistați la toate mănăstirile ca să le supravegheze și vor scoate pe egumeni. Se spune că vor să scoată și pe episcopul nostru Galaction, fiindcă se află aici. Prietenii care se află aici vă salută, iar frații mei și cei din jurul meu vă sărută mîna. Cît timp veți sta acolo să ne scrieți și scrisorile să le dați domnului Dimitrie

Semtelos, prin care vă vine și prezenta noastră scrisoare, și le primim în mod sigur, ca să aflăm de sănătatea d-voastră scumpă nouă. Când veniți încoace? Cu acestea...

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 703, f. 87. Text grec.

54

24 august 1822

Locuitorii de pe moșiile Dăbuleni, Ciuncu și Broasca (Romañați) ale banului Gr. Brîncoveanu se plîng că sînt puși să plătească în bani zilele de clacă, neprestate în anul 1821.

Prea cinstite dumneata biv vel dvornic. Fierbinte jăluim milii și bunătății dumitale cît și cinstitului divan, să avem dreptate.

Că noi ședem pã moșiia dumnealui banului Brîncovanu la plasa Bălții de Sus, sud Romănați: Dăbuleni, Ciuncu i Bro[a]sca, și noi clacă n-am pomenit să dăm. Iar cînd le-au luat Hagi Enuși în arendă, de sînt acum cîțiva ani, ne-au pus patru zile de clacă. Și mai trecînd cîteva vreme, ne-au mai suit doo, și s-au făcut șasă. Iar de anu încoa vedem că ne-au suit doosprezece și ne cere acum pã doi ani doozăci și patru de zile; și ni le prețuiește în bani ipitropu moșii dumnealui banului Brîncovanu de zi cîte un leu. Și ni să mai cere plugu cu opt boi și ni-l prețuiește tot în bani, să dăm de casă cîte taleri 3. Și noi facem patru oameni un plug, că sîntem oameni scăpătați, care ne vine zio de plug — taleri 12. Și ne mai cere de toată casa cîte tal. 3 pe caru de lemne.

De aceea ne rugăm și cu genunchi plecați cădem înaintea dumitale, prea cinstite boierule, ca să fim și noi dcopotrivă cu marginea Dunării și să dăm și noi clacă cum dau și aceia, iar nu mai mult. Că din pricina aceasta ne-au fugit încă și cîțiva oameni, de care le purtăm noi acum greutatea lor. Iar de nu vom fi scăzuți și noi ceva ce mai sus ne plîngem și nelăsîndu-ne după cum dă clacă și marginea Dunării, atunci să avem voia dumneavoastră a ne muta și pe altă moșie, că noi ticăloșii nu avem să ne purtăm dajdia domneștii visterii, dar să mai dăm noi acum dări necuviincioase și nesuferite dumitale!

Și cum te va lumina duhul sfînt asupra sărăcii noastre.

Prea plecații dumitale,

noi satu Dăbuleni și Ciuncu i Broasca din sud Romañați.

De la căimăcămia Craiovii.

Cinstit dumneata biv vel medelnicer Dumitrache, epistatule al moșiiilor dumnealui banului Brîncoveanu, vei vedea jalba aceasta și, cît pentru adeturile moșii din anul trecut, ce să cer jăluitorilor a le răspunde acum, poruncim

să-i chipzuiesti dumneata cele cuviincioase spre odihna lor și să-i economisești de a nu să face strigări fără cuviință, ci amîndoaă părțile să rămie în mulțumire. Iar dreptățile moșii du pă anul următor sunt datori a le răspunde toate, cu urmare întocmai după pravila pămîntului.

1822 august 24

Biv vel medelnicer

Muz. de ist. Buc., doc. 30 402. Orig. rom., cu pecetea căimăcămiei în tuș, cu o copie modernă legalizată.

55

24 august 1822

Caimacamii Moldovei apelează la boieri să împrumute vistieria, pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a trupelor turcești.

Caimacami

Cinstiți frați dumneavoastră boieri sîmpatrioți.

Maica noastră pre iubita patrie, aceea ce pînă acum ne-au agiutat și au înlesnit petrecere noastră, au agiuns ea singură în trebuință de a să agiuta de la noi, pentru că greutate ci i-au vinit din întîmplări o au împilat cu povoară piste puțință.

Suma banilor ci este îndatorit pămîntul a plăti lefile oștenilor împărătești ci s-au aflat spre paza țării neputîndu-să cu alt chip întîmpina, cu opștească socotință s-au hotărît ca tagma boierească de la ce întăi treaptă pînă la ce de pe urmă, cu toate că desăvîrșit este căzută din simțitoarili pagubi ce într-această vreme au avut în feliurimi de chipuri, dar pe lîngă zaherelile și fînul ce au dat de pe moșii în trebuința oștenească, să împrumutează și în bani cîți puțin fiiștecare, spre a să urni plata lefilor și alte cheltuieli oștenești, ca, precum mai înainte, să arăte și acum rîvna ace sufletească cătră celi neapărate patrioticești datorii, căci din vroința sfintei pronii și milostivire pre puternicului nostru împărat dăruindu-ni-să de iznoavă preveleghiile și pronomiile pămîntului și domn patriot și în scaunul țării, videm luminat sfîrșitul durerilor și a greutăților ce au urmat.

Și pentru cîte au socotit ca să dei fiiștecare boieriu la această împrumutare, după stare și înlesnire ce poate ave, s-au făcut sîneturile noastre de împrumutari, în cuprinderi ce să să plătească banii după ce pămîntul să va ușura de greutate și își va cîștiga răsufflare, ca dînd banii să-și iei sînetul, și pentru ca să aștepti plata, dar mai mult ca să aibă și dovadă că ș-au supus umcrici la rădicare opșteștii trebuințe. Iată dar cu această însemnare de noi iscălită s-au rînduit inadins cu sîneturili pe dumnealui paharnicul Costandin Sion, care s-au însărcinat cu primire banilor de la dumv. cîți sînteți cuprinși prin însămnare.

Înțelegînd dar și simțînd, fraților sîmpatrioți, încît este de necurnită trebuința și în ce strîmtoare ne aflăm și încît trebui să îmbrătoșăm cu toții greul opștesc, ca să vă siliți de a răspunde banii îndată la dumnealui ca să-i aducă aice, nu putem tăce, ci mărturisim: într-această-vreme veți întimpena cu adivărat greutate, dar iarăși cu încredințare zicem că tot acela ce va ave durere de patrie lui, rîvna și mulțămire sufletească îl va înlesni și va călca piste toate greutățile. De strîmtorire siliți adaogim dumv. ca să să răspunză banii îndată, crezînd că urnire și prelungire nu încapi.

1822, avgust 24

T. Balș, Petre Sturza vornic

Acad. R.P.R., ms. rom. 4445, f. 8. Orig. rom.

56

25 august 1822

Date privitoare la nesupunerea țiganilor mănăstirii Nucetu în 1821 și 1822.

Prea cinstiți boieri caimacami, prea plecată jalbă.

Noi 21 de robi ai sfintei mănăstiri Nucetu din sud Dîmbovița, afară din soțiile și copiii noștri, carile toți de la mic pînă la mare cu herbînți lacrimi jăluim milostivirii dumneavoastră pentru Sofronie egumenul mănăstirii, că după ce s-au unit din vreme cu apostaiții iar pă noi ne-au jăfuit cu ducerea sa la Brașov, cu socoteală că poate nu să va mai întoarce ca ca să ne fie iar stăpîn, acum după ce s-au întors, în loc ca să să împace cu noi, iar el pă loc au început a ne căzni, ne pune cîte o vină, ne globește cu bani, la unii ne-au luat vitele, la alții ne ține nevestele în hiare și toată rîvna ca să ne jăfuiască cu totul.¹ Simțim că după jăfuirea noastră va fugi, unde, nu știm. De aceea unii din noi scăpînd algerarăm cu această jalbă dînd de știre, ccrem, trimețindu-să om al divanului, să-l apuce ca mai întii jafurile să ni le îplinească și al doilea cu milostivire să ni să orînduiască epitrop pînă la vreme cînd iar mila dumneavoastră va chipzui de cuiviincioasă² stăpînirea noastră, și ce va fi mila dumneavoastră.

Robii sfintei mănăstiri Nucetu din sud Dîmbovița.

25 august 1822

---

¹ Încă din 1818 robii mănăstirii se plîng de crunta exploatare la care sînt supuși, arătînd printre altele: «... cînd vreun rob cade întru vreo învinovățire, îl bagă cu mîinile în butuce, îl pune de face cîte cincisute mătănii și îi bate de moarte» (Arh. St. Buc., M-rea Nucet. doc. XXI 45). Peste un an însă ei sînt nevoiți să lucreze o săptămînă la mănăstire și una la ei, «și cînd va fi la strîns de fîn vreo grăbire, sau la dres de moară, să sîrim cu toții...» (Arh. St. Buc., M-rea Nucet, doc. XXIII 22).

În ianuarie 1823, luînd în chezașie pe Antofie care a fost fugit, robii mănăstirii Nucetu arată: «cînd am făcut apostasie noi țiganii toți, cu pîri, cu zmăcinări, cu jălbi asupra stăpînului nostru, s-au luat și acest Antofie întru apostasia noastră» (Același fond, doc. XXII/58).

² În text: cuvințoasă.

[Cu rezoluția din aceeași zi a caimacamilor pentru cercetare, precum și a isprăvnicatului de Dîmbovița, ca să cerceteze condicarul Ioniță Popescu, care apoi constată următoarele:]

După acest alăturat pitac, cu care mă orînduiește cinstitul isprăvnicat, ca să merg și să cercetez diafora ce are robii sfintei mănăstiri Nucetul cu sfinția sa părintele arhimandrit, chir Sofronie, egumenul numitei mănăstiri, următor fiind, am mers în fața locului, unde aflîndu-se amîndooă prigonitorile părți față am intrat în cercetarea coprinderii din jalbă și întrebînd pă numiții robi la fieșcare cuvînt ce jeluiește, să dea răspuns:

Întii, dă au fost părintele egumen unit cu apostatații, și ce jafuri le-au făcut cu ducerea sfinții sale în Brașov? ¹ Și după ce s-au întors dă i-au căznit, puindu-le cîte o vină și i-au globit cu bani, dă le-au luat și vitele, țiindu-le nevestele în hiare, și că după ce-i va jăfui cu totul au simțit că o să fugă, unde, nu știe?

Cu un cuvînt, însuși numiții robi răspunseră că nici cu apostatații n-au fost părintele egumen, nici vreun jaf le-au făcut, cum și după ce s-au întors din Brașov, nu i-au căznit, nici i-au globit cu bani, nici nevestele nu le-au ținut în hiară, decît unui Ștefan sin Neagoie țigan i-au închis vitele și nevasta au adus-o să o puie în hiare. Împotrivă, răspunse sfinția sa părintele egumen că acel Ștefan fiind dărvar, au lăsat caru cu boi în curte, ducîndu-se la trebile lui, zăbovind ca la dooă săptămîni și trimițînd dă dooă trei ori pă vataful dă țigani a-l aduce la slujba sa, au dosit. Și temîndu-se a nu fugi cu totul, i-au adus vitele și pă nevasta lui la mănăstire și după ce au luat sfinția sa știre că s-au dus la București să dea jalbă, i-au dat nevasta și vitele pă chezășie. La care nici însuși Ștefan țiganul nu tăgădui, cum și ceilalți robi toți ziseră că așa este precum zice părintele. Asemenea și pentru cîte în jalba lor coprinde pîri

---

¹ Egumenul mănăstirii Nucet a plecat la Brașov în luna aprilie. În legătură cu aceasta, într-un ms. grec. se găsește următoarea însemnare:

6 500 groși. Cheltuielile lunare din decembrie 1820 pînă în aprilie 1821, cînd am plecat de la mănăstire la Brașov pentru... [ștersături în text] luni, împreună cu cheltuielile pentru vie, ceara de albine, undelemn, zahăr, cafea, precum și toate cele cheltuite în timpul apostasiei, cînd mînăstirea a fost plină, timp de două luni, martie și aprilie, de familiile boierilor și negustorilor. Toate acestea după toate presupunerile ar putea să fie și mai multe, dar fiindcă registrul acelui an s-a pierdut, le trec astfel.

8 500. Pentru toate cele luate în natură de apostatații lui Iordache și Farmache, care, intrînd în mănăstire, au spart dulapul și le-au luat în mod banditesc, în prezența multor cinstiți boieri și negustori, care în acea vreme se aflau acolo; aceștia pot fi întrebați, și cu frica lui Dumnezeu și cu conștiința curată, nu vor ascunde adevărul.

375. La fuga mea din mănăstire i-am pus în zidul mănăstirii, într-un loc ascuns, ca să nu-i am cu mine pe drum și să nu mi-i ia și pe aceștia, pe care, la întoarcerea mea nu i-am găsit; cine i-a luat nu se știe » (Arh. St. Buc., ms. 298, f. 679. Text grec). Mai departe, o însemnare din 5 iunie 1823 a egumenului Sofronie: « 12 875 groși, ce au fost furați de apostatați împreună cu embaticul pe anul 1821 » (Același ms., f. 681).

asupra sfinții sale părintelui egumen, toate le anerisără cu un cuvînt că rău au jăluit, nefiind nici una adevărată, tăgăduind și jalba aceasta că nu este a lor.

Decît, afară din coprinderea jălbii, provalisiră că are să ia de la sfinția sa numai încălțăminte lor dă opinci și cîte o zeghe i mertic dă mălai.

Împotrivă răspunse părintele că pentru opinci i zeghi s-au mai judecat cu acești robi și altădată și s-au hotărît prin anafora sfinței mitropolii în ce chip are a urma, pentru care zise că are și anafora. Iar merticul dă mălai l-au dat pînă în leat 1821 dechemvrie 13, și de atunci pînă la leat 1822, avgust 25, nu le-au dat, findcă au jăfuit mănăstirea în vremea răzvrătirii. Care jafuri le arată sfinția sa acestea, însă:

1. Trei sute chile dă porumb, spărgînd un pătul, l-au luat nemăsurat, care nici ei nu tăgăduiră.

2. I-au luat din mănăstire 220 bolovani de sare, care să adună în sumă dă ocă doozeci și dooă dă mii, la care iar nu tăgădui, decît ziseră că au luat și rumîni dintr-acea sare, pă care rumîni să-i dea ei dă față.

3. Toate hiarăle de la doosprezece ferestre ale bisericii și ale caselor, care ziseră țigani că le-au luat rumîni cînd bătea porumbul mănăstirii un postelnice Gheorghe Dude, iar hiarele clopotelor le-au luat țigani, netăgăduind, din care au mai dat Dumitru sin Ivan țigan. Iar celelalte hiare de la dooă clopote și tacîmu de la colțul clopotului celui mare le tăgăduiește.

4. Una sută optzeci dă farfurii i castroane dă marmură nu s-au găsit unde au fost puse, căutîndu-le și în molozu zidului unde căzuse din arsura focului, nu s-au găsit nici hîrburi și le cere de la țigani, căci alți oameni streini nu le-au luat.

Ii mai apucă și dă așternuturile caselor i dă plapomi și saltele, la care răspunseră țigani că le-au luat arvații dă au făcut saci de grăunțe, iar lîna au făcut-o piedeci de cai.

5. Mai cere de la țigani buțile ce au fost în curtea mănăstirii i în pivniță și zise țigani că buțile au ars. Căutîndu-se în pivniță, nu să văzu nici un cărbune, cum și în pivnița cea boltită unde n-au răzbit foc și dinafară în curtea mănăstirii n-au ars nimic, găsindu-se numai nooă buți. Iar celelalte, învederat lucru este că tot țigani le-au luat, neputînd alți oameni streini a intra în mănăstire dă frica țiganilor, precum și chiar isprăvnicelul mănăstirii scie sfinții sale părintelui egumen dă urmările țiganilor. Care scrisori să văzu cu leat 1821 septembrie 28, coprinzătoare că strîngînd doozăci banițe dă nuci și umplînd mărăria de mere, iar niște buți cu prune le-au pus la isprăvnicel, temîndu-se ca să nu le piarză din prietenii sfîntului Gheorghe¹. Că turcii au trecut ca un pîrjol și au ars o zi, dooă, mănăstirea și s-au potolit, dar țigani în tot ceasul nelipsit ale sfîntului Gheorghe le ia și le risipește. Altă scrisoare cu leat 1821 octomvrie 12, coprinzătoare că nucile și merele le-au luat țigani,

¹ Pandurii lui Tudor care aveau pe steag chipul sf. Gheorghe.

și nu poate să-i dovedească a-i da pă mîna domnului Alexe, cum și altă scrisoare tot a ispravnicelului către sfinția sa părintele egumenu, jăluindu-se că nu mai poate trage valurile cu țigani. Din care coprinderi ale scrisorilor dă mai sus, ce face ispravnicelul către sfinția sa părintele egumen, și din urmările lor ce în ființă să văzu în fața locului că sînt năvăliți rău și hoți, întii, că jalba lor singuri o anerisește dă tot, al doilea, să pune în jalbă că sînt numai doozeci și unu dă robi și la cercetarea ce le făcu în fața locului, tot după arătarea lor, să găsi treizeci și doi dă robi șazători în satul mănăstirii, afară din alți șă[ză]tori aiurea; al treilea, că dintre-atîtea robi ce are mănăstirea, nici unul nu să află în lucru la prefacerea mănăstirii, trăgîndu-se toți, și cei ce au fost orînduiți la meseria lor, și părintele egumen își întîmpină toate trebile mănăstirii cu plată la oameni streini.

6. Deosebit mai arată părintele că avînd una sută și șase rîmători ai mănăstirii dați în paza unui Vișan țigan, iar ceilalți țigani au luat pă Vișan de la rîmători și l-au pus să calce pămînt dă olane, rămînd rîmătorii în seama lor, a-i păzi cu săptămîna. Care, neurmînd datoria cu paza rîmătorilor, au innăpustit, răpuindu-se mai toți, rămînd numai cincizeci rîmători, umblînd și aceștia fără păzitor precum să văzu și dă cătră mine. Poate să să răpuie și aceștia din pricină că toți țigani nu dau supunere părintelui egumen la trebile mănăstirii. Și vizitiu dă-i mîna caii pune pă logofătul mănăstirii, iar din țigani nu dau supunere nici unul, hainîndu-se, fiind țigani cu stare bună. Și dă cercetarea ce am făcut arăt cinstitului ispravnicit printr-aceasta.

1822 septemvrie 20¹

Ioan Popescu condicar

[În continuare, o scrisoare a ispravnicatului de Dîmbovița către caimacami, ca să se continue cercetările începute de condicarul ispravnicatului și de nu se vor lămuri lucrurile, să vină la judecată la București.]

Arh. St. Buc., M-rea Nucetul, doc. XXI/46. Orig. rom.

A N E X Ă la documentul nr. 56

Noi, cei mai jos numiți robi ai sfintei mănăstiri Nucetu, dăm acest zapis de incredințare prea cuvioșiei sale arhimandrit chir Sofronie, igumen și stăpînul nostru, precum să se știe că am luoat în cheazășia noastră pe ceilalți robi din mîna orînduitului bumbașir gospod și ne legăm că de acum înainte nu

¹ La 21 octombrie 1822 egumenul m-rii Nucet, Sofronie, cere printr-o jalbă către domnie ca țiganii să despăgubească mănăstirea și să fie pedepsiți « după pravilă spre pilda lor și altora » (Arh. St. Buc., M-rea Hurezu, doc. XXIV/55).

Prin anaforaua din 27 octombrie 1822 se dă cîștig de cauză egumenului, robii țigani fiind condamnați să despăgubească mănăstirea « și apoi pe acei țigani răzvrățitori. . . să-i pedepsească cu falangă, fără de a-i mai aduce aici de a li se face și osînda închiderii în pușcărie, căci de astă dată îi iertăm » (Arh. St. Buc., Condica domnească 99, f. 201—202; M-rea Nucetul, doc. XXI/47. Copie cont.).

numai că vor fi ascultători și săritori la trebile sfintei mănăstiri, ci încă să vor părăsi de a nu mai clefeti și a face pîri, cum și că nici vor dosi a să împrăștia aiurea, ci vor sta în locurile lor ascultători la datorile lor.

Iar întîmplîndu-se ori a nu fi ascultători sau să dosească, datori să fim noi chezașii lor ca pe cei neascultători prinzîndu-i să-i aducem la stăpîn, ca să-și ia căzuta pedeapsă, iar pe cei fugari cu a noastră cheltuială găsindu-i să-i aducem la urma lor.

Și ca să fie această legătură temeinică, adevărată și de noi netăgăduită la vreo judecată, am rugat și pe dumnealui orînduitu humbașir de l-au adevérit spre mărturie cu a sa iscălitură, căci și noi, asemenea chezași lăcuitori, am dat pentru înșine cu asemenea iscălitură. Iar noi unii înșine ne-am iscălit, iar pă alții, neștiind carte, scriitorul.

1822, noiembrie 28.

Eu Vladu sin Neagoe, adeverez și în chizășia mea:

pă Barbu sin Ion dîrvaru }
» Dumitru sin Neagu [?] } adică doi

Eu Dumitru vătaf și în chezășia mea:

» Zamfir Brat }
i pă Gligore } adică doi.

Eu Cîrstea isprăvnicel și în chezășia mea:

pă Tănase ot Titu [?] }
i pă Tudoraiche } adică doi.

Eu Dinu Croitoru și în chezășia mea:

pă Antohie }
i pă Ion Cosac } adică doi
i pă Neacșu.

Eu Dumitru sin Lixandru și în chezășia mea:

pă Ene lăutaru }
i pă Stefan dîrvaru } adică doi

Eu Lixandru sin Radu și în chezășia mea:

pă Ion, brat ego, }
i pă Lixandru Zmeu } adică doi

Eu Cîrstea sin Stroe și în chezășia mea:

pă Stefan, brat ego }
i pă Ion Brat } adică doi

Eu Cîrstea sin Marin și în chezășia mea:

pă Gheorghe Cioroagă }
i pă unchiașu Lixandru } adică doi.

Eu Ion sin Marin și în chezășia mea:

pă Neculai lăutarul }
i pă Vasile Ursu } adică doi.

Eu Dan țiganul și în chezășia mea:

pă Neacșu }
i pă Mihai bucătarul } adică doi.

Și afară dintr-aceștia noi toți chezășii luăm pe Dumitru sin Chiru și Lic-sandru, fii-su.

Vladu chezaș și pentru toți răspunzător ¹

De la orînduitu mumbașir:

Însuși robii ce au luat în chezășie pe ceilalți, viind și arătîndu-mi că acest zapis ce-l dau prea cuvioșiei sale părintelui arhim. chir Sofronie, stăpînul lor, cinstit iegumen sfintei m-rii Nucetu, îl cunosc a fi pentru a lor de acum înainte bună legătură și urmare. Și ca să-și aibă cele în dosu coprinzătoare adevेरirea, după rugăciunea lor m-am iscălit și eu.

1822, noembrie 28

Constandin

..... ²

Arh. St. Buc., M-rea Nucet, doc. XXII/55. Orig. rom.

57

[Siliștra,] 25 august 1822

Ioan Sandu Sturza vv. poruncește caimacamilor să achite datoria de 542 620 lei, pentru ca trupele turcești să poată fi retrase din Moldova.

Noi Ioan Sandu Sturza vvd., cu mila lui dumnezău domn țării Moldavvii.

Cinstiți credincioși boierii domnii meli, dumnealui Theodor Balș biv vel vornic, dumnealui Petrachi Sturza vel vistier, caimacami Moldovvii, sănătați!

Din doai mehtupuri ale dumneavoastră ce ați scris cătră pre înalțatul Siliștra valesi, stăpînul nostru, am înțales că din 542 620 lei ce au rămas datorie asupra țării să plătească în lefile ostenilor, ați pus la cali împliniri a 401 649 lei, din cari 182 349 lei ați și răspuns la dumnealui Chiuciuc Ahmet, iar cielanți făgăduiți că în 5, 6 zile, să vor împlini și să vor răspunde, nepominind nimic pentru cusurul de 140 981 lei ce mai trebuie pînă la împlinirea de 542 620 lei ce cuprindi datoria toată pînă la sfîrșitul lunii aceștii, la ce cali ați pus. Deci, fiindcă banii aceștia trebui a să plăti toți pînă a nu să sfîrși luna această, căci pînă cînd toată suma arătată nu să va plăti, oștile de acolo nu să pot rădica și numai o zi de vor păși în luna viitoare, cu hotărîre să știți că și pe luna aceea toată rămîni datoari țara a plăti leafă.

¹ Toți robii țigani, aparținînd mănăstirii, au dat totodată egumenului « obștească mărturie și legătură », recunoscîndu-și vinovăția. Pentru despăgubirea mănăstirii trebuiau să plătească 1 800 taleri « și pentru acești bani, găsind neșuțatori, ne-am vîndut dobitoacele ce au fost bune de zalhana și abia am luat tl. 1 140, și cu tl. 100, ce ne-am ținut în seamă pentru merticu de mălai, fac tl. 1240 pe care răspunzîndu-i, mai rămînem tl. 560 datori, pentru care am dat osebit zapis » (Arh. St. Buc., M-rea Nucet, doc. XXII/56; zapisul de 560 tl. tot acolo, M-rea Banu, doc. XLIII/119).

² Două semnături indescifrabile.

Pentru aceea dar, dumneavoastră, prin toate chipurile vă sîrguiți pînă a nu să săvîrși luna aceasta, să istoviți plata a toți banii și să luați sinetul dumnealui Chiuciuc Mehmet¹ și pînă în patru, cinci zile, să mi-l proftaxiți, ca să să poată scoate porunca de rădicare oștilor de acolo.

Boieri, nu vă pae șagă ! Numaidecît aștept pînă în 5, 6 zile sinetul dumnealui Chiuciuc Ahmet de primire deplin a 542620 lei, prin orice chip veți ști, pentru ca să să poată rădica greutatea deasupra țării.

1822 avgust 25².

Acad. R.P.R., doc. CCCXI/40. Copie cont.

58

Cernăuți, 25 august 1822

Memoriul unor boieri moldoveni emigrați, prin care cer țarului să intervină la Poartă pentru: « iertarea birului pe cîțiva ani », anulara boieriilor făcute în vremea domnului Suțu, îngădirea puterii domnești și libertatea comerțului.

Împărate !

Dacă jalnica priveliște care Moldavvie înfățoșază acum iaste dipartată din ochii împărăteștii voastre mărire, dar durere ci o pricinuiești nu poate fi neapropiată de inima voastră, asupra cărie toți nenorociții au desăvîrșită împironire.

Noi ne-am sfii cutezînd a răpi din menuntele acelu neprețuite cu arătare nu numai pierzării tuturor dreptăților patriei noastre, dar și poziției sale cea diznădăjduite, cît ș-a tuturor mijlocirilor vindecării ranelor sale celor încă însîngerate, dacă nenorocirile supt care geme acest pămînt, dacă înalta ocrotire cu care avgusti procatohi a împărăteștii voastre măriri au cuprins-o și pe care împărăteasca voastră mărire au binevoit a întări prin acturile facerii de bine nu ne-ar îndatori a alerga la marele *monarh*³, carile prin părintesca sa bună-tate jărtvești neprețuitele sale zile spre fericire noroadelor încredințate de cătră pronia oblăduirii sau și ocrotirii sale. De la împărăteasca voastră mărire ce încungiuorată de proslăvirili cuceri[ri]i lumii așteptăm tămăduire ranelor noastre și mîngîiare în deznădăjduire.

Moldavvie, întru care toate să unesc acum ca cu lucrare stîngirii sali să să amestice prin sînge și să să însămnezi cu pccete morții, n-au fost lipită cătră

---

¹ La sfîrșitul lunii octombrie, A. Raimondi raporta din Iași despre plata a 300 000 piaștri către pașa de Silistra (*Hurmuzaki*, X, p. 180).

² În aceeași zi Ioan Sandu Sturza vv. face apel către boieri să se lase de intrigi și să lucreze în unire « spre folosul patriei » (Acad. R.P.R., doc. CXXIII/50).

³ Subliniat în text.

împărăție othomanească decît cu o birnică supunere și nu ca o țară cîștigată cu arme.

Tratatul încheiat la anul 1529 de către domnul Bogdan cu sultan Suleiman I-iu întărești slobozanie legii noastre cea svinte, oprești cu totul pe oricari musulman de a să căsnici în țara noastră, întemeiază slobozanie noastră și pe aceia a neguțătorii noastre, ne înputernicești a alege prințipii noștri și a ne ocîrmui fără nici o periorisire, după ceale înscrise și obicinuite pravili a noastre, fermanuri ci s-au slobozît de la urmași pomenitului sultan. Am cîștigat în sfîrșit a lor sfințanie de la înalta protecție, a cărie mare bunăvoință ne chiea la o înaltă nădejde pe care țara aceasta pute să o dorească, dar în loc de a vide înflorind fericire obștii supt o așa norocită pavază, lăcuiitorii înpilați fiind cu feliuri de catahrisis suspină supt o ocîrmuire nedreaptă. Lucrare pămîntului era în cădere, neguțatorie sta în nemișcare din pricina înpiedecărilor mari ci să puni înainte, ființa noastră era îngrozită de către lucrătorii a unii catastrofi așa grozave.

Furtuna nenorocirilor s-au ivit și împreună cu dînsa dărîmare tuturor dreptăților a căroră neclintită păzire era pentru noi siguripsită prin cele de mai înainte dăruiri a puterii stăpînitoare și prin svințanie trataturilor pe care i-a mai fost încheiat cu putere umbritoare.

Lăcașurile cele svinte sînt spurcate, lăcuiitorii însărcinați cu dări nedrepte și supuși supt sabie anarhiei, unii dintr-înșii au fost siliți de a înbrătoșă lege turcească, alții prăpădindu-și fimeile și copii pe care sălbătăcia i-au răpit din brațele lor, s-au sfîrșit întru deznădăjduire. Toți sînt pecetluiți cu pecete ticăloșii, afară de aceia carile s-au întovărășit cu prădătorii pentru a-și însuși prăzile nevinovății cei prigonite și a să adăpa cu lacrimile văduvilor și copiilor săraci.

În sfîrșit, la 29 iulie, zîoa de ninorocire a Eșului au adus diznădăjduirei vîrfu. Mai mult decît 4 000 casî și magazinele s-au topit în foc, afară de alte trii mii zidiri pe care cele de mai înainte arderi le-au fost topit. Mănăstirile, acle vechi monumenturi a legii noastre și a istorii, sînt arsi și prădate și mulți lăcuiitori îngropați în cenușă, nu să văd decît niști zîduri răsîpîte, nu să văd decît niște călcători și niști înpilați.

După întîmplări așa îngrozitoare care au clătît pînă și temelile soțiatății a noastre, să nădăjduie că va urma liniștire; lăcuiitorii zădărnîcindu-să de această nădejde sînt izbrăniți de cele mai de urmă averi a lor prin dări foarte mari, prin biruri silnice și prin ceriri nedrepte. Numire domnului au dat loc la o însărcinare de bani foarte gre. Șădere oștilor în țară să pare a înputernici pe pașa de Silistra a cere o sută patruzăci și una mii lei pe lună, la care sînt supuși a da și însuși bejănarii, care să văd lipsiți de chipurile hranii lor. Căpiteniile acestui trup di oaste care s-au așăzat în țară, mestecîndu-să în trebile ocîrmuirii, urmează feliuri de catahrisis. Administrația au agiuns în sfîrșit a fi o mijlocire sîngură a prădăciunii, păgubirile aceștii nenorocite provinții să pot prețalui ca la doi sute milioane ruble.

Iată o înscurtă arătare a rănilor care ne cuprind, iată fața cea adivărată a nenorocirilor Moldaviei. Această țară, fiind lăcuită de cătră cei umbriți și cei de o lege cu îndurătoriu monarh, crede că poate să alerge la bunătate cea părintească a sa, îndrăznind a chiuma luare sa aminte asupra ponturilor următoare:

1-iu. Iertare birului pe cîțiva ani este cerută cu rugăminte de cătră ticăloșii lăcuiitori, care după un lanț de nenorociri sînt lipsiți de vitele și pîine lor și aduși la ce de pe urmă stare a sărăcii. Pe de altă parte însuși această ticăloșie îi sloboade de vreme ci nu sînt în stare a plăti nici un fel de dare.

2-le. Îngenunchere țării au struncinat stare celor particularnici, afară de cîteva persoane care s-au agiutat de anarhie pentru a-și mulțami lăcomie lor și a împila norodul. Moșinași și capitaliștii dezbrăcați de avere lor o vād în mîinile vînzătorilor patridis; malahirisindu-să întru neleguire și ei sînt supuși în primejdie la toate urmările a unii stări nenorocite. Nește dreptăți svinte a moșinașii întovărășite cu nevinovăția lor îi fac a nădăjdui o dizpăgbire potrivită cu pagubile ci-au cercat.

3-le. Acest pohoi a prădăciunii au tras și pe acei care supt stăpînire domnului Suțu au fost rădicați din stare lor ce mică prin caftane pe care el le da la mezat și prin slujbile pe care le încredința lăcomiei și nedestoiniciei. Numărul acestora s-au înmulțit supt ocărmuire caimacamului Vogoridi, carile însușindu-și niște drepturi care nu-i erau iertate nicidecum datorii sale, au rădicat la cele întii trepte pe niște oameni necinstiți și acești din nemică rădicați, care în toate întîmplările nu aveau de a pierde nimic, după ce au ațîțat măsurile cele mai jacașă și împotrivoare interesului obștesc, voiesc a să înputernici în ființa lor pentru a puni temeuri unei sistime stricătoare, spre împilare obștie; și spre dărîmare averilor și a ființai însăși acelora care, întru o îndelungată curgire de ani, au avut din neam în neam încredințare ocîrmuirii și au fost vrednici de dragoste norodului.

Prohorisări acestor rădicați din nimică să poate prifaci în neființă din însuși începutul ei, de vreme ci domnul Suțul nu ave putere de a vinde caftani și slujbi, acele care după vechiul nostru așăzămînt trebuia să fii spre răsplătire vredniciei și a slujbilor făcute în patrie, iar cît pentru acieste pe care căimăcamul Vogoridi i-au rădicat sînt neînființați după amestecare caimacamului acea piste datorie lui. Tulburările care curg dîintr-accasă amestecare de boierii, nepotrivită cu împregiurările, să vād a fi foarte nepriricioasă. Pentru a înființa liniște obștească, să faci cerire ca asămîne boierii făcute de la vremea domnului Suțu pînă acum să rămîie stricate. Fără acest feliu de măsuri, tulburările și neunirile lor strică pe nenorocita țară și lăcuiitorii cei liniștiți vor fi siliți a-și lăsa patrie.

4-le. Dacă nu ne este iertat de a dobîndi o mai bună soartă, noi nădăjdum măcar că nu vom fi părășiți întru săvărșire unii sistimi de ocîrmuire, care n-ar fi potrivită cu rînduiala cea firească a așăzămînturilor politicești

și interesurilor obștești. Voința ce silnică a domnului în giudecătoriile politicești și a creminalului în așzare birurilor și a altor havaleli a statului au fost totdeauna pentru împilare lăcuitorilor. Aceasta ar fi cu atîta mai mult nepriincioasă în împregiurimile de acum, după ce sărăcia și ticăloșia țării esti văzută. N-ar fi cu dreptate și de trebuință ca dreptățile puterii domnului să fie priorisîte prin niște așzămînturi statornice, pentru ca driturile personalicești și acele a moșinășii tuturor stărilor de lăcuitori să nu fie supusă la niște vrăjmășii particularnice și la nedreptate? Această cerire a noastră am pute-o cîștiga, dacă prin o voință făcătoare de bine ne s-ar dărui alcătuirii ocîrmuirii potrivită cu pravilile și obiceiurile noastre și dacă după veche rînduială paza domnului și a țării va fi încredințată la o miliții alcătuită numai di moldoveni, căci fără aceasta liniștire obștească nu poate fi nădăjduită.

5-le. Lucrare fericirii obștești să întemeiază pe slobozenie neguțătorii; aceasta este închizășluire cea mai mîngăitoare a fericirii. Însă această slobozanie ne era oprită împotriva tuturor legiurilor mai sus pomenite, prin care ea ne era dată. Aceasta era pricina din care să înmulți nevoile noastre, avere moșineșilor să micșura din zi în zi și lăcuitorii vine în lipsă și sărăcii. Ar fi dar cu totul dé folos pentru Moldavvie dacă i s-ar slobozi ieșire peste hotar a tot feliu de pîine, de vite, de chereste și în sfîrșit de toate producturile sale. În aceasta să face plecată rugăminte ca șchela Gălații să fie deschisă la toți străinii care ar veni acolo să negoțătorească, supt orice feliu de bandieră. Fără această slobozanie, nădejde însuși a bunii petreciri este rădicată de la norodul moldovinesc.

6-le. În stare ce ticăloasă întru care să află Moldavvie care este stricată prin neunirile cele de pe dinlăuntru din pricina unor vicleni lucrări a celor rădicați din nimică, care este în neorînduială în toate părțile, și lipsiți de toate averile sale cei mai mulți particularnici vor voi poate a-și lăsa patrie pentru a căuta aiure un anzilos și o pitrecire liniștită, care nu o va ave în patrie sa. Dacă în asămine întîmplări acești particularnici ar fi neapărat sîliți de a faci cunoscut scoposul lor, sau de a-și înstrăina moșuile sale, ce desăvărșită stîngire a lor ar urma, neputînd găsi compărători întru o țară unde cei mai mulți moșinași au agiuns la o stare nevoită de a-și vinde moșuile pentru a plăti creditorilor și a pute trăi. Cu îndrăzneală să faci cerire întru aceasta, ca să să hotărască o prothezmie de zăci ani, pentru ca întru această vreme să poată fiișticare, fără multă păgubire, a să disface.

Un norod a căruie vinovăție este de obștii cunoscută și carile să noroțești cu prea puternica umbrire a mării voastre, cere, înpărâte, cu lacrimi întru aceste minunturi de critică și plină de primejdii a voastră sufletească milostivire și supune la a voastră înaltă hotărîre cu îndrăzneală a sali puneri înainte prin plecata jaloba aceasta.

Hotărît find de a-și afla fericire întru înalta voastră bunăvoință, ea-l nădăjduiești a vide o noi epohi a mîntuirii sale și a stării cei bune prin mîna

cea puternică, cari ocîrmuiești soarta atîtor noroade. Supunire cea mai adîncă și plină de sevas va fi sămnul cel svînt a mulțămirilor noastre pe care le vom lăsa și strănepoților noștri și cu care vom fi în toată viața a împărăteștii aftocratoriceștii voastre măriri pre plecați rugători și pre supuși și credincioși moldoveni.

1822 avgust 25, Cernăuți

Acad. R.P.R., doc. CCCLX/59. Copie cont.

59

[August 1822]

Scrisoare în legătură cu probabila confiscare a averii boierilor fugiți din Moldova și cu încălcarea vechilor drepturi ale țării, prin numirea unui baș-beșliagă alături de domn.

[Αύγουστος 1822]

Μαθὼν κατὰ πρῶτον παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀνεψιοῦ Ἀλέκου Μπάλασα τὰ περὶ τῆς ἐξοχότητός της καὶ ἤδη-παρὰ τοῦ βορνίκου Γρηγορίου Γκίικα, ἐχάρην τὰ μέγιστα ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς τιμαλφεστάτης μοι αὐτῆς ὑγείας καὶ τῆς σεβαστῆς μοι ἐξαδέλφης, ἧς ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν. Ραδίως δύναται νὰ συμπεράνῃ τὴν ψυχικὴν ἔφесίν μου διὰ νὰ τύχῃ τῆς παρουσίας της, γνωρίζουσα τὸ συναίσθημα τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεώς μου πρὸς αὐτήν, ἣν πρεσβεύω ὡς καύχημα τοῦ γένους, ἀληθὲς τῆς πατρίδος στήριγμα καὶ ἐγκάρδιον ἡμῖν παραμυθίαν. Οὕτως ἠὺδόκησεν ἡ πρόνοια ἐν τῇ μακροθυμίᾳ της ἵνα κατατρυχόμενος ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν δεινῶν ἀνατείνω πρὸς αὐτὴν τὰς εὐδιαθέτους ἐλπίδας καὶ ἐπιτύχῃ ἀναψυχῆς, πεποιθὼς ὅτι εὐμοιρῶ ἀδελφοῦ συμπάσχοντος καὶ προαιρουμένου τὴν ἐμὴν εὐπραγίαν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δυστυχήμασι προσετέθη καὶ ἡ τῆς ἐντεῦξεως δυσχέρεια, προερχομένη ἐκ τῶν πολιτικῶν καὶ οἰκιακῶν. Τὰ μὲν ἀπαιτοῦσιν τὴν τοῦ πατρὸς καὶ ἐμοῦ παρουσίαν ἵνα μὴ ἐν ταῖς κρίσεσιν καὶ ἀδήλοις ταύταις περιστάσεσι συμβῆ ἄντικροῦον τι εἰς τὰ ἀληθῆ τῆς πατρίδος συμφέροντα ἐκ τῆς ἀδιακρίτου τινῶν βίας διὰ νὰ ἐπανακάμψωσιν ἴσως παράκαιρα εἰς τὴν πατρίδα. Τὰ δὲ οἰκιακὰ δὲν μοι ἐπιτρέπουσι νὰ ἐγκαταλείψω μοναχὸν τὸν πατέρα μου, ὅστις ἀμοιρεῖ πάσης ἄλλης παρηγορίας, μετὰ τῆς εὐγενείας του δὲ ἤθελα ἔλθει εἰς Χοτίνι, ἀνίσως ἡ αὐτῆς ἐξοχότης ἀφίξεται ἐκεῖ ὅπου καὶ τὰ κτηματικὰ αὐτῆς συμφέροντα ἀπαιτοῦσι τὴν παρουσίαν της, διότι ἐκ τοῦ ἐκεῖσε καὶ μόνου κτήματός της οὔτε τὸ ἥμισυ τῆς ἐκμισθώσεως ὡς ἐπληροφορήθην προσπορίζεται. Συμπεριωτέρον βεβαίως ἤθελεν εἶναι νὰ ἐμπιστευθῆ τὴν περὶ τούτου φροντίδα τῷ ἐξαδέλφῳ Ἰωάννῃ Στούρτζα, οὔτινος ὁ ἀνεπίληπτος χαρακτήρ εἶναι κοινῶς ὁμολογούμενος καὶ ὅστις ἔχει τρόπον καὶ προαίρεσιν διὰ νὰ εὐαρεστήσῃ καὶ νὰ ἀναφανῆ ἄξιος τῆς ὑμετέρας ἀγάπης.

Ἀνέκφραστος ἡ προσγινομένη τοῖς συμπατριώταις λύπη ἐκ τῆς συγκεχυμένης τῶν συμβεβηκότων στάσεως, τὰ πράγματα ἀλλοιοῦνται, αἱ ἐλπίδες μαται-

οὕται, ὁ κίνδυνος ἐπαυξάνει. Ἐσχάτως ἐλάβομεν αὐθις ἐπιστολὴν προσκλητικὴν παρὰ τοῦ ἡγεμονεύοντος, ὅστις διατρίβει εἰσέτι εἰς Σιλίστραν, ἐπαπειλοῦντος ὅτι ἐὰν ἀναβληθῆ ἢ εἰς τὰ ἴδια ἡμῶν ἐπανάκαμψις, πάντα τὰ ὑποστατικά ἡμῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐγχρονονίζοντων θέλουσι δημευθῆ καὶ θέλομεν ἀποκλεισθῆ τῆς ἐπιστροφῆς καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν πατριωτικῶν δικαιωμάτων, καὶ χεῖρω τούτων ὑφέξομεν δεινά, ὡς λέγει. Τί δὲ εἰσέτι ἐπιλείπεται ἐπειδὴν καὶ πατρίδος καὶ ὑπαρχόντων στερηθῶμεν; Μὴ ἐπιστρέφοντες τοιαύτην ἔχομεν θλιβεράν περιωπὴν, θλιβερωτέραν καὶ τοῦ θανάτου. Ἐὰν δὲ ἐπιστρέψωμεν εἰς πατρίδα διασπαρραττομένην ὑπὸ ἐσωτερικῶν ταραχῶν, ἕνεκα τῆς κακοβουλίας τῶν προαχθέντων, ὡς προέγραψον αὐτῇ, εἰς πατρίδα κατεχομένην ὑπὸ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ καὶ διοικουμένην ὑπὸ τοῦ ἐν Σιλίστρα σερασκέρη, ὡς ἡ ὀθωμανικὴ διοίκησις ἐπισήμως ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τοὺς ἐν βασιλευούσῃ πρέσβεις διὰ νότας, ἣν αἱ ἐφημερίδες ἀναφέρουσι, καὶ ὡς πραγματικῶς δείκνυται τοῦτο ἐκ τῶν ἐνεργουμένων εἰς πατρίδα ἀνακτησαμένην τὸ παλαιὸν δικαίωμα τῆς τοπικῆς διοικήσεως κατ' ἐπιφάνειαν μόνον, κατὰ ἀλήθειαν δὲ εἶναι ἀπηρορημένη εἰς τὰς θελήσεις τοῦ συναποστελλομένου τῷ ἡγεμόνι μᾶς μπούργ, δηλαδὴ πληρεξουσίου πολιτικοῦ Ὀθωμανοῦ, ὅστις εἶναι ἀρχηγὸς καὶ τῆς ὀθωμανικῆς διοριζομένης φρουρᾶς καὶ τῆς ἐντοπίου, ὅποια ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης διοικήσεως; Ὁρησκεία, ζώῃ, ὑπάρχοντα ὑπόκεινται εἰς τὰς ραδιουργίας καὶ τὴν δυσμένειαν τῆς τυραννίας. Ποῦ ἡ διατήρησις τῶν τοπικῶν προνομίων, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ἀπογόρευσις τῆς τῶν Ὀθωμανῶν ἐν τῇ Μολδαβίᾳ διατριβῆς. Πρὸς Θεοῦ, σεβαστὲ καὶ περιπόθητε ἐξάδελφε, ἃς μοὶ σημειώσῃ εἰλικρινῶς τὴν περὶ τούτων ἐπίβολον αὐτῆς σκέψιν, πεποιοῦσα ὅτι ὡς ἱερὸν μυστήριον τοῦτο διατηρήσω, ὑποκρῦπτων εἰς πάντας ὅτι παρ' αὐτῆς ἡ γνώμη καὶ κοινῶν ταύτην εἰς τοὺς συμπατριώτας ἡμῶν ὡς συμβουλήν. Ἄς μὴν ἐγκαταλείψῃ τούτους εἰς τὸν δαίδαλον τῆς ἀπωλείας, ἵνα μὴ ὁ σάλος ὀλεθρίως κατακλύσῃ αὐτούς. Ἐκ τῆς ἡμετέρας στάσεως προκύπτει δилημμα περιστάσεων λίαν ἐπιφόβων, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν, ὀφείλομεν γενέσθαι ὄργανα τῆς τυραννίας καὶ θύματα τῆς δυσμενείας, τὸ χεῖριστον δὲ πάντων ἐφελκῶμεν ἴσως καὶ τὴν τῆς προστάτιδος ἀδιαφορίαν εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἐν ᾧ μάλιστα τῇ ἀπουσίᾳ τῶν κονσόλων φαίνεται διακοπὴ τῆς προστασίας, εἰδεμὴ κινδυνεύομεν στερεῖσθαι καὶ ὑπαρχόντων καὶ πατρίδος. Τί τὸ ποιητέον; Ἡ πολυπαθὴς πατρὶς βλέμμα παρακλητικὸν στρέφει πρὸς αὐτήν, τὸ ἀγαπητὸν αὐτῆς τέκνον, ἵνα ἡ αὐτῆς ἐξοχότης καθοδηγήσῃ ἡμᾶς ὅπως μὴ συναπολεσθῶμεν αὐτῇ.

Ὁ ἀστὴρ τῶν ἱερωτέρων ἡμῶν ἐλπίδων εἶναι ἡ προστασία ἐξ ἀρχῆς τῶν περιστάσεων καὶ μέχρι τοῦδε. Κατὰ πάντα ἀνηρέχθημεν εἰς αὐτήν καὶ ἤδη ἐξέθημεν ἀγωγὴν, ἧς ὧδε ἐμπερικλείω τὸ ἴσον, συγγραφεῖσαν παρὰ τῶν ἐντοπίων καὶ ἀποσταλεῖσαν πρὸς τὸν φιλόανθρωπον ἀνακτα καὶ προστάτην εἰς Βιένναν διὰ τοῦ κυρίου Πίνη. Αὕτη ἐγένετο πρὶν τῆς ἐνθάδε ἀφίξεως τοῦ ἀνεψιοῦ Ἀλέκου καὶ τοῦ β[ορνίκου] Γρηγορίου, παρ' ὧν ἤδη ἔμαθον ὅτι ἡ αὐτῆς ἐξοχότης ἐγκρίνει ἵνα δευθύνωμεν ἀγωγὴν πρὸς τὸ Κογγρέσον, ἣν πατριωτικῶς ζήλω προτρεπομένη ἐσχεδίασεν. Ἡμεῖς δειλιῶντες μήπως προσκρούσωμεν εἰς τὰ ἱερά τῆς ἡμῶν καθοσιώσεως χρέη πρὸς τὴν προστάτιδα, δὲν ἐτολμήσαμεν μέχρι τοῦδε οὔτε

εὐχαριστήριον νὰ ἀποστείλωμεν εἰς τὴν αὐστριακὴν αὐλὴν χάριν τοῦ ἐπιτραπέντος ἡμῶν ἀσύλου εἰς τὴν ἐπικρατείαν τῆς, ἀποφεύγοντες καὶ τὴν ὑπόνοιαν τῆς ἀντιλήψεως τῶν καθ' ἡμᾶς διὰ τῆς προστασίας ἐτέρας δυνάμεως. Ἡδὴ δὲ ἡ αὐτῆς ἐξοχότης γνωρίζουσα ἀσυγκρίτως βέλτιον ἡμῶν τὰ πολιτικὰ πράγματα, ἀναγινώσκουσα καὶ ἀνακινούσα τὴν ἐμπερικλειομένην ἀγωγὴν, ἐὰν νομίση ὅτι ἐπάναγκες ἵνα διευθυνθῇ καὶ ἐτέρα πρὸς τὸ Κογγρέσον, ἃς μοι στείλῃ τὸ σχέδιον τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκτεθείσης, οὐσα πεπληροφορημένη ὅτι οὐδόλως θέλει κομπρομηταρισθῆ, ἀλλ' αὐτολεξεί ἀντιγράφας ἰδιοχείρως ταύτην θέλω παρακινήσει τοὺς συμπατριώτας ἵνα συνυπογράψωσι καὶ ἀσφαλῶς ἐξαποσταλήσεται.

Σεβαστέ μοι ἐξάδελφε, ἀγωνίζομαι ὑπὲρ πατρίδος ἀναδιδόμενος πάντα ἀγῶνα ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς ἐξ ἀρχῆς τῶν ὀλεθρίων συμβεβηκότων πραγματικῶς ἐγνώρισεν ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης. Ἀποσιωπῶ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς περιαιτολογίας καὶ τοὺς προηγούμενους κόπους. Ὁ πολιτικὸς τῆς Μολδαβίας κῶδιξ καὶ πάντα τὰ πρὸς στερέωσιν τῶν κοινῶν δικαιωμάτων ἔγγραφα ὑπ' ἐμοῦ ἐξετέθησαν ἐπὶ ἡγεμονίας τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει αὐθέντου Καλλιμάχη προαιρούμενος καὶ τοῦντεῦθεν ἵνα συντελέσω εἰς τὴν εὐπραγίαν τῆς φίλης πατρίδος, παρακαλῶ ἐπιπόνως τὴν αὐτῆς ἐξοχότητα ἵνα γενομένης τῆς εἰρήνης μὲ συστήσῃ εἰς τὸν ἀποσταλησόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρέσβυν, μεθ' οὗ ἀνταποκρινόμενος περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων μεγάλως συντελέσω εἰς τὴν κατάργησιν πολλῶν καταχρήσεων καὶ εἰς ἀνόρθωσιν τῶν συμφερόντων, σύνοίδα τῇ τῆς προστατίδος εὐδοκίᾳ, εἰλικρινῶς ἀνακαλύπτων τὴν ἀλήθειαν, οὐχὶ δὲ μετερχόμενος τρόπον σχολιόν, ὡς ἄλλος τις ἐν τῇ παρελθούσῃ ἐποχῇ, ἀπατῶν τὴν μισίονε καὶ ἰδεάζων ψευδεῖς ἰδέας, ἐξ ὧν μυρίαί παρεισέφερον καταχρήσεις καὶ πόροι ἐπικερδεῖς διὰ τὴν διοίκησιν, λίαν ἐπιβλαβεῖς δὲ εἰς τὸ κοινόν, διὸ συνέστη ἑαυτὸν εἰς τοὺς ἡγεμονεύοντας καὶ καταπιέζοντας τὸν λαόν. Εἰ δὲ ἀλλοίαν τὰ πράγματα ἔξουσι μορφῆν.

Μένω αὖθις ἐξηρητημένος τῆς ὑμετέρας προνοίας διατελῶν διὰ βίου

[August 1822]

Aflînd mai înainte de la iubitul nepot Alecu Balş despre excelența voastră și acum de la vornicul Grigore Ghica, m-am bucurat foarte mult la vestea despre prea scumpa mie sănătate a dvs. ca și a cinstitei mele verișoare, a cărei dreaptă o sărut. Ușor vă puteți închipui dorința mea sufletească de a mă bucura de prezența dvs., cunoscînd simțămîntul meu de dragoste și devotament pentru dvs., pe care vă socotesc ca o mîndrie a națiunii, adevărat sprijin al patriei și călduroasă mîngîiere pentru noi. Așa a binevoit pronia în îndelunga ei răbdare ca, prigonit de repetate nenorociri morale și politice, să-mi pun în dvs. nădejdele mele bine intenționate pentru a obține o ușurare, fiind convins că am norocul să am un frate care suferă și care îmi dorește binele.

Pe lîngă alte nenorociri s-a adăogat și greutatea întîlnirii, provenită din cauze politice și familiare. Primele cer prezența tatălui și a mea, pentru ca în aceste împrejurări critice și nesigure să nu se întîmple ceva împotriva adevăratelor interese ale patriei, din cauza grabei indiscrete a unora de a se întoarce poate la un timp nepotrivit în patrie. Iar cele familiare nu-mi permit să las

singur pe tatăl meu, care este lipsit de orice altă mîngiere. Aș veni cu dînsul la Hotin, dacă excelența voastră ați sosi acolo, unde și interesele pentru avere cer prezența dvs., fiindcă din averea dvs. de acolo, care este și singura, precum am știință, nu primiți nici jumătate din arendă. Desigur ar fi fost mai cu folos să încredințați moșia în grija vărului Ioan Sturza, al cărui caracter neștirbit este cunoscut în de obște și care are mijloc și bunăvoință să vă mulțumească și să se arate demn de dragostea dvs.

Nespună este mîhnirea care s-a abătut asupra compatrioților din cauza situației neclare a întîmplărilor. Lucrurile se schimbă, speranțele se zădărnicesc, primejdia crește. De curînd am primit iarăși o scrisoare rugătoare de la domn, care se află încă la Silistra, amenințînd că dacă se va amîna întoarcerea noastră în patrie, toate moșiile noastre ale celor aflați de mult în străinătate vor fi confiscate, iar noi nu ne vom putea întoarce și nu ne vom împărtași de drepturile strămoșești, vom fi împovărați de nenorociri și mai grele, precum spune. Ce va mai rămîne după ce vom fi lipsiți și de patrie și de avere? Neîntorcîndu-ne, vom avea un viitor trist, mai trist decît moartea. Iar dacă ne vom întoarce în patria sfîșiată de turburări lăuntrice din cauza răutății celor înaintați acum în ranguri, precum v-am mai scris, în patria ocupată de oștirea otomană și cîrmuită de serascherul din Silistra, precum a făcut cunoscut însăși cîrmuirea otomană acest lucru ambasadorilor din Constantinopol printr-o notă menționată în ziare și cum arată în ființă acest lucru cînd se aplică în patrie, care a dobîndit dreptul vechi al cîrmuirii pămîntene numai în chip formalnic, căci de fapt ea atîrnă de dorințele lui baș bog, adică împuternicitul politic otoman trimis împreună cu domnul, care este și căpetenia garnizoanei turcești orînduite ca și a celei pămîntene, care vor fi urmările acestui fel de cîrmuire? Credința, viața, averea, sînt supuse intrigii, dizgrației și tiraniei. Unde este menținerea privilegiilor pămîntene, dintre care primul este interzicerea șederii turcilor în Moldova? În numele lui Dumnezeu, cinstite și prea dorite văr, să-mi împărtășiți sincer gîndul dvs. nepărtinitor despre acestea și să fiți convins că voi păstra acest lucru ca o taină sfîntă, tăinuind tuturora că aceasta este părerea dvs. O voi împărtăși compatrioților noștri ca un sfat. Nu-i părăsiți în labirintul pierzaniei, pentru ca nu cumva furtuna să-i scufunde în chip jalnic. Starea noastră pricinuită de împrejurări alarmante ne face să fim nehotărîți. Dacă ne întoarcem va trebui să devenim organe ale tiraniei și victime ale dizgrației. Și ceea ce este mai rău decît toate, să atragem și nepăsarea puterii protectoare pentru treburile noastre; chiar în absența consulilor se vede o întrerupere a protecției, iar dacă nu ne întoarcem sîntem amenințați să ne pierdem și averea și patria. Ce-i de făcut? Patria mult încercată își îndreaptă privirea rugătoare către dvs., copilul ei iubit, pentru ca excelența voastră să ne îndrumați să nu pierim împreună cu ea.

Steaua celor mai sfinte speranțe ale noastre de la începutul împrejurărilor și pînă astăzi, este protecția [țarului]. Pentru toate am apelat la ea. Și acum

am înfățișat o plîngere, a cărei copie o alătur, scrisă de către pămînteni și trimisă filantropului suveran și protector, la Viena, prin domnul Pini.

Aceasta s-a făcut înainte de a sosi aici nepotul Alecu și vornicul Grigorie, de la care am aflat acum că excelența voastră încuviințează să adresăm o plîngere congresului, pe care, fiind îndemnat de zelul patriotic, ați și făcut-o în ciornă. Noi, temîndu-ne ca nu cumva să ne lovim de sfintele noastre datorii față de puterea protectoare, nu am îndrăznit pînă acum nici măcar scrisoare de mulțumire să trimitem curții austriace pentru azilul acordat nouă în imperiul ei. Am îndepărtat și bănuiala că am fi ocrotiți de către vreo altă putere. Acum excelența voastră, cunoscînd cu mult mai bine decît noi chestiunile politice, după ce veți citi și veți pune pe tapet plîngerea alăturată, dacă credeți că este necesar să fie adresată și congresului una, trimiteți-mi ciorna celei întocmite de dvs., fiind sigur că nu veți fi de loc compromis. O voi transcrie cu propria mea mîină, voi îndemna pe compatrioți să o semneze și va fi trimisă sigur.

Cinstite al meu văr, precum știe excelența voastră, încă de la începutul întîmplărilor nenorocite eu mă lupt pentru patrie, fără nici o rezervă. Pentru a nu părea lăudăros, eu trec sub tăcere ostenele mele de mai nainte.

Codicele Moldovei și toate documentele privitoare la întărirea drepturilor obștești au fost înfățișate de mine pe timpul domniei celui întru fericită adormire domnul Calimah. Avînd de gînd să lucrez și de aci înainte pentru bunăstarea scumpei noastre patrii, rog stăruitor pe excelența voastră ca, după ce se va încheia pacea, să mă recomandați ambasadorului care va fi trimis la Constantinopol, pentru ca, întreținînd cu el corespondența despre chestiunile obștești, să lucrez cu rîvnă pentru desființarea abuzurilor și pentru restaurarea privilegiilor, împreună cu bunăvoința [puterii] protectoare, dezvăluind sincer adevărul, fără să întrebuițez mijloace prefăcute, cum a făcut-o altul în trecut, care a înșelat consulatul, sugerînd idei false, din care cauză s-au strecurat mii de abuzuri ca surse de cîștig pentru cîrmuire, foarte vătămătoare obștii. Pentru aceasta s-a unit cu cei ce domneau și asupreau poporul. Dacă nu se întîmpla așa, lucrurile ar fi avut altă înfățișare.

Rămîn iarăși depinzînd de dvs. pentru toată viața.

Acad. R.P.R., Fondul M. Sturza, ms. rom. 5762, f. 274 v — 275 v. Text grec., ciornă.

60

[August 1822]

Boierii moldoveni refugiați arată șarului Rusiei situația țării și cer sprijin și ocrotire.

Sire,

Les calamités de notre lamentable patrie¹ sont poussées au delà des bornes de la patience humaine. Les habitant[s] dispersés, leurs champs aban-

¹ Șters: pays.

donnés, les villes incendiées offrent l'aspect le plus sombre et prolongent dans le deuil un peuple innocent et pacifique. En butte à l'avidité, à la barbarie d'une soldatesque effrénée nous devenons tous les jours les victimes d'un nouveau désastre. Un rayon d'espérance avait relui, mais les¹ auteurs de notre désolation ne nous ont prouvé que trop par des faits recen[t]s² leurs intentions astucieuses et inhumaines? Ils ont essayé³ de nous attirer dans nos foyers par l'apparence de⁴ l'évacuation⁵. Ils renvoyèrent quelques janissaires⁶, plus de trois mille sont revenus au bout de quelques jours pour reprendre la terreur et la mort, profaner la sainteté de nos églises et réduire la Moldavie en un affreux désert. Ces janissaires, ainsi que plus de cinq mille tulimènes s'y livrent maintenant à tous les excès de la brutalité. La nomination d'un Hospodar qui nous a sommé de revenir sans délai,⁷ en nous menaçant en cas de retard d'encourir la disgrâce du gouvernement ottoman, paraissait être⁸ un nouveau piège tendu pour⁹ notre ruine¹⁰. Enfin le 29 Juillet v. st., jour désastreux, et dont la description offrira des pages sanglantes dans l'histoire¹¹, les barbares conjurèrent notre perte. La ville de Jassy et les temples sacrés de notre culte divin devenus la proie des flammes, n'offrent que des ruines ensanglantés, les cadavres de la plupart des habitans immolés jonchent¹² ce théâtre de¹³ deuil. On ne saurait distinguer l'emplacement même de la¹⁴ ville¹⁵ si quelques bâtimens épars et isolés, tristes restes de son désastre, n'attestaient encore qu'elle exista en ce lieu¹⁶. La mesure de l'adversité est comblée, nous ne¹⁷ pouvons¹⁸ encore nous attendre¹⁹ qu'à voir transporter²⁰ les habitants de la campagne au delà du Danube, afin que le pays situé entre cette rivière et le Pruth devienne un désert!

¹ Șters: intentions astucieuses, apoi: astucies invincibles (?).

² Șters: quelles étaient.

³ Șters: essayèrent.

⁴ Șters: d'une.

⁵ Șters: trompeuse.

⁶ Șters: au bout de quelques jours.

⁷ Șters: rentrer au plutôt sous peine.

⁸ Șters: étant.

⁹ Șters: à.

¹⁰ Șters: perte.

¹¹ Șters: de notre patrie, jour comparable aux vêpres siciliennes et à la S-te Barthélemi. . .

¹² Șters: l'emplacement de la ville.

¹³ Șters: en.

¹⁴ Șters: capitale.

¹⁵ Șters: l'emplacement même de cette capitale serait difficile à déterminer.

¹⁶ Șters: une ville.

¹⁷ Șters: à quoi.

¹⁸ Șters: nous.

¹⁹ Șters: si ce n'est qu'.

²⁰ Șters: au.

Nous n'avons pas osé¹ présente[r] à Votre M[ajesté] le tableau détaillé de ce désastre, pour ne pas révolter Son cœur généreux par une description répugnante ! Nous l'avons cependant communiqué à Mr. le Consul général Pinis, qui, dans toutes ces occurrences fâcheuses, nous a temoigné la part qu'il prend² à nos souffrances.

Témoins oculaires de notre ruine, errants sur les frontières de notre patrie, que nous ne pouvons malheureusement secourir, nous sommes réduits à la dernière extrémité. Il ne nous resterait à opter qu'entre la mort et le désespoir, si nous ne jouissions de la³ protection bien faisante de Votre Majesté, et si nous ne pouvions placer notre religion, notre existence sous la puissante égide de Sa⁴ bonté paternelle.

Nous invoquons, Sire, la générosité et les bienfaits dont Votre Majesté a déjà daigné nous accorder des marques. Nous nous prosternons⁵ au pied⁶ du trône Impériale, qui est l'unique asile que la Providence nous désigne. Et animés des plus douces espérances, nous sommes constamment et serons pour la vie,

Sire, de Votre M[ajesté] les très humbles et très fidèles Moldaves
Benjamin, Metr. de Mol[davie]

[Pe verso, numele următorilor boieri:]

Const. Balsa, Logt.	Constantin Balsa, Hatman
George Cantacuzène, Logt.	Alexandr Mavrocordato, Postelique
Grégoir[e] Sturdza, Logt.	Alexandre Ghica, Hatman
Démètre Sturdza, Logt.	Cherban Nedzel, Vornik
Sandoul Sturdza, Vist.	Alexandre Cantacuzène, Vornik
Raducano Rosseti, Hatman	Gheorghe Ghika, Vornik
Alexandre Balsa, Vistiar.	George Bucsanesco, Spatar.

Acad. R.P.R., ms. rom. 5762, f. 128—129. Ciornă în limba franceză.

61

29 august 1822

Matei Păiuș și tovarășii săi arată cum au fost înrolați în oștirea lui Ipsilanti.

De la departamentul criminalion.

[Matei Păiuș, Gheorghe sin Dumitru Țicleanu din satul Tunșii (Gorj), Ion Bobină, Ilie vărul său, Mihai și fratele său Ion, feciorul lui Vlăduțu Gătiță

¹ Șters: lui.

² Șters: prenait.

³ Șters: puissante.

⁴ Șters: votre.

⁵ Șters: réfugions.

⁶ Șters: [au]x [pied]s.

din Aninoasa (Gorj), împreună cu încă doi înși din Crețești (Gorj) s-au dus la lucru peste Olt, în județele Buzău și Secuieni, unde au lucrat în cursul anilor 1819—1821. În continuare se arată:}

1821, iunie, în postul sfinților apostoli, când atunci ei cite 6 întîlnindu-se în dealul viilor Lipiei cu Ion Trantea i cu Ștefan Negroiu și Ion Drăgoianu, carii nu s-au prins, făcîndu-se ceată de 9, au plecat la tîrgu Mizilului din sud Saac ca să scoată bani, ce zicea Ion Trantea că are la o Uța văduva, după lucru. Și mergînd pînă la satul Sărata, i-au întîmpinat în drum niște apostoți, care ducîndu-i la tîrgul Mizilului, unde se afla un Bimbașu Hoțul, mai marele lor, ce erea supt comanda lui Ipsilant, le-au luat numele, porecla și satele în scris și i-au așazăt între apostoți cu cuvînt că le va da fieșcăruia leafă pã lunã cite tl. 30, să ia arme și cai, după unde vor găsi; și plecînd cu dînșii, au mers, pînă la Vălenii de Munte. De unde întorcîndu-se Hoțu cu 6 sute apostoți, ca să meargă la Focșani, între carii fiind și ei, au venit în dreptul satului Lipia. Acolo ei, cite noao, au fugit dintre apostoți și mergînd în dealul viilor Lipiei, s-au întîlnit cu un Moisi ot satu Păltineni, carele avînd de mai nainte cunoștință cu Ion Trantea, unu dintr-înșii, le-au spus că știe pã numitul vistier ascuns în pădure, cu cort și arę bani mulți, zicîndu-le să meargă împreună cu dînsul, căci mai are și alți oameni gata în partea locului, să calce pã numitul vistier. Al căruia sfat primindu-l ei și unindu-se într-un cuget, au intrat cu Moisi în pădure, șazănd pînă s-au depărtat acel Hoțul cu apostoții lui. Apoi noaptea ieșind în sat la un Ion Vinătorul i la un Dinu Briceag i la un Lațcu chelar, ce-i știa de mai nainte cu arme, și prin silnicie au luat de la dînșii 3 puști i 2 pistoale și [de] la un Lefter Poza [?] o sabie. S-au dus și la un Gheorghe căpitanu tot de acolo, căruia spuindu-i Moisi i Ion Trantea și Ștefan cugetul ce l-au avut pornit spre tilhărie, le-au dat și acela 2 puști și 2 pistoale i praf și plumb, zicîndu-le ca din jaful ce-l vor face îl vor face să-l împărtășească și pã dînsul.

[Sînt descrise apoi amănunțit, atacurile pe care acești pîrîți le-au săvîrșit în satele: Lipia, Păltineni, Fîntînele, Poieni, Tufele Mari, Sărata, Ghiperești, Predești și altele¹.]

Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 6 v—10.

¹ Alte informații despre felul cum au operat cetele de «hoți», adică haiduci, în vremea răscoalei.

Un Pencea arnăutul și Ghițu tovarășul acestuia « umbla pe vremea apostasii tilhărand în ceată de 25 pe la Tămburești » în jud. Dolj. Ei sînt adăpostiți și trecuți peste Jiu de Vasile Arambașa care după aceea însuși organizează o ceată a sa de haiduci (Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 31—32).

O ceată de « tilhari » a călcat în 1821 pe clucereasa Stanca Socoteanca și pe stolnicul Ioan Lahovari din Vilcea, luîndu-le calabalicurile și o ladă cu acte (Arh. St. Buc., Condica domnească 101, f. 194—195).

La fel a fost atacat Costandin Vișoreanu în mai 1821, la Cîmpul Sărăcineștilor, cînd mergea cu calabalicurile spre schela de la Ciîneni. Un martor ocular arată că « ... s-au pomenit

1 septembrie 1822

Partenie, egumenul mănăstirii Berca, intervine pentru eliberarea lui Dobre, fiul lui Radu poslușnicul egumenului, arestat pentru că « s-ar fi scris la volintiri ».

Sud Buzău, plaiul Pîrscovului.

Eu, părintele Partenie, stăpînul sfintei mănăstiri Bercii, fiindcă veni Radu poslușnicul meu și făcu arătare pentru fii-său Dobre că s-ar fi scris la volintiri,

cu patru arnăuți viind drept la Vișoreanu, pe care întrebîndu-l unde merge și el spuindu-i că merge la Sibiu, nu vrea arnăuții să-l lase. Apoi îndată l-au dezbrăcat și după ce i-au luat tot ce au avut, adică: scrisori, bani și haine, lăsîndu-l numai în cămașă, i-au luat și calul, fiind cu șaua pă dînsul, i niște dăsași... O straiță de păr nouă... arnăuții nu numai că n-au vrut să i-o dea, ci încă repezîndu-să la dînsul cu iataganul și unul dintr-înșii descălecînd și tăind geamantanul cu hainele ce era jos... au plecat cite patru arnăuții trecînd Oltul dincolo... » (Arh. St. Buc., Condica domnească 104, f. 338—339 v.; Condica velișilor boieri 1122, p. 256—258).

Lazăr al Jenii din Pișteștii (Gorj) intră în ceată de « tîlhari » la 1821 numai pentru motivul că a fost pe nedrept bătut de tîlhăriile altora și continuă să tîlhărească în ceată pînă în anul 1823, cînd puterile lui Cocoș, Bușteanu și căpitan Magheru sparg ceata (Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 110 v, — 116 v.).

O ceată de haiduci condusă de Tănase umbla în vremea răscoalei prin munții din jurul schitului Lainici fiind călăuziți de Maxim călugărul. Această ceată luptă apoi cu cetele turcești i care vor să o prindă (Arh. St. Buc., Episcopia Rîmnic, doc. CV/41, 42).

Anghel al lui Ioan Bimbiricea din Pitulați (Mehedinți) a alcătuit în 1821 ceată de « hoți cu arme », împreună cu alții din Ploștina și Bobaița și au săvîrșit tîlhării la Colibași, Vîrcio-rova și în alte sate (Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 240 v, — 241v.).

Dumitru Corcodel din Plopi (Olt) a haiducit cu ceata sa în anii 1820 și 1821, apoi a fost prins și dus la chehaia bei, unde a reușit să se dezvinovățească (Aceeși condică, foi nenumerate, sub dată).

Pe Gheorghe Cîrjaliu, care a luat parte la răscoală, îl găsim haiducind în continuare prin județul Vîlcea, în anul 1823 (Acad. R.P.R., doc. CLXXX/173. Orig. rom.).

Mulți dintre tîlharii care au acționat în vremea răscoalei, pe cont propriu, au fost prinși și trimiși la închisoare.

În aprilie 1821, Tudor Vladimirescu a trimis la pușcărie pe Nicolae Belivacă, Florea fiul lui Soare și pe alții sub învinuire că au jefuit pe sătenii din Bolovani și pe Dincă Velcea din Ogrăzeni (Vlașca). Despre N. Belivacă se notează că « l-au luat căpitan Iordache, omul lui Farmache » (Arhivele Olteniei, X (1931), nr. 53, p. 84).

Căminarul Sava a trimis și el la pușcărie pe Alexandru, paraclisierul de la sf. Sava, pentru că « ar fi făcut sfat cu alții să ia lucruri dăn lăzile ce sînt într-acea mănăstire »; la fel a trimis și pe Mincu sîrbul (originar din Razgrad) pe care apoi l-a luat Hagi Prodan « împreună cu alți vinovați ca să lucreze la mitropolie. L-au poprit acolo, scriîndu-să la dumnealui » (Arhivele Olteniei, X (1931), nr. 53, p. 85).

O ceată de 6 tîlhari, condusă de Stan fiul lui Nicolae Dăogaru, « a săvîrșit în vremea apostasiei călcările și jafurile locuitorilor din județul Buzăului ». Aceștia sînt prinși și judecați abia în anul 1824 (Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 119).

Unii dintre tîlhari s-au asociat cu turcii după venirea acestora. În august 1822, patru turci împreună cu Mihai hoțul din Rîmnic au călcat satul Voineasa și « cu pricină de urmări săvîrșite în vremea apostasiei, au luat cu jăfuire de la sat banii ce să arată în tacrir; au luat și cîțiva oameni... de i-au dus la isprăvniceat... » (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, f. 329).

neascultînd p  taică-său, fiind minte copilărească,  i acu spuse că ar fi  azîndu la opreal  la dumnealor boierii ispravnici, ci mă rog ca să i să dea drumu, fiindcă sînt oameni șazători di neamul lor la satul Bercii.

1822 s ptemvrie 1

Părintele Partenie adeverez,
eu  tefan pircălabu cu tot satul adeverez,
i eu popa Nițu adeverez.

Acad. R.P.R., ms. rom. 4187, f. 11.

63

Septembrie 1822

Z. Petre roagă pe domnitor să-i dea « o chiverniseală», deoarece a pătimit din cauza « apostatilor », iar în trecut a fost neglijat din cauza « celor streini de această patrie ».

Copie du pre jalba ce am făcut dumnealui cocon Z. Petre, 1822 septemvrie.

Prea  n l ate  i prea milostive doamne !

După dumnezeu, ochii tuturor la mila înălțimii tale nădăjduind, între carii  i prea mică sluga înălțimii tale, ca un căzut în patru rînduri în m nile apostatilor  i tir nit de d n ii  i j fuit p n  la c ma   cum iaste de ob te știut, mai întii  i eu cu lacrămi mul umesc cerescului împărat, că după mare mila sa, au întors cele de ob te lacrămi  ntro deobște bucurie, sf nta pronia sa iconomis nd a m ng ia  i această prea ticăloșită patrie cu  n l area mării tale dintre cei sl vi i ai patriei, în strămoșescul domnesc scaun al înălțimii tale, spre a  terge lacr ma de la toată fa a.

 i acum, prea  n l ate doamne, prea mică sluga înălțimii tale, ca un adevărat fiiu al patriei,  i eu cu genunche aplecate  i cu fierbin i lacrămi năzuiesc  i caut la mila înălțimii tale, rug ndu-mă ca între al ii nenoroci i  i prea tic lo i i fii ai patriei,  i eu prea mică sluga înălțimii tale să fiiu m ng iet cu un caftan  i cu o chiverniseală de care în vremile trecute nu m-am învrednicit niciodată, de când am ie it din p ntecele maicii mele pururea r m ind împreună cu alți fii ai patriei la spatele celor streini de această patrie. Ci  i pu ina clironomie ce mi-au rămas de la p rin i, o parte iaste stricată  i călcată de primejdia vremii  i o parte z lojit  de mare nevoie pentru hrana vieții mele, care primejdie n-am pătimit p n  acum în via a mea. A a, fierbinte caz  i mă rog a nu trece cu vederea  i nenorocită starea prea micii slugii înălțimii tale.  i ce va fi mila mării tale.

Al înălțimii tale prea plecat  i prea mic slugă,

Z. P.

Acad. R.P.R., ms. grec. 1071, f. 4. Copie rom. cont.

Iași, 1/13 octombrie 1822

Porunca domnului Moldovei de a se arenda prin licitație publică moșiile mănăstirilor închinat, moșiile domnești și grecești, precum și viile și bunurile de la orașe ale grecilor și mănăstirilor grecești.

Getreuer Bojar unsers Fürstentums, Sie Petraky Stourza Gross-vister.

Die Einkünfte der Güter, welche auswärtigen Klöstern gehören, so wie auch jene der fürstlichen und griechischen Güter mit Ausnahme der Güter des Herrn Postelnik Costaki Negri und des Herrn Hetman Stephanaki Wogoride, sollen im Wege öffentlicher Licitation auf drey Jahre, das ist vom St. Georg künftigen Jahres 1823 bis St. Georg 1826, mit denselben Bedingungen verpachtet werden, mit welchen solche auch in diesem Jahre hintangegeben waren, jedoch mit dem Unterschiede, dass der Pachtschilling für das erste Pachtjahr schon itzt bey Schliessung des Contracts ganz vorhinein bezahlt werden müsse, damit die Vistierie in den Stand gesetzt werden mögte, die ihr aufliegenden Lasten zu bestreuten. Auf die nachfolgenden zwei Pachtjahre aber soll der Pachtschilling in zwei Raten, nemlich die Hälfte am St. Georgi und St. Demeter jeden Jahres nach Brauch bezahlt werden.

Sie werden daher in der Licitations-Ankündigung bestimmen, ob und je nachdem sich vorthelhafte Kauflustige finden dürften, diese Güter Districtsweise oder auf einmal verpachtet werden sollen, nur wird es ihnen zur Pflicht gemacht, die Nutzen des bedrückten Aerars vor Augen zu haben.

Nach 4 oder 5 mahligen Ausrufungen werden sie uns berichten, wie hoch der Anbot gestiegen ist, um Unsere Entscheidung gehen lassen und die Verpachtung bestätigen zu können.

In die Reihen der zu verpachteten Gegenstände, gehören auch die Weingärten und die Reditäten der Griechen und der griechischen Klöster in den Städten, nur werden die Pächter gehalten, in das Innere der Klöster sich auf keinen Fall zu mischen. Die Unterhaltungs kösten der heiligen Klöster werden bestimmt und von dem Pachtgelde bestritten werden.

Iași, 1/13 octombrie 1822

Cinstite boier al principatului nostru, dumneata Petrachi Sturza mare vistier.

Veniturile moșiilor stăpinite de mănăstiri din Țafara țării, precum și acele ale moșiilor domnești și grecești, afară de moșiile dumnealui postelnicul Costachi Negri și a dumnealui hatmanul Ștefanachi Vogoride, vor fi arendate pe cale de sultan mezat pe timp de trei ani, anume de la sf. Gheorghe a anului viitor 1823 pînă la sf. Gheorghe 1826, în aceleași condiții în care au fost date în arendă în anul curent, cu deosebirea însă că suma pe cel dintîi an de arendă va fi plătită întregă acum la semnarea zapisului, în așa fel,

ca vistieria să fie în măsură a face față sarcinilor ce-i revin. Cu privire la ceilalți doi ani ai arendării însă, suma va fi împărțită după datină în două rate, anume jumătate la sf. Gheorghe și jumătate la sf. Dumitru al fiecărui an.

Veți hotărî apoi în înștiințarea de mezat, dacă și când se vor găsi mușterii care să ne poată mulțumi, dacă aceste moșii urmează a fi date în arendă pe județe sau împreună, dar li se va pune în față îndatorirea de a avea în vedere folosul și nevoile cămării domnești.

După 4 sau 5 strigări, ne veți înștiința asupra prețului la care a ajuns mezatul pentru a ne lăsa să hotărîm, și ca să putem întări arendarea.

Printre bunurile ce urmează a fi date cu arendă sînt și viile și proprietățile de la orașe ale grecilor și ale mănăstirilor grecești. Însă arendașii nu vor avea a se amesteca în nici o privință în treburile lăuntrice ale mănăstirilor. Cheltuielile de întreținere ale sfintelor mănăstiri vor fi hotărîte și se vor lua din câștigul arenzii.

Hurmuzaki, XX, p. 760—761. Text germ.

65

10 octombrie 1822

Hotărîre domnească privind despăgubirea arendașului ocnelor de sare din Țara Romînească în 1821 din veniturile moșiilor fostului domn Al. Suțu.

Io Grigorie Dimitriu vvd. i gospodar zemli vlahscoie.

Cinstite și credincios boierule al domniei mele dumneata biv vel dvornice Mihalache Mane, epistatule al logofetei Țării de Sus.

Fiindcă dumnealui biv vel postelnicul Filip¹ cu tovarășii dumisale au fost cumpărat huzmetul ocnelor în lt. 1819, pe trei ani, de la ghenar 1 al acestui lt. pîn' la ghenar 1 cu lt. 1821, de la răposatul domn Alexandru vodă Suțul și răspunzînd domniei sale banii pe doi ani, au plătit și un cîștiu din al treilea an, tlr. șaizeci și patru de mii o sută șaizeci și șase, după tagvilu ce are de la luminatul răposat domn, carele (precum este știut) dîndu-ș obștescul sfîrșit la ghenar 18 din lt. 1821 și după aceea întîmplîndu-se numaidecît în țară trecuta răzvrătire, și într-această pricină rămîind huzmetul ocnelor batalisit și necăutat pînă la zi 1 a lunii lui avgust din lt. 1821, iar de atunci dîndu-se de otcîrmuirea țării a se căuta în credință de către mai sus numita tovarășie, și în urmă căutîndu-se și socoteala huzmetului pentru venitul ce au luat i cheltuiala ce au făcut tovarășia pînă la începutul lui avgust cu lt. 1821, cum și socoteala de atunci înainte pînă la sfîrșitul lui dechemvre tot cu lt. 1821, de venit și cheltuială. Și după acea socoteală făcîndu-se de către cei de atunci boieri otcîrmuitori

¹ Filip Lenș.

arătare în scris de la cinci ale trecutului mart dintr-acest an, supt iscăliturile dumnealor către prea înaltul devlet, unde din prea înalta împărătească poruncă căutîndu-se și aşternîndu-se de către prea Înalta Poartă socoteala acestui huzmet, de la zi 1 a lui genar cu lt. 1821 și pînă la sfîrșitul lui dechemvre tot al aceluși lt., între alte condeie de bani ce s-au hotărît a se plăti aceștii tovărășii, s-au hotărît a le plăti și casa mai sus pomenitului răposat domn Alexandru vodă Suțul tlr. cincizeci și șase de mii cinci sute nouăzeci și opt, din tlr. șazececi și patru de mii o sută șazececi și șase, ce au fost priimit de această tovărășie, sfertul pe o lună din al treilea an, pentru că dintr-această sumă, după socoteala de cîștiul ghenar s-au lăsat pe seama casii numitului răposat domn tlr. șapte mii cinci sute șazececi și opt, ce i s-au analoghisit pe 18 zile, adică de la zi 1 a lui ghenar cu lt. 1821 pînă la 18 ale aceștii luni, cînd au răposat. Pentru care aceea mai sus arătată sumă de tlr. cincizeci și șase de mii cinci sute nouăzeci și opt, datorîa răposatului domn, fiindcă prin împărătesc ferman ce ni s-au dat se poruncește cu hotărîre ca să împlinească dîn veniturile moșiiilor domniei sale ce le are aici în pămîntul țării.

De aceea poruncim dumitale să se facă porunca domniei mele către ispravnicii județului, unde se vor fi aflînd acele moșii, ca să se dea mîna de ajutor oamenilor ce se vor orîndui din partea mai sus numitei tovărășii spre a strînge venitul acelor moșii (de față însă i prin știința și a epistatului casei numitului răposat domn, cum și prin știrea isprăvnicatului (pînă cînd își vor împlini toți banii sumii de mai sus arătate de tlr. cincizeci și șase de mii cinci sute nouăzeci și opt, și atunci vor rămîne slobode despre această datorie. Tolco pisah gospodstvo mi.

1822 octombre 10

Pecete gospod

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 368 369.

66

Odesa, 10 octombrie 1822

Al. Sturza scrie lui Mihail Sturza despre o jalbă care trebuie iscălită de toți boierii și apoi trimisă la Viena miniștrilor de externe ai Rusiei și Austriei.

᾽Οδησσῶ, 10 ᾽Οκτωβρίου 1822

Φίλτατέ μοι ἐξάδελφε.

᾽Αντὶ πολλῶν λόγων λυπηρῶν καὶ ἀνωφελῶν, περικλείω τῇ εὐγενείᾳ τῆς τὸ σχέδιον τῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸ κράτος του. Ἔς ὑπογραφῆ καὶ σταλῆ ἀσφαλῶς τε καὶ ἐν τάχει. ᾽Ομοίως καὶ ἀντίγραφον αὐτῆς, μὲ σύντομον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρῶτον μινίστρον τῆς Αὐστρίας. Οἱ βασιλεῖς συσκέπτονται τὰ συμφέροντά μας ἐν ὁμοιοίᾳ, ἰδέτωσαν λοιπὸν καὶ τὰ γραφόμενα πρὸς τὸν κραταιότατον προ-

στάτην μας. Τοῦτο παρ' ἐμοὶ κριτῆ θέλει εἶναι κίνημα ἀβλαβές καὶ ἐν ταυτῷ ἐντιμον. Οὕτε ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα ἂν τὸ μάθη ἤμπορεῖ δικαίως νὰ μεμφθῆ τὸ νόημα τῆς ἀναφορᾶς ταύτης. Εἰδὲ καὶ ἐκ πείρας ἄλλως φρονοῦν οἱ ἄρχοντες καὶ φοβοῦνται, ἀποκρίνομαι ὅτι τὸ πᾶν ἐχάθη, καὶ ὁ φόβος εἶναι περιττός, μάλιστα διὰ τοὺς μὴ ἐπιστρέφοντας. Ἐν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον, ἃς εἴπωμεν κατὰ τὸν Αἰάντα, χείρονα τῶν ἐπαπειλουμένων δὲν ἤμποροῦμεν νὰ πάθωμεν, ἀλλ' ἃς φανῶμεν ἅπαξ ἔθνος. Ἐκ δὲ τῆς δειλίας καὶ σιωπῆς καρπὸς οὐδεὶς, μᾶλλον δὲ ζημία, ξενιτεία, ἐξόντωσις καὶ τὰ πάντα ἀκλεῆ καὶ ἀδάκρυτα.

Δὲν γράφω πρὸς τὸν σεβαστόν μοι θεῖον, οὔτινος τὴν δεξιὰν κατασπάζομαι, καθότι δὲν μὲ τὸ ἐπιτρέπει ἡ ὄρασις μου νὰ γράφω πολλά.

Κατευθύνομαι πάλιν ἐντόνως καὶ ἐγγράφως πρὸς τὸν Ἰνζοβ περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως, μένω δὲ τῆς φίλης μοι

εὐγενίας της ὡς ἀδελφὸς καὶ δοῦλος
Ἄλέξανδρος Στούρτζας

P.S. Οἱ μονάρχει ἐπιστρέφουν τὸν Δεκέμβριον εἰς Βιένναν, καὶ ἐκεῖ πάλιν δὲν θέλουν ἀπρακτῆσει. Ἄς σταλῆ ἡ ἀναφορὰ εἰς πλίκον πρὸς τὸν κόμητα Νεσσελ-ρόδε, μὲ σύντομον ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ἐξοχότητά του, καὶ ἀντίγραφον ὁμοίως τῆς ἀναφορᾶς, δι' εἰδησίην του. Ἄνθρωπος ἐπίτηδες πρέπει νὰ κοιμῆσθαι τὸν πλίκον μέχρι Βιέννης καὶ μὴ ἐπανελθόντων ὡς τότε τῶν μοναρχῶν, ἃς τὸν ἐγχειρίσῃ τῆ ρωσικῆ πρεσβεΐα ὡς ἀπὸ μέρος τῶν ἀρχόντων, καὶ φθάνει ἀσφαλῶς ὅπου δεῖ.

Odesa, 10 octombrie 1822

Prea iubite al meu văr

În loc de multe vorbe triste și nefolositoare, vă alătur ciorna supliciei către înălțimea sa, pentru a fi iscălită și trimisă sigur și repede. De asemenea și copia ei, cu o scurtă scrisoare, pentru a fi trimisă primului ministru al Austriei. Regii deliberează laolaltă despre interesele noastre. Să vadă deci și cele scrise către prea puternicul nostru protector. Eu socot că acest lucru este un gest nevătmător și în același timp, cinstit. Nici Poarta Otomană, dacă va afla acest lucru, nu ar avea dreptate dacă ne-ar reproșa pentru sensul acestei suplicii. Iar dacă din experiență boierii gândesc altfel și se tem, răspund că totul s-a pierdut. Teama este de prisos, mai ales pentru cei care nu se întorc. Să zicem ca Ajax: « să pierim în glorie ». Nu putem pătimi mai rău decât cele ce ne amenință acum ; dar să ne arătam odată ca națiune. Din frică și tăcere nu iese nici un rod, ci mai degrabă pagubă, înstrăinare, nimicire și totul fără glorie și fără lacrimi,

Nu scriu respectabilului meu unchi, a cărui dreaptă o sărut, fiindcă nu-mi permite vederea să scriu mult.

Mă adresez din nou în mod energic și în scris lui Inzov pentru cunoscuta afacere, și rămân al scumpei mie domniei voastre ca frate și slugă

Alexandru Sturza

P.S. Monarhii se întorc în luna decembrie la Viena și acolo iarăși nu vor rămâne inactivi. Suplica să fie trimisă într-un plic către contele Nesselrode cu

o scurtă scrisoare către excelența sa, de asemenea și o copie a suplicii spre știința lui. Un anume om trebuie să ducă plicul pînă la Viena și în cazul că monarhii nu se vor fi întors pînă atunci, să-l dea la ambasada rusă ca din partea boierilor, și va ajunge în mod sigur unde trebuie.

Acad. R.P.R., Fondul M. Sturza, ms. rom. 5762, f. 279. Orig. grec.

67

14 octombrie 1822

Banul Dimitrachi Iamandi cere să fie cercetați locuitorii din Epureni (Fălciu), care l-au atacat «cînd s-au ivit volintirii în țară».

Prea înălțate doamne!

Nu au fost îndestul că întîmplare răzvrătirii m-au adus în mare sărăcii cu cheltuieli greli prin locuri streini ca să-mi adăpostesc viața mea și a familiei, dar stîngere și ce mai de iztov dezbrăcare de averile mele, mi-au făcut-o lăcuitorii den satul meu Epureni de la ținutul Fălciu.

Întîi, cînd s-au ivit volintiri în țară, mi-am adăpostit o samă din avere mea, într-o hrubă tăinuită ce am avut-o la casa mea. Și ei, după ce m-am depărtat de casă, unindu-să cu toți, sau împreună cu volintiri, sau supt nume de volintiri, au luat tot, avînd spre dovadă găsite la dînșii lucruri dintru aceli.

Al doile, fără să fie volintiri, ce numai sînguri lăcuitorii acestui sat, au mers la șasă gropi de grîu ce avem în cîmp, tăinuit, și l-au luat tot învingîndu-să cari de care să'ncarce mai mult. Și tot cu acest chip mi-au iamaladisit și trei coșăre de păpușoi întru care era o somă simțitoare de chili.

Toate aceste am dovezi că sătenii mi-au luat. Apoi pe lîngă aceste și alte multe prădăciuni mi-au făcut pe lîngă casă, încît și morile ce le am pe moșie le-au dezbrăcat de feră și de lemn.

Pentru care mă rog înălțimei tale să mi să de o poroncă cătră dumnealui clucer Constantin Negură și logofăt Ion Cîrste, să cercetezi în frica lui dumnezău și cu scumpătate toati prădăciunile ce mi s-au făcut. Și cite cu bune dovezi să vor dovedi asupra oricui, să fie poronciți boieri dregători de ținutul Fălciu a face și plinire dreptului meu. Iar pentru înfrînare și pedeapsa acelor ce să vor dovedi începătorii aceștii prădăciuni, o las asupra dreptii înălțimii tali hotări[ri].

Al înălțimii tali pre plecată slugă,

Dimitrachi [Ia]mandi ban

[Rezoluția:] Să să scrii carte cătră dumnealui dregătorul ținutului să cerceteze

Sturza spătar

1822 octombrie 14

Io Ioan Sandul Sturza voievod, cu mila lui Dumnezeu domn al țării Moldaviei.

Cinstiți și credincioși boierii domniei mele, dumneavoastră ispravnici de ținutul Fălciului, sănătate!

Pre larg veți înțelega din jalobă arătare și cerere ce face dumnealui banul Dimitrachi Iamandi

Drept aceea, să scriți dumneavoastră să faceți cercetare foarte cu amăruntul pentru toate prădăciunile ce arată că i s-ar fi pricinuit de cătră piriți. Și în ce chip veți desluși pentru toate întru adivăr, pre larg să trimetiți înștiințare cătră divan. După care veți ave al doile poroncă în ce chip să urmați ¹.

1822, octomvrie 16

Procitoh vel logofăt

Muzeul de istorie a Partidului, Fondul Saint-Georges. Orig. rom., cu urmă de pecete timbrată domnească.

68

14 octombrie 1822

Carte de iertare pentru Duță «harambașa de tîlhari» și pentru cei nouă oameni ai săi care pradă de doi ani în jud. Gorj.

Io Grigore Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli Vlahscoe

Fiindcă cinstit și credincios boierul domniei mele, dumnealui biv vel clucer Cos[tan]din Brăiloiu, ispravnic ot sud Gorj, ne-au făcut arătare că un Duță harambașa de tîlhari, ce de doi ani se încunjură printr-acei județ dinpreună cu ceata lui și face prăzi și cazne lăcuiitorilor, acum, viindu-și în cunoștință,

---

¹ Alte cazuri de atacuri săvîrșite de locuitori în vremea răscoalei.

Locuitorii din Drăgănești au luat bucate și lucruri de pe moșie (Arh. St. Buc., Condica domnească 102, p. 301, 302). Clăcașii de la Urziceni au jefuit bucatele adunate de arendași (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt 895, f. 164—165 v). Niște locuitori din jud. Vîlcea au săvîrșit jafuri în 1821; ei se aflau încă la temniță în anul 1823 deoarece nu se găseau chezași (Arh. St. Buc., Condica domnească 102, p. 40).

Locuitorii din plaiul Slănic, jud. Buzău, au jefuit pe niște evrei, păgubindu-i de 11 727 taleri (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt 895, f. 82—83; Condica domnească 96, f. 293; 105, p. 163—164).

Pandelis treti postelnic a fost jefuit încît «au rămas vrednic de jale a fi ajutat» și de aceea este trimis în 1822 la mănăstirea Mărgineni ca să fie întreținut acolo (Arh. St. Buc., Condica domnească 101, f. 6 v.).

În 1822 s-au dat numeroase cărți de blestem pentru aflarea vinovaților de prădăciunile și devastările săvîrșite în 1821. Se notează în legătură cu aceste cărți, că «... jafurile și păgubirile au urmat în toate ținuturile de unii și alții» (Arh. St. Iași, Condica mitrop. Moldovei nr. 123).

cere mila domniei mele cu a fi iertat de aceste netrebnice fapte ale lui și slobod de a merge la casa sa, să se apuce de munca pământului, ne-am milostivit domnia mea asupra-i și după rugăciunea ce ne-au făcut și dumnealui mai sus numitul boier și primind această rugăciune îl iertăm de toate cele pînă acum urmate de dînsul fapte tilhărești¹ și cazne.

Și iată printr-această domnească a noastră carte îi dăm voie și slobozenie să meargă în pace la casa lui, îndeletnicindu-se la munca pământului.

Iar cînd împotrivă și de acum înainte se va mai dovedi întru asemenea netrebnice fapte tilhărești, milă de la domnia mea nu va mai avea, ci cu moarte se va pedepsi.

I saam receh gospodstva mi.

Pecete gospod.

14 octombrie 1822

Asemenea carte de iertăciune s-au făcut și pentru 9 oameni ai săi.

Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 370.

69

17 octombrie 1822

Măsurile luate pentru supunerea locuitorilor de pe moșiile mănăstirești și boierești, care din vremea răscoalei nu-și îndeplinesc îndatoririle către stăpîni.

Prea înălțate doamne,

Facem arătare mării tale că lăcuiitorii țării de obște, ce sînt șezători pe moșiile mănăstirești și boierești și ale altor pămînteni, din trecuta răzvrătire foarte mult s-au năvălit și se îndărătnicesc a face claca pământului cea obicinuită i alte dreptăți ale stăpînilor moșiilor, care sînt canonisite și orînduite în pravila pământului și condicile divanului². Care, pentru această nesupunere a lor nu se poate odihni nici auzul mării tale cu jălbi, nici stăpînii moșiilor nu pot a-și lua dreptul ce li se cuvine.

De aceea ne rugăm să poruncești măria ta cu milostivire ca să se facă porunci domnești de la cinst. vistierie către toți ispravnicii județelor, care să se citească din sat în sat întru auzul tuturor lăcuiitorilor, spre a se supune și a fi următori la toate cele drepte și orînduite de pravila pământului către stăpînii moșiilor pe care lăcuiesc, ca cu acel nizam și întocmirea pravilii să se păzească și divanul mării tale să aibă odihnă de jălbile ce se dau pe toate zilele pentru această pricină. Și care nu se vor supune la cele ce sînt îndatorați după pravilă să-i supuie dumnealor ispravnicii și făr' de voia lor. Asemenea să mai îndatoreze

¹ În text sînt șterse cu cerneală cuvintele « adică omoruri ».

² Kreuchely, consulul Prusiei, în raportul din 15 februarie 1823 se referă de asemenea la neascultarea țăranilor de pe moșii, arătînd că așîțătorii la aceste nesupuneri au fost pedepsiți cu bătaie la tălpi pe Podul Tîrgului de Afară (*Hurmuzaki*, X, p. 210 212).

dumnealor ispravnicii și pe scutelnici i poslușnici a-și răspunde dreptul lor către stăpîni; iar să nu umble cu feluri de pricinuiți și zăticniri la cele ce sînt datori, după așezămîntul ce au. Și hotărîrea cea desăvîrșits rămîne a se face de către înălțimea ta

1822, octomvrie 17

Costandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrașcu Racoviță, Istrate Crețulescu, Mihalache Manu, Nicolae Golescu, Fotache Știrbei, Nestor, Scarlat Mihălescu, Mihai Filipescu, Ștefan Belu.

[Rezoluție:]

Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospod. zemli Vlahscoie

Primită fiind domnii mele această anaforă a dumnealor boierilor veliți ca o dreaptă și cu cale, poruncim dumatile biv vel bane, epistatule al visteriei, să se facă domneștile noastre porunci către ispravnicii județelor, ca să publicarisească către toți lăcuiorii, spre a le fi știut că sînt datori a răspunde la stăpînii moșilor dreptele adeturi după pravila pămîntului, precum și scutelnici i poslușnici de a-și răspunde dreptul poslușaniei la stăpînii lor, după așezămîntul ce vor fi avînd. Cu această osebire însă că și stăpînii moșilor i a scutelnicilor și a poslușnicilor, ori însuși sau prin ispravnici cerîndu-și dreptul, să nu împileze deodată pe lăcuiorii la împlinirea drepturilor lor, ci rînduri-rînduri și cu oareșcare păsuială, ca nici lăcuiorii să cerce greotate, nici stăpînii să fie pągubași de dreptul lor.

Pecetea gosp.

1822, octomvrie 20

Arh. St. Buc., Condica domuească 99, f. 187 v.

A N E X Ă

la documentul nr. 69

Io Grigore Dimitriu Ghica vvd. i gospodar

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud. . . .¹ sănătate!

Dumnealor boierii veliți prin anafora au făcut domnii mele arătare cum că locuitori ce sînt șazători pă moșii mănăstirești și boierești i ale altor pămînteni din trecuta răzvrătire ar fi început a să îndărătnici la răspunderea clăcii i a celorlalte dreptăți ale stăpînilor moșilor care sînt canonisite în pravila pămîntului și în condica divanului. Asemenea și pentru scutelnici i poslușnici, că găsesc pricinuiți de zăticnire la răspunderea poslușanii către stăpînii lor, după așezămînt[ul] ce au. Ca nici stăpînii moșilor i a scutelnicilor și ai poslușnicilor să fie lipsiți dă dreptul lor, nici lăcuiorii să umble cheltuindu-să și pierzîndu-și vremea în zadar dînd jălbi cu pricinuiți deșarte, au făcut dumnealor cerere prin mai sus arătata anafora, spre a să îndatora toți deobște la răspunderea celor drepte către stăpînii moșilor, precum și scutelnici și poslușnici la răspunderea poslușnicilor.

¹ Loc alb.

Care a dumnealor cerere fiind dreaptă și cu cale, poruncim dumneavoastră să publicarișiți către toți lăcuiitorii, din sat în sat, spre a le fi știut că sînt datori a răspunde la stăpîinii moșilor, dreptele adeturi după pravila pămîntului, precum asemenea sînt datori și scutelnici i poslușnici a răspunde dreptul posluș-anii la stăpîinii lor, după așezămînt[ul] ce vor fi avînd. Cu această osebire însă, ca și stăpîinii moșilor i ai scutelnicilor și ai poslușnicilor, ori însuși, sau prin dumneavoastră, cerîndu-și dreptul, să nu-i înpileze deodată la împlinirea dreptu-rilor lor, ci rînduri-rînduri, și cu oareșcare păsuială, ca nici lăcuiitorii să cerce greutate, nici stăpîinii să fie pągubași de dreptul lor. Și de primirea aceștii porunci, să trimiteți domnii mele răspuns. Și fiți sănătoși!

1822 octomvrie 23

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 4—5.

70

Palanca, 20 octombrie 1822

Serdarul Gheorghe Lascaris scrie lui Mihail Rizo că Poarta va numi în țările romîne «domni musulmani», nu domni pămînteni, că domnii nou-numiți n-au autoritate și că inventarele de pagubele pricinuite în Moldova se trimit lui Pini la Sibiu.

Ἐκ Παλάγκας, τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1822

Φίλε μου ἀγαπητὲ κύριε Ρίτζς Μιχαήλ.

Ἐμεινε τὸ παρὸν μου ἕως σήμερον, Ὀκτωμβρίου 10, καθ' ἣν ἡμέραν ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου περιπόθητόν μοι γράμμα σας καὶ εἶδον ὅσα καὶ ἐκεῖ μοι γράφετε περὶ τῶν γραμμάτων ὅπου μοι ἐστείλατε, παραπονούμενοι ὅτι δὲν σᾶς ἀπεκρίθην εὐθύς. Ἄλλ' εἶναι γνωστόν σας ὅτι ὀκαζῖν ἔνταῦθα πάντοτε δὲν εὐρίσκεται. Καὶ τῶπαθα κι' ἐγὼ μὲ τὸ παρὸν πολύλογον ἀποκριτικόν μου, καθὼς καὶ ἡ τιμιότης σας, προσμένοντας γραμματοκομιστήν. Ὅθεν μὴ πειράζεσθε, διότι τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, μάλιστα καὶ πρσθυμότατον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενεστάτη. Εἰς τὸ ἐξῆς ὅμως θέλω ἀκολουθήσει τὴν ὀρδινίαν σας, διὰ νὰ στέλνω τὰ γράμματά μου μέσον τοῦ ἀπὸ τὸ Σιπίτζι Σάββα Ἀρμένου εἰς Βασαρχεῖ, καὶ μείνετε ἡσυχοί.

Ἄγαπητὲ κύριε Ρίτζε!

Πάλιν ἔμεινε τὸ παρὸν καὶ ἤθελε μείνει ἀκόμη νὰ κοιμᾶται εἰς τὸ σκρινίον μου, ἐὰν καὶ δὲν ἐστέλνατε αὐτόθεν τὸν γραμματοκομιστήν Γεώργιον Τιάκα μὲ τὸ ἀπὸ 14 καὶ 15 Ὀκτωμβρίου ἀδελφικόν μοι γράμμα σας, ἐξ οὗ πληροφορηθεῖς τὰ τῆς εὐκταιοστάτης μοι ἀγαθῆς σας ὑγείας, ἐχάρην ὅλη ψυχῆ καὶ καρδίᾳ, ἰδὼν ἐπομένως καὶ ὅσα ἄλλα μοι γράφετε, ἐφ' οἷς καὶ ἀποκρίνομαι ὅτι τὸ τῶν αὐθεντιῶν κεφάλαιον εἶναι φάντασμα, καὶ ὄνειρον, καὶ σκιά, καὶ βαστάτε τὴν ὀρεξίν σας.

Αὐτοί, ἀδελφέ, δὲν εἶναι αὐθένται καθολικοὶ καὶ ἐν πάσῃ πληρεξουσιότητι, καθὼς οἱ πρὸ αὐτοῖς κατὰ καιρὸν αὐθένται, ἀλλ' εἶναι μόνον καὶ λέγονται κατ' ἐπίνοιαν αὐθένται, καὶ διὰ νὰ ἀποκοιμίσουν τὸν ὑπ' αὐτοὺς πολιτικόν τε ἅμα καὶ χυδαῖον λαὸν ὅτι εἶναι τῶ ὄντι αὐθένται, καὶ διὰ νὰ σαγηνεύσουν ἐν ταυτῶ τοὺς

φυγάδας και τῆδε κάκεισε διασκορπισμένους Γραικούς και τοὺς ἰδίους αὐτῶν πατριώτας, μεγάλους και μικροὺς ἄρχοντας, και νὰ τοὺς κουβανίσουν εἰς τὸ θυσιαστήριον.

“Ὅθεν διὰ νὰ πληροφορηθῆτε περὶ τούτου καλύτερα ὅτι τὰ πράγματα οὕτως ἔχουν, οἱ δὲ λόγοι μου και οἱ περὶ ταῦτα συμπερασμοί μου εἶναι πολλὰ πλησίον τῆς ἀληθείας, και μήτε ἀπατῶμαι, μήτε ψεύδομαι, διαβάσετε τὰς περὶ τὴν α-ην και β-ην και γ-ην τοῦ παρελθόντος Μαρτίου, 1822 ἔτους, εἰς τὸ παλάτιον τοῦ σουλτάνου γεγυμνασθῆς ἀποφάσεις παρ’ ὅλης τῆς ἐθνικῆς τοῦ Μωάμεθ συνεδριάσεως, και θέλετε ἰδεῖ ἐκεῖ ὅπου ἐρωτῶν ὁ βεζύρης ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ σουλτάνου, λέγει: „Πρέπει νὰ ἐμπιστευθῶμεν καθὼς και μέχρι τοῦ νῦν εἰς τοὺς ἀπίστους καὶ προδότες Γραικοὺς και εἰς τοὺς ἄρχοντας τὴν ὑπερτάτην διοίκησιν τῶν δύο ἐπαρχιῶν τῆς Μολδοβλαχίας και νὰ τοὺς ἀξιώσωμεν μὲ τὰ τούγια τῶν πασάδων;”. Πρὸς δὲ ὅλοι οἱ παρευρεθέντες και συνεδριάζοντες βεζύρηδες, πασάδες, οὐλεμάδες και οἱ ἀρχηγοὶ τῶν γενιτζάρων ἀπεκρίθησαν συμφώνως τὸ „ὄχι” και „τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν”.

Ἴδου λοιπὸν τί ἀποφασίζει ὁ σουλτάνος μετὰ παντὸς τοῦ ἐθνικοῦ συνεδρίου του εἰς τὸ περὶ αὐθέντων και περὶ διοικήσεως τῶν δύο ἐπαρχιῶν τούτων κεφάλαιον. “Ἄς ἴδωμεν δὲ και τὴν ἐφεξῆς κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀπόκρισιν τοῦ βεζύρη ἀπὸ μέρους τοῦ σουλτάνου πρὸς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης γνωστοποιηθεῖσαν εἰς τοὺς πρέσβεις Ἀγγλίας και Αὐστρίας κατὰ τὴν 3-ην Μαρτίου 1822, διὰ τοῦ ρεῖζ ἐφένδη. Ἐκεῖ ἡ Πόρτα δικαιολογούμενη κατὰ τῆς Ρωσσίας ἀποκρίνεται οὕτως: „Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἡγεμόνων ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα δὲν ἀγνοεῖ ὅτι περιέχεται εἰς τὰς συνθήκας μάλιστα εἰς τὰς εἰς τὸ Βουκουρέστιον ἐπικυρωθεῖσας. Ὅθεν μήτε τὸ ἀρνεῖται, μήτε ζητᾷ νὰ κάμη καμίαν μεταβολὴν εἰς τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως αὐτῶν τῶν δύο ἡγεμονιῶν. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ Ρωσσία παρέβη προφανῶς τὰς ἐν Βουκουρεστίῳ συνθήκας αὐτῆς μετὰ τοῦ τουρκικοῦ κράτους, δὲν ἔχει τοῦ λοιποῦ κανένα δικαίωμα νὰ ἀπαιτῆ τὴν ἐκτέλεσιν τούτου τοῦ ἄρθρου” (μὲ τὸ νὰ μὴν δίδῃ ἡ Ρωσσία δηλαδὴ τὸν αὐθέντην Σουτζον και τοὺς περὶ αὐτὸν μετ’ αὐτοῦ καταφυγόντας εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ρωσσίας). Ὅθεν ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἔχουσα διὰ τῆς συνθήκης αὐτῆς πλήρη ἐλευθερίαν νὰ ἐκλέξῃ ἡγεμόνα ὃν τινα κρίνει ἄξιον αὐτῆς τῆς εὐνοίας, ἀποφασίζει ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλει στείλει Γραικόν, ἐπειδὴ οἱ ἡγεμόνες γραικοὶ ὑψωθέντες εἰς αὐτὸν τὸν βαθμὸν πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ἀντὶ νὰ δείξωσιν ἑαυτοὺς εὐγνώμονας και πιστούς¹, ἐμισθώθησαν ἀπὸ

¹ Ὡ τὸν θεοστυγέστατον Μαχμούτην, τὸν τύραννον τῆς Ἑλλάδος και ἀπάσης τῆς ὑπ’ αὐτὸν ἀνθρωπότητος! Πῶς δὲν αἰσχύνεται ὁ ἀσεβὴς και παράνομος, ἀλλ’ ἐκφωνεῖ τοιαύτας ἀποτόμους λέξεις! „Οἱ αὐθένται Γραικοί, λέγει, ἀντὶ νὰ δείξωσιν ἑαυτοὺς εὐγνώμονας και πιστούς, ἐμισθώθησαν ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν και συνήργησαν ἀποστασίας. Ἀλλὰ ποῖοι αὐθένται γραικοὶ ἢ δημογέροντες τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τε ἅμα και πολιτικοῦ τάγματος ἐφάνησάν ποτε προδοταὶ και ἀγνώμονες; Μήπως εἰσὶν ἐκεῖνοι ὅσοι προλαβόντες τὸν κίνδυνον ἐξέφυγον τοὺς ὄνυχας τῆς τυραννικῆς του μαχαίρας και οἱ ὅποιοι, μὲ τὴν φυγὴν διασωθέντες,

τὴν Ρωσσίαν καὶ συνήρρησαν ἀποστασίας. Ὅθεν ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα θέλει ἐκλέξει ἡγεμόνα μουσουλμάνον ἢ κανένα τῶν κατοίκων αὐτῶν τῶν δύο ἐπαρχιῶν, ὅπως φανῆ ἀρεστὸν αὐτῇ, τὸ ὁποῖον, ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν τῶν δύο ἐπαρχιῶν.

Βλέπεις, ἀγαπητέ, ποῦ ἀποτείνεται ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ Μαχμούτη μας εἰς τὸ περὶ αὐθεντίας κεφάλαιον; Καὶ μήτε ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἀλλέως, ἐπειδὴ εἶναι ἀπόφασις γενικὴ τοῦ ἔθνικοῦ συνεδρίου του, καὶ ὑπαγόρευσις ἅμα τοῦ κορανίου, τοῦ νὰ μὴ ἐμπιστευθῶσι δηλαδὴ πλέον τὴν διοίκησιν τῆς Μολδοβλαχίας, ὄχι μόνον εἰς τοὺς Γραικοὺς, ἀλλὰ οὔτε καὶ εἰς τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐντοπίους. Ὡστε δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ἐκεῖνο ὅπου συμπεραίνομεν καὶ ἐμπράκτως τὸ βλέπομεν. Οἱ δὲ καλοὶ Μολδοβάνοι μας ἅς ὄνειρεύωνται φούρνους μὲ καρβέλια γεμάτους, καθὼς καὶ ὄνειρεύονται, καὶ ἔξυπνοι ὄντες κοιμοῦνται καὶ ἀναισθητοῦν οἱ ταλαίπωροι.

Ἡξευρε λοιπόν, σεβαστέ μοι, (ἔχε το ὅμως καὶ μυστικὸν) ὅτι αὐθένται καὶ τοποτηρηταὶ εἶναι οἱ μπάς μπεσληγάδες, ὅπου μετὰ τῶν λεγομένων αὐθέντων ἐδιορίσθησαν. Οἱ αὐτοὶ δὲ πάλιν εἶναι καὶ καπουτζημπάσηδες, ἀλλ' ὑποκεκρυμμένοι ἕως τώρα ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς αὐθεντίας. Τί σκοποὺς ἔχουν, οὐδεὶς οἶδε. Διὰ τοῦτο φυλαχθῆτε καλὰ καὶ νὰ μὴ γελασθῆτε νὰ ἐβγῆτε ἔξω εἰς Μολδαυίαν ὅτι τὸ κρῖμα εἰς τὸν λαίμόν σας. Ἀφήσετε πρὸς καιρὸν τὴν δουλειάν μπερδευμένην, ἕως οὗ νὰ τὴν ξεμπερδεύσουν ἄλλοι. Τόσον σᾶς λέγω.

Περὶ δὲ τῶν ἀγωγῶν καὶ καταστίχων ὅπου μὲ εἰδοποιεῖτε ὅτι δίδονται εἰς τὸν ἐξοχώτατον γενεράλ Πίνην εἰς Σιμπίνι, δι' ὅσας ἐν Μολδαυίᾳ ἠκολούθησαν ζημίας ἐνὸς ἐκάστου, χωρὶς ἐξαιρέσιν γραικοῦ ἀπὸ ἐντοπίου, σᾶς μένομεν ὑπόχρεοι, ἀλλὰ πρὸς τί τέλος ἀφορᾷ τὸ πράγμα τοῦτο ἐγὼ καλὰ καλὰ δὲν μπόρεσα νὰ τὸ κρίνω, ἀλλ' οὔτε μπορῶ νὰ τὸ ἀποφασίσω, καὶ εἴθε νὰ εἶναι πρὸς τὸ κοινὸν ἡμῶν ὄφελος, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν εἰς τὸ παντελὲς ζημιωμένοι, Ὡς τόσον θέλω ἐτοιμάσει καὶ ἐγὼ τὰ κατὰστίχά μου καὶ ἀγωγὴν ἅμα, καθ' ὃν τρόπον μοὶ γράφετε, καὶ

εὔρον ἄσυλον τῆς ζωῆς των καὶ τῆς περιουσίας εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ρωσσίαν καὶ ἀλλαχοῦ; Ἐὰν αὐτοὺς τούτους λοιπὸν αἰτιᾶται, ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἐπρόφθασεν ἡ τυραννικὴ του σπάθη διὰ νὰ χορτάσῃ ἀπὸ τὸ ἀθῶνον αἷμα τους ἢ λύσσα τους, καὶ τοὺς ὀνομάζει προδότας καὶ ἀπίστους, ὁ ἄπιστος καὶ θεοστυγέστατος, ἡμεῖς ἐρωτοῦμεν πάλιν τὸν θεοστυγέστατον Μαχμούτην, ἀλλ' οἱ πιστοὶ καὶ εὐγνώμονες ποῦ εἰσίν; Καὶ ὅποιον ἄρα ἀνταμοιβὴν ἔλαβον διὰ τὰς πιστάς καὶ εὐγνώμονας πρὸς τὴν τυραννικὴν του δυναστείαν παντοδαπὰς ἐκδουλεύσεις των; Τοὺς ἀφῆσε τάχα ἡ μαιφόνος του καὶ ἀπηνῆς μάχαιρα νὰ ζήσουν ἕως τέλους, ἢ ἐθυσίασε καὶ τούτους, ἀθῶνους καὶ πιστοὺς ὄντας διὰ νὰ μὴ φανοῦν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα ἄπιστοι καὶ ἀγνώμονες; Καὶ ποῦ εἰσίν πρὸς τούτοις τόσοι αὐθένται Βλαχίας τε καὶ Μολδαβίας πιστοὶ καὶ εὐγνώμονες;

Κύρ Μαχμούτη πῶς ὀρίζεις;
Τί τοὺς Ρώσσοις φοβερίζεις;
Ἡξευρε ὅτι οἱ Ρώσσοι
Καὶ Γραικῶν πληθὺς ἡ τόση
Θὰ σᾶς γδάρουν. Θὰ σᾶς ψήσουν
Ἐναν Τοῦρκον δὲν θ' ἀφήσουν.

δοκιμάζομεν τὴν τύχην μας καὶ πλέον ὅτι ἔβγη. Ἐὰν δὲν μὲ ἐδυσκόλευε πρὸς τὸ παρὸν ἢ γένηνα τῆς Παρασκευῆτζας μου, ἐπειδὴ εἶναι εἰς τὲς ὥρες της, ἡμποροῦσα ὁ ἴδιος νὰ ἀπέλθω εἰς Σιμπίνι, ὅθεν μένει νὰ στείλωμεν ἄλλον τινά, ἢ ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ὁ κύρ Χρῆστος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἐὰν καὶ ὁ κύρ Χρῆστος δὲν ἡμπορέσῃ νὰ ἀπέλθῃ, θέλομεν στείλει ἄλλον τινά.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων πολιτικῶν τῆς πατρίδος μας πραγμάτων, καὶ ὅσων ἄλλων ἀκόμη ὁποῦ μοι γράφετε, εὐχομαι νὰ λάβουν αἰσίαν μέχρι τέλους τὴν ἔκβασιν, ὡς ἐλπίζομεν καὶ λαχταροῦμεν καὶ ἀπαντεχοῦμεν.

.....
Ἄδελφός σου, ἀδελφὸς καὶ φίλος

Γ. Λάσκαρης Σερδάρης

Palanca, 20 octombrie 1822

Iubitul meu prieten, domnule Rizo Mihail !

A rămas prezenta mea scrisoare pînă astăzi, 10 octombrie, în care zi am primit și dorita scrisoarea dvs. din 25 septembrie și am văzut tot ce-mi scrieți și aici, despre scrisorile pe care mi le-ați trimis, plîngîndu-vă că nu v-am răspuns imediat. Dar știți că aici nu avem totdeauna ocazie. Am pățit-o și eu cu prezentul meu răspuns lung, ca și dvs. așteptînd curier. Deci nu vă supărați, căci spiritul este zelos, chiar foarte zelos, iar trupul foarte slab. În viitor însă voi urma ordinul dvs. să trimit scrisorile mele prin mijlocirea lui Sava Armeanul din Sipij [sf. Gheorghe?] la Tg. Mureș, și fiți liniștiți.

Iubite domnule Rizo !

Iarăși a rămas prezenta scrisoare și ar fi rămas încă să doarmă în scribul meu, dacă nu trimiteați de acolo pe curierul Gheorghe Teacă cu frățeara dvs. scrisoare, din 14 și 15 octombrie, din care eu aflînd de prea dorita mie buna dvs. sănătate, m-am bucurat din tot sufletul și din toată inima văzînd pe urmă și toate celelalte ce-mi scrieți. La acestea răspund că capitolul domniilor este închipuire, vis și umbră; puneți-vă pofta [în cui].

Ei, frate, nu sînt domni în totul și cu depline puteri, cum au fost domni dinaintea lor, în diferite timpuri, ci sînt și se numesc domni numai din închipuire, pentru ca să adoarmă poporul profan și de jos de sub stăpînirea lor, că sînt într-adevăr domni și pentru ca să ademenească în același timp pe grecii fugari și împrăștiati în toate părțile și pe proprii lor patrioți, boierii mari și mici, și să-i tîrască la jertfelnic.

Ca să vă informați deci despre aceasta și mai bine, că așa stau lucrurile și că vorbele mele și presupunerile mele despre acest lucru sînt foarte aproape de adevăr și că nici nu mă înșel, nici nu mint, citiți hotărîrile luate la curtea sultanului la 1, 2 și 3 ale trecutei luni martie a anului 1822, de către întreaga adunare națională a lui Mohamed, și veți vedea că acolo unde întrebînd vezirul, ca din partea sultanului, spune: « *trebuie să încredințăm ca și pînă acum necredincioșilor și trădătorilor greci și boierilor suprema cîrmuire a celor două provincii*

*Moldova și Țara Românească și să-i cinștim cu tuiurile pașalelor?*¹ — toți cei de față întruniți: viziri, pașale, ulemale și șefii ienicerilor au răspuns într-un glas « nu » și « acest lucru nu este cu putință ».

Iată deci ce hotărăște sultanul împreună cu tot sfatul său național, în ce privește capitolul domnilor și al cîrmuirii celor două provincii.

Să vedem și răspunsul vizirului, din partea sultanului, care a urmat după această hotărîre către curțile Europei, comunicat ambasadorilor Angliei și Austriei în ziua de 3 martie 1822, prin reis-efendi. Acolo Poarta, justificîndu-se față de Rusia, răspunde astfel: « În ce privește alegerea domnilor, Înalta Poartă știe ce se cuprinde în tratate, mai ales în cele semnate la București. Deci nici nu tăgăduiește acest lucru, nici nu caută să aducă vreo modificare în modul de cîrmuire a acestor două provincii. Fiîndcă însă Rusia a călcat în mod vădit tratatele ei din București cu statul turcesc, nu mai are în viitor nici un drept să pretindă îndeplinirea acestui articol », (adică, pentru că Rusia nu dă pe domnul Suțu și pe cei din jurul lui, fugiți împreună cu el în statul rusesc).

« Deci, avînd Înalta Poartă prin acest tratat deplină libertate să aleagă domn pe cine va socoti vrednic de această favoare, hotărăște ca în viitor să nu trimită grec, fiîndcă domnii greci, ridicăți la acest rang de un veac, în loc să se arate recunoscători și credincioși² au fost plătiți de Rusia și au organizat răzvrătiri. Deci, Înalta Poartă va alege domn musulman, sau vreunul dintre locuitorii acestor două provincii, cum va crede că este bine, ceea ce a și comunicat boierilor celor două provincii ».

Vezi, dragul meu, unde tinde scopul și hotărîrea lui Mahmud al nostru, în ce privește capitolul domniei? Nici nu poate face altfel, căci este hotărîrea

¹ Sublinieri în textul grecesc.

² Această notă și versurile ce urmează aparțin autorului scrisorii.

O ! prea uritul de dumnezeu Mahmud, tiranul Greciei și a întregii omeniri, stăpînită de el ! Cum nu-i este rușine necredinciosului și nelegiuitului să rostească astfel de cuvinte aspre ! « Domnii greci, spune, în loc să se arate recunoscători și credincioși, au fost plătiți de Rusia și au organizat răzvrătiri ». Dar care domni greci și pîrgari ai Greciei, atît din tagma bisericească cît și din cea mirenească s-au arătat vreodată trădători și nerecunoscători ? Nu cumva sînt acei care, prevăzînd primejdia, au scăpat din ghiarele paloșului tiranic și care, scăpînd cu fuga, au găsit azil pentru viața și averea lor în Rusia ortodoxă și în altă parte ? Dacă pe aceștia, deci, îi acuză, fiîndcă nu i-a ajuns paloșul lui tiranic pentru ca turbarea lui să se sature de sîngele lor nevinovat, și îi numește trădători și necredincioși, necredinciosul și uritul de dumnezeu, noi îl întrebăm pe uritul de dumnezeu, Mahmud, dar unde sînt cei credincioși și recunoscători ? Ce răsplată au primit ei oare pentru feluritele, credincioasele și recunoscătoarele lor servicii către asuprirea lui tiranică ? I-a lăsat oare paloșul lui ucigaș și nemilos să trăiască pînă la sfîrșit, sau i-a jertfit și pe aceștia, fiînd nevinovați și credincioși, pentru ca să nu se arate după aceea necredincioși și nerecunoscători ? Unde sînt și atîția domni credincioși și recunoscători atît ai Țării Romînești cît și ai Moldovei ?

.....
Domnule Mahmud, cum poruncești ?

Ce ameninți pe ruși ?

Să știi că rușii

Împreună cu mulțimea grecilor

Vă vor jupui, vă vor frige

Nu vor lăsa nici un turc.

de obște a sfatului național și în același timp dictarea coranului, adică de a nu mai încredința cîrmuirea Moldovei și Țării Romînești nu numai grecilor, dar nici măcar boierilor pămînteni. Așadar, putem crede ceea ce presupunem și vedem efectiv. Iar bunii noștri moldoveni să viseze cuptoare pline cu pîini, precum și visează, și fiind trezi dorm și sînt, bieții, nepăsători.

Să știi deci, respectabile (dar să-l ții în taină), că domni și locțiitori sînt baș-beșliagalele, care au fost numiți împreună cu așa zișii domni. Tot ei sînt și capugibași, dar sînt ascunși pînă acum sub vălul domniei. Ce intenții au, nu știe nimeni. De aceea păziți-vă bine și să nu vă păcăliți să veniți în Moldova, căci păcatul va atîrna de gîtul dvs. Lăsați deocamdată treaba încurcată, pînă o vor descurca alții. Atît vă spun.

.....
În ce privește plîngerile și catastihurile, despre care mă înștiințați că se dau excelenței sale generalului Pini la Sibiu pentru toate pagubele pe care fiecare le-a avut în Moldova, indiferent dacă este grec sau pămîntean, vă rămînem îndatorăți. Dar cu ce scop se face acest lucru eu nu am putut înțelege prea bine și nici nu pot să hotărâsc. Să dea Dumnezeu să fie spre folosul nostru comun pentru ca să nu rămînem cu totul păgubiți. Totuși voi pregăti și eu catastihurile mele precum și plîngerea, așa cum îmi scrieți, să încercăm norocul nostru și ce va ieși.

Dacă nu mă împiedeca nașterea Paraschivei mele, care acum este în momentul facerii, puteam să plec în persoană la Sibiu. Deci, rămîne să trimitem pe altcineva, sau poate să vină domnul Hristu. Într-un cuvînt, dacă și domnul Hristu nu va putea pleca, vom trimite pe altcineva.

În ce privește celelalte chestiuni politice ale patriei noastre și celelalte despre care îmi scrieți, doresc să aibă pînă la urmă un sfîrșit bun, precum nădăjduim și rîvnim și așteptăm.

.....
Conaționalul dvs., fratele și prietenul
G[heorghe] Lascaris serdar ¹

Acad. R.P.R., ms. grec. 918, f. 36 v — 40. Orig. grec.

28 octombrie 1822

Muhafizul Silistrei se declară împotriva organizării unei trupe de pămînteni pentru paza Moldovei.

Către prietenul meu credincios, magnificul bei, cel plin de slavă, de demnitate și de înțelepciune.

Cu toate că capuchehaiaua voastră de aici ne-a înștiințat prin viu grai de scrisoarea voastră prin care i-ați făcut cunoscut că în clipa de față recrutați 4 710

¹ Alte date în legătură cu afacerile personale și cu problema Greciei, în scrisoarea aceluiași din 29 noiembrie 1822 (Acad. R.P.R., ms. grec. 918, f. 46—50 v).

de oșteni înarmați pentru a-i întrebuința în ținuturile Moldovei și în alte părți totuși nu s-a înțeles scopul acestei recrutări. Se pare că așa o cere paza țării.

În clipa de față în Țara Românească se găesc 2 000 beșlii, iar în Moldova 1 000. Atunci când într-o țară ființează două feluri de oșteni armați, avînd îndatoriri asemănătoare, este sigur că se prilejuiesc neajunsuri între ei, ținînd seama de firea ostășească, pe care toți au încercat-o.

Afară de aceasta, numărul de acum al beșliilor a fost orînduit chiar după cererea ce ați făcut-o la Istanbul. Se vede însă că în starea de acum, pentru paza țării este nevoie de un număr mai mare de ostași.

Dacă este așa, atunci nu mai e nevoie a recruta un alt soi de ostași, ci trebuie să fie alcătuită o trupă de beșlii dintre musulmanii cinstiți, luați, într-un număr îndestulător și puși sub ascultarea bașbeșliagăi, apoi, prin mijlocirea acestuia și a voastră să fie trimiși la locurile unde este trebuință de ei. Nădăjduiesc că vă veți adresa nouă în această privință, ca și noi să cerem încuviințarea Înaltei Porți.

Nădăjduiesc de asemeni că de acum înainte, în chestiunile de acest fel și altele asemănătoare nu ne veți înștiința pe ocolite și fără amănunte, ci în chip clar, scriindu-ne de-a dreptul nouă ¹.

1238 rebiul aher 7.

Mehmed Selim

Arh. St. Buc., Documente turcești, nr. 77/VIII. Orig. turc.

[După 28 octombrie 1822]

Expunere asupra întîmplărilor din Moldova din anul 1821, îndeosebi asupra celor de la mănăstirile Secul, Slatina și Neamțul.

Între acestea, în vremea stăriței părintelui Ilarie, s-au stîrnit și revoluția cea mult vestită din anul 1821 a grecilor cu turcii, în cari nu au cruțat turcii nici pre însuși prea sînțitul Grigore al cincilea, patriarh Țarigradului.

.....
Iară turcii, după uciderea patriarhului și a altor arhieriei și boieri grecești, au trimis mulțime de oaste în Moldova și Valahia. Și auzind de aceasta domnul Țării Moldaviei, au fugit împreună cu mitropolitul, cu consulul ² și cu alți

¹ O altă adresă ca cea de mai sus se repetă la 16 decembrie 1822 (Arh. St. Buc., Doc, turcești, nr. 106/XII). Încă două adrese, în chestiunea beșliilor, una pentru Țara Românească, alta pentru Moldova, în vederea reducerii numărului lor, cu data de 5 mai 1824 (Arh. St. Buc., Doc. turcești, nr. 832 și 108/XII). Problema reducerii numărului beșliilor, în urma comportării lor necorespunzătoare, se puse încă prin adresa din septembrie 1823 (Arh. St. Buc., Doc. turcești, nr. 297).

² În text: conțul.

boieri peste Prut¹, Iară noroadele, văzînd că fug cei mai mari, au început a fugi și ei cu toții. Și era o turburare nepovestită. Însă mare s-au arătat mila lui dumnezeu și întru această primejdie, căci s-au milostivit pravoslavnicul împărat al Rusiei asupra norodului creștinesc și i-au primit cu dragoste pre toți cîți au năzuit supt scutul său și încă le-au orînduit și leafă, pînă ce s-au mai alinat turburările prin țara Moldaviei. Însă capitalia Iași, rămasă mai de tot pustie, pentru că puținii creștini, cari mai rămaseră, și aceia foarte mult rău pătinea. Căci pre cîte fete și băieți și muieri tinere au găsit turcii, rar care au scăpat de spurcăciuni. Și bisericile și mănăstirile au prădat și au ars, și pre oameni i-au muncit ca să spuie averile cele îngropate.

.....

Deci atuncea mulțime de norod, neștiind ce vor mai face, au fugit la m-rea Secului spre a se adăposti. Și umplură toată m-rea de tot felul de calabăficiuri; încă și din sînta m-re Neamțul au cărat mai toate odoarele și hrisoavele și argintariile mănăstirii și le-au ascuns în niște taine de ale acelei mănăstiri, cu socoteală că acolo vor scăpa de ori și ce primejdie, fiind locul mai tăinuit și încă avînd și zăloage turci voinici. Căci toate mănăstirile acelea dintre munți, în vremea aceea avea zăloage turci, rînduiți de la pașa, carele ședea în Iași, pentru ca să nu le facă vreun rău turcii și alți tîlhari, cari umbra și prăda. Însă au poroncit părintele starețul Ilarie la trei părinți cinstiți, anume Neonil ieromonah, carele în iarnă au fost și stareț, și Filip duhovnicul și shimonahul Sevastian camarășul, de au luat sînta icoană cea mare făcătoare de minuni a prea curatei maicii lui dumnezeu și o au dus-o în pădure într-un deal aproape de muntele ce se numește Rusul, carele nu departe stă de mănăstire, în sus, spre apus, și acolo făcînd loc în pămînt o au ascuns, împreună cu alte odoară și documente, în anul 1821, iunie în 3 zile, unde au petrecut tăinuită de către toți, numai de cei trei ce o au ascuns știindu-se. Însă, tot întru această vreme, însăși prea curata stăpînă s-au arătat în vedenie unui cuvios părinte din sobor și i-au zis: « voi mă ascundeți, dar eu tot nu vă voi părăsi ». După aceasta, netrecînd multă vreme, iată că au venit la m-rea Secului mulțime de voluntiri, de unde abia au scapat cu viață turcii ce erau zăloage, iar voluntirii au mers și au dat foc Tîrgului Neamțului, ucigînd acolo mulțime de turci. Și de acolo au mers iarăși în m-rea Secului, de unde apoi s-au dus și se încurca tot prin munți. Iară turcii, cari au scăpat din Tîrgul Neamțului, au mers la Iași și au dat de știre pașai pentru cele ce făcea voluntirii. Și de acolo, rînduindu-se vreo șase mii de turci, au pornit prin munți, și aflînd că sînt voluntiri la m-rea Slatina, au mers și au încungiurat m-rea și spărgînd zidiul printr-un loc ce era mai slab, au intrat înlăuntru, bătîndu-se cu voluntirii. Iară voluntirii, cîți au putut încăpea, s-au închis în soborniceasca biserică a mănăstirii și se băte cu turcii prin ferestre. Și văzînd turcii că nu-i pot scoate din biserică, au dat foc și în două ceasuri au ars toată m-rea

¹ A. Pizani, consulul Rusiei, a plecat în ziua de 28 martie, iar M. Suțu a plecat în ziua următoare.

Slatina, de unde, câți turci și volintiri au mai rămas cu viață, au fugit, rămîind mănăstirea desăvîrșit pustie ¹.

Apoi, odată numai iată că întru al 3-lea ceas al nopții s-au trezit m-rea Secului cu volintirii la poartă, cari se și silia să intre înlăuntru. Iară părintele Venedict egumenul au zis către cel mai mare al volintirilor: « eu cunosc că cu venirea și șederea voastră aici, vîrîți m-rea în primejdie ». Dar el s-a lăudat că nimine nimic va pătîmi. Și așa, neavînd ce le face egumenul, i-au lăsat de au intrat înlăuntru m-rii, fiind la număr vre-o 500. Și mai era și părinții soborului mai mulți de 100. Asemîne mai era și alți mireni vreo sută, căroră mulțime de mîncare le trebuia și pentru dînșii și pentru cai. Deci s-au rînduit vreo cîțiva volintiri ca să se ducă să capete mîncare de unde vor putè află. Iară părintele starețul Ilarie, auzînd de aceasta, foarte cumplit s-au supărat și au trimis din partea sa vreo cîțiva cinstiți părinți de au zis volintirilor să iasă din m-rea Secului, ca să nu pătîmească mănăstirea pierzare, dar ei nu au voit. Și așa, temîndu-se părintele starețul ca să nu se primejduiască amîndouă mănăstirile, au fost silit de au înștiințat pre pașa din Iași pentru dînșii și odată cerînd și o sumă de turci spre paza m-rii Neamțului. Iară pașa, primînd această înștiințare, îndată au adunat pre toți turcii de prin țara Moldovei și i-au trimis la m-rea Secului ca să bată pe volintiri; și au orînduit și spre pază m-rii Neamțului o seamă de turci. De care lucru înștiințîndu-se părintele Venedict, egumenul m-rii Secul, au fugit din m-re cu câți părinți au putut, fără știrea volintirilor și, trecînd prin Bucovina în Basarabia, s-au așezat la moșiile mănăstirii.

Deci apropiîndu-se turcii, s-au bătut în multe locuri foarte cumplit cu volintirii și mulți au pierit din amîndouă părțile. Apoi vâzînd volintirii că nu pot să stea înpotriva turcilor, s-au închis cu toții în m-re, vîrînd înlăuntru și vreo 300 de cai și fin și altele, ce eră de nevoie ².

Iară turcii, mîniîndu-se mai rău, au dat foc m-rei și în vreme de 2 ceasuri au ars toată. Dar lucru de jale ce se afla atunci în m-rea Secului, cine-l poate povesti ! Pentru că în vremea focului, acei cari rămaseră în m-re: călugări, poslușnici, călugărițe și mireni cu soțiile lor, toți în toate părțile ca cei turbați alerga și se grămăde unii peste alții, ca să nu să arză, și numai prin beciuri scăpa. Așijderea și caii alergă prin m-re în toate părțile, nechezînd și căutînd loc unde să scape de foc, căci căde tăciuni preste dînșii și-i arde. Și așa s-au necăjit pătîmind nevoie de foame și de sete 13 zile, căci le arsese toate, însă se bâte neîncetat cu turcii. Deci, vâzînd turcii că volintirii nu mai isprăvia iarba

---

¹ Această luptă a avut loc în ziua de 13 iulie 1821 (*Hurmuzaki*, XX, p. 667).

Cu prilejul luptelor, țiganii mănăstirii Slatina i-au jefuit averea, precum și niște lăzi cu lucruri adăpostite în mănăstire de unii boieri, printre care și postelnicul Gheorghe Vîrnăv. Totodată țiganii au reclamat pe arhimandrit la turci pentru niște bani ce i-a luat de la ei. Țiganii considerați vinovați sînt urmăriți în anul 1826 (*Acad. R.P.R.*, doc. LXXI/91, 92, 93).

² Primele operații ale turcilor la mănăstirea Secul au avut loc în jurul datei de 19 august (*Hurmuzaki*, XX, p. 681).

cea de împuşcat, nu se dumeria ce să facă ca să-i scoată de acolo. Şi așa au făcut un meşteşug, prin ispravnicul din târgul Pietrei, şi acela i-au amăgit de şi-au dat toţi armele la turci şi au deschis porţile m-rii. Însă unii dintre dînşii, cari avea două rînduri de arme, au ascuns un rînd de întîmplare, care li-au şi prins foarte bine pre urmă. Deci, luîndu-le turcii armele, au poruncit paşa ca să scrie pe fieştecarele de ce neam este şi din ce loc şi cu ce meşteşug. Apoi, după ce i-au scris pe toţi, au poruncit ca să intre cu toţii în ograda m-rii, iar volintirii îndată s-au priceput că sînt înşelaţi şi au început a plînge, văzînd că sînt duşi ca nişte oi spre junghiere. Şi netrecînd multă vreme, au intrat turcii cu toţii înlăuntru într-armaţi şi cu mîncile suflecate, gata spre a tăie oameni fără de arme. Şi năvălind ca nişte lupi asupra volintirilor au început a-i hăcui; iară cei cari-şi aruncaseră armele, au trecut prin mijlocul lor, tăindu-i ca pre nişte curechi. Şi din vreo 20 de acei cu arme numai 2 au pierit; iară cei fără de arme, toţi întru aceeaşi zi, împreună cu cîţi călugări şi posluşnici şi mireni cu femeile lor, care era acolo, fără numai stariţa din m-rea Varaticul cu vreo cîteva călugăriţe au scăpat, fiindcă mai nainte cu vreo cîteva zile au fost făcut o scrisorică către ispravnicul şi o au aruncat peste zid, iară turcii găsindu-o o au dat ispravnicului de o au cetit. Şi se ruga ea întru acea hîrtie ca să le scape din mîna turcilor, cînd vor intra ei în m-re. Şi s-au făgăduit paşa că le va scăpa. Deci atuncea cînd se tăia volintirii au orînduit paşa vreo 20 de turci voinici şi intrînd aceia în m-re le-au luat prin mijlocul lor şi de-abia le-au scăpat. Şi numai atîţia au scăpat! Iară ceilalţi nici unul din cîţi era în m-re.

Apoi, după tăierea volintirilor, au căutat turcii averea ce era ascunsă prin m-re, şi cîtă o au găsit, o au luat şi s-au dus¹, unii la Iaşi, ducînd cu dînşii la paşa vreo 20 de volintiri aleşi, iară unii au venit la m-rea Neamţului. Însă, slavă să fie în veci milostivului dumnezeu, că mare norocire au fost de au scăpat întru acea cumplită vreme odoarele amîndurora mănăstirilor, măcar deşi nu toate. Pentru că, luînd turcii alte odoară de alături, numai o lespede să fi luat le găsea şi pre acestea. Dar, prin economia lui dumnezeu, li s-au luat mîntea şi au scăpat nejefuite, prăpădindu-se numai acele ce au ars de foc în pîrgul cel mare, unde au pierit şi volintiri mulţi.

Iară părintele stareţul Ilarie, după ce s-au dus turcii din Secul, au trimis întru o sară pre părintele ieromonahul Neonil, ucenicul său, de carele am zis mai sus, împreună cu monahii Nil, Nifon şi cu alţi părinţi voinici şi au scos toate odoarele mănăstirii din m-rea Secul, de unde era ascunsă. Însă cu mare frică au umblat ei, una despre turci, iar alta despre grozăvia a atîtor trupuri moarte de

---

¹ Cu prilejul luptei de la mănăstirea Secul cucerită la 12 sept. au fost jefuite atît lucrurile mănăstirii cît şi o samă din cele adăpostite acolo de diferiţi boieri, după cum se constată din scrisorile celor interesaţi, date în 1821 (Acad. R.P.R., doc. XXVII/5—8, 54—56; CMII (fost ms. rom. 1234), f. 22), dar mai ales din cercetările efectuate în anii 1822, 1823 şi 1825, cînd vornicul Dracachi Roset şi alţii reclamă lucrurile adăpostite la această mănăstire; printre obiectele reclamate se găsesc şi arme englezeşti (Acad. R.P.R., doc. XXVII/9, 52—53, 57, 71).

oameni și de cai, ce era prin poartă și prin tot locul; și încă fiindcă era tare întunec, întru acea noapte și ploua mărunțel. Și așa au scăpat odoarele amîndorora mănăstirilor, pentru care minune cu lacrimi foarte mult au mulțumit prea curatei maicei lui dumnezeu părintele starețul Ilarie.

Apoi după vreo cîteva zile, au trimis starețul la Iași scrisoare la pașa, poftuindu-l ca să dea voie ispravnicilor să curețe m-rea Secului de trupurile cele moarte și de hoiturile cailor. Și dîndu-le voie, au venit ispravnicii cu noroadele de prin sate și au curățit mănăstirea. Și făcînd niște șanțuri aproape de mănăstire, au aruncat acolo toate trupurile, între care numai de turci era vreo 6000, afară de a volintirilor și de a altora.

Iar din m-rea Neamțului au fost fugit călugării încă de pe cînd venia turcii asupra volintirilor și trecură în Basarabia ¹... Pentru care foarte tare era supărat părintele starețul Ilarie, căci rămăsese cu puțini părinți și nu avea cu cine întîmpina greutățile mănăstirii; iară mai ales că nu putea sătura inima cea nesățioasă a turcilor cu bani. Și încă mai era, după cum am zis, și în mănăstire mulțime de zăloage, căroră pre toată ziua le plătea părintele starițul mulțime de bani. Însă cu toate acestea, prin ajutorul prea curatei maicei lui dumnezeu, au suferit toată greutatea și cu bărbăție au întîmpinat toate grelele întîmplări, întrucît și singuri turcii se mira de înțelepciunea și de bărbăția lui, pentrucă, după cum am zis, fugise și mitropolitul Veniamin și boierii mai toți din țara Moldaviei.

Deci, ieșind turcii din țara Moldaviei și cu ajutorul lui dumnezeu mai liniștindu-se norodul și puindu-se domn bine credinciosul Ioan Sandul Sturza voievod, au venit și părinții cei ce era fugiți preste Prut cu toții la mănăstire.

Și apoi, după aceea, în anul 1822, octomvrie 28 zile, au trimis părintele starețul Ilarie iarăși pre părintele ieromonahul Neonil, ucenicul său, împreună și cu ceilalți doi părinți, Filip și Sevastian, ca să scoată și să aducă sînta icoană cea făcătoare de minuni a prea curatei maicei lui dumnezeu din pădure, de unde o ascunsese tot ei. Și așa, mergînd noaptea, o au scos și o au adus pînă în marginea pădurii, din sus de m-re, și acolo au stătut pînă s-au luminat de ziuă. Iară în lăuntrul soborniceștii biserici s-au făcut privigheri de toată noaptea, la care au slujit însuși părintele starețul, cu toți ieromonahii și ierodiaconii; asemenea și a doua zi, la dumnezeiasca liturghie. Deci, din vremea cînd s-au început sînta liturghie îndată s-au înegrit și s-au schimbat, întunecîndu-se cu totul fața sintei și făcătoarei de minuni icoane a prea curatei maicii lui dumnezeu, întrucît nici decum nu se cunoște și foarte s-au îngrozit, înfricoșîndu-se părinții cei mai sus ziși și au ramas ca niște morți de spaimă și plînge și se tînguia, socotind că poate acolo în pămînt unde au fost ascunsă s-au vătămat și s-au stricat și nu se pricepea ce să facă.

.....
¹ Cîteva cuvînte indescifrabile. De la mănăstirea Neamțul au fugit 200 călugări și au trecut la mănăstirile de peste Prut (*Hurmuzaki*, XX, p. 685-686).

Între toate acestea, după ce s-au mai liniștit turburările ce am zis, îndată părintele starețul Ilarie au pus toată silința ca să isprăvească zidirile ce le-au fost început. Și au isprăvit casa trapezii, făcînd și beciuri dedesupt. Au mai înălțat clopotnița, după cum este și pînă astăzi, făcînd alături tot deasupra porții și biserica întru care se prăznuiește buna vestire a prea sîntei stăpînii noastre născătoare de dumnezeu și pururea fecioarei Maria.

Și, ca în scurt să zic, au împlinit împrejur înlăuntrul m-rii chilii cu două rînduri, după forma celor ce sînt făcute mai dinainte, în anul 1809, de prea sînțitul mitropolit Vaniamin. Apoi s-au apucat și de m-rea Secului ca să o înnoiască, hotărînd să facă chilii de piatră, iară nu de lemn, după cum se făcuse întîiu, și tot după planul celor din m-rea Neamțului, cu două rînduri ¹.

.....

Acad. R.P.R., ms. rom. 5694, f. 47 v — 52 v, 53 v. Copie rom.

73

8 noiembrie 1822

Grigorie Ghica cere divanului să stabilească procedura de cercetare a jalbelor arendașilor care au suferit din cauza răscoalei.

Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli Vlahscoie

Iubiitorule de dumnezeu, sfinția ta episcoape Buzău, vechilule al arhi-păstoreștii privigheri a sfintei mitropolii, i dumneavoastră cinstiților și credincioși veliților boieri ai divanului domnii mele, halea și mazili. Fiîndcă au început a veni la canțalaria domnescului nostru divan jălbi din partea arăndașilor, celor ce s-au întîmplat a avea cumpărate arenzi de la stăpînii moșiilor pã vremea trecutei rãsvrãtiri, și unii din ei au dat toți banii, alții, parte dintr-înșii, și în stăpînirea moșiilor unii au apucat de au intrat dar n-au stăpînit, ori pînă la sfîrșitul anului, sau pînă la sfîrșitul sorocului care va fi fost pã mai mulți ani; alții iarăși dînd ori toți banii sau parte dintr-înșii, n-au intrat în stăpînirea moșii, nicidecum; și alții au căutat arenzile în toată diastima sorocului, pricinuid însă că au fost vremea rãsvrãtirii, cer despăgubire de la stăpînii moșiilor.

De aceea dar, poruncim domnia mea ca, adunîndu-vă cu toții aici la domneasca noastră curte, să chibzuiți după dreptate ce urmare să cuvine a să face asupra acestui fel de prigonire, precum asemenea să chibzuiți și pentru cîți din arendași vor fi primit împreună cu arenda și lucruri mișcătoare de ale moșii, cu legătură ca la împlinirea sorocului să le dea la stăpînu moșii iar și în

---

¹ O descriere similară a întîmplărilor de la mănăstirea Secul a făcut și ieromonahul Gherontie în scrisoarea sa din 22 noiembrie 1821 (Acad. R.P.R., pach. MXLI (fost ms. rom. 2811), f. 159—160. Publicat de C. Erbiceanu, *Ist. Mitr. Mold.*, p. 175—176).

ființa ce le-au primit și în trecuta răzvrătire, să vor fi prăpădit, ce urmare să cuvine a să face, adică asupra cui privește acea pagubă, și să arătați domnii mele prin obștească anafora. Tolico pisah gosposdvo mi¹.

1822 noiembrie 8²

Pecetea gospod.

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 24—25.

74

București, 10 noiembrie 1822

Atanasie Xenocratis sfătuieste pe Hagi Ianuș să nu se întorcă în țară.

Βουκουρέστι, τῆ 10 Νοεμβρίου 1822

Τὴν ἐντιμότητά της ταπεινῶς προσκυνῶ.

.....
Ἐκ τῶν ἀρχόντων κραγιωβάνων ἦλθον δύο λογοθέται, Μπιμπέσκος καὶ Τζάνης, οἵτινες δὲν ἔλειψαν νὰ ξεράσουν τὰ ὅσα δὲν ἤμπορῶ νὰ τῆ περιγράψω. Ἔφερον καὶ τὸν Ποροῦνιάνον σιδηροδέσμιο καὶ τὸν ἔχουν φυλακωμένον εἰς τὸν μπάς τζοχατάρη. Τὸ αἷτιον ποῖον ἀγνοῶ. Περὶ τῆς ἐντιμότητός της ὑπέθησαν πολλὰ, ἐγὼ δὲ ἐξ ἐναντίας δὲν ἔλειψα καὶ δὲν λείπω καὶ κηρύττω τὰ ὅσα μπορεῖ

¹ Procesele arendașilor pentru pagubele suferite din cauza răscoalei sînt numeroase. Ele pot fi urmărite cu începere din ianuarie 1822 pînă în anul 1831 și mai tîrziu.

Astfel, în ianuarie 1822, locuitorii din Ciocănești au fost obligați să plătească arendașului și stăpînului de moșie lucrurile luate în vremea apostasiei (Arh. St. Buc., Condica logofeției Țării de Sus 1076, f. 289 v — 290 v).

Locuitorii din Sălătrucul și Dobrotinetul (Olt) au păgubit pe arendaș, nevrînd să presteze claca (Arh. St. Buc., Condica logofeției străinilor 1045, p. 116; 231—234). Arendașii moșiilor Vadu Lat (Vlașca), Poiana Lungă (Dîmbovița) și Ivănușa (Ialomița) au fost fugiți la Brașov, iar în acel timp s-au făcut alții stăpîni pe moșiile respective și au luat veniturile (Arh. St. Buc., Condica depart. de șapte 878, sub datele de: 30 ianuarie, 19 și 26 martie 1823). Veniturile moșiei Bădeni (Muscel) au fost uzurpate de zapcii sub pretextul că arendașul moșiei ar fi fost « între apostatați » (Arh. St. Buc., Condica domnească 101, f. 86 v).

Locuitorii de pe moșia Rădovanu au stăpînit în 1821 « în silnicie » moșia și nici în 1823 nu voiau să despăgubească pe arendașul Gh. Carabulea (Arh. St. Buc., Condica logof. Țării de Sus 1077, f. 7 v — 8).

Alți arendași, neputîndu-și căuta moșiile arendate, au rămas datori cu banii împrumutați pentru plata arenzii (Arh. St. Buc., Condica domnească 125, p. 462; Acad. R.P.R., doc. CCLXIV/16).

² Boierii din Divan răspund la 11 noiembrie cu propunerea ca asemenea jălbi ale arendașilor să fie cercetate mai întîi la departamentele de opt și de șapte (Arh. St. Buc., Condica veliților boieri ai Țării Rom. 1122, p. 106—107, paginația veche).

νά στοχασθῆ ὁ Χ. μπαμπάς, τόσον ὅμως τῆ λέγω, νά μὴ σαλεύσῃ ἀπὸ τὸν τόπον
της, μήτε ὁ ἴδιος, μήτε ἄλλος τινὰς σημαντικὸς ἐκ τῆς φαμιλίας της. Ἄς προσέξῃ
καλῶς νά μὴν ἀπατηθῆ οὔτε ἐκ τοῦ πλέον ἐπιστηθίου φίλου της, ἀλλὰ νά ἐφη-
συχάσῃ ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται, καὶ περισσότερον δὲν ἤμπορῶ νά ἐκτανθῶ. Ἄρκετὰ
εἶναι αὐτὰ ὅπου τῆ λέγω διὰ νά λάβῃ μέτρα, ἐπειδὴ δὲν τὴν ὀμιλῶ ἐκ τοῦ ἀέρος,
ἀλλὰ θεμελιώδη καὶ βάσιμα πράγματα

.....
Τῆς ἐντιμότητός της ταπεινὸς υἱὸς καὶ δοῦλος

Ἰθανάσιος Ξενοκράτης

[Adresa:] Τῷ ἐντιμοτάτῳ κυρίῳ μοι κυρίῳ Χ. Γιαννούση Κώνστα Πέτρου,
τῷ ὡς πατρί μοι περιποθήτῳ προσκυνητῷ

Εἰς Σιμπίνι

București, 10 noiembrie 1822

Mă închin plecat persoanei d-voastre cinstite.

.....
Dintre boierii craioveni au venit doi logofeți, Bibescu¹ și Geani². Ei nu
s-au jenat să verse ceea ce nu pot să vă descriu. Ei au adus pe Poroineanu³
legat în fiare și l-au închis la baș ciohodar. Care este motivul nu știu. De persoana
d-voastră cinstită au spus multe. Eu dimpotrivă n-am încetat și nu încetez
să susțin tot ce poate gândi moș Hagi, numai atît vă spun să nu vă mișcați
de la locul d-voastră, nici d-voastră nici vre o altă persoană importantă din fami-
lia d-voastră. Să fiți foarte atent să nu fiți înșelat nici de cel mai devotat prieten
al d-voastră, ci să rămîneți acolo unde vă găsiți. Mai mult nu pot să mă întind.
Este destul tot ce vă spun ca să luați măsurile necesare, fiindcă nu vă spun
lucruri neîntemeiate, ci lucruri temeinice și sigure.

.....
Al domniei voastre plecat fiu și slugă

Atanasie Xenocratis

[Adresa:] Prea cinstitului meu domn H. Ianuș Consta Petru, pe care-l
iubesc ca pe un tată, cu închinăciuni

La Sibiu

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 469, doc. 41. Orig. grec.

¹ Dimitrie Bibescu care venise de la Sibiu.

² Geani Oroșan care venise de la Brașov.

³ Medelnicerul Ioan Poroineanu. Într-o scrisoare din 31 octombrie, A. Xenocratis arată
că I. Poroineanu a fost dus între timp de la baș ciocodar la închisoarea Snagovului. Din scrisoarea
din 4 noiembrie a lui St. Belu se vede că Ioan Poroineanu a fost pus în detențiune din cauza
abuzurilor ce le-a comis la Craiova « pe cînd era în slavă » (Arh. Șt. Buc., Corespondența Hagi
Ianuș, pach. 469, doc. 48 și 66).

20 noiembrie 1822

Anaforaua divanului Țării Românești pentru repararea școlilor dărăpănate și pentru funcționarea lor.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca măriei tale ce mi s-au dat prin pitac de la 11 ale următorului, coprinzătoare că școlile țării din pricina răzvrătirii ce au fost au ajuns la derăpănare și veniturile lipsite, înălțimea ta, după rîvna ce ai cu a se lumina neamul romînesc, voiești a se aduce iarăși în bună stare, ca să se cunoască în faptă rodul învățaturii, ni se poruncește mai întii a fi efuri tuturor școalelor; al doilea, să ne adunăm ca să vedem obșteasca anafora de la lt. 1815, prin care s-au tocmit toate iraturile școalelor i lefile dascărilor și alte cheltuieli trebuincioase; să vedem apoi și școalele cum se află și ce meremet și îndreptare se cuvine acum deocamdată să facem spre a se orîndui dascălii cei trebuincioși, oameni de la care să poată naște roduri vrednice de laudă, ca să nu rămie copiii patriei în neștiință; să cercetăm și veniturile școalelor de către cine s-au strîns într-această vreme a răzvrătirii și acum ce venituri mai sigure pot a se aduna, cu care să se poată ținea întocmirea școalelor ce vom face.

Următori fiind luminatei porunci, ne-am adunat cu toții la un loc, am intrat în toate cercetările și ale iraturilor și ale derăpănării ce s-au făcut, și deocamdată, pînă să ne pliroforisim pentru toate ale iratului mai sigur, nu am putut găsi fără numai banii preoților ai următorului sfert al sfîntului Dimitrie, ce merge pînă la viitorul sfîntul Gheorghie, cu leat 1823, april, care, după întocmirea ce este în obșteasca anafora de la leat 1815, urmează a fi de la preoții i diiaconii tuturor eparhiilor tal. 27 465, pentru care s-au și dat porunci a se strînge la sfînta mitropolie, iar celelalte iraturi ale mănăstirii Glavaciocului se găsesc vîndute de igumenul ce au fost pînă la viitorul sfîntul Gheorghie.

Dintr-acești bani dar, ce-i socotim a fi mai siguri, fiindcă școala cea romînească ot Sfîntul Sava am găsit-o în oareșicare ființă, încă și cu dascăli și ucenici nerisipiți, am chibzuit, de va fi bunăvoința măriei tale, ca să se orînduiască acești mai jos arătați dascăli cu lefile ce arătăm, precum au fost și mai înainte. Și să se facă și meremet la oareșicare stricăciune ce are această școală ot Sfîntul Sava. Să trimitem și tal. 8 000 la ocenici ot Bizi¹, apoi după ce vom theorisi socotelile sfîntei mitropolii i ale episcopiei Rîmnic și împuternicindu-se casa școalelor cu veniturile ce avea și mai înainte, ceea ce vom mai chibzui, vom arăta măriei tale prin deosebite anaforale.

1822, noemvrie 20

Gherasim Buzău, Constandin Bălăceanu,
Iordache Golescu, Mihalache Ghica, Nestor

¹ Credem că este vorba de Piza.

Tal.	
8 000	pentru očenici ot Biza ¹ , pe un an.
4 000	dascălul Lazăr, cel întâiu de la școala Sfintului Savii.
600	al doilea dascăl.
600	al treilea dascăl.
1 800	dascălul latin Ladislau.
1 200	dascălul slavon Chiriță ot sfintul Gheorghie vechi.
600	dascălul catihitis, pentru cei ce au să ia darul preoției.
2 400	pentru dascăli cîntăreți, ce au să se orînduiască pe patru poduri ale Bucureștilor, adică: podul Mogoșoaiei, podului Șerban Vodă, podul Calicilor și podul Tîrgului de Afară, să paradosească meșteșugul psaltichii sistinii cei nouă, po tal. 600 unul întru an.
1 800	dohtorul școalelor Panaiotache.
1 800	sameșul școalei.
22 800	

[Rezoluția:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli vlahscoie Iubitorule de dumnezeu, sfîntia ta episcope Buzău, și dumneavoastră cinstiților și credincioși boierilor ai domniei mele, efori ai școalelor.

Priimită fiind domniei mele chibzuirea ce ni se arată printr-această anaforă, o întărim domnia mea și poruncim ca întocmai să se urmeze.

1822, noiembrie 22

vel logofăt

Pecetea gospod

Arh. St. Buc., Condica domnească 99, f. 230 v — 231.

76

[Craiova,] 26 noiembrie 1822

C. Teoharis relatează că I. Samurcaș a prins pe niște emisari ai răsculașilor greci, iar un eterist a divulgat un complot organizat împotriva lui Cavanozoglu.

[Κρατώβα,] 26 Νοεμβρίου 1822

Τὴν εὐγενίαν τῆς ταπεινῶς προσκυνῶ, τάηκα!

*Ακρως μοὶ ἐκακοφάνη διὰ τὸ ζαίφλίκι τῆς, εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι ἀπεραστικόν.

Διὰ τὰ γρόσια φροντίζω ὁ δυστυχῆς, τί νὰ πρωτοκάμω, ἐπειδὴ ὄλα μὲ λείπουν καὶ ὄλα μὲ τὸν παρὰν ἀπὸ τὸ παζάρι, καὶ τὸ παζάρι εἶναι φωτιά, 15 γρόσια ἓνα ἀμαξάκι χορτάρι, νὰ ζῆς ἐδῶ τάηκα, μοὶ κακοφαίνεται διατὶ μὲ ἄφησαν καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, κάλλιο νὰ μὲ τὰ ἔπαιρναν διὰ νὰ μὴν ἔχω τράβαλα.

¹ Credem că este vorba de Piza.

Ἐν Ἰουδαίᾳ, ὁ ἄρχιεπίσκοπος Σαμουρκάσης, τὸ σκυλὶ τοῦ διαβόλου, ἔφαγεν τὶς προάλλες 22 ἀποστόλους, λέγουν σταλμένοι ἀπὸ κάτω πρὸς ὄλον τὸν κόσμον. Τὰ γράμματα τῶν ἤρην ὁ Ἰούδας Ἰσκαριώτης μέσα εἰς τὰ λάδια εἰς ἓνα τενεκέν.

Τὰ κάτω θαυμάσια, ἤλθαν μερικοὶ μπραγκατζήδες προχθὲς καὶ διηγοῦνται θαύματα.

Μπαμπὰ Χατζή, φριχτὸς φόβος ἔπιασεν τοὺς ντουντούμηδες, δὲν τολμοῦν κάτω ἀπὸ τὸ νησὶ νὰ καταίβουν. Ὁ Καβανόζογλους προτοῦ νὰ κινήσῃ ἔξεσκέπασεν τὴν ἀποστασίαν, ἣτις ἦτον ἔτοιμη νὰ τὸν παστρεύσῃ, πλὴν ἐπρόδωσεν ἓνας ἀπὸ τὴν Ἐταιρείαν, καὶ ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν 15 χιλιάδες τουφέκια, ἄλλα τόσα ζευγάρια πιστόλια καὶ τόσα γιαταγάνια σπαθιά. Ὁ προδότης ἦτον Βούλγαρης, ὅστις ἐζήτησεν νὰ γίνῃ εἰς τὸν τόπον του γκαβάζη, καὶ οἱ λοιποὶ δὲν τὸν ἐδέχθησαν, ὅθεν ἔγινεν καὶ αὐτὸς Ἰούδας.

Ἐδῶ, μπαμπὰ Χατζή μου, ἔχουν ἔνδροπὴν νὰ εἰποῦν πῶς μᾶς γνωρίζουν, ὅχι νὰ εἰποῦν πῶς εἴμεθα φίλοι τῶν, ἢ συγγενεῖς τῶν.

Τὸ διβάνι τὸ ἐδῶ φαίνεται ὅτι θὰ τὸ χαλάσουν καὶ θὰ μᾶς μεταχειρίζονται οἱ Βουκουρεστιάνοι, καθὼς καὶ τοὺς Τυργουζιάνους καὶ Καρακαλιάνους . . . ἡμεῖς ὅμως ὄλο μεγάλα λόγια. Οἱ Καρακαλιάνοι ἔδωσαν ἀγωγὴ ὄλοι, ζητώντας ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς νὰ γίνῃ ἰσπράβνικος καὶ ἓνας σάμμεσης τὸν καθέκαστον, ἢ ἀπόκρισις τῶν ἦτον, ζαπτζηδάκια, τζοκοϊλαράκια, καὶ ὅχι ὄλα διὰ μιᾶς, ἀλλὰ νὰ μεταλλάξουν ἕως ὅτου νὰ σπάσῃ τὸ νομπέτι τῶν.

Καὶ οἱ δικοὶ μας ἐπῆγαν μὲ κέρατα καὶ ἐγύρισαν χωρὶς αὐτιά . . . πλὴν ὄλο μεγάλα λόγια.

Ὁ καμ. Πολυζάκης ἀνεκατῶθηκεν εἰς ὄλα καθὼς τὸ ἤκουσεν, ὅθεν γράψε τον νὰ μὲ διορίσῃ πουθενά, διὰ νὰ ἔβγῃ τὸ κρασόψωμο.

Τοὺς Τούρκους δὲν ἐστάθη τρόπος νὰ ἐβγάλω ἀπὸ τὸ σπίτι ἐπειδὴ ὄλος ὁ κόσμος, καθὼς γράφω ἄνω, μᾶς ἀγαποῦν . . . ἀπ' ἐκεῖ ὅπου σὺναξα μερικὰ ἔξοδα, μὲ δυσκολίαν ὄσην καὶ ἄν ὑποθέσῃ, ἐκατέβηκαν καὶ τὰ γρόσια καὶ ζημιώνω τὸ μισὸν τῆς συναχθείσης καταστάσεως μου, ὅχι ἄλλο, ὁ Θεὸς βοηθός.

Ἄραγε θὰ μᾶς ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἰδοῦμεν ὀλίγον νερὸν εἰς τὸ αὐλάκι μας, ἢ ὄλο ἔτσι ξηρὰ θὰ εἶναι τὰ λάχανά μας; Ἄς ἰδῶ ὀλιγάκι νερὸν καὶ ἄς ἀποθάνω.

Τὰ παιδιὰ μου φιλοῦν τὸ χέρι σας, ἢ ἀγαπημένη σου Κίρνα [;] ἔγινε θεόρατη, καὶ αὐτὴ ἄρχισεν νὰ μὲ φοβερίζῃ διὰ προῖκα.

.....
Ταῦτα μὲ προσκύνησιν, εἰμὶ δὲ τῆς εὐγενίας δοῦλος σας

Κ. Θεοχάρης

[Craiova,] 26 noiembrie 1822

Vă salut cu plecăciune, taică

Mult mi-a părut rău de boala d-voastră. Să dea Dumnezeu să fie ceva trecător.

De bani mă ocup, nenorocitul; ce să fac mai întâi fiindcă am lipsă de toate, și toate trebuie să le cumpăr cu bani de la târg, și târgul este foc. O căruță mică de fin costă 15 groși; să trăiești taică! Imi pare rău că mi-au lăsat și aceste vite. Era mai bine dacă mi le-ar fi luat, ca să nu am bătaie de cap.

Nemernicul de Ioan Samurcaș, ciinele dracului, a nimicit zilele trecute un număr de 22 emisari; se spune că erau trimiși din Grecia către toată lumea. Scrisorile lor le-a găsit Iuda Iscariotul într-un bidon cu undelemn.

Lucrurile din Grecia merg minunat, alaltăieri au venit câțiva bragagii și povestesc lucruri minunate.

Taică Hagi, o frică groaznică a apucat pe dudumii, nu îndrăznesc să coboare mai jos de insulă. Gavanozoglu, înainte de a porni, a descoperit răscoala, care era gata să-l curățe, dar a fost o trădare din partea unui eterist și a trimis la Constantinopol 15 000 puști, încă pe atâtea perechi pistoale și iatagane-săbii. Trădătorul a fost un bulgar, care a cerut să fie numit în țara sa agent de poliție. Ceilalți n-au admis și de aceea și el s-a făcut Iuda.

Taică Hagi, celor de aici le este rușine să spună că ne cunosc, și cu atât mai puțin că le sîntem prieteni sau rude.

Se pare că au să desființeze divanul de aici și o să ne cîrmuiască bucureștenii. De asemenea au să cîrmuiască și pe cei de la Tîrgu Jiu și Caracal...¹ noi însă tot cu vorbe mari. Toți caracalenii au dat o jalbă, cerînd fiecare ca unul din ei să se facă ispravnic și unul sameș; răspunsul lor a fost: zapciiși, ciocoiși, și nu toți dintrodată, ci cu schimbul, pînă ce se va sparge rînduiala lor.

Și ai noștri s-au dus cu coarne și s-au întors fără urechi...¹, dar tot numai vorbe mari.

Căminarul Polizachi², precum s-a auzit, s-a amestecat în toate; prin urmare să-i scrieți să mă numească undeva, ca să iasă pîinea și vinul.

N-a fost chip să scot pe turci din casă, fiindcă toată lumea, precum scriu mai sus, ne iubește...¹ cu mare greutate am incasat ceva bani de cheltuit, și dacă vă gîndiți, valoarea banilor scăzînd, pierd nu mai puțin de jumătate din averea mea; dar domnul să mă ajute.

Oare o să ne învrednicească domnul să vedem puțină apă în șanțul nostru, sau tot așa de uscate vor fi zarzavaturile noastre? Să văd puțină apă și apoi să mor!

Copiii mei vă sărută mîna, iubita ta Chirna a crescut foarte mult. Și ea a început să mă amenințe cu zestrea.

.....
Cu acestea vă salut și sînt al domniei voastre slugă

C. Teoharis

Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 469, doc. 76. Orig. grec.

¹ Puncte de suspensie în orig.

² Căminarul Dimitrie Polizachi în 1821 pîinea în arendă poștele împreună cu vornicul Filip Lenș și cu Ioan Scufa (Arh. St. Buc., Administr. noi, dos. 534/1832 roșu, f. 1); de asemenea el luase în arendă vămile și ocnele pe același an. Pentru ambele arendări el are procese de despăgubire în iulie și august 1824 (Arh. St. Buc., Condica domnească 110, p. 290—295; 111, p. 173—178).

2 decembrie 1822

Muhafizul Silistrei amintește domnului Moldovei de îndatorirea de a scoate pe străini din țară.

Una din îndatoririle voastre, prevăzută în înalta poruncă împărătească, era și scoaterea din țară a ghiaurilor bulgari, sîrbi, albanezi și greci, împrăștiați în vremea zurbalei din urmă.

Cu toate acestea însă majoritatea prăvăliașilor din Galați sînt și acum încă dintre raelele din Filipopol și împrejurimi; iar unii spioni, sub numire de sudiiți din Iași, locuiesc [tot] la Galați. Afară de aceasta, la Galați mai locuiește sub ocrotirea consulului austriac și brigandul ...¹ din banda voluntirilor comandată de Peto, după cum reiese din știrile sigure primite nu de mult.

Din cerințele slujbei voastre face parte și una din prevederile înaltei porunci împărătești, adecă de a cerceta acest fel de oameni și a-i împiedica și izgoni potrivit cuvîntului ce l-ați dat.

Astfel că, dacă acești sudiiți sînt înscriși ca raele ale împărăției otomane, este oprită înscrierea lor și ca sudiiți. Iar dacă într-adevăr sînt sudiiți austriaci, atunci trebuie cercetat care este pricina că ei locuiesc acolo fără a avea vreo afacere; și dacă din cercetările făcute se vor învedera cele aflate mai nainte, va trebui să faceți cele convenite pentru îndepărtarea lor.

Cît privește raelele care au dugheni, dacă într-adevăr sînt din Filipopol și împrejurimi, trebuiau îndepărtați din țară, așa cum cere și înalta poruncă.

Prin urmare, cercetați-i și dacă se adeverește că sînt dintre raelele din Rumelia, atunci faceți tot ce trebuie ca să fie îndepărtați din țară și să fie trimiși în ținuturile lor.

Nădăjduiesc că vă veți purta totdeauna potrivit înaltelor porunci împărătești [12]38 rebiul-evel 17

Mehmed Selim

Arh. St. Buc., Documente turcești, 49/VIII. Orig. turc.

3 decembrie 1822

Date despre unele afaceri bănești ale lui Tudor Vladimirescu și ale fratelui său Papa, pe care le-au avut cu Manolache Gugiu.

Prea înălțate doamne.

[Firinca văduva se judecă cu Manolache Gugiu, chezașul fostului ei bărbat, Dumitrache, pentru 4 000 taleri din zestrea ei. În afacerea acestor bani, care

¹ Numele indescifrabil.

durează dinainte de 1821, apare Tudor Vladimirescu și fratele său Pavel, după cum se vede din fragmentele de mai jos:]

.....
Față fiind și pîrîtul Gugiul, prin vechil Vițențo Covlovici, răspunse că el nici un ban nu se știe dator jăluitoarei, ci împotriva, are să ia de la dînsa taleri 1320, ce i-au dat bani în mîna și tîrguieli în prăvălia sa. Pe care cerindu-i în multe rînduri, s-au pomenit că l-au tras în judecată și înaintea răzvrătirii și acum, cerînd de la dînsul banii zestrei ce-au prăpădit bărbatu ei. Cum și pentru exoflisis răspunse că acel Dumitrache, bărbatu-său, aflîndu-se slugă la sluger[ul] Theodor, jăluitoarea apururi îl trăgea prin judecăți pentru cererile ce făcea de la dînsul; din care pricină nu se putea sluji cu dînsul. Și slugerul Theodor avînd cunoștință cu el¹, l-au rugat să zică jăluitoarei să-și priimească lipsa zestrei ei și să se despartă de dînsul, căriia provalisindu-i, s-au și mulțumit. După care spuind slugerului Theodor și chemîndu-o la prăvălia sa, ce va fi vorbit jăluitoarea cu slugerul Theodor nu știe, decît au văzut că slugerul au pus pe frate-său de au făcut un zapis și l-au dat în mîna ei; iar mai multă știință nu are. Și după cîteva zile au venit jăluitoarea la prăvălia sa, căutînd pe slugerul Theodor, pe care negăsindu-l, l-au rugat iarăși pe el ca, cînd va veni slugerul Theodor, să-i spue că acel zapis l-au întărit și de preaosfinția sa părintele mitropolit, după cum au învățat-o și că să-i dea taleri 50 să plătească avactu întăririi. Și în urmă, întilnindu-se cu slugerul, i-au spus de venirea și cererea jăluitoarei. Și slugerul l-au volnicit ca să-i dea pînă la taleri 1000, bani sau marfă, cînd va avea trebuință, și îi va plăti el. Și spuind jăluitoarei ordinea ce avea de la sluger, i-au dat taleri 50 să-și scoată zapisul, cum și alți taleri 200 iarăși în mîna ei, poruncind și feciorilor din prăvălia sa ca, peste ceia ce-i dedese înainte, să-i mai dea marfă pînă la taleri 1000. Care rînduri, rînduri, i-au dat marfă de taleri 1320.

Și văzînd că slugerul banii nu-i răspunde, și de la jăluitoarea vre-o siguranție nu are, și temîndu-se ca numita într-ascuns să nu priimească banii de la bărbatu-său și să-i dea zapisul și el să rămîie păgubaș de banii ce-i dedese, au zis feciorilor din prăvălia sa: cînd va veni jăluitoarea cu exoflisisul să-l poprească, ca, cu acest mijloc, să fie silită jăluitoarea a-ș cere banii ori de la bărbatu-său, sau de la slugerul, ca să-i plătească și lui banii ce-i era dator, cerînd și el a i se face împlinire de acești taleri 1320 ce i-au dat înainte și în tîrguieli. Iar

---

¹ Tudor Vladimirescu însuși menționează pe Gugiul într-o însemnare a sa despre datoriile Elenei Glogoveanu: « 2318 [florinți], pentru aceștia chezaș boieru [Const. Ghica] și amanet zapisu Gugiul » (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 42).

În luna mai 1820, Tudor Vladimirescu a întocmit o hotărnicie pentru partea lui M. Gugiul din moșia Baia de Aramă (C. D. Aricescu, *Acte justificative...*, p. 33).

În 1821 M. Gugiul stătea în București la hanul Șerban unde el « ca om de încredere al lui Tudor » organizează întîlnirea din 23 martie între Tudor Vladimirescu și Udrișky, cu prilejul căreia Tudor se informează despre conținutul notei de dezavuare a răscoalei de către țar (*Hurmuzaki*, XX, p. 587).

nu au poprit zăpissul, după cum jăluitoarea prin jalba sa arată, ca să-l trimiță la bărbatu-său. Și nici că au pus el pe feciorul său din prăvălie de au scris exoflissul, pentru că n-au avut amestec ; ci slugerul Theodor au pus pe frate-său de au scris.

Care exofliss ni-l arată, de-l văzum însine, cu leat 1820, iunie 29, ce-l dă jăluitoarea la mîna bărbată-său, Dumitru, supt iscălitura jăluitoarei i [a] slugerului Theodor Vladomirescu martor și a lui Pavel Vladomirescu [al] 2 [lea] vistier scriitor și martor, cu coprindere, peste altele, că afară din banii ei de zestre, ce au cheltuit cu bărbată-său de i-au răscumpărat viața, și fiindcă zestrea ei se adună în sumă de taleri 4363, și dintr-aceștia îi mai iartă taleri 1363 ; iar taleri 3000 și i-au priimit deplin în mîinele ei. Și de atunci înainte să nu mai aibă a cere de la dînsul nici banii de zestre, nici lipsă de zestre, nici alte cheltuieli sau daruri. Și fiindcă de a sa bună voie și prin știrea bisericăștii judecăști au priimit de s-au învoit într-aceștași chip, iar pentru madeaoa căsătoriei sînt slobozi unul de către altul de atunci înainte. În dosul căruia exofliss văzum anafora a părinților clirici ai sfintei mitropolii tot dintr-aceleș leat, octomvrie 17, coprinzătoare că, după stăpînească porunca preaosfinții sale ce s-au dat în dosul unei deosebite jălbi ce dedese jăluitoarea ca să cerceteze de este adevărat zăpissul de exofliss, la întrebarea ce i-au făcut, au răspuns că fără' de nici o silă l-au dat.

.....
La care [la mărturia scrisă a lui Alexe Ioan și Matache Dumitru], pentru mărturii, răspunse pîrîtul că pe vremea cînd au făcut întrebare numitul martor, el, după ordinon ce avea de la slugerul Theodor, știindu-se că avea să-i dea pînă la suma ce arată, i-au arătat că are să-i dea, pe carii i i-au și dat. Iar pentru foaia de zestre, ce zice jăluitoarea că i-au rupt-o la facerea exoflissului tăgădui zicînd că nici că i-a văzut foaia și nici că trebuință au avut să o vază sau să i-o rupă ; pentru[că], cînd se judeca jăluitoarea cu bărbată-său, nu mai slujea la dînsul, ci la slugerul Theodor.

Pentru care zise ale jăluitoarei, cerîndu-se dovadă, nu avu.

Deci cererea jăluitoarei Zamfiri, ce prin jalba sa face de a-i plăti pîrîtul Manole Gugiul taleri 3000, ce i-au rămas dator soțul ei prin mai sus numitul zăpiss de exofliss, cu cuvînt că pîrîtul au fost mijlocitor la desfacerea de soțul ei, puind și însuși pe o calfă a sa de au scris zăpissul, și că numele lui s-au trecut la anaforaoa părinților clirici de platnic și că au și făcut începere de plată, nu fu priimită judecăștii : întii, că zăpissul nu se vede scris de vreo calfă a pîrîtului, ci de Pavel [al] 2 [lea] vistier fratele slugerului Theodor, și iarășii, mijlocitor se vede că au fost slugerul Theodor, iar nu pîrîtul ; de aceea se și vede iscălit martur în zăpiss. Din care se dovedește neadevărata arătarea jăluitoarei. Dar și de va fi fost mijlocitor pîrîtul, cu aceasta numai nu se învinovățește întru nimic, pentru că mijlocitorul este numai un îndemnător, iar priimirea sau neprimirea stă în mîna celor ce se învoiesc.

Din care aceste toate se dovedește adevărată arătarea pîritului, că adică cu ordiniia slugerului Theodor au dat acei bani și marfă jăluitoarei. Și aceasta este o norocire a jăluitoarei.

Drept aceea, de la judecată se găsește cu cale ca pîritul Gugiul să aibă pace de cererea jăluitoarei, și ea, ce va avea, să-și caute cu bărbată-său.

Dar nici pîritul Gugiul nu are dreptate a cere de la jăluitoarea banii i prețul mărfii ce i-au dat; pentru că însuși mărturisi înaintea judecării că banii i marfa i-au dat cu ordiniia și în creditul slugerului Theodor, și după tot cuvîntul dreptății urmează să și-i ceară de la dînsul, și zapisul de exoflisis să-l dea jăluitoarei.

Iar cea desăvîrșită hotărîre rămîne la înălțimea ta,

1822 dechemvrie 3

Nestor vel logofăt

[Urmează hotărîrea domnească, din 21 februarie 1823, ca să se plătească datoria, menționîndu-se printre altele:]

.....
După ale căroro provlimi și răspunsuri, am întrebat pe jăluitoarea Firica de s-au însurat bărbată-său în urma exoflisisului și care preot l-au cununat. Și răspunse că s-au însurat în Mehedinți, dar pe preotul care-l va fi cununat zise că nu-l știe.

.....
După care aceste urmări nedrepte și viclene ce au metahirisit numitul Gugiul în pricina aceasta, însuși el rămîne dator a plăti jăluitoarei banii ce se vor dovedi că are a mai lua din suma zapisului de exoflisis, ca unul ce însuși el iarăși văzînd numele său trecut în adevेरirea clericilor și neîmpotrivindu-se atunci, au priimit de a-l cunoaște pă el de dator, iar nu pe bărbată-său, ori pe Vladomirescul. Și dintr-acea a lui priimire și neîmpotrivire se dovedește că Vladomirescul i-au dat ordinie de a plăti jăluitoarei toți banii deplin din zapis, iar nu numai taleri 1000, precum pricinuieste el acum.

.....
1823 februar 21

Pecetea gospod.

Arh. St. Buc., Condica domnească 104, f. 37—42.

79

4 decembrie 1822

Locuitorii din satul Malovăț (Mehedinți) încredințează prin zapis că nu mai au arme.

Din porunca dumnealor cinstiților boieri ispravnici¹, care să află acum în acest județ sud Mehadințu, dînd poruncă dumnealui zapciului al plășii Ocolului

---

¹ Potrivit dispozițiilor date în noiembrie 1822, armele se luau și se depuneau la isprăvnicile de județe (*Hurmuzaki*, XX, p. 786).

de Sus, împreună cu dumnealui Șarif aga, viind aici la satul nostru Malovăț, și făcându-ne cercetare pentru arme, noi așa ne-am încredințat înaintea dumnealor cu acest zăpis, că de cînd ni s-au dat poruncă de la măria sa pașa de la Ada, ca să să dea armele, și făcînd noi într-această vreme mare cercetare întru noi, și oriunde am știut sămință de armă, le-am adunat și le-am tremes la cetate la măria sa pașa.

De care și atunci ne-am încredințat înaintea mării sale cu zăpis precum nu să află armă la satul nostru.

Așijderea și acuma ne încredințăm după poruncile ci ni s-au făcut și ne legăm cu iscăliturile noastre, că de să vor mai găsi arme la noi în sat, să ne pedepsim după cum să poruncesc ponturile împărătești, să fie casăle nostre în jaf și viața noastră întru pierzare ¹.

1822 dechembrie 4

Eu popa Tudor adeverez, eu popa Nicola adeverez, eu Stanco popii adeverez, eu Vasile Glăzal adeverez, eu Ioan Coman adeverez, eu Costantin Mănescu adeverez, eu Dumitrașco Vlădionu adeverez, eu Dumitru Păicu adeverez, eu Ioan Surdu, eu Opreșan Lulan adeverez, eu Lăpădatu Tărăbălă adeverez, eu Ioan Bălan adeverez, eu Iordache Tărăbălă adeverez, eu Ioan Crămpei adeverez, eu Ioan sin Ifronea adeverez, eu Dumitru Gican adeverez, Costandin Crovece adeverez, eu Ion Băltuț părcălabu cu tot satul. Și am scris eu Iosef cu zisa mai sus numiților.

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV 214. Orig. rom.

---

¹ Zăpise asemănătoare au mai dat:

la 4 decembrie, locuitorii din Halînga, cu 10 semnături, precizînd că la ei nu sînt panduri nici arme;

la 4 decembrie locuitorii din Valea Boierească, cu 14 semnături precizînd că au predat toate armele;

la 4 decembrie locuitorii din Scăpău, cu semnăturile următorilor patru panduri: Iacov sin popa, Dumitrașco Băcătea, Gheorghe Cenușă, și Ion Pan, precizînd că au dat armele « anul trecut »;

la 5 decembrie locuitorii din Crăguești, cu 6 semnături, precizînd că pandurii care au fost amestecați în rebelie sînt acum oameni de treabă;

la 5 decembrie locuitorii din Prejneni, cu 13 semnături, precizînd că pandurii care au fost amestecați în rebelie sînt acum oameni buni;

la 5 decembrie locuitorii din Jiani, cu 7 semnături, precizînd că au dat armele cu un an în urmă;

la 9 decembrie locuitorii din Pătulele, cu 8 semnături printre care și semnăturile a doi « panduri de streini »: Barbu Țicu și Nicola Sirbu, precizînd că nu se vor « mai amesteca a face vreo pornire » și că au dat armele;

la 19 decembrie locuitorii din Runcurelu, cu 40 semnături, precizînd că au dat armele și nu sînt apostafați printre ei.

(Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV 215 219, 221, 222, 235. Orig. rom. Publicate fragmentar de N. Iorga, *Situația agrară a Olteniei*, p. 195 196, 199 200).

5 decembrie 1822

Anafora cu privire la restituirea lăzilor ascunse în timpul răscoalei în mănăstirea Antim din București.

Prea înălțate doamne.

După luminata porunca măriei tale am văzut alăturata anafora ce face dumnealui vistierul Grigorie Romani[tis], de la 27 ale lui sept., când se afla epistat al spătăriei, cum că mulți din lăcuiitorii politiei Bucureștilor asupra răzvrătirii trecute au năvălit cu lăzile lor la mănăstirea Antimul, metohul sfintei episcopii Argeșul. În care mănăstire, după venirea oștilor împărătești în pământul țării, s-au orînduit să șază cazaci zaporojeni¹. Și pentru ca să nu se bîntuiască acele lăzi de către cei cu cugete rele, dumnealui cinstitul baș-beșleaga de atunci au luat toate acele lăzi din biserica cea mare și le-au așezat în paraclisul de acolo, închizîndu-l și pecetluindu-l și țiind cheia la dumnealui, pînă cînd au fost să plece oștirile de aici, iar atunci prin știrea dumnealui vel agă, s-au dat cheia la oamenii mănăstirii. Și dumnealui, pentru ca să nu se dea vreo bănuială asupra oamenilor mănăstirii, au pecetluit ușa paraclisului.

Și fiindcă acum cei cu lăzile voiesc ca să și le ridice, cere dumnealui vistierul ca să se dea hotărîrea măriei tale, în ce chip se va găsi cu cale. S-au adus înaintea noastră și Chesarie iconomul mănăstirii și întrebîndu-l de stau acele lăzi după cum s-au pus și de știe fieșcare ladă a cui este? Și ne arată că nici pentru una, nici pentru alta, știință nu are, pentru că aducerea lăzilor de afară au fost cu pripă și că, după ce s-au închis lăzile în paraclis, în multe rînduri au venit gavazbașa, trimis de dumnealui baș-beșleaga, de au umblat prin lăzi, căutînd arme și haine arnăuțești, cum și lăzi au dat la unii din stăpîni făr'de a mai întreba pe oamenii mănăstirii.

[Se propune ca vornicul obștirilor și marele agă să convoace la mănăstire pe toți mahalagiii pentru a se identifica lăzile și lucrurile fiecăruia]

1822, dechemvrie 5

Galaction al Rîmnicului', Costandin
Crețulescul, Istrate Crețulescul vel logofăt,
Dumitrache Bibescu vel logofăt³.

Arh. St. Buc., Condica domnească 99, f. 257; Condica veliților boieri, 1822, p. 145 146.

¹ M-rea Antim nu a servit ca loc de cazare numai pentru turci, ci și pentru eteriști și panduri. La 22 martie la m-rea Antim s-au instalat 40 de călărți eteriști, iar între 16 23 aprilie această mănăstire a fost ocupată de pandurii lui Tudor. Sprc sfîrșitul lunii septembrie 1821 au fost aduse în București trupe asiatice turcești și unele din ele au fost cartiruite la mănăstirile din oraș (*Hurmuzaki*, XX, p. 582, 615 și 687).

² Iscălitura în grecește.

³ Urmează rezoluția domnească în care se aprobă propunerea făcută.

5 decembrie 1822

Locuitorii din Balta adevăresc că în satul lor nu se găsesc arme, că n-a fost nimeni amestecat în răscoală și că dacă se va ivi vreun străin prin satul lor, îl vor preda imediat.

Adevărul nostru la cinstită mîna dumnealui biv treti logofăt Vasile Strimbeanu, ce din luminată porunca mării sale lui vodă și a dumnealor cinștiți boieri ispravnici, împreună cu beșlii orînduiți, au venit și în satul nostru spre cercetarea apostatilor ce au fost mestecați în rebelie și pentru strîngerea armelor de la toți de obște. Pentru care, făcîndu-să scumpă și strașnică cercetare aici în fața satului, noi întru adevăr am arătat dumnealui și beșliilor că la nimini aici în satul nostru nici o armă nu este.

Nici un om din satul nostru la trecuta rebelie nu a fost amestecat, nici oameni străini sau iabangii în satul nostru nu s-află, ci, cînd s-a va ivi vreunul, să-l prindem și să-l dăm stăpînirii după poruncile ce ni s-au arătat.

Iar cîte o pușcă ce au fost mai înainte la oameni în satul nostru, la vînători după foaia ce am dat la dumnealui biv treti logofăt, la ieșirea prea puternicilor oștiri în țară au poruncit mării sa Apdulaman pașa de la Ada-Kale de le-am triimis cu oameni din satul nostru într-adins în primirea mării sale, după mărturiile ce avem; și oricînd se va dovedi armă în satul nostru sau vreun om ieșit în tîlhărie din satul nostru, atunci noi tot satul să fim supt sabia împăratului și a mării sale lui vodă, ca nește neînțelegători poruncilor. Și spre încredințare am iscălit.

1822 dechemvrie 5

Nuță sin Stroe, Raiamaga Mihai Anițăscu, Nicolae Zoican, Ion pîrcălabu. Popa Costandin cu tot satul Balta încredințăm¹.

Fondul Glogoveanu, doc. 205/1822. Orig. rom.

¹ Zăpise asemănătoare au mai dat:

La 5 decembrie, locuitorii din Colibașu, 10 semnături;

la 5 decembrie, locuitorii din Dănceu, 6 semnături;

la 5 decembrie, locuitorii din Pătule, 19 semnături;

la 6 decembrie, locuitorii unui sat nenumit, 13 semnături, cu Ioan pîrcălabul;

la 15 decembrie, locuitorii din Gogoșița, 12 semnături;

la 16 decembrie, locuitorii din Crivina, 8 semnături;

la 19 decembrie, locuitorii din Ilovița, 9 semnături;

fără dată, locuitorii din Burila, 6 semnături.

(Arh. St. Craiova, doc. XVI/33—37; LXXXIX/19—22. Orig. rom.).

La 7 decembrie, un oarecare Dobrițescu dă zăpis în numele mai multor persoane că nu au arme; satul nu este indicat (Arh. St. Craiova, același pach., doc. 21).

Menționăm aci că paralel cu acțiunea de strîngere a armelor s-au luat măsuri și pentru acordarea aprobării de port de arme numai unor oameni « siguri ».

La 1 septembrie 1822, caimacamii Țării Romînești dispun ca slujbașii care au dreptul de a purta arme să fie « cu cheazășii bune și oameni, știuți și cunoscuți », deoarece ei « la vreme

6 decembrie 1822

Locuitorii din Bala de Jos arată prin zăpis că în satul lor nu sînt arme nici sîrbi, greci și alți străini fără căpătii.

Încredințăm cu acest zăpis al nostru la mîna cinstiților ispravnici precum să știe că, citindu-ne dumnealor zăpcii porunca cinstiților ispravnici pentru ca să dăm toate armele cîte să vor afla în satul nostru, atît la noi lăcuiorii, cît și la orice breaslă, asămenea și pentru oamenii străini făr'de nici un căpătii, adecă: sîrbi, greci făr'de nici un căpătii.

Ci fiindcă în satul nostru nici o armă nu să găsește, fiindcă s-au strîns mai dinainte, nici vreun om străin nu să găsește, dăm acest zăpis că, dă să va găsi de acum înainte vreo armă sau vreun făcător de răle va ieși din satul nostru, să fim supt pedeapsa cea hotărîtă de măria sa vodă și dă dumialor boierii ispravnici, și să nu avem nici un cuvînt dă îndreptare, că toate ponturile ni le-au arătat dumnealor zăpcii întru auzul nostru, tuturor.

Și pentru încredințare ne-am iscălit puindu-ne și degetile în loc dă pecete, ca să să crează ¹.

1822 dechemvrie 6

Popa Ioan ot Bala de Jos adeverez, popa Ioan ot tam adeverez, eu Dumitru pîrcălabu ot tam adeverez, eu Nițul Geană ot tam adeverez, eu Ștefan Bragă adeverez, eu Gheorghe Ghirghescu adeverez, eu Barbu Bărlan adeverez, eu Costandin Șotea adeverez, eu Sămen Prinzița ot tam adeverez, eu Ioan Șoatea ot tam adeverez, eu Mihai Gărga ot tam adeverez, eu Matei Brebu ot tam adeverez, eu Pîrvul Bărlan ot tam adeverez, eu Ioan Șontea ot tam adeverez, eu Matei fiu-său ot tam adeverez, eu Ioan Pele ot tam adeverez, eu Gheorghe Pașa [?] ot tam adeverez, eu Ioan Brebu ot tam adeverez, eu Gheorghe Petco ot tam adeverez, eu Costandin Gheorghescu ot tam adeverez și cu tot satu Bala dă Jos adeverez.

Fondul Glogoveanu, doc. 623/1822. Orig. rom.

de trebuință... », vor sta « împotriva celor răi ». O poruncă similară este dată și la 10 octombrie (Arh. St. Buc., Condica domnească 96, p. 346 și 369). Alte porunci în această chestiune sînt date la 29 octombrie, 21 noiembrie și 9 decembrie, același an (Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 3, 14—15, 38—39, 53).

Potrivit acestor porunci, s-au dat autorizații pentru purtare de arme unor persoane din Corlățel, Mărășești și Pătule din jud. Mehedinți (Arh. St. Craiova, doc. XVI/30, 32; XXII/18).

Pentru oamenii « nesiguri » se cer uneori chezășii speciale. La 15 aprilie 1823, locuitorii din Jurmănești dau chezășie pentru Dumitrașco Cuibac că nu l-au simțit « cu nici o hibă, cu nici un fel de lucru... din rebelie încoace » (Fondul Glogoveanu, doc. 369 și 371/1823).

¹ Zăpise identice au dat la 7 decembrie și locuitorii din satele Șovarna de Sus, Șovarna de Jos (Fondul Glogoveanu, doc. 621 și 624).

Zăpise cu un conținut similar au dat, între 7—15 decembrie, și locuitorii din satele: Flămînda, Ilovăț, Popești, Rudari, Nădanova, Burila de Jos, Bahna, Țigănași, Devisălu și încă un sat nenumit (Fondul Glogoveanu, doc. 13, 14, 60, 188, 316, 374, 622, 628, 653, 671).

6 decembrie 1822

Divanul Țării Românești propune ca scutelnicii, poșlușnicii și moșiiile mănăstirești să fie impuși la o contribuție specială pentru plata datoriilor țării.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca măriei tale ce ni s-au dat la anaforaua dumnealui vel vistier ca să chibzuim cu ce mijloc se poate plăti țara de sarcina datoriilor supt care este căzută și să arătăm prin anafora, ne-am adunat cu toții aici, la domneasca curte în multe rînduri, unde arătîndu-ni-se de la vistierie perilipsis și văzînd că suma datoriilor este tl. 3 312 384, bani 78, lîngă care adăogîndu-se și datoria poștelor i dobînda banilor, poate să se adune ca la patru milioane, am rămas mărmuțiți și la o nemărginită întristare pentru asemenea sarcină, ce nu s-au mai pomenit altădată să fie țara atîta sumă de bani datoare și mai vîrtos acum, cînd se află în cea mai proastă stare, vrednică de jale.

Pentru care, după tot felul de chibzuiuri ce am făcut, alte mijloace mai cuviincioase n-am putut găsi spre plata acestor datorii, fiind cu totul dărăpănați din pricina trecutei răzvrătiri, iar noi, toată tagma boierească, cu toate că avem privileghiu din mila prea milostivului nostru împărat ca scutelnicii și poșlușnicii noștri să nu se supere la nici o dajdie și angarie, ci să fie de toate acestea apărați, și cu toate că am cercat și noi mari pagube și nenumărate prăpădenii în trecuta răzvrătire, care în mulți ani nu le putem îndrepta a-și veni în starea ce au fost, dar, după cum și la alte păsuri ale țării am jertfit averile noastre spre ajutorul ei, ca niște credincioase raiele ale prea puternicei împărății, carea dorește a fi totdeauna țara întru întregimea sa, așa și acum primim să ajutăm țara spre ușurarea aceștii greutăți cu tl. cinci sute de mii de la scutelnicii și poșlușnicii noștri ce-i avem în lucrul și poșlușania caselor noastre, răspunzînd fieștecare scutelnic po tl. douăzeci și fieștecare poșlușnic po tl. zece; și îi vom despăgubi noi de această răspundere, bez ai văduvelor sărace. Să se scoată și un ajutor la dijmărit, vinăriciu și oierit pe viitorul an 1823, cu răspunderea cea obicinuită, bez plata ce are a se lua la aceste trei huzmeturi pe seama vistieriei, însă: oieritul să se scoată la aprilie întîiu ot lt. 1823, numai într-acei an și apoi să rămîie a se scoate iarăși la septembrie ot leat 1824, făr' de alt adaos, precum s-au scos și pîn' acum. Iar dijmăritul și vinăriciul dimpreună cu milele mănăstirești să se scoată la vremea lor. Și fiindcă acestea nu sînt de ajuns spre plata datoriilor, am socotit să năzuim a cere ajutor și de la sfintele mănăstiri, cu toate că nu se cuvenea să le supărăm, fiind lăcașuri sfinte și închinăciuni ale legii noastre, și avînd privileghiu de apărare, ca și tagma boierească. Dar nevoia ne silește să alergăm și la ajutorul maicii noastre, sfintei bisericii.

Și găsim cu cale ca să se dea și veniturile lor din doi ani, tot în plata datoriilor, adică toate acareturile sfintei mitropolii și a cîte trele episcopii și

a tuturor mănăstirilor și slobode și închinat (afară din chinovii i spitaluri, cum Căldăroșanii, Cernica, Țigăneștii, Poiana-Mărului, Sfântul Păndeleimon Colțea și spitalul Iubirii de Oameni, cu două mănăstiri ce sînt închinat la acest spital) să se vînză în arendă pe doi ani, ori toate la un mușteriu de se va găsi, sau la mai mulți mușterii, dar năstavnicii și episcopii ce se vor orîndui pe la mănăstiri să nu fie lipsiți ca să poarte grija de slujbele sfintelor biserici a fi nelipsite i din lucrurile mănăstirești ce se vor lăsa pe seama lor, dîndu-li-se și trebuincioasa cheltuială de peste an a bisericilor, i a lor și a altor poslușnici i procoți, ce vor fi trebuincioși la mănăstiri.

Banii aceștia ce zicem a se lua de la scutelnicii i poslușnici i din huzmeturi i din arenda acareturilor mitropoliei i a episcopiiilor și a mănăstirilor să se numere la casă de trei boieri, ce este să se orînduiască la sfînta mitropolie, împreună cu venitul mitropoliei, ca de acolo să se dea plata datoriilor țării.

Cîte acareturi mănăstirești vor fi date în arendă de către năstavnici sau episcopii mănăstirilor, să se ia de supt stăpînirea acelor arendași și să se dea în arendă acum de iznoavă pentru mai sus numita trebuință și arendașii accia să fie adăstători pînă la împlinirea de doi ani, plătindu-se pînă atunci dobîndă pravilnică la banii ce vor fi avînd dați mănăstirile pe arenzi; și de la doi ani înainte să între în stăpînire.

Creditorilor ce vor fi avînd să ia datorii de la mănăstiri să li se plătească dobînda banilor de la casă, iarăși pravilnică pe acești doi ani.

Acestea sînt plecatele noastre chibzuii, ce am putut face, și deosebit ne rugăm ca să binevoiești, măria ta, a arăta și către prea înaltul devlet proastă starea și ticăloșia în care se află țara, spre a privi cu ochiul milostivirii asupra ei și a o mîngîia, oricum îl va năstăvi dumnezeu, cum și din partea mărici tale rămîne după cum te vei îndura.

1822 decembrie 6.

Ot Rîmnic Galaction, Cost. Crețulescu, Radu Văcărescu, Dimitrie Racoviță, Istrate Crețulescu, Const. Dudescu, Cost. Filipescu, Nicolae Golescu vornic, Scarlat Grădișteanu, Stefan Belu logofăt, Dimitrie Bibescu, Mihail Ghica, Nestor Costache Rasti, Ioan Fălcoianu, Pană Costescu biv vel hatman, (Grigore Rali, vornic), Alexandru Mihălescu, Aleco Crețulescu aga, Dimitric Ralet hatman. ¹

Arh. St. Buc., Doc. diplomatice, Țara Rom., 93. Orig. rom. Fotografii de documente, IV/10, cu o transcriere în litere latine.

---

¹ O anafora din partea divanului prin care se arăta necesitatea chibzuirii unui mijloc de a scăpa țara de datorii fusese înaintată încă la 10 noiembrie 1822 (Arh. St. Buc., Condiția domnească 99, f. 178).

Problema datoriilor țării este discutată de-a lungul anilor 1823—1829, precum și în 1834—1835. Toate documentele în această chestiune pornesc de la cele expuse în documentul de

9 decembrie 1822

Locuitorii satului Bobaița arată pe pandurii care au participat la răscoală și dau chezășii pentru ei.

Adecă eu popa Gheorghe ot Bobaița i pîrcălabu Dinu Dădălău i Iovan Mihartu i Ion Drăgotoiu i Gheorghe Bădescu i Albu Butoi, încredințăm cu acest zăpis al nostru la cinstită mîna dumnealor boierilor ispravnici, precum să știe că viind dumnealor zăpcii plășii Ocolul de Sus în satu nostru și făcînd cercetare pentru pandurii ce au fost mestecați cu apustații, aflîndu-să în satu nostru unu Ion Trăiloiu pândur, unu Radu Cuteș pandur, unu Mihartu Ioviță pandur, unu Dumitru volintir ¹ pandur, unu Petco Bădescu pandur, unu Barbu Deatco pandur, unu Mihai Nițăscu pandur, unu Dumitru Cepoieru pandur și aducîndu-i cu toate testerelile ² ce au de predare că și armele ce le-au dus la Străhaia.

De aceea încredințăm cu acest zăpis la mîna stăpînirii precum să-i ție, că sînt buni birnici ai noștri fără nici un feli de pricină de hoție. Iară cînd îi vom dovedii noi la unile ca acestea, să fim datori a-i da în mîna stăpînirii, iar nedîndu-i să fim noi supt pedeapsă și perdere. Și dăm chezășie, și spre încredințare ne-am iscălit

1822 dechemvrie 9

Eu Toma Filip adeverez, eu Zăhăria Raia adeverez,
eu Toma Gurgu adeverez, Ion Volintiru adeverez,
Badea Ploștinaiu adeverez și cu tot satul nostru
adeverăm.

[Pe verso:] Pentru pandurii ot Bobaița ³.

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/223. Orig. rom. Publicat fragmentar de N. Iorga, *Situația agrară a Olteniei...*, p. 197.

mai sus și în anaforaua de la 10 octombrie (Arh. St. Buc., Condicile domnești: 103, p. 17—20, 33—38; 105, p. 141—142, 155—156; 107, p. 49—52; 108, p. 1—5, 53—55, 399; 110, p. 613—616; 111, p. 166—169, 197—198, 351—353, 660—661, 684—685; 125, p. 181, 289—297, 300—310, 366—367; Episcopia Argeș, doc. LXIX/87; m-rea Banul, doc. XLIII/20; Administr. vechi, vistoria Țării Rom., dos. 2384/1824, f. 10 v—11. Acad. R.P.R., mss.: 15, f. 37—38 v; 261, f. 61 v—62; 351, f. 9; doc. CXIV/24; pach. DCCCXXXVIII (fost. ms. rom. 1096), f. 133—135).

În legătură cu problema datoriilor țării există de asemenea unele acte publicate (*Arhiva Organului Societății istorico-filologice din Iași*, XX, p. 132—137; N. Iorga, *Studii și doc.*, V, p. 285; *Hurmuzaki*, XX, p. 193, 311—313; *Uricariul*, XXV, p. 464; *Mémoires sur les Convents roumains*, p. 163).

¹ Cuvîntul volintir e scris deasupra rîndului.

² Corect: teșcherelele.

³ Chezășie asemănătoare dau, la 7 decembrie, și locuitorii satului Siseștii de Sus (Mehedinți) pentru pandurii: Constandin Dugșin (?), Gheorghe Gastea, Gheorghe Gujbă, Gheorghe Robi (?), Nicolcea Cîrstea și alți cîțiva ale căror nume sînt indescifrabile (Arh. St. Buc., Donațiuni, XVIII/1. Orig. rom.).

10 decembrie 1822

Locuitorii din Izvoru Bărdii (Mehedinți) încredințează prin zapis că nu mai sînt arme în satul lor.

Adecă eu popa Mihai ot Izvorul Bördii i părcălabu Pătru i Ioan Sfetco i Gheorghe sîn Hărsova i Nicola Boescu i Dumitru Lăzărescu i Toma Sfetco, Boinia Boescu, Nicola Pătălescu, încredințăm cu zapisul nostru la mina dumnealor boierilor ispravnici, că venind la noi dumnealor zapcii plășii Ocolului de Sus și făcîndu-ne cercetare din porunca mării sale lui vodă, cercetare pentru arme, iară noi ne-am încredințat cu acest zapis al nostru că de cînd ni s-au dat poruncă ca să ducem armele la Ostrov, și făcînd dă mare cercetare între noi și oriunde am știut sămn de arme, le-am adunat și le-am dus la Ostrov.

De care și atunci ne-am încredințat cu zapis precum nu să mai află arme aici în satul nostru. Așijdirea și acuma ne încredințăm, după cercetările ce ni s-au făcut și ne legăm cu iscăliturile noastre că de să va mai găsi arme la noi în sat, să avem a ne pedepsi după poruncile împărătești și să fiie casăle noastre în jaf și viața noastră întru perzare. Și pentru credință ne-am iscălit¹.

1822 dechemvrie 10

Eu Nicolai Cătana am adevérit, eu Pătru Buescu
am adevérit, eu Filip Dane am adevérit.

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/225. Orig. rom.

10 decembrie 1822

Locuitorii satului Vela încredințează că nu mai sînt arme în sat și dau chezășie pentru doi oameni bănuși că dețin arme.

Satul Vila,

Adecă noi care mai jos ne vom iscăli, dat-am încredințat zapisul nostru dumnealor cinstiți boiari ispravnici, precum să să știe că după strajnică cinstită porunca dumnealor ce ne-au venit pentru arme cătră răbelași, de să vor afla în satul nostru, iară la noi negăsindu-să de aceli feli de lucru[ri] dăm încredințat zapisul nostru că de să vor dovedi arme în satul nostru la vreunu din birnici

¹ Zapise asemănătoare au dat, în zilele de 10—13 decembrie, și satele: Balotești, Jidoștița, Brebinari, Orodelu, Miculești, Banovița și Rogova. Semnează 6—13 oameni din partea fiecărui sat, cu excepția Brebenarilor, pentru care semnează 20 de inși (Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/226—228, 230, 232, 238. Publicate fragmentar sau menționate de N. Iorga, *op. cit.*, p. 193—200).

sau la catane, vătășai, sau la alte breaste,¹ să avem noi a ne pedepsi după cinstită porunca dumnealui cinstitului isprăvnicat ca unii neurmători cinstitei porunci. Întărită cu iscăliturile ca să [să] crează.

1822 dichembrie 10

Eu Radu sin Vladu adeverez, eu Dragomir adeverez, eu Preda Tăzluică adeverez, eu Matei al Năsie adeverez, eu Filip adeverez, eu Radu Crețu adeverez, eu Dumitru Catana adeverez, eu Marin adeverez, eu Stănică adeverez, eu Dinu adivărez, eu Mărinu Gheorghe adeverez, eu Ion Veleanu adeverez, eu căpitanu Ștefan adeverez.

Iar fiind avînd dumnealor zapcii plășii bănuială la un căpitan Ștefan, că ar fi avut arme și nu le-au arătat, noi arătăm în frica lui dumnezău că ce arme au avut i s-au și luat mai dinainte dă cătră sărdari cînd au venit în satul nostru. Aseminea pentru un Dumitru, cațana căimăcămii, ce s-au găsit la dînsul numai o pușcă pe care i-au și luat dumnealor zapcii, din poruncă, iar alte arme nu să mai află la dînsu; pentru care ne legăm cu acest zăpis al nostru atît pintru Dumitru, cît și pentru căpitanu Ștefan, că dă să vor mai afla arme la cești oameni nearătate și tănuite, să fim noi cei mai sus iscăliți la spînzurătoarea aceasta.

Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/224. Orig. rom. Publicat fragm. de N. Iorga, *Situația agrară...*, p. 197—198.

87

16 decembrie 1822

Anaforaua logofetiei străinilor în procesul dintre Petru Frîncovici, arendașul moșiei Sălătrucu (Argeș) și sătenii de pe acea moșie pentru clacă și dijmă, datorată din anul răscoalei.

Prea [înălțate doamne]

Din luminata porunca mării tale, dumnealui vel hatman al divanului, prin zapciul ceauș dă aprozi, au înfățișat la judecata aceștii logofetii a streinilor pricini, pe Petre Frîncovici sudit c. c. [care reclamă] pă lăcuitori să dea dreaptă dijmă și clacă, după pravila pămîntului. Și ei nesupuindu-se, după porunca dumnealor boierilor ispravnici ai județului s-au rînduit mumbașir slujitor, carele apucînd pe acei lăcuitori ca să îplinească banii clăcii, de zi po taleri 1, pă cîte zile vor fi rămășițe, au și împlinit dă la cîțiva oareșce bani; iar cei mai mulți au dosit și, viînd aici, au dat jalbă mării tale. Și s-au rînduit în cercetarea iarăși dumnealor boierilor ispravnici, carii puînd

¹ Așa în text.

temei numai la o foaie ce au arătat pîrîții dă o sumă dă bani ce au zis că le-au luat jăluitorul cu asuprire, au zis că au pîrîții dreptate.

.....
Și fiindcă el, adică jăl[uiitorul] le-au luat acei bani havaet pentru jirul ce l-au mîncat porcii lor în pădurea ce este pe numita moșie și pentru vinul și rachiul ce l-au vîndut în silnicie acolo, pe moșie, în diastima ce s-au aflat fugit de acolo.

.....
Față fiind și pîrîții, ne arătară o jalbă a lor cătră măria ta, buiurdistă tot în cercetarea aceștii logofetii a streinilor pricini, prin care zic că jăluitorul Petre, aflîndu-se arendaș pe moșia Sălătrucul în anul trecut, cînd era vremea răzvrătită, în silnicie prin slujitori și turc le-au luat taleri 386, 60 cu felurimi de numiri și năpăstuiiri. Arătîndu-ne și o foaie, anume dă ce bani au luat fieșcăruia, care s-au însemnat de judecată, ca să fie cunoscută, în care să cuprindă că le-au mai luat și doi boi, tot în anul trecut, pentru 10 zile dă clacă într-acel leat, osebit de zile 12, ce i-au silit a răspunde clacă pe acest următor an, plătîndu-să ziua cu cîte taleri unul, împotriva vechiului obicei ce au avut, dă făcea numai cîte 6 zile pe an...

.....
Arh. St. Buc., Condica logof. streinilor 1045, p. 166—169.

88

26 decembrie 1822

*Grigorie Ghica aprobă să se aleagă alt mitropolit în locul lui
Dionisie Lupu.*

Io Grigore Dumitriu Ghica vvd. i gospodar zemli vlahscoe
Cinstiților și credincioși dumneavoastră veliților boieri ai divanului
domniei mele.

Am văzut domnia mea arătarea și cererea ce faceți prin anaforoa dumneavoastră către noi, ca să vi să dea voie de a vă alege alt mitropolit în locul preaosfinții sale părintelui mitropolit chir Dionisie.

Dă vreme ce preaosfinția sa la trei cărți ce i s-au trimis dă domnia mea a-și veni la turmă¹ n-au dat ascultare, pricinuind că ar fi pătîmind de picere și că și alți arhieriei lipsesc de la eparhiile lor și au oameni orînduiți dă caută dă trebile eparhii, care pricinuirii ale preaosfinții sale le găsiți cu totul dășarte și făr' de nici un temei, pentru că nici în vreo patimă de boală (care să-l

¹ Cele trei cărți, la care se referă Gr. Ghica, au fost scrise la 1 iulie, 29 august și 2 octombrie (Acad. R.P.R., pach. DCCCV (fost. ms. rom. 1063), f. 422—424 și 427). La ultima scrisoare a domnului, cea din 2 octombrie, mitropolitul și boierii au condiționat întoarcerea lor în țară de dobîndirea mijloacelor necesare pentru întîmpinarea cheltuielilor (Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., regularea hîrtilor vechi ale statului, dos. 2421/1822. Text grec. Publicată de E. Virtosu, 1821. Date..., p. 167—172).

poprească a nu putea veni), după știința ce aveți, arătați că nu să află, nici să potrivește lipsirea sa cu a altor arhieriei, căci aceia, deși lipsesc de la eparhiile lor, dar nu sînt în țară streină, ci tot în țara stăpînirii supt care să află, de unde au duhovnicească îngrijire pentru norodul eparhiei, după care această a dumneavoastră cerere și rugăciune, chibzuindu-ne și domnia mea în tot chipul, nu putem găsi vreun cuvînt destoinic spre a mai adăsta venirea preaosfinții sale și a vă rezima mai mult la pricinuire și prelungire, carele osebit că din știința ce aveți dumneavoastră precum și înșine noi să dovedesc că sînt așa. Dar și chiar înscrisile răspunsuri ale preaosfinții sale ce ne-au trimis și s-au văzut și de dumneavoastră, asemenea le vădesc pentru că după ce arată că patima picioarelor îl zăticește de a ieși, apoi face cerere de a i să trimit bani spre a să plăti dă streini pã unde este dator și cu acest mijloc să-și înlesnească ieșirea din Brașov¹, căci acei creditori altă siguranție zice că nu au decît persoana preaosfinții sale în cît să află acolo. Va să zică dar că însuși preaosfinția sa anerisește pricina zătîcării, căci ea este, adică patima picioarelor, ci neînprilejirea de a să plăti după unde este dator. Care și aceasta judecîndu-vă, vericine făr' de împărtenire o găsește a fi o învederată pricinuire și netemeinică deopotrivă cu cele de mai sus zise, în vreme ce și înșine știm și dumneavoastră aveți asemenea știință și tuturor este știut că mulți din cei ce au avut rîvnă ca să iasă din Brașov (fiind mai vîrtos cu mult de mai proastă stare și treaptă decît a preaosfinții sale) n-au fost popriți de nimenea pentru datorii, ci au ieșit fieșcare și de aici după a sa putere îngrijaște pentru plata datoriilor sale.

Toate dar acestea dăstoinice cuvinte fiind doveditoare nedoririi preaosfinții sale, cu care să arată către a sa duhovnicească turmă, în vreme ce după sfînta evanghelică scriptură păstorul cel bun sufletul își pune pentru oile sale; iar preaosfinția sa înpotrivă s-au depărtat și au adiaforisit cu totul de turma cuvîntătoarelor oi ale păstorii sale, făr' de nici o îndoială, zicem că nici bisericeasca povață, nici politiceștile cuviințe nu ne mai îndatorează ca să primim mai multă vreme la sfînta mitropolie a țării, obșteasca noastră mumă, petrecînd în văduvie și norodul în lipsă de păstor, fiind lucru cu totul înpotrivă și duhovniceștilor și politiceștilor datorii.

Drept aceea să urmați dumneavoastră halea și manzîli a face după orînduială alegere de alt mitropolit și să arătați domnii mele prin anafora.

Tolico pisah gosposdvo mi.

1822 dechemvrie 26

Pecetea gospod

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 66—67.

¹ O astfel de cerere către Gr. Ghica vv a fost făcută de mitropolitul Dionisie și de boierii aflați la Brașov, la 11 octombrie 1821 (Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., regularea hîrtilor vechi, dos. 2421/1822. Publicat de E. Vîrtosu, 1821. *Date...*, p. 167—172).

27 decembrie 1822

Cerere către Înalta Poartă, pentru reducerea obligațiilor datorate de Țara Românească în urma «trecutelor cumplite întâmplări».

Noi prea plecații și credincioșii supuși ai prea puternicii împărății, episcopii și boierii mari și mici, la prea luminatul și de toate milile izvoritorul prag al prea înaltului devlet, răzimînd plecatele noastre capete, ridicăm glasuri de mulțumire către părinteasca milostivire a prea puternicii și de hrană nooă dătătoare împărății, care printr-a sa numai împărătească bunăvoință, au risipit norul ticăloșiilor ce căzuse asupra acestui împărătesc al său cheler. Domnul dumnezeu să înmulțească și să păzească slava și puterea sa în veci.

Îndrăznim însă a arăta cu mare tînguire către a sa nemărginita milostivire că ranele trecutelor patimi ce s-au pricinuit tuturor supușilor ce lăcuiesc în pămîntul acestui împărătesc cheler, de toată treapta și starea, sînd încă nevindecate, pricinuiesc la toți de obște o simțitoare durere și usturime în felurimi de chipuri, încît cu mare jale poate suferi cinevași auzind pă unii vătîndu-să că nu au mijlocu a-și întîmpina hrana cea din toate zilele a familiilor lor, alții iarăși tînguindu-să că nu au cu ce acoperi golătatea copiilor lor, alții trăgîndu-să de datornici și siliți dă ei dă a-și vinde și ce le-au mai rămas, căci și acei datornici sînt siliți de asemenea lipsă și neavere. Și, întru un cuvînt, toți de obște și fiecare în parte după a sa stare, treaptă și meserie, au ajuns la o foarte proastă și ticăloasă stare, atît din pricina trecutelor cumplite întâmplări, cît și din închiderea i contenirea alișverîșului ce au suferit fieșcare în anii trecuți.

Apoi, pe lîngă acestea toate, s-au adăogat și lipsa de bucate în care să află acum țara. Iar cea mai verhovnică și pricinuitoare de mare jale i ticăloșie, este datoria cea peste măsură și neasemănată în care cu o nemărginită obidă, vedem că au încăput astă dată țara, a căriia povară cunoscîndu-o că covîrșaste starea și puterea sa, încît mijloc nu este de a o întîmpina făr' de a i să pricinui o de iznoavă dărăpănare și desăvîrșită ticăloșie. Și neavînd altă nădejde precum și din partea săracilor lăcuitori neîndrăznind a socoti măcar vreun cîtuși de puțin deosebit ajutor, am hotărît a jărtfi chiar dintr-ale noastre privileghiuri, hărăzite și întărite din mila prea puternicii împărății i dintr-ale vacurilor țării, adică ale mitropolii, episcopiiilor și mănăstirilor din toată țara, spre oareșcare scădere și ușurare a aceștii datorii, după mijlocul ce l-am arătat prin prea plecata noastră anafora cătră măria sa domnul nostru, rugîndu-ne ca să o facă cunoscută către prea înaltul devlet. Dar fiindcă nici cu acest mijloc de jărtfă vedem că nu este prin putință de a să ușura țara de greutatea aceștii datorii, năzuim cu lacrimi către noianul cel plin de milostivire al prea puternicii împărății, și cu fierbințeală ne rugăm să arunce ochiul cel plin de

milostivire asupra acestui împărătesc al său cheler, și să nu treacă cu vederea lacrămile și suspinurile supusului norod ce să află lăcuind și petrecînd supt aripile și umbrirea cea părintească a împărăteștii sale măriri, ci să-și răverse și acum bogata mila sa asupra aceștii țări, or în ce chip va binevoi și va chibzui a sa prea înaltă înțelepciune spre mîntuirea și scăparea ei dintr-o așa mare greutate, ca și noi credincioșii supuși dintru adîncul inimii, cu toții împreună să înălțăm glasuri de rugăciuni către atotputernicul dumnezeu, pentru prea puternicul și prea dreptul și făcătorul de bine împărat și stăpînitor al nostru spre îndelungarea vieții împărăției sale și spre întărirea întru strămoșescul său prea strălucit scaun, pînă în veci.

1822, dechemvrie 27

Galaction episcop Rîmnic, Costandin Crețulescu vel ban, Barbu Văcărescu vel ban, Dumitrache Racoviță vornic, Istrate Crețulescu vornic, Costandin Filipescu vornic, Scarlat Grădișteanu vornic, Grigore Ralea vornic, Ștefan Belu logofăt, Mihalache Ghica vel postelnic, Nestor logofăt, Costache Rasti logofăt, Ioan Fălcoianu logofăt, Scarlat Mihălescu spătar, Dimitrie Ralet hatman, Pană Costescu hatman, Mateiu Cantacozino aga, Costandin Cantacozino aga, Filip Lenș postelnic, Petrache Gorneanu paharnic, Radu Fărcășanu paharnic, Theodorache Cloșcă paharnic, Dumitrache Drugănescu paharnic, Costandin Borănescu stolnic, Petrache Arion stolnic, Enache Stănescu stolnic, Grigorie Paladi stolnic, Ioan Arion stolnic, Mihaiu Greceanu spătar, Răducan [?] sărdar Poenaru, Costandin sărdar, Eftimie sărdar, Grigorie Otopeanu, Tănase Corbea (?) sluger, Preda Săulescu sluger, Alexandru Theodor sluger, Grigorie Mărgăritescu pitar.

Arh. St. Buc., Condica domnească 103, f. 4—5.

90

28 decembrie 1822

Locuitorii din Dăbuleni (Romanași) se plîng împotriva arendașului Nicolae Cazan care-i terorizează cu ajutorul turcilor pentru datoriile lor din 1820—1821.

Prea cinstitului, dumneata biv vel logofetc,

Cu lacrămi jăluim dumatiale ca să avem dreptate cu un Nicolae Cazan, că de este acum trei ani de cînd au ținut moșia Brîncoveanului în arendă și de atunci tocmai acum ne-am pomenit cu numitu că ne apucă cu turc și ne bate și ne scoate desculți în zăpadă, care nici dă dăjdi domnești nu am pătimit

ce am pătitit dă la el. În care din pricina lui ne-au fugit și șasă casă din pricina lui peste Dunăre.

Și cînd nu vom avea milă nici de la dumneavoastră, poate să se spargă tot satu acum pă zăpadă, că și noi din legătură am scăpat, din legătură, la această sfîntă zi mare de am venit la dreptate, că nu ne [e] îndestul că nu avem să-i împlinim toate cererile lui, ci ne cere toate avaturile îndoit, iară nu după cum am avut noi obicei. Că noi obiceiul cel dintii l-am avut: clacă nu am avut, ci numai doi lei parale cincisprăzece, și dă șîră un zlot și dă vatră parale doozăci. Care s-au sculat dumnealui Hagi Enuș cu judecată și dă la închisoare ne-au făcut cîte șasă zile de clacă și cîte parale nouă dă caru dă fin și cîte parale doozăci și cinci dă vatră. Și acum ne vedem că numitu Nicolae Căzan dă doosprăzece zile dă clacă și de taleri 3 dă caru dă lemne și talcri 3 dă jugu dă boi. Și la dijma finului, unde s-au pus dă dijmuitori zece cară, acum ne găsăm cîte douăzeci cară și ne cere dă car cîte doozeci dă parale. Care noi, văzînd atîta nedreptate și încărcătură, nu ne-am supus să dăm și ne-au dus la Caracal pă noo oameni și ne-au închis în pușcărie și am dat cîte taleri 4 dă om, treapăd și zăciuală. Și i-am dat și zapis dă la închisoare ca să scăpăm, să venim la dreptate înaintea cinstitului divan. Și la dijma porumbului dacă ne-au pus pă un om fărdele dă drugi, el îi cere zăce fărdele de boabe și socotește ocoa cu opt parale. Și noi de ne-ar fi cerut dă atunci dijma, dă loc noi i-am și dus-o și el nu au vrut să o primească. Și acum după ce s-au făcut răzălic și ni s-au luat bucatele, cît și dijmurile, s-au luat și s-au dus la Dii, cu porunca pașăi. Și dă avem unu prin noi cîte un copil însurat acum, el îi cere tot doosprezece zile de clacă.

Dă aceasta năzuim la mare mila dumitale ca să te milostivești asupra noastră, că ne spargem pă zăpadă, că degerăm copiii prin zăpadă și că ne răpunem dobitoacele din pricina aceasta. Și ce va fi mila dumitale asupra sărăcii noastre.

Prea plecați: eu Preda pîrcălabu ot satu Dăbuleni sud Romanați, eu Tonea Treanță ot tam, eu Pirvan ot tam, eu Preda ot satu Ciungu.

De la căimăcămia Craiovii.

Volnicim pe această catană să meargă la sud Romanați, de unde rădicînd pă pîrîtul, prin marifetul dumnealor boierilor ispravnici cu alegerea în scris, să-l aducă aici a să înfățișa la divan.

1822 dechemvrie 28¹

Biv vel sârdar

Muz. de ist. Buc., doc. 30 403. Orig. rom., cu pecetea căimăcămiei în tuș; cu o copie modernă legalizată.

¹ Tot în decembrie 1822 și în ianuarie 1823 se fac cercetări pentru tăierea pădurii de la Dăbuleni de către săteni, care au invocat motivul că boierul Grig. Brîncoveanu nu mai e stăpîn (Muz. de ist. Buc., doc. 30 404—30 406).

28 decembrie 1822

Poruncă domnească pentru îndepărtarea egumenilor greci și alegerea de egumeni pămînteni la toate mănăstirile Țării Romînești.

Pitac către dumnealor veliții boieri halea și mazîli, pentru lipsirea igumenilor greci du pă la mănăstiri și a să orîndui igumeni pămînteni.

Cinstiților și credincioși dumneavoastră veliților boieri ai divanului domnii mele, halea și mazîli.

Fîindcă pentru igumenii greci dă la mănăstirile dă aice din domneasca noastră țară sîntem porunciți prin prea înalt împărătesc ferman ca să-i lipsim de la mănăstiri și în locul lor să orînduim alți igumeni dintre pămînteni, de aceea poruncim dumneavoastră ca făr' dă zăbavă să alegeți dintre pămîntenii ce-i veți socoti mai cuvioși, cu bună petrecere și vrednici dă a să orîndui igumeni pe la acele mănăstiri i metoașe, chibzuind însă și orînduiala cu care s-ar cuveni de a igumeni. Și să arătați domnii mele prin anafora, arătîndu-ne și numele igumenilor ce-i veți alege pentru fieșcare mănăstire, ca să chibzuim și noi haractirul și măsura destoiniciei fieșcărui. Și săvîrșind alegerea i chibzuirea de mai sus arătată, să cereți de la igumenii ce lipsesc ca să-și parodosească fieșcare socoteală curată dă tot venitu și cheltuiala mănăstirii i dă toate lucrurile mănăstirești mișcătoare i nemișcătoare și dă sinele mișcătoare, prin catastișe curate, iscălitindu-se fieșcare catastih de igumen[ul] ce-l va da să adevereze, apoi și cu iscăliturile dumneavoastră.

Tolico pisah gosposdvo mi.

1822 dechemvrie 28¹

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 64; vezi și p. 71—72.

A N E X A 1

la documentul nr. 91

Primind această a noastră împărătească poruncă se face cunoscut ție, alesule dintre stăpînitori neamului lui mesia și întiul dintre domnitori Grigorie Ghica (al căruia sfîrșit să fie fericit) că, luîndu-se cuvenitele măsuri spre restabilirea desăvîrșitei liniști și asigurări a nevinovaților locuitori ai prințipatelor Moldavia și Valahia, prin cea de acum stîrpire a născutei revoluții în aceste

¹ La 14 februarie 1823 marea logofeție a Țării Romînești intervine pe lîngă agenția austriacă ca egumenii să fie opriți să ridice lucrurile mănăstirești adăpostite în Transilvania « fîindcă acei egumeni s-au scos din această epistasie a egumeniei de cea pravilnică stăpînire și acest fel de egumeni nu mai au nici o stăpînire și dreptate asupra acestora » (Arh. St. Buc., Condica domnească 98, f. 402).

prințipate ale noastre de moștenire, s-a încuviințat alegerea și orînduirea domnilor în aceste prințipate (precum aceste se urma din vechime) din cei dintîi indigeni boieri. Căci, deși este de prisos a se zice, s-a dovedit sentimentul de trădare al predecesorilor domni fanarioți. Deci, depinzînd¹ de la a noastră împărătească încuviințare orînduirea aceasta, încredințăm domnia Țării Romînești pe credința ce te caracterizează.

Fiindcă cei de pînă acum domni fanarioți și cei luați de ei boieri greci, sîrbi, bulgari, arnăuți și călugări, a urmat mai multe năpăstuiți împotriva indigenilor boieri și raiale și au luat parte la turburări: și fiindcă din acestea n-a rămas către dînșii nici o încredere, după cererea ce ni s-a făcut atît din parte-ți, cît și din partea boierilor veniți împreună cu tine în capitala noastră, poruncim ca, spre menținerea cuvenitei liniști a prințipatului, ciți greci, sîrbi, arnăuți, bulgari, călugări și alții de felurite neamuri, să se izgonească în Rumelia, și atît cei din Rumelia împrăstiați în vecinătate necunoscute individe, cît și cei ce în viitor din felurite vițe se vor izgoni în Rumelia, să nu aibă dreptul a călca pămîntul țării decît numai dintre acei ce n-au luat parte la turburări și sînt de o bună conduită. Unii ca aceștia să se înfățișeze la secretarul divanului și la beșli-agasi și de vor fi avînd să dea chezași pămîntean pentru persoana lor, să se înscrie în cataloage, și luîndu-se o asemenea chezașie de la dînșii, să rămîie și să li se acorde de către tine voia de ședere. Din aceștia ce vor rămînea să n-aibă dreptul nimenea a mai lua rang de boierie, nici să ocupe vreun post, iar cei ce vor cere voia a intra în prințipat, pentru particulare interese ale lor, să fie datori a se înfățișa mai întîi la autoritățile din partea dreaptă, de unde, după cercetările ce li se vor face, să li se dea dovadă cuprinzătoare de caracteristica lor și de pricinile pentru care vin; și aceasta să se facă cînd li se va ivi vreo piedică, care să oprească voia intrării; și, dîndu-se unii ca aceștia în mîna capuchehaialei se vor înainta din partea sa către spatar, carele cercetînd și dovedind că sînt oameni cinstiți, să rămîie în prințipat pînă cînd vor isprăvi trebile lor, și dacă vor da bănuială că sînt turburători, fără zăbavă să se izgonească.

Prin urmare, dorind menținerea desăvîrșitei liniști și a bunei petreceri a locuitorilor și socotind cererea voastră ca o serioasă trebuință am arătată ră a noastră împărătească bunavoință întru aceasta, dînd împărăteștile noastre porunci către toți guvernatorii eparhiilor noastre de lîngă Dunăre spre a avea cuvenita priveghere ca să poprească intrarea în prințipat la niște oameni ce n-au nici o treabă acolo. Și cînd din autografa noastră această poruncă vei afla că s-a încuviințat cererea voastră, să urmezi și tu întocmai, precum îți dictează credința și devuația cea către puterea noastră, supuindu-te la cele de către noi printr-acest împărătesc decret poruncite și păzindu-te de a urma în contra.

Aceasta fie-ți cunoscut, supuindu-te sacrului nostru semn.

S-a dat la începutul lui zilkade 1237, de la Hristos 1822.

Pentru conformitate
Șeful secției, C. Canelopol

Arh. St. Buc., Documente diplomatice, II/127. Orig. turc., cu trad. grec. și rom. cont.

¹ În text: depîndind.

[Decembrie, 1822]

Traducerea împărătescului ferman către măriia sa.

Alesule între domni din neamul creștinesc Grigorie Ghica, prințe al Valahiei, fie-ți sfinșitele bune.

Ajungînd acest al meu împărătesc ferman, cunoscut să-ți fie că după încetarea evenimentelor din Valahia și Moldavia, fiindcă te-ai orînduit domn al Valahiei, și pentru liniștea și odihna locului și a locuitorilor ai dat și tu și ceilalți cu tine veniți aici boieri o reclamație grecească, prin care ați arătat că în vremile domnilor greci vreo cîțiva călugări greci prin forță au stăpînit bisericile de acolo și au îndrăznit la feluri de mișcări turburătoare și neregulate. Deci acești călugări toți gonindu-se să se ducă într-altă parte, iar sumele hotărîte de la bisericile Valahiei la alte biserici, ce se află în păzita de dumnezeu provincie a mea, patriarhul grec să nu trimiță călugări ca să adune aceste drepturi, cînd va urma vreo zăbavă, ci tacrirul său să roage pe Înalta Poartă și ea să poruncească capuchehaelii și așa să se ia acele sume. Și fiindcă s-au făcut propunere a se desființa încă și școalele ce au clădit domnii greci, prin care aceasta să se rupă rădăcina turburătoarelor porniri și aceste toate sînt baza cei mai depline liniști și odihne și a locuitorilor și a locului și merg conform cu împrejurările de acum și trebuința vremii; pentru toate acestea este împărătesc mieu consentiment. Și ca să-și aibă tăria și prin înalt al meu ferman, într-adins s-au scris aceste și s-au trimis acolo.

Îndată, dar, ce va ajunge, după ascultarea și supunerea ce după toată trebuința ești dator a-i da, să pui în lucrare nestrămutat cele într-însul poruncite, depărtîndu-te cu totul și fiindu-ți frică de a urma înapotrivă. Aceasta să știi, și să fii supus sacrului meu semn.

Pentru traducere întocmai. Șeful secției
grecești din cancelaria secretarului statului,
C. Tîrnoveanu

Arh. St. Buc., Documente diplomatice, II 130. Orig. turc., cu trad. grec. și rom. cont.

92

[1822]

Firman pentru numirea în slujbe a pămîntenilor și scoaterea străinilor.

Sosind porunca noastră către voievodul Grig. Ghica, domnul Țării Romînești, pildă printre aleșii neamului lui mesie, ale căruia zile să se sfinșească cu bine, să fie cunoscut la primirea ei semnul împărătesc.

Pentru a potoli tulburările și neorînduicliile întîmplăte în Țara Romînească și în Moldova, socotite ca parte a împărăției otomane, și pentru a întări liniștea ce a fost adusă locuitorilor nevinovați ai acestor țări, s-a dat împărăteasca poruncă a mea pentru numirea domnilor dintre boierii pămînteni, și domnia Țării Romînești ți-a fost încredințată ție.

La pragul nostru împărătesc, s-a primit din partea ta și a boierilor veniți cu tine împreună la Istambul o jalbă în chip de mahzar și în limba greacă. Din traducerea ei am aflat rugămintea voastră, anume:

Atît domnii fanarioți, cît și boierii influențați de ei, cît și grupul grecilor și al inșilor din alte nații cumpărați de ei în țară, au adus boierilor pămînteni și raelelor țării felurite asupra și apăsări, și fiecare din ei a fost amestecat în rebelie. Prin urmare, nici unul dintre ei nu prezintă garanție de acum înainte.

Din această pricină ați cerut ca în toate slujbele mici și mari ale țării să fie numiți numai pămînteni cinstiți, destoinici, credincioși și să nu fie încuviințată numirea în vreo slujbă a grecilor și celor de altă origină.

Dorința mea împărătească nefiind altceva decît a întări liniștea și pacea locuitorilor țării și a raelelor slabe, iar rugămintea voastră fiind cu totul potrivită cu cerințele vremurilor și cu împrejurările, s-a dat împărăteasca mea încuviințare pentru cele cerute și s-a scos firmanul corespunzător împărătesc.

Așadar, după ce luați cunoștință de încuviințarea mea împărătească pentru cele cerute, trebuie să fii cu băgare de seamă și cu silință cuvenită la îndeplinirea celor trebuincioase, după cerințele priceperii și ale credinței.

Arh. St. Buc., Documente turcești, 301. Orig. turc.

[1822]

Locuitorii din Iași cer despăgubiri din partea mănăstirilor grecești pentru pagubele de pe urma eteriștilor pretinzînd între altele să li se dea în stăpînire moșiile acestor mănăstiri din jurul orașului.

Prea înălțate doamne,

Strîmbătățile ce-am pătimit și pătîm de la monăstirile grecești, după a noastră părere sînt vrednice de tînguire și de cerut răsplătire și înaintea strașnicului nefățarnic drept giudecătoriu, cum prin această plecată jalobă în gios arătăm, adică:

1. Întîi, că luminații domni ce-au făcut și au înzăstrat monăstirile grecești cu moșii și alte locuri den orașul acesta al Eșului și de pe lîngă oraș, n-au cugetat de înmulțire norodului ce s-au adaos după vremi pînă acum și poati să să mai adaogă și de acum în orașul acesta; și pe de altă parte, din vechi cînd s-au afierosit acele moșii și alte locuri, monăstirile trăge numai o zeciuală din rodirile pămîntului. Dar după vremi, mai ales egumenii ci era în anii trecuți pe la monăstirile grecești din Eși și de pi lîngă Eși, făce feliuri de jafuri nesuferite. Căci di vine cineva la acest oraș cu cîrduri ca de zăci sau 20 miei să vîndă spre înlesnire lor și îndestulare orașului, pînă a vinde pășu-

nîndu-să împregiurul oraşului, dacă trece pe moşie monastirii Gălăţii, ieă vichilii eguminilor de la ace monastire înainte cîrdului oilor de răpe prin silnicii cîte un miel de frunte, supt nume de adiată pentru păşunat. Şi încă dacă era vreun cîrd mai mare, asămîne luoa şi cîte doi mei şi mai mulţi, asămîne urmîndu-să şi de cătră celelalte monastiri greceşti. Şi dacă macar tot acel cîrd jăcuit de să muta di pi moşia Gălăţii pi moşile sau locurile monastirilor Cetăţuia i Frumoasa i Birnova i Nicoriţa i Aron-Vodă i Svîntul Ioan Zlataost i Tresfetitul sau i alte monastiri greceşti, păşunîndu-să cîrdurile de oi cu mei cam în treacăt, asămîne jafuri pătime de la toţi eguminii numitelor monastiri, încît dentr-un cîrd mic să luoa cîte cincî, 6 mei şi mai mult, şi din cele mai mari cîrduri îndoit şi întreit. Din care urmate jafuri, mulţi de cei cu oi să descolipsa, de altă dată nu mai vine. Şi alţii nu vine nici ca cum, văzînd şi auzînd ce pătime alţii. Apoi şi adiatările le luoa cu multe asupriri lăcuiţilor orăşăni şi altora, încît nu putem arăta pre largul înscris toati cîti am pătimit şi pătimim.

2. Al doile, mai pînă în oraş au dat locuri de s-au făcut vii şi grădini, precum şi îngrăditura di pi şăsul Bahluiului, cu care urmări au strîmtat cu totul imaşul oraşului, de nici după hrisoave n-au rămas slobod. Şi pentru îngrăditura de pi şăsul Bahluiului domnul Mihaiu Suţul ni-au măgulit că să va strîca. Şi întîmplîndu-să eteria, unde aşteptam să să strice, ca să să deşchidă imaşul, dimpotrivă videm că dumnealui perist [?] în toată vreme întăreşte acè îngrăditură.

3. Al triile, alte netrebnice urmări ce scandalisi eguminu cătră norod cu ţiitori şi alti feliuri de rezălicuri monastirilor şi norodului, nu sînt vrednice a să arăta pre largul înscris osăbit, că urmează şi multe poliloghii.

4. Al patrăle, cheltuielile înlăuntru bisăricilor totdeauna s-au agiutat şi să agiută cu prinoasăle de la norod şi cu al[t]i daruri ci s-au dat şi să dau pi la bisărici.

5. Al cincile, eguminii ce-au fost în anii trecuţi, înbuibîndu-să în avere banilor ce adunasă, mai mult ei au înteţit norodul cel prost şi strein de patrie aceasta¹, agiutîndu-i cu bani şi cu altile de au rădicat arme asupra puterii înaltului prag a pre puternicului împăratului nostru sultan Mahmut, di au dus sporiri plătire în țara aceasta negîndită urgii împărătească. Şi den urmare acei eterii, am fost prădaţi de averi, pătimînd şi arderi di foc şi alti pedeapsă prin care mulţi lăcuiitori din țară şi din oraş s-au primejduit şi la viaţă, osăbit că au băgat pe tot norodul supt prepus împărătesc că s-ar fi hainit toţi. Şi cătră toati aceste împotrivă urmări, noi sîntem sîliţi de multile pătimiri a îndrăzni, cerînd voie să trimitim jaloba noastră la luminata Poarta mării sale milostivului nostru sultan, rugînd milostivire mării sale să ni lumineză cu înalta strălucire driaptăţii.

---

¹ Se referă la «străinii» care s-au înrolat în oştirea lui Ipsilanti.

Sau înălțime voastră să poronciți a să face obștească adunare la svînta mitropolii și prin adînci socotinți să ni să facă îndestulare de driaptati întru toati pătimirile și ceririle noastre, adică:

1. Întii cercm să ni plătească toati monastirile grecești din Moldova pagubile ci ni s-au întîmplat în vreme eterii, ca unile ce mai mult monastirile au îndemnat ace faptă și ră urmare împotriva pre puternicii împărății, ci ne-au adus asupra urgiia împărătească și ne-au pricinuit osîndă și sărăcii.

2. Al doile, toati moșile cîti sînt greco-monastirești împregiurul orașului Eșii pînă în dipărtare de patru ceasuri în toati părțile orașului să fie di veci a orașului Eșii, pentru trebuința orășanilor și a tuturor de obștii viitori și ducători, însă dimpotrivă monastirile să nu rămîi păgubași, ce să să socotească ce vinituri poati ave după cuviința fiișticari monastire di pi acesti moșii și depotriva acelor vinituri, să și să cumperi moșii în alti ținuturi din moșile ce să vînd la mezat și în plata banilor spre cumpărare acelor moșii să de toți orășanii cîti o sumă de bani fieștecare după putere sa, socotindu-să de trii, patru stări. Și neagiunsul banilor să-l de toată țara cîti vreun leu de tot numile [de] gospodar, căci toți lăcuiitorii din țara aceasta au trcbuinți de orașul acesta al Eșului.

3. Al treile, în ogrăzile monastirilor ce sînt, pot șede cîti un proistos bătrîn și preoți slujitori bisăricilor, cum și alți părinți cuvioși ce vor veni trimiși ca la niști metoace. Și la cheltuielele bisăricilor pentru lumini i vin i tămii i prescuri și alti cîti ceva să vor înlesni de cătră orășani ca să nu fie niciodată lipsă de dumezăiasca svînta slugire pentru pomenire ctitorilor și de obștii după cuprindere scripturii creștinească, precum di cătră lăcuiitori și pînă acum s-au urmat cu agiutoriul celor trebuincioasă bisericilor.

4. Al patrăle, după împlinire ceririi noastre cu dare moșilor supt stăpînire orașului cum cerim, apoi prin osăbită jalobă cătră înălțime voastră vom cere cum să să alcătuiască epitropii în stăpînire moșilor din parte boierescă și neguțătorească, ca să de fiișticărora lăcuiitori locuri de hrană răgulate după cuviinți și prisosul să să întrebunțază măsurat în cuviincioasă folosire orașului.

Dar dacă acesti ceriri nu ni să vor pute împlini aice, apoi iarăși rugăm înălțime voastră să avem voi a trimite jaloba noastră la Înalta luminată Poartă a mării sali pre puternicului împăratului nostru, cerînd prea smerită rugăciuni ca să răversă razele milostivirii mării sale asupra noastră, că destul am pătimit pînă acum gemînd înădușiți de strîmbătățile ce ni s-au făcut de cătră numitele monastiri, și în sfîrșit cum a fi înalta milostivire spre pomenire de dreptate.

La a înălțimei voastră milă plecați

toți lăcuiitorii raele creștini din orașul Eșii
și din toati mahalelele acestuî oraș.

Acad. R.P.R., doc. XV/2. Orig. rom.

[Decembrie, 1822]

Memoriu despre cauzele care au provocat în Țara Românească « războiul săracilor împotriva bogătilor » și despre măsurile ce trebuie luate pentru organizarea țării.

[Δεκέμβριος 1822]

Mémoire

Ἡ Βλαχία μολονότι κατὰ τὸν παρελθόντα ἐξαετῆ πόλεμον ἐζημιώθη, ἤμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν ὑλικῶς, ὑστερηθεῖσα ἱκανῆς ποσότητος ζώων ἐξ αἰτίας τῶν ἀτάκτως καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἀρπαγῆς γενεμένων μετακομίσεων, ἐξαιρέτως δὲ καὶ διότι οὐδεμίαν τακτικὴν εἶχεν εἰς τὸ διοικητικόν της διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους διατρεξάσας διαφωνίας, ἀπαλλαττομένη ὅμως τῆς ἐξόδου τῶν χρημάτων, τῆς προελθούσης κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ μέρους τῆς ἐν αὐτῷ προϋπαρχούσης ξένης διοικήσεως, οὐχ' ἤττον δὲ καὶ τῆς ὠρισμένης τάξεως τῶν πωλημαίων προϊόντων της (τῶν λεγομένων καπανικῶν, εἰς τὰ ὅποια τῇ ἰδίᾳ συνεργεῖα τῆς διοικήσεως μεσολαβούντων διαφόρων μέσων, συνήθως δὲν ἀπολαμβάνουσιν οἱ πωληταὶ εἰμὴ ἐν μικρὸν κέρδος) εἶχε καταστήσει χρηματικῶς νὰ εὐτυχήσῃ πληρουμένη νομισματος τόσον, ὅσον οὐδέποτε εἶχεν περισσοτέραν εὐκολίαν εἰς τὰ συναλλάγματα της.

Τοιαύτης πλουσίας χρηματικῆς καταστάσεως εὐρισκομένης μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, διὰ νὰ γίνῃ καὶ εὐτυχεστέρα κατὰ τὸ τότε πνεῦμα τῶν ἐν αὐτῇ κατοίκων δὲν εἶχεν ἄλλην ἀνάγκην εἰμὴ τῆς διατηρήσεως τῶν κατὰ συνθήκην τοπικῶν δικαιωμάτων της καὶ τῆς διὰ τῆς αὐτῆς συνθήκης προσδιορισθείσης ἀσυδοσίας, καθ' ἣν δικαιούμενος ὁ λαὸς ἐν πάσῃ ἡσυχίᾳ νὰ μὴν ἤθελεν ἐνασχοληθῆ εἰμὴ εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῆς καὶ πρότερον ὑλικῆς εὐτυχίας του, δηλονότι εἰς τὸν πλεονασμὸν τῶν ζώων των καὶ ἐπομένως εἰς τὴν κατὰ κόρον ἀπόλαυσιν τῶν γεοπονικῶν καρπῶν, ἔργον καὶ μόνον εἰς ὅπερ συνίσταται ἢ κατ' ἐξοχὴν εὐτυχία τῆς Βλαχίας. Λέγομεν δὲ εὐτυχεστέρα διότι φυσικῶς τότε ἤθελεν ἀπολαύσῃ συγχρόνως τὰς δύο εὐτυχίας, ὅπου πλουτίζουσι μίαν ἐπαρχίαν, οἷον καὶ τὴν ὑλικὴν καὶ τὴν χρηματικὴν.

Ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν ὅσον εἰς τὸν τῆς διοικήσεως διοργανισμὸν ἐπανελθόντα τὰ πράγματα, εἰς ἅπερ καὶ πρότερον εἶχον τάξιν, δὲν προσέκυψον εἰμὴ τελείαν κένωσιν καὶ ἀπογύμνωσιν τῆς χρηματικῆς καταστάσεώς της, μ' ὅλον τὸν πλεονασμὸν τῆς ὑλικῆς. Καὶ αὕτη ἡ τελευταία δὲν προσῆλθεν εἰμὴ ἐκ τῆς φυσικῆς της ὁδοῦ, διότι ἐπικρατούσης τῆς εἰρήνης, ἐξασκεῖτο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἢ ἡσυχία τῶν μετακομίσεων, οὐδέποτε ὅμως δὲν ἐστάθη ἱκανὴ νὰ συντελέσῃ ὅσον ἢ πρώτη, οὐ μόνον διὰ τοὺς πολυτρόπως μεθοδευμένους μηχανικοὺς περιορισμοὺς τοῦ ἐμπορίου πρὸς εὐχαρίστησιν τῶν λεγομένων καπανικῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρὸς ἰδιωφέλειαν τῆς ἰδίας διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ διότι φυσικῶς γνωρίζομεν ὅτι ὁ ὑλικὸς πλοῦτος, ὅταν πρόκεινται δυσκολίαι τοῦ νὰ μεταποιηθῇ εἰς χρηματικόν, κατανατᾷ διόλου ἀσυντελῆς ὡς πρὸς τὸ κοινὸν συνάλλαγμα μιᾶς ἐπαρχίας.

Πρὸς ἐμπέδωσιν ταύτης τῆς ἐν συνόψει ἐκφρασθείσης κενώσεως καὶ ἀπογυμνώσεως τοῦ τόπου ἀπὸ τῆς χρηματικῆς ὕλης του, εἶναι στοχαζόμεθα ἀποχρῶσα ἐνδειξις ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τοῦ αὐκ-ου παραδοθεὶς τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικῇ πρεσβείᾳ συνοπτικὸς λογαριασμός, καθ' ὃν μαθηματικῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἀπὸ τὸν τόπον ἐξαγωγή τοῦ νομίσματος ὑπερβαίνει τὴν ἐν αὐτῷ εἰσαγωγὴν 7 μελιούνια καὶ ἔτι πλείω κατ' ἔτος, φυλαττομένης ἐν ταυτῷ καὶ τῆς εὐταξίας τῶν διατάξεων, ἐὰν δὲ προσθέσῃ τις καὶ ὅσα ἄλλα ἀτάκτως καὶ ἐν τῷ κρυπτῷ λαμβάνονται παρὰ τῆς διοικήσεως καὶ παρὰ τῶν περὶ αὐτήν, δηλονότι τὸ πρότιστον ὄργανον τῆς ἀποξενώσεως τῶν χρημάτων τοῦ τόπου, βεβαίως δὲν λανθάνει νὰ προσθέσῃ ἄλλα τόσα, χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ οὐδεμίαν ὑποβρολήν λόγου, καὶ οὕτως ἀποδεικνύεται ὅτι τακτικῶς ἐὰν λογαριάσῃ τις ἀπεγυμνώθη ἡ Βλαχία μὲ 63 μελιούνια ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι τῶν ἐννέα χρόνων τῆς εἰρήνης. Προσθέτων δὲ καὶ τὰ μὴ τακτικῶς ληφθέντα, ὡς εἴρηται, συμποσοῦνται πλείω τῶν 120 μελιουνίων. Καὶ ἐὰν ἔκτοτε τὰ πράγματα ἤθελον ἔχει ἄλλην μορφήν, ὅλα αὐτὰ βεβαίως ἤθελον πλεύσει εἰς τὸν τόπον ἄχρι τῆς δε καὶ οὐ μόνον τὸ γενικὸν συνάλλαγμα δὲν ἤθελε δοκιμάσει τὴν παραμικρὰν δυσκολίαν, ἀλλ' ἤθελον ἀποκατασταθῆ καὶ πολλοὶ οἱ πλοῦσιοι τοῦ τόπου, ἐκ τῶν ὁποίων τῆς προαιρέσεως γνωρίζομεν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας ὅτι προκύπτουσιν οἱ θησαυροὶ τῆς φιλοκαλίας καὶ ἐπομένως ἡ αὐξήσις τῆς καλλιεργείας τῶν ἐθνῶν.

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι ἡ μεγίστη αὕτη δυστυχία τῆς Βλαχίας, λέγομεν ἡ πρόξενος τῆς ἀπογυμνώσεως τῶν χρημάτων της, δὲν προέρχεται εἰμὴ ἀπὸ τινὰ προκαταρτικὰ αἰτία, τὰ τείνοντα μόνον εἰς τὸ νὰ προάξωσι τὴν ἔξοδον τοῦ ἐν αὐτῷ περιφερομένου νομίσματος πλείονα τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀλλαχόθεν εἰσερχομένων χρημάτων καὶ αὐτὰ πάλιν δὲν εἶναι ἄλλα εἰμὴ ὅσα ἐν συνόψει περιγράφονται κατωτέρω, δηλονότι α-ον ὁ μηχανικὸς περιορισμὸς τοῦ ἐμπορίου, ὁ γινόμενος λόγῳ καπανικῆς ἀνάγκης, β-ον ἡ ἀπολύτως ἐξασκουμένη ἐν τῇ Βλαχίᾳ δεσποτεία τῶν ξένων μοναστηρίων, γ-ον ἡ ξένη διοίκησις μετὰ τῶν περὶ αὐτήν, ἡ ἐν δικαίωματι ἀποξενούσα τὴν χρηματικὴν καὶ κινητὴν ἀπόλαυσίν της, δ-ον ἡ ἰδιωφέλεια αὐτῆς εἰς ὅλα τὰ ρουσσουμάτια καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὰ βάματα καὶ εἰς τὰς διελεύσεις τῶν πέραν τῶν συνόρων, ἐξ ὧν κωλύεται ἡ εὐκολία τοῦ κατὰ μέρος ἐλευθέρου ἐμπορίου, ε-ον ἡ ἔλλειψις τῶν πρὸς ἀφευκτον χρῆσιν τεχνῶν, τὰς ὁποίας καὶ ἂν ἐπεχειρήθησάν τινες ἐσθότως, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τηρηθῶσι διὰ τε τὸ ἄστατον τῆς διοικήσεως καὶ διὰ τὰς παρ' αὐτῆς λαμβανομένας κατ' αὐτῶν τοιούτων δωροδοκίας καὶ στ-ον ὁ κατὰ πάντα στραβὸς διοργανισμὸς τοῦ ἐν τῇ Βλαχίᾳ διοικητικοῦ συστήματος, ὁ ὁποῖος μὲ ὅλας τὰς καλὰς ἐγγράφους καὶ ἐκ συνθήκας γεγυμνίας διατάξεις, μ' ὅλα τὰ κατὰ καιροὺς διάφορα θεσπίσματα δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ εἰς τὸ νὰ δώσῃ πολυειδῶς χώραν ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς, ἐξ ὧν καὶ τὸ γένος ὕλικῶς τε καὶ ἠθικῶς νὰ ἐμπέσῃ εἰς διαφθορὰν ἀντὶ τοῦ νὰ καλλιεργηθῇ διὰ νὰ προάξῃ τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ λαὸς καθημερινῶς καὶ πολυτρόπως νὰ ἀφανίζεται.

Ἄλλὰ τὰ τοιαῦτα μόνον ἦσαν ἄξια θεωρίας μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα διερράγη καὶ ἀποστασία ἐν τῇ Βλαχίᾳ. Τώρα εἶναι ἀνάγκη καὶ

περισσότερας προσοχής, διότι ἐλαττωθεῖσα ἡ ὑλικὴ κατάστασις τῆς Βλαχίας προήγαγε μεγαλύτερον τὸν βαθμὸν τῆς ἀπελπισίας τοῦ κοινοῦ. Αὕτη δὲ ἐνεθάρρυνε τοὺς ἀνθρώπους σχεδὸν ἀνυποστόλως νὰ ἐλευθεροφρονῶσιν, ὥστε καὶ μικρὴ δυσἀρέσκεια ἤμπορεῖ νὰ φέρῃ πολλοὺς εἰς πολλὰ ἄτοπα καὶ οὕτω καθ' ὅλους τοὺς λόγους παρήλλαξαν αἱ περιστάσεις.

Λέγουσι καὶ ὑποστηρίζουσι τινες ὅτι οἱ κινήσαντες τὴν ἀποστασίαν δὲν ἤθελον εὔρει τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιχειρήματός των, ἀν δὲν εὔρισκον καὶ λαὸν κατεθλιμμένον ἀπὸ πολλὰς ἀδικίας καὶ ἀρπαγᾶς. Ἄλλαι δὲ φρονοῦσιν ὅτι κατασφαγεῖς ὁ τοιαῦτος λαὸς μετὰ ταῦτα παρά τῶν Ὀθωμανῶν καὶ πολυτρόπως ἀπογυμνωθεῖς, οὐ μόνον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν του ὑποταγὴν, ἀλλὰ καὶ μετεμελήθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἀδύνατον εἶναι τούντεῦθεν νὰ κινήθῃ καὶ εἰς ἄλλην ἀποστασίαν.

Ὁρμώμενοι ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ ὅτι καὶ τὸ ἔθνος τῆς Βλαχίας εἶναι ἀνθρωποὶ καὶ ὅτι ὡς ἀνθρωποὶ ἔχουσι φύσει τὴν αἴσθησιν τοῦ βάρους καὶ τοῦ ἀνακουφισμοῦ, συμφάσκομεν εἰς τὸ πρῶτον καὶ προστιθέμεθα ἀκόμη ὅτι πρὸς τῇ ἀληθεστάτῃ θλίψει του οὐχ' ἤττον συνετέλεσεν καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ ἀρχηγέτου τοῦ νὰ λεηλατήσῃ καὶ νὰ ἀρπάξῃ τὰ ὑπάρχοντα τῶν πλουσιωτέρων, καθότι, ἀφ' ὅσων παραδειγμάτων ἔχομεν ἱκανὰς γνώσεις, ἡ ἔγερσις τῶν βλαχικῶν ὄπλων δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ προσφυστέρως, παρά πόλεμος τῶν πτωχῶν κατὰ νομιζομένων πλουσιῶν καὶ οὐχὶ ἔνοπλος ἀπαίτησις ὑπὲρ ἔθνικῶν δικαιωμάτων καὶ ὑπὲρ παύσεως τῆς ἀδικίας. Μάλιστα ἐν ὄλῳ τούτῳ τῷ διαστήματι τῆς πολυδύνου ἱστορίας μας ὀφθαλμοφανῶς εἶδομεν τὰς προόδους τοῦ πρώτου εἰς τοιαύτην ἀκμὴν, ὥστε καταντοῦσε τὸ δεῦτερον μῆτε πρόσχημα σχεδὸν νὰ μὴν ὁμοιάζῃ. Εἰς τὸ δεῦτερον ὅμως οὐ μόνον δὲν συμφωνοῦμεν, ἀλλ' ἐνθαρρυνόμεθα νὰ εἰπῶμεν ὅτι ἀφεύκτως δεῖται τὸ πρᾶγμα καὶ προσοχῆς καὶ ὠρίμου σκέψεως, ἐπειδὴ βεβαίως ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὴν Βλαχίαν πνεῦμα ἀνταρσίας καὶ ἀπειθείας, τὰ δ' ἐπὶ τούτῳ ἐγνωσμένα χαρακτηριστικὰ περιγράφονται ὡδε ἐν συνόψει.

Οἱ κοινοὶ ἐγχώριοι τῆς Βλαχίας εἶναι μὲν δειλοὶ καὶ ἀμαθέστατοι, ὡς ἀπλούστατον χωρικὸν βίον διάγοντες, φυσικοῦ πνεύματος ὅμως δὲν ὑστεροῦνται. Ἔχουσι φυσικὰς εἰς τὴν γέννησίν των καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν των καὶ τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν σκληρότητα, διότι τοῦτο εἶναι καὶ τὸ σύστημα τοῦ διοικητικοῦ διοργανισμοῦ τῆς Βλαχίας, ὑπὸ τὸ ὁπαῖον ἐσπούδαξαν τὴν ὑποταγὴν. Ὅσον λοιπὸν γνωρίζουσι νὰ ἀδικήσωσι καὶ νὰ σκληραίνωνται, τόσον ἐννοοῦσιν καὶ ὅταν ἤθελον τοὺς ἀδικήσει ἄλλοι, ἢ ἤθελον σκληρυνθῆ κατ' αὐτῶν. Εἶναι ἀληθινὸν ὅτι ὑπέφερον τὸν ζυγὸν ἀμφοτέρων αὐτῶν τῶν ἀπανθρώπων πράξεων ἐν πολλῷ διαστήματι χρόνου κατὰ συνέχειαν καὶ ἴσως πολλοί, γνωρίζοντες καλῶς τὸν χαρακτήρα των, ἔλεγον ὅτι προέρχεται ἡ ὑποταγὴ των μᾶλλον ἀπὸ τῆς φυσικῆς των δειλίας παρά ἐκ τῆς διαγνώσεως τοῦ χρέους των καὶ τυχὸν νὰ μὴ λαυθάνωσιν οἱ οὕτω φρονοῦντες, δὲν ἐγκώριζον ὅμως αὐτοὶ οἱ ἴδιοι χωρικοὶ ὅτι ἐὰν ἀπειθήσωσιν ἅπαξ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μετακαλεσθῶσιν εἰς τὴν πειθαρχίαν, εἰμὴ διὰ τῆς τελευταίας διοριζομένης τιμωρίας τοῦτέστι διὰ τοῦ μέσου τῶν ἰσχυροτέρων ὄπλων. Τώρα ἐσυνήθισαν καὶ με τοῦτο καὶ ἔχασαν τὴν προτέραν των δειλίαν. Δὲν φοβοῦνται πλέον τὰς ἀπειλάς καὶ τὰς μάστιγας, φοβοῦνται μόνον τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου. Ὡς ἔμπειροὶ διαγνώσται

τῆς ἀδικίας δὲν θὰ ὑποφέρωσι νὰ ἀδικῶνται κατ' οὐδὲν καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διοικήσεως, ὀρμώμενοι ἀπὸ τῆς φυσικῆς πλεονεξίας, θὰ πασχίσωσι νὰ τοὺς ἀδικήσωσι (διότι καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον καὶ ἂν ἤθελε μεταποιηθῆ ὁ διοικητικὸς διοργανισμὸς, μεγάλως μὲν ἤμποροῦν νὰ ἐλαττωθῶσιν αἱ καταχρήσεις, νὰ ἐκριζωθῶσιν ὅμως κατὰ τὸ παρὸν διόλου εἶναι ἀδύνατον) ὡς ἄδικοι δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ ὑστερημένοι τῆς ἠθικῆς καλλιέργειας, ὥστε νὰ ὑπόκεινται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, θὰ θελήσωσι νὰ ἀδικήσωσι καὶ αὐτὰ τὰ ἴδια χρέη τῆς ἀπαιτουμένης ὑποταγῆς των καὶ οὕτω θὰ κινδυνεύσῃ τὸ δεσποτικὸν σύστημα καὶ ἐν πάσει δικαιοσύνη ἐξασκόμενον.

Εἶναι ἀκόμη καὶ ἄλλο λίαν συντελεστικὸν εἰς νέαν ταραχὴν καὶ ἀνταρσίαν, τοὔτέστι εἰσὶ πάρα πολλοὶ οἱ ἀνωτέρας τῶν χωρικῶν τάξεως ἄνθρωποι, ἐνοικοῦντες μὲν εἰς χώρας καὶ εἰς ἰδιά των ὑποστατικά, ἐξοικειωμένοι ὅμως καὶ ἐγνωσμένοι πανταχοῦ. "Οἱ οἱ τοιοῦτοι διὰ τε τὴν χρῆσιν τοῦ ἐμπορίου ὅπου μετέρχονται καὶ διὰ τὰς ἰδίας προσωπικὰς ἀνάγκας των συνηθίζουσι καὶ σχετίζονται πολλὰ ἐσφιγμένως μὲ τοὺς προεστοὺς τῶν χωρίων πρὸς τῶν ὁποίων τὰ πνεύματα ἀπολαμβάνοντες μεγάλην εἰσροὴν κατορθώνουσιν ἀείποτε τὸν σκοπὸν των. Καὶ οἱ τοιοῦτοι προεστοὶ πάλιν κατὰ πατροπαράδοτον σύστημα διοικοῦσι τὰ πνεύματα τῶν χωρικῶν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καὶ ἐν τοιαύτῃ ὁμοιοῖα, ὥστε γνωρίζομεν καλῶς ὅτι εἰς πολλὰς περιστάσεις μετεχειρίσθη κατ' ἀνάγκην ἡ διοίκησις διαφόρους τρόπους νὰ τοὺς διασχίσῃ πρὸς ἀνάπτυξιν ἀπαιτουμένης τινὸς ἀληθείας καὶ ἐστάθῃ ἀδύνατον. Εἶναι ὅμως καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ χωρικοὶ τοιαύτην πιστὴν προσήλωσιν εἰς τοὺς προεστοὺς των, διότι αὐτοὶ ἀπαιτοῦσιν ἀείποτε πᾶν εἶδος στενοχωρίας καὶ δυσκολίας τῶν λοιπῶν, κἂν ὠφελόμενοι, ἰδίως ἐκ τῶν τοιούτων περιστάσεων ὡς φύσει ἄδικοι καὶ αὐτοί. Πλὴν οἱ χωρικοί, καίτοι γινώσκοντες τὸν βαθμὸν τῆς ἀδικίας των, εὐχαριστοῦνται καὶ τὰς ἀποδέχονται ἀσμένως διότι διευκολύνονται εἰς τὰς ἀνάγκας των.

Ἐν τοιαύτῃ περιπλοκῇ σχέσεων καὶ ἐν τοιαύτῃ παραλυσίᾳ τῶν φρονημάτων τοῦ ἔθνους, προεδρεύουσα ἡ διοίκησις ἄοπλος καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αὐτοῦ τοπικοῦ καταστήματος, ὅπερ καὶ πρότερον ὑπῆρχε, ὅσους καὶ ἂν εὐχαριστήσῃ ἀναλόγως τῇ ἐκτάσει τῆς δυνάμεώς της, πάλιν ὁ ἀριθμὸς τῶν μὴ εὐχαριστημένων εἶναι βεβαίως ἀσυγκρίτως πλείων.

"Ὅσον δίκαιως καὶ ἂν ἤθελε φέρεται εἰς πᾶν εἶδος ἀποφάσεώς της πάλιν οἱ ἀγαπῶντες τὴν ἀδικίαν θέλουσι συκοφαντήσῃ τὴν δικαίαν διαγωγὴν της. Μὴ προηγουμένου ἢ τοῦ μέσου τῶν ἰσχυροτέρων ὄπλων, τιμωρία εἰς ἣν καὶ μόνην ὑποτάσσεται τὸ τῆς ἀνταρσίας πνεῦμα, καθάπερ προεῖρεται, ποῖον τὸ κωλύον νὰ κινήσωσιν ὅσοι χαϊρέκακοι νέαν ἀποστασίαν, μᾶλλον κινούμενοι συνήθως καὶ ὡς ἄνθρωποι εἶπομεν ἀπὸ φιλεκδικίαν αἰσθήματος, παρὰ ἔλεγχον συνειδότος, αἰσθανόμενοι ὅταν ὠριμωτέρως σκεπτόμενοι ἤθελον στοχασθῆ ὅτι ὡς παραβάται τῶν ἱερῶν καθηκόντων γίνονται πρόξενοι κακοῦ τοῦ ὄλου καὶ οὐχὶ μόνον τοῦ μέρους. Μάλιστα τούτου προηγουμένου, πόσον εὐκόλον εἶναι νὰ ἐκραγῆ νέα ἀποστασία ὅταν κατ' ἄλλους καὶ ἄλλους βασιμωτέρους τρόπους προετοιμασθεῖσα ἤθελεν ἐμπνευσθῆ καὶ ἐπὶ ταῖς βάσει τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀρπαγῆς, ἐνῶ φύσει

εις τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὁ ἔρωσ καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως, καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον ἔθνος διόλου ἀκαλλιέργητον, ἄδικον, καὶ τὸ ὅποσον ἔχασε διόλου τὴν ἦν πρότερον εἶχε δουλείαν τῆς μάστιγος καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ὡς εἴρηται; Κινδυνεύει λοιπὸν ἀναμφιλέκτως κάθε σύστημα πολιτικὸν καὶ ὅσον δικαίως ἂν ἤθελε ἐξασκεῖται. Πρὸς δὲ τούτῳ κινδυνεύει τὸ πᾶν τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας, κινδυνεύει καὶ παμπόλλων ἡ ζωὴ, διότι πρὸς τῇ ἀδιακρισίᾳ συντελοῦσι κατ' ἐξοχὴν τὸ φιλέκδικον, ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀρπαγὴ.

Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι καὶ ἂν ἡ Βλαχία μέχρι τινὸς εἶχε χάσει μόνον τὴν χρηματικὴν κατάστασίν της, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν τῆς τε διαρκέσεως τῆς ἀποστασίας καὶ τῆς ἐχθρικῆς ἐφόδου τῶν Ὀθωμανῶν, ἔχασεν συγχρόνως καὶ τὴν ὕλικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν. Καὶ τὴν ὕλικὴν μὲν διότι ἐν γένει καὶ ἄρχοντες καὶ μοναστήρια καὶ ἄρχοντάκια καὶ πάσης τάξεως ἄνθρωποι, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ κοινὸς λαὸς ἀπεγυμνώθησαν ἀπὸ ζῶα, ζαχαρέδες καὶ ὅσα ἄλλα κινητὰ ὑπάρχοντα, δοκιμάσαντες οὐχ' ἤττον τὴν καταστροφὴν καὶ εἰς τὰ ἀκίνητα. Ἡθικὴν δὲ διότι ἔχασεν ὁ λαὸς τὴν δειλίαν δι' ἧς ἐγνώριζε τὰ καθήκοντα τῆς ὑποταγῆς. Καὶ τώρα ἔμεινε πρὸς τῇ μεγίστῃ της ἐνδείᾳ μόνον μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀδικίας, τῆς σκληρότητος καὶ μὲ τὴν παντελεῖ ἀπελπισίαν, δι' ἧς εὐκόλως ἀναγεννᾶται πάλιν τὸ τῆς ἀνταρσίας πνεῦμα.

Τοιαύτης οὔσης λοιπὸν τῆς τωρινῆς καταστάσεως τῆς Βλαχίας ἡ μὲν διόρθωσις της περιεμέμετο ἀπὸ τῆς τύχης ἐνὸς πολέμου, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ νὰ πλουτίσῃ ὁ τόπος μὲ εἰσαγωγὴν ξένων χρημάτων, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, καὶ νὰ ἀπαλλαγῇ ἅπαξ ἀπὸ τὴν ἀκατάστατον καὶ ἄδικον διοίκησιν του, ἐμβαίνων εἰς μιαν ἄλλην τακτικὴν, ἥτις νὰ τῇ δώσῃ καὶ ἔννομον καὶ στερεὸν διοργανισμόν. Ἄλλὰ τούτου μὴ ὑπάρχοντος διὰ νὰ ἡμπορέσῃ τοῦλάχιστον νὰ διορθωθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ νὰ διοργανωθῇ, χρῆζει ἀφεύκτως μιᾶς τακτικῆς στρατιωτικῆς ὀκουπατζιόνης ἐν ὀρισμένῳ διαστήματι (προϋποτίθεται ἐν τούτῳ οὐχὶ Τούρκων στρατιωτῶν, διότι οὐ μόνον τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ ἐνὸς ἡμίσεως ἤδη χρόνου διατρέξαντα παραδείγματα ἀπέδειξαν τὴν καταστροφὴν μερίζοντα τῆς παρὰ τῶν ἀποστατῶν γεγυμνίας) καὶ οὕτως ἐξασφαλιζομένης τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας ἐν γένει, νὰ συμφωνηθῶσι τὰ κατωτέρω ἄρθρα ὡς βάσεις τοῦ καλυτέρου καὶ συμφερωτέρου διοργανισμοῦ, νὰ τροπολογηθῶσι σαφεστέρως καὶ νὰ ἐμβωσι καὶ εἰς πρᾶξιν. Ἀφοῦ δὲ συνηθίσῃ ὁ λαὸς καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βλαχίας μὲ τὸν τοιοῦτον διοργανισμόν ἐν τῷ διαληφθέντι ὀρισμένῳ διαστήματι, τότε νὰ ἤθελε σηκωθῇ ἀπὸ τὸν τόπον ἡ ξένη στρατιωτικὴ δύναμις. Ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ κατωτέρω.

α-ον. Νὰ ἀποφασισθῇ σύνορον διαχωρίζον τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βλαχίας ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας τὸ ἡμισυ τῆς καθολικῆς μάτκας τοῦ Δουνάβεως, καθάπερ τὰ ἴδια βασιλικά χάρτια διαλαμβάνουσι, κατὰ τὰ ὅποια νὰ μὴ ἔχωσι πλέον ἄδειαν οἱ ἀντικρυνοὶ Τοῦρκοι μήτε ἀπὸ νήσους τῆς Βλαχίας νὰ προμηθεύωνται, μήτε εἰς τὰς μπάλτας αὐτῆς νὰ ψαρεύωσιν, ἄνευ τοῦ νὰ μὴ ἤθελον συμβιβασθῇ προηγουμένως μετὰ τῶν κυρίων τῶν ὑποστατικῶν ἐκείνων τῶν συνόρων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ βλαχικῇ γῆ ταύτης τῆς ἐπαρχίας εἰσὶ κείμενα καὶ τὰ τρία κάστρα τῆς Ἴμπρα-

ίλας, τοῦ Γιργέβου καὶ τοῦ Κουλέ, ἅπερ ποτὲ μὲν ἦσαν τῆς Βλαχίας, ὕστερον δὲ διὰ τινος συμβιβασμοῦ (βιαίου βεβαίως) ἐνὸς αὐθέντου μετὰ τῆς Πόρτας διε-
ἐν τῇ βλαχικῇ γῆ ταύτης τῆς ἐπαρχίας εἰσι κείμενα καὶ τὰ τρία κάστρα τῆς Ἰμπρα-
ίλας, τοῦ Γιργέβου καὶ τοῦ Κουλέ, ἅπερ ποτὲ μὲν ἦσαν τῆς Βλαχίας, ὕστερον
δὲ διὰ τινος συμβιβασμοῦ (βιαίου βεβαίως) ἐνὸς αὐθέντου μετὰ τῆς Πόρτας διε-
χωρίσθησαν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Βλαχίας καὶ ἐδόθησαν εἰς ἐξειδιασμένας διοι-
κήσεις τῆς Τουρκίας ἐπ' ὀνόματι ναζίρηδων καὶ ἀγιάνηδων, ἐσχάτως δὲ ἔγιναν
καὶ πασαλήκια, καὶ οὕτως ἀποκαθιστάμενα καὶ μὲ ἀρκετὰς φαμιλίας Τουρκῶν
κατρκήθησαν καὶ ἱκανῶς ὠχυρώθησαν, προάγουσιν ἐπίσης μύρια ὄσα κακὰ ἐν
τῇ Βλαχίᾳ, οἷον καταπατήσεις μουλκίων καὶ ὀλοκλήρων χωρίων, ληστρικός
ἐφόδους Τουρκῶν, ἀλλεπαλλήλους διενέξεις δραπετῶν, ἀπειλὰς καὶ φόβους ἀπὸ
μέρους τῶν πασάδων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κατοίκων καὶ τὸ χεῖρον ὅτι καθυστέρησαν
διόλου τὴν Βλαχίαν ἀπὸ τὰς καλυτέρας τῆς ἐμπορικός θέσεις, ὥστε καταντοῦσιν
οἱ λακουῖτόροι αὐτῆς καταβιάζοντες ἐκεῖσε τὰ προϊόντα τους οὐ μόνον νὰ μὴ
ὠφελοῦνται μὲ οὐδὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν στενοχωριῶν
καὶ καταχρήσεων ὅπου δοκιμάζουσιν ἀπὸ τοὺς ἐκεῖσε λεγομένους πραγματευτὰς
Τούρκους, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνοχλῶνται πολυειδῶς ἀπὸ τὰς ἰδίας τουρκικός διοικήσεις
τῶν πασάδων, ἂν ἐγκριθῇ, διὰ νὰ ἤθελεν ἀπαλλαχθῆ ἡ Βλαχία ἀπὸ ὅλα αὐτὰ,
μὴ ἔχουσα πλέον τέσσαρας διοικήσεις εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀρίζοντα, οἷον μίαν
τὴν τῆς ἐπαρχίας καὶ τρεῖς, τὰ τρία πασαλήκια, διὰ [νὰ] ὀχυρωθῶσι τὰ σύνορά
τῆς πανταχόθεν ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὸ ἐμπόριόν τῆς τὰς
ἀναγκαίας προόδους, εὐεργετικώτατον ἤθελεν εἶναι δι' αὐτὴν νὰ σωματωθῶσιν
τοῦντεῦθεν καὶ αὐτὰ τὰ κάστρα μὲ τὴν περίξ αὐτῶν γῆν εἰς τὸ ὅλον σῶμα τῆς
βλαχικῆς ἐπικρατείας καὶ νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διοίκησιν,
ὡς καὶ τὸ ἔκπαλαι διέτρεχε, τοῦτέστι καθ' ὃν καιρὸν προσήλωσε ἡ Βλαχία τὴν
ὑπαταγὴν τῆς διὰ συνθηκῶν πρὸς τὴν Πόρταν, τοσοῦτω δὲ μᾶλλον ὅπου οὐ μόνον
ἐκτίσθησαν αὐτὰ τὰ κάστρα ἀνεκαθεν παρὰ τῆς Βλαχίας καὶ αἰείποτε ἐπιδιωρ-
θώθησαν παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐσχάτην εἰρήνην σχεδὸν ἐκ νέου ἀνεκ-
τίσθησαν πάλιν παρὰ τῆς Βλαχίας καὶ μὲ πολλὴν ἀφανισμόν τῆς.

Ὅταν ὁμως τοῦτο δὲν ἤθελε σταθῆ δυνατὸν διὰ νὰ γίνῃ πρὸς τελείαν εὐδαι-
μονίαν τοῦ τόπου, τότε νὰ περιορισθῶσι καὶ αὐτὰ τὰ κάστρα κατὰ τὸν ἐφεξῆς
τρόπον, οἷον ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῶν χασίων των, ὅπου διετάχθησαν ἔκπαλαι
μὲ βασιλικά χάρτια, νὰ μὴ τολμήσωσι νὰ ἐκτανθῶσι μήτε σπιθαμὴν. Νὰ διοικῶνται
ἀπὸ μικροὺς ἀξιωματικούς ὡς πρότερον καὶ οὐχὶ πλέον ἀπὸ πασάδες, διότι οὗτοι
οἱ δεῦτεροι φέρουσι βάρος καὶ πρὸς τὴν τζάραν καὶ πρὸς τὴν αὐθεντίαν μὲ τὰς
διαφόρους καὶ συνεχεῖς ἀπαιτήσεις των καὶ καταπιέζουσι πρὸς τούτοις καὶ αὐτὰ
τὰ ἴδια βλαχικά χωρία. Νὰ δοθῶσι τοῖς ἀπὸ Βλαχίας ἐκεῖσε διερχομένοις πρὸς
χρήσιν τῆς πραγματείας των τοιαῦτα βásiμα δικαιώματα, ὥστε παραμικρὰν
ἐνόχλησιν νὰ μὴ δοκιμάσωσιν ἀπὸ μέρους τῶν Τούρκων, καὶ δι' ὄσας τοπικός
ὑποθέσεις καὶ δίκαια τῆς Βλαχίας ἤθελον ἀναφερθῶσιν αἱ καποκεγαγιάδες τῆς
βλαχικῆς διοικήσεως, ἀμέσως νὰ λάβωσι τὴν ἱκανοποίησιν των παρὰ τῶν διοι-
κητῶν αὐτῶν τῶν κάστρων, τοῦτο μὲν διὰ νὰ ἐμποδισθῶσι καὶ κατ' αὐτὸν τὸν

τρόπον ὅσο τὸ δυνατόν αἰ παρά τῶν ἐκεῖσε κατοίκων Τούρκων προερχόμεναι ἀδικίαι καὶ καταχρήσεις, τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὸ νὰ εὐκολυνθῶσι τὰ μέσα τοῦ ἐμπορίου τῆς Βλαχίας, τὸ ὁποῖον ἐξαιρέτως διὰ τῆς Ἰμπραῖλας ἐκτελεῖται.

β-ον. Νὰ θεωρηθῆ λογαραισμὸς μεταξὺ Πόρτας καὶ Βλαχίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐσχάτως γεγνουῖας συνθήκης ἕως τώρα, καὶ δι' ὅσην ποσότητα χρημάτων ἀποδειχθῆ ὅτι ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν εἰς διαφόρους ἀνάγκας τῆς Πόρτας εἴτε εἰς ὕλην, εἴτε εἰς γρόσια καὶ ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ συνθήκῃ περιεχομένων, νὰ λάβῃ ἡ Βλαχία τὴν δικαίαν ἀποζημιώσιν τῆς καὶ τὰ τοιαῦτα γρόσια τῆς ἀποζημιώσεως νὰ ἐγχειρισθῶσιν εἰς τὴν κοινὴν κάσιν τῆς τζάρας ἄνευ παραμικρᾶς μετοχῆς τῆς τοπικῆς διοικήσεως.

γ-ον. Ἐλευθέρων ἐμπόριον παντὸς εἴδους προϊόντος τῆς Βλαχίας διὰ τὴν ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ποταμῶν τῆς Βλαχίας καὶ εἰς ὁποιοδήποτε μέρος θελήσῃ ὁ πωλητῆς νὰ πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα του, ἐκ τοῦ ὁποῦ νὰ προμηθευθῆ καὶ τὸ βασιλικὸν καπάνι τῇ αὐτῇ συμφωνίᾳ, καθάπερ ἤθελεν ἀγοράσει καὶ πᾶς ἄλλος ἀγοραστής, ἄνευ τοῦ νὰ χρεωστῆ μήτε ἡ διοίκησις νὰ συνδράμῃ τοὺς ἀγοραστὰς διὰ τῆς πρὸς τοὺς πωλητὰς προτροπῆς καὶ ἐκκοπῆς τῶν τιμῶν, ὡς διέτρεχε, μήτε οἱ ἀγορασταὶ νὰ δώσωσι ἐνδεικτικὰ τοῦ πράγματος ὅπου σηκώνουσι, λόγῳ τάχα τοῦ ὅτι θέλουσι τὸ καταβιβάσει ἀφεύκτως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ νὰ γνωρίσῃ μόνον ἡ διοίκησις τὰς κατ' ἔτος πολιτευομένας τιμὰς ἐκάστου εἴδους προϊόντος καὶ τὸ ἐξερχόμενον πρᾶγμα ἀπὸ τὰς σκάλας τοῦ Δουνάβεως, διὰ τὰ ὁποῖα ἐὰν ἐρωτηθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ δώσῃ πληροφορίαν.

δ-ον. Ἐλευθέρως νὰ διέρχεται δι' ὅλης τῆς Τουρκίας πᾶν ὄχημα, ἄλογον καὶ μουλᾶρι τῆς Βλαχίας, φορτωμένα μὲ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα ἐντόπιον, τὸ ὁποῖον ἂν δὲν ἤθελε εἶναι δεκτὸν εἰς τὰς πόλεις, κωμπούλεις καὶ χωρία τῆς Τουρκίας, διὰ λόγον ἐκπτώσεως τοῦ ἐκεῖσε ἐμπορίου, νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἀπεράσῃ εἰς ἄλλην ξένην ἐπικράτειαν, χωρὶς νὰ πληρώσῃ ἄλλο βᾶμα, ἢ ἄλλην τινὰ ὠρισμένην ποσότητα ἐπὶ τινὶ ἄλλῃ προφάσει, εἰμὴ πωλούμενον εἰς Τουρκίαν τὴν ἀποδεκάτωσιν τῆς τιμῆς, καὶ αὐτὴν πάλιν εἰς τὸν τόπον τῆς πωλήσεως, διερχόμενον δὲ τὸ τράνσιτον πρὸς μισὸν τὰ ἐκατὸν εἰς τὸ τελευταῖον σύνορον τῆς Τουρκίας, καθὼς ἀμοιβαίως καὶ τὰ ἀπὸ Τουρκίας ὀχήματα, ἄλογα καὶ μουλᾶρια μὲ τουρκικὸν πρᾶγμα νὰ ἔχωσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα πρὸς τὴν Βλαχίαν.

ε-ον. Ἐλευθέρως νὰ πλεύσωσιν εἰς ὅλας τὰς τουρκικὰς θαλάσσας ἐμπορικὰ πλοῖα τῆς Βλαχίας μὲ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα ἢ ἐντόπιον ἢ ξένον, τὸ ὁποῖον ἐὰν δὲν ἤθελεν εἶναι δεκτὸν εἰς τοὺς τουρκικοὺς λιμένας διὰ λόγον ἐκπτώσεως τοῦ ἐκεῖσε ἐμπορίου νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἀπεράσῃ ἀλλαχοῦ, χωρὶς νὰ πληρώσῃ τίποτε. Ὅταν δὲ καταβιβασθῆ τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα εἰς τοὺς τουρκικοὺς λιμένας καὶ πωληθῆ ἐκεῖ, τότε νὰ πληρώσῃ τὸ ὠρισμένον βᾶμα, δηλαδὴ τὴν ἀποδεκάτωσιν τῆς τιμῆς, νὰ ἔχωσι δὲ τὴν ἄδειαν τὰ τοιαῦτα πλοῖα τοῦ νὰ ἀράξωσι κατ' ἀνάγκην εἰς τοιοῦτους τουρκικοὺς λιμένας, δηλαδὴ ἢ δι' ἀνάπαυσιν ὀλίγων ὥρων, ἢ προφυλαττόμενα ἀπὸ κακοκαιρίας καὶ ναυαγίου. Τὰ αὐτὰ δικαιώματα νὰ ἔχωσιν ἀμοιβαίως καὶ τὰ τουρκικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα εἰς τοὺς βλαχικοὺς λιμένας.

στ-ον. Τὰ μὲν διὰ ξηρᾶς ὀχήματα καὶ φορτώματα τῆς Βλαχίας νὰ ἀναγνωρίζωνται ἀπὸ τὰ ἀνά χεῖρας τῶν ἀμαξάδων διαβατήρια γράμματα, ὑπογεγραμμένα ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τῆς φρουρᾶς, ὅπου ἤθελεν εὔρεθῆ εἰς τὴν σκάλαν τοῦ Δουνάβεως ἔθεν διελεύσονται, τὰ δὲ διὰ Δουνάβεως καὶ θαλάσσης πλοῖα τῆς νὰ ἀναγνωρίζωνται ὁμοίως ἀπὸ τὰς βλαχικὰς σημαίας, αἱ ὁποῖαι νὰ ἔχωσι τὰ ἄρματα τοῦ τόπου. Καὶ ἀμφότερα εἰς οὐδὲν νὰ μὴν ἐνοχλῶνται παρ' οὐδενὸς ἄνευ ἐξαιρέσεως, καθάπερ ἀμοιβαίως νὰ διατρέξῃ τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ μέρους τῆς Τουρκίας διερχομένους εἰς Βλαχίαν καὶ βλαχικὸν Δούναβιν.

ζ-ον. Τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τῆς Βλαχίας νὰ ἔχωσιν τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ γίνωσι καὶ μεγαλύτερα καὶ μικρότερα κατὰ τὴν κατάστασιν ἐκάστου καὶ καθ' ὁμοιότητα καὶ ἄλλων τοιούτων ἐμπορικῶν πλοίων.

η-ον. Νὰ γίνῃ ἐθνικὴ τακτικὴ φρουρὰ τοῦ τόπου εἰς ποσότητα ἀνθρώπων, ὅσον ἢ ἀσφάλεια αὐτοῦ ἤθελεν ἀπαιτήσῃ, χωρὶς νὰ ἐπιφέρῃ βᾶρος εἰς τοὺς κατοίκους τῆς τζάρας. Ἡ δὲ τοιαύτη φρουρὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν προφύλαξιν τοῦ τόπου ἀπὸ πάσης ἐφόδου ἀποστατῶν, ληστῶν καὶ κακούργων εἴτε ἐκ τῶν κατοίκων τῆς τζάρας, εἴτε ἐκ τῶν πέραν τῶν συνόρων, ὁποιασδήποτε φυλῆς ἀνθρώπων, καὶ ἐκ' αὐτῶν τούτῳ νὰ γνωρίσῃ μὲ τὴν προσήλωσίν της εἰς τὸ βασιλικὸν κράτος τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας. Ὅταν ὅμως ἢ Πόρτα ἐκ περιστάσεως ἤθελε συγκροτήσῃ πόλεμον μὲ τὰς γειτνιαζούσας δυνάμεις, τότε νὰ ἀπρακτῇ ἐν πάσει οὐδετερότητι, πρὸς μὲν τὴν μίαν διὰ τὸ σέβας καὶ εὐγνωμοσύνην, ὅπου ὀφείλει ἕνεκα τῆς πρὸ τοσούτων χρόνων προστασίας, δι' ἧς ἀπήλαυσε καὶ εὐεργετήθη τὸ ἔθνος, πρὸς δὲ τὴν ἄλλην διὰ τὰ ἀλληλένδετα σχετικὰ καὶ διάφορα ἐμπορικὰ διατάγματα ὅπου ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο γειτνιαζόντων ἐθνῶν.

θ-ον. Νὰ χορηγηθῇ ἀσυδοσία ἐν γένει εἰς ὅλους τοὺς δασμοφόρους τῆς τζάρας ἐν διαστήματι τοῦλάχιστον πέντε χρόνων, καθ' ὃν καιρὸν μετακαλούμενοι εἰς τὰς ἐστίας των νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν γεωπονίαν των καὶ νὰ διορθώσωσιν ὅσον τὸ δυνατόν τὴν κατάστασίν των. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ διαστήματι νὰ ἀναπληρωθῶσι μετ' οἰκονομίας αἱ ἀνάγκαι τῆς διοικήσεως καὶ τῆς τζάρας μὲ τὰς προσόδους τῶν πέντε ἐγνωσμένων ρουσσουματιῶν. Εἰς δὲ τὸ μῆρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς πέντε χρόνους τῆς ἀσυδοσίας, νὰ μὴ δοθῇ τίποτε ἐκ τῶν κατ' ἔτος διὰ συνθήκης προσδιωρισμένων τριῶν ἀποδόσεων, καθότι τὰ τοιαῦτα ἐκ τῶν δοσιμάτων τῆς τζάρας εἴθισται νὰ δίδωνται, καὶ ὅταν οἱ δασμοφόροι τῆς τζάρας δὲν πληρώνωσι τίποτε, ἐπομένως καὶ τὸ βασιλικὸν μῆρι δὲν ἔχει πόθεν νὰ λάβῃ.

ι-ον. Μετὰ τὴν ἀποδεξίωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν τοιούτων ῥάσεων, ὅσοι ἐκ τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως κατοίκων ἤθελον διέλθῃ εἰς Βλαχίαν κατὰ καιροὺς, καθὼς καὶ ἀπὸ Βλαχίας ἐκεῖθεν τοῦ Δουνάβεως, νὰ μείνωσιν ἐκατέρωθεν ἀκαταζήτητοι. Ἐξαίρουνται ταύτης τῆς διατάξεως οἱ κατὰ δυναστείαν διαλευσόμενοι, οἱ τῆς στρατιωτικῆς τάξεως ἄνθρωποι καὶ οἱ εἰς ἐγκληματικὴν τινα ὑπόθεσιν ὑπαγόμενοι καὶ ἀποδειχθησόμενοι. Οἱ μὲν πρῶτοι λόγῳ τοῦ ὅτι μὴ διερχόμενοι οἰκειοθελῶς ἔπεται νὰ δικαιωθῶσι διεκδικουμένης τῆς κατ' αὐτῶν συμβησομένης δυναστείας, οἱ δὲ δεῦτεροι καὶ τρίτοι λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν θέλουσι δραπετεύσει εἰμῇ

διὰ νὰ ἀποφύγουν τοὺς εἰς αὐτοὺς ἐναγομένους τοπικοὺς νόμους διὰ τῶν ὁποίων καὶ μόνων πρέπει νὰ κρίνονται καὶ νὰ λάβωσιν ἀναλόγους καὶ τὰς τιμωρίας, διὰ νὰ δώσωσι τὸ παράδειγμα τοῖς λοιποῖς συμπατριώταις των.

ια-ον. Νὰ γίνῃ ἀκριβῆς ἐξέτασις ὄλων τῶν ζημιῶν ὅπου ἐπροξενήθησαν εἰς τὸν τόπον, τόσον τὰ πρὸ ἑνὸς ἡμίσεως ἤδη χρόνου εὐρισκόμενα ὀθωμανικὰ στρατεύματα, ὅσον καὶ διάφοροι ἄλλοι Τοῦρκοι ὅπου διήλθον ἀπὸ τὰ σερχάτια καὶ περιφερόμενοι εἰς τὰ χωρία τῶν ἔξω θεμάτων ἐφόνευσαν, ἐληλάτησαν καὶ ἐπυρπόλησαν. Καὶ ὅσα γρόσια ἐκτιμηθῶσι δικαίως ὄλαι αὐταὶ αἱ ζημίαι νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τὴν Πόρταν, λαμβανομένων τῶν τῆς ἀποζημιώσεως χρημάτων διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικοῦ πρέσβεως καὶ στελλομένων εἰς τὸ ἐν τῇ Βλαχίᾳ κονσολάτον αὐτοῦ διὰ νὰ μοιρασθῶσιν ἐκεῖθεν κατὰ τὸ κατάστιχον ἑνὸς ἐκάστου. Αἱ μὲν παρὰ τῶν στρατιωτῶν προξενηθεῖσαι λόγῳ τοῦ ὅτι, εἰσελθόντες εἰς τὸν τόπον διὰ νὰ θραύσωσι τοὺς ἀποστάτας, ἔπραξαν τὰ χεῖρω ἐκείνων, ἀρπάσαντες, λεηλατήσαντες, πυρπολήσαντες, σκοτώσαντες καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ βεβηλώσαντες καὶ πολλοὺς ὀρθοδόξους ἐν τῇ θρησκείᾳ των ἀφαρπάσαντες, καθὼς καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μικρὰ καὶ ἀπάνθρωπα, ἅπερ αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν. Αἱ δὲ παρὰ τῶν σερχατλήδων Τοῦρκων γεγонуῖαι λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἐφρόντισεν ἡ Πόρτα νὰ περιορίσῃ τοὺς εἰρημένους εἰς τὰ σύνορά των, καθ' ἃς ἔχει ἐγνωσμένας ἱεράς συνθήκας μετὰ τῆς προστατευούσης δυνάμεως, ἀλλὰ τοὺς ἄφησε καὶ διήλθον τὸν Δούναβιν ἐλευθέρως, περιεφέρθησαν κατὰ τὴν θέλησίν των καὶ ἠφάνισαν τὸ πᾶν ὅπου διήλθον, πολλοὺς φονεύσαντες ἀνυποστόλως, πανταχόθεν λεηλατήσαντες καὶ κατὰ μέρος καὶ πολλὰ κτήρια πυρπολήσαντες.

“Ὅσαι δὲ ζημίαι ἀποδειχθῶσι πεπραγμέναι ἀπὸ τοὺς ἐγχωρίους τῆς Βλαχίας νὰ μὴ ἀπαιτηθῶσι μὲν, διότι βεβαίως ἀφανίζονται οἱ τοιοῦτοι ἐὰν καταδικασθῶσιν εἰς ἀπώτησιν τοιούτων ἀποζημιώσεων, εἰ καὶ δίκαιον, πλὴν νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ κάμωσι τριττὴν τὴν κλάκην τῶν κατ' ἔτος προσδιορισθέντων ἤδη δώδεκα ἡμερῶν, δηλαδὴ νὰ κλακονήσωσι τριάκοντα ἕξ ἡμέρας τὸν χρόνον, διότι μὲ τοῦτο καὶ πρὸς αὐτοὺς γίνεται κάποια ποινὴ πρὸς σωφρονισμόν, μ' ὅλον ὅτι εἶναι ἀνεπαίσθητος, καὶ οἱ μουλκισαμπῆδες ἀπολαμβάνουσιν ἐν δίκαιον, τὸ ὅποιον εἶναι πολλὰ δίκαιον νὰ τὸ ἔχωσι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει τροπολογεῖται τὸ θέσπισμα κατ' εὐχαρίστησιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

ιβ-ον. Τὰ τῆς τζάρας πάντα διωρισμένα ροσσουμάτια νὰ λάβωσι τὴν διόρθωσίν των κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον.

Αἱ *Ο κ ν α ι. Οἱ κοντρατζῆδες τῶν ὀκνῶν ἢ οἱ διωρισμένοι ἄνθρωποι τῆς διοικήσεως, ἐβγάζοντες ἄλλας ἰδίαις δαπάναις, νὰ μὴ δώσωσι πλέον μερτίκια μῆτε εἰς ἄρχοντας, μῆτε εἰς τζοκανάσηδες, διότι αὐτὰ πωλούμενα μερικῶς καὶ μὲ ἐλαττωτέραν τιμὴν προξενουοῖσι ζημίαν τῆς τοπικῆς προσόδου. Συνάζοντες δὲ τὸ τοιοῦτον ἄλλας εἰς προσδιωρισμένα μέρη, ὡς εἴθισται, εἰς μὲν τὴν τζάραν νὰ τὸ πωλήσωσι τὸν καθέκαστον χρόνον μὲ τὴν προσδιωρισμένην τιμὴν ὅπου ἤθελεν ἐγκριθῆ παρὰ τῆς διοικήσεως ἀπὸ κοινῆς συνδιασκέψεως κατὰ τὴν συνήθειαν, κατὰ τὰς τοπικὰς ἀνάγκας καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας, εἰς δὲ τὰ πέραν τοῦ Δουναβέως, καθάπερ ἤθελον συμβιβασθῆ

μετὰ τῶν ἐκεῖσε ἀγοραστῶν, καὶ νὰ φυλάττωνται ἐν τοσοῦτῳ ὅσοι εἰσὶ θεσπισμένοι κανόνες διὰ τοὺς ἀγοράζοντας καὶ μεταπωλοῦντας εἰς ἄλλους ἐγκατοίκους, ὥστε νὰ μὴ συμβῆ ἡμίαι τῆς τοπικῆς προσόδου.

Τὰ Βάματα. Οἱ κοντρακτῆδες τῶν βαμάτων, ἢ οἱ διωρισμένοι ἄνθρωποι τῆς διοικήσεως νὰ ἐξακολουθήσωσιν οὕτως. Δι' ὅσα ἐντόπια εἶδη ὑπάρχουσι πωλημαῖα ἄνευ ἐξαιρέσεως νὰ προσδιορισθῆ τὸ ἀνήκον βάμα εἰς ἕκαστον εἶδος ὀνομαστί, καὶ αὐτὰ πωλούμενα εἰς τὴν τζάραν νὰ πληρώσωσι τὸ προσδιορισθὸν βάμα εἰς τὸν τόπον τῆς πωλήσεως, ὅστις λογίζεται μόνον αἱ ἀγοραὶ (πλὴν τῶν διὰ χρυσοβούλλων ἐξααιρουμένων) καὶ αἱ πανηγύρεις, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ χωρία, ὡς διέτρεχε. Νὰ πληρώσωσι δὲ ἀπαξ διὰ παντός, τοῦτέστιν ὁ ἀγοράζων ζῶα ἢ ἄλλο πρᾶγμα εἰς διαφόρους πανηγύρεις ὅπου ὑπάρχουσιν εἰς διάφορα χωρία τῶν ἔξω θεμάτων, ἐὰν τὰ μεταπωλήσῃ εἰς ἄλλον ὑποκείμενον εἰς τὴν αὐτὴν ἀγορὰν ἢ πανηγυριν καὶ μὴ πληρώσῃ καὶ δευτέρον βάμα, διότι δι' αὐτὰ ἐπλήρωσεν ἀπαξ τὸ βάμα των, ἔχων ὅμως προηγουμένως ἐνδεικτικὰ τοῦ βάματος ὅθεν τὰ ἡγόρασεν πρότερον, μὴ ἔχων δὲ, νὰ πληρώσῃ διὰ νὰ μὴ εἰσχωρῶσι καταχρήσεις πρὸς ἡμίαι τῆς τοπικῆς προσόδου. Διερχόμενα δὲ πέραν τῶν συνόρων νὰ πληρώσωσι καὶ δευτέρον βάμα τῆς αὐτῆς προσδιορισθησομένης τιμῆς, τὸ λεγόμενον τρεκατόρε. Καὶ ἐὰν ὁ διερχόμενος τὸ τοιοῦτον πρᾶγμα εἰς τὰ πέραν τῶν συνόρων ἤθελεν ἔχει ἀνά χειρας ἐνδεικτικὰ τῶν ἐν τῇ τζάρα βαμάσθηδων ὅτι ἐπλήρωσε τὸ εἰς τὸν τόπον βάμα, νὰ πληρώσῃ μόνον τὸ ἐν βάμα, τὸ λόγω τρεκατόρας ληφθῆσόμενον. Δι' ὅσον δὲ ξένον πρᾶγμα ἤθελεν ἀποδειχθῆ νὰ πωληθῆ εἰς τὸν τόπον, νὰ πληρώσῃ ὁ πωλητὴς τὸ προσδιορισθὸν βάμα εἰς ἕκαστον εἶδος ὀνομαστί, κατὰ τὴν κοινῇ συνδιασκέψει γενησομένην νέαν ταρίφαν (ἀφαιρουμένων ἐν ταύτῃ τῇ τάξει τῶν ρωσικῶν καὶ αὐστριακῶν σουδίτων, οἵτινες κατὰ συνθήκην πληρῶνουσι μόνον τρία τὰ %, θεωρητέοι ὅμως τὸ ἀνίσως ἤθελον εἶναι ἀληθεῖς καὶ νόμιμοι σουδίται καὶ οὐχὶ μόνον δι' αὐτὸ τὸ ἰντέρέσον, καὶ ἀνίσως μήπως ἐν ταυτῷ μεταξὺ τοῦ πράγματος τῶν σουδίτων ἤθελεν εὐρεθῆ πρᾶγμα καὶ τῶν μὴ σουδίτων, καθάπερ ἐπ' ἀμφοτέροις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνέβη καὶ ἀπεδείχθη). Ὡσαύτως καὶ τὸ ἀπὸ Τουρκίας διερχόμενον πρᾶγμα διὰ τῆς Βλαχίας εἰς Τρανσυλβανίαν καὶ Μπανάτον νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ συνόρου τὸ τράνσιτον πρὸς μισὸν τὰ ἑκατόν, ὡς ἀμοιβαίως πληρῶνουσι καὶ οἱ ἀπὸ Βλαχίας διὰ τῆς Τουρκίας διελευσόμενοι, καθάπερ προεῖρηται περὶ τούτου. Νὰ καταργηθῆ ἐν ταυτῷ καὶ τὸ ἐπ' ὀνόματι κερὰς ἐξιδιασμένον ἱράδι τῆς τρεκατόρας τῶν μοχθηρῶν εἰς Τρανσυλβανίαν καὶ μεγάλων ζῶων εἰς Τουρκίαν ἀπὸ τὸ σύνορον τοῦ Δουνάβεως τῆς Μικρᾶς Βλαχίας, διότι συμπεριληφθῆσόμενα καὶ αὐτὰ εἰς τὴν νεοσυστηθησομένην ταρίφαν, ἔπεται νὰ σωματωθῶσιν εἰς τὴν γενικὴν πρόσοδον τῶν βαμάτων τοῦ τόπου. Καὶ οὕτω καὶ ὁ διοργανισμὸς τῶν βαμάτων εὐτάκτως διορθοῦται μὲ ὄφελος τῆς τοπικῆς προσόδου, καὶ ἡ ἐμφωλευθεῖσα κατάχρησις λείπει.

Τὰ τρία χισμέτια: Δισμαρίτου, Βιναρίτζου καὶ Ὀγιαρίτου. Οἱ κοντρακτῆδες ἢ οἱ διωρισμένοι ἄνθρωποι τῆς διοικήσεως νὰ λάβωσι τριττὴν τὴν τάξιν τῆς ἀποτίσεώς των, ὅλον ἀντὶ ἄσπρου, ὅπερ διετάχθη πρὸ ἀμνημονεύτων

αίωνων, νὰ λάβωσι παρὰν, μ' ὅλον ὅτι μήτε οὕτω δὲν ἀναλογεῖ με τὰς καθ' ὅλα γεγонуίας μεταβολὰς τῶν πραγμάτων, δηλαδὴ καὶ τιμῆς τῶν πωλημαίων τούτων προϊόντων καὶ προόδου νομίσματος. Νὰ διατρέχη δὲ ὁ διοργανισμὸς των ὡς ἔκπαλαι καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς ἐποχαῖς, διότι καλός, εὐάγωγος καὶ εὐκατανόητος εἰς ὅλους ἐν γένει, κατ' ὄφελὴν δὲ τῆς διοικήσεως νὰ γίνωσιν, ὅσον ἔνεστιν, ἢ τε ἀπαιτουμένη αὐστηρὰ προσοχὴ καὶ αἱ ἀπαιτούμεναι ἐπακριβεῖς διατάξεις διὰ νὰ μὴ συμβαίνωσι καταχρήσεις μετὴν ζημίαν καὶ ἀδικίαν τῶν ὑποτελούντων.

ιγ-ον. Ὅσα ἐλέη εἰσὶ προσδιωρισμένα ἐκ τούτων με χρυσόβουλλα αὐθεντικὰ νὰ καταργηθῶσιν ἐν γένει, καὶ ἀφοῦ ἐξετασθῇ μετ' ἀκριβείας, ὅσα εὐρεθῶσι προσηρμοσμένα εἰς δημοσίας ἀγαθοεργίας, δηλαδὴ εἰς νοσοκομεῖα, σχολεῖα, σκῆτες καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα μέρη, ἅπερ ἐπαξίως τὰ νέμονται, νὰ ἀποζημιωθῶσι με ἀνάλογα σιτηρέσια, διδόμενα κατ' ἔτος εἰς χρήματα ἀπὸ τῆς κάσας τοῦ τόπου καὶ εἰς προσδιωρισμένον ἐνιαύσιον καιρὸν, καὶ οὕτω μήτε αἱ τοπικαὶ πρόσοδοι ζημιούνται ἀδίκως, μήτε τὰ τοιαῦτα μέρη ἀδικοῦνται.

ιδ-ον. Νὰ ἐκλείψῃ διὰ παντὸς ἀπὸ τὸν τόπον ἢ τῶν ξένων αὐθέντων διοικήσις, ὡς κατὰ πολλοὺς λόγους ἐπιβλαβῆς καὶ πρόξενος ἐν ταυτῷ τῆς ἐξόδου τοῦ ἐν αὐτῇ περιφερομένου νομίσματος. Νὰ διορισθῇ δὲ αἰείποτε κατ' ἐκλογὴν τοῦ ἔθνους, δηλαδὴ τοῦ τε κλήρου καὶ ἀρχοντικῆς χορείας, ὡς καὶ τὸ ἔκπαλαι διέτρεχεν, ἡγεμῶν ἐντόπιος, ὅστις νὰ εἶναι ἐκ τῶν προυχόντων τοῦ γένους, εὐυπόληπτος κατὰ τὴν γέννησιν καὶ βαθμὸν καὶ κατάλληλος εἰς ὅσα χαρακτηριστικὰ ἀπαιτοῦνται εἰς ἓνα τοιοῦτον βαθμὸν, νὰ ἡγεμονεύσῃ δὲ ἐφ' ὄρου ζωῆς. Ὅταν ὅμως παρεκτραπῇ τῶν καθηκόντων νὰ φανερωθῇ ἢ διαγωγὴ του με καλὰς ἀποδείξεις πρὸς τε τὴν Πόρταν καὶ πρὸς τὴν προστάτιδα δύναμιν καὶ νὰ ἐξωσθῇ. Ἀφοῦ δὲ ἐξωσθῇ νὰ ἔχη τὴν ἀδειαν νὰ κατοικήσῃ εἰς ὅποιον μέρος τῆς Βλαχίας θελήσει, ἄνευ τοῦ νὰ δύναται ποτε νὰ ἐκπατρισθῇ, διὰ νὰ μὴν ἀποξενώσῃ ἐπομένως καὶ τὴν ἀπόλασίν του καὶ ζημιωθῇ τὸ συνάλλαγμα τοῦ τόπου, ὡς προδιέτρεχε. Ὅποια δὲ ἔσονται τὰ χρέη του, ὅποια τὰ δικαιώματά του καὶ ἐξειδικασμένα συμφέροντα, καθάπερ καὶ τῶν ὑπ' αὐτόν, θέλουσι φανῆ εἰς ἰδιαιτέραν ἔκθεσιν, καθ' ἣν προσδιορισθῆσεται νέος διοργανισμὸς διοικητικοῦ συστήματος καὶ προσδιωρισμένος μισθὸς ἐκάστου ἐπαγγελματικοῦ, ἀνάλογος μετὸν βαθμὸν καὶ τὴν ἐνασχόλησιν αὐτοῦ.

ιε-ον. Ὅλα τὰ ἱράδια τῶν ὀφφικίων τῆς Βλαχίας νὰ καταργηθῶσιν ἐν γένει, διότι ὄντος τούνευθεν διαφορετικοῦ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς διοικήσεως, ἔσονται διαφορετικὰ καὶ τὰ ὑπουργήματα καὶ κατὰ μέρος καὶ αἱ ὀνομασίαι των. Ὅσοι δὲ δουλεύσωσι τὸν τόπον ἐν ὀποιδῆποτε ἐπαγγέλματι, εἴτε πολιτικῷ εἴτε στρατιωτικῷ, νὰ πληρωθῶσι με μηνιαῖον μισθόν, ἄνευ τοῦ νὰ ἀποβλέψωσι πλέον εἰς ἰδιαιτέρους προσόδους, ἐξ ὧν ἀνεφύησαν αἱ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν αὐξηθηῖσαι ἀδικίαι καὶ ἀρπαγαί. Ὅσοι δὲ ἔννομοι καὶ παλαιόθεν τεταγμένοι πρόσοδοι τινῶν τοιούτων ὀφφικίων, ὡσαύτως καὶ ὅσοι ἄλλαι ἤθελον ἐφευρεθῆ ἄνευ τοῦ νὰ προάξωσι βλάβην καὶ δυσκολίαν εἰς τὸ κοινόν, νὰ παραδοθῶσι μετὰ καὶ ἄλλων τοιούτων κοινῶν ἐγνωσμένων ἤδη προσόδων εἰς ἰδιαιτέρας συστηθησομένην κάσαν καὶ λεγομένην τοπικὴν κάσαν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν κοινοτήτων, διὰ τὰ ἐξοδεύονται

ἐκεῖθεν εἰς ὅσα πρὸς πολιισμόν καὶ ἀφευκτον ἀνάγκην τοῦ τόπου, καθάπερ καὶ περὶ ταύτης τῆς κάσας ἐν ἐκτάσει θέλει ὀμιληθῆ εἰς τὴν ἀνωτέρω ρηθεῖσαν ἔχθεσιν τοῦ διοικητικοῦ συστήματος.

ιστ-ον. Νὰ εἶναι χρέος καὶ τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ ὑπηκόου τὰ νὰ σεβασθῶσι καθ' ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα καθήκοντα τὸν ἱερατικὸν κλῆρον, ὅστις εἶναι διὰ βίου ἀδιάσειστος, καὶ τότε μόνον νὰ ἐξωσθῆ ἡ μητροπολίτης, ἡ ἐπίσκοπος, ὅταν ἐκκλησιαστικῶς ἀποδειχθῆ σφαλματίας, γενομένης τῆς ἐκλογῆς εἰς ἄλλον, καθάπερ ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ κατὰ τοῦ τε τοπικοῦ καὶ ἀρχαίου καταστήματος καὶ χωρὶς νὰ τολμήσῃ οὐδεὶς νὰ πνεύσῃ εἰς παραμικρὰν δωροδοκίαν, ἐξ ἧς εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐνέπεσον αἱ ἐπαρχαὶ εἰς ἀπειρα χρέη κατὰ καιρούς.

ιζ-ον. Νὰ ἔμβῃ εἰς καλὴν εὐταξίαν καὶ ὁ ἱερατικὸς διοργανισμὸς, δηλαδὴ οὐ μόνον νὰ χειροτονῶνται οἱ ἱερεῖς κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν περὶ τούτων χρυσοβούλλων, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκωνται εἰς σχολεῖα ὅσα ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ἐνορίας των, καθάπερ εἶχε γίνεῖ ἔναρξις περὶ τούτου παρὰ τοῦ νῦν πανιερωτάτου μητροπολίτου μας κῦρ Διονυσίου ἐν τῷ Αὐγαύστῳ τοῦ 1819 καὶ οὕτως ἀποκαθιστάμενοι ἱερεῖς νὰ πληρώσωσι μὲν καὶ αὐτοὶ μικρὸν τι, ὡς εἴθισται, καὶ μόνον εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς ἐπαρχίας εἰς ἣν ἤθελον ὑποτάσσονται, νὰ λάβωσιν ὅμως τὰς ἀναγκαίας περιποιήσεις ἀπὸ μέρους τῶν ἐγχωρίων διὰ νὰ ἐκτελέσωσι μετὰ πάσης ἀνέσεως καὶ εὐχαριστήσεως τὰ ἱερά καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός των καθ' ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην ἐκκλησιαστικὴν ἀπαιτήσιν. Ἡ δὲ μητρόπολις καὶ ἐπισκοπαὶ ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων των νὰ ὀφείλωσι νὰ βαστοῦν σχολεῖα τῆς ἐθνικῆς διαλέκτου εἰς ὅλα τὰ καθηλῆκια τῆς ἐπαρχίας ἐκάστης, καθάπερ καὶ περὶ τούτου ὁ αὐτὸς πανιερώτατος μητροπολίτης μας εἶχεν ἐκδώσει ἰδιαίτερον ἐκκλησιαστικὸν διοργανισμὸν. Ἄλλὰ καὶ περὶ τούτων καὶ ἄλλων τοιούτων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐναγομένων θέλει γίνεῖ ἰδιαίτερα ἔχθεσις παρὰ τοῦ ἰδίου κλήρου εἰς ἣν νὰ προσδιορισθῶσιν ὅσαι ἀπαιτούμεναι θεωρίαι, πρὸς ἀφευκτον διατήρησιν τῆς θρησκείας, πρὸς καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ πρὸς φωτισμὸν τῆς ὀρθοδοξίας εἰς ὅλον τὸ γένος τοῦ βλαχικοῦ ὀρίζοντος.

ιη-ον. Δι' ὅλα τὰ ἐν τῇ Βλαχίᾳ μοναστήρια ἐν γένει νὰ διορισθῶσιν ἐπίτροποι ὁ μητροπολίτης τοῦ τόπου ὁ καὶ πρῶτος, καὶ τινες ἐκ τῶν εὐποληπτῶν ἀρχόντων, καὶ ἐξ αὐτῶν τῆ εἰδήσει τῶν εἰρημένων, τὰ μὲν ξένα νὰ διοικῶνται μὲν ὑπὸ ἡγουμένων στελλομένων παρὰ τῶν κάτω μοναστηρίων κατὰ τὸ σῆθηες. Οἱ τοιοῦτοι ὅμως νὰ μὴ νέμωσιν τὰ ἱράδια, παρὰ νὰ πληρώνωνται μὲ μνηναῖον μισθόν. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν κατ' ἔτος προσόδων των νὰ σταλῶσι καὶ εἰς τὰ κάτω μοναστήρια τὸ ἐγκριθησόμενον τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, νὰ πληρώνωνται οἱ μισθοὶ τῶν ἡγουμένων, τὰ ἔξωδα τῆς ἐκκλησίας, αἱ διορθώσεις τῶν κτιρίων καὶ ὅσα περισσεύωσι νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν παρὰ τοῖς ἐπιτρόποις διορισθησομένην ἰδιαίτεραν ἐκκλησιαστικὴν κάσαν μὲ ἐνυπογράφους λογαριασμοὺς. Τὰ δὲ ἐλεύθερα καὶ μὴ προσηλωμένα τοπικὰ μοναστήρια νὰ διοικῶνται μὲν καὶ αὐτὰ ἀπὸ ἡγουμένων διορισμένων τῆ ἐκλογῆ τῶν ἐπιτρόπων κατὰ τὰς διατάξεις τῶν κτητόρων αὐτῶν τῶν μοναστηρίων, νὰ πληρώνωνται ὅμως καὶ αὐτοὶ μὲ μνηναῖον μισθόν, καὶ ὁμοίως ἐξ ὅλων τῶν προσόδων, ἀφοῦ ἀναπληρωθῶσι κατ' ἔτος ὅσαι αἱ διαταγαὶ τῶν

κτητόρων ἤθελον περιέχει τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα τῆς ἐκκλησίας, αἱ κατ' ἔτος ἐπιδιορθώσεις, ὅσα περισσεύσωσι νὰ κρατηθῶσιν εἰς τὴν αὐτὴν κάσιν, ὡσαύτως μὲ ἐνυπογράφους λογαριασμούς. Οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι νὰ διορίσωσι καὶ εἰς ὅλα τὰ τοιαῦτα μοναστήρια λογοθέτας μισθωτοὺς, οἵτινες νὰ βαστάξωσι σειρὰν λογαριασμῶν καὶ κώδικας τοῦ μοναστηρίου εἰς ὅπερ ἕκαστος ἤθελεν διορισθῆ, ἐκ δὲ τῶν συναχθησομένων εἰς ταύτην τὴν κάσιν γροσίων τῇ εἰδήσει τῶν ἐπιτρόπων νὰ βοηθηθῶσι ὅσαι πτωχαὶ ἐκκλησίαι δὲν ἤθελον ἔχει κατάστασιν νὰ βασταχθῶσι, νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ χρονικὰ ἔξοδα τῶν στρατιωτικῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἂν περισσεύσωσιν ἀκόμη, μὲ γενικὴν συνδιάσκεψιν τῆς διοικήσεως τοῦ κλήρου καὶ τοῦ ἀρχοντικοῦ καταλόγου, νὰ ἐξοδευθῶσιν εἰς ὅσα φιλοκαλίας ἔργα ἀποδειχθῶσι προσφύεστερα καὶ εὐλογώτερα κατ' ἐκείνας τὰς περιστάσεις.

Ιθ-ον. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν πέντε χρόνων τῆς ἀσυδοσίας, γινομένης διαίτης, συνισταμένης παρὰ τοῦ μητροπολίτου, ἐπισκόπων, τῶν ἐν τῇ καθεδρευούσῃ πόλει ἀρχόντων καὶ τῶν ἔξωθεν σταλησομένων ἀρχόντων δεπουτάτων ἀφ' ἑκάστου καδηληκίου καὶ ὀρασίου, νὰ προσδιορισθῆ τὸ ἐν τῇ Βλαχίᾳ δόσιμον τῆς τσάρας κατὰ κεφαλὴν καὶ διηρημένον εἰς τρεῖς τάξεις ἀνθρώπων καὶ εἰς τρεῖς ἐνιαυσίους ἀποτίσεις, ἀνάλογον δὲ τῇ καταστάσει τῶν κατοίκων καὶ ταῖς τοπικαῖς ἀνάγκαις. Μὲ αὐτὸ τὸ δόσιμον καὶ μὲ ὅσαι ἄλλαι ὑπάρχουσι κατ' ἔτος τοπικαὶ πρόσοδοι, οἷον τὰ πέντε ρουσσουμάτια καὶ τὰ μπρεσλικὰ (περὶ ξένων δὲν γίνεται ὁμιλία, διότι ὄντες καὶ αὐτοὶ κατὰ κεφαλὴν ἔπεται νὰ συμπεριληφθῶσι εἰς τοὺς λοιποὺς δασμοφόρους τῆς τζάρας) νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ κατ' ἔτος καὶ κατὰ συνθήκην διδόμενα εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὰ τῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς τοῦ τόπου, οἱ τοπικοὶ λουφέδες τῶν δουλευόντων εἰς διάφορα τοπικὰ ὑπουργήματα, τὰ ἰνάμια τῶν ποστῶν καὶ τὰ τετριμμένα ἔξοδα τῆς βιστιαρίας συμποσούμενα δὲ εἰς ὀλίγην ἐνιαύσιον ποσότητα γροσίων νὰ προσδιορισθῶσι καὶ τὰ χρέη τῶν χωρίων εἰς τε τὴν συλλογὴν τῆς ἐθνικῆς φρουρᾶς καὶ εἰς τὴν παρ' αὐτῶν ἀπαιτηθησομένην ἐκπλήρωσιν τῆς οἰκονομίας αὐτῆς καὶ οὕτω νὰ λάβῃ ὁ τόπος καὶ τὸν κατὰ τοῦτο καλὸν διοργανισμόν του.

Κ-ον. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς αὐτῆς τριετοῦς ἀσυδοσίας νὰ προσδιορισθῆ καὶ ἡ κλάκα τῶν λακουϊτόρων πρὸς τοὺς κυρίους τῶν ὑποστατικῶν εἰς ἅπερ κατοικοῦσι καὶ τρέφονται μὲ τὰ ζῶα των εἰς 14 ἡμέρας, ἀντὶ τῶν εἰθισμένων δώδεκα, ὡς πρὸς αὐτοὺς μὲν μετὰ πολλῆς συγκαταβάσεως ἀνάλογον τῇ ἐκτάσει καὶ ἀφθονίᾳ ἃς νέμονται εἰς τὰ εἰρημένα ὑποστατικά, πρὸς δὲ τοὺς κυρίους παραμυθητικώτατον καὶ τῷ ὄντι ἐν δίκαιον ὅπου πρέπει νὰ τὸ ἔχωσι, ὡς μᾶλλον ζημιούμενοι κατὰ μέρος ἐκ τῆς κατοικίας τῶν ἐγχωρίων των, παρὰ ὠφελούμενοι, ἀναλόγως τῇ ἐκτάσει τῶν κάμπων ὅπου κατέχουσι τὰ ζῶα τῶν εἰρημένων.

κα-ον. Ὅσοι διαβάται ἤθελον διέλθῃ ἀπὸ τὰ χωρία, εἴτε Τοῦρκοι, εἴτε ἐντόπιοι, εἴτε ξένοι καὶ ὅποιασδήποτε τάξεως ἄνθρωποι εἴτε ἐπαγγελματικοί, εἴτε ἰδιαιτέροι νὰ μὴ τολμήσωσι νὰ προξενήσωσι παραμικρὸν ἔξοδον εἰς τὰ χωρία, ἢ λαμβάνοντες ἄλογα ἀπὸ τὰ χωρία, ἢ ζητοῦντες φαγί, χορτάρι, κριθάρι καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὡς καταχρηστικῶς εἴθιστα, ἀλλ' ὅλοι οἱ τοιοῦτοι, ὅπου καὶ ἂν

κονεύσωσι, νὰ πληρώσωσι τὰ πρὸς ἀνάγκην των, καὶ μάλιστα εἰς ὅσα χωρία ἡ δρόμους ἤθελον εἶναι χάνια, νὰ κονεύσωσιν εἰς τὰ χάνια, χωρὶς νὰ τολμήσωσι νὰ ἔμβωσι εἰς οἴκους ἐγχωρίων, διότι καθ' ὅσα γνωρίζομεν παραδείγματα τὰ τοιαῦτα ἔξοδα ἠφάνισαν τοὺς ἐγχωρίους, συμποσούμενα κατ' ἔτος πολλακίς πλεῖω καὶ αὐτῶν τῶν εὐτάκτων δοσιμάτων.

κβ-ον. Ὁ διοργανισμὸς τῶν ποστῶν τῆς τζάρας νὰ λάβῃ τελείαν μεταποίησιν ἀπὸ τὸν ἤδη τρέχοντα, διότι ὡς τρέχει δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐν ἐπιζήμιον βάρος διὰ τοὺς ἐγχωρίους πληρώνοντας ἱκανὴν ποσότητα γροσίων κατ' ἔτος, καὶ συμφέρον κατ' ἐξοχὴν πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ πρὸς χάριν τοῦ τυχόντος. Διὸ καὶ λέγομεν νὰ γίνωσι πολλοὶ οἱ κοντρακτίζηδες ἀντὶ ἑνός, δηλαδὴ νὰ λάβωσι ἢ ἀπὸ μίαν πόσταν ἢ ἀπὸ ἓνα ὀλόκληρον δρόμον ἢ καὶ περισσοτέρους, καὶ ἐν διαστήματι τοῦλάχιστον δέκα χρόνων ὑποχρεούμενοι νὰ βαστάξωσι ἰδίαις δαπάναις ὅσα ἄλογα ἐγκριθῶσι κατ' ἀνάγκην πρὸς χρῆσιν τῆς διοικήσεως, διὰ νὰ πηγαίνῃ καὶ νὰ ἐπιστρέφῃ ἢ πόστα τακτικῶς δις τῆς ἐβδομάδος, δι' ἧς νὰ ἀναπληρωθῇ ἢ ἀναγκαῖα ἀλληλογραφία τῆς διοικήσεως μετὰ τῶν καθηληκίων καὶ σκέλλων τῶν συνόρων. Πανταχοῦ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ στέλλωνται καὶ τὴν καθεκάστην εὐτακτοὶ ταχυδρόμοι, εἰς μὲν τοὺς μεγάλους δρόμους ἀνὰ τρεῖς, εἰς δὲ τοὺς μικροὺς ἀνὰ δύο. Ὡσαύτως καὶ πρὸς τρεῖς σταφέτες τὴν καθεκάστην εἰς ἕκαστον δρόμον καὶ ἡ διοικήσεις νὰ τοὺς ἐγχειρήσῃ εἰς κάθε πόσταν δι' ὅσον ἀριθμὸν ἤθελον συνάψει πρὸς τῇ συνηθισμένην πασοῦνα τοῦ καλοκαιρίου καὶ πρὸς τρία ἀμάξια χορταρίου μασούρας καὶ πρὸς τρία μεγάλα κοιλά κριθαρίου δι' ἕκαστον ἄλογον, ἄνευ πληρωμῆς, (τῶν ὁποίων ἡ προμήθεια εἶναι εὐκόλος διὰ τὴν διοίκησιν, διότι καθ' ὃν τρόπον ἤθελε κατορθώσῃ τὴν τούτων στρατιωτικὴν προμήθειαν, κατὰ τὸν αὐτὸν θέλει ἀναπληρώσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάγκην, συμπεριλαμβάνουσα τὴν εἰς τὸ ὄλον τῆς διατάξεως, εἴτε ἀναλογίας μεθόδῳ εἴτε κοντράκτω). Ὡσαύτως νὰ τοῖς πληρώσῃ ἐκτάκτως κατὰ μῆνα καὶ τὰ λεγόμενα ἰνάμια, εἰς μὲν τὰς τῆς γενικῆς ἀλληλογραφίας ἀποστολὰς καὶ σταφέτας πρὸς δέκα παράδες τὴν ὥραν διὰ τὸ ἄλογον καὶ πρὸς ἓν γρόσιον τῷ σουρουτζῇ διὰ τὴν πόσταν, εἰς δὲ τοὺς ταχυδρόμους τὰ διπλά. Νὰ τοῖς δοθῇ κατ' ἔτος καὶ ἓνας προσδιωρισμένος ἀριθμὸς καρουτζίων, ἀναλογούμενος πρὸς ἓν καρούτζι εἰς τὰ τέσσερα ἄλογα, καὶ νὰ τοῖς ἐγχειρήσῃ κατασκευασμένους καὶ τοὺς μενζιλιχανέδες, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ διορθώνωνται ἀπὸ τὰ πέριξ χωρία, μὲ πολλὴν προσοχὴν τῆς ἐξουσίας, διὰ νὰ [μῆ] συμβῇ οὔτε βάρος, οὔτε κατάχρησις. Ὅσα δὲ ἀναγκαῖα τῶν ποστῶν, οἷον ἐπιστάται, σουρουτζῆδες, ροτάρηδες, γραφεῖς, χάμουρα καὶ ἄλλα τακῆμια νὰ εἶναι εἰς λογαριασμὸν τῶν κοντρακτίζηδων, οἷτινες ἂν θελήσωσι νὰ βαστάξωσι καὶ περισσότερα ἄλογα πρὸς χρῆσιν τῶν διαβάτων νὰ ἔχουσι τὴν ἄδειαν. Τὴν τῶν τοιούτων ὅμως περιττευόντων προμήθειαν ἐκάστου εἴδους ἀναγκαίου νὰ τὴν οἰκονομήσωσι ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ νὰ πληρώνωνται παρὰ τῶν διαβάτων πρὸς εἴκοσι παράδες διὰ τὸ ἄλογον εἰς τὴν ὥραν καὶ πρὸς ἓν γρόσιον ἄλλιν διὰ τὸν σουριτζῆν εἰς τὴν πόσταν. Νὰ τοῖς δοθῇ καὶ τὸ ἔκπαλαι ἐγνωσμένον εἰς τὴν Βλαχίαν προνόμιον τοῦ νὰ ἀναδεχθῶσιν οἱ διάδοχοί των τὰ εὑρεθησόμενα ἄλογα εἰς κάθε πόσταν (ἐκτὸς τῶν περιττευόντων ἀπὸ τὴν γενικὴν διάταξιν) μὲ τὴν προσδιορισθησομένην παρὰ

τῆς διοικήσεως τιμὴν, διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃσι καμίαν ζημίαν ἐκ τῆς σποράδην ἄλλως γενησομένης πωλήσεως.

κγ-ον. Ἐλευθέρως νὰ συστηθῶσι, τῇ μόνῃ συναινέσει τῆς διοικήσεως, καὶ ὅσοι φάμπρικαι ἤθελον ἀποδειχθῆ γενόμεναι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ τόπου, τοῦτο μὲν ὡς μὲ ὀλιγωτέραν τιμὴν προσφέρουσαι τὰ ἐξ αὐτῶν ἐξαγόμενα πρὸς χρῆσιν καὶ οἰκονομίαν τῶν κατοίκων, τοῦτο δὲ καὶ κωλύουσαι τὴν ἐξαγωγήν τοῦ ἐν τῷ τόπῳ περιφερομένου νομίσματος. Δι' ὅσα δὲ ἐξαγόμενα ἐκ τῶν τοιούτων φαβρίκων ἔρχονται ἀλλαχόθεν εἰς τὸν τόπον, μὲ τὸ νὰ μὴν ἡμπορῇ ἡ διοίκησις νὰ προσθέσῃ κατὰ μέρος ἀνάλογον τὸ βάμα, ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰσαγωγήν των, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ὠφεληθῇ ἡ πρόσδοσις τοῦ τόπου προσφυῶς ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πραγματευόμενοι εἶναι σχεδὸν ὅλοι σούδετοι, καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν συνθηκῶν ἔχουσι νὰ πληρώσωσι μόνον πρὸς τρία τὰ % ὡς προείρηται, διὰ τοῦτο ἀπολύτως ἡ διοίκησις νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀλλαχόθεν εἰσαγωγήν τῶν τοιούτων πραγμάτων εἰς τὸν τόπον, ὥστε οὐ μόνον νὰ ὠφεληθῇ καὶ κατὰ τοῦτο ὁ τόπος, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναγκασθῶσιν οἱ κάτοικοι εἰς τὸ νὰ ἐνασχοληθῶσι καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ νὰ προάξωσι τὴν πρόοδον αὐτῶν.

κδ-ον. Ἐκτὸς μαλάγματος, ἀργυρίου, ἄλατος καὶ κατρανίου, ἐλευθέρως νὰ δουλεύσωσι τὴν ἐξαγωγήν τῶν μετάλλων καὶ ἄλλων εἰδῶν προϊόντων τῆς βλαχικῆς γῆς, εἴτε οἱ καθ' αὐτὸ κύριοι τῶν ὑποστατικῶν, εἴτε οἱ ἀρενθάσηδες, ὅπου ἤθελον συμφωνήσῃ μετ' αὐτῶν, ἔχοντες καὶ εἰς αὐτὰ ἐλεύθερον τὸ ἐμπόριόν των, ὡς εἴθισται καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ νὰ πληρῶνωσιν εἰς τὸ φίσκον τῆς τοπικῆς προσόδου τὴν ἀποδεκάτωσιν τῆς ἐξαγωγῆς εἰς τὸν τόπον, εἴτε εἰς ὕλην, εἴτε εἰς χρήματα, καθάπερ ἤθελον συμφωνήσῃ μετὰ τῆς διοικήσεως. Ἐξαίρουνται δὲ τὰ ἀνωτέρω τέσσαρα εἶδη, τὰ μὲν πρῶτα δύο ὡς ἀναγόμενα μόνῃ τῇ ἐντοπίᾳ διοικήσει κατὰ τὰ περὶ τούτων διάφορα ἐγνωσμένα δικαιώματα. Καὶ ἡ διοίκησις τῆς Βλαχίας μὴν ἔχουσα τὴν πρερογατίβαν τοῦ νὰ κόψῃ καὶ νόμισμα τοῦ τόπου, ἔπεται ἐπομένως νὰ μὴν ἔχῃ καὶ τὴν χρῆσιν. Τὰ δὲ δεύτερα, ὡς ἔκπαλαι ἀποκαταστηθέντα τοπικὴ πρόσδοσις, δηλαδὴ τὸ ἄλας εἰς τὰς ὄκνας καὶ τὸ κατράνι εἰς τὰ βάματα. Ὅσοι δὲ ἤθελον ἀπολαύσει προνόμια τοῦ νὰ ἔχωσι ἐλεύθερα πηγὰδια κατρανίου εἰς τὰ ἴδια ὑποστατικά των καὶ ἰδίαις δαπάναις δουλουόμενα, τὰ ὅποια συνήθως δίδονται εἰς πολλοὺς λόγῳ τινὸς ἀμοιβῆς, νὰ εἶναι ὑπόχρεοι εἰς τὸ νὰ μὴ πωλήσωσι οὐδέποτε τὸ κατράνι των μὲ ἐλαττωτέραν τιμὴν ἀπὸ ὅσην ἤθελον τὸ πωλήσει οἱ κοντρακτίζηδες τῶν βαμάτων, διότι ἄλλως ζημιοῦται ἡ τοπικὴ πρόσδοσις.

κε-ον. Ὅσοι εὐγενεῖς τοῦ τόπου, τόσον αὐτόχθονες ὅσον καὶ ξένοι, πολιτογραφηθέντες καὶ κατὰ διαφόρους λόγους καὶ διάφορα δικαιώματα ἀναγνωρισθέντες ὡς ἐντόπιοι, ὡσαύτως καὶ ὅσοι ἄλλοι πάσης τάξεως ἄνθρωποι ἔχουσι τοπικὰ προνόμια, ἐγνωσμένα διὰ τε τὴν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπικύρωσιν αὐτῶν καὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητα, νὰ τὰ νέμονται ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀκεραιότητι. Νὰ καταργηθῶσιν ὅμως ἐκ τούτων οὐ μόνον αἱ μεσολλαβοῦσαι καταχρήσεις, ἀλλὰ καὶ κάθε τρόπος ὅστις ἤθελον ἀποδειχθῆ ἱκανὸς τοῦ νὰ προάξῃ τὴν κατάχρησιν.

κστ-ον. Οἱ ἀπ' ἄντικρυ τοῦ Δουνάβεως Τοῦρκοι πραγματευταὶ διερχόμενοι εἰς τὴν Βλαχίαν νὰ ἔχωσι διαβατήρια ἐγγραφα τῶν καπουκεχαγιάδων τῶν σερχα-

τίων, τὰ ὁποῖα θέλουσι τοῖς δοθῆ ὅτε οἱ εἰρημένοι καπουκεχαγιάδες ἤθελον πληροφορηθῆ περὶ τῶν ὑποθέσεων των καὶ ἤθελον ἐξασφαλισθῆ περὶ τῆς διαγωγῆς των.

κζ-ον. Νὰ συστηθῶσι λαζαρέτα εἰς τὰς διαβάσεις τοῦ Δουνάβεως, εἰς τῶν ὁποίων τοὺς νόμους καὶ διατάξεις νὰ ὑπόκεινται ἀπαραμειώτως καὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως ὅλοι οἱ ἀπ' ἀντικρυ διελευσόμενοι εἰς Βλαχίαν Τούρκοι καὶ πάσης ἄλλης φυλῆς ἄνθρωποι.

κη-ον. Μόνον εἰς Βουκουρέστι καὶ εἰς Κραγιώβαν νὰ εἶναι μπεσλι ἀγάδες μὲ μερικὰ νεφέρια, εἰς δὲ τὰ καθηλῆκια νὰ λείψωσι διόλου. Νὰ δοθῶσι δὲ παρ' αὐτῶν τῶν δύο μπεσλι ἀγάδων ὑπὸ τὰς προσταγὰς τῶν διοικήσεων τῶν καθηλῆκίων πρὸς δύο τρία νεφερία των, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ φέρωσιν αἱ διοικήσεις εἰς τὴν κρίσιν Τούρκους καὶ νὰ παιδεύσωσιν ἀτακτοῦντας Τούρκους.

κθ-ον. "Ὅσοι Τούρκοι διαβάται ἢ πρὸς καιρὸν πραγματευταί, εὐρισκόμενοι εἰς τὸν τόπον, ἤθελον ἀτακτῆσαι κατὰ τι νὰ κρίνωνται εἰς τὰ κριτήρια τῆς Βλαχίας, νὰ ὑπόκεινται εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου καὶ νὰ λάβωσιν ἐπομένως παρὰ τῆς διοικήσεως τὴν ἀνάλογον ποινήν, εἰς μὲν τὰς δύο πόλεις Βουκουρεστίου καὶ Κραγιώβας διὰ τῶν ζαμβίτων Τούρκων εἰς δὲ τὰ ἔξω θέματα διὰ τῶν ὑπὸ τὰς προσταγὰς τῶν ἐκεῖσε διοικήσεων Τούρκων νεφερατίων, ὡς εἶρηται.

[Decembrie, 1822]

Memoriu

Țara Românească, cu toate că în războiul trecut de șase ani putem spune că a avut pagube materiale, pierzînd un mare număr de vite din pricina transporturilor făcute fără orînduială și în scop de jaf, mai ales din cauza că nu avea nici o rînduială în cîrmuirea ei din pricina neconținutelor neînțelegeri care au avut loc, ea a fost totuși scutită de scoaterea din țară a banilor pe care o practica mai ales fosta cîrmuire străină. Ea a beneficiat nu mai puțin și dintr-o anume categorie de produse vîndute (numite ale capanului, de la care chiar cu sprijinul cîrmuirii și prin punerea în mișcare a felurilor mijloace, vînzătorii nu se bucură de obicei decît de un mic cîștig) astfel încît ajunsese în privința banilor să fie fericită, umplîndu-se de o sumă așa de mare de bani, încît niciodată nu avusese o mai mare înlesnire în valutele ei.

Aflîndu-se într-o situație bănească atît de bună după sfîrșitul războiului, pentru ca să se facă și mai fericită, după spiritul de atunci al locuitorilor, ea nu avea nevoie de altceva decît de păstrarea drepturilor ei pămîntene, prevăzute în tratat, precum și de scutirea de dări, hotărîtă prin același tratat, potrivit căruia, fiind cîrmuit în deplină liniște, poporul să nu se ocupe decît de refacerea fericirii sale materiale de mai înainte, adică de înmulțirea vitelor sale și prin urmare să se folosească cît mai mult de produsele sale agricole, singurul lucru care alcătuiește în chipul cel mai strălucit fericirea Țării Românești. Zicem mai fericită, fiindcă în mod firesc atunci s-ar fi bucurat în același timp de ambele fericiri, care îmbogățesc o țară, adică și de cea materială și de cea bănească.

Dar din nenorocire deși lucrurile au fost aduse la starea lor de mai înainte prin organizarea din nou a cîrmuirii, urmarea nu a fost decît o cumplită golire și despuiere a țării de starea ei bănească, cu toate că starea ei materială era îmbelșugată. Aceasta din urmă a venit în chip firesc fiindcă, domnind pacea, transporturile se făceau mai mult sau mai puțin în liniște. Dar niciodată starea materială nu a putut să îmbunătățească și starea ei bănească, din pricina îngrădirilor meșteșugite în multe feluri ale negoțului pentru a mulțumi așa zisele capane pentru Constantinopol și pentru folosul propriu al cîrmuirii și din pricină că, bogăția materială, după cum știm, cînd survin greutăți pentru transformarea ei în bogăție bănească, devine cu totul nefolositoare pentru valuta obștească a unei țări.

O dovadă îndeajuns a acestei goliri și despuieri a țării de avutul ei bănesc arătată pe scurt, credem că este scurta socoteală dată anul trecut, 1820, la ambasada rusă din Constantinopol, în care se învederează în chip matematic că moneda scoasă din țară întrece pe cea introdusă cu 7 000 000, ba chiar și mai mult, pe an, atunci cînd poruncile sînt împlinite cu rînduială. Însă, dacă va adăuga cineva cîte se iau și peste rînduială și pe ascuns de către cîrmuire și de către cei din jurul ei, adică organul de căpetenie al înstrăinării valutei țării, desigur nu greșește dacă adaugă încă pe atît, fără a umfla de loc. Și astfel se dovedește că, socotind cele luate cu chip de rînduială Țara Romînească a fost despuiată cu 63 000 000 în acest timp de nouă ani de pace. Adăugînd și cele luate peste rînduială, cum s-a spus, se ridică la peste 120 000 000. Dacă de atunci lucrurile ar fi avut altă înfățișare, desigur această sumă ar fi circulat în țară pînă acum și nu numai valuta obștească nu ar fi încercat nici cea mai mică greutate, ci s-ar fi refăcut și mulți din oamenii bogați ai țării, din bunăvoința cărora știm că purced în toate țările comorile iubirii de frumos și deci dezvoltarea culturii națiunilor.

Din acestea reiese că nenorocirea cea mai mare a Țării Romînești, zicem acea care a pricinuit despuierea ei de bani, nu provine decît de la unele cauze premergătoare, care determină să crească exportul valutei în circulație mai mult decît importul banilor care intră în țară din altă parte. Aceste cauze nu sînt altele decît acelea care sînt arătate pe scurt mai jos. Adică: 1) restrîngerea de la sine a negoțului, care se face din cauza nevoilor capanului; 2) stăpînirea totală a mănăstirilor străine în Țara Romînească; 3) cîrmuirea străină cu cei din jurul ei, care de drept înstrăinează cîștigul ei bănesc aflat în circulație; 4) cîștigul cîrmuirii de la toate rusumaturile, mai ales de la vămi și de la schele, din cauza cărora se împiedică în parte negoțul slobod; 5) imposibilitatea practicării necesare a meseriilor, pe care, chiar dacă unii din cînd în cînd au încercat să le practice le-a fost cu neputință să se mențină din cauza nestatorniciei cîrmuirii și din cauza rușfeturilor luate de la ei și; 6) organizarea cu totul sucită a sistemului cîrmuitor din Țara Romînească, care, cu toate orînduirile bune scrise și făcute după tratate, cu toate feluritele porunci date în răstimpuri,

nu tinde decît să dea loc în fel și chip la nedreptăți și jafuri, din cauza cărora națiunea decade și materialicește și moralicește în loc să se cultive pentru mărirea fericirii poporului; iar poporul zi de zi se prăpădește în toate felurile.

Dar toate acestea erau vrednice de luat în samă numai pînă în epoca în care, împotriva tuturor așteptărilor, a izbucnit și răzvrătirea în Țara Românească. Acum este nevoie de o mai mare băgare de seamă, fiindcă micșorîndu-se starea materială a Țării Românești poporul a fost împins la o deznădăjduire și mai mare. Aceasta a dat curaj oamenilor să fie slobozi eugetători, aproape fără sfială, încît o mică nemulțumire poate să-i împingă pe mulți la multe fapte necuviincioase. În felul acesta s-au schimbat împrejurările în toate privințele. Unii spun și susțin că acei care au pornit răzvrătirea nu ar fi avut înlesnire în încercarea lor dacă nu găseau un popor adînc mîhnit de multe nedreptăți și jafuri. Alții socotesc că acest popor fiind măcelărit după aceea de către turci și fiind despuiat în diferite feluri, nu numai că s-a întors la supunerea lui dinainte, dar s-a și căit în așa fel, încît este cu neputință de acum înainte să pornească la o altă răzvrătire.

Pornind de la aceea că și nația Țării Românești este alcătuită din oameni și că oamenii au în chip firesc simțul greutății și ușurării, sîntem de aceeași părere cu prima presupunere; și mai adăugăm că la prea adevărata lui mîhnire a contribuit nu puțin și făgăduiala dată de căpetenie că va jefui și va hrăpi averile celor mai bogați; fiindcă după cum știm îndeajuns din mai multe pilde, ridicarea armelor de către romîni nu poate fi socotită altfel decît războiul săracilor împotriva celor socotiți bogați, și nu o cerere cu arma în mîină a drepturilor naționale și a încetării nedreptății. Mai ales în toată această vreme a istoriei noastre, pricinuitoare de multe dureri, am văzut că este învederat progresul celei dintîi presupuneri către o astfel de ascuțime, încît a doua părere ajungea să nu semene nici măcar cu un pretext. Cu a doua nu numai că nu sîntem de acord, dar avem curajul să spunem că fără îndoială acest lucru cere băgare de seamă și bună chibzuire, fiindcă desigur se mai găsește în Țara Românească duhul răzvrătirii și al nesupunerii. Motivele cunoscute pentru aceasta se arată pe scurt aici.

Locuitorii de rînd ai Țării Românești sînt fricoși și foarte incuți, ca unii ce duc o viață țărănească simplă de tot; dar ei nu sînt lipsiți de duhul firesc, Au ca ceva firesc din naștere și din creșterea lor nedreptatea și cruzimea, fiindcă așa este și sistemul de organizare al cîrmuirii Țării Românești sub care au învățat să fie supuși. Deci, după cum știu să nedreptățească și să fie cruzi față de alții, tot așa simt și cînd sînt nedreptățiți de alții sau se poartă alții crud cu ei. Este drept că au îndurat jugul ambelor acestor porniri neomenoase multă vreme neconținut și poate că mulți cunoscînd bine însușirea lor, spuneau că supunerea lor vine mai degrabă din frica lor firească decît din cunoașterea datoriei lor. Se poate să nu greșească acei care gîndesc așa. Dar, acești țărani nu știau că dacă se vor arăta odată nesupuși nu este cu putință să fie iarăși

aduși la supunere altfel decît cu cea din urmă pedeapsă hotărîită, adică prin mijlocirea celor mai puternice arme. Acum s-au obișnuit și cu aceasta și au pierdut teama lor de dinainte. Nu se mai tem de amenințări și de biciuiri, se tem numai de pedeapsa cu moartea. Ca unii ce cunosc bine nedreptatea, nu vor suporta să fie nedreptățiți cu nimic, iar împlinatorii din partea cîrmuirii fiind împinși de lăcomia lor firească se vor strădui să-i nedreptățească (fiindcă, oricum s-ar preface organizarea cîrmuirii, se vor putea micșora cu mult abuzurile, dar să fie cu totul dezrădăcinate nu este acum cu putință), dar și aceștia, ca unii ce sînt nedrepti și lipsiți de cultură morală pentru ca să se supună bunului simț, vor căuta să considere nedrepte chiar datorile lor obișnuite la care sînt supuși și așa se va primejdi sistemul despotic chiar dacă el ar ființa în deplină dreptate.

Mai este încă ceva care poate să contribuie mult la o nouă turburare și răzvrătire. Sînt foarte mulți oameni de o clasă superioară țăranilor care locuiesc la țară și la moșiile lor, însă sînt familiarizați acolo și cunoscuți peste tot. Toți aceștia, pentru folosul negoțului pe care îl fac și pentru nevoile lor personale, obișnuiesc să aibă legături foarte strînse cu frunțașii satelor și, avînd o mare influență asupra sufletelor lor, izbutesc totdeauna în scopurile lor. Acești frunțași iarăși, după un sistem tradițional, călăuzesc sufletele țăranilor în așa măsură și în așa bună înțelegere, încît știm bine că în multe împrejurări cîrmuirea a fost nevoită să întrebuițeze felurite mijloace ca să-i despartă, pentru a ieși adevărul la iveală dar n-a fost cu putință. Este însă și drept și în interesul țăranilor ca ei să fie legați printr-o astfel de credință față de frunțașii lor, fiindcă aceștia invocă totdeauna supărările și greutățile celorlalți cu toate că ei trag foloase mai ales din asemenea împrejurări, ca unii ce sînt și ei din fire nedrepti. Dar țăranii, deși cunosc măsura nedreptății lor, sînt mulțumiți și primesc totul cu plăcere, fiindcă sînt înlesniți la nevoile lor.

Datorită unui astfel de complex de legături și unui astfel de haos în ceea ce privește chipul de înțelegere al națiunii, cîrmuirea neînmarmată care patronază acel sistem pămîntean care a avut ființă și înainte, oricîți ar mulțumi, potrivit cu întinderea puterii sale, numărul celor nemulțumiți va fi desigur mare de tot. Oricît de drept s-ar purta în feluritele sale hotărîiri, acei care iubesc nedreptatea tot vor calomnia purtarea ei dreaptă. Deoarece numai prin mijlocul celor mai puternice arme se supune duhul răzvrătirii, pedeapsa este, precum s-a spus mai înainte, ceea ce poate împiedica pe răuvoitori să pornească la o nouă răzvrătire. Aceștia de obicei se simt îndemnați mai mult de simțămîntul de răzbunare, decît de mustrare de conștiință, cînd dacă s-ar gîndi mai bine și-ar da seamă că, călcînd sfintele datorii, pricinuiesc rău obștii întregi, nu numai unei părți.

Deci, deoarece a mai fost o răzvrătire, cît de ușor este să mai izbucnească alta, care să fie pregătită cu mijloace mai temeinice și să fie insuflată și de dorința de libertate și de jaf, căci în firea omului este dragostea de libertate

și de desfățare și mai ales la o astfel de națiune cu totul incultă și nedreaptă, care a pierdut cu totul, precum s-a spus, supunerea pe care o avea mai înainte față de bici și de despotism.

Deci, orice sistem politic oricât de drept ar fi aplicat este categoric primejdut. Pe lângă aceasta este primejduită averea locuitorilor Țării Românești, este primejduită și viața multora, fiindcă pe lângă lipsa lor de judecată se mai adaugă cu osebire răzbunarea, nedreptatea și jaful.

Din acestea reiese că dacă Țara Românească pînă la un moment dat pierduse numai starea ei bănească, în această împrejurare însă de prelungire a răzvrătirii și a năvălirii dușmănoase a turcilor, a pierdut în același timp și starea ei materială și pe cea morală. Starea materială, fiindcă în deobște și boierii și mănăstirile și boierinașii și oamenii tuturor claselor, pînă și poporul de jos, au fost despuiți de vite, zaherele și de toată cealaltă avere a lor mișcătoare, încercînd nu mai puțină ruinare și în averea nemișcătoare. A pierdut și starea morală pentru că poporul a pierdut teama prin care își cunoștea datoria de supunere.

Acum a rămas, pe lângă sărăcia prea mare, numai cu însușirile nedreptății, ale cruzimii și cu o totală deznădejde, din care ușor se naște iarăși duhul răzvrătirii.

Deci, aceasta fiind situația de acum a Țării Românești, singura ei îndreptare se aștepta de la soarta unui război, prin care să se și îmbogățesc țara cu importul banilor străini, cum este cunoscut tuturor, și să scape odată de cîrmuirea sa fără de orînduială și nedreaptă, obținînd alta care să-i dea o organizare legiuită și temeinică.

Dar asemenea lucru nu este în ființă și pentru a se putea reface puțin cîte puțin și a se organiza, țara are nevoie, fără îndoială, de a fi ocupată de o oștire regulată pentru un anume timp (se înțelege nu a fi ocupată de soldați turci, fiindcă nu numai însușirile acestei națiuni, dar și pildele celor petrecute acum un an și jumătate au dovedit o distrugere și mai mare de cît cea pricinuită de răzvrățiți). Și așa, fiind asigurată viața și ființa îndeobște a tuturor locuitorilor Țării Românești, să se întocmească articolele de mai jos drept temeii al celei mai bune și mai convenite organizări, să se modifice mai deslușit și să se pună în aplicare. Iar după ce se va obișnui poporul și toți locuitorii Țării Românești cu această organizare și în amintita vreme socotită, atunci să se ridice din țară puterea oștenească străină. Iar articolele sînt următoarele.

1. Să se tragă hotarul, care desparte provincia Țării Românești de Bulgaria, la jumătatea din matca întreagă a Dunării, precum cuprind chiar haturile împărătești, după care să nu mai aibă voie turcii de decindea să se aprovizioneze nici de la ostroavele Țării Românești, nici în bălțile ei să pescuiască, fără să se înțeleagă mai dinainte cu stăpîinii moșiilor acelor hotare. Însă pe pămîntul românesc al acestei provincii se află și cele trei cetăți: Brăila, Giurgiu și Turnu Măgurele, care cîndva au fost ale Țării Românești dar, mai pe urmă, printr-o

înțelegere (desigur nevoită) a unui domn cu Poarta au fost luate de sub stăpînirea Țării Romînești și au fost date unor cîrmuitori deosebiți ai Turciei, sub numele de naziri sau aiani. În vremea din urmă s-au făcut și pașalicuri și statornicindu-se din nou așa, au fost populate cu multe familii turcești, au fost de ajuns întărite și pricinuiesc mii de rele Țării Romînești, ca: călcări de moșii și de sate întregi, atacuri banditești turcești, certuri neconținute din pricina fugarilor, amenințări și temeri din partea pașalelor și din partea locuitorilor cetăților; și, ce e mai rău, Țara Romînească a fost lipsită de pozițiile ei comerciale cele mai bune, încît locuitorii ei, coborînd acolo produsele lor, ajung în cele mai multe cazuri nu numai să nu aibă nici un cîștig din pricina multor supărări și abuzuri, pe care le îndură de la așa zișii negustori turci de acolo, dar să fie supărați în multe feluri chiar și de cîrmuirile turcești ale pașalelor. Dacă se va încuviința să scape Țara Romînească de toate acestea și să nu mai aibă patru cîrmuitori la un singur orizont, adică unul al provinciei și trei ai celor trei pașalicuri, să se întărească granițele ei din toate părțile în toată siguranța și să ia și negoțul ei dezvoltarea trebuincioasă, ar fi foarte binefăcător pentru ea să se adauge de acum înainte și aceste cetăți cu pămîntul din jurul lor la întregul trup al statului Țării Romînești și să fie încredințate uneia și aceleiași cîrmuirii, cum a fost și în timpurile vechi, adică atunci cînd s-a supus Țara Romînească prin tratate Porții, cu atît mai mult cu cît nu numai că aceste cetăți au fost clădite de la început de Țara Romînească și totdeauna au fost reparate de ea, dar și după cea din urmă pace aproape din nou au fost clădite tot de Țara Romînească și cu multă pagubă a ei.

Dacă însă acest lucru nu va fi cu putință să se facă, spre deplină fericire a țării, atunci să se mărginească măcar aceste cetăți în felul următor ca: în afara granițelor hasurilor, care s-au hotărît din timpurile vechi cu haturi împărătești, să nu îndrăznească să se mai întindă nici măcar cu o palmă. Să fie cîrmuite de ofițeri inferiori ca înainte și nu de pașale, fiindcă aceștia din urmă pricinuiesc greutăți și țării și domniei cu feluritele și neîncetatele lor cerceri și asupresc pe lângă aceasta chiar satele romînești. Să se dea celor care trec din Țara Romînească într-acolo pentru desfacerea mărfii lor astfel de drepturi temeinice, încît să nu îndure nici cel mai mic neajuns din partea turcilor. Pentru toate chestiunile locale și drepturile Țării Romînești, pentru care s-ar îndrepta capuchehaialele către cîrmuirile romînești, să primească imediat mulțumirea lor de către cîrmuitorii acestor cetăți, pe de o parte pentru ca să fie oprite și în felul acesta, cît e cu putință, nedreptățile și abuzurile provenite de la locuitorii turci de acolo, iar pe de altă parte pentru ca să se înlesnească mijloacele comerțului Țării Romînești, care se face cu osebire prin Brăila.

2. Să se supravegheze socoteala între Poartă și Țara Romînească din epoca celui din urmă tratat încheiat și pînă astăzi și ce sumă de bani se va dovedi că s-a luat din Țara Romînească pentru feluritele nevoi ale Porții, fie în materiale, fie în bani, în afara celor cuprinse în cunoscutul tratat, să pri-

mească Țara Românească dreapta ei despăgubire. Acești bani ai despăgubirii să se dea casei obștești a țării fără ca cîrmuirea pămînteană să ia parte cîtuși de puțin.

3. Comerț slobod pentru toate produsele Țării Românești, atît pe uscat cît și pe mare și pe rîurile Țării Românești, și la orice loc va voi vînzătorul, acolo să vîndă marfa lui, din care să se aprovizioneze și capanul împărătesc cu aceeași invoială cu care ar fi cumpărat oricare alt cumpărător; să nu fie datoare nici cîrmuirea să ajute pe cumpărători prin îndemn către vînzători și prin hotărîrea prețurilor, cum se făcea, nici cumpărătorii să dea adevărînc pentru marfa pe care o ridică că adică o vor cobori neapărat la Constantinopol, ci numai să știe cîrmuirea în fiecare an prețurile curgătoare ale fiecărui produs și marfă ieșită prin schelele Dunării, despre care, dacă va fi întrebată de la Constantinopol, să dea informație.

4. Să treacă în mod liber prin întreaga Turcie orice vehicul, cal sau catîr al Țării Românești, încărcate cu orice marfă din pămîntul țării, care dacă nu va fi primită în orașele, orașelele și satele Turciei, pentru cuvînt de scădere a comerțului de acolo, să aibă voie să treacă în altă țară străină fără să plătească altă vamă sau vreo altă anumită sumă sub vreo altă numire decît numai dacă marfa este vîndută în Turcia să dea dijmă asupra prețului la locul de vînzare, iar dacă va fi trecută, să dea tranzitul cîte jumătate la sută la ultima graniță a Turciei. De asemenea și vehiculele din Turcia, caii și catîrii cu marfa turcească să aibă aceleași drepturi în Țara Românească.

5. Să navigheze în mod liber pe toate mările turcești vase comerciale ale Țării Românești cu orice fel de marfă, fie pămînteană, fie străină, care dacă nu va fi primită în porturile turcești din cauza scăderii comerțului de acolo, să aibă voie să treacă în altă parte, fără să plătească cevași; iar dacă se va descărca această marfă în porturile turcești și se va vinde acolo, atunci să plătească vama hotărîtă adică dijma prețului. Aceste vase să aibă voie să ancoreze la nevoie în porturile turcești adică fie pentru o odihnă de cîteva ore, fie pentru a fi ferite de vreme rea și naufragiu. De asemenea să aibă aceleași drepturi și vasele comerciale turcești în porturile românești.

6. Vehiculele și încărcăturile de pe uscat ale Țării Românești să fie recunoscute prin pașapoartele aflate în mîinile căruțașilor, semnate de către căpetenia garnizoanei aflată la schela Dunării pe unde trec, iar vasele care merg pe Dunăre și pe mare să fie recunoscute de asemenea prin pavilioanele românești care să aibă stema țării. Ambele să nu fie supărate de nimeni nicidecum, ceea ce la fel să se întîmple și celor care trec din partea Turciei în Țara Românească și la Dunărea românească.

7. Vasele comerciale ale Țării Românești să aibă voie să se facă și mai mari și mai mici după situația fiecăruia și în mod asemănător cu alte vase comerciale.

8. Să se alcătuiască o gardă națională regulată a țării dintr-un număr de asemenea atît cît ar cere siguranța ei, fără să aducă împovărare locuitorilor

țării. Această gardă să se folosească la apărarea țării de orice atac din partea unor răzvrățiți, tîlhari și criminali fie că sînt din locuitorii țării, fie din cei de peste hotare, de orice națiune ar fi, și cu aceasta să-și arate credința ei față de statul împărătesc al Porții Otomane. Dacă însă Poarta, datorită anumitor împrejurări, ar intra în război cu puterile vecine, atunci garda să rămînă pe loc, în deplină neutralitate, față de una pentru respectul și recunoștința ce-i datorează din cauza protecției de atîția ani, mulțumită căreia națiunea a cîștigat și a obținut binefaceri, iar față de cealaltă pentru relațiile reciproce și diferitele schimburi comerciale, care există între cele două națiuni vecine.

9. Să se acorde scutire de dări îndeobște tuturor birnicilor țării pentru un timp de cel puțin cinci ani, în care vreme fiind aduși la căminurile lor, să-și reia munca cîmpului și să-și refacă, cît le este cu putință, starea lor. Iar în acest timp să se împlinescă cu economie nevoile cîrmuirii și țării din veniturile celor cinci cunoscute rusumaturi. Iar pentru miria Constantinopolului, în acești cinci ani de scutire să nu se dea nimic din cele trei dări anuale hotărîte prin tratat, fiindcă acesta se obișnuiește să se dea din dările țării și cînd birnicii țării nu plătesc nimic, atunci nici miria împărătească nu are de unde se primi.

10. După primirea și încuviințarea acestor temeieri, acei dintre locuitorii de peste Dunăre, care ar trece în Țara Romînească în răstimpuri, precum și cei din Țara Romînească care ar trece peste Dunăre, să rămînă din ambele părți neurămriți. Nu se coprind în această poruncă acei care vor trece în chip silnic, oamenii din rîndurile oastei și acei care sînt amestecați în fapte criminale și se vor dovedi. Primii, prin faptul că ei netrecînd de bună voie, înseamnă că trebuie să li se legalizeze trecerea și în felul acesta li se va da satisfacție pentru persecuția la care au fost supuși. Iar cei din a doua și a treia categorie, fiindcă ei nu vor fugi decît numai ca să scape de legile locale care-i privesc și după care trebuie să fie judecați și să primească potrivit lor pedepsele pentru a da pildă celorlalți compatrioți ai lor.

11. Să se facă o cercetare întocmai a tuturor pagubelor, pe care le-au pricinuit țării, atît trupele turcești, care se află de un an și jumătate în țară, precum și diferiți alți turci, care au trecut din serhaturi și, colindînd satele judetelor din afară, au omorît, au jefuit și au dat foc. Suma care se va socoti cu dreptate pentru aceste pagube să fie plătită de Poartă. Banii despăgubirii fiind primiți de ambasadorul rus la Constantinopol și trimiși consulatului său din Țara Romînească, să fie împărțiți acolo fiecăruia după catastih. Pagubele pricinuite de soldați să fie plătite pentru că aceștia intrînd în țară ca să sfărîme pe răzvrătiți, au săvîrșit multe rele, răpind, jefuind, arzînd, omorînd, pîngărind cele sfinte și răpind pe mulți ortodoxi din religia lor, precum și multe alte fapte asemănătoare, scîrboase și neomonoase, pe care este rușinos și să le mai spunem. Iar pagubele făcute de turcii serhatlii să fie de asemenea plătite, fiindcă Poarta nu a avut grijă să-i mărginească pe aceștia în hotarele lor, după tratatele sfinte

cu puterea protectoare, ci i-a lăsat să treacă Dunărea în voie. Ei s-au preumblat după plac și au nimicit totul pe unde au trecut, ucigînd pe mulți fără sfială, jefuind peste tot și în parte arzînd multe clădiri.

Iar cîte pagube se va dovedi că au fost făcute de locuitorii Țării Romînești, să nu fie cerute, deoarece aceștia desigur se vor ruina dacă vor fi condamnați să plătească acest fel de despăgubiri, deși aceasta este drept. În schimb să fie îndatorați să facă clacă întreită a celor douăsprezece zile hotărîte acum, adică să clăcuiască treizeci și șase de zile pe an. Cu aceasta și lor li se dă o oareșcare pedeapsă spre cumințire, cu toate că este nesimțitoare, dar și stăpînii moșilor se bucură de un drept, pe care este foarte cu dreptate să-l aibă. În felul acesta se schimbă hotărîrea spre mulțumirea ambelor părți.

12. Toate rusumaturile hotărîte ale țării să fie îndreptate în felul următor.

Ocnele. Contraccii ocnelor sau oamenii orînduiți de cîrmuire, scoțînd sare cu cheltuiala lor, să nu mai dea merticuri nici boierilor, nici ciocănașilor, deoarece acestea fiind în parte vîndute cu un preț mai redus, pricinuiesc pagubă venitului țării. Adunînd această sare la anumite locuri, cum se obișnuiește în țară, s-o vîndă în fiecare an la prețul hotărît ce va fi încuviințat de cîrmuire, după o consfătuire de obște ca de obicei, după nevoile țării și după starea dinlăuntru a locuitorilor Țării Romînești. Iar peste Dunăre s-o vîndă, precum se vor înțelege cu cumpărătorii de acolo. Să fie păstrate totuși regulile vechi pentru acei care cumpără și apoi vînd altor locuitori, încît să nu aibă loc vreo pagubă pentru venitul țării.

Vămile. Contraccii vămilor sau oamenii orînduiți de cîrmuire să urmeze în felul următor: pentru toate felurile de marfă pămînteană, care sînt de vînzare, totdeauna să se hotărască cuvenita vamă fiecărui fel pe numele lui. Dacă și acestea sînt vîndute în țară, să se plătească vama hotărîită la locul vînzării, care locuri se socotesc că sînt numai tîrgurile (afară de cele scutite prin hrisoave) și bîlciurile, nu și satele, cum se făcea. Să se plătească însă odată pentru totdeauna, adică cel care cumpără vite sau altă marfă la diferite bîlciuri ce sînt la diferite sate ale județelor din afară, dacă le va vinde apoi altuia la același tîrg sau bîlcu, acesta a plătit odată vama lor, dacă are însă mai dinainte adevărînte ale vameșului de unde le-a cumpărat mai înainte, iar de nu va avea să plătească ca să nu se strecoare abuzuri spre paguba venitului țării. Iar cînd mărfurile sînt trecute peste graniță să se plătească și a doua vamă cu același preț hotărît, zisă vamă trecătoare. Dacă acela care trece această marfă peste graniță va avea în mînă adevărînte de la vameșii țării că a plătit vama locului, să plătească numai o vamă, cea care se ia drept trecătoare. Iar pentru toată marfa străină ce se va dovedi că se vinde în țară, vînzătorul să plătească vama care se va hotărî pentru fiecare fel pe nume, după noul tarif hotărît la o consfătuire de obște (fiînd scoși din această categorie sudiții ruși și austriaci, care după tratat plătesc numai 3%. Să fie controlați însă dacă sînt adevărați și legiuîți sudiți, și nu numai pentru acest interes, și dacă cumva în același timp

printre mărfurile sudiiilor s-ar găsi marfă aparținînd altora, care nu sînt sudiiți, ceea ce în ambele cazuri s-a întîmplat de mai multe ori și s-a dovedit). De asemenea și pentru marfa care trece din Turcia prin Țara Romînească în Transilvania și Banat să se plătească la punctul de graniță tranzitul, cîte jumătate la sută, precum plătesc la fel și cei din Țara Romînească care trec prin Turcia, precum s-a spus mai sus despre aceasta. Să se desființeze în același timp și iratul trecătoarei sub numele de căraușie pentru porcii ce trec în Transilvania și pentru vitele mari în Turcia, la granița Dunării a Olteniei, deoarece, fiind cuprinse și acestea la tariful întocmit de curînd, reiese că vor fi încorporate la venitul de obște al vămilor țării. Astfel și organizarea vămilor se îndreptează bine în folosul venitului țării și abuzul încuibat dispare.

Cele trei huzmeturi: *dijmăritul*, *vinăriciul* și *oieritul*.

Contraccii sau oamenii orînduiți de cîrmuire să ia întreită taxa plății lor, adică în loc de un aspru, cum se hotărîse din moși strămoși, să ia o pară, cu toate că nici așa nu răspunde tuturor schimbărilor situației, adică cu prețul acestor produse vîndute și cu urcarea valutei. Organizarea lor însă să rămîna cum a fost din vechime și să se ia la aceleași soroace, fiindcă organizarea este bună, lesnicioasă și este bine înțeleasă de toți îndeobște. Să se facă pe cît e cu putință spre folosul cîrmuirii, cu băgarea de seamă cerută și cu porunci întocmai, ca să nu aibă loc abuzuri cu păgubirea și nedreptățirea supușilor.

13. Toate milele, care sînt hotărîte din aceste huzmeturi cu hrisoave domnești, să fie desfăcute cu totul și după ce se vor cerceta cu băgare de seamă acelea care se vor găsi că sînt pentru binefaceri obștești, adică pentru spitale, școli, schituri și pentru alte locuri asemănătoare și care sînt folosite cum trebuie, să fie despăgubite cu analoage merticuri, date anual în bani din casa țării și la anumite epoci și astfel nici veniturile țării nu sînt păgubite pe nedrept, nici aceste locuri nu sînt nedreptățite.

14. Să dispară pentru totdeauna din țară cîrmuirea domnilor străini, vătămătoare din multe motive și în același timp pricinuitoare a exportului valutei circulatorii și să se numească totdeauna după alegerea națiunii, adică a clerului și a clasei boierești, cum se făcea și în vechime, domn pămîntean care să fie dintre fruntașii națiunii, cu bună vază, după naștere și rang, și cu toate însușirile ce se cer pentru un asemenea rang de întietate și să domnească pe viață. Dar dacă se va abate din datoriile sale, purtarea lui să fie dezvăluită cu dovezi bune, atît Porții cît și puterii protectoare, și să fie scos. Iar după ce va fi scos, să aibă voie să locuiască în orice parte a Țării Romînești va voi, fără ca să se poată vreodată expatria, pentru ca să nu înstrăineze în felul acesta cîștigul lui și să fie păgubită valuta țării, cum se făcea înainte. Iar datoriile lui, drepturile lui și interesele cerute, precum și ale slujbașilor săi, se vor arăta într-un memoriu osebit în care se va hotărî o nouă organizare a sistemului de cîrmuire, și lcafa hotărîtă pentru fiecare om cu slujbă, potrivit cu gradul și ocupația fiecăruia.

15. Să se desființeze cu totul iraturile slujbelor Țării Românești, pentru că fiind de acum înainte deosebită organizarea cîrmuirii, vor fi deosebite și dregătoriile și în parte și numirile lor. Iar acei care vor sluji țara în orice slujbă fie politică, fie ostășască, să fie plătiți cu leafă lunară, fără să mai rîvnească la venituri osebite, din care cauză au apărut și au crescut din timp în timp nedreptățile și jafurile. Iar veniturile legiuite hotărîte din vechime ale unor astfel de slujbe, de asemenea și cîte altele se vor descoperi, ce nu pricinuesc pagubă și greutăți obștei, să fie predate, cu alte asemănătoare venituri obștești cunoscute la o casă care se va înființa osebit, zisă casa pămîntenească a epitropiei obștirilor, pentru ca să se cheltuiască de acolo pentru înființare de orașe și pentru nevoile neapărate ale țării; precum și pentru această casă pe larg se va vorbi în memoriul amintit mai sus asupra sistemului de cîrmuire.

16. Să fie o datorie și a domnului și a boierilor și a supușilor cinstirea clerului cu toate îndatoririle cerute, care să fie pe viață neclintit. Numai atunci să fie scos un mitropolit sau episcop, cînd se va dovedi că a greșit din punct de vedere bisericesc. Să fie ales altul precum se cere de sistemul pămîntean și vechi, fără să îndrăznească cineva să facă cea mai mică mituire, din care cauză se știe că au căzut eparhiile în diferite timpuri la foarte multe datorii.

17. Să intre în bună rînduială și organizarea clerului, adică preoții nu numai să fie hirotonisiți după înțelesul hrisoavelor privitoare la aceasta, dar să fie și instruiți în școli cu ce trebuie să învețe și ei pe locuitorii enoriei lor, precum se făcuse un început de către cel de acum preasfințitul mitropolit al nostru chir Dionisie în luna august a anului 1819. Devenind preoți, să plătească și ei o mică sumă, cum se obișnuiește, dar numai chiriarhiei eparhiei de care vor ține; să primească însă îngrijirile trebuincioase din partea locuitorilor pentru ca să îndeplinească în toată tihna și cu plăcere sfintele datorii ale slujbei lor, după toate cerințele bisericești. Iar mitropolia și episcopii să fie datoare să întrețină din propriile lor venituri școli de limbă națională în toate județele fiecărei eparhii, precum și despre aceasta același preasfințit al nostru mitropolit făcuse o organizare bisericească osebită. Dar și despre acestea și despre altele de felul acesta privitoare la biserică se va face un memoriu osebit chiar de către cler, în care să fie arătate întocmai toate teoriile trebuincioase pentru păstrarea neapărată a credinței, pentru înfrumusețarea bisericii și pentru luminarea ortodoxiei a întregului neam din orizontul românesc.

18. Pentru toate mănăstirile îndeobște din Țara Românească să fie numiți, ca epitropi, mitropolitul țării, care va fi întiul, și cîțiva din boierii cu vază bună. Dintre aceste mănăstiri, cele străine să fie administrate cu știrea zișilor epitropi de egumeni trimiși de mănăstirile de jos, ca de obicei. Aceștia însă să nu folosească iraturile, ci să fie plătiți cu leafă lunară. Iar din toate veniturile lor anuale să fie trimisă anual la mănăstirile de jos o sumă încuviințată, să fie plătite lefile egumenilor, cheltuielile bisericii, reparațiile clădirilor și ce va prisosi să fie dat casei bisericești osebite hotărîtă de epitropi, cu socoteli

iscălite. Iar mănăstirile locului, sloboade și neînchinate, să fie și ele administrate de egumeni numiți după alegere de epitropi potrivit poruncilor ctitorilor acestor mănăstiri. Să fie plătiți însă și ei cu leafă lunară și de asemenea din toate veniturile, după ce se vor îndeplini anual toate cele hotărâte de ctitorii lor, pentru cheltuielile trebuincioase ale bisericii și reparațiile anuale, tot ce va prisosi să fie păstrat în aceeași casă, de asemenea cu socoteli iscălite. Aceiași epitropi să numească la toate aceste mănăstiri logofeți cu leafă, care să țină o sumă de socoteli și condicile mănăstirii, la care va fi numit fiecare. Din banii strânși în această casă, cu știrea epitropilor, să fie ajutate acele biserici sărace care nu ar avea stare să se mențină, să se economisească cheltuielile anuale ale bisericilor ostășești și, dacă va mai prisosi, după o consfătuire de obște a cîrmuirii, a clerului și a clasei boierești, să fie cheltuiți pentru faptele iubitoare de frumos, ce se vor dovedi că sînt cele mai potrivite și cele mai trebuitoare în acele împrejurări.

19. După împlinirea celor cinci ani de scutire, făcîndu-se sfat alcătuit din mitropolit, episcopi, din boierii aflați în orașul de scaun și din boierii deputați trimiși de afară din fiecare județ și oraș, să fie hotărîtă darea Țării Românești pe cap și împărțită în trei categorii de oameni și la trei plăți pe an, corespunzător cu situația locuitorilor și cu nevoile țării. Din această dare și din celelalte care sînt venituri anuale ale țării, adică cele cinci rusumaturi, și cele ale breslelor (despre străini nu se vorbește, pentru că aceștia fiind impuși pe cap rezultă că se vor cuprinde în numărul celorlalți birnici ai țării) se economisească sumele date anual după tratat la Constantinopol, cele pentru garda ostășească a țării, lefitele celor care lucrează la diferite dregătorii ale țării, inamurile poștelor și cheltuielile obișnuite ale vistieriei, care se ridică anual la o mică sumă de bani. Să se hotărască și datoriile satelor pentru strîngerea gîrzii naționale și pentru îndeplinirea chivernisirii acesteea, precum se cere. În felul acesta să primească țara și în această privință o bună organizare.

20. După împlinirea sorocului de scutiri de trei ani¹ să se fixeze și claca locuitorilor pentru stăpîinii moșiilor pe care locuiesc și se hrănesc, împreună cu vitele lor, la 14 zile în loc de cele 12 obișnuite. Pentru ei este o mare îngăduință față de întinderea și bogăția pe care le folosesc la zisele moșii, iar pentru stăpîni un lucru foarte mîngietor și într-adevăr un drept pe care trebuie să-l aibă, ca unii ce au mai multă pagubă din locuirea țărănilor lor decît folos, în raport cu întinderea cîmpiilor pe care le ocupă vitele șișilor țărani.

21. Toți trecătorii care vor trece prin sate, fie turci, fie pămînteni, fie străini și de orice categorie oameni ar fi, fie meseriași, fie particulari, să nu îndrăznească să supună la cea mai mică cheltuială satele, fie luînd cai de la sate, fie cerînd hrană, fîn, orz și altele asemănătoare, cum se obișnuiește în mod abuziv. Toți aceștia, oriunde ar poposi, să plătească cele trebuincioase

---

¹ Scris greșit trei ani, în loc de cinci ani.

lor și mai ales în satele și la drumurile unde sînt hanuri să poposească la hanuri, fără să îndrăznească să intre în casele țăranilor, fiindcă după pildele pe care le cunoaștem, astfel de cheltuieli au ruinat pe țărani, care cheltuieli se ridică în fiecare an adesea mai mult decît dările lor obișnuite.

22. Organizarea poștelor țării să se prefacă cu totul față de cum este acum, deoarece așa cum este acum nu este altceva decît o povară păgubitoare pentru locuitorii care plătesc anual o sumă însemnată de bani, și fiind mai ales în interesul și în favoarea celui care nimerește. De aceea spunem să fie mai mulți contraccii, în loc de unul, adică ei să ia fie cîte o poștă, fie cîte un drum întreg, sau și mai multe, și în răstimp de cel puțin zece ani să fie îndatorați să țină cu cheltuielile lor toți caii ce se vor socoti trebuincioși pentru nevoile cîrmuirii, pentru ca poșta să meargă și să se întoarcă regulat de două ori pe săptămînă, prin care să fie împlinită corespondența necesară a cîrmuirii cu județele și cu schelele de la hotare. Să se poată trimite pretutindeni și în fiecare zi cîte trei curieri la drumuri mari, iar la cele mici cîte doi; de asemenea și cîte trei ștafete zilnic la fiecare drum. Cîrmuirea să dea la fiecare poștă, pentru numărul cailor ce va strînge, pe lîngă obișnuita pășune de vară și cîte trei care de măsură fin și cîte trei mari chile de orz de fiecare cal, fără plată (a căror dobîndire este ușoară pentru cîrmuire, fiindcă după felul cum va reuși dobîndirea lor ostășască, în același chip va înlocui și această nevoie, cuprinzînd-o în poruncile obștești, fie printr-o metodă analoagă, fie prin contract); de asemenea să le plătească lunar și așa zisele inamuri pentru trimiterile de corespondență de obște și ștafete, cîte zece parale pe oră pentru fiecare cal și cîte un groș surugiului pentru poștă, iar curierilor dublu. Să li se dea anual și un număr hotărît de căruțe, o căruță la patru cai, și să li se dea și menzilhanele făcute, care din timp în timp să fie reparate de către satele din jur, cu multă băgare de seamă a stăpînirii, ca să nu se întîmple nici împovărare, nici abuz. Toate cele necesare ale poștelor, ca: epistați, surugii, rotari, grămățici, hamuri și alte tacîmuri, să fie pe socoteala contracciiilor, care, dacă vor voi să țină și mai mulți cai pentru trebuința călătorilor, să aibă voie. Dar pentru acești cai peste număr, aprovizionarea cu toate cele necesare s-o economisească cu cheltuiala proprie și să fie plătiți de călători cîte douăzeci de parale pentru fiecare cal pe oră, iar pentru poștă cîte un groș surugiului. Să li se dea și privilegiul recunoscut din vechime în Țara Romînească de a primi moștenitorii lor caii ce se vor găsi la fiecare poștă (în afara celor care sînt peste legiuirea de obște, cu prețul hotărît de cîrmuire, pentru ca să nu aibă vreo pagubă din vînzarea făcută de unul singur).

23. Să se înființeze slobod numai cu consimțămîntul cîrmuirii, orice fel de fabrici care s-ar dovedi că se fac în interesul țării, pe de o parte, pentrucă vor oferi cu un preț mai mic produsele lor pentru întrebuiințarea și economia locuitorilor, iar pe de altă parte pentru ca să împiedice exportul valutei circulatorii din țară. Iar dacă vin în țară și din altă parte mărfuri ca cele produse

de aceste fabrici, pentru că nu poate cîrmuirea să adaoge o vamă corespunzătoare, încît să oprească importul lor, sau cel puțin să crească venitul țării în chip potrivit din cauză că acei care fac negoțul acestor produse sînt mai toți sudiți, care după tratate plătesc numai cîte 3%, cum s-a zis mai sus, pentru aceasta cîrmuirea să oprească importul în țară din altă parte a acestor mărfuri, încît nu numai să cîștige țara și în această privință, dar și locuitorii să fie nevoiți să se îndeletnicească cu meseriile și să le dezvolte.

24. În afară de aur, argint, sare și păcură, să se lucreze liber pentru scoaterea metalelor și a altor produse ale solului românesc, fie de către chiar stăpînii moșiilor, fie de către arendașii care s-ar înțelege cu ei, comerțul fiind slobod și cu acestea, cum se obișnuiește și în alte părți. Ei să plătească la vistieria țării dijma pentru scoatere pe loc, fie în natură, fie în bani, precum se vor înțelege cu cîrmuirea. Sînt exceptate cele patru produse de mai sus, pentru că primele două revin numai cîrmuirii țării potrivit felurilor drepturi cunoscute, dar cîrmuirea Țării Românești neavînd prerogativa de a bate moneta țării, înseamnă să nu aibă nici folosința lor, iar celelalte două sînt stabilite din vechime ca un venit al țării, adică venitul din sarea ocnelor și vama păcurii. Iar acei care vor dobîndi privilegii de a avea puțuri slobode de păcură pe propriile lor moșii, lucrate cu propriile lor cheltuieli, ceea ce se dă de obicei multora sub formă de o răsplată oarecare, să fie îndatorați să nu vîndă niciodată păcura lor la un preț mai redus decît acela la care o vor vinde contracții vămilor, fiindcă altfel este păgubit venitul țării.

25. Toți boierii țării, atît pămînteni cît și străini, care s-au împămîntenit și pentru feluri de motive și felurite drepturi au fost socotiți în rînd cu pămîntenii, de asemenea și toți ceilalți oameni din toate clasele sociale, care au privilegii locale, recunoscute prin încuviințarea lor în diferite timpuri și pentru vechimea lor, să se folosească de ele în deplină libertate și în întregime. Să se desființeze însă din acestea nu numai abuzurile ce săvîrșesc, dar și orice mijloc care s-ar dovedi în stare să ducă la creșterea abuzului.

26. Turcii negustori de peste Dunăre, trecînd în Țara Românească, să aibă pașapoarte de la capuchehaialele serhaturilor, cari li se vor da după ce zișii capuchehaiale vor lua știință despre afacerile acestora și vor fi siguri de purtarea lor.

27. Să se înființeze lazareturi la trecerile Dunării, legilor și dispozițiilor cărora să se supună în mod neștirbit și fără excepție toți turcii, care trec de decindea în Țara Românească, ca și oamenii din orice altă națiune.

28. Numai la București și Craiova să fie beșliagale cu cîțiva neferi, iar în județe să lipsească cu totul. Să se dea însă de aceste două beșliagale cîte doi-trei neferi sub poruncile cîrmuirilor, pentru ca prin ei să aducă cîrmuirile pe turci, la judecăți și să pedepsească pe turcii nesupuși.

29. Toți turcii trecători sau negustori vremelnici, care aflîndu-se în țară se vor arăta nesupuși la ceva să fie judecați la judecătorii Țării Românești,

să fie supuși legilor și obiceiurilor țării și deci să primească de la cîrmuire pedeapsa cuvenită, în cele două orașe București și Craiova, de la zabiții turci, iar în județele de afară de la neferii turci, care, cum s-a spus, sînt sub poruncile cîrmuirilor de acolo.

Acad. R.P.R., Fondul Al. Villara, pach. DCCCXCVII (fost ms. rom. 1155), f. 297 v—309 v. Text grec. Trad. rom. publicată de C. D. Aricescu, *Acte justificative*. . . , p. 187—205.

95

2 ianuarie 1823

Marea logofeție a Țării de Sus răspunde ispravnicilor de Mehedinți în pricina pretențiilor lui Răducan Nicolau față de moștenitorii lui Tudor Vladimirescu, că nu se ia nici o măsură pînă la porunca Porții.

De la logofeția cea mare a Țării dă Sus, către dumnealor boierii ispravnici ot sud Mehedinți.

Scrisoarea dumneavoastră, scrisă de la trecutul dechemvrie 21, la 31 iarăși a lui dechemvrie s-au primit de logofeție, împreună cu osebită înștiințare a dumneavoastră către măriia sa prea înălțatul nostru domn, prin care faceți arătare că vi s-au trimis alăturată la scrisori de către dumnealui comandiru ot Rușava, alăturată, și jalba a unui Rădăcan Nicolau suditu c[hesaro] c[răiesc] împreună și cu copiile zapisilor de datoria ce zice că va fi avînd a lua numitu sudit de la Theodor Vlădimirescu, cerînd împlinire dă drept să ia de la clironomii numitului Theodor.

Și iarăși mai scrieți dumneavoastră că, după știința ce aveți, acel Theodor clironom nu are, cerînd răspuns ca să știți și dumneavoastră ce să răspundeți dumnealui comandirului. Pentru care, știut fie dumneavoastră că îndată ce am primit aceste scrisori împreună cu înștiințarea dumneavoastră, le-am făcut cunoscut mării sale lui vodă, și măriia sa, după vederea și ascultarea lor, mi-au poruncit ca să facă răspuns dumneavoastră din partea logofeții cum că astă ună dată nu să face nici o urmare din partea mării sale pentru periusilul lui Theodor, pînă nu să va da pentru aceasta prea înaltă împărtașească poruncă.

De aceea nu lipsesc a răspunde dumneavoastră, trimițîndu-să înapoi la dumneavoastră toate acele scrisori și copii dă zapise i jalba¹.

1823 ghenar 2

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 65—66.

¹ La 12 noiembrie 1824, agenția austriacă din București transmite domnului jalba și hîrțile privind pretențiile lui Răducan Nicolovici [Nicolau] față de răposatul Tudor Vladimirescu, în suma de 29 397 taleri, parale 34, și cere ca această chestiune să se rezolve prin judecată (Colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

A N E X Ă

la documentul nr. 95

10/25

Verrechnung über nachstehende Forderung an den Slujeru Th. Wladimiresku in der Walachey zu Orszowa, welche ich ihm dargeliehen habe.

	benanntliche Posten	An N% Interessen		An Capital	
		Piaster	Para	Piaster	Para
Laut 86	Über 2 000 Piaster Kapital samt den landesüblichen Mercantil Interessen zu 12% jährlich, seit 5-ten Jänner 814 bis 20-ten Juni 822 für 8 Jahre 7 Monate	2605	—	?	
Laut 70	Über 2066 Piaster Kapital samt den landesüblichen Mercantil Interessen zu 12% jährlich seit 2-ten Jänner 814 bis 20-en Juni 822 für 8 Jahre 7 Monate	2127	27	2868	—
Laut C	Über 1030 fn. W.W. oder 349—1/2 kaiser Thaler nach damaligen im Jahre 814 Geden Course zu 2 fn. WW der Thaler und nach jetzigem Geld Course in der Walachey zu 8 Piaste der Thaler macht aus 2746 Piaster 37 Para samt den landesüblichen Interessen zu 12% jährlich für 7 Jahre 9 Monate machen aus	2582	26	2746	27
Laut E	Über 2500 fn WW. oder 822—1/2 Thaler nach demaligem im Jahre 814 gemachte [?] Geld Cours zu 2 fn der Thaler und nach jetzigem Geld Course in der Walachey zu 8 Piaster der Thaler macht aus 6666 Piaster 27 Para, samt Interessen zu 12% jährlich seit 8 ^{ber} 814 bis 20 ^{en} Juni 822, 7 Jahre 8 Monate macht aus	6133	27	6666	27
	Summa	14418	20	14974	14
	Die Interessen dazu			14418	20
	Summa samt Interessen			19297	34

Radukan Nicolitch

La 22 aprilie 1825 agenția austriacă revine asupra acestei chestiuni, cerind ca domnul să insiste la Poartă pentru a primi indicațiile despre care el a spus verbal că urmează să-i fie date (Colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

La 27 martie 1828, marele vizir trimite domnului Țării Românești o adresă în aceeași pricină, menționind că este vorba de o sumă de 20 000 lei, datorie a lui Tudor față de Răducan Nicolau, și cere domnului să dispună a se face cercetări al căror rezultat urmează să fie adus la cunoștința autorităților austriace (Arh. St. Buc., documente turcești, nr. 235. Un rezumat al orig. turc. în dos. 2430, f. 33 v. O traducere germană integrală a actului se află într-o colecție particulară, facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

Übersetzung A

Diese Urkunde zur Uippanschafft stelle ich aus dem Herrn Radukan Nikolics, dass, wegen 2500 Piaster was er dem Plajo Kliuschenilor aus dem Mechendinzischen Bezirk in Kameradschaft gegeben hat gehabt, und gleichfalls habe ich auch so viel Geld noch dazu gesetzt, welche wegen Löhnungen und anderen Auslagen für diese Gegend, oder sogenannte...¹, auf das Jahr 1813, ausgegeben wurden. Nun, von Seite der Landes Regierung ein anderer Verwalter mit der Entscheidung auf gestellt würde, dass uns die Gelder durch den angestellten Verwalter Postelniku Ioniza, zurück bezahlt werden, von welche Gelder habe ich etwas bekommen, und für diese 3500 Piaster über den Verwalter Grecescu (?) blieb uns nach der Aufstellung und Anordnung der Regierung zu bezahlen; über welche gebe ich die gegenwärtige Erklärung meinem Mitcompagnion Raducan Nicolics, dass ich solche von dem obererwähnten Verwalter Postelniko Ionița Grecescu bekommen werde, da wir diese Gelder in dieser Verwaltung richtig als baar haben, meines Willens gemäss ist gegenwärtiges, und unterfertige mich. [1]814, den 5ten Jänner

Theodor Wladimiresko, m.p.

Dass dem Originale gleichläutend übersetzt ist, bestätigen

Alt Orșova, am 25ⁿ März, 1824

sign. Peter Nedelcovits, m. p. Ortssenator

Iacob Pavlovich m. p. Senator

Die eigenhändigen Unterschriften der hiesigen Orts Senatoren werden beglaubigt.

Sigh. ut supra B[a]ron Iovich m. p. major

L.S.

Piaster 2066.— oder zwey Taüsend sechs und sechzig Piaster habe ich mittelst Wechselbrief von Herrn Raducan Nicolics erhalten, welche für meine Rechnung nach [die]sem² Wechselbrief, durch H. Opran dem G. C. Jacob Sokulesko zu Krajova sollen bezahlt werden; und bey Empfang der Antwort, dass selbe Gelder in der bestimmten Art richtig ausgefolgt [?] wurden, soll ich solche ehelich und mit Dank dem Herrn Raducan Nicolics bezahlen, und so habe ich auch unterfertigt. 1 814, Jänner 2-ten.

Theodor Wladimiresko m.p.

F. Fidem Connoxis [?]

Peter Nedelcovits, Orts Senator

Iacob Pavlovich, Senator

Die Eigenhändige Fertigung der hierortigen Senatoren würden beglaubigt. Sigh. Alt Orșova, am 28 März [1]824.

B[a]ron v. Jovich, m. p.

Major

L.S.

C.

Abschriften

Wien, den 14ten S^{ber} 1814...³ 1030 WW. Sieben Tage nach Sicht zahlen Sie gegen diesen prima Wechselbrief an die Order des G. C. Nicola

¹ Cuvînt neînțeles.

² Marginea ruptă. Cuvîntul pare a fi «diesem»

³ O prescurtare indescifrabilă.

Krestonosich [?] die Summe von ein tausend und dreissig Gulden WW., den Werth im baaren empfangen und stelle es auf Rechnung laut Bericht.
Theodor Wladimiresko m. p.

An Herrn Radukan Nicolaevits in Alt Orschova
Wien, den 29ten 8^{ber} [1]814¹... 2500 WW.

Zwölf Tage Sicht zahlen Sie gegen diesen prima Wechselbrief an die Order des Herrn Nicola Krestonosich die Summe von zwey Taüsend fünf hundert Gulden WW., den Werth baar empfangen und stelle es auf Rechnung, laut Bericht.

Theodor Wladimiresko, m.p.

An Herrn Radukan Nicolaevits, in Alt-Orschova
...² cum Originalis

Peter Nedelcovits, Orts-Senator ü[nd]
Jacob Pavlovits, Senator

Die Eigenhändige Fertigungen der hiesigen Senatoren werden begläubigt
Sign. Altorschova, am 25ten März [1]826.
B[a]ron v. Jovich
Major

L.S.

Decont asupra creanței de mai jos către slugerul Th. Vladimirescu în Țara Românească la Orșova, pe care eu i te-am împrumutat.

	Denumirea [?] pozițiilor	La N% dobinzi		La capital	
		Piaștri	Parale	Piaștri	Parale
Cf. 86	Pentru 2000 piaștri capital împreună cu dobinzile comerciale obișnuite în țară de 12% pe an, de la 5 ianuarie 814 până la 20 iunie 822, pentru 8 ani și 7 luni	2605	—		
Cf. 70	Pentru 2066 piaștri capital împreună cu dobinzile comerciale obișnuite în țară de 12% pe an, de la 2 ianuarie 814 până la 20 iunie 822, pentru 8 ani 7 luni	2127	27	2868	—
Cf. C	Pentru 1030 fn. WW. sau 349—1/2 taleri imperiali după cursul de atunci, în anul 1814, al banilor de 2 fn. talerul și după cursul de acum al banilor în Țara Românească de 8 piaștri talerul, face 2746 piaștri, 37 parale, împreună cu dobânzile obișnuite în țară de 12% pe an de la octombrie 814 până la 20 iunie 822, 7 ani 9 luni, face	2582	26	2746	27

¹ Aceeași prescurtare, indescifrabilă, ca mai sus.

² Cuvînt neinteligibil.

	Denumirea [?] pozițiilor	La N ^o _o dobinzi		La capital	
		Piaștri	Parale	Piaștri	Parale
Cf. E	Pentru 2500 fn WW sau 822—1/2 taleri la cursul de atunci practicat în anul 814 de 2 fn. talerul și la cursul de bani de astăzi în Țara Românească de 8 piaștri talerul, face 6666 piaștri 27 parale, împreună cu dobânzi la 12% pe an, de la 8-mbrie 814 pînă la 20 iunie 822, 7 ani 8 luni, face	6133	27	6666	27
	Total	14418	20	14974	14
	plus dobinzi			14418	20
	Suma împreună cu dobinzile			19297	34

Răducan Nicolici

Traducere A

Dau acest înscris la mîna dumnealui Răducan Nicolici pentru 2500 piaștri ce i-a avut dați în tovărășie la vătășia plaiului Cloșanilor din sud. Mehedinți. De asemenea am mai pus și eu atîția bani, care au fost dați la avaeț și alte cheltuieli la numitul plai, pe anul 1813. Acum, cîrmuirea a orînduit un alt vataf cu hotărîre ca banii să ni se dea înapoi de vataful acum numit, postelnicul Ioniță; din care bani eu am primit ceva; iar pentru acești 3500 piaștri de la vataful Grecescu au rămas să ni se împlinescă după socoteală, potrivit poruncii dată de la cîrmuire. Pentru care dau această încredințare tovarășului meu Răducan Nicolici, că eu îi voi primi de la numitul vataf, postelnicul Ioniță Grecescu, pentru că noi avem acești bani în această vătășie ca numerar. Această încredințare este potrivită cu dorința mea și iscălesc

814, 5 ianuarie

Theodor Vladimirescu

Că este tradus conform originalului certifică,

(ss) Petre Nedelcovici m. p. senator local
Jacob Pavlovici m.p. Senator

Orșova Veche, la 25 martie 1824

Semnăturile autografe ale senatorilor localității de aici se autentifică

(ss) ut supra
L.S. Baron Jovici m. p. maior

Piaștri 2066, sau două mii șazeci și șase piaștri, am primit prin poliță de la dumnealui Răducanu Nicolici, care urmează a fi plătiți în socoteala mea de dumnealui Opran lui chir Iacov Socolescu la Craiova; și la primirea

răspunsului că această sumă de bani a fost dată în chipul arătat și în bună regulă, eu o voi plăti cu cinste și cu mulțumită dumnealui Raducan Nicolici. Drept care am și semnat.

[1]814 ianuarie 2

Theodor Vladimirescu, m. p.
F. Fidem Connoxis [?]
Peter Nedelcovici, senator orășenesc
Iacob Pavlovici, senator

Semnătura autografă a senatorilor din localitatea noastră a fost autenticată.

L.S.

Orșova Veche, la 28 martie 1824.
Sign. Baron v. Jovici m. p.
maior

C

Côpii

Viena, în 14 septembrie, 1814... 1030 fl. curs Viena
Șapte zile de la primire veți plăti pentru această poliță la ordinul dumnealui Nicola Crestonosici suma de una mie și treizeci florini, curs Viena, valoare primită în bani gata și o trec la socoteală, după înștiințare

Theodor Vladimirescu m.p.

Domnului Răducan Nicolaevici,
Orșova Veche.

Viena, 29 octombrie [1]814 2500 fl. curs Viena
Douăsprezece zile de la prezentare veți plăti contra acestei polițe la ordinul dumnealui Nicola Crestonosici suma de două mii cinci sute florini, curs Viena, valoare primită în numerar, și o trec în cont conform avizului.

Theodor Vladimirescu, m. p.

Domnului Raducan Nicolaevici... cum originalis
Peter Nedelcovici, senator orășenesc și
Iacob Pavlovici, senator.

Semnăturile autografe ale senatorilor orășenești din localitatea noastră se certifică.

L.S.

Orșova Veche, 25 martie 1826
Sign. Baron v. Jovici
maior

Colecție particulară, facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.

96

4 ianuarie 1823

Zapis de luarea armelor din sat, de către zabitul beșliaga.

Adecă noi, preoții satului Almăju și cu pîrcălabu și cu acești mai jos iscăliți săteni, încredințăm cu acest zapis al nostru la cinstitul isprăvnicat

că, după cercetarea ce s-au făcut pentru arme câte s-au găsit în numitul nostru sat, s-au luat din cinstită poruncă de oamenii dumnealui zabit beșliaga.

Și de acum ne legăm noi cu acest zapis că de să va mai dovedi armă în satu nostru, să fim răspunzători cu viața.

Și pentru credință, am iscălit

1823, ghenar 4.

Eu popa Dumitru ot Almăj, adeverez,
eu popa Nicolai ot Almăj, adeverez,
eu popa Gheorghe adeverez,
eu Marin Buhăilă, ipac adeverez,
eu Matei sîn Șarban, ipac adeverez,
eu Ion Grindeanu, ipac adeverez,
eu Ion pîrcălabu și cu tot satu, adevărăm¹.

(Fondul Glogoveanu, doc. 222 b/1823; 223 a/1823; 233 a/1823; 231/1823).

97

6 ianuarie 1823

Pandurii din satul Brădești, participanți la răscoală, încredințează prin zapis isprăvnicatul că au predat armele și că pe viitor nu se vor mai ridica împotriva stăpînirii.

Adecă noi pandurii ot satu Brădești, care mai jos ne vom iscăli, încredințăm cu acest zapis al nostru la cinstitul isprăvnicat, că fiind și noi cu apostasia trecută și armele ne s-au luot de către cinstita caimăcâmie.

Dar dă acum înainte dă să va mai dovedi armă la casăle nostre, sau dă vom mai face sau ne vom mai abate la vreun feli dă netrevnicie sau tîlhărie sau cîtuși dă puțin împotriva stăpînirii urmare, atunci nu numai noi, ci și satu care au dat chizășie pentru noi, să fim răspunzători cu viața.

Și pentru credință am iscălit.

1823, ghenar 6.

Eu Dinu Cinciu ot Brădești adeverez. Eu diaco[nu] Costandin adeverez.

Eu Ghiță Răcăreanu ipac adeverez. Eu Pătrașcu ipac adeverez.

Eu Nicolaie sîn Dinăveanu ipac adeverez. Eu Nicolae Turturea, ipac adeverez.

Eu Radu Pasăre ipac adeverez. Eu Ion Dobre, ipac adeverez.

Eu popa Pătru adeverez. Eu Preda pîrcălabu și cu tot satu, adevărăm.

¹ Zapise identice cu cel de mai sus au mai dat:

la 5 ianuarie 1823, satul Coțofenii din Față, cu iscăliturile a opt locuitori;

la 8 ianuarie satul Tatomirești, fără iscălituri;

la 19 ianuarie satul Scăești, cu iscăliturile a nouă locuitori;

la 20 ianuarie satul Potmești, cu iscăliturile a șapte locuitori.

Adecă noi preoții satului Brădești și cu pîrcălabu și cu acești mai jos iscăliți săteni încredințăm cu acest zapis al nostru la cinstitul isprăvnicat că, după cercetarea ce s-au făcut pentru arme cîte s-au găsit în numitul nostru sat, s-au luot din cinstită poruncă de oamenii dumnealui zabit beșliaga.

Și de acum ne legăm noi cu acest zapis că de să va mai dovedi armă în satu nostru sau la pandurii ce au fost cu apostasia, din satu nostru, ce prin dăosăbit zapis deteră, atunci să fim noi răspunzători cu viața.

Și pentru credință ne-am iscălit, luîndu-i și pă chizășie, că dă acum înaintea nu să vor mai abate la rele urmări ca mai nainte, să fim noi în locul lor.

1823, ghenar 6

Eu popa Dumitrache ot Brădești

Eu Dinu ipac adeverez.

adeverez.

Eu popa Badea adeverez.

Eu Nicolaie Turturea ipac adeverez.

Eu diiaconu Avram adeverez.

Eu Ion Dobre ipac adeverez.

Eu popa Pătru adeverez.

Eu Preda pîrcălabu și cu tot satu,
adăvărăm ¹.

Eu Pătru Aruției ot Brădești adeverez.

Fondul Glogoveanu, doc. nr. 222 și 232 a. Orig. rom.

¹ În urma constringerii, zapise identice cu cel de mai sus au mai dat:

La 8 ianuarie, pandurii din Răcari; iscălesc: popa Ion, popa Gligore, Mihai Drăgan, Bădălan, Pătru Mititelu, Dinu Sărariu, Dumitrașcu Mititelu, pîrcălabul Costandin;

la 9 ianuarie, pandurii din Filiași; iscălesc: Dinu sin Cioară, Ion Sugu, Gheorghe Negru, Mihai Obeanu, Grigorie circiumar, Stanciu, popa Neagoe, popa Rădoiu, diaconu Dumitru;

la 10 (?) ianuarie pandurii din Florești; iscălesc: Ion Cocoroveanu, Stoian, Vasile sin Roșu, Dumitru sin Ion, Ion sin Gheorghe, Pătru brat Dumitru, Dumitru pîrcălabu;

la 10 (?) ianuarie pandurii din Tințăreni; iscălesc: Dumitru sin Ristea, Dinu Arpezeanu, Florea Buculi;

la 11 ianuarie, pandurii din Cîmpeteni; iscălesc: Ion panduru, Gheorghe Bălugheanu;

la 12 ianuarie, pandurii din Brănești; iscălesc: popa Dumitrașcu, popa Ion, Pîrvu Mărgineanu, Gheorghe sin Tudosie, Simion Săteanu, Ion Stegărescu, Dinu Birău, Ion Avram,

la 13 ianuarie, pandurii din Iliești; iscălesc: Drăghici Burcea, Gruia, Ianăși, Dincă Rotar, Ion Coravu, Mihai Irizoiu, Preda Turbureanu, Ion Buniașu, Dumitrașcu pîrcălabu;

la 13 ianuarie, pandurii din Socolești; iscălesc: Ioan Cincă, Radu Spînu, Stanciu panduru, Dumitrașcu Amzu, Ghiță al Corni, Gheorghe Curbeanu, Ioan Zimța, Gheocel;

la 14 ianuarie, pandurii din Ionești; iscălesc: Dumitrașcu Beșliu, Anghel sin Bașa, Ion Chiloiu, Nicola sin Anghel, Ion Antonie ot Ionești, Nicola brat ego, Luță Vișan, Badea Mihărtescu, Dumitrache pîrcălabu; Trăistari, Mihai Socolescu, Ioan Coadă, Costandin Mazilu, Stanciu sin Vladul, Mihai Teeriu, Dumitrașcu pîrcălabu;

la 14 ianuarie, pandurii din Breznița; iscălesc: Iovan Sîrbu, Pîrvu Diiaconu, Matei Ciosin, Matei Cioară, Marin Dăogariu, Pîrvu Paraschiv, Badea Tobă, Niță Rămescu, Sava Costandin, Costandin sin Rădiță, Matei Dunărințu, Matei Croitoriu, Răducan Gomoiu, Staicu Logofăt, Trușcă Băzaică, Ioan Coajă, Vasile Volbotoi, Radu Pătruț, Vladu Apostol, Dinu Ciomosc, Dumitrașcu sin Apostolu, Nicolae sin Mihai, popa Radu, Matei Dunărințu, Vladu Apostol, Răducan, Matei Croitoriu, pîrcălabu Dumitrașcu;

la 14 ianuarie, pandurii din Slătina; iscălesc: Ioan Granguru, Dumitru Cocoșilă, Dumitrașcu Ceaușu, Gheorghe Pîrvulețu, Stancu panduru, Nicola Miharte, Marin panduru, Ioan

9 ianuarie 1823

Tudor Vladimirescu a obligat în 1821 pe Ioan Răduțoiu cu pandurii lui să restituie niște obiecte luate prin jaf.

De la isprăvnicatul Mehedinți.

Dumnealui biv ceauș Istratie Calotescu dintr-acest județ, la începerea apostasii călcându-să de către un Ioan Răduțoiu căpitan cu pandurii lui ot Stcicu, tot dintr-acest județ, i-au jăfuit casa cu lucruri, de taleri 1628.

sîn Gheorghe, Ioan sîn Vasile Brăescu, popa Costandin, Marin Stan Trandafir, Predoi Stănică, Costandin Hagi, pîrcălabu Predoi;

la 14 ianuarie, pandurii din Butoești; iscălesc: Băluță Popescu, Radu sîn Diiaconu Pătru, Dumitru Cernăianu, Stanciu, Mihai Borugă, Mihai sîn Dumitru Cojocar, Trandafir Făiniță, Iacov Scăunași, Băluță Făiniță, Dinu Creacă, Radu Făiniță, Mihai sîn Mirea, popa Ștefan, Ion Pătru;

la 15 ianuarie, pandurii din Gura Motrului; iscălesc: Dumitru Rusu, Mihai ot tam, Sandu Colța, Neacșu ot tam, Ion Blindu, popa Stanciu ot Gura Motrului, popa Iacov, popa Raicu, popa Costandin, Pătru Neghină, Radu Colța, Stanciu sîn Mihai, Ion Galbinu, Gheorghe Negru, Dinu pîrcălabu;

la 15 ianuarie, pandurii din Strehaia; iscălesc: Matei Boștin, Chivu Iacov, Dumitrașcu, sîn Ivașcu, Ion Scăunașu, Costandin Tîriși, Tudoraiche Mișco, Pătru Răcea, Gheorghe Belitu, Matei Mălcomeanu, Petco Tîriși, Matei Pîrvu, Vasile Băltacu, Mărin Pîrvu, Gheorghe Duică, Stanciu Filip, Pîrvu Mircea, Pătru Mircea, Radu Parogea, Gașpăr Albu, Ion Mircea, Dinu căpitanu Țucolo, Ion Gogoășe, Ion Crețu, Vasile Dulgheru, Mitroi Ciotoiu, popa Pătru, Dumitrașco sîn Nistor, Răducan Bulerca (?), Stanciu Cotoruianu, Enache sîn Pîrvu, Barbu Velico, Barbu Mircea, Stefan Grecu, Stefan pîrcălabu;

la 17 ianuarie, pandurii din Braloștița; iscălesc: Ghiță Tătaru, Dinu sîn Rotăcol, Gheorghe Ciunguleac, Mihai Bălea, Andrei sîn Mitru, Mihai Zidar, Gheorghe sîn Popa, Nicolai sîn Popa, Pătru sîn Neagoe, popa Preda, popa Ion, popa Ion (doi cu același nume), Tănase pîrcălabu;

la 20 ianuarie, pandurii din Coțofeni; iscălesc: Neagoe sîn Gruia, Spiridon sîn Mehedințu, Marin sîn Bildea, popa Costandin, popa Stefan, popa Mihaiu, Preda Olariu, Vladu sîn Staico, Dumitrașco sîn Barbu, Matei Olaru, Ion sîn Vasile, Oprea Dăogaru, Dinu brat popa, Gheorghe Roman, Radu pîrcălabu.

De asemenea s-au dat și chezășii către beșliagă, pentru acești panduri, din partea altor locuitori și a pîrcălabilor tuturor acestor sate, după modelul chezășii de mai sus.

(Fondul Glogoveanu, doc. 216, 217; 218 a, b; 219 a; 221; 223 b; 224 a, b; 225 a, b; 226 a, b; c, d; 227 a, b; 228 a, b; 230 a, b; 232 b, d; 233 b, c; 240 a, b). Zاپisele sînt menționate în ordinea cronologică a itinerariului parcurs de comisia isprăvnicatului.

În Moldova, de asemenea s-a procedat la strîngerea armelor după cum se arată în adresa muhafizului Silistrei către domn, din august 1823 (Arh. St. Buc., documente turcești, 95/XII).

Armele au fost căutate și la mănăstiri. Asemenea perchiziții s-au făcut la biserica Sf. Ioan (Arh. St. Buc., Condica domnească 115, p. 135—137).

Urmărirea participanților la răscoală se oglindește nu numai în acțiunea de strîngere a armelor ci și în restricțiile impuse la primirea în slujbe a celor care au luat parte la răscoală. În mai 1823 un dregător cere într-o scrisoare a sa, privitoare la numirea căpitanilor în căpităniile județului, să fie numiți numai cei « destoinici din pămînteni și neamestecați în răzvlătirea trecută... să se trimită aici [la Craiova] cu chezășile lor în scris, ca să se rinduiască » (Fondul Glogoveanu, doc. 414/1823).

Pentru care arătându-să la slugerul Theodor, mai marele apostataților, au trimis de l-au arădicat pă numitul Răduțoiu și ca unii ce fără de nici o poruncă au fost făcut acest jaf, nu numai că l-au bătut de moarte, dar erea ca să-l și taie, îndatorindu-l de i-au dat zapis cînd va împlini toate lucrurile. Care zapis s-au văzut și de către noi adevărit de numitul Theodor. Și pă urmă înmulțindu-să răutatea apostataților cu venirea cirjaliilor împărătești, au rămas păgubași. Acum, după singur zapisul său, aducîndu-să înaintea noastră, nu și-au tăgăduit fapta lui, dar pricinuind că atunci la jafurile ceaușului Istratie au fost împreună cu dînsul și cei mai jos numiți, care după arătarea lui că au fost tovarăși, trimițindu-să și la aceia, cîțiva dintr-înșii au fost alergat cu jalbă la cinstita căimăcămie, și după buiurdium marii căimăcămii ce au adus, înfățișîndu-să la isprăvnicat părțile, s-au dovedit că ei, și de au fost luoți de silă împreună cu dînsul, dar mîna pă nici un lucru de ale ceaușului Istratie n-au pus, ci toate acele lucruri s-au făcut zapt de numitul Ioan Răduțoiu căpitan, carele după dreptate rămîne dator a le împlini ceaușului, împreună cu cei adevărați tovarăși ai săi, pînă la cel mai mic lucru, precum și chiar căpetenia apostataților, sluger Theodor, îl îndatorează.

Drept aceea, noi de cercetare partea ce am făcut nu lipsirăm a da în scris. Iar hotărîrea rămîne a să face de către cinstita căimăcămie, după cum va găsi cu cale¹.

1823, ghenar 9

Ispravnicii Nicolae Glogoveanu, Iancu Bengescu-

Nicolae Coraștea ot Roșință, Ion Pasere ot Steicu, Gheorghe Papă Lapte ot tam, Radu Mădurar, Ion al Sfei, Ghiță Tudorescu, Pîrvu Danciu ot Meriși, Ion Buzatu ot tam, Dinu Deatco ot Babăița, Gora ot Ploștina, Dumitru Morîndă ot Ciuperceni.

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 15.

99

17 ianuarie 1823

Divanul Țării Romînești cere ca țaranii să fie opriți de a mai tăia pădurile boierești și mănăstirești și să fie obligați să-și îndeplinească îndatoririle față de stăpîinii de moșii.

Prea înălțate doamne,

Cu plecata noastră obștească anaforă arătăm mării tale că unii din lăcutăori, după fireasca lor răutate, găsind vreme cu prilej în trecuta răzvrătire,

---

¹ Hotărîrea definitivă în această pricină s-a dat abia la 26 iunie 1833 la judecătoria de Mehedinți (Arh. St. Craiova, Actele conservării pe 1900, nr. 116, dos. 635/95. Publicat în *Oltenia*, I, p. 128). De menționat că Ioan Răduțoiu era căpitan de panduri din anul 1806 (Arh. St. Craiova., doc. LXXXIX/5.)

-au năvălit cu obrăznicie la păduri, braniști și dumbrăvi mănăstirești și boierești ce era oprite și păzite cu pădurari de le-au tăiat și le-au prăpădit mai de tot¹. Căroră neputînd stăpînii pădurilor să le stea împotriva, după iuțimea vremii de atunci, au rămas zămizlită în inimile lor tot aceeași îndîrjală și obrăznicie, de taie și strică și chiar acum în vreme liniștită pădurile cele poprite, făr' de nici o sfială, bătînd și gonind pe pădurari, ca cum ar fi ei stăpîni pe păduri și ca cum n-ar fi stăpînire în țară. Precum și la adeturile moșiilor ce sînt canonisite în pravila pămîntului stau cu mare împotrivire și nebăgare de seamă, nesupuindu-să a le răspunde, avînd în capetele lor tot aceleași fumuri ce le-au avut în răzvrătire². Dintr-a căroră pricină să face mare nedreptate și pagubă stăpînilor de moșii, rămînd lipsiți dă dreptul venit și în folos ce să cuvine să aibă de la moșiile lor.

Pentru care, fiindcă din pronie dumnezeiască prea milostivul nostru împărat, a căruia putere să o ție dumnezeu în veci, ne-au miluit cu măriia ta, domn pămîntean, iubitor de dreptate, cu deplină știință a tuturor obiceiurilor pămîntului ce din veichime s-au păzit și s-au întărit de toți luminații domni, cum și chiar de către prea milostivul nostru împărat și cu dragoste

¹ Că în vremea răscoalei locuitorii au tăiat pădurile împotriva voinței stăpînilor, aceasta se constată și din alte documente.

Locuitorii din 5 sate, aflîndu-se în bejenie în 1821, au distrus pădurea de pe moșia Maia a păhărnicesei Țița Văcărescu. La tăierea pădurii s-au alăturat și alte patru sate din apropiere (Arh. St. Buc., Condica înaltului divan 960, f. 44—47).

Locuitorii și țiganii de pe moșia mănăstirii Nucetul au năvălit « într-această răzvrătire » în pădurea mănăstirii (Arh. St. Buc., Condica m-rilor rumelioticești, m-rea Nucetul, 298, f. 665—666).

La Zorești (Buzău) moșnenii vecini « s-ar fi obrăznicit cu împotrivire și ar fi intrat dă au tăiat mulțime de haraci și alte lemne », în februarie 1821 (Acad. R.P.R., doc. CXLIX/201).

Tot în vremea răzvrătirii, pădurea de pe moșia Maximu a episcopiei Buzăului a fost tăiată de locuitorii satelor dimprejur (Arh. St. Buc., Episcopia Buzău, doc. XXI/31, 32). Pe moșiile lui N. Glogoveanu, în 1821—1822 oamenii taie pădurile « de nu-i mai poate frîna » (Acad. R.P.R., doc. CCCXXX/147).

În 1823, cînd se face anaforaua de mai sus, se taie în continuare pădurile din care s-a tăiat și în 1821, la Copăceni (plaiul Teleajen), Apele Vii, Mărișani, Giorocul (E. Alexiu, *Doc. de pe Valea Teleajenului*, p. 150—151; Arh. St. Craiova, doc. LXV/14—18; LXVI/36; ms. rom. 64). În același an mai multe sate din județul Vlașca taie pădurile boierești (Arh. St. Buc., Judecătorești vechi, cancelaria veliților boieri, dos. 1420/1820, f. 1—17).

² În timpul răscoalei, locuitorii din Țara Romînească nu s-au supus, printre altele, nici la plata birului. Un oarecare Costandin relatează în aprilie 1821: « Satile ce au rămășiță, au luat fumuri pentru rămășiți și nu se supun a plăti, bătînd slujitorii, împotrivindu-se, zicînd că nu este bir... » (Acad. R.P.R., doc. CL/59. Orig. rom.).

În privința nesupunerii și a spiritului de răzvrătire care persistă și după răscoală, mitropolitul lansase un apel la 6 noiembrie 1822, prin care cerea locuitorilor să se supună stăpînilor, iar preoților să fie « cu luare de samă a nu să încuibă în pămîntul acesta vreo neghină a răzvrătirii sau vreun întăritător al obșteții liniștiri. Și oricînd și oricum sau veriunde veți simți cît de puțină bănuială de neliniștita petrecere, să vă siliți a-l dăzrădăcina cu a-l dăstăinui... » (Acad. R.P.R., ms. rom. 3935, f. 222v—223).

părintească către toți supușii mării tale, prin neadormită privighere a nu să călca nici a să împruțina dreptatea nimănui, cu toții de obște facem mării tale plecată rugăciune să nu fie suferită această simțitoare pagubă a noastră, ci să binevoiești a să face luminate porunci cu strășnicie către dumnealor ispravnicii de la toate județile ca să cerceteze cu scumpătate pentru toate pădurile păzite, câte s-au tăiat în vremea răzvrătirii de către lăcuitori în silnicie; și pentru lemnele ce să va fi tăiat pentru trebuință ostășască să nu să supere, iar pentru lemnile ce vor fi tăiat chiar pentru a lor alișveriș, să facă dumnealor prețuire dreaptă și să apuce pă acei obraznici lăcuitori cu strînsoare ca să dăspăgubească pă stăpînii pădurilor, cum și pă cei ce vor fi îndrăznit de au mai tăiat și după liniștire, nu numai să-i supuie asemenea, ci încă să le facă și pedeapsă după vina lor, ca să să dăzrădăcineze și să le iasă din cap acele furii ce le dobîndise, fiind știut mării tale, un stăpîn de pădure, cu cită osteneală [și] cheltuială o păzește [și] o curăță în vreme îndelungată.

Iar pentru adeturile moșilor, cum: clacă, dijmă, și altele, are să să urmeze după osebita poruncă a mării tale ce s-au dat la anafora dumnealor boierilor. Iar hotărîrea cea desăvîrșită rămîne a să face de către măriia ta.

1823, ghenar 17

Constandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Dumitrache Racoviță, Istratie Crețulescu, Costandin Bălăceanu, Theodor Văcărescu, Costandin Filipescu, Nicolae Golescu, Ioan Știrbei, Fotache Știrbei, Dimitrie Bibescu, Mihălache Ghica, Nestor, Ioan Fălcoianu vel logofăt, Dumitrache Ralet, vel hatman.

[Rezoluția:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vod. i gospodar zemli vlahscoie

Cu cale și cuvioasă fiind rugăciunea ce ne face printr-această obștească anafora dumnealor veliții boieri, primită este domnii mele și poruncim dumnea-voastră veliților logofeți de Țara de Sus și de Jos să să facă domneștile noastre porunci către ispravnicii tuturor județelor. Cît pentru păduri, ca astă ună dată să facă cercetare cu scumpătate, atît pentru cele ce s-au tăiat înaintea venirii noastre, pe vremea trecutii răzvrătiri, cît și după venirea noastră, aicea, de către lăcuitori în silnicie pentru al lor alișveriș. Și să trimiță domnii mele înștiințare pentru fieșcare pădure i felurimea lemnilor de ce sate anume s-au tăiat și cită pagubă s-au făcut și vor avea al doilea poruncă de urmare. Și către aceasta să dea porunci strajnice către zapcii plășilor, ca să-i înfrîneze și să-i poprească cu totul de acum înainte de o acest fel de urmare, și făr' dă voie dată în scris de la stăpînii moșilor nimini să nu mai îndrăznească a mai merge în păduri să taie un lemn măcar, afară din ceea ce este dator stăpînul pădurii de a da clăcașului său, după orînduiala condicii divanului. Care și aceea, iarăși prin știrea stăpînului să li să dea, iar cîți din lăcuitori să vor arăta neascultători și neînțelegători poruncii, pă unii ca aceia să-i trimiță la isprăvnicat și isprăvnicat[ul] cu înștiințarea dumnealor să-i trimiță

aici la domnia mea, ca pă lângă plata pagubii la care să vor osîndi, să li să facă și cuviincioasa pedeapsă.

Precum și pentru drepturile stăpînilor de moșii, asemenea să li să dea a înțelege ca sînt datori a fi următori întocmai după coprinderea pravilii pămîntului, cu dăslușirea ce s-au făcut prin osebita obștească anafora ce s-au întărit de domnia mea, pentru prețul carului de lemne i a zilii de arătură i a întocmirii plugurilor și pentru găina de crăciun i puiu de găină de Sîmpetru. Și care din ei să va arăta împotriva următori, să știe cu hotărîre că strașnic să vor pedepsi ca niște nesupuși, făr' de a li să mai primi de acum înnainte nici un cuvînt de pricinuire.

Care aceste porunci să orînduiască ispravnicii de a să citi prin toate satele, ca să nu rămîie cuvînt nici unuia din lăcuitori că nu le-au fost știut.

1823 ghenar 22

Pecetea gospod.

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 108, p. 69—71.

100

24 ianuarie 1823

Evaluarea pagubelor pricinuite pădurilor boierești și mănăstirești de către țărani în vremea răscoalei.

Io Grigorie Dumitriu Ghica vod. i gospodar zemli Vlahscoie

Dumneavoastră ispravnicilor ot sud...¹ sănătate!

Vă facem în știre că dumnealor veliții boieri prin obștească anafora au făcut arătare domnii mele că unii din lăcuitori, după fireasca lor răutate, găsind vreme cu prilej în trecuta răzvrătire, au năvălit cu obrăznicie la păduri, braniști și dumbrăvi mănăstirești și boierești, ce era oprite și păzite cu pădurari, de le-au tăiat și le-au prăpădit mai de tot. Căroră după iuțimea vremii de atunci neputînd stăpînii pădurilor să le stea împotriva, au rămas zămislită în inimile lor tot aceeași îndrăzneală și obrăznicie de taie și strică și chiar acum în vreme liniștită pădurile cele poprite, făr' de nici o sfială, bătînd și gonind pă pădurari, ca cum ar fi ei stăpîni, cerînd a i să face îndreptare și dăspăgubire. Precum și la adeturile moșiilor ce sînt canonisite în pravila pămîntului stau cu mare împotrivire și nebăgare de seamă, nesupuindu-să a le răspunde. Din care pricină să pomenesc[?] stăpînii de moșii [lipsiți] de drept venit și folos, ce să cuvine a avea. Care această netrebnică a lor urmare, fiind cu totul împotriva dreptății stăpînilor de moșii, nu poate fi suferită la auzul

¹ Loc alb.

domnii mele, cunoscându-o mai vîrtos că să pricinuieste chiar din înșivă amelie și neprivegherea cu care vă arătați spre împlinirea datorilor dregătorii cu care sînteți însărcinați. Dintre care datorii, cea mai dintii și mai delicată este de a feri și a ocroti dreptul fieșcăruia (de orice treaptă măcar ar fi) a nu să hrăpi de către altu. Iar nevăzînd sau măcar și auzînd urmări de hrăpire, să le suferiți și să le treceți cu vederea ca cînd ar fi legiuite.

Au doară socotiți că datoria unor ispravnici să încuie numai întru a împlini banii dăjdiilor? Aceasta numai nu este îndestulă de a da unui ispravnic titlu de bun și vrednic dregător. Ci vrednicia și iscusința sa să cunoaște către toți cei ce lăcuiesc sau au închinare în județul său, petrec în liniște păzîndu-să dreptatea și odihna fieșcăruia după pravilă și după ale stăpînirii porunci. Căci cînd va rămînea ca să așteptați de a vă deștepta stăpînirea pentru fieșcare datorie a dregătorii isprăvnicești, atunci puteți înțelege că este de prisos a vă afla într-această dregătorie, numai ca să aveți numele fără de nici o faptă sau ispravă.

De aceea vă poruncim domnia mea ca de acum înainte să vă cunoașteți datorile, să privegheați spre a le împlini în vreme și după dreptate și după poruncile domnii mele, precum și pentru tăierea pădurilor ce să va fi făcut de lăcuiitorii satelor, atît înaintea venirii noastre pã vremea trecutei răzvrătiri, cît și după venirea noastră aici, în silnicie, pentru al lor alișveriș. Poruncim dumneavoastră ca astă ună dată să faceți scumpă cercetare pentru fieșcare pădure i felurimea lemnelor de ce sate anume s-au tăiat și cîtă pagubă s-au făcut și să înștiințați domnii mele cu întreagă pliroforie și veți avea al doilea poruncă de urmare. Iar cum îndată să să dea de către dumneavoastră strașnice porunci către zapcii plășilor, ca să-i înfrîneze pe toți locuitorii județului și să-i poprească cu totul acest fel de netrebnică urmare. Și fără' de voie dată în scris de la stăpîinii moșiilor, nimini să nu mai îndrăznească a merge în pădure ca să taie un lemn măcar (afară din ceea ce este dator stăpînu pădurii de a da clăcașului său după orînduiala condicii divanului) care și acelea iarăși prin știrea stăpînului să li să dea. Iar cîți din lăcuiitori să vor arăta neascultători și neînțelegători poruncii domnii mele, pã unii ca aceia să-i trimiță zapcii la isprăvnicat și isprăvnicatul cu înștiintare să-i trimiță aici la domnia mea, ca pe lingă plata pagubii la care să vor osîndi, să li să facă și cuviincioasa pedeapsă. Care acest nizam totodată să-l și publicuiți dumneavoastră prin toate satele, luînd și adeverință de la preoți și pîrcălabii satelor că le-au auzit și le-au înțeles. Precum și pentru drepturile stăpînilor de moșii, asemenea să li să dea a înțelege că sînt datori a fi următori întocmai, după coprinderea pravilii pămîntului, cu dăslușirea ce s-au făcut de dumnealor veliții boieri prin osebită obștească anafora, care s-au întărit de domnia mea, pentru prețul carului de lemne, i a zili de arătură i a întocmirii plugurilor, și pentru găina de creciun i puiul de găină de Sînpetru, fără' de a să arăta cîtuși de puțină împotrivire, că să vor pedepsi strașnic.

Pentru care iată vi să trimită osebită porunca domnii mele coprinzătoare în ce chip aveți să urmați și de primirea aceștii porunci, și că ați pus-o în lucrare să trimiteti domnii mele răspuns.

Și fiți sănătoși!

1823 ghenar 24

Arh. St. Buc., Condica domnească 105, p. 92—93.

101

31 ianuarie 1823

Rumîni din plasa Galeșeștilor (Vlașca) au forțat în 1821 pe zapcii să le dea înapoi banii luați pentru dajdie.

[Logofețelul Panait dă în judecată pe slugerul Ioniță Burileanu “ce se află acum cu familia în orașul Pitești”, pentru 1135 taleri. În depozitiile date se arată că:] “... la leat 1821, în vremea apostasiei, aflîndu-se amîndoi zapcii în plasa Galeșeștilor, sud Vlașca, și prinzînd rumîni pe numitul sluger, l-au apucat ca să le dea banii dajdiei și alte rînduieli înapoi. Și slugerul neavînd bani, au luat de la jeluitor tal. 335 de i-au dat lăcuiitorilor, luînd lăcuiitorii și de la dînsul taleri 800. Iar slugerul au răspuns că el au dat rumînilor întii de la sine tal. 280 și apoi, apucînd lăcuiitorii și pă jăluitor i-au luat și lui acei bani, dîndu-i singur el lăcuiitorilor. Și trebuința fiind a fi și acei lăcuiitori față, le-au zis să meargă amîndouă părțile la sud Vlașca, să li se cerceteze pricina. La care au rămas mulțumiți amîndoi”.

1823 ghenar 31

Costandin Bălăceanul vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 101, f. 223.

102

7 februarie 1823

Arzmagzarul clerului și boierilor Țării Romînești către Poartă prin care nu recunosc datoriiile fostului domn Al. Șuțu ca fiind datorii ale țării.

Arz către împărăție pentru cererile ce să fac a plăti țara, datoriiile Șuțului și a lui Stavache dragomanul.

Noi, prea plecații supuși ai prea puternicii împărății, mitropolitul țării, episcopi, egumeni, boieri mari și mici, căpitani, mazili ai aceștii țări Valahii.

Printr-acest prea plecat al nostru armagzar facem arătare către prea Înalta Poartă că într-aceste zile nu puțină întristare ni s-au pricinuit tuturor de obște, făcându-i-să cunoscute de măria sa domnul nostru Grigore Ghica vvd. cererile ce să fac de prea Înaltul devlet de la această ticăloasă țară, ca să răspundă o foarte mare și peste a ei puțință sumă de bani ce să adună în taleri 3 053 420, datorie pă chipul domnului Aleco vodă Șuțul ce au murit i pă chipul lui Stăvrache dragomanul, adecă taleri 2 230 000 banii haraciului pă trei ani, leat 1234 i 1235 și 1236 i ai bairamului și ai racheabelilor împreună cu taleri 20 000 pentru vezir cișlași pă leat 1236, i taleri 665 000 pentru o casă a Duzogliilor ce s-au cumpărat de numitul domn Alexandru vodă Șuțul, și taleri 158 420 pentru lucruri de ale Duzogliilor ce s-au cumpărat de la mezat de mai sus zisul Stăvrache drăgomanul. Și osăbit alți taleri 800 000 pe anul dintii al domnii mării sale domnului nostru ce s-ar fi dînd pe an în șase ciștiuri, însă: taleri 650 000 ce să dau în șase ciștiuri i taleri 90 000 ai bairamului fitrie ai recheabelii și taleri 20 000 pentru vezir cișlași ce să arată pentru ciftlicul lui Mustafa pașa.

Noi însă nu ne dăznădăjduim, știind cu încredințare sfînta și bunavoință i dreptatea și milosîrdia prea puternicii împărății, ce de ani nepomeniți să răvarsă asupra acestui împărătesc al său cheler, spre paza și întemeierea tuturor privilegiurilor sale, care s-au întărit prin vrednice de închinăciune împărătești hatișerifuri ale prealăudaților, preafericiților și apururea pomeniții răposați silefi ai împărăteștii sale măriri, precum prin mai sus zisul împărătesc și sfînt hatișerif ot leat 1217, toate acestea ni să propovăduiesc cu deplină încredințare, și că oricîte prea înalte porunci să vor trimite în urmă la această țară să fie potrivite cu șarturile i privilegiurile și obiceiurile țării. Întru aceeași dar coprindere a acelui împărătesc și sfînt hatișerif bine nădăjduiți fiind, năzuim la a preaputernicii împărății iubire de dreptate și după neapărata datorie ce avem, ca niște credincioși supuși, îndrăznim a arăta că suma de taleri 2 230 000, ce să cere pă chipul domnului Aleco vodă Șuțul, nu cunoaștem a fi țara datoare ca să-i mai răspundă și altă dată. În vreme ce domnia sa i-au luat din țară încă și cu mai mult prisos, precum să face dovadă din socotelile ce sînt la vistieria țării. După care, asemenea socoteli s-au dat și domnii sale, supt iscăliturile noastre prea plecaților și supușilor boieri. Și nefiindu-i țara cîtuși de puțin datoare, nici osăbitul condei de taleri 665 000, ce să mai cer, tot pă chipul mai sus numitului domn, pentru casa Duzogliilor, nu este a țării datorie, ci chiar a casii acelui domn, precum asemenea nici condeil de taleri 158 420, ce să cere pă chipul dragomanului Stavrache, nu-l poate cunoaște țara a ei datorie, nefiind ceva datoare, nici către numitul drăgoman, dar nici pă vremea domnului Calimah. Și pă urmă, pînă cînd ni s-au orînduit măria sa domnul nostru, nu să știe țara datoare ceva bani către hazneao prea puternicii împărății, pentru că toate veniturile cîte s-au strîns din țară, în proastă stare și dărăpănare în care să afla, după ce au hrăpit-o și au jăfuit-o

apostații în felurimi de chipuri și s-au izgonit de aici de către prea puternicile împărătești oștiri, s-au dat în trebuințele oștirilor, și încă s-au mai și împrumutat țara, încât au ajuns după atâtea nevoi ce au cercat la o stare vrednică de jale și de tînguire, fiind acum însărcinată cu o nesuferită datorie și nepomenită să fi cercat vreodată (care covârșăște toate măsurile putinții sale) precum pentru a sa proastă și vrednică de milostivire stare i marea greotăte a datoriei ei, încă de la 27 ale trecutei luni dechemvrie, cu leat 1238, prin osăbit al nostru prea plecat arzmahzar s-au arătat pe larg către preastrălucitul prag al prea înaltului devlet (rugîndu-ne ca și preaputernica împărăție să răverse către dînsa împărăteasca și pîrinteasca mila sa).

Către care și acum tot aceleași cuvinte de tînguire glăsuind, ne rugăm cu genunchi plecate și cu supunere ca să binevoiască a sa împărăteasca milostivire, mai întîi, de a rămînea țara apărată de mai sus arătatele condeie ce să cer a să răspunde pî leat 1234 i 35 și 36. Al doilea, a să lua seama condeifului de taleri 650 000 ce să mai cer în șase cîștiuri pî vremea anului dintîi a domnii mării sale domnului nostru de a nu fi vreo greșală la numirea miilor în loc de pungi, căci în coprinderea mai sus pomenitului împărătesc hatîșerif să arată curat, să dea pî an țara numai șase sute nouăsprezece pungi de bani și așa să gădesc trecuți și în condicile vistierii și răspunși de țară în primirea domnului, iar nu taleri șase sute cînzeci de mii.

Și iarăși printr-a sa bunăvoință să o îndrepteze această nepotrivire, ca să nu rămîie țara împovărată, aflîndu-să întru acest fel de proastă stare din pricina patimilor ce au cercat pî vremea trecutei răzmiriți, ajungînd la cea de istov dărăpănare (precum este obștii știut și bine cunoscut), mai adăogîndu-se în cele du pî urmă și osăbită ticăloșie lipsa bucatelor, intru care să află acum din pricina secetii ce au fost în vară și toamna trecută. Din care nu numai lăcuiorii petrec în foamete, ci și vitele în lipsă de notreț, încă nu puține vite urmează a peri pînă în viitoarea primăvară după iuțimea iernii ce au căzut întru acest an. Apoi, după toate acestca, este și contenirea alișverișului de neguțătorie. Mila dar a preaputernicii împărății, care și prin cel de mai nainte prea plecat al nostru arzmahzar ce s-au zis mai sus am făcut rugăciune de a să răvărta asupra țării, este de a să ocroti țara de acest fel de cereri, precum sînt condeile ce să arată mai sus, neștiindu-să datoare de a le răspunde. Și să plătească numai banii ce să dau în șasă cîștiuri după îndreptarea ce mai sus ne rugăm a să face, după cum s-au răspuns și mai nainte. I banii bairamului, taleri noăzeci de mii, i banii rechebieli, taleri patruzeci de mii pe acest următor an, a căroră sumă vedem că este potrivită cu suma acestor numiri, ce este arătată în coprinderea mai sus zisului vrednic de închinăciune împărătesc hatîșerif și cu catașișele vistierii țării.

Aceste sînt prea plecatele noastre rugăciuni către prea puternica și prea milostiva împărăție, care fiindcă privesc spre mîngîierea săracilor lăcuiorii, sîntem bine încredințați că vor fi primite și ascultate iar noi vom fi cu toți

rugători împreună și cu săraca raiaoa către milostivul și a tot puternicul dumnezeu pentru prea puternicul și prea dreptul și făcătorul de bine împărat și stăpînitorul al nostru spre îndelungarea vieții împărăției sale și spre întărirea întru strămoșescul său prea strălucitul scaun pînă în veci.

1823 februarie 7

Grigore al Ungurovlahii, Gherasim Buzău, Galaction episcopul Rîmnicului, Theoclit arhimandritu Raduliotu, Iosif arhimandritu Cotroceanu, Protasie protosinghel Aghioritu, Grigore arhimandritul Văcăreștean, Vartholomei arhimandritu Mihaliotu, Grigore protosinghel Athionitul, Grigore arhimandritu Sărindărean, E[f]thimie igumen Castriotul, Romano arhimandritu Zlătăreanu, Pahomie protosinghel Stavropoleanu, banul Costandin Crețulescu, banul Barbul Văcărescu vel vistier, dvornic Dumitrașcu Racoviță vel spătar, vel dvornic Istrate Crețulescu, vel logofăt Costandin Bălăceanu, dvornic Mihalache Manul, dvornic Theodorache Văcărescu, dvornic Costandin Dudescu, dvornic Costandin Filipescu, dvornic Nicolae Golescu, dvornic Iordache Golescu, dvornic Grigore Ralea, dvornic Scarlat Grădișteanu, logofăt Ștefan Belu, vel logofăt Dimitrache Bibescu, vel postelnic Mihalache Ghica, logofăt Dimitrache Brăiloiu, logofăt Nestor, logofăt Costache Rasti, logofăt Ioan Fălcoianu, spătar Scarlat Mihalescu, hatman Ștefan Bălăceanu, hatman Dumitrache Ralet, hatman Pană Costescu, aga Mihai Filipescu, postelnic Ioan Cocorăscu, aga Matei Cantacuzino, aga Costandin Belu, aga Costandin Bălăcean, postelnic Filip Lenj, aga Aleco Crețulescu, clucer Grigore Filipescu, căminar Iancu Filipescu, căminar Gheorghe Drugănescu, căminar Manolache sin cămăraș za visterie, paharnic Radu Fărcașanu, paharnic Ioan Hafta, paharnic Dimitrache Drugănescu, stolnic Costandin Borănescu, stolnic Grigore Paladi, stolnic Petrache Arion, stolnic Ioan Arion, stolnic Dumitrache, sluger Tănasiu Carabulea, sluger Alexandru, Sărghie căpitan za dorobanț, Mirea căpitan za lefegii.

Arh. St. Buc., Condica domnească 103, p. 11—15.

103

Sibiu, 12/24 februarie 1823

Minciaky comunică lui Mihail Sturza că nu se amestecă în problema întoarcerii boierilor și că țarul Alexandru I este ostil oricărei reforme a instituțiilor de stat.

Monsieur,

J'ai eu l'honneur de recevoir les lettres que vous m'avez adresseés en dates du 1 février et je m'empresse de vous en offrir mes remerciements, ainsi que de la pièce qui s'y trouvait jointe.

J'ai lu cette dernière avec toute l'attention qu'elle méritait et que je donnerai toujours à tout ce que pourra m'éclairer sur le véritable état des deux principautés, mais vous vous serez déjà convaincu, Monsieur, par mes deux

lettre au Métropolitain de Moldavie qu'il ne m'appartient point de juger les motifs qui ont porté les principaux boyards à différer leur retour dans leur patrie. C'est à eux seuls à examiner mûrement leur position et à prendre le parti le plus sage et le plus conforme à leurs intérêts. Mais je puis aussi en même temps, vous assurer, Monsieur, que toute proposition d'innovation ou tout projet de changement dans les anciennes institutions du pays a été toujours hautement réprouvé par l'Empereur, quelque en ait été du reste l'origine et les motifs qui l'aient dicté. Le seul nom de Sa Majesté l'Empereur est le maintien inviolable et sain des traités, et l'époque n'est sans doute pas très éloignée où les principes conservateurs et salutaires qui président à sa politique triompheront de tous les obstacles.

J'ai appris avec satisfaction par votre lettre que S[on] Eminence le Métropolitain a crû pouvoir rejoindre ses ouailles qui souffraient, sans doute, de sa longue absence. Cette détermination de sa part est d'ailleurs d'un augure favorable pour la tranquillité de la Moldavie.

Veuillez être persuadé, Monsieur, de la considération très distinguée avec laquelle j'ai l'honneur d'être Monsieur Votre très humble et très obéissant serviteur

M. Minciaky

Hermannstadt, le 12/24 février, 1823

[In josul primei pagini, adresa:] à Mr. Mi[c]hel Stourdza.

Acad. R.P.R., ms. rom. 5762/II (fondul Mihail Sturdza), f. 23. Orig. franc.

104

15 februarie 1823

Cartea isprăvnicatului de Mehedinți din care se vede că în 1821 Tudor Vladimirescu a dispus să fie restituite niște obiecte însușite de panduri.

De la isprăvnicatul Mehedinți

Stoian abagiu și Niță cismaru ot Cerneț au tras la judecată înaintea noastră pă Gherasie iermonafu i Dumitrul și Iancul Blajdești ot Iablănița dintr-acest județ, arătînd că la începerea apostasii, avînd niște lăzi cu haine i altele, au rugat pă epistatu Gheorghe ca să le dea în păstrare la cineva din lăcuiitorii ot Iablănița. Au și trimis acele lăzi cu un ceauș și dîrvari al poștii de le-au dus în păstrare la pîrîți. Și peste cîteva zile s-au pomenit cu un răvaș din partea lor către epistatu Gheorghe, scriindu-i că au venit pandurii lui Simion ¹ căpitanul ot Podul Grosului și le-au rădicat în silnicie. După care răvaș de loc numitul epistat s-au dus la Țîntăreni unde să afla slugerul Tudor, căpetenia apostatilor ², de i-au arătat pentru spargerea acelor lăzi și rădicarea

¹ Simion Mehedințeanul.

² Tudor Vladimirescu se afla la Țîntăreni în prima jumătate a lunii februarie 1821.

lucrurilor dintr-însele. Și dovedind pă acei panduri, i-au dat legați în mîna unui Iovancea, cu vreo cîțiva arnăuți, ca să scoațe acele lucruri, din care au făcut aceste lucruri și li s-au întors înapoi. Dar pentru lipsa ce nu s-au găsit și nu li s-au dat, ar fi avînd bănuiala asupra părților, cerînd despăgubire de la dînșii.

Întrebîndu-să și pîrîții ce au să răspunză, zisără că atunci cînd le-au trimis epistatu acele lăzi, le-au adus ceaușu și dîrvar[ul] poștei, zioa de față și cu sinet, fără a să păzi de oamenii ce era adunați la o nuntă, care să întimplasă la dînșii. Dintre care oameni, făcîndu-să panduri la un Simeon căpitanul, de loc s-au pomenit cu un Gheorghe Băcleșanu i Gheorghe meșterul ot Băcleș și Ioniță al Popii ot Almăjăl cu alți tovaroși ai lor, panduri ai numitului Simeon căpitan, tot dintr-acest județ. Au venit la dînșii și știind unde are lăzile, le-au spart și toate lucrurile le-au băgat în saci cu cuvînt să le ducă pă cai. Și nepu-tîndu-le duce pă cai, le-au pus într-o sanie fără a-i lăsa pă dînșii să să apropie la spargerea lăzilor sau la rădicarea lucrurilor dintr-însăle pînă cînd au fugit cu dînsăle. Și înștiințînd pă epistatu Gheorghe, au mers numitul epistat la Țîntăreni de au arătat lui Theodor Vlădimirescu. Și trimițînd pă acel Ivancea cu putere, au luat pă mai sus numitul Gheorghe Băcleșanu i Gheorghe meșteru și Ioniță al Popii, care spărsese acele lăzi, și de atunci au despăgubit pă jăluitoari întorcîndu-li-să mai toate lucrurile înapoi. Iar pentru cîte nu s-au fost găsit în ființă ca să li să întoarcă după hotărîrea Vlădimirescului, s-au îndatorat Simion, căpitanul lor, de i-au dat zapis că le va împlini. Și pă acela scoțînd și 2 adeverințe chiar pă ale acelor ce au spart lăzile și au luat lucrurile, adecă Gheorghe Băcleșanu ot Băcleș i Ioniță al Popii ot Almăjel și Gheorghe meșteru ot Băcleș, coprinzătoare că ei au spart acele lăzi și au luat toate lucrurile jăluitoarilor într-o sanie, iar pîrîții întru nimic nu sînt amestecați, căci nu i-au lăsat nici să să apropie de dînșii.

Deci, de vreme ce jăluitoarii au zapis de la acel Simion, căpitanul spărgătorilor, de lăzile cu lucrurile jăluitoarilor, pentru lipsa de pagubi, chiar după judecata slujerului Theodor, căpetenia apostatilor; și pîrîții au acest fel de zapis și adeverință chiar de la acei spărgători de lăzi și luători de lucrurile jăluitoarilor că nu sînt amestecați întru nimic la acele jafuri; de aceea dar jăluitoarii urmează a-și căuta lipsa pagubilor la cel ce le-au dat zapis și de la chiar cei ce le au rădicat lucrurile, fiind știuți și netăgăduiți, iar pîrîții Blajdești rămîn în pace și nesupărați la aceste. Pentru ca[re] li s-au dat această carte de judecată la mîini¹.

1823 februarie 15

Nicolae Glogoveanu
Iancu Bengescu

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 31 v.—32 v.

¹ Alte date cu privire la atacuri săvîrșite de panduri și de răsculați.

Stan Motreanu și Pătru Dragotă, amîndoi din satul Virtop, împreună cu Nicola Sirbu din Băilești, toți panduri de sub comanda lui I. Solomon, au luat cu forța niște cai de la

Sibiu, 17 februarie 1823

Hagi Ianuș cere lui Dimitrache Brăiloiu să intervină pe lângă boieri pentru a i se restitui suma împrumutată în timpul răscoalei și a i se lăsa scutelnicii și poslușnicii ca răsplată a serviciilor pe care le-a adus patriei.

Συμπίνε, τῆ 17 Φεβρουαρίου 1823

Πρὸς τὸν λογοθέτην Δημητράκην Μπραϊλόη

Βουκουρέστι.

Παπαλήκη! εἰς μεγάλην ἀπορίαν εὐρίσκομαι, πῶς τόσον ὀγλήγορα νὰ ἀλησημονήσετε τὴν μεταξύ μας πεπαλαιωμένην φιλίαν, καὶ εὐρίσκομαι μέχρι ψυχῆς περίλυπος περὶ τούτου, ὅταν ἐνθυμοῦμαι ἐκείνην τὴν σχετικὴν ἀγάπην

logofătul Mihai Furtună din Seaca (Mehedinți). Ei sînt trași la judecată în februarie 1822. De la același Mihai Furtună au luat diferite lucruri căpitanul Dușă Borăscu și fratele său Ioan, pandur din satul Sălcuța, împreună cu alți panduri. Ca să smulgă destăinuirea locului unde se găseau lucrurile, numiții panduri « au căznit în tot chipul, tilhărește, arzînd în foc și o verigă de fier ca să le arză; și de frică au arătat că lada se afla la Ioan Ghercea » (Arh. St. Buc., Condica curții de apel Craiova, secția II, 904, f. 21 v și 27—28v).

În socotelile pentru activitatea poștei pe anul 1821 se consemnează că la 29 mai au fost trimiși din Craiova trei neferi cu 8 cai pînă la Seaca « să aducă pă logofăt Mihai Furtună, omu medelnicerului Poroineanu ce au scăpat de la tilhari » (E. Vîrtosu, 1821. *Date...*, p. 105). În 1822, logofătul M. Furtună este zapciu și în această calitate cercetează pe sătenii din Gogoșița, pentru armele din răscoală (Arh. St. Craiova, doc. XVI/35).

Moșia Beloți (Mehedinți) a medelnicerului Ioan Poroineanu, menționat mai sus, a fost devastată de răsculați în timp ce el se afla plecat la Vidin ca să aducă turci și să prindă pe Tudor Vladimirescu (*Bul. Comis. mon. ist. a Romîniei*, X, p. 128—129).

Nicodim Răuți din Costeni (Mehedinți), care s-a aflat « între apostaiții panduri », împreună cu Dumitraiche gospodar, mai marele peste pandurii din Tîrgu Jiului, și cu Gheorghe argintaru, au luat lucrurile serdarului Dinu Bălțeanu (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Gorj 1310, f. 69).

Șetrarului Dincă Bîrsescu din jud. Vilcea « multe pagube i s-au făcut de către apostaiți jefuindu-să cu totul; și numitul s-au aflat slujînd într-această vreme cu toată credința ». Drept răsplată el este numit în august 1821 sameș de Vilcea, iar în noiembrie i se dă în folosință via lui Istodor Cochinț din Butari care în vremea răscoalei « unindu-se cu apostaiții, multe pagube au pricinuit lăcuiitorilor țării » (Acad. R.P.R., doc. MCLXIV/89 și 91).

Logofătul Costandin Săvescu a fost atacat în vremea răscoalei de doi panduri « care unu este du pă la Bala dă Jos și alt[ul] din Ciovîrnoșani, Matei Vilceanu și Dumitrașco Cîmpoieru ot Ciovîrnoșani ».

Alți panduri, din Hodoreasca, au luat porumbul lui N. Glogoveanu adăpostit în pădurea Strîmbii; ei sînt trași la judecată în decembrie 1822 (Acad. R.P.R., doc. CCCXXXIV/220, 236).

La hanul de la Cimeni (Argeș) « într-a căruia pivniță fiind cîteva buți cu vin și rachiu, au venit un căpitan Dumitru Topăneanu cu apostaiții lui și au făcut zapt acele rachiuuri » (Arh. St. Buc., Condica domnească III, p. 82—85). La Cocorăști, de asemenea o parte din vin s-a băut de panduri (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 234, doc. 14).

Polcovnicul Ispir a venit împreună cu mulți arnăuți la satul Butimanu (Dîmbovița), a prins pe un Aldea, cîrciumar la o moșie, și l-a închis « într-un coșar și țindu-l o săptămînă

όπου είχαμεν άναμεταξύ τών δύο όσπιτίων μας. Καί πρός τοίς άλλοις έχω μέγιστον παράπονον είς πολλά πράγματά μου όπου τή έγραψα δέν ήξιώθην μίαν άπόκρισίν της. Άπορώ, λέγω, πώς τόσον όγλήγορα νά άλησημονηθοϋν. Έν δ' άναμεταξύ μας κανένα αίτιον δέν συνέπεσεν διά νά τήν διαλύση, και μάλιστα άπό μέρους μου φυλάττεται μέ έκείνα τά ίδια φρονήματα τά όποία έτρεφον και πρωύτερα. Καί ώς κατατρεγμένος και συκοφαντούμενος άπό τοϋς άλλους, ήλπίζον άπό τήν εύγενίαν της κάθε αμυγήν παρηγορίαν και παραμυθίαν. Όθεν, μέ όλα αυτά έγώ δέν λείπω, κατά χρέος φιλικόν, και τώρα νά έρευνήσω διά τήν ύγειαν σας, και άκολούθως νά σās φανερώσω διά τās γινομένας μοι ζημίας, τās όποιας μέ όλον όπου και έν καιρῷ τās έγνωστοποίησα πλην και τώρα πρετεντέρω νά όμολογήση αύτάς ή εύγένια της, ένθα άνήκει, ώς γνωστάς της. Καί έπί τούτοις άν ή φιλία μας σώζεται άκόμη, καθώς έγώ φαντάζομαι, νά υπερασπίζεται και τās έν Κραγιώβα ύποθέσεις μας και πάντοτε νά μ' άξιώνη σεβαστά μοι γράμματά

de zile închis, de stenahorie și de frică au dat zapis » de niște bani (Arh. St. Buc., Condica agiei 1326, f. 3).

Negustorul Z. Halghe se plinge în septembrie 1822 că « în anul trecut, de patru ori am căzut în mîinile apostatilor, carii, neavînd într-înșii lacrimă dă creștinătate, m-au jefuit pină la cămașă, arzîndu-mă și cu fier ars ca să le dau banii. Și abia scăpînd din mîinile lor numai cu sufletul, imbrăcat în abale albe, am fost năzuit la Brașov ca să nu-mi pierz și viața... » (Acad. R.P.R., ms. grec. 1341, f. 5).

Necola Grecul înrolat între răsculați, apucă la Pitești pe Costandin al doilea vistier pentru niște bani datorăți încă din 1815 și « prin silnicie i-au dat zapis ». Împreună cu Necola a fost și un Gheorghe bulucbașa apostat (Arh. St. Buc., Condica domnească 102, f. 112).

Un popa Vasile, care s-a aflat printre răsculați la 1821, a împlinit atunci banii pentru cele ce au luat locuitorii de la mănăstirea Rîncăciovl și din moșia Gura Văii (Muscel), adică: lucruri, porumb, vin, rachiu și spirt (Arh. St. Buc., Condica domnească 102, p. 130—132).

Stancu Fratoștiteanu al doilea armaș, avînd în arendă moșiile Ionești și Brănești (Mehedinți), a fugit în 1821 și a lăsat moșiile în grija fratelui său. « Și după ce apostatai l-au jefuit luîndu-i tot ce au avut, adică: vinul, rachiul și bucatele ce le agonisise pe anul întii cu leat 1820, făcîndu-i-se pagubă de taleri cincisprezece mii, apoi scăpînd acel frate numai cu sufletul, au stătut ascuns cum au putut... » (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 10—11).

« În vremea răzvrătirii, s-au călcat dă răzvrătitorii de atunci » logofătul Ivancea, luîndu-i-se calabalicurile și niște sineturi (Arh. St. Buc., Condica domnească 111, p. 566—567).

Mănăstirea Nucetul a ars în 1821 și totodată răsculații au luat banii pe care mănăstirea îi avusese strînși de la moșiile ei (Arh. St. Buc., Condica m-rilor rumelioticești 298, f. 652).

Isprăvnicatul de Vlașca a fost jefuit de bani în martie 1821 de către răsculați și « arvați » (Arh. St. Buc., Condica logofetei Țării de Sus 1077, f. 122v—153v).

Atacuri ale răsculaților s-au comis și în Moldova. Spiridon Gîrneată, căpitan la tîrgul Odobești a luat de la mănăstirea sf. Ioan din Focșani cazanele și alte lucruri (Arh. St. Buc., M-rea sf. Ioan din Focșani, doc. VI /149; XXVI/1).

Nicolae Drumba generalizează această situație într-o scrisoare din aprilie 1821, în felul următor: « ...aproape toată Țara Romînească s-a tulburat și s-a împrăștiat și a fost despuiață mult de răsculați; cei mai mulți boieri au fost despuiați și negustorii au suferit destule pagube » (Acad. R.P.R., doc. DLXXVI/102. Orig. grec.).

της, διὰ νὰ παρηγοροῦμαι, ἂν εὐρίσκομαι εἰς τὴν εὐνοϊάν της. Τὴν λέγω ἀκόμη καὶ διὰ τὰ γρόσια, δέκα χιλιάδες, ὅπου ἐδάνεισα τὸ ἔντιμον δεβάνι εἰς τὴν περιστασιν ἐκείνην τοῦ Θεοδώρου, νὰ προβάλῃ ἡ εὐγενία της καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων διὰ νὰ μοὶ τὰ ἐμβάσωσι, ἔχοντας ἀνάγκην, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀδιαφορήσετε περὶ τούτου, καθότι ἐνθυμεῖσθε καλῶτατα πόση κατεπείγουσα χρεῖα ὑπῆρχε τότε, καὶ ἄλλος πατριώτης δὲν ἐσυμπόνησεν διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν πατρίδα. Ἐγὼ ὅμως ἀμέσως ἔκαμα τὸ πρὸς αὐτὴν χρέος μου, ὡς ἀπ' ἀρχῆς βοηθήσας αὐτὴν εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ὡς εἶναι ἀποδεδειγμένον ἀπ' ὄλους, καὶ οἱ πατριῶται ἀντὶ νὰ μὲ εὐχαριστήσουν, βλέπω τώρα ὅπου μὲ ὑστέρησαν καὶ τοὺς σοκοτελνίκους καὶ ποσλοζνίκους. Ἡ εὐγενία του ἠξέυρει κάλλιστα ὅπου ὄλους αὐτοὺς τοὺς ἀπήλαυσα πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεών μου. Ἄρα δὲν εἶναι ἀμαρτία νὰ μοὶ τοὺς ὑστερήσωσι; Διὰ τοῦτο τὴν παρακαλῶ, ἂν εἶναι δυνατὸν καὶ ἔχετε προαίρεσιν, νὰ ὁμοφωνήσητε μὲ τοὺς λοιποὺς ἀρχοντας καὶ νὰ κατορθώσητε, ἴσως ἐγένετο συγκατάνευσις νὰ μὴ τοὺς ὑστερηθῶ. Μ' ὄλον τοῦτο ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης εἶμαι πληροφορημένος ὅτι ἐγνώρισεν καὶ τὴν γενεαλογίαν μου, ἥτις ὁ πάππος μου καὶ ὁ πατήρ μου ἐτάφησαν εἰς τὴν Βλαχίαν. Παρομοίως καὶ ἐμένα τὰς ὄσας ἐκδουλεύσεις ἔδειξα καὶ εἰς τὰ 5 θέματα τῆς Κραγιώβας καὶ κατὰ μέρος εἰς τοὺς ἀρχοντας καὶ Βλάχους καὶ τοὺς πρεσβυτέρῳ ὡς ἀνήκοντας εἰς τὸ ὀσπίτιόν μου καὶ εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις μου, διὰ τὰς ὁποίας ὅταν θελήσετε μετὰ τοῦ ἀρχοντος λογ. Μπιμπέσκου νὰ τὰς ὁμολογήσετε. Ἐκεῖνο στέκει εἰς τὴν φιλίαν σας νὰ τὸ κάμετε. Μὰ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὀρθὸν διαλάμπει καὶ δὲν ἀποκρύπτεται. Καὶ διὰ τοὺς ζαχερέδες μου, τούτη εἶναι ἄλλη ἐκδούλευσις μου. Ἡξέυρετε ὅπου ὄλους τοὺς ἐπήρατε διὰ τὴν χρεῖαν τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων, καὶ τώρα οἱ ἀνθρωποὶ μου καὶ τὰ κονάκιά μου ὑστεροῦνται. Ὅθεν, σᾶς παρακαλῶ καὶ εἰς τοῦτο διὰ νὰ τὸ ὁμολογήσετε καὶ ἡ εὐγενία σας ὡς αὐτόπται ὅταν τοὺς σηκώσατε καὶ νὰ προβάλετε ἔνθα ἀνήκει, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν ζημειωμένοι. Τόσον καὶ τὰ χορτάρια ὅπου διὰ τὴν χρεῖαν τῶν ζῶων δὲν ἄφησαν νὰ κοσίσωμεν. Ἄρχον λογ., καλὸν πρᾶγμα καὶ μεγάλην χάριν θέλει μᾶς κάμει νὰ μᾶς ἐμβάσῃ καὶ τὰ ὅσα μᾶς χρεωστεῖ δι' ὁμολογίας σας. Φαίνου πρόθυμος εἰς τὴν πληρωμὴν εἰς ἡμᾶς τοὺς παλαιοὺς φίλους σας, ὡς ἐφάνης εἰς ἄλλους προσκαιρινοὺς καὶ τοὺς ἐμβασες τὸ χρέος.

Μένομεν

{X. Ἰωαννοῦσης}

Sibiu, 17 februarie 1823

Către logofătul Dimitrachi Brăiloiu

București

Moșule! Mă aflu în mare nedumerire cum de ați uitat așa de repede vechea prietenie care a existat între noi și sînt întristat pînă în adîncul sufletului de aceasta, cînd mi-aduc aminte de dragostea ce a fost între cele două case ale noastre și pe lingă altele sînt tare supărat fiindcă nu m-am învrednicit de un răspuns din partea d-voastră în legătură cu multe lucruri ce v-am scris.

Mă mir, zic, cum să se uite așa repede, fiindcă între noi n-a intervenit nici un motiv care să desfacă această dragoste, ba chiar din partea mea, ea se păstrează cu aceleași gânduri, pe care le nutream și mai înainte. Fiind persecutat și calomniat de alții, speram să am de la domnia voastră mângiere și consolare. Cu toate acestea, din datorie prietenească, nu renunț să întreb și acum de sănătatea d-voastră și apoi să vă fac cunoscute pagubele pe care le-am suferit și cu toate că vi le-am făcut deja cunoscute, vă rog totuși și acum să le comunicați acolo unde trebuie, ca fiind cunoscute de d-voastră. Pe lângă aceasta, dacă se păstrează încă prietenia noastră, așa cum nădăjduiesc eu, vă rog să apărați la Craiova cauza noastră și totdeauna să mă învredniciți cu onoratele d-voastră scrisori ca să fiu consolată, dacă mă bucur încă de favoarea d-voastră. Vă mai amintesc și de suma de zece mii groși, pe care am împrumutat-o cinstului divan, în timpul [răscoalei] lui Tudor, ca să propuneți și celorlalți boieri ca să mi-o trimită, fiindcă am nevoie. Nu trebuie să neglijați aceasta, deoarece vă aduceți aminte foarte bine ce nevoie urgentă era atunci și nici unui alt patriot nu i-a fost milă să ajute patria. Eu însă îndată mi-am făcut datoria față de ea, pe care de la început am ajutat-o în multe împrejurări și cu vorba și cu fapta, cum toți pot să dovedească, și patrioții în loc să-mi aducă mulțumiri, văd că acum mi-au luat și scutelnicii și poslușnicii. Domnia voastră știți foarte bine că pe toți i-am căpătat drept răsplată pentru serviciile mele. Oare nu e păcat să fiu lipsit de ei? De aceea vă rog dacă se poate și aveți bunăvoință să vă înțelegeți și cu ceilalți boieri și poate veți izbuti să se facă concesiia ca să nu fiu lipsit de aceștia. Eu sînt informat că prea înălțatul domn a cunoscut și genealogia mea; bunicul meu și tatăl meu au fost înmormîntați în Țara Romînească. De asemenea și pentru serviciile aduse de mine în cele cinci județe ale Craiovei, și în parte boierilor și romînilor, cer de la d-voastră, care ați avut legături cu casa și cu afacerile mele, ca împreună cu boierul logofăt Bibescu să le faceți dacă binevoiți cunoscute. Acest lucru depinde de prietenia d-voastră ca să-l faceți, căci dreptatea și adevărul strălucesc și nu pot fi ascunse.

Un alt serviciu în legătură cu zaherelele. Știți că toate zaherelele le-ați luat pentru nevoile oștilor împărătești și acum oamenii mei și conacurile mele suferă lipsuri. Vă rog deci să faceți cunoscut acest lucru căci ați fost martor ocular cînd au fost ridicate și să propuneți unde trebuie ca să fiu despăgubit. De asemenea nu ne-au lăsat să cosim finul și avem nevoie de el pentru vite. Boier logofăt, ne-ați face un mare serviciu și o mare plăcere dacă ne-ați trimite tot ce ne datorăți prin zapisul d-voastră. Să arătați zel la achitarea datoriei față de noi, vechi prieteni ai d-voastră, așa cum ați arătat față de alți prieteni de pe vremuri și le-ați trimis datoria. Rămînem

[Hagi Ianuș]

Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 703, f. 98 v — 99. Text grec.

25 februarie 1823

Sentiința departamentului de opt în pricina dintre slugerul Dumitrache Văleanu și arendașii moșiei sale Vălenii (Olt), pentru pagubele pricinuite în vremea răscoalei.

Prea înălțate doamne,

Prin zapciul vătaf dă păhărniceii au înfățișat la judecată înaintea noastră pă Costandin și Theodor arendaș, cu jalba ce au dat către înălțimea ta pentru dumnealui sluger Dumitrache Văleanu, dă la care, dă la leat 1820 aprilie 23, cumpărînd venitul moșii dumisale din sud Olt pă trei ani, i-au răspuns și toți banii înainte. Stăpînirea însă și-au avut-o numai 10 luni, fiindcă la luna lui mart leat 1821, întîmplîndu-să apostasia, au fugit și ei dă acolo, făcîndu-să zapt venitul aceștii moșii dă către zabitul județului Olt, și că pîrîtul Văleanu, lipsind atunci la Sibiu, după ce n-au ieșit îndată în țară ca să-și diafendipsească moșia; apoi după ce au venit la trecutul octomvrie, au făcut venitul moșii zapt mai nainte dă împlinirea sorocului arenzii lor. Iar mai vîrtos că pă această moșie Vălenii, fiind fost și o moară cu patru roate care s-au ars cînd se stăpînea dă un odubașa, cum și o vie dă la care lua vedre 800 pă an s-au păragînit stricîndu-i-se gardu de lăcuitori. Cer acum jăluitorii ca să se îndatoreze pîrîtul Vălean, ori a întoarce banii pă acești doi ani ce n-au stăpînit cu dobînda lor, sau dă la aprilie înainte să stăpînească arenda moșii Văleni alți doi ani, dîndu-le în ființă și moara făcută i via în stare. Arătîndu-ne dă vîzum și zapisul arenzii, iscălit dă pîrît și scris din leat 1819, dechemvrie 15, cu coprindere că le-au vîndut arenda moșii pă trei ani, începînd dă la leat 1820 aprilie 23, drept taleri 8500, răspunzînd și banii arenzii pă dăplin, iar la împlinirea sorocului, să fie datori jăluitorii a le paradosi pîrîtului toate în stare, după cum le-au luat. Față fiind și pîrîtul sluger, răspunse prin tacir în scris, la care și jăluitorii dîndu-și împotrivă răspunsurile lor, să așternură mai jos, precum să vede.

Arătările pîrîtului

„La leat 1821, mart, s-au împraștiat apostasia în țară. Iar la iunie și iulie, după ce mai nainte s-au curățit țara, au ieșit din vecinătate mulți din arendașii greci dă și-au făcut moșiile zapt, ce le avea luate în arendă; pentru care nici că i-au pîrît nimenea, nici că i-au tăiat. Dece dar, n-au venit și numiții ca să-și facă zapt moșia, mai vîrtos că un State Ciolac, grec, i-au spus că au însemnat pă jăluitori ca să filo-

Răspunsul jăluitorilor

Cu adevărat apostasia au fost la leat 1821, mart. Iar că la iunie și iulie al acestui an nici unul din arendași n-au îndrăznit ca să ia să-și stăpînească moșiile, și că arătarea ce face State Ciolac este neadevărată. Și tocmai la iunie al trecutului leat 1822 au ieșit din vecinătate, nu arendașii, ci chiar stăpînii moșilor. Și în partea locului n-au putut să stăpînească după cuviință moșiile, pînă cînd n-au

dorisească pă zabiții județului cu taleri 250 și să-și facă moșia zapt, în pace fără'dă a să sfii, când atunci să afla și moara și tot venitul moșii în ființă. Osibit dă aceea și un Marin pîrcălab ot Văleni s-au dus într-adins la dînșii, aflîndu-să la Cîmpulung, dă le-au zis ca să vie să stăpînească moșia, fiind atunci încă dijmurile pă loc și n-au vrut. Și că lăsîndu-i moșia în pustiire și în stăpînire dă turci, i s-au făcut pagubă aproape dă taleri 30 000.

Moara s-au aflat în ființă și lucrînd pînă ce au sosit domnia la Silistra, tocmai atunci i s-au dat foc dă au ars, cînd la acea vreme nu putea fi supt bănuială că ei aflîndu-să stăpînind arenda moșii, să vor primejdui.

venit domnie, și că pentru aceasta de va face trebuință, o pot încredința și cu mărturiile vecinilor du prin prejurul acestor moșii, și că la iunie al leatului 1821 și ei ar fi vrut să stăpînească această moșie, dar într-acea vreme trebuia și pîrîtul să se arate. Și fiindcă lipsea la Sibiiu și nimenea din rudele dumnealui nu era aici, ca să diafendipsească drepturile moșii și să rădice mîna, beșleaga, din stăpînirea moșii, decît numai răposatul Ghiță Vălean, frațele pîrîtului, la Pitești aflîndu-să. La care mergînd și arătîndu-i, i-au răspuns că dă a merge la Slatina, nu poate, fără dăcît au făcut o scrisoare către pitar Ioniță Gigîrtu socru pîrîtului. Cu care mergînd unul dintr-înșii și dîndu-i-o, după ce au citit-o, au răspuns prin grai că nu poate stăpîni moșia sa, că este de față cu cît mai vîrtos să mijlocească pentru moșiile boierilor care lipsesc. Și dă va face trebuință la aceasta, pot încredința pă judecată cu vrednice mărturii, cînd într-acea vreme această moșie Văleni să afla în stăpînirea unui beșliu, care luase întru căsătorie pă o fată dă creștin și o turcise.

Într-acestași chip, era vremea dă atunci. Iar pentru că zice pîrîtul că i s-au întîmplat pagubă aproape dă taleri 30.000, casa dumnealui s-au ars la leat 1821, către sfîrșitul lui april, în groaznica furie a rău-tăților. Și nu au ars numai casa dumnealui, ci ale multora vecini du prinprejur și ale altor dă mai dăparte. Cu toate acestea și în vreme bună să să fi ars, ei iarăși nu avea nici o datorie să i-o plătească, nefiînd dată în stăpînirea lor, avînd pîrîtul oamenii dumisale într-însa.

Precum au mai arătat, iarăși zic, că ei n-au putut să intre în stăpînirea moșii, fiindu-le frică pentru pericolul vieții, mai mult pentru turcu acela ce o făcuse zapt, cînd atunci în stăpînirea lui au ars moara.

Alăturarea cu această moșie Văleni are și un Matei Bircă cu gineri-său Costandin moșie înclinată cu acest sat Văleni, a căroră sălășluire este acolo, carii s-au întâmplat la casa lor când au venit turcii nicopoeni la Văleni, după arendașii aceștia. Lor, nu numai că nici o pagubă nu le-au făcut, ci nici pă la dînșii nu s-au abătut, pliroforisindu-să din cercetarea ce au făcut sătenilor dă au rădicat și aceia și arme i mazdrace dinpreună cu pîrîții arendași, că nu sunt vinovați.

Cere să arate jăluitoarii la judecată răspunsul ce-l au dă la dumnealui, din care să face dovadă pentru ceea ce acum ei vor să dovedească. Are mărturii la fața locului pă un Costandin logofăt i pă un Ștefan logofăt, care asupra fierberii apostasii, avînd prigonire cu jăluitoarii pentru o slugă, le-au zis curat: „fugiți ciocoilor din țară, căci nu mai aveți moșii”, rămîind într-a lor stăpînire.

Aceste urmări au ațîțat invituri și pîrlej dușmanilor, dă i-au ars casele, pătulul plin dă porumb, curtea, magazia, moara, via și orice alt au avut, și că cere împlinire dă la dînșii dă toate aceste pagube. Dă vreme ce prin zapisul lor s-au însărcinat ei cu îngrijirea moșii pă trei ani, carii să împlinesc acum la viitorul sfînt Gheorghie, nemaî avînd dumnealui nici o datorie a mai priveghea sau a să amesteca, fiind ei îndatorăți a le face teslim la împlinirea sorocului, întocmai după cum le-au dat.

Acești turci au venit la dînșii la mart 27, carii le-au luat șapte cai cu tacîmurile lor, și cu punga cu bani; și așa au plecat, după cum aceasta mărturisește un sat. În mîna lor era ca să pătîmească oricine ar fi vrut ei, căci după venirea lor la dînșii, peste trei zile, jafurile și tăierile dă oameni ce pă nedreptate s-au făcut în Rușii dă Vede. Este știut și cîți neguțători pă nedreptate i-au tăiat într-acea vreme. Și să arate pîrîtul care sînt acele zulumuri ce zice că le-au făcut ei.

Acel răspuns este la scrisoarea care au trimis-o ei că nu pot să stăpînească moșia cu primejdie. Și la cea vreme, cîte le-au scris spre răspuns, slobod este ca să le zică și acum. Nu tăgăduiră că s-au întîlnit cu acel Costandin și Ștefan, dar ziseră că ei nu au avut nici o diafora cu dînșii pentru slugi. Nici că le auzea acest fel dă cuvinte și nici că este vrednică o asemenea proplemă ca să se facă la judecată.

Nici o pricină nu au zămislit ei ca să-i pricinuiască vreo răutate. Văzut este dă la pagubile lor ce li s-au urmat atît la arenda moșii, cît și la alte patru moșii ce au mai avut, care să adună peste taleri 35 000 ce sînt știute la mulți. Și nedreaptă arătare face pîrîtul la aceasta, în vreme ce ei la mart au plecat și că vremea răzvrătirii toate le-au lăsat în catastasis, neputînd ca să diafendipsească nici cele mișcătoare lucruri ale lor. Toate, dar, distihiile le-au zămislit întîmplarea vremii dă atunci. Cînd însă ar fi stăpînit în pace, dator era ca toate acelea ce prin zapisul lor le-au primit în stăpînire, la sorocul prothezii să le dea pă deplin. Cu adevărat, să fi fost pace, nu era îndatorat dumnealui că să se amestece la ale moșii, pînă la soroc dă trei ani, pentru care deodată au luat banii arenzii.

Pentru ceea ce zic jăluitoii prin jalbă că dumnealui ar fi făcut venitul moșii zapt mai înainte dă soroc, și aceasta luîndu-mă drept la vii să muncesc, a să apăra, răspunse dumnealui că la trecutul noemvrie, leat 1822, viind din țara nemțească aici la București, unde viind și jăluitoii la dumnealui, și luînd vorbă pentru facerea morii, i-au zis și ei ca să puie vin și capitalul să rămie pă seama dumnealui, iar cîștigul pă seama lor. Și ca să nu stea moara, au pus dumnealui vin, pentru a căruia facere le-au spus că ține catastih a-i răspunde cheltuiala.

La nimic dă ale moșii cîte privea la jăluitoii nu s-au amestecat.

Arată pîrîtul și un deosăbit engrafon scris dă la 10 ale următoarii, iscălit de medelnicerul Nicolaie Caloian, și coprinzător că în anul trecut, aflîndu-să sameș la județul Teleorman, cînd scriindu-i pîrîtul ca să-l siguripsească dă la casnicile enteresuri ce avea în sud Olt, fiind cu apropiere dă Rușii dă Vede, și pliroforisîndu-să că moșia dumisale, Văleni, să stăpînește dă zabitul județului și zabitul județului Teleorman prieten fiind cu medelnicerul Caloian, s-au rugat ca să iconomisească către zabitul dă la Olt a i să slobozi numita moșie și a rămînea pă seama pîrîtului, în vreme ce n-au fost amestecat la nici o apostasie, făgăduindu-i că să va sili. Și că după vreo cîteva zile i-au zis că moșia aceasta este vîndută de pîrît la arendași greci, luîndu-și banii. Care arendași fiindcă au arădicat arme, făcînd războiu cu turcii, să socotesc ca niște apostatați. Și așa pîrîtul nu să păgubește întru nimic, avînd venitul vîndut; și că acei arendași, dă nu ar fi fost întru adevăr apostatați, urma negreșit să vie să stăpînească moșia după cum au venit și alți arendași, atît într-acei județ Olt, cît și în județul Teleorman, și nu i-au supărat întru nimic.

În luna lui noiembrie, cînd au ieșit pîrîtul dă la Sibiu, s-au întîlnit cu dumnealui și i-au zis cît prin jalbă arată ca să le dea ori bani pentru doi ani ce n-au stăpînit, sau să diorthosească moara și să între în stăpînirea moșii, ori să o dreagă ei și la soroc să le plătească ceea ce vor cheltui pentru dînsa. Le-au răspuns că asemenea pricină au și alții și cum să va hotărî dă judecată va urma și ei la aceasta. Așadar, au intrat dumnealui dă la noiembrie în stăpînirea moșii.

Slobod este ca să strîngă tot venitul moșii al acestui an, fiindcă nu are nici o zătignire.

Cît au scris pîrîtul prietenului dumisale, sameș[ul] ot Rușii dă Vede și ce răspuns i-au făcut beșleaga, lor nu le-au fost știut. Dar, pentru apostasia lor ce scie, să o dovească dumnealui. Și cît ar fi jăfuit, pentru un ban să îndatorează ca să plătească o miie. Iar cît au răspuns beșleaga, putea să-i zică și mai mult. Ca să-i stăpînească moșia dumnealui, nu trebuia să scie la prietenii săi, ci trebuia însuși să îmbrățișeze drepturile moșii, căci vedea curgerea vremii. Și să fie știut la București ca să le diafendipsească, după cum și alți boieri au urmat atunci. La toate acestea făr' dă cuvînt pricinuirii ale pîrîtului, ce face ca să dăpărteze dreptățile lor, așteaptă jăluitoii hotărîrea prăvililor judecătii, ca să hotărască dreptatea ce au.

Ne-au arătat pîrîtul o adeverință la trecutul februarie 15, iscălită de un Costandin Bănicescu, cu coprindere pentru pricina arendașilor moșii Văleni din vremea apostasii. Știe că după plecarea pîrîtului, au rădicat baiarac și sulițe și umbra prin sat aruncînd puști și pistoale, zicîndu-i că de ce nu încinge și el sabie și arme, căci moșiile nu mai sînt boierești, ci sunt ale lor, căci au încins arme și sabie. Și din pricina acestor zulumuri ce le făcea atît sătenilor Văleni, cît și prin alte sate du prin prejur, au venit turci nicopoeni chiar pă numele lor și s-au bătut cu ei, din care bătaie au și rănit doi turci. Și văzînd că nu pot să-i răzbească, le-au luat șase cai și au plecat să vie la dinsul. Întrebînd turcii pă văleni dă au arădicat și ei asemenea arme sau nu, iar sătenii arătînd dreptul adevăr că n-au arădicat arme, nu s-au supărat întru nimic.

Ne mai arată pîrîtul o adeverință a sătenilor ot Văleni, tot dă la trecutul februarie 15, iscălită dă un popa Pătrașcu duhovnic i dă un popa Marin i Florea sin Diile [?] i dă un Marin sin Iordache i dă un Ianache i dă un Andrei și dă alți săteni carii încredințează dă cele ce s-au întîmplat în satul lor în vremea apostasii. Că mai intîi au văzut pă arendașii moșii arădicînd baiarac cu sulițe, după ce au plecat pîrîtul dă acolo și făcîndu-le multe zulumuri, umbra cu sulițe, dînd puști și pistoale, zicînd că nu mai este moșia pîrîtului. După care mergînd la satul Stoicănești și apucînd pă săteni ca să-și împlinescă cu zor și cu bătaie datorțiile ce le avea acolo, zicînd că ei s-au scris să meargă la bătălie, au mers din lăcuiori și au arătat turcilor turneni. Și sculîndu-să cîțiva dintr-înșii au și venit după ei, găsindu-i acolo în satul lor și bătîndu-să cu ei au și rănit pă doi din turci. Și văzînd că nu poate să-i răzbească, le-au luat caii și sulițele cele înfipte în bătătura popii, întrebînd și dă un logofăt Cos[ta]n din i dă socru-său Bircă ce să află cu șăderea dă la vale de au arădicat și ei arme? Și arătîndu-le adevărul că n-au arădicat, nu i-au supărat întru nimic, Și dintr-această pricină, spăimîntîndu-să atît ei cît și oamenii ce-i avea spre paza curții, s-au și rădicat din sat. Și cei răi năraviți viînd, au pus foc caselor i pătulelor și magaziilor dă au ars cu totul. Deosebit mai arăta că după ce au venit în București, stăpînitor, măria sa chehaia pașa, toți arendașii au ieșit dă și-au căutat arenzile moșiilor dintr-acel județ, ca și mai nainte, nesupărați dă nimeni, iar numiții nu s-au văzut. Și mergînd un Marin pîrcălab cu grîu la Cîmpulung, unde întîlnindu-să cu Costandin, unul din jăluitori, i-au zis ca să vie să-și ia dijmurile, iar ei știindu-se vinovați, precum mai sus să arată, le-au fost frică ca să vie. Și văzînd turcii că nu să arată cu stăpînire, s-au luat venitul dă turci, cu cuvînt că este al arendașilor, iar nu al stăpînului moșii. Și mai vîrtos trei șuri dă fin au stătut pînă în vreme ce au venit domnia, și turcii la plecarea lor le-au vîndut. Acestea toate zic că le arată cu sufletul lor, în frica lui Dumnezeu, și la orice judecată vor fi chemați, tot asemenea vor răspunde.

Răspunseră jăluitorii, că ei n-au rădicat baiarac, pentru care își cer cinstea lor, iar sulița ce au luat-o turcii au fost a unui Theodorache, fratele postelnicului Costea, care este cu lăcuința acolo. Și pentru ceea ce zic că din pricina turcilor

s-au spăimîntat și au fugit atît satul cît și păzitorii curții casii pîrîtului, în dășărt le este arătarea lor, căci cînd i s-au ars casele, satul au fost pã loc, nemișcat, și după cîteva zile apoi s-au bătãnit. Și cum cã acei oameni sã-și încredințeze știința lor, aici, prin jurãmînt, cercetîndu-sã și prin alte mai vrednice mãrturii.

Deci, judecata privind atît la arãtãrile ce au fãcut jãluitoarii arendași, cît și la rãspunsurile pîrîtului Vãlean, zicem cã dupã povața pravilii cu list 23, cap 4, nr. 13, unde zice chiar așa : „verce stricãciune va cerca lucrul cel închiriat, tot sau parte dintr-însul, dã stãpinire, dã rãzmiriță, înecãciune, cutremur, venire de ape și dintr-alte asemenea întîmplãtoare și neapãratã pricinã, chiriași nu sã îndatoreazã; dar și împotrivã: orice pagubã va cerca chiriași nu sã îndatoreazã stãpinul”.

Dã aceea dar nu au nici un cuvînt dã dreptate jãluitoarii arendași cu a cere acum ca sã le întoarcã înapoi pîrîtul sluger banii arenzii pã acei doi ani, fiindcã au avut luatã arenda aceasta trei ani. Numãrînd și banii toți înainte, trebuia sã aibã îngrijirea venitului pentru folosul lor, pînã la împlinirea sorocului, cãci pîrîtul nu i-au zãticnit înnru nimic. La interesurile moșii urma ca și ei sã fi fãcut mijloace dupã cum au fãcut și alți arendași, dã și-au luat veniturile moșiiilor din partea locului, mai vîrtos cã în anul cu leat 1822, aprilie 23, țara era în liniștire și cu stãpinire și nu trebuia a se sfii, nici a adiaforisi ca, cînd n-ar fi fost lucrul sãu, cînd atunci au ars, și moara sã afla în ființă, atît șirile de fin, cît și bucatele. Iar pentru pagubile care i s-au întîmplat și pîrîtului cu arderea atît a caselor, cît și a celorlalte lucruri, dupã porunca pravilii urma a fi supus asemenea și dumnealui la acea osîndã. Dar fiindcã din scrisesele martorilor ce au arãtat înaintea noastrã sã face dovadã cã jãluitoarii însuși au fost pricina venirii turcilor mai nainte dã vreme, fãcînd și rãzboi cu dînșii, de aceea gãsîm cu calc sã fie luminatã porunca mãrii tale cãtre dumnealor boierii ispravnici, ca unul din dumnealor sã meargã în fața locului și sã facã scumpã cercetare asupra pricinii aceștia prin carte dã blestem, sã dovedeascã toatã ființa adevãrului, cum au curs pricina întîmplãrii. Și dupã cum vor dovedi dreptul adevãr în frica lui Dumnezeu sã arate mãrii tale. Și dã cãtre mãria ta sã va da pentru toate cea desãvîrșitã hotãrire.

1823, februarie 25

Rãd[u]c[an] Fãlcoianu paharnic, Gheorghe
Mih[ã]lescu sluger, Costandin Petrescu, Fotache
Ciupelniți, Grigore Andronescu.

Arh. St. Buc., Condica departamentului de opt 894, f. 128—131 v.

107

24 martie 1823

Constantin, fiul medelnicerului Matei Greceanu, reclamã pe Ioan Borãceanu și pe alți «rumîni» cã l-au cãlcat în vremea rãscoalei.

Prea înãlțate doamne,

Costandin sin medelnicerul Matei Greceanul prin jalbã cãtre înãlțimea ta au fãcut plîngere cum cã într-aceastã rãzvrãtire, dupã ce l-au jãfuit și l-au

despuiat atît apostafii cît și turcii, lăsîndu-l numai cu trupul, rămîind și dator pe la unii alții peste tal. 3 000 ; apoi la 21 april din lt. 1821, la moșie aflîndu-se, l-au călcat o ceată de tîlhari rumîni, l-au căznit, l-au arsu, i-au luat tal. 1784 și oricîte haine au mai găsit la dînsul făcute din nou, abia rămîind cu puțin suflet. Și într-acei tîlhari, cunoscîndu-i că ar fi fost și un Ioan Borăceanul, știut că se preumbla în partea locului, avînd a face mai totdeauna cu un Cîrstea ot Colțul Pădurii, sud Dîmbovița, ce este ceaș de slujitori isprăvnicatului, pe care ceaș cu mijlocul polcovnicului de județ strîmtorîndu-l ca să-i dea în mîină pe Ioan Borăceanul, l-au și prins și l-au dus la isprăvnicat, cu o căruța, trei cai și altele ; unde puindu-se la închisoare l-au făcut scăpat din gros, fiind fost atunci ispravnic dumnealui stolnic Dinu Agiescu, și cum pe acel Hristea ceașul [l-]ar fi adus și la spătărie, carele arătînd la judecată, cum că făcînd pe Ion Borăceanul teslim la isprăvnicat, au și spus cine este davagiul ; după [a] căruia mărturie făcînd spătăria scrisoare către isprăvnicat ca să trimiță aici căruța și caii și să i se dea lui drept o parte din pagubă, nu au vrut isprăvnicatul să le dea, cerînd cheltuiala și cum că acum în trecutele zile polcovnicul acelu județ mai prinzînd pe un Albu și Ioniță rachierul, iarși știuți de hoți, la carii s-au găsit și multe lucruri de furat, s-au dat și aceia la isprăvnicat, fiind și aceștia unii dintre tîlharii ce l-au ars, rugîndu-se ca să i se dea de la isprăvnicat atît căruța cu caii Borăceanului cît și acei doi hoți, pentru a se aduce la spătărie în cercetare.

După luminată porunca înălțimii tale ce s-au dat la jalba numitului jăluitar, arată judecata că plîngerea lui este adevărată, însă isprăvnicatul la scrisoarea ce s-au fost trimis, ca să dea jăluitarului căruța și caii lui Ion Borăceanul drept o parte din paguba sa, căci cu fuga din gros s-au dovedit pe sineși că el au fost unul din tîlharii ce l-au ars, au trimis alăturatul răspuns din 22 ale trecutului noemvrie, coprinzător că pînă atunci jăluitarul nu s-au arătat la isprăvnicat cu davagilic, cum că căruța și caii sînt ai săi, și avînd dovadă că sînt ai săi să plătească cheltuiala cailor cu păscarea lor. De aceea și nu i s-au dat căruța și caii.

Deci, după cercetarea ce au făcut spătăria, dovedindu-se că jăluitarul cu adevărat s-au ars și s-au jefuit de către tîlhari, și pentru căci acel Ioan Borăceanul cu fuga lui de la grosul isprăvnicatului se dovedește pe sineși a fi unul din acei tîlhari ce l-au călcat pe jăluitarul, de la judecată se găsește cu cale și cu dreptate ca cu luminată porunca înălțimii tale și prin mumbașir zapciu spătăresc, să se aducă de la isprăvnicatul Dîmboviții căruța și caii lui Ion Borăceanul a se da jăluitarului. Asemenea să se aducă și acei doi hoți : Ion rachierul și Albu, ce l-ar fi prins acum de curînd de către polcovnicul județului, ca să se cerceteze aici, după orînduială. Sau, cum se va bine chibzui de către înălțimea ta

1823, mart 24.

Mihalache Ghica, Iancu Gărdescu sluger, Costandin Calistra șetrarul [Rezoluția:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli Vlahscoie

După arătarea ce ne face asupra pricinii printr-această anafora a spătăriei, volnicim pe sluga domniei mele. . . ¹ zapciu spătăresc să meargă la ispravnicatul din sud Dîmbovița, căruia poruncim dumneavoastră ispravnicilor numitului județ să faceți teslim, atît acea căruță cu cai, cît și pe acei doi hoți, ca și căruța cu cai și pe hoți, cu chezașul lor, să le aducă aici la spătărie.

1823, mart. 31

Pecetea gospod.

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 102, p. 309—311.

108

26 martie 1823

Muhafizul Silistrei cere domnului să ia măsuri de precauție la ridicarea lui Al. Vilara.

Către prietenul meu credincios, magnificul bei, cel plin de mărime, de demnitate și de înțelepciune.

Printr-o înaltă irade s-a poruncit trimiterea în exil la Zagora-i-Atic (Eschi Zagora) ² a lui Alecu Vilara, unul dintre boierii pămînteni ai Țării Romînești, care în timpul rebeliei a fost printre bandiți. [Acest lucru a fost făcut] deoarece dorința împărătească este să fie liniște în țară și deoarece este trebuință să se pună capăt intrigilor în jurul numitului boier, iar hatihumaiumul dat în această privință a fost trimis prin slăvitul Ali aga.

Cînd slăvirea sa vă va aduce la cunoștință aceasta, să fiți cu băgare de seamă pentru că, dacă numitul aude și fuge, atunci voi veți fi răspunzători. Așadar atîrnă de înțelepciunea voastră să nu dați de bănuît nimănui, să nu destăinuți nimănui nimic, să nu suferiți amestecul altora și să nu lăsați ca numitul boier să audă ceva și să fugă. Deci să-l chemați cu toată băgarea de seamă și să-l predați lui Hasan bei, pentru ca fără să se dea loc la vreun neajuns, să fie trimis la noi spre a fi dus la Zagora-i-Atic, locul exilului său. Să nu precupeți silințele voastre pentru aceasta.

Acum să te văd! Să dai dovadă de credință către împărăția otomană și să faci toate cîte sînt de trebuință pentru împlinirea voinței împărătești. Iată ce cerem noi. ³

Mehmed Selim

[12]38 regeb 13

Arh. St. Buc., Documente turcești, 269. Orig. turc.

¹ Loc alb.

² Actualul oraș Stara Zagora din Bulgaria.

³ După cum se vede dintr-o altă scrisoare a aceluiași Mehmed Selim, el mulțumește domnului pentru prinderea și trimiterea lui Al. Vilara (Arh. St. Buc., Documente turcești, 337).

În legătură cu exilarea lui Al. Vilara, vezi mai multe acte în « Catastih arătător în prescurtare de copriindrea hîrtilor turcești găsite la mitropolie și în hîrtilor lui Grigorie Ghica vvd »

30 martie 1823

*Lăudat Frumușan reclamă pe Ioan Magheru pentru că l-a « călcat »
cu oamenii săi în 1821.*

Prea înălțate doamne,

Jăluiesc mării tale pentru un căpitan Ioan Măgherul cu oamenii săi din sud Gorj, că în leat 1821, aflindu-să numitu căpitan de Amărăzi și casele mele fiind popor căpitanii sale, cu cătanele căpitanii și alți osebiți hoți, oameni ai săi cu carii să întovărășise, în loc ca să mă apere de cei răi apostatați, însuși cu ai săi oameni au alergat și mi-au călcat casa, luându-mi tot ce am avut după mijlocu mieu, aprinzând și ce am avut împrejură casii, fărîmîndu-mi și casele. Și nemulțumindu-să numai pă atita mi-au robît și soția cu copii, țiindu-i multă vreme la casa lui la popreală; gonindu-mă și pă mine a mă pune în mîna să-mi rădice și viața.

(Arh. St. Buc., Administrative noi, depart. din lăuntru, dos. 2430). Acolo se găsește înștiințarea lui Silistra valesi către domn că s-a hotărît surghiunirea lui Al. Vilara la Razgrad, pentru motivul că « în vremea răzvrătirii au fost unit cu apostatați ». În urma notei consulului austriac în această chestiune, autoritățile turcești răspund că « urmările lui Al. Vilara aduc neastîmpărare și turburare bunei orînduiei și odihna locuitorilor » (dos. 2430, f. 37, 38 v, 46).

Prin 1822, Al. Vilara întocmește un memoriu cu conținut antiotoman, care însă a rămas « nepriimit de nimeni » (Acad. R.P.R., ms. 322, f. 168. Copie la f. 287—288; textul memoriului scris de Al. Vilara, publicat de E. Vîrtosu, 1821. *Date...*, p. 212—216).

La acest memoriu se referă A. Pini în scrisoarea sa din 20 martie / 1 aprilie 1822, în care scrie despre o lucrare a lui Al. Vilara, făcută « pentru binele patriei » (Acad. R.P.R., doc. DCCCXCVIII (fost ms. 1155), f. 268. Orig. franc.).

În martie 1823 are loc un schimb de scrisori între mitropolitul Dionisie și M. Minciaky, în legătură cu cazul lui Al. Vilara (Acad. R.P.R., pach. DCCCXXII (fost ms. 1080), f. 108). Autoritățile turcești resping însă orice intervenție în favoarea exilatului (Arh. St. Buc., documente turcești nr. 283, orig. turc.). Totodată ele mai arestează și pe boierii Racoviță care se întorceau din Brașov pentru că « s-a găsit la ei o hîrtie în limba romînă », care hîrtie « este una dintre acelea care se dădeau în vremea grecilor... » (Același fond, doc. 268, orig. turc.).

Date în legătură cu cazul lui Vilara se găsesc și în rapoartele consulare austriece, franceze, prusiene și engleze (*Hurmuzaki*, X, p. 228—229; XVI, p. 1102—1103, 1136—1137; XX, p. 815—817). Alte date în corespondența lui Gr. Ghica vv. cu cavalerul de Gentz, între noiembrie 1823 și mai 1824, cînd se consemnează întoarcerea lui Al. Vilara în țară (Muzeul rom.-rus, Copierul dr. A. Arsache 2072, f. 38—42, 45—48, 52, 60—61, 72—78, 94—96; Acad. R.P.R., ms. rom. 323, f. 151—152).

După un an de la exilare, boierii cer domnului să intervină în vederea eliberării din surghiun a lui Al. Vilara (Arh. St. Buc., *Condica domnească* 98, p. 389).

Întors în țară, Al. Vilara cere să i se plătească niște bani dați în 1821. Cererea lui este dezbătută în 1828, arătîndu-se că « la lt. 1821, cînd să iviseră în țară amestecăturile du peste Olt, Al. Vilara, aflîndu-se sameș al visteriei, la îndemnarea oblăduirii de atunci au fost silit să împreune o sumă de bani... și pe lîngă alte împrumuturi... s-au luat și prin dumnealui tl. 46 000 în două zapise deșchise... » (Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., obșteasca adunare, dos. 7, f. 13).

Și fiindcă să află pământul și cu stare și eu mă aflu stîns de dînsul cu jafurile ce mi-au făcut precum prin osebit tacir le arăt fieșcare pe anume.

De aceea, cu genunchi plecați mă rog mării tale să fie luminată poruncă către dumnealor boierii ispravnici ai județului, ca să-l înfățișeze înaintea dumnealor și cu anafora din fața locului să-l trimiță la cinstitul divan al Craiovei, unde, nici de la divan de nu se va da izbrănire cu a mi să împlini dreptu meu cu anaforaua cinstitului să fie sorociți a veni și la luminatul divan a mării tale.

Și cum duhu sfînt va lumina pă măriia ta.

Prea plecat mării tale slugă

Lăudat Frumușan biv vtori vistier din sud Gorj.

Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zembli Vlahsoicie.

Dumneavoastră ispravnicilor ai județului veți vedea jalba aceasta pentru care poruncim să cercetați și să înștiințați domnii mele.

1823, mart 30

No. 85

Biv vel clucer

Vel logofăt

Arh. St. Craiova, doc. XVI/53, Orig. rom. Publicat în *Rev. Ist. Rom.*, X (1940), p. 364—365.

110

[Martie] 1823

Anaforaua divanului Moldovei prin care se arată necesitatea stabilirii unei dări speciale asupra țării pentru achitarea datoriilor pricinuite de ocupația turcească.

Prea înălțate doamne !

După cuprindirea luminatei țidulei înălțimei tale din 2 a trecutei luni februarie, am intrat în căutarea sămei cheltuelilor oștinești pentru iraturile ce au intrat în vistierie din țară din rusumaturi și din alti închipuiri ce s-au putut întru ace vreme afla, după silnica nevoe și strîmtorire a trebuinții ce au urmat de la intrarea oștilor împărătești în cuprinsul țării, pentru neasămănata și nenădăjduita întimplare a apostasiei streinilor greci și sirbi, întrind întraciestă încărcătură a sămei tot ceia ce s-au luat pentru ținerea oștilor, în care este și cîștiul sfîntului Gheorghe a venitului moșiilor mănăstirilor închinati la alti locuri și a unora din moșiile grecești din vînzarea anului acestuia 1823, precum și 280 000 lei ce s-au putut aduna pînă acum în vistierie din 480 000 lei ce s-au alcătuit a jărtvi cu împrumutare tagma boieriască de la ce întii triaptă pînă la ce mai de pe urmă, spre a să întîmpina plata lefilor a 5 000 neferi supt ocîrmuirea slăvirei sale Chiuciuc Ahmet aga ce s-au rînduit aice spre paza țării. Pentru care împrumutare, atît aceștiia ce s-au luat și s-au încărcat în samă, cît și acei ce rămîn a să aduna și a să da în neagiungirea aceștii sămi, precum mai gios

să va arăta, ne rugăm înălțimei tale ca să întărești acum driapta și cu milostivire făgăduință ce ați binevoit a ne da, că după ce să vor vindeca ranile dărmărei și a struncinării pricinuite din întâmplări supt părintiasca și patrioticiasca ocîrmuire a înălțimei tale și va veni țara în stare, ori din țară, sau cu altă închipuire, să să plătiască tagmei boierești, acei din toati stările mai dărmate întru aciastă jalnică întâmplare. Și acei stări boierești, zicem, care după greutatea cheltuelilor și scumpetea vremilor de acum, ori în care iconomie ar petrece, după trecire de multă vreme toate să-și vie în oareșcare îndreptare, pentru că de mai înainte, mai toati casăle boierești să afla însărcinaiți cu greli datorii, plătind greli dobinzi și cursuri de galbini, amanetarisiti avînd moșiile și acareturile, dovadă fiind în vederea obștiei cu cincini ani de zili mai înainte moșiile vînduti și aceli de cu mult număr scoasă în mezat moșii, dugheni și casă, cari de prisos să striga, neavînd cine le cumpăra, cu cît mai virtos acum că de la toți s-au luat zahirele și finul în cari era siguripsiți banii ce ave a da orîndatorii lor și cu cari hrăne fieștecare o nădejde ca să-și îngustează sarcina datoriiilor. Și piste aciastă simțitoare pagubă a producturilor și altele asămîne a dărmătoarei cheltueli de piste hotar și a pierderei lucrurilor și a gospodăriei fiuștecăria casă, care de iznoavă fiuștecare este silit a le cumpăra din nou spre a-și alcătui petrecirea vieții, am văzut și scăderile feliurimei cheltuelilor de bani dați spre întîmpinarea celor trebuincioasă îndestulării oștilor înpărătești tainaturi de tot feliul, huzmeturi, bacșișuri, ailicuri, hedieli și sumi dati după trebuință și după ceririle ce s-au făcut de cătră înalții oștinești ocîrmuitori, precum și în cumpărătoare de zahireli în întâmplare de lipsa magaziiilor și banii cheltuiți de cătră dumnealui caimacamul Vgoride, după izvodul iscălit ce au dat în vistierie, cuprinzînd toati acești scăderi a cheltuelilor, împreună cu 1 470 604 lei a lefilor siimenilor și alți 113 178 lei, dobinzi și scăderi de monedi, în cuprindirea fermanului înpărătesc, în teslimarisirea banilor lefilor sumă de 5 066 783 lei 116 bani,¹ din care sumă a banilor cheltuiți scăzîndu-să 4 271 781 lei 41 bani, suma iraturilor cu banii împrumutați nu agiung 795 002 lei 68 bani spre istovirea plății cheltuelilor arătați în samă. Am cerut vistieriei dovezi, atît pentru iraturi de nu s-au luat mai mult piste ceia ce să arată prin samă, cît și pentru cheltueli de nu s-au însărcinat piste cei adivărați cheltuiti. Ni-au răspuns dumnealui vel vistier că pentru banii luoți din țară sînt sămile dregătorilor și condica ținerei sămilor, care ni-au arătat-o de față, precum și unile din tabli ce s-au putut lua de la dregătorii și sameșii ce au fost după greutatea și neorînduelile vremii de atunce

---

¹ Această sumă, precum și sumele care urmează sînt arătate și într-o foaie de socoteli din 1822 intitulată: « Adunarea scăderilor aceștii semi ». În această foaie se specifică, printre altele, că s-au cheltuit 11 505 lei, 60 bani, cu oștirea turcească ce a luptat împotriva eteriștilor la Slatina și la Secul; 149 644 lei, 60 bani, s-au luat de Iusuf pașa și chihaiia bei; 1 470 604 lei constituie plata seimenilor lui Chiuciuc Ahmet aga, pînă la 10 august 1822 (Acad. R.P.R., pach. MLXXIIIa (fost ms. rom. 1200), f. 11). Despre cheltuelile Moldovei pentru oștile turcești se găsesc date și în *Hurmuzaki*, X, p. 148—149.

și nestatornicia în schimbarea celor în slujbă, după silnicile împregiurări ce au fost. Iar pentru banii luoți din rusumaturi și alti închipuiri sînt de față ponturile, contracturile și ecstructurile încît după vreme s-au putut alcătui, cum și pentru cheltueli, aceli făcui prin dregători sînt cuprinse toati prin sămile ce au dat, cari să află trecuti în aceiași condică și care atunce la închierea sămilor pe rînd, precum s-au încheiat, prin cît au fost la puțință s-au cercetat. Dar pentru acei cheltuiți aice, din condicile celi mai mari, sînt doai: cel întîi, a cheltuielilor făcui de cătră dumnealui caimacamul Vogoride, să vede pentru aceștiia izvodul iscălit de dumnealui¹. Cel al doile, a lefii siimenilor împărătești ace socotială știm că s-au încheiat la Silistra cu prea înălțatul sarascheriu de cătră înălțimea ta, în bună venirea înălținei tale de la Țarigrad, piste cari este știut că s-au mai cerut în urmă 70 500 lei pe 15 zile din lumina² muharem, împreună cu alți 36 000 lei, scăderea cursului monedei pe suma teslimarisită mai înainte. Pentru acei arătați în cumpărătoare de zahireli și iznasi zahireli, să află sămile magazionerilor de primire în cari lămuresc cîtă sumă s-au priimit din țară și cît s-au adus în magazie de cumpărat de la armeni, jidovi și alții, precum în nevoe s-au putut găsi, sămi și alti izvoadi de cheltueli a celor întrebuițați întru ace vreme în slujbă. Celelanti condei dati prin vistierie în hedieli, huzmeturi, bacșisuri și bairamuri, sînt toati cunoscuti cui și în care vreme s-au dat, după ceririle ce au fost și trebuințele ce au urmat, însuși dumnealui vel vistier și dumnealui spatar Dimitrie Codrianu logofăt de vistierie arătînd că întru o așa vreme cînd țara arde în foc de feluri de întîmplări și greutăți, nu au putut a le lipsi musturarea de cuget de a să întinde la particularnic interes cu însărcinarea țării ce să afla în pătimire și cu carii împreună pătimè, moldovenii fiind și patrioți, pentru un norod ce și streinii vor umbla. . . .³ l-au tînguit și l-au jălit. Iar, într-un cuvînt, au mai adaos dumnealui vel vistier, fiindcă întru aciastă epohă de 17 luni, în care s-au aflat oștile în țară, de la cee ce au. . . .³ pînă la cel mai de pe urmă zapciu ocolaș, cu care s-au întors și s-au săvîrșit povoara slujbei oștinești și cu cari s-au lucrat chipul cel formalnic a ocîrmuirii cu. . . .³ după vreme, poate fi număr piste 400 oameni, toți aceștiia au putut face catahrisis și jafuri de însărcinarea țării, lipsind ocîrmuirii chipul pătrundirei de cercetare și macar și a științii, după îngrijirea și primejdiia în care să afla fieștecare în tot ciasul. De doai ori într-aciastă vreme rînduind cercetători pe la ținuturi cu formalnici poronci, nu au putut săvîrși lucrul și au rămas baltă, greutate fiind pentru un om mai însămnat de a să purta de la un loc la altul. Și pentru unii numai ce s-au putut întinde piste tot feliul de măsură, silnicindu-și din lăcomie de a nu să ivi în sîmțirea sufletului său musturarea de cuget și de a supune supt trecirea cu viderea și vătămarea sufletului și datorile patrioticești, nefiind drept a să

¹ În « Adunarea scăderilor aceștii semi » se precizează că, după izvoadele lui St. Vogoride, s-a cheltuit pînă la sfîrșitul lunii iunie 1822 suma de 1 286 529 lei.

² Pentru lună.

³ Doc. deteriorat.

asupra cu toții și de a-și închide dreptățile să le rămîie patriia datorare pentru slujbile ce au jărtvit cu primejdia vieții și cu îngrijirea în tot minutul și ciasul, sprijinind, încît au fost la putința omenirei greutățile ce au urmat, de au întîmpinat și îndestularea oștilor și săvîrșirea poroncilor împărătești pentru ca să încredințeze și întru aciastă întîmplare credința ace strămoșască a țării aceștia cătră prea strălucitul prag a prea puternicei împărății, dar și pentru ca să ocrotiască și să poată ține într-una înprăștiere pe săracii lăcuatori a țării, fără care nu să pute isprăvi nimic și pute fi totul în pierdere și primejdie, să să rînduiască acum în vreme liniștită boieriu cercetătoriu spre a face tot feliul de cercetări ca să poată dovedi și descoperi jafurile și apucările ori a cui. Care cerire fiind driaptă și de cuviință, rămîne a să închipui si a să pune în lucrare din poronca înălțimei tale. Pe lîngă neagiungirea ce s-au arătat în bilanțul din sfîrșit a sămei, mai adăogîndu-să doai condei, unul de 118 384 lei rămășițuri împlinite din dările de mai înainte pînă la sfîrșitul lui iunie 1821 după venirea oștilor din cifert și din goștină, ce s-au găsit încărcăți în iraturile aceștii sămi, și pentru care s-au arătat cu jalobă cătră înălțimea ta dumnealui banul Gheorghe Hermeziu, cel mai înainte sameș a vistieriei; că să află de atunce însărcinat cu datorii, bani luoăți cu sineturile sale în trebuințele vistieriei, sumă piste 150 000 lei, încredințînd cu sămi și socoteli. Și pentru cari înălțimea ta prin luminată țidulă ne poroncești ca încredințîndu-ne întru aciastă cerire a dumisale banului să să scoată acesti rămășițuri din samă ca niște bani a acelor socotele. Ca să nu rămîie omul a-și dărma starea și a săraci, s-au trecut pe lîngă sama neagiungirei și acești bani care cînd să vor da, să vor cerceta mai cu amăruntul în ce chip și cine are a-i lua. Și un al doile condei de 37 519 lei împrumutați de vistierie in luna lui mai a anului trecut, cînd oștile să află aice, de la ispravnicii ce era în slujbă, spre înlesnirea cheltuelilor. Cari bani, avîndu-i și ei împrumutați de pe la neguțitori, după greutatea vremilor de atunce, îi cer cu necontenire, supărînd pe înălțimea ta cu jalobi. S-au scos și aceștia spre a să plăti ca unii ce sînt încărcăți în iraturile sămei. Cu adăogirea acestor condeie s-au alcătuit toată neagiungirea sămei oștinești de 950 905 lei 68 bani, din care sumă cu socoteli ce ne s-au înfășoșat, lămurindu-să că pînă la 506 897 lei, nevoia de atunce asupra ridicărei oștilor și mai în urmă au silit de s-au luat din iraturile vistieriei de la zi întii iulie 1822, cari au să intre în sama vistieriei a vremii de acum, de cînd înălțimea ta din mila prea puternicului și milostivului nostru împărat te-i însărcinat cu domnia țării și ai priimit frîile oblăduirei. Din care pricină vă strîmtoriți acum și întîmpinați greutate întru săvîrșirea poroncilor împărătești și cheltuelile pămîntului, plătiind și greli dobînzi. Iar ceelanți au a să da în plata datoriilor banilor împrumutați și contracturile tainaturilor de atunce i altor ce au rămas să ei pe conace și zahiriaoa ce s-au cumpărat în lipsa magazalci.

Am intrat în sfîrșit în socotință în ce chip să să pue la cale plata acestor datorii, spre a să exoflisi tot feliul de socoteli a sămei oștinești și în tot chipul cercînd tot feliul de socotință și negăsind nici o altă închipuire, s-au socotit ca

întru o așa neapărată trebuință și gre sarcină a datoriiilor, în care să află vistieria din cheltuelile ce s-au făcut întru o așa nenădăjduită și neasămănată întimplare, ce pentru păcatile noastre și neștiințele norodului au venit asupra pământului, să să mai cei un agiutoriu de cheltueli de la toți de obștie trepti cu cărți de privileghiuri, mazili, ruptași, rupti de vistierie, neguțitori și jidovi hrisovuliți și tot felul de bresli i călărași și panțiri isprăvnițești și a căpităniilor, precum și oamenii bejănari fără bir și trecuți piste numărul slugilor rangului ce are fieștecare boieriu, asupra căror trepti și bresli să fie mila înălțime tale de a să rădica deasupra lor învechitul obicei a înnoirii cărților și a pecetluiturilor la domnie noai. Cu care adesă înnoiri ce le s-au făcut după vreme, mai ales cu ace[a] din urmă de la domnul Mihail Suțul ce s-au însărcinat cu dare de havaeturi piste măsură, au dărmat cu adivărat starea lor și spre mîngîerea și înlesnirea petrecirii lor pentru pătimirile ce au avut de mai înainte și greutățile ce au suferit în vremea turburărilor să le să dăruiască de cătră înălțimea ta privileghiurile ce au cîștigat acei cu cărți gospod privilegheți de a nu să supăra la dări și havaleli, de a le să ține în samă la slujbile rusumaturi rădicăturile ce au, precum și cite un om-doi din oamenii streini fără bir pentru slujba casai lor, după cuprindirea cărților. Asămine și mazilii, ruptașii și ruptile vistieriei, plătindu-și dajdiia care sînt așăzați în catastivul vistieriei, să păzască privileghiul lor cuprîns prin hrisovul ce au a nu fi supărați la alti dări și angării. Să să rădica deasupra lor cu totul obicinuința ce cu mult catahrosis să urmiază de la o samă de vreme de cătră dregătorii ținuturilor, întrebunțîndu-i în slujbi tocma ca pe panțiri și aducîndu-i cu rîndul la isprăvnicie fără nici o osăbire de slujitori, fiindcă au lăsat dregătorii în destul număr de panțiri pentru săvîrșirea poroncilor, a nu-i bate, ce pentru vinovăție a-i trimete cu înștiințare spre a să cerceta de cătră dumnealui vel vistier, după legea țării. Și acel învechit privileghiu a lor, păzindu-se nestrămutat așăzarea în dajdiia maziliască și ruptășască numai drepti ficiorii de mazili și ruptași, slobozindu-să dregătorilor de a rîndui de acei cu cărți de privileghiuri și cu nume de căpitani și polcovnici precum și din mazili și ruptași numai în săvîrșire de poronci mai însămnati, zapcii cercetători de pricini între lăcuitori și teslimarisiri de zahireli, chereșteli împărătești, precum și în facire și cărătura fînului menzilului cu agiutoriu de panțiri, iar nu în rîndul și slujbi datornici a panțirilor, spre a-și pute păzi statornicia lor.

Asămine și breslile să-și urmeză fieștecare slujba în care să află, așăzați cu pecetluiturile gospod ce au de mai înainte, fără a le să mai înnoi acum aceli pecetluituri. Și întru aciastă cuprindire miluindu-să acesti trepti și bresli, precum vedem ace desăvîrșită plecare a înălțime tale, să să îndatoriască a da un agiutoriu la cheltuelile pământului spre a să mai ușura greutatea deasupra lăcuitorilor țării, care după sarcina datoriiilor de acum socotim a să cerc de la dînșii acest agiutoriu într-acest chip, cite 100 lei de la cei cu cărți de privileghiuri și cu nume de postelnice, căpitani, polcovnici și porușnici. Spre a să pute potrive și starea lor, de a să scăde cei mai slabi la 50 lei, să să facă de

trii stări: cei mai în stare câte 150 lei, cei de mijloc câte 100 lei și cei mai slabi, al triile mână, câte 50 lei, cercetîndu-să cu pătrundire stările lor. De la mazili, ruptași și ruptile vistieriei, fiindcă aceștia au pățimit și cu întîmplările ce au fost pe obște, dar și cu ridicarea slujbilor ce au fost supuși, s-au ticăloșit, să să lasă pe 15 lei de cruce, precum sînt așazați în dajdie, iar văduvile, mazi-liții și ruptașiții, în giumătate. Din care celi ce vor fi lipsiti de înlesnirea hranei, să nu să supere nici ca cum. Cari dînd acest agiutoriu cu altă dare, afară de dajdiie, să nu mai fie supărați. Breslile curții, a vistieriei, a hătmăniei, a agiei a vorniciei de aprozi, a armășiei și a tot locul de slujbă, ce nu sînt supuși în dare și havalele pentru slujba lor, precum și panțirii isprăvniciești și căpităniilor de margine ce sînt așazați în asămine rînduală, să dei câte 10 lei de nume în numărul alcătuit, precum păzasc rîndul slujbei lor. Jidovii i neguțitorii hrisevuliți ce sînt așazați cu dare hotărîtă în vistierie prin hriseoavi să să îndato-riască a da câte 15 lei de nume. Bejănarii fără bir dați cu hriseoavi i cărți pe la boieri și alții, câte 6 lei de nume, din cari acei cu totul slabi și nevolnici, să să lasă în giumătate, pe 3 lei; iar trecuții piste numărul legiuit a slugilor câte 5 lei. Care de la toți în închipuirea aceștii socotință, după perilipsis ce ni s-au înfățișat i catagrafiile, condicile și izvoadile vistieriei, făcîndu-să soco-tială de cîți bani pot eși de la numărul știut de mai înaintea vistieriei, s-au alcătuit sumă de 480 000 lei. Dar fiindcă mulți din tot felul de trepti și bresli lipsesc din feliuri de întîmplări și mai ales din numărul bejănariilor, pentru că pe cei mai mulți întru acești întîmplări i-au tras satile la bir de nu ne putem lămuri cîtă sumă va eși bună din cîtă s-au alcătuit din ecstructurile ce s-au făcut, de să va socoti și de cătră înălțimea ta ca întru aciastă sarcină și tre-buință să să cei acest agiutoriu de la aceștia cu chipul arătat, să să scoată banii întocmai după acești catagrafii și izvoadi a vistieriei de mai înainte și să să rînduiască împreună cu dregătorii, lucrătorii, și cîte un boieriu, atît pentru cercetarea stărei lor, cît și a drept numărul ce să află acum și pentru adunarea banilor fără silnicie pri-ncetul, cu vreme de trii luni, ca să-și înlesnească fiiște-care om...¹ pute greutatea sa de a-i răspunde, dîndu-să cu tărie poroncile înălțimei tale cătră dregători, boierii rînduiți și sameși, de a da pentru fie...¹ bresli, precum și panțirii și cielanți, osăbiti tabli iscălitii în vistierie, neîndrăz-nind de a sfeterisi un om [?].¹ macar pentru p...¹ lîngă aceștia. Pentru ca să ne putem apropie de împlinirea sumei neagiungirei și să nu mai rămie loc de socotință pentru altfelu de închipuire a agiungirei cheltuelilor sămei oștinești, ca să să poată plăti și ecsoflisi datoriile ce sînt toati la locuri de anevoie, să să cei un agiutoriu și de la lăcuiorii țării de obște birnici și scutelnici pînă la sumă de 450 000 lei, care cu toati că după starea lor de acum le va căde cu însărcinare dîndu-i și aceștia pe lîngă legiuitul bir a ciferturilor, dar pentru ca să să mai înlesniască greutatea și să nu simtă deodată povoara, să icono-misască în așteptare pe acei ce au a lua, să să împlini[ască]...¹ de la lăcui-

¹ Doc. rupt.

torii țării în vreme de noai luni, de la zi întâi februarie și pîr la sfîrșitul lui octomvrie a anului acestuia, împărțindu-să suma în trii părți și împlinind...¹ triminie cîte 150 000 lei. Analoghisindu-să asupra tuturor de obștie birnici și scutelnici, bez numărul legiuit a breslașilor și a slugilor casălor boierilor... [fie]¹ștecăruia făcîndu-să analoghiia de cătră dregători și boierii rînduiți la starea locului, după starea lor de acum, cu ce mai driaptă cumpănire, de care... [poli]¹loghie pe sati trîimețînd tabli în vistierie, să să cerceteză tablile cu pătrundire, dîndu-să strașnici poronci a înălțimei tale ca nu cumva să s[ă... ie mă]¹suri pe banii aceștia de cătră unii din zapcii fără mustrare de cuget sau un ban mai mult peste cuprindirea tablei cu nume de ciuboti sau de alt p[... puin]¹ du-să stavilă tuturor chipurilor de jafuri.

Iată prea înățate doamne, cunoscînd și înțălegînd noi sarcina și greutatea țării adusă din în[tîmplarea vremurilor (?)...]¹ la aciastă dare, și pe scutelnicii noștri, ca să nu să însărcineze birnicii havalegii cu analoghiia lor. Însă facem știut înălțimei tale că acești... [înda]¹torindu-să întra-ceastă vreme de acum și la alti agiutoriuri spre ușurința birnicilor havalegii, precum cărături de fîn i zahireli și altile asămine... [să să]¹ plătiască de la dînșii aciastă dare. Este vederat fără nici o îndoială că-i vom pierde cu totul; vom strica tocmelile și să vor lăsa de scutelnicie, ne...¹ de a le pune înainte ca să-i mai putem ține, și pentru ca să nu-i pierdem întru aciastă vreme cînd ne aflăm, înjghebînd de iznoavă gospodăria casăi n...¹ niști bejănari și lipsiți de celi trebuincioasă a petrecirei, ne rugăm înălțimei tale ca pentru banii ce să vor analoghisi ca să-i dei la acest agiutoriu[... să să]¹ ție în samă drepți banii ce avem a lua din vistierie pentru scutelnici cîte doi lei de liudi, pe numărul legiuit a cinuril[o]r la trii ciferturi octomvrie... a [anu]¹lui trecut 1822, și a cifertului acestuia ghenar, fevr[uar] și mart, precum și a celui viitoriu april, mai și iunie, cari socotim că vor prîsosî piste dri...¹ va cuprinde ca să de...¹ agiut[oriu...]¹ și să nu să supere nicicum la aciastă dare scutelnicii i breslașii legiuiți. Și pri...¹ aciastă rugăminte și cerire a noastră, care socotim că este driaptă și pentru oareșcare agiutoriu a nostru, și pentru că însuși pe înălțimea ta... [desă]¹vîrșită plecarea nu numai de a nu zminti și a nu îngusta, dar mai virtos a statornici și a întări privileghiurile niamului boieresc, hărăziti d[i] la]¹ nedeșărtatile îndurări a prea puternicei și hrănitoarei noastre împărății, să binevoești înălțimea ta a slobozi poronci cătră dregăt[orii... orin]¹duiți, împreună cu dregătorii de a osăbi analoghiia scutelnicilor, de a birnicilor havalegii numai a numărului legiuit, pe cari să nu să supere...¹ dare. De care analoghie ce va cuprinde asupra scutelnicilor, făcînd osăbit tăbliți să o trîimată în vistierie și vistieria să-i prîimască și...¹ banilor rînduiți la fieștecăre țînut pentru banii scutelnicilor a trii ciferturi ce avem a lua, rămîind havalegii birnici de a da la trustrele...¹ a lor drept analogon, care socotim că să va alcătui nu mai mult decît 290 000 lei asupra lor, precum tablile anume vor adiveri, și vom cunoaște c...¹ scutelnicilor de cătră tagma boieriască.

¹ Doc. rupt.

Într-acest chip cu dizrădăcinarea a tot feliul de catahrisis de să vor împlini banii ace[ia] [?]. . . ¹ și suma fiind puțină și vremea împlinirii îndelungată, nu vor simți nici treptile cu toți cielanți, nici lăcuiorii birnici vreo simțitoare. . . ¹ dărma și povoara unei sarcini ca aceștiia și cu închierca sămei să ei sfârșit și închipuirea neagiungirei.

Să va face silință de. . . [ră]¹ mășița a 180 000 lei de la boierii ce nu au dat banii împrumutării, jărtviți de bunăvovoe cu a tuturor bună primire întru înlesnirea și înt[împinarea lefilor]¹ oștinești, căci, întrînd noi în cercetarea izvodului de banii ce s-au luat, găsim pe mulți din acei ce nu au sigur venit nici de 1000 lei pe. . . ¹ de 500 lei, și cunoscînd nevoia și obștiasca trebuință, s-au silit, au călcat piste toati greutățile, s-au înlesnit cum au putut și au ră. . . ¹ ceia ce s-au socotit că poate să împrumuteze.

Dimpotrivă vedem pe mulți din boieri cu oareșcare stare și înlesnire a petrecire[i]. . . ¹ bogați, pentru că nici unul întru aciastă vreme după întîmplări, nu au rămas nedărmat, prelungesc din zi în zi nerăspunzînd banii, din a căror [plin]¹ gîndu-să că au scopos să nu-i dei, să ivește întîi o -asuprire pentru toți și pe lingă asuprire să mai înțălege din partea tuturor că cu i. . . ¹ silnică îndatorire au dat acești bani, lucru ce nicidecum nu s-au închipuit. Apoi însfîrșit și mai lămurit de au scopos ca să rămîie în s[lujbă?]. . . ¹ nicidecum aciasta nu să poate, pentru că țara este destul împovorată. Decît rămîie ca înălțimea ta să binevoești a priimi o sti. . . ¹ primire pentru toți acei ce nu au răspuns banii împrumutării și pentru cîți din aciia veți găsi că nu au nicum închipuire de a-i. . . [i]¹ nălțimei tale deplin știută starea tuturor, ca un domn patriot și tuturor stăpîn și părinte, încape în mijloc drept cuvînt de a să rădi[ca]. . . ¹ au stare; iar pentru cielanți ce vor ave închipuire, ne rugăm ca să le să ponciască de cătră înălțimea ta de a-i răspunde spre a nu ră[mîne]. . . ¹ ta parte de povoară asupra țării, cu cît mai virtos că nădăjduim acești bani cu vreme a-i și lua, precum mai sus prin aces[te (?). . . fa]¹cem rugăminte.

Și într-acest chip putîndu-să împlini acești condei nu numai că neagiungirea deplin să va împlini, da. . . ¹ prisosi, care prisos să va da in neagiunsul ce are vistieria în anul acesta.

Aciasta prea înălțate doamne. . . ¹ socotință, iar hotărîrea ce desăvîrșit rămîie la înaltă înțălepciunea înălțimei tale.

1823. . . ¹

Ai innălțimei tale cătră dumnezeu smeriți rugători și plecați slugi!

Cos[tan]d[in] Cat[a]rgi vel logofăt, Cos[tan]d[in] Cr[u]p[ens]chi vel vornic, Andronachi Donici vornic, Lascarachi Sturza vel vornic, Vasile Micl[es]c[u] vel visttier, Costachi Cerchez hatman, Iancu C[ost]andachi[?] vel agă. . . ² vel vornic Iordachi Paladi[?]spatar.

¹ Doc. rupt.

² Iscălituri indescifrabile.

[Rezoluția domnească:]

Noi Ioan Sandu Sturdza vvoda cu mila lui dumnezeu domn țării Moldaviei !

Cetîndu-să domniei mele această anafora și plioforisindu-ne de cuprinderea ei, întru toati hotărîm :

Întîi, ca sama de banii cheltuelilor oștinești ce s-au închiet să să pecetluiască cu pecetea domniei mele. Și pentru cercetarea ce cere trebuința de a să face în țară pentru toati celi ce s-au luat: bani, zahireli și iznasi zahireli cu nume pentru trebuința oșteniască și toati altili ce s-au lucrat de cătră rînduiții în slujbă, de la întrarea oștilor pînă ce s-au rădicat, să să aliagă boieri, oameni vrednici și cu știință, și să să rînduiască de a să face cea mai pătrunzătoare cercetare, făcîndu-să pentru toati anume catagrafie care să să potrivască cu tablile și sămile ce sînt în vistierie și orice altă va mai cere trebuința spre a să descoperi tot felul de catahrisis ce să va dovedi urmat de cătră acei rînduiți în slujbă, și poroncim dumitale vel vistier de a să și pune în lucrare.

Al doilea, asupra obșteștilor socotinți întru alcătuirea neagiungirei sămei oștinești spre plata tuturor socotelilor și datoriilor pînă la rădicarea oștilor, hotărîm ca să să urmeză întocma, atît scoatirea banilor agiutorului cheltuelilor pămîntului pe lăcuitorii birnici și scutelnici, întîii vadeli pentru înlesnire cîte pe trii luni fiiștecare sumă de 150 000 lei la fiiștecare triminie cu ce mai driaptă cumpănire. Și osăbit de la treptile cu cărți de privileghiuri, precum și mazili, ruptași și ruptă de vistierie, neguțitori i jidovi hrisovuliți, bresli de tot felul, trecuți piste slugi și bejănari fără bir să să cei un agiutoriu întocma după obștiasca socotință cu chipul cel mai drept fără a să urma în cît de puțin catahrisis și însărcinare, rînduindu-să împreună cu dregătorii și înadins cîte un boieriu la fiiștecare, știut atît spre cercetarea stărei celor privilegheți și driaptă analoghie, cît și pentru a nu să luoa de cătră nimine în parte dintru acești bani pentru păgubirea vistieriei, îndatorîndu-să pe dregători și boierii rînduiți a da în vistierie tabli și izvoadi anume arătătoari de toți banii ce să vor luoa ca săvîrșindu-să strîngirea, să să . . .¹ socotială de suma ce s-au adunat din agiutoriu cheltuelilor oștinești, cari precum să vor luoa să să și dei în plata datoriilor, protimisindu-să mai întîi plata banilor ce s-au luat din iraturile vistieriei de la zi întîi iuli 1822 spre întîmpinarea trebuințelor și a cheltuelilor oștinești.

Iar pentru drept analogon ce va căde asupra legiuitorilor scutelnici boierești la acest agiutoriu a cheltuelilor, poroncim ca să să dei poronci dregătorilor a nu s[ă] supăra, dar nici să să analoghisască asupra lăcuitorilor havalegii. Ce, din toată suma ce să va scoate asupra birnicilor, să să scadă analogon a scutelnicilor la trustrele triminiile și să să ție în samă boierilor acei cîte doi lei de liudi bani a zișii legiuri, a-i luoa din vistierie pe trii ciferturi pîr la sfîrșitu lui iuni 1823, precum dumnealor fac cerire și să să dei în neagiunsul cheltuelilor oștinești, scăzîndu-i vistieria în samă cu suma banil[o]r pe scut[elni]ei[i]

¹ Doc. rupt.

boierilor a trii ciferturi, ca niști bani plătiți din vistierie pe acești trii ciferturi, precum și pentru banii ce mai sînt a să lua din împrumutarea ce au jărtvit tagma boieriască pînă la sumă de 180 000 lei ce s-au alcătuit aciastă împrumutare. Poroncim dumatiale vel vistier ca să ne înfățoșazi izvod de toată aciastă rămășiți, ca cercetîndu-să de cătră domniia me, să dăm hotărîre de la cari din boieri să să mai scadă sau nici ca nume să să mai cei, adică de la acei cari nu vor ave înlesnire a-i răspunde și pentru ceelanți să să pue la cale a să răspunde, precum însuși toată tagma boieriască de bunăvoe au jărtvit aciastă împrumutare spre înlesnire întîmpinării cheltuelilor oștinești, puindu-să toati aceste în lucrare de cătră dumnealui vel vistier spre a să aduce întru săvîrșire. Și săvîrșindu-să, va sta anaforaia aciasta pentru toată vremea păzită în vistieria domniei mele, care s-au și întărit cu a noastră domniască iscălitură și pecete.

1823

Noi Ioan Sturza voevod

Acad. R.P.R., doc. LXIX/116. Orig. rom., cu sigiliul aplicat în ceară roșie sub rezoluția domnească.

III

2 aprilie 1823

Hagi Dumitru Andoniu, epistatul moșiei Drăgănești (Vilcea), reclamă pe locuitorii satului că l-ar fi jefuit în vremea răscoalei.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca înălțimii tale, ce mi se dă la această alăturată jalbă a lui Hagi Dimitrie Andoniu, epistatul moșiei Drăgăneștii, făcînd cercetare, arăt măriei tale că jăluitorul, după altă jalbă ce au dat înălțimii tale, că de către lăcuitorii satului Drăgăneștii în vremea răzvrătirii i-au luat toate bucatile i alte lucruri ale sale, ce le-au avut acolo.

Din care lăcuitori, unii fiind la sud Teleorman, s-au dat luminată porunca măriei tale, cu mumbașir, aprod hătmanesc, către dumnealor boierii ispravnici din două județe, Vlașca și Teleorman, de la 19 ale trecutului ghenar, ca să cerceteze după orînduială. După care îmi arată jăluitorul înștiințarea ce o fac dumnealor boierii ispravnici ot sud Teleorman, de la 4 ale trecutului martie, către dumnealui vel hatman, cu coprindere că găsindu-se într-acel județ lude șapte, anume: Marin Rădulescu [?] i Badea Gogoiu i Sandul Uncheaș i Stoica i Ioan Ciuleiu poslușnicu i Stan sin Rizea și Rizea tată-său și înfățișindu-i înaintea dumnealor cu jăluitorul, s-au silit ca să-i desfacă. Și din pricină că jăluitorul au arătat catastih de multe lucruri jăfuite, și pîrîții că au luat mai puține, n-au stătut mijloc a da izbrănire, și mai vîrtos că unii din tovarășii pîrîților se află lăcuitori în sud Vlașca, de aceea au dat în mîna lui Pană aprodul, ce au fost orînduit mumbașir, pe cei mai sus lude șapte ca să-i aducă aici spre a se hotărî despăgubirea jăluitorului, cum se va găsi cu cale. Mai văzum și altă înștiințare ce au făcut către măria sa domnul boierii ispravnici din sud Vlașca tot în pricina

aceasta, scrisă de la 21 ale trecutului mart, cu coprire că s-au înfățișat și acolo la ispravnic, prin orînduitul mumbașir, oameni ce s-au arătat de jăluitar, unde la cercetarea ce au făcut dumnealor mărturii ce le-au adus jăluitarului au dovedit cum că cară șaptesprezece din satu Putineiu i cară unsprezece din satul Baciul și cară șaptesprezece ale lui Vasile arambașa ot Băneasa și cu ceata lui în două rînduri au încărcat grîu, porumb, fin, paie și vinuri i alte lucruri de ale jăluitarului ot moșia Drăgănești în trecuta răzvrătire. După cum, în cele după urmă, nici pîrîții n-au tăgăduit această urmare a lor, decît au pricinuit că au fost siluiți de turci de au încărcat cele mai sus arătate și le-au luat acei turci.

Pentru care zic dumnealor ispravnicii că, după mărturia ce au dat un Gheorghiță Bănescu, ce au fost zapciu într-acea vreme la acea plasă, s-au pliroforisit că carăle de mai sus au fost ridicate de turci și au încărcat bucatile i vinurile jăluitarului; din care unele le-au băgat în ținutul țării turcești, iar altele le-au vîndut cu sila prin sate lăcuitarilor. Și fiind acum vremea primăverii, cînd este tot lucrul semănăturilor, mai vîrtos zicînd pîrîții că nici vechil n-au, au rămas ca după sărbătorile paștilor să se trimită pîrîții aici, de va fi luminată porunca mării tale.

Acum jăluitarul zice cum că toți oamenii ce au făcut jalbă¹ la lucrurile sale aflîndu-se la sud Teleorman, au mers acolo la ispravnicat, cu care judecîndu-se, i-au dat dumnealor boierii ispravnici în mîna mumbașirului a-i aduce aici cu cercetarea dumnealor. Și fiind cu dînșii pe la Găești, dumnealor boierii ispravnici ai Vlășcii au adus pe aprod cu acești lude șapte înaintea dumnealor. Și nu numai că i-au diiafendisit, înștiințînd lucruri neadevărate aici către mării ta, dar încă s-au pus de au luat din mîna aprodului pe acei lude șapte și i-au slobozit, cerînd jăluitarul ca prin mumbașir să se aducă pîrîții aici a se judeca cu dînșii. După care s-au făcut întrebare și aprodului, în ce chip au curs pricina aceasta, și tot asemenea au arătat.

Deci, trimitînd dumnealor boierii ispravnici de la sud Teleorman pe acei lude șapte cu înștiințarea dumnealor aici la luminat divanul mării tale, prin aprodul ce au fost orînduit mumbașir, nu putea dumnealor boierii ispravnici de la sud Vlașca nici să mai judece pricina aceasta, ca una ce era cercetată de dumnealor ispravnicii din sud Teleorman din luminată porunca mării tale, nici să ia din mîna aprodului acei lude șapte și să-i sloboază.

De aceea găsesc cu cale să fie luminată porunca înalțimii tale cu mumbașir aprod hătămănesc, să meargă la sud Vlașca și să ceară de la dumnealor boierii ispravnici a-i face teslim pe acei lude șapte cu orice mijloc vor ști dumnealor, la sfîrșitul următorului april să-i aducă aici a se înfățișa cu jăluitarul la judecată, de se vor orîndui de mării ta.

Vel logofăt

1823, april 2.

¹ Corect: jafuri.

[Rezoluția:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli Vlahscoie.

După arătarea ce ne face printr-această anafora asupra pricinii dumnealui vel logofăt de Țara de Jos, orînduim pe sluga domniei mele.....¹ aprod hătărănesc, să meargă la sud Vlașca, unde poruncim dumneavoastră ispravnicilor ai județului ca după sfîrșitul următorului april să faceți teslim pe acei lude șapte în mîna orînduitului mumbașir, ca să-i aducă aici spre a sta față la judecată cu jăluitorul.

1823, april 7

Pecetea gospod

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 102, p. 301—302.

112

14 aprilie 1823

Locuitorii satelor Dobrești, Lăcusteni, Căciulătești, Vrăbeți (Dolj) dau chezășie pentru șapte săteni acuzați că dețin arme din vremea răscoalei.

Prea cinstite dumneata biv vel logofete,

Noi patru sate jăluim milostivirii dumitale că, de sînt trei zile, ne-am pomenit cu dumnealui cîrsărdar viind la noi, de unde luîndu-ne șapte oameni, ce mai jos să arată, căroră făcîndu-le cerere de arme, cu cuvînt că le-au ascuns din apostasie, după ce le-au făcut îndestule cazne cu felurimi de chipuri, i-au trimis de aici la închisoare.

Ci fiindcă aceștia, și de au fost unii închinați cu apostazia, după cum s-au amăgit și mult norod, dar rău nimănu n-au făcut, nici niscarva păgubași nu să arată pă urma lor.

De aceea încredințăm noi cu chizășie dată pentru dînșii că oricînd să va dovedi la ei arme, ori că au cugetat spre fapte de tîlhărie, sau că niscarva jafuri să vor afla la dînșii, să fim noi răspunzători pentru toate.

Fierbinte ne rugăm milostivirii dumitale ca să fie slobozi de la popreală, în chizășia noastră, a-și vedea fieșcare de agonisala vietii. Și cum duhul sfînt te va lumina.

Numele celor închiși:

Stoian sin Pavel ot Dimiian
Iovan sin Pavel ot Dobrești
Dinu sin Mihai ot tam

} sud Dolj

Velcea sin Nicola ot Caracal sud Romanai

Stancu ot Lăcustenii de Sus

Ianache sin Mihai ot tam

Ioniță sin Preoteasa ot Vrăbeți

} Dolj

Prea plecați dumitale,

Gavrilă logofăt ot Dobrești, Mihai mazilu ot tam, Sterie căpitan ot Lăcusteni, popa Dincă ot tam, Barbu Băbălău ot Căciulătești, Nicola sin Lupan ot Dimiian, Nicola Gancea ot tam, Petco Boiangiu ot tam, Dinu sin popa Dumitrache ot Vrăbeți, popa Dinu ot tam, Radu mazilu ot tam.

¹ Loc alb în text.

[Rezoluție:] Costandin Cîmpineanu biv vel logofăt, caimacam Craiovei.

Dumneavoastră, boierilor judecători ai departamentului cremenalion, să cercetați după orînduială pe cei bănuți, ca să dovediți ființa adevărului. Să luați sama și jălbiile aceștia cu cererea ce fac și să ne arătați în scris fără zăbavă, cu întreagă pliroforie, prin 2-armaș.

1823, april 14

Pecetea căimăcămiei

Biv vel sărdar

De la departamentul cremenalion.

La cercetarea ce am făcut numiților bănuți, tăgăduind cu totul pîra aceasta ce li s-a urmat, mai ales și prin groaznice bătăi, care s-au văzut și de înșine, trebuință este dar ca să să aducă cei care îi va fi arătat cum că au acest feli de arme, a să pune față cu bănuții. Și precum vom dovedi ființa adevărului, prin anafora să facem arătare. Și fiindcă unii din bănuți sînt și foarte bolnavi din pricina bătăilor și jăluitorii îi cer și prin jalbă și prin grai înaintea noastră a-i lua întru a lor chezășie, găsim cu cale a nu fi la închisoare pînă să va aduce pîrșii lor, ci să dea pă destoinica chezășie a jăluitorilor, să șază cu toții aici, la gazdă, nelipsind afară, pînă va lua pricina sfîrșit.

1823, april 14

Mihai Alboteanu pitar, Dumitrache Poenaru, Costandin Poenaru.

După porunca cinstitei căimăcămiei s-au adus la judecată înaintea noastră biv 2 vistierul Vasile Lăcusteanu i Răducan Lăcusteanu, zapciu, pîrșii numiților din dos, bănuți de arme.

Făcîndu-să scumpă cercetare mai întăi lui Răducan Lăcusteanu, s-au apărat prin mari tăgăduiri că el nici un fel de arătare n-au făcut lui cîrsărdar pentru bănuți. Decît aflîndu-să la satu Brăbeții, moșia numitului vistier, luînd știre că la casa vistierului este venit un nefer și-l cheamă cîrsărdar la siliștea Dimian, s-ar fi dus și însuși să vază pricina. Căruia zicîndu-i numitul vistier a merge împreună la cîrsărdar, au și plecat cu neferu. Intrînd iarăși amîndoi în casă la cîrsărdar, lui făr' a-i pomeni cevași, i-au zis cîrsărdar de au ieșit afară. Apoi, ce va fi vorbit vistieru cu cîrsărdaru, nu știe, că de loc după plecarea lui Vasile, el mai rămîind, ca un zapciu, au trimis cîrsărdar neferi de au adus mai întăi pă Stoian sin Pavel, unul din bănuți. Legîndu-l, i-au cerut armele i teșchireaoa. Și Stoian răspunzînd că nu are nici o armă, i-ar fi zis atunci lui cîrsărdar: pentruce nu-i arafă hoții? Apărîndu-să că nu știe nici un hoț, au scos atunci de i-au arătat cîrsărdar o foaie cu slova mai sus numitului vistier, în care erea scrise numele tuturor bănuților. Și spuind iarăși cum că aceștia sînt hoții, el iarăși s-au apărat că nu-i știe de hoți, nici arme au. Au trimis după aceea cîrsărdar și au adus și pă ceilanți șase bănuți, dîndu-i la cazne pă mîinile neferilor. A două zi i-au poroncit de au făcut un car

de sat, puind pă toți numiții. I-au mai zis cîrsărdar de au făcut și o însemnare după foaia arătatului vistier. Și i-au pornit la Craiova. Mai multă știință nu are.

S-au întreat dar vistieru Vasile ce răspunde. Făr' de tăgăduire mărturisi și arătarea Răducanului. Zise că însuși au dat lui cîrsărdar și foaie de numele bănuțiilor, neputînd în alt chip să să apere. Mai răspunde că pe numiții bănuții i-ar fi arătat numai știindu-i că au fost între apostatați. Au avut atunci și arme, iar acum n-au spus că au.

După aceasta au venit față înaintea noastră și însuși cîrsărdar, Mehmet aga, poruncit de dumnealui cinstitul Ali aga, zabitul paznicilor acestor cinci județe. Făcînd arătare că nici însuși este pricina, nici Răducan zapciul, ci chiar vistierul Vasile, cel care de sineși au arătat pă numiții bănuții și i-au dat și foaia numelor. Zisă că fiind orînduit de dumnealui beșliaga de aici să umble cîrsărdar într-acest județ Dolj pentru făcătorii de rău, au mers pînă la satul Giorocul. De unde trimițînd un nefer la Reahova, în a sa trebuință, acest nefer s-au întîlnit cu numitul vistier. Și l-au întreat de cîrsărdar, unde să află, avînd să-i spuie multe trebi. Și răspunzîndu-i neferu: ce vorbe sînt acestea? i-au arătat că știe nește hoți adevărați; au la dinșii și arme, au fost și cu apostatații; noaptea și acum tilhăresc, iar ziua sînt oameni buni. Așa auzînd neferu, s-au întors la Gioroc de i-au spus. Au trimis apoi alt nefer la Vasile vistieru să-l cheme la satu Dimianu, unde pleasă de la Gioroc. Și viînd numitu și cu Răducanu, l-au dat afară din casă pă Răducanu, rămînd numai cu Vasile și alți doi neferi. Ar fi început întii Vasile a spune întocmai zisele neferului. Au scos de au dat și foaia a zece nume, arătîndu-i că sînt hoți și au acum și arme. Și zicîndu-i a le face și mari cazne și a nu-l spune pă însuși la cinevași că i-au arătat.

Așadar, ca unul ce umblă după acest fel de oameni, încredințîndu-să numitului vistier, auzînd că este spăimîntat, vîzîndu-l parte boierească, au trimis de au adus pă acești șapte bănuții (trei nefiînd la casele lor). Iar după ce i-au pus la bătăi, numai unii dintr-înșii ar fi arătat că la munte știc îngropate de alt om cinci pistoale și trei puști din vremea ce fugea cu apostatații. Și alt nemaispuînd, i-au trimis la dumnealui beșliaga făcîndu-să cunoscut și dumnealui Ali aga. S-au dat la cinstita căimăcămie. Dete de față și netăgăduită foaia lui 2-vistier.

Văzum numai coprindere de zece nume, între care sînt și numele bănuțiilor. Asupra cărorora de mai sus să arătară cu mari strigări și jăluitorii și rudele i soțiile numiților bătuți, că Velcea sîrbu, unul dintr-acești bătuți bănuți, bolnav și fiind mai greu de cumplite bătăi au și murit aici la gazdă, cum și cei șase își așteaptă din ceas sfîrșitu vieții lor. Și că numitul vistier Vasile această pîră nu le-au urmat-o de altcevași, ci numai din multă răutate și pizmă ce are asupra lor, aflîndu-să cu siliștile lăcuinții lor alăturate. Osăbit pentru numiții bănuții pot da încredințare și chezășie și alte sate, că-i știu oameni buni, făr' nici un ponos.

Deci, în mijlocul aceştii delicate madea, cea mai întâi netrebnică urmare a pîrîtului vistier fiind şi pricină mărturisită chiar de însuşi. Apoi pă lîngă arătarea Răducanului şi a lui cîrsărdar, nu puţin învinovăţie îşi agoniseşte şi prin acel cuvînt că i-au spus pă numiţii numai de apostataţi, în vreme ce şi aceasta poate fi numai judecata stăpînirii, iar la însuşi priveşte înfiinţată şi deşartă pîră.

Dreptatea şi neputînd suferi acest fel de pedepse şi omor, am adus de faţă pă Rafail ieromonahu, gazda unde şi-au dat sfîrşitu numitul Velcea. Şi arată că cu adevărat, marţi, săptămîna trecută, pă la 7 ceasuri din zi, au murit, îngropîndu-să şi¹ la biserica sfîntului Ion, în mahalaoa Ungurenilor. După osăbită arătare ce am făcut cinstitei căimăcămii, s-au trimis şi gearaful politiei, de au văzut starea celorlanţi bătuţi; şi ne-au dat răspuns, supt iscălitura dumisale, că adecă şi Ioan, unul din căzniţi, să află în chin din al morţii, iar ceilanţi avînd groaznice răni pă trupuri, pot să să îndrepteze prin căutare de dohtar. Zicem iarăşi, cu toate că şi urmarea lui cîrsărdar au fost iarăşi împotrivă, pentru că în destul erea trimiterea bănuişilor aici, la stăpînire, şi nu trebuia să le facă cumplite cazne, pînă la moarte. Dar fiindcă judecata cunoaşte cel mai întii organ al aceştii răutăţi pă chiar pîrîtu vistier Vasile, rămîne a să osîndi, să ră hotărască de către cinstita căimăcămie. Iar Răducan Lăcusteanu, zapciu, să fie în pace şi nesupărat, ca un drept. Cuviincioasă certare s-ar cuveni şi lui cîrsărdar pentru depărtarea acestor fapte. Şi numiţii bătuţi, cu porunca cinstitei căimăcămii, să fie căutaţi de dohtar, plătind şi orice cheltuieli sau pagube tuturoră însuşi răul pricinuitor. Şi în vreme ce jăluitorii cer ca, însănătoşindu-să numiţii bătuţi, să fie tot în sama lor, de oameni buni, să dea cheazăşie dar după orînduială.

1823, april 29

Mihai Alboteanu pitar, Dumitrache Poenaru,
Mihalache Argetoianu, Dumitrache Poenaru.

Arh. St. Buc., Condica depart. criminalion Craiova 905, f. 46 v — 47 v.

113

17 mai 1823

Paharnicul Gavriil Istrati reclamă pe Gheorghe Cantacuzino pentru pagubele ce i s-au pricinuit de către eterişti în anul 1821.

Pre înălţate doamne,

În vreme năvălirii apostataţilor, începătoriul lor, acel de pre urmă înturnat aice, Gheorghii Cantacozino, pornit pentru a răsplăti cu rău credincioasa su-punire cu care pămîntenii noştri s-au însămnat cătră pre Înalta Poartă, a

¹ Aşa în text.

multora stări le-au făcut jărtvă prăzii lui. Pentru starea me însă, el și-au întrebuințat toți mijlocurile cruzimii, încît la viață m-ar fi lovit, dacă eu nu m-aș fi apărat cu scăparea în hotarul Austriei.

De obștii însă și însuși înălțimea ta este știut răpire ci mi-au făcut în vitele de tot felul ce am avut, pre care aice în Eși le-au tăiet spre hrana împărecheșilor lui. Stricare casii mele din Botoșani și prada lucrurilor ce avem în năuntru, în sfîrșit, ardirea acé înadins a hîrtilor de socoteli ce avem cu unii și alții, cu cari în sînul famelii meli au tipărit o neștearsă sărăcii și au deschis un izvor viu de lacrimi ce nu să pot usca decît prin o domnească milostivire.

Văzind dar în pămîntul acesta averea jacașului meu prădătoriu, lîngă dînsa, nedispăgubit, îndrăznesc a mă crede în mare strîmbătăție.

Pentru aceea, cu umilită rugămintă alerg la milostivirea înălțimii tale. Al înălțimii tale, pre plecată slugă,

Gavrîil Istrate paharnic

[Pe verso:] Dreptățile le ai întru aceasta, dar fiindcă nu atîrni de la noi și rămîne a să da hotărîre de cătră prea puternicul nostru împărat, vei fi îngăduitor, și cînd alții asămine dumitale pătimitori vor fi puși la cale, vei fi și dumneata.

1823, mai 17

Vel logofăt

Acad. R.P.R., doc. MCLVI/330. Orig. rom.

114

Mai 1823

Vasile Strîmbeanu dă în judecată pe căpitani de panduri Tran-dafir Boboloacă din Rogova, Detco din Bobaița, Drăghiceanu și Ionița Hîrgot din Baia de Aramă și Drăghiceanu Sirbu, pentru că l-au « călcat » în vremea răscoalei.

De la isprăvnicatul Mehedinți.

După jălbile ce au dat mai nainte stăpînirii și acum mai pă urmă către cinstita căimăcămie dumnealui treti logofăt Vasile Strîmbeanu¹ dintr-acest județ pentru apostatăii ce l-au jăfuit, au tras la judecată înaintea noastră pă

¹ Vasile Strîmbeanu a fost în 1814 căpitan la Baia (Fondul Glogoveanu, doc. 357/1815); în 1818 și 1819 el este administrator al moșiei Glogova (Arh. St. Craiova, doc. XVI/9; LXXXIX/13). În 1820, fiind zapciu de plasă, a persecutat mult pe locuitorii din Cătunu și Glogova, încît aceștia au fugit de pe moșie (Arh. St. Craiova, doc. XVI/14). În 1821, imediat după începerea răscoalei. V. Strîmbeanu este trimis în plasa Baia să combată răscoala și să facă agitație împotriva lui Tudor (Fondul Glogoveanu, doc. 295 1821). El fuge apoi de acolo în București unde este prins de Tudor. Este pus la cazne și i se iau 3 200 taleri găsiți asupra lui. Drept despăgubire pentru acești bani, V. Strîmbeanu obține, în 1823, o vic a lui Tudor (Arh. St. Buc., Judecătorești noi, tribunalul Mehedinți, dos. 15 921/1832 roșu, f. 6, 15, 40, 76: E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 103).

Trandafir Boboloacă ot Rogova și Detco căpitan ot Băbăița, apostafi, i căpitani Drăghicean Hărgot i Ioniță Hărgot¹ văru său și Drăghicean Sîrbu căpitani de becheri ot Baia de Aramă, cu tovarășii lor tot dintr-acest județ, arătînd că în vremea apostasii, avînd cîteva lucruri dintr-ale casii pusă în păstrare la satul Gîrbovița și cîteva la satul Glogova, mai sus numiții Trandafir și Detco cu tovarășii lor s-au pus de au călcat la satul Gîrnița în trei rînduri și i le-au luat toate, făcîndu-i paguba în sumă de taleri 1189, 10 parale. Asemenea și numiții Hărgotești cu tovarășii lor, călcînd la Glogova, i-au luat tot în sumă de taleri 3212, 30 parale, cerînd să aibă dreptate cu a i să face despăgubire, căci nu le-au fost nimic datori de l-au jăfuit.

Și după buiurdizma cinstitei căimăcămii, ce au adus ca să cercetăm și să îndreptăm, s-au întreat și pîrîții, ce au să răspunză.

Întii pricinuia zicînd că nu ar fi fost ei la jafurile numitului și că jăluitoriu și-ar fi mai luat din jafurile sale înapoi, iar în urmă după ce adusă jăluitoriu de mărturie pă...² chelariul dumnealui medelnicerul Coțofeanu de la satul Gîrnița, la care i-au fost lucrurile în păstrare, împreună cu alți oameni de au dat credință sufletească înaintea noastră pentru lucrurile de la Gîrnița, că numitului Trandafir și Deatco cu tovarășii lor au călcat în trei rînduri și le-au luat toate. Asemenea și pentru cele de la Glogova la pricinuirea căpitanilor Hărgotești, după ce adusă jăluitoriu pă Ghița sin Nițu Răduțoiu ot...² de arată că ei și cu tovarășii lor au luat acele lucruri, cum și adevărîntă înscris de la Ștefan isprăvnicelul ot Glogova, care îi înștiințează de adevărații jăfui-torii acelor lucruri, zicînd că au cunoscut la Ioniță Hărgot niște pereni și la Drăghicean Hărgot un cauc roșu și un sac cu hîrtii ale jăluitoriului, rămaseră toți pîrîții apostafi făr' de cuvînt, începînd a să spune care ce au luat.

Așadar, nemaiputînd tăgădui fapta lor, s-au îndatorat a plăti fieșcare paguba jăluitoriului după cum mai jos să așterne socoteala cu mulțumirea lor, fiindcă i-au mai scăzut jeluitoriu din dreptul ce să cuvenea a lua. Dar pentru cîți inși au arătat Hărgoteștii că le-au fost tovaroși și au luat părți din jăfurile ot Glogova de taleri...² care aducîndu-să de față, au ieșit neames-tecați la acele jafuri. După tot cuvîntul drept, rămîn tot pîrîții Hărgotești datori a împlini acești bani, ca unii ce sînt netăgăduiți hoți și căpetenii celorlalți.

Mai virtos Drăghicean Hărgot, cel ce de loc știindu-să vinovat, s-au cacerdisit în țara nemțească și ei ce vor avea, își vor căuta cu tovarășii lor. Pentru care, spre dovada cercetării aceștii pricini, s-au dat această carte de judecată la mîna jeluitoriului treti logofăt Vasile Strîmbeanu

1823, mai

Nicolaie Glogoveanu
Iancu Bengescu

¹ Ioniță Hîrgot, originar din Baia (Arh. St. Craiova, ms. 32). Prin 1811 era vâtaf la plaiul Cloșani (Arh. St. Buc., Administr. vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2118/1811, f. 59).

² Loc alb.

Taleri parale Paguba ot Gîrnița, ce s-au făcut de Trandafir și Deatco cu tovaroșii lor apostafați... însă:
 1 189, 10 [Urmează lista obiectelor reclamate și prețul lor, totalizînd suma de 1 189, 10 din care se scade suma primită de Vasile Strîmbeanu, anume:]

	<u>Tal.</u>	<u>parale</u>	
510	{	270	— de la Trandafir cu ceata lui
		70	— de la Deatco
		45	— de la Șarban Cotigă tovarășul lor
		45	— de la Pîrvu Dansului
		80	— de la Lungu ipac

510 —

679, 10 adecă șasă sute șaptezăci și noo și parale 10 rămîn iost asupra numiților cu tovarășii lor apostafați să și-i caute logofăt Vasile Ștrîmbeanu.

[Se continuă lista obiectelor reclamate al căror preț se ridică la 3 212, 30 taleri, din care se scad sumele ce s-au primit, după cum urmează:]

Taleri parale
 3 212, 30

610 — de la Drăghicean Hă[rgot] i Ioniță văru său i Drăghicean Sîrbu ot Baia

270 — Boia, nevasta lui Gheorghe argintariu, la care au fost multe lucruri dintr-acestea date în păstrare de Dumitrache Gospodariu tovarășu lor ce lipsăște.

80 — Costandin Spineanu ot Spineni, ipac.

960 —

2 252, 30 adecă doo mii doo sute cinzăci și doi, parale treizăci, rămîne iost să-i împlinescă Drăghicean Hărgot ce și el lipsăște cu tovarășii lui, cînd va veni.

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 88 v — 90.

115

21 iunie 1823

Cercetarea unei reclamații pentru furt săvîrșit în vremea răscoalei.

De la isprăvnicatul Gorj

Dumnealui Bănică Politimos au tras la judecată înaintea noastră pă Niță Ciocîrlie i Ștefan Goncea ot Cilnic dintr-acest județ, arătînd că aceștia, făcîndu-să căpitani în vremea apostăsii, s-au închinat cu alții mulți și au

mers la un Grigore de la satul Găvănești ce-l știa de mai nainte că este poslușnic al dumnealui și are lucruri date întru a lui păstrare ca să le ascunză. Și negăsindu-l pă dînsul acasă, au găsit numai pă o soră a lui, Stana fata, și apucîndu-se acest Niță Ciocîrlie cu zor și cu laude de cazne ca să-i spuie în ce loc sînt lucrurile stăpînu-său, și nemaiputînd numita să ție la iscodirile ce-i făcea, au spus. Așa, auzînd Grigorie fratele numitei de unde era că s-au mărturisit lucrurile, au ieșit de față. Și nemaiputînd nici numitul tăgădui, au mers de i-au dat toate lucrurile ce era la dînsul în păstrare și le-au împărțit între ei. Întrebîndu-să și numitul ce are împotriva să răspunză, deocamdată s-au abătut la pricinuire că ei au fost loți de silă de alții ce era mai mari și numiții din toate lucrurile cîte au fost la Grigore au loat numai de la niște hamuri ce le tăiaseră niște curăle; dar în cele din urmă, ieșind de față și Grigorie, cel care au ținut lucrurile la dînsul în păstrare, și arătîndu-i că ei au fost mai mari căpetenii, precum este știut, dovedindu-să și din alte cercetări ce s-au făcut mai nainte și că aceștia dintru-ntii au fost închinați cu Tudor apostatul și mai vîrtos că prin numitul Niță Ciocîrlie s-au făcut toate iscodirile surori-sa pînă au mărturisit lucrurile jăluitorului. Nemairămîind nici un cuvînt de pricinuire la cele arătate de numitul Grigorie, cunoscîndu-să vinovați, alta n-au mai provalisit, fără numai zisă Niță Ciocîrlie că dintr-acest județ mai are tovaroși precum și din Mehedinți, care a mers cu ei de au săvîrșit această faptă, căzînd cu rugăciune ca să-i lasă să meargă pă la toți tovaroșii lor și cîte lucruri să vor găsi în ființă să le aducă și să le primească. Iar ce vor mai lipsi să le plătească cu prețu ce prin deosebită foaie să arată, lăsate din preț cu mult mai jos din cît făcea, dîndu-i și zăpis. Peste cîtăva vreme s-au dus de au dat jalbă cinstitei căimăcămii, arătînd multe birfeli și categorii cu care socotind că poate își vor afla vreo îndreptare, dar nu le-au rămas nici un cuvînt. Și la dreptățile ce are jăluitoru a i să împlini toate lucrurile cîte i s-au luat după prețu ce vor fi fost, iar după cum prin zăpis s-au sinfonisit cu preț mai jos, judecata găsește cu cale să le îplinească numiții de mai sus, ca unii ce ei au fost mai mari căpetenii și vecini cu numitul Grigorie știa unii altora iconomie, mai vîrtos Niță Ciocîrlie, ca unul ce el au fost ispititoriul dentii, pînă au arătat toate lucrurile. Și ei au mers cu ceilalți care iarăși ei îi știu la care numitul Grigorie de le-au luat, iară ei ce vor avea unii cu alții, își vor căuta prin deosebită judecată. Și fiindcă numiții nu să mulțumiră a face împlinire de aici, să sorociră a merge și la cinstita căimăcămie, de unde, cum să va găsi cu cale, să va face desăvîrșită hotărîre.

1823, iunie 21

Costandin Brăiloi
Ștefan Gănescu

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Gorj 1310, f. 58.

Iași, 23 iunie 1823

Anaforaua boierilor divaniți din Moldova către Ioan Sandu Sturza pentru izgonirea arnăuților și sîrbilor, care au încercat o nouă răzvrătire cu armele, și instituirea unei cenzuri a scrisorilor pentru străinătate.

(Übersetzung)

Iași, 23 iunie 1823

Die erwiesene freche Unternehmung der greco-arnauto-Serbo Hetäristen, welche erst kürzlich durch die beschlossene Absendung einiger bewaffneten aus ihrer Mitte nach der Moldau gewagt worden ist, hat, obwohl es durch die Sorgfalt des dortigen Guberniums vereitelt worden, dennoch in der Moldau eine grosse Unruhe und den Verdacht erregt, dass, da diese Verwegenen nach dem ersten Misslingen ihrer thörichten und verbrecherischen Absichten, die Realisirung derselben zum zweyten Male versucht haben, niemand daran zweifeln kann, dass sie bey der ersten günstigen Gelegenheit auch zum dritten Male und noch öfters, diese Versuche wiederholen und trachten würden, den Moldauern aus Rache, weil sie an ihren thörichten Plänen keinen Antheil nehmen wollten, alles Mögliche Böse zuzufügen. Es ist auch wahrscheinlich, dass dieser zweyte Versuch so wie der Erste, von eben den 5 oder 6 ihrer Rädelsführer, die allgemein bekannt sind, herrühren, und diese werden nie aufhören, in so lange derley verderbliche Pläne zu schmieden, so lange sie in dem Besitze der hiehländigen Klostergüter-Einkünfte sich befinden werden, denn wenn diese von dortaus, wo sie bloss aus Barmherzigkeit geduldet werden, zu gewissens—und schamlosen Handlungen sich entschliessen können, so werden sie gewiss, im Besitze von Geldsummen, noch mehr im Stande seyn, ihre verbrecherischen Zwecke zu realisieren. Auch ist es möglich, dass sie dabey auch die Hülfe der hier im Lande unter verschiedenen Protectionen lebenden Griechen-Arnauten und Serbier rechnen und mit ihnen im Einverständnisse stehen.

Die Frevler vom Jahr 1823 sind bekanntermassen dieselben, welche im Jahre 1821 die Fahne des Aufruhrs aufgesteckt haben. Diese sind es, welche Anhänger werben, nähren, kleiden und besolden, sie sind die Befehlenden und es unterliegt keinem Zweifel, dass, so wie sie den gegenwärtigen Überfall von Bessarabien aus verbreitet haben, sie ebenso einen zweyten aus sonstigen Gegenden einzuleiten und vorzubereiten, auch alles dasjenige zu thun fähig sind, wozu sie ihre Verstocktheit nur bestimmen kann.

Von denselben Werkzeugen muss man dieselben Wirkungen erwarten und die Absicht kann nie eine andere seyn, als diess unser Vaterland abermals in den bedauerungswürdigen anarchischen Zustand zu versetzen, dessen traurige Folgen noch heute tief gefühlet werden.

Um also nicht etwa wieder in ein neues, noch grösseres Unglück, zu gerathen, nehmen wir Euer Durchlaucht Landesväterliche Sorgfalt in Anspruch

und zeigen pflichtmässig an, dass die obberührten erwiesenen Umtriebe der Griechen, Arnauten und Serbier grosse Besorgnisse und mancherley Verdacht erregt haben, um allen angewendeten Sicherheitsmassregeln trotz zu bieten, dann die öffentliche Sicherheit zu gefährden, zum Ziele haben, denn wenn wir uns gleich auf die vom bessarabischen Gouverneur Euer Durchlaucht gegebenen schriftlichen Versicherungen verlassen und die von ihm ergriffen seyn sollenden Massregeln, als zweckverbürgend ansehen sollten, so sind wir, wenn wir die Vergangenheit uns in's Gedächtnis zurückrufen, nichts desto weniger im Stande, die gewünschte Bürgschaft der öffentlichen Ruhe als hergestellt anzusehen.

Unser grösster Verdacht, fällt diessfalls vorzüglich auf die hier im Lande unter verschiedenen fremden Protectionen zerstreut lebenden Arnauten und Serbier. Wir glauben daher, aus Besorgniss um die allgemeine Sicherheit und Ruhe, auf die Entfernung dieser Menschen, sey es auch nur zeitlich, aus diesem Lande antragen zu müssen und sollten einige darunter im Sinne der Traktatsstipulationen Handel treiben, so mögen sie sich ihrer Waaren en gros entledigen und sich zu Gunsten des allgemeinen Wohls weggeben. Die Professionisten und die geschäftslosen Individuen aber, sollen bis zur Befestigung der Ruhe in unserem Vaterlande durch die sie schützende Consulate unter Wache über die Gränze geschafft werden und nur diejenigen von ihnen befugt seyn, sich hierlandes aufzuhalten für deren gutes Betragen die löblichen Consulate schriftliche und besiegelte Versicherungen geben würden.

Ebenso wäre es rathsam, alle Correspondenz mit dem Auslande und, wenn es thunlich wäre, gleich von heute an zu untersagen. Die Handels und sonstige dringend nothwendige Correspondenz aber, einer Zensur, welche Euer Durchlaucht zu ernennen für gut finden würden, zu unterziehen. Auch wäre es erspriesslich, auf den mündlichen Verkehr der Personen bey den Quarantainen, durch einen vertrauten und verlässlichen von Euer Durchlaucht zu ernennenden Commissaire zu wachen.

Iași, 23 iunie 1823¹

Traducere

Nerușinata încercare dovedită a eteriștilor greci, arnăuți și sîrbi, pe care au îndrăznit să o facă cu armele cîțiva dintre ei acum de curînd veniți în Moldova a stîrnit în țară, cu toate că a fost zădărnicită de cîrmuirea de aici², o mare turburare; căci, de vreme ce acești turburători, după ce au dat greș întîia oară în fapta lor nebunească și nelegiuită, au mai încercat totuși să o săvîrșească acum, nu poate fi îndoială că la cel mai apropiat prilej ei

¹ Data în document este 23 iunie fără să se specifice dacă este în st. n. sau în st. v.

² Potrivit rapoartelor consulare prusiene, complotul eterist a fost descoperit la 18 iunie (Hurmuzaki, X, p. 233).

vor face o a treia încercare și încă altele mai dese și că vor căuta să facă orice rău moldovenilor, din răzbunare, fiindcă nu au voit să ia parte la planurile lor nebunești. Mai este de crezut că această de a doua încercare, ca și cea dintâi, a fost stîrnită de aceiași 5 sau 6 complotiști care sînt îndeobște cunoscuți¹, și aceștia nu se vor sătura să țese astfel de planuri primejdioase atîta timp cît vor fi în posesia veniturilor bunurilor mănăstirești din țară, căci de vreme ce ei se pot hotărî, de acolo de unde sînt răbdați numai din milă, la fapte nerușinate și nesocotite, cu atît mai mult vor fi în stare să-și îndeplinească scopurile nelegiuite dacă au bani mulți la dispoziția lor. Și se mai poate ca ei să se bizuie întru aceasta și pe ajutorul greco-arnăuților și sîrbilor șezători aici în țară sub felurite protecții și să fie în înțelegere cu aceștia.

După cît se știe, făcătorii de rele din anul 1823 sînt tot acei care în anul 1821 au înălțat steagul răscoalei. Ei sînt acei care recrutează partizani, le dau hrană, îmbrăcăminte, simbrie, ei sînt conducătorii, și nu se poate tăgădui că, așa cum au pornit ei năvălirea aceasta din urmă din Basarabia, tot așa vor ști ca și din alt ținut să pregătească și să conducă răzmerița, și că sînt în stare de orișice faptă, atît de mare le este îndîrjirea.

Trebuie să ne așteptăm că tot aceste unelte vor săvîrși același lucru, iar dorința acestor oameni nu va putea fi niciodată alta decît să ne aducă iarăși țara în aceeași stare de anarhie jalnică², ale cărei urmări triste le mai simțim încă adînc pînă în ziua de azi.

Așadar, pentru ca să nu cădem într-o nouă nenorocire, încă mai mare, ne bizuim pe iubirea părintească de țară a mării tale și aărtăm credincioși că mai sus pomenitele uneltiri doveditoare ale grecilor, arnăuților și sîrbilor, [care] au stîrnit o mare îngrijorare și oarecare bănuială, au drept scop să împiedice toate măsurile de siguranță luate și apoi să primejduiască ordinea publică; iar dacă ne bizuim pe încredințările scrise date mării tale de către guvernatorul Basarabiei și socotim că măsurile ce ar fi luat ating scopul ce ni l-am propus, totuși, dacă cugetăm la lucrurile trecute, nu sîntem în stare să privim cheazășia cuvenită a liniștei obștești ca ceva statornicit.

Bănuiala noastră cea mare cade acum mai ales asupra arnăuților și sîrbilor risipiți aici în țară care stau sub ocrotirea feluritelor protecțiuni străine. Socotim așadar, din grijă pentru ordinea și liniștea obștească, să propunem izgonirea acestor oameni din țară, chiar numai vremelnică³; iar dacă unii dintre ei

¹ Printre ei se afla Vasile tufecibașa. Întregul grup de complotiști, în frunte cu el, a fost prins în raiaua Hotinului și toți complotiștii « au fost duși la locuri sigure » (*Hurmuzaki*, XX, p. 831; X, p. 234).

² La 27 iulie Kreuchely raporta că și la București există teama de o răscoală (*Hurmuzaki*, X, p. 536—538). Presupoșii eteriști au fost puși și la București sub urmărire și unii dintre ei au fost arestați (*Hurmuzaki*, X, p. 239; XVI, p. 1108—1109).

³ Încă din martie se dezbătea în divanul Moldovei problema izgonirii grecilor, sîrbilor și bulgarilor din țară, fapt care a stîrnit panică în rîndurile acestora (*Hurmuzaki*, XX, p. 813—817).

se ocupă cu negoțuri în înțelesul stipulațiunilor din tratat, apoi ei să se desfacă de mărfurile lor cu toptanul și să părăsească țara spre binele obștei. Însă profesioniștii și indivizii fără treburi vor fi duși peste graniță sub pază de către consulatele protectoare pînă la statornicirea liniștei în patria noastră, și numai acelora dintre ei le va fi îngăduit să rămînă în țară pentru care cinstitele consulatate vor da cheazășie scrisă și întărită cu pecete privitoare la buna lor purtare¹.

Tot astfel ar mai fi nimerit ca orice corespondență cu striănătatea să fie oprită și dacă se poate chiar de astăzi. Iar scrisorile cu privire la treburile negoțului și altele de neapărată trebuință să fie supuse unei cenzuri pe care măriă ta vei crede de cuviință să o institui. Și s-ar mai cuveni să se privigheze vorbele dintre oameni la carantine printr-un comisar credincios și de ispravă, pe care l-ai numi măriă ta².

Hurmuzaki, XX, p. 827—828. Text germ.

117

2 iulie 1823

Date despre împărțirea averii rămase de pe urma lui Dumitru Gîrbea, căpetenie de panduri în 1821.

De la isprăvnicatul Mehedinți.

Stanca, soția răposatului Dumitrașco sin Dumitru Gîrbea³ dintr-acest județ, prin jalba ce au dat mării sale prea înălțatului nostru domn arată că, luînd întru căsătorie pă Dumitrașco fecioru lui Dumitru Gîrbea de la Gîrbovăți, în diastimă de 6 ani cît au viețuit cu dînsul și au cîștigat și copii cărora întîmplîndu-să moarte, au rămas tot în casa socru-său pînă în anul trecut în vremea răzvrătirii, cînd s-au întîmplat și bărbatului ei moarte. Precum și atunci, neavînd o altă nădejde, au șezut tot la socru său în casă, pînă cînd au sosit oștile împărătești în țară și socru său fiindcă fugise, amestecat cu apostazia, după ce s-au predat la turci, l-au trimis mai marile oștirilor

¹ Aceste măsuri nu au fost puse în practică (*Hurmuzaki*, XX, p. 837).

² În aceeași zi logofeția treburilor din afară a adus la cunoștința agenției Austriei hotărîrea divanului Moldovei de a izgoni din țară pe toți arnăuții și sîrbii care nu vor avea cheazășia consulatului de care țin (*Hurmuzaki*, XX, p. 828—829. Text germ.).

³ Într-un pomelnic din 1811 al lui Dumitru Gîrbea, dat la schitul Topolnița, se găsesc menționate următoarele rude:

Dumitru, Ioana, Dumitrașco, Tudor, Stanca (Acad. R.P.R., ms. rom. 2199, f. 31).

Tot în 1811, D. Gîrbea este căpitan de poteră sub comanda lui Tudor Vladimirescu. Legăturile lui cu Tudor se constată în continuare în anul 1813 (E. Vîrtosu, *Mărturii noi*. . . , p. 17, 30).

În februarie 1820 îl găsim pe D. Gîrbea făcînd hotărnicie la Călinești, jud. Mehedinți (Arch. St. Craiova, doc. XXVII/13).

la Diiu¹. Iar pă dînsa, rădicîndu-o turcii și aducîndu-o în Cerneți, au ținut-o la popreală mai mult de o lună de zile, luîndu-i și tot ce au avut de la părinții ei împreună cu ale socru-său, încît au scăpat numai cu sufletul. Nefiîndu-i îndestul că au robit-o ca o argată în șase ani, ci să află păgubașe și de zestrea sa de la părinți din pricina socru-său, cerînd a fi luminată poruncă către isprăvnicat, ca să să despăgubească cu cevași din namestiile socru-său, dîndu-să și a treia parte, ca uneia ce au avut și copii cu fiu-său. În dosul căreia jălbi de la trecutul februarie 23, s-au și dat luminată buiurdiză către acest isprăvnicat, poruncitoare să cercetăm. Și la dreptatea ce va avea jăluitoarea, să-și afle cuviincioasa îndestulare și să îndreptăm. Iar neodihnindu-să vreo parte de aici cu cercetarea în scris, să-i sorocim și la cinstit divanul Craiovei.

Pentru care arătîndu-să la isprăvnicat și Ghiță Benga cu asemenea cerere de lipsa zestrii Bălașii, fie-si, soția Gîrbii cea de al doilea, și alte pagube, i Gheorghe Erceanul, precum și alți creditori cu sineturi și făr' de sineturi, cărora li s-au întîmplat pagubi din pricina Gîrbii că au fost apostat, s-au făcut mai întîi comision de toate rămasurile răposatului Dumitru Gîrbea și s-au orînduit cu pitac către dumnealui biv treti logofăt Ioniță Burileanu i Sima starostea cu alți doi neguțatori ca să cerceteze toate condeiele cele în ființă, atît de rămasurile Gîrbii, cît și de lipsurile de zestre și pagubile cele ce caută a să despăgubi, și să facă prețuirea pentru toate, care orînduiți și dau înscris prin comision cercetarea i alegerea și prețuirea ce au făcut. Și înfățișîndu-să înaintea noastră toți cei ce caută despăgubire cu comisionul, am văzut că toată periusia Gîrbii este numai în sumă de taleri 6202, iar cererile păgubașilor fiind mai mare sumă de taleri 10 576, parale 5, am făcut chibzuire ca mai întîi să să scază, adică să să scoată din toată periusia lipsa zăstrurilor și datorile cele cu sineturile înscrise. Apoi ce va prisosi din periusie, să să analoghisească suma pagubilor celorlalți, ce sînt numai cu dovezi de oameni mărturii, fără sineturile Gîrbii, în scris, ca să să împărtaşcă de despăgubiri după dreptate.

Drept aceea, alegîndu-să și lipsa zestrii a aceștii jăluitoare în sumă de taleri patru sute doaăzăci și patru, după cum se arată în comision, pentru care aducîndu-ne de mărturie pă Drăghici Ciobanul și Ilinca soția lui Dumitru sin Ianăș ot Ercea, de au arătat cu credință sufletească, că cu aceste lucruri au intrat jăluitoarea în casa bărbatu-său și a socru-său Dumitru Gîrbea și nu și le-au mai luat înapoi. Ca o lipsă de zestre fiind pecetluită, între care datorii cu sinet, avînd să ia și dumnealui sluger Bărbuceanu Gănescul din sud Gorj taleri 700 pentru nește fin ce i l-au fost dat mortului Gîrbea mai nainte cu tocmeală, și fiind cu sinet scriișoarea Gîrbei, s-au socotit a li să

¹ La începutul răscoalei, D. Gîrbea era vătaf în plaiul Cloșani. El se alătură imediat lui Tudor Vladimirescu, împreună cu 100 panduri, și merge cu el la Padeș. Este trimis cu 400 panduri în Gorj să prindă pe stolnicul Dinu Bălțeanu (N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 234, 236).

împlini în preț. Care bani împreună cu taleri 424, lipsa zestrii Stanchii jăluitoarii, să adună taleri una mie una sută doaozăci și patru datorii întregi și cu taleri una sută patrusprezece, parale 22, cu analoghie din taleri 235, paguba lui Gheorghe Erceanu tatăl Stancăi jăluitoarei pentru nește vie și o zălogire de cazan ce urmează și numitul a să despăgubi din rămasurile Gîrbii, după comision, viind leul po parale noaosprezece și o lățcae, să împreună taleri una mie doao sute treizeci și opt și parele 22. Drept care bani li s-au dat însă o vie cu jumătate pivniță din Poiana Hoțească, de zid, cu împrejurimile ei, prețuită în taleri una mie doo sute și un bou i un stup de la Semeon Horca ot Gîrboviți ce le-au luat de la Gîrbea și le-au dat unde au vrut să li să împlinescă prețuită cu taleri 20 i un streazi de la un ispravnic ce l-au luat fiind al Gîrbii să-l plătească prețuit cu taleri 15 și o bute de la Sandul popii ot tam, ce au luat-o, ipac prețuită cu taleri 5, adunându-să în sumă de taleri una mie doo sute patruzeci, mai prisosește taleri unul, parale 18, să întoarcă celorlalți creditor, și fiindcă cealaltă vie cu pivniță jumătate este din vechime a lui Gheorghe Erceanul, după cădere și după dreptate cu mulțumirea tuturor s-au însărcinat Dincă Erceanul logofăt, fiu-său, că toate datoriile ce să arată mai sus să răspundă atit surorii-sa Stanchii, lipsa zestrii, cît și slugerului Bărbucean Gănescu, datoria de taleri 700, precum și tătini-său Gheorghe, paguba de taleri 114, încredințându-i cu zapise pă anume, că le va plăti în soroace cuvîncioase și să ia însuși într-a sa stăpînire via Gîrbii, cu pivnița jumătate și celelalte ce să coprinde mai sus¹.

Pentru cari i s-au dat această carte spre dovadă la mînă. Iar cît el, numitul Dincă, nu va fi urmărit cu a împlini păgubașilor banii ce să arată mai sus, atunci să să silească prin judecată și făr de voe a plăti.

1823, iulie 2

Nicolae Glogoveanu

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 71 v — 72 v.

A N E X Ă

la documentul nr. 117

Perilipsis după comision de cele ce s-au dat din rămasurile Gîrbii, drept pagubi și datorii, însă cele cu sineturi întregi și cele fără sineturi, taleri 8 617, parale 25, analoghisindu-să pă talere 4 243, parale 20, ce rămîn avut bez taleri 1958, parale 20, ce s-au scăzut pagubi întregi. Vine leul numai parale 19 și o lăzcae și mai cevași, dar parale 19. Zicem:

---

¹ Încă din aprilie 1823, căimăcămia Craiovei dăduse dispoziții ca averea lui D. Gîrbea, pentru a nu se pustii, să se dea spre îngrijire celor jefuiți de el (E. Virtosu, *Mărturii noi...*, p. 84).

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
700	—	datoria slujeriului Bărbuceanu Gănescu pă fin cu sinet, ce s-au însărcinat logofăt Dincă.
424	—	lipsa zăstriei Stancăi, nora Gîrbii, după arătarea mărturiilor ce au adus
<u>114</u>	<u>22</u>	paguba lui Gheorghe Erceanu din taleri 235, leu po parale 19 — însă drept care li s-au dat

1 238 22

taleri parale

1 200	—	o vie cu jumătate pivniță din Poiana Hoțească, de zid, cu împrejurimile ei.
20	—	un bou și un stup de la Seman Harca ¹ ot Gîrbovăți, ce s-au luat de la Gîrbea și le-au dat unde au vrut
15	—	un streaz de la Ispas Enescu ot tam ce l-au luat fiind al Gîrbii.
5	—	o bute de la Sandu popii Daii ot tam ce au luat-o Ispas.

1 240 —

1 — 18 mai rămîn dator numiții creditorii să dea celorlalți. Și cu toate însărcinându-se Dincă Erceanul, fratele Stancăi și fecioru lui Gheorghe Erceanu, au dat zăpis slujerului Bărbuceanu să-i răspundă oricum va fi datoria de taleri 700, ecsofilindu-să și cu ceilalți, fiindu-le vechil.

Cartea lui Ghiță Benga

610	20	întregi
<u>1 851</u>	<u>2</u>	au analoghisit din taleri 3 347
2 461	22	drept care i s-au dat, însă

taleri parale

670	—	casa dă zid cu toate
75	—	5 stînjeni dă moșie din Gîrbovăți
200	—	1 ipac din Valea Glodului
150	—	1 via cu pivniță de la Iana Arezniceasca
900	—	60 stînjeni dă moșie de la răsopă Costandin ot Valea Rea
120	—	10 ipac de la Radu Fiiar
150	—	de la Niță Rîmă ot Leurda
15	—	un streaz de la Radu Bătăiosul

2 480

2 461, 22

18 18 să-i răspundă înapoi celorlalți creditorii

¹ Corect: Simeon Hoarcă.

Cartea dumnealui clucer Glogoveanu

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
224	—	întregi pentru vin
623	16	din taleri 1 278, parale 30, leu po parale 19, pentru porumb
847	16	
<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
847	16	drept care i s-au dat însă
<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
800	—	40 stinjeni dă moșie din hotaru Serpeștilor și Merișanca po taleri 20
47	16	să i să îplinească de la... ¹ preoteasa popii lu Pătru
847	16	ot Gîrbovăți, din taleri 70 ai Gîrbii zălogirea vîi cu pivnița ei de acolo sau de la cine din creditorii va lua pentru cusur, să fie datori a răspunde dumnealui clucerului acești bani.

Cartea protopopului Ghiță Gîrboviceanu de la Gîrbovăți.

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
711	11	analoghi din taleri 1 459, paguba ce i s-au ales prin comision și s-au socotit leu po parale 19 drept care bani i s-au dat în stăpînire, însă
<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
530		o vie cu pivniță i o puțină i o bute și un lin în Gîrbovăți ce este alătura cu a protopopului și chiar pã moșia sa împărăsită să o stăpînească neclintit
15	—	o căldare
7	20	un feșnic mare
20	—	un țechi de ocioaie } ce să arată prin comision asupra protopopului
10		40 șteanapi de curte }
587,20	2	una berbeniță mare
	3	un butoi
587	20	
123	31	adecã una sutã doãzeci și trei, parale 31, ce rămîn cusur să-i îplinească de la Nicolaie Corlan ot Sãmărinești din taleri 200 ce este dator la Gîrbea, cusur din taleri 950, pentru 90 stinjeni moșie care i-au fost cumpărat Gîrbea, precum mai pã larg să arată în comision. Si numitul Corlan, răspunzînd jãlutorului acești bani, este dator să mai răspunze și taleri 76, parale 9, pînã la împlinirea sumii de taleri 200 la alt creditor cãruia i să va da sinet de la isprãvnicat, apoi să exsoflisește de pricina acestor bani.

¹ Loc alb.

Cartea Răduțului Moflea ot Gîrbovăți.

taleri   parale

177 — 37   din taleri 365 ce au avut să ia prin comision și le-au
socotit leu po parale 19, drept care bani i s-au
dat însă:

taleri   parale

20   —   o căldare mare ce este asupra-i
5   —   o puțină la Ioana Gîndăcioanea
5   —   o bute de la Sandu Preotesii
3   —   un butoi ce este asupră-i
40   —   o jigniță cu doao guri

101,24   22   24   din taleri 70, zălogirea vii, i pivnița preotesii popii
Pătru ot Gîrbovăți, bez taleri 47, parale 16, ce
s-au orînduit a să împlini dumnealui clucer Glogo-
veanu

6   —   o bute de la popa Toma ot tam

101   24

76,13   adică șaptezeci și 6, parale 13, de care nevrînd a
intra în via ot Corcova, va rămîne răbdători
precum singuri au zis.

Socoteala popii Grigore ot Gîrbovăți după cartea ce i s-au dat, însă

taleri   parale

97   20   dreptul din taleri 200 ce i s-au ales prin comision
și s-au socotit leu po parale 19, drept care bani
i s-au dat însă:

12   —   o bute ce este asupră-i

10   —   o puțină ipac

12   —   un streaz de la Gheorghe Brezniceanu

20   —   un zăpis al lui Ioan cîrciumaru, zălogirea a doao
bahcele de pruni, cînd va răspunde bani să-i
sloboaze bahcelele dă pruni.

80,8   2   —   patru stenapi de curte ce sînt asupră-i

1   —   patru scînduri ipac

5   —   un streaz dă la Ioan Tănăsoiu

18   18   de la Ghiță Benga ce au trecut mai mult în lucrurile
ce au luat, drept paguba sa, precum să cuprînde
în madeaua isprăvnicatului ce i s-au dat la mîină.

80   18

17   2   adică șaptespreze[ce], parale 2, ar fi să mai ia preotul popa Grigore,
dar de vreme ce nu voește a intra în via de la Corcova cu
acest cusur, rămîne a fi păgubaș precum însuși a zis

1823 iulie 24

Socoteala lui Ioan Brezniceanu i Dumitru Mănularu [?] ot...¹
după carte de li s-au dat

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
54	16	dreptul lor din taleri 107 ce li s-au ales prin comision, pentru care însă:
8	—	un streaz ce este asupra lor
46	16	de la Nicolaie Corlan, din taleri 200 ce au fost datori la Gîrbea, bez taleri 123, parale 31, ce s-au rînduit a împlini protopopului Gîrboviceanu și bez taleri 29, parale 22, ce mai rămîne Corlan datori a împlini altui creditor
54	16	adică cincizeci și patru, parale 16, și să îplinește suma dinpotrivă

1828 iulie 23

Socoteala lui Zanfir cojocar după cartea ce i s-au dat.
22 — 36 din taleri 47 ce au avut Zanfir să ia drept care...
însă:

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
6	—	una masă de la Dumitrașcu Pîrvulscu eot Gîrbovăți
3	—	doao roate de la Ghiță Pîrjol
2	—	2 roate ipac de la Ioan Vinătoriu
12	—	20 ce trec de la Ioniță Boiengiu ot Cerneți din zapisul vistierului Barbu Bibescu de taleri 110 ce l-au luoat numitul Boiangiu, care să și-i caute la dînsul.
23	20	

24   adică parale 24 ce trec mai mult să le răspunză numitul Zanfir
1823 iulie 23

Socoteala lui Chirțea Pleșoianu din Cerneți, după ce i s-au dat

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
50	25	din taleri 103, parale 35, ce au avut să ia prin comision drept care însă:

	<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
	20	—	o căldare de la Dinu popii Ioan
	5	—	o căldare ipac
52, 20	8	—	o căldare de la Ioan Ciobanu
	4	20	un vâtrai și o păreche hiară dă coș, la Ioan Văcaru
	15	—	o căldare la Șeman Harca
	52	20	

1, 35   Adică unu, parale 35, trec mai mult, care le-au și răspuns altor
creditori

1823, iulie 23

¹ Loc alb

De la isprăvnicatul Mehedințului.

Între creditorii răposatului căpitanului Dumitru Gîrbea ot Gîrbovăți dintr-acest județ, fiind și chir Ioniță Boiangiu de aici din Cerneți păgubaș de taleri 200 ce i s-au ales prin comision pentru un cazan mare ce au fost zălog la Gîrbea, în taleri 28, care cazan s-au luat de turci și pă urmă, găsindu-să și zălogul de către turci s-au apucat de l-au și plătit cu acești bani care bani fiindcă periusia Gîrbii au fost puțină, iar cererile creditorilor au fost mari, i s-au socotit leu numai po parale 19, precum s-au socotit și a altor creditori ce au avut sineturile Gîrbii înscrise, ci numai dovezi de oameni mărturii bez lipsurile de zestre și datorile cele cu sineturi după comision cu ce s-au făcut aceștii pricini și vine numai taleri 97 și parale 20. Pentru care zălog, fiind un zălog al vistierului Barbu Bibescu ot Aninoasa din sud Gorj de taleri 100, care s-au găsit în hîrțile Gîrbii și acum să află la Benga, de datorie să i să scoațe de la numitul Ghiță Benga și dîndu-i-să în mîna să i să îplinească bani de la numitul vistier Bibescu. Iar pentru cusuru de taleri 12, parale 20, ce trec mai mult dintr-acele zălog peste taleri 27, parale 20, dreptul jăluitorului, s-au orînduit a-i da jăluitorului Zanfir Cojocar ce și el este asemenea păgubaș. Și spre dovadă s-au dat cartea aceasta la mîna jăluitorului Ioniță Boiangiu¹.

1823, iulie 23

Nicolaie Glogoveanu
Iancu Bengescu

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 82 v — 84.

118

29 iulie 1823

Jălbile țaranilor din Corbi (Mușcel) împotriva împilărilor arendașului moșiei în vremea răscoalei.

[Vel logofăt face anafora către domn, privitoare la trei jălbi ale locuitorilor din Corbi, jud. Mușcel, despre purtarea arendașului moșiei episcopiei Argeș, stolnicul Ion Socolescu. Ei au așezămînt vechi cu episcopia privitor la clacă și alte obligații, dar]

.....
« ... în vremea răzvrătirii, arendașu, cu silă de arnăuți, le-au luat mulți bani cu numire de clacă i de plug pe doi ani. Și jăluind în multe rînduri la preaosfinția sa părintele episcopul, i-au scris ca să le păzească așezămîntul și să-i dăspăgubească de banii ce le-au luat și el nu dă ascultare».

[În jalba a doua ei spun că] « nu va să le primească zilele de clacă în lucru, ci le ia cîte un leu și pune alți oameni cu plată la lucru; cum și la celelalte dijmuri nu le păzește legătura ce au. Și pentru puiu de găină, le cere cîte

¹ Într-un alt act apare printre creditori și polcovniceasa Uța, soția răposatului polcovnic Ioniță Erceanu din Ercea (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 62—63).

parale 20. Iar prin al treilea jalbă, zic că unii din lăcuitori din a răzvrătirii întimplare și din alte greutăți fugind în puțină vreme din locul lor și numitul arendaș stolnic Socolescu, îndată ce lipsește omul, îi vinde casa i livedea de pruni și curătura de finețe la alții. Și când să întoarce fugarul, nu i le mai dă. Din care pricină merge satul spre scădere și dărăpănare».

.....

[Episcopul e de părere să fie chemați jeluitorii cu arendașul la isprăvnicat să se facă cercetări și dreptate. Dacă nici așa țărani nu vor fi mulțumiți, atunci să fie chemat Socolescu la divan].

1823, iulie 29¹

Arh. St. Buc., Condica domnească 107, p. 28—29.

119

Iulie 1823

Moșnenii din Dobridoru (Mehedinți) sînt reclamați că «au tras pã codrul lor de moșie» pe clăcașii lui Ioniță Moțățeanu, în vremea răscoalei.

De la isprăvnicatul Mehedințului.

Dumnealui vtori vistier Ioniță Moțățeanu dintr-acest județ cu jalba ce au dat către cinstita căimăcămie au tras în judecată la isprăvnicat pã Stoica Lungu și Dumitru Lungu, manzili dă la satu Dobridoru tot dintr-acest județ, arătînd că în vremea apostasii, viind panduri la casa sa, i-au luoat tot ce au avut, lăsîndu-l în jale. Apoi în urmă viind și răposatul postelnicu Ioan Samurcaș caimacamu, împreună cu siclitori aga² și cu aschearlîii împărătești, au șezut șase zile cu toată oștirea la moșia sa Moțăței³, mîncîndu-i toate bucatele ce au avut pentru trebuința casii și l-au lăsat și muritor de foame. Atunci de loc s-au arătat cu jălbi către stăpînire, cerînd a să despăgubi de zahereaoa ce-i luase și i s-au dat răspuns ca să mai fie îngăduitori și să va face îndreptare.

Nu i-au fost îndestul această pagubă și stîngere, ci mai sus numitul Stoica Lungu și Dumitru Lungu, moșneni, aflîndu-să în satul Dobridoru, s-au unit cu sătenii Moțățeni du pã moșia sa și i-au tras pã codru lor dă moșie numai

¹ Într-o anafora din 28 august 1822, dată în urma plîngerii stolnicului I. Socolescu, se arăta că locuitorii nu se supuneau la adeturile moșiei și la începutul răzvrătirii s-au ridicat «cu zurbă» asupra arendașului (Arh. St. Buc., Condica domnească 99, f. 152 v — 153).

² Corect: Silictar aga.

³ Silictar Tahîr aga se afla la Moțăței de la 2 pînă la 14 mai 1821 (E. Virtosu, 1821. *Date* ..., p. 104, 106).

cu bordeile, pentru interesul lor, cu cuvînt că nu-i va supăra de zile de clacă, iar pășciunea vitelor lor i arăturile, precum și conacele vitelor le sînt în moșia sa, mîncîndu-i suhaturi vechi, făr' de nici o îndoire, și să află păgubaș atît de dijma de fin i din bucate, cum și de zilele de clacă, ca cînd nu ar fi moșia sa, ci a lor, cerînd cu foaie a i să împlini taleri 5840, venitul moșii pã anul trecut cu leat 1822: zilele clăcii, carăle de lemne i plugurile și doao suhaturi cu taleri 2200 numai venitul circiumilor. Căci pentru acest fel de madea este pravila pãmîntului care nu-l lasă răbdător și păgubaș dă dreptul său. În dosul căriia jălbi de la trecutul iunie 4 s-au dat buiurdizma cinstitei căimăcămii către acest isprăvnicat, să cercetăm pricina față cu amîndoa părțile și să facem urmare după cuprinderea pravilii. Iar neodihnindu-să vreo parte, să-i sorocim la cinstitul divan.

Întrebîndu-să și pîrîții ce au să răspunză, pricinuiră, zicînd că prin satul Moțăței fiind drumu cel mare ce trece de la Craiova la Dii și de la Dii la Craiova, în vremea trecutei răzvrătiri au venit lăcuitori Moțățăeni la dînșii cu mare plîngere că pã toate zilele și noapțile li să întîmplă mari supărări și cheltuieli de către turcii ce umbla pã acel drum cu conace și altele, încă li s-ar fi întîmplat și omoruri, zicînd să primească a să muta cu bordeile pã moșia lor. Și așa după rugăciunea lor i-au și primit fără a le făgădui cum că vor fi iertați de zilele clăcii pînă să vor rădica ascherlii și iarăși să vor muta în siliștea lor Moțățai. Față fiind și toți acei lăcuitori Moțățăeni, li s-au zis: dacă din pricina turcilor s-au strămutat după moșia jăluitoriului, cum de nu s-au întors în urmă după rădicarea turcilor, ci nici pînă acum nu s-au întors la urma lor, de au pricinuit pagubă jăluitoriului.

Și întii răspunsără că le-ar fi mai ușor pã moșia pîrîților, iar în urmă s-au întors zicînd că din pricina neaverii nutrețului n-au putut a să întoarce la urma lor pã moșia jăluitoriului, neavînd nutreț să-și învălească bordeile cele părăsite, dar spre toamnă, după ce își vor rădica bucatele, să vor muta la urma lor. Împotrivă, jăluitoriu zise că pîrîții i-au ținut și îi țin cu făgăduieli dă ușurare la adeturile moșii pã moșia lor și nu poate fi răbdători dă paguba ce i-au pricinuit, ci în puterea pravilniceștii condici, ce zice că cel ce va primi clăcașul altuia în moșia sa cu simfonie mai jos decît cele hotărîte în pravilniceasca condică, să să îndatoreze acel stăpîn al moșii ce au primit clăcașii streini, nu numai să plătească toată paguba, ci să rămie lipsit și de a cere privilehiu al clăcii și al celorlalte ce sînt hotărîte.

Deci isprăvnicatu, privind la mai sus dreptățile Moțățeanului, găsim cu cale ca numiții Lungești să plătească Moțățeanului toate condeile ce să cuprind mai jos, cu multă scădere din dreaptă cerere a vistieriului Moțățeanul. Și fiindcă numiții Lungești cum și lăcuitorii Moțățeni au dat jalbă cinstitei căimăcămii că nu sînt mulțumiți pã hotărîrea pravilniceștii condici, cerînd a să judeca și la cinstitul divan, li s-au pus soroc ca la zece ale viitoriului avgust să să afle toate părțile la cinstitul divanu Craiovei, unde după a lor cerere li

să va face și de către cinstitul divan deosebită cercetare. Dar...¹ de cercetarea ce am făcut am dat această carte de judecată la mâna numitului vistier Moțățeanu.

1823, iulie

Nicolae Glogoveanu,
Iancu Bengescu

Cererea Moțățeanului

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
2 400	—	pentru 200 case, claca, câte 12 zile pă an
600	—	200 cară lemne, câte taleri 3
300	—	60 pluguri, clacă câte cinci taleri
400	—	2 suhaturi, câte taleri 200 suhatu
2 200	—	suma vinului și rachiului ce putea să rămie
5 900	—	cîștig și folos pă tot anu.

Suma ce au găsit judecata cu cale de a i să plăti.

<u>taleri</u>	<u>parale</u>	
1 200	—	claca, socotindu-să zioa numai câte parale 20, iar numitul, taleri unu, precum cere Moțățeanu
600	—	200 care cu lemne
300	—	60 pluguri
400	—	doao suhaturi, iar vinul i rachiul ce putea să se folosească cu această vînzare într-un an nu i s-au pus întru nimic, rămîind pîriții nesupărați și jăluitoriu pągubași
2 500	—	adică 2 500 să i să împlinescă vistierului Ioniță Moțățeanu de la pîriți.

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 81—82.

120

Iulie 1823

Judecarea pricinii lui Ioniță Moțățeanu căruia i-au fost luate lucruri în 1821 și i s-au restituit în urma poruncii lui Tudor Vladimirescu.

De la isprăvnicatul Mehedinți

Dumnealui vtori vistier Ioniță Moțățeanu dintr-acest județ au arătat prin jalbă către isprăvnicat, zicînd că în vremea apostasii lui Theodor Vladimirescu, pînă a nu să înmulți răutatea apostasii, aflîndu-să la moșia sa Moțățai

¹ Indescifrabîl.

cu toată casa, au venit un Mitrea Sîrbul ot Negotini, arendaşul moşii Balta Verde, cu Stancul buliucbaşa ot Izvoară i Ioan Gruiacul ot Gruia i Ştefan brat Bică ot Pristol i Gheorghe Lăţa ot tam ce au murit i Ioan Gîdea ot Flămînda i Nicola sin popa Ioan halibaşa ot Cioroboreni şi Matei Saitu ot Jiana cu alţi tovarăşi ai lor apostataţi şi făcîndu-l muhasirea l-au ţinut pînă abea s-au cacerdisit numai cu trupul, trecînd [în] ţara turcească; şi casa rămîndu-i plină de toate ce au avut din copilărie, i-au dat jaf casii luîndu-i tot: cai, arme, haine şi alte scule, între care fiind şi neşte haine ale vi[sti]ariului Mihai Goga şi postelnicu Iorga. Cum s-au arătat numiţii la Theodor răzvrăţitoru, li s-au întors jafurile de la mai sus pîrîţii, numai jăluitoriu Moţăţianu fiindcă trecuse în ţara turcească, să află păgubaş şi stins, cerînd să aibă dreptate cu a i să face despăgubire de la mai sus pîrîţii, căci iei i-au jefuit casa, aducîndu-ne atît adeverinţă din partea a tot satu, cît şi pă un Stan Cacaliceanu i Costandin Rogozi de acolo, carii au arătat că atunci ei aflîndu-să de faţă în satu Moţăţei, au cunoscut pă Mitrea Sîrbul i Stancul buliucbaşa de mai marii celorlalţi ce să arată mai sus, căci au călcat casa vistierului Ioniţă Moţăţeanu şi i-au luat tot, bînd şi lui Stan Cacaliceanu 13 oca vin, faţă fiind şi Matei sin Dinu Saitu ot Jiana. Unul din pîrîşi nu tăgădui arătările jăluitorului, cum că nu l-au jăfuit cei mai sus numiţi[i] apostataţi, tovarăşi ai lui, fără numai pricinui zicînd că el nu ar fi fost mai dinainte înclinat cu dinşii, ci aflîndu-să că este al logofătului Mihai Chemopagea, venisă cu soţia dumisale în gazdă acolo la vistiaru Moţăţeanu jăluitoriu, unde călcîndu-să casa vistierului de către tovarăşii lui de mai sus numiţi, cînd au plecat cu toate jafurile, l-au luat şi pă el împreună cu ei pînă la Ţinţereni, călare pă un cal al jăluitorului. Şi ştie cu adevărat că au cunoscut la tovaroşii săi o sabie a jăluitorului i o păreiche pistoale cu argint şi şase cai, iar celelalte lucruri, cum le vor fi împărţit pîrîţii, el nu ştie. Şi zice şi el că acolo la Ţinţăreni, viind vistieru Mihai Goga cu postelnicu Iorga şi arătînd lui Theodor răzvrăţitoru pentru pîrîţii, s-au dat hainele ce le luase şi numiţilor într-ale vistierului Moţăţeanu jăluitoriu, iar jăluitoriu au rămas păgubaşi, fiindcă fugise în ţara turcească.

Deci, de vreme ce vistieru Ioniţă Moţăţeanu jăluitoriu are acest fel de dovezi făr' de nici o îndoială, învederat să cunoaşte că chiar pîrîţii i-au dat jaf casii şi ca unu ce au fost credincios raialii împărăţii, şi-au lăsat casa încărcată şi au dat fuga chiar în ţara turcească, din care pricină şi acum să află păgubaşi. Socotind cele după urmă, căci de [ar fi] alergat şi însuşi să să arate la Theodor mai marele apostatilor încă de atunci putea să să despăgubească, dar numitul au răbdat pînă acum, arătîndu-să cu credinţă către cea adevărată stăpînire.

După tot cuvîntul drept găsind cu cale ca pîrîţii de mai sus să plătească toată paguba jăluitorului ce să arată prin deosăbită foaie, şi fiindcă unii din pîrîţi să află fugiţi în ţara turcească, alţii în alte părţi, nu au stătut mijloc cu a i să face despăgubire, fără numai puind mîna pă cele mai jos arătate

vite ale...¹ unul din pîrîți, s-au orînduit cu pitac către starostea de neguțători și prețuindu-să după cum să arată s-au dat în stăpînirea jăluitorului căruia i s-au dat și această carte de judecată [la] mîna ca oricînd îi va prinde să-și caute toată lipsa pagubii de la pîrîți

1823, iulie

Nicolae Glogoveanu

		paguba vistierului Ioniță Moțățeanu ce cu multă	
		scădere s-au prețuit.	
<u>taleri</u>	<u>parale</u>		
	600	—	4 telegari buni
	300	—	doi cai de călărie cu tacîmurile lor
	800	—	o căleașcă
	200	—	o căruță de Brașov
	300	—	trei păreichi pistoale cu argint
3 165	50	—	o păreiche pistoale sadeá
	80	—	2 puști sadeá
	500	—	o sabie de argint suflată cu aur
	250	—	o tătarcă de postav blănită
	20	—	un săleaf
	15	—	o păreiche cuvururi
	50	—	un ciubuc de antip cu tacîmu lui
3 165	—	—	adică 3165, din care să scade vitele lu Mitrea,
		—	Ștefan și Ioan Gruia apostafați, care s-au prețuit
		—	de starostea cu neguțători, însă
<u>taleri</u>	<u>parale</u>		
	150	—	6 vaci cu vițeei lor
555	140	—	4 boi de giugu
	80	—	5 gonitori
	96	—	26 rîmători, scroafe cu grăsimi
	24	—	16 purcei
	35	—	un bou al lui Ștefan ot Pristol
	30	—	o vacă cu vițel a lui Iovan ot Gruia
	<u>555</u>		
2 610			adică doao mii șase sute zece, lipsa pagubii, să și-o caute la pîrîți.

} ale lui
Mitrea Sîrbu

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 78 v — 79 v.

¹ Loc alb.

14 august 1823

Hrisov pentru restituirea sumelor împrumutate de boieri vistieriei Moldovei în vremea ocupației turcești.

Cu mila lui Dumnezeu Io Ioan Sandul Sturza voevod, domn țării Moldaviei.

Facim știri cu acest privilegiu, doveditoriu hrisov al domnii meli, că nebuneasca rădicare ci la anul 1821 au cugetat neamul grecesc asupra legiuitului lor monarh, dia nenorociri luînd începutul ei prin Mihail Suțul cu grecii lui ci să afla domnind la încredințata astăzi ocărmuirii noastre, iubita patria Moldova, au tîrîit acest pămînt al Moldaviei într-o mie de nenorociri, ci istoriile a tuturor neamurilor ci lăcuiesc supt soare asemănat pilde nu aduc. Pentru că, după toți alți fără rod mijlociri, întrebunțați de cătră numitul Mihail apostatul cu cei împreună cu el uniți greci la această urită faptă, apoi și silă au cercat cu ucidiri, prăzi, închidiri, îngroziri, a uni cătră dăfăimata sa cugetare pe credincioșii statornici moldoveni, legăturilor strămoșăști ci au avut inaltul devlet. Carii pentru neunire în locul neputincioșii împotriviri, sîliți au fost acei mai mulți boieri și de toată stare a pribegi și a nemernici în străini, ei ticăloșindu-să în curgire de doi ani trecuți, și acei pentru pricină binecuvîntați rămași în țară, suferind toți nevoile și primejdile cîți neorînduiala și nestăpînire pot aduci mai crud.

A zugrăvi jalnica și vrednica de păraie di lacrimi niștersă poati în vacuri din ochii moldovenilor stare într-o cari nepilduitile aceste întîmplări au adus pe ticăloasa Moldova, lăsăm la hronicile megieșitilor noroadi. Iar noi, îngrădindu-ne aicea în numai arătarea unii irocești bunii fapte ci haractirișăști un adevărat patriot spre vecinică pomenire, însămnăm că mitropolitul, episcopii, boierii moldoveni și toată stare bisăricească i politicească, atît acei izgoniți din patrie pentru neunire la urita faptă a rădicării grecești, cît și acei rămași în patrie spre îndestulare nebiruitorilor oști a preputernicii și hrănitorei noastre împărății, cu toții de obștea și toată stare după ci au suferit atît unii cît și alții toate aceli cîți asămîne întîmplări aduc cu sineși. Apoi prădați, arși de foc, ei, moșile lor, casăle lor și toată averea lor perdută fiind, acea mai întîi a lor îngrijiri n-au fost altă, decît înbrățișarea patrii și sprijînire căzutei ei stări. Drept giudecînd, că acesta este mijlocul acel mai statornic, atît cătră datornica împlinire a poroncilor hrănitorei noastre împărății, cît și a îndreptării stărilor lor din cădere, în carile să află.

Și acolo unde pe lîngă pomenitele dizrădăcinătoare patimi întîmplări o neasămănată cu alte dăți săcîta a curgătorului an, care au lăsat cîmpii goli di toată hrana lăcuitorilor ei și a vitilor lor, apropia acea desăvărșit diznădăjduire, mitropolitul, episcopii, boierii de toată starea, partea bisăricească și politicească, cu toți că însuși prădați, arși și sărăciți, n-au uitat însă cîte omenirea și patriotismosul povățuiesc. Ci spre împlinire împărăteștilor poronci, lăsînd țara și toți treptile în oareșicari răgaz spre a aduna cele de hrana lor,

preosfinția lor și dumnealor boierii de toată stare, zălogindu-și un singur gol pământ, ci numai acesta din văzutili întâmplări le-au rămas, adică moșiile unde zac ciolanile strămoșilor, acesta zicem l-au zălogit și au rădicat bani cu greli dobânzi din străini și au împrumutat țara pilduindu-să întru o asămîne vrednică de toată lauda și pomenire urmari di la moșii și strămoșii lor, carii slujînd asămîne patrii au făcut vrednică cîștigarea lor, moșiile cu cari nepoții și strănepoții lor fac o așa vrednică neamului moldovenesc i omenirii și creștinătății bună întrebuițare.

Spre aceasta dar domnia mea, împreună cu tot sfatul, stînd a giudeca neprețuitul agiutor ci s-au făcut țării pin aceasta împrumutare întru o așa vreme de neapărată datorie, am socotit noă mai întii a arăta că pentre alte dreptăți ci mitropolia, episcopiile și tot neamul boierilor moldoveni au avut din vechi și au și astăzi pentru strămoșăștile lor cătră patrie însămnati slujbe, dările și dajdiile au fost rădicati lor cu hrisoavi domnești și blăstămuri sino-dicești. Asămîne dar și noi pentru acele din această vreme cu căldură înbră-țoșări a patriei a datornicii împliniri, a poroncilor împărătești și a celor cu credință și vrednicie slujbe a lor cătră patrie, prin acesta al nostru domnesc sobornicesc hrisov, întărind vechile întru aceasta dreptăți a fi nerușăită și nestrămutati în veci, ca o mică răsplătire a marelor slujbe, ci ca niști adivărați patrioți au făcut. A căroră spre împlinire n-au cruțat nici viață, nici trudă, nici osteleni. Și întru acea desăvârșită a lor stîngiri, n-au cugetat la al lor fieșticini în parte, ci toți la totul au alergat și după altile și a împrumuta patria de bunăvoie, zălogind moșiile lor în așa vreme, nu s-au sfiit.

Pentru aceasta, cît pentru banii ci au împrumutat fieșticari, hotărîm ca după trecirea a doi ani de astăzi să să scoată toți banii împrumutați în țară și cu bună cumpănire rînduri, rînduri, rînduindu-să să să înlincească și să să plătească fieșticăruia suma ci au împrumutat, întocma după peciurile ci și-au priimit fieșticarile la numărătoarea împreună și cu legiuita lor dobîndă fără nici o împotrivire sau pricinuire. Iar spre păzire și nerășluire acestui strămoșăsc privileghiu al apărării neamului boieresc de toată dare și dajdia, întemeiat pe celi cu credință slujbe și de noi prin acest hrisov înnoit și întărit pe temeiul acelor de astăzi jărtviri și slujbe a mitropolitului, episcopilor și a toată stare boierească, să să legi și cu blestăm sinodicesc nerășluirea lui în veci. Și spre aceasta urmiază credința a însumi domnii mele noi Ioan Sandul Sturza vvd. i a pre iubiți fiilor domnii meli, luminatelor beizadeli Nicolae Sturza vvd., Iorgu Sturza vvd., Alecul Sturza vvd. și Costachi Sturza vvd., și credința preasfințitului mitropolit al Moldavvii chirio chir Veniaminu i a iubitorilor de dumnăzău chir Gherasim episcop Romanului i chir Meletie episcop Hușului și credința a cinstiți și credincioșilor boerilor divanului domnii mele, dumnealor Constantinu Catargiu vel logofăt de Țara de Gios, Costachi Crupenschi vel vornic de Țara de Gios, Lascarachi Sturza vel vornic de Țara de Gios, Vasile Miclescul vel vornic de Țara de Sus, Iordachi Rașcanul vel

vornic de Țara de Sus, Ioan Tăutul vel vornic al politiii, Vasile Roset vel vornic al obștii, Ioan Grecian vel postelnic, Petrachi Sturza vel vistier, Gheorghie Buhuș hatman, Costachi Cerchez hatman de margini, Costandin Aslan vel vornic de aprozi, Iancul Canano vel agă, Nicolae Costandachi vel postelnic epistat spătării i Iancul Costandachi biv vel agă epistat comisiii, Dimitrie Holban vel ban, Ianachi Crupenschi biv vel caminar epistat armășăii și credința a tuturor boierilor domniei meli a mari și mici, întărindu-să acest hrisov cu a noastră domnească iscălitură și peceti, la scaunul domniei mele în orașul Eșii, întru cea dintii domnie noastră la Moldavia în anul al doile.

La let 1823 avgust 14.

Io Ioan Sturza voevod

Acad. R.P.R., doc. VII/44. Orig. rom., cu iscălitura și pecetea domnească în chinovar.

122

August 1823

Divanul Moldovei cere domnului să nu se mai acorde grecilor «slujbele țării», scutelnici, breslași sau alte privilegii.

Prea înălțate doamne !

De toati mulțămii pînă astăzi di ace după vremi și întâmplări părintească, patrioticească a înălțimii tale cumpănire întru ocîrmuire Moldaviei, la care din înalt năstav hrănitoare noi pre puternică împărății ti-au dăruit domn. Numai la una ne videm îndreptati de adivărat parapon, care neștiindu-i pricinile ce îndeamnă pe înălțime ta a lăsa în uitari, ca niște adivărați fii și supuși înălțimii tali, îndrăznim a te ruga: ori a ni dezvăli pricina, ori să îndreptezi răul ci pi toată obștie o măhnești amar.

Neamul grecesc, care de 104 ani, ca niște lipitori sugătoari de sîngi au adus în cădere patrie și acele mai multe moldovinești familii prin chipurile lor cele de tot fcliu! asupritoare, la 1821 însuși au dat pricini căderii sale și îndireptării pronomiilor strămoșăști a moldovenilor, întărite prin atite și atite acturi vrednice de închinare i luare aminte, încît o socotim de prisos a le înșira, moldoveni cătră domn moldovanu, simbatriot, știuți fiind și la toată lume. După acesti, urmiază înnoire dreptăților noastre întru învoire domnii la înălțime ta, ci ești și moldovan și patriot, și unul din aceli întii familii a Moldovii, după învechime neamului. Și ci esti și mai mult, că înălțime ta, întru pătîmire de la neamul grecesc ești din acei dintii pătîmitori moldoveni. Pe lîngă acesti apoi porți în sîn și vrednicul de închinăciuni împărătesc hat (de a căruie cuprindere esti și la noi știință), întru care anumi să zici pentru greci că deși vei afla înălțime ta pi vreunii vrednici de a lăcui în Moldova, dar la dreptățile moldovinești nicicum să nu-i împărtășăști. Noi însă adivăratile credincioase și supusă raeli a hrănitoarci noastre împărății videm că împotriva dreptăților strămoșăști ce și hatișerif de sus îndreptîndu-le ne statornicești grecii ce să află în Moldova (buni sau răi, nu răspundim) și în memurieturi

sînt amestecați și în paelicuri întră și scutelnici, breslași i slugi au. Și încă au dreptăți de scutelnici (o singură și numai una dreptati pămîntească ce ni mai rămăsăă). Zîceam că au, și iarăși au, pentru că după ce au scutelnici bărbanții greci, apoi și fi meilelor și greci fiind, au scutelnici, în vreme ce moldovencile, soții a moldovenilor, nu au această dreptati, pentru că nici au slujit patriei fimei vreodinioară ca să poată ave această dreptati. Mai au aceasti și trecuți și slugi cu asupra de măsură și . . . eli ca și ii, grecii, măcar că și acei ce au moldovenci fimei, dreptati de scutelnici nu pot ave, ce numai de breslași. Pentru că dreptate breslașilor esti și din pămînteni numai la acei ce au sati drepti a lor, iar nu și la acei ce nu au sati sau ar voi a ave în sati streini. Și avînd acest întru adivăr catah[r]jisis, să faci de a să încărca țara cu havalele și greotățile scutelnicilor, breslașilor și slugilor grecești, tocma într-o vreme cînd însuși înălțimee ta nu știi cum oari ai pute fără cusur împlini înaltile împărătești poronci, cu o țară răsluită din toati părțile și după întîmplări căzută.

Noi ca la un simbatriot domn și împreună pătimitoriu întru toati stăpîn și părinte obștesc alergăm, cerînd ace fără prelungire îndreptare, temîndu-ne ca nu cumva prelungire să lasă vreun obicei ce ar aduci multi răli pentru care nu răspundem. Iar de esti că din milostivire pornit înălțime ta îi întrebuintăzi în chivirnisăli, le dai scutelnici, breslași i slugi, și-i provivasăști, ne rugăm, iartă o ! din durere, obrăznicii de la camara gospod, de-i lisăm a fi cîte va îndura dumnezeu, iar cu dreptățile pămîntești facă-să milă cu pămîntenii al căroră hal îl știi, căci a lor esti și dreptate. Ne rugăm dă îndreptare, ne rugăm îndriaptă, ne rugăm mîntui-ne de tot rău ce poate a să întîmpla Moldovii din aceasta în tot feliul.

1823 afgust

Al înălțimei tale către dumnezău, smeriți rugători

Veniamin mitropolit Moldaviei
Gherasim episcop Romanului,

pre plecate slugi

Cons[an]din Catargi vel logofăt, Vasile Roseti hatman, Iordachi Catargiu vistiernic, Costachi Cru[pen]schi vel vornic, Lascarachi Sturza vel vornic, Iorgul Miclescu vornic, Vasili Mic[l]es[cu] vel vornic, Iordachi Raș[an] vel vornic, Vasile Ros[et] vel vornic, Alexandru [?] vel vornic, Ioan Tăutul vel vornic, Alecu Donici vornic . . . ¹ vornic, Buhuș hatman, I. Beldiman postelnic . . . [?] Neculae Ceaur [?] . . . ¹ vel vistier, Ianacachi Sion . . . ¹ postelnic, Ienache [?] . . . ¹ agă, Costache Cerchez hatman, Constandin Carp agă, Iordachi Drăghici spatar, N[eculai] Milu spatar, Alexandru [?] Buhuș ¹ spatar, Canta spatar, Gheorghii Cuza vornic, . . . ¹ Dumitru Costache spatar.

Acad. R.P.R., doc. CXXII/88. Orig. rom.

¹ Iscălituri indescifrabile.

13 septembrie 1823

Anaforaua divanului Țării Românești către domn, pentru împlinirea rămășițelor de dări din anul 1821.

Prca înălțate doamne,

Am văzut anaforaua ce au făcut măriei tale dumnealui vel vistier, cum că prin luminat pitacul măriei tale, încă din leat 1822, noemvrie 27, i s-au poruncit a se face cercetare și alegere pentru banii diminii lui fevr. și mart i a lefilor ot leat 1821, cum și pentru banii examinii de primăvară tot de la acest leat, ce împlinire s-au făcut atunci de către ispravnicii județelor ce au fost pe acea vreme și ce răspundere s-au făcut, cu ce sineturi, și cu socoteală încredințată să se facă arătare măriei tale. Pentru că mulți bani dintr-acele dăjdii urmează să fie asupra celor de atunci ispravnici i sameși și zapcii, care bani de la unii ca aceia să se facă îngrijire a se împlini și a se răspunde întru ajutorul curgătoarelor cheltuieli ale țării, și cum că poate să fie și rămășiță pe la satele țării. Care trebuință este a fi știute și acele rămășițuri anume la ce județe, la ce sat, de a se face căzuta chibzuire.

Pentru care arată dumnealui vel vistier că s-au trimis porunci pe la ispravnici, cum și mumbașiri, spre a se face cercetare și împlinire du pe la cei [la] carii se vor găsi bani luați, și că după oareșicare alegere ce s-au făcut la vistierie pînă acum, se găsesc bani luați de către zapcii din arătatele dăjdii. Dar cei mai mulți se apără, că în silnicie li s-ar fi luat acei bani de către arnăuți apostati, și la unii dintr-înșii au dat adeverițe, iar la alții n-au dat. Cum și unii din sameșii județelor i din zapcii s-au arătat cu jălbi, cum că strîntorați fiind după poruncile ce era date pe acea vreme, au rădicat banii cu împrumutare și i-au trimis la vistierie și la casa lefilor și că deodată coprinzîndu-i răzvrătirea au rămas rămășițuri neîmplinite pe la sate, cerînd să li facă despăgubire. Și deosebit arată dumnealui vel vistier că este și tetramină streinilor i a breslelor ce s-au urmat pe ghenar, februar, mart și april, tot dintr-acel an, din care se vede să sînt rămășițuri neîmplinite. Așijderea este și diminia lui april și mai tot din leat 1821, dimpreună cu banii lefilor ai acei diminii. Care bani ai acei diminii și ai lefilor de la cinci județe ot prez Olt s-au împlinit de caimacamul Samurcaș; iar de la 12 județe de dincoace de Olt, nu s-au împlinit. Și fiindcă această dajdie este întocmită în dăjdiile cele hotărîte, iar nu neoterizmòs, și ca un drept venit al țării, zice dumnealui vel vistier că se cuvine a da poruncile vistieriei ca să se facă împlinire, atît pentru banii aceștii diminii, dimpreună cu ai lefilor, cît și pentru rămășițurile ce vor fi din celelalte dăjdii ce se arată mai sus, care vor fi neîmplinite întru ajutorul cheltuielilor țării, și că să se facă osebită socoteală, atît pentru împlinirea ce va fi, cît și pentru pricinile ce se vor alege.

La care anafora ni se poruncește ca văzînd arătarea ce face dumnealui vel vistier să ne adunăm cu toții la un loc și făcînd cuviincioasa chibzuire să arătăm măriei tale în scris prin anafora.

Următori fiind luminatei porunci, ne-am adunat cu toții aci la domneasca curte, dimpreună cu dumnealui vel vistier, și făcînd chibzuire arătăm înălțimii tale că aceste dăjdii fiind canonisite, s-au convenit a se împlini fieșcare la vremea-i, căci de se împlinca, n-ar fi fost țara silită să se împrumute cu grea dobîndă spre răspunderea curgătoarelor cheltuieli ale vremii de atunci și să intre la atîta sumă de datorie.

De aceea zicem că după tot cuvîntul drept sînt datori lăcuiorii să îplinească banii ce vor fi rămășiță asupra lor din mai sus numita diminie a lui fevr. și mart, dimpreună cu banii lefilor ai acei diminii. Așijderea sînt datori și streinii i breslele să plătească rămășița ce va fi asupra lor din mai sus zisa tetraminie. Și iarăși mai sînt lăcuiorii datori să răspundă și diminia lui april și mai din leat 1821, dimpreună cu banii lefilor ai acei diminii. Cum și sameșii i zapciui de plăși și vătăși de plaiuri ce va fi fost pe acea vreme sînt datori să răspundă banii ce vor fi rămas asupra-le din mai sus numitele dăjdii. Așijderea să se îplinească și banii examiniei de primăvară ot leat 1821 de la veri a cui asupra-i vor fi.

Pentru care găsim cu cale ca din luminăta porunca măriei tale să se orînduiască la fiecare județ cite un cercetător cu știință bună de socoteli și cu praxis, dintre logofeții divanului și ai vistieriei, ca prin marifetul dumnealor ispravnicilor aducîndu-se mai întîi la ispravnicaturi sameșii ce au fost în treaba sameșiei pe acea vreme, să se îndatoreze a da socoteală în scris, supt iscălitură-le, cită sumă de bani au fost dator județul; să răspundă ce împlinire s-au făcut anume de fieșcare dajdie, prin care zapciu s-au împlinit banii, unde s-au dat acei bani și cu ce șineturi, ce rămășițuri au rămas neîmplinite la fieșcare plasă. După aceea, să se aducă și zapcii i vătășii de plai ce-i va arătă sameșul că au fost pe acea vreme, ca și ei să-și dea seama prin socoteală cîți bani au împlinit de la fieșcare sat, la cine i-au răspuns și ce rămășiță mai este și la ce sat. Care rămășiță să se cerceteze foarte bine, față și cu pîrcălabii ce au fost pe acea vreme, spre a se dovedi de este adevărată, fără a se face cea mai mică năpăstuire lăcuiorilor, și cită se va dovedi adevărată să se și îplinească. Să îngrijească însă dumnealor ispravnicii județelor mai întîi a lua chezașii sigure, atît de la sameși, cît și de la zapcii i de la vătășii de plai ca dovedinsu-se prin cercetare arătarea lor neadevărată și găsindu-se nișcareva bani luați de dînșii și tăinuți să aibă chezașii lor a-i răspunde.

Și așa făcîndu-se bună lămurire să și îplinească banii ce vor rămînea asupra vericui, și banii examiniei de primăvară ot leat 1821 să se dea în datorie ce are să ia casa poștilor de atunci; iar rămășița ot diminia lui fevr. și mart. i banii lefilor acei diminii i rămășița tetraminiei streinilor și a breslelor ce s-au urmat pe ghen., fevr., mart și april tot într-acel an i banii diminiei de april

și mai, dimpreună cu banii lefilor a acei diminii, toți acești bani să-i trimită la casa datoriilor țării, ca să se răspundă în plata acestor datorii.

Iar hotărîrea cea desăvîrșită rămîne a se face de către mîria tî.

1823, septemvrie 13

Grigorie al Ungrovlahiei, Gherasim-Buzău, Galaction-Rîmnic, Costandin Crețulescu, Barbu Văcărescu, Istoate Crețulescu, Costandin Bălăceanu, Mihalache Manu, Grigorie Filipescu, Costandin Dudescu, Costandin Filipescu, Nicolac Golescu, Iordache Golescu, Scarlat Grădișteanu, Ioan Știrbeiu, Grigorie Ralea, Ștefan Belu, Dumitrache Bibescu, Mihalache Ghica, Nestor, Scarlat Mihălescu, Ștefan Bălăceanu, Dumitrache Ralet, Pană Costache, Theodor Văcărescu.

[Rezoluția:]

Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd i gospodar zembli vlahscoie

Întărîm domnia mea chibzuirea ce ni se arată printr-această anafora, ce cu sfat deobște au făcut părinții arhieriei și dumnealor veliții boieri și poruncim dumitale vel vistier să se puie în lucrare cu urmare întru toate întocmai.

1823, septembrie 17

Pecetea gospod

Vel logf.

Arh. St. Buc., Condicta domnească 108, p. 113—114.

A N E X Ă

la documentul nr. 123

Milostiu bojiu Io Grigore Dimitriu Ghica voevod i gospodar zembli Vlahscoe.

Fiindcă prin opșteasca anafora a preasfinților sale părinților arhieriei și a dumnealor cinstiților și credincioșilor veliților boieri ai divanului domniei mele, hale și mazili, ni să face arătare că după cuviincioasa chibzuire au găsit dumnealor cu cale, pentru rămășițurile de 1a leat 1821, adică din diminia lui februarie și mart cu lefile aceștii diminii și din examinia menzelhanelilor de primăvară i din tetraminia breslilor de ghenar, februar, mart și april, cum și pentru diminia lui aprilie și mai ale acestui leat ce să arată mai sus, a să face împlinire, ca pentru niște dăjdii canonisite nefiind vreun chesoterismos¹ și banii examinii me[n]zelhanelilor cîti vor fi rămășiță și să vor împlini să dea în datoria casii menzililor. Iar pentru banii dăjdiilor care să coprînde în opșteasca anafora ai rămășițurilor diminii lui februar și mart i ai lefilor acci diminii și rămășița din tetraminia breslilor i banii diminii ot april și mai, împreună cu ai lefilor, să dea la casa datoriilor țării ca să răspundă în plata acestor datorii, a fi întru ușurința țării.

Iată dar să orînduiește de la visteria domniei mele biv treti vistier Mihai, ca să meargă la sud Dimbovița și prin știința și marafetul dumnealor ispravnicilor județului să aducă mai întii la isprăvnicat sameșii ce vor fi fost în treaba sameșii pî'acea vreme, să îndatoreze a da socoteală în scris supt iscăliturile lor, cîtă sumă dă bani au fost date județului, să răspundă după

¹ Pentru neoterismos = inovație.

ludele ce să afla la acele diminii, ce împlinire s-au făcut anume din fieștecare dajdie, prin care zapcii s-au împlinit banii, unde s-au dat acei bani și cu ce vinituri, ce rămășiți au mai rămas neîmplinite de la fieșcare plasă?

După aceea să să aducă și zapcii i vâtașii de plai pă cei care îi va arăta sameșii că au fost pă acea vreme, ca și ei să dea seama prin socoteală câți bani au împlinit de la fieșcare sat, la cine i-au răspuns și ce rămășiță mai este și la ce sate anume? Care rămășiți să să cerceteze foarte bine, față și cu parcălabii ce au fost pă acea vreme, spre a să dovedi dă este adăvărat, fără a să face cea mai mică năpăstuire lăcuiților. Și cită să va dovedi adăvărată, să să și îplinească. Să îngrijească însă dumnealor ispravnicii și cu orînduitul de aici mai întii a lua chezășii sigure, atit de la sameși, cit și de la zapcii, i de la vâtașii de plai, ca dovedindu-i în urmă prin cercetare arătarea lor neadăvărată și găsindu-să niscaiva bani luați de dinșii și tăinuți, să aibă chezașul lor a-i răspunde.

Și așa, făcîndu-să bună lămurire, să să îplinească banii ce va rămînea asupra vericui, orînduindu-să ca banii ecsaminii de primăvară ot leat 1821 să să dea în datoria ce are să ia casa poștilor de atunci. Iar rămășița din diminia lui februar și mart i banii lefilor acei diminii și rămășița tetraminii breslelor ce s-au urmat pă ghenar, februar, mart și april, tot într-acel an, i banii vămii ¹ de aprilie și mai dimpreună cu banii lefilor ai acei diminii, toți să să răspunză la casa datoriilor țării, coprinzîndu-să în opșteasca anafora și aceasta că la cinci județe ot prez Olt, toate aceste rămășiți și dăjdii s-au împlinit de atunci de caimacamii ce au fost la leat 1821.

Poruncim și dumneavoastră ispravnicilor ai județului, înțelegînd coprinderea aceștii porunci, să fiți următori întocmai cu sirguinta datorii ce aveți, ca făcîndu-să bună lămurire, să să facă și împlinire cu mijloacele cele destoinici a nu simți lăcuiții greutate.

Și adesea să înștiințați la domneasca noastră visterie ca să luați cuviincioasele povățuiri, ferindu-vă cu toții a nu să face cel mai puțin catahrisis sau împotrivă urmare, că veți rămînea la mare învinovățire și cuvînt de îndreptare nu veți putea dobîndi. Că așa este porunca domnii mele.

Tolico pisah gosposdvo mi.

1823, septemvrie 21

Io Grigore Dimitriu Ghica voevod milostiu bojieiu gospodar.

Vel vistier

Acad. R.P.R., doc. XXX/14. Orig. rom., cu monograma și pecetea domnească în chinovar.

124

15 septembrie 1823

Anafora în pricina dintre vameșii oborului București și măcelarii Ioan Secul și Pascu, pentru vama vitelor tăiate în vremea răscoalei.

Anafora la jalba vameșilor oborului Bucureștilor din leat 1821, pentru vama ce cer de la măcelarii ce au fost la scaunul tainului cărnii pentru oștirea împărătească, și li să dă dreptate măcelarilor, adică a rămînea în pace și nesupărați.

¹ Cuvîntul « vămii » scris ulterior, deasupra rîndului.

Prea înălțate doamne.

După luminată porunca înălțimii tale ce mi s-au dat la jalba vameșilor oborului Bucureștilor din leat 1821, pe patru luni, de la septemvrie 1 pînă la sfîrșitul anului, prin zapciu hătmănesc s-au înfățișat înaintea mea jăluitorii cu Gheorghe neamțul măcelaru tovarăș lui Vasile Gros, cei ce au avut scaunul tainurilor în leat 1821, supt epistasia dumnealui proin sicitar Odrischi, de la care cerea vamă pã vitele ce au tăiat în 19 zile, de la zi întii de septemvrie pînă la 19 a acei luni, și cu Ioan Secul și cu Pascul ce au fost măcelari tot ai scaunului cărnii tainului oștirilor împărătești, carei au intrat la tainuri în urma celorlalți de la septemvrie 19 pînă la dechemvrie 10, tot a acelu leat 1821, supt epistasia dumnealui vistierului Romanit, cerînd și de la unii și de la alții vamă pã vitele ce au tăiat i pentru piei și seu.

Intrînd în cercetare, îmi arată vameșii o alegere a dumnealui biv căminar Aleco Aslanoolu¹, cu leat 1821, noemvrie 27, făcută din porunca otcircuirii în dosul jălbii vameșilor, cu coprindere că dreaptă fiind cererea vameșilor ce fac de la numiții măcelari, zice că rău au umblat să să apere măcelarii de a nu plăți vamă, și pã cei mai de frunte îi arată că este Vasile Grosul și Pascul. Pentru care s-ar fi și arătat un Ioan, trimisul dumnealui vistierului Romanit², zicîndu-i că la sfîrșitul acei următoarei luni noemvrie, cînd sînt a ieși acești măcelari din tăierea tainaturilor, va da catastih dumnealui căminarului, adevărat, de toate vitele mari și mici ce au tăiat măcelarii pã fieșcare zi și vor și plăti dreptul vămii, după care au și rămas vameșii în adestare.

Mai arătară vameșii o anafora a agii din anul trecut, leat 1822, mart 20, făcută către slăvitul Hagi Ahmet pașa, saraschierul oștirilor împărătești, coprinzătoare că pentru pagubile ce au fost arătat vameșii că au cercat, la cîtă i-au stătut puțința li s-au făcut despăgubire. Iar măcelarii tainurilor cărnii ce s-au arătat la înfățișare, fiind unii datori pentru vite tăiete pînă la septemvrie 20, însă Vasile Gros și Gheorghe neamțul, carei s-au apărat zicînd că ei au fost niște simbriași, slugi ai dumnealui sicitarului Odrischie și că nu au a face cu cererea vameșilor, nici pot avea vreo știință, căci proin sicitar Udrischie au avut alt om orînduit cu condeiu, de au ținut catastih de cumpărătoare și de tăierea vitelor. Iar cei ce sînt datori de la septemvrie pînă la dechemvrie 10, adică Pascul și Ioan Secul, care s-au numit de tovarăși la a treia parte cu dumnealui vistierul Romanit, eforul lor, asemenea ca și ceilalți s-au apărat.

¹ Căminarul Alecu Aslanoglu, la începutul lui februarie 1822 este desemnat de către pașa de Silistra ca, împreună cu alți cinci boieri, să cerceteze socotelile vistieriei pe perioada 15 mai 1821 — sfîrșitul lui ianuarie 1822. În aprilie 1822 îl găsim al doilea vechil de vistierie (N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 129, 139). Avusese cumpărate vămile țării pe septembrie-decembrie 1821 (Arh. St. Buc., Condica logofetei Țării de Sus 1076, f. 123).

² Vistierul Grigore Romanit. Are acest rang încă din vremea lui Al. Suțu vv. (Arh. St. Buc., *Biserica Curtea veche*, doc. I/28—30). În 1821 fugе la Brașov (Acad. R.P.R., ms. 322, f. 211 v), de unde se întoarce la începutul lui august 1821. În aprilie 1822, vechil al spătăriei (N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 103, 139).

Dupe care cerînd de la amîndooă obrazele acestea să arată în scris foaie de suma vitelor ce s-au tăiat și arătînd foi, nu s-au mulțumit vameșii pã acele foi.

Ci făcînd cerere de la vistierie prin dumnealui stolnic Petrache ce era sameș¹, s-au dat pliroforie agii de suma ocalelor de carne pe care s-au dat platã de la vistierie în cursul vremii, ce cer vameșii vamã, și cu analoghiei dupe carne, găsește vite tăiete pe toatã zioa, însã vite mari, 30, și mici șãizeci. Și măcelarii nemulțumindu-sã, îi îndatorează ca să încredințeze prin jurãmînt pentru suma vitelor mari și mici ce vor arãta tăiete, și pã aceia să plăteascã. Iar nevrînd să plăteascã dupã analoghia ce au făcut agia, care anafora a agii să vãzu cu buiurdizmã în dos a slãvirii sale H[agi] Ahmet pașa cãtre otcîrmuire, ca să facã deslușirea adevãrului spre împlinirea dreptului vãmii. Dupã care, la iulie 21, a aceluiãși leat 1822, vãzui pitac al otcîrmuirii cãtre ștarostea za neguțãtori, coprinzãtor ca să aducã din isnaful măcelarilor doi măcelari adiafori și din neguțãtorii sureccii ce au cumpãrat vite pã vremea cînd numiții măcelari au tăiat vite și din neguțãtorii cupeți unul, doi oameni idiați, să cerceteze fațã cu amîndooã pãrțile ca să descopere dreptul adevãr și să arate în scris. Dupã care ziserã jãluitarii vameși cã din pricina măcelarilor cîți n-au mers la cercetare nu s-au putut face nici o urmare și așa au stãtut pricina batalisitã. Și mai întii, întrebînd pã Gheorghie neamțul măcelaru, sudit, care au ținut tainul cãrnii din partea sicritorului Odrischiie² de la zi întii de septembrie, leat 1822, pînã la 19 zile, tot a aceeași luni, rãspunserã cã el, și de au fost cu o pãrticicã tovarãși la contractul sicritarului Odrischi, dar în mîna lui n-au fost bani, nici pentru cumpãrat dã vite, nici vreo platã, cît de puțin nu i s-au dat de nimeni. Iar stãpînul lor, Odrischi au avut pã un Andreiu logofãt rînduit, dã le aducea vite și ținea socotealã. Pentru care s-au îndatorat ca să aducã pã acel logofãt al sicritarului a-și arãta socotelile și a-ș da rãspuns la cererea vameșilor fațã cu măcelarii. Și cu aceasta eșind dinaintea mea, nu s-au mai arãtat. Iar pentru Ioan Secul și Pascul, măcelarii ce au ținut scaunile tainurilor de la avgust 19 pînã la dechemvrie 10, în epistașia dumnealui vistierului Romanit, ziserã cã dumnealui vistierul au avut rînduit pã un grãmãtic al dumnealui, Ioan Popa, și pentru vitele ce au tăiat la scaune, atît de tainuri i havalele du pã la turci i cele ce au cumpãrat dela Tîrgul de Afarã, acela au ținut socotealã de dat și de luat, și pã ei cînd i-au trimis la Tîrgul de Afarã să cumpere, le da bani. Și cînd venea cu vitele, da socotealã; și la toate vitele acelea de cumpãrat, vama au plãtit-o cînd au eșit la ușa oborului, aducînd și rãvașile vameșilor; și pã cît au slujit, platã nu li s-au dat mãcar o para.

Am făcut întrebare dumnealui biv vel vistier Romanit prin pitac, și îmi rãspunde în scris de la 16 ale trecutului iulie cã pricina aceasta ce au vameșii oborului tîrgului din București cu Pascul i Ioan Secul, măcelarii carei s-au

---

¹ Stolnicul Petrache Arion, sameș al vistieriei, în februarie 1822.

² C. Udritzky, cancelarul agenției austriace.

aflat la scaunul tainului cerînd vamă de la ei pã vitele și pieile ce s-au tăiat și s-au cheltuit la acel scaun, pã puțină vreme cînd era dumnealui îngrijitor, arată că vama, atît de la vitele cele mari, de vacă, cît și de la oi, s-au plătit pîna la una, după ponturi. Și cererea vameșilor poate va fi pentru sîngerit, care nu este cu nici o cuviință a să plăti ca la o slujbă împărătească, cînd și vama au luat-o de la aceste vite. Și acest sîngerit nu s-au luat de cînd s-au început tainaturile pîna s-au isprăvit.

Iar pentru vama pieilor, care să și-o caute vameșii de la cumpărător, și spre mai bună pliroforie, au trimis dumnealui pã un Ioan Popa, cel ce au fost din partea dumnealui orînduit îngrijitor asupra aceștii trebi, carele zise împotriva vameșilor că la acea vreme era iuțimea răzvrătirii și cu multă primejdie a vieții sale au slujit. Și vameșii pã acea vreme răzvrătită, luînd vama cu preț scăzut, au cîștigat și s-au folosit bine. Iar dumnealui vistierul Romanit au pãgubit ca taleri 13 000, că nu s-au încărcat pentru cîștig, ci cu paguba dumisale au odihnit oștirile și la vamă fiind amestecați și cei din slujbe, au avut aceste supărări cu nãpãstuire precum și suma ocalelor de tainu care să află în visterie, după care va să închipuiască vameșii vite tăiete, multe, și să ceară vamă, nu să poate lua dreaptă dovadă — pentru că acea sumă nu s-au dat toată în ocale de carne, ci mulți din turci, în loc de carne cu zorul și cu mîna pã pistol le lua cîte dooăsprezece parale pã ocoa de carne, numindu-o mandă. Și Hagi Emin ce era asupra tainurilor au luat cîte 2 parale de ocoa de carne, avae, li s-au dat și vite de turci cu sila, cu preț îndoit, iar pã vitele ce au cumpărat, care le arată prin catastih, s-au desfăcut cu vameșii. Încă de atunci s-au zis lui Ioan Popa să facă catastih curat, precum îi este știința, pe care să știe că are să-l încredințeze de adevărat, și dete o foaie cu zioa i felurimea vitelor ce au tăiat pã fieșcare zi, coprinzătoare de vite mari 636 și dă oi 4496, din care zice că vite mari 36 și oi 675 au fost turcești, iar pã vite 600 și pã oi 3821 au plătit vama și au dat și răvașele de plata vămii la vameși. Iar vameșii nu să mulțamește pe atîtea vite, cerînd vamă pe toate vitele cîte să vor socoti că sînt după suma ocalilor de carne ce au dat tain. S-au întrebat vameșii să arate ce sîngerit este acesta, care să vede pomenindu-să că ar fi la scaune, în vreme ce la divan nu este știut? Și răspunse că vamă cu acest fel de numire n-au cerut, ci numai acei doi lei de vita mare și zece parale de vita mică, vama vînzătorului care să îndatorează cumpărătorii să le sigurifsească cînd le va cumpăra, unde nu sînt vameși față, și vama pieilor au cerut-o.

Deci, fiindcă Ioan Popa, orînduitul ce au fost de dumnealui vistierul Grigore Romanit, au arătat la judecată că el au ținut toată daraverea a tainurilor ostășești de carne în vremea epistasierii dumnealui vistierului Grigore Romanit, cu multă pagubă a dumnisale iconomisind pã ostași și cu bani în loc de carne, iar lui Ioan Secul și Pascului, măcelari carei au fost ostenitori la tăierea vitelor și la împărțirea tainurilor, nu le-au dat nimic. Încredințînd Ioan Popa înaintea judecății, cu sufletul său și foaia ce au dat, că este adevărată, precum și dum-

nealui vistierul Romanet prin pitacul dumisale asemenea pliroforie dă, că s-au plătit vamă pă toate vitele ce și s-au cumpărat pentru acel tain rău, dar cere vameșii vamă și de la manda unde au dat parale în loc de carne, după ocalile tainurilor cele plătite de visterie. Cu cît mai vîrtos, că acest fel de tainuri, după obicei și după dreptate, nu să cuvenea să fie supuse la vamă, fiind de hrana oștirilor, carei din partea țării cu greutate să economisește de să împlinește. Și nu să socotește aceasta în rînd de neșuțătorie, fiindcă orînduiala ponturilor și a catalogului la neșuțătorie privesc a luoa vamă. Dar vameșii au și luat vamă de la vite și nu să mulțumește pă ceia ce au luat, ci cu mijloc nedrept caută cu năpăstuire să mai ia altă vamă. Și măcinînd cu nedreptate pe acești măcelari atîta vreme prin judecăți, carei dovedindu-să că au slujit la vreme de nevoie fără de nici o plată, s-au cît de puțin folos al lor, găsesc cu cale că atît numitul grămătic, cît și Ioan Secul și Pascul, măcelarii, să rămîie în pace și nesupărați de această pîră a vameșilor jăluitori.

Iar hotărîrea cea desăvîrșită rămîne a să face de către înălțimea ta.

1823, septembrie 15

Costandin Băl[ă]c[ea]nu ăel logofăt.

Arh. St. Buc., Condica logofetei Țării de Sus 1077, f. 139—140.

125

20 septembrie 1823

Satele Frățești Moșteni și Frățești Birnici (Gorj) iau în chezașie pe doi foști panduri din 1821.

Adecă noi satul Frățești Moșteni și satul Frățești Birnici dăm încredințat zapisul nostru la prea cinstită mîna stăpînirii pentru Dinu Madgalinei i pentru Barbu Birău, ce sînt din satul nostru, că din venirea lui Tudor rebelionistru, mai la urmă sosind dumnealui căminaru Costin dă la divanu Bucureștilor cu poruncă să stringă panduri, cu cite taleri 15 luna, ca să stea împotriva lui Tudor, cînd pă aceea vreme, aflîndu-să ispravnic aici dumnealui căminaru Iorgu Văcărescu și cu dumnealui sărdaru Dinu Bălteanu. Știind dumnealui căminaru ¹ Co[s]tin pă Dinu Madgalinei mai denainte, fiind fost om al dumnealui, care trimițînd la Dinu pă un Mihai i Badea din Rasova i la Barbu, făcîndu-i panduri cu leafă de la divan. Și au slujit două luni, pînă venind într-o vreme pandurii lui Tudor în Tîrgu Jiului, și din ajutoru lui dumnezău biruindu-i oamenii dumnealor boierilor ispravnici de mai sus numiți i ai dumnealui clucerului Costin, atît atunci, cît și a două oară, și mai venind și a treia oră mai mulți, dumnealor boierii au fugit. Iar acest Dinu Madgalinii

¹ Așa în text. Mai departe același Costin figurează ca clucer.

și acest Barbu Birău, aflându-se de streajă de lotri cu căpitanul lor, într-o moară a dumnealui a medelnicerului Gligoraș Bălțeanu, neavînd în știre că fugiseră dumnealor boierii cu comandiru lor, clucer Costandin, și ocolindu-i într-acea moară pă acest Dinu Madgalinii și pe acest Barbu, după cum le era turbăvirea ominilor lui Tudor, tîlhărește căznindu-i și despoindu-i, i-au și luat cu dinșii de iasti ca o lună de zile, pînă venindu-le bine de au fugit de la dinșii la munte, amestecîndu-se cu bejăniile, pînă cînd au sosit iar, și stăpînirea cea adevărată mai nainte cu clucer Costin. Și pă munte scoborînd numitul Dinu Madgalinii cu Barbu Birău și năzuind în Tîrgu Jiului la stăpînitorii cei adevărați ce sosisără cu clucer Costin a sluji de-avalma cu turcii la cele trebuincioase ale ascherlăilor. Dar la înfierbîntarea aceasta, văzînd numiții multă grozăvire, de să tăia omenii vinovați și nevinovați, de groază multă spăimîntîndu-se, au fugit în țara nemțască, făcîndu-și numiții lăzăretu. Și șazînd acolo, Dinu cu nevasta și copiii lui i cu Barbu toată iarna, spre primăvară, cînd multă lume să loasă în cătane, oamenii umblind să ia și pe aeeștia, au fugit de acolo, iarăși dincoaci la casăle lor în satul nostru, apucîndu-se de tot rostul cîmpului, știuți de dumnealor boierii vătășii plaiului ca niște oameni ce nu avea nici un fel de pricinuire. Iar un căpitan Niță Damian ce să afla pe acea vreme de putere și umbla prin sat fără de nici un fel de poruncă, viînd și în satul nostru, tăbărînd la casa lui Dinu Madgalinii, numitu, neștiînd ce pricină, au dosit. Și de frica numitului acelu Ionitza Damian căpitanu i de frica de cătănie din țara nemțască, neavînd loc de trai nici în țara nemțască nici dincoace, de toate părțile frică avînd au apucat într-acestea.

Iar de acuș nainte ne legăm noi, tot satul, printr-acest zapis, că de vor mai urma acești de mai sus numiți, Dinu și Barbu, cîtuși de puțin lucru împotriva urmînd, noi cu gîturile noastre să fim pentru dinșii răspunzători.

1823 saptămvrie 20

eu Nicola Măruță	ot Frățești Moșteni	adeverez
eu Costandin Măruță	» »	adeverez
eu Nicolae Racoviță	» »	adeverez
eu Costandin Racoviță	» »	adeverez
eu Ilie Măruță	» »	adeverez
eu Păun Onescu	» »	adeverez
eu Costandin Turcilă	» »	adeverez
eu Gheorghe Imstrea	ot Frățești Birnici	adeverez
eu Diaconu Pătru	» »	adeverez
eu Costandin Măruță sin Mire	» »	adeverez
eu Crăciun Vilceanu	» »	adeverez
eu Stoicu Simu	» »	adeverez
eu Mihai pircălabu cu tot satu nostru		adeverim.

Și noi satul Vălerilor dăm asămîne iscălitură pentru mai sus numiții că nu vor mai urma cîtuși de puțin lucru împotrivă.

eu Ioniță pîrcălabu Făciu ot Vălari	adeverez
eu Udrea Popescu	» adeverez
eu Ion Băloiu	» adeverez
eu Gligore Băloiu	» adeverez
eu Răducu Făciu	» adeverez
eu popa Drăghici	» adeverez.

Cei care au mai venit împreună cu cei iscăliți la isprăvnicat de au dat chizășie împreună cu ceilanți.

eu Pîrvu Voiculescu ot Frățești-Moșteni	chizași
eu Lăpădat Vilceanul ot Frățești-Birnici	chizași
eu Mihai Birău	» » chizași
Ioniță Birău	» » chizași
eu Pîrvu Tămaș	» » chezași
eu Pîrvu Vasioiu	» » chezași
eu Tămaș Birău	» » chezași
eu Stan Birău	» » chezași
eu Ion Birău	» » chezași
eu popa Gheorghe	» » chezași

Și am scris eu Nicolae zăt Polziși Nărea [?] ot Tîrgul Jiului, sînt martori Zapisul dat dumnealui stolnicului Bălteanu.

Plaiul Vilcanului

Această adeverință, făcîndu-să de mai sus nimiții, fiind și eu de față, am adeverit-o cu iscălitura.

1823 săptămvrie 20

Ștefan Bibescu vătaf

Iar noi cei mai jos iscăliți, luom în chezășia noastră pe Mihai Pintașu ot Caraula și pă Dumitru Burlan ot Rușii de Vede, ce au fost tovaroși ai noștri, că să vor părăsi de toate faptele cele împotrivă. Iar cînd vor lipsi de aici, sau să vor mai apuca de cîtuși puțină faptă, noi să fim răspunzători în locul lor împreună și cu chizașii noștri. Și neștiînd carte, am rugat pă scriitorii aceștii adeverințe de ne-au iscălit, iar noi ne-am pus degetele în loc de pecete.

1823 săptămvrie 23

eu Dinu Madgalinei ot Frățești-Birnici,	chezași
eu Barbu Birău	» » chezași

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Gorj 1310, f. 66—68.

5 octombrie 1823

Iacov Nenadovici adeverește că, întrucît niște chitanțe și polițe ale lui Tudor Vladimirescu, care s-au aflat la el, i-au fost luate la Petersburg, el rămîne îndatorat fraților Macedonschi cu jumătate din suma cuprinsă în aceste hîrtii.

Тысяча восемь сот дватцать третьего года, октября пятого дня.

Удостоверяю в том что квитанция Феодора Владимиреску писанная от 1816-го года, июнья 18-го числа, в Валахии, деревне Клошанах, на сумму *педесать тысяць*¹ червонцов австрийских и голандских; и двумя полномочиями данными ему, Владимирескѣ, от валлахского правительства на взывание и расходование денег писаними; первое от 15-го числа генваря 1821-го года, а второе от 22-го марта тогожь года; одного выстерийского векселя и двух таковых же Владимирескових — по коим он, Владимиреско, взял и употребил в расход сумму денег значащуся в выше сказанной квитанции. И будучи сия квитанция и один вексел на мое имя написанныи, то потому все сии выше прописанныи бумаги, как оныя у меня и находились, изверили мне два брата Димитрий и Павел Мачедонский да бы я по оним употребыл свое старание о взыскании с кого будет следовать тех денег, тем больше что оныя совместные наши деньги в квитанции значащийся. Какже прописанные петьи бумагах взяты у меня в Петербурге и находятся в Министерстве Иностранных дел, а осталась у меня одна только квитанция, то справедливым найдено, по согласию моему и г.г. Мачедонских, пожертвовать (и пожертвовано) в российскую казенную пользу изо всей общей нашей сумми третью часть; чтож за сим еще подариться, уступится и израсходуется, коих я обовязан буду им г.г. Мачедонскимъ показать по справедливости божей, а затем выше упомянутых по взыскании денег сколько останется таковых, должен буду разделить по полам, то есть одна половина мне, Ненадовичу, а другая половина по принадлежности двум братьям Мачедонским. Боже жь храни моей смерти, то сие должны в точности исполнить и ненарушимо мои наследники. В противном же случае, когда от каких либо непредвидимых несчастных случаев невозможно будет взыскать денег выше прописаних, тогда не имели бь права Мачедонские ни их наследники от меня или от моих наследников по сей бумаги требовать своих половину части денег.

В том своеручно подписуюсь и с приложением герба моего печать.

Бывший в Сербии внутренних дел
попечителем и кавалер Яков Ненадович

Исполнитель волы родителя моего Ефрем Ненадович

Anul una mie opt sute douăzeci și trei, octombrie, ziua a cincea.

Adeverez cum că chitanța lui Theodor Vladimirescu, scrisă în anul 1816, iunie 18, în Țara Romînească, satul Cloșani, pentru suma de cincizeci mii¹

¹ Subliniat în textul original.

cervoneți austrieci și olandezi, și cele două înscrisuri date lui Vladimirescu din partea cîrmuirii Țării Romînești ca să ridice și să cheltuiască banii, dintre care una este din 15 ianuarie 1821, iar cealaltă este din 22 martie același an; o poliță de la vistierie și două polițe ale lui Vladimirescu, prin care el, Vladimirescu, a ridicat și a întrebuițat suma de bani arătată în chitanța mai sus zisă, și, fiindcă această chitanță și o poliță sînt scrise pe numele meu, de aceea toate hîrțile mai sus arătate, care s-au aflat la mine, mi le-au încredințat cei doi frați Dimitrie și Pavel Macedonschi, pentru ca eu să mă străduiesc și cu ele să cer acei bani de la cine se cuvine, cu atît mai mult că acei bani arătați în chitanță sînt ai noștri, comuni.

Cum însă, cele cinci hîrtii arătate mi-au fost luate la Petersburg și se găsesc la ministerul treburilor din afară, iar la mine a rămas numai chitanța, s-a găsit că este drept ca, cu învoirea mea și a dumnealor Macedonschi, să se dăruiască (și s-a dăruit) în folosul vistieriei rusești a treia parte din toată suma noastră; iar peste aceasta, ce se va mai dăruia, ceda sau se va cheltui, eu să fiu îndatorat a arăta dumnealor fraților Macedonschi după dreptatea lui Dumnezeu; iar apoi suma ce va mai rămîne din banii sus arătați, eu să fiu îndatorat a o împărți în două, adică: o jumătate mie, Nenadovici, și cealaltă jumătate să revină celor doi frați Macedonschi. În caz că eu voi muri, ferească Dumnezeu, atunci aceasta vor trebui să îndeplinească întocmai moștenitorii mei. În caz contrar însă, cînd, din pricina vreunor întîmplări nenorocite și neprevăzute nu vor putea fi obținuți banii mai sus arătați, atunci nici Macedonschi și nici urmașii lor nu vor avea dreptul să ceară jumătatea de bani de la mine sau de la urmașii mei, cu această hîrtie.

Aceasta o subscriu cu mîna mea proprie și pun pecetea blazonului meu.

Iacov Nenadovici, fost
epitrop al treburilor din
lăuntru în Serbia și cavalier.

Împlinitor al voinței tatălui meu, Iefrem Nenadovici¹.

Acad. R.P.R., doc. CCCXXIX/42. Orig. rus., cu pecete în tuș neagră.

127

23 noiembrie 1823

*Jalba țaranilor din Bădești (Dîmbovița) împotriva arendașului
Gheorghe Diamandoglu care îi asuprește pentru dijma datorată din 1821.*

Prea înălțate doamne,

Pe această alăturată alegere a isprăvnicatului ot sud Dîmbovița nerămîind odihniți lăcuatorii ot satul Bădeștii, ce sînt șezători pe moșia acelei

---

¹ Efrem Nenadovici era cumătru cu Dimitrie Macedonschi. În 1826 el se afla la Hotîn de unde trimite lui D. Macedonschi o scrisoare în limba sîrbă (Muz. de ist. Buc., doc. 5585/1957).

mănăstiri Nucetul dintr-acel județ, din luminată porunca măriei tale dumnealui vel hatman al divanului prin zapciu vătaf de divan a înfățișat la judecată pre patru săteni ai lor ot cătunu Boteni, anume Diaconu Drăghici i Mihai Streinu i Vlad sin Zahariia și Băilă. . . cu jalba ce au dat înălțimii tale pentru un Gheorghe Diamandoglu, prin care se jăluiesc că în șapte ani de cînd se află arendaș i-au stins cu multe ale lui rele obiceiuri; cu care avînd necurmăte judecări pe la isprăvnicat, nu le-au mai rămas mijloc ca să poată îmblîzi sălbaticile lui apucături, pentru că năravurile lui supuinu-l a face totdeauna răzvrătiri pentru lucruri de nimica, ziua și noaptea au fost trași de către numitul, pînă cînd aducîndu-i la dărăpănare, de cinci ori le-au spart siliștea pînă acum, și după jalba ce au dat măriei tale în trecutele zile, arătînd nedreptele lui urmări, au fost orînduiți în cercetarea dumnealor boierilor ispravnici, dar nici o ajutorință n-au văzut. Asemenea au făcut și arătare și către cel de acum orînduit nou egumen ca să-l aridice din spinarea lor și moșia să o dea în arendă la alți neguțători; și sfinția sa cercetînd plîngerea lor și dovedindu-o de adevărată, nu au dat-o în arendă numitului moșia pînă acum, ci fiindcă sorocul de șapte ani se împlinește acum la dechemvrie 6, fac cerere ca să nu se mai dea arenda aceștii moșii numitului, ci să se dea cu folosul mănăstirii la alt om spre a putea lăcui și ei în casele lor, căruia să-i răspundă adeturile moșiei întocmai după pravilă; sau de se va protimisi a fi tot el arendaș, atunci să li se dea lor moșia, că se cuvine a o lua mai mult ei, decît pîritul, și să răspundă arenda precum va da și alții. Am întrebat pă jăluitori, fiindcă în jalba lor nu să coprinde la ce pă anume i-au năpăstuit să-i arate prin grai, care atît prin grai cît și printr-o însemnare în scris, neiscălită de nimeni, arătară că în anul răzvrătirii, fiind satul fugit, nu s-au săpat porumbul la vremea lui și dintr-această pricină înbătrînind, încă și apa Dimboviții în necîndu-l, nu s-au făcut bun, și pîritul fugind la Brașov, au lăsat un isprăvnicel al său, carele n-au vrut să ia nici dijma de porumb i de fîn, nici claca, ci tocmai în postul crăciunului s-au pomenit cu isprăvnicelul că au venit cu un turc și s-au apucat de au măsurat cu prăjina locurile, fără să vie să vază în ce chip s-au făcut porumbul. Apoi, după ce au măsurat locurile, s-au dus la Tîrgoviște cu catastihul, și tocmai primăvara au venit și pîritul cu catastihul i cu un ceauș isprăvnicesc, cu patru slujitori, și apucîndu-i după acel catastih să îplinească banii după dijma de porumb i fîn și clacă, au aruncat satara pentru tot, adecă la unii cîte taleri 70, la alții cîte taleri 60, iar alții carii n-au avut nici cîte o vacă po tl. 40, silindu-i cu bătăi și cu închisoare în gros ca să-i răspundă acești bani. Dar ei, neavînd alt mijloc a-i plăti banii, i-au dat fieșcare zapis după cererea sa, pentru care bani, după zapisele lor, fiind apucați mai în urmă iarăși prin slujitori și cu bătăi i cu închisori, s-au speriat satele și s-au spart. Apoi și după ce s-au adus la urma lor de dumnealor boierii ispravnici, nepărăsindu-se pîritul de urmările sale, iarăși s-au spart satul, și cu toate că s-au stins și s-au sărăcit cu totul din pricina

lui, dar de va mai lua tot el moșia cu mitările și viclesugurile lui, iar vor fugi cu toții.

Față fiind și pîrîtul arendaș, s-au întrebat de jude cam ce răspunde înpotrivă; și zise că această moșie Bădeștii are pă dînsa trei sate, însă unul să numește satul Sărdanu, cel de-al doilea Boteni, și cel de-al treilea Conțeștii, pă care dă cînd au luat-o în arendă, nu știe să fi năpăstuit pă nici unul din lăcuidori la dijmă i la celelalte ale moșiei cu cît de puțin, pentru că vrînd a-și lua numai dreptul său, atît la măsurătoarea pogoanelor dă porumb pă însuși ei i-au pus să măsoare cu prăjina dă 18 palme și un pumn, i din celelalte și-au luat dijma întocmai după pravilă, fără a să abate întru nedreptate căt dă puțin. Încă pe unii, vîzîndu-i că n-au făcut bucate, le-au mai și lăsat din dreptul său; precum și la carele cu lemne nu le-au luat întocmai după pravilă, ci pentru trei ani ce au a plăti și să făcea să ia po tl. 9 dă fieșcare casă, iarăși le-au mai iertat la unii cîte tl. unul și doi și la alții cîte tl. trei, numai ca să nu mai aibă gîlcevuri cu dînșii; și de se și jăluiesc ei că i-au năpăstuit cu luarea acelor zapise de banii ce i-au rămas datori din dijma de porumb i din clacă și celelalte, să arate la judecată ce năpăstuire le-au făcut și cînd se va dovedi că i-au năpăstuit măcar cu un ban, să le plătească îndoit, iar cînd se va dovedi că le-au mai lăsat din dreptul său, atunci nu numai să-i plătească și ceea ce le-au iertat, dar încă și toată cheltuiala. Asemenea și pentru zapise arătă că cerîndu-le dreptul său și ei, neavînd a-î da, de bună voie și nesiliți de nimeni au dat zapisele acestea, însă numai acești jăluidori cari sînt din satul Botenii, (pentru că celelalte două sate sînt întru toate mulțumiți), fiind rău năraviți ca să facă pîră neadevărată, atît după îndemnarea cuviosului egumen de acum, cît și după a doi din jăluidori, anume Mihai Streinul și celălalt anume Băilă, care mai nainte au fost cu lăcuința la satul Potlogi al dumnealui bîv vel ban Grigorie Brîncoveanul și s-au izgonit de acolo tot pentru acest fel de urmări înpotrivitoare, arzîndu-le și casele lor. Și pîrîtul vrînd ca să împodobiască moșia mănăstirii cu locuidori, i-au priimit și le-au dat locuri de arătură i livezi de fîn, care în loc de mulțămire s-au pornit acum asupra-i, îndemnînd și pe ceilalți săteni ca să facă arătatele pîre, după cum asemeni au mai făcut și în trecuții ani, cînd după scumpele cercetări ce s-au făcut la fața locului și aici s-au dovedit neadevărate și cunoscîndu-și greșala au căzut cu rugăciune la dînsul de s-au și împăcat, dînd și zăpis în scris că se vor părăsi de aceste rele urmări, plătîndu-și toate adeturile moșiei, după pravilă, arătîndu-ne pîrîtul spre dovada ziselor lui aceste engrafa, însă:

1818 ghenar 5. Înștiințare a dumnealor boierilor ispravnicî ot sud Dîmbovița către cinstita hătmănie, cu coprinderea că au dat pe pîrîtul după poruncă a-l aduce aici să stea în judecată cu locuidorii; dar arătă că după altă jalbă a locuidorilor s-au judecat la ispravnicat și asupra pricinii s-au făcut și anafora, sorocindu-i ca după trei zile să-i afle la București. Dar lăcuidorii fără a aștepta ca la soroc să vie, după ce s-au întors la casele lor, din capetele lor în sîlnicie

au călcat casa pîrîtului și o au spart, cu cuvînt că ar fi căutînd banița cea mare, pentru care înștiințînd pîrîtul la isprăvnicat, au și trimis slujitori ca să-i aducă, dar nu numai că nu s-au supus a merge, ci încă au bătut și pe o slugă a pîrîtului de moarte, și vrînd a pune mîna și pe el, d-abia au scăpat cu fuga; asemenea și asupra slujitorilor au seos cuțitele ca să-i înjunghe.

1818, fevr. 1. Zapis supt iscălitura numiților săteni însă: 11 din satul Sărdanu, i doi din satul Bpteni (din care unul se văzu între jăluitori) și trei din satul Conțeștii, arătînd lingă iscăliturile lor că sînt vechili și din partea celorlalți săteni cu adevărînțe în scris, adevărit de scriitor dascălul Chiriță Slovanul și întărit de cinstita hătmănie, cu coprindere că pentru pricina de judecată ce au curs între ei s-au judecat la isprăvnicat și după cercetarea ce s-au făcut s-au dovedit cu adevărat pîrile lor că întru nimic n-au fost năpăstuiți de către pîrîtul. Apoi cunoscînd însuși ei greșala ce au făcut și că o să se osîndească a-i plăti atît dreptul numitului, după condica divanului, cît și toată cheltuiala, au pus mijlocitori pe unile din obraze din cele mari și le-au iertat greșalile ce au făcut, dar s-au legat printr-acest zapis în opt ponturi cum au a-și răspunde datoria lor, care ponturi citindu-se, se văzură întocmai după pravila cea legiuită ca să dea; iar oricarile se va împotrivi și nu va fi următor să-l arate pîrîtul la stăpînire și nu numai toată cheltuiala ce se va face să o răspunză acela, ci încă să se și pedepsească, pentru că ei sînt chezași unul pentru altul și toți davagii pentru unul ca acela.

1823 Sept. 14. [În care este vorba cam de aceleași lucruri, ca în cele două zapise de mai sus]

1823, noiembrie 23

Ianache Stănescu, [?] stolnic

Stefi [?], serdar

Mo. . . .¹ međelnicer.

Biv vtorii logofăt

Trecut în condica departamentului de șapte

Arh. St. Buc., M-rea Nucetul, doc. XXIII/25. Orig. rom.

128

[17 noiembrie 1823]

Clăcașii din Baia de Fier (Gorj) și-au luat în 1821 înapoi vitele pe care mănăstirea le sechestraseră pentru neplata «havaetului».

Prea cinstite dumneata biv vel logofăt,

Cu zmerenie arăt dumitale că sfînta mănăstire Hurezu din sud Vîlcea, unde mă aflu eu egumen, are un hotar de moșie ce să cheamă Baia de Fier din sud Gorj. Și lăcuitorii de acolo, nesupuindu-să să răspunză dreptul havaetul

¹ Indescifrabil.

pământului, după pravilă, la leat 1819, dînd jalbă mănăstirea către cinstitu divan de aici, arătînd curgerea pricinii cinstitei căimăcămie, au orînduit mumbaşir pe un logofăt Dincă. Şi prin marifetul dumnealor boierilor ispravnici, au apucat pe numiţii locuitori de au împlinit havaetul pământului, după pravilă. Şi neavînd lăcuiorii bani ca să răspunză în natură, au dat vite preţuite de însuşi ei, adică vaci, boi şi alte vite mărunte, care vite luîndu-le mănăstirea, vreme de iarnă fiind, le-au ţinut pînă la martie 20, leat 1820 ¹. Apoi făcîndu-să apostasia în ţară, numiţii lăcuiorii unindu-să cu unul Dumitru Gîrbea, ce era unul din căpetenie la apostatai, şi viînd cu toţii la mănăstire, au mers unde erau vitele. Şi noi din pricina apostatailor eram toţi împrăştiaţi de la mănăstire. Şi numiţii şi-au luat fieşcarele vitele, ducîndu-le pe la casăle lor. La leat 1821 ², făcîndu-să oareşice liniştire în ţară şi aflîndu-să caimacam răposatul postelnic Samurcaş, mănăstirea au făcut arătare de curgerea pricinii prin jalbă şi cu poruncă s-au adus cîţiva locuitori din sătenii vechili şi din partea celorlalţi săteni cu vechilu mănăstirii s-au înfăţişat la divan. Şi atunci în divan au dat numiţii săteni de faţă un aşăzămînt din leat 1794, de ani 39, adevirit cu iscăliturile dumnealor cinstiţilor boieri veliţi ot Bucureşti, întărit şi cu pecetea domnească a răposatului întru fericire domn Alexandru Moruzi vvd. Prin care aşăzămînt să coprinde în ce chip are a să urma cu răspunderea havacutului pământului între lăcuiorii cu mănăstirea. Cinstitul divan puind temci la acel aşăzămînt, au dat anafora prin care pe larg să hotăraşte cum are a să urma de acum înainte.

Numiţii lăcuiorii du pă arătata moşie, după cum să hotăraşte prin anafora, n-a vrut a da supunere, şi alergînd la măria sa paşa de la Dii, au dat jalbă făcînd mare pîră asupra mănăstirii şi asupra dumnealor boierilor divaniţi, au adus poruncă către silictar şi către dumnealui caimacam ca de iznoavă să teorisască pricina împreună cu silictar şi să îndrepteze ca să nu mai meargă lăcuiorii să supere pe măria sa paşa. Şi văzînd aşa dumnealor boierii divaniţi şi vechilu mănăstirii că numiţii, după pîra neadăvărată ce fac, putea ca să aducă vreo vătămare mănăstirii, şi paravhîpsindu-să oareşice din coprinderea aşăzămîntului, s-au odihnit întorcîndu-să la casăle lor, fiind vremea atunci împotrivă, neputînd nimini a-şi căuta dreptul său. Şi de atunci pînă acum mănăstirea să află isterisită de venitul numitei moşii.

Cu zmerenie mă rog dumitale ca să fie cinstită poruncă cu a să trimitte un logofăt vrednic al cinstitului divan ca să meargă la faţa [locu] lui şi întii să supuie pe numiţi ca să urmeze cu răspunderea du pe sinetul ce să află la mîinile lor. Iar mai pricinuind nemulţumire, să-i supuie cu răspunderca după pravila pământului, apoi să despăgubească mănăstirea şi de cheltuiala ce au făcut cu iernatul vitelor lor, care şi le-au luat înapoi cu silnicie i de alte cheltuieli ce s-au făcut

¹ Greşală evidentă; corect: 1821.

² Este vorba de a doua jumătate a anului 1821 sau poate şi de anul 1822.

din pricină că numiții nu și-au arătat sinetul mai dinainte la judecată. Și fiindcă, cînd au mers logofătul Dincă de au făcut împlinirea ce arăt, cu vite, acum numiții lăcuatori arată că ar fi răspuns și bani, și de către mănăstire nu s-au primit, face trebuință a merge la fața locului numitu logofăt, ca să să desfacă cu lăcuatorii ce zic că au dat și bani ca să să deslușască pricina, a rămînea și lăcuatorii odihniți și mănăstirea.

Iar eu sînt al dumitale prea plecat și zmerit,

Ionichie egumen Hurezanu

Arh. St. Buc., M-rea Hurezu, doc. XIX/131. Orig. rom.

129

27 noiembrie 1823

Învoială între sătenii din Copăceni și mănăstirea Cornetul pentru împlinirea zilelor de clacă din anul răscoalei.

Adecă noi toți sătenii Copăceni, cari mai jos ne vom iscăli cu numele, dăm zăpisiul nostru la mîna sfinției sale părintelui Anăstasi, egumenul sfintei mănăstiri Cornetul, precum să se știe că, apucîndu-ne de zilele clăcii anilor trecuți, cum și din anul zaverii, ca să le plătim cu bani, și neavînd bani ca să-i dăm, am venit la vătășie, unde ne-am învoit ca din anul zaverii să-i facem numai cîte șapte zile de clacă și care din noi nu vom munci, să avem a-i plăti ziua po douăzeci parale, pe acel an, iar pe lt. 822 și 823, pentru cîte zile am mai rămas rămășiță, ne-am rugat ca iarăși în lucru să ne prinză acele zile. Și acum, pe iarnă, ori la ce ne va pune să fim datori a sări și a munci, ori la ce ne va porunci. Iar, care din noi nu ne vom supune a sluji să ne facem zilele acestor ani, să fim datori a-i plăti ziua po tl. unul, după pravilă. Și ca să fie această învoire a noastră, ce înaintea vătășiei am făcut-o, statornică, am rugat și pe dumnealui vătăful plaiului ca să întărească acest zăpis. Aceasta !

1823, noiembrie 27

Eu Florea Gușlă ot tam adeverez
Eu Martin Cojocar ot tam adeverez
Eu Onca Ungureanul ot tam adeverez
Eu Anghel Ciumac ot tam adeverez
Eu Pătru Vier ot tam adeverez
Eu Barbul Hartapețu ot tam adeverez
Eu Toma ot tam adeverez
Eu Păun Petco ot tam adeverez
Eu Florea Hartapețu ot tam adeverez
Eu Ion Lăzărescu ot tam adeverez
Eu Ion Lupul ot tam adeverez și cu tot satul.

Plaiu Loviștii

Amîndouă părțile viind înaintea vătășiei, după învoială ce au făcut-o, față fiind amîndouă părțile, m-au rugat de am întărit și am iscălit acest zapis.

1823, noiembrie 27

Ianache vătaful

Arh. St. Buc., M-rea Pantelimon, doc. I/11. Orig. rom.

130

10 decembrie 1823

Stavri Titopoleos reclamă suma de 21 500 taleri împrumutată ispravnicilor de Gorj în martie 1821, pentru combaterea răscoalei.

Prea înălțate doamne.

După luminată porunca mării tale ce prin pitac ni s-au dat ca să vedem alăturata jalbă ce au dat către cinstita c.c. agenție Stavri Titopoleos, suditul c.c., care cu notă s-a trimis către măriia ta, și să cercetăm de are jăluitorul acesta cuvînt dă dreptate a cere să-i plătească acești bani, și de va avea dreptate să chibzuim apoi cu ce mijloc și de unde să cuvine să i să plătească și să arătăm mării tale în scris prin anafora.

Jalba sa este că la începerea răzvrătirii, în leat 1821 ghenar 23, aflându-să la sud Gorj pentru neguțătoria sa și fiind dumnealor ispravnici județului încungiurați despre toate părțile de apostafați și neavînd mijloc ca să înlesnească împotrivirea către dînșii, căci din județ nu putea să ia nimic, fiind satele turburate, l-au rugat dumnealor ispravnicii să-i împrumute cu o sumă de bani și nu numai i să vor răspunde pă deplin, ci va fi și cunoscută facerea sa de bine către țară. Și către aceasta văzând jăluitorul că și dumnealor boierii caimacami scria către ispravnici poruncindu-le ca negreșit cu orice mijloc vor putea să bată și să gonească pă apostafați, i-au împrumutat cu tal. 21 500, bani curați în naht.

Am văzut și doao anaforale ce am făcut mării tale eu, plecata slugă vel vistier, asupra aceștii pricini, însă una de la trecutul martie 20, coprinzătoare că s-au întrebat dumnealor ispravnici ce au fost atunci, și au arătat că după porunca ce le-au fost venit de la dumnealor boierii caimacami ai țării au strîns o sumă de oameni cu arme, și pentru paza județului, și pentru ca să să împotrivească la scoposul apostafților; cu carii s-au și războit în cîteva rînduri cu primejdiie de viață. Și fiindcă nu era cu putință atunci să împlinească din județ nici bani, nici zaherile și trebuința urmărind ca să dea acelor oameni și hrană și altele, au înștiințat la dumnealor boierii caimacami, cerînd povățuire cum să urmeze. Și au primit răspuns care s-au văzut de la leat 1821 ghenar 31, scriînd numai către dumnealui căminar Iorgu Văcărescul, că s-au văzut înștiințarea dumnealui pentru cheltuielile ce arăta că au făcut în trebuința oame-

nilor ce avea dumnealui spre paza județului, făr' de a supăra pe lăcuitori. Și îi răspund că bună și priimită îi este urmarea și că cu asemenea urmare să îngrijască și de atunci înainte ca să nu să pricinuiască supărare lăcuitorilor. Și ceea ce va cheltui, arătînd prin socoteala vistieriei, să vor ținea în seamă, de care au zis dumnealui căminar că nici dumnealui avînd bani, nici din județ putînd împlini, au orînduit pe jăluitar ca să dea toate cîte era de trebuință la oamenii ce-i avea adunați, adică hrană și altele. Și împlinindu-le în cîtă vreme au stătut oamenii străjuind și războindu-să, au făcut socoteală cu dînsul dîndu-i numai tal. 106, parale 4, pentru cîte dedese cu ordinul dumnealui, iar pentru tal. 21 500 au dat zapis dimpreună cu sârdar Costandin Bălțeanu, tovaroșul său de la leat 1821, martie 4, ca să curgă cu dobîndă, cîte tal. 7 și jumătate la pungă pe lună, pînă să vor plăti. Pentru care zice dumnealui vel vistier că cu drept cuvînt cere jăluitarul să i să plătească banii după coprinderea zapisului, fiindcă într-aceea vreme s-au arătat cu slujba cheltuind în trebuința țării. La care anafora să dă luminat răspunsul mării tale către dumnealui vel vistier, că făcînd și măria ta perierghie asupra catastihului acelor cheltuieli, s-au văzut că zapisul de tal. 21 500 ce s-au dat de ispravnicii de atunci jăluitarului este scris la leat 1821 martie 4, iar socotcala cheltuielii este adunată pînă la 9 zile ale aceiași luni, în sumă de tal. 21 606 și în diastimă de cinci zile, ce este trecută de la darea zapisului și pînă la închierea socotelii, fiindcă să vede cheltuiala făcută de tal. 9185 parale 20, n-ai putut măria ta înțeleghe de unde au avut ispravnicii această știință, că numai pînă atunci o să fie trebuință de cheltuială și de atăta numai cheltuială, iar nu mai multă sau mai puțină. De aceea dar, atît pentru acest cuvînt, cît și pentru cele ce sînt știute că să urma într-aceea vreme, zici măria ta cătră mine, a fi în bănuială această socoteală, și poruncești dumnealui vel vistier să îndatoreze pă cei ce au dat zapisul de datorie către jăluitar ca să facă deplină dovadă asupra pricinii, fără a rămînea cătuși de puțină bănuială. Și atunci, arătîndu-să mării tale prin al doilea anafora, vei da cuviincioasa poruncă. Ceilaltă anafora ce s-au făcut după această din urmă poruncă este de la iuni 25, în care scrie că s-au făcut întrebare amîndurora ispravnicilor și au arătat că pînă la 4 ale lui mart n-au fost dat jăluitarul toate lucrurile cîte să vād în catastihu lui. Iar atunci înmulțindu-să apostaii, și ca să ferească orașul Tîrgu Jiului de călcarea lor, chibzuindu-să cu toții după trebuința ce au cunoscut și după cererea ce au făcut căpeteniile ostașilor ce avea în puterea voii, ce în scris au avut de la ocărmuirea țării, au poftit iarăși pă jăluitar de au plătit lefi la unii din ostași: grîu, porumb, fin și altele ce să vād în catastih, și le-au băgat în magazie înăuntru în orașul Tîrgul Jiului, a le avea pentru hrană de să va întămpla să-i închiză cu muhasiri. Și după prețul cu care să tocmise toate acele zaherele, făcînd socoteală cu cele ce dedese mai înainte, s-au adunat peste tot sumă de tal. 21 606, parale 4, din care: tal. 106 par. 4 i-au numărat căminar Văcărescu de la sineși, iar pentru tal. 21 500 la 4 ale lui martie au dat jăluitarul mai sus `numitul zapis cu care

rămîind încredințat de atunci de la 4 și pînă la 9 ale lui martie, au băgat în oraș în magazie toate acele zaherele cîte să vād în catastih. Și de aceea s-au însemnat și zioa în care s-au teslimatisit fieșcare lucru în urma zapisului, adică pînă la 9 ale lui martie, și putea să să mai facă și altă cheltuială. Dar nemai-putînd sta înoptriva apostatilor au fugit și prinzîndu-i apostatii, i-au jefuit și i-au chinuit precum este știut.

Deci, fiindcă după răspunsul dumnealor boierilor caimacami ot leat 1821, ghenar 31, ce l-au trimis către dumnealui căminar Iorgu Văcărescul la înștiințarea dumisale pentru cheltuielile ce au arătat că au făcut în trebuința oamenilor ce-i avea spre paza județului, făr de a supăra pă lăcuitori, zicîndu-i că bună i-au fost urmarea, și poroncindu-i ca tot cu asemenea urmare să îngrijască și de atunci înainte ca să nu pricinuiască supărare lăcuitorilor, și ceea ce va cheltui, arătîndu-i prin socoteală la vistierie, să vor ținea în seamă. Cu drept cuvînt au urmat dumnealui căminar Văcărescul de n-au supărat pă lăcuitori, ci au luat toate cele trebuincioase zaherele pentru trebuința oamenilor ce au avut spre strejuire județului cu bani de la jăluitarul Stavri, în puterea căriia porunci i-au dat zapis pă suma banilor ce au făcut acele zaherele și lucruri ce au dat într-acea vreme. La care ca o datorie făcută în trebuința țării, iarăși țara este datoare ca să o plătească. Atîta numai, fiindcă zapisul ce are jăluitarul de la ispravnici este scris de la martie 4, iar în foaia de socoteală, să mai trec cheltuieli de tal. 9185 făcute pă alte cinci zile în urma zapisului, după cum s-au văzut și de către măriia ta și fiind trebuință ca să ne pliroforisim de s-au adus în magazia de atunci ce era la Tîrgul Jiului de către jăluitarul Stavri și acele zaherele și de s-au plătit toate de dînsul du pe la cei ce s-au luat, găsim cu cale să să orînduiască un credincios al mării tale, ca dinpreună cu dumnealor ispravnicii județului, să cerceteze cu scumpătate prin carte de blestem, prin oamenii ce vor fi fost orînduiți la magaziile de atunci i prin cei ce arată el prin catastih că au cumpărat zaherea de la dînșii de grîu i de porumb și de fîn, de au intrat în magaziie toate aceste zaherele, și de li s-au plătit acelora ce-i arată Stavri și să să facă catastih curat supt iscăliturile dumnealor ispravnicilor i a orînduitului mării tale. Și aducîndu-să acel catastih, atunci vom face chibzuire de unde să-i să plătească. Iar hotărîrea cea desăvîrșită rămîne a să face de către măriia ta.

1823, dechemvrie 10

Grigore al Ungrovlahiei, Galahtion [ot] Rămnic, Barbu Văcărescu, Istrate Crețulescu, Costandin Bălăceanul, Scarlat Grădișteanu, Ioan Știrbei, Dimitrache Bibescu.

[Rezoluția:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemli vlahscoe.

După arătarea ce ne face printr-această anafora părinții arhierei și dumnealor veliții boieri, orînduim pe...¹ să meargă la sud Gorj, unde poroncim

¹ Loc alb în text.

dumncavoastră ispravnicilor ai județului ca împreună cu acest orînduit să faceți cercetarea ce într-această anaforă să coprinde cu urmare întocmai și dîndu-i înscris supt iscăliturile a cîteștrei, să ni să aducă aici, și atunci vom da domnia mea cuviincioasa poruncă¹.

1828, aprilie 27

Pecetea gospod.

Vel logofăt

Arh. St. Buc., Condica domnească 125, p. 345—348. Copie rom.

131

Decembrie 1823

Anafora în pricina dintre mănăstirea Văcărești și chiriașii hanului Constantin Vodă pentru chiria prăvăliilor pe anul 1821.

Anaforaua mănăstirii Văcăreștii cu chiriașii hanului Costandin Vodă.

Preaosfințitul părintele mitropolit i dumnealor veliții logofeți prin pitac au făcut arătare la agie că unii din prăvăliașii chiriași ai hanului Costandin Vodă al sfintei mănăstiri Văcăreștii, ale cărora nume se arată mai jos, nu voiesc a-și plăti datoria chiriei prăvăliilor și a odăilor ce sînt a răspunde încă de la lt. 1821, cerînd a se împlini de la dînșii și a se da la mănăstire, fiindcă și sfînta mănăstire are trebuință să dea unde este orînduită. Pentru care aducîndu-se pîriții neguțători, făcîndu-li-se întrebare pentru ce nu-și plătesc datoria lor, răspunseră că în trecuta răzvrătire unii dintr-înșii s-au dus în Brașov, lăsîndu-și prin prăvălii oamenii lor, iar alții nu s-au mișcat nicăiri de acolo; iar cei mai mulți ai hanului s-au dus cu totul în Brașov, lăsînd prăvăliile închise.

Și fiindcă acest han au fost aproape de conacul mării sale pașii, aflîndu-se grajduri multe într-acest han, multe din odăile cele seci le-au făcut conace, umplînd și grajdurile de cai; încă vrînd a face conace și odăile i prăvăliile întru care ședea ei și neaflîndu-se igumenul sfintei mănăstiri aici, ci dus în Brașov, nefiînd nici alt îngrijitor al hanului, n-au avut cine mijloci ca să se ridice atît conacele cele ce se făcuse, cît și cele ce umbra să le facă, și siliți fiind au făcut ei feluri de mijloace și au poprit pornirea ce era cu a face și odăile i prăvăliile lor conace, cheltuind toți la taleri 300, încă și cîteva odăi ce mai rămăseseră slobode și închise, ca să nu le facă și pe acelea conace, au găsit ei familii sărace și i-au pus să lăcuiască într-însele.

Și pentru că într-acea vreme nici un fel de alișveriș nu au putut face la negoțul lor, încă au trăit și strîmtorați din pricina conacelor, de aceea au cerut ca să fie apărați de această chirie pînă la bună venirea mării tale în luminatul

¹ Procesul pentru despăgubirile cerute de Stavri Titopoleos se încheie în anul 1845 prin hotărîrea Înaltei Curți de revizie de a i se plăti 21 500 lei, întărită la 31 martie 1845 de Gh. Dimitrie Bibescu vv. (E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 167—168).

scaun. Iar de atunci încoace, nu se împotrivesc cu a plăti, fiind drept cererea ce face. La ale căror împotriviri, li s-au zis: cum pot zice că nu au fost igumenul aici, în vreme cînd dumnealor boierii s-au coborît din Braşov în Ţara Romînească au găsit vechilul de igumen al sfintei mănăstiri Văcăreştii pe părintele Comăneanul? Şi la orice nevoie au avut la han, putea să arăte vechilului de igumen ca să apandisească, cît putea sta mijloc spre a lor odihnă, precum şi pentru prăvăliile i odăiile, în care au şăzut ei într-acea diastimă şi şi-au făcut şi negoţul, cu care cuvînt al dreptăţii se împotrivesc a nu plăti, în vreme cînd acestea au fost odăi de lăcuinţă, iar nu moşie cu arendă, de la care să le fi luat zaherelile în trebuinţa oştirilor şi să-şi aibă cuvîntul. Şi iarăşi! cum putea să cheltuiască de la dinşii bani pentru ocrotirea hanului şi fără ştirea igumenului?

Şi răspunseră că, cît pentru igumen, de au avut vechil cînd igumenul au avut lăsat vechil aici, precum mai sus se zice, aici, sau nu au avut, ei nu au ştiut. Iar pentru odăile de locuinţa lor, adevărat că nu se numără ca o moşie cu arendă, de la care să se fi luat zaherelile în trebuinţe ostăşeşti, dar îndestul le-au fost şi lor necazul şi grija ce au avut pentru vre-o întîmplare de fitecare. Aceasta s-au întîmplat în cîteva rînduri de au pus şi ei, deştepti şi cu îngrijire aflîndu-se, au stins focul.

Deci de vreme ce la unii dintr-aceşti chiriaşi au fost începerea anului la Sf. Gheorghe cu lt. 1821, iar la alţii de la luna lui mai, cu acest leat, chiar după a lor arătare, cînd atunci au fost şi răzvrătirea, şi nu s-au dus la igumenul mănăstirii sau la vechilul ce l-au avut aici să facă teslim cheile odăilor şi ale prăvăliilor, ca şi igumenul să-şi fi avut îngrijirea, ca să nu-şi mai aibă acum cuvînt de cerere de chirii; şi, fiindcă această chirie este pentru odăi întru care ei au locuit şi s-au odihnit ca şi în toată vremea, părerea mea este, de se va găsi cu cale şi de către înălţimea ta, numai pe luna lui april, mai, iunie şi iulie să li se facă oareşicare musaadè din ceea ce sînt datori a plăti; iar de la avgust cu leat 1821 şi încoace să plătească toată chiria pe deplin, după tocmeala ce vor fi avut-o cu igumenul sfintei mănăstiri.

Iar hotărîrea rămîne a se face de către înălţimea ta.

1823, dechemvrie

Ştefan cojocarul, Petre cojocarul, Răducanul Costandin, Dumitru Cotopol, Răducanu boiangiu, Gheorghe calpacliu, Pascale cojocarul, polcovnicul Hrizea cojocarul, Zoiţa cojocăreasa, Costandin Jupanioti, Enache sârdaru, Rot şpiţeru, Matei cojocarul, Teodor Porianzov, Dumitru Ceamur cojocar, Alecu cojocarul, Marica becereasa, Costin polcovnicu, Samfirache Cariagdi, Colea cîrcimaru, Diamandi cojocarul, Dumitru Saraci[?], Mihale calpacliu, Mihail şpiţeru, Tiviu cel[arul]?

Arh. St. Buc., Condica agiei 1326, f. 81—82. Copie rom.

[1823]

Gheorghe Baldovin, fost sameș al jud. Muscel, cere să i se restituie suma pe care a avansat-o vistieriei în timpul răscoalei.

Prea înălțate doamne,

Jăluiesc mării tale că în leatu 1821, aflindu-mă sameș la sud Mușcel, după trebuință m-am împrumutat și am răspuns o sumă de bani la visterie, atît în banii semii de februarie și martie i în diminia lefilor, cum și în examinia menzilhanelilor cu sineturi ¹.

Și întîmplîndu-să să să calce isprăvnicat[ul] de apostafi, cu împrumutare s-au mai luat taleri șase mii de s-au răspuns peste banii cei răspunși în trebuința visteriei și datoria județului. Și unde să nădăjduia ca să să îplinească banii din județ, au venit Ipsilante și au făcut județ[ul] zapt, orînduind într-adins mumbașir pe la plăși, și ce bani să îplinea, își lua și să da în trebuințele vremii de atunci, fără să mai poți pune mîna pã vreun ban, ci numai am ținut o socoteală de ce bani să îplinească din județ luînd sineturi de la numitu Ipsilant și dam zapciilor răvașile mele ca să nu să încurce socoteala județului, pînă au venit turcii și am fugit la Brașov, rămîind împovărat cu datoria împrumutării ce am făcut ².

Încă la unii din creditori plătesc dobîndă și pînă astăzi. Alții neîncetat m-au purtat prin judecăți, de m-am stins cheltuind de atîta vreme și pînă acum.

Mă rog mării tale să fie luminată poruncă către cine să va cuveni a mi să theorisi priimirea din județ și răspunderea ³ și pentru cîți bani trec mai mulți răspunși, să să răverse mila mării tale a mă despăgubi ca să scap și eu de sarcina dobînzilor ce plătesc la unii din creditori. Că va fi cu păcat un sărac ca mine să rămînă în povara datorii și cu banii răspunși în visterie și datoria județului. Și ce va fi mila mării tale.

Prea plecat mării tale slugă

Gheorghe Baldovin biv vel sluger ⁴.

Arh. St. Buc., Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2316/1831, f. 2.

¹ Șterse cuvintele: « ce să văd la suma mării tale, asemenea și alte cheltueli hrăpitoare dă către apostafi ».

² Șterse cuvintele: « cît și cu cheltuelile care s-au făcut după venirea apostafilor... ».

³ Șterse cuvintele: « cum și cheltuelile ».

⁴ Jelnitorul a întocmit și o situație amănunțită în care arăta că a dat 13 340 taleri și 76 bani. Lui Al. Ipsilanti i-a dat 11 039 taleri și 9 bani, primind de la el 23 sineturi; pentru diferite mărfuri « în trebuința aceluiași a dat 1 678 taleri ». A mai dat bani stolnicului Const. Borănescu, lui Costea arnăutul răzvrățitor, bulucbași Ivanciu și altora.

Prin adresa din 25 ianuarie 1830 Kiseleff cere divanului să cerceteze cazul Baldovin și să răspundă vistieria, de ce pînă acum nu s-a dat satisfacție cererii sale (Arh. St. Buc. Administrative vechi, vistieria Țării Rom., dos. 2316/1831, f. 14).

[1823]

Const. I. Papozoglu cere despăgubiri pentru pagubele suferite în 1821, cînd a fost arendaș al ocnelor de sare din Moldova.

Eclaircissement sur l'affaire des sels appartenant à la Compagnie du Négociant d'Odessa, le sujet russe Constantin Jean Papazoglou.

Depuis plusieurs années, en négociant dans la Principauté de la Moldavie, avec des différents produits et principalement avec du sel, j'étais la caisse que les finances du pays en ont profité avantageusement; sur quoi, il y a des authentiques preuves et connaissances; et, comme de pareilles spéculations ont été permises par l'autorité Moldave aussi à d'autres sujets étrangers, comme par exemple: l'entretien des postes à un certain Jean Scouffà, sujet russe, et les revenus des douanes à un Panaïty Diogenide, d'abord; et moi, en m'érigeant sur de pareils cas j'ai acheté à bon[ne] foi et formellement de la Trésorerie du Prince Michel Soutzo, alors administrateur du Pays, pour deux ans: 1821 et 1822, les revenus des sels, qui produisent en Moldavie, surnommés le Oknas; pour preuve de quoi, se trouve dans mes mains le contrat conclu alors entre moi et le nommé Prince, signé et scellé par lui même; à la même époque et en même temps j'ai acheté 30 millions okas de sels, tirées de ces mines, et déjà ammoncelées, appartenant à l'ancienne Compagnie; et, aux 10 millions okas de ces sels d'après le contrat conclu entre nous, nous leurs avons fixé un prix, mais pour le reste, c'est à dire, aux 20 millions okas, séparément un autre; de cette manière, donc, en m'appropriant d'après le contrat le trafic du sel moldave, depuis le commencement de l'année 1821, 1-er jour de janvier, pour faire opérer cette spéculation avec plus d'énergie, j'ai emprunté de considérables sommes pécuniaires à de très grands intérêts.

Mais, malheureusement, dans deux mois après, vient d'éclater en Moldavie la révolution; et moi, craignant les mauvais suites d'un pareil accident, je me suis adressé avec une supplique au Consulat russe de la Moldavie, en réclamant son arrangement, pour qu'il me soit rendu l'argent que j'avais employé dans cette spéculation, c'est-à-dire celui que j'avais avancé au Prince de la somme totale, celui que j'avais payé pour l'achat du sel ci-dessus men-

---

În raportul divanului către generalul Kiseleff se spune că Gheorghe Baldwin a dat banii pentru împlinirea dăjdiilor în 1821 « în vremea răzvrătirii » și i se va înapoia suma la prezentarea documentelor doveditoare celor spuse de el.

La 1830 decembrie 14 vîstieria arată că Gheorghe Baldwin, după sineturile prezentate, are să ia suma de 13 340 lei, cu care e dator la cei de la care împrumutase în 1821. Rămășița banilor, dăjdiilor din februarie, martie, aprilie și mai, cu diminiile lefilor și examiniilor din acea vreme a fost trecută în leatul 1823 pentru datorile țării (Arh. St. Buc., Administrative vechi, vîstieria Țării Rom., dos. 2316/1831, f. 2, 3, 4, 5, 14).

tionné, et celui enfin que j'avais donné pour l'achat de chevaux et des instruments nécessaires à l'opération.

D'abord, après un calcul bien exact terminé entre moi et le Prince, ma juste demande étant reçue en considération, il m'a fait pourtant sentir l'insuffisance de sa caisse, pour que je puisse être satisfait dans une pareille époque, comme celle-là ; en m'obligeant en même temps de continuer mon opération, et en m'assurant avec des persuasions bien positives que, si la révolution dans le pays s'augmentera, à l'occasion de la quelle les moyens de mes spéculations cesseront ; dans un cas pareil toute perte que je pourrais avoir sera adopté au compte de la trésorerie du pays ; comme le document qui m'a été donné alors par le gouvernement prouve authentiquement l'arrangement mentioné. Enfin, la révolte devenant de jour en jour plus signifiante, et les habitans généralement consternés se retirant au delà des frontières de la Moldavie, suivant l'exemple du Prince régnant lui même et des seigneurs ; et les contrées où se minaient les sels, c'est à dire les oknas, étant inondées par les troupes turques, et toutes mes sels envahis, — tant moi, que tous mes employés, abandonnant tout pour nous sauver la vie, nous nous sommes subtiement retirés en Bessarabie ; et de nouveau, j'ai présenté au Consul russe, qui se trouvait alors à la Carantine de Scouleni une supplique énonciative de mes dernières aventures ; et dans peu, voyant déjà l'exportation et la vente de mes propres sels envahis, au dehors des frontières de la Moldavie, j'ai eu recours aussi à S.E.M. le plénipotentiaire de la Bessarabie, Insoff, et je lui [ai] présenté une requête d'une manière détaillée selon toutes les circonstances, en le priant d'agir en conséquence pour que ma juste cause soit défendue. D'après les correspondances, donc, qui ont eu lieu entre son Exc. et le gouvernement rétabli alors en Moldavie (la quelle doit être conservée dans sa chancellerie) on verra qu'aucune satisfaction je n'ai pas reçu ; et principalement, excepté les sels envahis déjà à l'entrée des troupes turque en Moldavie par quelques individus, mais, depuis, tout le reste étant confisqué par le caïmakam de la Moldavie, Vogoridi, par son ordre même, a été et vendu, renversant de cette manière mon contrat, et vendant à une autre compagnie, comme toute l'opération du sel moldave, c'est-à-dire les oknas, aussi que tout l'appareil de chevaux et d'instruments qui m'appartenaient, avec quoi ils s'en servent jusque aujourd'hui encore ; — et moi, contre tout droit et justice, je reste entièrement ruiné souffrant une perte de 104 milles ducats de fond, et les intérêts jusqu'à 1822, quand tous mes comptes ont été examinés par les compagnies de cette spéculation, dont je fus l'organe, excepté ces autres prétentions qui me convient d'entamer encore ; ensuite de quoi j'ai présenté une pareille liste, tant à la chancellerie du plénipotentiaire de la Bessarabie, qu'au Consulat russe.

Enfin, après toutes mes requêtes adressées à M.M. le plénipotentier de la Bessarabie, et le Consul Pizani, pour que je puisse conquérir ma juste cause, ils n'ont que fait leur représentation au Ministère de Petersbourg.

Mais, maintenant, supposant d'après le départ de son Exc. à Constantinople, et des messieurs les Consuls en Moldavie et Walachie, tous les différends entre la Russie et la Turquie apaisés, et jugeant à propos le temps pour que cette affaire soit traitée, j'ai recours avec le plus profond respect à son exc., en le suppliant, au nom de notre très puissant Empereur, de prendre en considération l'injustice inouïe et incomparable qu'on vient de me causer, et d'après les mesures convenables à de pareilles occasions, d'agir en conséquence, pour que je puisse être satisfait et dédommagé, tant moi-même, que tous les autres compagnons et créanciers, qui ont emprunté avec de considérables sommes notre société.

Exc[ellence] ! Ma cause, d'après ce que j'ai eu l'honneur de vous faire le détail, vient d'être suffisamment éclaircie, pour que vous vous aperceviez qu'elle n'a rien de commun avec les circonstances de la révolution arrivée en Moldavie:

1-ment, parce que j'ai acheté le dit ci-devant trafique de sels à bonne foi et formellement du Prince régnant en Moldavie, désigné par l'autorité othomane;

2-do, que les revenus de ce sel étant profit personnel de la caisse du Prince lui-même, naturellement donc ils me sont engagés, d'après le document que le Prince m'en a donné, pour ma sécurité, au mois de mars, à la suite, de la révolution; et doivent être à ma disposition jusqu'à ce que je serai complètement dédommagé; et

3-tio, puisque son Exc. M. le général Insoff, plénipotentier de la Bessarabie, en a averti le gouvernement de la Moldavie, que le trafique du sel et tout son appareil, légitimement m'appartient, en lui envoyant aussi une copie de mon contrat conclu avec le Prince, et autres documents, et le gouvernement moldave, de contraire, franchissant la bonne foi de tous ces documents, a osé vendre à une autre Compagnie tout le trafique du sel [ainsi] que tout mon propre appareil pour la spéculation mentionnée, et tous les sels que j'avais achetés de l'ancienne Compagnie, et ceux que j'avais déjà minnés à mes frais.

Arh. St. Buc., Fondul Rosetti-Roznovanu, A. N., CCLVII/30. Orig. franc., fără dată și semnătură.

[1823]

Jalba țăranilor din satul Tomșani (Vâlcea) împotriva a trei arendași greci cărora turcii le-au luat nouă catîri, iar ei cer locuitorilor 12 000 taleri despăgubire.

Prea înălțate doamne,

Cu lacrimi ferbinți jăluim înălțimii tale noi preoții i lăcutorii, fiindcă ne aflăm cu șaderea sub poala muntelui între niște pietre săci pă moșia sfintei

mănăstiri Căluu, am avut arendaș trei greci anume Tănasiu i Todor i Dumitru și cînd s-au făcut zavera s-au dus cîte trei la¹ sulgeru Tudor și au venit cu carte ca să facă 500 de panduri și unu umbla cu oastea lui Iamandi și unu era chelar la Iamandi. Și venind turcii împărătești au cercetat pe toți apostatații și venind în satul nostru Tumșani dumnealui ispravnicu Bălteanu cu dumnealui gi...² gibașa ale dumnealui sălistieru³ și dovedindu-se cu adevărat că au fost între apostatați, le-au loat nouă catiri. Și acum după pîra lui ne-am pomenit cu cinstită poruncă de la dumnealui căimăcamu și cere într-acea jalbă ca să-i plătim noi satu acei 9 catiri cu taleri 12 000 mie. Și luundu-ne cu slujitori ne-au luat la cinstitu ispravnicat și în fațe șezînd cu numiții nu și-au aflat nici o dreptate. Acum, văzînd că nu folosește, zice că ori ne ia cu călărașii să ne ducă la cinstitul divan al Craiovei și noi ne stingem cu cheltuiala și rămînem muritori de foame. Din pricina lui noao ni s-au loat buți cu rachiu și bucate și finul și le-au dos⁴ de le-au mîncat cu tovarășii lor și noi am rămas numai cu trupurile și nu ne-a mai întors nimenea nimic. Cu păcat va fi, luminate doamne, luundu-i turcii acele catire să ne apuce pã noi să dăm taleri 12000 mie, și noi nu sîntem nimic vinovați.

Ferbinte ne rugăm înălțimii tale să fie luminată poruncă cătră dumnealui caimacamu Craiovii să ne cerceteze cu numiții și să ne despăgubească de cheltuiala și de agonisala cîmpului și să te milostivești a ni să rădica acești greci de pã satu nostru, că noi cu pîrile lor numite nu mai putem trăi. Iar neodihnindu-ne vreo parte să fim sorociți la luminatu divan.

Ai înălțimii tale robi,

Noi preoții i megiașii ot satu Tumșani sud Vilcea, eu popa Dinu adeverez, eu popa Enea adeverez, eu Duță sin Ancuții adeverez, eu Dinu Armași adeverez, eu Ion Gavrilă adeverez, eu Gheorghe sin diiaconu adeverez, eu Iișn Modruzu adeverez, eu Drăghici Modruzu adeverez, eu Nicule Chivăran adeverez, eu Ionițe sin Radu adeverez, eu Niculae sin Pătru adeverez, eu Ion sin Hera adeverez, eu Dumitru sin Herea adeverez, eu Dumitru Gudea adeverez, eu Gheorghe Gudea adeverez, eu Gligore Rîpeanu adeverez, eu Gheorghe Murgu adeverez, eu Dina sin Scanca adeverez, eu Gligore al Sandii adeverez, eu Ion Târlea adeverez, eu Gheorghe Rîpeanu adeverez.

Arh. St. Rîmnicul-Vilcea, doc. XIII/48. Orig. rom.

¹ Scris deasupra rîndului: « cu dumnealui...plășii ».

² Indescifrabil.

³ Corect: silictaru.

⁴ Corect: dus.

Iași, 20 februarie 1824

Anaforaua divanului Moldovei către domn pentru anularea dobânzilor din anii 1821 și 1822 la sumele împrumutate înainte de răscoală, iar debitorii să fie păsuiți pe încă zece ani.

Pre înalțate doamne !

După tînguitoare jalobă, ci încă din anul trecut au înfătoșat către înălțime ta toți de obște, acei ce să află căzuți supt datorii de bani, cu punere înainte înălțimii tale, prin plecată rugăminte, ca cu milostivire să se facă o socotință chibzuită spre a să cruța despre căderea și stîngire stării lor ci-i îngrozește și a să hotărî o legiuită urmare în plata sineturilor de galbini, rîdicîndu-li-să și dare de dobînzi pe vreme turburărilor, cînd fieștecine, lepădat de tot felul de neguțatorie și de tot felul de alișveriș, au căutat a să depărta de la casa și averea sa, hotărîndu-li-să cu milostivire și o păsuire cu vedele în plata datoriiilor lor, pentru ca nu cu silnicie vînzîndu-li-să averile fără preț, să se darne stările fieștecăruia, pătîmind din pricina aceasta un obștesc mofluzlic întru politiceasca petrecire a vieții lor și rămîind în stare ticăloase și vrednică de milă.

Care jalobă, prin buiuruliul înălțimii tale din 8 april a anului trecut să poruncește ca, fiind cuprinsul jalobii cu cerere pentru obștesc folos, prin obștească adunare să facem căzuta punere la cale, înștiințînd prin anafora pe înălțime ta.

Întru urmare aciași luminate porunci, după multă luptă a socotințelor noastre cu chibzuire chipului încuviințat spre a să pune la cale cerere îndatoriiilor spre cruțare căderii stării lor și după îndestulă cugetare a politiceștilor pe dinafară înbinări a acestui pămînt cu interesurile neamurilor megieșite și prelungindu-să vreme ca să dăm în scris socotința noastră prin anafora, siliți au fost mulți din îndatoriți a năzui cu tînguire cătră înălțime ta, arătînd nenorocitele lor întîmplări dintru care au agiuns la stare de neputință de a pute acum plăti datoriiile lor cătră creditor, rugîndu-să ca să fie puși la cale să plătească cu vadele creditorilor pentru ca să nu vie la de istov stîngere. Și înălțime ta, prin cercetare încredințîndu-te că cu adevărat din nenorocitele întîmplări ce au pătimit, au agiuns la stare de a nu pute plăti acum creditorilor după datoria omenirii, cu milostivire privind cătră dînșii, ai poruncit de li s-au pus vadele păsuitoare despre creditor, pentru ca să nu li să vîndă averile făr' de preț și să se darne stare lor. Căci dacă nu s-ar fi întîmplat acele nenorocite peristasuri, ei ar fi urmat a plăti creditorilor și s-ar fi ușurat de sarcina datoriei prin urmarea alișverișului și a neguțatoriei. Precum asemenea și alți mulți din cei căzuți supt datorii în multe rînduri prin multe jalobe au năzuit cătră înălțime ta, făcînd asemenea cerere ca să fie puși la cale. Și înălțime ta ai adaos a ne porunci de multe ori prin viu grai ca prin obștesc sfat întru socotința binelui obștesc să facem căzuta punere la cale pentru toți de obște acei ce să află supuși

supt datorii. Căroră mai virtos cu asupra măsură li s-au împovorat sarcina datoriilor din pricina suirii galbinilor și din nelegiuitele dobânzi și nepriimite de prăvili provizii, adecă roșfeturi. Și acum din nenorocitele peristasuri a tulburărilor au agiuns la deznădăjduire, văzindu-să pre sine întru desăvîrșită neputință de a pute plăti împovorata sarcină a datoriilor lor, decit numai cu de istov dărmare stării lor.

Deci noi, slugile mării tale, socotind și cugetînd cele ce privesc către binele obșteșc și cătră cruțare fieștecăruia din nenorociții noștri patrioți spre mîntuire din cădere stării lor cei politicești, privind cătră obșteasca jalobă ce au dat împovorații cu datorii, ne-am periorisit numai întru aceea ci este în putința noastră pentru supușii ocîrmuirii, a căroră pricini razimă în hotărîre puterii stăpînitoare, și de cuviință socotim, asupra cererii ca să să hotărască legiuire urmării, mai întîi în plata sineturilor cuprinzetoare în galbini, pentru că cu adevărat din pricina suirii galbinilor este vederată cădere și stîngere stării lor. Căci lăsînd celelalte suiri a cursului galbinilor, ci încă de la anul 1792, cînd să afla cursul galbănelui de 5 pol lei, de atunce pînă la anul 1817 s-au suit pînă la 14 lei, iar apoi, acum în urmă, în curgere de 6 ani trecuți, s-au suit pînă la 20 lei. Și pentru că mai toți creditorii au silit pe îndatoriții lor a le da sineturi în galbini, carii din nevoia și trebuința ce-au avut de bani, s-au supus îndatoririi, dînd zapis în galbini. La care această, dacă să va găsi cu cale de către înălțime ta să se hotărască, ca să se plătească datoriile după cursul prețului galbinilor ci să politice în vreme împrumutării, pentru că moneda curgătoare a țării noastre, leul, precum au fost mai nainte cursul lui de 40 parale, asemenea și acum să politicește. Precum și în Austria sînt banii convenției sau sorocoveții; și în Gallia francurile în argint și în alte locuri, talerii iarăși în argint.

Și eu acest cuvînt socotim de cuviință ca împrumutătorii să-și priimască prețul cel din lăuntru ce au avut galbănel în vremea împrumutării.

Care hotărîre socotim că este după tot cuvîntul, pentru că să razimă pe temeiul politiceștilor dreptăți. Căci tot cîștigul care covîrșăște întru împrumutări de bani, peste legiuita dobîndă și capitalul împrumutării nu este priimit de pravilă. Și pentru aceasta mai ales socotim ca să se legiuiască să nu să mai facă sineturi în galbini fără' arătare cursului lor și a sumii capitalului în lei, a căroră cel din lăuntru preț, fără' prefacere, au urmat și urmează 40 de parale. Mai ales pentru că am văzut că din pricina nesățioaselor interesuri a împrumutătorilor multe stări a multor patrioți s-au dărmat. Și hotărîre ce să va da, fiindcă este întemeiată în putere politiceștilor dreptăți, căci, precum am arătat mai sus, tot cîștigul care covîrșăște piste ceale ce sînt legiuite prin pravilă întru interesurile împrumutărilor de bani nu este priimit, precum să arată prin paragrafurile 1331, 1335, 1340, 1341 și 1342. Și pentru aceasta să se dea înadins obștească poruncă, ca întru toate să se urmeze după aceleași hotărîri a pravililor, fără' ce mai mică trecire cu viderea împotriva celor ce vor păși piste hotărîrea lor. Ci mai virtos, cu toată asprimea legiuită prin paragrafurile 1344, 1345 și

1346, că aceasta privește cătră binele obștesc care dă viață tuturor lucrărilor a politiceștii petreteri între oameni.

Al doile, dacă să va socoti cu cale de cătră înălțime ta să se ridice și dobînda anilor nenorocirii pe vreme turburărilor, cînd fieștecine, lepădat de tot felul de neguțătorie, silit au fost a-și părăsi casa și avere sa și a să depărta, hotărîndu-să de cătră înălțime ta ca de la începere nenorocitelor întîmplări de la 22 februar 1821, în curgere de doi ani, îndatoritii nici o dobîndă să nu plătească spre a să cruța binele obștesc.

Al triile, pentru păsuire în vadele spre a plăti îndatoritii creditorilor lor, ca să nu să dărme stările fieștecăruia, vînzîndu-să cu silnicie, făr' de preț, averile lor, și la aceasta secotim de cuviință, ca după împregiurările și stările îndatoritilor, să li să sloboadă vadele de șasă ani sau de zece ani, de va cere trebuința.

Apoi și pentru acei ce au fost siliți în vremea împrumutării spre a adaogi în zapisile ce au dat creditorilor lor pe lîngă suma datoriei și nelegiuite provizii, adecă rușfeturi, cum și dobînzi nepriimite de pravilă, iarăși după hotărîre, prin paragrafurile mai sus arătate, să nu să ție, nici întru o samă.

Întru acest chip socotim cu cale și cu dreptate, iar hotărîre ce desăvîrșită rămîne la înalta înțelepciune înălțimii tale.

1824 februarie 20

A înălțimii tale smerit cătră d[umne]zeu rugătoriu

Veniamin, mitropolit Moldovei

Plecați slugi:

Costandin Balș, logofăt, Costandin Catargi vel logofăt, Andronachi Donici vel logofăt, Iordache Miclescu vel vornic, Grigore Cant[acu]z[jino] vel vistier, Costandin Crupenschi vornic, Lascarachi Sturza vel postelnic, Iordachi Paladi vel vornic, Constantin Canta hatman, Ștefan Catargiu vel vornic, Vasili Hurmuz[achi] paharnic, Paladi vornic, Ioan Tăutul vornic, Ștefan Roset vornic, . . . ¹ Grigorie Codreanu spătar, Ioan Duca spătar, Mihalachi Pascal ban, Alex. Mile[?] postelnic, Neculai Dimachi, Grigoraș spatar, Alexandru Balș spatar, Gheorghii Holban, Bubuș spatar, Costache Stavăr [?] spatar, Costandin Burghel spatar, C. Vicol [?] spatar, Chirica Stamate ban, Ioan vel postelnic, [?] Enacachi Gherghel sardar, Teoder Vîrnăv [?] stolnic, Ioan Movila stolnic, Grigori Tomiță stolnic.

[Pe ultima pagină, sus:] Anafora a se cumpăni.

Acad. R.P.R., doc. LXXIII/226. Orig. rom.

¹ Semnături indescifrabile.

20 martie 1824

Clăcașii din satul Fișcălia (Olt) sînt constrînși să cedeze bisericii Crețulescu moara construită de ei « în vremea zaverii... în silnicie și fără știrea » bisericii, stăpîna moșiei.

Zapisul nostru celor mai jos iscăliți din satul Fișcălia. Fiindcă în vremea zaverii, adecă a răvlidirii ¹ vremii, șezători fiind pe moșia Plăvicenii din sud Olt, ce este moșie a bisericii Crețulescului din București, în silnicie și făr' de știrea stăpînului moșii ne-am fost apucat de am făcut o morișcă pe apa Siiului, ce trece prin moșie, de care aflîndu preaosfinția sa nu ne-au îngăduit nici într-un chip ca să o stăpînim, fiind făcută făr' de știre și făr' de așezămînt. Așadar noi cunoscîndu-ne greșala am dăruit-o de a noastră bună voie danie bisericii sfinților arhangheli ca să o stăpînească în veci dispre noi și dispre copiii noștri.

Și spre încredințare de bună danie am iscălit punîndu-ne și degetele în locu de pecete, împreună și alte obraze mărturie.

1824, mart 20.

Eu Stan Mozacu

Eu Ilie Bratu

Eu Dumitrașcu

Eu Barbu Bratu

Eu Stoian

Eu Ilie sin Ștefan

Eu Preda Unchiașu

Eu Gherghe

Eu Mihai Negrilă

Eu Dan sin Ștefan

Eu Stan Durac

Eu Stan pîrcălabu și tot

satu martori

Și am scris eu popa Florea și martor.

[Mențiunea:] « Zapisul și dania morișcii de la Fășcălie »

Acad. R.P.R., doc. DXCIV/171. Orig. rom.

[Martie 1824]

Știri din vremea răscoalei despre răzburarea unor moșneni panduri din Albeni (Gorj) asupra fostului zapciu, care i-a jefuit.

Prea cinstite dumneata biv vel logofete.

Cu lacrimi fierbinți jăluiesc milostivirii dumitale să avcm dreptate cu un Gheorghe Covercă i Barbu Jimblariu i Ioan Bălțoi ot Albeni, moșneni sud Gorj, că mai dinaintea rebelii, aflîndu-să zapciu la plasa noastră un vistieriu, Lăudat, în care vreme a zapcealicului său, prădînd pă mulți din lăcutorii plășii cu felurimi de prăzi și gloabe, între care s-au prădat și numiții de mai

¹ Corect: răzvrătiții.

sus, pă urmă făcîndu-să răzvrătire și arădicîndu-să apostatați, s-au dat și acești de mai sus numiți de s-au făcut panduri la căpitanul Măgher din sud Gorj. Carii, avînd pizmă din pricina gloabelor ce le luoașă, pă numitul vistier, cum l-au văzut că au trecut în țara nemțească, s-au pus numiții și au mers la casa sa și i-au luat niște lucruri, adică vite, rîmători și altele, drept gloaba ce le luoașe cînd erea zapciu. Așă vîzînd și noi, am mers și am luat un cal de la numitul vistier socotînd că să ne despăgubim de ceea ce ne globise, care cal pă urmă ne-am pomenit tot cu mai sus numiții că au venit și ni l-au luat din mîină, ducîndu-l la numitul Măgher. Pă urmă viind oștirea împărătească, ne-am pomenit cu un mumbașir trimis de la numitul vistier. Și după ce că ne-au luat talcri 60, treapăd cu zăciuală, apoi ne-au luat și ne-au dus la Tîrgu Jiului și acolo dîndu-ne țpe mîinile turcilor, ne-au închis în pușcărie, vrînd din ceas în ceas să ne taie. Și de mare nevoie și frică să nu ne pierdem capetele, ne-au făcut de i-am dat zapis pă talcri 215, prețu acelu cal, ca să-l plătim noi. Din care bani, i-am și dat talcri 140. Și acum au trimis mumbașir de la cinstitului isprăvnicat și ne-au luat 8 capete de vaci mari, și pă cei de mai sus numiți ce au luat calu nu îi apucă de cal. Și fiîndcă noi, la înfățișarea ce am avut pentru această pricină înaintea dumnealui clucer Dinchiu Arion Brăiloiu, ispravnic ce să afla în anu trecut, cu numitul vistier și căpitan Măgheru, s-au îndatorat și s-au învoit Măgheru, că va da calu, el, numitului vistier, ca unu ce la el s-au adus; după care înfățișare nu ne-am luat nici un înscris, fiînd coprinși de mare frică. Și acum este păcat să plătim numai noi calu, ci fierbinte ne rugăm dumitale să fie cinstită poruncă către numiții de mai sus a plăti ei calu numitului vistier, și noi să ne despăgubim de ceea ce ni s-au luat, rămîînd în pace. Sau de nu... ¹

Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Gorj 1310, f. 84—84 v.

138

22 august 1824

*Date despre Stoian Inge arnăutul din Iași, care în 1821 a recrutat
volintiri pentru răscoală și a pierit în lupta de la Sculeni.*

[Petrahe Bene vornic de poartă arată că obiectul cercetării este casa cumpărată de Săndulachi, dar care în vara lui 1820 fusese cumpărată de către Stoian Inge arnăutul].

.....
Însă nu să știi di au dat în urmă numitul arnăut, ori soția sa, și acei patru suti lei rămași din tocmala vînzării, sau di nu i-au dat, căci pină a nu să plini ace vade [la sfîntul Gheorghe 1821, aprilie 23], numitul arnăut s-au făcut

¹ Loc alb.

başa piste câţiva volintiri adunaţi de dînsul, şi împreună cu supuşii săi volintiri, făţiş au prădat avere numitului Mehmet şi au adus-o la casa lui. Şi după ce au făcut meremeturi ci au trebuit la această casă, apoi numitul arnăut pi soţia sa au siguripsit-o piste Prut, împreună cu avuturi a sali cîştigati şi din prădăciuni. Şi el mai în urmă, războindu-să cu oştenii turci la Sculeni, ar fi perit. Dar numita Catrina vînzătoare locului şi a casii, împreună cu ginirile ei Cozma Ieni, au fost cu aşzări la Gălaţi şi nu să ştii di au scăpat cu viaţă din bătălia şi ardire ci au fost la Gălaţi, că decînd acest loc cu casa ci esti pe dînsul s-au dat supt stăpînire numitului Mehmet pentru prădăciunile ci i-au făcut numitul arnăut, cum adiveriază carte de la comitet din 1821 octomvrie 26 şi o ţidulă de la devan iarăşi din aţel anu noemvrie 2, şi mai ales în curgiri piste doi ani ci s-au strigat locul cu casa în mezat nu s-au arătat nimine pînă acum cu vreun fel de pricinuirii împotriva mezatului sau a vînzării.

.....
Şi în sfîrşit cum am aflat nu lipsăsc a înştiinţa cinstitii mării logofeţii.
1824, avgust 22

Petrache Bene vornic di poartă. S-au însămnat şi palma stînjănului¹.

Acad. R.P.R., doc. CXXXV/280. Orig. rom.

139

10 septembrie 1824

În vremea răscoalei, răsculaţii au spart ocna şi au eliberat pe deţinuţi.

De la depertamentul cremenaleon.

Cu porunca cinstitei căimăcămii s-au dat în cercetarea judecăţii depertamentului Iordache Fîrtat de la satu Dozăştii, sud Vîlcea, carele s-au trimis de către dumnealor boierii ispravnici ai acelui judeţ, cu înştiinţare către cinstita căimăcămie şi tacir din partea polcovnicului de judeţ, Gheorghe Bonciu, că el împreună cu 7 tovaroşi ai săi: Radu Forţan ot Popoveni, sud Dolj, i Dinu ţiganu ot satu Mierea i Ion Carabet ţigan vătaf ai dumnealui stolnicului Costandin Zătreaanu i Nicolae sărdaru i Ion crucer brat ego din sud Gorj i Vasile ot satu Purcelanii tot din sud Gorj şi Nicola Haita ot Calafat, în leat 1821, tilhăreşte au călcat pă Matei Fîrtat, tot de la Dozăşti, pe care căznindu-l

¹ Datele de mai sus sînt confirmate şi într-o jalbă a văduvei căpitanului Inge, din 30 noiembrie 1829, care spune, printre altele, că «întemeindu-se şi răzvrătirea volintirilor, au pierit prin tăiere, la Prut, şi soţul meu, căpitan Inge» (Acad. R.P.R., doc. CXXXV/202. Orig. rom.). Este vorba de cunoscutul haiduc bulgar Stoian Inge, venit în Moldova din 1806. Datele despre el se completează şi de alte cîteva documente (Acelaşi pachet, doc. 215, 237, 267, 268, 270 şi 275).

și arzându-l cu foc pă el, pă nevastă și copiii săi, i-au jăfuit cu bani și alte multe lucruri. Cum și astă iarnă tot numitu Iordache, singur au săvîrșit multe călcări și prăzi lăcuiitorilor din partea locului, pentru care, fiindcă ceilalți 7 tovaroși ai lui Iordache, ce să arată mai sus, nu s-au prins ca să fie de față la cercetare cu dînsul.

După arătarea ce am făcut prin anaforoa către cinstita căimăcămie, spre a să prinde și aceia să să aducă la judecată, s-au și orînduit mumbașirii armășii cu porunca cinstitei căimăcămii, și din toți au adus numai pă Radu Forțan ot Popoveni, iar pă ceilalți 6 nu i-au putut prinde. Și acești 2: Iordache Firtat și Radu Forțan, puindu-să față la judecată cu Matei Firtat, jăfuitul, mai întîi Iordache au făcut arătare, că el fiind în pedeapsa ocnei pentru vină de fur, nepărăsit în leat 1821, spărgîndu-să ocna de către căpeteniile apostatilor, pe lîngă alți vinovați ce au fost în ocna, au scăpat și el cu Radu Forțan și cu ceilanți 6 inși de mai sus numiți, carii să afla și ei tot în pedeapsa ocnei. S-au întovăroșit cîte opt și prin știința și îndemnarea lui, în duminica paștilor, noaptea, spre luni, au călcat pă numitu Matei Firtat.

[Urmează o expunere lungă și amănunțită despre faptele săvîrșite de pîrîți, printre care și spargerea pivniței « unui Gheorghe Lungu, boierinaș de neam ot Dăești... din care pivniță s-au luat peste taleri 1500».

Se face apoi cercetare și lui Radu Forțan, tovarășul lui Iordache Firtat, care a declarat:]

Au făcut arătare că și el aflîndu-să în pedeapsa ocnei pentru vină de fur nepărăsit și pentru omorîrea unui David ot Lăcrița, au șăzut 9 ani pînă în vremea apostasiei, cînd atunci, spărgîndu-să ocna, zice că l-au povățuit numitu Iordache să meargă ca să calce pă Matei Firtat...¹ după a căruia povățuire înșelîndu-să și neștiind la ce căpătii o să iasă turburarea apostasii, vîzînd și el că într-acea vreme să jăfuia om pă om, au mers cu Iordache și cu alți 6 inși.

[Urmează amănunte despre comportarea pîrîților.]

1824 septembrie 10

[Semnează:] Costandin Poenaru, Petre Stăncescu, Dușitrache Poenaru.

Arh. St. Buc., Condica departamentului criminalion Craiova, 905, f. 119 v—121

22 decembrie 1824

Averea rămasă de pe urma lui Tudor Vladimirescu.

Înscmnare dă avutu răposatului slugerului Teodor Vlădimirescu
4 000 (groși) = Via cu pivnița dă zid și casă deasupra și un grajdu
cu șopron iarăși dă zid
și cu cîtva pomet ce are înprejur, în poporul Poiana Hoțescă.

¹ Punctele de suspensie sînt ale noastre.

300 (groși) = Morisică pă apa Pleșuva cu o piatră.

— Vad dă moară cu cîțva loc împrejur, pă moșia Severinului este pierdut.

— Casa morii cu pietre vechi care fiind pusă în silnicie și pricinuitoare de stricăciune celor mai vechi mori, după jălbile ce au dat oroșanii, s-au hotărît a să strica.

— Cîrciumă ipac pentru lăcuința morarului.

— 25 stînjăni dă moșie. Aceștia sînt în pricină și judecată cu unii din moșnenii ot Severin.

500 (groși) = 4 locuri de casă, slobode, într-o mahala dă ale Cernețului.

1 500 (groși) = Casă dă zid, cu grajdu ipac i loc dă grădină din Cerneț.

1824, dechemvrie 22¹

Grigore Mavrodolu²

N. I. Simache, Cum vedeau boierii răscoala poporului... Publicat în *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 77. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

A N E X A 1

la documentul nr. 140

Către cinstita logofeție cca mare a țării de sus de la ispravnicii Gorjului.

După luminată porunca prea înălțatului nostru domn ce ni s-au trimis poruncitoare ca să facem cercetare de avutul și rudele ce va avea Teodor Vlădimirescu într-acest județ.

Întocmai următori fiind, am făcut cu denandinsul cercetare și fiindcă Vlădimirescu avuturile și le-au avut în plaiu Cloșani din sud Mehedinți, aici s-au găsit numai ale frățini-său, vistiernicul Papa, care le arătăm mai jos pe anume fieșcare lucru. Iară rude s-au găsit acestea, adecă Bălașa, soția Papii cu un copil mic și Dina, vădುವă, sora lui Teodor, cu 2 copii și o fată, al căreia avut iarăși să arată mai jos.

Ci după luminată porunca mării sale lui vodă nu lipsirăm a înștiința cinstita logofeție, rugîndu-ne a ne învrednici cu cinstit răspuns.

1824, dechemvrie 30

N. I. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 75. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

A N E X A 2

la documentul nr. 140

Către cinstita logofeție cea mare de la ispravnicul Mehedințului.

După luminata poruncă, embereclisim cinstitei logofeții prea plecata înștiințare către mării sa vodă, prea înălțatul nostru domn, cum și foaie de tot avutul slugerului Teodor Vlădimirescu, de a căror primire ne rugăm cinstitei logofeții a ni să trimită răspuns.

1824 dechemvrie 22

Grigore Mavrodolu

N. I. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 73. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

¹ O altă foaie scrisă de același, fără prețuirea în bani (*Din activitatea muzeelor noastre*, p. 74).

² Semnătură cu litere grecești.

Prea înălțate doamne !

Luminată porunca mării tale poruncitoare ca să facem catagrafia atît de avutul mortului slugerului Teodor Vlădimirescu, cît și de rudele ce va fi avînd într-acest județ, cu multă plecăciune primindu-o, am și făcut urmare întocmai și iată s-a trimis chivernisită foaie de tot avutul său supt iscăliturile noastre. Iar rudenii într-acest județ nu are, fiindcă de neamul său au fost din județul Gorjului, unde ne-am înștiințat că are și rudenii.

Pentru care după supusa și netăgăduita datorie nu lipsirăm cu multă plecare a înștiința iar anii mării tale fie de la domnul dumnezeu mulți și fericiți.

Ai mării sale prea plecate slugi

N. I. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 73. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

141

[30 decembrie 1824]

Averea rămasă de pe urma lui Papa Vladimirescu, fratele lui Tudor.

Avuturile vistiernicului Papa, fratele lui Teodor care să stăpînește de Bălașa, soția Papii.

stînjini moșie

120 — cumpărați de la Staicu Suțul.

90 — cumpărați de la Matei al Mîndruțai.

152 — cumpărați de la Ivan Slavu.

10 — cumpărați de la Popa Mihai.

60 — cumpărați de la Mihai Nicoară, înfundat în lung și în lat ;

o vie de 60 rînduri pă moșie străină ;

o pivniță cu șoprun, în deal la vie ;

o casă, în sat, șindrilită ;

un pătul, șindrilit, în șasă fuse ;

un șoprun ipac.

Avutul Dinii, sorii lui Teodor și a Papii.

un pomet cu prune pă moșia frățini-șău Papii i pă a lui Dobromir Cumpănaș.

o vacă cu vițal i un mînzat.

N. I. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 76. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

30 august 1825

Divanul Țării Românești arată cum a decurs în 1821 devastarea moșiei Fulga (Saac), proprietatea domnului, de către locuitorii de acolo și din alte sate.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca mării tale ce s-au dat către dumnealor boierii ispravnici de la sud Saac și de la sud Ialomița, la anafora noastră ce am făcut-o de la 9 ale trecutei luni, iulie în dosul jălbii serdarului Vasilache Voinescul, epistatul casii mării tale, pentru lăcuiorii ce s-au îndârjit în vremea trecutei răzvrătiri de au prăpădit casile i heleșteul și pădurea de la moșia mării tale Fulga din sud Saac, ca să se cerceteze de dumnealor boierii ispravnici ai acestor județe: ce pagubă, dă ce preț, s-au pricinuit la acea moșie și de către cine anume dintr-acei lăcuiori, și apoi cu înștiințare să-i ia mumbașirul ce se va orîndui dintr-aceia cîte liude doi-trei, carii vor fi mai de frunte lăcuiori, și să-i aducă aici a se pedepsi și a se osîndi la plata acelor pagube.

Mergînd orînduîtu mumbașir la fața locului, s-au întors acum cu înștiințare către măriia ta de la dumnealor boierii ispravnici ai sud Saac, scrisă de la 18 ale următorului august, coprinzătoare că au orînduit pă pitarul Alcesandru Căplescul de au făcut cercetare. Și prin înștiințarea sa în foaia ce au trimis-o, au arătat că toate pagubile, cu prețul fieșcăruia lucru, s-au dovedit în sumă de tl. 13 332. Iar din lăcuiorii satului Fulga, nedovedindu-se cei ce au fost uniți cu ceilalți lăcuiori ai satelor din sud Ialomița, de au făcut acele pagube, nu au știut dumnealor pă cine să dea în mîna mumbașirului să-i aducă aici, decît 6 marturi de la Fulga, anume: diacon Dumitru și Dobre mazilu, i Leul pogonarul i Marin dulgherul i Gheorghe jugănarul și un Marin Pufulie, ce sînt însemnați în foaia prețuirii lucrurilor de către pitarul Căplescul. Au arătat că un popa Ion ot Cioci, dimpreună cu 2 feciori ai lui i cu lăcuiori de acolo au fost cei dintîi la tăierea pădurilor precum și satele du prin prejur, însă: Cioara, Crunții, i Andoșăștii, i Chelșoia și Mețeleu, iar căpitanul de la Ciochină, cu popa de acolo, i cu Stan Roșul, nașul lui Ioan, și cu tot satul lor i cu un ceauș Dumitru de slujitori au fost la vînarea heleșteului i tăierea năvodului i stricăciunea caselor.

Iar dumnealor boierii ispravnici de la sud Ialomița, prin înștiințarea dumnealor, ce au adus-o tot orînduitul mumbașir, zice cum că Marin dulgherul i Gheorghe jugănarul, lăcuiorii de la Fulga, arătîndu-se la acel ispravnicat cu știință de cele urmate într-aceea vreme; după a căroră arătare au adus de la satu Slujitorii pă pîrcălabul ce au fost pă vremea aceea, cu doi din fruntași, i pă ceauș Dumitru de catanile căpitanii Grindul Făgărașului, ce anume s-au cerut de dînșii, i pă pîrcălabu de la Grindul Făgărașului, ce au fost tot într-aceea vreme cu doi din fruntași, i pă pîrcălabul cu cîte doi fruntași

ot Cotorca de Sus și Cotorca de Jos, după arătarea vistierului Alecu, ce au fost epistat la moșia Fulga. Și înfățișându-se la isprăvnicat cu toții, au zis marturii că Cotorcile n-au făcut nici o stricăciune, și s-au slobozit. Iar pentru celelalte două sate, au arătat că flăcăii lor și cu fetele făcea hori sus în case, aducînd vinuri cu fedeleașile și tăind canaturile ușilor de le făcea fundături la carăle lor, băgînd și vitele prin case, tăind și lemne din pădure, cît le-au fost voia, precum și un năvod l-au stricat. La care toate acestea au tăgăduit pîrcălabii cu sătenii, lepădîndu-se că n-au fost ei. Si cunoscînd marturii dintr-înșii, i-au pus isprăvnicatul la popreală.

Si mai zicînd marturii să se aducă pîrcălabii ot Cioara și ot satul Ciocile, cu cîte doi iarăși din fruntași, cu cuvînt că și aceia au făcut stricăciuni, au plecat apoi la sud Saac. Si așa au trimis dumnealor la satul Cioara de au adus pã trei din fruntași; fiindcă pîrcălabul dintr-aceia vreme au murit, iar satul Ciocile, fiind în sud Slam Rîmnice, n-au putut face nici o urmare. Si cu întoarcerea mumbașirului au făcut teslim în mîna lui pã liude 10, însă: Ioniță Gorgan pîrcălabul i Ion Buzurdan, catana, i Marin Dan i Dumitru, ceaușul de catane din satul Slujitorii, i pã Neagul pîrcălabul, i pã Dobre sin Mihaiu i pã Răducan Preda ot Grindul Făgărașului i pã Mușat Umflăoie i pã Dobre Vulpe i pã Dinul Cloșcă de la satul Cioara. Arătînd însă isprăvnicatul că, cînd s-au adus oamenii de la satul Cioara, marturii nu s-au aflat acolo, ca să stea față cu dînșii.

După eare, înfățișîndu-se înaintea noastră numai liude nooă, căci unul dintr-înșii, anume Dobre Vulpe, ziseră că au fugit de la lăzăret, i-au întrebat pentru care pricină s-au obrăznicit să se facă acest fel de urmări la moșia Fulga? Sătenii de la Slujitori i de la Grindul Făgărașului au pricinuit iarăși că nu s-au urmat de dînșii unile ca acestea i decît Ioniță Gorgan zise cum că într-aceia vreme fiind și el băjănerit în părțile locului la alte sate și pierzînd un bou s-au întîlnit cu unul din marturi anume Marin dulgherul, spuîndu-i că lăcuiorii băjănari ce să află la Fulga, au început a face stricăciuni, rugîndu-l ca să vie să le vorbească a să trage dintr-acele urmări. Si lui frică fiindu-i, n-au putut să meargă ci ș-au căutat treaba sa. Între care acei lăcuiori au fost și un Radul cel Mare de la Cioci. Iar sătenii de la Cioara au tăgăduit că ei n-au fost strămutați de la satul lor nicăiri și nici că au mers pe la Fulga, într-aceia vreme aflîndu-se depărtați tocmai la baltă, avînd și gavaz al mării sale pașii de a nu să strămuta, după cum se poate deovedi această la fața locului.

Deci, fiindcă șase marturi de la satul Fulga au arătat la isprăvnicatul de la sud Ialomița pã liude șapte, patru din satul Slujitori și trei din satul Grindul Făgărașului, ce sînt arătați mai sus, că ei au fost cu alți băjănari la satul Fulga, unde au pricinuit stricăciunea caselor i a heleșteului i ruperea năvodului și tăierea pădurii, precum și popa Ion cu doi feciori ai lui de la Cioci, i acel Radu cel Mare, tot de acolo, iar cu sătenii de la Cioara, nu s-au înfățișat marturi, ca să vază de îi cunosc pã dînșii sau nu, de aceea pricinuirea ce o fac

cei doi de la satul Slujitorii i de la Grindul Făgăraşului, umblind să se apere că n-au fost ei acolo, rămîne deşertă şi fără nici un temei.

Şi fiindcă unii lăcutori ca aceştia, ce se pornesc de sine ca nişte vrăjmaşi la acest fel de întâmplări de vreme, pricinuind pagube stăpînilor de moşii, urmează nu numai a se pedepsi cu tîrgul şi cu ocna, ca nişte vrăjmaşi asupra patrioţilor lor, ci încă să se îndatoreze şi la plata acelor pagube, spre pilda şi altor asemenea lor următori, căci de la stăpînii moşiiilor niciodată lăcutorii n-au simţit vreo răutate, ci totdeauna ajutoare le-au făcut.

De aceea găsim cu cale, ca, pã de o parte, prin luminată porunca mării tale să se pedepsească acei lude şapte de la satul Slujitorii şi de la Grindul Făgăraşului, anume: Ioniţă Gorgan pîrcălabul, i Ion Buzurdan catana, i Marin Dan, i Dumitru ceauşul de catane, i Neagul pîrcălabul, i Dobre sin Mihaiu şi Răducanu Preda — cu bătaie la Tîrgul de Afară, în zioa ce se face tîrg, ca să fie în vederea obştii, spre a se părăsi fieşcare la orice întâmplări de vreme de acest fel de netrebnice fapte; şi pe de alta, să se orînduiască mumbaşir ca să ia de la satul Cioci şi pã acel popa Ion cu doi feciori ai săi, i pã acel Radul cel Mare de la Cioci să-i ducă la isprăvnicatul judeţului Saac, să-i înfăţişeze cu marturii de la Fulga; şi de se vor dovedi iarăşi vinovaţi, cu înştiinţarea isprăvnicatului să-i aducă aici. Şi, după cercetarea ce vom face şi noi, cu osebită anafora vom arăta mării tale ce pedeapsă li se cuvine a li se face şi acestora. Căci preoţii sînt datori să povăţuiască pã sătenii lor a nu se abate la urmări rele, iar nu să se facă cu dînşii tovarăşi, şi să-i inviteze spre fapte netrebnice. Si pentru paguba ce au pricinuit rămîne la milostivirea mării tale.

Iar acei doi lăcutori de la satul Cioara, anume: Muşat Umflăoaie i Dinul Cloşcă, căci Dobre Vulpe au fugit de la lăzăret, de vreme că dumnealor boierii ispravnici arată că nu s-au înfăţişat cu marturi spre a-i vedea de-i cunoaşte sau nu, şi ei dau prinsoare că se poate dovedi la faţa locului cum că satul lor nu s-au strămutat în vremea răzvrătirii, aflîndu-se cu depărtare tocmai la baltă, unde au avut şi gavaz orînduit de la măria sa paşa, spre pază a nu se strămuta, de aceea să rămîie slobozi făr'de a se supăra ca să meargă înapoi la casele lor.

Iar hotărîrea cea desăvîrşită rămîne a se face de către măriia ta.

1825, august 30

Constantin Bălăceanu vel ban, Teodor Văcărescu vel
dvornic, Iordache Golescu vel dvornic, Scarlat Grădişteanu
biv dvornic, Dimitrache Bibescu vel dvornic, vel logofăt¹.

[Rezoluţia:] Io Grigorie Dimitriu Ghica vvd i gospodar zembli vlahscoie.

De vreme ce aceşti liude şapte, ce sînt arătaţi pe anume într-această anafora a dumnealor veliţilor boieri, însă patru de la satul Slujitorii şi trei de la satul Grindul Făgăraşului, s-au dovedit învinovaţi într-această faptă, poruncim

¹ În text, « vel logofăt » este scris de două ori.

dumitale, epistatule al armășii, ca miine vineri să se bată în falangă cu cite una sută toiege în vileag, la Tîrgul de Afară, și apoi să se trimiță la osînda ocni; iar pe ceilalți doi, de la satul Cioara, anume: Mușat Umflăoaie i Dumitru Cloșcă, fiindcă nu s-au înfățișat cu marturi, spre a li se face cercetare, orînduim pe sluga domniei mele...¹ zapciu armășesc, ca luîndu-i de aici să-i ducă la isprăvnicatul din sud Saac, a-i face teslim, și apoi de acolo să meargă orînduitul mumbașir la sud, Slaam-Rîmnic, de unde prin ajutorul ispravnicilor ai județului ridicînd și pe acel popa Ioan, cu doi feciori ai săi, i pe Radul cel Mare de la satul Ciocile, să-i ducă în bună pază tot la isprăvnicatul din sud Saac, unde, aducîndu-se și acel Dobre Vulpe de la satul Cioara, ce au fugit de la lăzăret, să-i înfățișeze dumnealor ispravnici cu marturi de la Fulga, față fiind și orînduitul din partea casii; și făcînd cuviincioasa cercetare, de se vor dovedi vinovați, să-i ia orînduitul mumbașir cu cercetarea ispravnicilor și să-i aducă aici, în bună pază, pă toți cei vinovați. Iar împotriva, de nu se vor dovedi învinovați, să se înștiințeze domniei mele, așteptînd al doilea poruncă de urmare².

1825, septemvrie 3

Pecetea gospod.

Vel logofăt

Arh. Stat. Buc., Condica domnească 113, p. 134—137.

¹ Loc alb.

² Asemenea atacuri din partea locuitorilor asupra moșiiilor și conacelor boierești s-au produs în mai multe părți, atît în Țara Romînească cit și în Moldova. De multe ori ele au caracterul unor revolte locale.

Pe la mijlocul lunii iunie 1821, și după aceea, locuitorii din Constantinești au ars casele și scareturile lui Hagi Ianuș, stăpînul moșiei, și-au însușit calabalicurile și băutura, au spart pătulele, luînd porumbul, și au stricat stupii (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 410, doc. 4. Orig. grec.).

La Ianușești, moșia aceluiași, locuitorii au luat « în vremea răscoalei » 1127 ocale porumb (Același fond, pach. XLI, doc. 1. Orig. grec.).

Locuitorii din Merișani și alte sate din jud. Teleorman au devastat în vremea răscoalei casele slugerului Matei Păucescu. Ei dau declarație la 16 februarie 1823, arătînd că, după fuga stăpînului moșiei « ne mai gîndind de ale vremilor, ne-am întovărășit... care cu cară și care pe jos și, prinzînd pe paznicul dumnealui ce-l lăsase spre paza caselor, l-am legat unii din noi și așa am început a sparge la pivniță și alții a căra vin să puie prin cară. Și alții din noi am fărîmat casele, tăind ușile și ferestrele, surpînd și sobile. Și alții văzînd o butcă nouă i una veche în curtea dumnealui, le-au fărîmat cu topoarele, luînd fierul de la dinsele și punîndu-l prin cară. Alții au luat fiare du pă la ferestre și dup'în case pă unde o au găsit și, cu un cuvînt, fieșcare precît au putut nu s-au înștiinjenit întru nimic de a fi următor relexor sale porniri... »

Dintr-un alt document reiese că moșia Săceni a aceluiași a fost părăsită de clăcași în vremea răscoalei (Acad. R.P.R., doc. DXCII/151, 152, 195. Orig. rom.).

În mai 1826 sînt judecați locuitorii de pe moșia Slobozia (Vlașca) a căminarului Barbu Știrbei, pentru paguba pricinuită arendașului în 1821, prin nesupunerea lor la adeturile moșiei. După cum se arată în anafora, cînd arendașul a fugit în 1821, din cauza răzvrătirii « locuitorii

20 decembrie 1825

Anaforaua divanului Moldovei cu privire la opoziția față de domn în care se arată și măsurile ce au fost luate pentru lichidarea urmărilor «apostasiei».

Prea înălțate doamne,

Toată obștie, cu sufletească mulțămire în glas, mărturisăște că din ceasul ce strălucitele rază a îndurărilor și a milostivirii pre puternicului nostru împărat, au luminat asupra pământului acestuia, cu rădicare oștilor din țară, alegire din

nu s-au strămutat, ci au arat, au cosit, stringându-și fiecare rodurile lor, făr'de a da la nimeni nimic. Încă și alte pagube mari i-au făcut, vînzînd însuși ei vin și rachiu pe acel an ».

Pagubele sînt evaluate la 1352 taleri (Arh. St. Buc., Condica domnească 116, p. 65—69).

În multe sate, în vremea răscoalei, locuitorii au spart pătulele cu porumb ale boierilor. Asemenea cazuri au avut loc, de pildă, pe moșia Leotești din Romanai (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. XIII, doc. 2. Orig. rom.), precum și pe moșia Coteni același județ, unde sătenii au scos griul din gropi (Același fond și pach., doc. 13). La fel și la Urziceni, clăcașii au jefuit în 1821 « toate bucatele ce avea strînse din alți ani » arendașul Ioniță postelnicelul. Totodată arendașul a fost păgubit și de vinul ce i l-au băut arnăuții (Arh. St. Buc., Condica depart. de opt 895, f. 164—165).

Sub influența răscoalei, locuitorii din Oinac și alții din raiaua Giurgiului năvălesc în toamna anului 1821 în vilele răposatului ban Constantin Filipescu din jud. Vlașca, ținute pe atunci de medelnicerul Teodorache. Ei au venit la vii cu « 44 cară cu cîte 4 boi și cu copii și cu muieri; unde, deodată spărgînd gardurile au intrat în vie. Și culegînd prin cară până s-au umplut vasele și tocitorile ce au avut, iarăși pă unde au vrut au ieșit și s-au dus ». Această « urmare este întocmai ca apostasie » — se spune în documente, adăogîndu-se că « alții au scăpat de zaveră, iar jăluitorul pătîmește și acum cu acești rumîni ». Încă din primăvara anului, acești rumîni nu au vrut să audă de obligația de a face lucru la vie, iar în luna iulie ei au mai fost cu opt care și au încărcat cheresteaua de la cramă și doagele de buți (Arh. St. Buc., Condica depart. de șapte 878, sub dată).

O agitație destul de puternică printre locuitori se constată pe moșia Glogova (Mehedinți), unde aceștia se comportă cu « năravuri rele... mai virtos la această vreme ». Din cauza lor « pădurile s-au tăiat în toate părțile și se taie » (Acad. R.P.R., doc. CCCXXX/147. Orig. rom.). Tot acolo sătenii amenințau pe logofătul moșiei că-l vor da « la arvați, că sînt ciocoi » (Fondul Glogoveanu, doc. 332/1822).

Cazuri de jefuire a moșiilor și caselor boierești se întîlnesc și în Moldova.

La moșiile Trifeștii și Cornii (Roman) ale căminarului Gheorghe Calino, după cum reiese dintr-un perilipsis, locuitorii au luat mari cantități de diferite produse, dintre care numai păpușoiul este evaluat la 26 400 lei (Acad. R.P.R., doc. CCLIV/137. Orig. rom.).

La Tatomirești, țiganii și locuitorii au jefuit curtea biv vel pitarului Cuza (Acad. R.P.R., pach. MXX (fost ms. rom. 2763), f. 236—237).

Locuitorii din Pașcani, Dămieni și Cuca (Covurlui), conduși în 1821 de un Grigore Lăcătușu și de Hagi Panait polcovnicul, au jefuit toate produsele de pe moșia postelnicului Grigorie Vcntura (Acad. R.P.R., doc. CLXVIII/112. Orig. rom.).

O parte din jafurile săvîrșite în 1821 pe moșiile Ruginoasa, Cucuteni și Budilata, sînt puse pe seama locuitorilor și a eteriștilor, altele pe seama turcilor (Acad. R.P.R., ms. rom. 3278, f. 76).

pămînteni, și însărcinare domnii asupra înălțimii tale dăruiri tuturor pronomiilor ce dintru în vechimi cu milostivire s-au fost hărăzit pămîntului, s-au ivit aice domneștile poronci a înălțimii tale cătră boierii caimaçami și ai divanului și cătră toți acei însărcinați cu slujbă pentru ocrotire lăcuiitorilor țării și deșrădăcinare a tot felul de asupriri și strîmbătăți. Iar după venire înălțimii tale aice și suire în domnescul scaun, cetindu-să pre înălțile și vrednice de închinăciuni împărătești poronci, a căroră cuprindire fiind pline de milostivire, s-au rădicat în inimile norodului celui mult mîhnit și întristat, o simțitoare mîngîiare și bucurie, și s-au văzut și fețele cele posomorite și scîrbite. O obștească veselie, mulțămînd atotțuitorului dumnezău și pre puternicului și multmilostivului împărat, și îndatăși ați făcut și începire a lucra cele spre odihna și folosul obștescu, precum paza și siguranție țării despre răii apostatați ce-au fost tulburat liniște, și au adus pămîntul în pătîmire.

Aduare familiilor de toată stare, ci s-au fost împrăștiat din întîmplări, așzare divanului, a visterii și a tuturor locurilor de slujbă în cuprinsul țării, stricare dărilor acelor iscodite din lăcomie grecilor, cumpănire legiuitului bir, pentru neîngreuiare lăcuiitorilor, așzămînturile pronomiilor și a bunelor obiceiuri a țării, agiutoriu pămîntenilor boieri celor depărtați și uitați, care petrece în lipsă și ticăloșie, punire la cale a casăi cei de agiutor a văduvilor și a săracilor, înlesnire și creștere alijverişului, siguranție drumetșilor dispre făcătorii de răutăți talhari, îndestulare orașălor și măsurare prețurilor acelor pentru hrana norodului. De la suire în scaun a înălțimii tale în ivală vă videm jărtvind în ostinale spre lucrare acestora de a le aduci în săvîrșire cu cel mai bun temeu, ca

---

Referitor la revoltele locale care au avut loc în anul 1821, se arată într-o însemnare contemporană că moșiile boierilor « se prăpădesc de cine cu gîndul n-au gîndit » (Însemnare pe mineiul lunii februarie al bisericii Buhuș din ținutul Neamț).

Moșiile mănăstirilor și ale bisericilor au avut de asemenea de suferit de pe urma revoltei locuitorilor și a atacurilor săvîrșite de ei. M-rea Fîstici prezintă în 1822 o lungă listă de lucruri « ce s-au prădat în vremea răzvrătirii » (Acad. R.P.R., doc. CXXV/208).

Moșia Jiblea (Argeș) a mănăstirii Cozia și moșiile Măceșul și Cîrna (Dolj) ale mănăstirii Arnota au fost jefuite de produsele lor. Arendașului moșiei Cîrna « nu i-au îngăduit lăcuiitorii . . . a-și lua venitul după pravilă » (Arh. St. Buc., M-rea Cozia, doc. I/34 netrebnice; Arh. St. Craiova, doc. XLVIII/8). Trebuie menționat că robii mănăstirii Arnota sînt nesupuși față de mănăstire încă dinainte de răscoală. În aprilie 1820 se constată la o cercetare a lor pentru nesupunere și pentru jelbi împotriva egumenilor mănăstirii că toate se întîmplă « din răutatea ce se trage din neam în neam, la vreo cîțiva dintre acești robi, între care se găsește și un neam de le zice Gereștii, carii între alte răotăți și sînge a unui egumen au vărsat . . . ei firește sînt porniți spre dărăpănarea sfintei mănăstiri . . . » (Arh. St. Buc., M-rea Arnota, doc. I/222, netrebnice).

De la mănăstirea Motru « s-au hrăpit în vremea răzvrătirii » vitele și veniturile de pe trei moșii ale ei, care « s-au luat de răzvrătitori și în trebuința ostașilor împărătești » (Arh. St. Buc., Conдика domnească 104, f. 297—298).

Mănăstirea a făcut cheltuieli cu prilejul luptelor din timpul răscoalei (Aceași conδικă, f. 588—590). În legătură cu pagubele din 1821 suferite de mănăstirea Motru au loc procese de judecată pînă în anul 1827 (Arh. St. Buc., Conδικa isprăvnicatului de Mehedinți 1314, f. 10—11; conδικile domnești: 111, p. 53; 118, p. 275—277, 556—557).

un domn, pentru fericire supușilor, și ca un părinte pentru fiii săi. Și după silința și suflteasca plecare, cu care ai îmbrățoșat înălțime ta, această lucrare a binelui obștesc, nădăjduim fără îndoire, că să vor încheia și să vor săvârși toate, spre odihna și fericire pământului.

Pricina însă cea mai însămată ce ne-au sălit a înfățoșa din parte tuturor stărilor de obștii, această pre plecată anafora ci este de a face cunoscut înălțimii tale că, cu o simțitoare mîhniciune a sufletilor noastre, înțelegim că unii din patrioți împleticescu chipuri de zminteli fiind feliori de fesaturi împotriva mării tale și împotriva noastră, scoposul lor fiind de a face împiedecare să nu să poată săvârși și alcătui nimică pentru binele obștescu. De care urmări și străine pasuri, nu puțină zăticnire să pricinuieste și înălțimii tale și folosului obștescu.

Pentru care ne rugăm ca să intre înălțime ta în cercetare cu amăruntul, de a pute afla care sînt acie ce scornescu vorbi putrede și răsuflete, alcătuite pe temeiul răutății și a pizmuirii, și a să lămuri în cît s-au depărtat acești oameni de datoriile lor cele sfinte către pre înalta stăpînire, și cătră patrie lor? Și cu chipul ce înțălepciune mării tale va socoti să să aducă în dreapta cunoștință, spre a conteni pasurile străine și închipuirile de fesaturi, ca să rămîie și obștie în liniște, să poți și înălțime ta a duci în săvîrșire cele începute, spre așezămîntul tuturor celor spre folosul obștescu, precum și împlinire înaltelor împărătești poronci.

1825, dechemvrie 20

A înălțimii tale, cătră dumnezeu smeriți rugători:

Veniamin mitropolit Moldaviei
Gherasim episcop Romanului

Pre plecați și supuși slugi:

Dimitrie Sturza logofăt, Costandin Catargiu vel logofăt,
Dimitrie Racoviță vornic, Alexandru Sturza vel vornic,
Vasile Miclescu vel vornic, Ianachi Donici vornic, Ianachi
Sturza [?] vornic, Paladi postelnic, Costachi Crupenschi vel
vornic, Gheorghii Buhuși hatman, Ioan Roset vel vornic,
Costandachi. . . . .¹ vornic, Ca . . . . .¹ pitar [?] Ianacachi. . . .¹
postelnic, Alexandru. . . .¹ vornic, Costandin [?] . . . .¹ vel vornic,
Petrache Sturza vornic, Costache Cerchez hatman, Ianacachi
vel agă, Dimitru Costachi spătar, Iancul Stavri spătar, Ioan
Ciosan [?] banu Grigore spatar, Dimitrache spatar, Ioan Ralet
spătar, C. Lipan spătar, State Roset [?] post. . . .¹ spătar,
Răducanu Cazimir spătar, Mihai Cogilniceanu căminar,
Grigorie. . . . .¹ ban, Ioan Canta spătar.

Acad. R.P.R., doc. CXXII/195. Orig. rom.

¹ Semnături indescifrabile.

18 30 iunie 1826

Grigorie Ghica vv. cere lui Fleischhackl extrădarea lui Toma Brătianu care a îndemnat pe Simion Mehedințeanu să înceapă răzvrătirea.

18/30 iunie 1826

L'entreprise criminelle de quelques brigands dans le district de Mehedinți, entreprise qui tendait à troubler de nouveau la tranquillité publique de cette principauté, est déjà connue à Mr. le chevalier de Hakenau, agent de S.M. [Impériale] et R[oyale] ap[ostolique], par d'autres communications.

Sortis subitement du territoire autrichien sur lequel ils avaient trouvé un asyle en 1821, ces brigands s'emparèrent par trahison du vataf de Klosani et tâchèrent de séduire les pauvres paysans par des promesses et trompeuses et illusoires. Ils avançaient déjà vers Cernetzi et menaçaient ce bourg, lorsque les mesures rigoureuses que S.A. le Prince Régnant de Valachie s'empessa de prendre à leur égard, vinrent heureusement à conjurer l'orage par la dérouté des coupables. Mais, cette entreprise avait trop l'apparence d'être la suite d'une inspiration tramée ailleurs, pour que le gouvernement de cette principauté ne fit toutes les recherches possibles sur la source et les ramifications qu'elle pourrait avoir. L'interrogatoire de Siméon¹, l'un des chefs tombé entre les mains du gouvernement a donné un certain serdar Thomas Bratiano², qui se trouve actuellement à Hermannstadt, pour premier moteur visible de cette entreprise. En conséquence de cela, le soussigné secrétaire intime de S.A. le Prince Régnant de Valachie, a reçu l'ordre de faire la présente notification à Mr. le Chevalier de Hakenau et de demander par suite l'extradition de Bratiano avec tous ses papiers, sur lesquels le gouvernement de Transylvanie sera invité à mettre les sceaux.

Le soussigné fonde sa demande sur les traités, et nomément sur celui de Belligrad, sur la bonne harmonie qui règne entre la S[ublime] P[orte] Ot[tomane] et l'Auguste Cour de Vienne et sur l'intérêt particulier que S.M. Im[périale] et R[oyale] daigne attention à la conservation du bon ordre dans cette Prin-

¹ Mehedințeanu.

² Toma Brătianu a contribuit și la răscoala din 1821, după cum se menționează în următoarea însemnare:

« Aflindu-mă în București, în leat 1820 au murit și domnul Suțul și-l ținu tăinuit vreo doo săptămîni până au început zavera a să da pe față, în leat 1821, ghenar întîi: în Țara Romînească domnu Tudor; iar în Grecia, un Riza și Corais. Dar era de propaganții în Țara Romînească: Thoma Brătianul, Golescul Dinicu, Ilarion Argeșiu și un Dionisie Lupul. Și au făcut multe jafuri boierilor. Apoi tot în leat 1821, iunie 10, au venit turcii în Țara Rumînească și au făcut multe omoruri. S-au vărsat mult sînge de rumîn » (Acad. R.P.R., ms. rom. 4576, f. 2).

cipauté. Les papiers de Bratiano et l'interrogatoire auquel il doit en tout cas être soumis mettrait sans doute le gouvernement valaque à même de trouver et de poursuivre avec plus de facilité le fil de cette intrigue ténébreuse.

Le soussigné ¹

Muzeul Romino-Rus București, dos. 2072, p. 184—185 (copierul Dr. Ap. Arsache).
Copie, franc. O altă scrisoare despre această răzvrătire scrisă la 6 18 iunie, tot acolo p. 183.

A N E X A I
la documentul nr. 144

26 juin, 1826

Le soussigné, secrétaire intime ² de S.A. le Prince Régnant de Valachie, a l'honneur de notifier à Mr. le chevalier de Haquenau, agent de S. M. Impériale et Royale dans cette Principauté, que sept de ces brigands, dont plus d'une fois déjà j'ai eu l'honneur de L'entretenir, voyant leur troupe battue à plusieurs reprises, leurs compagnons dispersés et leur projet criminel déjoué par ceux que Son Altesse s'est empressé d'envoyer à leur rencontre, se sont de nouveau réfugiés sur le territoire autrichien, — une lettre de mr. le Commandant de la Vieille Orsowa, que le soussigné a l'honneur d'annexer en copie, atteste et le fait et les noms de ces malfaiteurs. S[on] A[ltesse] n'a pas plutôt reçu cette nouvelle qu'Elle a donné au soussigné l'ordre de demander, comme d'usage, par l'entremise de mr. de Haquenau, l'extradition de ces coupables sur les mêmes raisons qui ont motivé la demande consignée dans la note du 18/30 juin, motivant aussi celle d'aujourd'hui et donnant au soussigné l'espérance bien fondée que l'Auguste Cour d'Autriche daignera l'accueillir d'autant plus favorablement, que c'est le seul moyen efficace pour affermir la tranquillité de ce pays en détruisant ainsi, pour toujours, l'illusion de ces malveillants, qui croyant trouver sur le territoire de S[a] M[a]jesté Impériale un asyle contre les poursuites bien justes des lois qu'ils voudraient renverser, s'abandonnent à leurs projets criminels.

Le soussigné saisit cet occasion pour renouveler à mr. le chevalier de Haquenau l'assurance de sa considération très distinguée.

Muzeul Romino-Rus București, dos. 2072 (copierul Apostol Arsache), p. 187—188.
Copie franc.

---

¹ În urma adresei de mai sus a lui Gr. Ghica, Fleischhackl scria la 3 iulie către guvernământul Transilvaniei cerind să se ia interogatoriu lui Toma Brătianu în fața serdarului Petrache, judecător de instrucție, trimis de domn la Sibiu.

La 8 iulie baronul von Schustekh, pe baza cererii serdarului Petrache, dispune să fie repartizat un secretar de Tribunal în vederea luării interogatoriului. Cercetarea a fost făcută la direcția poliției din Sibiu. La Toma Brătianu au fost găsite 56 de scrisori, corespondența sa din 1824—1826 cu Gh. Arion, Teodosie Vrana, Ioan Scufa, Const. Belu, Costache Cornescu, Ioan Vlădoianu și alții. Din conținutul acestor scrisori, redat în actele de instrucție, reies legăturile lui T. Brătianu cu mișcarea lui S. Mehedințeanu (Colecție particulară. Facsimile la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

² Dr. Apostol Arsache.

Juillet 1826

Le soussigné secrétaire intime de Son Altesse le Prince Régnant de Valachie se trouve aujourd'hui, dans le cas de demander l'extradition exposée dans ses notes du 30 juin et 1 juillet a.c. de quatre individus encore qui, suivant l'exemple de leurs compagnons, poursuivis par les autorités du pays, se sont sauvés, en se retirant à Orsowa.

Des nommés Gitza Raësku, du village Goekowitza¹ et Georges Maku [?], prêtre du village Kostesti dans le play de Klosanÿ, qui se trouvent aussi à Orsowa, ceux-ci, quoi qu'ils n'aient pas porté les armes, n'en sont pas moins coupables de haute trahison. Ils ont été les missionnaires secrets de Siméon et Gitza Kutzoi, pour inspirer aux paysans la sédition et la révolte. Dans cette qualité ils ne méritent pas moins que les premiers d'être compris au nombre de ceux que les traités existants entre la Sublime Porte et la Cour impériale d'Autriche soumettent à l'extradition.

Lorsque ces brigands ont surpris et arrêté le vataf de Klosany, ils ont trouvé chez lui une somme d'argent provenant de la perception des impôts: une grande partie de cet argent.

Le soussigné est en outre chargé de demander la restitution d'une somme d'argent, provenant des impôts que le vataf de Klosany avait perçus, que les brigands s'en sont emparés lorsqu'ils ont saigné et enlevé ce dernier.

Muzeul Romîno-Rus Bucureşti, dos. 2072 (copierul Apostol Arsache), p. 188—189.
Copie franc.

145

21 iunie/3 iulie 1826

Scrisoarea lui Grigorie Ghica vv. către Gentz, despre răzvrătirea lui Simion Mehedinţeanul, Ghiţă Cuţui şi a altor foşti tovarăşi ai lui Tudor Vladimirescu.

21 juin/3 juillet 1826

Ma dernière lettre qui porte la date de 6/18 juin vous a informé des alarmes dans lesquelles je me trouvais alors par rapport à cette troupe de brigands qui apparût dans la Petite Valachie avec l'intention criminelle de troubler la tranquillité du pays: les anciens compagnons de Theodor Vladimiresko forment la plus grande partie de cette troupe. Ils commencèrent leur entreprise dans le même endroit que leur maître. Ils choisirent les mêmes moyens et tinrent au peuple les mêmes propos séduisants pour égarer son esprit. Mais, grâce à Dieu, les moyens que j'ai été à même de leur opposer suffirent pour mettre mes mains, leur chef Siméon, et deux de ses compagnons, pour en tuer quelques uns et pour disperser les autres². Ceux-ci au nombre de treize — y compris ceux

¹ Probabil Gornoviţa.

² La 22 iulie s-au dat cărţi de mulţumire unor ostaşi din jud. Mehedinţi care au luat parte la campania de prindere a răzvrătiţilor (Acad. R.P.R., ms. rom. 261, f. 191 v).

qui peuvent être morts à la suite de leurs blessures — errent maintenant sur les montagnes, vers la frontière du Banat, et, pour peu que les autorités autrichiennes veuillent leur fermer l'entrée, il leur sera impossible d'échapper à la poursuite vigoureuse qu'on leur fait.

Comme avec toute l'attention que j'y atache, je ne vois nulle part ni un mouvement ni une disposition quelconque à les imiter — ce que j'ai le plus craint au commencement, en jugeant les choses d'après les bruits que les brigands semaient à dessein — je crois pouvoir être sûr que pour le moment la tranquillité du pays ne sera point troublée. Et la manière un peu cruelle que mon moral repousse, mais que la politique ordonne, dont je traiterai ceux qui sont tombés déjà et qui tomberont entre mes mains, ne contribuera certainement pas à encourager ceux qui voudraient suivre leurs traces dorénavant — on m'accuse et Mr. de Hakenau est du nombre — on m'accuse de trop de bonté envers les malfaiteurs ordinaires, il m'est impossible de l'être.

Je m'occupe à présent à trouver le fil du complot qui vient d'éclater. L'interrogatoire de Siméon¹ donne pour moteur visible de cette entreprise un certain Thoma Bratiano, qui se trouve à Hermannstadt, non pas à la suite des troubles précédants, car il n'y est allé que de bonne volonté et depuis quelque temps j'ai réclamé cet homme officiellement par une note que je fis adresser à Mr. de Hakenau, mais ne connaissant encore les intentions de la Cour Im[périale] sous ce rapport, j'enverrai en attendant quelqu'un à Hermannstadt pour lui faire l'interrogatoire et prendre ses papiers, sur lesquels la police a déjà mis le sceau. Mr. de Hakenau m'assure que le gouvernement donnera à mon envoyé toute l'assistance possible. Je ne manquerai pas de vous faire sincèrement connaître les résultats de cet interrogatoire. Je crains beaucoup que d'autres personnes encore ne se trouve[nt] compromises, ce qui m'embarrasserait beaucoup, car je n'aime pas un des valaques figurants dans des pareils complots.

---

¹ Vezi constatările anchetei în anaforaia din 16 august 1826 a boierilor către domn, precum și hotărîrea domnească pentru condamnarea la moarte a lui Simion Mehedințeanul și Ghiță Cuțui (E. Vîrtosu, 1821. *Date...*, p. 222—230).

Execuția lor este consemnată în următoarea însemnare: « Simion Mehedințeanu, ce au fost căpitan apostatului Tudor, sin Dumitru [în alte acte, tatăl lui Simion e numit Petru], isprăvnicul de la satul [loc alb, este vorba însă de satul Podul Grosului] sud Mehedinți. . . Din poroncă gospod s-au spînzurat. Ion Cizmaru sin Radu Becheru de la orașul Mehedinți [desigur Cerneț], sud Mehedinți. . . la ocnă. 2 trimiși la curtea gospod că împreună cu alți tova-roși ai lor, ce nu s-au prins, și cu două capete dintre dinșii ce s-au adus aici, au fost ieșiți de la Rușava din țara nemțească, spre a urma apostasie.

Ghiță ce-i zic Cuțui sin Ion, de la Broșteni, Mehedinți, căpitan de panduri din porunca gospod s-au spînzurat. Gheorghe Drăgan sin Petru ot Costești, Mehedinți; Gheorghe Mămăligă ot Topolnița, Mehedinți; Gheorghe Tudose ot Cremenea, Mehedinți; Iovan sin Matei ot Ilovița, Mehedinți. Trimiși la ocnă. 5 dintre tîlharii apostatați trimiși de dumnealui caimacamul Craiovei » (*Arhivele Olteniei*, X, 1931, nr. 53, p. 87).

În legătură cu răzvrătirea de sub conducerea lui S. Mehedințeanu și Gh. Cuțui, vezi și știrile cuprinse în rapoartele consulare prusiene (*Hurmuzaki*, X, p. 351—352, 362—366, 371—372).

Je réitère ici avec instance l'observation que j'ai eu l'honneur de vous faire dans ma lettre du 6/18 juin, qu'on doit absolument éloigner de la frontière les gens de cette troupe. C'est le seul moyen d'assurer la tranquillité dans notre pays.

Dans le premier rapport que j'ai soumis à la S[ublime] P[orte], ayant dû nécessairement dire la vérité que ces brigands sortis du territoire autrichien, ils craignent que cela ne fit une mauvaise impression pour la . . . . .¹ je me suis empressé de faire traduire mot-à-mot ces lettres et de lui envoyer une note que Mr. de Hakenau m'adressa en réponse à l'invitation que je lui avais faite d'engager un peu l'attention des autorités de la Transylvanie et du Banat dans [?] cette affaire. Elle . . . . .¹ d'un bout à l'autre la bonne volonté que ces autorités tous empêchèrent de déployer.

Les commissaires turcs arrivèrent à Silistrie jeudi dernier (29 juin). Ils passeront le Danube aujourd'hui et continueront leur chemin sans relais, en les faisant entrer en Russie par la quarantaine de Skuléni, où l'on fait les préparatifs pour leur réception. On leur fait faire le double du chemin qu'il y aurait s'ils allaient à Akkerman par Galatz et Tomarova.

Rien de plus remarquable parmi les nouvelles du jour que l'abolition du système des janissaires, abolition digne de faire éclipser celle de Strélitzi sous Pierre le Grand, parce que celui-ci avait déjà une force régulière entre ses mains, qui lui donnait un point d'appui, et parce que les janissaires étaient plus nombreux, plus intimement liés à la nation, à la religion et aux institutions de l'Empire Ottoman. Mais tout était si bien arrangé, si bien préparé, et leur meilleur succès couronne l'entreprise.

Muzeul Romîno-Rus Bucureşti, dos. 2072 (copierul Apostol Arsache), p.185—187.
Copie franc.

146

24 iulie 1826

Dimitrie Macedonschi cere de la guvernatorul Basarabiei să intervină spre a i se plăti banii cu care a împrumutat pe Iordache Olimpiotul, în 1821.

24 iulie 1826

Traducere

Guvernatorului Basarabiei²

Cererea locuitorului Dimitrie Machedonschi.

În trecutul an 1821, a împrumutat de la mine, cu poliță, fratele meu de cruce, serdarul Iordache Olimpiotul, cu dobîndă, bani 2500 galbeni austriaci,

¹ Cuvînt indescifrabîl.

² Greşit în text: « Guvernatorul oraşului Bucureşti ».

cu îndatorirea că la orice cerere e obligat să mi-i dea în aceeași monedă, cu dobânda cuvenită.

Însă cum acest datornic al meu a rămas atunci în Țara Românească, și eu locuința lui pînă acum nu am putut-o afla, iar soția lui, Stana, cu copiii, venită în Basarabia, spunea întotdeauna că ea își așteaptă bărbatul; iar pe lângă altele și împrejurări deosebite m-au făcut să aștept sosirea lui. Însă cum acum pomenita soție Stana s-a căsătorit aici cu un altul, apoi și trebuie de presupus că bărbatul ei și datornicul meu nu mai este de acum în viață, și averea lui trece în mâini străine; care acum se află în mâinile soției lui, Stana, și este alcătuită din bani gata, o sumă însemnată de bani, și restul, avere mișcătoare.

Și ca ea să n-o ascundă, după care eu voi fi nevoit să mă lipsesc de bunul meu, prea plecat rog pe înălțimea voastră să numiți un funcționar capabil, căruia să-i porunciți ca, în prezența mea, inventariind, să sechestreze toată averea datornicului meu Olimpiotul, aflătoare în mâinile soției lui Stana, care acum locuiește în satul Nedobăuți, ținutul Hotinului; și apoi, în puterea poliției, după care alătur în traducere copie, să mă mulțumească. Iar că eu, într-adevăr, din acea avere urmează, după polițe, să primesc bani, și că, în acea avere, ea n-are nimic zestre de a ei, întru aceasta am dovezi evidente.

După mulțumirea mea cu a mea proprietate, averea rămasă să se poruncească a se da sub tutela, pînă la majoratul copiilor răposatului, căci în actualul ei bărbat, fost arnăut la răposatul, nu este nădejdea că va putea păstra averea orfanilor.

Dată la 24 iulie, anul 1826.

Muz. de ist. Buc., doc. 1462/1957. Copie rus., Publicată de E. Virtosu, *Despre Tudor Vladimirescu*, p. 96—97.

A N E X A 1

la documentul nr. 146

Копия

Полученно...¹ октября 1826 года

П о т и т у л ь [?]

С прошение первоначально поданного в Хотинское Великое Исправничество на высочайшее имя, 1826 года, сентября, 16 дня.

Просить умершаго в Молдавии сердара Йордакия Илимбита жена Стана, Радованова дочь, о чем следует тому пункты.

1-е

По поводу что Г. Г. хотинские цынутный прокуратор Зенченко и земского исправничества комисар Енушевский, настоящаго сентября, прибыв в мой дом и, какие только вещи по сундукам моим найдены мне принадлежащими сложив в один сундук, взяли оный для хранения в исправничестве на удовлетворение претендуемых по покойнаго мужа моего, не до меня

¹ Doc. deteriorat.

касающихся вексел отставным порутчиком Дмитрием Мачедонским 2500 австрийских червонцов, потому Высочайшим Вашего Императорского Величества именем протестуя.

2-е

В доказательство что несправедливо Мацедонским по смерти мужа моего обратился ко мне в претендуемых деньгах, по векселе, ест то что он, Мацедонский, естлибы он мог иметь от меня по справедливости вексель, то наверно мог бы оный представить мне еще с начала его и моего тут 5 лет пребывания. Но напротив того, когда я требовал от него Мацедонскаго в возврат должных по росписке собственно ручной брата его роднаго Павла Мацедонскаго покойному мужу моему Йордакию 1000 левов, то он Мацедонский, о вексель муже моего запртендуемых ныне 2500 ничего не говорил что бы я ему заплатила, а просил с братом своим извинения передо мною, в недостатках своих на пополнение мне 1000 лев и в следствии за тем.

3-е.

Означенный Дмитрий Мацедонский в одно ночное время, не знаю с каким умыслом и намерением прийдя ко мне в дом, прежде мне объявил что якобы какое то секретное письмо от покойного моего мужа находится в делах бывшаго в Хотине полицмейстром Беликовича, а потом требовал от меня какого письма писанного от моего мужа для сличения с тою бумагою которая находится якобы у полицмейстера. Но когда я ему отказала что не имею никаких бумаг подписанных мужем моим и что он может уверится по знакомости с полицмейстером о руке моего мужа с той секретной бумаги, то он с тем от меня ушел.

4-е.

Означенный Дмитрий Мацедонский прийдя внов ко мне в дом и сам насам стал меня просить сими словами: «Кукона Стана, пожалоста, отвени у себе боярскую бумагу имеющуюся у своего мужа, а я по ней употреблю такое старание свое, что обятающие в Букарестах буяры заплатят по ней 370 лев; и из того числа часть третью я получу». Что, когда я сказала ему не имею никакой бумаги с подписом тех буяр, да и не надобно мне никаких денег, то он стал меня уговаривать о таком его со мною разговоре никому не объявлять; а как я будучи женщина не могла вразуметь оборотов его, Мацедонского, до настоящего времени, то ныне смело могу сказать по всем его противным изложенным поступкам, что он неправильно напртендуемую от покойного мужа моего сумму обращается ко мне по векселе молдавского диалекта котораго я никак, за незнание сей грамоты, никогда в переписках не употребляла кроме на греческом.

5-е

Дмитрий Мацедонский в прошении своем его сиятельству Графу и Кавалеру Воронцову от 26 февраля сего года, между прочим несправедливым изветом, написал что якобы, и выпуская слухи повсюду о том, что муж мой находится в живых. А напротиву того, когда при проезде чрез Хотин блаженной памяти Всеавгустейшего монарха Александра Павловича я вступила к его императорскому Величеству с прошением о постигшей моего мужа смерти, то и удостоилась получить от высокомонаршей милости на поддержание оставшихся при мне малолетняго семейства 500 # ассигнациями.

6-е

Хотя же Мацедонский имеет от мужа моего на означенную сумму законный вексель, но как оставшись я с малолетними вдовой, то по всем узаконен-

ным правам имение собственно принадлежащее мне и детям отторгнуть никто не может, и потому как вещи все принадлежащие мне сложены из протчих сундуков в такова один Г. Г. прокуратором и комисаром Енушевским и поступлено с оным во взятии сундука в исправничество вовсе несообразно с предписанием исправляющего должность Гражданского губернатора Г. Статского Советника Пизани, потому что оным Г.г. велено оказать просителю в долге покровительство, тогда когда право признано будет законным порядком, и когда я отвечать не в состоянии иска сего заплатить. Но как всего того несоблюденой я секвестром обещана. Еще сверх забратых в исправничество вещей велено ныне описать при дворе моем как скот, хлеб так и другие по хозяйству движимости. Не знаю будет ли в состоянии все оно ответить мне Мацьдонский, или кто другой, тогда когда таковой умышленный оборот Мацьдонского открыться может неправильным. И теперь же особыми свидетелеми что он после взятия сундука с вещами в исправничество чрез два дня приходил ко мне сербский воевода Милош сказать: дабы я снабдила его особою бумагою, и по которой бы он, Мацьдонский, мог получить от букарестских буяр вместо розданных на войски моим мужем все те 2500 ₺, тогда может уничтожить по суду настоящую ко мне претензию, сейчас изверотить мне от исправничества все вещи. А как я представила чрез Милоша сказать Мацьдонскому что бы сим изготвил нужную ему бумагу, то уже Милош воротяся в другой раз мне объявил что все будет готово. А как обо всем предказанном Милошем слышали из Клишковец сардар Кости и сербский советник Велисав и могут также быть свидетелеми, то потому Всеавгустейшаго монарха усерднейше прошу:

Да бы Высочайшим Вашего им[ператорскаго] Вели[чества] указом повелено было сие мое прошение приняв записать и до разрешения где следует законным порядком заведеннаго по векселе мужа моего Дмитрием Мацьдонским дела, имущество с дому моего без суда и права с сундуком забратое и яко собственно принадлежащее мне из хотинскаго исправничества повелеть возвратить, — и притом сняв секвестр наложенный оным исправничеством на скот, хлеб и протчие по хозяйству движимости, обеспечить должен мне по росписке 1000 лей на имуществе Мацьдонских, буд же они окажутся несостоятельными, то впред до разрешения сего дела начальством запретить Дмитрию Мацьдонскому из города выезд и за дальнейшим его оборотом подобно настояще возведенном им на меня за мужа моего по молдавскому вексель иметь со стороны начальства надзор.

Подлинное спрощение писал со слов просительки писарь Петр Сидашевский. А Стана подписалась по [имени]¹ Стана Радовану покойнику сардара сизигос² Йоргаки Олимпидис а не Елимпотие [как] ныне говорит.

Primită... octombrie 1826

Copie după cererea dată întâia oară prin marele ispravnicat de Hotin către Majestatea sa, 16 septembrie anul 1826.

Stana, fiica lui Radovan, soția serdarului Iordache Olimpiotu, cel ce a murit în Moldova, roagă să fie luate în considerație cele ce se arată în punctele de mai jos.

1-іи

Eu protestez în fața prea înaltei voastre Majestați pentru că dumnealor Ziencenco, procurator al ținutului Hotin, și Enușevski, comisar al ispravnicatului

¹ Doc. rupt și decolorat.

² Cuvînt grecesc care înseamnă: soție.

de județ, au venit în casa mea, în septembrie curent, și punând într-un sipet toate lucrurile găsite prin lăzi și care îmi aparțin, au luat acel sipet spre păstrare la isprăvnicat pînă la plata polițelor de 2500 cervonți austrieci către porucicul Dimitrie Macedonschi care pretinde acești bani de la bărbatul meu răposat, și care nu mă privesc pe mine.

2-lea

Drept dovadă că Macedonschi pe nedrept mi s-a adresat după moartea soțului meu pentru banii ce-i pretinde pe baza unei polițe, este faptul că Macedonschi, dacă ar fi avut vreo poliță adevărată de la mine, atunci ar fi putut să-mi arate acea poliță încă de acum 5 ani, de cînd atît el cît și eu ne aflăm aici. Dimpotrivă însă, cînd eu i-am cerut lui Macedonschi să-mi dea cei 1000 de lei ce mi-i datorează prin zapisul scris de fratele lui, Pavel Macedonschi, și dat răposatului meu soț, Iordache, atunci el, Macedonschi, nu mi-a spus nimica despre polița răposatului meu soț, despre cei 2500 galbeni ce-i pretinde acum ca să-i plătesc, ci s-a scuzat față de mine, împreună cu fratele său, că nu are de unde să-mi împlinească cei 1000 lei.

Iar după aceea

3-lea

Numitul Dimitrie Macedonschi, nu știu cu ce gînd și cu ce intenție a venit într-o noapte la mine în casă și a declarat în fața mea cum că o scrisoare secretă din partea răposatului meu soț s-ar găsi în dosarele fostului șef al poliției din Hotin, Belicovici. Apoi el a cerut de la mine o scrisoare oarecare, scrisă de soțul meu, pentru a o compara cu acea hîrtie ce s-ar fi aflînd la șeful de poliție. Însă, cînd eu i-am răspuns că nu am nici un fel de hîrtii semnate de soțul meu și că el se poate convinge de scrisul soțului meu de pe acea hîrtie secretă prin cunoștința ce o are cu șeful de poliție, atunci el a plecat de la mine.

4-lea

Numitul Dimitrie Macedonschi a venit iarăși la mine acasă și în patru ochi a început să mă roage cu aceste cuvinte: «Cucoană Stana, vă rog, căutați la dumneavoastră hîrtia boierilor ce a avut-o soțul dumneavoastră, iar eu mă voi strădui în așa fel ca boierii care trăiesc în București să plătească pe baza ei 370 lei. Iar din această sumă eu voi primi a treia parte». Cînd eu i-am spus că nu am nici o hîrtie cu semnătura acelor boieri și că nici nu-mi trebuiesc nici un fel de bani, atunci el a căutat să mă înduplece ca eu să nu spun nimănui despre convorbirea care a avut loc între noi. Eu însă, fiind femeie, nu am putut înțelege pînă acum întorsăturile lui Macedonschi, pot acum să dau pe față cu tot curajul procedeele lui necurate mai sus arătate și că suma ce pe nedrept el o pretinde de la răposatul meu soț o cere de la mine pe baza unei polițe scrise în dialectul moldovenesc, pe care eu, din pricina că nu cunosc acest scris, nu l-am întrebuițat niciodată în corespondență, scriind numai în grecește.

5-lea

În cererea sa din 26 februarie a acestui an către luminăția sa contele și cavalerul Voronțov, Dimitrie Macedonschi, denaturînd lucrurile, a scris și a răspîndit zvonuri peste tot că soțul meu se află în viață. Dimpotrivă însă, cînd a trecut prin Hotin prea augustul și de fericită pomenire monarh, Alexandru Pavlovici, atunci eu m-am înfățișat la majestatea sa imperială cu cerere în legătură cu moartea soțului meu și am fost miluită din înalta milă a monarhului cu 500 galbeni în asignații, pentru întreținerea copiilor mei ce au rămas minori.

Cu toate că Macedonschi are de la soțul meu poliță legiuită pentru suma arătată, dar cum cu am rămas văduvă cu copii minori, după toate drepturile legiuite, nu poate nimcni să ia averea ce-mi aparține mie și copiilor.

De aceea și chestiunea cu toate lucrurile carc-mi aparțin și pe care dumnealor procurorul și comisarul Enușevski le-au luat din celelalte lăzi și le-au pus în una singură, ducîndu-o la isprăvnicat — nu este conformă cu porunca d-lui sovietnicului de stat Pizani, locțiitor al guvernatorului civil. El a poruncit acelor domni să dea ajutor jeluitorului în chestiunea datorici, dar numai atunci cînd dreptul lui va fi recunoscut pe baza legii și cînd eu nu aș fi în stare să-i plătesc acca datorie. Cum însă de toate acestea nu s-a ținut seama eu am fost nedreptățită cu sechestrul aplicat. Pe lîngă că lucrurile au fost duse la isprăvnicat, acum s-a poruncit să se facă catastih atît de vite, cereale, cît și de cealaltă avere mișcătoare din gospodăria mea. Nu știu dacă Macedonschi sau altcineva va fi în stare să răspundă de toate acestea, atunci cînd această ispravă cugetată a lui Macedonschi se va descoperi că este necinstită.

La două zile după luarea sipctului meu cu lucruri la isprăvnicat a venit la mine voievodul sîrb Miloș¹ să-mi spună ca eu să-i dau o hîrtie anumită cu carc Macedonschi să poată obține de la boierii din București toți acei 2 500 galbeni dați de soțul meu pentru oaste. Atunci va retrage de la judecată pretenția ce o are acum față de mine și imediat îmi va înapoia toate lucrurile de la isprăvnicat. Eu am transmis lui Macedonschi, prin Miloș, ca acesta să-i pregătească hîrtia necesară, iar Miloș venînd a doua oară la mine mi-a spus că totul va fi gata. Cum toate cele mai sus arătate le-au auzit serdarul Costi și sovictnicul sîrb Velisav din Klișcăuți, și aceștia pot să fie martori pentru cecle ce mi-a spus Miloș, de aceea cu rog din toată inima pe prea augustul monarh:

Ca, prin poruncă dată în numele majestății voastre celei prea înalte, această jalbă a mea să fie înregistrată și pînă la hotărîrea ce se va lua pe calea legii în pricina pornită de Dimitrie Macedonschi privitor la polița soțului meu, să se poruncească a mi se înapoia de la isprăvnicatul de Hotin avutul meu personal ce a fost luat în sipet din casa mea, fără judecată și fără drept. De asemenea să fie ridicat sechestrul pus de către acel isprăvnicat pe vite, cereale și cealaltă avere mișcătoare din gospodărie și să mi se asigure prin averea fraților Macedonschi cci 1000 lei din zapis. Iaf dacă ei nu vor fi în stare, atunci mai dinainte, pînă la hotărîrea acestei pricini de către cîrmuire, să fie interzisă ieșirea din oraș a lui Dimitrie Macedonschi și pentru atitudinea lui în viitor față de mine, asemănătoare celei de acum, pentru polița în moldovenește a soțului meu, să fie supravegheat de către cîrmuire.

Adevărata cerere a fost scrisă, după spusele jeluitoarci, de către pisarul Petru Snidașevski, iar Stana a semnat așa: Stana Radovan, soția răposatului serdar Iorgachi Olimpiotis, iar nu Elimpiotie cum spune acum.

Muz. de ist. Buc., doc. 12 363 (nr. vechi 3441). Text rus.

A N E X A 2
la documentul nr. 146

Любезный братец, Димитрий Степанович,
После письма Вашего от 23-го февраля, я не получал от Вас ни какого письма, кроме чрез г. Лазу от 24 фе [враля] писанное, а здесь получено 9-го сего марта, ибо он того числа приехал в Кишинев.

¹ Este vorba de Miloș Saranovici.

На означенное последнее ваше письмо я Вам писал 1-го марта и 7-го со вложением при последнем для соображения подчерка счетами Станюю представленных, Афанася Хамбы, бывшего у Е. Недобы управителем имени; ибо по словам его, сколько я мог догадаться, что счеты он писал по просьбе Станы и под оными подписал Георгакия Олимпидиса. Он мне говорил что он видел у ней и записную книгу, о которой я Вам писал, что я ее видел у ней, в которой Георгакий сам писал своеручно и соображал в [купе] с нею подпись векселя и что она только по упрямству отказывает от платежа.

Сегодня посылается из гражданского суда указ за № 348-й У., Суду с приложением при оном оригиналом призьбы ваших и приложение то есть выпис из Х. г полиции, асигновки и письма; и в резолюции больше ничего не сказано как только чтобы У. Суд оных имел в виду при заключении решения и чтобы тот У. Суд в потребном случае спрашивал разрешения от правительства, как было сие от одного тому суду послано. Как я уже вам писал, не беспокойтесь ни о чем. Пусть У. Суд или сообразно узаконениям, или по своему произволу решит, лишь бы не волочил, а сообразно указам правительства кончил в поспешном времени; и вы взявши копию с его определения, приезжайте сюда, а после есть на бога надежда проучить судьев как должны они руководствоваться законами и как судить. Вы больше ничего не просите от тех судей, как только скорого окончания. А если они дело ваше посылают на апелляцию неправильно, то есть уже случай законный отменить произвольное их заключение, а за проволочку- убытки, попросить издержки. Вы подайте в тот суд протест и все то отнесите на счет виновных.

А по переходе дела в гражданский суд, там видно будет. Вы не огорчайтесь, что г. суд теперь сим первым его указом так слабо пишет у. суду. Но когда дело поступит в его рассмотрение, я надеюсь на бога, что будет по всей строгой справедливости законов разрешено.

Домашние все, слав богу, здоровы и кланяются вам все и всеми.

Ваш брат, покорный слуга

П. Мачедонский

При сем посылаю вам на расходы 15 рублей ассигнациями.

12 марта 1827 года

г. Кишинев

Dragă frăţioare, Dimitrie Stepanovici

După scrisoarea dūmitale din 23 februarie, eu nu am primit de la dumneata nici o altă scrisoare, decît pe aceea scrisă din 24 februarie, pe care am primit-o aici prin domnul Lazu la 9 ale lui martie curgător, deoarece el la această dată a sosit la Chişinău.

La amintita scrisoare din urmă a dūmitale, eu am răspuns la 1 şi la 7 martie, adăogînd pe lîngă cea de a doua, spre confruntare, socotelile înfăţişate de Stana, ale lui Atanasie Hamba care a fost administrator al moşiei lui E. Nedoba. Căci, după spusele lui şi după cite am putut eu să-mi dau seama, socoteala a scris-o el la cererea Stanei şi a semnat în locul lui Iordache Olimpiotul. El mi-a spus că a văzut la ea şi condica de zapise despre care ți-am scris eu că am văzut-o la ea, şi în care Iordache însuşi a scris cu mîna sa proprie, şi a confruntat împreună cu ea semnătura de pe chitanţă şi [mi-a mai spus] că ea numai din încăpăţinare nu vrea să plătească.

Astăzi se trimite ucazul nr. 348 de la judecătoria civilă la judecătoria de ţinut, cu cererile în original ale dūmitale anexate şi cu copiile după asiguate

și scrisori, de la poliția orașului Hotin. În rezoluție se spune numai că judecătoria de ținut să aibă actele în vedere la formularea hotărârii și că tot ea să ceară, dacă va fi nevoie, încuviințarea cîrmuirii ca hotărîrea să fie trimisă acestei judecătoria. După cum am mai scris dumitale, de nimic să nu fii neliniștit. Lasă judecătoria de ținut să ia o hotărîre; fie după legiuire, fie după bunul ei plac, numai să nu amîne ci să termine cît mai de grabă, potrivit poruncilor cîrmuirii. Iar dumneata fă copie după hotărîrea dată de judecătoria și vino aici; va da dumnezeu ca judecătoria să fie învățați cum trebuie să aplice legile, și cum trebuie să judece. Dacă însă ei, în chip nedrept vor trimite pricina dumitale la apelație, atunci va fi cazul deja ca prin lege să fie anulată hotărîrea lor samavolnică; iar pentru amînare și pagube să se ceară despăgubire. Dumneata să faci contestație la judecătoria de ținut și toate acestea să se pună în seama celor vinovați.

Apoi după ce pricina va fi trecută la judecătoria civilă, totul va fi limpede. Dumneata nu te necăji că judecătoria orașului scrie acum atît de potolit, prin acest ucaz, către judecătoria de ținut. Eu am nădejde în dumnezeu că atunci cînd pricina va veni spre cercetare la judecătoria de ținut, ea va fi hotărîtă după toată dreptatea legilor.

Cei din casă sînt, slavă domnului, cu toții sănătoși și vă trimit închinăciuni.

Fratele dumitale și supusă slugă

P. Macedonschi

Îți trimit totodată 15 ruble în asignații pentru cheltuială.

20 martie 1827¹, Chișinău.

Muz. de ist. Buc., doc. 5886/57. Orig. rus.

A N E X A 3

la documentul nr. 146

Copie după încheierea Tribunalului civil regional al Basarabiei, cuprinsă în hotărîrea dată în ziua de 24 aprilie 1828 în acțiunea porucicului în rezervă Dimitrie Machedonschi, contra serdăresei Olimpiidis pentru suma de 2 500 galbeni.

S-a hotărît: din datele pricinii se vede că jăluitoarul Machedonschi își întemeiază pîra pe zăpăsul din 16 februarie 1821 ce i-a fost dat de către soțul numitei Stana, Gheorgachie Olimpiidis, scris de mîna unui oarecare Tudor Vladimirescu, care este semnat și ca martor; și pe două răvașe de asemenea ale lui Gheorgachie Olimpiidis, la fel din anul 1821 iunie 5 și 6, din care în primul răvaș, el Olimpiidis, scrie soției sale Stana pentru ca dînsa, îndată ce-l va primi, să plătească lui Machedonschi banii ce el îi datorează, 2 500 galbeni nemțești cu dobinzile cuvenite, și să ia de la dînsul zăpăsul ce i-a dat în același an la 16 februarie; iar prin cel de al doilea, răspunzînd lui Machedonschi, se jură în numele lui dumnezeu că banii luați de el de la un oarecare Tudor i-a trimis el acasă la Stana lui spre păstrare; în ceea ce privește faptul că Machedonschi i-a scris, că el Olimpiidis l-a înșelat, el Machedonschi, cum îl încredințează Olimpiidis, să nu creadă zvonurilor mincinoase, deoarece el nu l-a înșelat, ci se socotește dator a-i da banii datorăți de el, însă că nu-i are cu sine în numerar.

¹ O altă scrisoare a lui Pavel către Dimitrie, din 3 noiembrie 1826 (ibidem, 5884/57).

Pirita Stana se apără împotriva acestei cereri prin aceea că zăpisiul și cele două răvașe înfățișate de jăluitorul Machedonschi nu sînt semnate de soțul ei și că ele sînt false. Și dacă dînsul ar fi avut un zăpis adevărat, chiar și în acest caz dînsa nu s-ar fi socotit datoare să-l plătească, deoarece moșia ce o are este a ei de vreme ce a căpătat-o de la primul ei soț, haiduc Velko.

Machedonschi tăgăduind această declarație, a înfățișat tribunalului următoarele dovezi:

a) mărturia întărită de jurămint făcută la poliția orașului Hotin, de către Iani Olimpideș, nepotul lui Gheorgachie Olimpideș, prin care acesta mărturisește că zăpisiul și cele două răvașe au fost semnate într-adevăr de unchiul său, Gheorgachie Olimpideș;

b) mărturia voievodului sîrb Hagi Prodan, dată fără jurămint la poliția orașului Hotin, întărită la 27 septembrie 1826, că dînsul, încă din timpul șederii sale în Valahia, știe că Olimpideș datorează moldovanului 2 500 galbeni potrivit zăpisiului din 16 februarie 1821;

c) mărturia asesorului colegial Ștefan Jivkovic dată în urma interogatoriului ce i s-a luat de procurorul județului Hotin și de comisarul judecătoreii obștești a aceluiași județ, prin care se cheazăsuiește că zăpisiul aflat la Machedonschi este adevărat și fără nici o îndoială este semnat într-adevăr de însăși mîna lui Gheorghachie Olimpideș, și că întreaga avere ce se află în mîinile Stanei este a lui Olimpideș și este dobîndită de dînsul, iar nu de Stana, deoarece dînsa mărîtîndu-se cu dînsul nu avea nimic, care declarație Jivkovic a întărit-o prin jurămint la judecătoria județului;

d) la fel, întărită prin dare de jurămint, mărturia lui Mihail Bairactarul în care arată că din tinerețe se afla neîncetat și în toate locurile pe lîngă Gheorgachie Olimpideș, pînă ce dînsul — Olimpideș — și-a sfîrșit viața în 1821. Și de aceea are dînsul cunoștință sigură că atunci cînd Stana s-a mărîtat după Gheorgachie Olimpideș, nu avea vreo altă avere decît numai o salbă de galbeni pe care o purta la gît și pe care dînsa a pierdut-o pe timpul cînd a fugit de turci; totodată Bairactarul a adăogat că pomenitul Olimpideș împreună cu dînsul, în februarie 1821, s-a dus la Machedonschi și Vladimirescu, care se aflau pe atunci la Țîntăreni, iar după înapoierea la Craiova îndată s-a împrăștiat zvonul că Gheorghachie a adus bani, cît anume, el nu știe; iar după aceasta, la 20 mai 1821, din porunca lui Olimpideș, a luat el Bairactarul sacii plini de bani găsiți la Vladimirescu, pe care i-a dat soției sale Stanei, care se afla atunci în tîrgul Cîmpulung.

Temeiul pentru care judecătoria județeană supune judecătii și aceste dovezi înfățișate de Machedonschi, se dovedește neîntemeiat, potrivit următoarelor împrejurări și legi:

Întii, această judecătoreie dorind a tăgădui mărturia lui Iani Olimpideș, dată la poliția civilă din Hotin sub luare de jurămint, se întemeiază pe aceeași mărturie, tot a lui Iani, ce ar fi fost făcută în fața acelei judecătoreii în urma cererii Stanei, însă fără dare de jurămint, cum că dînsul n-ar fi susținut la poliție că zăpisiul ar fi semnat de unchiul său Gheorghachie Olimpideș; dar în legea lui Armenopol, cartea I, paragraful 6, capitolul 42, s-a legiuit că « aceluia care mărturisește împotriva cuiva, nu mai are dreptul să mărturisească a două oară în folosul aceluia », și oare s-ar putea crede mai mult o mărturie fără dare de jurămint decît o mărturie făcută sub luare de jurămint, semnată atunci de mîna proprie a lui Iani Olimpideș, că ambele răvașe ale lui Olimpideș înfățișate de Machedonschi sînt într-adevăr semnate de mîna unchiului său Gheorghachie Olimpideș?

În al doilea rînd, de oarece jăluitorul Machedonschi, potrivit înțelesului legiuit al dovezilor arătate, a dovedit în fața judecății că dînsul are drepturi, iar pîrîta se împotrivește lor; pentru care pricină dînsa și este datoare a dovedi că zăpîsul într-adevăr nu este al soțului ei și că el nu a împrumutat de la dînsul, potrivit înțelesului legii amintitului Armenopol cartea I, paragraful 2, capitolul 7, unde s-a legiuit că «acel care arată un lucru oarecare trebuie și să dovedească, iar nu acela care se împotrivește» — iar dînsa, în loc să înfățișeze dovezile, a dat la judecătorie cerere, zicînd să facă cercetare în casa și în hîrțile răposatului Hagi Prodan, printre care ea nădăjduia să găsească astfel de zăpise care ar putea descoperi drepturile ei; și judecătoria județeană, în loc s-o silească potrivit înțelesului legilor să-și găsească singură dovezile ce crede că-i sînt cele mai trebuitoare, a luat asupra-și îndatorirea să le caute pentru dînsa. Dînd urmare cererii Stanei, a cercetat casa amintitului Hagi Prodan, și, găsind printre hîrțile sale un zăpis de 40 000 leva, și semnat de asemenea de Gheorgachie Olimpîdis, l-a socotit fals ca și cel al lui Machedonschi. Această măsură a judecătoriei județene este împotriva legii, nedreaptă, și dă tribunalului bănuială deschisă că membrii acelei judecătorii au lucrat cu pîrtinire în folosul amintitei Stana, deoarece ar fi fost în drept să cerceteze casa sus-amintitului Hagi Prodan numai cînd ar fi avut dovezi sigure cum că în acea casă se ascunde oarecare taină privind otcîrmuirea; iar pe temeiul cererii Stanei, în care dînsa și-a arătat bănuiala că acolo s-ar fi aflat hîrtii în folosul ei, judecătoria era datoare să poftescă pe Stana să și le capete singură sau urma să le ceară pe cale legiuită de la moștenitorii zăpisului Hagi Prodan, însă fără a-i sili, pentru că de voința lor atîrna să le dea sau să nu le dea, precum se spune în legea lui Armenopol, cartea I, paragraful 2, capitolul 18: «În ceea ce privește prigoana între două părți, a treia numai atunci înfățișează și urmează să facă dovezi, cînd acestea nu sînt în paguba sa, iar cînd se întîmplă, atunci se împiedică siluirea». Dar judecătoria județeană, precum se vede din dosar, nici n-a întreat pe acei moștenitori, ci deschizînd cu sila lada, a ridicat de acolo tot ce a binevoit, iar după aceasta în chip samavolnic a căutat prilej să strice pîra lui Machedonschi, precum și zăpîsul găsit de el în amintita casă

În al treilea rînd, din numărul martorilor pe care se sprijină Stana și care în urma stăruințelor ei au jurat la judecătoria județeană, nici unul nu dovedește și nu spune că zăpîsul pe temeiul căruia Machedonschi cere banii, nu era al lui Olimpîdis și că acesta nu ar fi împrumutat de la dînsul, ci arată numai că un oarecare Ianko Popovici ar fi auzit de la Hagi Prodan că pîra lui Machedonschi este nedreaptă și că dînsul, Prodan, s-ar fi lăsat de mărturia ce a dat el însuși, precum și că Miloș Saranovici, fost mijlocitor sau mai de grabă împăciuitorul dintre Stana și Machedonschi, chemat de acesta pentru a-l împăca cu Stana, ar fi vorbit că Machedonschi i-ar fi spus că dacă dînsa îi va da 100 galbeni pentru cheltueli și o hîrtie că acești bani au fost luați de Olimpîdis și cheltuiți pentru Eterie, dînsul nu o va turbura. Însă din numărul acestor martori supuși de Stana jurămîntului, voievodul sîrb Miloș Saranovici, împreună cu un oarecare Constantin Anastasiu, au arătat: primul, Saranovici, că dînsul a auzit numai de la Ianko Popovici că Hagi Prodan s-ar fi lăsat de mărturia ce a dat lui Machedonschi; dar aceasta dovedește că ei au întreat pe însuși Hagi Prodan, care le-a răspuns că Ianko Popovici vorbește nedrept și i-a incredințat cu jurămînt în fața icoanei că Machedonschi are dreptate; în ce privește împăcarea, Miloș Saranovici a arătat că, în urma rugăminții sale, Machedonschi

i-a spus că, dacă Stana îi va da într-un loc oficial mărturie scrisă că știe că soțul ei a luat de la dînsul acești bani și i-a întrebuințat pentru Eterie, atunci el nu se va atinge de bunurile ei; deoarece Stana cerea ca o asemenea hîrtie să fie scrisă de însuși Machedonschi, iar dînsa o va semna, atunci dînsul i-a spus lui Saranovici că nu dorește o astfel de împăcare; să-i dea dînsa lui acum 100 galbeni pentru cheltuelile ce le are deocamdată cu pîra în judecată pentru dobîndirea banilor. La fel și Constantin Anastasiu a arătat: că el înainte de vorbirea pentru împăcare, a întrebat pe Machedonschi dacă dorește ca el Anastasiu să-i fie mijlocitor, însă Machedonschi a răspuns că Stana se silește să-l înșele și că el, Anastasiu, ca un om cinstit de toți, să nu se amestece în faptele nevrednice ale Stanei

În al patrulea rînd, Machedonschi, pentru a dovedi mai bine că zăpissul pe temeiul căruia cere acești bani este adevărat, a înfățișat acestui tribunal: A. două răvașe ale lui Gheorgachie Olimpîdis scrise în 1821, dintre care unul a fost găsit de el la un oarecare Petre Glavce, iar altul la Enie Baci, împreună cu mărturia dată de dînsii sub luare de jurămint la judecătoria județului Orhei la 30 noiembrie 1827, în care dînsii mărturisesc că acele răvașe sînt într-adevăr ale lui Gheorgachie Olimpîdis. Iar de asemenea că el, Olimpîdis a luat de la dînsul Machedonschi bani și că semnătura pe acele răvașe este desăvîrșit asemănătoare cu semnătura de pe zăpissul și de pe cele două răvașe înfățișate mai înainte de Machedonschi; și B. două zăpisse date lui Pavel Machedonschi de scriitorul zăpissului amintit Tudor Vladimirescu, care de asemenea fără nici o îndoială sînt asemănătoare cu scrierea și semnătura zăpissului Vladimirescu de pe zăpissul amintit.

Deși judecătoria județeană, între alte împrejurări înscrise în hotărîrea sa, care deloc nu caută descoperirea adevărului adevărat în această pricină, glăsuiește că hîrțile înfățișate de Machedonschi sînt false, deoarece semnăturile de pe ele nu au nici o asemănare cu cele pe care le-a înfățișat pîrita Stana; fiindcă în dosar nu se află nici o dovadă că răvașele înfățișate de Stana sînt într-adevăr scrise și semnate de Olimpîdis, iar în cele înfățișate de Machedonschi se află un număr de dovezi și mărturia lui Iani Olimpîdis că acestea sînt semnate de unchiul său; la fel se află mărturiile lui Glavce și Enie Baci, care arată că răvașele înfățișate de ei sînt adevărate și care desăvîrșit se aseamănă cu ele, precum și zăpissele lui Vladimirescu, care de asemenea au aceeași asemănare cu scrierea și semnătura de pe zăpissul lui Machedonschi; și în sfîrșit, și pe cele mai sus pomenite dovezi se poate pune, fără îndoială, mai mult temei pe atare dovezi decît pe hîrțile care nu sînt dovedite că sînt scrise și semnate de Olimpîdis.

În al cincilea rînd, de oarece serdăreasa a spus, cu privire la martorii care arată că pîra lui Machedonschi este dreaptă, și anume Hagi Prodan și asesorul colegial Ștefan Jivkovic, că ei sînt părținitori, ceea ce a primit și judecătoria județeană, că ei amîndoi sînt dușmanii ei, adică Hagi Prodan din pricină că la dînsul s-a descoperit de asemenea un zăpiss de 40 000 leva, iar Jivkovic îi este dușman fiindcă dînsa nu i-a plătit 200 galbeni pe care îi cerea dînsul;

Tribunalul civil regional, după cercetarea cu băgare de seamă a acestor împrejurări, a găsit:

întîi, că la mărturia lui Hagi Prodan zisa Stana și-a arătat mulțumirea, de oarece dînsa însăși s-a silit prin dovezi deosebite a dovedi că amintitul Hagi Prodan a vorbit față de unele obraze că pîra lui Machedonschi nu este dreaptă; prin urmare, dacă acest lucru ar fi fost dovedit, dînsa n-ar fi stăruit pentru

înlăturarea dovezilor, ci ar fi dorit și mai mult să se întemeieze numai pe ce a vorbit dînsul, ceea ce nu era oprit de lege amintitului Hagi Prodan, deși avea de asemenea un zapis de la Olimpiș, dat fiindcă, potrivit lui Armenopol, cartea I, paragraful 6, capitolul 31, s-a legiuit: « Cel care a învinuit pe cineva într-o pricină oarecare, nu este oprit să dea mărturie de ascmena împotriva lui în altă pricină. Dar dacă se vor ivi motive speciale, atunci în această împrejurare se va opri »;

în al doilea rînd, asesorul colegial Jivkovici, dîndu-și jurămîntul, a arătat că Stana, deși l-a jignit într-adevăr prin faptul că nu i-a plătit potrivit învoielii, 150 galbeni pentru că dînsul a adus-o cu bine din Cîmpulung, însă această pricină el a dat-o uitării încă de pe atunci, și nu mai are față de dînsa nici o ură, mai ales că a adevărit prin jurămînt adevărul mărturiilor sale; în urma tuturor acestor împrejurări, dreptatea acestei pricini este dovedită prin atîtea dovezi, care încredințează desăvîrșit că zapisul într-adevăr este semnat de mîna lui Gheorgachie Olimpiș, și că se întărește în acest loc de dînsa că și mărturiile lui Hagi Prodan și asesorului colegial Jivkovici sînt adevărate, și că amîndouă aceste ponturi sînt permise de lege, de vreme ce în cartea I, paragraful 6, capitolul 8 din Armenopol s-a legiuit: « despre martori trebuie să afle care dintre ei este cinstit și fără cusururi și care este necinstit și desfrînat, avut sau sărac, ca să nu cadă sub învinuirea de a trage un folos pentru sine, dacă este prieten aceluia pe care îi înfățișează ca vechil sau prieten aceluia împotriva căruia el mărturisește, fiindcă atunci nu mai este supus bănuielii și atunci se primesc mărturiile lui, iar rînduiala lor o face judecătorul, adică: el cercetează dacă mărturisește fără ură sau rostește cu dinadinsul unele vorbe, sau dacă răspunde la întrebare în așa fel încît să se poată crede că răspunsul său este adevărat; tot el, judecătorul știe ce fel de ponturi urmează să fie întrebuițate ».

Dat fiind că din toate împrejurările se dovedește că zapisul în temeiul căruia Machedonschi cere cei 2 500 galbeni nemțești pomeniți, este într-adevăr dat de Gheorgachie Olimpiș și că această datorie este dreaptă, iar averea, cită se află acum în stăpînirea pîrîtei Stanei, se cuvine zisului creditor, atunci pe temeiul legilor găsește că creditorul Machedonschi urmează să-și ia din aceeași avere în întregime suma capitalului de 2 500 galbeni, precum și dobînzile legiuite de 10% pe an, potrivit rînduielilor în ființă în această provincie, socotind din ziua împrumutării, adică de la 16 februarie 1821 pînă în ziua plății; întrucît pricinile de zapis nu sînt supuse cercetării judecătorești, care odată cu înfățișarea amănunțită, încheierea și hotărîrea, dă împricinaților mulțumire, poruncește judecătoriei obștești din Hotin să păsească la executarea pomenită și să mulțumească pe Machedonschi. Întrucît nici judecătoria județeană, înainte de încheierea hotărîrii sale nu s-a îngrijit să chesășuiască pe jăluitor, potrivit măsurilor otcîrmuirii și a îndatoririi însăși decurgînd din paragraful 25 al statutului de întocmire, ba chiar și după hotărîrea sa a slobozit și lucrurile care au fost poprite de otcîrmuirea isprăvniciei aceluiași județ în timpul cînd același tribunal a primit apelația, să fie mulțumit din averea ce se va vedea la față, iar dacă nu va fi destulă pentru îndestularea deplină a sumei ce i se cuvine lui Machedonschi și dacă se va dovedi că pîrîta, în timpul începerii acestei pricini, a avut o avere mai însemnată, pe care dînsa în curgerea timpului a înstrăinat-o sau a ascuns-o cu dinadinsul, atunci să se urmărească suma de la mădularele de pe atunci ale judecătoriei, și, în sfîrșit, să fie vestiți prin chemări jăluitorul Machedonschi și pîrîta Stana, ca în ziua

de 15 ale luni mai viitoare, să se înfățișeze la tribunal pentru a auzi hotărîrea, de plăcere sau neplăcere; iar pe de altă parte să se poștească judecătoria obștească să găsească îndată și să poprească toată averea mișcătoare și nemișcătoare, precum și toate capitalurile bănești de față pe care le posedă zisa Stana, pentru ca să nu le poată ascunde pînă la pomenita îndestulare.

Locțiitorul președintelui:

(ss) Consilier civil Stamo,

(ss) Consilier Satovski,

(ss) Consilier Leonard,

(ss) Consilier Kazimir,

(ss) Consilier Iamandi,

Locțiitor al secretarului Pălăduță.

Pentru adevărire:

(ss) Secretarul Iacob Andoniev

Ieșit din registru cu nr. 1651.

L. S.

Pentru verificare:

(ss) Șeful de birou Nicolau.

Pentru confruntarea tălmăcirii din moldoveneste cu originalul,

Tălmăciul tribunalului civil al Basarabiei:

(ss) Secretarul gubernial Ivan Golițki.

Muz. de ist. Buc., doc. 5879 1957. Copie rusă. Trad. rom. publicată în *Balcenia* V₁ (1942), p. 25—32.

A N E X A 4

la documentul nr. 146

Милостивый Государь Граф Михаил Сименович

Уверен будучи в справедливости и Великодушии Вашего Сиятельства, утруждаю нижеследующей моею покорнейшую просьбою. Податель сего есть старший брат отставного поручика Павла Мачедонского, бывшего с нами за Дунаем при штабе Гвардейскаго Корпуса переводчиком. Поручик же Димитрий Мачедонский, он человек честный и способный к службе; не имеет других пороков кроме бедности; при проезде моем чрез Кишинев узнал я что вексельное дело его в областном гражданском суде было решено в его пользу. Я видел решение и справедливость его дела что усмотреть изволите из онаго, в копии прилагаемаго. Хотя Ваше сиятельство от 9-го августа : а № 19928 объявили ему что вследствие присланной им к вам прозбы его, предписать изволили исправляющему должность Бессарабскаго прокурора настоять чтобы помянутое решение было исполнено без медленности, однако до ныне оно в исполнение не приведено. Он не только что не удовлетворен, а даже и не обезпечен. Но напротив того, здесь его еще притесняют, о чем из прилагаемой прозбы его подробнее усмотреть изволите. Не откажитесь предписать, взыскание учинить с членов нарушивших по делу сему законы и не исполнивших предписаний начальства.

Поручая его в Вашу Милость с истинным почтением и совершенною преданностью имею честь быть

Милостиваго Государя Вашего Сиятельства покорнейший слуга

Николай Депредавич

Ноября 3-го дня, 1828-го года

Г. Кишинев

Заметка

Противу перевершения дела моего в областном гражданском суде учиненнаго, советник Еманди подал мнение 15 июня 1828 года с опровержением, которое в дело осталось без всякаго действия, а г-н председатель так же неподписал того перевершения. И перевершители то есть 3 советника в объяснении своем правительст-му Сенату написали, что Стана подала апелляцию в узаконенный срок; и тем Сената обманули. Ибо они написали что якобы дело решено 19 мая 1828 года и апелляцию Стана подала 18 июня. Но, напротив того, решение состоялось 24 апреля, когда был председателем суда статский советник Стамо, а в мае был полковник Симонов, который отказался от подписания перевершения дела, что воснаследовало 15 июня частною резолюциею тремя перевершителями, рапорт коих, правительствующему Сенату от 10 апреля 1829 года № 779, содержал в себе поясненный обман, прописывает и указ от 19 августа 1797 года, узаконяющий насчет месячнаго тридцатидневнаго срока на подачу апелляции, считая таковой со дня подписания решения, хотя бы и не явились тяжущиеся.

Milostive stăpine conte Mihail Simenovici.

Fiind incădiințat de dreptatca și mărinimia luminăției voastre, vă ostenesec cu prea plecata mea jalbă de mai jos. Aducătorul ei este fratele mai mare al porucicului în rezervă Pavel Macedonsehi, care a fost cu noi peste Dunăre, ca tilmaci pe lângă comandamentul corpului de gardă. Iar porucicul Dimitrie Macedonschi este un om cinstit și capabil pentru slujbă; nu are alte vicii, în afară de sărăcie. Cînd am trecut prin Chișinău, eu am aflat că pricina lui pentru poliță de la judecătoria civilă a ținutului a fost hotărîită în folosul său. Eu am văzut hotărîrea și dreptatea pricinii lui, pe care veți binevoi a o vedea din acea hotărîre, alăturată aci în copie. Cu toate că luminăția voastră l-ați înștiințat cu adresa nr. 19928 din 9 august cum că, în urma cererii ce v-a trimis ați binevoit a porunci locțiitorului procurorului Basarabiei să caute ca hotărîrea amintită să fie grabnic îndeplinită, totuși pînă acum ea nu a fost îndeplinită. El nu numai că nu a fost satisfăcut, dar nici măcar nu i s-a dat asigurare. Dimpotrivă, îl și asupresc aici, ceea ce veți binevoi a afla mai amănunțit din jalba lui alăturată. Nu neglijați a dispune să fie trași la răspundere acei care în această chestiune au călcat legile și nu au dus la îndeplinire poruncile stăpînirii.

Recomandîndu-l milei voastre cu profund respect și cu cel mai mare devotament am onoarea a fi

prea plecată slugă a luminăției voastre milostivul meu stăpîn,

Nicolai Depreradovici

3 noiembrie anul 1828

Orașul Chișinău

Însemnare.

Împotriva hotărîrii date în pricina mea întocmită la judecătoria civilă a ținutului, soveticul Emandi a făcut opozitie la 15 iunie 1828; aceasta a rămas fără efect, iar domnul președinte de asemeni nu a semnat hotărîrea

respectivă. Executorii, adică cei trei sovetnici, au scris în motivarea lor către senat că Stana a înaintat apelația în termen legal; prin aceasta senatul a fost înșelat, pentru că ei au scris că hotărîrea în pricină s-ar fi dat la 19 mai 1828, iar Stana ar fi dat apelația sa la 18 iunie. Dimpotrivă însă, hotărîrea s-a dat la 24 aprilie, cînd se afla ca președinte al judecătoriei sovetnicul de stat Stamo, iar în luna mai se afla polcovnicul Simonov, care nu a vrut să semneze hotărîrea; a urmat la 15 iunie o osebită rezoluție a celor trei executori al căror raport no. 779 din 10 aprilie 1829 către senat conținea o înșelăciune vădită și ucazul din 19 august 1797 prevede termenul de 30 zile pentru înaintarea apelației, socotind acest termen din ziua semnării hotărîrii, chiar dacă nu au fost de față cei cu pricina ¹.

Muz. de ist. Buc., doc. 12 360 (nr. vechi 3433). Orig. rus.

A N E X A 5

la documentul nr. 146

[Полученно] в субботу 19-го января... ²

Управление Новороссийского и
бессарабского генерал-губернатора
Отделение 4
Стол 2
16 январ. 1829
№ 1047
Одесса

Господину Отставному поручику Димитрию Мачедонскому

Жалобы на действия Областного Гражданского Суда, описанные в при-
сланном Вами ко мне прошении от 29-го декабря, подлежат рассмотрению
правительствующаго Сената, куда должно поступить Вексельное дело Ваше
со Станом Олимпидись.

Вам известно, что я предложил Г. Исправляющему должность Бессараб-
скаго Гражданского Губернатора, представить ко мне всю переписку о задер-
жании Васъ в Кишиневе, но предложение сие не исполнено.

Въ следствие выше изложенных причин я не могу сделать никакого
распоряжения по упомянутому прошению Вашему.

Новороссийский и Бессарабский Генерал-Губернатор

[Primit] sîmbătă, 19 ianuarie... ²

Сîрнуirea gubernatorului general
al Novorosiei și Basarabiei
Secția 4
Masa 2
16 ianuarie 1829
no. 1047
Odesa.

Domnului Dimitrie Macedonschi porucic în rezervă

Plîngerile împotriva acțiunilor judecătoriei Civile a ținutului, arătate
în jalba ce mi-ați trimis-o la 29 decembrie, se află spre cercetare la senat

¹ Însemnarea aceasta a fost scrisă probabil de mîna lui D. Macedonschi.

² Deteriorat.

și acolo trebuie să meargă și pricina dumneavoastră cu Stana Olimpiș, pentru poliță.

Dumneavoastră știți că eu am propus dumnealui locțiitorului gubernatorului civil al Basarabiei, ca să-mi prezinte întreaga corespondență, cu privire la reținerea dumneavoastră la Chișinău. Această propunere nu a fost îndeplinită.

În urma cauzelor mai sus arătate, eu nu pot acuma să dau vreo poruncă în legătură cu cererea menționată a dumneavoastră.

Gubernatorul general al Novorosiei și Basarabiei

.....¹

Muz. de ist. Buc., doc., 12 358 (nr. vechi 3437). Orig. rus.

147

2 decembrie 1827

Jalbă împotriva țăranilor de pe moșia Cacaletii (Vlașca) care au sădit în 1821 vii « cu silnicie » pe această moșie, iar acum nu se supun la clacă.

Prea înălțate doamne

Prin această jalbă iarăși arăt mării talc că după jalba ce am mai dat mării tale încă din anu trecut², pentru-un Dumitru Gilcă i Ivan Berbec și Neagoe Epure și alți tovaroși ai lor după moșia Cacaletii din sud Vlașca, ce este a schitului Cobia, metoh spitalului sfinti Pendeileimon³, carii în silnicie de sineși s-au pus de au făcut vii pe moșia schitului încă din anul răzvlătirii și vinu ce-l fac îl vînd pe la casăle lor făr' de a avea vie sau vreo simfonie cu epitropia, urmînd lucru cu totu împotriva pravili pămîntului. Aseminea și alt clăcaș în silnicie s-au pus de au făcut și o moară făcău în heleșteu moșii Cacaletii, cum și toți ceilalți lăcuitori clăcași după această moșie nu să

¹ Indescifrabil.

² În afară de jalba din « anu trecut », pe care o menționază mai sus, jeluitorul mai dăduse una, în aceeași pricină, la 1 august 1827 (Acad. R.P.R., doc. CCCLXXIII/144).

În aceeași pricină mai există o adeverință nesemnată, din 22 octombrie, cum că locuitorii n-au avut dezlegare să ia viile, precum și un zapis, din 23 noiembrie, al locuitorilor prin care ei renunță la orice pretenție asupra viilor (Același fond., doc. 145, 146).

În anaforaua din 23 ianuarie 1828, dată în urma altei judecăți cu aceiași locuitori pentru clacă, se arată că « toți clăcașii aceștii moșii să împotrivesc la răspunderea pravilniciei clăci și, cu un cuvînt, de sineși s-au făcut stăpîni pe tot venitul arătatei moșii, aflîndu-să spitalul păgubit de drepturile adeturi ale pămîntului... » Locuitorii înșiși declară că « au sădit viile și au clădit moara, vreme de răzvrătire fiind și de capetele lor aflîndu-să, au făcut aceasta înprotiva bunii orînduiei urmare... », iar în concluzia anaforalei se precizează că « urmarea lor au fost îndărătnică și împotriva nizamului » (Același fond, doc. 148).

Locuitorii semnează un zapis prin care se obligă « să facem părăsire de lucrutul viei ce în silnicie le-am sădit » (Acclăși fond, doc. 478 și 479).

³ Corect: Panteleimon.

-supun a-și răspunde dreptele adeturi ale moșii după pravilă, ci cu pricinuire deșarte pricinuiesc zădărnicii.

Și fiindcă pînă acum nu s-au făcut nici o urmare, mă rog mării tale să fie luminată poruncă către dumnealor boieri ispravnici, ca atît acele vii, cît și morișca după pravilă să ia de la dînșii și să rămînă pe seama schitului, căci într-această pricină a viilor s-au tăiat și vînzarea vinului de la cîrciumile schitului ce are pe această moșie.

Să supuie și pe clăcași la răspunderea adeturilor moșii după pravila pămîntului că va fi cu nedreptate să cercc schitu paguba aceasta de la dînșii. Și ce va fi mila mării tale.

Al mării tale prea plecat slugă Nicolae Trăsnea biv vel clucer, epitropu spitalului sfinti Pendeleimon ¹.

[Rezoluția:]

Io Grig[o]r[ic] Dimitriu Ghica vvd. i gospodar zemble vlahscoie.

Dumneavoastră ispravnicilor ai județului, veți vedca jalba accasta pentru care poruncim să cercetați și la dreptatea ce va avea jăluitorul să-și afle cuviincioasă îndestulare și să îndreptați. Iar neodihnindu-să vreo parte de acolo, cu cercetarea dumneavoastră în scris, să-i sorociți la divanu domnii mele.

1827 dechemvrie 2

Vel logofăt
Biv vel clucer

Acad. R.P.R., doc. CCCLXXIII 147. Orig. rom., cu pecete timbrată.

148

[Chișinău,] 3 mai 1828

Frații Macedonschi arată că au fost victime și unelte ale boierilor complici la răscoala lui Tudor Vladimirescu și cer să fie despăgubiți.

Ваше сиятельство Милостивый Государь !

Г. Г. Валлахские Бояры издавных времен тайно приискивали средств абрушить главное ² фанариотов управление Валлахии. Неупускали они из виду испытывать все случаи какие только казались им удобными. Замыслы их открывались и за то испитали они ссылку, а некоторые пострадали немало жизнею. Между тем, для достижения своей цели, чтобы Валлахия была лично под алчным користолюбивым ³ их управлением, употребили хитрость

¹ Corect: Panteleimon.

² După cuvîntul «главное» urmează cuvintele: «правление в Валлахии фанариотов» (cîrmuirea fanarioților în Valahia) care au fost șterse ulterior.

³ Cuvintele: «алчным користолюбивым» (— hrăpăreață și egoistă) sînt adăogate deasupra rîndului.

такую: первоначально утвердили они присягою верность свою греческой итерии; потом присягнули некоему служеру Феодору Владимиреске, которого они 1821-го года избрали и писменно уполномочили * с обещанием во всем спомоществовать и за все ответствовать *¹, вооружить народ валлахский * и поданной ими ему инструкции *² действовать оным вооруженною рукою, требуя народных прав³. И не только не вмешиваться в греческую Этерию, но даже⁴ все средства употреблять чтобы она на всяком шагу встречала неудобства к умножению сил ея, и при удобном случае напасть и быть етерию. В помощь ему, Владимиреске, принужденно употребили и нас двух братьев, Димитрия и Павла Мачедонских, обозначив нас буквально, как указывают копии в переводе присем представляемые на благоусмотрение Вашего Сиятельства. Когда же Феодор Владимиреско уже был убит, а мы в Австрии, уверили сих бояр что, как Владимиресковы, равно и наши бумаги, данные ими нам за их подписами, пропали, которых старались они посредством австрийского⁵ начальства насильно у нас отнес. Тогда и третью присягою уверили они турков, что будто бы они вовсе не были известны и вмешаны в заговорах греческой этерии и Владимиреска, а для обезпечения Порты Отоманской отдан в закон сын Григория Гика, который изделан ею Валлахским владетельным госпадарем.

1822-го года, по распоряжению бессарабскаго начальства взяты при нас тогда находившиеся документы и отправлены в Министерство иностранных дел. Между тем, бояри узнавши что бумаги наши за их подписами не пропали, а опасаясь чтобы не обрружились их знавредная хитрость и нарушение трикратно Божиих клятв, за что турки тотчас лишилиб их жизни, то они, бояры, 1823-го года, посредством своих приятелей, а самого Бранковяного родственника, молдавского бояра Йордакия Гики, силились вымануть у нас свои бумаги, давав нам большие суммы денег. Но бумаги те тогда находились в Министерстве. И по неоднократным нашим прозьбам невозвращены нам в то время, а еще воспрещенно было нам до своего времени домогаться.

Теперь из числа оных хотя и возвращены нам некоторые документы⁶, но не указано нам каким образом можем мы по оным получить свое удовлетворение, тогда как бояри, употребившие нас орудием, достигнув своей цели иметь владение Валлахским княжеством, обогатили себя, и ныне избавлены

¹ Cuvintele cuprinse între asteriscuri sînt adăogate deasupra rîndului, în locul cuvintelor şterse: «сего Владимиреска» (— pe acest Vladimirescu).

² Cuvintele dintre asteriscuri sînt adăogate deasupra rîndului.

³ În text şterse cuvintele: «с таким притом наставлением» (= cu o astfel de povaţă).

⁴ În text şterse cuvintele: «при удобном случае быть Этерию» (la momentul potrivit să combată Eteria).

⁵ După cuvîntul «австрийского» a urmat cuvîntul «правительства» (guvernului) care a fost şters ulterior.

⁶ În text şterse cuvintele «Но оказанные бояри употребившие нас орудием» (— dar numiţii boieri folosindu-ne pe noi drept unelte).

будучи опасности турецкой, не находят надобным и мыслить о удовлетворении нас лишенных спокойствия, собственности, нещадивших своего здоровья и самой жизни единственно для их пользы ¹ притерпевших — и теперь еще терпимья толикия бедствия, доведенных в плачевное состояние, в которое нехитрость, безсовество и пороки вовлекли нас. Но излишнее надеание на честность другого не ² знаем как послужит нам с боярами Валлахского Княжества обманувших не только нас, но и самага бога.

Известно же в свете сколь легко для Вашего сиятельства решить нещастную участь надобную нашей. То и по сему осмеливаемся всепокорнейше просить милостиваго наставления Вашего сиятельства.

3-го мая 1828 года

³ жительство имеем в Бессарабском областном городе Кишиневе.

Luminăția voastră, milostive domn !

Dumnealor boierii valahi încă cu multă vreme în urmă au căutat în taină felurite mijloace ca să înlătore din Țara Românească pe cîrmuitoarii fanarioți de frunte. Ei nu au scăpat din vedere nici unul din prilejurile care li s-au părut potrivite pentru o asemenea încercare. Cugetele lor au fost însă descoperite și de aceea ei au suferit exilul, iar unii dintre ei și-au pierdut și viața. Cu toate acestea, pentru a-și atinge țelul ca Țara Românească să fie pusă sub cîrmuirea lor personală, hrăpăreață și egoistă, ei s-au dedat la o viclenie ca aceasta: mai întîi au dat jurămînt de credință către Eteria grecească; apoi au jurat față de un sluger Tudor Vladimirescu pe care ei l-au ales în 1821 și l-au împuternicit în scris, făgăduindu-i că-l vor ajuta întru totul și că pentru toate vor lua asupra-le răspunderea, ca să înarmeze norodul românesc și, potrivit îndrumărilor ce i le-au dat ei, el să acționeze cu armele, cerînd drepturi pentru norod. Și nu numai să nu se amestece în Eteria grecească ci chiar să folosească toate mijloacele pentru ca Eteria să întîmpine la tot pasul greutăți întru înmulțirea puterilor, și într-un moment potrivit el să atace și să bată Eteria.

În ajutorarea lui Vladimirescu, [boierii] ne-au folosit cu sila și pe noi cei doi frați, Dimitrie și Pavel Macedonschi, însărcinîndu-ne [cu aceasta] nemijlocit, cum se dovedește și din copiile alăturate aci în traducere, spre lămurirea luminăției voastre. Cînd însă Tudor Vladimirescu era deja ucis, iar noi [ne găseam] în Austria, i-am convins pe acei boieri că atît hîrțile lui Vladimirescu cît și hîrțile noastre, pe care ei ni le dăduseră cu semnăturile lor, s-au prăpădit. Ei s-au străduit să ia de la noi hîrțile acelea cu ajutorul autorităților austriace.

¹ În text șterse cuvintele « доведенные до крайной нещастья имущества » (— aduși la cea din urmă dărăpănare a averii noastre).

² În text șterse cuvintele « Известно уже во свете сколь легко для Вашего сиятельства » scrise mai jos.

³ Margine ruptă.

Atunci, prin al treilea jurământ, ei au convins pe turci cum că nicidecum nu ar fi cunoscut și nu ar fi fost amestecați în complotul Eteriei grecești sau al lui Vladimirescu. Iar pentru ca Poarta Otomană să fie asigurată, a fost dat ca ostatec fiul lui Grigorie Gbica pe care ea l-a numit domn în Țara Românească.

În anul 1822, din porunca autorităților basarabene, au fost luate de la noi documentele ce le aveam atunci și au fost trimise la Ministerul Treburilor din Afară. Aflind însă boierii că hîrțile noastre cu semnăturile lor nu s-au prăpădit și temîndu-se să nu iasă la iveală viclenia lor păgubitoare și tripla călcare a jurămintelor față de Dumnezeu, deoarece turcii imediat le-ar fi curmat viața, atunci ei, boierii, la anul 1823, prin mijlocirea prietenilor lor și chiar a boierului moldovean Iordache Gbica, rudă a lui Brîncoveanu, s-au străduit să scoată de la noi bîrțile în schimbul unor mari sume de bani. Acele hîrtii se aflau însă pe atunci la minister. Noi am cerut în mai multe rînduri hîrțile, dar nu numai că ele nu ne-au fost restituite atunci, ci ni s-a și interzis să mai stăruim, pînă la momentul mai potrivit.

Acum, deși ne-au fost restituite unele din acele documente, nu ni s-a arătat totuși pe ce cale putem cu documentele să obținem satisfacția cuvenită. Atunci cînd boierii, care ne-au folosit drept unelte, și-au atins țelul lor de a avea cîrmuirea asupra principatelor romînești și s-au îmbogățit, iar acum, fiind scăpați de pericolul turcesc, ei nu găsesc de cuviință nici să se gîndească a ne mulțumi pe noi cei lipsiți de liniște și de avere, care nu ne-am cruțat sănătatea nici însăși viața, numai și numai pentru folosul lor, care am suferit și suferim încă și acum atîtea mizerii, fiind aduși la o stare de plîns în care ne-a atras naivitatea, inconștiența și păcatele. Dar nădejdea prea mare în cinstea altuia nu știm cum ne va folosi [în pricina] cu boierii din Țara Romînească, care ne-au înșelat nu numai pe noi ci și pe Dumnezeu însuși.

Este însă în deobște cunoscut cît de ușor e pentru luminăția voastră să dezlege o soartă așa de nenorocită cum e a noastră.

De aceea noi îndrăznim să cerem cu plecăciune îndreptare din partea luminăției voastre.¹

3 mai, anul 1828²

Domiciliul îl avem în orașul de reședință al Basarabiei, Chișinău.

Muz. de ist. Buc., doc. 12 295 (nr. vechi 3359). Ciornă în limba rusă.

---

¹ Despre frații Macedonschi se găsesc numeroase informații documentare de-a lungul mai multor ani, în afara documentelor care se publică aici.

Astfel în mai 1816, Pavel Macedonschi reclamă de la epistatul mănăstirii Snagov 2 000 lei dați cu împrumut la 31 ianuarie 1815, arătînd că din moșia Stupinele (Ialomița) ce i-a dat-o mănăstirea, el nu-și poate scoate nici măcar dobînda banilor împrumutați (Muz. de ist. Buc., doc. 12 265). Pavel Macedonschi a primit suma de mai sus și dobînda respectivă la 5 aprilie

31 mai 1829

Propunere în problema așezării la dajdie a celor luați de turci în 1821 și întorși acuma în țară.

Către excelența sa, deplin împuternicitul prezident al divanurilor.

De la săvîrșitorul divan al Valahiei

Ispravnicul streinilor din Valahia Mare prin raportul său supt nr. 50 înștiințează divanului că mulți dintre dajnicii streini, cum și dintre pămînteni, strămutîndu-se după vreme de aici din țară și trecînd în părțile turcești, unii de bună voie și alții ridicați în silă de turci în lt. 1821, s-au întors înapoi iarăși la cea dintîiu lăcuință a lor, și haslii du prin satele turcești du pă marginea malului stîng al Dunării, trăgîndu-se în cele mai dinnăuntru părți ale aceștii

1818. Zapisul de primirea sumei este iscălit cu litere grecești de Gheorgachi (Iordache Olimpiotul) și Farmachi, ca martori (Acad. R.P.R., doc. XX 37).

Pavel Macedonschi avea relații cu Papa Vladimirescu, fratele lui Tudor. La 2 aprilie 1820 el i-a scris o scrisoare relativ la chestiunea mutării hotarelor despre Austria (C. D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii*, p. 36, n. 6).

Dimitrie Macedonschi are o înțelegere cu Hagi Ianuș, prin anul 1820, pentru a obține vornicia de Mehedinți (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 66, dos. 7). Dintr-un document din 1822 se vede că D. Macedonschi a trăit în Bucurcești în anii dinaintea răscoalei. El locuia « într-un chiosc » pe locul închiriat de la mănăstirea « Izvorul tămăduirii » (la cișmeaua lui Mavrogheni), unde « făcuse și grajd ». În document se arată că « acest Macedonschi eșind apostat, după venirea oștirilor prea puternicei noastre împărății, ori s-au prăpădit, sau s-au izgonit lipsind din țară (Arh. St. Buc., Eforia școalelor, Țara Rom., pach. 2, doc. 1).

Dintr-un document din 18 mai 1823 aflăm că amîndoi frații Macedonschi se află închiși în cetatea Hotinului (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 277, doc. 51).

În continuare documentele ni-i arată pe frații Macedonschi trăind în Rusia. În august 1826, D. Macedonschi locuia în satul Visterniceni, ținutul Orhei (Muz. de ist. Buc., doc. 5876 1957). P. Macedonschi locuia în 1827 la Chișinău (Ibidem, doc. 5886 1957). În Basarabia D. Macedonschi (porucic în rezervă) avea în stăpînirea sa în 1826 niște țărânci ce au fost lăsate prin diata stabs-căpitanului Bilecovici. D. Macedonschi avea dreptul « să procedeze cu acești oameni după bunul său plac, chiar să-i vîndă » (Muz. de ist. Buc., doc. 12362). În același an D. Macedonschi întentează proces împotriva Stanei soția lui Iordache Olimpiotul, pentru banii dați cu împrumut acestuia din urmă în vremea răscoalei.

În toamna anului 1829 D. Macedonschi vine din Basarabia în Țara Romîneasă (pașaportul îi este eliberat la 1 octombrie 1829. Muz. de ist. Buc., doc. 5887 1957) și este numit tîlmaci la divanul judecătoresc. Aici el are proces, în 1830, cu Ioan Crețescu pentru împărțirea avcrii răposatului Const. Papazoglu, socrul lor (Arh. St. Buc., Judecătorești vechi, logofeția Țării de Sus, dos. 3181 1830, actul 166). În septembrie 1831 D. Macedonschi reclamă de asemenea de la răposata An. Velicioaia partea de moștenire a soției sale Joița. La judecarea acestei pricini, în ianuarie 1832, se arată că D. Macedonschi a făcut toată casa zapt și a luat lucruri și bani din lada Anastasiei (Arh. St. Buc., Judecătorești noi, tribunalul Ilfov, secția I politică, dos. 4667/1831 roșu, f. 1).

² Un fragment din această jalbă a fost publicat de E. Virtosu (*Despre Tudor Vladimirescu*, p. 98—99).

țări, unii prin sloboziile streinilor, iar alții prin satele pământenilor, nu s-au supărat pînă acum nici unii nici alții, de nici un fel de dare, fără numai cîtiva dintr-înșii au dat un prea puțin ajutor cu carăle lor la căratul provian-
tului de la Focșani. Și fiindcă unii ca aceștia ce se întorc sau vin din părți
streine și se sălășluiesc aici în pămîntul țării, după pravilile pămîntului cele
mai din vechime au soroc de opt luni a fi apărați de rîndul dăjdiilor, iar
după cele mai din urmă hotărîri ale domnilor, numai de șase luni; care
soroace împlinindu-se la acești veniți acum din părțile țării turcești, cum și
la haslîii mării malului stîng al Dunării, încă și mai trecînd peste opt luni
cere a divanului punere la cale.

Drept aceea, cu cinste făcîndu-se aceasta cunoscută exel. voastre, se
roagă plecat divanului a se face dezlegare în ce chip să urmeze, să-i așeze
la dajdie spre folosul venitului haznelii sau nu, ca și divanul să știe ce poruncă
să dea ispravnicului streinilor.

31 mai 1829 ¹

Arh. St. Buc., Administrative vechi, divanul săvîrșitor, dos. 343 1829, f. 2. Orig.
rus, cu trad. rom. cont., ambele cu multe corecturi.

150

8 iulie 1829

*Hotărîre privind condițiile de plată a datoriilor contractate de
boierii moldoveni în 1821, cînd averile lor au fost «struncinate».*

Ocîrmuire deplin înputernicitului precedent divanurilor cnejei Moldovei
și Valahii.

8 iulie 1829. No. 7537. București.

Divanului obșteștii adunări a cnejei Moldavvii.

Din pricina întîmplărilor urmate în cnejie Moldavvii și a struncinării averilor
la anul 1821, s-au fost socotit de cătră divan di a să dărui datornicilor o oreș-
care ușurință întru plata datoriilor sali făcuti pîr' la anul 1821.

Trebuința unii asămîne ușurinți s-au fost întemeiat pe pricinile următoare:

1-iu: În vreme tulburărilor de la anul 1821 toți boierii cnejei Moldavvii
au fost siliți di a să ascunde pîsti hotar. Atunci capitaliștii foarte ușor au
putut să păstrezi pe lingă sine sîneturi, dar datornicii acei ci au răzîmat nădăjde
lor în producturile pămîntului au lăsat averile sali, îngrijîndu-să numai și numai
pintru scăpare vieții sali.

2-le: După ce tulburare aceea s-au curmat, datornicii au găsit averile
sali întru o așa de proastă stare, încît eli nu au putut a da mai mult vinituri
îndistuli spre plata datoriilor, iar apoi prețurile pe producturile pămîntești

¹ Data pe orig. rus.

din vremi în vremi s-au micșurat și din acesta s-au micșurat și prețul a însuși moșiilor.

Aceasta luându-să în băgare de samă, mitropolitul și boierii au socotit de cuviință a da vadeli întru plata datoriilor și domnul de mai înainte Sturza la decembrie 1827 au arătat într-aceasta unire sa, când în urmă după aceea oștirile rosănești au intrat în provinciile, mulți din boieri au rugat atît di a să întări dăruire aceea ci o au socotit di a să faci datornicilor, precum și di a să însămnă niște vadeli hotărîtoare spre plata datoriilor cari n-au putut acum a să înființa în vreme de război.

Stăruire aceasta au fost adusă și la înalta știință a împărăteștii sali măriri și împărăteasca sa mărire, întorcînd întru tot milostivnica luare sa aminte cătră cerire boierilor, înalt au binevoit a supune înpregiurare aceasta să să supuie cercetării divanului și tot întru o vreme înălțime sa au binevoit a puni în vedere boierilor cît iaste de niapărat a întrebuița cu tot dinadinsul putere pravililor împotriva datornicilor celor răi.

Aceasta au silit pe obșteasca adunare a divanului Moldavvii a da socotință, la cari 12 cilenuri au socotit să să dei datornicilor o vade de șasă luni, cu aceea însă ca ei în curgire aceștii vremi să poată găsi chipuri spre a îndestula pi creditorii săi sau cu bani în naht după cum s-au împrumutat, sau cu alte chipuri; cu aceea însă că dacă datornicii au averi nemișcătoare covîrșitoare datoriilor lor, apoi să li să facă socotială și să de creditorilor în zălog sau sigur chizaș. Iar acii datornici, averile căroră nu pot fi îndestul spri plata datoriilor, sau că nu mai pot a în[de]stula și a plăti datoriile de acum, nu pot fi îngăduiți cu această vade, căci cu nedreptul ar fi ca datornicii ci nu au chipuri de a plăti, să să folosească încă cu avere rămasă la dînșii, care alcătuiești un drept a creditorilor lor. Pentru aceea averile acestora să să vîndă îndată spre îndestulare creditorilor pe temeiul pravililor și a obiceiurilor pămîntului. Asămine și datoriile celi mici, cari nu pot a jigni avere datornicilor, să să îplinească și să-i îndestulezi pi creditorii.

26 cileni au socotit datoriile să le împărțască în trii clasuri: 1-iu — datoriile covîrșitoare prețului averilor, 2-le — datoriile care sînt mult mai mici dicît ceea ci fac averi datornicilor și al 3-le datoriile celi mici.

La cel 1-iu clas datoriile să să îplinească din averi, nedîndu-să nici un feliu di vade. La cel de al 2-le, dacă datoriile sînt făcute după întîmplările anului 1821, aceste trebui iarăși a să împlini, nedîndu-să nici un feliu de vade. La cel de al 3-le, de cuviință ar fi a vinde averile cînd prețul lor este micșurat; după socotința celenurilor să cuvine a da datornicilor o vade de 3 sau di 5 ani după datoriia și după averea datornicului, cu aceea însă ca iai¹ totodată să sigurefsască prin ocîrmuire pe creditorii cu amanet îndestulătoriu. Și făcîndu-să cu hotărîre cunoscut că dacă iai¹ nu vor plăti pe fiișticari om cîte o a

---

¹ Pentru: ei.

3-le sau câte o a 5-le parte din capital, precum și din dobîndă, socotindu-să numai pe suma capitalului întru totul, atunci moșiile amancturisite, socotindu-le cu un preț obicinuit, adică câte cinci la sută venitul de 20 ani, vor intra neapărat în stăpînire creditorilor, care sînt datori a le primi în stăpînire cu același preț, dacă nu vor ieși mai mult la mezat. Asămine totodată să preț-luiască și acareturile ci vor fi pi moșii și în sfîrșit dacă să va dovedi că datorile ci au fost în lei și s-au prefăcut în galbini cu feliori di provizioane, atunce dobînda pe dînșii trebui să să socotească în lei, diosăbind și toate provizioanili ci s-au făcut.

Cercetînd toate aceste împregiurări, eu găsesc că pentru dă a să da voi pentru dare dă vadeli datornicilor în pămîntul Moldaviei s-au fost întemeiat pi însuși cerire boierilor și dar și însuși măsurile întru li a să ușura pe datornici au trebuit să le hotărească însuși boierii, fiindcă și folosul și nefolosul acestor măsuri să atinge de însăși pricinile lor dă datorii.

Pe acest temei dreptate ceri a întări una din socotințele divanului, care iaste întărită și di mai multe glasuri.

În urmare acestor închipuiri, eu întăresc socotița a 26 cileni, cu aceea însă că spre mai multă lămurire să însămnezi o vade pentru toți di obștii datornici a clasului al 3-le, adică de patru ani, în locul vadeli nehotărîtoare de trii și di cinci ani, și că siguranțele creditorilor trebui să să închei în avre mișcătoare și nemișcătoare a însuși datornicilor sau a chizășilor lor după suma datorii. Și pe acest temei supui înainte divanului socotița aceasta cu lămurire ci am făcut eu mai sus, să să aducă întru întocma împlinire după rînduiala ci să păzăști.

Iar apoi pridlojănie aceasta și însuși socotița dumilorsali cilenurilor divanului în oreghinal, ci pe lîngă aceasta să alătorează, după obiceiul pămîntului să să păstrezi pentru totdeauna în mitropolie, împreună cu celelante acturi.

Iscălit

General leitenant Jultuhin

Acad. R.P.R., doc. CCCLX/71—72. Copie rom. cont. Vezi și pach. DCCCXXXVI (fost ms. rom. 1094), f. 91—92. Trad. rom. cont. din grec.

151

București, 2 aprilie 1830

M. Minciaky cere lui Grigorie Ghica, Grigore Brîncoveanu și Barbu Văcărescu declarații în scris în legătură cu afirmațiile sîrbului Iacov Nenadovici că ei ar fi sprijinit răscoala lui Tudor Vladimirescu.

Bucarest, le 2 Avril 1830

A Messieurs le Prince Ghika, le Bano Brancovano et le Bano Vakaresko.
Messieurs,

J'ai rendu compte à Mr le Président plénipotentiaire de la conférence que nous avons eu ensemble au sujet des papiers concernant le Servien

dovich, et des réponses que vous m'aviez données à l'égard du document qui porte la date du 15 Janvier 1821, et sur lequel figurent vos signatures.

M. le général Kisseleff vous répète, Messieurs, que dans l'enquête de cette affaire qu'il a commencée lui-même, et que je suis chargé de poursuivre, vous ne devez voir que son désir de la tirer au clair, et de vous mettre à même de lui fournir ces éclaircissemens et les preuves propres à fixer son opinion à cet égard et sur lesquels il puisse fonder ses démarches ultérieures.

J'ai reçu, en conséquence, l'ordre de vous engager, Messieurs, à vouloir bien m'adresser par écrit toutes les observations que vous aurez à faire sur les documents en question et sur leur contenu, afin que je puisse les soumettre à Son Excellence. Vous pouvez, si vous le jugez nécessaire, examiner encore chez moi les papiers, dont vous avez déjà connaissance.

J'ai l'honneur d'être avec la considération la plus distinguée ¹

Messieurs, Votre très humble et très obéissant serviteur

M. Minciaky

Colcctje particulară. Facsimil la Institutul de ist. al Acad. R.P.R.

A N E X A 1

la documentul nr. 151

Traduction d'une lettre de Mr. le Hatman Alexandre Vellarà à MM. le Prince Ghika, le Bano Brancowano et le Bano Wakaresko, en date du 12 Avril 1830.

J'ai l'honneur de répondre à la demande que vous m'avez faite par votre lettre du 11 de ce mois, et certifier devant Dieu par rapport à l'écrit que l'on vient de produire, adressé à Theodore Wladimiresko en date du 15 janvier 1821, en bas duquel on voit figurer vos signatures et qui offre des lettres et même des mots entiers, dont l'écriture ressemble beaucoup à la mienne, que je n'ai jamais écrit une pièce de cette nature, ni sur un ordre ou invitation de votre part, ni de mon propre chef, ni sur l'instigation d'un autre, que jamais une pareille idée ne m'est venue dans la tête, que jamais Wladimiresko ne m'en a parlé, bien que l'occasion se soit présentée plus d'une fois, surtout lorsque entré à Bukarest avec une foule de Pandours en armes et réuni à tous les albanais, il demanda que tous les Boyars et les négocians, qui se trouvèrent alors ici, lui remissent un acte d'adhésion à son entreprise, signé de leur main et confirmé par les sermans les plus sacrés. Et cependant ce fut moi, à qui il s'adressa le premier pour cet effet, ce fut moi qu'il chargea d'en parler au Métropolitain et aux Boyars etc. Il ajouta les menaces en cas de refus. Cet acte fut dressé et on le voit encore écrit entièrement de ma main.

---

¹ Acest document impreună cu cele anexate, cu excepția anexei 6, fac parte din aceeași colecție particulară. Facsimile la Institutul de istorie al Acad. R.P.R. Traducerile românești contemporane ale documentului de mai sus și ale documentelor date la anexele 3, 4, 5, 7, 10 și 11, au fost puse la dispoziția Institutului de E. Virtosu. Anexa 6, în limba română, provine din altă parte.

Or, si Wladimiresko avait effectivement entre ses mains un document comme celui du 15 Janvier 1821 de deux mois antérieur à celui dont je viens de parler, pouvait-il ne pas en faire mention alors ?

Cette ressemblance apparente dans l'écriture, et le silence qui fut observé jusqu'ici à l'égard de cette pièce, donnent naturellement à penser qu'elle est apocryphe, sans aucun fondement et, ce qui me paraît très certain, fabriqué après la mort de Wlad[imiresko].

C'est tout ce que je sais la-dessus, c'est tout ce que je peux assurer dans toute la netteté de ma conscience.

J'ai l'honneur d'être etc.

(signé) Alexandre Wllarà, Hatman

A N E X A 2

la documentul nr. 151

Traduction de la déposition de Nicolas Kynopsy, confiée à S[on] É[minence] l'évêque de Rimnik, vicaire du Métropolitain de Valachie, en date du...¹ et légalisé par cet dernier.

Votre Éminence ayant demandé que je donne aussi, par écrit, ce que j'ai eu l'honneur de lui dire verbalement, lorsqu'elle a voulu avoir de moi, avec toute la confiance que m'inspirait son caractère, quels sont les documens que j'ai vus² entre les mains de feu le sloudjar Théodore Wlad[imiresco], et quels sont ceux qu'il a donné avec sa signature, ce dont je dois avoir connaissance parfaite, puisque je ne me suis trouvé être par suite des circonstances dans tous les secrets, comme écrivain attaché à sa personne depuis son entrée à Slatina, avec ses rebelles d'au delà de l'Aluta, jusqu'au moment où ses ennemis l'enlevèrent à Golesty et le firent disparaître, je m'empresse de répondre à cette demande de V[otre] É[minence] et voici tout ce que je puis certifier à cet égard devant Dieu, dans toute la pureté de mon âme, d'autant plus que je me trouve gravement malade, et, pour ainsi dire, entre les bras de la mort.

1) Que je connais très bien les deux pièces, que je viens de voir encore nouvellement, l'une avec la date du 21 mars 1821, écrite en entier de la main de Mr le Hetman Alexandre Villarà, en bas de laquelle on voit les³ signatures de⁴ plusieurs Prélats⁵ et des boyars et l'autre en forme d'obligation avec la date du 14 Mai⁶ m.a. qu'il n'y a que sept signatures (en forme d'obligation)⁷ Ce sont les mêmes pièces qu'avait feu le Sloudjar Théodore Wlad[imiresco] dans une besace, auprès de lui, jusqu'au moment où il fut enlevé par ses ennemis.

2) Que par ordre de feu le Sloudjar⁸ j'ai tiré plusieurs copies de la pièce qui porte la date du 14 Mars⁹. Il fit distribuer ces copies aux chefs de sa troupe pour leur inspirer plus de confiance et de courage.

¹ Loc alb în text.

² Șters: « qui se trouvaient ».

³ Șters: « plusieurs ».

⁴ În text: « des ».

⁵ Șters: « du clergé ».

⁶ Data de 14 mai este așa indicată în original.

⁷ Cuvintele din paranteză șterse în original. cu o linie cu cerneală.

⁸ Scris în continuare Theod. Wlad. (pentru Théodore Wladimiresco), apoi șters cu o linie.

⁹ Data de 14 martie este așa indicată în original.

3) Que tout l'argent que le feu Sloudjar a pris du pays, ce qui n'a pas été grand' chose, a passé par mes mains, car j'étais chargé de passer tout dans un livre. Ce livre, que je portais dans ma besace, me fut pris par les capitains Georgaki et Hadji Prodan, comme ils ont fait la même chose à Theodore, ils ont pris entre autres à ce dernier le peu d'argent qu'il avait auprès de lui et les pièces en question, qui se trouvaient dans une besace que Wlad[imiresco] ne quittait jamais d'auprès de lui. Depuis ce temps je n'ai entendu parler de ces pièces que lorsque¹ on me les a montrées, avant peu.

4) Que feu le Sloudjar n'a emprunté de l'argent à personne, si ce n'est quelques bagatelles à Opreano, à Hadji-Ianoussi et au Serdar² (caminar) capitain Gorgaki, bagatelles³ qu'il a payées dans la suite...⁴ et trois ou quatre mille piastres de Mr. l'évêque d'Argjès, qu'il n'a pas pu payer et que ce dernier fit entrer dans le compte de l'Évêché, sous le titre de subsides.

5) Que si l'on veut avoir les véritables signatures du sloudjar, on peut en trouver dans la maison Hadji Janoussi et chez le caminar Theochary.

6) Que des deux obligations, que j'ai vues dernièrement pour la première fois: celle du 15 Mai 1821, par laquelle feu Theod[ore] donna en hypothèque la pièce ci-dessus indiquée du 14 Mai, m[ême] a[nnée], avec sept signatures, bien que l'écriture et la signature ressemblent à celles du défunt, je reconnais qu'il n'en est rien ni de l'une, ni de l'autre et il était impossible de faire cette obligation un jour après qu'il s'eut fait donner par force la pièce avec les sept signatures, sans que j'en sache quelque chose, d'autant plus que ce fut là précisément le jour de notre départ, durant lequel le défunt n'a pas eu un moment de repos, occupé comme il était entièrement à faire manger, charger et partir les provisions de guerre. Où donc est-ce qu'on lui a compté l'argent. Qu'en a-t-il fait, car lorsque le capitain Georgaky et Hadji Prodanos — se sont emparés de sa personne, malgré les grandes recherches qu'il fait⁵ à cet égard, en examinant jusqu'à la chemise de Wlad[imiresco], il n'a lui trouvé que très peu d'argent, et cependant cette affaire arriva le jour de la Saint Constantin⁶ c'est à dire six jours après, de manière qu'on ne peut pas même dire qu'il peut avoir⁷ dépensé cet argent dans cet intervalle.

Quant à l'autre obligation, qui est d'un format plus petit, et porte la date du 3 Mars, moyennant laquelle Théodore donna en hypothèque un autre écrit daté du 18 Janv[ier], en bas duquel on voit les signatures de trois boyars, écrit qui m'est tout à fait inconnu, bien que l'écrivain se soit⁸ efforcé d'imiter dans cette obligation l'écriture et la signature du défunt, elles ne sont cependant pas les siennes. Il y a de quoi s'étonner, cependant, si cette obligation est véritable et qu'elle existait⁹ effectivement, lorsque Théodore vivait encore, le possesseur ne soit parvenu demander son argent, tandis qu'il voyait Théodore payant ses créanciers, (ou, du moins, qu'il n'ait pas fait vérifier son obli-

¹ Şterse: « je les ai vu ».

² Şters: « Caminar ».

³ Şters: « au moment de son départ ».

⁴ După « la suite » urmează un cuvînt indescrifrabil.

⁵ Şters: « qu'il prend ».

⁶ În paranteză: « le 21 Mai ».

⁷ Şters: « l' » înainte de avoir, adică: l'avoir dépensé.

⁸ Şters: « c'est ».

⁹ În text: « existaient ».

gation par les boyars qui se trouvaient alors ici ! Comment pouvait-il se taire et dormir, tandis qu'il avait bien vu que le pays appelait le défunt un rebelle. que des troupes furent envoyés contre lui et que par conséquent il aurait bien) ¹ pu penser que le... je parle de l'écrit qui porte les deux signatures de 3 boyars, n'était pas bon, ce coup pouvait être faux. Les 3 boyars ne peuvent d'ailleurs représenter le pays (avec les 3 signatures dont il est question plus haut) ². Je me répète: je ne connais point l'écrit avec les 3 signatures dont il est question plus haut, c'est à présent que je l'ai vu pour la première fois. Jamais le défunt ne m'en a parlé, bien qu'il n'avait rien de secret pour moi, et que j'avais entre mes mains tous scs papiers et sa correspondance avec les pachas des environs, avec Ypsilanti etc. etc... tout cc que je sais, tout ce que je connais, tout ce que je peux certifier devant Dieu sur cette affaire.

Légalisation de Monsieur S[on] E[minence] Monseigneur l'évêque de Rimnic, vicaire qui scul organisa à la tête de toutes... ³ ayant examiné confidentiellement de les Bukarest le 13 Avril 1830 le logothète Nicolas Kynopsy, il m'a raconté les détails que l'on vient de lire, sur mes demandes, il me les a donné ensuite par écrit, en foi de quoi j'ai signé.

Jusqu'ici c'est le frère de Kynopsy qui écrit, sous la dictée et au nom de ce dernier; ce qui suit est de sa propre main.

Traduction de la déclaration de son Em. l'Evêque de Rimnic, vicaire du Métropolitte de Valachie, en date du 15 Avril 1830 ⁴.

Sur l'invitation qui m'a été faite, j'ai demandé au Serdar Polychrony quels étaient les papiers que produisit Hadji ⁵ Prodanos en 1821 à feu son frère, Hadgy Ianoussy, et à lui même.

Voici ce qu'il m'avoua en prenant pour témoin Dieu et sa conscience: « En 1821, après la destruction ⁶ des rebelles en Valachie, ceux qui en échappèrent, se sauvèrent par ci, par là. Un de ces derniers fut Hadgy Prodanos, qui accompagné d'un nommé Makedonsky se refugia à Hermannstadt en Transylvanie. Ils se présentèrent tous les deux dans cette ville à feu Hadgy Ianoussi son frère, avec deux papiers: en bas de l'un on voyait les signatures de plusieurs prélats et boyards; l'autre, en bas duquel il n'y avait que très peu de signatures appartenant toujours à des prélats et à des boyars était obligatoire pour le pays de deux cents quarante ⁷ mille piastres, autant qu'il peut se rappeler de la somme. Ils offrirent de céder ces deux papiers à feu son frère Hagy Ianoussy, contre une somme, de la moitié et plus encore, inférieure à celle dont il est question dans l'écrit. Feu Hadgy Ianoussy retint d'abord les deux papiers, demande là-dessus l'opinion de son frère, qui est ce nommé Serdar Polyhrony et ⁸ trouva plus convenable ensuite de ne point

¹ Rîndurile puse în paranteză sînt şterse în original cu cerneală cu trei linii verticale, şi fraza e neterminată.

² Çuvintele din paranteze sînt şterse cu 5 linii, cu cerneală, ca şi cele de pe pagina precedentă.

³ Loc alb.

⁴ Documentul este scris în continuare pe aceeaşi coală cu cel precedent.

⁵ Şters: « Janoussi ».

⁶ Şters: « defait ».

⁷ Şters: « cinquante ».

⁸ Şters: « mais il trouve ».

se prêter à cette offre. Il rendit donc les deux papiers à ceux qui les lui avaient données. Le serdar a appris ensuite que ceux-ci en firent la même offre à Mr Hadgi Const. Pop, maison de commerce à Hermannstadt, mais ils en furent chassés avec dédain et même avec injures ¹.

C'est ainsi que, désespérés enfin, ils partirent pour la Bessarabie. C'est tout ce que le serdar Polychrony m'avoua en bonne conscience, et que je certifie par le présent.

A N E X A 3
la documentul nr. 151

Nous avons reçu l'office que V[otre] E[xcellence] nous fit l'honneur de nous adresser en date du 2 de ce mois, et si nous avons tardé avec la réponse, si vous ne recevez qu'aujourd'hui les éclaircissements ², que vous nous avez demandés par ordre de S[on] E[xcellence] M[onsieur] le Président plénipotentiaire, et qu'il nous importait beaucoup à nous mêmes de vous donner bientôt relativement aux papiers produits par le Servien Nenadovich, et nommément à celui qui porte nos signatures, nous vous prions monsieur le C[onsul] G[énéral] de n'en chercher la cause que dans les devoirs religieux, qui nous occupaient exclusivement, durant une semaine, surtout, qui seule est dans notre religion appelée la Sainte ³, c'est ce qui fit que nous n'avons pas pu recueillir sitôt les témoignages.

La première impression que fit sur nous cet écrit lorsque S[on] E[xcellence] M[onsieur] le P[résident] P[lénipotentiaire] nous le fit voir pour la première fois, et en particulier, et séparément à chacun, fut l'étonnement de voir nos signatures figurer sur un papier que nous n'avons jamais vu, dont nous n'avons jamais entendu parler. Cette impression est d'autant plus remarquable qu'aucun de nous n'était prévenu et cependant nous nous sommes trouvés d'accord appelés ensuite chez vous, monsieur le consul général collectivement nous n'avons fait que renouveler les protestations d'une ignorance complète par rapport à cette affaire. Aussi notre opinion n'a-t-elle pas été un moment douteuse, nous avons tout bonnement déclaré que l'écrit en question ne pouvait être que l'ouvrage d'un imposteur.

Les preuves que nous alléguons à ⁴ notre appui découlent :

- 1) de notre conduite en général;
- 2) de l'écrit lui-même;
- 3) des témoignages que nous avons pu recueillir et que V[otre] E[xcellence] trouvera ci-joint ⁵ avec leurs traduction.

Quelques crimes toujours précèdent les grandes crimes ! Qu'on passe en revue notre conduite avant l'époque en question, et on la trouvera toujours franche, toujours loyale, toujours fidèle au gouvernement, toujours dévouée à la patrie et il nous est permis de le dire, toujours estimée de l'un et de l'autre, toujours distinguée, lorsqu'il s'est agi d'occuper un poste de confiance.

[Marginal:]

« Est-ce à ceux qui n'ont rien à gagner et beaucoup à perdre de désirer les changements ».

¹ Textul care urmează este scris așa, în continuare.

² Șters: « témoignages ».

³ Șters: « dans notre religion est ».

⁴ Șterse cuvintele: « à l'appui de notre opinion sont ».

⁵ Șterse cuvintele: « Attachées à la présente ».

Qu'on examine celle que nous avons observé durant l'époque désastreuse de l'insurrection et on la trouvera ouvertement opposée à cette entreprise. Nous fumes les premiers à demander que le gouvernement envoyât des troupes contre Wladimiresko, nous fumes les premiers à proposer qu'on appelât les Turcs à notre secours, lorsque nous vîmes que les troupes du gouvernement ne répondaient pas à notre confiance. Proposition qui fut abandonnée, parceque Mr de Pini, alors Consul Général de Russie dans les Principautés, trouva bon de nous rendre personnellement responsables des désordres qu'auraient pu commettre les Turcs entrés dans le pays sur notre demande. On ne peut pas répondre de la conduite des troupes régulières, encore moins de celle d'une armée turque. Nous fûmes les premiers à quitter le pays, lorsque nous ne vîmes plus d'autre salut. À Cronstadt, lieu de notre retraite, nous avons observé le même langage, la même conduite. Nous demandons à présent à V. E.: aurions-nous agi de cette manière, si l'entreprise de Wlad[imiresco] était notre ouvrage? Aurions nous osé demander qu'on fit venir des turcs contre lui, si nous savions qu'il avait entre les mains de quoi faire tomber sur nous tout le poids de sa révolte? Enfin les deux d'entre nous qui sont entrés en Valachie pendant que les troupes turques y dominaient encore, auraient-ils osé faire ce pas s'il avait soupçonné seulement l'existence de cet écrit, faux comme il est, et celui qui se trouvait à la tête du gouvernement, lorsqu'en 1826 deux sujets¹ de Wlad[imiresco] furent saisis, en voulant² reproduire, les armes en mains, les scènes de 1821? Aurait-il ordonné une enquête formelle s'il avait quelque chose à appréhender de leurs révélations?

Les signatures, bien que ressemblantes au premier coup d'oeuil, offrent cependant des différences, si on les considère avec plus d'attention. Les traits de la première sont plus gros, ceux de la seconde plus fine, la troisième plus façonnée que d'ordinaire: on n'a qu'à les approcher de nos véritables signatures pour s'en convaincre. Mais ce qui vient particulièrement à l'appui de notre opinion ce sont le style et l'écriture de cette pièce.

L'une et l'autre ne sont qu'une imitation malcousue de celle qui porte la date du 21 Mars et qui est écrite entièrement de la main de Mr le Hetman Alexandre Welarà. Ce dernier ayant reçu la permission d'examiner ces deux pièces, vient de faire sur notre demande des observations à leur égard, que nous avons l'honneur de communiquer à V[otre] E[xc]ellence dans l'annexe No. 1.

[Marginal:]

Mr. le Hetman convient qu'il a écrit celle du 21 Mars. Il convient que ce fut lui que Wladim[iresco] chargea d'en parler aux autres et qu'à cette occasion même, comme dans toutes les autres, (ce dernier)³ Wlad[imiresco] ne lui a rien dit de l'existence d'un autre écrit; il reconnaît cependant les efforts que l'écrivain [?] s'est donné d'imiter son écriture; dans la pièce (du 4 Janvier)⁴ il résulte enfin que cette pièce ne peut être que fausse⁵.

¹ În text scrie: «sujêts».

² Șters: «les armes en main» reprodus imediat mai departe.

³ Șterse aceste două cuvinte și scris deasupra: Wlad[imiresco].

⁴ Șterse aceste trei cuvinte și înlocuite cu: «No. 1».

⁵ Urmează încă patru rinduri indescifrabile.

(L'on voit par là que la pièce à notre charge) ¹

En effet, bien que datée du 15 Janvier, cette pièce est (postérieure) ² faite après celle du 21 Mars, puisqu'elle n'est qu'une contrefaçon de celle-ci en tout.

Il suffit de réfléchir, tant soit peu sur cette affaire, et les observations suivantes viendront comme d'elles-mêmes à notre secours. Quelle était la nécessité pour nous de donner imprudemment à Wladimiresko un crédit illimité dans le sens de l'écrit en question et de mettre ainsi notre fortune et notre honneur à la discrétion d'un homme que

[Marginal:] À son Excellence Mr. Minciacky C[onsul] G[énéral] etc. etc.

Bucarest, le 16 Avril 1830. ³

Nous n'avons jamais vu, que nous n'avons jamais ⁴ connu, à qui nous n'avons jamais parlé, tandis que ⁵ nous avons tous les moyens de lui compter entre les mains une somme suffisante sans courir les chances d'être [à] jamais compromis.

Pourquoi cette ⁶ imprevoyance de nous servir pour dresser un acte de cette nature d'une main étrangère inconnue, tandis que nous pouvions l'écrire nous-même ou bien le faire écrire par quelque personne attachée à nous? Ce sont de ces fautes, Monsieur le Consul Général, qui ne demandent pas beaucoup de discernement pour être évitées.

Il est difficile d'éclaircir par des témoignages une affaire obscurcie déjà par le temps, surtout lorsque les acteurs ont pour la plupart disparu de la scène. Cependant, ce que nous avons pu recueillir à cet égard, dépose encore en faveur de notre innocence.

Nicolas Kynopsy a fait la déposition consignée dans l'annexe No. 2. Il était attaché à la personne de Wladimiresko, secrétaire, jusqu'au moment où ce dernier fut surpris et enlevé à Golești par les capitaines Georgaki et Hadji Prodan. Il jouissait de la confiance de son chef et sa déposition faite devant l'Evêque, vicaire du Métropolitain, et en des moments critiques — il souffre de la phthisie et ⁷ en est à la dernière période — ne saurait guère être suspecte.

Il résulte de cette déposition que Wlad[imiresco] a toujours manqué d'argent, qu'il n'en a jamais emprunté à qui que ce soit, quelques bagatelles exceptées ⁸, qu'il a payées dans la suite, qu'il n'a jamais fait mention de l'emprunt de 500 mille piastres, qu'il n'a jamais produit d'autres pièces que celle du 21 Mars et ⁹ 14 Mai, lorsque même, pour encourager ses complices il leur

¹ Rîndul acesta șters cu o linie.

² Cuvîntul « postérieure » șters și înlocuit cu: « est faite après celle du... ».

³ Adresantul, localitatea și data lipsesc în traducerea românească contemporană, paginile de aici înainte cu cele precedente constituind un singur document, așa cum îl dăm și noi.

⁴ Șters: « point ».

⁵ Aici intervine nota marginală, care deși nu pare a avea o legătură prea strînsă cu ceea ce urmează, o redăm totuși: suppose que nous ayant voulu entrer dans cette entreprise, ce dont Dieu nous préserve!

⁶ Șters articolul: « l'imprevoyance ».

⁷ Șters și cuvîntul: « il ».

⁸ Șters: « exécutées ».

⁹ Șters: « celle du ».

fit distribuer des copies tirées de la première... [?], que cependant c'était bien là l'occasion de faire valoir notre prétendue intelligence avec lui, que ces deux pièces se sont trouvées entre les mains de Wlad[imiresco] jusqu'au dernier moment; que ceci ne pouvait pas être, si celle du 14 Mai avait été hypothéquée à Hadji Prodan un jour après¹, que, par conséquent, ce fait est plus que douteux, et pour cette raison, et parceque l'obligation qui en parle, bien qu'au premier abord elle paraît écrite et signée de la main de Wlad[imiresco], Kynopsy assure² qu'il n'en est rien ni de l'un ni de l'autre, mais que partout celle du 3 Mars, qui donne en hypothèque l'écrit du 15 Janvier est, selon Kynopsy, évidemment contrefaite. (Nous avons rapporté plus haut la déposition de Mr. Vellarà, reste encore celle)³.

Vient ensuite la déposition du Serdar Polychrony, frère et associé de feu Hadji Yanoussi; elle fut faite encore devant le vicaire du Métropolitain. V[otre] E[xcellence] la trouvera dans l'annexe No. 3 et se trouve consignée dans une lettre de celui-ci, que selon ce témoin Hagi Prodan s'est présenté en 1821⁴, chez lui et chez son frère à Hermannstadt, avec l'obligation du 14 Mai. Il leur a offert cette obligation contre une somme de beaucoup inférieure à celle, dont il est question. Les deux pièces du 21 Mars et du 14 Mai furent toujours les seules que Hadgi Prodanos produisit alors. L'obligation même du 15 Mai est inconnue à Polychronos.

Est-ce⁵ une énigme que ces deux pièces entre les mains de Hadgi Prodanos, pour qui sait par la déposition de Kynopsy que ce fut lui qui s'empara à Golești de tous les papiers formant la soit-disante chancellerie de Vlad[imiresco], mais ce qui en aurait été une (énigme)⁶ si la pièce du 15 Janvier n'était pas faussée (apocryphe), c'est le silence qu'observa toujours Vlad[imiresco] par rapport à elle et à l'emprunt, fait sur cette base envers des personnes mêmes pour lesquelles il n'avait rien de caché, comme ce sont Kynopsy, qui était particulièrement chargé de passer dans un livre la recette et les dépenses de Vlad[imiresco], les prélat et les boyards qui étaient avec lui à Bellvederre, près de Bucarest, et l'on pourrait ajouter encore le pacha de Silistrie, auprès duquel il est allé jusqu'à envoyer une députation pour protester de ses bonnes intentions et de sa fidélité à la Porte. On trouve la preuve de ce silence en ce que la Porte n'aurait jamais confié le gouvernement de la Province à un homme coupable de trahison.

Comment encore s'est-il fait qu'on n'éleva aucune réclamation (prétention) à cet égard durant la vie de Vlad[imiresco], tandis que les autres créanciers se présentèrent et furent payés, ainsi que V[otre] E[xcellence] a pu le voir par la déposition de Kynopsy. Ces circonstances viennent à l'appui de ce dernier pour ce qu'il dit de la fausseté de l'obligation du 3 Mars, et donnant à penser que Vladimiresco lui-même ne savait rien de la pièce du 15 Janvier et qu'elle ne fut fabriquée qu'après sa mort, ou du moins à son insu.

Nous croyons avoir assez dit pour fixer l'opinion de S[on] E[xcellence] le président plénipotentiaire sur cet écrit. Il est faux, parceque les signatures

¹ Șters: « le lendemain de sa rédaction ».

² Șters: « est de l'avis ».

³ Rîndurile acestea sînt pe margine, după care urmează apoi: « Vient ensuite » etc. ...

⁴ « à Hermannstadt » dar șters, fiindcă se repetă imediat mai departe.

⁵ Șters: « ce fut (une énigme) ».

⁶ Șters cu o linie cuvîntul « énigme ».

ne sont pas les nôtres; il est faux parceque l'écriture est évidemment contrefaite; il est faux parcequ'il ne se trouve pas une personne parmi les plus affidés de Vladimiresco qui en ait connaissance.

Nous ne saurions terminer cette réponse sans ajouter la prière à Son E[xcclence] M[onsieur] le P[résident] P[lénipotentiaire] de vouloir bien représenter où de raison combien l'existence de ce faux document est préjudiciable à notre honneur, afin que sa fausseté, une fois démontrée, par ce que nous venons de dire et par les recherches ultérieures, que le gouvernement est mis par là à même de faire. [Qu']il nous soit remis de l'effet de nous tranqui[lliser]! Si à présent nous avons rencontré tant de difficulté à démontrer cette fausseté, qu'en sera-t-il dans quelque temps? Encore quelques jours et la déposition de Kynopsy qui est convainquante, aurait été perdue.

Veuillez bien agréer l'assurance de la haute considération etc.

A N E X A 4

la documentul nr. 151

Bukarest, le 27 Avril 1830 ¹

Mon Prince,

Le conseiller d'état actuel, Minciaky, vient de me communiquer la réponse que vous avez cru devoir lui adresser au sujet de la réclamation élevée à votre charge, ainsi qu'à celle de MM. les banos: Brancovano et Vakaresco, par le Servien Nenadovitz.

Après avoir pris connaissance des documents exhibés à l'appui de votre exposé, je dois appeler, mon Prince, votre attention sur les considérations suivantes:

La prétention de Nenadovitz devant, par la nature même des documents qu'il produit en sa faveur, vous intéresser, sous tous les rapports, il est, ce me semble, indispensablement nécessaire que les arguments destinés à en attaquer la validité, soient basés sur des faits avérés et constatés par des actes authentiques.

En examinant les pièces que vous avez transmises à M. de Minciaky, et les circonstances que vous citez à l'appui de vos assertions, on n'y trouve ni les preuves nécessaires de votre départ de la Province, aussitôt après l'explosion de 1821, ni l'absence de tous rapports avec Théodore Vladimiresko.

Vous conviendrez, Mon Prince, que quelque justes que puissent être vos observations contre les documents qui servent de base à la réclamation Nenadovitz, il n'en faut pas moins poser en principe et démontrer évidemment, combien vous étiez étranger à la coupable entreprise de Vladimiresko. Il ne me semble pas moins nécessaire que vous appuyiez d'une manière authentique, tout ce que vous avancez relativement aux objections de M. Pini contre l'intention que vous aviez manifestée d'appeler des troupes turques pour le maintien de l'ordre et de la tranquillité du pays.

Il serait également nécessaire que vous démontrassiez, mon Prince, la contrefaçon de vos signatures, par leur comparaison avec celles dont se trouveraient revêtus des actes, tant publics que privés, d'une époque antérieure.

En vous signalant les points qui peuvent exiger de plus amples développements, j'aime à croire, mon Prince, que dans votre propre intérêt, vous

¹ În facsimil data lipsește, fiind omisă la fotografiat.

voudriez bien me les communiquer, afin que je puisse présenter au Ministère Impérial une série de preuves irréfragables en faveur de vos assertions.

En vous priant de vouloir bien communiquer le contenu de cet office [?] à MM. les Banos Brancovano et Vakaresko, je saisis cette occasion pour vous faire agréer l'assurance de la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être

Mon Prince, Votre très humble et très obéissant serviteur

P. de Kisseleff ¹

[Adresa ²:] À Mr le Prince Ghika, etc.

A N E X A 5

la documentul nr. 151

A. S. Ex[cellence] M[onsieur] de Kisseleff

Bukarest, ce 25 Mai [1] 830 v. st.

Je n'ai reçu que le 10 de ce mois la lettre que V. E. me fit l'honneur de m'adresser en date du 27 Avril, et je n'ai pas manqué de la communiquer tout de suite à MM. les Banos Brancovano et Wakaresko. C'est de concert avec ces derniers que je m'empresse de vous donner aujourd'hui, mon général, les renseignements ultérieurs que vous demandez relativement à quelques uns des faits sur lesquels nous nous sommes appuyés ³ dans notre lettre à Mr. de Minciacky contre la validité de la réclamation Nénadowich.

Ces faits sont:

1. Notre départ de Bukarest, aussitôt après l'explosion des troubles en 1821.
2. L'absence de tout rapport avec Wladimiresko.
3. Les objections de Mr. Pini contre l'intention de faire venir des troupes turques pour maintenir l'ordre et la tranquillité dans le pays.
4. La contrefaçon de nos signatures.

Ce-ci ⁴ devant encore être prouvé par la comparaison de nos signatures d'une date antérieure à l'époque en question. La lettre ci-jointe du médecin de la quarantaine d'Ober-Tömös à Mr. le dr. Arsaky, donne une preuve digne de foi, bien que non officielle, pour ce que concerne le premier point ⁵. Cependant, quand même le certificat, que le médecin sus mentionné promet de nous procurer par la suite, et que, par conséquent, je me réserve de vous faire passer alors, n'arriverait pas, il nous sera toujours facile d'en obtenir un autre par des voies officielles, ⁶ dans le cas que cette lettre ne présenterait pas à vos yeux, mon général, les caractères d'une preuve convainquante ⁷, (Au reste,

¹ Cuvintele subliniate și semnătura scrise de însuși Kisseleff.

² În josul primei pagini (1').

³ Șters: «dont nous nous sommes servis».

⁴ Șters: «cette dernière».

⁵ Șters: «notre départ de Bucarest».

⁶ Aici, în text, e un asterisc care trimite la un pasaj marginal de 7 rânduri, scris însă în întregime în grecește. cum mai este de altfel un altul și mai jos la locul ce-l vom indica.

⁷ Pasajul acesta e scris pe marginea stingă a manuscrisului: «parceque notre départ fit assez de bruit et les autorités du pays d'au delà des Carpathes s'en rappellent certainement très bien».

ce fut de Kronstadt que nous nous sommes adressés. à notre auguste protecteur et à la S[ublime] P[orte] Ot[tomane] pour demander un remède¹ contre les malheurs, qui déchiraient alors notre patrie et l'on peut juger par la date que portent ces pièces, de celle qu'il s'agit de prouver aujourd'hui).²

Mais on peut aussi trouver la preuve de ce que nous avons avancé à cet égard en ce que l'on ne voit point figurer nos signatures, ni celles de la plus grande partie des Boyars, qui avaient pris la fuite avec nous, dans l'acte d'adhésion, qui existe encore écrit de la main de Mr. le Hatman Willarà. Wladimiresko ne nous aurait certainement pas épargné, si nous n'avions pas été hors de sa portée.

ad. 2 :

Ce qui existe seulement laisse des traces après lui, offre des caractères distinctifs que l'on peut citer ensuite pour prouver son existence. Or l'absence de tous rapports avec Wladimiresko étant par sa nature une question purement négative, il est impossible de les démontrer par des arguments positifs. Le seul témoignage, auquel nous pouvons recourir pour cet effet, est celui du public. L'opinion de ce dernier, concernant les relations de Wladimiresko, est si bien établie, que le premier que vous daignerez interroger là-dessus, sera, j'en suis sûr, mon général, en état de vous donner les renseignements que vous demandez. D'ailleurs, nos rapports avec Wladimiresko, s'il y en a eu effectivement, ne peuvent avoir ni commencé par une confiance de cette nature, ni consister [dans] un seul acte, que tant de circonstances s'accordent à accuser de faux. Ces rapports doivent avoir eu aussi d'autres marques de leur existence. Que Nenadovich en produise une³ et la justice alors saura bien prendre les mesures en conséquence du poids qu'elle trouvera attaché à cette marque.⁴

Aussi⁵ nous vous prions, mon général, de bien considérer que cette demande s'adresse à Nenadovich, plutôt qu'à nous. C'est Nenadovich qui doit prouver l'existence de nos rapports avec Wladimiresko.

ad. 3 :

La proposition de faire venir des Turcs pour ramener et maintenir la tranquillité du pays, fut faite par écrit au Consulat Général, de même que la réponse de celui-ci. Notre offre est déposée⁶ dans la Chancellerie du Consulat Général, et le Ministère de Sa Majesté Impériale peut trouver, je le sais,⁷ dans les rapports, qu'il a reçu alors du Consul Général, les preuves

¹ Șters: « pour implorer un secours contre... »

² Pasajul din această paranteză este șters cu 2 linii încrucișate, și înlocuit cu al 2-lea text grecesc de care amintim mai sus.

³ Urmează aceste cuvinte: « qui soit authentique, valable, digne de foi et l'affaire alors changera de face » care însă sînt șterse cu o trăsătură de condei și înlocuite cu cuvintele scrise de mai sus.

⁴ Cuvintele scrise de mînă se află pe margine, după un semn de trimitere (F), care înseamnă că trebuie intercalate aici. Restul pe marginea din stînga nu se poate copia, fiind numai părți de linii, fără legătură. (Notele din mijlocul paginii par că se referă la această margine).

⁵ Urmează un nou semn de trimitere (+), care duce la un text grecesc, trei rînduri, scrise iarăși pe margine (foarte puțin inteligibile).

⁶ Șterse cuvintele: « doit se trouver ».

⁷ Șterse cuvintele: « nous en sommes sûrs ».

qu'il nous est impossible de donner aujourd'hui, attendu que la réponse du Consulat général, le seul acte que nous aurions pu produire à notre appui, est resté entre les mains des Kaimakams grecs, qui représentaient à cette époque, dans le Divan, le Prince Callimacki.¹ Mais n'est-ce pas donner déjà ces preuves que d'indiquer avec assurance l'endroit où elles se trouvent?²

ad. 4:

L'on peut trouver ces signatures dans les comptes-rendus de la vistierie du temps³ des Princes Caradja et Soutzo, dans ceux des écoles publiques et de la caisse de charité de la même époque. V[otre] E[xcellence] n'a qu'à se faire présenter ces actes par les employes respectifs, pour comparer nos signatures avec celles qui figurent⁴ en bas du papier produit par Nénadowich, si après tout ce que nous avons dit dans notre réponse à M[onsieur] de Minciaky, la fabrication de ce papier, toute contrefaçon dans le texte comme dans les signatures, laisse encore de doute sur sa nature. Je ne saurais terminer cette lettre sans vous assurer, Mon général, de ma reconnaissance pour l'intérêt que vous portez à cette affaire; car, je ne vois dans votre lettre du 27 Avril que le désir de mieux faire percer la vérité, que vous voyez bien être de notre côté.

MM. les banos Brancowano et Wakaresko partagent ces sentimens, aussi bien que ceux de la haute considération, avec laquelle j'ai l'honneur d'être [votre très humble serviteur]

A N E X A 6
la documentul nr. 151

Cu cinste am primit ofisul d-voastre de la 12 ale următoarei, cuprinzător dă îndreptările ce ni sã cer la hîrtille ce ai binevoit d-voastră să ne arăți, din care într-una figurarisesc iscăliturile noastre.

Zãbava ce au mijlocit pînã acum la al nostru rãspuns este numai din pricina sf. sãptãmîni ce au trecut întru care fieșcare au cãutat să îngrijească de cele sufletești dupã ale creștinitãții datorii și din pricina acestor zile ale praznicului, întru care sãvîrșindu-se obicinuitele țeremonii nu ne-au slobozit vreme dã o asemenea îndelctnicire. Anume însã rãspunzînd, avem cinste să poftorim cãtre dumneavoastrã cele ce și prin graiu am arãtat.

Cã adicã dintr-acele trei hîrtii ce ni s-au arãtat cu feliuri dã iscãlituri, cea cu datã de la 15 Ghenarie, 1821, între carea să figurarisesc iscãliturile noastre, este cu totul neadevãratã și mincinoasã, nu numai prin cîte cuvinte am arãtat cãtre d-voastră la întrebãrile ce ni s-au fãcut, ci încã și pentru cîte observații fãcînd la vale, socotim cã dãm îndãstul prilej stãpînirii ca să cerceteze pricina mai cu adîncime și să dovedeascã adevãrul.

---

¹ Cuvinte adãugate marginal: « et les circonstances urgentes comme elles étaient, ne nous laissèrent pas le temps d'enregistrer ces pièces selon l'usage, ou bien de nous faire délivrer des copies légalisées ».

² Aici, un semn (+) trimite la o notã marginalã, în grecește, compusã din 4 rînduri și jumãtate.

³ Șters: « d'une date antérieure à l'époque en question ».

⁴ Șters: « que l'on voit ».

1. Este știut în toți Bucureștii că la 15 ghenarie, Vlădămirescu să afla aici cunoscut și pîtit în casa răposatului vornic Samurcaș, dă unde s-au și împuternicit cu bani și cu arnăuți dă ai eterștilor, precum și cu legătura lui Hagî Prodan și a lui Machedonski, șazători aceștia amîndoi în Craiova și încă din vremile trecute ciraci a lui Samurcaș, după care și pornind numaidecît după moartea domnului Suțul, care s-au întîmplat la 19 ghenarie,

La 21 ghenarie s-au ivit cu 33 arnăuți în județul Argeșul, și dă acolo trecînd înainte Oltul pã munți, ajungînd pînă în județul Gorjului, rădicînd ispravnici și cinovnici în fiară, închizîndu-i în mănăstirea Tismana, propoveduînd feliori de minciuni și mai vîrtos invitînd pandurii ce slujiseră în războiul trecut și prin silnicie să dedeseră în dăjdie dă către domnul Caragea și slobozindu-le voia răpirii și a jefuirii, iată că numaidecît s-au împuternicit cu o sumă de oameni înarmați.

Asemenea și cei din Craiova întovărășiți ai lui Prodan și Machedonski, strîngînd cîți arnăuți au putut și trimetîndu-li-să și alți de la eterști dă aici iarăși pã temeul făgăduinții răpirii, deodată s-au înmulțit tilharii fără nici o cheltuială și fără nici o simbrie, căci simbria era jaful și răpirea ce au urmat în toate părțile fără milostivire, încît și ucideri dă oameni însemnați s-au întîmplat.

Acum: aflîndu-să Vlădămirescul aici, dă am fi fost și noi într-o asemenea cugetare, dă ce să-i dăm înscris acest feliu dă carte la mînă ca cînd ar fi fost în depărtare și încă cu atîta slobozenie ca să poată cheltui sau să arată că au cheltuit oricît va voi, încît să nu ne putem plăti cu toată averea noastră și să nu-i facem o sumă hotărîtă dă bani să-i dăm în mînă, pentru că nici unul nu eram în lipsă.

Al doilea. Dă am fi dat noi numitului asemenea carte la mînă, alcătuită cu o nemărginită socotință, cum am fi îndrăznit să scrim pã urmă, în curgerea tilhăriilor sale, atîtea cărți dă împutăciune, să armăm atîția oameni, să trimitem a-i răsipi pã ai săi, și în cele după urmă să gătim și scrisori și boeri a trimite către pașii vecinătății ca să vie în țară cu ostași turci să gonească apostatîi și carea numaidecît s-ar fi pus în lucrare dă ne-ar fi îngăduit cel dă atunci genăral consul, domnul Pini, zicîndu-ne că atunci numai am putea face acest feliu dă pornire cînd am luao pã a noastră răspundere, că nici un turc nu va face cea mai mică bintuire sau neorînduială, întrînd odată în țară, cerere care de la oștiri distiplinate nu poate să facă cinevaș într-acest feliu dă dăsăvîrșire, cu cît mai vîrtos dă la oștiri turcești.

Al treilea. Vlădămirescul pã cită vreme au fost aici în viață, nimenea nu cunoaște că s-au găsit și vreun asemenea sîrb, sub numele de Nenadovici care să aibă atîta bogăție încît să-l împrumute cu lei 500 mii și apoi, dă ar și fi fost, pã ce temeî putea să încredințeze un asemenea împrumutător, care nici pã noi ne cunoaștea, nici iscăliturile noastre, nici au văzut vreo poliță în formele cerute, la carea făcîndu-ne știre obișnuit să poată zice că are document temeinic spre a-și cere împrumutarea.

Mai mult. Vlădămirescu, invitînd pandurii și arnăuțimea și hrînîndu-i cu luarea de bucate și dă vite după unde găsea, fără nici o plată, prin făgăduința răpirii, este văzut și cunoscut în toată Țara Romînească, că într-atîta lipsă dă bani să afla încît și prin județe răpea oricîți bani ai visteriei găsea și aicea ajungînd în strîmtoare pã boeri ce să afla aici să-i dea bani. Încă în cele du pã urmă, au cugetat (dar vremea nu l-au îngăduit), să rădice toate argintăriile bisericilor, să le topească și să le facă bani și toate acestea numai

supt socotință dă bogăție, căci trebuință de a cheltui nu avea, neadmițind pandurilor nici căpeteniilor arnăuților vreun ceas nici pentru hrană nici pentru leafă.

Căci amînduo acestea să săvîrșea prin sălneacă luoare și prin răpire precum s-au zis și precum să poate mărturisi dă oricine să va întreba și va voi să arate adevărul.

Al patrulea. Vlădămirescul, îndată ce au venit aici, prin silnicia armelor sale, au luat înscris unire și însoțire de la toți boerii și neguțătorii ce să afla în București. Spre însuflețirea acestora cum li-au arătat și iscăliturile noastre dă prea adevărate, ca să arate către obște că nu este singur ci are o legătură pregătită și cu noi, carea pă mulți ar fi înșălat.

Al cincilea. Tot acest Vlădămirescul, în curgerea vremii, ce au fost pă aici, dă era siguraripisit cu iscăliturile noastre, cum nu au vorbit pentru acesta către cinevaș și mai vîrtos către arhieriei și boierii cu care au lăcuit aici în Belvedere, dă vreme ce toate celelalte taine ale lui le-au spus?

Al șaselea. Grămăticul Vlădămirescului, Neculae Kinopsi, care trăiește pînă acum și este în București și care avea toată canțelaria asupra-i, mărturisește că dă acest înscris cu trei iscălituri nu numai nu cunoaște nimic ci încă nici pă Vlădămirescul nu l-au auzit vorbind vreodată pentru acesta. Acesta adaogă că și în dresul [?] lui Teodor întemeiat pă acest înscris de la 15^{ghenarie} trebuia să fie mincinos pentru că iscălitura sa putea să o facă fieștecine și mai vîrtos că el să iscălea numai Teodor iar nu și Vlădămirescul. Acesta să-l aducă înaintea d-voastre să mărturisească adevărul.

Al șaptelea. Putem încredința în cele după urmă că în tot acest înscris este plastografie nu numai iscăliturile ci și chiar slova scriitorului, pentru că pă alocurea și în cuvinte întregi și pă alocurea în slove numai, să aseamănă cu slova hatmanului Aleco Vilara.

În vreme ce poate să întrebe hatmanul să mărturisească dă au scris vreodată un asemenea înscris ori din a noastră povățuire sau măcar și întru a însuși știință.

Către aceasta Vlădămirescul era în corispondență cu pașa Silistrei, trimițînd și deputați către dînsul; dă avea un asemenea înscris îl trimetea negreșit pentru îndreptare; apoi, Poarta cum ar fi putut să orînduiască domn chiar pre unul din trei cei iscăliți?

Acestate toate supuinđu-le cunoștinței d-voastre și conoscînd și voința atît a d-sale d. dl. Pini, împuternicit prezident, cît și a d-voastre, că după temeiul iubirii dreptății nu privește la alt nimeni dăcît nimic¹ la dovedirea adevărului, ne rugăm nu numai să să cerceteze cum arătăm cu toată scumpătatea, ci și găsînd plastograful să i să facă convenita pedeapsă, ca după aceste, răportuînd mai dăparte curgerea pricinii, să rupă acest feliu dă hîrtie mincinoasă, carea și judecătorilor poate să aducă bătaie de cap, și nooă ponos împotriva cinstei și a caracterului nostru, în vreme ce pînă în vîrsta la care ne aflăm, am dat, cu neîncetare, dovezi către stăpînire și către patrie dă a noastră rîvnă și credință și nici odată nu s-au întîmplat nici măcar să cugetăm la asemenea netrebnice și dăfăimătoare dă cinste fapte care sînt lucrări numai acelor întru toate dăznădăjduiți, iar nu dă oameni carii s-au obișnuit într-o petrecere cinstită și respectuită dă a lor compatrioți.

¹ Corect: numai.

Aceasta din urmă ne este cea mai dinadinsul rugămintă și către dl. dăplin împuternicit prezident, prin mijlocirea d-voastre și chiar către d-voastră, care ne știți să mai nainte și ne cunoști toată petrecerea.

Avem cinste să fim
ai d-voastră¹

N. I. Simache, *Din activitatea muzeelor noastre*, p. 78—81. Actul se găsește la Muzeul regional de istorie din Ploiești.

A N E X A 7

la documentul nr. 151

A S[on] E[xcellence] Mr. de Kisseleff,

Bukarest, ce 11 juillet 1830.

Pour prouver à votre Excellence mon départ de la Province, ainsi que celui de mes co-accusés, immédiatement après l'explosion des troubles, en 1821, j'ai eu l'honneur de joindre à ma lettre du 25 Mai, celle que le Médecin de la quarantaine Autrichienne d'Ober-Tömös avait conté sur ce sujet à Mr. le Dr. Arsaky. Le médecin en question n'indiquait dans cette lettre le jour de notre passage par la quarantaine qu'approximativement et de mémoire; mais, tout en exposant les raisons qui l'empêchaient alors de délivrer un certificat dans les formes, il assurait Mr. Arsaky, qu'il avait déjà fait les démarches nécessaires pour lui en procurer un pareil plus tard. Il vient d'arriver ce certificat, et je m'empresse de le transmettre ci-joint à Votre Excellence. Serait-ce trop pousser la précaution que d'observer, mon général, que les dates consignées dans ce certificat sont d'après le nouveau Style? J'ai cru toutefois devoir me permettre cette observation, parceque je ne sais pas, mon général, d'après quel calendrier vous comptez le commencement des troubles, et dans cette accusation de cette nature, c'est toujours quelque chose qu'une différence de douze jours.

Veillez bien, mon général, agréer dans occasion encore l'assurance de la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être etc. etc.

A N E X A 8

la documentul nr. 151

No. 347

Protocols-Extract

Laut Kontumaz Amtschein Passanten-Protocoll vom Jahre 1821, sind allhier auf der Kayserlichen Österreichischen Gränz-Station Tömös, bey dem Ausbruche der Revolution, in den beyden Fürstenthümern Moldau und Wallachey, auf ihrer Reise nach Cronstadt angekommen: der Gr[oss] Fürst Bano Grigor

¹ Într-o altă declarație, nedatată, boierii dau lămuriri în legătură cu următoarele patru chestiuni: ziua și luna plecării din București și trecerii lor la Brașov; falsificarea semnăturilor pe actele deținute de I. Nenadovici; legăturile lor cu Tudor Vladimirescu; măsurile pe care le-au luat împotriva răscoalei și cum au ținut legătura cu consulatele străine (*Din activitatea muzeelor noastre*, p. 55—58).

Brankowan den 17-ten März, der Gr[oss] Boyar Bano Barbu Wakaresko, den 23-ten März und der Gr[oss] Fürst Bano Grigor Ghika den 27-ten März 1821.

Dieses wird an mit zu Folge Hoher Siebenbürgen General-Militär-Commando Praesidial-Verordnung vom 4-ten Juny 1830. No. 62 gütlich bestätigt.

L.S.

Per Kays[erlichen] König[lichen] Kontumaz Arzt;
Tömös den 11-ten July 1830

unter[zeichnet] Peter Lavitz m[anu] p[roprio]
Contumaz Director m. p. Dr. Michael Binder m. p.
Contumaz Arzt.

No. 347

Extract de proces-verbal

Potrivit procesului verbal de trecere prin carantină la anul 1821, au sosit aici la granița stațiunii imperiale austriace Timiș, la izbucnirea revoluției în cele două principate, Moldova și Țara Românească, în călătoria lor spre Brașov: marele prinț banul Grigorie Brîncoveanu, în ziua de 17 martie; marele boier banul Barbu Văcărescu, la 23 martie; și marele prinț, banul Grigorie Ghica, la 27 martie 1821.

Aceasta se confirmă ca urmare a înaltei porunci prezidențiale dată de comandamentul general militar din Transilvania, No. 62 din 4 iunie 1830.

Prin oficiul chesaro-crăiesc al carantinei

Timiș, 11 iulie 1830.

Peter Lavitz m. pr.
Directorul carantinei
Dr. Michael Binder, m. pr.
medicul carantinei

A N E X A 9

la documentul nr. 151

Hermannstadt, 4 August 1830

20/30

Hochgeboren Herr

Werthgeschätzter Herr Kollege!

Seine Excellenz der Landcs Comandierende H. General Baron von Mohr haben die Gelegenheit gehabt, mir mittels hoher Präsidial Verordnung vom 4ten Aug. l. J. sb. Nro 62 die Befugniss zu ertheilen, Ihrem u. dem Wunsche meiner verehrten Gönners entsprechen zu dürfen, und so schliesse ich nun das amtliche Zeugnis über die bestimmten Tage der Ankunft der Herrn Gregor Ghika, Gregor Brancovan und Barbu Wakaresko bei. Nur bedaure ich, dass es sich länger verzögerte, als es meine Absicht war; unsere Protokolle verweilten mehr in Kronstadt, als ich dachte, und so war ich ausser Stande, mein Versprechen früher zu erfüllen, freue mich aber herzlich, dass es mir doch gelang, Ihnen vollkommen willfahren zu können und ich bin zu jeder Stunde bereit, alles zu thun, was in meinen wenigen Kräften steht. Zu Ihrer Überzeugung schreibe ich Ihnen die Anordnung wortlich der Verordnung

Profid. Q. nro 62

Es unterliegt keinem Anstande, dass das dem Dr. Arsaky angesuchte arztliche Certificat über den Tag, an welchem Ban Gregor Ghika, Ban Gregor Brankovan, u. Ban Barbu Vakaresko im Jahre 1821 bei ihrer Entfernung aus der Walachei aus Anlass der daselbst ausgebrochenen Revolution in den K.K. Staaten eingetroffen sind, von Seiten des Tomoser Contumaz Amtes auszufertigen.

Dieses sende ich Ihnen auf Ihre Anfrage dem 29ten Maerz zu erwiedern, um die Ausfertigung dieses Certificats einzuleiten, u. solches dem Dr. Arsaky im geeigneten Tage zukommen zu machen.

Hermannstadt am 4-ten Aug. 1830.

Mohr m. pr.
G.D.C.

Nun wuenschte ich nur noch, womit die obengenannten Herrn, meine hochverehrten Gönner, mit meinem Bemühen ihnen zu dienen zufrieden sein mögen. Empfehlen Sie mich Ihnen bestens und seien Sie versichert, das ich stets mit aller Achtung und Freundschaft bin Ihr Aufrichtiger Freund

Dr. Binder
Cont[umaz] Arzt

20/30

Prea nobile domn

Hermannstadt, 4 august 1830

Mult stimate domnule colega !

Excelența sa comandantul de ținut, dl. general baron de Mohr, a avut prilejul să-mi dea prin înaltă poruncă prezidială din 4 august a.c., autorizația să dau curs cererii dvs. și a onoratului meu protector, și astfel anexez certificatul oficial asupra zilelor precise când au sosit dumnealor Grigorie Ghika, Grigorie Brîncoveanu și Barbu Văcărescu. Regret numai că a întârziat mai mult decât aș fi dorit eu. Procesele noastre verbale au stat la Brașov mai mult decât am crezut, așa că nu am putut să mă țin de cuvînt mai de vreme. Totuși mă bucur din toată inima că am putut satisface întocmai dorința dvs. și sînt gata oricînd să fac tot ce stă în slabele mele puteri. Spre convingerea dvs. vă redau în copie, cuvînt cu cuvînt, porunca.

Profid Q. Nr. 62

Nu există nici o obiecțiune să se emită de către oficiul de carantină Timiș certificatul medical cerut de dr. Arsaky privind ziua în care banul Grigorie Ghika, banul Grigorie Brîncoveanu și banul Barbu Văcărescu au sosit în statele chesaro-craiești, în anul 1821, după plecarea lor din Țara Romînească în urma răscoalei izbucnite acolo.

Prezenta v-o trimit pentru a răspunde la întrebarea dvs. din 29 martie, pentru a face cele necesare pentru întocmirea acestui certificat și a-l face să parvină pe calea cea mai potrivită domnului dr. Arsaky.

Sibiu, 4 august 1830.

Mohr m.pr.
G.D.C.

À Son Excellence Monsieur de Kisseleff aide de camp général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies, Lieutenant général de Ses armées, Président plénipotentiaire des Divans de Moldavie et de Valachie, chevalier grand-croix de plusieurs ordres, etc. etc. etc.

Monsieur le Général,

Nous venons d'apprendre que le nommé Nenadowitz se trouve à Bukarest, que, loin de se désister des réclamations qu'il prétend avoir contre nous, il demande la restitution des actes criminels, dont il était porteur, se réservant de nous attaquer dans des temps plus favorables à ses projets. Nous protestons contre sa demande et prions Votre Excellence de vouloir bien ordonner que le sus-dit soit empêché de partir, que les actes, qu'il réclame, restent en dépôt sûr, jusqu'à ce que l'affaire soit examinée, et que cette affaire soit renvoyée, pour être jugée avec toute la solennité et la publicité qu'elle mérite, soit par devant l'Assemblée Générale, soit par devant tous les divans réunis.

Nous attaquons les actes sus-mentionnés comme entièrement faux, ainsi que Votre Excellence a eu l'occasion de s'en convaincre Elle même à la suite de l'enquête, qui a été faite par son ordre, en présence de Mr. de Minciaky, et des preuves, que nous Lui avons fournies dans notre réponse du 16 Avril 1830 à l'office, que Mr. de Minciaky nous fit parvenir pour cet effet; ainsi que dans celles du 25 Mai et 11 Juillet, m[ême] a[nnée], adressées postérieurement à V[otre] E[xcellence], à la suite d'une lettre de sa part¹.

Nous déclarons de nouveau, sur notre honneur et conscience, n'avoir jamais eu ni avec le sr. Wladimiresko, ni avec le sr. Nenadowitz², ni avec aucun de leurs adhérents, aucune espèce de relation ni directe, ni indirecte. Nous demandons justice au nom de l'auguste monarque, sous la protection duquel nous avons le bonheur de nous trouver, contre un crime qui, en compromettant notre honneur et notre fortune, attaque toute la société dans ses intérêts et ses garanties les plus chers, et jette la plus affreuse inquiétude parmi tous les gens du bien.

Nous sommes pleins de confiance, Monsieur le Général, qu'un pareil crime ne restera impuni sous l'administration paternelle de Votre Excellence, et que notre patrie Vous devra ainsi le nouveau bienfait d'avoir arrêté dans son principe un mal qui, se propageant par l'impunité, détruirait tous les germes de prospérité que Votre Excellence y a jetés avec tant de peines.

Nous avons l'honneur d'être avec le plus profond respect,
Monsieur le Général de Votre Excellence

les très humbles et très
obéissants serviteurs

Bukarest, ce 2 Mars 1832

¹ Șterse cuvintele: « en date du 25 Mai et 11 Juillet m.a. à une lettre de Votre Excellence ».

² In text, greșit: « Nedanowitz ».

À Son Excellence Monsieur de Kisseleff !
Aide-de-camp général de S. M. L'Empereur de toutes les Russies,
Lieutenant-Général de ses armées, Président plénipotentiaire des
Divans de Valachie et de Moldavie, chevalier grand-croix de plu-
sieurs ordres, etc. etc. etc.

Monsieur le Président,

Ayant présenté à V[otre] E[xcellence] dans notre pétition en date du deux de ce mois, une respectueuse protestation contre les prétentions criminelles du nommé Nenadovitz et nommément contre la restitution entre ses mains des actes, sur lesquels il fonde ces réclamations et que nous avons attaqué de faux, nous avons demandé justice à V[otre] E[xcellence] comme au représentant de notre auguste Protecteur, et au chef de notre gouvernement; nous avons, appuyés sur le droit qu'ont les habitants de la Valachie d'être jugés par leurs propres lois et leurs juges naturels, quelque soit le réclamant, demandé notre mise en jugement devant les tribunaux du pays.

Nous attendons cette justice avec toute la confiance que peut nous inspirer notre conscience et le caractère loyal et noble de V[otre] E[xcellence].

Cependant, comme nous venons d'apprendre que les actes en question ont été pourtant remis à Nenadovitz, et qu'il n'est pas difficile de prévoir [les] desseins qui l'animent, nous avons cru [devoir] aussi nous mettre en sûreté. Nous osons, par conséquent, supplier V[otre] E[xcellence] de vouloir bien ordonner que tout les actes et papiers, ayant trait à l'enquête faite par son ordre sur cette affaire, ou bien des copies légalisées, nous soient aussi restituées, étant tous à notre décharge.

Veillez, Monsieur le Président, agréer L'expression de notre profond respect, avec lequel nous avons l'honneur d'être,

Monsieur le Président, de Votre Excellence

les très humbles et très obéissants serviteurs

Grégoire Ghika

Bukarest, ce 11 mars 1832

152

[18] mai 1831

Acțiunea intentată de sîrbul Iacov Nenadovici pentru a i se restitui banii împrumutați lui Tudor Vladimirescu în numele boierilor.

Declin împuternicitul prezident al divanurilor și otcîrmui-
toriul oștilor în prințipaturile Moldavii și Valahii.

De la canțileria politicească

[18] mai 1831, Iași

Dumisali vel logofătului prințipatului Valahii, vornicului Golescu.

Ministerstva pricinilor streine au trimes cătră mine spre cercetare, după orînduiala giudecătorească, documenturile născutului în Sîrbie, Iacov Nena-

dovici, pentru pretenția lui asupra boierilor din Valahia, pentru bani ce au împrumutat de la dînsul Tudor Vladimirescu, în socoteala lor, în vreme răzmeriții ce au fost în locurile aceste.

Iar acum dumnealui Nenadovici, prin jaloabă ce au dat către mine, cere să i se facă îndestulare, pe temeiul documenturilor ce s-au trimis de la ministerstva și al altor dovezi ce mai are la dînsul.

Trimițînd pe lingă aceasta, precum documenturile trimise de la ministerstva a dumisale Nenadovici, cu izvod, asemenea și jaloaba dumisale, eu v-o înaintea să dați pricinii aceștia curs, pe temeiul legiuirilor pămîntului.

Deplin îputernicitul prezident al divanurilor

general adjutant
Kisseleff

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, logofeția dreptății, dos. 4412 1831 roșu, f.2—19.
Text rus. și trad. rom. cont.

A N E X A 1

la documentul nr. 152

Către deplin îputernicit prezident al divanurilor, de la Iacov Nenadovici

Jalbă

Neavînd voie de la neamurile mele, așijderea și de la însuși luminăția sa domnul țării noastrei sîrbești, spre a se judeca pricina mea în Valahia și a se hotări de către cei ce sînt supt judecată și de către acolișiții de pricina aceasta, eu plecat mă rog de ec[selenția] voastră să mi se dea mie în orighinal cinci documenturi ale mele înapoi, spre a le duce și eu, după cuviință, neamului meu, la Sirbia, ca să mă îndreptez și înaintea luminatului domn, că nû mi se află acum banii in naht, ci în hîrtii.

Pentru care aștept milostivă rezoluția ec[selenții] voastre.

Am iscălit: Iacov Nenadovici

Leat 1832

fevr. în 23,

Orașul București.

[Rezoluția:] Deplin îputernicitul al divanurilor 27 febr. 1832 no. 400

Către dumnealui vel logofăt al dreptății prințipatului Valahiei.

De la 18 mai leat 1831 cu no. 1966 eu și-am trimes dumitale 5 documenturi ale sîrbului Nenadovici.

Priimind acuma eu de la numitu alăturata pe lingă această jaloabă, spre a i se întoarce acele documenturi, eu poruncesc dumitale, ca potrivit cu cererea prin jaloabă, să i se dea înapoi jăluitorului, supt adeverinția sa.

[În textul rusesc:] Deplin îputernicitul prezident al divanurilor

general adjutant
Kisseleff

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, logofeția dreptății, dos. 4412/1831 roșu, f.64—66.
Text. rus. și trad. rom. cont.

A N E X A 2
la documentul nr. 152

Canțilaria d. deplinului împuternicit

Mart 4, leat 1832, no. 445

Către dumnealui vel logofăt a dreptății Țării Rumînești

Canțelaria d. deplin împuternicit prezident priimind înapoi de la logofeția dreptății felurimi de hîrtii, ce-au fost trimise pe lîngă prilojania ec[selenții] sale către d. vel logofăt de la 18 mai, leat 1831, cu no. 1966, în pricina pretenției al născutului în Serbia, Iacov Nenadovici, către boierii Țării Rumînești, și pe temeiul voinții d[umisale] deplin împuternicit prezident arătatei în predlojania de pe urmă a ec[selenții] sale către dumnealui vel logofăt al dreptății de la 27 trecutei luni februarie cu no. 400, dîndu-se supt adeverița d. Nenadovici, potrivit cu jalba, cele adevărate 5 documenturi ale lui în pretenția aceasta, de trebuință socotesc a da în cunoștință pentru ca aceasta d. vel logofăt, adăogînd către aceasta că pomenitele întoarșele de la logofeție hîrtii, neavînd logofeția de ele trebuință pentru înaintarc, s-au oprit la delile aceștii canțelării ¹.

Au iscălit directorul canțelarii. Cariev

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, logofeția dreptății, dos. 4412/1831, roșu, f. 8 9.
Text. rus. cu trad. rom. cont.

A N E X A 3
la documentul nr. 152

Opisul hîrtilor ce țin de pricina demnitarului sîrb Iacov Nenadovici:

1. Oțnoșenia secretă a soviesticului activ de stat Minciacki către generalul adjutant Kisseleff din 21 aprilie 1830, no. 18.

2. Oțnoșenia boierilor Grigorie Ghica, Grigorie Brîncoveanu și Barbu Văcărescu către soviesticul activ de stat Minciacki, din 16 aprilie 1830.

3. Scrisoarea, în grecește (cu traducere alăturată), a hatmanului Alexandru Vîlară către principele Ghica, banul Brîncoveanu [și] banul Văcărescu, din 13 aprilie 1830.

4. Declarația lui Nicolae Chinopsi, în grecește (cu traducere alăturată), din 12 aprilie 1830.

5. Declarația episcopului Neofit al Rîmnicului de la 15 aprilie 1830, în grecește (cu traducere alăturată), cu privire la relatările serdarului Polihronie.

6. Scrisoare către soviesticul activ de stat Minciacki, în grecește (cu traducere alăturată) din partea mitropolitului Dionisie, episcopului Ilarion al Argeșului, Mihail Manu și Alexandru Filipescu, din 16 aprilie 1830.

7. Mărturia lui Nicolae Chinopsi din 15 aprilie 1830 în limba greacă, cu traducere ².

---

¹ Urmează, la fila 10, o adresă prin care se cer hîrtille lui Nenadovici înapoi la logofeția dreptății, cu remarca: « care hîrtii fiindcă sînt împotriva lui Nenadovici ».

² Într-o însemnare în limba greacă sînt enumerate declarațiile date în pricina Nenadovici. Pe lîngă mărturiile lui Villara, Chinopsi, Neofit și raportul lui Minciaky, este menționată și adeverița de trecere pe la trecătoarea Timișului, cînd au mers boierii la Brașov (Colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

8. Scrisoarea lui Alexandru Nenciulescu către soviesticul Minciacky, din 18 aprilie 1830.

9. Scrisoarea lui Grigorie Ghica din 25 mai 1830.

10. Scrisoarea lui Alexandru Nenciulescu din 10 mai 1830, cu traducerea alăturată după scrisoarea lui Constandin Ghica, caimacam de Craiova, din 22 aprilie, și după arătarea polcovnicului Ianache de la aceeași dată.

11. Cererea din 5 mai 1831 a lui Iacov Nenadovici, căpetenie sîrbească, fost îngrijitor al trebilor din lăuntru în Serbia, și cavalier¹.

Secretar de colegiu,
S. Cicini

Toate documentele mai sus arătate s-au primit de către șeful de biúrou A. Artimov².

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, logofeția dreptății, dos. 4412/1831 roșu, f.3, 18.
Text rus., cu trad. rom. cont. Copie rom. într-o colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.

A N E X A 4
la documentul nr. 152

Τῆ 19 Μαρτίου [1832]

Τὴν σεβαστὴν μοι δεξιάν της ταπεινότατα κατασπάζομαι.

Ἄν δὲν ἀσθενοῦσα, ἐμελετοῦσα νὰ ἔλθω χθὲς πρὸς προσκύνησίν της, κ' ἐν ταύτῳ νὰ τῆ ἀναφέρω διὰ νὰ διορίση ἀπὸ μέρους αὐτῆς τε καὶ τοῦ αὐθέντου Γκίκα ἄνθρωπον ὅστις ἤθελε περιλάβει ἀπὸ τῆς πολιτικῆς καγκελαρίας τοῦ ἐξοχωτάτου πληρεξουσίου προέδρου ὅλα τὰ ἐγγράφα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν πλαστογραφίαν τοῦ Νενάβητζ.

Ὅσα δὲ περὶ τοῦ πλαστοῦ ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφὴν αὐτῆς τε καὶ τοῦ αὐθέντου Γκίκα, θέλω γράψει εἰς τὸ ἐν Πετροπόλει μινιστέριον διὰ νὰ γίνῃ ἀπαίτησις πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας Μήλωση διὰ νὰ βιάση οὗτος τὸν Νενάνοβητζ νὰ παραδώσῃ ἀφεύκτως τὸ ρηθὲν ἐγγράφον. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐλπίζω δὲ ἕως μεθαύριον νὰ μοὶ συγχωρέση ἢ κατάστασις τῆς ὑγείας μου, ὥστε νὰ παρρησιασθῶ παρὰ τῆ σεβαστῆ μου εὐγενίᾳ της.

Εἶμαι δὲ ταπεινότατος δοῦλος

Ἄπ. Ἀρσάκης

¹ Despre pretențiile lui Iacov Nenadovici vezi și raportul lui Hiller către Metternich, trimis la 28 aprilie 1832 (*Hurmuzaki*, XXI, p. 441. Text germ.).

² La 26 martie 1832 domnul, împreună cu un boier, dă delegație căminarului Manuil Serghiade să ia în primire cele 11 acte arătate în lista de mai sus, retrase de la logofeția dreptății. În ziua următoare se dă o declarație scrisă, nesemnată, că s-au primit cele 11 acte « retrase acum cîtva timp pe temeiul unei chitanțe a domnului Artimov » (Colecție particulară, orig. grec. și franc. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.).

Pe copia aflată în colecția particulară se găsește scrisă în plus următoarea mențiune: « Au tălmăcit și este întocmai. Porucicul Machedon ».

Dreapta d-voastră mult respectată mie, o sărut cu smerenie.

Dacă nu mă îmbolnăveam, aveam de gînd ieri să viu să vă salut și în același timp să vă vorbesc ca să orînduiți din partea d-voastră și a domnitorului Ghica, un om care avea să primească de la cancelaria politică a excelenței sale prezidentului plenipotent toate actele referitoare la falsul lui Nenavici¹.

Cît despre actul fals care poartă semnătura d-voastră și a domnitorului Ghica, am să scriu guvernului din Petersburg ca să ceară domnitorului Serbiei, Miloș, să օblige pe Nenavici¹ să predea neapărat actul amintit.

Pentru moment, acestea; sper însă ca pînă poimîine să-mi permită starea sănătății mele, ca să mă prezint la domnia voastră.

Sînt prea plecată slugă
Ap. Arsachi

Colecție particulară. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.

A N E X A 5

la documentul nr. 152

Monsieur le Consul Général!

Le papier, qui porte en bas mon nom et ceux de feu les Banos Brankowano et Wakaresko, que le Gouvernement de S. M. Imp[éria]le a surpris entre les mains du Servien Nenadowitz, que nous avons vu d'abord, il y a deux ans, chez S[on] E[xcellence] Mr le Président plénipotentiaire, ensuite chez Votre Excellence, que nous avons attaqué de faux dès le premier moment, sur lequel enfin une enquête a eu lieu par l'organe de Votre Excellence, a été remis au Servien sus-mentionné, malgré deux prote[sts] que nous avons présentés successivement à S[on] E[xcellence] Mr le Président-plénipotentiaire, pour empêcher cette restitution, et demander que l'affaire fût portée, dans les formes, par devant les tribunaux du pays. Tout ce qui nous reste à faire dans ce cas est, comme vous pouvez bien le juger Vous même, Monsieur le Consul-Général, de demander aussi de notre côté les originaux ou du moins copies légalisées des actes qui constatent l'enquête sus-mentionnée, étant tous à notre décharge. Nous en avons fait dans le temps la demande à S[on] E[xcellence] Mr le Président-plénipotentiaire; mais je viens d'apprendre que le dossier se trouve maintenant déposé dans la chancellerie du Consulat-Général avec l'invitation expresse de satisfaire à notre demande. J'ai l'honneur de m'adresser donc à Votre Excellence au nom de tous les accusés, en Vous priant, Monsieur le Consul-Général, de vouloir bien remettre les actes en question ou bien leurs Copies, entre les mains de Mr le docteur Arsaky, qui se trouve chargé de cette commission.

J'ai l'honneur d'être avec la considération la plus distinguée

Monsieur le Consul-Général
de Votre Excellence

le très humble et très obéissant serviteur

Bukarest ce 22 Juin 1832

Colecție particulară. Orig. franc. Facsimil la Institutul de istorie al Acad. R.P.R.

¹ Corect: Nenavovici.

29 august 1831

Răsplătirea « slujbelor vechi » ale polcovnicului Solomon și despăgubirea ce i se acordă pentru pagubele suferite în 1821 din cauza răscoalei.

Jurnal

Astăzi, joi, sept. 10, anul 1831, acest sfat administrativ, în adunare extraordinară au citit cu luare aminte ofisul înaltei excelenții sale domnul deplin împuternicit prezident de la 29 august, act no. 89, atingător de cererea d-lui polcovnicului Ioan Solomon ¹.

Acest sfat, atît printr-acest ofis, cît și din cele urmate mai nainte către obșteasca adunare a divanurilor, cunoscînd că cererile dumisale polcovnicului se mărginesc în două arătări: una de a fi răsplătit cu lei 52 000, pentru pagubele ce au încercat încă din lt. 1821; și alta, de a i se da venitul ostrovului Simianu și dreptul pescării din Dunăre, de la acest ostrov, pînă în malul stîng al acestui rîu, pã o curgere de ani. . . ². După toate deliberațiile urmate și în obșteasca adunare a divanurilor, fără de a se încheia vreun jurnal, și acum între mădulării acestui sfat s-au chibzuit și s-au hotărît potrivit cu cuprinderea mai sus pomenitului ofis al d-lui deplin împuternicit prezident, ca deocamdată să i se sloboază banii despăgubirii ce cere, adică lei 52 000 din banii pensiilor, ce sînt hotărîți pã acest an, de la iulie pînă la 1 ghenar 1832, dîndu-i-se în două sumc. Care bani zic lei douăzeci și șase mii din banii capitații, ce se vor împlini pe trimestrul de iulie, august și sept.; și ceilalți douăzeci și șase mii, iarăși din asemenea bani, ce se vor împlini pe trimestrul de octombrie și noiembrie și dechemvrie. Iar pentru răsplătirea slujbelor și credinții sale, ca pentru niște slujbe întru adevăr mărturisite, va rămînea ca domnul, după a sa orînduire, dimpreună cu obicinuita obștească adunare să chibzuiască și să hotărască mijlocul ce se cuvine a se întrebuița atît pentru ca să se îndestuleze pomenitul polcovnic, cît și pentru ca să slujască o asemenea dreaptă răsplătire de pildă statornică și către alții ce se vor arăta în trebuințele patriei cu asemenea rîvnă și credință, jertfind chiar a lor ființă în cele mai primejdioase întîmplări, precum întru adevăr au jertfit dumnealui polcovnicul Solomon.

Deci, departamentul vorniciei pricinilor din lăuntru va îngriji în vreme, ca primindu-se banii de pensii și de scutelnici întru a sa caștelarie, din prisosul ce urmează pe următorul an și la soroacele mai sus pomenite să osăbească

¹ În ofisul lui Kiseleff către Sfatul administrativ se precizează că polcovnicului Solomon urmează a i se „răsplăti slujbele cele vechi” și „a se despăgubi de pagubele ce au suferit în urmarea turburărilor întîmplăte în lt. 1821. . .” (Arh. St. Buc., Administrative noi, Țara Rom., Eforia pensiilor, dos. 2239/1831 roșu, f.1).

² Loc alb.

sumele arătate mai sus, cite lei 26 000 pe un trimestru și să le dea dumisale polcovnicului Solomon în două rînduri, peste tot lei cincizeci și două de mii, supt luare de adeverință de la acesta, cu cuprindere că i-au primit pentru despăgubirea tuturilor pagubelor ce au cercat de la lt. 1821 și tot cu această numire să-i treacă și caștelaria vorniciei la socotelile sale¹.

Iordache Goleșcu
vel spatar Ghica
Alexandru Vilarà

Ștefan [?] Văcărescu
B[arbu] Știrbeiu

Arh. St. Buc., Administrative noi, Țara Rom., Eforia pensiilor, dos. 2239 1831 roșu, f.3, 20.

154

București, 20 noiembrie 1831²

Al. Filipescu-Vulpe arată împrejurările în care a fost numit în 1821 vistiier al țării și cere despăgubiri pentru niște bani cheltuiți în acest an.

Excelenței sale domnului deplin împuternicitului prezident al divanurilor Valahii și Moldavii, Kisseleff ș.c.l.

Domnule ghenerale!

La leatul 1821, la acea nenorocită epohă în care duhul răzvrătirei, care au ticăloșit atâtea țări în Evropa, s-au răvărsat și într-aceste prințipaturi,

---

¹ La 22 oct. 1831, polcovnicul Solomon « comandiru polcului al 3-lea rumînesc » scrie marii dvornicii a trebilor din lăuntru, declarîndu-se mulțumit « pă îndestularea » ce i s-a făcut pentru pagubele « personalicești » ale lui suferite în 1821, iar dvornicia, înștiințîndu-l că i se trimit 52 000 lei, precizează că acești bani sînt « spre îndestularea pagubilor ce au cercat în leat 1821 » (Același dos., f.6—9).

Menționăm cîteva dintre numeroasele documente din care se văd « slujbele vechi » ale polcovnicului Solomon, precum și unele date despre el în 1821—1822.

Într-o scrisoare din septembrie 1818, Const. Samurcaș comunică lui Hagi Ianuș că Solomon a prins 5 hoți și pentru aceasta i s-a acordat rangul de « clucer za arie » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagi Ianuș, pach. 512, doc. 21. Orig. grec.). La 17 iunie 1821, Solomon depune la casa Hagi Ianuș 2 000 groși, cu zăpis, urmînd să încaseze dobîndă (Același fond, pach. 242, doc. 16. Orig. grec.). Pe baza zăpisului menționat el se împrumută de la Gh. Opran și cu banii împrumutați se deplasează la Timișoara (pach. 288, doc. 40, 51). Ioanichie Jitianul se plînge într-o scrisoare din sept. 1821 că « blestematul Solomon și blestematul Diamandi » au distrus mănăstirea Jitianul, încît « n-a rămas nici fier la porți ». « Solomon și Diamandi au terminat 2 000 metri de vin și 80 metri de rachiu » (Același fond, pach. 517, doc. 34. Orig. grec.). Dintr-o scrisoare a lui Const. Canetzos din ianuarie 1822 aflăm că polcovnicul Solomon avea scutelnici (pach. XXXV, doc. 12 și 13. Orig. grec.).

În decembrie 1822, Solomon se află la Orșova, după cum se vede din scrisoarea lui scrisă de acolo către Hagi Ianuș prin care apelează la acesta pentru un împrumut de bani, deoarece este strîmtorat și cu familie mare, iar « să mă întorc în țară, îmi vor pierde capul » (Același fond, pach. 469, doc. 75. Orig. grec.).

² Data luată după trad. franc.

neorînduielele ce se iviseră siliră pe cei mai mulți din obșteștii slujbași a părăsi slujba lor și a-și căuta scăpare pe pământ strein. Neafîindu-mă atunci în dregătorie, eram gata a urma pildei lor, cînd la 10 martie am fost chemat de către cei în capitală rămași ai miei tovarăși, care se adunaseră în sfat. Cîtă mirare m-au coprins cînd toți într-o glăsuire îmi propuseră a mă însărcina cu dregătoria de mare vistier, care rămăsese slobodă din pricina lepădării dumnealui Grigorie Filipescu. Deocamdată nu îndrăznii a mă însărcina cu o atît de ostentivoare și primejdioasă slujbă. Dar, înduplecîndu-mă la neconținutele siluiri a tovarășilor mei și cunoscînd toată necuviința într-acele minaturi de ticăloșie obștească, de a lăsa țara la hrăpirile răzvrătitorilor, din carii cei mai mulți erau streini, bine încredințați pe de o parte de neputința de a lucra binele, iar pe de alta, că îndeletnicirile mele ar fi putut să micșoreze răul, înțelesei că ceasul jertferei sosise; primii a mă supune la tot felul de primejdii foarte mari împreună cu vreo cîtiva din tovarășii miei, pe care cugetări asemenea cu ale mele îndemnară a face asemenea hotărîre, și mă însărcinai cu obositoare sarcină ce mi să propunea. Într-aceeași zi, actul numirii mele fu alcătuit și iscălit de toate mădularele divanului, care se afla față, și de dumnealor Ștefan Vogoride și Niculae Negri, caimacamii domnului Calimachi, care chiar atunci fuseseră orînduit de Înalta Poartă a să sui pe scaunul oblăduirii. Printr-acest act mi să dete o putere nemărginită.

De prisos este a mai descrie aci primejdiile la care îndată m-am văzut supus. Răzvrătitorii nu întîrziară a lua orașul; cererile lor era covîrșitoare; împotrivire învederată era cu neputință a se arăta, dar oarecare zăticnire era suferită și putea cineva să îplinească numai cererile cele de neapărată trebuință, ca să întîmpine rele mai mari, neorînduielei mai apăsătoare și poate chiar desăvîrșita derăpănare a capitalei. Pentru aceste cuvinte, o sumă însemnată fusese încredințată pe cînd stăpînirea avea încă toată a sa putere dumnealui vornicului Costandin Samurcaș. Pentru aceste cuvinte, vreo cîteva sume fură luate cu împrumutare și cunoscute de legiuite. Și cum asemenea mijloace să nu se cunoască legiuite, cînd birul nu se mai putea scoate, și cînd județele nu se mai supunea la vreun frîu sau pravilă?

Cu toate acestea, printr-o împotrivire, care nu este nepilduită în turburările politicești, noi nu am încetat, în mijlocul obșteștii răscoliri, de a fi socotiți ca niște înfățișători ai stăpînirii. Către noi, iar mai vîrtos către mine, se adresarisea toate cererile. Cu toate că din toate părțile eram încunjuțați și supuși ocărilor, strigărilor celor mai turbate, înfricoșărilor și chiar la focul răzvrătitorilor. Aveam însă oarecare putere. În multe rînduri, înfricoșările mele au înfrînat pe turburători și îndrăznesc a zice că prin a mea nepregetare și strașnică statornicie orașul București s-au păzit de foc și de jăfuire. Martori am pentru aceasta pe toți lăcuiitorii carii se afla pe atunci în oraș. Dar ca să dobîndesc acest fericit sfîrșit, trebuia neapărat să se facă jertfe, și eu nu puteam să le întîmpin fără numai cu banii miei sau cu împrumutări. Casa

statului¹ era goală, sau mai bine, încetase de a mai fi. Cîți din noi avea ceva capitaluri gata, le jertfiră pe temeiul zapiselor mele.

Această stare a lucrurilor ținu² pînă cînd armia otomanicească sosind la marginea³ orașului, răzvrătitorii se depărtară. Atunci, fiind de prisos a mai șede a noi în oraș, ne-am dus să găsim pe cei mai mulți din tovarășii noștri, la pămîntul osîndei.

După ce din norocire liniștea s-au statornicit de iznoavă, fieșcare din noi s-au întors la casa sa. Atunci o comisie fu întocmită ca să cerceteze toate cererile⁴ ce izvora din împrumutări luate, sau din bani dați de către particulari, atît pe cînd stăpînirea era încă în putere, cum și în vremea dregătoriei mele. Pe acest temei reclamațiile moștenitorilor domnului sftenic de stat actual, Costandin Ghica, și ale domnului Theodor Vrana, ce se aduc la cea dintîi catigorie, fură luate în băgare de seamă, cunoscute de drepte și răfuite, precum și cererile dumnealui hatmanului Alexandru Vilara și Ioan Filipescu⁵, ce se aduc la cea al doilea catigorie, s-au cunoscut de bune și s-au desfăcut, pe temeiul iscăliturii mele.

După aceasta, am adresarisit și eu reclamațiile ce aveam a face cu dovezi temeinice. Aceste reclamații s-au trimis iarăși comisiei, care se îndeletnicea la cercetarea dovezilor mele, cînd împărăteștile oștiri întrînd în prințipat, stăpînirea au avut a căuta interesuri mai înalte. De atunci această pricină au rămas nelucrată și s-au uitat.

Domnule generale, acum, că îndeletnicirile războiului au încetat, îndrăznesc a face de iznoavă aceeași cerere și a nădăjdui că excelenția ta vei binevoi să poruncești ca să ia în băgare de seamă; căci daca reclamațiile supușilor miei au fost ascultate, dacă dumnealor au primit o desăvîrșită despăgubire pentru sume care nu s-au cunoscut de bune, fără numai după mărturia-puterii ce ni se didese, tot această mărturie ar putea oare să se lepede, cînd se tratarișește chiar pentru ale mele interesuri? Cînd este vorba pentru acela care mai cu osehire au fost față de aproape la toate întîmplările, au suferit cele mai mari ocări și primejdii și a căruia putere au fost cea mai însemnată și înfricoșătoare pentru turburători? Ar fi oare cu dreptate, ca printr-o nedreaptă osehire, să se lase asupră-mi sume ce eu sînt dator altora, și ca la toate primejdiile ce am pctrecut, să se mai adaoge și paguba unei simțitoare părți a averii mele? Ar fi în sfîrșit cu dreptate, ca să nu se cunoască jertfele ce

---

¹ În paranteză: visteria.

² În paranteză: se prelungi.

³ În paranteză: porțile.

⁴ În paranteză: reclamațiile.

⁵ Anaforalele în pricina despăgubirilor pentru banii din 1821, cerute de căminarul Iancu Filipescu, fost ispravnic de Ilfov în 1821, și de hatmanul Al. Villara care a fost sameș la visterie cînd « se ivise în țară amestecăturile de peste Olt », fuseseră cercetate în ianuarie și februarie 1828 (Arh. St. Buc., Condica domnească 120, p. 310—311; 377—380. Pricina lui Al. Villara și în dos. 7 al obșteștii adunări, f. 13, text rom. Textul franc. al acestor anaforale publicat de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu, Glose...*, p. 154—162).

am făcut în acea epohă a vieții mele, în care am dat cele mai mari dovezi a desăvârșitei de sine jertfiri, și când această jertfire au dobândit cele mai fericite sfârșituri? Socotesc că pentru aceasta nici o îndoială numai rămîne, și de aceea cu cea mai adîncă bună credință îndrăznesc a alerga la acea dragoste a dreptății care se dovedește prin toate acturile oblăduirii excelenții voastre.

Am cinste ș.c.l.¹

Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., obșteasca adunare, dos. 7, f. 8—10.
Concept cu multe ștersături. Cu o trad. cont. franceză la f. 2—4.

A N E X A 1

La documentul nr. 154

Înalt exelenții sale deplin împuternicitului prezident al divanurilor prințipaturilor Moldavii și Valahii, domnul ghenearal adjutant, ghenearal leitenant și a feluri de ordine cavaler Pavel Dimitrievici Kisseleff.

Sfatul administrativ al prințipatului Țării Romînești Raport

Acest sfat au cetit cu toată luarea aminte rezoluția înaltei exelenții voastre, pusă asupra jălbii ce v-au dat dumnealui vornicul Alecu Filipescu, cu cerere ca, după primejdiile ce au cercat în leat 1821, aflîndu-se însărcinat cu îndatorire de mare vistier, să fie despăgubit de banii ce au cheltuit într-acei an și carii, după toate legiuitele reclamații ce au făcut în vreme cuviincioasă, încă pînă acum nu i s-au dat.

Îndatorat dar fiind acest sfat de a lua știință pentru urmările ce-au făcut într-această pricină comisia orînduită de domnul Ghica asupra cercetării unor asemenea despăgubiri, și apoi să-și facă raportul cu toate împrejurările, se pune la cunoștința înaltei exelenții voastre că acea comisie, cu toate că i s-au înfățișat jalba numitului boier în vreme cuviincioasă, adică pînă a nu trece sorocul de trei luni, în care era împuternicită să primească acest fel de reclamații, dar nu au făcut nici o urmare, căci îndeletnicindu-se și în alte asemenea cercetări și prelungindu-și lucrările, s-au ivit și deschiderea războiului trecut și atunci au încetat cu totul din însărcinarea ce era pusă asupra-i, mai virtos că și banii numiți ai casii rezervii, carii era orînduiți a se da numai pentru acest fel de despăgubiri, s-au împreunat numaidecît la veniturile vistieriei, atît cei de atunci găsiți de față într-o puțină sumă, cît și cei ce s-au mai strîns pe urmă din veniturile ce era alcătuite pe seama aceștii case. Dar toată curgerea pricinii, pentru care cere dumnealui vornicul Filipescu despăgubire, este într-acest chip.

La acel an 1821, în cele mai mari turburări ce era într-acest oraș și în toată țara, trăgîndu-se cei mai mulți boieri în Transilvania, între carii și cel

¹ Fără iscălitură, întocmit de Al. Filipescu-Vulpe.

În mai 1838 contele Nesselrode intervine pe lîngă domnitor să se rezolve favorabil pretențiile lui Al. Filipescu-Vulpe (*Hurmuzaki*, Supl. I₄, p. 479—480). Probabil în urma acestei intervenții Al. Filipescu-Vulpe a întocmit jalba de mai sus.

de atunci în lucrare vistier, vornicul Grigore Filipeșcu, ca să se potolească nălucirile norodului și să se întâmpine trebuințele călcătorilor țării prin mijlocirea ocîrmuirii, căci într-alt chip ar fi urmat o desăvîrșită dărăpănare în tot prințipatul, caimacamii ce oblăduia atunci țara, adică cei trimiși de domnu Calimah, și cei anume din pămînteni, orînduiți prin ferman, au pohtit pe dumnealui vornicul Alecu Filipescu și l-au însărcinat cu dregătoria vistieriei, dîndu-i făgăduială că va sta aici pe loc pînă la o desăvîrșită punere la cale spre întîmpinarea răului de care se înfricoșa acest oraș. Cu acest chip intrînd dumnealui în lucrarea slujbei vistieriei, dîndu-se cu totul în mîinile apostaiților, dimpreună și cu mitropolitul țării, și un pușin număr de boieri ce mai rămăsese aici, fieșcare după un fel de împrejurare în parte-i, și uneltind toate mijloacele ce i-au fost prin puțință ca să întîmpine relele porniri ale acestora, întru adevăr au stătut pe loc precum au și făgăduit, fără a se întîmpla cea mai mică primejdie în tot orașul, pînă la sosirea turcilor, și atunci s-au tras și dumnealui în Transilvania, rămîind acolo dimpreună cu ceilalți boieri.

Iar în toată vremea stăruirii și îndeletnicirilor dumnealui aici, după tot firescul cuvînt și potrivit cu împrejurările de atunci, avînd trebuință de bani și din țară neputînd să îplinească decît o foarte puțină sumă, căci și mulți din slujbași se afla împrăstiați din pricina apostaiților și cea mai mare parte a lăcuiitorilor țării se afla în nesupunere din invitările acelor apostaiți, au întîmpinat toate cheltuielile prin mijlocire de împrumutări, dînd pe de o parte iscălituri ale dumnealui, și pe de alta asigurîndu-se cu cfitanțiile priimitorilor și cu adevărea iscăliturilor mitropolitului și a celorlanți boieri ce mai rămăseseră aici. Încît din ziua orînduirii dumnealui la îndatoririle dregătoriei de vel vistier pînă în ziua sosirii turcilor i s-au însumat cheltuielile în lei 175 238 și toată priimirea din țară au fost numai lei 16 001, care acești din urmă, scăzîndu-se din suma cheltuielilor, au rămas să mai priimească lei 159 237.

După orînduirea domnului Ghica, peste vreo cîtăva vreme începînd a se căuta asemenea socoteli de datorii ale țării și întocmindu-se într-adins și o casă, prin care se plătea acest fel de datorie, au scris și dumnealui vornicul Aleco Filipescu, cel de atunci vistier, răposatului banului Barbu Văcărescu pentru ale dumisale socoteli și zapise de împrumutare și au luat răspuns în scris de la 17 iulie 1824, cu coprindere că, cîți s-au arătat cerînd asemenea datorii din leatul 1821 și-au dat hîrțile ce au avut socoteli, adică și zapise de împrumutare, s-au theorisit de dumnealor veliții boieri, și pentru cîte s-au găsit cu cale s-au făcut și chibzuire de a lor plată. După care și altă chibzuire nu poate să se mai facă. Iar dumnealui, cînd va veni la București să facă stăpînirii cunoscute atît socotelile ce are, cît și zapisele de împrumutare. Și atunci stăpînirea poate să le dea în teoria dumnealor veliților boieri și după ce se vor căuta de dumnealor și se vor găsi cu cale, atunci va da stăpînirea poruncă de unde să se plătească banii.

Pe aceasta odihnindu-se d. vornicul Aleco Filipescu, au rămas răbdător pînă la a dumisale sosire în București. Și după vreo cîtăva vreme, orînduindu-se de domnul Ghica cea din urmă comisie pentru cercetarea unor asemenea socoteli, ce mai rămăseseră nerăfuite, au dat și dumnealui jalbă, înfățișînd și socoteală, carea, socotită dimpreună cu dobînda cuvenită pînă atunci la banii ce au fost cheltuit în leatul 1821, împreuna suma ce cerea dumnealui spre răfuire în lei 316 762, bani 54, și domnul Ghica au priimit cererea dumnealui vornicului Alecu Filipescu, căci numaidecît au și orînduit jalba dumisale în cercetarea pomenitei comisii.

Dar această comisie nu au făcut nici o urmarc, pentru cuvintele ce s-au zis. Acum sfatul, luînd adevărată știință de toate aceste urmate împrejurări, au intrat mai cu de-amăruntul în cercetarea drepturilor dumnealui vornicului Filipescu și găsește în mîinile dumnealui documenturile următoare:

— Pitacul caimacamilor țării de la 10 martie leat 1821, prin care se orînduește împlinitor datorii de mare vistier.

— Nouăsprezece bucăți (socotindu-se într-acestea și două ce încă de atunci s-au dat în vistierie) asignofce de bani, însoțită fiind una și cu zăpis de împrumutare și care cuprind peste tot o cheltuială de 175 238 lei.

— Cartea răposatului banului Văcărescu de la 17 iulie a anului 1824, cu cuprinderea ce mai sus se arată; și în sfîrșit:

— Jalba dumnealui dată către domnul Ghica pentru această pricină, în sorocita vreme de trei luni, în care se primia asemenea jălbi, de la 5 ghenarie 1828¹, poruncitoare către cilenii pomenitei comisii ca să cerceteze și să arate mării sale, prin anafora, chibzuirea ce vor face.

După aceasta putem zice că dumnealui vornicul Alecu Filipescu, potrivit cu împrejurările vremii de atunci, întru care s-au aflat slujind țării și avînd acest feliu de acturi la mîină, s-ar cuveni să fie despăgubit iarăși din casa rezervii, precum s-au despăgubit și alte persoane.

Dar, ca să urmeze iarăși o temeinică căutare de socoteală, socotim că s-ar cuveni din suma cheltuielilor de lei 175 238 să se scază nu numai lei 16 001, ce au priimit din rămășițurile dăjdiilor de atunci, dar încă și alți lei 15 790 pe care, și de are dumnealui asegnofce iscălite și de ceilalți boieri ce au fost rămas aici împreună cu dumnealui, dar n-au înfățișat și cfitănțiile priimitorilor; și așa rămîind bani curați de despăgubire lei 143 447 pe carii are îndoite documenturi, adică și asegnofce pentru orînduirea dărilor și cfitănțiile priimitorilor, și pe lingă aceștia adăogîndu-se numai pravilnica dobîndă de la lt. 1821 pînă acum, cîte lei 10 la sută, care va să zică încă alți lei 143 447 să întemeieze peste tot cererea dumnealui lei 286 894; și aceștia, ca să nu cerce și casa rezervii vreo lipsă în alte osebite cheltuieli ce ar avea, să se dea în curgere de cincî ani, adică cîte lei 50 000 pe fieșcare an, începînd de la lt. 1832, și cei spre ecsoflisis în anul 1836, sau înmulțîndu-se veniturile casii rezervii și în mai scurtă vreme.

Apoi, toate aceste împrejurări, supuindu-le sfatul la cunoștința înaltei eoselenții voastre, se va hotărî după oricare chip se va găsi cu cuviință.

Gheorghe Filipescu, vel vistier B. Știrbei

1832, ghenarie 9
no. 219
București

Șeful secției
G. Grădișteanu

[Rezoluție:] « Comme cette affaire est antérieure au gouvernement provisoire qui m'est confié — quelques droits que je lui reconnaisse en mon particulier je ne puis que l'ajourner jusqu'à l'installation du hospodar, auquel je me ferai un devoir de la recommander particulièrement, comme une

¹ Cererea din 5 ianuarie 1828 a lui Al. Filipescu pentru cercetarea socotelilor sale din 1821, la Arh. St. Buc., Administrative noi, obșteasca adunare, Țara Rom., dos. 7, f. 12; publicată de E. Vîrtosu, *Tudor Vladimirescu. Glose...*, p. 160—162, text franc.

réparation que la justice réclame et à laquelle le chef suprême de l'état avec l'assemblée g[énérale] ordinaire trouvera certainement le moyen de satisfaire.

En conséquence mr le vornik Styrbey préparera une communication au hospodar et la présentera dans le temps à ma signature.

Lt. Gén. Kisseleff.

[Traducerea cont. a conținutului rezoluției:]

Fiindcă această pricină este mai nainte dată de vremelnica oblăduire ce mi-au fost încredințată, — orice drepturi i-aș cunoaște, în parte-mi, nu poci decît s-o amîn pînă la înscăunarea domnului, către care îmi voi face ca o datorie de a o recomanda mai cu osebite ca o îndestulare (reparație) ce dreptatea reclamă (cere) și la care domnul, cu obșteasca obicinuita adunare, va găsi, fără îndoială mijlocul de îndestulare (satisfaire).

Deci, d. vornic Știrbei, va pregăti o comunicație la domn și la vreme va supune-o la a mea iscălitură

Arh. St. Buc., Administr. vechi, Țara Rom. obșteasca adunare, dos. 7, f. 70—77 v, 81—85. Orig. rom., cu trad. cont. în rusește. Textul francez publicat de E. Virtosu, Tudor Vladimirescu, Glose..., p. 162—167.

A N E X A 2

la documentul nr. 154

Λογαριασμός μου τῆς ἐν Μαρτίῳ, Ἀπριλίῳ καὶ Μαΐῳ τοῦ 1821
ληψοδοσίας μου, ὡς κατωτέρω.

Ἔξοδα.	γρόσια	παρ.	γρόσια	παρ.
Ἐν Μαρτίῳ . . . ἦτοι				
Τῆ 26 Μαρτίου 1821 μὲ ἐν πετζετλουῖτον διάφορα λιανικὰ ἔξοδα	5 410			
28 Μαρτίου 1821 ὁμοίως δι' ἐν ζευγάρι χάμουρα καὶ ἕτερα ἔξοδα	1 015			
			6 425	
Ἐν Ἀπριλίῳ . . . ἦτοι				
Τῆ 15 Ἀπριλίου 1821 μὲ ἐν πετζετλουῖτον . . .	80 000			
Τῆ 18 Ἀπριλίου 1821 ἔτι τῷ Χρηστάκη Μπαζέσκω, σταλέντα εἰς Βρασσοβόν	100			
Τῆ 18 Ἀπριλίου 1821 ἔτι ἔξοδα λιπκάνων . . .	520			
Τῆ 18 Ἀπριλίου 1821 ἔτι τῷ στολνίκῳ Μπορανέσκῳ καὶ πηγάρῃ Ζιάνῳ, σταλέντα εἰς Σιλίστραν	500			
Τῆ 24 Ἀπριλίου 1821 ἔτι τῷ Ἀλέκῳ Παλαδᾶ, μουμεπασίρη εἰς Βλάσκαν	100			
Τῆ 26 Ἀπριλίου 1821 ἔτι τῷ βορνίκῳ Δουδέσκῳ εἰς λογαριασμὸν τοῦ λουφέ του	250			
Τῆ 27 Ἀπριλίου 1821 ἔτι μὲ ἕτερον πετζετλουῖτον δι' ἄπερ καὶ ἐλήφθη ὁμολογία τῶν ἐνταῦθα εὔρισκομένων ἀρχόντων, γεγραμμένη ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1821	70 000			

Ἔξοδα	γρόσια	παρ.	γρόσια	παρ.
Τῆ 27 Ἀπριλίου 1821 ἐνὶ γιασακτζῆ τῆς ἀγεν- τζίας, σταλέντι εἰς Σιλίστραν.....	100			
Τῆ 28 Ἀπριλίου 1821 ἔτι κεράς ἀμαξίων δι' ἓνα μῆνα	5 000			
Τῆ 29 Ἀπριλίου 1821 ἔτι ἔξοδα τυπογραφίας..	1 500			
Τῆ 29 Ἀπριλίου 1821 ἔτι ἐνὶ κουριέρῃ τῆς ἀγεν- τζίας εἰς Γιάσι	272			
*Ἐτι διὰ δύο πετζετλουῖτα παραδοθέντα εἰς τὴν βιστιαριάν, τῶν ὁποίων τὰ γρόσια δὲν ἐλήφθησαν, ἦτοι διὰ χαρτί καὶ βουλλωκέρι γρόσια 573 } δι' ἓνα καλαράση τῶν καίμακάμηδων γρόσια 450 }	1 023			
*Ἐτι μὲ τρεῖς τεσκερέδες τοῦ καμινάρη Σάββα διὰ λογαριασμὸν λουφédων Ἀπριλίου.....	5 348			
*Ἐτι μὲ ἓνα τεσκερέν τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου ὁμοίως	1 800			
Ἐν Μαῦ . . . ἦτοι			166 513	
Τῆ 6 Μαΐου 1821 μὲ ἓνα τεσκερέν τοῦ σλουτζάρη Θεοδώρου	2 000			
Τῆ 12 Μαΐου 1821 μὲ ἕτερον ὁμοίως.....	300		2 300	
			175 238	
Τὸ διάφορον αὐτῶν εἰς μὲν τὰ 105 238 λογαρια- σθὲν πρὸς 1 τὰ % ὡς ἀσυμφώνητον, εἰς δὲ τὰ 70 000, τῆς δοθείσης παρὰ τῶν ἀρχόντων ὁμο- λογίας, πρὸς 1½ τὰ % κατὰ τὴν διάληψιν αὐτῆς, ἦτοι: ἀπὸ 1-ης Μαΐου 1821 ἕως τέλους Ἰανουαρίου 1828 δι' ἡμέρας 2 430 εἰς τὰ . . . 105, 238.. — 25 Ἀπριλίου — ὁμοίως 2 436 εἰς τὰ	70 000			
	85 226	13		
	85 260			
	175 238		170 486	13
συμποσοῦνται			345 724	13
Π ε ρ ι λ α β ή.				
*Ἀπὸ ραμασιτζες δοσιμάτων ἦτοι				
ἀπὸ Τελεορμάνι γρόσια	1 031			
— Σακογιάνι	7 500			
— Βούλτζαν	6 000			
— Πράχοβαν	1 470			
	16 001			
*Ἀπὸ 1-ην Μαΐου 1821 ἕως τέλους Ἰανουαρίου 1828 διάφορον αὐτῶν πρὸς 1 τὰ ἑκατὸν δι' ἡμέ- ρας 2 430	12 960	79		
Τὰ ἔξοδα τῶν ἀντικρυ, ὀφειλόμενα τῇ 1 Φεβρουα- ρίου 1828	316 762	54		
συμποσοῦνται	345 724	13		

[În limba română:]

Copie întocmai după o altă asemenea copie ce se văzu scrisă cu mâna
chiar a însuși biv vel hatman Alexandru Vilara

1831 dechembrie 14

Filipescu

Socoteala mea¹ asupra sumelor date și primite în lunile
martie, aprilie și mai 1821, precum se vede mai jos.

Cheltuieli	Groși	Par.	Groși	Par.
În luna martie, adică				
La 26 martie 1821 cu un pecetluit pentru dife- rite cheltuieli mici	5 410			
La 28 martie 1821 de asemenea pentru o pereche de hamuri și alte cheltuieli	1 015			
			6 425	
În luna aprilie, adică:				
La 15 aprilie 1821 cu un pecetluit	80 000			
La 18 aprilie 1821 lui Hristachi Băzescu ² , trimis la Brașov	100			
La 18 aprilie 1821 cheltuieli pentru lipcani ...	520			
La 18 aprilie 1821 stolnicului Borănescu și pita- rului Jianu, care au fost trimiși la Silistra....	500			
La 24 aprilie 1821 lui Aleco Palada mumbașir la Vlașca	100			
La 26 aprilie 1821 vornicului Dudescu în contul salariului	250			
La 27 aprilie 1821 cu un alt pecetluit, pentru care s-a primit un zăpis al boierilor aflați aici, scris la 25 aprilie 1821	70 000			
La 27 aprilie 1821 unui iasacci al agenției, care a fost trimis la Silistra	100			
La 28 aprilie 1821 chiria căruțelor pentru o lună	5 000			
La 29 aprilie 1821 cheltuieli la tipografie	1 500			
La 29 aprilie 1821 unui curier al agenției pentru Iași	272			
Pentru două pecetluite predate vistieriei, ai cărora bani n-au fost primiți, adică: pentru hîrtie și ceară roșie gr. 573; pentru un călaraș al caimacamilor 450	1 023			
Cu trei chitanțe ale căminarului Sava în contul salariilor pe aprilie	5 348			
Cu o chitanță a slugerului Teodor la fel.....	1 800			
			166 513	
În luna mai, adică				
La 6 mai 1821 cu o chitanță a slugerului Teodor	2 000			
La 12 mai 1821 cu o altă chitanță la fel	300			
			2 300	
			175 238	

¹ Al. Filipescu-Vulpe.

² Corect: Buzescu.

Cheltuieli	Groși	Par.	Groși	Par.
Dobînda la 105 238 s-a socotit cu 1 ^o / _o , fiindcă n-a fost stabilită, iar la suma de 70 000, prin zăpăsul dat de boier, cu 1 1/2 ^o / _o , potrivit cuprinsului ei, adică de la 1 mai 1821 pînă la sfîrșitul lui ianuarie 1828 pentru 2430 zile la 105 238	85 226	13		
25 aprilie — de asemenea pentru 70 000	85 260			
			170 486	13
			345 724	13
175 238				
fac în total				
Î n c a s ă r i .				
Din rămășițele dărilor, adică				
De la Teleorman ..... groși 1 031				
De la Săcuieni 7 500				
De la Vilcea 6 000				
De la Prahova 1 470				
	16 001			
De la 1 mai 1821 la sfîrșitul lui ianuarie 1828, dobînda lor cu 1 ^o / _o pentru 2430 zile	12 960	79		
Cheltuielile de mai sus pînă la 1 februarie 1828 care urmează să fie plătite	316 762	54		
În total	345 724	13		

Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., dos. 7 din anul 1835, f. 57. Orig. grec.

A N E X A 3

la documentul nr. 154

Cinstitei obștești adunări
Comisia finanțială

Raport

Pe temeiul ofisului prea înălțatului nostru domn cu nr. 215 însoțit și cu toată dela pricinii pretențiilor d. vornicului Alexandru Filipescu, și îndreptat către această cinst. obștească adunare, intrînd comisia în cea mai scumpă cercetare, s-au adevărit cum că aceste pretenții ale dlui vornicului se întemeiază numai pe înscrisele slobozirii de bani, ce se văd iscălite, cele mai multe, de răposatul mitropolit Dionisie, de părintele Gherasie fost Buzău, de părintele Argeșiu, de răposatul vornic Iordache Slătineanu, de răposatul vornic Nae Goleșcu și de d. vistier Alexandru Nenciulescu, și îndreptate într-acea răzvrătită vreme către orînduital de atunci saraf al cinst. vistierii a răspunde banii coprinși într-însele. Iar vreo voie sau întărire din partea stăpînirii nu se vede dată dumnealui vornicului Filipescu, spre a face împrumutări de bani pe seama visticriei.

Așadar, orice răspunderi de bani se vor fi urmat din sumele coprinse într-acele sloboziri, curat se înțelege că s-au dat chiar din banii nahtului, ce se afla și se strîngea atunci la vistierie, iar nu din niscareva împrumutări făcute cu vreo formalită pe seama vistieriei.

De aceea, acum comisia neavînd vreun temei destoinic, precum mai sus s-au zis, nu poate alătura la vreun paragraf din cele de acum ale cinst. vistierii, și mai ales, că și chiar excelenția sa fostul d. president, de ar fi cunoscut cădere la o asemenea îndestulare, cerută de d. vornicul, negreșit urma a-l alătura în tablele obșteștilor socoteli, alcătuite de ex. sa pentru datorile și veniturile vistieriei pe tot cursul vremii ce s-au aflat aici ocîrmuitor.

Rămîne dar ca cinst. obșteasca adunare să dea cea desăvîrșită hotărîre precum va găsi de cuviință.

Bibescu

C. Cantacozino

Ioan Otetelișanu

Anul 1835, iunie 19, București

Supt iscăliții nu ne unim cu coprinderea de mai sus pentru cuvintele următoare:

1-iu. Căci după regulile contabilicești ce era atunci, adică la anul 1821, înscrierile slobozirii de banii ce se pomeneste mai jos și care supt numirea de atunci se zicea pecetluituri, era cele mai destoinice documenturi prin care se încheia toate socotelile țării fără de a se mai cere și cvitănții din partea priimitorilor sau alte formalități.

2-lea. Că de se văd aceste înscrișuri sau pecetluituri iscălite de arhieriei și boierii ce se pomenesc anume, firește de aceștia trebuia să fie iscălite. Căci aceștia aflîndu-se atunci de față, aceștia și închipuia și stăpînirea locală.

3-lea. Că de vreme ce aceste obraze se văd iscălite în ahturi ce ține la mîna d. dvornicului Filipescu, aceștia sînt și cei ce avea drept să dea vistieriei voie și slobozenie a cheltui și a se împrumuta mai virtos la o așa vreme primejdioasă, cînd toate bîntuirile orașului nu se putea întîmpina decît numai cu darea de bani, supt orice numire ar fi voit apostatăii să-i ceară.

4-lea. Că slobozirea banilor, după asemenea documenturi, nici cum nu se înțelege că s-au dat din banii nahtului, ce se strîngea atunci pentru toate cuvintele netăgăduite în știința a toatei obștii, cel întii pentru că nu strîngea nimic, căci cu proclamație Vlădimirescului făcuseră să înceteze orice împlinire de bani de la lăcuiori; și cel de al doilea (împotrivoare dovadă celui dintii) că rămășițurile de bani pe cursul de atunci s-au împlinit pe urmă și anume în Valahia Mică în cămăcămia boierului Samurcaș, însoțită de stăpînirea turcească, și în Valahia Mare, după înscăunarea răposatului întru fericire domnului Ghica, precum se poate mărturisi aceasta chiar din socotelile vistieriei și de însuși cei în lucrare dregători de atunci.

5-lea. În sfișit, că această pricină, din toate hîrtille ce stau de față, se vede a fi cercetată și săvîrșită supt trecuta vremelniceasca oblăduire ne mai rămîind de chibzuire acum, după instalația domniei, decît numai chibzuirea mijlocului de unde să se dea banii hotărîți.

Deci supt iscăliții au aceste temeuri, socotind de a lor competență a pași numai la găsire a mijlocului de a se da banii ceruți. Și după cuviință și după înlesnirea țării se unesc cu părerea sfatului administrativ asupra mijlocului despăgubirii dumnealui dvornicului.

Iancul Filipescu

I. Cîmpineanu

Noi Alecsandru Dimitrie Ghica vvd. cu mila lui dumnezeu domn
a toată Țara Rumînească

Cinstitei obiceiuitei obștești adunări

Fiindcă arătările ce au făcut prin jalbă către domnia mea dumnealui marele logofăt Alexandru Filipescu în pricina cererii ce face a unei sume de bani mai au trebuință de oarecare cercetare pregătitoare, cinstita obșteasca adunare va sta cu chibzuirile ei întru aceasta pînă la al doilea arătare.

Alexandru Ghica ¹

Anul 1836 fevr. 29

no. 139

București ²

Arh. St. Buc., Administrative vechi, Țara Rom., obșteasca adunare, dos. 7, f. 93, 94, 110.

A N E X A 4

la documentul nr. 154

[La 1843 Al. Filipescu înaintează o nouă jalbă către Gh. Dim. Bibescu vv. Jalba este cercetată în ședința din 11 martie 1843 a obșteștii adunări; în încheierea dezbaterilor, la 30 martie 1843, cererea vornicului Al. Filipescu este respinsă cu următoarea motivare:]

.....
Cuvintele ce se văd luate de temei de către sfatul administrativ, că adevărat asemenea despăgubiri s-ar fi făcut și la alții cu pretenți de asemenea fire, iarăși nu s-au putut socoti un cuvînt pravilnic ca să se despăgubească și dumnealui, căci d. v[ornicul] A[lexandru] F[ilipescu], cînd și-au înfățișat aceste pretenții către răposatul întru fericire domn Gr. Ghica și s-au trimis către comisia orînduită pentru cercetarea și alegerea de asemenea pretenții la anul 1828, ghenar 5, atunci, deși au mijlocit 4 luni pînă la venirea împărăteștilor oștiri, însă vreun rezultat în favorul dumnealui nu s-au văzut. Și, deși s-au despăgubit mulți pentru asemenea pretenții, însă mulți s-au înfățișat la acea comisie și nu s-au despăgubit. Alții s-au despăgubit pe jumătate și alții mai puțin. Aceste pilde dar nu s-ar putea lua de temei ca negreșit să se despăgubească și dumnealui. Căci pilde sînt tot dintr-aceia vreme și pentru plată și pentru neplată. Și de se va primi temeiul pildii despăgubirii unora,

¹ În 26 mai 1838, domnul Alexandru Dimitrie Ghica trimite în cercetarea obșteștii adunări «reclamațiile ce face dumnealui vornicul Alexandru Filipescu pentru o sumă de bani ce i se cuvine din cheltuielile anului 1821 » pentru «răfuirea aceștii socoteli printr-o pravilnică despăgubire, ce s-au urmat și către alți reclamanți din aceiași vreme și care nu se mai poate prelungi, fără năpăstuire ».

În iunie 1838, obșteasca adunare raportează că «d. vornic nu poate a avea drept de despăgubire după înscrisurile ce au înfățișat, căci prin acestea se înțelege că zarafu orînduit au și răspuns din banii vistieriei, iar nu că s-au împrumutat dumnealui, la care nici nu era volnicit prin acel în scris ordin al acei ocîrmuiri de atunci a se împrumuta » (Aceleși dos., f. 96, 98).

² Aci urmează cîteva cuvinte indescifrabile.

ca să se despăgubească dumnealui v[ornicul] F[ilipescu], atunci și această pildă urmează a aștepta pe alții ce ar putea să se ivească, cerînd despăgubire după pilda urmată.

.....
[În martie 1844, se pune chestiunea depunerii dosarului la Arhivele Statului].

Arh. St. Buc., Administrative vechi, obșteasca adunare, Țara Rom., dos. 7/1835, f. 112—118, 138—140.

155

11 ianuarie 1832

Ațiunea intentată de Petre Iovanovici împotriva sătenilor din Soreni (Romanați), care i-au atacat moșia și casele în 1821.

Cinstit dumnealui prezidentul judecătoriei județului Romanați.

Cu plecăciune arăt dumitale că la leat 1821, aflîndu-mă cu lăcuința în județul Romanațul, în plasa Cîmpul, la satul Soreni, ținînd cu arendă trei moșii: două ale dumnealui banul Brîncoveanu, anume Crînguri și Pîrșcovul, și una a răposatului clucer Lăcusteanu, anume Ghizdăveștii de Sus, din nenorocirea mea, după ce strînsăsăm toate dijmurile du pă la numitele moșii la numitul sat Soreni, unde aveam și eu casă pe moșia mea, ce o aveam cumpărată statornică de la moșneni, s-au întîmplat și rebelia pă acea vreme și prinzîndu-mă rebeliștii la satul Amărăștii cu bătăi de moarte și m-au dezbrăcat de tot, lăsîndu-mă numai într-o cămașă, după cum este știut tuturor lăcuiților du pînă prejur în partea locului.

Așa văzînd eu atuncea că nu erea vreme de a trăi pă aici, lăsîndu-mi oameni la casa mea ca să priveghieze pentru acareturi și alte averi ale meale, ce le-am lăsat în samă, am fugit în țara nemțească și de acolo am mers în Basarabia, unde am intrat în slujbă împărătească și am slujit de atuncea pînă în anul trecut, leat 1830, luna lui octomvrie.

Iară lăcuiții satului Soreni, după plecarea mea atunci de acasă, mi-au dat jaf averilor mele și mi-au stricat toate acareturile și sădirile ce le-am avut la acel sat, făcîndu-mi atît moșia, cum și o vie ce aveam cumpărată de la ei, zapt, de o stăpînesc și pînă acum.

Și fiindcă mi s-au dat voie de cătră stăpînirea împărătească din Basarabia ca să viu într-aceste locuri spre a-mi căuta dreptul mieu, cu soroc hotărît a mă întoarce iarăși înapoi, precum în pașaportul ce mi s-au dat la mîna se coprinde, de aceea mă rog dumitale ca să-mi se facă îndestulare cu despăgubire de toate acareturile și alte lucruri ce mi-au luat și stricat sătenii ot Soreni, făcîndu-se scumpă cercetare pentru toate, după catastihul mieu, spre

a se descoperi paguba ce mi-au pricinuit fieștecare lăcuitori și dându-se hotărîre după cum se va găsi cu cale de către cinstita judecătorie.

În 11 ghenarie 1832.

Plecat slugă

Ruskii cinovnic Petre Iovanovici. . . . .¹

Lucrurile ce caut de la sătenii ot Soreni, care mi s-au prăpădit de dînșii, precum se arată mai jos:

Venitul părții mele de moșie, care am cumpărat-o de la dînșii pe zece ani, de cînd lipsesc, cu pometurile și via după dînsa.

Casa ce am avut-o acolo, de lei 2 629, cu tot cuprinsul ei, care s-au prăpădit de dînșii.

Lucrurile ce am lăsat în casă, de lei 1 556, care se vor arăta prin osebită foaie.

Oi și capre 32, de lei 146.

Ocă grîu ce am lăsat în gropi și știut și de toți sătenii 36 154

Ocă porumb ipac 35 497

Ocă mei ipac 2 492

Ocă ovăs ipac 1 200

Ocă făină ipac 400

75 743

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, trib. Romanați, dos. 869/1832 roșu, f. 1—7.

A N E X A 1

la documentul nr. 155

Judecătoria județului Romanați

La pricina de judecată ce are Petre Ivanovici, ruschii cinovnic, cu lăcuiitorii ot Soreni, după jalba cu no. 21, ce au dat la tribunal pentru tl. 4 331 i 75 743 oca zaherea ce le cere de la dînșii, se orînduește un aprod să margă și luînd pe pîrîții lăcuiitori sau vechil dintr-înșii, ce-și vor orîndui, cu vechilime în scris din partea celorlanți, să-i aducă aicea la tribunal a se înfățișa cu jăluiitorii la judecată, ca să li se cerceteze pricina și să li se dea izbrănire.

1832, februarie 1

No. 159

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, trib. Romanați, dos. 869/1832 roșu, f. 4 v.

A N E X A 2

la documentul nr. 155

Judecătoria județului Romanați

Fiîndcă cei mai jos însemnați n-au fost următori ca să vie la tribunal să stea de față cu dumnealui cinovnicu Petre Ivanovici pentru pricina ce au,

¹ Un cuvînt indescifrabîl.

se orînduiește acest aprod să margă și luîndu-i să-i aducă, fiindcă este rîndul și vremea sosită de a se judeca.

1832, februarie 9.

Marin Seranciog ot Soreni
Gherghe i sîn ego Stan și Tudorache ot tam.
Dincă Neagoe i brat ego Nica.
Oprea sin Dinchi Gheorghe cu tovarășii lor.
Stan Mincă ot Apele Vii.

No. 220

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, trib. Romanați, dos. 869/1832 roșu, f. 5.

A N E X A 3

la documentul nr. 155

Cinstitului judecătoresc divan, secția sivilă, din Craiova.

Judecătoria județului Romanați

Dumnealui cinovnicul rusesc Petre Ivanovici, prin jalbă către această judecătorie, supt no. 21, au făcut arătare pentru lăcuitorii satului Soreni, dintr-acest județ, zicînd că acolo aflîndu-se mai nainte vreme șezător pe stînjienii de moșie ce-i avea cumpărați, în anul cu lt. 1821, prinzîndu-l apos-tații¹ la satul Amărăști, l-au jăfuit de toate lucrurile ce s-au întîmplat cu preț, și l-au bătut de moarte, iar, după ce s-au mai îndreptat din zăcere, văzînd turburata vreme, și cunoscîndu-se pe sine neputincios de a mai stărui pe lîngă împrėjmirile sale, de nevoie ca să nu mai întîmpine cele ce s-au zis, au fost silit ca să lase toate lucrurile casii sale și o sumă mare de ocă producturi în sama oarecărora slugi, ce i s-au întîmplat să aibă atunci, și au intrat în țara nemțască. Și de acolo, din întîmplare, s-au mîrginit la Basarabia, unde au intrat în slujba împărătească, de atunci până în anul 1830 octomvrie, cînd, prin voia ce ar fi luoat de la înalta stăpînire a acelu loc, vremelnicește viînd la satul Soreni, au aflat toate lăsatetele sale lucruri prăpădite, casa spartă, cheresteaua împrăștiată, zaherelele lui ridicate, arătîndu-le pe fieștecare anume în felurimea ce au fost.

Și, pentru că toată această simțitoare pagubă i s-ar fi pricinuit de către chiar lăcuitorii acelu sat Soreni, dovedeaște prin cercetările ce au făcut. După ce au mers acolo, au cerut, ca prin punerea la cale a aceștii judecătorii, să se aducă pîrîții, ca să se înfățișeze cu dînșii la judecată și la dreptatea ce va avea să-și afle îndestularea cu despăgubire de toate. După care cerere a sa, judecătoria socotind de trebuință a se cerceta toate condeiele de prigonire mai întii la fața locului și după urmă să intre jăluitoriul în judecată cu pîrîții, au orînduit cu poruncă din 12 ale trecutului ghenar cu no. 18, pe Ioan Pîrvuleț post[elnic] din Caracal, carele aducînd la desăvîrșire însărcinarea ce i s-au încredințat, prin alegere înscris din 3, tot ale lunii aceea, și luînd-o în băgare de seamă, s-au adus pîrîții mai la urmă, după rîndul pricinii, spre a se înfățișa la judecată; iar ei, mai înainte de aceasta s-au împăcat cu jăluitoriul și au adus la judecătorie cea de trebuință încredințare. Însuși jăluitoriul, în scris, supt iscălitura-i, din 20 ale trecutului mai, [arată] că s-au desfăcut cu dînșii,

¹ În original șterse cuvintele « l-au bătut și jefuit ».

rămîind de pricină din toate condeiele, ce cerea de-asupra-le; numai produc-turile acestea, însă:

31 458 ocă grîu

34 697 ocă porumb

ce l-au avut strîns de dijmă după la moșiile ce au ținut cu arendă, și pentru care zice Ioan Pîrvulețul, prin alegerea de cercetare ce au făcut la fața locului, că s-au ridicat de logf. Florea Miloșoiu și l-au pornit unde au fost poruncit de dumnealui medelnicerul Scarlat Măinescul, ispravnicul de atunci. Osebit de o altă sumă de ocă 1600 ovăz și făină, ce zice iarăși că s-au ridicat de sărdarul Diamandi Giuvara, cînd erea cu cei în adunare pe vremea apostasiei.

Ci, fiindcă asupra pricinii aceștia, judecătoria necunoscînd de mai multă trebuință a intra în cercetarea pricinii aceștia, de vreme ce privește asupra medelnicerului Scarlat Măinescul, și jăluitoariul urmează a merge după pîrît, decît ca să afle dacă în adevăr s-au ridicat aceste producturi de Florea Miloșoiu din porunca dumnealui medelnicerului Măinescul și dacă s-au adus atunci la magazia din Caracal.

Și aducîndu-se Florea Miloșoiu de față, în presustvia judecătoriei, carele în urma întrebării ce s-au făcut de către judecată, au arătat că toate aceste producturi s-au încărcat de dînsul în cară adunate din plasa Cîmpului, și le-au pornit în priimirea lui Țenea, magazierul din Caracal, arătînd spre dovadă la acestea și volnicia care i s-au dat de medelnicerul Măinescu, cînd s-au orînduit, și care luîndu-se de la dînsul se alătură pe lîngă aceasta, împreună cu răspunsul ce dă Țenea, magazierul de atunci, la porunca judecătoriei, ce i s-au trimis în dosul copiei de jalbă a jăluitoariului, prin care zicea că nu l-au priimit, rămîind ca tot medelnicerul Scarlat Măinescu să arate pentru această zaherea, unde au orînduit atunci de s-au descărcat, și în care socoteală s-au amestecat, căci de aici nu s-au putut face această deslușire, de vreme că Florea Miloșoiu nu cunoaște nici pe căraușii de atunci, de la care s-ar fi putut aduna știință, unde s-au descărcat această zaherea.

De aceea, pentru că jăluitoariul au cerut dovada aceștii judecătorii pentru împrejurările pricinii acestor producturi, ce s-au descoperit aici, prin urmare, cu chipul ce se arată, nu lipsește printr-aceasta a le face cu cinste cunoscut cinst. divan, și rămîne ca de acolo să se chibzuiască cele ce se va găsi cu cale asupra aceștii pricini.

No. 1020.

1832, iunie 7.

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, trib. Romanați, dos. 869/1832 roșu, f. 6—7.

156

19 august 1832

Iordache, fiul lui Dumitru Croitoru, participant la răscoala din 1821, luat prizonier de către turci în lupta de la m-rea Cozia și apoi turcit, se întoarce în țară.

Cinstita vornicie a prințipatului Valahiei

(secsia întîi, al 2-lea [masă]).

Otcîrmuirea județului Mehedinți

Plecat supui în cunoștința cinstitei marii vornicii că directorul carantinii Cerneți cu oțnoșania sa trimite la otcîrmuire pe un Iordache sin Dumitru

Croitoru, numit [?] de Craiova, carele încă din vremea rebelii lt. 1822,¹ fiind fost închis în mănăstirea Cozii cu sărdar Diimandi și alți neferi, când atunci prinzându-se de turci i-au trecut la pașa de la Silistra, și de acolo ca pe niște robi i-au naintat către Țarigrad prin lanțuri. Iar la Edrinea, ciți dintr-înșii au priimit de s-au turcit, din cei mai tineri, s-au iertat și s-au slobozit. Dintre cari fiind și el unul și scăpînd cu viață prin schimbarea legii, s-au făcut ostaș, ajungînd lucru pînă acum cînd au mers cu oastea viziru Șadîrzan pașa asupra Boznii de s-au bătut. Și de acolo, prin mijlocirile ce au făcut, luînd pașaport sîrbesc, au trecut dincoace printr-această carantină Cerneți, făcîndu-și deplin termenul curățeniei, zicîndu-și Osman turcitul și cerînd a merge la Craiova ca să-și priimească iarăși legea pravoslavnică și a se boteza de iznoavă, nemaiputînd suferi sufletul său a se cunoaște tăvălit în lege păgîneasă. Că nu de a sa bunăvoință și-au schimbat legea lui cea adevărată, ci de frica sabiei și a grozavelor tirăniei ce au cercat, iar credința și nădejdea cea plină de nemurire ș-au purtat-o nestrămutat. Și cu mare rîvnă dorește, de va fi vrednic și priimit sfiînteii biserici, a-ș dobîndi prenoirea botezului creștinesc.

Otcîrmuirea, după datoriia sa, l-au dat în paza polițarului la arest, neavînd vreun cunoscut aici, la Cerneți, iar pe de altă parte nu lipsii cu plecăciune a face arătare cinstitei mari dvornicii, ca să mi se trimiță dezlegare și poruncă de urmare de punerea la cale.

1832, avgust 19².

Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea jud. Mehedinți, dos. 2035/1831 roșu, f. 124.

¹ Greșit 1822, în loc de 1821.

² Există și alte acte referitoare la locuitorii duși în robie în Turcia, la 1821.

Într-o scrisoare din 27 februarie 1823 către N. Glogoveanu, un cunoscut al lui se plînge că i s-a prăpădit fratele în robie la Țarigrad și adaogă: « Iar alți robi care să află acolo, de care este și un Nicolae Prejbeanul, s-au milostivit măriia sa vodă, ca niște drepti ce au fost, dă au mijlocit cătră prea puternica împărăție dă s-au iertat peste o sută treizeci dă suflete » (Fondul Glogoveanu, doc. 352/1823. Orig. rom.). Agentul austriac are informația că numărul locuitorilor din Țara Romînească care au fost luați ca robi și apoi eliberați de la închisoarea din Constantinopol este de 200 oameni (*Hurmuzaki*, XX, p. 810—811).

Împrejurările în care au fost duși oamenii în robie la Vidin se pot vedea din relatarea celor întîmplate la Plenița (Mehedinți) în vremea urmării răsculaților de către turci (Arh. St. Buc., Condica domnească 110, p. 759—761).

Se constată și alte cazuri de turcire în Țara Romînească (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 94 v; Condicile domnești: 101, f. 205—208; 104, f. 10—12 v).

Numărul celor luați în robie a fost însă mult mai mare și unii dintre ei au fost turciți. Astfel, un Nicu Gagi, care s-a turcit în 1821 dă în judecată pe Pătru Andrei din Cerneț pentru o vie pe care « pîritul s-au făcut stăpîn » (Arh. St. Buc., Condica isprăvnicatului Mehedinți 1314, f. 94 v).

Printre cei turciți este menționat și Iancu (în document greșit spus Costachi) Samurcaș, care « s-a turcit împreună cu un portarbaș... Hristos Vasiliias... » (Arh. St. Buc., Corespondența Hagî Ianuș, pach. 425, doc. 20. Orig. grec.).

A N E X A 1
la documentul nr. 156

Ocîrmuirea jud. Mehedinți
Anul 1832, luna septembrie 3.
Nr. 4510.

Cinstita ocîrmuire a județului Dolj.

La 19 avgust oțnoșenia cinstitei carantine Cerneți, supt no. 429, acest Iordache sin Dumitru Croitoru din Craiova, care în vremea răbeliei robit fiind de turci, împreună cu alții, cînd de frica săbiei s-au și turcit, și de atunci și pînă acum au petrecut în lege păgînească, și gășind prileji, cu pașaport sîrbesc, au trecut în prințipat prin acea carantină. Această împrejurare, prin raport supt no. 4185, s-au dat în cunoștința cinstitei mari dvornicii, după care au priimit răspuns, supt no. 6558, ca să se dea în priimirea acei cinstite oțcîrmuiri, căriia i s-au poruncit cum are să urmeze cu dînsul. Pe a căriia temeii iată se trimite numitul, cu care se face punerea la cale. Iar această oțcîrmuire se va cinsti cu răspuns de priimire.

Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea jud. Mehedinți, dos. 2035/1831 roșu, f. 136.

A N E X A 2
la documentul nr. 156

Leat 1821, iunie 26, viind silihtari aga cu turci de la București la Drăgășani, și eu aflîndu-mă acolo cu ispravnicii în ordie, la iulie 20, mîrgînd cu oastea la Rîmnicu și la Cozia, au prins pî sîrdaru Iamandi și cu cîți arnăuți au avut cu dînsul și i-au trimis legați la București.

Și au făcut turcii multe jafuri. Și eu, aflîndu-mă tot în ordie, am gășit această carte¹ la un turc care mergea să o arză în foc și, rugîndu-mă, am scos-o de la dînsul cu tl. 5 parale.

Și am scris ca să să știe oricînd, spre aducere aminte.
1821, iulie 30.

Ioniță logofātu

[Adăogat de altă mină:] S-au cercetat și s-au dovedit cu adevărat.

Muzeul Regional Craiova, ms. 6178. File nenumerate.

Acte cu privire la întoarcerea celor luați robi în 1821: actul din 27 mai 1832 despre întoarcerea lui Radu Simion din jud. Vîlcea (Arh. St. Buc., Judecătorești noi, tribunalul Vîlcea, dos. 2051/1831, partea a II-a, f. 305—306); actul din 3 septembrie 1832 despre întoarcerea lui Enache sin logofātu Mihalache din Curtea de Argeș (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, S. I, dos. 517/1832 roșu, f. 1—3); actul din 9 martie 1833 despre întoarcerea lui Pătru fiul lui Senu din Tunarii Sîrbești și Ioana din Desea-Mehedinți (Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea de Mehedinți, dos. 2035/1831 roșu, f. 246 și 399).

Gheorghe Lungu din Ilovăț și Dumitru Donțu din Bahna se întorc abia în 1834 și sînt luați pe chezășie de satele respective (Același dos., f. 415).

În 1833 se întoarce Ioana « fată a babilii Caliții » din Ploești numită după turcure Sîrifa, luată de Imin aga în 1821 (Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea de Teleorman, dos. 1141/1833, f. 3—4, 13).

Cazuri similare de turcure și de întoarcere din Turcia a celor duși în robie se gășesc și în Moldova. Una Catinca, răpită în 1821 de Musa bairactar și turcită sub numele de Hatigea Fatme, se întoarce la 1832 (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, S. I, dos. 516 roșu, f. 1).

¹ « Divanul lumii cu înțeleptul » de Dimitrie Cantemir; manuscris sec. XVIII, copie.

22 ianuarie 1834

Zamfir, fost județ al orașului Pitești, cere să i se restituie banii cheltuiți cu întreținerea pandurilor trimiși, la rugămintea orașenilor, de Tudor Vladimirescu pentru pază.

Nr. 883

Cinst. mari logofetii a dreptății, plecată jalbă.

În leat 1821, cînd au fost răzvrătirea apostatilor, îngrijiți fiind orașanii piteșteni de jafurile ce se urma, făcînd între dinșii sfat de opște în ce chip să poată dobîndi apărarea averilor ce au, au cerut paznic de la dumnealui slugerul Theodor pe dumnealui Simeon Podeanu¹, și pentru a căroră îngrijire de cele trebuincioase m-au însărcinat pă mine, cel mai jos iscălit, și cu un Hristodol starostea, dîndu-ne zăpis la mină supt ale lor iscălituri, că ne va plăti toată cheltuiala ce s-au urmat cu bani din casa mea. În multe rînduri cerîndu-le, s-au tot împotrivit, nefiîndu-le zăpisul datoriei față, pentru că au fost la starostea tovarășului meu; și acela lipsind, tocmai acum găsindu-l, mi l-au dat acel zăpis, care se află la mine, cu care cei² să-mi plătească cei iscăliți în zăpis lei 2187 par. 12, pentru care mă rog cinstitei logofetii să binevoiască a slobozi poruncă către cinst. judecătorie a județului Argeș ca după zăpisul lor să-mi plătească acest sfînt drept al mieu, fiind destulă vreme de cînd aștept.

1834, ghenar 22.

Prea plecat supus,
Zamfir proin județ al
orașului Pitești³.

Ioan Mavrodoulu:

Să se aducă la judecată acești arătați mai jos:

Theodorachi Simionoiul, Dobricean boiangiu, H[ristea] Niculcea, Ianole,
Theodor Grigoriu.

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, secția S. I, dos. 6127 roșu, f. 10.

¹ Simeon Mehedințeanul, numit aici Podeanu după localitatea Podul Grosului (Mehedinți), de unde el era originar.

Mai înainte de a fi la Pitești, căpitanul Simeon Mehedințeanul fusese orînduit cu paza boierilor închiși de Tudor la Belvedere (N. Iorga, *Izv. cont.*, p. 65, 203).

² În loc de « cer ».

³ Într-o altă jalbă nedată, către cîrmuirea județului Argeș, același Zamfir arată că zăpisul pe care i l-a luat din mină marea vornicie, nu l-a putut înfățișa atîta vreme (15 ani), din cauza că el a fost găsit abea după moartea lui Dumitru Cantaragiu între hîrțile lui (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, S. I, dos. 6127 roșu, f. 18).

15 februarie 1835 No. 1789

Prea înălțate și milostive doamne,

Dumnealui, prezidentul cinstitei judecătoriai de la acest județ Argeș, ne-am pomenit într-aceste zile că ne cheamă cu această alăturată copie de jalbă, scrisă încă de la ghenarie 22 al trecutului lt. 1834 și adevărită chiar de dumnealui prezidentul căminar Iancul Mavrodoolu, fără a avea trecută în dos porunca cinstitei logofeții, ce zice că au dat-o cinstitei mari logofeții a drepătății un Zamfir, proin județ de aici, cerind ca să-i împlinim lei 2187, par. 12, după un zăpis ce se găsește asupra-i, dat de cițiva [dintre] noi oroșanii, din vremea apostasiei, cînd atunci se afla venit aici un căpitan Simion Podeanul, apostatul, cu ai săi asemenea tîlhari. Care apostat, după ce că ne-au păgubit cu multe jafuri, atît pe noi, cît și pe dumnealor boierii, aflîndu-se strămutați pe la moșii și pe la schiturile dimprejurul orașului, după cum este știut în toată lumea, apoi întru una din zile ne-au strîns acest Zamfir cu opt apostatați de ai numitului căpitan Simion și ne-au închis într-o prăvălie a răposatului Ganciul boiangiu, puind trei apostatați la o ușe și trei la altă ușe; iar doi cu bătăi ne-au silit de am dat acest zăpis coprinzător ca oricîte cheltuieli va face acești apostatați pentru ale mîncării și pentru ale lor trebuințe, să se cisluiască peste toate breslele hălăduitoare într-acest oraș Pitești i Curtea de Argeș, cu soroc atunci în scurt, adică la aprilie într-aceleat.

Luminate doamne, acest Zamfir au fost năpristan județ pînă la o vreme, iar de la o vreme încoace i se făcea schimbare, orînduindu-se alți județi și apoi iarăși se orînduia numitul județ. Și atît pe vremea aceea a apostasiei, cît și după apostasie, mulțime de bani știm că s-au cisluit în oraș și i-au luat numitul, precum și județii cei orînduiți în urmă, cînd se schimba numitul, asemenea își cislua cheltuielile și-i împlinea din oraș. Apoi cine poate crede că acei bani i-au rămas necisluiți și neîmpliniți pînă acum? Cum îngădui atita vreme, trecută peste 14 ani, de nu s-au arătat cu vreo reclamație, cînd au fost domniei în stare și mai vîrtos că într-această diastimă de vreme vedem că au murit cei mai mulți oroșani din cei iscăliți în zăpis. Iar că poate zice cum că dacă banii i se va fi împlinit, trebuia să ne fi luat zăpisul din mîini, socotim că nu se poate ajutara cu aceasta nimic, pentru căci ca un lucru ce l-au luat cu arătata silnicie primejdioasă și văzînd că se cisluieste și atita sumă de bani în oraș, lipsind din viață și din orașani, care putea ști și mai bine decît noi, de unde am putut ști noi tocmai acum, acești cinci oroșani ce am mai rămas, că zăpisul stă tot în mîna-i, neluoa?

De aceea am alergat la mila mării tale ca de se va găsi cu cale de a se face acest fel de împliniri silnice din vremea apostasiei, care știut este înălțimii tale (că mării sa răposatul întru fericire domnul Grigorie Ghica au și precurmat prin luminată poruncă), că după mulțimea mării pagubilor întîmplătoare pe vremea aceea după cum și noi putem cere despăgubire ca la tal. 100 000 nu se va mai putea mîntui în toată vremea. Și după cum arătăm mării tale, de vei găsi cu cale a se îndeplini această depărtată cerere a numitului proin județ, apoi urmează să se cisluiască pe toată hălăduirea orașenească dintr-amîndouă orașele, iar nu numai pe noi acești cinci oameni.

Și cum va fi mila mării tale.

Plecați: Hr[istea] Niculcea, Dobricean, Theodorache Sim[ioniu],
Ianole Chiriac, Theodor Grigoriu.

[Rezoluție:]

Noi Alecsandru Dimitrie Ghica vvd., cu mila lui Dumnezeu domn a toată Țara Rumânească.

Sfatul administrativ să ia îndeaproape băgare de seamă coprirea acestii jălbi și cercetind să ne arate ¹.

1835, februarie 20.

Șeful secției C. Petrescu

Arh. St. Buc., Administrative noi, Vornicia din lăuntru, secția I, dos. 6127 roșu, f. 1—3. Orig. rom. O copie la f. 9.

158

București, 23 octombrie 1834

Porucicul Dimitrie Macedonschi arată domnului meritele sale din trecut și cere să fie ridicat în rang și să i se dea « o slujbă politică ».

Primită 23 octombrie 1834

No. 2108

La d. mare postelnic.

Prea înălțate doamne!

În răzmirița trecută di la leat 1806 am întrat în slujba ostășască cadet. La leat 1807, februarie în 23, pentru vitejiia de supt Giurgiu m-am cinstit cu cin de cornet ². La iulie 5, același an, pentru vitejiia și rănirea de la satul Obilești m-am cinstit cu cin de parucic. Din pricina rănirii, nemaiputind urma slujba ostășască și luind ostavcă la leat 1809, martie 23, m-am orinduit tilmaci la comitetul divanului al prințipatului Valahii și alte slujbe ale țării, precum să va vedea din alăturatul sinet, scris la leat 1812 septemvrie 28, prin care cinstitul comitet al divanului mărturisește că eu, după ce am slujit cu deosebită rîvnă fără cerere de leafă sau altă cheltuială, apoi la vreme de mare chindii am întrebuițat de al mieu fîn puduri ³ 121 000, care fîn, după prețul ce plătea cinstita vistierie mă costisea galbeni 6 000, l-am jârftit în folosul haznălii țării.

Iar de la vremea răzvrătirii din leat 1821, după ce am pierdut toată rămășița stării cu care puteam sprijini bătrînețile, apoi aproape era să-mi pierz și viața.

Dar, fiindcă epoha de atunci privea obștescul folos, precum să dovedește că țara aceasta învederat acum înflorește și eu neloat fiind a mai sluji, în leat 1829 am intrat în slujba divanului judecătoresc și la punerea în lucrare a regulamentului, mutindu-mă la cinstita logofeție a dreptății, toată mulțimea

---

¹ În urma porucii de mai sus, dată la jalba orășenilor, Grig. Mateescu, cercetător al jud. Argeș, raportează la 5 martie 1835 că în privința zapisului nu se știe nimic « fiind multă vreme la mijloc ».

Un alt raport al cîrmuirii de Argeș, din 28 aprilie 1835, cu alte propuneri pentru rezolvare (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, secția I, dos. 6127 roșu f. 4—5, 17).

² În text: carnet.

³ În text: puturi.

scrisului ce să lucreze pe la toate mesile acestui departament al dreptății, cât și cele rusești ce privea la lucrarea lor ¹.

Pentru toate de mai sus slujbe și jertfiri ale mele, deși am fost prestavlisit atît de către cinstitul divan judecătoresc, cât și de cinstita logofeție a dreptății, mărturisind că toate arătările mele fiind adevărate, mi să cuvine răsplătire ², dar eu nici un fel de răsplătire n-am priimit. Ci, fiindcă acum slujba mea s-au desființat ³ și cinstitei logofeției prin răspuns cu no. 11 655 mijlocește a mi să face răsplătire de înălțimea voastră, de aceea cu supunere mă rog mării voastre să vă milostiviți asupra credinciosului slugă a mă înălța la rang și a mă orîndui la slujbă politicească ce va binechibzui înaltă înțelepciunea mării tale, după bunăștiință ce este la aceasta.

Al înălțimii voastre prea plecat și credincios slugă

Porucicu D. Machedonschii ⁴.

1834 octomvrie 23 ⁵

București.

[Rezoluția:] Să ia în cunoștință jiluitorului că la străini nu să pot da ranguri.

Muz. de ist. Buc., Fondul Macedonschi, doc. 12 322.

159

28 august 1837

Dimitrie Macedonschi cere din nou să fie împămîntenit.

Luminate doamne!

Pe temeiul cinstit și a ostanelilor ce am jărtfit în slujbile ce am fost, au binevoit cinstita marea logofeție de m-au prestavlisit cu No. 11655 și 14015

¹ În text, adăugat de Macedonschi cuvîntul: biruială.

² Actele de recomandare a lui D. Macedonschi pentru slujba de tilmaci: raportul către Kiseleff din 29 august 1831; cererea lui D. Macedonschi către logofeția dreptății din 11 noiembrie 1832; raportul mării logofeții către președintele divanurilor din 27 decembrie 1832 (Muz. de ist. Buc., doc. 1459, 1441—1444/1957).

³ La 31 august 1834 marea logofeție anunța pe D. Macedonschi că a fost desființat postul său de tilmaci de limba rusă (Muz. de ist. Buc., doc. 1445/1957.)

⁴ Numai semnătura este autografă.

⁵ Urmează la 26 noiembrie 1834 raportul divanului către președinte despre sacrificiile făcute de D. Macedonschi pentru harnaua logofeției (Muz. de ist. Buc., doc. 1448/1957). La 11 decembrie Al. Filipescu arată domnului că D. Macedonschi, tilmaci la departamentul dreptății «nu este de neam pămîntean al țării, dar este venit aici de vreme îndelungată, căsătorit cu fată de pămîntean privilegiat, de sînt aproape de ani 30, cu care au născut feciori și fete». În continuare se arată că D. Macedonschi are avere nemișcătoare în jud. Saac precum și niște prăvălii și case la hanul Papazoglu din București. Fiul său Alexandru, căsătorit, era la această dată în slujba miliției pămîntene. Se propune să se acorde lui Dimitrie drepturi depline de pămîntean (Același fond, doc. 1449/1957). Pe o scrisoare din ziua următoare către domn, în aceeași chestiune, D. Macedonschi adaugă că nu a fost retribuit din cauză că nu a vrut să fie supus rus (Același fond, doc. 1446/1957).

din anul 1834 la mila înălțimii sale. Arătându-mă și cu jălbi, m-am învrednicit cu răspuns *cum că streinilor, ranguri nu să dau.*¹

Înălțate doamne! Sînt familist și așazat într-această țară de ani 30 și vechimea au prefăcut *totul*¹ mieu, fiindcă am venit tînăr și am îmbătrînit slujind țării. Iar mai vîrtos îndrăznind, zic: «care pămînt nu este patria omului? Care legiuire stăvilește pe cel învechit a nu să numi pămîntean, cînd² însuși *zăditorul*¹ au slobozit noroadele fără hotară de patrie? *Evropa toată*¹ îmbră-țoșează pe strein după cursul de ani 12 împărțășindu-l pă cel cu bune purtări din toate ale sale drepturi».

De sînt zisele mele adevărate, milostivirea înălțimii sale cum va rădica dreptul ce dămpreună cu ființa l-am dobîndit de la cel de sus? Și nădăjduiesc în dreapta prejudecată a bunului nostru domn Alexandru Ghica, al căruia nume îmi făgăduiește și înființate răsplătiri.

Al înălțimii voastre prea plecată slugă

porucicu D. Machedonschi

La 28 august 1837³
s-au dat

Acad. R.P.R., Achiziții noi, neinventariate. Orig. rom. Copie la Muz. de ist. Buc., doc. 1450/1957.

A N E X Ă

la documentul nr. 159

Cînstitului marele ministru al dreptății Prințipatului Valahii

Plecată jalbă

D. Secretar al statului două prestavlenii ale dumneavoastră, cu nr. 11655 și 14 015 din anul trecut 1834, au pus la delă fără nici o lucrare.

Eu, cunoscîndu-mă foarte năpăstuit cu aceasta și îndemnat fiind de slujbă, rîvnă cu sîrguință și jărtfire, cu care m-am arătat către acest prințipat, precum chiar stăpînirea mărturisește, nu poci înceta plecat a mă ruga ca să binevoiți a mijloci însuși dumneavoastră la prea înălțatul nostru domn pentru pome-nitele mai sus prestavlenii.

Prea plecată slugă

porucicu D. Machedonschi

Acad. R.P.R., Achiziții noi, neinventariate. Orig. rom. Pe aceeași foaie cu jalba de mai sus către domn. Copie la Muz. de ist. Buc., doc. 1451/1957.

¹ Subliniat în text.

² Cuvîntul «cînd», adăogat deasupra rîndului.

³ Într-o scrisoare din 17 iulie 1839 adresată domnului, D. Machedonschi arată că a fost numit serdar, dar speră să i se dea o slujbă mai potrivită (Muz. de ist. Buc., doc. 1452/1957).

28 martie 1831 — 20 februarie 1840

Catagrafie de averea imobilă rămasă de la Tudor Vladimirescu.

După pitacul cinstitei căimăcămii de la 13 ale trecutei luni februar, supt no. 78, ce am priimit, coprinzători că trebuința cere a să ști acareturile slugerului Theodor Vlădimirescu ce le are într-acest județ, de cine să stăpînesc, de cînd, și ce venituri s-au strîns pã fieștecare an și după a cui dezlegare, scriindu-ni-se să cercetăm cine anume sînt aceia ce-i stăpînesc acareturile, cu ce putere, ce fel de rudenii sînt cu dinsul și de ce spiță ¹, următori întocmai fiind, cercetînd, am dovedit rămasurile sale precum mai jos să arată anume și cu deslușire, de carc și nu lipsirăm a răspunde.

(Cost. Vlădăianu)

1831 mart 28

O pereiche de case aici în orașul Cerneți, de la moartea numitului sluger rămîind fără nici o îngrijire, s-au dărăpănat foarte rău ².

Pivniță de zid cu case deasupra în dealu Curila aproape de Cerneți, pe moșia Piatra Albă a sfintei mănăstiri Cozia.

O vie și pomi, tot într-acest deal, a căroră roadă s-au luat de clucer Vasile Strîmbeanu de aici din Cerneți, cu cartea cinstitei căimăcămii ot leat 1823, april 31 ³, după care carte să trimise copie.

O moară pe apa Pleșuva ⁴, moșia mănăstirii Govora, părăsită de la moartea slugerului, zăce stînji de moșie în lung și în lat în siliștea satului Cloșani,

¹ Numele părinților și rudelor lui Tudor Vladimirescu se găsesc în pomelnicul dat în mai 1813 schitului Cioclovina (Mehedinți) (Acad. R.P.R., ms. rom. 2111, f. 17), precum și pe un Penticostar al bisericii din Cloșani, dăruit de Tudor la 27 februarie 1819. (Muzeul Porțile de fier, Turnu Severin, ms. rom. 41, f. 124 v).

² Încă din martie 1830 divanul săvîrșitor propunea lui Kiseleff să fie reparată casa lui Tudor Vladimirescu din Cerneț și să fie dată ca sediu pentru isprăvnicat. Isprăvnicatul de Mehedinți arată visteriei, la 29 martie 1830, starea casei rămasă de la Tudor și dă o listă a averii lui, asemănătoare celei de mai sus (Arh. St. Buc., Administrative vechi, divanul săvîrșitor, despărțirea I, masa IV, doc. 261/1830, f. 3 și 7).

³ Porunca căimăcămiei Craioviei către ispravnicul de Mehedinți din 3 aprilie 1823 pentru predarea viei și livezii din Cerneț lui Vasile Strîmbeanu « nu în desăvîrșită stăpînire, ci să le lucreze și să le ia rodul ca să nu se prăpădească de tot », se găsește în Arh. St. Buc., Judecătorești noi, tribunalul Mehedinți, dos. 15 921/1832 roșu, f. 6, 15; Administr. noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 20, 42. Publicată de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 83—84. În această poruncă este vorba și de averea lui D. Gîrbea, ca unul ce a fost colaborator de seamă al lui Tudor.

⁴ În alte documente se menționează că această moară este așezată pe apa Topolnicei, ea folosind totodată și apa Pleșuvei (N. Iorga, *Scrisori inedite* . . . , p. 30—31). În legătură cu folosirea apei pentru această moară s-a iscat în 1823—1824 un proces (Arh. St. Buc., Condica veliților boieri, Țara Rom., 1122, p. 170; Condica domnească 107, p. 115—116; publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 84—85; Condica domnească 108, p. 465—466, publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 90—93).

pe care au avut făcut case. Care case au ars-o turcii, locul fiind luat în silă de la un Bonciog moșneanu. Acum au rămas în stăpînirea lui, după arătarea moșnenilor Cloșani¹.

O moară, tot acolo, făcută de sluger², în Vadul Moșnenilor, cu două alergători: una au avut-o Theodor drept cheltuială, și alta, moșnenii, fiind vadul lor. Care moară, iarăși au ars-o turcii, făcînd moșnenii alta, tot după a moșnenilor arătare.

O cîrciumă la Nătămcului³, aproape de satul Balta și puțină moșie după arătarea clucerului Vasile Strimbeanul. Cercetîndu-să, arată sătenii și moșnenii ot Balta, Nicolae Zoican i popa Costandin, că slugerul Tudor făcuse această cîrciumă pe moșia lor prin silnicie, iar nu că au avut Tudor moșie acolo, ci nici că are livezi la Halingă, tot după arătarea lui Vasile Strimbeanul⁴.

Arh. St. Turnu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 8—9; publicată de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* ..., p. 98, nota 2.

¹ În adresa mai sus menționată, din 29 martie 1830, a isprăvnicatului de Mehedinți se preciza că moșia, casa, moara « și orice alt va fi mai avut acolo » Tudor, toate au fost luate de stolnicul Barbu Vișoreanu, părtaș în hotarul Cloșanilor și că la acea dată el le punea în vînzare (dos. 261/1830, menționat, f. 3).

² Într-o notă de cheltuieli, întocmită la 27 februarie 1820, Tudor Vladimirescu arată « toată cheltuiala morii din Cloșani, cînd am făcut-o întii ». Cheltuiala se ridica la suma de 1982 taleri și 24 parale (N. Iorga, *Studii și documente*, VII, p. 7—8; E. Vîrtosu, *Mărturii noi* ..., p. 80—81).

³ Toponimic menționat în această formă și în *Marele dicționar geografic*..., I, fasc. II, p. 223.

⁴ Urmează în pricina caselor din Cerneți și averii lui Tudor porunca din 28 decembrie 1831 a vorniciei mari din lăuntru: « să să publicarisească ... dacă se află vreun firesc și pravilnic clironom al mai sus numitului răposat sluger Tudor... și cînd să va găsi clironom pravilnic, să va da în stăpînirea lui toate aceste acareturi ... iar cînd ... nu se va arăta asemenea clironom, atunci stăpînirea va împlini cererea obștii pomenitului oraș Cerneț » (Arh. St. Turnu-Severin, Administrative noi, dos. 2276/1832 roșu, f. 2—5. Publicațiile trimise în județe, același dos., f. 6—18).

În urma circularii marii vorniciei din lăuntru, trimisă la toate județele și retransmisă plășilor la 4 ianuarie 1832, Ioan Vladimirescu, postelnicul din Vilcea, ridică pretenții asupra moștenirii: « Cu plecăciune arăt cinstitei ocîrmuirii că răposatul sluger Tudor, fiind necăsătorit, au fost avut cel mai de aproape rudă pe fratele său, vistierul Papa, carele s-au și prăpădit în trecuta răzvrătire. Și de nu-i va fi rămas vreun copil pe urma-i, altă rudenie nu mai are, afară de mine, aflîndu-să tată-său cu tată-mieu veri al 2-lea » (Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea din Vilcea, dos. 1110/1831 roșu, f. 8—9; de asemenea dosarele: 50, 1965/1831 roșu și 4450/1832 roșu).

Din răspunsul primit de vornicia mare din lăuntru « de la ocîrmuirea județelor Dolj și Gorj ... să dovedește pravilnic moștenitor al pomenitului sluger, un copil al vistierului Papa Vladimirescu ... care copil nevîrstnic fiind, să află sub creșterea unui Dumitrache Golumbeanul ce ține dă soție pe muma numitului » (Arh. St. Buc., Judecătorești noi, logofeția dreptății II, dos. 14 034/1832).

Marea vornicie din lăuntru cere, printr-o circulară adresată tuturor județelor, să se facă publicații pentru prezentarea creditorilor răposatului Tudor Vladimirescu, deoarece D. Golum-

Cinstită ocîrmuire a județului Mehedinți.

Plecată arătare fac cinst. otcîrmuiri că de către dumnealui polițmaistăr al orașului Cerneți făcîndu-mi-se cunoscută publicație ce din poruncă naltei noastre stăpîniri este dată ca, cîți vor avea a lua de la casa răposatului sluger Theodor Vladimirescu, să se arate cu dovezile lor în soroc de patru luni ca să-și prîimească dreptul; și să se dea cuvincioasa săvîrșire. Fiîndcă prin stăpînire s-au arătat clironom un nepot al arătatului răposat, copilul frăține-său Papa, eu neîndeletnicindu-mă a face vreo mișcare din slujba aceștii carantini Cerneți, unde mă aflu lucrător director, scosei copie după un sinet al meu ce-l am de tlr. trei mii două sute, cu amanet dat de stăpînire o vie cu împrejurarile ei pe moșie streină mănăstirească, cu plată de dijmă, care din pricina răzmiriților ca o părăsită mi s-au dat. Și cheltuind la lucrul ei sumă de bani a o aduce în stare, mă aflu și din lucru păgubit, neputînd aduce rodul cheltuiala, bez osteneala mea și a oamenilor miei ci ca unul ce sînt siguripsit cu arătatul amanet de stăpînire, după pravila țării urmează a prîimi eu amanetarul toți banii ce am a lua, și prisosind peste aceasta vor lua creditorii sau clironomul. Rog pe cinst. otcîrmuire a se adeveri copia ce se arată, vîzîndu-se și cea adevărată spre încredințare și alăturîndu-se pe lingă raportul cinst. otcîrmuiri să se trimiță la București, unde sînt cerute întru săvîrșirea bunei voinți înaltei noastre stăpîniri. Binevoind cinst. otcîrmuire să facă cunoscut că acum fiînd vremea primăverii, urmează a se lucra via cu simțitoare cheltuială. Și, pînă nu se începe lucrul viilor, nădăjdui că, după punerea la cale, a se da puternică poruncă ca să rămîn ori eu stăpîn desăvîrșit aceștii vii cu împrejmurile ei, sau clironomul care îmi va plăti arătații bani ce am să iau cu bună credință, sau dobînda lor, de sînt zece ani trecuți, afară de alte multe pagube, care mi-au pricinuit răposatul sluger, ce ca niște nesocotite nu s-au însemnat într-aceasta.

Învrednicindu-mă răspunsului cinstitei otcîrmuiri, cu toată plecăciunea sînt
1832, martie 25.

al cinst. otcîrmuiri prea plecată slugă

Clucer za arie Vasile Strîmbeanul

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 19; cu o adresă a căimăcămiei Craiovei către isprăvnicia de Mehedinți. Vezi și dos. 15 921/1832, f. 6, 15. Altă jalbă a lui V. Strîmbeanu în aceeași chestiune, către președintele judecătoriei de Mehedinți, la 30 iunie 1832, același dos., f. 41.

beanu, tutorele fiului lui Papa Vladimirescu, refuză moștenirea pînă la stabilirea datoriilor rămase (Arh. St. Buc., Administrative noi, cîrmuirea jud. Prahova, dos. 50/1831 roșu, f. 12; cu textul circularelor trimise către subcîrmuirile de plăși și răspunsurile acestora că nu s-au găsit creditorii, același dos., f. 2—20). O copie a acestui document la vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 2). Tot acolo și răspunsurile venite de la cîrmuirile altor județe. În aceeași pricină vezi și dosarele 3125/1832 roșu cîrmuirea jud. Olt; 5595/1832 roșu cîrmuirea jud. Romanați; 3295/1832 roșu cîrmuirea jud. Buzău, cu dos. 4450/1832 roșu al plășii Pîrșcov; 1279/1832 roșu cîrmuirea jud. Argeș; 2276/1832 roșu cîrmuirea jud. Mehedinți.

A N E X A 2
la documentul nr. 160

Cinstita marea dvornicie a trebilor din năuntru
Ocîrmuirea județului Mehedinți

După publicația ce s-au făcut de al 2-lea în tot coprinsul județului pe temeiul poruncii de supt No. 476, martie 11¹, ca cine va fi avînd datorie a lua de la răposatul slugerul Theodor Vladimirescul în soroc de patru luni să se arate la otcîrmuire cine sînt aceia și ce are să ia fieșcare spre știință ca și otcîrmuirea după ale sale datorii să înștiințeze cinstitei mari vorniciei, s-au arătat la otcîrmuire dumnealui biv vel clucer za arie Vasile Strîmbeanul cu acest raport din parte-i și cu această copie după cea adevărată în original poruncă către răposatul fostul ispravnic al acestui județ, clucer Nicolae Glogoveanul, din partea cinstitei căimăcămii de la lt. 1823, apr. 3, coprinzătoare că l-au jăfuit în vremea rebeliei cu lei 3 200. Supt a căruia mîna se află o vie a pomenitului, de o lucrează cu a sa cheltuială și-i strînge rodul pe seamă-i, că într-alt chip de atîta vreme trecută s-ar fi părăginit cu totul. Eu plecat le supui în cunoștința cinstitei vorniciei, ca chibzuindu-se și avînd vreun temei cererea numitului, mi se va face dezlegare cu povățuire și poruncă de urmare, să știe otcîrmuirea ce să-i răspună.

1832, april 2

Otcîrmuitor, Dimitrie Bibescu [?]
Secr. Vi... [?] Alexandru

[Rezoluția:]

Să stea la delă pînă va veni răspunsul de la otcîrmuirea județului Gorj, ca să vedem de se face clironom epitropii nevîrsnicului [nepot al] răposatului slugerului Tudor, și atunci se va face urmarea și punerea la cale și pentru împrejurările acestui raport.

1832, mai 2

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 18. În același dos. f. 3,7—11, 17: răspunsurile de la cîrmuirile altor județe, arătînd că nu s-au înfățișat alți creditori. Altă copie a acestui act în dos. 2276/1832 roșu, f. 40.

A N E X A 3
la documentul nr. 160

Cinstitei mari dvorniciei a trebilor din lăuntru
Agia politiei

După porunca cinst. mari dvorniciei, supt no. 4773, agia făcînd cuviincioasa urmare au scris către toate comisiile vâpselilor spre a da în cunoștința hălă-

---

¹ Circulara din 11 martie 1832 a marii vorniciei din lăuntru repetă de fapt circulara din 28 decembrie 1831, cu specificarea ca creditorii să se prezinte în termen de 4 luni (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 2; Arh. St. Turnu-Severin, Administrative noi, cîrmuirea de Mehedinți, dos. 2276/1832 roșu, f. 19—20).

duitorilor ca oricine va avea a lua datorii de la răposatul sluger Tudor Vladimirescu să se arate pînă în soroc de patru luni aici la agie, după care, fiindcă alt nimic nu s-au arătat pînă acum decît dumnealui parucic Pavel Machedonschi, precum din alăturata pe lîngă aceasta copie după orighinal, jalbă a numitului și după două copii de zapise de suma banilor ce are a lua, se va da cinst. mari dvornicii pe larg îndestulare.

De aceea și nu lipsește agia a face cunoscut cinst. mari dvornicii spre cuviincioasa punere la cale.

1832, april 24.

No. 1348.

Vel agă

[Rezoluție:] Cu copie după alăturatele hîrtii să se scrie otcîrmuirii județului Gorj a se arăta lui Dumitrache Golumbeanu...¹ și să îmi răspundă în scris de voiește a se însărcina cu moștenirea răposatului slugeru Tudor, sau nu, ca să știe și vornicia ce urmare să facă².

.....¹

April 2 [?]

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos, 4241/1832 roșu, f. 21.

A N E X A 4

la documentul nr. 160

Către cinst. agie a politiei Bucureștilor plecată jalbă

De la răposatul sluger Theodorache Vladimirescu avînd a lua cu două zapise din lt. 1820 și 1821 capetele douăzeci și una miie nouă sute trei, și fiindcă eu m-am aflat peste graniță, la Rusia, și zapisele nu-mi era la îndemîină, nu am putut face cerere.

Iar acum aflîndu-mă venit aici, auz că se chiamă creditorii numitului Vladimirescu de către stăpînirea de aici.

De aceea eu, alăturînd pe lîngă aceasta întocmai copie după acele zapise, plecat rog pe cinstita agie să facă cuviincioasa punere la cale ca din averea pomenitului Vladimirescu să mi se împlinească banii cu dobînda lor.

Plecată slugă

porucic Pavel Machidonschi

Întocmai după cea în orighinal
Constandin Elefterescu

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f.22.

¹ Cuvinte indescifrabile.

² Vornicia din lăuntru trimite porunca la jud. Gorj în ziua de 2 mai, precizînd că Pavel Macedonschi pretinde 21 903 taleri pe baza a două zapise, din 1820 și 1821 (Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 25). La 6 mai, Dimitria Golumbeanu și Bălașa, fosta soție a lui Papa Vladimirescu, declară în numele nevîrstnicului Ioan, că ei nu acceptă să plătească datoriile lui Tudor (Arh. St. Turnu-Severin, Administrative noi, cîrmuirea de Mehedinți, dos. 15921/1832 roșu, f. 2).

A N E X A 5

la documentul nr. 160

[Urmează în același dosar copii după mai multe acte în pricina moștenirii averii lui Tudor, printre care și copia răspunsului dat de « văpseaua de verde » prin agia politiei Bucureștilor, cu arătarea că:]

« sârdarul Polihronie și Costa Nani, frații, . . . are să ia cu două zapise tal. 5953, însă:

Tal. 4953, leat 1821 martie 8 — un zapis
„ 1000 ipac   aprilie 5 — altul
<u>5953</u> ¹

Comisia au cerut zapsile ca să se vază și au dat răspuns că zapisele sînt închise, împreună cu alte hîrtii, în pricina de judecată ce are cu casa Hagi Ienușeștilor. Pentru aceea să trimită la cinstita agie a se înfățișa însuși vechilul dumnealor creditorilor.

1832, mai 25.

Hristodor sârdar

Întocmai după original,
Costandin Elefterescu »¹.

Arh. St. Buc., Administrative noi, vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 38—39. Suma de 4953 taleri împrumutați înregistrată în ms. 518, f. 169 de la Arh. St. Buc.

A N E X A 6

la documentul nr. 160

Primită mai 20, nr. 969.

Dvornicia mare din lăuntru Țării Ruminești.
Tribunalul județului Mehedinți.

În urma poruncii dvorniciei ce s-au fost dat către ocîrmuirea județului Gorj ca să se cerceteze de priimește nevîrnicul nepot al răposatului sluger Tudor Vladimirescu, ce se află supt îngrijirea lui Dumitrache Golumbeanu, soțul de-al doilea al mummii nevîrnicului, rămasa avere în namestii din acel județ a unchi-său slugerul Tudor și să plătească datoria de taleri 21 903, ce cere parucicul Machedonschi, în puterea zapsului ce are, dvornicia au priimit răspuns de la acea ocîrmuire de la 7 ale următoarii [luni], no. 11.39, prin care trimite și înscrisul răspuns, ce au dat atît vitrigul părinte al nevîrnicului, cît și maică-sa. După care, scoțîndu-se copie, se trimite la acel-tribunal și

¹ Această sumă și datele zapselor notate și în dos. 15 921/1832 roșu, f. 14, Judecătorești noi, de la Arh. St. Turnu-Severin.

Suma este înregistrată în condicile de socoteli ale lui Hagi Ianuș: « Tudor Vladimirescu sluger, să dea: 1821, martie 8, suma ce i-am numărat potrivit cu zapsul lui, pentru nevoile lui și cu dobîndă, groși 4953; aprilie 5, suma dată de Ștefan Pappa după ordinul nostru lui Vasile Ghelmegeanu la Rîmnic, groși 700, cum se vede și la nr. 321 și suma dată de vistierul Polichroni, groși 300, nr. 325; pentru ambele sume s-a dat dovadă după ordinul său, groși 1000. [Total:] 5953 groși » (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 698, f. 378. O altă însemnare pentru aceste sume în condica 699, f. 47).

totodată i se scrie ca să se facă mezat dînd în vînzare toate namestiile răposatului sluger Tudor, spre plata drepturilor datorii ce ar fi avînd numitul pe la unii alții, de vreme ce acel nepot al său de frate se leapădă de dreptul moștenirii. Și ori cîți bani vor eși la cea din urmă strigare, să înștiințeze, ca să se trimită poruncă de urmare.

Pentru marele dvornic din lăuntru...¹

Anul 1832, mai 16
Secsia 3, masa 2
București

Șeful secșii, Iord. Crețeanu

Arh. St. Buc., Judecătorești noi, trib. Mehedenți, dos. 15921/1832, f. 1; Administrative noi vornicia din lăuntru, dos. 4241/1832 roșu, f. 37.

A N E X A 7

la documentul nr. 160

No. 1249

Cinstita mare logofeție a dreptății
Prezident judecătorii județului Mehedinți.

Cinstita mare dvornicie din lăuntru de la 16 a lunii lui mai trecut, supt no. 1064, scrie aceștii judecătorii ca să dea spre vînzare cu mezat toate namestiile răposatului sluger Tudor, pentru plata datorii de lei 21 903 ce cere parucicul Machedonschi în puterea zapisului ce are. După care cinstita poruncă, judecătoria cercetînd, au dovedit avut al răposatului Tudor cele arătate pre alăturata foaie ce s-au scos întocmai după o condică a fostului isprăvnicat, cu leat 1831, mart 28. Care cercetare s-au făcut atunci de isprăvnicat din porunca com[isii ?] cinstitei căimăcămii a Craiovii, cu chipul ce să vede prin pomenita foaie, întru care rămasuri, vrînd a face mai adîncă cercetare, după coprinderea productului, n-am avut de la cine cere nește asemenea documenturi, ca să să facă cea desăvîrșită destoinică dovadă. De aceea și nu lipsim cu plecaciune a face cunoscut cinstitei logofeții, și de punerea la cale ce să va face va avea judecătoria cinstit răspuns de urmare.

1832, iulie 6.

Arh. St. Turnu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 8.

A N E X A 8

la documentul nr. 160

Secsia al 3-lea, masa al 2-lea no. 1369

Cinstita vornicie.

Otcîrmuirea județului Mehedinți.

După publicația ce s-au făcut de al 2-lea în tot coprinsul județului, pă temeiul poruncii de supt no. 476 mart 11, ca cine va fi avînd datorie a lua dă

¹ Cuvînt indescifrabil.

la răposatul sluger Theodor Vladimirescu, în soroc de patru luni să să arate la ocîrmuire cine sînt aceia și ce are să ia fieșcare, spre știință, ca și otcîrmuirea după ale sale datorii să înștiințeze cinstitei mari vorniciei, s-au arătat la otcîrmuire dumnealui biv clucer za arie Vasilie Strîmbeanu cu acest raport din partea-i și cu această copie după cea adevărată în original poruncă către răposatul fostul ispravnic al acestui județ, clucer Neculae Glogoveanu din partea cinstitei căimăcămii dă la leat 1823, oct. 3, coprinzătoare că l-au jăfuit în vremea rebelii cu lei 3260, supt a căruia mîna să află o vie a pomenitului, de o lucrează cu a sa cheltuială și strînge rodu pă seamă-i, că într-alt chip, de atîta vreme trecută, s-ar fi părăginit cu totu.

Cu plecăciune le supui în cunoștința cinstitei vorniciei, ca chipzuindu-să și avînd vreun temei cererea numitului, mi să va face dezlegare cu povățuire și poruncă de urmare, să știe otcîrmuirea ce să-i răspunză.

1832 oct. 2.

Arh. St. Turuu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 40.

A N E X A 9

la documentul nr. 160

Catagrafie de cîte lucruri clădite și sădiri să află ale răposatului sluger Theodor Vlădimirescu, atît aici în orașu Cerneț, cît și la via ce o are în dealu Curila, cum mai jos să văd așternute.

1. Casa mare de zid cu cinci încăperi, învelișul stricat și dedesuptul acestora, beci, mărimea pămîntului împrejur este în lat stînjăni 40, și lung stînjăni 50. La capu cel din jos să învecinește cu mătușa Ioana Sîrbuleasa și cu Ioața Boian-giu. Despre Topolniță să învecinește cu spitalu ce se află acum, iar la răsărit, despre oraș, este drum alătura în lungu acestui pămînt. Pă care pămînt este și o ogradă făcută de trei neguțătorai orășani. Dijmă ce au eșit din roadele făcute într-această ogradă de șasă ani pînă acum au răspuns-o la arăndașu moșii Cernețu ce au fost după vremi.

2. Culă naltă de zid, învâlișu stricat, cu trei încăperi, dedesuptu lor beci boltit.

3. Ipac un grajdi cu odaie de șezut oameni. Învălit tot cu șindrilă și iarăși cam fărîmat, supt care acest învăliș este și șopru. Mărimea pămîntului împrejur acestora este stînjini 136 și patru palme în lat și lung stînjini 76, palme șasă. Pă care acest pămînt sînt și șasă sute lemne de pomi roditori, bez alți pomi: meri, peri, cireși și alte felurimi amestecați printre arătata sumă a prunilor. Și dintr-acestea, în deal este vie: lungu stînjăni 139, palme cinci, și latu vii stînjini 81, palme două. Via lucrată trei părți și o parte părăsită; și la cel din deal cap al aceștii vii, iarăși mai în deal, este prilog sterp cu tufă măruntă, lungu acelu prilog de 92 stînjăni, palme trei, și latu 81, palme două. Să învecinește despre apus cu răposatul polcovnic Strate Sălișteanu, despre răsărit cu Matei Dulcheru. Pămîntu acestor clădiri și sădiri este pă moșia sfintei mănăstiri Cozia și le stăpînește dumnealui clucer Vasile Strîmbeanu.

Deosebît mai are în stăpînire o casă de birne învălită cu șindrilă ce au fost moară a slugerului Theodor, pă care această casă rădicîndu-să, au dus-o de au făcut-o moară pă sama sa, unde au avut via. Iar vadu unde au fost moara slugerului, clădită fiind moșia mahalaliu Săverinu, au rămas pă sama moșne-

nilor. De a căroră cercetare și adevăr ce am putut descoperi asupra acestor lucruri ce să văd mai sus așternute iată că supui această catagrafie cinstitei judecătoriai supt a mea iscălitură¹.

1837 iunie 5.

...² vâtaf de aprozi.

Arh. St. Turnu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 30. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* ..., p. 97—98.

A N E X A 10

la documentul nr. 160

No. 1199

Cinstit dumisale prezidentul cinstitei judecătoriai acestui județ Mehedinți.

Procurorul aceștii judecătoriai

Fiindcă după cercetarea urmată din parte-mi s-au găsit nepriimit la cinstita logofeție dreptul legiuit de la sumele mai jos arătate de la mezaturile săvârșite

¹ În anul 1836 G. Pleșoianu « profesorul școalei naționale » din Cerneți, obține din partea marei vorniciei din lăuntru o aprobare de principiu « pentru două locuri din marginea acestui oraș, a i să da ca să facă pe dinsele ceva înfrumusețări. La care maghistratu, plecat răspunzînd, face cunoscut că acele locuri amîndouă sînt ale răposatului sluger Theodor Vladimirescu » și asupra lor grevează « nește așa grele datorii » (Colecția de doc. prof. D. Dicu, Turnu-Severin, dos.: Cerneți [1841] și Șimian, f. 56—57. Orig. rom).

La 2 august 1837, prezidentul judecătoriai Mehedinți scrie « dumnealui vâtaful de aprozi al acestui tribunal » făcîndu-i cunoscut că « un loc de casă de aici din oraș al pomenitului răposat ce se învecinește cu Ghiță Trocan, nu este trecut [în catagrafie] ». Ca atare i se trimite ca să vestească pe numitul vecin și pe alți vecini, de la care cerînd deslușiri de lungimea și de lățimea acelu loc, să raporteze spre cele de cuviință.

Totodată el scrie și lui Ghiță Trocan să iasă cu 'sineturile ce va fi avînd spre a se stabili întinderea locului învecinat cu al lui, fost al lui Tudor Vladimirescu (Arh. St. Buc., Judecătorești noi, tribunalul Mehedinți, dos. 15921/1832, f. 31, 35, 37).

Urmează porunca judecătoriai de Mehedinți din 18 noiembrie pentru strigarea la mezat a averii mai sus arătate. O adresă deosebită către m-rea Govora, apoi o serie de acte în chestiunea vînzării viei și a casei (Același dos., f. 38, 39, 43, 45, 47, 49, 55, 64—71, 75, 81, 82, 85, 91—93, 97, 98. Cf. anunțul pentru vînzarea casei din Cerneț și a viei de pe Curila, publicat în *Buletin, gazeta oficială*, nr. 28 din 15 iulie 1837, p. 120).

În ianuarie 1838 departamentul dreptății trimite două întăriri domnești cu nr. 90 și 91, judecătoriai Mehedinți, în care i se face cunoscut că Petrache Cladoveanu a cumpărat casa slugerului Tudor Vladimirescu, iar via, serdarul Ioan Gărdăreanu, și să li se dea în primire să le stăpînească (Arh. St. Turnu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 97).

Serdarul Vasile Strîmbeanu în cererile din februarie, 13 martie și 27 mai 1838 insistă să i se dea banii cu dobînda lor, din suma obținută la mezatul viei lui Tudor pe care el a avut-o amanet.

Prin adresa din 8 iunie a prezidenției judecătoriai de Mehedinți sînt invitați frații Nani, ca unii ce sînt printre creditorii răposatului Tudor Vladimirescu, să se înfățișeze la judecată, ca și ceilalți creditorii (Arh. St. Craiova, Judecătorești noi, dos. neinventariat, f. 3, 4, 76). În același dos., f. 8, « Oțnoșenia prezidentului județului Mehedinți din 8 a curgătoarei luni iunie, anu 1838, de supt nr. 2694. Am priimit, 19 iunie anu 1838, București. P. Macedonschi ».

² Indescifrabîl.

la această judecătorie, cu cinste sînteți dumneavoastră rugați ca după socoteala mai jos așternută să binevoiți a porunci ca să să sloboază din casa vătășii aceștii judecătorii banii cuveniți cinstitei logofeții spre a să înainta cit va fi cu puțință mai făr' de zăbavă.

1838 april. 19.

No. 75

...¹ Viișoreanul

Lei   parale

24	13	de la lei 810 prețul viii postelnicului Ioan Severineanul.
178	22	de lei, 5951 prețul viii răposatului slugerului Theodor Vlădimirescu.
85	22	de lei 2851, prețul casii răposatului Theodor Vlădimirescu.
65	—	de lei 2181, prețul lucrurilor vîndute din avutul a 20 tilhari.

Arh. St. Turnu-Severin, Judecătorești noi, dos. 15921/1832 roșu, f. 81.

A N E X A   I I

la documentul nr. 160

Priimită la 23 august leat 1838, no. 4696.

Cinstitei marii logofeții a dreptății.

Cu supunere arat c[institei] mari logofeții că la răposatul sluger Tudor Vlădimirescu am să iau cu zapis peste doăzeci și trii dă mii de lei. Și eu, aflîndu-mă cu șederea în Rușava, în ținutul curții c.e., prin jălbile [ce] am dat către înaltele părți pentru acești bani mi s-au răspuns către cinstită stăpînire de aicea că din avutul ce va avea numitul mă voi despăgubi.

Acum auzii că prin chibzuirea înaltei stăpîniri de aici i să vinde toate lucrurile ale casi numitului, cu mezat.

De aceea, fiindcă eu am a lua acești bani de la casa răposatului, plecat rog ca din banii ce vor st[r]înge să fiu și eu împreună cu ceilanți creditorii împărțășit.

Prea plecat slugă,

Răducanu Nicolau din Rușava²

[Scris de altă mină:] Pentru întocmai copie,

A. Cînciulescu

Arh. St. Craiova, Judecătorești noi, tribunalul Mehedinți, dos. neinventariat, f. 11—12.

¹ Indescifrabil.

² Cu adresa departamentului dreptății către judecătoria de Mehedinți « spre cuvîncioasa punere la cale », precum și cu constatarea acesteia din urmă că reclamantul are vechil pe ginerele său, Gheorghe Iordache, care urmează să vină de la București a se înfățișa.

La 14 octombrie 1838 prezidenția judecătoriei de Mehedinți înștiințează pe porucicul Macedonschi a se înfățișa la 15 ianuarie 1839 în instanță cu Vasile Strîmbeanu și cu Răducanu Nicolau. La fel se trimite adresă și către comisia casei fraților Nani, pentru a trimite vechil (Același dos., f. 15).

La 27 ianuarie 1839 prezidentul judecătoriei Ilfov răspunde că porucicul Macedonschi nu se află în județ ci este plecat la Craiova (Același dos., f. 19).

La 31 ianuarie 1839 urmează a patra cerere a serdarului Vasile Strîmbeanu, în care stăruie să i se dea banii cu dobînda lor din suma obținută la mezatul averii lui Tudor Vlădimirescu (Același dos., f. 17—18).

Adrese pentru căutarea porucicului Macedonschi la Craiova (Același dos., f. 20—21).

În iulie 1839 sînt convocați creditorii spre înfățișare la sfîrșitul lunii iulie (Același dos., f. 29).

A N E X A 12
la documentul nr. 160

Primit iulie 8

Cinstitului prezident judecătorii județului Mehedinți.

La înscris chemare ce mi să face din 8 iunie, anul 1838, cu no. 2694, și 14 iunie, anul curgător 1839, cu No. 4244, prin aceasta cu cinste răspunz că:

Cinstitei judecătorii acelu județ Mehedinții este știută pretenția mea pentru banii ce cu zăpis îmi este dator răposatu slugerul Theodor Vlădimirescu. Și fiindcă eu, atit după îndatorirea slujbei mele la cinstitul secretariat al statului și comitet carantinelor, precum și după depărtarea locului de aici pînă la Mehedinți nu pociu însu-mi să vin acolo la judecătoria la soroc orînduit, a mă înfățișa cu ceilalți creditori, nici vechil să orînduiesc ca să mai întru și în altă din nou cheltuială, îndestul îmi este că atita sumă de ani sînt isterisit de banii miei; mai vîrtos nefiîndu-mi știută de cît preț are avere datornicul Vladimirescu și cită sumă de bani au să ia toți creditorii. Dar ca să nu să facă judecătorii împedecare apăi și în cercetare și darei hotărîrii acestei pricini, eu alăturez, pe lingă aceasta, copie întocmai după zăpisul lui Theodor Vladimirescu din anul 1820, pentru lei 1903, și făcînd cunoscut că celălalt zăpis, tot a lui, din anul 1821, pentru lei 20.000 să vede că s-au repus, pentru că nu-l pocii găsi.

Plecat vă rog ca cinstita judecătorie să binevoiască a întra în cercetare și în neființa mea. Și de hotărîrea ce să va da să mi să facă și mie cunoscut.

Plecat slugă,
sărdar Pavel Macedonschi

Anul 1839, iunie 26
București.

[Pe verso:] Copie¹

Arh. St. Craiova, Judecătorești noi [tribunalul Mehedinți], dos. neinventariat, f. 38.

A N E X A 13
la documentul nr. 160

19 august 1839

Numărul anaforalelor 202

Judecătoria județului Mehedinți.

În leat 1832, mai 16, cinstita mare vornicie din lăuntru, prin porunca de subt no. 1064, au făcut cunoscut acestui tribunal că nevîrnicul nepot al slugerului Theodor Vlădimirescu s-au lepădat de moștenirea unchi-său, scriîndu-să judecătorii ca să cerceteze și să dovedească averea ce o are într-acest județi slugerul Theodor și să să vînză cu mezat, spre plata datorii ce are să răspunză cătră parucicu Machedonschi și alți creditori. După care poruncă, puînd tribunalul în lucrare vînzarea namestiilor zisului sluger, într-aceasta s-au arătat cu jalbă cătră această judecătorie și dumnealui sărdar Vasile Strîmbeanu, făcînd cunoscut că și dumnealui are să primească de la Vlădimirescu

¹ Este vorba de copia chitanței lui Tudor Vladimirescu dată lui Pavel Macedonschi, pentru 1 903 lei. Vezi această chitanță publicată după autograf, sub data de 26 august 1820. (Vol. I, doc. 92, p. 182—183).

lei 3 200, cu emanet dat de stăpînire o vie cu împrejmirile iei, cerînd a să despăgubi mai întii numitul, ca un emanetar.

În urma aceştii cereri din partea dumnealui sărdarului, prin raport cu no. 1248 dintr-aceiaş leat 1832 s-au făcut cunoscut cinstitei mari vorniciei, precum şi cinstitei mari logofeţii a dreptăţii, subt no. 1249, cerînd deslegare de la amîndoa cinstitele depertamenturi, pentru cererea dumnealui sărdarului. De unde nu s-au primit nici un răspuns pînă în leat 1836, martie 23, cînd atunci cinstita mare logofeţie a dreptăţii, pe lingă porunca de subt no. 3673, au trimis judecătorii, în copie, [jalba] cinstitei comisii a casii fraţilor Nani, care s-au văzut coprinzînd că slugeru Theodor are să răspunză, cu zapis, şi cătră pomenita casă lei 5953, pentru care să scrie tribunalului, prin mai sus numerarisita poruncă, ca să să cerceteze de iznoavă şi să să dovedească ce acareturi anume are într-acest judeţi Vlădimirescul.

În urmarea căriia cinstite porunci făcîndu-să cercetare, s-au dovedit avut fără de nici o pricină al slugerului Theodor o casă de zid părăsită aici în oraşul Cerneţi, şi o vie cu pivniţă, iarăşi de zid, cu casă deasupra i un şopron cu grajdu-i şi o odae tot de zid, în poporul Curila, pe moşia mănăstirii Coziia. Pentru care acestea, în leat 1837, iulie, prin raportu cu no. 1202 s-au încunoştiîntat cinstitei logofeţii, de unde s-au primit răspuns subt no. 7231 ca arăta-tele lucruri să să vînză cu mezat şi banii preţului ce va eşi să stea în judecătorie, pînă să vor judeca creditorii slugerului Vlădimirescu între dînşii.

Pe temeiul aceştii, strigîndu-să arăta-tele lucruri la mezat şi, prin păzirea tuturor legiuitelor forme, vîia cu împrejmirile iei s-au haraciladisit asupra dumnealui sărdarului Ioan Gîrdăreanu, pămîntean de aici din oraşul Cerneţi, cu preţi de lei 5951, iar casele asupra lui chir Petre Cladoveanu, iarăşi pămîntean şi tot dintr-acest oraş Cerneţi, cu preţi de lei 2851.

După săvîrşirea vînzării prin mezat a arătatelor împrejmiri, dumnealui sărdaru Vasile Strîmbeanu s-au arătat iarăşi cu jalbă, atît cătră măriia sa prea înălţatul nostru domn, cît şi cătră această judecătorie, prin care au cerut ca banii adunaţi din lucrurile vîndute la mezat ale lui Theodor mai întii să să despăgubească însuşi de toţi banii ce are să-i primească cu dobînda lor, ca un emanetar.

Care jalbă dată cătră măriia sa vodă, cu luminată rezoluţie îndreptată fiind cătră cinstita mare logofeţie a dreptăţii, pomenitul cinstit departament, pe lingă porunca de subt no. 1861, din încetatul leat 1838, au trimis-o acestui tribunal, cu osebite băgări de seamă, ca să între judecătorii în cercetarea pricinii, faţă cu toţi creditorii Vlădimirescului şi să dea hotărîre pravilnică asupra pretenţiilor fieşcăruia creditor, pe temeiul documenturilor ce vor avea. După care, judecata au chemat spre înfăţişare pe numiţii creditor, adică pe dumnealui parucicu Machedonschi, pe dumnealui sărdaru Vasile Strîmbeanu, tot într-o vreme vestindu-se şi cinstita comisie a fraţilor Nani ca să să trimiţă un vechil şi din parte-i.

Într-aceasta, cinstita mare logofeţie a dreptăţii au mai trimis judecătorii, pe lingă porunca de subt no. 8302, leatu încetat, şi jalba lui Răducan Nicolau, neguţător din oraşul Ruşava, ţinutul Bănatului, prin care au arătat că are şi iel cu zapis să primească de la răposatul sluger Tudor lei 23 000. Căruia făcîndu-i-să şi lui asemenea chemare, toţi ceilăţi creditor au venit, iar dumnealui parucicu Machedonschi, prin răspunsul dumisale din 26 iunie, leat curgător, au făcut cunoscut că, atît după îndatorirea slujbii sale la cinstitul secretariat al statului şi comitetul carantinilor. precum şi după depărtarea

locului de la București și pînă aici la Mehedintzi, nu poate însuși să vie la sorocul ce i s-a orînduisă de judecată a să înfățișa cu ceilalți creditori, nici vechil poate să-și orînduiască, ca să mai între în cheltuială din nou, îndestul fiindu-i că atîta sumă de ani este isterisit de banii dumisale, mai virtos nefiindu-i știut de cît preți este averea datornicului Vlădimirescu și cîtă sumă de bani au să ia toți creditorii. Dar ca să nu să facă judecătorii împiedecare cu a pași în cercetarea și darea hotărîrii aceștii pricini, au alăturat pe lîngă acest răspuns copie întocmai după zăpisiul Vlădimirescului pentru lei 1903, făcînd cunoscut că celălalt zăpis tot al Vlădimirescului, din anu 1821, pentru lei 20.000, să vede că s-au răpus, că nu-l poate găsi. Care copie de înscris s-au văzut cu zisul leat 1820, avgust 26, coprinzător că lei 1903 au primit de la dumnealui Pavel Machidonschi asupra sa, ca să-i metahirisească în neguțătorie, și cînd i să vor cere, atît capetile cît și cîstigul ce va eși, să aibă a i-i răspunde fără de alt cuvînt.

Cu care acest răspuns și cu pomenita copie de zăpis s-au înfățișat la judecată și ceilalți creditori, însă din partea cinstitei comisii casii fraților Nani, prin vechil cu adeverintă în scris, iscălită de prea sfinția sa părintele chir Neofit, episcopul Rîmniceului, dumnealui Costandin Nicolae Nanii, dumnealui sârdaru Vasile Strîmbeanu însuși în persoană și Răducan Nicolau prin dumnealui conțipist Gheorghe Iordache, îndatorîndu-să fieșcare creditor să dovedească suma datorii ce au să primească fieșcare de la răposatul sluger Theodor. Drept care dumnealui sârdaru Vasile Strîmbeanu au înfățișat următoarele înscrisuri, însă:

Leat 1823, aprilie 3: carte a desființatei căimăcâmii a Craiovei, adresată cătră răposatul clucer Nicolae Glogoveanu, ce se afla ispravnic la acest județ, coprinzătoare că i s-au primit înștiințarea și au văzut cele scrisă, că unii din apostatați, adică Tudor și Dumitru Sîrbu¹, au acareturi: vii și mori. Care vii, în anii trecuți s-au lucrat cu salahori de județi, fără plată și rodul s-au luat de dumnealor ispravnicii ce au fost, urmare fără de cuviință. Și fiindcă atunci au fost vremea primăverii, cînd viile urma a să lucra și a să despăgubi păgubașii cei jăfuiți, au fost peste putință, fiind pagubă nesuferită. Și pînă a să da hotărîrea mării sale lui vodă, care din păgubași să ia aceste lucruri, găsește de cuviință chibzuirea clucerului Glogoveanu, ca viile lui Tudor i moară, de va avea, să să dea lui Vasile Strîmbeanu biv treti loğofăt, nu în desăvirșită stăpînire, ci să le lucreze și să le ia rodul, ca să nu să prăpădească de tot, pentru care nu are a i să cere nici o socoteală, fiindcă însuși Theodor l-au ridicat pe numitul din București și l-au dus în Cotriceni, unde cu cazne și bătăi l-au gemitisit cu talere 3 200, încredințîndu-să pentru aceasta și de la alte obraze.

1834, februarie 26: carte a acestui tribunal subt no. 15, coprinzătoare că pentru prigonirea ce au fost între dumnealui sârdaru Iordache Politimos, din București, cu dumnealui clucer za arie Vasile Strîmbeanu, arătînd atunci sârdarul Politimos, prin jalba ce au dat cătră judecătorie, că cu zăpis din leat 1821 are a lua de la Strîmbeanu lei 1 128, cerînd a-i face împlinire de arătații bani cu dobînda lor pravilnică, după care s-au și înfățișat la judecată, dar pînă a nu să da hotărîrea judecății s-au împăcat între dumnealor și s-au desfăcut².

Leat 1838, avgust 5: scrisoare din partea dumnealui aga Costandin Ralet, adresată cătră dumnealui sârdaru Vasile Strîmbeanu coprinzătoare că, vîzînd scrisoarea dumnealui, i să răspunde că la anul 1821, cînd să afla dumnealui ispravnic la acest județ și cînd slugerul Theodor începuse aspră răzvîrtire, după poruncile stăpînirii ce promisă dumnealui sârdaru a fost cel dintîi

¹ În realitate « Gîrbea », după E. Vîrtosu.

² Dosarul acestui proces se află la Arh.St.Buc., Judecătorești noi, sub cota 4711/1834 roșu.

orînduit în plasa Băii a acestui județi, unde să ivisă mai întii acest răsvrător, ca să propoveduiască lăcuiitorilor a nu-i da ascultare acelui amăgitor și să nu să unească nici unul cu dînsul. La urmă s-au obștit că sărdaru au fost prins de acel Theodor și că au pătimit și pînă la moarte în mănăstirea Cotricenii și l-au jăfuit. Zicînd dumnealui sărdaru și cu graiul în judecată că slugerul Theodor, în pizmă, căci au propoveduit lăcuiitorilor din plasa Baia a nu să uni cu dînsul, l-au gonit și pînă pe la București. De unde ridicîndu-l și aducîndu-l în Cotriceni, l-au căznit de moarte și pe lîngă acei lei 3 200, pentru care face dovadă cu cartea căimăcămii, așternută mai sus, s-au mai împrumutat tot atunci și la sărdaru Politimos de lei 1128, dîndu-i tot numitului sluger de ș-au scăpat viața din primejdie. Pe care acești lei 1 128 i-au plătit lui Politimos, cu dobînda lor, în leat 1834, prin canalul acestui tribunal și că, pentru jaful ce i-au făcut Tudor, are de la stăpînire emanet viaa sa și ca un emanetar cere să să despăgubească mai I-iu dumnealui de toți banii, cu dobînda lor de la leat 1821 și pînă acum.

Vechilul cinstitei comisii casii fraților Nani au înfățișat și însuși următoarele înscrisuri, însă:

1821, martie 8: înscris subț iscălitura slugerului Theodor, coprinzător că lei 4 953 au primit de la dumnealui chir Hagi Enuși pentru trebuința cheltuielilor norodului țării, ce este ridicat spre folosul de obște a toată țara, care bani în vreme cuviincioasă să aibă a-i răspunde, fără nici un cuvînt, și pentru dobîndă, cît vor sta banii, de va binevoi dumnealui, ca un creștin bun, a o hărăzi norodului, bine, iar de nu, să aibă a plăti și dobîndă pe lună, talere 5 la pungă.

Leat 1820¹, aprilie 5: înscris subț iscălitura lui Vasile Ghelmegeanu, coprinzător că lei 1000 au primit de la dumnealui chir Hagi Enuși, prin chir Ștefan Papa și prin dumnealui vistieru Polihronie, pentru trebuința dumnealui slugerului Theodor Vlădimirescu.

Vechilul lui Răducan Nicolau din Rușava au înfățișat acestea, însă:

1814, ghenarie 2: înscris subț iscălitura lui Theodor Vlădimirescu, coprinzător că lei 2 066 au primit de la dumnealui chir Răducan Nicolaovici, poliță, ca să-i răspunză Opran după polița dumisale, pentru dînsul, la Craiova, la chir Iacov Socolescu, și cînd va primi răspuns că s-au primit banii, la numitul soroc iel să aibă a-i plăti lui chir Răducan cu cinste și cu mulțumită.

1814, ghenarie 4: înscris iscălit iar de sluger Theodor Vlădimirescu, coprinzător că dă această încredințare dumnealui chir Răducan Nicolaovici să să știe că pentru talere 3500, ce au avut dînsul dați în tovărășia vătășii plaiului Cloșanilor din sud Mehedinți, și asemenea atîția bani au pus și iel, care s-au dat avaet și alte cheltuieli pentru acest leat, pe anul 1813. Apoi de către stăpînirea țării s-au orînduit alt vataf în loc, cu hotărîre ca să li să întoarcă lor banii înapoi de cătră polcovnicu Ioniță, ce s-au orînduit vataf în loc, din care bani au mai primit cîțiva dintr-acel plai, iar acești talere 3 500 au rămas asupra numitului vataf Grecescu, ca să li să plătească după orînduială și după poruncile stăpîniri, pentru care dă această încredințare lui chir Răducan, tovaroșului său, ca să-i primească de la mai sus numitul vataf Ioniță Grecescu polcovnic.

1814, iulie 14: poliță iscălită de numitul sluger, coprinzătoare că după doăsprezece zile vîzîndu-să plătiți pentru aceasta I-ia poliță în ordiniia dumnealui chir Nicolae Cristoschi, suma de 2 500 fiorini Viener-Vergu, prețuirea ei în bani gata, au primit-o și să vor pune la socoteală, după înștiințare.

¹ Greșit, în loc de 1821.

Care poliță s-au văzut iscălită și de Răducan Nicolaovici, jăluitoru, și în dos iscălită de Nicolae Cristonoschi, ca pentru dînsul, la ordiniia lui Fota Pavlovici.

1814, septembrie 14: poliță iscălită iar de Theodor Vlădimirescu și tot cu forma și iscăliturii poliției de mai sus, coprinzătoare că după 7 zile văzîndu-să plătiți pentru aceasta I-ia poliță la ordiniia dumnealui Nicola Cristonoschi, suma de 1030 fiorini Viener-Vergu, prețuirea iei în bani gata, au primit-o și să vor pune la socoteală, după înștiințare.

Deci, privind judecata toate documentele înfățișate de dumnealor pomeniții creditori și chibzuind, hotăraște:

Cît pentru propunerile ce face dumnealui sărdaru Vasile Strîmbeanu, cu înscrisul ce înfățișează, măcar că în cartea foștii căimăcămii, așternută mai sus, nu să vorbește cu vreo deslușire că s-au înființat atunci de sărdaru Strîmbeanu niscaiva dovezi pentru prada ce i-au făcut slugeru Theodor, dar de vreme ce printr-această carte să coprinde că s-au încredințat căimăcămii și de la alte obraze că slugeru Theodor, prin cazne, au prădat pe jăluitor cu lei trei mii două sute, această carte a căimăcămii luîndu-să drept temei, are drept dumnealui sărdaru Vasile Strîmbeanu să să despăgubească de acești lei 3200 numai din averea Vlădimirescului, însă cu analoghie după suma averii și deopotrivă cu ceilalți creditori, nefiîndu-i de nici un ajutor propunerea ce au făcut, că adică, ca un emanetar, să să despăgubească mai întîi însuși de toți banii cu dobînda lor, în vreme ce viia n-au avut-o emanet, ci numai ca să o lucreze și să-i ia rodul, să nu să prăpădească. Iar pentru acei lei 1 128, ce mai zice că s-au împrumutat de la sărdaru Politimos și i-au dat tot numitului sluger Theodor, fiindcă nici în cartea de împăcăciune, ce au făcut-o în leat 1834, cu Politimos, nu să vorbește nimic de aceasta, dar nici prin jălbile ce au dat pentru această despăgubire nu pomeneste pentru altă datorie, fără numai de acei lei 3 200, de aceia pentru acei lei 1 128 nu are nici un drept dumnealui sărdaru a cere din averea slugerului Theodor, fără numai cînd va înfățișa pravilnică dovadă că banii ce s-au împrumutat la Politimos, în leat 1821, i s-au luat tot de numitul Vlădimirescu.

Asemenea și cinstita comisie a casii fraților Nanii numai pentru banii coprinși în zăpisiul din leat 1821, martie 8, ce s-au văzut iscălit de răposatu sluger Theodor, adică lei patru mii două sute cincizeci și trei, are drept să-i ia din averea pomenitului răposat, însă iarăși cu analoghie după starea averii și potrivit cu ceilalți creditori. Iar pentru lei 1000, coprinși în înscrisul iscălit de Ghelmegeanu, măcar că a lui coprindere este că i-au primit pe sama lui Theodor, dar nu să poate lua acest înscris de nici un temei și de aceia cinstita comisie a casii fraților Nanii cît pentru acești lei 1000 își va căuta cu casa polcovnicului Vasile Ghelmegeanu.

Luîndu-să în băgare de seamă și răspunsul dumnealui sărdarului Machidonschi, pe lîngă care au alăturat copie după zăpisiul de lei 1903, fiindcă celălalt zăpis de lei 20 000 zice că l-au răpus, numai de acei lei o mie două sute trei are drept acum a să despăgubi din averea răposatului Theodor, însă după ce va înfățișa mai întîi cel adevărat zăpis; iar pentru lei 20 000, rămîne pînă cînd ori va da de față zăpisiul, sau va face pravilnică dovadă.

Privindu-să și toate înscrisurile așternute mai sus, ce au înfățișat și vechilu lui Răducan Nicolaovici, însă numai pentru bani coprinși în polițele amîndoa din leat 1814, adică trei mii cinci sute treizeci fiorini Viener-Vergu care, socotindu-să după cursul banilor de aici, face lei 9 526, are drept a-i lua și dumnealui pomenitul tot din averea răposatului Vlădimirescu și tot cu

chipul ce să despăgubesc și ceilalți creditori, adică cu analoghie. Iar pentru acei lei 2 066, primiți de slugeru cu înscrisul din leat 1814, ghenarie 2, prin care să vorbește că după ce va primi încredințare că i-au răspuns la Socolescu, în Craiova, atunci să-i răspunze jăluitorului, și acea încredințare neavîndu-o a o înfătușa vechilul lui chir Răducan, rămîne acest înscris netemeinic. Precum asemenea și pentru acei lei 3500, ce să zice că i-au răspuns pentru vătășiia plaiului Cloșani pe anu 1813, rămîne a și-i căuta acești bani de la casa răposatului polcovnic Ioan Grecescu, potrivit cu coprinderea înscrisului lui Theodor din leat 1814, ghenarie 5, ce s-au așternut mai sus, deaca nu-i va fi primit de la răposatul polcovnic Grecescu.

Și fiindcă, după cercetarea făcută mai sus, s-au dovedit că răposatul slugeru Theodor este dator la numiții creditori lei noăsprezece mii cinci sute optzeci și unul, după cum mai sus să arată pre anume, și pentru că avutul său pînă acum și care s-au vîndut prin mezat este numai de lei opt mii opt sute doi, adică lei 5 951 din vînzarea viii și a înprejmuirilor iei și lei 2 851 din vînzarea caselor din Cerneți, din care bani mai l-iu scăzîndu-să taxa mezatului și plata gazetii, lei doă sute optzeci și patru, parale trei, au rămas buni din vînzarea celor vîndute ale lui Tudor, lei opt mii cinci sute optsprezece, parale treizeci și șapte. Care acești bani analoghisindu-să potrivit cu suma fieșcăruia creditor, dovedită și aleasă bună, să să despăgubească fieșcare cu chipul următor, adică:

lei	parale	
1 392	—	din lei 3 200, dumnealui sărdar Vasile Strimbeanu.
827	33	din lei 1 903, dumnealui sărdaru Machidonschi, însă după ce va da de față pe cel adevărat zapis.
2 154	7	din lei 4 952, cinstita comisie a casii fraților Nani ¹ și
4 143	17	din lei 9 526, chir Răducan Nicolau din Rușava.
8 517	17	

Aceasta fiind hotărîrea judecătii ², iar partea nemulțumită pe această hotărîre va apelarisi cătră cinstitul divan sivil din Craiova, în sorocul legiuit de doă luni de la primirea aceștia.

1839, avgust 19.

Prezedent,   Petrache Obedean
                   Al. Aslanos
                   Mihalache Ciupagea

Procit
 Grefier, C. Șomonescu

¹ Casa fraților Nani încasează această sumă prin logofeția mare a dreptății la 15 ianuarie 1840. Cheltuielile acestei case făcute cu judecarea procesului la Tribunalul de Mehedinți se ridică la suma de 147, 13 groși (Arh. St. Buc., Condica Hagi Ianuș 700, f. 266).

² În urma acestei hotărîri se poartă, începînd chiar din ziua emiterii ei, o întregă corespondență privind problema averii lui Tudor de la Cloșani (Arh. St. Craiova, Judecătorești noi, dos. neinventariat, f. 51—58, 68—69, 74), încheindu-se cu constatarea de la f. 80, că la 9 decembrie 1839, secția I, masa I, a divanului civil din Craiova înștiințează marea logofeție a dreptății că, întrucît nici unul dintre creditorii lui Tudor Vladimirescu care s-au judecat nu a făcut apel în termen de două luni împotriva anaforalei cu hotărîre din 19 avgust același an, li s-au plătit cota parte din banii obținuți prin vînzarea la mezat a averii rămase de la Tudor. Se menționează că s-a făcut publicație și în gazete pentru vînzarea acestei averi.

Gheorghe Iordache, primit copia la septembrie 2, prin vătăfu de aproz. Adeverința la delă.

Sărdar Vasile Strîmbeanu, idem, septembrie 6.

Costandin N. Nicolau, din partea casii fraților Nani, primit copie la septembrie 2, prin sec. I-iu de Doljiu.

Sărdar Machidonschi, asemenea copie au primit, septembrie 18.

Arh. St. Craiova, Judecătorești noi [tribunalul Mehedinți], dos. neinventariat, f. 51—58. Orig. rom. Copie în Condica de anaforale a judecătoriei de Mehedinți pe anul 1839, f. 164 v—165 v. Publicat de E. Vîrtosu, *Mărturii noi* . . . , p. 99—108.

A N E X A 14

la documentul nr. 160

No. 250.

Priimit februar 8, anul 1840

Cinst[itului] d. prezidentului judecătorii Mehedinți, plecată jalbă,

Fiindcă în urma înfățișării ce am avut la 19 avgust leat următor noi creditorii casii răposatului slugerului Theodor Vlădimirescu pentru suma banilor ce avem a priimi de la dînsul, am mai dovedit și cele mai jos însămnate lucruri ce s-au stăpînit de către numitu sluger, și acum să văd încutropite de către alții. Și fiindcă paguba noastră, după cum este cunoscut cinstitei prezidenții, este însămnată, ne rugăm cinstitei prezidenții, ca după poruncile stăpînirii ce sînt slobozite într-această pricină, să binevoiască a chibzui de a să striga la mezat, spre a noastră despăgubire, cu pravilnica dobîndă.

Prea plecați slugi

sărdar Vasiliie Strîmbeanu,
Gheorghe Iordache, vechil

1 moară pă moșia Govora, pe apa Pleșovi, la Puținei.

1 loc de casă în Cerneți, peste drum de cinst. ocîrmuire.

1 cîrsmă cu moșia ei, aproape de satu Balta în plaiu Cloșani.

1 niște vie și livezi, întră Malovăț și Piulași, cu moșie din Colibași.

1 moșie morii din cîmpu Săverinului.

1 moara și moșia de la Cloșani.

1 moara și moșia de la Tarnița ce să stăpînește.

1 loc de casă lîngă Brezoica, în Cerneți¹.

Arh. St. Craiova, Judecătorești noi [tribunalul Mehedinți], dos. neinventariat f. 92, 93.

A N E X A 15

la documentul nr. 160

Cinstitei mari logofeții a dreptății, plecată jalbă,

Cinstita judecătorie a județului Mehedinți prin anafora ei încheiată la 19 avgust anul 1839, de supt No. 202, au hotărît ca între ceilalți creditori

¹ Cu ordinul din 10 februarie către vătăful de aprozi ca reclamanții de mai sus să se înfățișeze la judecată cu dovezile ce au.

ai răposatului sluger Vladimirescu să mă despăgubesc și eu, după analogon, drept lei 1903, nu lei 824 parale 33.

De aceea, alăturînd pe lîngă aceasta și zăpisiul cel adevărat al numitului Vlădimirescu din 26 avgust, anul 1820, plecat rog pe cinst. logofeție să facă cuviincioasa punere la cale de a mi să slobozi acești bani la București în priimirea mea. Iar pînă cînd mi să vor slobozi banii, să mi să dea dă priimire zăpisiului adevărință arătătoare că zăpisiul iste scris cu un condei și o cerneală și neci slove drese, rasă, adăogite nici îngroșate.

Plecată slugă

sărdar Pavel Macedonschi¹.

Fevruar 20, 1840.

Pentru întocmai copie, Alex[andru] Nenciulescu

Arh. St. Craiova, Judecătorești noi [tribunalul Mehedinți], dos. neinventariat, f. 98.

---

¹ La 23 februarie se trimite la departamentul dreptății cererea de mai sus a lui P. Macedonschi, în anexă cu zăpisiul original al lui Tudor, spre a se achita suma de 1903 lei (Același dos., f. 96).

La 10 aprilie 1840 departamentul dreptății confirmă primirea a 827 lei, 33 parale, suma cuvenită lui Pavel Macedonschi (Același dos., f. 106).

Pe la 1850 a existat încă o jalbă, ruptă din dosar, referitoare la niște bani de la Tudor. În legătură cu acea jalbă se face o adresă din care reiese că se varsă 3 lei 35 parale rămași din prețul vîndutei stări a lui Tudor Vladimirescu (Același dos., f. 107).

ДОКУМЕНТЫ О ВОССТАНИИ 1821 г.
Внутренние документы

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ

Том I

1. — Бухарест, 27 октября 1802 г. — Господарские грамоты, данные капитанам пандуров в знак освобождения их от денежной и подводной повинности.
2. — 25 августа 1806 г. — Тудор Владимиреску, ватаф в Клошань, расследует дело Трэилы и Раду Орзэшть с их двоюродными братьями Ионашем и Георге Пырву, сыновьями Василе из Падеша, относительно захвата части поместья.
3. — 17 апреля 1808 г. — Генерал-майор Исаев удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командующий тысячью пандуров в Чернецах, в течение года сдерживал атаки турков в этой местности.
4. — [Прежна,] 20 мая 1808 г. — Тудор Владимиреску дарует церкви из села Прежна, построенной им, 30 саженой земли, принадлежащей селу Румыниор.
5. — 3 января 1809 г. — Командующий полком Яков Григорович удостоверяет, что Тудор Владимиреску занял линию аванпостов Чернец-Вырчорова и успешно защищал ее от врага.
6. — 8 декабря 1809 г. — Майор Матвеев удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командир первого батальона пандуров в Мехединц, с усердием выполнил порученные ему задания.
7. — Чернец, 7 февраля 1810 г. — Подполковник Вейс удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командующий первым полком пандуров в Мехединц, неоднократно оказывал помощь русским частям помимо порученных ему заданий.
8. — 16 февраля 1810 г. — Удостоверение, выданное Димитрию Македонскому в том, что он служил в « Полку румынских казаков ».
9. — [Крайова,] 18 февраля 1810 г. — Полковник Желтухин удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командующий пандурами, отличился в боях по обороне местности Чернец.

10. — Чернец, 27 февраля 1810 г. — Полковник Чернодубов удостоверяет, что Тудор Владимиреску выполнил точно все порученные ему задания.

11. — 11 марта 1810 г. — Штефан Легатович сообщает Хаджи Янушу о продовольственном снабжении пандуров под командой Тудора Владимиреску.

12. — 13 апреля [1810 г.] — Полковник Турчиниллов передает Тудору Владимиреску благодарность генерал-майора Исаева за храбрость, проявленную им в вооруженном столкновении при Бранице.

13. — 23 апреля 1810 г. — Слуджер Тудор Владимиреску арендует на три года поместье Плоштина (Мехединци), принадлежащее монастырю Тисмана.

14. — 24 мая 1810 г. — Полковник Турчиниллов удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командир первого батальона пандуров, успешно и с усердием выполнил все порученные ему задания.

15. — Чернец, 3 сентября 1810 г. — Майор Редриков удостоверяет, что Тудор Владимиреску, командир первого батальона пандуров, участвовал в бою при Кладове и выполнил с храбростью все порученные ему задания.

16. — Крайова, 20 декабря 1810 г. — Протопоп Хаджи Георге отказывается от протимисиса и позволяет Тудору Владимиреску купить место под мельницу в Чернецах.

17. — 1 марта 1811 г. — Тудор Владимиреску пишет Гице Рэеску из Горновиц (Мехединци), что прощает ему несправедливые обвинения, выдвинутые против него, Тудора.

18. — [Крайова,] 13 июля 1811 г. — Почтовый откупщик из Олтении жалуется, что почталыоны покидают свою службу и записываются пандурами в новый батальон Тудора Владимиреску.

19. — 24 августа 1811 г. — Конст. Дэнчулеску продает Тудору Владимиреску свою часть поместья Клошань.

20. — 24 декабря 1811 г. — Тудор Владимиреску просит Хаджи Януша переслать его письмо великому казначею Конст. Самуркашу.

21. — [1811 г.] — Тудор Владимиреску назначается ватафом в волости Мунтеле (Мехединци).

22. — Крайова, 27 апреля 1812 г. — Генерал-лейтенант Марков свидетельствует, что Тудор Владимиреску, командир 1-го батальона пандуров, отличился усердием в выполнении заданий.

23. — 28 апреля 1812 г. — Сведения о слуджере Тудоре и о Рэдукане Николау.

24. — 23 мая 1812 г. — Тудор Владимиреску пишет Ник. Зойкану о торговых делах.

25. — 26 мая 1812 г. — Постановление ведомства гражданского суда и дивана Крайовы по делу слуджера Тудора Владимиреску с двумя торговцами.

26. — 7 июня 1812 г. — Поручик Тудор Владимиреску пишет Николаю Зойкану, чтобы тот не покупал муку и плот.

27. — [1812 г.] — Завещание, составленное Тудором Владимиреску, когда он собирался поехать в Россию.

28. — 28 сентября 1812 г. — Верховный диван и комитет Валахии удостоверяет служебные заслуги братьев Димитрия и Павла Македонских и указывает, что они родом из Македонии.

29. — [Крайова,] 20 января 1813 г. — Сведения о торговых сношениях Тудора Владимиреску.
30. — [Крайова,] 12 февр. 1813 г. — Хаджи Януш высказывает недовольство поведением Тудора Владимиреску.
31. — 20 марта 1813 г. — Тудор Владимиреску просит Николая Зойкана прислать ему деньги с их счета, необходимые ему для разрешения некоторых дел в Бухаресте.
32. — [Бухарест,] 3 мая 1813 г. — Приказ господаря о возмещении денег, собранных от пандуров в большем количестве, чем надобно для уплаты налогов.
33. — 15 июня 1813 г. — Тудору Владимиреску присвоен чин капитана пандуров за охрану уездов Саак и Прахова против злоумышленников.
34. — Евпатория, 22 ноября 1813 г. — Штефан Легатович обещает Тудору Владимиреску, что достанет для него удостоверение из Петербурга.
35. — 1 марта 1814 г. — Тудор Владимиреску вызывает Ник. Зойкана в Оршову.
36. — [Бухарест,] 22 марта 1814 г. — Господарь Валахии приказывает оставить на службе 701 пандура, самых верных и достойных, из уездов Мехединц, Горж и Вылча, а других распустить по селам и обязать их платить дань.
37. — 2 июня 1814 г. — Тудор Владимиреску извещает Николая Глоговяну, что едет в Вену, и просит его позаботиться « об известном дельце ».
38. — Вена, 18 июня 1814 г. — Тудор Владимиреску сообщает клучеру Н. Глоговяну, что вещи, украденные у покойной Елены Глоговяну, найдены, и что после нее остались большие долги.
39. — Оршова, 19 июля 1814 г. — Рздукан Николау извещает Н. Глоговяну, что Тудор Владимиреску собирается выехать из Вены.
40. — Вена, 28 июля 1814 г. — Тудор Владимиреску просит Н. Глоговяну послать ему « доверенность от нашего дивана со статьями наших законов » для того, чтобы добыть украденные вещи, и извещает его о том, что в октябре ожидается открытие конгресса для заключения мира.
41. — Оршова, 6 августа 1814 г. — Рздукан Николау передает Н. Глоговяну письмо от Тудора Владимиреску.
42. — 17 сентября 1814 г. — Жители села Аджешть (Ильфов) обязуются работать на барщине у княжича Гр. Суцу 40 дней в течение года.
43. — 27/9 декабря 1814 г. — Граф Нессельроде просит графа Стакельберга выдать Тудору Владимиреску паспорт русского подданного и разрешить ему пребывать в австрийских государствах.
44. — [Вена,] 11 декабря 1814 г. — Тудор Владимиреску пишет Н. Глоговяну о своей задержке в Вене и об одной расписке Григория Карибоглу.
45. — [Вена,] 22 декабря 1814 г. — Тудор Владимиреску извещает Николая Глоговяну о том, что уехал из Вены только с кормилицей Бзлашей и сильно потратился, « находясь в тиранической стране ».
46. — Пешт, 28 декабря 1814 г. — Тудор Владимиреску сообщает Н. Глоговяну причины, по которым он оставил его дочь в Вене.
47. — [Рушава,] 14 января 1815 г. — Тудор Владимиреску пишет А. Зойкану, чтобы тот одолжил у Рздукана [Николау] 1600 талеров.

48. — [Рушава,] 28 января 1815 г. — Тудор Владимиреску сообщает Н. Глоговяну, что не может выехать в Бухарест из-за восстания « адалыев », которые сожгли Чернец и грабят местность.

49. — 5 [февраля 1815 г.] — Письмо Тудора Владимиреску о грабеже « адалыев » и о том, что « те повстанцы, которые нашего закона », надеются, что он их спасет.

50. — [Бухарест,] 5 февраля 1815 г. — Господарские указы об освобождении от уплаты податей 9 пандуров из Горжского уезда за особые заслуги в борьбе против « адалыев ».

51. — [Мегахдия,] 21 февраля 1815 г. — Тудор Владимиреску запрашивает у Николая Зойкана сведения о короткой и верной дороге в Бухарест.

52. — 7 марта 1815 г. — Тудор Владимиреску извещает своего знакомого из Бухареста о том, что получил его письма.

53. — [Бухарест,] 26 марта 1815 г. — Н. Сканавис приглашает Гицэ Опрана срочно прибыть в Бухарест по приказу господара.

54. — 8 апреля 1815 г. — Тудор Владимиреску удостоверяет, что житель села Иловица (Мехединц) был насильно взят пандурами из Ада-Кале.

55. — [Бухарест,] 8 апреля 1815 г. — Повеление господара об ополчении пандуров в уездах.

56. — Чернец, 30 апреля 1815 г. — Сведения об операциях по подавлению восстания « адалыев ».

57. — [1815 г.] — Манук бей сообщает [Каподистрии], что господарь Валахии и турки боятся, что сербы установят связи с пандурами из Олтении и подымут восстание.

58. — 20 июня 1815 г. — Жители села Изверна боялись, что Тудор Владимиреску использует строящуюся там каменную церковь как укрепленный пункт против турок.

59. — 8 июля 1815 г. — Анафора по делу о возмещении убытков Тудору Владимиреску, понесенных вследствие смещения его с должности ватафа в Клошани.

60. — 24 августа 1816 г. — Тудор Владимиреску просит Николая Глоговяну, чтобы тот подождал с денежными расчетами, пока он сам не придет к нему.

61. — 6 сентября 1815 г. — Ватаф при монастырском поместье в Олтении доводит до сведения Хаджи Януша, что крестьяне отказываются выполнять свои обязанности.

62. — Бухарест, 23 ноября 1815 г. — Господарь Иоан Караджа по просьбе русского консульства учреждает расследование, чтобы доказать грабеж, произведенный адальями в имении Тудора Владимиреску.

63. — [Мегахдия ?] 29 декабря 1815 г. — Тудор Владимиреску просит клучера Н. Глоговяну не вмешиваться более в дела, относящиеся к аренде имения Кэгунул.

64. — [Бухарест,] 30 декабря 1815 г. — Указ господара об освобождении булук-баши Генчи от казначейских податей.

65. — Бухарест, 10 февраля 1816 г. — Постановление для включения всех пандуров из уездов Вылча, Горж и Мехединц в сословие « рупташей » (иностранцев, плативших подать согласно своему желанию).

66. — 8 марта 1816 г. — Тудор Владимиреску пишет Н. Зойкану, чтобы он купил скот по указаниям Гицэ Опрана, от которого он получит деньги.

67. — [10 апреля 1816 г.] — Дивиктар Иоан Думитру раскрывает заговор против господара и бояр.
68. — Вена, 28 мая 1816 г. — Военный совет сообщает главнокомандующему Славонии, что Тудор Владимиреску должен обратиться в суд, чтобы защитить себя от наследников, братьев Реджеп Аги.
69. — Бухарест, 7 июня 1816 г. — Анафора великого казначея относительно освобождения от казначейских податей пандуров, находящихся на службе, и перевода в сословие « рупташей » не служащих пандуров.
70. — Крайова, 10 декабря 1816 г. — Хаджи Януш обещает 600 золотых за назначение своего племянника на должность исправника.
71. — [Бухарест,] 2 сентября 1818 г. — Константин Самуркаш сообщает Хаджи Янушу о желании господара, чтобы должность ватафа в Клошани и дальше сохранилась бы за Тудором Владимиреску.
72. — Крайова, 4 сентября 1818 г. — Хаджи Януш просит И. Г. Николопулоса ходатайствовать перед Пини о возведении Димитраки Брэилоу в чин клучера.
73. — Бухарест, 11 ноября 1818 г. — И. Николопулос пишет Хаджи Янушу о неудовлетворительной деятельности Димоса Николау — старосты русских судитов из Олтении.
74. — [До 16 ноября 1818 г.] — Памятная записка о тяжелом положении Молдавии и предложенные реформы.
75. — [1819 г.] — Доклад о состоянии Валахии, касающийся администрации, помещий, положения крестьян, числа церквей, фискальной системы и господарских доходов.
76. — Ислаз, 10 марта 1819 г. — Д. Сакеларие пишет сердару Полихронию о непослушании и угрозах жителей многих селений.
77. — Ислаз, 21 апреля 1819 г. — Жители Ислаза и ближайших сел не хотят выполнять своих обязанностей по отношению к арендатору поместья.
78. — [Апрель 1819 г.] — Письмо о недовольстве жителей Салчии и о ссоре между Тудором Владимиреску и братьями Рогобете.
79. — Бухарест, 26 мая 1819 г. — Тудор Владимиреску удостоверяет, что получил от А. Пини патент на чин поручика русской армии.
80. — 15 июня 1819 г. — Анафора великого логофета относительно дела слуджера Тудора Владимиреску с шестью мелкими боярами из Мехединц, возбужденного против братьев Рогобете по поводу грабежей, учиненных последними.
81. — Ислаз, 28 июня 1819 г. — Крестьяне поместья Ислаз не подчиняются арендатору и отказываются от барщины.
82. — 26 июля 1819 г. — О поимке группы повстанцев и преследовании зачинщиков смуты.
83. — Ислаз, 27 июля 1819 г. — Димитраке Сакеларие, доверенный человек Хаджи Януша, сообщает брату последнего о жалобах крестьян поместья в Ислазе.
84. — Константинополь, [20—30 октября 1819 г.] — Высокая Порта приказывает господарю Ал. Суцу принять меры для прекращения злоупотреблений по отношению к жителям, освобожденным от уплаты налогов, служителям и иностранным подданным.
85. — Ислаз, 7 ноября 1819 г. — Д. Сакеларие извещает, что составил запись по поводу барщинных работ, не выполненных крестьянами Ислаза.

86. — Бухарест, 22 января 1820 г. — Иоан Николопулос пишет Хаджи Янушу о заинтересованности Тудора Владимиреску в деле покупки должности ватафа в Клошани и о необходимости примирения Тудора с братьями Рогобете.

87. — 15 февраля 1820 г. — Георгий Розновану пишет Строганову о положении в области уплаты налогов и о злоупотреблении в связи с возобновлением свидетельств полковникам и мазилам.

88. — Ислаз, 16 февраля 1820 г. — Сердар Полихроний пишет Хаджи Янушу о неповиновении барщине и возмущении жителей 5 соседних с Ислазом сел.

89. — Ислаз, 18 февраля 1820 г. — Жители деревень вокруг Ислаза, оказавшие неповиновение, были с жалобами у капукехай в Никополе, а теперь хотят итти в Бухарест.

90. — Ислаз, 24 марта 1820 г. — Д. Сакеларие сообщает о неповиновении жителей барщине.

91. — [Ислаз,] 2 июля 1820 г. — По приказу господаря и каймакама крестьян Ислаза принуждают выполнять по правилам (законам) барщинные работы.

92. — 26 августа 1820 г. — Тудор Владимиреску удостоверяет, что получил 1903 талера для торговли от Павла Македонского.

93. — 3 сентября 1820 г. — Жители села Недея (Долж) обязуются в будущем выполнять обязательства по отношению к поместью, которые до сих пор они отказывались выполнять.

94. — 5 сентября 1820 г. — Тудор Владимиреску просит Григорашко Бэлгану установить дату для разбора в суде дела о поместьи Пуркарь после Рождества, потому что до тех пор «мы не готовы выехать в Бухарест судиться».

95. — Бухарест, 3 ноября 1820 г. — Анафора дивана господарю о выборе архимандрита Иларiona на должность епископа Арджеша.

96. — 20 ноября 1820 г. — Письмо к бывшему великому ключеру Н. Глоговяну в связи с приведением в порядок положения служителей и в связи с оппозицией бояр.

97. — [1820 г.] — Слуджер Тудор Владимиреску имеет право на четверых служников, потому что «служил стране во время смуты».

98. — 6 декабря 1820 г. — Письмо к бывшему великому ключеру Н. Глоговяну в связи с пытками, которыми принуждают крестьян работать в поместье Глогова для налогов, и их бегство.

99. — 13 декабря 1820 г. — Тудор Владимиреску пишет Н. Зойкану, чтобы тот купил скот и коз.

100. — Бухарест, [январь] 1821 г. — Договор, заключенный между Тудором Владимиреску, Йордаке Олимпиотом и Иоанном Фармаке о взаимной помощи до конца революционных действий.

101. — 13 января 1821 г. — Тудор Владимиреску занимает у Павла Македонского 20 000 лей.

102. — [Бухарест,] 15 января 1821 г. — Александр Суцу господарь устанавливает наместничество для разбора гражданских дел.

103. — [Бухарест,] 15 января 1821 г. — Гр. Брынковяну, Гр. Гика и Барбу Вэкзреску обещают помочь Тудору Владимиреску в привлечении народа к восстанию.

104. — Бухарест, 16 января 1821 г. — Григорий Брынковяну, Григорий Гика и Барбу Вэкэреску назначают Димитрия Македонского помогать Тудору Владимиреску в народном восстании.

105. — [Бухарест,] 18 января 1821 г. — Бояре просят комитет принять управление страной после смерти господаря.

106. — [Бухарест,] 18 января 1821 г. — Некоторые бояре предупреждают Пини, что после смерти господаря может возникнуть «нежданная вспышка», от которой они десолидаризируются.

107. — Бухарест, 19 января 1821 г. — И. Николопулос сообщает Хаджи Янушу, что в случае смерти господаря посоветовал бы всем сохранять спокойствие и порядок.

108. — Бухарест, 19 января 1821 г. — Нота А. Пини, в которой признается наместничество, учрежденное Ал. Суцу перед смертью.

109. — [Бухарест,] 22 января 1821 г. — Правительство утверждает расход в 100 грошей, предназначенных для путевых издержек солдатам, посланным следить за арнау-тами, появившимися в уездах Арджеш и Вьлча.

110. — [23 января 1821 г.] — Первое революционное воззвание Тудора Владимиреску к жителям Валахии, призывающее их включиться в «собрание, учрежденное для блага и пользы всей страны».

111. — [23 января 1821 г.] — Послание, отправленное Высокой Порте Тудором Владимиреску от имени «народа Валахии».

112. — Човырношань, 28 января 1821 г. — Тудор Владимиреску осуждает поведение клучера Константина Ралета, исправника уезда Мехединц, требуя от него не противиться восстанию.

113. — Бухарест, 30 января 1821 г. — Диван страны приказывает слуджеру Тудору Владимиреску прекратить восстание, обещая ему прощение, если он подчинится.

114. — 30 января 1821 г. — Послание «всей общины жителей земли валашской» с просьбой к Турции о помощи для подавления восстания Тудора Владимиреску.

115. — [Бухарест,] 30 января 1821 г. — Правительство утверждает расход в 1 000 грошей, предназначенных на путевые издержки для всадников, посланных в Константинополь с известием о начале восстания Тудора Владимиреску.

116. — Бухарест, 30 января 1821 г. — Правительство пишет исправникам в уездах за Олтом не обкладывать податями пандуров.

117. — Бухарест, 1 февраля 1821 г. — Ответ правителей страны австрийскому агентству относительно восстания, начатого Тудором Владимиреску.

118. — [Бухарест,] 2 февраля 1821 г. — Наместничество заверяет диван в Крайове, что приняло необходимые меры для подавления восстания.

119. — [Бухарест,] 2 февраля 1821 г. — Валашские бояре осведомляют господаря Молдавии М. Суцу о распространении восстания, руководимого Тудором, и о мерах, предпринятых против него, и просят советов.

120. — 2 февраля 1821 г. — Барбу Вэкэреску пишет Димитрию Македонскому, чтобы он не отрекался от восстания, и обещает ему 250 000 лей.

121. — [Бухарест,] 2 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 50 грошей подъемных для гонца, посланного к Тудору Владимиреску.

122. — [Бухарест,] 2 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 100 грошей подъемных для постельничего Илие, посланного в Крайову.
123. — [Бухарест,] 3 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 1500 грошей подъемных для Павла Македонского.
124. — Крайова, 3 февраля 1821 г. — Хаджи Януш одалживает у дивана Крайовы 10 000 грошей.
125. — 3 февраля 1821 г. — Сумма, выданная сердару Диаманди Джуvara для войск, посланных против Тудора.
126. — Бухарест, 3 февраля 1821 г. — Диван приказывает исправникам принять меры по охране берегов Олта от повстанцев.
127. — Буюкдере, 3/15 февраля 1821 г. — Строганов, русский посол в Турции, отвечает логофету Александру Филипеску-Вулпе на его просьбу быть представленным новому господарю Валахии.
128. — 4 февраля 1821 г. — Тудор Владимиреску отвечает дивану, что не сложит оружия, поскольку восстание было начато народом, а не им, и призывает бояр прислушаться к народным требованиям.
129. — 4 февраля 1821 г. — Письмо из лагеря Тудора Владимиреску, направленное ключеру Николаю Глоговяну относительно роста числа повстанцев.
130. — [Бухарест,] 4 февраля 1821 г. — Бояре-правители принимают меры по охране Бухареста.
131. — 4 февраля 1821 г. — Наместничество приказывает великому ворнику Николаю Вэкэреску принять необходимые меры для подавления движения Тудора Владимиреску.
132. — [Бухарест,] 4 февраля 1821 г. — Расходы, совершенные казначейством по случаю посылки припасов в Крайову.
133. — [Бухарест,] 4 февраля 1821 г. — Диван Валахии сообщает А. Пини свое решение просить помощи пашей с Дуная для подавления восстания Тудора Владимиреску.
134. — Бухарест, 5 февраля 1821 г. — А. Пини отвечает дивану, что не может взять на себя ответственность за вызов турецких войск в страну.
135. — [Бухарест,] 5 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 700 грошей, предназначенных на путевые издержки для всадника, посланного в Константинополь с арзмагаром по поводу восстания, руководимого Тудором Владимиреску.
136. — 5 февраля 1821 г. — Наместничество приказывает каминару Савве, сердару Иоардаке Олимпиоту и капитану Иоану Фармаке собрать 600 человек для защиты Бухареста от Тудора Владимиреску.
137. — Бухарест, 5 февраля 1821 г. — Иоан Моску пишет торговому дому Конст. Хаджи-Попа придержать в Сибиу все свои счета.
138. — 7 февраля 1821 г. — Диван просит Тудора Владимиреску прекратить восстание, разослать людей по домам и подчиниться новому господарю Скарлату Калимахи.
139. — [Бухарест,] 7 февраля 1821 г. — Утверждается оплата припасов, необходимых арнаутским отрядам, посланным против Тудора Владимиреску.
140. — 7 февраля 1821 г. — Письмо Иоргу Вэкэреску, исправнику в Горже, чтобы он оставался в Бендрешть с солдатами капитана Йоницы Магеру.

141. — 7 февраля 1821 г. — Йоргу Вэкэреску пишет Иоану Магеру, исправнику в волости Хамарадия де Жос подготовить подводы и имущество для возможного бегства в Рымник.

142. — 7 февраля 1821 г. — Исправник в Вылче поручает капитану при дворе Николе охранять переход через Олт у пристани в Будешть.

143. — [Яссы,] 7 февраля 1821 г. — Сведения о начале восстания Тудора Владимиреску.

144. — [Бухарест,] 8 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 25 грошей, предназначенных на путевые издержки для гонца, посланного к Тудору Владимиреску.

145. — 9 февраля 1821 г. — Диван снова призывает Тудора Владимиреску прекратить восстание.

146. — 10 февраля 1821 г. — Диван перечисляет Скарлату Калимахи госпо- дарю меры, принятые для подавления восстания.

147. — Крайова, 10 февраля 1821 г. — Димитрий Бибеску просит исправников в Вылче прислать еще 300 вооруженных пандуров против Тудора.

148. — 10 февраля 1821 г. — Н. Вэкэреску о намерении находящихся в Рымнике бояр бежать.

149. — [10? февраля 1821 г.] — Н. Вэкэреску запрашивает сведения о силах, посланных против Тудора.

150. — Брашов, 10/22 февраля 1821 г. — Цервенводалис просит Хаджи Попу не посылать товары в Бухарест.

151. — 11 февраля 1821 г. — Письмо Тудора Владимиреску к Н. Вэкэреску о « правах народа ».

152. — 11 февраля 1821 г. — Диван посылает великого ворника Константина Самуркаша с большими полномочиями в Олтению для подавления восстания.

153. — [Бухарест,] 11 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 1 000 грошей, предназначенных на путевые издержки для доктора Арсаки.

154. — 12 февраля 1821 г. — Тудор Владимиреску объясняет Романацкому забиту, почему восстал народ.

155. — 12 февраля 1821 г. — Дрэгулинеску сообщает И. Магеру, что Йордаке [Олимпот] отправился с 300 арнаутами против Тудора Владимиреску и что в Бухаресте испытывают великий страх перед ним.

156. — [Бухарест,] 12 февраля 1821 г. — Утверждается сумма, необходимая каминару Савве для закупки припасов.

157. — Бухарест, 12 февраля 1821 г. — Утверждается расход в 1 000 грошей, предназначенных на путевые издержки для двух всадников, посланных в Константинополь с боярским ответом султану.

158. — Янушешть, 12 февраля 1821 г. — Хаджи Януш отвечает правительству Валахии, что не может одолжить просимую сумму.

159. — 14 февраля 1821 г. — Сумма, одолженная диваном Крайовы у Хаджи Януша для снаряжения войск, посылаемых против Тудора Владимиреску.

160. — [Бухарест,] 14 февраля 1821 г. — Правительство утверждает расход в 1 050 грошей для покупки припасов, посылаемых в Крайову.

161. — [Крайова,] 14 февраля 1821 г. — Документ, выданный капитану Иоану Бэлтэяну о том, что он освобождается от податей как один из тех, кто со своими людьми поддерживает правительство против восстания.

162. — Бухарест, 14 февраля 1821 г. — Каймакамы учреждают контроль над ночной охраной Бухареста.

163. — [15? февраля 1821 г.] — Тудор Владимиреску требует от ворника Константина Самуркаша объяснения по поводу происходящих событий, посылая ему одновременно и «народное требование».

164. — Бухарест, 15 февраля 1821 г. — Осведомительная нота о событиях в Валахии, посланная русским военным властям в Бессарабии.

165. — [Крайова,] 15 февраля 1821 г. — Иоанн Типалдос зовет Николая Глоговяну принять участие в работах дивана в Крайове.

166. — [До 16 февраля 1821 г.] — «Требования румынского народа», составленное Тудором Владимиреску.

167. — 16 февраля 1821 г. — Йордаке Олимпиот одалживает у Димитрия Македонского 2 500 австрийских золотых.

168. — [Бухарест,] 17 февраля 1821 г. — Каймакамы страны пишут ипистату армашии, чтобы он прекратил злоупотребления исправников.

169. — Бухарест, 18 февраля 1821 г. — Пини заверяет ворника К. Самуркаша, наместника в Крайове, что восстание Тудора Владимиреску не имеет поддержки ни одной европейской державы.

170. — Дрэгшань, 18 февраля 1821 г. — Василий Павлович посылает торговому дому Хаджи Попа в Сибиу известие относительно войска, посланного против Тудора Владимиреску.

171. — [Бухарест,] 18 февраля 1821 г. — Правительство утверждает расход в 100 грошей подъемных для полковника Николае, посылаемого в Крайову.

172. — [Бухарест,] 19 февраля 1821 г. — Правительство утверждает расход в 500 грошей, предназначенных на путевые издержки для всадника, посланного в Константинополь.

173. — Бухарест, 19 февраля 1821 г. — Хр. Папазоглу пишет Конст. Хаджи Попу о восстании Тудора Владимиреску.

174. — [Бухарест,] 20 февраля 1821 г. — Правительство выдает вознаграждение служгеру Иоану Соломону за геройские поступки в борьбе против Тудора Владимиреску.

175. — [Бухарест,] 20 февраля 1821 г. — Правительство страны утверждает 1 000 грошей жалования кравчему Иоанице Дырзяну.

176. — [Бухарест,] 20 февраля 1821 г. — Нота каймакамов Валахии, направленная консульствам, в которой говорится, что иностранцы не могут иметь при себе оружия и должны ходить ночью только с фонарями.

177. — 20 февраля 1821 г. — Меры для прекращения грабежей, учиняемых таможенными чиновниками.

178. — 21 февраля 1821 г. — Байрактар Михале получает от Конст. Самуркаша 750 талеров для прокормления 200 солдат под командой сердара Йордаке.

179. — 23 февраля 1821 г. — Бояре повествуют каминару Г. Мартоглу, капукехайе при паше Силистрии, об успехах восстания и мерах, принятых для его подавления.
180. — 23 февраля 1821 г. — Воззвание Ал. Ипсиланти к жителям Молдавии, в котором он заверяет их, что не изменит порядков, заведенных в стране.
181. — Лейбах, 23 февраля/7 марта 1821 г. — Письмо, в котором Каподистрия сообщает А. Пини, что царь не одобряет восстание Тудора Владимиреску.
182. — Бухарест, 23 февраля 1821 г. — « Записка о происшествиях » в Валахии, посланная русским властям в Бессарабии.
183. — Кишинев, 23 февраля 1821 г. — Генерал И. Н. Инзов извещает генерала П. Х. Виттгенштейна о начале восстания Тудора Владимиреску и о выступлении Василия Каравия в Галаце.
184. — Яссы, 24 февраля 1821 г. — Михаил Суцу, молдавский господарь, извещает царя Александра I, что Гетерия приступила к действиям по освобождению Греции, и просит о присылке русских войск в страну.
185. — 24 февраля 1821 г. — Диаманди Джувара получает от Конст. Самуркаша 7 731 талер для уплаты жалования солдатам, находящимся под его командой.
186. — [Бухарест,] 25 февраля 1821 г. — Правительство одобряет покупку оружейных кремней для нужд войск, находящихся в Крайове.
187. — [Бухарест,] 26 февраля 1821 г. — Правительство утверждает расход в 350 грошей, выданных в качестве подъемных курьеру, посылаемому в Константинополь.
188. — 27 февраля 1821 г. — Йоргу Вэкэреску просит Нику Влэдеску, сборщика податей в Вылче, отослать ему припасы для борьбы против повстанцев.
189. — Бухарест, 27 февраля 1821 г. — Каймакамы обращаются к великому ворнику Григорию Бэяну, чтобы он принял меры по успокоению жителей Бухареста и воспрепятствовал их бегству.
190. — [Бухарест,] 27 февраля 1821 г. — Правительство одобряет расход в 3 000 грошей на припасы для каминара Саввы.
191. — Бухарест, 27 февраля 1821 г. — Каминар Савва поручает Йордаке Олимпиоту, Иоану Фармаке и Хаджи Продану передать Тудору Владимиреску, чтобы он занимал Крайову и соединился бы с Диаманди Джувара; сами же они должны срочно прибыть в Бухарест.
192. — 28 февраля 1821 г. — Тудор Владимиреску показывает, что Хаджи Продан был подкуплен, чтобы убить его.
193. — [Бухарест,] 28 февраля 1821 г. — Каймакамы нового господаря .Скарлата Калимаки удостоверяют получение 2 500 грошей из казны.
194. — [Бухарест,] 1 марта 1821 г. — Утверждаются путевые издержки портара Карабети, посланного к мухафизу.
195. — [Бухарест,] 1 марта 1821 г. — Утверждаются путевые издержки сердара Ставраки, посланного в Константинополь.
196. — [Бухарест,] 1 марта 1821 г. — Каминар Савва получает 2 000 грошей на расходы по охране города Бухареста.
197. — Бухарест, 1 марта 1821 г. — Конст. Капша сообщает Хаджи Попу, что векселя, по которым наступил срок, не могут быть оплачены по причине волнений.

198. — Сибиу, 2/14 марта 1821 г. — Стан Попович пишет Зеновию Попу в Вену об увеличивающемся числе повстанцев и мерах, предпринятых Тудором Владимиреску для укрепления монастырей Цынцэрень, Мотру и Тисмана.

199. — Отетелиш, 3 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску посылает боярам, укrywшимся в Бенешть, головы Йовы и Йенчу, казненных за воровство.

200. — Яссы, [3] марта 1821 г. — Воззвание Ал. Ипсиланти к жителям Валахии, в котором он заверяет их, что сохранит полный порядок во время своего проезда по стране.

201. — 5 марта 1821 г. — Конст. Самуркаш возвращает казне часть полученной суммы.

202. — 5 марта 1821 г. — Сумма, посланная Тудору Владимиреску в Слатину от торгового дома Хаджи Януша.

203. — 5 марта 1821. — Отчет Конст. Самуркаша по поводу использования 20 000 талеров, присланных ему каймаками в Крайову.

204. — Роман, 5 марта 1821 г. — Александр Ипсиланти просит диван Валахии приготовить провизию и помещение для его солдат, которые пройдут по стране.

205. — Кишинев, 5 марта 1821 г. — Генерал И. Н. Инзов извещает генерала П. Х. Виттгенштейна о событиях, имевших место в Румынских княжествах в январе — феврале 1821 г.

206. — Сибиу, 5/17 марта 1821 г. — К. Влахуцэ сообщает Карадже в Пизу, что в страну были призваны турецкие войска для подавления восстания.

207. — [Слатина,] 8 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску обеспечивает боярам из Бенешть убежище в монастыре Хурез.

208. — 8 марта 1821 г. — Приказ Тудора людям Собрания не обижать боярские семьи, направляющиеся в монастырь Козия.

209. — Бухарест, 8 марта 1821 г. — « Записка о происшествиях », случившихся в Валахии, посланная русским военным властям в Бессарабии.

210. — Тульчин, 8 марта 1821 г. — Донесение подполковника И. П. Пестеля генералу П. Д. Киселеву относительно революционных событий в Румынских княжествах.

211. — [Бухарест,] 10 марта 1821 г. — Каймаками страны избирают великим казначеем вместо Григория Филипеску бывшего великого логофета Александра Филипеску-Вулпе.

212. — Джиорман, 10 марта 1821 г. — Стамате Мэргэфит сообщает Хаджи Конст. Попу о бегстве жителей из Крайовы по причине, « что непременно придут в страну турки ».

213. — 11 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску приказывает людям Собрания не трогать дома восьми боярских семей, находящихся на службе народа.

214. — Кишинев, [11] марта 1821 г. — Генерал Иван Н. Инзов посылает генералу П. Х. Виттгенштейну копию донесения Пини по поводу событий в Румынских княжествах.

215. — Бухарест, 12 марта 1821 г. — Нота австрийского агентства, направленная каймакам относительно обеспечения защиты австрийских подданных.

216. — Бухарест, 13 марта 1821 г. — Великий казначей Ал. Филипеску-Вулпе приказывает Николаю Гречану, исправнику в Бузэу, принять меры для возвращения бежавших жителей.

217. — Бухарест, 13/25 марта 1821 г. — Каймакамы извещают барона Крейхели, что отступают в Джурджу.

218. — [Буззу,] 15 марта 1821 г. — Отказ деревни Мошешть (Бузэу) от уплаты податей боярину, а также от работ по уборке хлеба.

219. — 15 марта 1821 г. — Послание Скарлата Ал. Калимаки, нового господаря Валахии, митрополиту и жителям, чтобы береглись они « заблуждения восстания ».

220. — [Болинтин,] 16 марта 1821 г. — Воззвание Тудора Владимиреску к жителям Бухареста.

221. — Кымпина, 16 марта 1821 г. — Михаил Филипеску просит Николая Гречану известить его о продвижении отрядов Ипсиланти.

222. — [Бухарест,] 17 марта 1821 г. — Великий казначей Ал. Филипеску-Вулпе пишет исправникам в Бузэу не оказывать сопротивления отрядам Ипсиланти, поскольку страна не имеет оружия, чтобы им воспротивиться.

223. — Бухарест, 17 марта 1821 г. — Нота Пини, посланная митрополиту накануне отъезда из страны.

224. — Мизил, 18 марта 1821 г. — Воззвание Ал. Ипсиланти к жителям Бухареста.

225. — 18 марта 1821 г. — Бояре страны просят тех, что бежали в Брашов, подписать жалобу русскому царю.

226. — 18 марта 1821 г. — Фирман Порты кехай-бею, призывающий мусульман возвратиться к их старым воинственным обычаям.

227. — Константинополь, 19/31 марта 1821 г. — Записка, находившаяся на груди « предателя », казненного турками, в которой и Тудор Владимиреску и Ал. Ипсиланти называются предателями.

228. — 19 марта 1821 г. — Поимка четырех солдат — « добровольцев », ограбивших нескольких помещиков в деревне Бечень (Бузэу).

229. — 20 марта 1821 г. — Воззвание Тудора Владимиреску к жителям Бухареста.

230. — [20] марта 1821 г. — Воззвание Тудора Владимиреску к жителям уездов, разъясняющее их обязанности и цели восстания.

231. — 20 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску извещает, что все, желающие общего блага, должны подписать « доверие от всей души ».

232. — Карантин в Скулень, 20 марта 1821 г. — Молдавские бояре показывают Каподистрии, что были вынуждены покинуть страну по причине предательства господаря Михаила Суцу, и предлагают сформировать комитет из самых влиятельных бояр, который принял бы управление Молдавией.

233. — 21 марта 1821 г. — Наместничество осведомляет сердара Марина Буткулеску, исправника в Телеормане, о мерах, принятых для прекращения грабежей.

234. — 21 марта 1821 г. — Тудор просит великого казначея закрыть торговые лавки и постоялые дворы и подготовить помещения, потому что он вступает в Бухарест.

235. — Бухарест, 22 марта 1821 г. — Осведомительная нота относительно вступления Тудора Владимиреску в Бухарест, посланная русским властям в Бессарабии.

236. — 22 марта 1821 г. — Ламбру Плешкояну сообщает исправнику в Бузэу, что жители деревни Бэлигошь бежали, а жители других деревень поблизости от Брэилы готовятся бежать из страха перед турками.

237. — 23 марта 1821 г. — Клятва бояр, данная Тудору Владимиреску.

238. — 23 марта 1821 г. — Клятва Тудора Владимиреску боярам, данная по приходе в Бухарест.

239. — 23 марта 1821 г. — Сведения о подготовке помещений к приходу Йпси-ланты в Бухарест.

240. — Вена, 23 марта 1821 г. — 3 [имен] сообщает Стану, что курс золота повысился.

241. — 24 марта 1821 г. — Правительство приказывает исправникам в Телеормане предоставить в распоряжение стольника Конст. Борэнеску телеги для перевозки сена в Бухарест.

242. — [Брашов,] 25 марта 1821 г. — Бояре, бежавшие в Брашов, описывают австрийскому императору положение в Валахии, создавшееся в результате восстания Тудора Владимиреску, и просят у него помощи для спасения страны.

243. — Бухарест, 25 марта 1821 г. — Митрополит Дионисий Лупу отвечает русскому консульству, почему он до сих пор не довел до сведения публики проклятие патриарха и ноту консула Пини.

244. — [Бухарест,] 26 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску просит у великого казначея людей и припасов.

245. — Бухарест, 26 марта 1821 г. — Казначейство посылает исправникам в Бузэу воззвание Тудора Владимиреску и приказывает им подавить «повстанческий дух» и собрать у жителей недоимки.

246. — Крайова, 26 марта 1821 г. — Нестор Павлович сообщает семейству Хаджи Попа в Сибиу различные сведения касательно восстания.

247. — [Брашов,] 26 марта/7 апреля 1821 г. — Гр. Брынковяну и Гр. Гика просят Флейшхакля переслать по назначению их арзмагар турецкому правительству и письмо к австрийскому и русскому императорам.

248. — [Бухарест,] 27 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску рекомендует великому казначею Александру Филипеску-Вулпе кравчего Димитраке Другэнеску для назначения исправником в Тырговиште и просит, чтобы стольник Туфяну остался бы на занимаемом им посту.

249. — 27 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея назначить человека, который отправился бы с докладом в Турцию.

250. — [27 марта 1821 г.] — Бояре сообщают Высокой Порте, что Тудор Владимиреску и народ поднялись, чтобы добыть стране права.

251. — [27 марта 1821 г.] — Валашские бояре сообщают русскому царю, что восстание Тудора служит на благо народа, и просят помощи русских войск.

252. — [27 марта 1821 г.] — Валашские бояре сообщают Метерниху, что восстание Тудора преследует цель восстановить старые привилегии страны, и просят его поддержки при турецком дворе.

253. — Яссы, 27 марта 1821 г. — Казначейство приказывает исправникам в Сучаве привести в послушание восставших жителей деревни Йоняса.

254. — 28 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея предоставить ему 12 000 талеров на нужды войска.

255. — [Бухарест,] 28 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея позаботиться о присылке 10 мужицких подвод.

256. — 28 марта 1821 г. — Почтовый надзиратель просит исправника в Бузэу немедленно выслать почтовые деньги, поскольку таков приказ Тудора Владимиреску.

257. — Бухарест, 28 марта 1821 г. — Диван отвечает австрийскому агентству, что, являясь временным учреждением, он не вмешивается в воинские дела.

258. — 28 марта 1821 г. — Жители села Стэнешть обязуются оплатить расходы, связанные с приходом пандуров.

259. — Скулень, 28 марта 1821 г. — А. Пизани посылает митрополиту Молдавии патриаршее проклятие, чтобы он довел его до сведения жителей.

260. — Скулень, 28 марта 1821 г. — А. Пизани побуждает молдаван покориться Турции.

261. — [Бухарест,] 29 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску предлагает митрополиту созвать совещание с боярами для составления ответных посланий пашам дунайских крепостей.

262. — Бухарест, 29 марта 1821 г. — Диван Валахии просит барона Строганова поддержать при турецком дворе просьбу не присылать в страну турецкие войска.

263. — [Лейбах, 29] марта 1821 г. — М. Суцу извещается от царского имени, что Россия не выступит против Турции в поддержку гетеристов, но молдаванам предоставляется убежище в России.

264. — [Яссы,] 29 марта 1821 г. — Михай Суцу извещает диван, что покидает временно страну, и советует учредить временно наместничество, а также послать заявление о покорности Турции.

265. — Яссы, 29 марта 1821 г. — Сведения о событиях в Молдавии, присланные Каподистри от Ник. Росетти Розновану.

266. — 30 марта 1821 г. — Иоан, логофет из волости Кымптул, удостоверяет получение воззвания Тудора Владимиреску.

267. — 30 марта 1821 г. — Приказ полковника Иордаке Христофи пандурам и арнаутам не трогать дома и имущества Ионицы и Георге Магеру.

268. — [Бухарест,] 30 марта 1821 г. — Игумен Котроченского монастыря выдал 2 300 грошей на нужды войска.

269. — [Яссы,] 30 марта 1821 г. — Бояре дивана — после отъезда господаря М. Суцу — призывают всех жителей уезда Текучь спокойно продолжать полевые работы.

270. — Кишинев, 30 марта 1821 г. — Генерал И. Н. Инзов осведомляет генерала П. К. Виттенштейна о влиянии, оказываемом Гетерией на население в Бессарабии.

271. — Брашов, 30 марта 1821 г. — Часть бояр, бежавших в Брашов, сообщают русскому царю о положении в Валахии и трудностях, испытываемых бежавшими от восстания.

272. — [31 марта 1821 г.] — Тудор Владимиреску осведомляет бояр, бежавших в Брашов, о целях восстания, и просит их сотрудничать с боярами, оставшимися в стране.

273. — [Сэрата,] 30 марта 1821 г. — Ламбро Плешкояну сообщает исправникам в Бузэу, что рабочие отказываются работать на виноградниках бывшего великого ворника Иордаке Филипеску в Сэрате.

274. — 31 марта 1821 г. — Ламбро Плешкояну и логофет Ион сообщают исправникам в Бузэу, что жители деревень разбежались и они не в состоянии выполнить полученные приказы.

275. — [Бухарест,] 31 марта 1821 г. — Тудор Владимиреску просит диван учредить в Котрочень особый трибунал из трех судей, чтобы разбирать проступки и кражи, совершенные пандурами.

276. — 31 марта 1821 г. — Александр Ипсиланти просит наместничество ходатайствовать перед пашами с Дуная не вступать с армией в страну, потому что между Россией и Турцией ведутся переговоры о сложении оружия гетеристами.

277. — Бырлад, 31 марта 1821 г. — Два боярина из Бырлада просят у великого ворника Костаке Конаке советов, что им делать, и извещают его о событиях, случившихся там, и о поведении жителей.

278. — Яссы, 31 марта 1821 г. — Митрополит Молдавии подтверждает русскому консулу получение анафемы патриарха и заверяет его, что примет все необходимые меры.

279. — [31 марта 1821 г.] — Жалоба молдавских бояр, направленная Высокой Порте, относительно грабежей и убытков, причиненных гетеристами, и удаления греков из страны.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ

Том II

1. — 1 апреля 1821 г. — Клятва группы молдавских бояр, решивших составить политическую программу « на благо общества » и образовать фонд путем личных взносов.

2. — 1 апреля 1821 г. — Молдавский диван приказывает чиновникам уездов Галац, Путна и Текуч оказывать помощь ворнику Алеко Калимаху в деле надзора за зарубежными движениями и их открытия.

3. — 2 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску приказывает пропустить семью А. Вилара в Брашов.

4. — Бухарест, 3 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску сообщает митрополиту Дионисию, что он не отступит перед турками, и побуждает его не покидать своего места, обещая ему 500 пандуров для личной охраны.

5. — 3 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея ассигновать сумму для оплаты солдат, которым поручена охрана города Рошиорь де Веде.

6. — 3 апреля 1821 г. — Каймакамы Константин Негри и III. Вогориде просят митрополита Дионисия осудить обращение (арзмагзар) « народа Валахии » к Турции, составленное и подписанное « по принудительному наущению Тудора ».

7. — 3 апреля 1821 г. — Исправники уезда Бузэу, Григорий Тэуту и Николай Гречану, сообщают великому казначею о настроении жителей уезда и о бегстве горожан.

8. — 3 апреля 1821 г. — Денежные суммы, выплачиваемые командирам арнаутов, на которых возложена охрана Бухареста.
9. — 3 апреля 1821 г. — Ион Раковицэ сообщает сведения о гетеристах ворнику Алеко Калимаху.
10. — Бухарест, 4 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску извещает великого казначея о том, что он решил сопротивляться проискам фанариотов и что он посылает Павла Македонского за советом на совещание в митрополию.
11. — 4 апреля 1821 г. — Командир пандурских частей в Дрэгэшань, Преда Другяню обращается к сердарю Диаманди с просьбой доставить двух пандуров, не представившихся « в положенный им срок ».
12. — 4 апреля 1821 г. — Молдавский диван приказывает ворнику Алеко Калимаху принять меры к тому, чтобы хорошо проводились сельскохозяйственные работы.
13. — [4 апреля 1821 г.] — Митрополит Вениамин и крупное боярство просят поддержки и защиты у царя Александра I.
14. — [Яссы, 4 апреля 1821 г.] — Молдавские бояре заверяют А. Пизани, что жители страны не замешаны в происшедших волнениях; в то же время они просят помощи, чтобы воспрепятствовать прохождению греческих повстанцев через Молдавию.
15. — [4 апреля 1821 г.] — Молдавские бояре благодарят австрийского императора за поддержку, оказанную им Иосифом Раабом.
16. — 5 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску требует от митрополита и великого казначея сведений о происходящих в Молдавии событиях и предлагает наладить переписку с яским правительством ввиду общих действий.
17. — 5 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея распорядиться о том, чтобы « пруды в Урзичень были отобраны до болота ».
18. — 5 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску требует от митрополита и великого казначея распорядиться о рекрутском наборе во всех уездах.
19. — 5 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску требует, чтобы великий казначей распорядился прислать половину плэшов, находящихся в провинции, в Бухарест вместе с необходимым снаряжением.
20. — 5 апреля 1821 г. — Исправник Вълчи извещает жителей сел, входивших в волость Черна де Жос, о мероприятиях против злоупотреблений и убеждает их вступить в ряды ополчения Тудора Владимиреску.
21. — 5 апреля 1821 г. — Исправник Горжа призывает капитана Иоанна Магеру, чтобы дать ему необходимые указания вследствие строгих приказов господина служжера, командующего войсками.
22. — 5 апреля 1821 г. — Петраке Караджа требует от командира Анастасия освобождения двух пандуров, посланных им за почтовыми лошадьми.
23. — 5 апреля 1821 г. — Реестры хлебных пайков, ежедневно выдаваемых бухарестским солдатам.
24. — Бухарест, 5/7 апреля 1821 г. — Н. Цицирас сообщает Константину Хаджи Попу о положении в Бухаресте.
25. — [5 апреля 1821 г.] — Магзар бежавших в Буковину молдавских бояр, жалующихся турецкому правительству на то, что М. Суцу отдал страну во власть гетеристам, и требующих назначения другого господаря.

26. — 6 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея послать ему из Черники знакока турецкого языка и сохранить почтовое сообщение по дороге в Силистру и Браилу.

27. — Джорман, 7 апреля 1821 г. — Стамате Мэргэрит пишет Хаджи К. Попу о турецких набегах.

28. — 8 апреля 1821 г. — Жители гор. Питешти обязуются содержать солдат капитана Симиона [Мекединцяна], поставленных там Тудором Владимиреску для охраны города.

29. — Бухарест, 9 апреля 1821 г. — Г. Карайанопулос сообщает Хаджи Янушу о положении в Бухаресте и о поведении пандуров и арнаутов.

30. — [Бухарест,] 9 апреля 1821 г. — Квитанция каминара Саввы на деньги, полученные им от цехов для оплаты солдат.

31. — [Бухарест,] 9 апреля 1821 г. — Удостоверяется, что архимандрит монастыря Раду Водэ выдал 1000 грошей на нужды солдат.

32. — Кымпулунг, 10 апреля 1821 г. — Г. Бэляну посылает на утверждение А. Ипсиланти черновик памятной записки русскому царю, в которой он излагает цель восстания Тудора Владимиреску и просит у царя поддержки в деле завоевания независимости страны и установления местной власти.

33. — 11 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску отвечает великому казначею, что он осведомлен о вступлении турок в страну и просит его распорядиться о переводе населения придунайских сел внутрь страны.

34. — 11 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску ходатайствует перед великим казначеем об уменьшении оброка в селах волости Дымбовица и податей княжеских цыган и факельщиков.

35. — 11 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея распорядиться о том, чтобы войско снабжали солониной вместо свежего говяжьего мяса.

36. — 12 апреля 1821 г. — Обращенный к паше в Джурджу арз о том, чтобы прислали турецкого представителя, который выслушивал бы жалобы населения.

37. — 12 апреля 1821 г. — Молдавский диван выражает похвалу бану Иоанну Миклеску за то, что он усмирил жителей уезда Васлуй и заставил их обрабатывать землю.

38. — 13 апреля [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея распорядиться о том, чтобы уездные исправники поселили бежавших с берегов Дуная жителей на участках пахотной земли и в местах, пригодных для пастбищ.

39. — 13 апреля 1821 г. — Великий казначей предписывает исправникам Буззу сообщить о положении в уезде.

40. — 13/25 апреля 1821 г. — Сообщение из Константинополя об отголосках событий в Валахии и о мерах, предложенных Турцией.

41. — 14 апреля [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея уменьшить на половину дань села Крецешть волости Сабарул де Сус (Ильфов).

42. — [Бухарест, 14/26 апреля 1821 г.] — Валашский диван отрицает меры, предпринятые А. Ипсиланти, и требует от него прекращения выпуска воззваний.

43. — [14] апреля 1821 г. — Молдавский диван посылает агу Петраки Негря и спэгара Гаврила Яманди к браиловскому паше, чтобы доказать ему «непричастность» страны к бунту.

44. — 15 апреля 1821 г. — Правящие бояре занимают 30 000 талеров у барона Сакеларие, чтобы оплатить стражу Бухареста.
45. — Бухарест, 16 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску получает 80 000 талеров от казначейства для нужд « Народного собрания ».
46. — 16 апреля [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея разослать письменные обращения к уездам и сообщить ему, прибыли ли питар Ионицэ Жиану и стольник Константин Борэнеску.
47. — [Бухарест,] 18 апреля 1821 г. — Распоряжение о выплате 500 талеров на расходы стольнику К. Борэнеску и питару Жиану, посланным с грамотами к силистрийскому паше.
48. — [Бухарест,] 18 апреля 1821 г. — Распоряжение о выплате 520 талеров на расходы липканам, отправленным в уезды и серхаты.
49. — 18 апреля 1821 г. — Иордаке Олимпиот предписывает исправникам в Телеормане принять меры к поимке пандуров и арнаутов, занимающихся грабежом, и послать на суд комитета из Кымпулунга.
50. — [Яссы,] 18 апреля 1821 г. — Диван приказывает исправникам в Дорохое преследовать зачинщиков бунта и вернуть сельское население к мирному труду, поскольку гетеристы « убралась из страны » и « не приходится бояться » турецких войск.
51. — 19 апреля 1821 г. — Митрополит, епископы и бояре назначают Павла Македонского своим депутатом в Народное Собрание.
52. — [Тырговиште,] 19 апреля 1821 г. — Прокламация А. Ипсиланти к жителям Валахии, в которой он излагает свою точку зрения на дальнейшее устройство страны.
53. — [11—20 апреля 1821 г.] — Воззвание силистрийского паша, призывающего изгнать гетеристов из Молдавии и обеспечить сев.
54. — 21 апреля [1821 г.] — Полковник Иордаки Христофи просит прислать ему в Слатину солдат, согласно приказу Тудора Владимиреску.
55. — Кишинев, 21 апреля 1821 г. — Докладная записка генерала И. Н. Инзова о событиях в Придунайских княжествах.
56. — 22 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея поручить одному из исправников Влашки переселить придунайские деревни во внутренние области страны.
57. — 22 апреля [1821 г.] — Тудор Владимиреску пересылает великому казначею полученные от исправника Вьлчи письма и деньги и требует, чтобы на этого исправника возложили ответственность за возврат 5 000 талеров, взятых Тудором займа у Хаджи Януша.
58. — 22 апреля 1821 г. — Думитру Гырбя извещает Павла Владимиреску о том, что он не тронет имущества Лэудата Фрумунану, будучи его соседом и другом.
59. — [Крайова,] 22 апреля 1821 г. — Человек Н. Глоговяну сообщает ему, что И. Соломон не дает пандуров для бояр, что слуджер Кости примкнул к И. Самуркашу в Калафате, и просит его, чтобы непослушного виноградаря Станчу отправили на допрос к В. Гельмеджану.
60. — 22 апреля 1821 г. — Каминар Савва получает в казначействе мартовское жалование для делибаши Михаила и туфекчибаши Дмитрия.

61. — 22 апреля 1821 г. — Сердар Иордаки Олимпиот предписывает телеорманским исправникам отправить в Гзешти всех начальников семи уездных конных почт вместе с имеющимися в их распоряжении ямщиками, лошадьми и телегами.

62. — 23 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея назначить четырех бояр, чтобы отвезти арзы в Видин и Браилу.

63. — Тырговиште, 23 апреля/5 мая 1821 г. — Александр Ипсиланти отдает распоряжения в связи с письмами, найденными у доктора Теодосие Георгиаде, которого Тудор Владимиреску отправил в Брашов.

64. — Бухарест, 24 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску приказывает ватафу в Кымпине пропустить скот логофета К. Голеску.

65. — [24 апреля 1821 г.] — Юсуф-паша призывает жителей Молдавии вернуться к их занятиям, обещая покарать лишь участников восстания.

66. — 25 апреля 1821 г. — Валашский диван берет взаймы 70 000 талеров на нужды страны.

67. — 25 апреля 1821 г. — Известия о бегстве жителей сел уезда Бакзу и о нашествиях турок.

68. — Бухарест, 26 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску требует возвращения с полпути имущества бывшего господара А. Суцу.

69. — 26 апреля 1821 г. — Молдавский диван посылает меделничера Николая Мандря и дьяка Скарлата Хереску к мухафизу из Браилы для того, чтобы вместе с отцом Гедеоном они засвидетельствовали верность «райи» Порте и доказали, что молдаване «были не причастны к бунту».

70. — 27 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску требует у великого казначея 5 000 талеров на нужды войска и 2 000 талеров на жалованье берейторам.

71. — Янушешть, 27 апреля 1821 г. — К. Николае сообщает Хаджи Янушу, что Иордаке Олимпиот воевал с турками в Питешть и что Рогобет был схвачен.

72. — Оршова, 27 апреля 1821 г. — Петракис Кулаоглу извещает Хаджи Януша о переходе турок в Калафате и о попытке паши из Ада-Кале схватить Д. Гырбя.

73. — 28 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея прислать ему гарантию от имени дивана на сумму, необходимую для набора 4000 платных солдат.

74. — 28 апреля [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея составить ответы на некоторые сообщения и грамоты, чтобы послать их исправнику в Вылчу.

75. — Бухарест, 28 апреля 1821 г. — Диван предписывает уплатить 5 000 талеров за наем 20 телег, «служивших господину слуджеру Тудору Владимиреску».

76. — 28 апреля 1821 г. — Приписываемое Георге Лазэру письмо о попытках каминара Саввы освободить бояр, заключенных в Белведере Тудором Владимиреску, и об отсутствии продовольствия в Бухаресте.

77. — 28 апреля 1821 г. — Городское управление Галаца сообщает старосте Путны о мерах, которые примут в отношении появившихся в крае 60 арнаутов и греческих бойцов.

78. — Скуляны, 28 апреля 1821 г. — Росетти-Розновану просит губернатора Бессарабии права на убежище для себя и своего сына.

79. — [Бухарест,] 29 апреля 1821 г. — Диван отдает распоряжение о выплате 1500 талеров на издание прокламации Тудора Владимиреску.
80. — [Бухарест,] 29 апреля 1821 г. — Диван предписывает уплатить 272 талера посланному в Яссы курьеру австрийского агентства.
81. — 30 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея выдать паек, причитающийся остальным 370 неферам, находящимся под командой Хаджи Продана.
82. — 30 апреля 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея выдать паек, следуемый остальным 15 солдатам, нанятым для усиления охраны Бухареста.
83. — 30 апреля 1821 г. — Стольник Джани Орэшан просит великого казначея подписать письмо, чтобы отправить его паше в Видин.
84. — 30 апреля 1821 г. — Реестр хлебных пайков для бухарестских солдат на апрель.
85. — [Бухарест,] 30 апреля 1821 г. — Реестр пайков на апрель для находившихся в Бухаресте солдат.
86. — Янушешть, 30 апреля 1821 г. — К. Николае сообщает Хаджи Янушу о неповиновении барщинных крестьян и поведении людей, командуемых Иордаке и Фармаке.
87. — 30 апреля 1821 г. — Митрополит Вениамин и бояре призывают к спокойствию жителей уезда Дорохой, которые, поддавшись «ложным слухам», месяц тому назад начали переселяться.
88. — 30 апреля 1821 г. — Исправник уезда Нямц спэтар Стурза призывает жителей к вооруженному выступлению против гетеристов.
89. — Апрель 1821 г. — Тудор Владимиреску удостоверяет, что он получил 1800 талеров от казначейства.
90. — [Конец апреля 1821 г.] — План действий, направленных против пандуров Тудора Владимиреску и гетеристов.
91. — [Апрель 1821 г.] — Молдавские бояре доказывают царю, что жители Молдавии не причастны к восстанию, и просят поддержки для обеспечения безопасности страны.
92. — [Апрель 1821 г.] — Самеш Путны Михаил Вейса докладывает правительству о положении в крае и предлагает ряд мероприятий с целью восстановления порядка.
93. — [Апрель 1821 г.] — Доклад подполковника И. П. Пестеля о событиях в придунайских княжествах.
94. — 1 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея распорядиться о том, чтобы исправники в Горже и Мехединце выплатили денежные суммы, взятые им займы на нужды армии у Гицэ Опрана и Фоты Поповича.
95. — Крайова, 1 мая 1821 г. — Нестор Попович сообщает торговому дому Хаджи Попа сведения о противоречивых приказах каймакама и Тудора Владимиреску.
96. — Яссы, 1 мая 1821 г. — Секретарь австрийского агентства Кантемир удостоверяет, что стольник Ионицэ Бута был вынужден заплатить жалованье арнаутам гетманства.
97. — Питешти, 3 мая 1821 г. — Анастасие Еустахие пишет в Сибиу Хаджи Янушу о судьбе своего зятя Константина, приговоренного к смерти Тудором и затем помилованного.

98. — 4 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея послать ему в лагерь продовольствие и 10 000 ок соли.
99. — 4 мая 1821 г. — Поимка 40 беглых пандуров и отправка их командиром на шестимесячные каторжные работы.
100. — Крайова, 4 мая 1821 г. — Константин Канецос пишет Хаджи Янушу о захвате оружия сердаром Диаманди и о неповиновении жителей.
101. — 5 мая [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея заменить на стройке Кыинень человека Самуркаша другим, более преданным.
102. — 6 мая [1821 г.] — Тудор Владимиреску ходатайствует перед великим казначеем об удовлетворении просьбы Хаджи Продана и Александра Павловича Николаевича относительно болгар из Бухареста и Ильфовского уезда.
103. — 6 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску подтверждает получение 2 000 талеров от казначейства.
104. — 7 мая 1821 г. — Исправник Влашки сообщает Тудору Владимиреску, что под влиянием слухов о нашествии турок в страну жители его уезда разбежались. Он просит письменных инструкций для успокоения умов.
105. — Хушь, 7 мая 1821 г. — Хушский епископ Малетий пишет аге, чтобы тот посоветовал жителям не покидать города.
106. — Брашов, 9 мая 1821 г. — Арзмагзар бежавших в Трансильванию валахских бояр, которые просят Турцию выступить против Тудора и Ипсиланти.
107. — [До 9 мая] 1821 г. — Оставшиеся в Бухаресте бояре, под давлением повстанцев, просят Меттерниха повлиять вместе с русским царем на Турцию, чтобы были восстановлены прежние привилегии Валахии.
108. — 10 мая [1821 г.] — Тудор Владимиреску просит великого казначея распорядиться о переводе сердара Пырву с места исправника Вылчи на место исправника в Мехединце и о назначении полковника Василе Гельмеджану и стольника Джигырту на должность исправников в Вылче.
109. — 10 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску просит великого казначея прислать ему в лагерь 3 000 ок соли.
110. — Янушешть, 10 мая 1821 г. — Ш. Христодулу извещает сердара Полихрония об убийстве Н. Кулоглу и о неповиновении барщинных крестьян.
111. — Тырговиште, 11/23 мая 1821 г. — Александр Ипсиланте пишет Иордаке Олимпиоту (?), что руководимое Кантакузиным движение войска необходимо и что Тудор Владимиреску поступает неправильно.
112. — 12 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску получает 300 талеров от казначейства.
113. — Бухарест, 12 мая 1821 г. — Казначейство назначает слуджера Николае Гречану исправником уезда Слам Рымника и поручает ему собирать сведения о том, « что происходит в Молдавии ».
114. — Оршова, 13 мая 1821 г. — Полизаки Димитриу извещает Хаджи Януша о том, что по приказу Тудора пленные турки были освобождены.
115. — 14 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску посылает 10 пандуров сопровождать до Тырговиште бухарестских бояр, находившихся в заключении в Бельведере.

116. — [14 мая 1821 г.] — Тудор Владимиреску разрешает великому казначею Александру Филипеску-Вулпе уехать из Бухареста.
117. — Глогова, 14 мая 1821 г. — Известия о поимке В. Вишоряну в Чернецах.
118. — Бухарест, 15 мая 1821 г. — Тудор Владимиреску берет взаймы 240 000 лей от имени казначейства, чтобы заплатить жалованье арнаутам Хаджи Продана и Димитрия Македонского.
119. — Тырговиште, 15/27 мая 1821 г. — А. Ипсиланти пишет Иордаке Олимпиоту (?) о том, что Тудора Владимиреску предупредили о необходимости побега и что Савва отправится в Тырговиште.
120. — 15 мая 1821 г. — О сожжении Фокшан добровольцами.
121. — 17 мая 1821 г. — Письма к митрополиту Вениамину * от всех, не покинувших землю Молдавии *, в которых его просят возвратиться и описывают ему настроение в стране.
122. — 15 мая 1821 г. — Известия о положении в Хырцешти и Миншунешти (Роман), где жители проявили неповиновение.
123. — Яссы, 19 мая 1821 г. — Прокламация Г. Кантакузино-Деляну при его возвращении в Молдавию.
124. — [Константинополь, 21 мая 1821 г.] — Фирман султана валашским боярам, содержащий требование об оказании помощи турецким войскам при подавлении восстания.
125. — Питешти, 22 мая 1821 г. — Зотоц/ Рессис сообщает Хаджи Янушу об обстановке ареста Тудора Владимиреску в его лагере.
126. — Тырговиште, 23 мая/4 июня 1821 г. — А. Ипсиланти письменно извещает одного из гетеристских командиров, что Тудор Владимиреску заключен в тюрьму в Тырговиште, и убеждает его вступить с войском в этот город.
127. — Питешти, 23 мая/4 июня 1821 г. — Иордаки Олимпиот о наказании Тудора Владимиреску.
128. — Яссы, 23 мая 1821 г. — Г. Кантакузино убеждает солдат не забирать у жителей лошадей и вещей; в случае неповиновения виновники подлежат исключению из рядов армии.
129. — Питешти, 24 мая/5 июня 1821 г. — Иордаке Олимпиот, Иоани Фармаке, Хаджи Продан и Д. Македонский извещают одного из руководителей Гетерии о том, что они объявили Тудора Владимиреску недостойным быть командиром и что они призвали на его место ворника Г. Бзяну.
130. — Яссы, 25 мая 1821 г. — Прокламация Г. Кантакузино-Деляну к боярам второго и третьего ранга с требованием о поддержке Гетерии.
131. — Бухарест, 31 мая/12 июня 1821 г. — Д. Удрицкий сообщает бежавшим в Брашов митрополиту и боярам приглашение каймакама вернуться на родину.
132. — [Май, 1821 г.] — Об отношении молдавских бояр к событиям 1821 года.
133. — Копоу [Яссы], 1 июня 1821 г. — Прокламация Г. Кантакузино к жителям Молдавии об его отступлении из Ясс.
134. — Брашов, 1 июня 1821 г. — Памятная записка бояр, бежавших в Брашов, посланная русскому императору.

135. — Стынка, 8 июня 1821 г. — Г. Кантакузино — Деляну запрещает командирам и солдатам вмешиваться в управление страной.
136. — 3 июня [1821 г.] — Шт. Вогориде просит митрополита Вениamina Костакe возвратиться в страну.
137. — 5 июня 1821 г. — Командующий турецкими войсками Эльхаджи Мехмед Ахмед требует от городских властей Бухареста 25 000 пиастров на содержание войск.
138. — [Брашов,] 6 июня 1821 г. — Валашские бояре просят губернатора Трансильвании распорядиться о возвращении на родину крестьян, бежавших туда.
139. — 7 июня 1821 г. — Мухафиз Джурджу — Измаил Хаки упрекает митрополита Дионисия Лупу в том, что он не принял мер против восстания.
140. — 10 июня 1821 г. — Свидетельство о помиловании участника восстания И. Рэкрэча.
141. — [Брашов,] 12 июня 1821 г. — Бежавшие в Брашов бояре излагают К. Негри причины, по которым они не могут вернуться на родину.
142. — Хородничень, 12 июня 1821 г. — Василе Капша сообщает бежавшему в Черновцы Дракаки Росету, что крестьяне в его имении отказываются работать, особенно после прихода Г. Кантакузино с его гетеристами.
143. — 14 июня 1821 г. — Каймакам К. Негри возражает, что причины, по которым бежавшие в Брашов митрополит и бояре не возвращаются на родину, необоснованы.
144. — [15? июня 1821 г.] — Памятная записка Георгию Кантакузино, в которой ему описывают бедствия, причиненные в Молдавии гетеристами, и требуется, чтобы он не выпускал больше воззваний.
145. — Яссы, 18 июня 1821 г. — Пахарник Г. Брэску от имени кехай-бея уговаривает бояр верхних уездов вернуться в свои дома и на службу.
146. — [23 июня 1821 г.] — Арзмагзар брашовских бояр, обращенный к турецкому правительству, в котором они срочно просят ускорить приезд господаря и принять меры для того, чтобы ни один из повстанцев, бежавших за границу, никогда не мог возвратиться в страну.
147. — Крайова, 25 июня 1821 г. — К. Канецос сообщает Хаджи Янушу, что пандуры сдаются туркам.
148. — 2^я июня 1821 г. — Анастасие Михалоглу просит Хаджи Продана прислать ему пороха и патронов и объясняет ему, что ничуть не замешан в деле о задержке его экипажа.
149. — Оршова, 1 июля 1821 г. — Г. Опран сообщает К. Хаджи Попу о сопротивлении восставших пандуров и о получении паспорта для бежавшего в Австрию Иоанна Соломона.
150. — 4 июля 1821 г. — Бежавший в Сучаву Г. Пашкану сообщает Шт. Вогориде, что он не может вернуться на родину по болезни и что другие бояре расселились по всей Буковине.
151. — Сибиу, 8/20 июля 1821 г. — Г. Левентис сообщает новости А. Виларе, осуждая поведение митрополита и некоторых бояр.
152. — Колинкэуць, 11 июля 1821 г. — Митрополит Вениамин сообщает генералу Инзову, что он ответит на письма Шт. Вогориде, призывающего его вернуться на родину, после того, как он сговорится с боярами-беженцами.

153. — Брашов, 12 июля 1821 г. — Памятная записка эмигрировавших бояр русскому царю с описанием грабежей и насилия, учиненных турками в Валахии.
154. — 12 июля 1821 г. — Кехая-бей от имени сераскира в Браиле приказывает уездным агам прекратить злоупотребления по отношению к «верным поданным».
155. — Шкея, 15 июля 1821 г. — Грабежи аскерлиев в имении Дракаха Росета и опустошение амбаров крестьянами.
156. — Горж, 17 июля 1821 г. — Меделничер Константин, назначенный горжским самешем, извещает Хаджи Януша о столкновении турок с повстанцами в Слобозии.
157. — Крайова, 19 июля 1821 г. — К. Канецос пишет Хаджи Янушу об убытках, причиненных возмущившимися барщинными крестьянами.
158. — Сибиу, 20 июля 1821 г. — А. Пини сообщает митрополиту Дионисию, что он отправил царю жалобу бежавших в Брашов бояр.
159. — [Брашов,] 20 июля 1821 г. — А. Ксенократис пишет Хаджи Янушу о том, что по слухам Россия объявила войну Турции.
160. — Хацег, 21 июля 1821 г. — Известия о преследовании и убийстве пандуров и жителей турками.
161. — Оршова, 21 [июля] 1821 г. — Г. Опран сообщает К. Попу, что в Валахии господствуют турки и что повстанцы отступают в горные селения.
162. — 23 июля 1821 г. — Приказ кехай-бея исправнику в Херце принять меры к поимке гетеристов и распорядиться о снабжении турецких войск.
163. — Оршова, 24 июля 1821 г. — О выступлении пандуров в Вырчорове.
164. — Оршова, 29 июля 1821 г. — Известия о преследовании пандуров и их переходе в Австрию.
165. — 30 июля 1821 г. — Исправники уезда Бузеу приказывают ватафу волости Слэник принудить к повиновению барщинных крестьян в имении К. Периецяну.
166. — Июль 1821 г. — Описание страданий, которые претерпели жители Молдавии с момента вступления турецких войск.
167. — Июль 1821 г. — Информационное сообщение о событиях, происходивших в Придунайских княжествах в июне и июле 1821 г.
168. — Июль 1821 г. — Информационное сообщение гвардейского капитана Бурцова о событиях, происшедших в Придунайских княжествах в июне и июле 1821 г.
169. — Июль 1821 г. — Информационное сообщение капитана гвардии Бурцова о событиях, происшедших в Придунайских княжествах в мае — июле 1821 г.
170. — [Июль, 1821 г.] — Счет денег, присвоенных господарем Михаилом Суцу.
171. — Оршова, 2 августа 1821 г. — Г. Мэческу сообщает Хаджи Янушу сведения о сопротивлении пандуров и о некоторых внешнеполитических событиях.
172. — Оршова, 4 августа 1821 г. — Полихроние извещает своего брата Хаджи Януша о том, что турки разграбили его имущество и что австрийские власти принимают меры против беженцев из Валахии.
173. — [После 7 августа 1821 г.] — Мехмед-паша Силистра валеси излагает причины казни бимбаши Савы и приказывает турецким воинам щадить невиновных, а жителям вернуться к обычным занятиям.

174. — 10 августа 1821 г. — Известия о столкновении пандуров с турками в имении на Джилорте.
175. — 11 августа 1821 г. — Фирман видинскому паше о мерах, которые он должен предпринять для возвращения жителей Олтении по домам, а также о мерах, связанных с управлением доходами страны.
176. — 10—19 августа 1821 г. — Фирман о принятии мер против недисциплинированных солдат в турецких войсках, присланных в Придунайские княжества.
177. — 19 августа 1821 г. — Заявления некоторых обвиняемых о том, что происходило в феврале, когда Тудор Владимиреску проходил с пандурами через села Мургаши и Бенешть.
178. — Драчинец, 20 августа 1821 г. — Слухи о выступлении в скором времени русских и австрийских войск против турок.
179. — 22 августа 1821 г. — Приказ об описи домов, сожженных или пострадавших во время боев с арнаурами Саввы. Их список и денежная стоимость убытков.
180. — Одесса, 22 августа 1821 г. — Строганов пишет Йордаке Розновану о возможностях улучшения положения в Молдавии.
181. — 23 августа 1821 г. — Удостоверения о помиловании пандуров — участников восстания.
182. — 26 августа / 7 сентября 1821 г. — Хатихумаюм командирам турецких войск в Молдавии о запрещении злоупотреблений, совершаемых солдатами.
183. — Шкея, 29 августа 1821 г. — Известия о действиях разбросанных групп гетеристов в Молдавии и о бунте цыган в Хойсешть.
184. — [Константинополь,] 30 августа — 8 сентября 1821 г. — Султан предписывает Мехмет Селиму-паше указать валашским и молдавским боярам, что их долг вернуться в страну и помогать каймакам до назначения господарей.
185. — [30 августа 1821 г.] — Хатихумаюм об отправке мумбашира для расследования злоупотреблений, совершенных турецкими солдатами, и для восстановления порядка в Валахии.
186. — 31 августа 1821 г. — Жалоба уполномоченного монастыря Хурез каймаку Крайовы с требованием, чтобы крестьяне из Кырлиджи (Горж) возвратили скиту Половрач виноградники, присвоенные ими во время восстания якобы по приказу Тудора.
187. — [18/30? августа 1821 г.] — Командующий турецкими войсками в Молдавии просит И. Рааба уговорить молдавских бояр вернуться на родину.
188. — Брашов, 31 августа 1821 г. — Находящиеся в Брашове валашские бояре просят покровительства австрийского императора для восстановления порядка в стране и установления постоянной местной власти.
189. — [Август,] 1821 г. — Список бояр, назначенных исправниками в августе, и продажная цена откупов.
190. — [Брашов, август? 1821 г.] — Сведения о разногласиях среди бояр в Брашове и образование группы, враждебной А. Пини.
191. — Сибиу, 13 сентября 1821 г. — Хаджи Януш просит видинского Дервиша-пашу приостановить разграбление его имущества.

192. — Сибиу, 16 сентября 1821 г. — Хаджи Януш пишет Канецосу, чтобы тот составил список убытков, понесенных им в имениях Валахии ввиду их возмещения.
193. — Сибиу, 17/29 сентября 1821 г. — К. Хаджи Поп просит бояр-эмигрантов представить ему вывезенные ими драгоценности для наложения таможенной печати ввиду их возвращения в страну.
194. — Брашов, 17/29 сентября 1821 г. — Задуманный шантаж в связи с документами, компрометирующими валашских бояр.
195. — Клуж, 18 сентября 1821 г. — Австрийские власти советуют находящимся в Сибиу олтенским боярам вернуться на родину и заявляют, что перешедшие в Австрию повстанцы будут удалены с границы.
196. — [Бухарест,] 19 сентября 1821 г. — Правительство принимает меры ввиду назначения епископов в монастырях, покинутых игуменами, объединившимися с гетеристами.
197. — [Черновцы, 20? сентября 1821 г.] — Молдавские бояре просят Турцию удалить греков и арнаутов, учредить местное правление, размежевать поместья и составить «свод законов» на молдованском языке.
198. — Сибиу, 21 сентября 1821 г. — Полихроние рекомендует — среди прочего — секретарю Хаджи Януша Канецосу не разрешать обитателям землянок вернуться жить в них, т.к. они проявляют неповиновение.
199. — 25 сентября 1821 г. — Решение правительства об освобождении от каторжных работ в Телеге девяти человек, заключенных по подозрению в участии в восстании.
200. — Фолешти, 27 сентября 1821 г. — Упоминание о конвоировании гетеристов в Константинополь, захваченных в плен, и о поведении турок.
201. — [Сентябрь, 1821 г.] — Заметки о расходах, понесенных бухарестским монастырем Раду Водэ на паяк арнаутам и на выплачиваемые туркам штрафы.
202. — [Сентябрь, 1821 г.] — Дервиш-паша извещает бояр Крайовского дивана о том, что он приказал, чтобы жителям не причиняли больше неприятностей; в то же время он просит составить список пайков, выданных турецким частям.
203. — [Брашов,] 1 октября 1821 г. — Памятная записка митрополита Дионисия синоду русской церкви об ужасах, совершаемых турками с помощью вернувшихся в страну бояр.
204. — [Барга,] 3 октября 1821 г. — Т. Балш пишет, что положение в Молдавии плачевно и что он сожалеет о своем возвращении домой.
205. — 5 октября 1821 г. — Фирман султана турецким командирам Молдавии о необходимости принять меры для возвращения беженцев в родные места.
206. — 6 октября 1821 г. — Проект арза Порте, составленный бежавшими в Брашов валашскими боярами, в котором они просят уменьшить установленные обязательства ввиду плачевного экономического состояния страны.
207. — 9 октября 1821 г. — Жители Тырговиште просят помощи для ремонта крыши митрополичьей церкви, с которой гетеристы сняли свинец.
208. — 13 октября 1821 г. — Крестьяне села Продулешти (Дымбовица), забравшие кукурузу из помещичьих амбаров, обязаны ее возратить.
209. — Крайова, 13 октября 1821 г. — К. Канецос извещает Хаджи Януша о положении в поместьях, упоминая между прочим, что скутельники не были обложены данью.

210. — 20 октября 1821 г. — Приказ казначейства Молдавии об описи продовольствия и сена в греческих монастырях ввиду снабжения войска.

211. — Яссы, 22 октября 1821 г. — Приказ молдавского дивана о сборе необходимого турецким войскам сена в Романском уезде.

212. — 30 октября 1821 г. — Записка о помиловании, выданная участвовавшему в гетерии Думитру, сыну Василе из Кырлогань (Вылча).

213. — [30? октября 1821 г.] — Письмо молдавского боярина о ходатайствах перед силистрийским пашей в целях устройства страны.

214. — Октябрь 1821 г. — Приказ Мехмеду-аге, которому поручена охрана Бухареста, подтянуть распущенных солдат.

215. — Октябрь 1821 г. — Памятная записка бояр командующему русскими войсками на случай, если он вступит в Молдавию и Валахию.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ

Том III

1. — 7 декабря 1821 г. — Признание трех повстанцев из Томшань о вступлении их в начале восстания в ряды войска Тудора Владимиреску.

2. — 16 декабря 1821 г. — Данные относительно некоторых поступков полковника Соломона во время восстания.

3. — 24 декабря [1821] г. — Вогориди отвергает нападки на его политику и советует боярам вернуться в страну.

4. — Думбрэвень, 24 декабря 1821 г. — Пахарник Н. Букур пишет к бывшему великому казначею Алеку Балц о поведении турок и об ясских пожарах.

5. — 26 декабря 1821 г. — Каймакамы Валахии указывают, что захват продовольствия и нанесение ущерба поместьям Улуиц, Афумац и Зимнича объясняются тем, что эти поместья принадлежат Ал. Ипсиланти.

6. — 30 декабря 1821 г. — Анафора о тяжбе монастыря Хуреза с жителями Байе Фиер, которые присоединились к повстанцу Гырбя и забрали « насильственной революцией » монастырский скот и согнали унгуренов с горы этого монастыря.

7. — [Декабрь 1821 г.?] — Бывший митрополит Игнатий пишет бежавшим боярам, что те, которые вернулись в Валахию, будут считаться предателями и что меры, принятые за этот период времени, являются незаконными.

8. — [9? декабря 1821 г.] — Фирман к вали Силистры о защите жителей от злоупотреблений турецких войск, находившихся в Валахии.

9. — [1821 г.] — Бояре, бежавшие в Брашов и Сибиу, пишут оставшимся в Бухаресте, что они согласны с мерами, которые будут приняты для общего блага, а относительно решений более важных следует обращаться к ним за советами секретно.

10. — 20 декабря /1 января 1822 г. — Ахмет паша просит наместника Вогориди не разрешать бежавшим боярам взимать доходы с поместий.

11. — Сибиу, 2 января 1822 г. — Хаджи Януш отказывается перед Иоаном Самуркашем, каймакхам Крайовы, что был замешан в восстании, и считает себя напрасно преследуемым.

12. — 9 января 1822 г. — Просьба налогоплательщика Някши Динки из села Фэджецел (Олт) к Ахмету паше, чтобы был судим диваном постельничий Ионицз Бумбеш, который вымогает у него пытками и побоями деньги, взятые пандурами Тудора Владимиреску во время восстания.

13. — [Сибиу,] 9 января 1822 г. — Минчаки сообщает митрополиту Вениамину о своем назначении генеральным консулом России в Придунайских княжествах и доводит до его сведения, что царь недоволен поведением бежавшего молдавского боярства.

14. — 20 января 1822 г. — Иоан Пиоар, обвиненный в хищениях, совершенных во время восстания, оправдывается приказами капитана Магеру и сообщает сведения о Папе Владимиреску.

15. — Крайова, 24 января 1822 г. — Димитрий Бибеску сообщает Хаджи Янушу, что турки сняли зерновые хлеба со всех поместий в Мехединц, Долже и Романаце.

16. — 29 января 1822 г. — Стефанаке Вогориде утверджен в должности каймака Молдавии.

17. — Черновицы, 29 января 1822 г. — Молдавские бояре, бежавшие в Буковину, указывают А. Пини, что они просили у Порты права, предвиденные в договорах, и просят указать, как следует поступать в будущем.

18. — [Январь 1822 г.] — Бояре и торговцы из Олтении просят у Порты независимого от Бухареста управления. Они заявляют, что мятеж Тудора был направляем Бухарестом к Олтении.

19. — [Январь 1822 г.] — Яские бояре просят Стефанаке Вогориде, чтобы прекратились турецкие беззакония в Молдавии.

20. — Бухарест, 6 февраля 1822 г. — Трандафир Бира уведомляется, что даны распоряжения, чтобы убытки, нанесенные повстанцами и турками, были бы инвентаризованы, а провиант, взятый для нужд турецких войск, был бы уплачен.

21. — 6 февраля 1822 г. — Бежавшие молдавские бояре отказываются возвратиться в страну и просят у Высокой Порты устранения Вогориде.

22. — 11 февраля 1822 г. — Судебное разбирательство департамента кременалион в деле бывшего великого логофета Думитраке Брзилоя, дом которого был сожжен во время стычки пандур с турками.

23. — Черновицы, 12/24 февраля 1822 г. — Акт братского содружества молдавских бояр второго класса.

24. — 20 февраля 1822 г. — Жители села Жорешть (Хырлэу) свидетельствуют под присягой, что гетеристы атаковали дом спэтару Василия Брэзеску.

25. — 25 февраля 1822 г. — Барщинные крестьяне на поместьях Сербский и Румынский Мэчет (Долж) бана Гр. Брыпковяну «соглашаются» платить «прибыль от вина и водки, сумму дневной барщины, от дров и вспашки», которую не признавали во время восстания.

26. — Яссы, 23 февраля [1822 г.] — Письмо к одному спэтару об образовании «революционного» общества, к которому примкнули 37 молдавских бояр.

27. — 8 марта 1822 г. — Митрополит, епископы, бояре и другие жители Валахии просят Порту отстранить греков от церковных и монастырских обязанностей.

28. — Сибиу, 20 марта/1 апреля 1822 г. — Письмо А. Пини к Ал. Виларе относительно работы последнего, составленной для блага отечества.

29. — [Сибиу, 22 марта/3 апреля 1822 г.] — Ведомость денег, поступивших в казну Валахии из 12 уездов за период июль 1821 — февраль 1822 гг., а также и израсходованные суммы с 1 июня 1821 и до конца 1822 года.

30. — Март 1822 г. — Диван Валахии удостоверяет, что Т. Гика добросовестно исполнил свои обязанности после прибытия турецких войск в страну.

31. — [Кишинев,] 12 апреля 1822 г. — Ворник Негель пишет митрополиту Вениамину о волнениях и интригах бояр, бежавших в Бессарабию и Буковину, в связи с делегацией, призванной турками в Константинополь, и с движением бояр, называемых «карбонариями».

32. — [Кишинев,] 15 апреля 1822 г. — Ворник Негель об избрании господаря и об отвлеченных рассуждениях эмигрантов относительно возможности войны между Россией и Турцией.

33. — 29 апреля 1822 г. — А. Пини упрекает бояр, что они рассеялись и разделились на партии.

34. — 8 мая 1822 г. — Логофет Пэтру жалуется бывшему великому клучеру Н. Гловяну на неприятности, доставляемые ему крестьянами поместья, относящихся «враждебно к барину».

35. — 24 мая 1822 г. — Диван Молдавии приказывает произвести перепись всех иностранцев и взять их под поручительство.

36. — Брашов, 31 мая 1822 г. — Памятная записка мунтенских бояр, бежавших в Брашов, в которой они просят русского царя предоставить им заем в 500 000 рублей.

37. Брашов, 1 июня 1822 г. — Бежавшие бояре указывают, что делегация валахских бояр, находящаяся в Константинополе, не уполномочена представить реальные нужды страны и что всякое соглашение по этому вопросу должно приниматься с общего согласия с русским правительством.

38. — 29 июня 1822 г. — Диван Валахии удостоверяет хорошее поведение Хасан-бея и его войск.

39. — [Константинополь,] 29 июня 1822 г. — Нота Порты к иностранным послам о назначении в будущем в Бухаресте и в Яссах только по одному консулу и по одному драгоману, с тем, однако, чтобы они не были греками.

40. — 5 июня 1822 г. — Михалаке Ману и Григорий Романич просят австрийское агентство известить «кого следует» о «некоторых ворах арнаутах, вышедших из области Сибиу» и совершающих кражи в Валахии.

41. — [Константинополь,] 7 июля 1822 г. — Барбу Вэкэреску и Михаил Филипеску назначены каймакамами господаря Валахии, Григория Гики.

42. — 12 июля 1822 г. — Обязанности Ариф-аги, назначенного бешлягой над 40 неферами в области Ботошани.

43. — 20 июля 1822 г. — Меры для возмещения убытков жителям Молдавии, ограбленных янычарами.

44. — Константинополь, 20 июля 1822 г. — Порта запрещает туркам, за исключением торговцев, снабженных «удостоверениями и фирманами», въезжать в Валахию.

45. — [Бухарест,] 22 июля 1822 г. — Каймакам Валахии Барбу Вэкэреску предлагает митрополиту и бежавшим в Брашов боярам вернуться в страну.

46. — 25 июля 1822 г. — Казначей из Мехединц, Николай Бобок, бывший капитан пандуров, просит Костаке Самуркаша распорядиться, чтобы все участвовавшие в 1821 году вместе с ним в ограблении Манолоке Хиоту, были бы обязаны принять участие в возмещении ему убытков.

47. — 28 июля 1822 г. — Черновик письма с вариантом султанского указа относительно избрания господаря, образования местного войска и положения греков в Валахии.

48. — [20—29 июля 1822 г.] — Фирман султана Махмуда к господарю Григорию Гике относительно удаления греческого духовенства из страны.

49. — Июль 1822 г. — Перечень сумм доходов и расходов за период от прибытия турецких войск в Молдавию и до назначения господаря в июле 1822 года.

50. — [Начало июля 1822 г.] — Молдавские бояре указывают губернатору Силистры трудности, встречающиеся при сборе денег для содержания турецких войск, и просят у него взаймы 200 000 лей для нового господаря.

51. — Брашов, 14 августа 1822 г. — Памятная записка митрополита, епископов и бояр Валахии царю против назначения господарем Григория Гики и против злоупотреблений, совершенных Высокой Портой.

52. — 17 августа 1822 г. — Великий казначей Петраке Стурза приказывает исправнику Хырлеу вести наблюдение над подозреваемыми в воровстве, потому что умножилось число «злоумышленников», и напоминает, что бешляга не имеет права вмешиваться в дела «города и уезда».

53. — Сибиу, 19 августа 1822 г. — Хаджи Януш сообщает архимандриту Антиму Житиану сведения о положении в Олтении, где каймакам управляет в согласии с турками, и в то же время жалуется на бояр, обвиняющих его в том, что он якобы был гетеристом.

54. — 24 августа 1822 г. — Жители поместий Дэбулень, Чунку и Броаска (Романац), принадлежавших бану Гр. Брыньковяну, жалуются на то, что их принуждают платить деньгами барщину, не отработанную в 1821 году.

55. — 24 августа 1822 г. — Каймакамы Молдавии обращаются к боярам с просьбой дать взаймы казне для покрытия расходов по содержанию турецких войск.

56. — 25 августа 1822 г. — Данные относительно неподчинения цыган монастырю Нучетул в 1821 и 1822 годах.

57. — [Силистрия,] 25 августа 1822 г. — Господарь Иоан Санду Стурза приказывает каймакамам уплатить задолженность в 542 624 лея, чтобы можно было бы отвести из Молдавии турецкие войска.

58. — Черновицы, 25 августа 1822 г. — Памятная записка некоторых молдавских бояр-эмигрантов, в которой они просят царя походатайствовать перед Портой о «прощении подати за несколько лет», о лишении боярского звания удостоенных этим званием во время правления Суцу, об ограничении власти господаря и о свободе торговли.

59. — [Август 1822 г.] — Письмо в связи с предполагаемой конфискацией имущества бояр, бежавших из Молдавии, и в связи с попирием древних прав страны назначением башбешляги наряду с господарем.

60. — [Август 1822 г.] — Бежавшие молдавские бояре докладывают русскому царю о положении страны и просят поддержки и покровительства.
61. — 29 августа 1822 г. — Матвей Паюш и его товарищи рассказывают, как они были завербованы в войско Ипсиланти.
62. — 1 сентября 1822 г. — Парфений, игумен монастыря Берка, ходатайствует об освобождении Добре, сына Раду, послушника игумена, арестованного за то, что «будто бы записался в добровольцы».
63. — Сентябрь 1822 г. — З. Петре просит господаря предоставить ему «доходную должность», потому что он много претерпел из-за гетеристов, а в прошлом был пренебрегаем из-за лиц, «чуждых этому отечеству».
64. — Яссы, 1/13 октября 1822 г. — Приказ господаря Молдавии арендовать посредством публичных торгов поместья посвященных монастырей, господарские и греческие поместья, а также виноградники, городское имущество греков и греческих монастырей.
65. — 10 октября 1822 г. — Господарское постановление относительно возмещения убытков арендатору соляных промыслов Валахии в 1821 году из доходов поместий бывшего господаря Ал. Суцу.
66. — Одесса, 10 октября 1822 г. — Ал. Стурза пишет Михаилу Стурзе о ходатайстве, которое следует подписать всем боярам и затем отправить в Вену министрам иностранных дел России и Австрии.
67. — 14 октября 1822 г. — Бан Димитраке Яманди просит допроса жителей Епурень (Фэльчу), ограбивших его, «когда появились добровольцы в стране».
68. — 14 октября 1822 г. — Грамота помилования Дуцы, «главаря разбойников», и девяти его товарищей, грабивших уезд Долж в продолжение двух лет.
69. — 17 октября 1822 г. — Принятые меры для приведения к повиновению жителей монастырских и боярских поместий, которые со времени восстания не исполняют своих обязанностей по отношению к хозяину.
70. — Паланка, 20 октября 1822 г. — Сердар Георгий Ласкарис пишет Михаилу Ризо, что Порта назначит в Придунайские княжества «господарей мусульман», а не местных господарей, что новоназначенные господа не имеют авторитета и что описи убытков, причиненных в Молдавии, посылаются Пини в Сибирь.
71. — 28 октября 1822 г. — Мухафиз Силистры высказывается против организации войска из местных жителей для охраны Молдавии.
72. — [После 28 октября 1822 г.] — Отчет о событиях в Молдавии в 1821 году, главным образом о событиях, происшедших в монастырях Секула, Слатины и Нямца.
73. — 8 ноября 1822 г. — Григорий Гика просит диван установить делопроизводство рассмотрения ходатайств арендаторов, потерпевших из-за восстания.
74. — Бухарест, 10 ноября 1822 г. — Афанасий Ксенократис советует Хаджи Янушу не возвращаться в страну.
75. — 20 ноября 1822 г. — Доклад дивана Валахии о ремонте разоренных школ и о их деятельности.
76. — [Крайова,] 26 ноября 1822 г. — К. Теохарис сообщает, что И. Самуркаш захватил нескольких лазутчиков, посланных восставшими греками, и один гетерист раскрыл заговор, организованный против Каванозоглу.

77. — 2 декабря 1822 г. — Мухафиз Силистры напоминает господарю Молдавии об обязанности удалить иностранцев из страны.

78. — 3 декабря 1822 г. — Данные относительно некоторых денежных дел Тудора Владимиреску и его брата Папы, которые они вели с Манолаке Гуджу.

79. — 4 декабря 1822 г. — Жители села Маловэц (Мехединц) письменно удостоверяют, что не имеют больше оружия.

80. — 5 декабря 1822 г. — Анафора относительно возвращения ящиков, спрятанных во время восстания в монастыре Антим в Бухаресте.

81. — 5 декабря 1822 г. — Жители Балты удостоверяют, что в их деревне не имеется оружия, что никто не был замешан в восстании и что если появится какой-нибудь чужой человек в их деревне, то они немедленно предадут его властям.

82. — 6 декабря 1822 г. — Жители Балы де Жос письменно заявляют, что в их деревне не имеется ни оружия, ни греков, сербов и других чужих людей без крова.

83. — 6 декабря 1822 г. — Диван Валахии предлагает, чтобы скутельники, послушники и монастырские земли были бы обложены специальным налогом для уплаты государственных долгов.

84. — 9 декабря 1822 г. — Жители села Бобаица дают поручительство за пандуров, участвовавших в восстании.

85. — 10 декабря 1822 г. — Жители Извора Бэрды (Мехединц) письменно заверяют, что в их селе нет больше оружия.

86. — 10 декабря 1822 г. — Жители села Вела заверяют, что в их селе нет больше оружия, и дают поручительство за двух людей, подозреваемых в хранении оружия.

87. — 16 декабря 1822 г. — Анафора логофетства иностранцев о процессе между Петром Фрынковичем, арендатором поместья Салатруку (Арджеш), и крестьянами этого поместья из-за барщины и оброка, задолженных в год восстания.

88. — 26 декабря 1822 г. — Григорий Гика утверждает выборы другого митрополита вместо Дионисия Лупу.

89. — 27 декабря 1822 г. — Просьба к Высокой Порте об уменьшении обязательств, следуемых с Валахии в результате « прошлых грозных событий ».

90. — 28 декабря 1822 г. — Жители Дэбулень (Романац) жалуются на арендатора Николая Казана, терроризировавшего их с помощью турок за долги со времени 1821—1822 гг.

91. — 28 декабря 1822 г. — Приказ господаря об устранении греческих игуменов и о выборах местных игуменов во всех монастырях Валахии.

92. — [1822 г.] — Фирман о назначении на службу местных жителей и устранении иностранцев.

93. — [1822 г.] — Жители Ясс требуют возмещения убытков греческими монастырями за потери, понесенные во время восстания, претендуя, помимо другого, чтобы им были даны во владение поместья этих монастырей в окрестностях города.

94. — [Декабрь 1822 г.] — Докладная записка о причинах, вызвавших в Валахии « войну бедняков против богатых », а также и о мерах, необходимых для организации страны.

95. — 2 января 1823 г. — Великое логофетство Валахии отвечает исправникам уезда Мехединц в процессе притязаний Радукана Николау к наследникам Тудора Владимиреску, что не будет принято никаких мер впредь до приказа Порты.

96. — 4 января 1823 г. — Расписка о том, что оружие было взято у жителей села бешлягой.

97. — 6 января 1823 г. — Пандуры из села Брэдешть, участники восстания, заверяют письменно исправничество, что сдали оружие и что впредь не восстанут против власти.

98. — 9 января 1823 г. — Тудор Владимиреску обязал в 1821 году Иоана Рэдуцюю и его пандуров вернуть некоторые предметы, присвоенные грабежом.

99. — 17 января 1823 г. — Диван Валахии просит, чтобы крестьянам было запрещено рубить боярские и монастырские леса и чтобы их обязали выполнять свои обязанности по отношению к владельцам поместий.

100. — 24 января 1823 г. — Оценка убытков, причиненных крестьянами боярским и монастырским лесам во время восстания.

101. — 31 января 1823 г. — Барщинные крестьяне волости Галешешти (Влашка) принудили в 1821 году сборщиков налогов возвратить деньги, взятые в счет подати.

102. — 7 февраля 1823 г. — Арзмагар, посланный Турции духовенством и валахскими боярами относительно непризнания ими долгов бывшего господаря Ал. Суцу как государственных долгов.

103. — Сибиу, 12/24 февраля 1823 г. — Минчаки сообщает Михаилу Стурзе, что он не вмешивается в вопрос о возвращении бояр и что царь Александр против какой бы то ни было реформы государственных учреждений.

104. — 15 февраля 1823 г. — Служебная запись исправничества уезда Мехединц, из которой вытекает, что в 1821 г. Тудор Владимиреску распорядился вернуть некоторые предметы, присвоенные пандурами.

105. — Сибиу, 17 февраля 1823 г. — Хаджи Януш просит Димитраке Брэилоя походатайствовать перед боярами о возвращении ему суммы, взятой займы во время восстания, и об оставлении ему скутельников и послушников в вознаграждение за услуги, оказанные им отечеству.

106. — 25 февраля 1823 г. — Решение департамента восьмерых в процессе между слуджером Думитраке Вэляну и арендатором его поместья Вэлень (Олт) относительно убытков, причиненных во время восстания.

107. — 24 марта 1823 г. — Константин, сын медельничара Матвея Гречану, доносит на Иоана Борэчану и других барщинных крестьян, что они атаковали его во время восстания.

108. — 26 марта 1823 г. — Мухафиз Силистры просит господаря принять меры предосторожности при аресте Ал. Вилары.

109. — 26 марта 1823 г. — Лэудат Фрумушан жалуется на Иоана Магеру за убытки, нанесенные им со своими людьми в 1821 году.

110. — [Март] 1823 г. — Анафора дивана Молдавии, в которой указывается на необходимость установления специальной подати во всей стране для уплаты долгов, произведенных из-за турецкой оккупации.

111. — 2 апреля 1823 г. — Хаджи Думитру Андониу, управляющий помещьем Дрэгэнешть (Вылча), доносит на жителей села, что будто бы они грабили во время восстания.

112. — 14 апреля 1823 г. — Жители сел Добрешь, Лэкустень, Кэчулатешть, Врэбець (Долж) поручаются за семерых крестьян, обвиненных в хранении оружия со времени восстания.

113. — 17 мая 1823 г. — Пахарник Гавриил Истрати доносит на Георгия Кантакузино за убытки, нанесенные ему гетеристами в 1821 г.

114. — Май 1823 г. — Василий Стрымбяну подает в суд на капитана пандуров Трандафира Боболоаке из Роговы, на Детко из Бобаицы, на Дрэгичану и Ионицу Хыргот из Байя де Арамэ и на Дрэгичану Сырбу за то, что они атаквали его во время восстания.

115. — 21 июня 1823 г. — Расследование жалобы на кражу, совершенную во время восстания.

116. — Яссы, 23 июня 1823 г. — Анафора бояр, членов дивана Молдавии, к Иоану Санду Стурза об изгнании арнаутов и сербов, пытавшихся поднять новый вооруженный мятеж, а также об учреждении цензуры писем, отправляемых за границу.

117. — 2 июля 1823 г. — Данные о разделе имущества, оставшегося после Димитрия Гырбья, начальника пандуров в 1821 году.

118. — 29 июля 1823 г. — Жалобы крестьян Корбы (Мусчел) на притеснения арендатора поместья во время восстания.

119. — Июль 1823 г. — Свободные крестьяне (мошнень) из Добридора (Мехединци) обвиняются в том, что во время восстания переманили на свои земли барщинных крестьян Ионицы Моцэяну.

120. — Июль 1823 г. — Судебный разбор дела Ионицы Моцэяну, из которого явствует, что были возвращены Моцэяну по приказу Тудора Владимиреску взятые в 1821 году вещи.

121. — 14 августа 1823 г. — Грамота о возвращении казне Молдавии сумм, взятых займы боярами во время турецкой оккупации.

122. — Август 1823 г. — Диван Молдавии просит господаря не принимать больше греков на « государственную службу », не вводить их в сословие скутельников и в состав ремесленных цехов, а также не давать им других привилегий.

123. — 15 сентября 1823 г. — Анафора дивана Валахии к господарю относительно уплаты остатков податей за 1821 год.

124. — 15 сентября 1823 г. — Анафора по делу между таможенными досмотрщиками бухарестского рынка и мясниками Иоаном Секулом и Паскулом о таможенной пошлине за убой скота во время восстания.

125. — 20 сентября 1823 г. — Села Фрэтешь Моштеня и Фрэтешь Бирнич (Горж) берут под поручительство двух бывших пандуров 1821 года.

126. — 5 октября 1823 г. — Яков Ненадович удостоверяет, что так как некоторые квитанции и векселя Тудора Владимиреску, находившиеся у него, были взяты в Петербург, он остается обязанным дать братьям Македонским половину суммы, указанной в этих бумагах.

127. — 23 ноября 1823 г. — Жалоба крестьян из Бэдешть (Дымбовица) на арендатора Георгия Диамандоглу, притесняющего их за налоги арендованной земли, оставшиеся еще с 1821 года.

128. — [17 ноября 1823 г.] — Барщинные крестьяне из Байи де Фиер (Горж) взяли обратно скот, секвестрованный у них монастырем за неуплату « хаваста ».

129. — 27 ноября 1823 г. — Соглашение между крестьянами села Копэчень и монастырем Корнетул о выполнении дней барщины за год восстания.
130. — 10 декабря 1823 г. — Ставри Титополес заявляет о сумме в 21 500 талеров, данной займы исправникам Горжа в марте 1821 года для подавления восстания.
131. — Декабрь 1823 г. — Анафора о процессе между монастырем Вэкэрешьт и наемщиками постоянного двора «Константин Водэ» о плате за помещение под лавки за 1821 год.
132. — [1823 г.] — Георгий Балдовин, бывший сборщик податей (самеш) уезда Мусчел, просит вернуть ему сумму денег, которую он дал авансом казне во время восстания.
133. — [1823 г.] — Конст. И. Попазоглу просит возмещения убытков, понесенных им в 1821 году, когда он был арендатором соляных промыслов Молдавии.
134. — [1823 г.] — Жалобы крестьян деревни Томшань (Вылча) на трех арендаторов греков, требующих у жителей 12 000 талеров вознаграждения за девять мулов, взятых у них турками.
135. — Яссы, 20 февраля 1824 г. — Анафора дивана Молдавии к господарю об аннулировании ссудных процентов за 1821 и 1822 гг. за взятые до восстания займы суммы и просьба дать отсрочку дебиторам еще на десять лет.
136. — 20 марта 1824 г. — Барщинные крестьяне села Фишкэлия (Олт) вынуждены уступить церкви Крецулеску мельницу, построенную ими «в дни мятежа. . . насильно и без ведома» церкви — владелицы поместья.
137. — [Март 1824 г.] — Известия, относящиеся ко времени восстания, о мести крестьян — мелкопоместных землевладельцев-пандуров из Албени (Горж) бывшему запчю, обиравшему их.
138. — 22 августа 1824 г. — Данные о Стояне Индже, арнауте из Ясс, который вербовал добровольцев для восстания и погиб в бою под Скуленами.
139. — 10 сентября 1824 г. — Во время восстания повстанцы разгромили тюрьму и освободили заключенных.
140. — 22 декабря 1824 г. — Имущество, оставшееся после смерти Тудора Владимиреску.
141. — [30 декабря 1824 г.] — Имущество, оставшееся после смерти Папа Владимиреску, брата Тудора.
142. — 30 августа 1825 г. — Диван Валахии указывает, как происходило разграбление поместья Фульга (Саак), собственности господаря, местными и других сел жителями.
143. — 20 декабря 1825 г. — Анафора дивана Молдавии относительно оппозиции господарю, в которой указываются и принятые меры для ликвидации последствий восстания.
144. — 18/30 июня 1826 г. — Григорий Гика господарь просит у Флейшпакля выдать Тому Брэтиану, который побудил Симеона Мехединцяну начать мятеж.
145. — 21 июня /3 июля 1826 г. — Письмо господаря Григория Гики к Генцу о бунте Симеона Мехединцяну, Гицы Куцуя и других бывших товарищей Тудора Владимиреску.
146. — 24 июля 1826 г. — Димитрий Македонский просит губернатора Бессарабии походатайствовать об уплате ему денег, которые он дал займы Йордаке Олимпиоту в 1821 году.

147. — 2 декабря 1827 г. — Жалоба на крестьян из поместья Кақалец (Влашка), которые засадили виноградники в 1821 году «насилно» в этом поместье, а теперь не исполняют барщинных работ.

148. — [Кишинев,] 3 мая 1828 г. — Братья Македонские указывают, что были жертвой и орудием бояр, соучастников в восстании Тудора Владимиреску, и просят возмещения убытков.

149. — 31 мая 1829 г. — Предложение по вопросу об обложении податью населения, взятого турками в 1821 г. и вернувшегося теперь в страну.

150. — 8 июля 1829 г. — Постановление относительно условий платежа займов, заключенных молдавскими боярами в 1821 году, когда имущество их было приведено в «расстройство».

151. — Бухарест, 2 апреля 1830 г. — М. Минчаки просят у Григория Гики, Григория Брынковяну и Барбу Вэкреску письменные заявления в связи с утверждением серба Якова Ненадовича, что будто бы они поддерживали восстание Тудора Владимиреску.

152. — [18] мая 1831 г. — Возбуждение судебного дела сербом Яковом Ненадовичем для возвращения ему денег, данных взаймы Тудору Владимиреску от имени бояр.

153. — 29 августа 1831 г. — Награда за оказанные «старые услуги» полковнику Соломону и вознаграждение, данное ему за понесенные убытки в 1821 году из-за восстания.

154. — Бухарест, 20 ноября 1831 г. — Ал. Филипеску-Вулпе сообщает об обстоятельствах, в которых он был назначен в 1821 г. государственным вистьером, и просит вознаграждения за сумму денег, израсходованную в том году.

155. — 11 января 1832 г. — Возбуждение судебного дела Петром Иовановичем против крестьян деревни Сорень (Романац), атаковавших его имение и дома в 1821 году.

156. — 19 августа 1832 г. — Иордаке, сын Димитрия Кроитору, участник восстания 1821 года, взятый в плен турками в сражении у монастыря Козия и затем обращенный в магометанство, возвращается в страну.

157. — 22 января 1834 г. — Замфир, бывший «жудец» города Питешти, просит возвращения ему денег, израсходованных на содержание пандуров, посланных Тудором Владимиреску для охраны по просьбе горожан.

158. — Бухарест, 23 октября 1834 г. — Поручик Димитрий Македонский сообщает господарю о своих заслугах в прошлом и просит повышения в чине и предоставления ему «политической службы».

159. — 28 августа 1837 г. — Димитрий Македонский снова просит о принятии подданства.

160. — 28 марта 1831 — 20 февраля 1840 гг. — Опись недвижимого имущества, оставшегося после Тудора Владимиреску.

G L O S A R *

A

acolisi : a cîștiga, a dobîndi.
acolisit : cîștigat, dobîndit.
adalîu : locuitor din Ada-Kale.
adet (-uri) : obligațiile țăranilor față de stăpînul moșiei.
adiafor : indiferent, nepăsător.
adiaforie : indiferență, nepăsare.
adiaforisi : a neglija.
adiatâ : v. diata.
afanisi : a sărăci, a ruina.
afierosi : a dona, a închina.
agâ : ofițer turc; comandant; șef al poliției.
agareni : păgîni, musulmani.
agarinesc : turcesc.
agzimagzar : petiție, cerere în scris (colectivă).
alelhisap : aconto.
alișveriș (alijveriș) : afacere, negoț.
amelie : neglijență.
anafora : raport (cătore domn, caimacam).
analoghia : raport, proporție.
analoghisi : a proporționa; a calcula, a măsura după o proporție sau după un raport determinat.
analogon : v. analoghia.
anerisi : a anula.
angara : sarcină impusă, corvoadă.
anșârț : înainte cu doi ani.
antiip : lemn de vișin.
apandisi : a răspunde, a întîmpina.

aplăcuri (arpalicuri?) : apanagi; venit.
apodixis : adeverință, chitanță.
apostasie : răzvrătire, răscoală, revoluție.
apostat : răsculat, răzvrătit.
apracti : fără rezultat.
aralic : interval, distanță, întrerupere, răgaz.
arambașa : v. harambașa.
arhon : domn, cuvînt cu care te adresai unui boier.
armaș : un fel de jandarm; temnicer.
armășel : subaltern al armașului.
armășie : funcția armașului; localul unde își exercita armașul funcția.
arnăut : ostaș albanez sau de altă naționalitate, angajat cu leafă; slugă boierească.
arvat : v. arnăut.
arz : v. arzmagzar.
arzmagzar : petiție, cerere în scris (colectivă).
arzuhal : cerere, petiție (individuală).
ascherliu : soldat turc.
asidosie : scutire de dări, imunitate.
asidotos : scutit de dări.
asignofcă : act prin care banca sau vistieria eliberează banii asigurați.
asilum : azil.
ataxi, ataxie : neorînduială.
avaet : taxă pentru o slujbă oarecare; dare constituind un venit special al domnului și boierilor, provenind din numirea într-o slujbă, sau din taxe pe sare, vamă, vite, moșii etc.

* Glosarul este întocmit pentru volumele I, II și III de documente interne.

B

bairac (*baerac, baiarac*): steag.
bairactar: stegar.
bairam: sărbătoare musulmană, la sfârșitul lunii ramazan.
bandieră: drapel, pavilion.
bașa: titlu de înțietate ce se da în armata turcă gradelor inferioare pînă la maior; căpetenie; mai mare peste.
baș-beșliagă (*baș-beșleagă*): comandantul de căpetenie al beșliilor.
baș-beșli-agasi: v. *baș-beșliagă*.
baș-bulucbașa: comandantul gărzii domnești.
batalisi: a ruina, a strica.
batalisit: stricat, ruinat.
becher: flăcău; ostaș.
bedel: achitarea în bani a unei obligații sau prestații.
bei: pașă cu un tui; domn; guvernator.
beilic: palat în București și Iași pentru găzduirea demnitarilor turci sosiți în țară; ridicarea anuală de oi pentru Poartă.
beizade: fiu de domn.
berat: decret de numire.
beșliaga (*beșleaga*): căpitan de beșlii.
beșli-agasi: v. *beșliagă*.
beșliu: jandarm turc sau tătar, angajat de domn pentru paza țării față de jafurile armatei turcești și de orice faptă rea, săvîrșită de turci în țară; jandarm turc repartizat pe la județele sau ținuturile țării.
bez: fără, afară de.
bimbașa: mai mare peste o mie; colonel.
bina (*-ale*): clădire.
bîtirdisi: rechiziționat; cerut.
biv: fost.
blagocestiv: evlavios, cucernic.
blagorodnic: de neam ilustru.
blagovestitor: cel ce face o bună veste.
boia: copsea; mahala, cartier.
boșneag: bosniac.
brat: frate.
breaslă: corporație.
buiurdău (*buiurtău*): v. *buiurdiu*.
buiurdisi: a decreta, a întări prin decret, a ordona.
buiurdisma: ordin de executare pus pe un act.
buiurdiu: ordin scris.
buiurruldiu (*buiuruktiu*): v. *buiurdiu*.
buluc (*bulug*): companie de soldați.
bulucbașa: comandantul unui buluc (companie) de soldați.
bută (*-it*): taxă percepută pe butia de vin.

C

caban: v. *capan*.
cacerdisi: a fugi, a se refugia, a se dosi, a se ascunde.
cacerdisire: refugiere, dosire, ascundere.
caftan: mantie lungă, tivită cu fire de aur și argint, cu mîncele pînă la pămînt, care se dădea de sultan domnului la instalarea lui; haină de onoare, de rang.
caftanliu: purtător de caftan.
caid (*-uri*): registru.
caimacam: locțiitor; împuternicitul noului domn cu administrarea țării pînă la instalarea sa.
căimăcămie: locotenență, locul unde funcționează caimacamul.
caimea: notă, scrisoare oficială.
calabalic: bagaje, catrafuse; gloată, lume multă.
calem: serviciu, slujbă, birou, cancelarie.
calemgiu: funcționar de birou, în cancelarie.
canon: lege, dispoziție.
canonisit: prescripș prin lege.
capan: magazie de grîu și furaje.
capanliu: furnizor; negustor de grîne.
capete: capital.
capuchehaia (*capichehaia*): reprezentantul domnului la Poartă; reprezentant.
carar (*a da. . .*): a hotărî, a decide.
carătă: trăsură, cupeu.
cartace: proiectile de tun (cu mitralii).
carvunar: carbonar.
carvunarismos (*carbonarismos*): carbonarism.
casap: măcelar.
casapbașa: staroste de măcelar.
catagrafie: inventar, registru; înregistrare; recensămînt.
catahris (*is*): abuz.
catastasis: situație.
catastih: condică, registru, listă.
catedră: capitală.
catordosi: v. *catortosi*.
catortosi: a reuși.
cavaf: cizmar.
cavashașa: comandantul gărzii atașate pe lîngă consulatele (misiunile) străine.
cavaz: jandarm turc.
călărăș: călăreț; curier.
ceair: v. *ciair*.
ceauș: curier, ștafetă; ușier la curtea domnească.

celebi: domn, boier.
ceraclîc: ucenicie.
chehaia: intendent, însărcinat cu afaceri.
chehaia-bei: locțiitorul marelui vizir, însărcinat mai ales cu afacerile interne și militare; locțiitorul unui pașă, guvernator.
cheler: cămară; grînar.
chihaia: v. chehaia.
chinimă: mișcare.
chinonie: legătură, societate.
chir: domn.
ciair: cîmp de pășunat caii.
cibote: v. ciobote.
cîfert: sfert.
cîflîc (cîflîc): conac, moșie, proprietate.
cilen: membru.
cîn: rang; clasă, categorie socială.
cinovnic: funcționar.
ciobote (a da...): despăgubire în bani; amenda pentru deplasarea agentului executor.
cîrc-serdar (cîrserdar): căpitan de jandarmi.
cîrjaliu (-ii): haiduci, organizați militărește.
ceasuri (a învâta la...): ceaslov.
cislă: număr; procedeu colectiv de repartție și percepere a dărilor.
cislui: a repartiza și percepe colectiv dările.
cîști (u): rată trimestrială.
clironom: moștenitor.
clironomie: moștenire.
clironomisi: a moșteni.
cneaz: prinț, principe.
cochii vechi: licitație, mezat.
comandîr: comandant.
comină: tescovină.
comîter: din comitet.
condei: sumă dintr-o socoteală.
corespondarisi: a purta (întreține) corespondență.
cornet: stegar, port-drapel.
crimination (cremenalion): secție penală dintr-o judecătorie.
cubur: un fel de haină boierească.
cultivarisi: a aproviziona.
culucă: corp de gardă; strajă; gardă.
cumpanie: asociație de negustori.
cumpanist: negustor asociat.
cupeș (cupeși): cumpărător (negustor).
cusur: rest, rămășiță.

D

dava: proces, judecată.
davagealîc (davagilîc): învinuire, pîră.
davagiu: acuzator.
dârvar: lemnar; cel ce cară lemne, om de corvoadă.
decindea: dincolo.
defterdar (tefterdar): perceptor.
delă: dosar.
delejanț: diligență.
delibașa: comandantul deliilor, al gărzii domnești.
deliu: călăreț, din garda domnească.
descolipsi: v. discolepsi.
desetină: zeciuială din stupi.
devlet: guvernul, imperiul otoman.
diadoh: urmaș, moștenitor.
diafendefsi: a apăra.
diafendipsi: v. diafendefsi.
diafendisi: v. diafendefsi.
diafora: diferend, dobîndă.
diastimă: interval de timp.
diată: testament.
Dii (Diul): Vidin.
dimie: postav asemănător cu abaua.
dimigorie: cuvîntare, proclamație.
diminie: bimestru, interval de două trimestre.
dimirlie: baniță.
diorthosi: a corecta, a îndrepta.
discolepsi: a se împotrivi, a face greutăți, a refuza.
discolie: greutate, piedică.
discolipsi: v. discolepsi.
distihie: nenorocire, soartă tristă.
divictar: cel ce se îngrijea de cele de scris pe lingă vizir, pașă, sau domn român.
dolofonie: ucidere, asasinat.
dosadă: amărăciune, întristare, mîhnire.
dosădi: a mîhni, a amări, a muștra, a certa, a chinui, a căzni.
dosădit: chinuit, torturat, amărit.
dova: v. dava.
dovagiu: v. davagiu.
dovlet: v. devlet.
dragoman: tîlmaci, traducător, interpret.
drăgaica: sinziene.
drît: drept.

E

ecpaia : suită.
Edrine (Edrene, Edirne) : Adrianopol.
efendi : domn.
ego : a(l) lui, a(l) ei.
elciu : trimis al unei puteri străine; ambasador.
elefterie : libertate, eliberare.
embatic : arendă pe termen îndelungat.
empericlisit : anexat, alăturat.
engrafon : înscris.
epângea : v. ipingea.
eparhie : țară, provincie.
epistasi : purtare de grijă; conducere.
epistat : locuitor la conducere; purtător de grijă; vechil.
epivulă : vicleșug, uneltire.
esnaf : v. isnaf.
esterisi : a pierde, a păgubi, a despuia.
esterisit : păgubit, despuiat.
etpai : v. ecpaia.
evghenie : nobleță.
evghenit (evhenist) : nobil.
evghenisit : v. evghenit.
examinie : interval de șase luni; semestru.
exofili : v. exoflisi.
exofisis : achitare.
exoflisi : a plăti, a achita.

F

facău : moară mică.
fulangă : instrument de bătut la tălpi, bătaie la tălpi.
fundasie : v. fandaxie.
fandaxie : fantezie.
ferman : v. firman.
fetva : decizie, sentință a muftiului, indispensabilă pentru orice dispoziții de ordin religios și juridic.
filodorisi : a mitui, a corupe.
filotimie : generozitate.
filotimisi : a se ambiționa.
firman : ordin al sultanului; decret al Porții în numele sultanului.
fișic : sul; cartușe.
formalita : formalitate.
fustaș : lăncier din garda domnească.

G

gavaibașa : v. cavasbașa.
gearaf : chirurg.
gebhana (geplana, gefanea) : muniție; car (cheron) de muniție.
gelep : negustor de oi.
geremea (girimea) : amendă.
geremetisi : a amenda.
gerghir : cămară, beci.
ghelir : venit, câștig; intrări.
Ghiurghiu : Giurgiu.
gingășitură : gingășie.
globă : amendă.
globi : a amenda.
gospod : domnesc.
gospodar : domn.
gospodstvo mi : domnia mea.
goștină : dare pe oi.
grămătic : secretar.
gros : închisoare, temniță.
grosărit : taxă pentru închisoare.

H

hac : simbrerie, plată, datorie, răfuială.
hain : trădător.
haini : a trăda.
hainlic : trădare.
halibașa (alaibașa?) : comandantul unui alai(?)
halea : în funcție.
halt : tulburare, ceartă, amestecătură.
harabasă : căruță, car.
haraci : tribut, bir, plătit Porții.
haraciladisi : a judeca prin licitație.
harambașa : căpitan de tîlhari.
hargiu (-uri) : soldați auxiliari.
haslıu : locuitor dintr-un has (district) turcesc.
hat : autograf din partea sultanului.
hatihumaium : act emis direct de sultan.
hatiserif : ordin (autograf) al sultanului.
havadiș (-uri) : știre, noutate.
havaet : v. avaet.
havalea : sarcină impusă, corvoadă.
hazna : vistierie, tezaur.
hazne-chiatip : logofăt de vistierie.
hedie : dare anuală în bani sau în obiecte, oferită ca „dar“ sultanului.
haghie : v. hedie.
helhval : situație, stare.
heghira : era musulmană.
Hermanștat (Hermannstadt) : Sibiu.

hospodar : v. gospodar.
hrentui : a zdruncina, a zgudui.
hrisov : act domnesc.
hrisovoliu : cu hrisov; privilegiat.
huzmet : venitul principal al domniei, provenit din dijmărit, oierit, vinărici, ocne, vămi etc.

I

i : și
iabangiu : străin, venetic.
iamac : soldat auxiliar.
iamaladisi : a prăda, a jefui.
iamaladisit : prădat, jefuit.
iangîn : foc, incendiu.
iasacciu : soldat turc pentru paza consulatelor.
Ibrăila : Brăila.
iconomicos : cu economie; aranjat.
ideat : învățat, experimentat, cunoscător.
ifos : mod, chip, fel.
imdat : ajutor (pentru armata turcă).
inaet : protecție; sprijin; favoare.
inam : adevărîță pentru transportul gratuit cu poșta; cheltuieli pricinuite țării și trecute în buget ca sume speciale.
iost : rămășiță, rest; încă.
ipac : de asemenea.
ipingea : pătură de șea; manta cu glugă pentru ploaie.
ipochimen (-ă) : persoană.
ipolipsis : vază, considerație.
ipoliptarisit : respectat.
iproci : și așa mai departe.
irat (-uri) : venit.
isnaf : breaslă, corporație.
ispașă : despăgubire, daune-interese; evaluare, prețuire.
isprăvnicel : slugă boierească, vătaf de argați.
isterisi : v. esterisi.
isterisit : v. esterisit.
istov (de..) : definitiv, cu totul, cu desăvîrșire; istovul banilor — încheierea socotelilor.
ișlic : căciulă boierească.
ișlicar : lucrător și vânzător de ișlice.
iurudisi : a da năvală.
izbrăni : a opri, a feri, a scuti; a judeca o pricină.
izbrănire : sentință, hotărîre.
iznaf : v. isnaf.
iznasi-zaherea : provizii de diferite feluri.
însulpit : nemișcat.
înteslimarisire : predare.

J

jacaș : jefuitor.

K

kismet : soartă, destin.
kirimi : generos.

L

lățcaie : jumătate de para.
lăzăret : carantină, spital.
leat : an.
levrafet : carte; incuviințare (?)
libov : iubire, dragoste.
lipcan : curier, ștafetă.
liš t : foaie.
liude (liuzi) : unitate fiscală, unitate de impozit, cuprinzînd mai multe familii de birnici; contribuabil; om.
lude : v. liude.

M

madea : pricină; chestiune.
magaie : movilă, cantitate mare.
magzar (mahzar) : plîngere, jalbă, petiție.
mahmudea (mehmudea) : monedă turcească de aur (25 lei cursul din 1821).
mahtup : v. mehtup.
maimarbașa : arhitectul curții domnești; statoroste de dulgheri și podari.
manaf : soldat turc din Anatolia.
munda : amendă; taxă.
mansup : dregătorie boierească, funcție înaltă.
marafet : intermediu, mijlocire.
marifet : v. marafet.
masala : lumînare groasă și lungă din sfiori unse cu rășină; torță.
masalagiu : lucrător și purtător de masala.
matcă : registru.
matrapazlic : trafic; purtare necinstită.
mazdrac : lance.
mazil : destituit, scos din funcție; urmaș de boier mazil; categorie socială privilegiată supusă la dare.
mărchitan : negustor de mărunțișuri.
meemur : comisar, funcționar turc.
mehemur : v. meemur.
mehmendar : comisar oficial; însoțitor.
mehtup : scrisoare oficială.
meimendar : v. mehmendar.
memlechet : țară.
memuriet : însărcinare, misiune oficială.
menzil : poștă.
menzilhanea : stație poștală; poștă.

meremet : reparație.
meremetisi : a repara.
merğä : măsură de cereale.
metahirisi : a întrebuința, a folosi.
metoh (metoace, metoașe) : biserică, mănăstire, schit închinat (care se află în proprietatea) altei mănăstiri, episcopii etc.; clădire pentru găzduirea călugărilor când veneau la oraș.
mezilhana : v. menzilhana.
mihmandar : v. mehmandar.
mirie : tezaurul public (la turci).
mirimiran : pașă cu două tuiuri; guvernator al unui district turcesc.
mitare : încercare de a corupe.
mitărnicie : coruptibilitate.
mizil : v. menzil.
mofluzlic : faliment.
molitva voastră : sfinția voastră.
mortasipie : zeciuală la cîntărirea mărfurilor; taxă la vînzarea vitelor.
mucaet : dare către Poartă din produsele agricole.
mucarer (mucarel) : firman de întărire a domnului în scaun; birul ce se plătea cu această ocazie sultanului.
muhafiz : comandant de cetate turcească.
muharem (meharem) : numele prinței luni a anului mahomedan.
muhasirea : asediu, împresurare, încercuire, blocare.
muhasir : v. muhasirea.
muhurdar : păstrătorul peceteii sultanului sau a domnului.
mumbaia : cumpărare de grîne și oi pentru Constantinopol.
mumbașir : agent de poliție; aprod al divanului; executor, împlinitor.
mumbașirlic : serviciul mumbașirului; împlinire, execuție; taxă (amendă) pentru deplasarea mumbașirului.
musadea : v. musaadea.
musaadea : autorizație, permisie.

N

naht : în numărătoare; peșin.
namestie : clădire, dependințe, acaret.
napristan : mereu.
năstav : îndemn, imbold, impuls.

năstavnîc : conducător.
nazar : favoare, milă, grație.
nazîr : comandant de cetate turcească; inspector; supraveghetor.
nefer : soldat simplu (în corpul ienicerilor); soldat pămîntean (din corpul arnăuților).
neoterismos : inovație, reformă înaintată.
nerușăit : stabil, solid; nestrămutat.
nevășuire : neclintire.
nestavnîc : v. năstavnîc.
neură (nevi) : nerv(i).
nezam : v. nizam.
nizam : poruncă, ordin.
novita (-le) : noutate.

O

obrazovanie : organizare, formare; instrucție.
ocazion : ocazie, prilej.
odobașă (odulașă) : căpitan (de ieniceri sau de arnăuți).
ofis : decret domnesc.
ogeac : corp de seimeni sau de arnăuți.
ogeacîu : soldat care face parte dintr-un ogeac.
oglaşuit : învățat.
ohavnîc : inviolabil, imun; durabil.
olac : curier, trimis călare; poștă rapidă; cai de... — cai de poștă; de olac — iute, întins.
ordie : oaste, armată; tabără.
oridisi : a tăbări.
orîndator : arendaș.
osîrgui : a-și da silința.
ostavcă : lăsare la vatră; eliberare; trecere în retragere.
ostroveni : locuitori din Ada-Kale și în general din insulele Dunării.
ot : de la, din.
otam : v. ot tam.
otnoșanie : comunicare, comunicat.
ot tam : de acolo.

P

paelîc : v. paielîc.
pagri : inimă, suflet.
paia : fără funcție.
paielîc : boierie.
panțir : ostaș călare.
paradosi : a informa, a pune în curent; a învăța; a se pune la dispoziția cuiva, a se preda.

parapon : necaz, supărare, neplăcere.
paraponisi : a se mihni, a se supăra.
paravalisi : a colaționa, a confrunta.
paravlipsi : v. paravalisi.
paresimi : postul mare.
paretisis : demisie.
parigorie : mîngiere.
parigorisi : a mîngia.
parucic : v. porucic.
paroș : pașaport.
patriđa : patrie.
peceluire : act (cu pecete).
peceluit (-uri) : act (cu pecete).
peci : bilet, adeverință.
perierghie : curiozitate, dorință de a ști, de a cunoaște multe.
parilipsis : rezumat, sumar, extras.
periorisire : îngrădire.
peripisi : a îngriji, a înfăptui.
peristas : v. peristasis.
peristasis : împrejurare, situație.
periusie : avere, moștenire.
pezodrom : ștafetă.
pirg : turn.
pirgopie : zidire de turn; plan; afacere.
pisah : am scris.
pitac : ordin, scrisoare; diplomă (de boierie).
pîrcălab : primar în satele Țării Românești.
plai : diviziune administrativă la munte, identică cu plasa (la șes).
plăieș : ostaș pentru paza plaiului; grănicer.
plasă : diviziune administrativă la șes.
pliroforie : lămurire, informație.
plirexusiutita : împuternicire.
po : cite.
pod : stradă (pavată cu lemn).
podărit : taxă pentru pod.
podorojnă : foaie de drum.
podvoadă : transport cu cară.
poftori : a repeta.
pohvala : laudă, mărire, glorie; pompă, lux.
pol : jumătate.
polc : regiment.
politicesc : civil.
politie : oraș.
pomăzuit : uns.
pont : punct, articol, dispoziție.
popor : sat.
porucic : locotenent.
posleduire : confruntare, colaționare.

potecaș : soldat de pază a potecilor.
poteraș : arnăut care face parte din poteră.
poteră : ceată de arnăuți pentru urmărirea hoților.
pozvoli : a permite.
pravăț : îndreptar, îndrumare.
pravilă : lege, normă.
pravilnic : legal, leguit.
praxis : practică, experiență, rutină.
prestavlisit : mort.
presustvie : localul judecătoriei.
pretorion : pretură.
prez : peste.
pridlojănie : propunere, ofertă.
prilestire : ademenire, seducere.
prilestit : ademenit.
pripon : funie, odgon.
pristav : supraveghetor.
procatoh : predecesor.
procetire : citire din nou.
procetit : a citit din nou.
procit : a citit din nou.
procitoh : am citit din nou.
proeresis : bunăvoință.
profaxis : pretext.
profđaxi : v. proftaxi.
proftaxi : a ajunge, a reuși, a orîndui.
prohorisi : a înainta, a face progres.
prohorisire : înaintare, progres.
proerisis : v. proeresis.
proin : fost; altă dată, odinioară.
proistos : cel mai bătrîn în rang.
pronomie (pronomion) : privilegiu.
proteznie : interval de timp; termen.
protimisi : a da întîietate.
protimisis : preferință, precădere.
provalisi : a propune, a susține.
provizione (plural : provizioane) : v. provizie.
provlimă : propunere.
provirasi : a înainta.
proserisii : a oferi, a stărui.
publicarisi : a publica.
publicui : a publica.
punt : v. pont.
pușcărie : artilerie; închisoare.

R

răbelaș (rebeliaș) : participant la răscoală.
raelic (raialic) : supunere.
raghitin : liniște; supunere.

raia: supus creștin Porții; țară sau ținut tributar Porții.
raielicesc: ce ține de raia; vasal.
răsură: rest, rămășiță; dare suplimentară pentru plata slujbașilor.
razalic: a face..., a consimți, a satisface.
răzmiriță: răscoală, război.
răzni: a despărți, a împrăști, a risipi.
reche: am zis.
recheabeliu: cel ce strânge darea numită richiabighen.
rechiabighen (recheabighen): dare anuală trimisă sultanului pentru cheltuielile tronului.
regea (regealic): rugăminte, cerere plăcută.
regeal: unul dintre cei trei miniștri mai importanți ai Porții.
regepesc: al lui Regep.
reis-efendi: ministru de externe al Turciei.
rezalet: dispreț, rușine, înjosire.
rezalic: v. rezalet.
rizapazar: preț curent de piață.
rotă: companie.
rufet: breaslă.
rupi: subdiviziune a cotului.
rupt (în...; cu...): impus fiscal prin învoială.
ruptaș: categorie fiscală, impusă prin învoială.
ruptăsie: impunere fiscală prin învoială.
ruptele vistieriei: categorie fiscală, impusă prin învoială.
ruschii: rus.
rușfet: plocon; dar de mituire.
rusumaturi: impozite indirecte (goștină, vădrărit, oierit), constituind venitul domniei.

S

sadecat: devotament, fidelitate, loialitate.
sadecatlic: v. sadecat.
sadea: curat.
săhăidac: tolbă cu sulițe.
saigibașa: mai marele peste saigii.
saigiu (saegiu): cel ce numără oile pentru dare.
sam: însuși, singur.
samă: cont, socoteală; buget.
sameș: slujbaș echivalent cu administratorul financiar de județ; casier.
saraf: v. zaraf.
sarascher: v. seraschier.

satara: impozit ilegal; execuție judiciară, confiscare.
saxana: sarcină, povară.
sărăfie: v. zărăfie.
scatulcă: ladă, dulap, scrin.
scaun de carne: scaun de măcelar, măcelărie.
scăunaș: negustor de vite de tăiat.
schelă: port.
seimen: ostaș din garda domnului și de la închisori.
semt (semp): sector, cartier.
seraschier: comandant de căpetenie al unei armate sau provincii turcești; generalisim.
serdar: căpitanul poștelor și îngrijitorul conacelor.
serhat: cetate turcească de la margine.
serhatliu: din serhat.
sfeterisi: a-și însuși ceva pe nedrept; a sustrage, a defrauda.
siclet: neliniște.
siguripsi: a asigura.
sigurita: siguranță.
silihtar: v. silihtar.
silihtar: înalt demnitar turc, purtătorul săbiei sultanului, a marelui vizir.
Silistra-valesi: guvernator general al Silistrei.
simandicos: de vază, însemnat.
simbatriot (simpatriot): compatriot.
sin: fiu, fiică.
sinet: act, dovadă, adevăriniță, chitanță.
sinfonisi: a pune de acord.
sinfonisit: de comun acord.
sipet: cufăr, ladă.
sistinea: sistem.
sistisi: a recomanda.
sivilizație: civilizație.
sîn: v. sin.
sîngerit: vamă (taxă) pe vite în obor.
sluger: boierul însărcinat odinioară cu aprovizionarea curții și armatei cu carne; la încep. sec. XIX, boier mic, fără funcție.
slujitor: soldat, ostaș.
soglăsuui: a hotărî ceva în unanimitate; a confrunta, a corobora.
soglăsuire: confruntare, coroborare.
soglăsuuit: confruntat, coroborat.
soțita: societate, grupă.
sovietnic: consilier.
spahiu: călăreț turc; moșier.
staaț obligațione: obligațiuni de stat.

staroste : mai marele breslei.
starostie (de ținut) : isprăvnicat, prefectură.
steanapi, stenopi : trecătoare, cărare.
stenahorie : neliniște, îngrijorare.
stepescă : treaptă.
strainic : drumeț, călător.
sud : județ, ținut.
sudit : supus străin, sub protecția consulatului țării sale.
suhat : loc de pășune pentru îngrășatul vitelor.
sulger : v. sluger.
surecciu : negustor de vite.
surghiun : exil.
surgun (surgunlic) : v. surghiun.
sursat : cumpărare obligatorie de produse pentru Poartă.
surugiu : vizitiu.

Ș

șart : condiție, articol dintr-un tratat; tocmeală; ordine, rînduială.

T

tacim : harnașament; suită.
taclitul : parodie, imitație.
tacmin : v. tahmin.
tacrir : interogatoriu; raport; notă diplomatică.
tahmin : apreciere, evaluare.
taht : tron, scaun; reședință, capitală.
tain (tainat) : porție; provizie pentru trupe.
taingiu : cel ce îngrijește de tainuri; furier.
tam : acolo.
taraf : partid, grupare.
tarapana : monetăria statului.
tarsana : arsenal de marină.
taval : rostogolire.
taxil (a face...) : a percepe.
taxildar : perceptor.
techer-mecher : cu zor, cu nepusă masă; foarte iute.
teclif : chip, mod; propunere.
tefterdar : controlor financiar; perceptor.
tekpiri : « Alah e mare ».
telal : crainic; strigător la licitații.
teorisi : a avea în vedere; a delibera, a su-pune deliberării.
tertîp : procedeu, proiect; uneltire, strata-gemă.
terzibașa : starostele breslei croitorilor.

teșcherea : adeverință; foaie de drum, pașaport.
teslim (a face...; a lua...) : a preda, a pune la dispoziție; a transmite.
teslimarisi : a preda, a transmite.
teslimat : predare.
teslimatisi : v. teslimarisi.
testea : duzină, număr de doișprezece.
tetraminie : interval de patru luni.
ticălos : sărman, nenorocit.
tij : asemenea.
tolco : atît.
topciu : tunar, artilerist.
toptangiu : angrosist.
treapăd : taxă (amendă) pentru deplasarea agentului executor.
trei : al treilea.
triminie : interval de trei luni; trimestru.
troșos : chip, fel, mod.
tufeccibașa : comandantul gărzii domnești.
tufecciu : lefegiu în garda domnească; armurier.
tulumbă : pompă de incendiu.
tulumbagibașa : comandantul pompierilor.
tura : monograma sultanului; iscălitura lui.

U

ugerit : taxă de plată pentru caii de poștă.
urdie : v. ordie.

V

vadea : termen.
vădrărit : dare pe vin.
Valahia Mare : Muntenia.
Valahia Mică : Oltenia.
valesi (la sfîrșitul unei compoziții) : guvernator general.
valiu : guvernator general al unei provincii turcești.
văpșea : mahala, cartier.
vătăși : a îndeplini funcția de vătaf.
vazghitisi : a se plictisi, a-și pierde răbdarea, a renunța.
vechil : locșitor, împuternicit; reprezentant, delegat.
vechilime : delegație, împuternicire.
vel : mare.
velsat : an.
velit : mare.
verhovnic : căpetenie, șef.

viener-verg : curs vienez.
vîlf : vilvă.
vinăricer : perceptorul dijmei din vin.
vinăriciu : dijmă din vin.
viiblioteca : bibliotecă.
vizirchislasi : cișla vizirului, taxă pentru conacul vizirului.
vlahscoe : romînesc — romînească.
vnuc : nepot.
volnic : liber, scutit de...
vornicel : primarul satului (în Moldova).
vtori : al doilea.

Z

za : de.
zabit : căpetenie militară; funcționar; administrator; turcul de pe lîngă ispravnicul de județ.
zabitlic : administrație.
zăbrănire : interzicere.
zaherea : provizii; grîne; articole alimentare.
zalkana : abator.
zăloagă : gaj, amanet.

zapcilic : funcție de zapciu; execuție polițienească.
zapciu : cîrmuitorul unei plăși, al unui plai; agent executiv.
zapis : act, document, hîrtie, adeverință, chitanță, înscris.
zapt : stăpînire; a face... a pune stăpînire, a pune mîna pe ceva.
zaraf : casier (al vistieriei).
zărăfie : casierie.
zătici : a împiedica, a stînji, a pune piedici.
zătăcnire : piedică, stîjnenire.
zaveră : răscoală (1821).
zavergiu : răsculat (rebelist).
zemble : v. zemle.
zemle : țară.
zet : ginere.
zmăcinare : spargere, sfărîmare, zdrobire, sfîșiere.
zorba : v. zurba.
zorbagiu : răzvrătitor, rebelist.
zulum : silnicie, asuprire.
zurba (zurbalic) : răscoală; bătaie, ceartă.

I N D I C E

de persoane, locuri și materii din vol. I, II și III¹.

A

- Ababii Gheorghi**, III, 74.
Abagiu Stanciu (Stan), neguțator, I, 60, 61.
Abdi Osman, III, 112.
Abdula, aga, III, 391.
Abdulaman, pașa de la Ada Kalé, III, 192.
Abti, aga, II, 377.
abuzuri, ale boierilor, I, 353; săvârșite în ținutul Putnei, II, 124, 125; II, 45.
Acatrinii Vasili, III, 74.
act, de adeziune a boierilor față de mișcarea lui T. Vladimirescu, III, 382, 392; de înfrățire a boierilor de clasa a doua, III, 72.
acte, distruse, III, 74; prezentate de I. Nenadovici, III, 399—400.
ADA KALÉ (Ada, Ostrov), I, 51, 89, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 144, 190; II, 68, 103; III, 190, 192, 197.
adali, se răzvrătesc, I, 89, 91, 104; iau robi, I, 89.
adaturi de moșii, împlinire de, I, 184; locuitori nesupuși la, II, 249—252, 302, 303, 350—351, 373—374.
adeverințe de iertare, date pandurilor, II, 310.
ADJUD (Agiud), II, 96, 125.
ADRIANOPOL, II, 252.
Adunarea norodului, I, 208, 229, 231, 339, 341; II, 21, 77, 78, 118, 148, 165; deputat în, II, 83; panduri în, II, 167; merge spre București, I, 231, 372; are familii în slujbă, I, 362; sosită la marginea Bucureștilor, I, 392.
Afis, II, 277.
Aftanasă, hiliarh, II, 113.
AFUMAȚI, moșie, III, 23, 24.
AGAPIA, jefuirea mănăstirii, II, 381.
agentul austriac, I, 366—367.
agenția chesaro-crăiască, I, 291.
 Agești v. HAGIEȘTI.
Aghioritu, v. Protosie, protosinghel.
Agiescu Dinu, stolnic, ispravnic de Dimbovița, III, 269.
Ahmet, chehaia, comandant de trupe turcești, II, 276; III, 33.
Aioanii Grigori, III, 74.
ajutorință, cite un galben, I, 120.
AKKERMAN, III, 358.
Albanezi, alcătuiesc forța armată a țării, I, 431; alăturați grecilor răsculați, I, 359; II, 228; aliați cu țărani răsculați, II, 191; trec în Transilvania, II, 276; la București, III, 382; să fie scoși din țară, III, 186.
Albă v. **Albu**.
Albăstroiu Nicolae, omul lui T. Vladimirescu, III, 161.
ALBENI, (jud. Gorj), III, 341.
Alboteanu Mihai, pitar, de la departamentul criminalicesc, III, 284, 286.
Albu (Albă), III, 269.
Albu Florea, clăcaș, III, 77.
Albu Gaspăr, III, 247.
Albul Ion, închis la oca Telega, II, 355
ALBULEȘTI (jud. Mehedinți), III, 70.
Aldea, circiumar, III, 259.
Aleco, polcovnic, II, 110.
Aleco Hekim-Oglou, executat de turci, I, 383.
Alecu, clucer, I, 232, 306.
Alecu, cojocar, III, 332.
Alecu, portar, II, 307.
Alecu, serdar, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.

¹ Au fost culese cu **aldine** numele de persoane, cu **MAJUSCULE** cele de locuri, iar materiile cu litere *cursive*.

- Alecu**, sluger, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Alecu**, vistier, epistat la moșia Fulga, III, 348.
- Alexandru**, paraclisier, III, 158.
- Alexandru**, sluger, III, 256.
- Alexandru**, sluger, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Alexandru**, vel vornic, III, 310, 353.
- Alexandru I**, țarul Rusiei, I, 187, 304, 421, 434; II, 29, 54, 160, 330, 331, 400; III, 257, 362; dezavuează acțiunea lui Ipsilanti, I, 376; plîngerea boierilor refugiați peste Prut trimisă lui, I, 378; jalba boierilor refugiați la Brașov trimisă lui, I, 379; rugat să mijlocească la Poartă pentru obținerea vechilor privilegii ale Ț. Rom., II, 159.
- Alexe**, III, 143.
- Alexe**, bărbier, II, 306.
- Ali**, aga, II, 138; III, 270.
- Ali**, aga, III, 22, 23; zăbit al paznicilor celor cinci județe, III, 285.
- Ali**, pașa, din Ianina, I, 338, 359, 360, 382; II, 69, 134, 135.
- Almajanu Const.**, II, 380.
- Almajanu Dincă**, paharnic, II, 169.
- ALMAJU** (jud. Mehedinți), III, 244.
- ALMĂJAL** (jud. Mehedinți), III, 258.
- Aman Dimitrie**, serdar, II, 340.
- AMARADIA**, căpitanie, III, 271.
- AMARADIA**, riu, I, 284; III, 17.
- AMARADIA DE JOS** (Hamaradia de Jos), plasă în jud. Gorj, I, 244; II, 302.
- AMARADIA DE SŪS** (Hamaradia de Sus), plasă în jud. Gorj, I, 244.
- AMĂRĂȘTI** (jud. Dolj), I, 171; II, 298, 300; III, 70; tabăra pandurilor lui T. Vladimirescu în, II, 293; arendaș bătut și jefuit de locuitorii din, III, 418, 420.
- Amărăzi v. AMARADIA**, căpitania.
- Ambatzis Milias**, II, 341.
- Ambatzis Vulcu**, II, 341.
- Amiras Dimitrie**, paharnic, II, 340.
- Amzu Dumitrașcu**, III, 246.
- Ana**, are în arendă împreună cu T. Vladimirescu moșia Cătunul, I, 71, 105.
- Anastase**, II, 40.
- Anastasia**, I, 188.
- Anastasiu** (Atanasi), arendaș, I, 71, 205; II, 28; datoră bani lui T. Vladimirescu, I, 70; omul lui T. Vladimirescu, I, 417, 418.
- Anastasiu**, hiliarh, II, 51, 111, 355.
- Anastasiu Constantin**, III, 367, 368.
- ANATOLIA** (Anadol), II, 177, 178, 268, 277.
- Anăstas**, egumenul m-rii Cornetul, III, 327.
- Ancuța**, II, 47.
- Andrei**, II, 47.
- Andrei**, armășalu, III, 16, 17.
- Andrei**, din Valeni, III, 267.
- Andrei**, fiul lui Mîtru, III, 247.
- Andrei**, martor pentru iscălitura lui T. Vladimirescu, I, 182, 195.
- Andrei Pătru**, III, 422.
- Andreiu**, logofăt, omul lui Udritzky, III, 316.
- Andricu**, căpitan, II, 40, 111.
- Andronescu Alexandru**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Andronescu Constantin**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Andronescu Grigore**, logofăt, II, 39, 307; III, 268.
- Andronic**, căpitan, II, 331.
- Andronic Iacob**, secretar, III, 370.
- Androniu Hagi Dimitrie**, epistatul moșiei Drăgănești, III, 281.
- Androșăștii**, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347.
- angarii** (angarale), I, 92, 171; apărare de, I, 37, 106, 267; puse asupra locuitorilor din Gîrla, I, 148.
- Anghel**, II, 307.
- Anghel**, din Dozăști, II, 37.
- Anghel**, fiul lui Bașa, III, 246.
- Anghel**, slujitor al căpitaniei lui Ion Magheru, III, 42.
- Anghelachi**, I, 284.
- Anghelovici A.**, II, 42.
- ANGLIA**, III, 108, 172.
- Anica**, fiica lui Neculache, II, 306.
- ANINOASA** (jud. Gorj), III, 157, 301.
- Anitășcu Raimaga-Mihai**, III, 192.
- Antim**, arhimandrit la m-re Jitianul, III, 137.
- ANTIM**, mănăstire în București, III, 191.
- Antîța**, II, 237.
- Antofie**, țigan rob, III, 140.
- Antohie**, țigan rob, III, 144.
- Antonie Ion**, III, 246.
- APELE VII** (jud. Romanai), păduri tăiate de sătenii din, III, 249.
- apostasie**, II, 44, 45; III, 25, 253.
- apostați**, III, 141, 257, 304—306, 424—425.
- Apostol**, fratele lui delibașa Mihali, II, 39.
- Apostol**, omul lui Trandafir Bira, III, 60.
- Apostol Vladu**, III, 246.
- ARAD**, II, 276.
- Arap Mehmet**, pașa, muhafiz al Galaților, II, 269.
- ARCANI** (jud. Gorj), I, 38.
- Ardeal v. TRANSILVANIA**.
- arendași**, participanți la răscoală, III, 266—267, 305—306, 337.
- Arezniceasca Jana**, III, 297.
- Argeș v. CURTEA DE ARGEȘ**.
- ARGEȘ**, judecătoria județului, III, 424, 425.
- ARGEȘ**, județ, I, 73, 95, 132, 206, 227, 338; II, 47, 220; III, 36, 259, 352, 394.
- ARGEȘ**, mănăstire, I, 233, 395.
- ARGEȘ**, riu, I, 130.
- Argetoianu Mihalache**, de la Departamentul criminalicesc, III, 286.
- Arghira**, II, 307.
- Arghiropol Alecu**, biv vel postelnic, II, 340; III, 134.
- Arghiropol Emanuil** (Manolache), biv vel logofăt, I, 186, 432, 433.

- Arghiropol Iordache**, caimacam al Craiovei, I, 72.
- Arghiropulos**, agentul Rusiei la Galați, I, 329.
- argint**, se cere scutirea de dări pentru, III, 238.
- Argintoianu Grigorie**, medelnicer, făcut ispravnic la Prahova, II, 327.
- ARHIPELAG**, insulele din Marea Egee, I, 359; III, 135—136.
- Arif**, aga, rinduit beșleaga la ținutul Botoșani, III, 111.
- Arion Gh.**, III, 355.
- Arion Ioan**, stolnic, III, 202, 256.
- Arion Petrache**, biv vel stolnic, locuitorii din Produlești i-au luat porumb, II, 370; semnează un certificat pentru buna purtare a trupelor turcești, III, 107; semnează anaforale către Poartă, III, 202, 256; sameș al vistieriei III, 316.
- Armași Dinu**, III, 337.
- armata greacă**, I, 401; organizare, I, 356; își sfințește steagul, I, 333, 355; efective, II, 42, 275.
- armata principatului**, compunere, I, 431.
- armata rusă**, înaintează spre Prut, I, 312; coboară la graniță, I, 323; comandată de Wittgenstein, I, 422.
- armata turcă**, în curs de strângere, II, 134—135; intrată în Țara Românească, II, 228; intrată în Moldova, II, 256; aflată în Principate, III, 137; condusă de Cara Feiz, II, 275.
- arme**, ascunse, II, 359; III, 177, 283—286; jefuite, III, 70; luate de apostăți, III, 157; la panduri, III, 135; ridicate de turci, III, 260—267; depuse la isprăvnicii, III, 189; cercetare pentru, III, 259; zapise date de locuitori și de panduri pentru, III, 190, 192, 193, 196—198, 245—247; strînse de la locuitori, III, 247; drept de a purta, III, 192—193.
- Armenopol**, legiuirea lui, III, 366, 367, 369.
- ARNAUȚCHIOI**, localitate în apropiere de Constantinopol, II, 94.
- arnăuți**, I, 260, 273, 279, 322, 331, 341, 353, 355, 406, 427; II, 40, 42, 91, 132, 139, 169, 274, 276, 293, 297; III, 74, 311, 342—343, 394, 406, 423, ai agiei, II, 26; ai spătăriei, II, 26; ai lui Diamandi, I, 226, 284; ai lui Ghencea, I, 224; ai căminarului Sava, I, 393; II, 51, 274, 275, 306, 308, 359; ai lui Ivancea, III, 258; ai lui An. Mihaloglu, II, 39; III, 66—67; în București, I, 271, 366, 375, 392; la Craiova, I, 235, 300; la Galați, I, 354; cu T. Vladimirescu, I, 215, 330, 331, 343, 353; II, 143, 294, 303; III, 37, 57; împotriva răsculaților, I, 231, 235, 243, 261, 268, 270, 303, 365;ucid pe turci, I, 333; jefuiesc, I, 231, 333, 355, 409, 441; II, 42, 49, 51, 80, 157—158, 159, 194, 257, 295, 296, 355; III, 109, 135, 158, 259—260, 301, 351; fugiți în Transilvania, III, 35; implicați în complot, III, 292, 293; să fie izgoniți, I, 442; II, 195; III, 294.
- ARNOTA**, jefuirea moșiilor mănăstirii, III 352.
- ARON VODĂ**, mănăstire în Moldova, III, 208.
- Arpezeanu Dinu**, III, 246.
- Arsache Apostol**, doctor, III, 391, 396, 403; pleacă la Craiova cu C. Samurcaș, I, 261; legăturile lui cu Samurcaș, I, 320; cere extrădarea lui T. Brătianu, III, 356; secretar intim al domnului Gr. D. Ghica, III, 355; despre acțiunea lui Nenadovici, III, 404.
- Arșan Matei**, căpitan de panduri, I, 37.
- ARȘANI**, I, 37.
- Aruției Pătru**, III, 246.
- arvați**, săvârșesc jafuri, III, 142.
- arz**, al lui T. Vladimirescu, I, 208—210; al boierilor T. Rom., I, 214, 409; II, 58, 92, 154, 367; al boierilor moldoveni, II, 252, 382, 401, 407.
- arzmagzar**, I, 211; al boierilor aflați la Brașov, II, 216, 219.
- Asan**, aga, II, 234.
- ascherlii**, veniți cu I. Samurcaș, I, 219; jefuiesc, II, 231; aflați la Moțaței, III, 302, 303, 319.
- așezământul lui Caragea**, I, 278, 280.
- ASIA**, II, 252, 292.
- Aslan Costandin**, vel vornic de aprozi, III, 309.
- Aslanoglu Alecu (Aslanolu)**, căminar, fost capucehaia caimacamilor domnului în timpul răscoalei din 1821. A intrat cu oștile turcești în București îndeplinind funcția de dragoman. Pină la înapoierea marilor boieri de la Brașov a condus treburi- rile țării. II, 59; arendaș al vămilor pe sept.-dec. 1821, II, 327; III, 315.
- Aslanos Al.**, judecător, III, 444.
- Astrianos**, fratele lui Hagi Ianuș, I, 47, 68.
- Atanasi v. Anastasi**.
- Atanasie**, fratele căpitanului Dimitrie de la Craiova, I, 173.
- Athanasie**, circ-serdar, căpitan de arnăuți, II, 26.
- Athanasie**, căpitan eterist, a luptat la Galați și Sculeni, II, 265, 266.
- Athionitul v. Grigore**, protosinghel.
- aur**, se cere scutire de dări pentru, III, 238.
- AUSTRIA (Autriche, Statele Austriace)**, I, 85, 281, 311, 360, 366, 402, 431; II, 32, 85, 133, 138, 177, 178, 205, 245, 271, 284, 285, 319, 320, 324, 326; III, 53, 109, 163, 172, 287, 294, 339, 355, 356, 376.
- averi boieresti**, jefuite, II, 156.
- Avram**, diacon, III, 246.
- Avram Ilie**, III, 75.
- Avram Ion**, III, 246.
- Axinti Dumitru**, III, 74.

B

- Babaca**, hatman, eterist, II, 268.
BABAD, II, 278.
Babaița v. BOBAIȚA
BABICEȘTI, I, 180.
Baboiu Neculac, căpitan de panduri, I, 38.
BACĂU, isprăvnicia ținutului, III, 96.
BACĂU, oraș, II, 174, 215.
BACĂU, ținut, I, 334; II, 44, 96, 117, 118, 175.
Baciu, II, 353.
Baciu Enic, III, 368.
BACIUL, III, 282.
bacșisuri, III, 273.
Badea, preot, III, 246.
Badea, zapciu, III, 41, 42.
Badea al Pirvei, II, 37.
Bagration Petre Ivanovici, general rus, I, 44.
BAHLUI, șes, III, 208.
BAHNA (jud. Mehedinți), III, 193, 423.
BAIA, plasă în jud. Mehedinți, I, 190; III, 287, 288, 289, 442.
BAIA, moșie în jud. Mehedinți, III, 25.
BAIA DE ARAMĂ (jud. Mehedinți), I, 245; III, 187—188.
BAIA DE FIER (jud. Dolj), III, 24, 325, *bairac*, ridicat de arendași alături de răscoală, III, 267.
BALA DE JOS (jud. Mehedinți), I, 38; III, 193, 259.
Balaban Oglu, pașa, comandant al oștilor turcești trimise contra eteriștilor de la Botoșani, II, 276, 277.
BALCANI, munți, II, 134.
Baldovin Gheorghe, hiv vel sluger, sameș de Mușcel, III, 333, 334.
BALDOVINEȘTI (jud. Romanai), II, 206.
BALOTEȘTI (jud. Mehedinți), III, 197.
Balș Alexandru, vistier, III, 23, 152, 154; la Cernăuți, III, 22; semnează o jalbă către țar, III, 156; semnează anafora către domn, III, 340.
Balș Constantin, logofăt, iscălește porunci în calitate de membru al divanului, I, 429; II, 21, 29, 62, 75, 92, 99; semnează memoriile către țar, II, 31; III, 156; semnează jalbă către împăratul Austriei, II, 33; refugiat în Basarabia, III, 52; semnează anafora către domn, 340.
Balș Constantin, hatman, semnează jalbă către țar, III, 156.
Balș Iordache, hatman, II, 115; stăpinul moșiei Hrișcani, II, 205; semnează jalbă către țar, II, 33; partizan al vistierului Roznovanu, III, 90.
Balș Teodor (Toderășcu), vornic, îndeamnă pe locuitorii țin. Tecuci la supunere, I, 429; prins de eteriști la Huși, II, 250; pleacă la Constantinopol în delegație cu arzmagzar, II, 252; înfățișează arzuhaluri din partea moldovenilor lui Salih pașa, II, 350, 351, 382, 401; III, 20; scrie despre situația din Moldova, II, 363; scrie despre înființarea unei societăți de cărvarari, III, 79; împotriva vistierului Roznovanu, III, 90, 91; numit caimacam al domnului Moldovei, III, 112; semnează carte trimisă la ținuturi, III, 113; face apel către hoieri pentru un împrumut, III, 140, 145.
Balșuca, spătar, III, 21.
BALTA (jud. Mehedinți), I, 99; III, 192, 430, 445.
BALTA CORBULUI, I, 93.
BALTA DE SUS, plasă în jud. Romanai III, 138.
BALTA VERDE, moșie în jud. Mehedinți, III, 305.
Baltă Radu, din satul Vizireni, I, 394.
BANAT, III, 234, 357, 358, 440.
BANAȚA, moșie, I, 180.
Bánffy Gheorghe, guvernator al Transilvaniei, I, 194; II, 185; sfătuiește pe hoierii din Oltenia să se înapoieze în țară, II, 346.
bani, luați de arnăuți, III, 311; folosiți în legătură cu răscoala, III, 328—331, 333, 366, 384, 394; pentru despăgubire, III, 287—304, 308; împlinire de, III, 428.
BANOVIȚA (jud. Mehedinți), III, 197.
Barbu, căpitan de panduri, I, 38.
Barbu, logofăt, pandur iertat, I, 25.
Barbu fiul lui Ion dîrvar, roh, III, 144.
BARGA, II, 363.
Barla, căpitan eterist, II, 258, 270.
BASARABIA, I, 97, 98, 323, 329, 332, 352, 354, 389; II, 137, 256, 265, 269, 277; III, 51, 52, 53, 90, 91, 92, 372, 373, 377, 378, 386, 418, 420.
BATOȚI (jud. Mehedinți), I, 42.
Băbălău Barbu, III, 283.
Băbeanu Pană, căminar, I, 237; II, 229; III, 133.
BĂBENI, moșie (jud. Rîmnic), II, 336.
Băcătea Dumitrașco, pandur, III, 190.
Băcleș v. BÎCLEȘ.
Băcleșanu Ghiță, căpitan, III, 68.
Bădălan, din Răcari, III, 246.
Bădălan Gheorghe, pircălab din Răcari, III, 16, 17.
Bădăluț Ion, III, 74.
BĂDENI, moșie (jud. Mușcel), III, 180.
Băclescu Gheorghe, III, 196.
BĂDEȘTI, moșie a m-rii Nucet din jud. Dimhovița, III, 322—324.
BĂEȘTI, I, 38.
Băi v. BALTA CORBULUI.
BĂICOI, II, 355.
Băilă, din Boteni, III, 323, 324.
BĂILE HERCULANE, I, 109.
BĂILEȘTI (jud. Dolj), I, 288; III, 258.
Băjescu Constantin, ispravnic în jud. Vlaşca, II, 88; cere carte de la T. Vladimirescu, II, 149.
Bălan Ioan, III, 190.
Bălașa, doică, I, 86, 87.

- Bălașa, fostă soție a lui Papa Vladimirescu, III, 433.
- Bălăceanu Bănică, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Bălăceanu Constantin, aga, membru în divan, I, 199; semnează cererea către împăratul Austriei, I, 402; semnează anafora către domn, III, 250; semnează un arzmagzar către Poartă, III, 256.
- Bălăceanu Constantin, vornic, III, 253, 318, 330; membru în divan, I, 199, semnează un memoriu către împăratul Austriei, I, 402; aprobă ideile partidei tinerilor boieri, II, 330, 332; semnează anaforale către domn, III, 182, 313, 330, 349; semnează arzmagzar către Poartă, III, 256.
- Bălăceanu Nicolae, paharnic, iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 238; semnează memoriu către țar, II, 229; III, 133.
- Bălăceanu Ștefan, hatman, membru în divan, I, 199; semnează cererea către împăratul Austriei, I, 402; semnează un arzmagzar către Poartă, III, 256; semnează anafora către domn, III, 313.
- Bălăceni, II, 331; III, 118.
- BĂLĂCIȚA (jud. Mehedinți), III, 66, 69—70.
- Bălcescu Zamfir, în slujba Adunării, I, 362.
- BĂLCEȘTI (jud. Gorj), II, 318; III, 296, 299.
- Bălea Mihai, III, 247.
- Băleanu Grigorie (Grigore). *Mare spătar, simpatizant al mișcării eteriste. A colaborat cu Alex. Ipsilanti și a fost solicitat de către eteriști să preia conducerea oștirii pandurilor după arestarea lui T. Vladimirescu. În luna iunie a plecat la Brașov*, I, 187, 404; semnează o anafora, I, 185; membru în divan și caimacam, I, 213, 261, 262, 263, 265, 266, 282, 285, 286, 288, 289, 306, 307, 315, 391, 400, 417, 421; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; însărcinat cu paza Bucureștiului, I, 268, 310; scrie boierilor fugiți la Brașov, I, 379; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; la Cimpulung, I, 105; trimite lui Al. Ipsilanti ciorna unui memoriu către țar, II, 56; rugat de eteriști să ia locul lui T. Vladimirescu, II, 185; semnează memoriu către țar, I, 381, 433; II, 223; III, 133, 134.
- Băleanu Manolache (Emanoil, Manoil), vel logofăt, I, 237; II, 433; semnează anafora, I, 186; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memoriu către țar, I, 432; II, 229; III, 133, 134; face parte din partida tinerilor boieri, II, 332.
- BĂLIGOȘI, I, 394.
- Băloiu Gligore, III, 320.
- Băloiu Ion, III, 320.
- Bălșucă Iordachi, spătar, II, 33.
- Băltacu Vasile, III, 247.
- BĂLȚAȚI (jud. Mehedinți), III, 69, 115.
- Bălțeanu, II, 377.
- Bălțeanu Dinu (Constantin), serdar, III, 41, 43; atacă m-rea Țințăreni, I, 284; jefuit de panduri, III, 259; urmărit de D. Gîrbea cu panduri, III, 295; ispravnic de Gorj, III, 318, 320, 329 337.
- Bălțeanu Grigorașcu (Gligoraș), medelnicer, I, 185; III, 319.
- Bălțeanu Zamfir, III, 16.
- Băltuț Ion pîrcălab, III, 190.
- BĂLȚĂȚII DE SUS (jud. Mehedinți), I, 267.
- Bălțățianu Ion, căpitan, împotriva răscoalei, I, 267.
- Bălțoi Ioan, moșnean, pandur III, 341.
- Bălugeanu Gheorghe, pandur, III, 246.
- Băluță, negustor, I, 93, 284.
- BĂNEASA, I, 373; III, 282.
- Bănescu Gheorghită, zapciu la Drăgănești, III, 282.
- Bănica Ioan, II, 174.
- Bănica Oane, II, 174.
- Bănicescu Constantin, III, 267.
- BĂRBĂRICENI, III, 17.
- BĂRBĂTEȘTI, moșie a spitalului Pantelimon, I, 435.
- Bărbuceanu, serdar, II, 377.
- Bărlan Barbu, III, 193.
- Bărlan Pîrvul, III, 193.
- BĂSAȘTI, stație de poștă în Moldova, II, 29.
- băstărie* (fortăreață), pentru apărarea Bucureștilor, I, 404.
- Bătăiosul Radu, III, 297.
- BĂTEȘAN (jud. Vilcea), I, 383—384.
- Băzaica Trușcă, III, 246.
- BECENI (jud. Buzău), I, 383—384.
- becheri*, scapă pe Hagi Prodan, I, 313.
- Bechir, aga, fratele lui Regep, I, 144, 145.
- Bechir, bașa, muhafiz al Brăilei, II, 364.
- Beci v. VIENA.
- Bedros, negustor, II, 241.
- bejenari*, din sate, I, 394—395; aflați în păduri, II, 108, 195; la Topana, III, 36.
- bejenii*, III, 319; să li se dea locuri de pășune, II, 62; aflate la Schelea, II, 241.
- Beldiman Alexandru. *Vornic, scriitor și poet. Autorul lucrării: «Tragodia sau mai bine a zice jalnica Moldovii întâmplare, după răzvrătirea grecilor la anul 1821». A militat pentru domn pămîntean*. III, 97, 79; membru în divanul Moldovei, II, 99, 379.
- Beldiman I., postelnic, III, 310.
- BELGRAD (Belligrad), III, 354.
- Belicovici, șeful poliției din Hotin, III, 362.
- Belitu Gheorghe, III, 247.
- Belivacă Hristea, II, 293, 301.
- Belivacă Nicolae, III, 158.
- BELOȚI, moșie în jud. Mehedinți, III, 259.
- Belu, I, 400; II, 40, 112, 332.
- Belu Constantin, agă, III, 256, 355.
- Belu Ștefan, logofăt, semnează cererea către împăratul Austriei, I, 402; semnează anaforale către domn, III, 167, 195, 313; semnează anaforale către Poartă, III, 202, 256; despre Ioan Poroineanu, III, 181.

- Bellu**, vistier, I, 111; II, 330.
- Bene Petrache**, vornic de poartă, III, 342, 343.
- Benedict**, propus mitropolit în locul lui Dionisie, II, 390.
- BENEȘTI** (jud. Vilcea), I, 318, 339, 340, 427; II, 28, 161; III, 74; T. Vladimirescu la, II, 295.
- Benga Ghita**, socrul lui D. Gîrbea, III, 295, 296, 299, 301.
- Bengescu Gheorghe**, membru în divanul Craiovei, III, 69.
- Bengescu Iancu**, comis, ispravnic la Slam Rîmnic, II, 327; ispravnic de Mehedinți, III, 248, 258, 288, 301, 304.
- BENGEȘTI**, I, 244, 245; II, 39.
- Berbec Ivan**, III, 373.
- BERCA**, III, 159.
- Berceanu Preda**, clăcaș, III, 77.
- Bercovcea**, asociatul lui Mula Ali, II, 375.
- BERCOVCEA**, localitate în Bulgaria, I, 97.
- BEREZENI**, vamă, carantină, II, 256, 268.
- beșlii*, pentru paza principatelor, III, 174.
- Beșliu Dumitrașcu**, III, 246.
- Bibescu Barbu**, vtori vistier, I, 362; III, 300, 301.
- Bibescu Dumitrache** (Dimitrie), căminar, I, 117, 199, 267, 308; II, 340; III, 181, 262, 331, 416, 432; membru în divanul Craiovei, I, 61; asediat la m-rea Motru de răsculați, I, 229, 231; vrăjmaș al norodului, I, 274, 280; semnează cererea către împăratul Austriei, I, 402; în corespondență cu Hagi Ianuș, III, 45; numit mare logofăt de Țara de Jos, III, 58; semnează un arzmagzar către Poartă, III, 256; semnează anaforale către domn, III, 191, 195, 250, 313, 330, 349.
- Bibescu Ștefan**, căminar, I, 184, 284; III, 320; în slujba Adunării, I, 362; refugiat la Brașov, II, 340; în slujba turcilor, II, 399.
- bicigași*, surugii, numărul lor, I, 131.
- Bilecovi**, stabs-căpitan, III, 378.
- BILICEȘTI** (țin. Putna), II, 125.
- Bimbiricea Anghel**, III, 158.
- Bimbiricea Ioan**, III, 158.
- Binder Michael**, medicul carantinei Timiș, III, 397.
- bir*, II, 87, 125, 295, 299, 300; III, 86, 147; nesupunere la, II, 124–125, 298; III, 249, 407; pentru poslușnici, I, 188; pentru scutelnici, II, 90; scutire de, I, 38; abuzuri la, II, 45; în Moldova, I, 121.
- Bira Trandafir**, III, 60.
- Birău Barbu**, pandur al divanului, III, 318, 319, 320.
- Birău Dinu**, III, 246.
- Birău Ion**, III, 320.
- Birău Ioniță**, din Frățești Birnici, III, 320.
- Birău Mihai**, III, 320.
- Birău Stan**, III, 320.
- Birău Tămaș**, III, 320.
- BIRCEI** (jud. Gorj), II, 181.
- birnici*, numărul lor, I, 130; nedeclarați, I, 188; scutiți, III, 232; li se ia dare ca ajutor, III, 277, 278, 280.
- BISTRIȚA**, mănăstire, I, 317; II, 353.
- Bistrițeanul Afxentie**, egumen, II, 375.
- Bivelló**, I, 280.
- Biza v. PISA**.
- BIZANȚ**, II, 240.
- BÎCLEȘ** (jud. Mehedinți), III, 69, 258.
- Bildea Dinu**, mehs de T. Vladimirescu la Timna, III, 115.
- BÎRCA** (jud. Dolj), I, 284; II, 236, 237, 336, 353, 375–376.
- Bîrca Matei**, stăpîn de moșie, III, 265, 267.
- BÎRLAD**, oraș, I, 356, 438, 439; II, 29, 150, 252, 256, 265, 269; III, 51.
- BÎRLĂZĂL**, rîu, II, 107.
- BÎRNOVA**, mănăstire, I, 435; III, 208.
- Bîrsescu Dincă**, șetrar din Vilcea, jefuit de apostatați, III, 259.
- BÎRZĂI** (Birzei) (jud. Gorj), II, 38; III, 42.
- Blajdești Dumitru**, III, 257.
- Blajdești Iancul**, III, 258.
- Blădești v. Blădești Dumitru și Iancul**.
- Blăjanu Gheorghe**, II, 37.
- Blănariu Ilie**, II, 117.
- Blîndu Ion**, III, 247.
- BOBAIȚA** (Bobanța jud. Mehedinți), III, 158, 196; III, 248, 288.
- Bobină Ion**, înrolat în oștirea lui Ipsilanti, III, 156.
- Boboc Nicolae** (zis și Boboloacă sau Bobolacu). *Vistier și căpitan al spătăriei. Stăpînul unei sfori de moșie la Socolești (Mehedinți). S-a alăturat răsculaților la Timna și a fost numit străjuitorul jud. Mehedinți.* I, 38; III, 115, 116, 117.
- Bobocia Gheorghe**, II, 37.
- Bobloaca Trandafir**, apostat, III, 288, 289.
- Bocănel Dinu**, ceauș de panduri, III, 115.
- Bocănel Vasile**, căpitan de panduri, I, 95.
- BODĂEȘTI**, III, 70.
- Bodescu Ion**, căpitan de panduri, I, 39.
- BODEȘTI**, II, 175.
- Boescu Boinia**, III, 197.
- Boescu Nicola**, III, 197.
- Bogdan**, domn al Moldovei, III, 65, 147.
- Bogdan Faget Pătru**, clăcaș, III, 77.
- Bogdan Iancu**, I, 64.
- Bohor Martinacu**, armean, cerut de T. Vladimirescu ca să-i fie secretar de l. turcă, II, 46.
- Boia**, soția lui Gheorghe argintariu, III, 289.
- Boiagi Costa**, II, 376.
- Boiangiu Ghită**, III, 67, 68; a fost omul lui Anastasie Mihaloglu, III, 69.
- Boiangiu Ioniță**, III, 300, 301.
- Boiangiu Ioța**, III, 436.
- Boiangiu Petco**, III, 283.
- boieri*, caimacami, I, 195–196; cîrmuitori, I, 197–198; iau măsuri de strajă, I, 232–233; imprumută bani pentru țară

- I, 265; II, 76—77, 95—96; în relații cu T. Vladimirescu, I, 197, 212—213, 228—230, 242—243, 247—248, 312—313, 333—334, 353, 362, 365, 385—387, 395—396, 420; II, 21, 42, 79, 106; III, 376—377; Solomon nu dă panduri pentru, II, 90; față de răscoală, I, 201, 208, 221—222, 274, 280, 409—412; II, 82—83, 187—189; iau măsuri împotriva răscoalei, I, 227, 245—246, 249—253, 254, 259—260, 287—289, 294—295; dau bani pentru muniții, I, 234—236, 243, 262, 265—266, 306, 310—311; jefuiește, I, 143, 318, 339—341, 383—384; II, 303—304, 357, 369; III, 259—260; se ocupă de administrarea țării, I, 282, 289; II, 19—21, 33, 61—62, 67, 81—82, 114—115, 123, 185, 186, 215, 326—327; fugiți, I, 254—255, 342, 375—376; II, 107—108, 150, 171—173, 227; III, 33; rămași în București, II, 24, 132, 133; aflați la Brașov, I, 430—433; II, 201—203, 208—211, 330—332; III, 30—32, 100—101; aflați la Sibiu, II, 339—341; aflați în Bucovina, II, 224; III, 89—92; criticați de Gh. Leventis, II, 225—226; chemați în țară, II, 312—313, 319—320; au documente compromițătoare, II, 342, 343; se înfrățesc între ei, III, 72—73, 78—79; cer supunerea țăranilor, III, 248—251; cer împlinirea rămășițelor de dări, III, 311—314; cer despăgubiri, III, 379—381; cer izgonirea străinilor, I, 271; relațiile lor cu turcii, I, 236—238, 271, 336—337, 353; II, 58—61, 74—75, 98—99, 169, 176—178, 197, 360—363, 381—382, 392—393; III, 59; se adresează Porții Otomane, I, 214, 331, 407—408, 425, 441—442; II, 42—45, 132, 154—157, 218—219, 347—351, 367—369, 401—407; III, 50—53, 56—58, 61—65, 79—81, 104—107, 253—256; se adresează Austriei, I, 400—402, 413—414, 417; II, 32—33, 157—160, 194—195; se adresează Rusiei, I, 332, 355, 378—379, 380—381, 388—390, 412—413, 420—421; II, 29—32, 119—120, 191—192, 227—229, 238, 324—326, 386—388, 397—400; III, 39—41, 130—134, 146—150, 154—156; nu vin în țară, III, 20—22; întorși în țară, III, 27—28.
- BOIȘOARA**, I, 318.
Bojanu Ilie, II, 36.
Bojinac Pîrvu, căpitan de panduri, I, 37.
BOLEȘTI, II, 175.
BOLINTIN, Tudor Vladimirescu sosște la, I, 372.
BOLOVANI, II, 370; III, 158.
BOMBESȚI, I, 92.
Bonciog, moșnean, III, 430.
Bonciu Gheorghe, polcovnic de Vilcea, III, 343.
Bondoc Mihail, căpitan de panduri, I, 37, 38.
Bondoc Nicolae, apostat, I, 134.
Bongovski, general-maior, comandant de trupe rușești la Prut, II, 267.
Borăceanul Ioan, rumin, III, 269.
Borănescu Constantin, *Stolnic, fost sameș al jud. Mehedinți, trimis de către Tudor Vladimirescu la Silistra, la 19 aprilie 1821, împreună cu pitarul Iancu Jianu, pentru a duce pașei scrisori din partea țării.* II, 22; III, 333; alege pentru slujbă panduri, I, 76; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; orînduit în jud. Vlașca pentru stringerea finului, I, 399; trimis la Silistra, II, 46, 79; III, 414; semnează arzmagzaruri către Poartă, III, 202, 256.
Borăscu Dimitrache, sluger, II, 56; orînduit cu paza orașului Rușii de Vede, II, 22.
Borăscu Duță, căpitan, III, 259.
Borăscu Ioan, pandur, III, 259.
BOROȘTENI (jud. Gorj), I, 38.
Borugă Mihai, III, 247.
BOSNIA, III, 422.
Bosun Ion, clăcaș, III, 77.
Boștin Matei, III, 247.
Botea Dinul, clăcaș, III, 77.
BOTENI, III, 323—325.
BOTEȘTI, moșie în Moldova, II, 175.
Botez Dimitrie, serdar, stăpîn de moșie, III, 24
Boti Barbu, clăcaș, III, 77.
BOTOȘANI, ținut, II, 171, 206, 256, 276, 357; III, 111, 287; oraș, II, 251, 268,
BOTOȘEȘTI (Botoșăști), I, 38; III, 67—69.
BOZIENI, II, 175.
Bozin v. Buzi.
Bragă Ștefan, III, 193.
BRALOȘȚITA (jud. Mehedinți), III, 247.
BRANIȚA (jud. Mehedinți), I, 48.
BRAȘOV, I, 91, 257, 272, 311; II, 21, 26, 42, 74, 79, 84; III, 82, 94, 100, 101, 104, 114, 130, *passim*.
Brat Ion, țigan rob, III, 144.
Brat Zamfir, țigan rob, III, 144.
Bratiano Thomas v. Brătianu Toma.
Bratu Barbu, clăcaș, III, 341.
Bratu Ilie, clăcaș, III, 341.
BRĂBEȘTI, moșie, III, 284.
BRĂCLEASA, III, 66.
BRĂDEȘTI (jud. Mehedinți), III, 245—246.
Brăescu Gheorghe, polcovnic, III, 78, 90; îndeamnă pe boieri să se întorcă la casele lor, II, 215; procură fin pentru trupele turcești; III, 79; semnează ordin al divanului Moldovei, III, 97.
Brăescu Vasile, spătar, III, 75, 79; în slujba turcilor, III, 73.
Brăgarul Matei, căpitan, III, 67, 68, 69, 70; luptă cu turcii la Corzu, III, 65, 66.
BRĂILA (Ibrail), I, 301, 331—332, 334, 338, 354, 356, 393, 425, 442; II, 27, 46, 74—75, 85, 87, 92, 96, 98—99, 119, 133, 134—135, 138; III, 61—62, 82, 118, 123, 229—230, *passim*.
Brăiloi Costachi, stolnic, II, 340.
Brăiloi Dinchiu Arion, clucer, ispravnic de Gorj, III, 342.

- Brăiloiu Constantin**, ispravnic de Mehedinți, I, 141; membru în divanul Craiovei, III, 69; ispravnic de Gorj, III, 165, 290.
- Brăiloiu Cornea**, de la divanul Craiovei, I, 61.
- Brăiloiu Dumitrache**, I, 119, 184; II, 237, 375; III, 66, 68; de la divanul Craiovei, I, 61; tratative pentru a-și cumpăra un rang superior, I, 117; semnează cercrea către împăratul Austriei, I, 402; semnează un arzmagzar către Poartă, II, 256; face anafore în pricina incendiului pricinuit de lupta pandurilor cu turcii la moșia sa Corzu, III, 65; relații cu Hagi Ianuș, III, 261—262.
- Brăiloiu Elenca** (Ilinca), II, 341; stăpina moșiilor Caraula și Virtopu, III, 74.
- Brăiloiu Nicolae** (Nicolaița), I, 189; II, 320; membru în divanul Craiovei, III, 69.
- BRĂNEȘTI** (jud. Mehedinți), III, 246, 260.
- Brătianu Dincă**, medelnicer, II, 340.
- Brătianu Toma**, se cere extrădarea lui de la Sibiu, III, 354; legăturile lui cu mișcarea lui S. Mehedințeanul, III, 355; acuzat de S. Mehedințeanu, III, 537.
- Brătulescu Andrei**, II, 36.
- Brătulescu Nicolae**, II, 36.
- BREAZA** II, 49.
- BREBINARI** (jud. Mehedinți), III, 197.
- Brebu Ioan**, III, 193.
- Brebu Matei**, III, 193.
- breslași**, III, 310.
- breslași-mazili**, III, 86.
- bresle**, I, 273, 279; dare din, III, 236; dau darea ajutorului, III, 276—277, 278, 280; au de dat rămășiță, III, 312—314.
- Brezniceanu Gheorghe**, III, 299.
- Brezniceanu Ioan**, III, 300.
- BREZNIȚA** (jud. Mehedinți), III, 246.
- Brezoi Anton**, vechil pentru satul Nedeia, I, 184.
- BREZOICA**, III, 445.
- Briceag Dinu**, III, 157.
- briganzi v. hoji.**
- Brincoveanu Grigorie**. *Mare ban și spătar, unul dintre cei mai mari stăpini de moșii din Țara Românească, inițiat în Eterie în luna octombrie a anului 1820. A fost primul dintre marii boieri care au fugit din București, la Brașov, la 28 februarie 1821. S-a înapoiat în țară în anul 1826*, I, 111, 117, 134, 138, 145, 153, 154, 155, 156, 171, 173, 176, 180, 183, 207, 219; II, 206; III, 77, 391, 393, 402; despre moșiile lui, I, 170; II, 353; III, 76, 138, 202—203, 324, 418; epistat al spătăriei, I, 144; membru în divan, I, 206, 207, 213, 216, 223, 224, 225, 236, 239, 243, 247, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 282, 285, 286, 288, 289; caimacam, I, 195, 282; făgăduiește ajutor lui T. Vladimirescu pentru răscoala, I, 196; membru în comitetul de regență, I, 198, 205; semnează o adresă către capuchehaiaua țării pe lângă pașa de Siliștra, I, 295, fuge din București, I, 338; semnează memoriu către împăratul Austriei, I, 402; roagă pe Fleischhackel să trimită un arzmagzar al lui către Poartă, I, 408; aprobă ideile partidei tinerilor boieri, II, 330, 332; cu privire la hîrțile de la Macedonschi, III, 327; cu privire la reclamația lui I. Nenadovici, III, 381, 390; sosirea lui la Timiș, III, 397, 398.
- Brincoveanu Joita**, I, 391, 393.
- BRÎNCOVENI** (jud. Romanați), I, 234; II, 336, 353, 375.
- BROASCA**, moșie în jud. Romanați, III, 138.
- BROSCARI** (jud. Mehedinți), III, 115.
- BROȘTENI** (jud. Mehedinți), I, 390; II, 281; III, 357.
- Buciu Șerban**, II, 310.
- BUCIUM**, III, 74.
- BUCOVINA**, II, 224, 250, 252, 382; III, 61, 63, 89, 176.
- Bucșănescu Gheorghe**, spătar, II, 240; III, 93, 156.
- Buculi Florea**, II, 246.
- Bucur Neculai**, paharnic, III, 22—23.
- BUCURA** (jud. Mehedinți), II, 197—198, 309—310.
- BUCUREȘTI**, I, 54, 56, 65, 68, 71—73, 75, 80, 82—83, 85—86, 88—89; II, 24—28, 39—42, 49, 51, 54, 59, 72, 87, 90; III, 21, 23, 30, 42, 46, 56—58, 60, 69, 105, 107—108, 111, 114, 116—118, passim.
- BUDEȘTI**, schelă, I, 245.
- BUDEȘTI**, sat în Moldova, II, 173—175.
- BUDILATA**, III, 351.
- Budrigă Ivan**, căpitan, tovarăș cu Simion Mehedințeanu, III, 69, 70.
- Buduhăleanu Stanciu**, logofăt, omul lui Nic. Glogoveanu, II, 90.
- Buescu Pătru**, III, 197.
- Buga Simion**, II, 36.
- Buhăila Marin**, III, 245.
- Buhuș Alexandru**, spătar, III, 310, 340.
- Buhuș Gheorghe**, hatman, III, 309, 310, 353.
- Buiuk Iflah v. ȚARA ROMÎNEASCĂ.**
- buiurdii** (buiurtiu), dat pentru încetarea abuzurilor, II, 230; dat pentru uciderea căminarului Sava, II, 285.
- Bujoreanu Constantin**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Bujoreanu Ștefan**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Bulai Dumitru**, II, 206.
- Bulerea Răducan**, pandur, III, 247.
- bulgari**, numărul lor, I, 131; din București și din jud. Ilfov, II, 148; vor să facă răscoală, I, 356; turcii îi dezarmează, II, 135; veniți în delegație la Al. Ipsilanti, II, 268; înarmați peste Dunăre, II, 268; să fie scoși din țară, III, 186.
- BULGARIA**, I, 65, 334; II, 134; III, 229, 270.
- BULZĂȘTI** (jud. Dolj), II, 298—299.
- Bulzescu**, ispravnic de Dolj, II, 377.

- BULZU, munți, I, 55.
Bumbași Ioniță, postelnicul, III, 36.
Bumbu Mihai, II, 37.
Buniașu Ion, III, 246.
Burcan, II, 146.
Burche Costache, medelnicer, făcut ispravnic la Prahova, II, 327.
Burea Drăghici, III, 246.
Burghelca Constantin, II, 125.
BURILA (jud. Mehedinți), III, 192.
BURILA DE JOS (jud. Mehedinți), III, 193.
Burileanu Ioniță, treti logofet, III, 295; propus episcop de T. Vladimirescu, I, 63; zapciu în plasa Galeșeștilor din Vlașca, III, 253.
Burileanu Ștefanache, I, 165.
Burlan Dumitru, III, 320.
Burțon, căpitan de gardă, II, 271, 278.
BUSUL (Busur) (jud. Mehedinți), I, 37; II, 220.
Bușe, de la Podul Grosului, III, 70; a fost cu T. Vladimirescu la București, III, 69.
Buștean Dumitru, căpitan de panduri, I, 95; II, 220, 221; III, 158.
BUTARI, III, 259.
Buță Ioniță, stolnic, plătește leafa arnăuților, II, 139.
Butculescu Marin, serdar, ispravnic de Teleorman, I, 390; II, 56, 80; III, 74.
Butimanu, III, 259.
BOTOEȘTI (jud. Mehedinți), III, 247.
Butuc, I, 233.
BUTUCII, II, 355.
Buțcă Neagul, clăcaș, III, 77.
BUYUKDERÉ, I, 124, 228.
Buzatu, II, 284, 285.
Buzatu Ion, pandur, III, 248.
Buzăscu Hristachi, III, 414.
BUZĂU, episcopie, I, 132; II, 390; III, 114, 133, 179, 183, 249, 256, 313.
BUZĂU, județ, I, 73, 132, 368, 370, 374, 384, 394, 404—405, 406, 435; II, 25, 36, 63, 119, 171, 206, 355; III, 87, 157—158.
BUZĂU, oraș, I, 322, 394; II, 258, 270.
BUZĂU, plai, II, 35.
BUZĂU, plasă, I, 369.
Buzi (Bozin), tufecci bașa, II, 111; însărcinat cu paza Bucureștiului, II, 26; trimis împotriva lui T. Vladimirescu, II, 40.
Buzoianu, II, 330, 332.
Buzdugan Ion, catană, III, 348; condamnat la ocnă pentru devastările de la Fulga, III, 349—350.
- C**
- CACALEȚI** (jud. Vlașca), I, 435; III, 373.
Cacali, II, 142.
Cacaliceanu Stan, III, 305.
caimacami, I, 366—367; iau măsuri de pază, I, 291; vor să ceară ajutorul turcilor, I, 297; vor părăsi Bucureștiul, I, 312; trimit împuternicit la T. Vladimirescu, II, 59.
CALAFAT (jud. Mehedinți), II, 90, 138—139, 166; III, 67, 69, 343.
Caldas Teodorachi v. Balș Teodor. *calemuri*, I, 273, 279.
CALICI. pod în București, I, 233, 268; III, 183.
Calimah Aleco, vornic, II, 27; III, 90; însărcinat cu privigherea și aflarea mișcărilor de peste hotar, II, 20; cere informații despre situația de la Focșani, II, 21; însărcinat cu supravegherea muncilor agricole, II, 29.
Calimah Iancu (Ioan), I, 106, 261, 267, 301, 303, 314, 336, 343, 357; II, 24, 42, 68, 134, 157, 179, 196, 216, 267; III, 46, 62, 254, 393, 407, 410; numit domn al Moldovei, I, 228, 242; înștiințat de măsurile luate pentru înăbușirea răsoalei, I, 249; trimite poruncă în țară, I, 271; carte către mitropolit și locuitori să se ferească de răzvrătire, I, 370—372; a dezvăluit guvernului turc planul Eteriei, II, 136; comunică lui Șt. Vogoride că se trimit trupe turcești pentru a înăbuși răsoala, II, 178; exilat, II, 244, codicele Moldovei, III, 154.
Calinci Gheorghe, moșiile lui devastate de locuitori, III, 351.
Calistra Costandin, șetrar de la spătăria, III, 269.
Caloian Nicolae, medelnicer, fost sameș de Teleorman, III, 266.
Calotescu Istatie, biv ceauș din Mehedinți, III, 247, 248.
Cananău, hatman, III, 75.
Cananău Iancu, cărvunar, III, 79, 309.
Canano v. Cananău.
Candinca, vistierească, I, 405.
Canelopol C., șeful secției de traduceri, III, 205.
Canetzos Const., secretarul lui Hagi Ianuș, II, 335, 336, 353, 406; despre armele luate de Diamandii, II, 146; scrie că pandurii se predau turcilor, II, 220—221; despre pagubele pricinuite de către rumînii nesupuși, II, 237; s-a întâlnit cu fratele lui Hagi Ianuș la Orșova, II, 284; despre situația de la moșie, II, 376.
CANGOLEȘTI, moșie, II, 142.
Canta Constantin (Costache), vistier, II, 97; semnează jalba către țar, II, 31; membru în divanul Moldovei, II, 62; semnează anafora către domn, III, 340.
Canta Gheorghe, membru în divanul Moldovei, II, 379.
Canta Ioan, spătar, semnează anaforale către domn, III, 310, 353.
Cantacuzino, principesă, I, 332.
Cantacuzino, vornic, membru în divanul Moldovei, II, 99.
Cantacuzino Alexandru, vornic, semnează jalbă către țar, III, 156.

- Cantacuzino Constantin** (Costache), aga, I, 186, 237; III, 416; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memoriu către țar, II, 229; III, 133; face parte din partida tinerilor boieri, II, 332; semnează o anafora către Poartă, III, 202.
- Cantacuzino Grigore**, vel vistier, III, 340.
- Cantacuzino Ioan**, comis, ispravnic de Neamț, II, 117.
- Cantacuzino Matei**, agă, din partida tinerilor boieri, II, 332; semnează anaforale către Poartă, III, 202, 256.
- Cantacuzino — Deleanu Gheorghe**. *Polcovic în retragere din armata rusă, inițiat în Eterie, l-a însoțit pe Alex. Ipsilanti în Moldova și Țara Românească. În mai 1821 a fost trimis pentru a lua conducerea eteriștilor aflați în Moldova. În ajunul luptei de la Sînca a fugit peste Prut*. I, 33; II, 164, 205, 211; însoțește pe Alex. Ipsilanti la Iași, I, 354; asistă la sfințirea steagurilor¹ eteriștilor, I, 333; proclamația sa în Moldova, II, 176; cere oștirilor să nu ia cai și lucruri de la săteni, II, 184; cere boierilor Moldovei să sprijine oștile elinești, II, 186; declară că se retrage din Iași; II, 190; interzice lui Const. Penedeca și altora să se amestece în treburile administrației țării, II, 193; fuge peste graniță, II, 265; cerut de pașa seraschier, II, 268; averea lui cerută de domnul Moldovei, III, 24; semnează o jalbă către țar, III, 156; acuzat de pah. Gavriil Istrati pentru pagubele ce i s-au pricinuit de eteriști, III, 286—287.
- Cantaragi Dumitru**, III, 424.
- Cantemir**, secretar la agenția austriacă din Iași, II, 139, 266.
- Cantemir Dimitrie**, III, 423.
- capan**, produse vândute pentru, III, 225, 226, 231.
- Capodistria Ioan**, conte, secretar de stat, I, 426; boierii moldoveni îi scriu despre trădarea lui M. Suțo, I, 388; M. Suțo îi trimite un memoriu, I, 305; comunică dezavuarea răscoalei de către țar, I, 296; trimite Porții propunerile țarului cu privire la răscoală, I, 438.
- Capși**, pașa, III, 124.
- Capșa Constantin D.**, despre protestarea polițelor, I, 317.
- Capși Vasile**, scrie lui Dracachi Roset de refuzul țaranilor de a lucra, II, 207; scrie lui Drac. Roset despre jafurile ascherliilor săvârșite pe moșia sa, II, 232; despre acțiunile unor grupe răzlețe de eteriști, II, 312.
- Carabelea**, I, 90, 93.
- Carabet Ion**, țigan rob, eliberat de apostafi de la ocnă, III, 343.
- Carabeti**, portar, trimis în cele patru serhaturi la muhafizi, I, 315.
- Carabulea Gh.**, arendașul moșiei Rădovanu, III, 180.
- Carabulea Tănăsie**, sluger, III, 256.
- CARACAL**, oraș, I, 134, 138, 177, 181; II, 163, 336, 375, 377; III, 185, 203, 283, 420—421; incendiat de turci, II, 258, 270, 276.
- Cara-Feiz**, comandant turc, II, 275; intră cu oaste în Oltenia, II, 257, 258; face jafuri, II, 270.
- Caragea Ioan Gheorghe**, domn al Țării Românești, I, 97, 101, 106, 115, 131, 144, 145, 187, 272, 273, 278, 279, 336, 338, 353; II, 136, 240; III, 36, 393, 394; mijlocește pentru iertarea fraților Regeb din Adakale, I, 98; orinduește cercetarea jafurilor făcute de adalii în averea lui T. Vladimirescu, I, 104; fuga lui în Italia, I, 201; raporturile sale secrete cu T. Vladimirescu, I, 330; Poarta dă ordin de inventariere a moșiilor sale, III, 24.
- Caragea Petrace**, II, 39.
- Caragic Bălașa**, slugerească, I, 340.
- Caragic Ioniță**, I, 340.
- Caragic Raluca**, I, 340.
- Caraianopol Gheorghe**, reprezentantul casei Hagi Ianuș la București, I, 164; II, 49.
- Caramanli**, II, 111.
- Caramanli Iovan**, II, 310.
- CARANSEBEȘ**, II, 285.
- Carapanciu Ioan**, II, 310.
- CARAULA**, moșie în jud. Mehedinți, III, 74, 320.
- Caravia Vasile**, baz-bulucbașu, I, 374; despre acțiunea lui de la Galați, I, 304, 331, 337, 354, 401; II, 43; activează pe lângă Ipsilanti, II, 258, 270; luptă la Drăgășani, II, 275.
- carbonar**, T. Vladimirescu calificat de, I, 353.
- carbonari**, ligă de, III, 63; proiectul lor de constituție, III, 79, 92.
- carbonarism**, al ciocoilor, III, 90—91.
- Cariagdi Samfirache**, III, 332.
- Cariboglu Grigorie**, (Cariboolu), I, 85; II, 226.
- Cariev**, directorul cancelariei lui Kiselev, în pricina pretențiilor lui I. Nenadovici, III, 402.
- Carochie Stan**, I, 64.
- Carp Constantin**, agă, III, 310.
- Carp Costin**, căminar, II, 125.
- CARPAȚI**, munți, I, 342—343; II, 55.
- CARPINI** (jud. Mehedinți), II, 310.
- carte de adevărire**, dată lui T. Vladimirescu, I, 395.
- casa datoriiilor țării**, din anul 1821, II, 410.
- casa menzilorilor**, I, 164, 265; bani ceruți de la ispravnicatul de Buzău pentru, I, 416; datorează bani, III, 312; fin pentru, III, 87.
- Casandra**, I, 188.
- case**, arse și devastate, III, 350; jefuite, III, 287.
- Castriotul v. Eftimie**, egumen.
- Castrîșu Antonache**, I, 340.

- Castrîșu Elena**, născută Milescu, I, 340.
Cataca Nicolae, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Catacazi, guvernatorul civil al Basarabiei, I, 352.
catane, I, 227, 244, 245; III, 311; aflate la Slatina, II, 86; comandate de Ioan Magheru, I, 427; II, 38; III, 42, 271.
Catargiu Constantin, vornic, III, 90, 93, 279, 308, 310, 340, 353.
Catargiu Costin, II, 96.
Catargiu Iordache, vornic, II, 31; III, 90, 310.
Catargiu Ștefan, vel vornic, III, 340.
catastiful pînii, distribuită oștilor, II, 26, 39.
Catinca (Hatigea Fatme), turcită în 1821, se întoarce în țară, III, 423.
Catinca, căminăreasă, prădată de volintiri în plaiul Pîrscov, I, 384.
Catrina, soacra lui Cozma Ieni, III, 343.
Catunadiad, stolnic, I, 164.
Catzofas, omul lui Haği Ianuș, II, 221, 236, 237, 284, 336.
cazaci zaporojeni, III, 191; cazați în București, II, 252.
Cazacu, căpitan, II, 164.
Cazan Nicolae, arendaș al moșiei Dăbuleni din Romanați, III, 202–203.
Cazimir Răducanu, spătar, III, 353.
CĂCIULĂTEȘTI (jud. Dolj), III, 283.
căimăcămie, a Țării Românești, I, 195, 330, 390; a Moldovei, I, 425; a Graiovei, II, 301.
călărași, supuși la bir, II, 124–125; trimiși la Craiova, III, 337.
CĂLĂRAȘII IALOMIȚEI, I, 338.
Căldărușă Mitrică, clăcaș, III, 77.
CĂLDĂRUȘANI, mănăstire, II, 92; III, 195
CĂLMĂNEȘTI (jud. Mehedinți), III, 294.
Călin, vătășălu, trimis ca să căznească pe săteni pentru banii de bir, II, 298.
Călina, II, 47.
Călinescu, căminar, II, 340.
Călinoiu Ioan, II, 37.
CĂLUGĂRENI (jud. Mehedinți) I, 116.
CĂLUIU, mănăstire, III, 337.
căpităni, noi, I, 279; plasate în ținutul Putnii; III, 125; plătesc darea ajutorului, III, 277.
Căpitanu Drăguț, I, 55.
Căplescu Alexandru, pitar, cercetare în pricina devastării moșiei Fulga, III, 347.
Căpraru Ghiorghie, I, 144.
CĂRĂVĂNEȘTI, III, 43.
CĂRBUNEȘTI (jud. Gorj), I, 38.
cărți de iertare, date pandurilor, II, 198.
Cătana Nicolae, III, 197.
Cătana Stan, I, 170, 171.
Cătircă Constantin, I, 417.
CĂTUN (jud. Mehedinți), I, 190; III, 287.
CĂTUN, moșie în jud. Mehedinți, I, 71, 105.
Cătaneanu Ioan, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
CĂȚELU, II, 170.
Ceamur Dumitru, cojocar, III, 332.
Cearu Neculac, III, 310.
CEAURU (jud. Gorj), II, 168.
Ceaușu Dumitrescu, III, 246.
Cenuș Gheorghie, pandur, III, 190.
CEOMEGEȘTI (jud. Gorj), II, 36.
CEOVÎRNOȘANI (Ciovirnoșani), I, 211; III, 259.
CEPARI, I, 318.
Cepoieru Dumitru, pandur, participant la răscoala, III, 196.
Cercel Alexe Vlăduț, I, 64.
Cerchez Costache (Constantin), căminar, despre arderea Focșanilor de către volintiri, II, 171; delegat al boierilor moldoveni la pașa Silistrei, II, 350, 407; din delegația boierilor moldoveni la Constantinopol, III, 105; semnează anaforale către domn, III, 279, 309, 310, 353.
Cerchez Ștefan, cărvunar, III, 79.
cererile norodului, I, 268, 272–274, 278; II, 168.
CERNA DE JOS, plasă, I, 35.
CERNAT, III, 422.
CERNAVÎRF (jud. Mehedinți), I, 71.
Cernăianu Dumitru, III, 247.
Cernăteanu Dumitru, II, 90.
CERNĂUȚI, II, 106, 207, 232, 240, 252, 305, 312, 320, 358, 382; III, 21–23, 50, 72, 90–91, 150.
CERNELE, livezi, II, 146.
CERNEȚI (Cerneț, Cernetzi), I 40, 42–43, 51, 53, 60, 63, 70, 79–80, 89, 96, 98–99, 105, 145, 189, 249, 308; II, 38, 139, 146, 161, 168, 222; III, 301, 357, 429, 431, 436–437, 445; bejenirea locuitorilor din, I, 249; lupte la, I, 42, 45–46, 51; incendierea orașului, I, 89; turcii în, II, 242; carantina la, III, 421–423; averea lui T. Vladimirescu, în, I, 64; III, 440.
CERNEȚI, sat, III, 257, 295, 300, 345, 354.
CERNICA, mănăstire, II, 46, 79; III, 195.
Cernodubov, colonel, adeverește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 46.
CETAL, insulă, II, 269.
cetate, II, 269.
CETAȚUIA, mănăstire în Moldova, III, 208.
cetele poporului, s-au înmulțit, I, 270.
Chelșoia, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347.
Chemopagea Mihai, logofăt, III, 305.
Cheramalău Ioannis, bulug bașa, III, 26.
Chercea Ioan, din Seaca, III, 259.
Chezarie, economul m-rîi Antim, III, 191.
CHILIA, braț al Dunării, III, 269.
Chiloiu Ion, din Ionești, III, 246.
Chinopsi Nicolae, logofăt, fost secretar al lui T. Vladimirescu, III, 385, 388, 389, 390, 395, 402; depoziția lui în chestiunea Nenadovici, III, 383.
Chiriac, biv vel stolnic, I, 281.
Chiriac, popa de la Baia de Fier (Gorj), III, 24.
Chiriac Ianule, II, 48; III, 425.
Chiriachis, bașa, I, 74,
Chiriță, dascăl la sf. Gheorghie, III, 183.

- Chiritescu Ionită**, sluger, III, 38.
Chirna, fiica lui C. Teoharis, III, 185.
CHIȘINĂU (Kischeneff), I, 304, 330, 352, 358, 360, 365, 430; III, 87, 308; III, 53, 364—365, 371, 373, 377—378.
chiuanță, a lui D. Macedonschi, III, 439; a lui T. Vladimirescu, III, 321.
Chitecean, om al lui T. Vladimirescu, I, 75.
Chiuciuc, căpătenie arnăuților, II, 26, 40.
Chiuciuc Ahmet, aga, III, 145—146, 272; suma primată pentru lefile seimenilor împărătești, III, 124.
Chivăran Nicule, III, 337.
Chiapan Oglu, pașă, sosește la Brăila cu oștire turcească, II, 268.
cicighen II, 405.
Cicinis, secretar de colegiu, III, 403.
Cimpoca Ion, pandur, I, 92.
Cimpoieru Dumitrașco, pandur, III, 259.
Cinca Ioan, III, 246.
Cinciu Dinu, pandur, III, 245.
Cioacă Preda, sătean, II, 296, 300.
Cioara, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347.
CIOARA, III, 348—350.
Cioara Matei, III, 246.
Ciobanul Drăghici, III, 295.
Cioc Dumitru, pandur, iertat, II, 309.
CIOCADEA (Ciocadia) (jud. Gorj), III, 41.
Ciocăzan Grigore, propus episcop de T. Vladimirescu, I, 63.
Ciochină, III, 347.
CIOCI, III, 347—350.
CIOCILE (jud. Slam Rîmnic), III, 348.
Ciocirle Niță, din Cîlnic, căpitan, III, 289, 290.
CIOCLOVINA, schit în jud. Mehedinți, III, 429.
ciocoi, alungați de săteni, III, 265.
Ciolac Anastasie, stăpîn de moșie confiscată de turci, III, 24.
Ciolac Costea, bulug bașa, II, 40, 11; paza Bucureștiului, II, 26.
Ciolac State, III, 263.
CIOLAN, schit, II, 51.
Ciolanu Ion, II, 300.
CIOLĂNEȘTI, I, 261.
Ciomăgeanu Stănuț, logofăt, orînduit zapciu, II, 36.
Ciomoscu Dinu, III, 246.
Ciora Sandul, pandur, I, 92.
CIOBILE, moșie, II, 353.
Cioroaga Gheorghe, rob, III, 144.
CIOROBORENI (jud. Mehedinți), II, 310; III, 305.
CIOROGÎRLA DOMNEASCĂ, I, 372.
Ciosan Ioan, ban, III, 353.
Ciosea Oprea, clăcaș, III, 77.
Ciosin Matei, III, 246.
Ciotoiu Mitroi, III, 247.
CIREȘUL (jud. Mehedinți), I, 144.
CIȘMEAUA LUI FILARET, conac pentru oștirea lui T. Vladimirescu, I, 391.
Ciubețu Ionită, III, 70.
Ciucă, fiul lui Matei, II, 292, 295; 302.
Ciucă, sătean, II, 296, 300.
Ciuleiu Ioan, poslușnic, III, 281.
Ciumac Anghel, clăcaș, III, 327.
CIUMAGIŪ, I, 38.
CIUNCU (Ciungu), III, 138, 203.
Ciunguleac Gheorghe, III, 247.
Ciupagea Mihalache, judecător, III, 444.
Ciupelniti Fotache, judecător, III, 268.
CIUPERCENI (jud. Mehedinți), I, 38; III, 248.
Cizmaru Ion, din Mehedinți, participant la răscoala lui S. Mehedințeanu, trimis la ocnă, III, 357.
Cizmaru Marin, II, 38.
CIÎNENI (jud. Argeș), III, 259.
CIÎNENI (jud. Gorj), I, 318; II, 143, 147; III, 157.
CÎLNIC (jud. Gorj), III, 289.
CÎLNIC (jud. Mehedinți), I, 37—38, 63.
CÎMPETENI (Căpinteni) (jud. Mehedinți), III, 246.
CÎMPINA, I, 374.
CÎMPINA, plaiu, II, 35, 94; III, 135.
Cîmpineanu I., III, 416.
Cîmpineni, din partida tinerilor boieri, II, 331.
CÎMPUL, plasă în jud. Buzău, I, 426.
CÎMPUL, plasă în jud. Romanați, III, 418, 421.
CÎMPUL FOMII (jud. Gorj), I, 38.
CÎMPUL SĂRĂCINEȘTILOR, III, 157.
CÎMPULUNG (jud. Mușcel), II, 54, 81, 105, 168, 264, 267, 366, 369; incendierea orașului, II, 276.
Cînculescu A., III, 438.
CÎNDEȘTI (jud. Buzău), I, 374; II, 25.
cîrciumă, a lui T. Vladimirescu, III, 345, 430, 445.
cîrciumar, jefuit de arnăuți, III, 259—260.
cîrjalii, au silit pe rumîni la clacă, I, 176; trimiși împotriva răscoalei, III, 248.
Cîrjalinu Gheorghe, participant la răscoala, III, 158.
CÎRLIGĂTURA, ținut, II, 44; III, 135.
CÎRLIGE (Cîrlegi) (jud. Gorj), II, 317; III, 26.
CÎRLOGANI (jud. Vîlcea), II, 28, 380.
CÎRNA, moșie a m-rii Arnota (Dolj), III, 352.
Cîrste Ion, logofăt, III, 164.
Cîrstea, fiul lui Marin, țigan rob, III, 144.
Cîrstea, isprăvnicel, țigan rob, III, 144.
Cîrstea, postelnic, I, 384.
Cîrstea Nicolcea, pandur, III, 196.
cioslă, polușnici puși la, I, 138.
clacă, obligații de, I, 83, 161, 170, 177, 183, 184; II, 392, 393; III, 25, 138, 140, 199, 203, 236, 323; nesupunere la, I, 138, 172, 180, 181, 183; II, 393; III, 198, 250, 327; fuga din cauza, I, 172—173, 176—177; bani pentru, I, 177, 184; II, 57; III, 301, 304; întreită, III, 233.

- CLADOVA, I, 51, 96, 98.
Cladoveanu Petrache, cumpără casa lui T. Vladimirescu, III, 437, 440.
clăcași, se strămută, I, 170; III, 350; nesupuși, III, 76, 138, 373—374; sădesc vie și fac moară, III, 373; iau bucate, III, 351.
CLIMEȘTI, sat în Moldova, II, 173—174.
CLOȘANI (Klosany), plai în jud. Mehedinți, I, 55—57, 95, 100, 116, 164; II, 35; III, 43, 243, 288, 345, 354, 356, 430, 442, 445.
CLOȘANI, munți, I, 55.
CLOȘANI, moșie în jud. Mehedinți, I, 55—56, 63.
CLOȘANI, sat, în jud. Mehedinți, I, 38; III, 321, 429—430.
Cloșcă Dinul, III, 348, 349.
Cloșcă Dumitru, III, 350.
Cloșcă Theodorache, paharnic, III, 202.
CLUJ, II, 346.
Coadă Ioan, III, 246.
Coajă Ioan, III, 246.
COBIA, schit, III, 373.
Cochinț Istodor, unit cu apostafi, III, 259.
Cociu, în slujba Adunării, I, 362.
Cocorăscu I., căminar, iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; face parte din partida tinerilor boieri, II, 331; din delegația boierilor din Ț. Rom. la Constantinopol, III, 105; semnează un armagzar către Poartă, III, 256.
COCORĂȘTI (jud. Romanai), II, 102, 237, 284, 336, 352—353; III, 259.
Cocoroveanu Ion, III, 246.
Cocoș, șef de poteră, III, 158.
Cocoș Barbu, fctori vistier, în slujba Adunării, I, 362.
Cocoș Pătru, pandur, I, 92.
Cocoșilă Dumitru, III, 246.
Codreanu G., despre jafurile voluntirilor în jud. Buzău, I, 384.
Codreanu Grigore, spătar, III, 340.
Codrianu Dimitrie, spătar, logofăt de vistierie (Mold.), II, 274.
Cogeamăs Dinul, II, 308.
Cogilniceanu Mihai, căminar, III, 353.
Cojoacă Ion, II, 306.
Cojoc Vintilă iertat pentru participare la răscoală, II, 198.
Cojocaru Ioniță, III, 75.
Cojocaru Marin, III, 77.
Cojocaru Martin, clăcaș, III, 327.
Cojocaru Zamfir, III, 301.
Colaoglu, negustor, sudit, II, 284.
Colea, circiumar, III, 332.
COLENTINA, moșie, II, 134, 392—393.
COLIBAȘI, moșie în jud. Mehedinți, II, 158, 192; III, 445.
COLINCAUȚI, II, 277.
COLNIC, moșie în jud. Gorj, I, 106.
Colocotroni, căpitan eterist, II, 258, 270; luptă împotriva turcilor, II, 275.
Colța Radu, III, 247.
Colța Sandu, III, 247.
Colțan Nicola, căpitan de panduri, III, 115.
COLȚUL PĂDURII (jud. Dîmbovița), III, 269.
Coman Ioan, III, 190.
Comăneanul, părinte, vechilul egumenului m-rii Văcărești, III, 332.
COMĂNEȘTI-SÎRBI, moșie în jud. Gorj, III, 74.
comerț, se cere să fie liber, III, 231.
comitet, I, 198, 204; compunerea sa, I, 205, 289; provizoriu, I, 205—206.
Comino, general, I, 65.
companiști, numărul lor, I, 131.
complot, a lui M. Gross, I, 112, 113; III, 292, 357.
complotiști, prinși, III, 243.
conac, pentru panduri, II, 293, 298, 299, 303; ars, III, 264, 265, 267, 268; devastat, III, 259, 347—350; jefuit, III, 269, 271, 281—282, 304—306, 350—352, 418.
Conachi Costachi, *Mare vornic, scriitor și poet. A făcut parte din delegația boierilor divanului Moldovei ce urma să meargă la Brăila în luna aprilie 1821, pentru a cere domn pămîntean.* I, 438; II, 76; III, 93; la carantină Sculeni, III, 90.
condamnare, la moarte și la ocnă, III, 357.
condicărie, slujbă cumpărată, I, 165.
Connoxis Fidem F., III, 244.
Constandachi Nicolae, vel postelnic, epistat al spătăriei, III, 309.
Constandin, III, 145.
Constandin, arendașul moșiei Văleni din Olt, III, 263.
Constandin, căpitan, II, 89.
Constandin, clucer, comandantul trupelor divanului la Tîrgul Jiului, III, 318, 319.
Constandin, diacon, III, 245.
Constandin, fiul lui Iacov, I, 55.
Constandin, fiul lui popa Stoica, închis la ocna Telega, II, 355.
Constandin, fiul lui Rădiță din Brezniță, III, 246.
Constandin, ginerele lui Matei Birca, III, 265 267.
Constandin, logofăt, III, 265.
Constandin, popă din Baltă, III, 192.
Constantin, ginerele lui Anast. Eustathie, condamnat la moarte de T. Vladimirescu și apoi iertat, II, 142, 336.
Constantin, medelnicer, numit sameș la jud. Gorj, II, 234.
Constantin, polcovnic, II, 341.
CONSTANTINEȘTI, moșie, I, 321; I, 284; III, 350.
CONSTANTINOPOL (Țarigrad, Istambul), I, 97, 122—124, 160, 216, 239, 263, 271, 286, 297, 303; II, 44—45, 67, 76, 94, 106, 132, 134—136, 222, 244—245; III, 21, 33, 43, 53, 63, 65—66, 89—92, 105—106 110, 114, 118—119, 127, passim.

- Constantin Panaghiotis**, II, 341.
consulatele, expuse jafului turcesc, II, 251.
consulatul, Franței, I, 291; al Prusiei, I, 291; al Rusiei, I, 120, 291, 297.
constituție, întocmită de cărvunari, III, 79.
contribuție, dare ca, III, 85; specială, III, 194.
CONȚĂȘTI, sat în Moldova, II, 312.
CONȚEȘTII (jud. Dimbovița), III, 324—325.
COPĂCENI (jud. Gorj), II, 234.
COPĂCENI, plaiul Loviștii, III, 327.
COPĂCENI, plaiul Teleajen, III, 249.
COPOU, II, 190, 265.
Corais [Adamantie], III, 354.
Corăștea Nicolae, pandur, III, 248,
Coravu Ion, III, 246.
Corbea Tănase, sluger, III, 202.
CORBI (jud. Mușcel), III, 301.
CORBUL, I, 318.
Corcodel Dumitru, haiduc, III, 158.
CORCOVA (jud. Mehedinți), III, 299.
Coreanda Mihai, II, 37.
Corlan Nicolae, III, 298, 300.
CORLĂȚEL (jud. Mehedinți), III, 193.
CORNĂȚEL (jud. Dimbovița), II, 258, 270.
Cornea Gheorghe, II, 206.
Cornescu Constantin (Costache), aga, I, 186; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; însărcinat cu paza podului Tîrgului de Afară, I, 268; semnează memoriu către țar, II, 229; III, 133, 134, corespondență cu Toma Brătianu, III, 355.
Cornescu Manolache, vornic, semnează memoriu către țar, III, 133.
Cornescu Mihalache, era vel vornic, I, 186; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memoriu către țar, II, 229; III, 134.
CORNETUL, mănăstire, III, 327.
CORNIL, moșie în ținutul Roman, III, 351.
CORNUL LUNCII, II, 312.
CORNUL POJARULUI, sat în Moldova, II, 174.
corp de oaste, turcească, II, 252; III, 130; de tătari, II, 252.
CORZI (Coșzul, Corz), (jud. Mehedinți), I, 190; III, 65—70.
Cosac Ion, rob, III, 144.
Costache, II, 376.
Costache, II, 357.
Costache, popă, II, 307.
Costache, postelnic, trimite din Iași știri despre răscoala lui T. Vladimirescu, I, 246.
Costache Constandin, vornic, II, 31, 33.
Costache Dumitru, spătar, III, 310, 353.
Costache Pană, III, 313.
Costandachi, vornic, III, 353.
Costandachi Iancu, vel agă, III, 279, 309.
Costandin, pircălab, III, 246.
Costandin, pircălab din satul Tomșani, III, 16.
Costandin, popă din Păleşul (Vilcea), II, 37.
Costandin, popă din Coțofeni, III, 247.
Costandin, popă din Gura Motrului, III, 247.
Costandin, popă din Mărgineni (Vilcea), II, 37.
Costandin, popă din Slătinică, III, 247.
Costandin, răspoa din Valea Rea, III, 297.
Costandin, relatare despre neplata birului, III, 249.
Costandin, sârdar, III, 202.
Costandin, sluger, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Costandin, țigan, II, 90.
Costandin, biv vătaf, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Costandin, al doilea vistier, III, 260.
Costandin, vel vornic, III, 353.
Costandin Deli, I, 417.
Constandin Răducanul, III, 332.
Costandin Sava, din Breznița, III, 246.
Costas, omul lui Hagi Ianuș, II, 234.
Costea, III, 333.
Costea, postelnic, fratele lui Theodorache, III, 267.
COSTENI (jud. Mehedinți), III, 356—357.
Costescu Pană, hatman, III, 195; din partida tinerilor boieri, II, 332; semnează anaforele către Poartă, III, 202, 256.
COSTEȘTI (jud. Mehedinți), III, 356—357.
Costi, II, 377.
Costi, căminar, I, 309.
Costi, serdar, III, 363.
Costi (Costin), *sluger din județul Gorj. Căpitan de panduri al spătăriei, prins la Tîrgu-Jiu pe la sfîrșitul lunii februarie 1821 de către D. Gîrbea, care l-a adus în tabăra de la Țintăreni împreună cu cei 200 panduri ai săi. A trădat oștirea răsculaților și s-a închinat la 22 aprilie caimacamului Ioan Samurcaș veniu cu turcii la Calafat, ajutînd la prinderea pandurilor răsculați*; I, 262; închinat turcilor, II, 90.
Costicikov, padporucic, I, 57.
Costiia, nefer al căimăcămiei, I, 250.
Costin, căminar, jefuit de apostăți, III, 16; stringe panduri din ordinul divanului, III, 318.
Costin, căminar din Tomșani, II, 161.
Costis, căminar, II, 233; prieten lui Hagi Ianuș, II, 376.
Cotigă Șarban, III, 289.
COTMEANA, mănăstire, II, 181.
Cotoiul Marin Gheorghe, căpitan de panduri, iertat pentru participare la răscoală, II, 310.
Cotopol Dumitru, III, 332.
COTORCA DE JOS, III, 348.
COTORCA DE SUS, III, 348.
COTORUIA (jud. Mehedinți), III, 70.
Cotoruianu Stanciu, III, 247.
Cotov, secretar rus, I, 166.
Cotroceanu vezi Iosif, arhimandrit.
COTROCENI, mănăstire, I, 309, 372, 392, 403—404, 427, 437; II, 39, 42, 49, 51, 105, 170—171; III, 441—442.
Coțofeanu, medelnicer, III, 288.

- COȚOFENI (jud. Mehedinți), I, 284; III, 247.
- COȚOFENII DIN FAȚĂ (jud. Mehedinți), III, 245.
- Covercă Gheorghe, moșnean, pandur, III, 314.
- COVURLUI, județ, III, 351.
- COZIA, plaiul, I, 308.
- COZIA, mânăstire, I, 318, 341; II, 258, 270, 276; III, 352, 422—423, 429, 436, 440.
- CRAIOVA, I, 52, 54, 58, 62, 68—70, 72 74—77, 93—94; II, 38, 42—43, 90—91, 103, 138, 146, 155, 161, 181, 206, 220, 222; III, 16, 21, 35, 43, 45, 58, 68, 76—77, 95, 109, 115—116, *passim*.
- CRAIOVIȚĂ, II, 297, 298, 300.
- Crasno Milașevici, senator, I, 65.
- Crăcan Preda, III, 42.
- Crăciun, negustor, I, 284.
- Crăciun, omul lui Hagi Țola, I, 156.
- CRĂCIUNENI, sat în Moldova, III, 75.
- CRĂGUEȘTI (jud. Mehedinți), III, 190.
- CRĂGUEȘTI LA DEGERAȚI, moșie, II, 336.
- Crăimiceanu Constantin, căpitan de panduri, I, 38; prins de răsculați la Timna, I, 229, 231; s-a predat oștilor turcești, II, 221.
- Crâmpei Ioan, III, 190.
- Crăpatu Vasile, căpitan de panduri al spă-tăriei, alăturat răsculaților, III, 115.
- Crăznaru Costandin, boierinaș, II, 38.
- Creacă Dinu, III, 247.
- CREMENEĂ (jud. Buzău), I, 394.
- CREMINA (jud. Mehedinți), III, 116, 357.
- Crestonosici Nicola, socoteli cu T. Vladimirescu, III, 244.
- CRETANA, stație de poștă în Moldova, II, 29.
- Crețeanu Ionită, logofăt, omul lui T. Vladimirescu, III, 141.
- Crețeanu Iordache, paharnic, II, 59; III, 435.
- Crețescu Ioan, cumnat cu D. Macedonschi, III, 378.
- CREȚEȘTI (jud. Gorj), I, 38; III, 157.
- CREȚEȘTI (jud. Ilfov), II, 71.
- Crețu Ion, III, 247.
- Crețu Iordache, II, 37.
- Crețu Radu, III, 198.
- Crețul Stan, clăcaș, III, 77.
- Crețulescu, clucer, I, 148.
- Crețulescu Alexandru, biv vel aga, III, 107, 195, 256.
- Crețulescu Constantin, biv vel ban, II, 331; III, 107; numit caimacam, I, 195; numit cirmuitor după moartea domnului, I, 198; în comitetul provizoriu, I, 205; membru în divan, I, 206, 207, 213, 216, 223, 224, 225, 235, 236, 239, 243, 247, 262, 282, 286, 295; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; nu aderă la propunerile partidei tinerilor boieri, I, 332; semnează anaforale către domn, III, 167, 191, 195, 250, 313; semnează arzmagzar către Poartă, III, 202, 256.
- Crețulescu Elena, I, 391.
- Crețulescu Istrate, biv vel dvornic, I, 185; membru în divan, I, 213, 260, 261, 262, 263, 265, 266, 285, 286, 288, 289, 306, 307, 310, 311, 315, 417, 421; caimacam al Țării Românești, I, 282; semnează jalbă către țar, I, 381; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; aprobă ideile partidei tinerilor boieri, II, 330, 332; semnează anaforale către domn, III, 167, 191, 195, 202, 250, 313, 330; semnează un arzmagzar către Poartă, III, 256.
- CRIMEEA, I, 75; II, 135, 252.
- Cristonoschi Nicolae (Cristoschi Nicolae), III, 442, 443.
- CRÎȘANA, II, 281.
- CRIVINA (jud. Mehedinți), III, 192.
- CRÎNGUIEȘTI, I, 37.
- CRÎNGURI (jud. Romanați), III, 418.
- CRÎNGURILE DE SUS, I, 227.
- Croitoru Dinu, rob, III, 144.
- Croitoru Iordache Dumitru (osman), prizonier și turcit se întoarce în țară, III, 421—423.
- Croitoru Matei, III, 246.
- Cronstadt v. BRAȘOV.
- Crovece Costandin, III, 190.
- CRUCEA DE JOS (jud. Putna), II, 124.
- Cruntii, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347.
- Crupenschi, vice-gubernator al Basarabiei, I, 329, 352.
- Crupenschi Costandin, III, 279, 308, 310, 340, 353.
- Crupenschi Grigori, de la ispravnicatul Dorohoiului, II, 116.
- Crupenschi Ianachi, hîv vel căminar, epistat al armăsăii, III, 309.
- CUCA (țin. Covurlui), III, 351.
- Cucu Radu, II, 37.
- Cucul Nicolaie, sărdar, II, 306.
- CUCUTENI, III, 351.
- Cuibac Dumitrașco, III, 193.
- cula, a lui T. Vladimirescu, III, 436.
- Culaoglu Petrachis, II, 103, 244.
- CULE, cetate, II, 61.
- Culoglu Nicolae, II, 163.
- Culoglu Zavalis, II, 101.
- Cumpănaș Dobromir, III, 346.
- Cumpătă Gavriil, III, 74.
- Curălea Ion, postelnic, III, 69.
- Curbeanu Gheorghe, III, 246.
- CURILA, deal, III, 429, 436—437, 440.
- CURTEA DE ARGHEȘ, II, 47; III, 423, 425.
- Curtis Mihai, III, 137.
- Cuteș Radu, pandur, participant la răscoală, III, 196.
- Cuțui Ghiță (Gheorghe). *Boiernaș din Broșteni (Mehedinți), slujitor de plasă și căpitan de panduri; s-a alăturat răscoalei lui T. Vladimirescu. În 1826, împreună cu Simion Mehedințeanu a inițiat o revoltă a pandurilor din jud. Mehedinți, dar a*

fost prins și spânzurat. Participă alături de S. Mehedințeanu, III, 356; condamnat la moarte, III, 357.
Cuza, pitar, III, 351.
Cuza Gheorghe, postelnic, cărvunar, III, 79; din delegația boierilor moldoveni la Constantinopol, III, 105; semnează anafora către domn, III, 310.
Cuza Iordache, numbașir, II, 377.

D

DACIA, II, 55, 83, 324, 387.
Daia, miștar, căpitan de panduri, I, 37.
dajdie, I, 92, 190, 272, 276, 280; bani de, III, 252, 253; apărare de, I, 37, 106; rămășiță de, I, 387, 405; II, 57, 80, 311—314; panduri puși la, I, 72, 107, 108, 145—146, 217; III, 394; la țigani, III, 121, 123.
dajnici, strămutați de turci, III, 378—379.
Damian Ioniță (Niță), căpitan de poteră, III, 319
Dan, fiul lui Ștefan, clăcaș, III, 341.
Dan, țigan rob, III, 144.
Dan Marin, III, 348; condamnat la ocnă pentru devastările de la Fulga, III, 349—350.
Danciu Pirvu, panduri, III, 248.
Dane Filip, III, 197.
Danube v. **DUNĂREA**.
dare, I, 148, 161, 168, 441; II, 82, 100, 375, 376; III, 85—86, 120, 138, 147, 236, 254—255; abuzuri la, II, 403—404; în Turcia, I, 171; încasată în 1821, III, 415; a untului, I, 19; preotească I, 273; boieri puși la, II, 87; pentru oastea pandurilor, II, 155; pentru oastea eteriștilor, II, 156; peste cea obișnuită, II, 398; din goștină, III, 275; de la scutiți și privilegiați, III, 276—279, 280—281; scutire de, I, 267, 273, 279; II, 57, 70; III, 225, 232.
daruri, pentru turci, III, 88.
Dască, II, 38.
Dascălu Gheorghe, ceauș, III, 65, 66, 68; a fost cu T. Vladimirescu la București, III, 69.
Dascălu Ioniță, II, 38.
Datco, popă, III, 77.
datoriile țării, III 194—196, 201, 379—381.
David, de la Boziceni, II, 175.
David, din Lăcrișă, III, 344.
Dădălu Dinu, pircălab, III, 196.
DĂEȘTI, III, 344.
DĂMIENI (țin. Covurlui), III, 351.
DÂNCEU (jud. Mehedinți), III, 115, 192.
Dănculescu Constantin, din Obrșia, I, 54.
Dănculescu Dumitrașco, I, 55.
Dănculescu Maria, C., I, 54, 55.
Dănculescu Pan C., I, 54, 55.
Dăneț Dinul, închis la ocnă Telcga, II, 35.
Dăogariu Marin, III, 246.
Dăogaru Nicolae, III, 158.
Dăogaru Oprea, III, 247.

Dăogaru Stau, III, 158.
Dărăganu v. **DRĂGANU**.
DEALUL MUIERII, III, 17.
Deatco Barbu, pandur, participant la răscoala III, 196.
Deatco Dinu, pandur, III, 248.
DEGERAȚI, moșie în jud. Romanați, II 336—337, 375.
DEJOI (jud. Vâlcea), I, 38; II, 37.
Dejoianu Ion, II, 37.
Dejoianu, Ion, popa, II, 37.
Dejoianu Nica, II, 37.
Deperadovici Nicolae, III, 371.
Derviș, bei, intră cu oastea sa în Moldova, I, 96.
Derviș Mustafa, pașa, II, 290, 313, 315, 333; muhafizul Vidinului, II, 360.
desățina, III, 121, 122; în Moldova, I, 121; în ținutul Putna, II, 124.
DESEA (jud. Mehedinți), III, 423.
Deșliu Anastase, logofăt, II, 307.
Deșliu Ștefan, sătrar, II, 340.
Detco, căpitan din Băbăița, III, 288, 289.
DEVISĂLU (jud. Mehedinți), III, 193.
devlet, II, 286, 382; III, 79, 127.
Diaconescu Dinu, III, 24.
Diaconu Ion, clăcaș, III, 77.
Diamadi, cocjocar, III, 332.
Diamandi Giuvara (Iamandi), serdar, I, 134, 137, 156, 177; II, 28, 85, 89, 101, 142, 146, 163, 258, 270, 286, 287; III, 337, 406, 423; primește bani pentru oștire, I, 226, 306, 321; orînduit cu neferi și panduri împotriva lui T. Vladimirescu, I, 251; deplasările cu oastea sa, I, 284; refuză să se bată cu răsculații, I, 284; căminarul Sava cere ca el să se unească cu T. Vladimirescu la Craiova, I, 311; a sosit la Givărești ca să-și ridice zahereaua, II, 114; prins de turci, II, 284; ovăz ridicat de el în timpul apostasiei, III, 421; închis la m-reă Cozia, III, 422.
Diamandis Atanasie, II, 341.
Diamandoglu Gheorghe, arendașul moșiei Bădești, III, 323.
Dicu, D., profesor, III, 437.
Dicul, dărvar, II, 297, 298, 300;
Dicul, popa, II, 307.
Dii v. **VIDIN**
Diaconu Pirvu, III, 246.
dijmă, I, 154, 156, 180, 278; III, 203, 231, 267, 323; în bani, I, 181; nedreaptă, I, 181; nesupunere la, II, 237; III, 198, 250.
dijmărit, I, 273; III, 86, 234; din porumb, II, 352, 353; scutire de I, 38; ajutor, III, 194.
Dima, căpitan de panduri, I, 38.
Dimachi Nicolae, vornic, III, 90; membru în divan, I, 429; semnează jalba către împăratul Austriei, II, 33; semnează anafora către domn, III, 340.
Dimciu Cencu, II, 48.

- DIMIAN**, siliște, III, 284.
- DIMIIAN** (Dămian) (jud. Dolj), III, 283, 285.
- Dimitrache**, curier, II, 226.
- Dimitrache**, medelnicer, epistatul moșiilor banului Brîncoveanu din cele cinci județe, III, 77.
- Dimitrache**, spătar; III, 353.
- Dimitrachi**, II, 284.
- Dimitrașco**, II, 241.
- Dimitrică**, popa, II, 292, 302.
- Dimitrie**, I, 433.
- Dimitrie**, Hagi Ianuș îi cere să-i procure ceară, II, 375.
- Dimitrie**, căpitan de menzil de la Focșani, II, 76.
- Dimitrie**, căpitan, I, 173; primește bani pentru neferii lui Farmache, I, 292.
- Dimitrie**, mare vornic, I, 432.
- Dimitrie**, tufecibașa, II, 91.
- Dimitriu Ioan**, divictar, denunță un complot împotriva lui Caragea, I, 112.
- Dimitriu Pitos**, omul lui Hagi-Ianuș, II, 341.
- Dimitriu Polizachis**, despre prizonierii turci luați de T. Vladimirescu, II, 167.
- Dina**, sora lui T. Vladimirescu, III, 345; averea ei, III, 346.
- Dinăveanu Nicolaie**, pandur, III, 245.
- Dincă**, III, 42.
- Dincă**, logofăt, mumbașir, III, 326, 327.
- Dincă**, popa din Lăcusteni, III, 283.
- Dincă**, popa din Murgăși, II, 296, 300.
- Dincă**, popa din Vărlenii, II, 38.
- Dincă**, sătean, II, 296, 297, 300, 301.
- Dincă Neacșu**, birnic, III, 38.
- Dincă Oprea Gheorghe**, III, 420.
- Dinu**, din Brădești, III, 246.
- Dinu**, din Vila, III, 198.
- Dinu**, fiul lui Cioară, III, 246.
- Dinu**, fiul lui Rotăcel, III, 247.
- Dinu**, fiul lui Stanca, III, 337.
- Dinu**, fiul popii Dumitrache, din Vrabeți, III, 283.
- Dinu**, fiul popii Ioan, III, 300.
- Dinu**, fratele popii din Coțofeni, III, 247.
- Dinu**, fratele lui Preda armașelu, III, 17.
- Dinu**, logofățelul de la Botoșăști, III, 67, 68.
- Dinu**, pinzar, II, 306.
- Dinu**, pîrcălab, III, 247.
- Dinu**, popa, II, 307.
- Dinu**, popa din Tumușani, III, 16, 337.
- Dinu**, popa din Vrabeți, III, 283.
- Dinu**, țigan din Mierea, eliberat de la ocnă de apostazi, III, 343.
- Dinu al Badii Burtii**, mazil, III, 69, 70.
- Diogenidis Panait** (Diogenide Panaity), arendașul vâmlor Moldovei, III, 334.
- Dionisie Lupu**, mitropolit al Ungrovlahiei, I, 209, 219, 263, 266, 285, 286, 288, 289, 295, 306, 307, 311, 315, 322, 361, 370, 376, 391, 400, 401, 417, 421; II, 24, 77, 170, 194, 226, 238, 308, 390; III, 199—200, 235, 271, 354, 402, 415; caima-
- cam, I, 195, 282; în comitetul provizoriu și în comitetul de regență, I, 205; membru în divan, I, 187, 207, 213, 216, 224, 225, 236, 239, 243, 247, 261, 262; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; se cere înlocuirea lui, I, 274, 279; s-a adăpostit în mitropolie cu arnăuții lui Sava, I, 393; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; răspunde consulatului Rusiei de ce n-a publicat scrisorile de blestem ale patriarhului, I, 403; T. Vladimirescu îi scrie să nu se retragă din București, II, 21; semnează ordine de plată, II, 79, 80, 96, 105, 109; se află la Belvedere, II, 105; semnează memoriile către țar, II, 229; III, 133, 134; scrie sinodului Rusiei despre jafurile săvârșite de turci, II, 363; îndemnat de fostul mitropolit Ignatie să nu se întoarcă în țară, II, 389; scrie caimacamului că se va întoarce în țară, III, 114.
- divanul**, I, 226, 330, 322; cere ajutor turcilor, I, 331, 353.
- DÎLBOCA** (jud. Mehedinți), I, 63.
- DÎMBOVIȚA**, județ, I, 73, 95, 132; II, 57, 327; III, 140—141, 143, 180, 259, 269, 313, 322, 324.
- DÎMBOVIȚA**, riu, I, 130, III, 323.
- Dirzeanu Ioniță**, medelnicer, însărcinat cu corespondența lui T. Vladimirescu, I, 289; gazdă a ispravnicatului Craiovei, I, 266.
- Djuvaropulo** v. **Djuvara**.
- Dobre**, închis la ocna Telega, III, 355.
- Dobre**, fiul lui Mihai, III, 348; condamnat la ocnă pentru devastările de la Fulga, III, 349—350.
- Dobre**, fiul lui Radu, poslușnic al m-rîi Berca, volintir, III, 158.
- Dobre**, măcelar, închis la ocna Telega, II, 354.
- Dobre**, mazil din Fulga, III, 347.
- Dobre**, polcovnic, epistatul moșiei Cîndești, I, 374.
- Dobre Ion**, din Brădești, III, 245, 246.
- Dobrești** (jud. Dolj), III, 283.
- Dobri**, II, 48.
- Dobricean**, boiangiu, III, 424, 425.
- DOBRIDORU** (jud. Mehedinți), III, 302.
- Dobrinaț Petru**, I, 68, 74.
- DOBROTINETUL** (jud. Olt), III, 180.
- Dobrovici Nicolache**, II, 358.
- DOCOLINA**, stație de poștă în Moldova, II, 29.
- documente**, ale lui I. Nenadovici, III, 390, 400—404; ale lui I. Solomon, 405—406.
- Dogaru**, II, 47.
- DOLJ**, județ, I, 165, 183—184, 204, 251; II, 298, 302, 305, 377; III, 45, 76, 157, 283, 285, 343, 352.
- domn pămîntean**, boierii cer, II, 55, 325; III, 234.
- Domnando**, I, 166; II, 226.
- Donici Alecu**, III, 310.
- Donici Andronache**, vornic, II, 115; membru în divanul Moldovei, II, 379; cărvunar,

- III, 79; în comitetul pentru cercetarea străinilor, III, 98; semnează anaforale către domn, III, 279, 340.
- Donici Ianachi**, vornic, III, 353.
- Donțu Dumitru**, rob întors în țară, III, 423.
- DORNA**, II, 305.
- DORHOI**, oraș, II, 268; ținut, II, 81, 114—115, 243.
- Doxachi Costache**, polcovnic, II, 308.
- Dozâscu Radu**, preot, II, 37.
- DOZĂȘTI** (jud. Vilcea), II, 37; III, 343;
- Dracea Pătru**, ceauș de panduri, I, 95.
- DRACINET**, II, 305.
- Dragomir**, din Vila, III, 198.
- Dragotă Pătru**, pandur, III, 258.
- Drăgan Gheorghe**, trimis la ocnă, III, 357.
- Drăgan Mihai**, III, 246.
- DRĂGANU** (Dărăganu), II, 37.
- DRĂGĂNEȘTI**, moșie în jud. Vilcea, III, 165, 281—282.
- DRĂGĂNEȘTI**, moșie în jud. Vlașca, III, 76.
- DRĂGĂȘANI**, I, 284; II, 28, 237, 275; III, 17, 423.
- Drăghiceanu Sirbu**, căpitan de becheri, III, 288, 289.
- Drăghici**, preot, III, 320.
- Drăghici Diaconu**, III, 323.
- Drăghici Iordachi**, spătar, III, 90, 93, 310.
- Drăgoescu Grigorie**, stolnic, II, 340.
- DRĂGOEȘTI** (jud. Gorj), I, 47, 92.
- Drăgoianu Ion**, III, 157.
- DRĂGOTEȘTI** (jud. Mehedinți), I, 37, 38.
- Drăgotoiu Ion**, III, 196.
- Drăgulinescu**, biv paharnic, I, 262.
- dragătorii*, I, 279.
- Drexler Fr.**, III, 43; starostele sudiților austriaci la Craiova, I, 119.
- Drugăneanu Preda**, II, 28.
- Drugănescu Dimitrache**, *paharnic, stăpînul moșilor Bolintinu și Drăgănești în jud. Dimbovița. S-a alăturat lui Tudor Vladimirescu la venirea acestuia în București și i-a făgăduit să strîngă din jud. Dimbovița «pînă la o mie oameni vrednici și înarmați». În iunie 1822 a fost ispravnic al jud. Teleorman.* I, 409; III, 202, 256.
- Drugănescu Gheorghe**, căminar, făcut ispravnic la Dimbovița, II, 327; III, 256.
- Drumba Nicolae**, III, 260.
- Duca**, căpetenie a eteriștilor, II, 51, 155, 275, 355; fuge în Transilvania, II, 258, 270.
- Duca Ioan**, spătar, III, 340.
- Duca Matei**, II, 358.
- DUDAS**, I, 42.
- Dude Gheorghe**, postelnic, III, 142.
- Dudescu**, vornic, III, 414.
- Dudescu Constantin**, I, 78; ocîrmuitorul divanului Olteniei, I, 60; semnează anaforale, I, 186; II, 393; III, 195, 313; semnează arzmagzar către Poartă, III, 256; membru în divan, I, 199.
- Dudescu Safta**, stăpîna moșiei Agiești, I, 83.
- DUDEȘTI**, I, 233.
- Dugșin Constandiu**, pandur, III, 196.
- Duică**, fiul lui David din Drăgotești, I, 37.
- Duică Gheorghe**, III, 247.
- Dulcheru Matei**, III, 436.
- Dulea Scarlat**, biv vel medelnicer, epistatul moșilor banului Grigorie Brîncoveanu, I, 183.
- Dulgheru Vasile**, III, 247.
- Dumba Nicolae**, pricazcic, I, 166.
- DUMBRAVENI** sat în Moldova, III, 22—23.
- Dumitrache**, argintar, II, 26.
- Dumitrache**, căpitan, fiul lui Matei, III, 69.
- Dumitrache**, gospodar, căpetenie a pandurilor din Tîrgul Jiu, III, 259, 289.
- Dumitrache**, medelnicer, epistatul moșilor banului Grig. Brîncoveanu, III, 76, 138.
- Dumitrache**, pîrcălab, III, 246.
- Dumitrache**, popa din Brădești, III, 246.
- Dumitrache**, sluga lui T. Vladimirescu, III, 186, 187, 188.
- Dumitrache**, stegar, II, 306.
- Dumitrache**, stolnic, III, 256.
- Dumitrașco**, fiul lui Barbu din Coțofeni, III, 247.
- Dumitrașco**, fiul lui Nistor din Străhaia, III, 247.
- Dumitrașcu**, I, 361.
- Dumitrașcu**, clăcaș din Fișcalia, III, 341.
- Dumitrașcu**, din Girbovăt, căpitan de panduri, I, 37.
- Dumitrașcu**, fiul lui Apostolu din Breznița, III, 246.
- Dumitrașcu**, fiul lui Ivașcu din Strehaia, III, 247.
- Dumitrașcu**, pîrcălab din Breznița, III, 246.
- Dumitrașcu**, pîrcălab din Iliești, III, 246.
- Dumitrașcu**, pîrcălab din Trăistari, III, 246.
- Dumitrașcu**, popa din Brănești, III, 246.
- Dumitru**, apostat din satul Tumușani, înrolează panduri, III, 15.
- Dumitru**, arendaș al satului Tumușani, se alătură lui T. Vladimirescu, III, 337.
- Dumitru**, arnăut, fost sluga lui An. Mihaileglu, III, 66.
- Dumitru**, arnăut, fost slugă lui Dum. Brăiloiu, II, 297, 300.
- Dumitru**, cantaragiu, II, 48.
- Dumitru**, căpitan de arnăuți, II, 26.
- Dumitru**, căpitan, trimis cu registrele lui Hagi Ianuș, II, 101.
- Dumitru**, căprar, I, 190.
- Dumitru**, cătană din Vila, III, 198.
- Dumitru**, ceauș de slujitori, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347, 348; condamnat la ocnă, III, 349—350.
- Dumitru**, diacon din Filioși, III, 246.
- Dumitru**, diacon, III, 347.
- Dumitru**, din Dejoi, II, 37.
- Dumitru**, din Iablănița, III, 257.
- Dumitru**, fiul lui Antonie, I, 417.
- Dumitru**, fiul lui Chiragiu, III, 145.
- Dumitru**, fiul lui Herea din Tumușani, III 337.

Dumitru, fiul lui Ianăș din Ercea, III, 295.
Dumitru, fiul lui Ion din Florești, III, 246.
Dumitru, fiul lui Ivan, țigan rob, III, 142.
Dumitru, fiul lui Lixandru, țigan rob, III, 144.
Dumitru, fiul lui Ristea din Tînzăreni, III, 246.
Dumitru, fiul lui Vasile, pandur din Cîrlojani, II, 380.
Dumitru, isprăvnicel, tatăl lui S. Mehedințeanu, III, 357.
Dumitru, omul și vechilul lui T. Vladimirescu, I, 60, 61.
Dumitru, pandur, sluga lui I. Magheru, II, 38.
Dumitru, pîrcălab, III, 16.
Dumitru, pîrcălab din Baia de Jos, III, 193.
Dumitru, pîrcălab din Florești, III, 246.
Dumitru, polcovnic, căpitan de panduri, I, 73.
Dumitru, popa din Almăj, III, 245.
Dumitru, săpunarul, II, 161.
Dumitru, slugă, I, 64.
Dumitru, tufecibașa, II, 40, 111, 112.
Dumitru, vătaf, țigan rob, III, 144.
Dumitru, volintir din Bobaița, III, 196.
Dumitru, vornic, III, 74.
Dumitru al Vrăjitoarei, III, 69.
Dumitru Matache, III, 188.
DUNĂREA (Danube), I, 97, 99, 137, 281, 329, 353, 356, 380; II, 42, 55—56, 62, 106, 119, 133—135, 139, 155; III, 89, 93, 113, 131, 138, 155, *passim*.
Dunărinta Matei, III, 246.
Dunca, II, 305.
Dunca Costandin, I, 62.
Durac Stan, clăcaș, III, 341.
Duță, fiul Anuții din Tumușani, III, 337.
Duță, harambașa, III, 165.
Duzoglii, familia, III, 254.

E

Ecaterina, văduva, II, 307,
Edin-Oglu, pașa, sosește la Brăila cu oștire turcă, II, 268.
EDRINEA, III, 422.
efori, ai asociației secrete, II, 136.
Eforia casei datoriiilor țării, I, 290.
Eftimie, egumen, III, 256.
Eftimie, sârdar, III, 202.
EGIPT, III, 28.
Elefterescu Costandin, I, 183, 193; III, 433, 434.
Elimpiotie v. **Olimpiotul Iordache**.
Emandi sovetic, pricina cu polițele lui D. Macedonschi, III, 371.
Empire Ottoman v. **IMPERIUL OTOMAN**.
Enache, fiul lui Pirvu din Strehaia, III, 247.
Enache, sârdar, III, 332.
Enache, căpitan de la Călugărei, a fost cu T. Vladimirescu, III, 69.
Enăcachi, megieș, III, 75.
Enciu, căpitan sîrb, II, 161.

Ene, lăutar, țigan rob, III, 144.
Enc, pitar, I, 284.
Enca, popa din Tumușani, III, 337.
Enescu Iancu (Ioan, Iene). *Vătaf de vistierie. A adunat pentru oștirea lui Tudor circa o mie de panduri și a fost însărcinat cu aprovizionarea oștirii răsculaților. Condamnat la spînzurătoare de către Tudor la Golești, a fost salvat de cîteva căpetenii de panduri*. III, 70, 115, 116.
Enescu Ispas, III, 297.
Enuș, grec de la satul Stîlp, II, 355.
Enusevski, comisar al ispravnicatului de Hotin, III, 361—362, 363.
EPIR, II, 134—135.
Epure Neagoe, III, 373.
EPURENI (țin. Fălcui), III, 164.
ERCEA (jud. Mehedinți), III, 295, 301.
Erceanul Dincă, logofăt, III, 296, 297.
Erceanul Gheorghe, creditorul lui Dim. Girbea, III, 295, 296, 297.
Erceanu Ioniță, polcovnic, III, 301.
Erceanu Uța, soția polcovnicului Ioniță, III, 301.
ERGHEVIȚA, I, 42.
Ermolov (Ermolus), I, 47.
Erusalim v. **IERUSALIM**.
eschiata, jefuiesc, II, 61.
Eși v. **IAȘI**.
Eteria, II, 31, 56, 136; în Moldova, I, 419; față de moldoveni, II, 213, 214; casă a ei la Sibiu, II, 285.
eteriști, II, 230, 243—244, 390; II, 97, 98, 112, 137, 394; III, 185, în Moldova, I, 425, 440; II, 85, 117, 265, 266, 268, 275, 276; la m-rea Antim, III, 191; jefuiesc, III, 74, 75, 351; executați de turci, II, 257, 269, 357; implicați în complot, III, 292, 293.
EUPATORIA, I, 74—75.
EUROPA (Evropa), I, 88, 90, 296—297, 358, 371, 406, 421, 431; II, 54, 69, 83, 117, 137, 192, 292, 326, 386, 390; III, 21, 93, 172, 428.
Eustathie Atanasie, II, 143.

F

fabrică de testemeluri, funcționează în București, I, 130.
fabrici, se propune înființarea de, III, 237—238.
familii ascunse, sustrase dării, numărul lor, I, 131.
FANAR, II, 404; III, 62.
fanarioți, planurile lor, II, 28.
Farmache Ioan (Ianachi), căpitan, I, 256; II, 39, 111, 114, 155, 258, 270, 275, 276; III, 158; semnează o convenție cu T. Vladimirescu, I, 194; strînge oștire împotriva lui T. Vladimirescu, I, 240; trimis împotriva lui T. Vladimirescu, I, 243; trimis

- împotriva răsculaților, I, 251; primește bani pentru neferii săi, I, 292, 321; chemat la București de căminarul Sava, I, 311; ridică pe T. Vladimirescu, II, 185; executat la Constantinopol, II, 357; neferii lui au jefuit m-rea Nucet, III, 141; martor la un zăpis al lui P. Macedonschi, III, 378.
- Făciu Ionită**, pircălab, III, 320.
- Făciu Răducu**, III, 320.
- Fămiță Băluță**, III, 247.
- Fămiță Radu**, III, 247.
- Făniță Trandafir**, III, 247.
- FĂLCIU**, oraș, II, 150, 269.
- FĂLCIU**, stație de poștă, II, 29.
- FĂLCIU**, ținut, II, 206, 256; III, 164—165.
- Fălcoianca**, I, 79, 81, 87.
- Fălcoianu**, I, 391.
- Fălcoianu Alexandru**, III, 107.
- Fălcoianu Ioan**, logofăt, I, 237; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează suplica către țar, III, 133; semnează anaforală către domn, III, 195, 250; semnează arzmagzare către Poartă, III, 202, 256.
- Fălcoianu Răducan**, paharnic, la Departamentul de opt, III, 268.
- Fărcășanu Radu**, paharnic, III, 202, 256.
- FĂUREI** (Moldova), II, 173.
- Feraru**, doctor, I, 285.
- Fiiar Radu**, III, 297.
- Fiurescu (Constantin)** (= Herescu Constantin), II, 105.
- FILIIAȘI** (jud. Mehedinți), III, 246.
- Filip**, I, 204.
- Filip**, clucer, II, 326, 353.
- Filip**, duhovnic, III, 175.
- Filip**, părinte de la m-rea Neamț, III, 178.
- Filip**, din Vila, III, 198.
- Filip Dincă**, căpitan, III, 70.
- Filip Stanciu**, III, 247.
- Filip Toma**, III, 196.
- Filipescu**, III, 118.
- Filipescu**, hanul, II, 40.
- Filipescu Alexandru (Vulpe)**. Numit mare vistier, la 10 martie 1821; a colaborat cu T. Vladimirescu pînă în luna mai, căutînd să aperse drepturile și privilegiile boierimii și să rețină pe răsculați de la orice acțiune împotriva clasei dominante. I, 228, 388, 391; II, 27, 79, 95, 104, 147, 402; membru în divan, I, 129; ales vistier de către caimacamii T. Rom., I, 360; poruncește ispravnicilor de Buzău să ia măsuri pentru întoarcerea locuitorilor risipiți, I, 368, 394; poruncește ispravnicilor de Buzău să dea ascultare conducătorilor eteriști în trecere, I, 374; semnează memorii către țar, I, 381; III, 134; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; T. Vladimirescu îi cere fonduri pentru panduri, II, 22, 23; cere știri de la ispravnicii de Buzău, II, 63; semnează ordine de plată, II, 79, 80, 96; se află la Belve-
- dere, II, 106; T. Vladimirescu îi permite să plece din București, II, 167; raport cu privire la despăgubirile cerute, III, 409—411; socoteala de sumele date și primite, III, 414—415; raportul comisiei financiare asupra cererii lui de despăgubire, III, 415—416; în legătură cu cererea lui de despăgubire, III, 417—418; propune ca D.Macedonschi să fie înpămîntenit, III, 427.
- Filipescu Alexandru**, căminar, I, 237, 229; III, 133, 134.
- Filipescu Constantin**, vornic. I, 199, 306; III, 351; semnează anaforală către domn, III, 195, 250, 313; semnează arzmagzari către Poartă, III, 202, 256.
- Filipescu Costache**, II, 332.
- Filipescu Dimitrie**, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Filipescu Gheorghe (Gheorgache, Iordache)**, biv vel vornic, I, 185, 186, 187, 213, 237, 261, 262, 263, 266, 282, 285, 286, 288, 289, 306, 307, 311, 315, 361, 414, 433, 435; face anafora în pricina dintre slugerul T. Vladimirescu și frații Rogo-beții, I, 146; însărcinat cu paza podului Mogoșoaiei, I, 267; semnează memorii către țar, I, 432, II, 229, III, 133, 134; a aderat la propunerile partidei tinerilor boieri, I, 332; semnează raportul către Kiselef referitor la cererea de despăgubire a vorn. Alex. Filipescu-Vulpe, I, 411.
- Filipescu Grigorie**, vel vornic, I, 185, 207, 216, 219, 224, 225, 236, 238, 243, 247, 261, 262, 263, 266, 286, 288, 289, 295, 307, 311, 361, 391, 433; III, 256, 313, 407, 410; numit caimacam, I, 195; în comitetul provizoriu, în comitetul de regență, I, 205; membru în divan, I, 213; demisionează din funcția de vistier, I, 360; semnează apelul către țar, I, 432; nu aderă la propunerile partidei tinerilor boieri II, 332.
- Filipescu Ioan (Iancu)**, căminar, I, 237; III, 408, 416; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133, 134; face parte din partida boierilor tineri, II, 331; semnează arzmagzar către Poartă, III, 256; fost ispravnic de Ilfov în 1821, III, 408.
- Filipescu Mihail**, aga, I, 199; refugiat cu familia la Cimpina, I, 374; semnează cererea către împăratul Austriei, I, 402; face parte din partida tinerilor boieri, II, 331; face parte din delegația boierilor din T. Rom. la Constantinopol, II, 105; numit caimacam al domnului Gr. Ghica, III, 111; semnează anafora către domn, III, 167; semnează arzmagzar către Poarta, III, 256.
- Filipescu Nicolae**, aga, I, 186, 237, 379; semnează suplici către țar, I, 381; II, 229; III, 133, 134; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; face parte din partida tinerilor boieri, II, 332.

- FILIPOPOL, oraș în Bulgaria, III, 186.
Firince (Firica), III, 186, 189.
Firince (Zamfira), III, 188.
firman, către boieri, II, 176; către pașa de Vidin, II, 288; către comandanții turci, II, 292; către vizirii din Moldova, II, 364; trimis la Cernăuți, II, 358; pentru disciplină, II, 290.
FISCĂLIA, III, 341.
FÎNTÎNELE, sat în Moldova, II, 243.
Firtat Iordache, din Dozești, eliberat de apostoți de la ocnă, III, 343, 344.
Firtat Matei, III, 343, 344.
FÎȘTICI, III, 352.
FLĂMÎNDA (jud. Mehedinți), III, 193, 305.
Fleischhackl von Hakenau, agentul Austriei în Ț. Rom., I, 91, 187, 206, 367, 402; II, 287, 354, 355, 357, 358; cere să se ia interogatoriul lui T. Brătianu la Sibiu, III, 355.
Floarea, ibovnica lui T. Vladimirescu, I, 53.
Floarea, din Văleni, III, 267.
Floarea, fiul lui Soare, III, 158.
Florescu Gheorghe, I, 237; semnează memorii către țar, I, 381; II, 229; III, 133; membru în divan, I, 421.
Florescu Ioan, II, 206.
Florescu Manolache, aga, I, 186, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133, 134.
Florești, frații, II, 332.
FLOREȘTI (jud. Mehedinți), III, 246.
Floropol, II, 40, 111.
flotilă, la Galați, II, 133.
Fochiano Panaite, serdar, fratele căminarului Sava, II, 39, 77, 111.
FOCȘANI, oraș, I, 334, 342—343, 356, 366, 372; II, 21, 76, 85, 96, 134; III, 88, 112, 157, passim; avangarda lui Al. Ipsilanti în, I, 311; turcii în, II, 106, 125; detașament eterist în, II, 133; incendierea orașului, II, 171, 258, 270, 276.
FOLEȘTI, sat în Moldova, II, 107, 357.
Fometescu Ioan, căpitan de panduri, I, 38.
Fortan Radu, condamnat la ocnă, eliberat de apostoți, III, 343, 344.
Fota, ceaș de slujitori, II, 293, 298, 300.
Fotache, polcovnic, II, 308.
Fotea Costea, II, 206.
Fotescu Gheorghe, III, 17.
Fotino Dionisie, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Fotino Iancu, stolnic, ispravnic în jud. Olt, III, 87.
Francisc, împăratul Austriei, II, 153, 160.
FRANȚA (Gallia), I, 97; III, 108, 339.
Fratostiteanu Stancu, arendaș de moșii, III, 260.
FRĂNCEȘTI (jud. Gorj), I, 37.
FRĂSINET (jud. Romanși), I, 154.
Frățuș Ion, căpitan de panduri, I, 38.
FRĂTEȘTI BIRNICI (jud. Gorj), III, 318—319.
FRĂTEȘTI MOȘTENI (jud. Gorj), III, 318—319.
Frențescu Stoica, I, 55.
Freywald (Fraivald), inginer, II, 106.
Frincovici Petro, arendașul moșiei Sălătruc, III, 198—199.
FRUMOASA, carantina, I, 320, 358.
FRUMOASA, m-re în Moldova, III, 208.
Frumușanu Lăudat, vistier, II, 89; III, 42, 43; III, 271—272, 341.
FRUMUȘAI, III, 42.
Frunte Lată Nicolae, căpitan de panduri, I, 37, 95; II, 220, 221.
fugari, certuri din pricina lor, III, 230.
FULGA, moșie în jud. Saac, III, 347, 350.
Fundeanu Preda, ceaș, II, 292, 293, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 301, 303.
FUNDU VORNICULUI, I, 177.
Furtună Const., asociatul lui T. Vladimirescu la negoț, I, 59, 63.
Furtună Mihai, din Seaca, III, 259.

G

- Gabanazoglu v. Gavanozoglu**.
Gadgi Sauci, pașă, fost caimacam, I, 382.
Gagiu, III, 70.
Gagiu Nicu, III, 422.
Galaction, episcop de Rîmnic, III, 137; membru în divanul Craiovei, I, 267; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 134; semnează arzuri către Poartă, III, 202, 256; semnează anaforale către domn, III, 191, 195, 313, 330.
GALATA, mănăstire în Moldova, I, 333; II, 277; III, 208.
GALAȚI (Galatz), I, 329, 331—333, 337—338, 355, 365, 401, 425, 441; II, 20—21, 25, 29, 43—44, 106—107, 117—119, 133, 150, 189, 214, 242, 252, 265, 269, 277, 348; III, 124, 149, 186, 343, 358; răscoală la, I, 301, 304, 354, 383; incendierea orașului, I, 318.
Galbenu Costandin, căpitan de panduri, I, 37.
Galbinu Ion, III, 247.
GALEȘEȘTI, plasă jud. Vlașca, III, 253.
Gallia v. FRANȚA.
Gancea Nicola, III, 283.
Ganciu, boiangiu, II, 48.
Gane, țiganul, II, 174.
gardă națională (ostășească), propuneri pentru înființarea ei, III, 231—232, 236.
Gastea Gheorghe, pandur, III, 196.
Gavanozoglu (Gabanazoglu, Hasan bei Gavanozoglu). *Imbrohor sau mirahor. Naziru oștilor de la Giurgiu, trimis în Țara Românească pentru a înăbuși răscoala. După venirea domnului pămîntean Grigore D. Ghica voevod în vara anului 1822 a îndeplinit funcția de bașbeșliagă.* III, 118, 185.
Gavas, bașa, comandant de trupe turcești în București, II, 359.
Gavrîlă, logofăt, III, 283.
Gavrîlă Ion, III, 337.
Găescu Nicola, căpitan de panduri, I, 38.
GĂIEȘTI (Găești), II, 88, 92, 149; III, 282.

- Gănescu Bărbuceanu, sluger, III, 295, 296, 297.
- Gănescu Ion, membru în divanul Craiovei, III, 69.
- Gănescu Ștefan, ispravnic de Gorj, III, 290.
- Gărdăreanu Ioan, serdar, cumpără via lui T. Vladimirescu, III, 437, 440.
- Gărdăreanu Ioniță, căpitan de panduri, I, 38.
- Gărdescu Iancu, sluger, III, 269.
- Gărga Mihai, III, 193.
- Gărgulescu Șarban, II, 37.
- Gârju Prede, II, 37.
- Gărniceanu Dumitru, II, 37.
- Gătiță Ion, feciorul lui Vlăduțu, în oștirea lui Ipsilanti, III, 156.
- Gătiță Mihai, feciorul lui Vlăduțu, în oștirea lui Ipsilanti, III, 156.
- GĂVĂNEȘTI (jud. Buzău), I, 369, 395.
- GĂVĂNEȘTI (jud. Gorj), III, 290.
- Geafer, bimbaș, căpetenie de arnăuți, II, 26, 40, 111.
- Geană Nițul, III, 193.
- Geismar, general, comandantul oștirii ruse în Oltenia, între 1828—1829, II, 77.
- Gentz (Frederic), cavalerul de, în corespondența cu Gr. D. Ghica, domnul Țării Românești, III, 271.
- George Marin, moșnean, II, 206.
- Gepanoglu (Ciapanoglu), comandant de trupe turcești, II, 252.
- Gereștii, familie de robi ai m-rîi Arnota, III 352.
- GERMANIA (Ghermanie), I, 123.
- getigii, jefuiesc șiucid, II, 163.
- Ghelmegeanu Vasile. *Polcovic al spătariei în județul Mehedinți; l-a ajutat pe Tudor Vladimirescu la înrolarea pandurilor și a fost numit ispravnic al județului Vilcea, fiind apoi trimis la Slatina pentru a asigura apărarea orașului împotriva turcilor.* II, 90, 161, 245; III, 115, 117, 434, 442, 443.
- Ghenadie, ierohirica mitropoliei Moldovei, trimis de divanul Moldovei la muhafizul Brăilei, II, 99.
- Ghencea (Ghenciu). *Agă, bașbulcușă de arnăuți la București. A întâmpinat pe Alex. Ipsilanti la Ploiești. Apoi l-a însoțit pe căminarul Sava în toate acțiunile acestuia, și a fost ucis împreună cu el la 7 august 1821, de către turci.* II, 155, 285; scutit de dăjdiile vistieriei, I, 106—107; trimis cu arnăuții săi împotriva lui T. Vladimirescu, I, 224; bani pentru neferii săi, I, 265, 292, 322; chemat de căminarul Sava la București, I, 311; comandant al trupelor de pază din București, I, 107; II, 40, 41, 111, 112; ucis de turci, II, 287.
- Gheocel, III, 246.
- Gheorgachie v. Olimpiotul Iordache.
- Gheorghe, I, 218.
- Gheorghe, I, 361, 362.
- Gheorghe, argintaru, III, 259.
- Gheorghe, boierinaș, III, 16.
- Gheorghe, bulcușă, apostat, III, 260.
- Gheorghe, calpacliu, III, 332.
- Gheorghe, căpetenie a trupelor de pază din București, II, 40, 112.
- Gheorghe, căpitanu, III, 157.
- Gheorghe, clăcaș, III, 341.
- Gheorghe, fiul lui Curea Chelșa, I, 41.
- Gheorghe, fiul lui diaconu, III, 337.
- Gheorghe, fiul lui Hârșova, III, 197.
- Gheorghe, fiul lui Iordachie, II, 37.
- Gheorghe, fiul lui Lascu, II, 37.
- Gheorghe, fiul lui Popa, III, 247.
- Gheorghe, fiul lui Tudosie, III, 246.
- Gheorghe, fiul meșterului Barbu, ceaș de panduri, III, 69, 70, 258.
- Gheorghe, geambașu, III, 116.
- Gheorghe, jugănar, III, 347.
- Gheorghe, logofăt, I, 285.
- Gheorghe, logofăt, din județul Buzău, I, 436.
- Gheorghe, moșu, I, 39.
- Gheorghe, neamțul, măcelar din București, sluga lui Udritzki, III, 315, 316.
- Gheorghe, popă din Almaj, III, 245.
- Gheorghe, popă din Bobaița, III, 196.
- Gheorghe, popă din Frățești Birnici, III, 320.
- Gheorghe, postelnic, III, 38.
- Gheorghe, preot din Iurești, III, 74.
- Gheorghe, (2) preoți din București, II, 307.
- Gheorghe, serdar, II, 39.
- Gheorghescu Constantin, III, 193.
- Gheorghiede Theodosie, doctor, emisarul lui T. Vladimirescu, II, 93.
- Gherasic, ieromonah, III, 257.
- Gherasim, episcop de Buzău, I, 401; II, 77, 80, 96, 390; III, 415; membru în divan, I, 213, 417, 421; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează cartea de adevere dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; semnează arz către Poartă, III, 256; semnează anaforale către domn, III, 182, 313.
- Gherasim, episcop de Roman, III, 353; semnează hrisov domnesc, III, 308; semnează anafora către domn, III, 310.
- Gherghe, din Soreni, III, 420.
- Gherghel Enacachi, serdar, semnează anafora către domn, III, 340.
- Gherie, omul boierului Samurcaș, I, 63.
- Ghermanis, arhimandrit, egumenul m-rîi Hurez III, 24.
- Gherontie, ieromonah, descrie întâmplările de la m-rea Secul, III, 179.
- Ghica, domn al Moldovei, I, 122.
- Ghica, vel spătar, III, 406.
- Ghica, Alexandru, hatman, membru în divanul Moldovei, I, 429; semnează memorii către țar, III, 156.
- Ghica Alexandru Dimitrie, domn al Țării Românești în 1834—1842, fost mare vornic și mare logofăt, I, 268; III, 417, 426, 428; membru în divan, I, 186; semnează

- cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; partizan al consulii rus Alex. Pini, II, 330; semnează memorii către țar, I, 432, 433; II, 229; III, 133, 134; nu a aderat la propunerile partidului tinerilor boieri, II, 332.
- Ghica Alexandru**, comis, semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar; II, 229; III, 133.
- Ghica Constantin**, căminar, III, 187, 403, 408; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133.
- Ghica (Constantin)**, (căpitan), luptă împotriva turcilor la Sculeni, II, 267.
- Ghica Dimitrie**, căminar, semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133.
- Ghica Gheorghe**, vornic în Moldova, semnează memoriu către țar, III, 156.
- Ghica Grigorie Dimitrie**. *Mare ban. A fugit din București la Brașov, la 6 martie 1821. În luna noiembrie al aceleiași an s-a înapoiat la București și a fost numit spătar*. I, 207, 216, 219, 224, 225, 236, 239, 243, 247, 261, 262, 263, 266, 286, 289, 295, 306, 307, 311, 315, 320; II, 330, 393; III, 24, 39, 89, 113, 114, 119, 130, 137, 161, 166, 167, 179, 183, 199—200, 204, 204—205, 206, 206—207, 250, 251, 254, 270, 272, 283, 313, 314, 330, 349, 367—368, 374, 377, 381, 391, 397, 398, 400, 402, 403, 404, 411, 416, 417, 425; numit caimacam, I, 195; făgăduiește ajutor lui T. Vladimirescu pentru răscoală, I, 196; alege pe D. Macedonschi ca locotenent al lui T. Vladimirescu, I, 197; numit cirmuitor după moartea domnului, I, 198; numit în comitetul provizoriu și în comitetul de regență, I, 205; membru în divan, I, 213; semnează memoriu către împăratul Austriei, I, 402; trimite arzmagzar la Poartă, I, 408; nu a aderat la propunerile tinerilor boieri, II, 332; din delegația boierilor la Constantinopol, III, 105; numit domn al Țării Românești în 1822; III, 110; cere extrădarea lui Toma Brătianu, III, 354; cere extrădarea complicilor lui Simion Mehedințeanu, III, 354; corespondență cu cavalerul de Gentz, III, 271; rinduește comisie pentru cercetarea cererilor de despăgubiri, III, 409, 410.
- Ghica Grigore**, vornic în Moldova, III, 152; membru în divan, II, 75, 99; semnează memoriu către țar, II, 31; semnează memoriu către împăratul Austriei, II, 33; partizan al vistiernicului Roznovanu, candidatul la domnia Moldovei, III, 90.
- Ghica Ioan**, biv vel comis, III, 76.
- Ghica Ioan (Iancu)**, căminar, semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; din partida tinerilor boieri, III, 332.
- Ghica Iordache**, biv vel agă, II, 174; III, 377.
- Ghica Matincu**, din partida tinerilor boieri, II, 332.
- Ghica Mihai (Mihalache)**, agă, ban, vel postelnic, I, 268; III, 269; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; semnează arzuri către Poartă, III, 202, 256; semnează anaforale către domn, III, 182, 195, 250, 313; din partida tinerilor boieri, II, 332.
- Ghica Nicolae**, vel vornic, membru în divan, I, 186; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 238; semnează memorii către țar, I, 432, 433; II, 229; III, 133, 134.
- Ghica Take**, din partida tinerilor boieri, II, 332.
- Ghica Theodor**, sluger, cu slujbă pe lângă oștile turcești, III, 89.
- Ghimpețeană Catinca**, I, 340.
- Ghimpețeanu Elena**, I, 340.
- Ghimpețeanu Iancu**, I, 340.
- Ghimpețeanu Ionită**, pitar, I, 340.
- Ghimpețeanu Marghioala**, I, 340.
- Ghimpețeanu Sultana**, I, 340.
- Ghimpețeanu Uța**, I, 340.
- Ghioroiu**, III, 17.
- Ghiperești**, III, 157.
- Ghirghescu Gheorghe**, III, 193.
- Ghiță**, căpitan de volintiri, I, 394.
- Ghiță**, coconu, III, 95.
- Ghiță**, haiduc, comite jafuri, III, 157.
- Ghiță**, medelnicer, zapciu de plasă, I, 369.
- Ghiță al Cornii**, III, 246.
- Ghiță Hotul**, propus de T. Vladimirescu să fie închis la ocnă, I, 274.
- Ghiuca**, căpetenie de arnăuți, II, 26.
- Ghiurghiuv** v. GIURGIU.
- GHIZDĂVEȘTII DE SUS** (jud. Râmnați), moșie, III, 418.
- Giani**, clucer, I, 180.
- Gican Dumitru**, III, 190.
- Gigirt**, stolnic, comandir de panduri, II, 161.
- Gigirt Ionită**, pitar, III, 264.
- GILORT**, riu, III, 41.
- GIORMAN** (jud. Dolj), I, 318, 361, 406; II, 46.
- GIOROCUL** (jud. Dolj), III, 249, 285.
- Giuran Mărin**, II, 36.
- Giurea**, fiul lui Trăilă, I, 55.
- Giurescu Constantin**, căpitan de panduri, I, 38.
- GIURGIU** (Ghiurghiuv), I, 65, 211, 331, 369, 420; II, 24, 28, 58—59, 138, 148, 195, 197; III, 107, 229, 351, 426.
- Giurgiuveanu Anghel**, arestat de delibașa Mihală, II, 39.
- GIUVĂREȘTI** (jud. Romanai), II, 114.
- Gidea Ion**, apostat, III, 305.
- Gică Dumitru**, III, 373.
- Gindăcioanea Ioana**, III, 299.
- GÎNJOVA** (Gingiova) (jud. Dolj), II, 336.

- Gîrbea Bălașa**, soția lui Dimitrie Gîrbea, III, 295.
- Gîrbea Dimitrie** (Dumitru, Dumitrache). *Căpitan de margine, mazil, ajutor al lui Tudor Vladimirescu la vătășia plaiului Cloșani, jud. Mehedinți și coasociat în negoț cu acesta. L-a ajutat pe Tudor la pregătirea răscoalei din 1821 și apoi a rămas în Oltenia pentru a asigura paza frontierei spre Ada Kale și pentru a strînge panduri. A fost prins de turci și dus la Vidin, în august 1821.* III, 294, 296, 297, 326, 429, 441; căpitan de poteră sub comanda lui T. Vladimirescu, III, 294; cu pandurii la Padeș, III, 295; cu pandurii la m-reă Hurezu, I, 427; III, 25; comandir pe toată linia muntelui, III, 26; în legătură cu jefuirea lui Laudat Frumușanu, II, 89; III, 43; ciocniri cu turcii, II, 103; III, 294—295; socoteli, cu diferiți, III, 296—301; averea și datele lui, III, 295—301.
- Gîrbea Dumitrașco**, fiul lui Dimitrie Gîrbea, III, 294.
- Gîrbea Stanca**, văduva lui Dumitrașco Gîrbea, III, 294, 295, 296, 297.
- GÎRBOVĂȚ** (Gîrbovița, Gîrbovăți, Gîrboviți), (jud. Mehedinți), I, 37; III, 288, 294, 296—298, 300—301.
- Gîrboviceanu**, protopop, III, 300.
- Gîrboviceanu Ghiță**, III, 298.
- GÎRLA**, sat în Bulgaria, I, 137—138, 148, 153—154.
- Gîrneată Spiridon**, căpitan la Odobești, III, 260.
- GÎRNIȚA** (jud. Mehedinți), III, 288—289.
- GLAVACIOC**, mănăstire, III, 182.
- Glavce Petre**, III, 368.
- Glăzal Vasile**, III, 190.
- Gligore**, popă, III, 246.
- Gligore**, țigan rob, III, 144.
- Gligore al Sandii**, III, 337.
- Gloabă Ghiță**, III, 16, 17.
- Gloantă Dinul**, clăcaș, nesupus, III, 77.
- GLOD OT STREHĂIA**, III, 70.
- GLOGOVA** (jud. Mehedinți), I, 38, 86, 88, 190, 230; II, 90, 168; III, 95, 287—288, 351.
- Glogoveanu Elena** (Elenco), soția lui N. Glogoveanu, I, 77, 79, 82, 87, 189; III, 187.
- Glogoveanu Masinca** (Masincuța), fiica lui N. Glogoveanu, I, 78, 85, 86, 87, 88, 90.
- Glogoveanu Nicolae**, biv vel clucer, I, 81, 83, 85, 86, 89, 90, 104, 106, 184, 188, 189, 232, 271, 290; II, 90, 91, 380; III, 76, 95, 296, 422, 432, 436, 441.
- GODINEȘTI** (jud. Gorj), II, 355.
- Goekowitza v. GORNOVIȚA**.
- GOEȘTI** (jud. Dolj), II, 294.
- Goga Mihai**, vistier, III, 305.
- Gogan Nicolae**, căpitan de panduri, I, 38.
- Gogoșe Ion**, III, 247.
- Gogoiu Badea**, lude, III, 281.
- Gogoiu Gheorghe**, iertat pentru participare la răscoală, II, 310.
- GOGOȘIȚA** (jud. Mehedinți), III, 192, 259.
- Golea Mihai**, căpitan de panduri, I, 38.
- Golescu Constantin** (Dinicu, cunoscut și sub numele de Constantin Radovici de la Golești). *Mare logofăt. Scriitor de seamă și sprijinitor al școlii românești. În martie 1821 a plecat la Brașov de unde s-a întors apoi la București, unde a colaborat cu Tudor Vladimirescu pînă la sosirea turcilor, cînd a plecat din nou la Brașov.* I, 187; II, 99; III, 354; membru în divan, I, 186; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează cartea de adevărare dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; casa lui de la Belvedere, II, 106.
- Golescu Ioan**, căminar, semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memoriu către țar, II, 229, 133; din partida tinerilor boieri, II, 332.
- Golescu Iordache**, vel vornic, I, 187, 301; III, 406; semnează anaforale către domn, III, 182, 313, 349; semnează arz către Poartă, III, 256.
- Golescu Nicolae**, logofăt, vornic, II, 77, 96, 109, 179, 371, 393; III, 400, 415; membru în divan, I, 186, 417, 421; semnează cartea de adevărare dată lui T. Vladimirescu, I, 396; din delegația boierilor la Constantinopol, III, 105; semnează anaforale către domn, III, 167, 195, 250, 313; semnează arz către Poartă, III, 256; casa lui, II, 359.
- Golescu Radu**, biv vel ban, rînduește pe T. Vladimirescu la vătășia plaiului Cloșani, I, 100.
- GOLEȘTI**, II, 181, 220, 275; III, 383, 388—389.
- Golițin**, ministrul Cultelor în Rusia, II, 363, 381.
- Golițki Ivan**, secretar gubernial, III, 370.
- Golumbeann Dumitrache**, în legătură cu moștenirea lui T. Vladimirescu, III, 430, 433, 434.
- Gomoiu Răducan**, III, 246.
- Goncea Ștefan**, căpitan, III, 289.
- Gora**, pandur, III, 248.
- GORGAN**, mahala din București, II, 26.
- Gorgan Ioniță**, pîrcălab, condamnat pentru devastările de la Fulga, III, 348, 349—350.
- GORGANI**, moșie, I, 180; II, 353, 375.
- GORGOTA**, pădure, I, 395.
- GORJ** (Gorjiu), județ, I, 63, 72, 76—77, 92, 106—107, 114, 164, 184, 214, 218—219, 244, 254, 294, 308, 309; II, 34—35, 38, 138, 168, 206, 233, 317, 355; III, 24, 26, 41—43, 156—158, 165, 271—272, 289, 295, 301, 325, 328, 330—331, 341—346, 394.
- Gorneanu Petrache**, paharnic, III, 202.

- GORNOVIȚA** (Goekowitza) (jud. Mehedinți), III, 356.
- Gorovei**, pandur, I, 95.
- Gospodariu Simion**, III, 75.
- Goșa Ion**, pandur, I, 47.
- GOȘMAN** (Goșmani), II, 207, 231, 312.
- Govloviți Vițento**, III, 187.
- GOVORA**, mănăstire, III, 427, 437.
- GOVORA**, moșie, I, 63—64; III, 445.
- Grama**, vechil, II, 207, 231.
- Granguru Ioan**, III, 246.
- Grapengichi Constantin**, II, 357.
- Grădișteanu Grigorie**, III, 411; din partida tinerilor boieri, II, 332.
- Grădișteanu Scarlat**, vel vornic, vel logofăt, I, 186, 213, 404; II, 27, 306; III, 107; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memoriu către țar, I, 381; semnează arzuri către Poartă, III, 202, 256; semnează anaforele către domn, III, 195, 313, 330, 349.
- GREACA**, moșie în jud. Vlașca, III, 76.
- Greceanu Constantin**, fiul medelnicerului Matei, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; jefuit de apostazi și turci, căznit de «rumîni», III, 268—269.
- Greceanu Hristache**, medelnicer, ispravnic de Teleorman, II, 80.
- Greceanu Ioan**, boier, I, 405.
- Greceanu Matei**, medelnicer, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Greceanu Mihai**, boier, ispravnic de Buzău, II, 246.
- Greceanu Mihai**, spătar, III, 202.
- Greceanu Nicolae** (Neculae, Neculaiu), biv vel sluger, ispravnic de Buzău, I, 368, 369, 370, 374; II, 25; ispravnic de Rîmnicul Sărat, II, 165, 166.
- Grecescu Ioniță** (Ioan), polcovnic, vătaf al plaiului Cloșanilor, I, 98, 99—100, 144, 232; III, 243, 442, 444.
- GRECEȘTI** (jud. Mehedinți), II, 101, 236, 336, 375; III, 67.
- greci*, II, 119, 266—267; III, 193, 292, 293, 307; dau bani pentru Eterie, I, 334; poliție alcătuită din, I, 331; se înarmează, I, 353; în oastea lui T. Vladimirescu, I, 330, 331, 353;ucid pe turci, I, 333, 354; jefuiesc, I, 333, 441; luptă la Sculeni, II, 265—266; trec în Transilvania, II, 276; să fie expulzați, I, 442; III, 186.
- GRECIA**, I, 187, 295, 305, 332, 358—359, 389, 393, 431; II, 29, 44, 134—137; III, 61, 172—173, 185, 354.
- Greceanu Ioan**, agă, vel postelnic, I, 439; III, 309; delegat boierilor moldoveni, II, 350; unul din prezentatorii arzului boierilor mici și mijlocii la pașa de Silistra, II, 407; din delegația boierilor la Constantinopol, III, 105.
- Greco Iovan**, căpitan de panduri, III, 115.
- Greco Ștefan**, III, 247.
- Grecol Hristea**, neguțător, I, 60, 61.
- Grecol Nicola**, III, 260.
- Grecol Oprea**, căpitan, atacă pe turci, III, 65; condamnat la despăgubiri, III, 67, 68.
- Greiere Grigore**, II, 161.
- Grigoraș**, logofăt, III, 91, 92, 93.
- Grigoraș**, spătar, III, 340.
- Grigore**, arhimandrit, egumen al m-rii Sărindar, III, 256.
- Grigore**, arhimandrit, egumen al m-rii Văcărești, III, 256.
- Grigore**, armașul, I, 105.
- Grigore**, bulucbașa, comandantul trupelor de pază în București, II, 41, 111.
- Grigore** (Grigorie), poslușnic, III, 290.
- Grigore** (Grigorie), mitropolit al Ungrovlahiei, III, 256, 313, 330.
- Grigore**, nepot de boier, I, 436.
- Grigore** (Grigorie), patriarh al Constantinopolului, trimite scrisorile de blestem, I, 402; spînzurat de turci, II, 69; III, 174.
- Grigore**, popă din Gîrbovăți, III, 299.
- Grigore**, protosinghel de la Muntele Athos, III, 256.
- Grigore**, spătar, III, 353.
- Grigorie**, ban, III, 353.
- Grigorie**, cărciumar, III, 246.
- Grigorie**, vornic, I, 429; III, 154.
- Grigoriu Theodor**, II, 48; III, 424, 425.
- Grigovici Iakov**, comandant al regimentului I cazaci din Ural, adevărește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 42.
- Grindeanu Ion**, III, 245.
- GRINDUL FĂGĂRAȘULUI**, III, 347—349.
- GRIVA**, moșie, II, 353.
- GROJDIBODU** (jud. Romanați), I, 171; II, 336.
- Gros Vasile**, măcelar din București, sluga lui Udritzky, III, 315.
- Gross Mihail**, supus austriac, organizator al unui complot în București, I, 112.
- GRUIA** (jud. Mehedinți), III, 246, 305.
- Gruia Ion** v. **Gruia Ion**.
- Gruia Ion** (Gruia Ion), apostat, III, 305, 306.
- Gudă Gheorghe** v. **Gudea Gheorghe**.
- Gudea Dumitru**, III, 337.
- Gudea Gheorghe** (Gudă Gheorghe), III, 16, 337.
- Gugiu Manolache** (Gugiul Manolache), I, 78; III, 186, 189; om de încredere al lui T. Vladimirescu, III, 187.
- Gujbă Gheorghe**, pandur, III, 196.
- Gunaris Ioniță**, II, 374.
- GURA MOTRULUI** (jud. Mehedinți), III, 247.
- GURA PLOȘTII**, loc, II, 293, 295.
- GURA VĂII** (jud. Mușcel), III, 260.
- Gurgu Toma**, III, 196.
- Guringoaia Catinca**, II, 357.

Gusti Ștefan Constant, II, 358.
Gușlă Florea, clăcaș, III, 327.

H

- Hacı pașă v. İsmail Hacı pașă.
hacul surugiilor, taxă, III, 121.
Hadgi Pop v. Hagi Constantin Pop.
Hafta Ioan, paharnic, III, 256.
Hagi Ahmed Gheghen (Hagi Ahmet, Hagi Gheghen, Hagi Mehmet Ahmed). *Agă. Pașă. Chehaia bei al valiului Silistrei. Serascherul oștilor turcești, trimis în Țara Românească pentru a înduși răscoala. A condus operațiunile de urmărire a eteriștilor pînă la riul Olt și a stat în țară pînă la sosirea în București a domnului pămîntean Grigore D. Ghica voevod*. II, 194, 211, 285, 286, 343, 392—393; III, 24, 38, 315, 316; intră în București, II, 258; muhafizul Valahiei, II, 393.
Hagi Boia, II, 48.
Hagi Constandin, orîndator al m-rii Hangu, III, 118.
Hagi Constantin Pop (Hadgi Pop, Hagi Pop), mare negustor din Sibiu și Viena, I, 241, 257, 287, 310—311, 317, 320, 362, 395; II, 42, 47, 222, 223, 244, 242, 287, 331, 340; III, 58, 386.
Hagi Emin, III, 127.
Hagi Emin, epistat la tainaturile oștilor turcești, III, 317.
Hagi Enuș v. Hagi Ianuș.
Hagi Gheghen v. Hagi Ahmed Gheghen.
Hagi Gheorghe (Hagi protopopu Ghiță), protopop, I, 52.
Hagi Hristu Ioan, II, 341.
Hagi Hristu Pancu. *Negustor bulgar stabilit la Zimnicea. Căpetenia detașamentului de bulgari din Zimnicea, care pe timpul răscoalei a ținut legătura atît cu Tudor Vladimirescu, cît și cu Alexandru Ipsilanti, în vederea apărării acelei localități împotriva unui atac al turcilor*. II, 56.
Hagi Ianuș (Hagi Enuș, Hagi Ienuș), mare negustor din Craiova arendaș și moșier, conducătorul casei de comerț «Hagi Ianuș Consta Petru și frații», I, 47, 59, 66, 68, 69, 70, 74, 75, 94, 97, 103, 104, 115, 118, 119, 120, 134, 141, 145, 164, 165, 166, 170, 171, 203, 205, 218, 264, 320, 362; II, 40, 49, 102, 103, 114, 138, 139, 143, 146, 147, 161, 166, 167, 180, 221, 234, 236, 237, 240, 244, 282, 285, 334, 336, 341, 353, 374; III, 35, 36, 45, 66, 138, 181, 185, 262, 378, 385, 389, 406; legături cu T. Vladimirescu, I, 56; împotriva numirii lui T. Vladimirescu ca vâtaf al plaiului Cloșani, I, 164; împrumută cu bani divanul pentru oștirea trimisă împotriva lui T. Vladimirescu, I, 226, 265, 321; propus de T. Vladimirescu pentru izgonirea din țară, I, 274, 280; împrumută bani lui T. Vladimirescu pentru răscoală, I, 321; II, 88; III, 384, 442; locuitorii nesupuși pe moșile lui, II, 237; locuitorii ard casele și acareturile lui, III, 350; jafuri comise pe o moșie a sa, III, 350; procese pentru despăgubiri de la locuitori, II, 237; III, 203, 262.
Hagi Manea brutar Anastasia, II, 354.
Hagi Mehmed Ahmed v. Hagi Ahmed Gheghen.
Hagi Moscu (Hagi Moshu), vel vistier, I, 111, 233, 265.
Hagi Panait, polcovnic, III, 351.
Hagi Pop v. Hagi Constantin Pop.
Hagi Prodan (Hagi Prodan Gligorievici). *Căpetenie de arnăuți, fost unul din locuitorii lui Kara Gheorghe în vremea răscoalei din anii 1804—1813. S-a alăturat lui Tudor Vladimirescu cu detașamentul său și l-a însoțit la București, unde i s-a încredințat paza mitropoliei. La Golești, a complotat cu Dimitrie Macedonschi împotriva lui Tudor Vladimirescu și a luat parte la arestarea lui*, I, 311; II, 155, 170, 221, 245; III, 158, 367, 368, 369; legătura (legămîntul) lui cu T. Vladimirescu, III, 394; trimis împotriva lui T. Vladimirescu, I, 224; la m-rea Motru, I, 312; arnăuții și neferii comandați de el, I, 224, 321; II, 109, 112, 169, 276; cu ostașii săi la Belvedere și Cotroceni, II, 106, 171; relații cu bulgarii din București, II, 147, 148; contribuie la arestarea lui T. Vladimirescu, II, 183, 185, 275; III, 384, 388; răpește condica de socoteli a lui T. Vladimirescu păstrată de N. Chimopsi, III, 384; pandurii rămași sub comanda lui, II, 257—258, 270; în proces cu Stana Radovan, III, 366; încearcă să vindă cele două chitanțe semnate de T. Vladimirescu, III, 389.
Hagi protopopu Ghiță v. Hagi Gheorghe protopop.
Hagi Teoharis, I, 317.
Hagi Țenea, II, 48.
Hagi Țola, I, 156.
HAGIEȘTI (Agestii), I, 83—84.
Hagi, I, 361.
Hagi Costandin, III, 247.
haiduci, acționează în 1821, III, 157, 158; fugiți în Austria, III, 355, 357, 358; acționează în jud. Mehedinți, III, 354, 356; haiduc bulgar, III, 343.
Haita Nicola, eliberat din ocnă de apostăți, III, 343.
Halet, efendi, favorit al sultanului, II, 67, 137.
HALÎNGA (jud. Mehedinți), I, 189; III, 190, 430.
Hakenau v. Fleischhackl von Hakenau.
Halghe Z., negustor, III, 260.
Halil, pașă, II, 364.
Hamaradia v. AMARADIA.

- Hamba Atanasie**, administrator de moșie, III, 364.
- HANGU**, II, 119.
- haraci*, în Moldova, I, 121; datorat din vremea lui Al. Suțu vv., III, 254.
- Haralambie Constantin**, clucer, ispravnic de Mehedinți, I, 53, 54, 57, 70.
- Harca Seman v. Hoarca Simeon**.
- hargiuri*, dintre bulgarii din țară, I, 240; împotriva răsculaților, I, 251.
- Hariton**, egumenul m-rii Cotroceni, dă bani pentru nevoile oștirilor răscolate, I, 427.
- Hariton Nicolai**, registrator de colegiu, I, 295.
- Hartopețu Barbul**, clăcaș, III, 327.
- Hartopețu Florea**, clăcaș, III, 327.
- Haquenau v. Fleischhackl von Hakenau**.
- Hasan**, bairactar, agă în oștirea turcă din Oltenia, II, 102, 221, 285, 336, 376.
- Hasan**, bei, fratele lui Hacı pașa muhafizul de Giurgiu, nazir peste oștile turcești venite de la Giurgiu, III, 107; comandant al ostașilor turci din Țara Românească, după numirea domnului Grigore D. Ghica, III, 270.
- hatîșerif*, din anul 1802, I, 238, 272, 278; pe anul erei musulmane 1217, III, 254; din 1818, I, 120; de la sultanul Mahmud I, 141.
- HATEG**, II, 169, 223, 234, 241.
- havaet*, al vitelor și mărfurilor, să se desființeze, I, 273; locuitori nesupuși lor, III, 325.
- HĂRCETE** (țin. Fălciu), II, 206.
- HĂRGEȘTI**, sat în Moldova, II, 174.
- Hărgot Drăghiceanu** (Hirgot ot Drăghiceanu). *Boierinaș și negustor din Baia de Aramă, jud. Mehedinți. Căpitan de panduri răsculați, a fost lăsat de Tudor cu paza m-rii Tismana. În 1846, a ajutat pe Nicolae Țimbru la pregătirea unei răscoale în plaiul Cloșanilor, jud. Mehedinți.* III, 288, 289.
- Hărgot Ioniță** (Hirgot Ioniță), căpitan, fost vâtaf de plai, I, 57 și III, 288, 289.
- Hărgotești v. Hărgot Drăghiceanu și Hărgot Ioniță**.
- HĂRȚĂȘTI**, sat în Moldova, II, 173.
- hedielî*, III, 273.
- heleșteu* stricat de locuitori, III, 347—350.
- HERĂSTRĂU**, mahală în București, I, 107; II, 26.
- [Herescu Constantin] v. Fiurescu [Constantin].
- Herescu Scarlat**, diac în Moldova, trimis în delegație la muhafizul de Brăila, II, 98.
- Hermannstadt v. SIBIU**.
- Hermeziu Gheorghe**, ban, fost sameș de visticerie, III, 275.
- HERȚA**, II, 230, 243, 268, 276.
- Hietzinger**, I, 113.
- HINOVA** (Inova) (jud. Mehedinți), I, 42; III, 69—70, 117.
- Hiotu Manolache**, I, 231; III, 115, 116, 117.
- Hirgot v. Hărgot Drăghiceanu și Hărgot Ioniță**.
- HÎRLĂU**, ținut, III, 73, 75, 134.
- Hirșoveanu Ghiță**, căpitan, participant la răscoală, II, 198, 310.
- Hoarcă Simeon** (Harca Seman, Hoarcă Simeon, Horca Semeon), III, 296, 297, 300.
- Hodoreasca v. ODOREASCA**.
- Hogechian Nazâp**, efendi, III, 125, 126.
- HOISĂȘTI**, moșie în Moldova, II, 231—232, 312.
- Holban Dimitrie**, vel ban, membru în divanul Moldovei, III, 309.
- Holban Gheorghe**, boier, membru în divanul Moldovei, III, 340.
- Hongiuglu**, căpetenie de arnăuți, II, 51.
- Horca Semeon v. Hoarcă Simeon**.
- HOREZ**, plaiul, I, 308—309.
- HOREZ** (Hurezu), mănăstire, I, 309, 317, 339, 427; II, 28, 317; III, 24, 26, 42, 325.
- HORODNICENI**, II, 206—207.
- hotar*, III, 273.
- HOTIN**, III, 153, 293, 359, 361—363, 365—366, 369, 378.
- hoți* (hoțomani), răsculații numiți, I, 308, 309; fac jafuri, II, 47; arnăuți, III, 109; apăruți în jurul Focșanilor, III, 112; de la Săcele, apăruți în plaiul Cimpinei, III, 135.
- Hoțul Bimbașa**, căpetenie sub comanda lui Ipsilanti, III, 157.
- Hraicul**, dulgherul, II, 307.
- Hrisant**, iconom și vechil al m-rii Hurez, II, 317.
- Hrisoscoaleu Dimitrie** (Krisoscoaleu Dimitrie), logofăt, membru în divan, I, 186; semnează cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează memoriu către țar, I, 432, 433; II, 229; III, 133, 134.
- Hristache**, ginerele lui Băjescu, trimis de cirmuitori « cu cărți » la boierii din Brașov (18 aprilie 1821), II, 79.
- Hristea v. Cristea** din Colțul Pădurii.
- Hristea Nicola**, II, 48.
- Hristi**, II, 175.
- Hristodol**, starostea, III, 424.
- Hristodor**, dascăl grec, I, 340.
- Hristodor**, serdar, III, 434; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Hristodulos Chiriachis**, I, 311.
- Hristodulu Sterghios**, II, 164.
- Hristofi Iordache**, *Polcovnic, comandir de panduri răsculați. A coordonat activitatea lui I. Magheru și a altor căpetenii de panduri.* I, 52; II, 86, 341; în relații cu T. Vladimirescu, I, 427.
- Hristu**, omul serdarului Gh. Lascaris, III, 173.
- Hronidis Gh.**, I, 321.
- Hronologlu Gheorghe**, I, 265.
- Hurezanu v. Ioanichie**, egumen.
- Hurmuzachi Vasili**, paharnic, semnează anafora către domn, III, 340.

Hurşid, paşă, II, 69.
Husein, fost agă, mumbaşir al sultanului, II, 290.
HUŞI, episcopie, II, 251; III, 97, 308.
HUŞI, oraş, I, 439; II, 150—151, 256, 267, 269.
huzmet, III, 273; al ascherliilor, III, 123; al ocnelor, III, 161—162; propuneri pentru luare de, III, 234.

I

IABLANIŢA (jud. Mehedinţi), I, 53; III, 257.
Iacov, fiul popei, panduri, III, 190.
Iacov, popă, III, 247.
Iacov, slugă a fraţilor D. şi P. Macedonschi, I, 64, 65.
Iacov Chivu, III, 247.
Iacovenco Ignatie (Iakovenko Ignatie). *Funcţionar al consulatului Rusiei din Bucureşti. A scris o importantă lucrare despre Moldova şi Ţara Românească, cuprinzând şi mărturia despre răscoala condusă de Tudor Vladimirescu. Pe vremea administraţiei generalului Pavel Kiselev, director al poştelor din Ţara Românească.* I, 433.
IALOMIŢA, judeţ, I, 73, 132; III, 89, 180, 347—348.
Iamandi v. Diamandi.
Iamandi, consilier, III, 370.
Iamandi Dimitrachi, ban, III, 164—165.
Iamandi Gavril, spătar, delegat al divanului Moldovei de paşa de Brăila, II, 74, 75.
Ianacachi, postelnic, membru în divanul Moldovei, III, 353.
Ianacachi, vel agă, membru în divanul Moldovei, III, 353.
Ianache, căpitan, trimis cu hargiuri împotriva răsculaţilor, I, 251.
Ianache, epistatul pandurilor jud. Vilcea, I, 76.
Ianache, fiul lui Mihai, acuzat că deţine arme, III, 283.
Ianache, pircălab, II, 292, 295, 302.
Ianache, polcovnic, III, 403.
Ianache, polcovnic din Molegeşti, III, 16, 17.
Ianache, săteanu din Văleni, III, 267.
Ianache, vătaful plaiului Loviştii, III, 328.
Ianachi, vistier, ispravnic de Dolj, II, 236, 237.
Ianacu, bulucbaşă, căpetenie de neferi şi trupe pază din Bucureşti, I, 321; II, 40, 112
Ianăşi, III, 246.
Iancu, II, 101, 114.
Iancu, căminar, fiica lui, I, 285.
Iancu, căpitan de poteră şi de panduri, I, 38.
Iancu, III, 90.
Iancul, rob ţigan, răzvărit, II, 312.
Iane, arendaş, I, 106.
Iane, bulucbaşă, căpetenie de arnăuţi, II, 26.
Iani, II, 146.
Iani, căpetenie trupe pază din Bucureşti, II, 40, 111.
Iani, cărsedar, căpetenie trupe pază din Bucureşti, II, 40, 111.
Iani, vizitiu, II, 353.
IANINA, I, 359; II, 135.
Ianolă, III, 424.
IANUŞEŞTI (jud. Romanai), I, 135, 138, 148, 173, 182, 264—265; II, 101, 114, 163, 236—237, 284, 338, 353, 375—376; III, 350.
Iasim, căpitan trupe pază din Bucureşti, II, 40.
Iason, căpitan trupe pază din Bucureşti, II, 111.
IAŞI (Ieşi, Eşii, Eşi, Eş, Iassy), I, 122—124, 149, 166, 168, 222, 246, 295, 297, 304—305, 320, 332, 334, 342—343, 354—357, 365—366; II, 33, 43—44, 87, 95, 97, 108—109, 118—119, 132—133, 136, 139, 150, 165, 174, 176, 184—186, 189; III, 20—23, 46, 51—53, 59, 63—65, 78—79, 91—92, 108, 125, 146—147, 155, passim.
iatagane, găsite în adăpost, III, 185.
Ibiş, baicactar, II, 237.
Ibrail v. BRĂILA.
Ibrahim, paşă din Silistra, propus cărmuitor de graniţă în Moldova, II, 252; comandantul trupelor turceşti din Moldova, II, 382.
Ica, cunoştinţă de a lui Hagi Ianuş, II, 285.
Iconomos Vasilie, paharnic, ispravnic de Dolj, I, 165.
Iconomu Gheorghe, I, 97.
idighe, în Moldova, I, 121.
Ienache, boier, III, 310.
Ieni Cozma, III, 343.
ieniceri, jefuiesc pe ţărani, II, 252; III, 62, 112.
ierbărit, al mahalagiilor din Herăstrău, I, 106—107.
IERUSALIM (Erusalim), I, 442; II, 349, 362.
Iftimi, ţigan strein, II, 174.
Iftimie Niţă, III, 74.
Ignatie, fost mitropolit al Ungrovlahiei, II, 389; III, 27.
Iion, popă, II, 37.
Iiordache, ginerile lui Tortolea, II, 37.
Iiarie, stareţ al m-rii Neamţu, III, 174, 175, 176, 177, 178, 179.
Iiaron Argeşiu v. Iiaron, episcop al Argeşului.
Iiaron. Episcop al Argeşului. *Sfetnicul lui Tudor Vladimirescu în timpul răscoalei. La 15 mai 1821 a fost trimis de Tudor Vladimirescu la Laybach, pentru a susţine un memoriu al divanului ţării. S-a înapoiat în ţară în anul 1827 şi a fost apoi repus în scaunul episcopiei de Argeş.* I, 185, 186, 187, 213, 401, 417, 421; II, 390; III, 402, 415; semnează cererea de înăbuşire a răscoalei, I, 237; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnat în fals, la Braşov, pe un memoriu către ţar, I, 432, 433; «ministrul» lui T. Vladimirescu, II, 105; semnează memoriu către ţar, II, 229; III, 133.
Ileana, ţigancă lui Yasili Vecleu, II, 175.
Iliia, iconom, trimis cu scrisori la mitropolitul Veniamin, II, 171.

- Ilie**, căpetenia albanezilor de la curtea domnească, II, 40, 111.
- Ilie**, ceauș de slujitori, II, 298, 300.
- Ilie**, fiul lui Ștefan, călcaș, III, 341.
- Ilie**, fratele lui Ioan, pircălab, II, 292, 302.
- Ilie**, pircălab, II, 38.
- Ilie**, popă, III, 16.
- Ilie**, postelnic, mehendar, I, 224.
- Ilie**, trimisul lui D. Sachelarie, *I. 134.
- Ilie**, țigan rob, II, 90.
- Ilie**, văr cu Ioan Bobină, înrolat în oștirea lui Ipsilanti, III, 156.
- Iliana**, II, 206.
- Ilinca**, fiica lui Mihai Tămăș, I, 164.
- Ilinca**, soția lui Dumitru, fiul lui Ianăș, III, 295
- Ilinca**, văduva, II, 307.
- ILOVĂȚ**, (jud. Mehedinți), I, 230; III, 193, 423.
- ILOVIȚA** (jud. Mehedinți), I, 95, 192, 357.
- Imbris**, hainactar, gavazul pașei, II, 376.
- Imin**, aga, III, 423.
- IMPERIUL OTOMAN** (Înalta Poartă, Poarta, Poarta Otomană, Sublima Poartă, Turcia), I, 65, 84, 120—122, 137, 155, 171, 177, 198, 201, 209—210, 222, 238, 261; II, 24, 28, 30, 42, 44, 54, 60—61, 67, 76, 79, 95, 98, 120, 132, 134—137, 157—160, 165, 178, 181, 189; III, 21, 24, 28, 40—41, 50—51, 61, 63, 65, 78, 93, 106—109, 119, 130—131, 163, 172, 174, *passim*.
- Îmstrea Gheorghe**, III, 319.
- inamuri**, pentru trimitere de corespondență, III, 237.
- incendii**, produse la nămeștii, III, 76.
- indighen**, II, 405.
- Inge Stoian**, căpitan de arnăuți, III, 342—343.
- Inova** v. **HINOVA**.
- Insoff** v. **Inzov**
- Inzov Ivan** (Insoff), general-locotenent, guvernatorul Basarabiei, I, 304, 330, 334, 352, 358, 365, 366, 430; II, 87, 268; III, 89, 163, 335, 336.
- Ioachim**, egumenul m-rii Hurez, piră împotriva clăcașilor nesupuși, III, 325—327.
- Ioan** v. **Jean**, logofăt.
- Ioan**, III, 286.
- Ioan**, biv treti logofăt, III, 25.
- Ioan**, circiumar, III, 299.
- Ioan**, diacon, III, 16.
- Ioan**, fiul lui Dinu, III, 17.
- Ioan**, fiul lui Gheorghe, III, 246—247.
- Ioan**, fiul lui Ifronea, III, 190.
- Ioan**, fiul lui Negrea, slujitor, II, 294.
- Ioan**, fiul lui Sanda, pircălab, II, 292.
- Ioan**, fiul lui Vasile Brăescu, III, 247.
- Ioan**, fratele lui Mateiță, căpitan de panduri, III, 115.
- Ioan** (Ion), logofăt, I, 394, 426, 437.
- Ioan**, pitar, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Ioan**, pircălab, III, 192.
- Ioan**, popa, III, 41.
- Ioan**, popă, arestat și închis la isprăvnicat, III, 350.
- Ioan**, (2) preoți din Bala de jos, III, 193.
- Ioan**, serdar, II, 146.
- Ioan**, stolnic, III, 107; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Ioan**, trimisul vistierului Grigorie Romanit, III, 315.
- Ioan**, vel postelnic, membru în divanul Moldovei, III, 340.
- Ioan Alexe**, III, 188.
- Ioan Apostol**, II, 279.
- Ioan Gheorghe**, II, 341.
- Ioan Theodor**, bogasieru II, 48.
- Ioana**, din Desea, roabă întoarsă în țară, III, 423.
- Ioana**, rudă cu Dumitru Gîrbea, III, 294.
- Ioana** (Sărifa), turcită în 1821, se întoarce în țară, III, 423.
- Ioana**, văduva, II, 307.
- Ioanichie**, medelnicer, II, 97.
- Ioanichie Jitianul**, egumenul m-rii Jitianu, II, 237; III, 137, 406.
- Ion**, din Dozăști, II, 37.
- Ion**, din Tomșani, III, 16.
- Ion**, crucer, fratele lui Nicolae serdaru din Gorj, eliberat din ocna de apostai, III, 343.
- Ion**, dascălu, III, 75.
- Ion**, fiul lui Gheorghe, III, 246.
- Ion**, fiul lui Hera, III, 337.
- Ion**, fiul lui Marin, țigan rob, III, 144.
- Ion**, fiul lui Sanda, pircălabu, II, 230.
- Ion**, fiul lui Vasile, III, 247.
- Ion**, fiul lui Vlad, beilecciu, sluga lui Enuș grecu, închis la ocna Telega, fiind socotit spion, II, 355.
- Ion**, fratele lui Lixandru, fiul lui Radu, țigan rob, III, 144.
- Ion**, logofăt, fost pircălab, II, 168.
- Ion**, pandur, III, 246.
- Ion**, pircălab, din Almaj, III, 245.
- Ion**, pircălab, din Balta, III, 192.
- Ion**, pircălab, din Murgași, II, 294.
- Ion**, popă din Brănești, III, 246.
- Ion**, popă din Cioci, participă la devastarea moșiei Fulga, III, 347, 348.
- Ion**, popă din Răcari, III, 246.
- Ion**, (2) preoți din Braloștița, III, 247.
- Ion**, rachierul v. Ioniță, rachier.
- Ion**, slujitoru, II, 301.
- Ion**, al Ghimișoai, III, 70.
- Ion cel Mare**, sătean, III, 298; volnicit să facă conac pentru panduri în satul Murgași, II, 239; jeluitor la T. Vladimirescu din partea sătenilor din Murgași, II, 299, 300.
- Ion al Sfii**, pandur, III, 248.
- Ionașcu Ioruș**, răzeș, II, 205.
- IONEASA**, sat (țin. Suceava), I, 414.
- Ionel**, III, 74.
- IONEȘTI**, moșie și sat (jud. Mehedinți), III, 260.

- Ionită**, II, 175.
Ionită, diaconu, pandur, III, 42.
Ionită, fiul lui Preoteasa, III, 283.
Ionită, fiul lui Radu, III, 337.
Ionită, fratele căpitanului Trușcă, căpitan de panduri răsculați, III, 70.
Ionită, postelnicul, arendașul moșiei Urziceni, III, 351.
Ionită (Ion), rachier, III, 269.
Ionită, sluger, II, 307.
Ionită al Popii, pandur, III, 258.
Iordache (Iordăichiță), scrisoarea lui T. Vladimirescu către el, I, 77.
Iordache, căpitan, I, 84.
Iordache, popă, II, 36.
Iordache, sărdar, II, 243.
Iordache Gheorghe, vechilul lui Răducanu Nicolau la procesul cu privire la moștenirea lui T. Vladimirescu, III, 438, 441, 445.
Iordaiche, din Mărgineni, II, 37.
Iorga, postelnicul, III, 305.
Iorgache, I, 165.
Iorgu, căminar, I, 309.
Iosef, III, 190.
Iosif, episcop de Argeș, I, 185.
Iosif Cotrocceanu, arhimandrit, egumenul m-rii Cotroceni, semnează arz către Poartă, III, 256.
Iosima, călugăriță, II, 307.
Iosuf, pașă, seraschier, III, 123.
Iova, căpetenie de arnăuți, executat din porunca lui T. Vladimirescu pentru jafurile comise la Benești, II, 161.
Iovan din Gruia v. Grunacul Ioan din Gruia.
Iovan, fiul lui Matei, din Ilovița, participant la răcoala lui Simion Mehedințeanu, trimis la ocnă, III, 357.
Iovan, fiul lui Pavel, acuzat că deține arme, III, 283.
Iovancea (Iovancio), căpitan de la Strejești, II, 28.
Iovancea (Ivancea). *Căpetenie de arnăuți. S-a alăturat de la început răcoalei lui Tudor Vladimirescu. După arestarea lui Tudor a avut o ciocnire cu turcii la Slatina eliberând orașul. S-a retras la mănăstirea Tismana unde a luptat împotriva turcilor.* III, 258.
Iovanovici Petre, cinovnic rus, fost arendaș, III, 418—421.
Ioviță Mihartu, pandur, participant la răcoala, III, 196.
IPOTEȘTI (jud. Olt), I, 222; II, 161.
Ipsilanti, fiii lui, II, 43.
Ipsilanti Alexandru, voevod, fost domn al Țării Românești și Moldovei, I, 273.
Ipsilanti Alexandru Constantin. *General în armata rusă și adjutant al tarului Alexandru I. A făcut parte dintr-o lojă masonică din Rusia. Conducătorul Eteriei. După lupta de la Drăgășani a fugit în Transilvania.* I, 333, 352, 355, 366, 368, 374, 383, 406, 408; II, 79, 147, 156, 157, 181, 211, 213, 258, 269, 275, 276—277, 290, 310, 315, 354, 355, 369; III, 24, 157; șef suprem al Eteriei, I, 359; trece în Moldova, I, 305, 332, 342, 354, 355, 401; II, 136, 390; organizează oștirea Eteriei; I, 311, 333, 343, 356, 425; II, 44, 155, 177, 201, 227, 268, 275, 286, III, 208; trece cu oștirea Eteriei dîn Moldova în Țara Românească, I, 334, 358, 365, 393, 394, 398, 401, 422, 438; II, 40, 42, 49, 105, 119, 134, 203, 274; proclamații și ordine date de el, I, 295, 320, 323, 330, 370, 376; II, 84, 93, 94, 164, 165, 171, 182; III, 385; țarul dezavuează misiunea lui, I, 376; II, 32; relații cu T. Vladimirescu și bimbașa Sava, I, 393; II, 40, 134; primește ciorna memoriului către țar întocmită de Grigore Băleanu; II, 56; în legătură cu ridicarea lui T. Vladimirescu, II, 182, 258, 270, 275; relații cu pandurii, II, 257; luptele conduse împotriva turcilor, II, 258, 270, 271, 275.
Ipsilanti Constantin Alexandru, voevod, fost domn al Țării Românești și Moldovei, I, 44, 65, 353.
Ipsilanti Gheorghe Constantin, însoțește pe Alex. C. Ipsilanti în acțiunile sale, I, 333, 355.
Ipsilanti Nicolae Constantin, însoțește pe Alex. C. Ipsilanti în acțiunile sale, I, 333, 355.
ipsilantii, oameni de război, II, 68.
iraturi, intrate în vistierie, destinate pentru oștile turcești, III, 272, 273, 275; ale slujbelor, să fie desființate, III, 235.
Irizoiu Mihai, III, 246.
ISACCEA, I, 333, 354; II, 268—269, 278.
Isache, popă, I, 84.
Isaiev Al., I-iu, general-maior, comandant al oștirii ruse în Oltenia, între 1807—1810, I, 43, 45, 48, 56; atestază faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 41.
ISLAZ (jud. Romanai), I, 134, 137, 147, 153—154, 161, 170—172, 176, 181—182; II, 336, 375.
Ismail, agă turc, II, 375.
Ismail, agă turc, găsește arme îngropate la m-rea Radu Vodă, II, 359.
Ismail Hacni, (Haci), pașă, muhafizul Giurguiului, II, 197; III, 107.
Ispas, căpitan, I, 245.
Ispir, polcovnic de arnăuți, III, 259.
isprăvnicat, jefuit de răsculați, III, 260.
Istambul v. **CONSTANTINOPOL**.
Istrail, ovreiu, III, 66, 68.
Istrate Gavril, paharnic, reclamă pe Gheorghe Cantacuzino pentru pagubele suferite, III, 287.
Istrati, polcovnic, I, 63.
ISVERNA (jud. Mehedinți), I, 98—100.
IȘALNIȚA (jud. Dolj), I, 284.
ITALIA, I, 330, 360.

Iurdache, I, 62.
IUREȘTI, III, 74.
Iusuf (Jusuf), agă turc, din Bercovcea, comandantul oștirilor turcești trimise în Oltenia, în 1815, I, 97.
Iusuf (Isuf) Bercofceali. *Pașă de Brăila, chehaia bei, numit în aprilie 1821 serascher al oștirilor turcești însărcinate să reprime răscoala în Moldova și Țara Românească, ridicat în toamna aceluiași an la rangul de vizir*. I, 442; II, 85, 95, 242, 265, 267, 268, 269, 277; III, 125, 273.
Iusuf, efendi, omul lui Hogechian efendi, III, 125.
Ivancea, clăcaș, nesupus, III, 77.
Ivancea, logofăt, III, 260.
Ivancea v. **Iovancea**.
Ivanciu, bulucbașă, III, 333.
IVĂNUȘA, moșie (jud. Ialomița), III, 180.
Izu, pașă, muhafiz de Varna, II, 310.
IZVĂRNARI, I, 116.
Izverceanu Ghiță, popă, I, 100.
IZVERNA, sat, I, 98–100.
IZVOARĂ (Izvoarele) (jud. Mehedinți), III, 69, 305.
IZVORU (jud. Mehedinți), I, 37.
IZVORUL BORDII (Izvorul Birdii) (jud. Mehedinți), III, 197.

I

imputernicire, dată lui T. Vladimirescu, III, 376.
Înalta Poartă v. **IMPERIUL OTOMAN**.
înscrișuri, ale lui T. Vladimirescu, III, 322.

J

jafuri, săvârșite de arnăuți, II, 107, 194; de robi și de rumîni, III, 142; de panduri, II, 90; de eteriști, II, 44; paznicii țării, I, 390; făcute asupra boierilor, II, 42; săvârșite la vii, III, 76.
jalbă, a boierilor, I, 380–381; III, 65; 163–164; a satului Crețești, II, 70.
Jalvinskii, maior, I, 329.
Jan, II, 173.
Jean (Ioan), logofăt, semnează memoriu către țar, II, 229.
Jeltuhin (Jultuhin), colonel, șef al regimentului de mușchetari din Penza, adevărate faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 45; general-maior, din întiul divan al Țării Românești, I, 66; general-leitnant, deplin imputernicitul precedent al divanurilor cnejei Moldovei și Valahii, III, 381.
Jianu Amza, serdar, II, 341.
Jianu Iancu (Ioniță, Ioan). *Pitar, stăpin al unor părți din moșile Fălcoiu și Zvorsca în jud. Romanati. Înainte de răscoală a fost căpitan de haiduci; s-a alăturat lui Tudor Vladimirescu și a fost trimis la*

Silistra, la 19 aprilie 1821, unde a fost reținut pînă la mijlocul lunii august. I, 144; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu. I, 396; trimis la Silistra de către T. Vladimirescu. II, 46, 79; III, 414.

JIBLEA, moșie, III, 352.
JIDOȘTIȚA (jud. Mehedinți), I, 42; III, 197.
Jifcovic Stefan, asesor colegial, III, 368, 369; emigrant sîrb, prieten cu tufecibașa Buzi (Bozin), II, 40; martor în procesul: Stana Radovan-Macedonschi, III, 366.
Jiian Gheorghe, boier, de la departamentul de patru, I, 61.
JIIANA (Jiana, Jiani) (jud. Mehedinți), III, 67, 190, 305.
JIJIA, II, 265–266.
Jimblariu Barbu, moșnean, pandur, III, 341.
JITIANU, mănăstire, I, 406; II, 237; III, 137, 406.
JIU, riu, I, 284; II, 139; III, 157, 341.
Joița (născută Papazoglu), soția lui D. Macedonschi, III, 378.
Jora Costache, comis. III, 90.
JOREȘTI, sat în Moldova, III, 73, 75.
Jovici, baron, maior, III, 243, 244.
judecători, I, 273, 279.
JUGMENI, I, 394.
Jultuhin v. **Jeltuhin**.
Jupanioti Costandin, III, 332.
JUPĂNEȘTI (jud. Gorj), II, 38.
jurămînt, al lui T. Vladimirescu, I, 396.
JURMĂNEȘTI, III, 193.

K

Kaluschay, de, din Dorna, II, 305.
Kara Iflah v. **OLTENIA**.
Kazimir, consilier, III, 370.
Kinopsi Neculae v. **Chinopsi** Nicolae.
[Kiriko, L.], consul general al Rusiei, intervine în favoarea lui T. Vladimirescu, privitor la averea sa jefuită de turcii adalîi, I, 104.
Kischeneff v. **CHIȘINĂU**.
Kiselev Pavel Dimitrievici, general maior, președinte plenipotențiar al divanurilor din Moldova și Țara Românească, între 1829–1834, III, 333, 334, 391, 396, 399, 400, 401, 402, 406, 409, 412, 427, 429; primește rapoarte din partea locotenent-colonelului Pestel privitoare la răscoala din 1821, I, 352, 360; anchetează reclamația lui Nenadovici, III, 382.
KLISCAUȚI, III, 363.
Klosanij v. **CLOȘANI**.
Kostești v. **COSTEȘTI**.
Kotov Eustație, consilier de curte, dragomanul consulatului Rusiei la București, I, 402; II, 77.
Krisoscoleu v. **Hrisoscoleu**

Kronstadt v. BRAȘOV.
Kreuchely Ludovic, baron de, consulul Prusiei la București, I, 369; III, 166, 293.
KUCIUC KAINARGI, III, 51, 65.
Kutzoî Gitza v. Cuțui Ghiță.
Kynopsy Nicolae v. Chinopsi Nicolae.

L

Ladislau, dascăl de limba latină la școala Sf. Sava, III, 183.
Lahir, ispravnic, II, 243.
Lahovari Ioan, stolnic, ispravnic de Vilcea, I, 308; II, 380; orînduiește pază împotriva răsculaților la șchela Budești, I, 246; jefuit de haiduci în 1821, III, 157.
LAINICI, schit, II, 391; III, 158.
Langenfeld (Langhifelt, Langifert), baron de, I, 78, 87, 90.
Lapatis Hristodulos, medelnicer, I, 115.
LARISA, II, 135.
Lascarache, cărvunar, III, 79.
Lascaris Gheorghe, serdar III, 171—173.
Lascaris Paraschivita, soția lui Gheorghe Lascaris, III, 173.
Latif, comis, omul lui chehaia bei din Moldova, II, 215.
Lată Gheorghe, apostat, III, 305.
Lațcu, chelar, III, 157.
Lațcu, tovarăș cu T. Vladimirescu într-un proces de hotar cu N. Glogoveanu, I, 106.
Lavitz Pcter, director al carantinei Timiș, III, 397.
LAYBACH, I, 296, 332, 353, 355, 421, 430; II, 31, 54.
lazaret, III, 319.
Lazăr, clăcaș, nesupus, III, 77.
Lazăr, dascălul întii la școala Sf. Sava, III, 183.
Lazăr al Jenii, III, 158.
Lazu, III, 364.
Lazu Consta Ștefani, II, 102.
lăcătuși, ceruți de T. Vladimirescu pentru dresul armelor, I, 404.
Lăcătușu Grigore, șef răsculați, III, 351.
Lăceanu Ioan, semnează cartea de adeverire dată de T. Vladimirescu, I, 396.
LĂCRITA, III, 344.
Lăcusteanu, fost clucer, moșia lui arendată de Petre Iovanovici, III, 418.
Lăcusteanu Gheorghe, logofăt, rînduit zapciu la plasa Băii, I, 190.
Lăcusteanu Răducan, zapciu, III, 284, 285, 286.
Lăcusteanu Vasile, biv al doilea vistier, III, 284, 285, 286.
LĂCUSTENII DE SUS (jud. Dolj), III, 283.
Lăudat v. Frumușanu Lăudat, vistier
Lăudat, II, 288.
Lăutaru Costandin, II, 38.
Lăzărescu Dumitru, III, 197.
Lăzărescu Ion, clăcaș, III, 327.
lefuri, pentru beșliagale și neferi, III, 87, 123, 145—146.

Legatovici Ștefan. *Participant la mișcarea revoluționară sîrbă, stabilit după 1812 la Odesa, în corespondență cu Tudor Vladimirescu.* I, 47, 66, 69, 74, 75.
legătură (legămînt), a lui T. Vladimirescu, III, 394; al boierilor moldoveni, II, 19.
lege, despre clacă, I, 177.
Lehliu Gheorghe, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Lenș (Lenj) Filip, clucer, postelnic, mare logofăt, II, 50, 78, 79, 80, 91, 105, 109, 118, 148, 165, 343; III, 28, 161, 185; din delegația boierilor la Constantinopol, III, 105; semnează arzuri către Poartă, III, 202, 256.
Leonard, consilier, II, 125.
Leonte Radu, boier, inițiatorul conjurației din 1839 în Moldova, II, 125.
Leovean, zapciu plasă, II, 236.
Leotești, moșie în jud. Romanați, III, 351.
LEOVA, vamă carantină, I, 330, 358; II, 256, 265, 267—269; III, 90.
Leul, pogonar din Fulga, III, 347.
LEURDA (jud. Mehedinți), III, 297.
LEVADIA, II, 134.
Leventis Gheorghe (Levendi Gheorghe). *Secretar al consulatului Rusiei din Iași și apoi dragoman al celui din București, membru activ al comitetului de conducere al Eteriei. Refugiat la 16 martie 1821, la Brașov și apoi la Sibiu.* I, 165, 166, 187; II, 226, 281; intervine pentru numirea lui T. Vladimirescu ca vâtaf de plai, în 1820, I, 164.
Levidi, II, 279.
Licărescu Gheorghe, I, 38.
Licărescu Giurca, logofăt, I, 39.
Licărescu Ianaș, I, 38.
Licărescu Pirvu, I, 38.
Licărescu Vasile, vâtaf de plai, I, 38, 39.
Licărești v. Licărescu.
Licărești, moșneni, I, 39.
LICHIREȘTI, I, 239.
Licsandru, fiul lui Dumitru fiul lui Chivu, țigan rob, III, 145.
LIICOIU, moșie în jud. Buzău, II, 246.
LILIEȘTI (jud. Gorj), II, 355.
Linte Șărban, sătean, a atacat porumbarul boieresc, II, 370.
Lipan C., spătar, semnează anafora către domn, III, 353.
LIPIA (Lipia), sat, III, 157.
Liprandi I. P. *Colonel în armata rusă, autorul unei istorii cu privire la răscoala lui Tudor Vladimirescu* I, 223.
LISABONA, I, 296.
Liscă, slujitor de scaun, I, 426.
Liță Ianași, I, 55.
livezi, ale lui T. Vladimirescu, III, 429—430, 436, 445; rumînii au intrat în, II, 146.
Lixandru, fiul lui Radu, țigan rob, III, 144.
Lixandru, unchiașu, țigan rob, III, 144.
Lizgara, II, 265.

LOCRIDA, II, 253.

locuitori, I, 159, 251; II, 312, 392—393; III, 253; nesupuși, II, 173, 237, 246, 353; III, 166—167, 198, 233, 250, 302, 323, 325, 416; răsculați, I, 406, 414; III, 25; atacă conace și moșii, II, 143, 237; III, 164, 165, 180, 260, 281—282, 301, 305—306, 326, 347—352, 418; taie păduri, III, 248—252; III, 351; bejenăriți, I, 251; II, 116, 150, 194, 195; III, 203; jefuiți, II, 241, 277, 383; III, 117, 265, 301; persecutați, III, 283—287, 343—344; declară că nu au arme, III, 190—193, 197—198, 245.

Logofăt Staicu, III, 246.

LONDRA, I, 358.

lotri, panduri puși la strajă de, III, 311.

LOVIȘTE, plai, III, 328.

Luca, vătaf, zvonește despre sosirea turcilor la Obilești, II, 149.

Luca Matei, ceauș de panduri, III, 115.

LUCIU, sat (jud. Buzău), I, 436.

lude, locuitori la sate, I, 190; mărirea numărului lor, II, 120; unificarea birului lor, II, 125; puși la contribuție, III, 85—86, 314.

Ludovic XVIII, regele Franței, I, 97.

Lulan Opișan, III, 190.

Lungănu Ion, căpitan de panduri, I, 37.

Lungești v. Lungu Dumitru și Lungu Stoica.

Lungu, III, 289.

Lungu Dumitru, mazil, III, 303.

Logu Gheorghe, boierinaș, III, 344.

Lungu Stoica, mazil, III, 302.

Lup, ceauș de panduri, I, 95.

Lupașcu Ioniță, stolnic, II, 96.

Lupu, fiul lui Surdu, căpitan de panduri, I, 38.

Lupu Ion, clăcaș, III, 327.

Lupu Mihailis, II, 341.

Lupu Pătru, fiul lui Toma, pandur, I, 92.

Luțov (Lützow), conte de, sol, internunțiu al Austriei la Constantinopol, III, 109.

M

Macarie, ieromonah, II, 331.

Macarov, rotmistru, tilmaci la Întiul Divan al Țării Românești, I, 66.

MACEDONIA (Machedonia), I, 65; II, 134—135.

Macedonschi Dimitrie. *A participat la războiul ruso-turc 1806—1812, în regimentul românesc, fiind comandant de escadron. S-a ocupat cu negoțul și arendășia. A fost colaboratorul principal al lui Tudor Vladimirescu în toate acțiunile răscoalei, dar a complotat împotriva lui și după ridicarea lui Tudor a preluat comanda oștirii pandurilor, subordonându-se Eteriei. Porucic în « Regimentul de cazaci români », rănit în lupta de la Obilești, I, 44; tilmaci la comisia cea mare, I, 64—65; relații cu Hagi Ianuș,*

III, 378; relații cu T. Vladimirescu, III, 394; ales de boierii să-l secondeze pe T. Vladimirescu în conducerea răscoalei, I, 197; III, 376; căpetenie a răscoalei, I, 214, 218, 231, 223, 401; II, 155; III, 366; împrumută cu bani pe Iordache Olimpiotul, I, 281; sosește la Băneasa, I, 373; în București, II, 106, 169—170; mijlocește salvarea unor căpetenii de panduri condamnați de T. Vladimirescu, II, 183; trădează pe T. Vladimirescu, II, 185; refugiat în Transilvania, II, 245; III, 385; proces cu Stana, văduva lui Iordache Olimpiotul pentru banii împrumutați, II, 40; III, 358—359, 362—363, 365—370; relații cu I. Nenadovici, III, 322, 371—372; închis la Hotin, I, 378; în țară, cere răsplata pentru serviciile aduse și să fie împămîntenit, III, 427—428; numit serdar, III, 428.

Macedonschi Pavel. *Fratele lui Dimitrie, a participat la războiul ruso-turc 1806—1812 în regimentul românesc. S-a ocupat cu negoțul și arendășia. A fost numit de ocîrmuirea țării ca om de legătură pe lângă Adunarea norodului și apoi de Divan pe lângă oștirea lui Al. Ipsilani. Porucic, tilmaci la divanul Craiovei, I, 64—65; împrumută cu bani pe T. Vladimirescu, I, 182, 195; relații cu Papa Vladimirescu, III, 378; reclamă bani de la epistatul mănăstirii Snagov, III, 377, folosit de ocîrmuire ca om de legătură cu T. Vladimirescu, I, 225, 247, 312, 322, 368; II, 27; III, 376; numit deputat în Adunarea norodului, II, 82; relații cu I. Nenadovici, III, 322, 368; mărturie în pricina cu Stana, văduva lui Iordache Olimpiotul, III, 362, 365, 371; pretenții și proces în legătură cu moștenirea lui T. Vladimirescu, III, 433—434, 438—446.*

Macescu G., I, 269.

MADRID, I, 296.

Magdalena, călugărița, II, 307.

Magdalinei Dinu, pandur, III, 318—320.

magzar, II, 42, 178.

Mahmud II, sultan, I, 141, 212, III, 172, 208.

MAIA, III, 249

Mainu bei v. Mavromihalis.

Maku Gheorghe, popă, III, 356.

MALAMUC (jud. Ilfov), II, 355.

Malencu v. Stoicovici Milencu.

MALOVĂȚ (jud. Mehedinți), III, 190, 445.

MAMORNIȚA, II, 207.

Manciu, croitor, II, 307.

Mandrea Neculai, medelnicer, trimis de boierii moldoveni la muhafizul Brăilei, II, 98.

Manea, căpitan, I, 393—394.

MANICEȘTI, moșie, II, 74.

Manolache, bacalbașa, II, 308.

Manolache, caminar, ispravnic de Romauți în 1820.

- Manolache**, căminar, fiul cămărașului vistieriei, III, 256.
- Manta Pătru**, I, 92.
- Manu**, popă, II, 37.
- Manu Mihalache**, biv vel vornic, membru în divanul Țării Românești, I, 185, 213, 261—263, 266, 268, 282, 285—286, 288—289, 306—307; semnează jalbe către țar, I, 379, 381, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; membru al divanului în perioada când T. Vladimirescu era în București, I, 417, 421; II, 77, 79—80, 96, 105, 109; în cîrmuirea țării în timpul ocupației turcești; II, 306, 326, 347, 354, 359, 370—371; III, 87, 89, 107, 109; după instaurarea domniei pămîntene, III, 161, 167, 256, 313, 402.
- Manuc** bei, I, 98, 391.
- Manzil Matei**, căpitan de panduri, I, 38.
- Manzoli**, vice consul austriac la Galați, I, 332—333, 354.
- Marco**, arnăut, II, 303, III, 70.
- Maria**, văduvă, II, 307.
- Marica**, văduvă, II, 307, III, 332.
- Mariia**, slujnică, I, 82.
- Marin**, dulgher, III, 347—348.
- Marin**, fiul lui Bildea, III, 247.
- Marin**, fiul lui Iordache, III, 267.
- Marin**, pandur, III, 246.
- Marin**, pircălab, III, 264, 267.
- Marin**, popă, III, 267.
- Marin**, din Vila, III, 198.
- Marin**, III, 17.
- Mariuța**, II, 308.
- Markov**, general locotenent în armata rusă, adeverește faptele de arme ale T. Vladimirescu, I, 58.
- Martoglu Gheorghe**, căminar, capuchehaia a cirmuitoarelor Țării Românești pe lângă pașa de Silistra, I, 294.
- Matachi**, boier, III, 118.
- Mataiche**, arnăut, III, 70.
- Matei**, socrul lui N. Glogoveanu, I, 78, 90.
- Matei**, cojocar, III, 332.
- Matei**, fiul lui Sărban, III, 245.
- Matei** al Mindruței, III, 346.
- Matei** al Năsie, III, 198.
- Matei**, pircălab, II, 57.
- Matei**, II, 140.
- Mateescu Grigore**, III, 246.
- Matheescu Grigore**, II, 48.
- Matveev**, maior în armata rusă, adeverește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 43.
- Mavrichie** (Mavriky), stolnic, III, 51, 63.
- Mavrocordat Alexandru**, postelnic, III, 156.
- Mavrocordat Constantin**, mic vistier, II, 250.
- Mavrodolu Grigore**, III, 345.
- Mavrodolu Iancu** (Ioan), căminar, II, 340; III, 424—425.
- Mavro**, efor al asociației secrete din Constantinopol, II, 136.
- mavrofori**, I, 42; luptă cu turcii, II, 258, 270.
- Mavromihalis** (Mainu) bei al Peloponezului, conducător al răscoalei din Moreea, II, 135—136.
- Mavros**, II, 225—226.
- Mavru Nicolae** (Mavro), vel hatman, I, 186; semnează cererea de înnăbușire a răscoalei, I, 238; semnează jalbe către țar, I, 432—433; II, 229—230; III, 133—134; nu aderă la propunerile partidei tinerilor boieri, II, 332.
- Maxim**, călugăr, participant la răscoală, călăuză de haiduci, II, 391; III, 168.
- Maximu**, moșie, III, 249.
- mazdrace** ridicare de turci, III, 265.
- Mazilu Apostol**, III, 41.
- Mazilu Constandin**, III, 246.
- mazili** (manzili), numărul lor, I, 131; dare de la, I, 167, 276—277, 280; breaslă de, I, 107.
- Măcelarul Ilie**, II, 146.
- Măcescu Alexie**, I, 204.
- Măcescu Gheorghe**, II, 281.
- Măcescu**, medelnicer, I, 164.
- Măcescu Roxița**, II, 281.
- MĂCEȘUL**, moșie în jud. Dolj, III, 352.
- MĂCEȘUL ROMÎNESC**, moșie în jud. Dolj, III, 76—77.
- MĂCEȘUL SÎRBESC**, moșie în jud. Dolj, III, 76—77.
- MĂCIN**, II, 278.
- MĂCIUCA** (jud. Vilcea), II, 37; III, 17.
- Mădurar Radu**, pandur, III, 248.
- Măgeanu**, I, 165.
- Măgescu**, I, 119.
- Măgher** v. **Măgheru Ioan**.
- MĂGHEREȘTI** (jud. Gorj), I, 92.
- Măgheru Gheorghe**. *Căpitan de panduri, comandantul «corpului de panduri-volitiri» în revoluția de la 1848*, I, 262, 427.
- Măgheru Ioan** (Ioniță). *Postelnic, stăpin pe părți din moșiile Birzeiul de pe Gilort și Pojarul (jud. Gorj), în 1821 se afla zapciu al plășii Hămărăzii de Jos, căpitan de panduri în oștirea lui T. Vladimirescu*, I, 244—245, 262, 427; II, 38, 89, 288; III, 42—43, 158, 271, 342.
- Măgureanu Ion**, căpitan de panduri, I, 38.
- Măinescu Scarlat**, medelnicer, fost ispravnic, III, 421.
- Mălc meanu Matei**, III, 427.
- Măldirescu Costachi**, medelnicer, sameș al jud. Gorj, I, 164, 218; III, 43.
- MĂLDĂREȘTI**, III, 15.
- Mămăligă Gheorghe**, participant la răscoala din 1826, III, 357.
- Mănăilă**, serdar, II, 306.
- mănăstire**, împresurată de răsculați, I, 250—251; fortificată de răsculați, I, 317; II, 105; ocupată de răsculați, I, 214, 218, 229, 231, 250, 270, 392; familiei boierești adăpostite la, I, 339—341; averi boierești adăpostite la, II, 256,

- III, 191; jefuită; III, 175—179, 260; sechestrează vitele locuitorilor, III, 325—327; cere zile de clacă, III, 327—328; proces pentru chiria prăvăliilor, III, 331—332; are robi nesupuși, III, 140—145; locuitorii iau oște de la, III, 25; dă zaharea pentru oștiri, II, 252, 358—359; 377—378, 398; părăsită de egumen, II, 346—347; distrusă, III, 406; îndepărtarea clericilor greci de la, III, 81, 118, 204—206; venituri de la, III, 86; mănăstiri grecești, II, 392; III, 207—209; slobode, III, 236; străine, III, 235; moșii stăpinite de, III, 123, 160—161, 166—168, 251—253; păduri săpinate de, III, 251—253.
- Mănescu Constantin**, III, 190.
- Mănularu Dumitru**, III, 300.
- MĂRĂȘEȘTI** (jud. Mehedinți), III, 193.
- Mărceței**, logofăt, III, 78.
- Mărgărit Ioniță**, I, 383.
- Mărgărit Stamate**, negustor, I, 362; II, 47.
- Mărgăritescu Grigore**, pitar, III, 202.
- Mărgineanu Pirvu**; III, 246.
- MĂRGINENI**, mănăstire, II, 275; III, 165.
- MĂRGINENI** (jud. Vilcea), II, 37.
- Mărinca Gheorghe**, III, 198.
- Mărinoi Nicolae**, III, 16.
- MĂRIȘANI**, III, 249.
- Măruță Constandin**, III, 319.
- Măruță Ilie**, III, 319.
- Măruță Nicola**, III, 319.
- MĂTĂSARI** (jud. Mehedinți), I, 38.
- Mățile Pătru**, II, 37.
- MEHADIA**, II, 222.
- Mehedințeanul Simion**. *Isprăvnicul al moșiei Podul Grosului; căpitan de panduri. Inițiază revolta pandurilor din anul 1826 când a fost prins și executat.* Însărcinat de T. Vladimirescu cu paza boierilor de la Belvedere, III, 424; cu paza orașului Pitești, II, 47, 167; III, 424—425; huptă la Cozia, III, 65; pleacă din țară, III, 66; reclamații împotriva lui, III 68—69, 257—258; căpetenie a răscoalei din 1826, III, 354—356; condamnat la moarte și executat, III, 357.
- MEHEDIŢI**, județ, I, 37 38, 43, 48, 54—55; II, 35, 47, 90, 138, 168 169; III, 16, 45, 65, 74, 76, passim.
- Mehmet aga**, capugiabaș, orînduit cu paza Bucureștiului, II, 382.
- Mehmet aga**, cîrsărdar, III, 285.
- Mehmed Derviș pașa**, mare vizir, I, 148—149.
- Mehmed IV**, sultan, III, 51.
- Mehmet**, III, 343.
- Mehmet Selim**. *Pașă de Silistra, seraschier al trupelor de ocupație din Moldova și Țara Românească*, II, 178, 285—290, 306, 312—315, 351; III, 89, 174, 270, 395, 389.
- Meitani St. I**, 226.
- Melencu Matei**, pandur, II, 38.
- Meletie**, episcop de Huși, II, 151, 379; III, 97, 308.
- Meletie**, episcop al Romanului, II, 253.
- MELINEȘTI** (jud. Dolj), II, 90.
- memorii ale boierilor către țar*, II, 191—192, 227; întocmit de Gr. Băleanu, II, 54—56; antiotoman, II, 271.
- menziluri* (menzilhanele), III, 122, 124, 313.
- MERIȘANCA**, III, 298.
- MERIȘANI** (jud. Teleorman), III, 350.
- Merișanu Petre**, II, 169.
- Merișăscu Răducanu**, căpitan de panduri, I, 37—38.
- Merișescu Ion**, I, 106.
- MERIȘI** (jud. Mehedinți), III, 248.
- METELEU** (jud. Buzău), I, 436; III, 347.
- Metternich**, I, 187; II, 157.
- Michelson**, general în armata rusă, I, 381.
- MICLĂUȘANI**, sat în Moldova, II, 205.
- Miclescu Ioan**, ban II, 61—62.
- Miclescu Iorgul**, vornic, III, 90, 310, 340.
- Miclescu Vasile**, vel vistier, vel vornic, III, 279, 308, 310, 353.
- Miclescu Vasile**, spătar, căminar, III, 79.
- MICȘINEȘTI** (țin. Roman), II, 173.
- MICUȘA**, munte, I, 55.
- MICULEȘTI** (jud. Mehedinți), III, 197.
- MIEREA** (jud. Dolj), III, 343.
- Mihai**, biv treti vistier, III, 313.
- Mihai**, bucătar, III, 144.
- Mihai**, căpitan, I, 285, 418.
- Mihai**, ceauș, III, 42.
- Mihai**, fiul lui Badea, căpitan de panduri, I, 38.
- Mihai**, fiul lui Gheorghica, III, 117.
- Mihai**, fiul lui D. Cojocaru, III, 247.
- Mihai**, fiul lui Mirea, III, 247.
- Mihai**, fiul lui Vasile, II, 292—295, 300.
- Mihai**, din Gura Motrului, III, 247.
- Mihai**, slugă, I, 384.
- Mihai** din Rîmnic, III, 158.
- Mihai**, mazil, III, 283.
- Mihai**, nepotul episcopului Terapolei, I, 104.
- Mihai** de la Piesăceava, III, 67.
- Mihai**, pitar, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Mihai**, părcălab, III, 319.
- Mihai**, din Rasova, III, 318.
- Mihai**, preot, III, 197.
- MIHAI VODĂ**, mănăstire, II, 51.
- Mihail**, bairactar, III, 360.
- Mihail**, șpițer, III, 332.
- Mihaiu**, preot, III, 247.
- Mihalache**, logofăt, căpitan de panduri, I, 37.
- Mihalache**, medelnicer, II, 179.
- Mihalache Enache**, III, 423.
- Mihalce**, III, 75.
- Mihalce Ioniță**, III, 74.
- Mihale**, bairactar al serdarului Iordache, I, 292.
- Mihale**, bareitaru, arnăut, III, 69.
- Mihale**, colpacliu, III, 332.
- Mihale**, II, 287.
- Mihali**, arnăut, III, 69—70.
- Mihali**, delibașa, căpetenie de arnăuți la

- București, I, 292, 311, 321; II, 39, 91, 111—112.
- Mihali**, iasaciuul agenției austriace, II, 79.
- Mihali**, logofăt, II, 308.
- Mihail**, II, 285.
- Mihaloglu Anastasie**. *Mare negustor, arendaș al moșiei Corzu (Mehedinți), căpitan, participant la răscoala din 1821; a avut sub conducerea sa un detașament de oștire elinească și a luptat la Cleanov și la Zăvideni împotriva turcilor*. Arendaș de moșie, III, 66; negoț, II, 114; relații afaceri cu T. Vladimirescu, I, 182; căpitan, lupte cu turcii, II, 39, 102, 146, 221, 245, III, 67, 69.
- Miharte Nicola**, III, 246.
- Mihartu Iovan**, III, 196.
- Mihăilă**, căprar, I, 190.
- Mihăiță**, căpitan de panduri, I, 427, II, 288.
- Mihăiță**, sluger, cămăraș al oanei Telega, II, 355.
- Mihălescu Alexandru**, III, 195.
- Mihălescu Gheorghe**, sluger, III, 268.
- Mihălescu Scarlat**, epistat al logofetei Țării de Sus, spătar, I, 186; II, 306, 347, 354, 370—371, 393; III, 89, 167, 202, 256, 313.
- Mihărtescu Badea**, III, 246.
- MIJLOCU**, ocol, în Moldova, II, 107.
- Mile Alexandru**, postelnic, III, 340.
- miliițe*, din bulgari, I, 334; din moldoveni, III, 149.
- Miloșoiu Florea**, logofăt, III, 421.
- Milovanovici**, comandant al unui detașament de eteriști, II, 266—267; 276.
- Miltitz**, von, II, 357.
- Milu Neculai**, spătar, III, 310.
- Mincă Stan**, III, 420.
- Minciaky**, consul general al Rusiei în Moldova și Țara Românească, în legătură cu pricina Nenadovici, III, 39, 257, 271, 382, 388—393, 399—403.
- Mincu**, sîrb din Razgrad, III, 158.
- mine*, închise, I, 130.
- Minea Stoinea**, clăcaș, III, 77.
- Mircea Barbu**, III, 247.
- Mircea Ion**, III, 247.
- Mircea Pătru**, III, 247.
- Mircea Pîrvu**, III, 247.
- Mirea**, căpitan de lefegii, III, 256.
- Miron**, III, 74.
- MISLEA**, mănăstire, II, 51.
- Mișco Dudoraiche**, III, 247.
- Mișcoci Preda**, poteraș, III, 17.
- Mititelu Pătru**, III, 246.
- Mitrică**, I, 103.
- Mitroi**, căpitan de panduri, III, 115—117.
- Mitroi**, pîrcălab, II, 37.
- Mîtru**, delibașa, II, 26, 40, 111.
- MIZIL**, I, 376; III, 157.
- Mîlcu Dinu**, III, 42.
- MÎNDREȘTI**, sat în Moldova, II, 205.
- Mîndruleanu Vasile**, III, 70.
- Mladin Gheorghe**, III, 38.
- Moangă Vasile (Mongescu)** tretilogofăt, sameș și ispravnic al jud. Gorj, numit de T. Vladimirescu efor peste toți ispravnicii din județele Olteniei, I, 390; II, 38.
- MOCIRLĂU**, munte, I, 55.
- Modruzi Drăghici**, III, 16, 337.
- Modruzi Dumitru**, III, 16.
- Modruzu Ion**, III, 337.
- Moflea Răduțul**, III, 299.
- MOGOȘOAI**, pod în București, I, 111, 233, 267; III, 183.
- Mohr**, general austriac, III, 398.
- Moinescu Scarlat**, II, 375, 377.
- MOINEȘTI**, II, 276.
- Moisi**, haiduc, III, 157.
- MOISICA**, moșie, I, 374.
- MOLDOVA** (Moldavia, Moldovlahia), I, 120—121, 124, 142, 441—442; II, 19—20, 29—33, 405; III, 21, 24, 29—30, 423, passim.
- MOLDOVA**, rîu, II, 312.
- MOLDOVENI**, sat în jud. Romanați, I, 137, 170.
- Moldovlahia** v. **MOLDOVA**.
- monedă*, scoasă din țară, III, 226.
- Morăga Pătru**, I, 38.
- MOREIA**, I, 358; II, 69, 135; III, 28.
- morii*, distruse de săteni, III, 164; arse, III, 263—268; construită în silnicie, I, 435; III, 341; făcută de un clăcaș, III, 373; a lui T. Vladimirescu, III, 345, 429—430, 436, 441, 445; a lui D. Gîrbea, III, 441.
- Morîndă Dumitru**, pandur, III, 248.
- Morțun Cost**, serdar, III, 75.
- MORUNGLAVU** (jud. Roman), I, 435.
- Moruzi Alexandru**, domn al Țării Românești, I, 280; III, 25, 326.
- Moruzi D.**, beizadea, mare dragoman, II, 69, 106.
- Moscu Ioan**, vistier, I, 199, 311, 362.
- Moshos Ștefan Ion**, I, 241.
- Moscu**, bulucbașa, căpetenie de arnăuți, II, 26, 40, 111.
- MOȘĂȘTI** (jud. Buzău), I, 369.
- moși*, devastate, III, 347—350; atacate de săteni, III, 259—260, 350—352, 418; a lui T. Vladimirescu, III, 429—430, 445; care au suferit pagube, III, 166—168; 251—253; grecești, venitul lor, III, 123.
- moșneni*, numărul lor, I, 131; au intrat în moșie, III, 302—303.
- Motreanu Stan**, pandur, III, 258.
- MOTRU**, mănăstire, I, 225, 229, 231, 241, 247—252, 270, 312, 317; II, 90, 102, 168; III, 17, 70, 352.
- Moțăeanu Ionită**, vistier, III, 302—306.
- MOȚĂȚEI** (jud. Mehedinți), III, 302—304.
- MOVILA OII**, I, 394.
- Movilă Ioan**, stolnic, III, 340.
- Mozacu Stan**, clăcaș, III, 341.
- MOZOLEA**, I, 177.
- Muică Gornoviceanu Radu**. *Logofăt, vechilul lui T. Vladimirescu la vătășia plaiului Cloșanț*

și administrator pe moșiile lui N. Glogoveanu. L-a ajutat pe T. Vladimirescu la strângerea pandurilor din jud. Gorj și Mehedinți. I, 52, 55—56, 75, 88, 164.

Mula Ali, II, 374—375.

Munteanu Ștefan, III, 292—293, 298—300.

MUNTELE, plasă în jud. Mehedinți, I, 57.

MUNTELE DE SUS, plai în jud. Mehedinți, I, 57.

Muntenia v. ȚARA ROMÎNEASCĂ,

MURGAȘUL (jud. Dolj), II, 292—304.

Murgeșan Ștefan, clucer, II, 340.

Murgu Gheorghe, III, 337.

Musa, bairactar, III, 423.

MUSĂTEȘTII (jud. Gorj), I, 92.

Muscalu Nicola, II, 293, 297.

MUSCEL, județ, I, 73, 95, 132; II, 160, 327; III, 87, 180, 260, 301, 333.

Mustafa, pașa, III, 254.

N

Naciu, I, 285.

Naidin, fiul lui Radu Drejan, clăcaș, III, 77.

Nani, frații, negustori, arendași, I, 69; III, 434—445.

Naum, căpitan eterist, II, 118.

Navitzki, comisar, I, 68.

Navrodski, comandantul carantinei Sculeni, II, 267.

NĂDANOVA (jud. Mehedinți), III, 193.

Nănoveanu Manolache, scmează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.

Nărea Polziși, III, 320.

NĂSIPENI (jud. Vâlcea), II, 36.

Năstasie, pandur, III, 115.

Năstasie, arnăut, III, 69.

NĂTÂMCUII, III, 430.

Năvala Dincă, preot, II, 297.

Neacșu, din Gura Motrului, III, 247.

Neacșu, țigani robi, III, 144.

Neagoe Dincă, III, 420.

Neagoe, fiul lui Gruia, III, 247.

Neagoe Nica Dincă, III, 420.

Neagoe, preot, III, 246.

Neagu, II, 370.

Neagul, părcălab, III, 348—350.

Neagul din Hoișăști, II, 312.

NEAMȚ, mănăstire, II, 206, 381; III, 175—179.

NEAMȚ, ținut, II, 114—116—117, 251, 312.

neamuri, numărul lor, I, 131.

NEAPOLE, I, 187, 296, 360, 399.

Necola, căpitan de panduri, I, 38.

Neculescu Andrei, II, 36.

Neculai, căpitan, I, 245.

Neculai, fiul lui Anghelache, II, 378.

Neculai, lăutaru, III, 144.

Neculescu Elenco, pahărnicasă, I, 398.

Neculescu Hristodor, I, 398.

NEDEIA (jud. Dolj), I, 183—184; II, 146.

Nedelcescu Nicolae, II, 37.

Nedelcovici Petre, III, 243—244.

Nedoba E., III, 364.

NEDOBĂUȚI, sat în Basarabia, III, 359.

neferi, I, 256, 262; III, 272; trimiși împotriva răscoalei, I, 251, 306; comandați de: C. Samurcaș, I, 292; Caravia V. II, 43; Hagi Prodan, II, 109; aflați la Craiova, I, 321—322; persecutați pe participanții la răscoală, III, 283—286.

Negel Șerban, vornic II, 115, 240; III, 89—93, în Divanul Moldovei, I, 429; semnează memorii către țar și împăratul Austriei, II, 31, 33; III, 156.

Neghină, III, 247.

Negoi (Neagu), I, 361—362.

NEGOIU, moșie în jud. Dolj, II, 336.

NEGOTINI, III, 305.

negof, cu seu și rachiu, I, 191; cu vite, I, 190; practicat de o pătură de țărani, III, 228.

Negrea Ion, slujitor, II, 293.

Negre Petrachi, agă, III, 90—91, 93, delegat al Divanului Moldovei la pașa de Brăila, II, 74.

Negreanu Costache, logofăt.

Negreanu Gheorghe, ispravnic și comandir al jud. Râmnic, II, 161.

Negrescu Sărbau, căpitan de panduri, I, 38.

Negri Costache mare postelnic, III, 160, 407; caimacam al lui Sc. Callimachi vv. I, 307, 311—315, 361—369; II, 74, 176—179, 187, 196, 201—209; în București, după înfrângerea răscoalei, II, 211, 244, 258, 267, 270, 280, 306, 347, 354, 371, 393; III, 24, 39, 89, 107; destituit din funcția de caimacam, III, 111.

Negrilă Mihai, clăcaș, III, 341.

Negroiu Ștefan, haiduc, III, 157.

Negru Gheorghe, III, 246.

Negru Gheorghe din Gura Motrului, III, 247.

NEGULEȘTI (țin. Tccuci), I, 439.

Negură Constantin, clucer, III, 164.

negustori, între răsculați, I, 231, 406; jefuit de răsculați, III, 260.

NEJIN, I, 166.

Nenadovici Efreim, fiul lui Iacov, cumătru cu D. Macedonschi, III, 322—323.

Nenadovici Iacov, fost epitrop al treburilor din lăuntru în Serbia; pricina cu marii boieri pentru banii împrumutați lui T. Vladimirescu, III, 322, 381—382, 386, 390—404.

Nenciu Marin, pandur, II, 310.

Nenculescu Alexandru, vornic, semnează jalba către țar, I, 381; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; membru al divanului Țării Românești, I, 199; 77—80, 96, 105, 109, 306, martor în pricina Nenadovici, III, 403, 415—416.

Neofit, episcop al Râmnicului, I, 402; III, 385, 441.

Neonil, ieromonah, III, 175—178.

Nesselrode, K. V., I, 85, III, 163.

- Nestor**, logofăt, I, 402; III, 118, 167, 182, 189, 195, 202, 250, 256, 313.
- nesupunere**, la clacă, I, 147—148, 170, 171, 177, 435; II, 246, 393; la darea conacului, I, 369; la monopolul vânzării băuturilor, I, 137; III, 76; din partea robilor, III, 140, 143; din partea rumînilor, I, 147, 148; II, 102, 114, 146; locuitorilor din Salcia, I, 140; țăranilor din ținutul Putna, II, 124.
- Niamțu Andrei**, III, 75.
- Niamțu Gheorghe**, III, 74.
- Nica**, serdar, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu I, 396.
- Nichita**, III, 116.
- Nicoară Mihai**, III, 346.
- Nicola**, I, 78.
- Nicola**, arendaș, II, 296, 299.
- Nicola**, căpitan de scaun, I, 245.
- Nicola**, fiul lui Anghel, III, 246.
- Nicola**, fiul lui Lupan, III, 283.
- Nicola**, halibașa, III, 305.
- Nicola**, din Ionești, III, 246.
- Nicola**, popă din Malovăț, III, 190.
- Nicola**, popă din Murgoși, II, 295—296, 299, 300.
- Nicola**, vizitiu, III, 67—69.
- Nicolae**, I, 64, II, 281.
- Nicolae**, bașa, I, 166, 204; II, 281.
- Nicolae Costantin**, II, 102, 114.
- Nicolae** fiul lui Mihai, III, 246.
- Nicolae** fiul lui Popa, III, 247.
- Nicolae**, ginerele lui Polziși, II, 241; III, 320.
- Nicolae**, logofătul mitropoliei Țării Românești, I, 427; II, 51.
- Nicolae**, polcovnic, I, 285.
- Nicolae**, serdar, III, 343.
- NICOLAEV**, I, 74.
- Nicolaevici**, v. **Nicolau Răducan**.
- Nicolai**, preot, III, 245.
- Nicolaie**, logofăt, II, 307.
- Nicolaie**, pandur, III, 245.
- Nicolaie**, preot, II, 307.
- Nicolaidis**, II, 49.
- Nicolau Dimos**, starosteale sudiiților ruși la Craiova, I, 119—120.
- Nicolau Răducan**, mare negustor și arendaș din Orșova, I, 59, 77, 80, 83, 88; șocoteli cu T. Vladimirescu III, 239—244; proces pentru moștenirea lui T. Vladimirescu, III, 438—444.
- Nicolau**, șef birou, III, 370.
- Nicolă**, I, 362.
- Nicolescu**, II, 226.
- Nicolicescu Ioniță**, căpitan de panduri, I, 38.
- Nicolicescu Pau** (Pavel), I, 211, 231.
- Nicolopolus Ioan Gheorghe**, mare negustor, eterist, casier al eforiei din București, I, 111; III, 23; relații cu St. Legatovici, I, 75; cu Hagi Ianuș, 117, 120, 140, 164—166, 205; cu Ilie Nicolaidis, II, 49.
- NICOPOLÉ**, I, 148, 172; II, 61.
- NICORIȚĂ**, mănăstire în Moldova, III, 208.
- Niculcea Hristea**, III, 424—425.
- Niculescu Lambru**, pandur, I, 95.
- Nifon**, monah, III, 177.
- Nikonov P.**, I, 142.
- Nil**, monah, III, 177.
- Ninciară Ioan**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- NISTRU**, riu, I, 312.
- Nița**, văduva, II, 307.
- Niță**, cismar, III, 257.
- Nițescu Mihai**, pandur, III, 196.
- Nițoi Ioan**, III, 67—68.
- Nițu**, comandir, I, 140.
- Nițu**, fiul lui Nicolae Pleașu, III, 16.
- Nitu**, preot, III, 159.
- Nițulescu**, caimacam al Craiovei, III, 137.
- Notara Panaiotache**, II, 357.
- NUCET**, mănăstire, III, 140—145, 249, 260, 323.
- Nuculae**, fiul lui Pătru, III, 337.
- Nuța**, văduva, II, 307.
- Nută**, fiul lui Stroe, III, 192.
- NOVACI**, plai în jud. Gorj, I, 89; II, 35.
- NOVĂCENII**, II, 139.

O

- Oarcă**, pandur, III, 70.
- oaste**, I, 218, 284, 321; naționalnică, I, 65; pămînteană, II, 55; regulată, III, 229; a răsculaților, I, 365, 388, 406, 408; II, 119, 134, 170, 181, 303; III, 43; comandată de T. Vladimirescu, I, 317, 353, 391, 397; II, 88, 100, 275; condusă de Iamandă, III, 337; grecească (eteristă), I, 322—323, II, 176; III, 73, 208; creștinească, II, 168; trimisa împotriva rascoalei, I, 222, 265; turcească, I, 37, 119, 297, 311, 313, 318, 439; II, 22, 26, 118, 119, 139, 178, 192, 195, 201, 210, 215, 218, 221, 251, 253, 257, 268, 269, 306, 344, 360, 363, 367; III, 57, 65—66, 87, 88, 115, 118, 120, 125, 127, 131, 157, 191, 272—273, 294; ruscască, II, 305, 386—387; nemțească, II, 305.
- Obeanu Mihai**, III, 246.
- Obeanu**, III, 69.
- Obedeauu Gr.**, sluger, I, 238; II, 229; III, 133.
- Obedeau Petrace**, președinte la Judecătoria jud. Mehedinți, III, 444.
- Obială Stoica**, isprăvnicel, II, 371.
- OBILEȘTI**, I, 44, 149; III, 426.
- OBÎRȘIA** (jud. Mehedinți), I, 38, 54, 55, 171.
- OBÎRȘIA**, moșie în jud. Romanați, II, 336.
- OBOGA**, moșie în jud. Romanați, I, 435.
- Obrenovici Miloș**, III, 404.
- Obșteasca Adunare** v. *Adunarea norodului*.
- Ochiia Ion**, II, 38.
- Ochiia Radu**, II, 38.
- OCNA MARE** (jud. Vilcea), I, 130.
- ocnă**, de sare, I, 130; III, 123; arendate, III,

- 86, 185, 121; *rusumat al țării*, III, 233; *spartă de răsculați*, III, 344.
- OCOLEȘTI**, II, 302.
- OCOLUL DE SUS**, *plasă în jud. Mehedinți*, II, 161; III, 189 190, 196—197.
- ODAI**, I, 154.
- ODESA**, I, 66 69, 356; II, 136, 308; III, 163, 334.
- ODOBEȘTI**, II, 125, 357; III, 260.
- ODOREĂSCA** (Hodoreasca), *sat în jud. Mehedinți*, III, 259.
- Odrischie v. Udritzki C.**
- ogeaclii**, *trimiși împotriva răscoalei*, I, 213, 235.
- OGRAZENI** (jud. Vlașca), III, 158.
- OHABA** (jud. Gorj), III, 17.
- oi**, *de mumbaia*, III, 118.
- oierit**, *dare*, I, 273; III, 86; *huzmet*, III, 234.
- OINAC**, III, 351.
- OLARILOR**, *mahala în București*, II, 39.
- Olaru Matei**, III, 247.
- Olariu Preda**, III, 247.
- OLĂNEȘTI**, I, 37.
- Olimpidis Gheorghachie, v. Olimpiotul Iordache.**
- Olimpidis Iani**, III, 366, 368.
- Olimpiotul Iordache. Căpetenie de arnăuți, serdar. General al Eteriei în Țara Românească.** III, 141, 158, 358—359, 361, 363—368, 378, 384; *semnează acordul cu T. Vladimirescu*, I, 194; *trimis de cirmuire în Oltenia împotriva lui T. Vladimirescu* I, 240, 243, 251, 281; *imprumută bani de la D. Maccdonschi*, I, 281; *refuză să lupte împotriva răsculaților*, I, 284; *comandant de arnăuți*, I, 206, 256, 292, 311, 321; II, 81, 92, 102, 111, 114; *relații cu Al. Ipsilanti*, II, 155, 171, 258, 270; *ridică pe T. Vladimirescu*, II, 181, 183, 185, 275; III, 384, 388; *acționează împotriva turcilor*, II, 258, 270 276.
- OLT**, *județ*, I, 95, 114—115, 338; II, 161, 206, 354; 36, 38, 87, 394, *passim*.
- OLT**, *riu*, I, 130, 132, 170, 415; II, 102, 155, 375; III, 57—58, 314, *passim*.
- OLTENIA** (Kara Iflak, Valahia cea Mică), I, 41, 51, 431; II, 39 40, 399; III, 24, 56 58, 356; *răscoală în*, I, 271, 296, 365, 392, 431; II, 54; *trupe turcești*, in II, 257—258, 275.
- OLTENIȚA**, I, 263, 286, 307, 315.
- OLTEȚ**, I, 308—309, 417.
- OLTEȚ**, *apă*, II, 302.
- OLTEȚELOR**, *plășile*, I, 308.
- Oncea**, *isprăvnicel*, I, 138, 154, 173, 182.
- Onescu Păun**, III, 319.
- Onișan Preda**, *poslușnic al lui T. Vladimirescu*, I, 189.
- Opran Ghiță**, *mare negustor, stăpîn a trei moșii în jud. Mehedinți*, II, 223, 242; III, 406, 442; *relații de negoț cu T. Vladimirescu*, I, 80, 83, 94, 109; *imprumută cu bani pe T. Vladimirescu pentru finanțarea răscoalei*, II, 138; III, 243, 384.
- Oprea**, *fratele lui Nedelea, clăcaș*, III, 77.
- Oprea al Grecii**, *căpitan*, III, 69—70.
- Oprean Niță**, III, 42.
- Orășanu Geani**, *stolnic, sfetnic al lui T. Vladimirescu*, II, 105, 110.
- Orășanu Ștefan**, *semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu*, I, 394.
- ordie turcească**, III, 124; *a pandurilor*, II, 168, 296.
- OREVIȚA** (jud. Mehedinți), III, 69, 115.
- Orezi v. HUREZU.**
- Orfano**, *eterist*, II, 40, 275.
- ORHEI**, *ținut*, II, 268, 368.
- ORLA**, II, 164.
- ORODELU** (jud. Mehedinți), III, 197.
- Oroșan Geani**, *logofăt*, III, 181.
- ORȘOVA** (Rușava), I, 59, 75, 113; II, 103, 138, 285; III, 69, 239, 440 *passim*.
- ORȘOVA VECHE**, I, 109; III, 243—244, 355.
- Orzăscu Lepădat**, I, 55.
- Orzăscu Popa Vintilă**, I, 55.
- Orzescu Radu**, I, 38.
- Orzescu Trăil**, I, 38.
- Osman aga**, *delibaș, heșleagă*, III, 112.
- Osman pașa**, III, 126.
- ostași**, *pentru paza Bucureștiului*, I, 316; *aflați la Craiova*, I, 321; *indemn către locuitori să se inoleze ca*, I, 386—387; *ai Adunării norodului*, I, 437; *leafa*, II, 104, 118; *panduri*, II, 143; *eteriști*, II, 184; *turci*, II, 276—277, 311, 383.
- Ostrov v. ADA KALĚ,**
- oșteni**, *la Galați*, II, 207; *recrutați în Moldova*, III, 173—174; *strînși împotriva răscoalei*, III, 328; *greci*, II, 27, 107; *pămînteni*, III, 118.
- otașină**, *stringere de*, I, 154; *de la vii*, II, 352; *nedreaptă*, I, 181; *in bani*, I, 154—181.
- otcîrmuire** (otcîrmuitori) *în Țara Românească*, I, 216—217, 239, 259, 294.
- Oteteleșanu Costandin**, *clucer, ispravnic al jud. Gorj*, II, 340; III, 134, 137; *prins de T. Vladimirescu*, I, 218.
- OTETELIȘ**, I, 318; II, 39, 295, 299—303.
- Otetelișanu Grigore**, I, 340.
- Otetelișanu Ioan**, III, 416.
- Otetelișanu Iordache. Autorul unui memoriu cu privire la întimplările de la Benești în timpul răscoalei**, I, 340.
- Otetelișanu Roxandra**, II, 340.
- Otetelișenii**, *boierii de la Benești*, II, 28.
- Otopeanu Grigorie**, III, 202.
- Ott Moritz**, *von, inginer, și-a oferit serviciile lui T. Vladimirescu pentru fortificarea Bucureștiului*, II, 106.

P

Paciura N., II, 244.

PADEA DRÂNICA, II, 236.

PADEȘ (jud. Mehedinți), I, 38—39; II, 168, III, 295.

- Pahomie, protosinghel, III, 256.
pagii, jefuiesc locuitorii, II, 102, 146, 284, 377; împraștie pe panduri, II, 245.
 Palada Aleco, mumbașir, III, 414.
 Palade, postelnic, III, 90.
 Paladi Grigorie, stolnic, III, 202, 256.
 Paladi Iordache, vel vornic, III, 279, 340.
 Palaghiescu (Bîrsan) Ghiorghe, III, 74.
 PALÂNCA, II, 96; III, 171.
 PALĂ, II, 308.
 Paleoghenis v. Ipsilanti Al.
pamflet, împotriva sporirii dărilor, I, 187.
 Pan, fiul lui Curica, I, 55.
 Pan Ion, pandur, III, 190.
 Panaghiotis D., polcovnic, II, 287, 340, 376.
 Panaiot, I, 406.
 Panaiotache, medic, III, 183.
 Panait, logofeter, zapciu, III, 253.
 Panait din Teiuș, căpitan de panduri, I, 37.
 Panaite, bulucbașa, II, 41, 111.
 Panaitescu Ion, I, 227.
 Panas Ioan, II, 103.
 Pană, aprod, III, 281.
 PANCIU, II, 125.
 Pandac Nicolae, II, 355.
 Pandelis, trespistelnic, III, 165.
panduri, I, 53, 59, 65, 427; II, 22, 23, 303; III, 16, 17, 382, passim; breaslă de, I, 107, 216; făcuți ruptași, I, 107, 108, 114, 217; scutiți de dajdie, I, 92; așezămînt pentru, I, 114; plătesc dare, I, 76—77, 107, 114; aleși pentru slujbă, I, 76—114; bani împliniți de la, I, 71—72; ai căimăcămiei, I, 108; ai spătăriei, I, 73, 213, 231, 253—256; III, 318; slujesc la isprăvnicatură, I, 108; musoălcăți, I, 53; alăturați adalților, I, 51, 91, 95—96, 144; de străini, III, 120; în poteră, I, 72—73, 95, 108, 114; III, 135; ceauș de, I, 76; efor de, I, 308; epistat de, I, 76; stegari de, I, 76; căpitani de, I, 37, 72—73, 76, 108, 309, 341; III, 257—258; comandant de, I, 31, 43—49, 54, 57, 229; II, 148; detașament de, I, 40, 303; batalion de, I, 46, 48, 53—54; T. Vladimirescu și, I, 47—51, 288, 318, 330, 353; II, 42, 49, 105, 183, 185, 207, 269—270, 274, 293; III, 15, 36—37, 70, 142, 247—248, 319, 394; răsculați, I, 231; II, 168; prinși de răsculați, I, 231; jefuiesc, II, 80, 90, 144, 257; III, 42, 70, 115, 117, 287—290; III, 342; luptă contra turcilor, II, 221, 245, 257—258, 270; III, 65—67; se predau turcilor, II, 220; refugiați, II, 281; iertați, I, 260; II, 310, 380; plătesc despăgubiri, III, 68; predau armele, III, 190, 196, 245—247.
panțiri, slujbași din, II, 371; merg la Dorohoi, I, 243; puși la darea ajutorului, III, 276—277.
 Papa Ștefan, III, 442—443.
 Papă Lapte Gheorghe, pandur, III, 248.
 Papadimu Stathis, II, 284.
 Papathev și Scardis, casă de comerț din Viena, I, 264.
 Papatheu, unchiul lui Canetzos, II, 284.
 Papazoglu Constantin Ioan, negustor, arendaș al ocnelor din Moldova, III, 334, 376.
 Papazoglu Hr., negustor, I, 287.
 Papazoglu, căpitan de arnăuți, II, 266.
 Papazoglu Andronic, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu I, 396.
 Paradi, postelnic, III, 53.
 Paraschiv Pirvu, III, 246.
 Paraschivescu Constantin, sluger, fost sameș, III, 87.
 Paraschivescu Dumitrache, III, 24.
 Paraschivescu Niță, II, 370.
 PARIS, I, 98, 350.
 Parogea Radu, III, 247.
 Paroni, II, 358.
 Partalis, II, 236.
 Partenie, egumen al mănăstirii Berca, III, 158—159.
 Pasăre Ion, pandur, III, 248.
 Pasăre Radu, pandur, III, 245.
 Pascal Mihalachi, ban, III, 340.
 Pascale, cojocar, III, 332.
 Pascul, măcelar, III, 312, 315—318.
 Pastiescul Mihălachi, capucehaia la Brăila, III, 118.
 Pașa Gheorghe, III, 193.
 PAȘCANI, II, 312.
 PAȘCANI (țin. Covurlui), III, 351.
 Pașcanu Gheorghe, II, 224.
 Patzos, II, 236.
 Pavel, arnăut, III, 67, 68.
 Pavel, omul lui Hagi Pop, II, 222.
 Pavlovici Alexandru Nicolau (Nicolaeveci).
Căpetenia a bulgarilor din București și Ilfov în timpul răscoalei din 1821; a comandat un detașament în oastea lui T. Vladimirescu, II, 41, 111—112, 147—148.
 Pavlovici Fota, III, 443.
 Pavlovici Iacob, III, 243—244.
 Pavlovici Nestor, I, 406; II, 241.
 Pavlovici Vasile, II, 89—90.
paznici, jefuiesc, I, 390.
 Pazvanoglu, I, 98.
 PĂCALA, III, 36.
 păcură, I, 130; III, 238.
 PĂDESĂNI, I, 39.
 PĂDUREL, I, 64.
păduri, tăiate de locuitori, III, 203, 249, 252; 347—351.
 Păianca, clucereasa, II, 161.
 Păicu Dumitru, III, 190.
 Păiuș Matei, III, 156.
 Pălăduță, locțiitor de secretar, III, 370.
 Păltineanu Dincă, vătaf, I, 384; II, 25.
 PĂLTINENI, III, 157.
 Părcălabu Mihai, II, 37.
 PĂSTRĂVENI, sat în Moldova, II, 175.
 Pășălău Gheorghe, căpitan de panduri, I, 38.
 Pătălescu Nicola, III, 197.
 Pătrașcu, III, 245.

- Pătrașcu**, preot, III, 267.
Pătru, arnăut, III, 70.
Pătru Ion, III, 247.
Pătru Diaconu, III, 319.
Pătru, fiul lui Neagoe, III, 247.
Pătru, fratele lui Dumitru, III, 246.
Pătru, din Gura Motrului, III, 247.
Pătru, logofăt, III, 95.
Pătru, părcălab, III, 197.
Pătru, popă din Brădești, III, 245—246.
Pătru, popă din Girbovăți, III, 229, 298.
Pătru, popă din Murgăș, II, 295—296, 299—300.
Pătru, popă din Strehaia, III, 247.
Pătruș Radu, III, 246.
pătule de porumb, arse, III, 265—267; sparte, III, 350—351; jefuite de panduri, III, 259; luate de locuitorii, III, 350—351.
PĂTULELE (Pătule), sat în jud. Mehedinți, I, 38; III, 69, 190—193.
Păucescu Matei, III, 350.
Păuna, văduvă, II, 307.
Păunu, I, 361.
Păvălianu Gheorghe, III, 74.
Păvălioiu Costache, III, 74.
PECENIȘCA, I, 109.
Pele Ioan, III, 193.
Peloponez, v. MOREIA.
Pena, văduvă, II, 307.
Pencea, arnăut, III, 157.
Penedeca Costandin, negustor, căpitan în oastea Eteriei, comandant al corpului clinic din Iași, II, 192, 265, 268.
Perdicari, stolnic, ispravnic al jud. Vlașca, III, 67.
PEREȘTI (jud. Dolj), III, 41.
Periețean Costandin, I, 383; II, 246.
perilipsis, cheltuieli cu oștile turcești, III, 120.
PERSIA, I, 359.
Pescarul Badea, I, 417.
PESTA (Peștea), I, 88.
Pestare Nițu, II, 37.
Pestel I. P., *Locotenent colonel, conducătorul organizației revoluționare decembriste «Uniunea de Sud»*, I, 329—330, 352—353, 357, 360; II, 137.
PEȘTENARI (Peștinari), sat în jud. Gorj, II, 241.
Petca, abagiu, stegar, II, 161.
Petco Bădescu, pandur, III, 196.
Petco Gheorghe, III, 193.
Petco Păun, clăcaș, III, 327.
Petcu, fratele lui Sava, I, 362.
Petcu, I, 362.
Petecă Stan, II, 36.
PETERSBURG, I, 74, 84; III, 90, 94, 322, 335, 404.
Petite Valachie v. OLTENIA.
Peto, fost comandant de voluntari, III, 186.
Petrache Gor, paharnic, III, 107.
Petrache, serdar, III, 355.
Petre, bulucbașa, căpetenie de arnăuți, II, 26.
Petre, cojocar, III, 322.
Petre a lui Ilie, III, 75.
Petre, logofăt, de divan, I, 63.
Petrescu Costandin, III, 268, 426.
Petru, boierul, I, 68.
Petru, cavazu, II, 40, 111.
Petru cel Mare, III, 358.
Petru, tatăl lui Simeon Mehedințeanu, III, 357.
Petru Z., III, 159.
Petru, II, 241.
PIATRA, II, 118, 174, 206, 312; III, 177.
PIATRA, moșie în jud. Mehedinți, III, 429.
piei, vamă pentru, III, 317.
PIESĂCIANA (Prisăceana), sat în jud. Mehedinți, III, 67.
Pini Alexandru, *Consul general al Rusiei în Moldova și Țara Românească, sprijinitor activ al Eteriei*. I, 117, 119—120, 431; II, 187, 399; III, 92, 394—395; avertizat de boieri să prevină tulburări, I, 201—202, 331, 337; se împotrivesc chemării trupelor turcești în țară, I, 239; declarație de dezavuare a răscoalii, I, 283; cere lui T. Vladimirescu să renunțe la răscoală, I, 353; părăsește țara, I, 376, 388, 402—403; memoriile ale boierilor trimise țarului prin el, I, 379, II, 229, 238, III, 173; împotriva partidei tinerilor boieri, II, 330—331, III, 94; corespondența cu Al. Vilara, III, 82, 271; pamflete împotriva lui, I, 187. II, 331.
Pionarul Ion, III, 41—43.
Pîrtea Oprea, II, 213.
PISA (Piza, Biza, Bizi), II, 240, 389; III, 182—183.
Pisani Andrei, consul al Rusiei în Moldova; asigură populația că turcii nu vor intra în țară, I, 229, 366; II, 31; III, 363; I, 357; III, 174—175; pleacă din țară, I, 389; îndeamnă pe moldovenii să se supună Porții, I, 419.
PISCUL BOIERULUI, munte, III, 25.
pistoale, III, 185.
PIȘTEȘTI (jud. Gorj), III, 158.
PITEȘTI, I, 206, 372; II, 26, 274; III, 253, 424, passim.
PITULAȚI (jud. Mehedinți), III, 158.
Pitzos Ștefan, clucer, I, 140.
PIULAȘI, III, 445.
pivniță, jefuită de panduri, III, 259; spartă, III, 344, 350; a lui T. Vladimirescu, III, 429—440.
Pintașu Mihai, III, 320.
Pîrcălabu Ion, II, 37.
Pîrjol Ghiță, III, 300.
PÎRSCOV, plai în jud. Buzău, I, 382; III, 158.
PÎRSCOVUL, moșie în jud. Romanați, III, 418.
Pîrvan, III, 203.
Pîrvu, cojocar, II, 306.
Pîrvu Danciului, III, 288.
Pîrvu, fiul lui Stanciu, II, 36.
Pîrvu Matei, III, 247.

- Pirvu Marin**, III, 247.
Pirvu, serdar, ispravnic al jud. Vâlcea, II, 142, 160.
Pirvulescu Dumitrașcu, III, 300.
Pirvuleț Ioan, postelnic, III, 420—421.
Pirvulețu Gheorghe, III, 246.
Plaghino Dumitrache, vel vornic, I, 429.
Plaghinos, vornic, III, 90.
PLAȘCEA MĂRGINEANULUI, II, 354.
Plășcoianu Lambru, I, 394, 435, 437.
PLĂVICENI-OLT, moșie, II, 206; III, 341.
PLENIȚA (jud. Mehedinți), III, 422.
Pleșoianu Chirțea, III, 300.
Pleșoianu G., profesor, III, 437.
Pleșoianu Ioan, II, 305.
PLESOIU (jud. Dolj).
PLEȘUVA (Pleșovi), apă, III, 345, 429, 445.
PLEȘUVA, I, 63.
PLOIEȘTI, I, 398, 401; II, 148, 156, 165, 355; III, 423.
PLOPI (jud. Olt), III, 115, 158.
PLOȘTINA (jud. Mehedinți), I, 48—49; III, 158, 248.
Ploștinaiu Badea, III, 196.
Plovgianisi, aga turcească, II, 221.
Poarta othomană (Poarta, Inalta Poarta) v. **IMPERIUL OTOMAN**.
podari, păzitori la Olt, I, 309.
Podbăniceanu Theodor, armaș, II, 292—293, 302, 304; III, 17, 68, 117.
Pedeianul Simeon v. Mehedințeanul Simeon.
PODENI, (jud. Mehedinți), I, 144.
PODUL GROSULUI (jud. Mehedinți), III, 66, 69—70, 257, 357, 424.
PODUL TÎRGULUI DE AFARĂ, în București, III, 166.
podvezi, I, 92; scutire de I, 37, 106.
Poenu Anica, I, 340.
Poenu C., vistier, I, 340.
Poenu Costandin, de la departamentul criminalicesc, III, 284, 286, 344.
Poenu Dumitrache, de la departamentul criminalicesc, II, 301; III, 17, 68, 117, 284, 286, 344.
Poenu Evghenita, I, 340.
Poenu Manda, I, 340.
Poenu Noe, I, 340.
Poenu Petrache Nicolae, I, 340.
Poenu Petrache, grămatic în cancelaria lui T. Vladimirescu, I, 340; II, 94.
Poenu Răducan, serdar, III, 202.
Poenu Safta, I, 340.
Poenu Sevastița, I, 340.
Poenu Toma, I, 340.
pogonari, nu se supun la lucrul viei, I, 435.
Pogorzevschi, I, 246.
POIANA, moșie în jud. Dolj, I, 340.
POIANA HOȚEAȘCA (jud. Mehedinți), I, 63; III, 296—297, 344.
POIANA LUNGULUI (jud. Dimbovița), III, 180.
POIANA MĂRULUI, mănăstire, III, 195.
POIENI, III, 157.
POJAR (jud. Gorj), III, 42.
Polcovnicul Hrizea, cojocar, III, 322.
polcovnici, puși la darea ajutorului, III, 277.
Policarp, polcovnic, I, 416.
Polihronic, **Consta Petru**, serdar, negustor, fratele lui Hagi Ianuș, I, 135, 138, 182; II, 163, 245—246, 442.
Politimos Bănică, III, 289.
Politimos Iordache, serdar, a împrumutat bani lui T. Vladimirescu, III, 441—443.
Polizachi Dimitrie, căminar, arendașul poștelor, vămilor și ocnelor, I, 54, 204; III, 58.
POLOVRAGI, schit, II, 317.
Popa Ioan, grămatic, III, 316—317.
Popa Mihai, III, 346.
Popa Ștefan, căpitan de panduri, I, 95.
Papandopulo, comandantul flotei ruse de pe Dunăre, II, 268.
POPEȘTI, III, 193.
Popescu Badea, logofăt, I, 244—245.
Popescu Băluță, III, 247.
Popescu Chiriac, cronicar, II, 148.
Popescu Dumitrașco, căpitan de panduri, I, 38.
Popescu Ioniță, condicar, III, 141—143.
Popescu Udrea, III, 320.
Popescu Gheorghe, III, 74.
Popișcanu Gheorghe, III, 74.
popor răsculat, I, 343.
Popov, maior, I, 56.
Popovici Dimitrie Ștefan, negustor, I, 287; II, 241.
Popovici Fota, negustor, I, 62; II, 138.
Popovici Ianko, III, 357.
Popovici Stan, I, 318.
populație, fugită în Transilvania, II, 257, 270; fugită peste Prut, II, 265.
PORCENI (jud. Gorj), II, 241.
Porianzov Teodor, III, 332.
Poroicanu Ioan, medelnicer, om de încredere al turcilor, II, 222, 376—377, 399; III, 181, 259.
poslușnici, I, 119—120, 189, 273, 279; III, 86, 118, 262, 276; numărul lor, I, 131; catastif de, I, 188; nizam pentru, I, 188; băgați în cislă, I, 138; puși la bir, I, 188; puși la contribuție specială, III, 194; intrați la streini, II, 276, nesupuși, III, 167
postelnicei, numărul lor, I, 131; impuși la darea ajutorului, III, 277.
poște, I, 54; arendate; III, 185, 334; dare pentru, III, 86; datoria lor, III, 194; inamuri pentru, III, 236; organizare, III, 237; în drumul Silistriei și Brăilei, III, 46, 92;
potere, *poterași*, I, 107—108; III, 258, 319.
POTLOGI, III, 324.
POTMELȚI, III, 245.
POPOVENI (jud. Dolj), III, 343—344.
Poza, III, 157.
PRAHOVA, județ, I, 73, 95, 132; II, 36, 354—355; III, 415.
pravilniceasca condică, I, 273.
Preda, armășel, III, 16—17.

Preda, din Ciungu, III, 203.
Preda, fiul lui Pirvu, I, 417.
Preda, pârcaľab, III, 245—246.
Preda, pârcaľab din Dăbuleni, III, 203.
Preda, preot, III, 247.
Preda Răducănu, III, 348—350.
Predescu Pătrașcu, I, 39.
Predescu Radu, I, 55.
Predescu Trăilă, I, 55.
PREDEȘTI, III, 157.
Predoi, pârcaľab, III, 247.
Prejbeanu Gheorghită, medelnicer, II, 110.
Prejbeanul Nicolae, III, 422.
PREJNA (jud. Mehedinți), I, 41, 63.
PREJNENI (jud. Mehedinți), III, 190.
preot, participant la răscoală, III, 260.
preoți, numărul lor, I, 131.
Pretorion, tribunal special la Cotroceni, I, 437.
Prinzita Sămen, III, 193.
PRISTOL (jud. Mehedinți), III, 305—306.
privilegii, acordate pentru slujbă ostășească, II, 36.
proclamații, I, 211, 338; date de T. Vladimirescu, I, 207—208, 353, 372, 385, 404—405, 426; II, 108, 257, 264; III, 416; date de Al. Ipsilanti, I, 320, 343, 356, 376; II, 84, 94; date de Gh. Cantacuzino, II, 176, 211.
Procopescu, II, 243.
PRODULEȘTI (jud. Dîmbovița), II, 370—371.
Progosovschi, I, 47.
Protosie, protosinghel, III, 256.
Protopopescu Chiriac, II, 102.
Protopopescu Dumitrache. *Autor al unui memoriu despre evenimentele din 1821*. II, 221; III, 66, 115.
proviant, pentru panduri, I, 47; de cărat, III, 379.
Prunescu Mihăică, pandur, III, 42.
PRUSIA, I, 311; III, 108, 166.
PRUT, riu, I, 301, 312, 439; II, 27, 29, 305; III, 90, 155, 343.
PRUTUL, ocol, II, 107.
publicație, către județe, II, 178—179.
Pufulie Marin, III, 347.
Pulcherița, III, 22.
Pupăzan Costandin, II, 198.
PURCARI (jud. Gorj), I, 184; III, 43.
PURCELANII (jud. Gorj), III, 343.
Purecă Nicolae, I, 38.
puști, III, 185.
PŪTINEIU, III, 282.
PUTNA, starostie, ținut, I, 167; II, 20, 106—107, 123—125; III, 135.
PUȚINEI, III, 445.

R

Raab Iosif, agent al Austriei la Iași, II, 32, 267, 320.
rachiu, luat de ostași, III, 406.
RACOVICIOARA (jud. Romanați), I, 137, 170.

RACOȚI (jud. Gorj), II, 206, 268—269.
RACoviȚA (jud. Romanați), I, 137—138, 170.
Racoviță, boieri, III, 271.
Racoviță, cărvunar, III, 79.
Racoviță Costachi, spătar, ispravnic de Mehedintți, I, 272.
Racoviță Costandin, vornic în Moldova, III, 97.
Racoviță Costandin, din Frătești Moșteni (Țara Rom.), chezaș, III, 319.
Racoviță Dumitrache, (Dumitrașcu), I, 261—263, 266, 285, 286, 288, 289, 306—307, 311; semnează acte în divan, I, 61, 186, 199, 213; caimacam, I, 282; vine în țară, III, 118; semnează anaforale, III, 167, 195, 202, 250, 256, 353.
Racoviță Ioan, II, 27.
Racoviță Mihail, I, 199, 402; III, 58.
Racoviță Nicolae, III, 319.
Radovan Ștana, v. Stana.
RADOVANU (Rădovanu), moșie, III, 76.
Radu cel Mare, ia parte la devastarea moșiei Fulga, III, 348—350.
Radu, din Răcari, III, 16—17.
Radu, fiul lui Barbu, II, 37.
Radu, fiul diaconului Pătru, III, 247.
Radu, fiul lui Ion Marica, III, 16.
Radu, fiul lui Tufan, III, 70.
Radu, fiul lui Vladu din Vela, III, 198.
Radu Tota, omul lui Hagi Ianuș, II, 284.
Radu, luminăraru, II, 307.
Radu, mazil, III, 283.
Radu, pârcaľab, III, 247.
Radu, popă, III, 246.
Radu, poslusnic, III, 158.
Raduliotu, v. Teoclit arhimandrit.
RADU VODĂ, mănăstire, I, 233, 391; II, 51, 359.
Rafail, ieromonah, III, 286.
Rafiz, pașa de Brăila, II, 289.
RAHOVA, II, 138—139.
Raia Zaharia, martor, III, 196.
Raicu, popă, III, 247.
Raimondi A., III, 146.
Ralea Grigore, vel dvornic, semnează anafora, I, 186; III, 313; jalbă către țar, I, 381; semnează jalbă către Poartă, III, 256.
Ralea Manolache, II, 355.
Ralet Costandin, agă, III, 441; clucer, ispravnic de Mehedinți, I, 211, 212, 272; semnează jalbă către Austria, I, 402.
Ralet Dimitrie, hatman, semnează în divan, I, 199; semnează anafora către domn, III, 195, 250, 313; semnează jalba către Poartă, III, 202, 256.
Ralet Gr., I, 400.
Ralet Ioan, paharnic, semnează în divan, I, 199; 238, semnează memoriul către țar, II, 229, 238; III, 133.
Ralet Ioan, spătar, III, 353.
Ralet Isac, vel vornic, face parte din întiul divan și comitet, I, 66; destitue pe T. Vladimirescu din vătășia plaiului Cloșani, I, 101.

- Raleji**, fac parte din partida tinerilor boieri, II, 331.
- Rali Grigorie**, semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; în divan, I, 417, 421; III, 195.
- Ramescu Nită**, III, 246.
- Rasti**, II, 332.
- Rasti Costache** (Costandin), logofăt, semnează anaforale, I, 186, 237, 421; III, 195; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133; semnează memorii către Poartă, III, 202, 256.
- Rasti Nicolae**, căminar, II, 340.
- Rasti Ștefan**, vornic, II, 31.
- RAȘTU** (jud. Dolj), II, 336.
- RAZGRAD** (Bulgaria), I, 263, 286, 307, 315; III, 158, 271.
- RĂCARI** (jud. Mehedinți), III, 16, 246.
- Răcăreanu Ghiță**, pandur, III, 245.
- Răcea Pătru**, III, 247.
- Rădoi**, popă, III, 246.
- RĂDOTEASA**, munți, I, 55.
- RĂDOVANU**, moșie, III, 180.
- Răducan**, în lazaret, I, 71.
- Răducan**, din Breznița, III, 246.
- Răducanu**, boiangiu, III, 332.
- Răducanu de la Brașov**, I, 75.
- Răducanu**, hatman, II, 224.
- Răducanu**, serdar, semnează cartea de adevărire către T. Vladimirescu, I, 396; un certificat, III, 107.
- Rădulescu Marin**, III, 281.
- Răduțoiu Ghiță**, III, 288.
- Răduțoiu Ioan**, căpitan de panduri, III, 247—248.
- Răduțoiu Nițu**, III, 288.
- Răescu Ghiță**, I, 52—53; III, 356.
- Răescu Răducan**, I, 52.
- Răgep**, căpitan, I, 418.
- Rălu Stanciu**, iertat ca participant la răscoală, II, 197.
- răscoala**, I, 106, 107, 213, 329, 337, 353, 358; II, 54, 67, 154—155, 185, 194, 197—198, 309—310; III, 43, 57, 58, 61, 135, 158, 185, 190, 196, 245—247, 249, 257, 270—271, 337, 354, 376; izbucnită, I, 214, 432; III, 227, 394; întinderea ei, I, 215, 237, 249, 303; grecescă, II, 30, 119, 132; în Oltenia, I, 365, 380; II, 157; la Galați, I, 354, 383; măsuri pentru a o combate, I, 219, 271; II, 196—197; din Grecia, I, 359; II, 135; la Constantinopol, I, 360; în Serbia, II, 258, 270.
- Răscrăcea Ion**, iertat ca participant la răscoală, II, 197.
- răsculați**, I, 131, 296, 308, 309; II, 24, 68, 177, 201—202, 233, 234, 242, 391; III, 74, 259; rumini, II, 191, 210, 237; III, 253.
- rășuri**, I, 121; III, 121.
- RĂTEZU**, moșie în Mehedinți, III, 76.
- Răuți Nicodim**, pandur, III, 259.
- răvașe**, III, 365—366, 368.
- răzeși**, II, 206.
- Răzgițu Dumitru**, vechil al satului Nedeia, I, 184.
- răzmeriță**, I, 144, 145.
- Răznovanu**, v. **Roznovanu**.
- răzvrătire**, I, 37; II, 82, 326; III, 227—229, 249, 304, 356—357.
- răzvrățitori** (adaliî), I, 89.
- răzvrățiți**, I, 148.
- REAHOVA**, III, 285.
- rebeliași**, II, 344.
- rebelie**, III, 270.
- rebelionistru**, III, 318.
- RECEA**, I, 318.
- recensămînt**, I, 166—167.
- rechiabighie**, I, 121; II, 405.
- Redrikov**, maior, adevărește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 51.
- regealî**, I, 164.
- Regep** (Răgep) aga, I, 56, 71, 100, 144; frații Regep din Ada-Kale, I, 97, 98.
- Renghea Ioan**, trei logofăt la depart. cremation, II, 301; III, 17, 68.
- RENI**, port, carantină, I, 304, 329—330, 358; II, 277.
- Ressis Zotos**, II, 181.
- revendicări**, I, 300.
- revoluționari napolitani**, I, 360.
- revoluționari spanioli**, I, 360.
- Rica Ioan**, vâtaf de plai, II, 244.
- Rigas** (Velestinlis), III, 354, 358.
- Rizea**, tatăl lui Stan, III, 281.
- Rizo Mihail**, III, 171.
- Rizu Iacovache**, vel postelnic, I, 195, 205, 207, 216, 219, 224; II, 279.
- rimători**, III, 87.
- Rüoșanu C.**, I, 340.
- Rüoșanu Ioniță**, I, 340; III, 66, 68.
- Rüoșanu Marița**, născută Poenaru, I, 340.
- Rîma Nită**, III, 297.
- Rîmnic**, județ, v. **VÎLCEA**.
- RÎMNICUL {SĂRAT}** (Slam Rîmnic), județ, I, 132; II, 36, 165, 166, 327, 355; III, 48, 350.
- RÎMNICUL {SĂRAT}**, oraș, I, 389; II, 258, 270.
- RÎMNICUL {VÎLCEA}**, oraș, I, 244—245, 309, 318, 322; II, 90, 146, 164, 169, 258, 270, 275; III, 158, 423, 434.
- RÎMNICUL (VÎLCEA)**, episcopie de, I, 132, 233, 355; III, 133—134, 182, 191, 202, 256, 313, 330.
- RÎNCĂCIOV**, mănăstire, II, 346; III, 260.
- Ripeanu Gheorghe**, III, 337.
- Ripneanu Gligore**, III, 337.
- Riureni**, v. **RUSENI**.
- robi**, III, 140—141; 352, 422—423.
- Robescu Barbu**, harambașa, I, 143; a prădat pe T. Vladimirescu, I, 143—144.
- Robescu Pătru**, II, 37.
- Robi Gheorghe**, pandur, III, 196.
- Rogobete** (Rogobeți) frați, în conflict cu T. Vladimirescu, I, 140—141, 144—146, 164—165.

- Rogobete Ioan (Iovan), pandur în slujba turcilor. Ostil lui T. Vladimirescu. În 1821, a luptat alături de turcii adalii împotriva oștirii pandurilor.** Prădează pe T. Vladimirescu, I, 143; luat cu sila între adalii, I, 144; la judecata căimăcămiei, I, 145; să fie pus la ocnă, I, 274; prins de A. Mihaloglu, II, 102.
- ROGOJĂNI,** stație de poștă și sat în Moldova, II, 29, 107.
- Rogozi Costandin,** III, 305.
- ROMAN,** episcopia de, I, 418; II, 215, 253; III, 21, 78, 91, 308, 310, 353.
- ROMAN,** oraș, I, 343; II, 251, 269, 312; III, 51.
- ROMAN, ținutul,** I, 334; II, 44, 206, 378; III, 23, 351.
- ROMANAȚI,** județ, I, 165, 226, 251; II, 237, 376; III, 45, 138, 203, 283, 351, 418—420.
- Roman Gheorghe,** III, 247.
- Romanescu Ștefan,** treti logofăt, I, 362.
- Romanet (Romanit) Grigorie,** vistier, semnează anafora, I, 186, 189, 199; vechil al spătăriei, III, 315; are epistasia tainurilor, cărnii, III, 315, 317—318.
- Romanitis Grigorie,** vistier, epistat al spătăriei, III, 107, 109, 191.
- Romano,** arhimandrit la mănăstirea Zlătari, III, 256.
- Romano Neculai,** paharnic, III, 75.
- Romanțov,** I, 122.
- ROMÂNIA,** I, 380—381.
- Roset Dracache,** biv vel vornic, II, 207, 232, 312; semnează jalbă către țar, II, 31; semnează jalbă către împăratul Austriei, II, 33; în comitet pentru cercetarea străinilor, III, 98; își reclamă lucrurile, III, 177.
- Roset Ioan,** vel vornic, III, 353.
- Roset Scarlat,** hatman, I, 186; II, 331.
- Roset State,** postelnic, III, 353.
- Roset Ștefan,** vornic, III, 340.
- Roset Vasile,** vel vornic al obștii, III, 309, 310.
- Rosetti Petrache,** II, 358.
- Rosetti Răducan,** hatman, III, 156.
- Rosetti Roznovanu (Răznovanu) Iordache,** mare vistier. *Eterist. După dezavuarea Eteriei de către țar a stat la Chișinău și a revenit în Moldova în noiembrie 1826.* Consilier de stat, I, 124, 329, 331—332, 333, 352; 426; II, 108, 309; III, 93.
- Rosia,** v. **RUSIA.**
- Rostra,** von, I, 338.
- Roșiorii de Vede,** v. **RUȘII DE VEDE.**
- ROȘINȚĂ (jud. Mehedinți),** III, 248.
- Roșu Dumitru,** III, 69.
- Roșu Stan,** ia parte la devastarea moșiei Fulga, III, 347.
- Rot, spițer,** III, 332.
- Rotar Dincă,** III, 246.
- ROVINARI (jud. Gorj),** I, 37.
- Roznovanu,** boier, I, 430; II, 265.
- Roznovanu,** vistier, II, 269; III, 90, 91.
- RUCĂL (Rucăr),** II, 355.
- RUDARI (jud. Mehedinți),** III, 193.
- RUGINOASA,** III, 351.
- RUMELIA,** I, 337; II, 177—178; III, 186, 205.
- rumini,** I, 103, 138, 176; II, 237, 376; III, 94—95, 210, 253; nesupuși, I, 103; II, 102, 146, 236; nu fac clacă, I, 103, 134, 172; 435; jefuesc, II, 163—164; III, 142, 269.
- RUMÎNIORI,** hotar, I, 41.
- RUNCURELU (jud. Mehedinți),** III, 190.
- ruptași,** I, 107—108, 114, 131; II, 126, 379.
- ruptoare,** I, 108.
- Rus Nicolae,** ceaș de panduri, I, 95.
- Rusănescu Vlad,** popă, II, 37.
- RUSĂNEȘTI (jud. Vâlcea),** II, 258, 270.
- RUSENI (Riureni),** II, 258, 270, 275.
- RUSIA (Rosie, Russie),** I, 74, 82, 104, 122, 201, 237—238, 271, 281, 297, 303, 329, 337, 352—353, 357—360, 366, 370, 375, 378, 380, 395, 412, 421—422, 434, 438; II, 32, 43, 68, 132—135, 195, 213, 239—240, 245, 252, 256, 265, 268, 305, 309, 324, 361, 386—387, 390—391; III, 28, 31, 39, 51—52, 92, 104, 172, 175, 336, 358, 433.
- Rusis Zotos,** II, 142, 245.
- Rustancă Ionită,** III, 247.
- Rusu Dumitru,** III, 247.
- RUSUL,** munte în Moldova, III, 175.
- rusumaturi,** III, 226, 232, 233—234, 236, 272, 274, 276.
- Rusu Petre,** lucrător, II, 355.
- Rușava,** v. **ORȘOVA.**
- RUȘĂTU,** I, 393—394.
- rușfet,** I, 175; III, 226.
- RUȘII DE VEDE (Roșiorii de Vede),** I, 372, 420; II, 22, 56, 102, 148; III, 265—266, 320; incendiat de turci, II, 258, 270.

S

- SAAC (Secueni),** județ, I, 73, 95, 291; II, 35—327, 355; III, 157, 347—350.
- Sabanceev,** general, comandant al corpului VI al armatei ruse, I, 312.
- SABARUL DE SUS,** plasă în jud. Ilfov, II, 70.
- Sachelarie Dimitrie (Dimitrache),** I, 134, 135, 138, 148, 156, 173, 177, 182, 311.
- Sachelarie Gheorghe,** baron, I, 111, 310—311; II, 77; III, 76.
- Sadîrzan pașa,** III, 422.
- Sadler Carol Martin,** supus austriac, profesor de limbă germană, I, 111—112.
- Sailov,** II, 146.
- SĂINOI (Săinoiăhni),** cătun, I, 39.
- Saitu Matei,** III, 305.
- Saitzos (Saigiu) Nicolae,** I, 111.

- salar, I, 177; III, 87.
SALCIA (jud. Mehedinți), sat, I, 140.
Salet, pașa, II, 349.
Salih aga, jefuiește județul Mehedinți, I, 89; comandă turci răzvrățiți, I, 91; dă cărți de iertare pentru panduri, II, 198.
Salih aga, serdar din Bercofcea; pașă la Măcin. *A participat la înăbușirea răscoalei. Comandantul oștirilor turcești de ocupație din Moldova, pînă la 16 februarie 1822, cînd a murit*, II, 266, 310, 349, 351, 382; III, 21, 52, 59.
SALONIC, I, 359; II, 69.
Samurcaș, II, 336; III, 36.
Samurcaș Costantin (Costache), mare vornic, trimis de ocîrmuirea țării în Oltenia să negocieze cu Tudor Vladimirescu; nereușind, la sfîrșitul aceleiași luni s-a înapoiat la București și apoi s-a refugiat la Brașov. I, 63, 94, 224, 282, 284, 312, 391; II, 147; III, 406—407; inițial cîrmuitor al divanului Craiovei, I, 52; sprijinitor al lui T. Vladimirescu, I, 53, 116, 164; III, 394; vechil al cămăcămiei, I, 104; autor al proiectului de mîrire a dărilor, I, 187; trimis să înăbușe răscoala, I, 259, 261, 262, 269, 271, 284; dă bani căpeteniilor de neferi, I, 292, 306; II, 39; tratează cu T. Vladimirescu, I, 300, 318, 337, 343; fuge din Craiova, II, 302; restituie banii vistieriei, I, 320, 322; semnează memoriu către țar, I, 432, 433; II, 229; III, 133, 134; partizan al lui Pini, II, 330, 332; la Brașov, III, 94; semnează anaforale, I, 185, 237, 256, 361.
Samurcaș Costache, vel vistier, I, 56; II, 377; biv vel cămăraș, caimacam al județelor de peste Olt, III, 116, 118.
Samurcaș Ioan (Iancu), postelnic; turcit în 1822 sub numele de Mustafa efendi. Numit caimacam al Craiovei de către Scarlat Callimachi, a ocupat orașul cu ajutorul turcilor, pe la sfîrșitul lunii mai 1821. Vel spătar, vine de la Vidin, I, 219, 406; la Calafat, cu oaste turcească, II, 30, 93, 103, 138, 166; biv vel postelnic și caimacam la Craiova, II, 302, 304, 318, 360; III, 35, 185, 302, 311, 326, 416.
Sandru, fiul popii Daia din Gîrbovăt, III, 296—297, 299.
Saraci (?) Dumitru, III, 332.
Saranovici Miloș, voevod sîrb, III, 363, 367—368.
sare, III, 334—336, 338.
Sareșniță Stan, clăcaș, III, 77.
Sas Iordache, vistier, II, 31, 99.
Sas Vasile, hatman, II, 31.
sat, III, 267, 268, 323; spargere de, I, 172—173, 176; II, 71.
Sattler, v. Sadler Carol Martin.
SATUL NOU (țin. Putna), II, 124.
Sava armean din Sipij, III, 171.
Sava Fochianos (Popovici), căminar. *Bimbașă de arnăuți, la București. General al Eteriei în Țara Romînească. A ținut legătura cu bulgarii și cu sîrbii pentru a-i ridica împotriva turcilor. După lupta de la Drăgășani s-a unit cu turcii și a hăituit resturile oștirii eteriste. A fost ucis în București la 7 august, din ordinul lui Hagi Gheghen aga, chehaia bei. Face paza Bucureștilor*, I, 310—311, 316, 392; II, 77; strînge oștire împotriva lui T. Vladimirescu, I, 240; primește bani II, 50, 91; III. 414; în relații cu Al. Ipsilanti, I, 312; II, 134, 171, 286; are grijă de boieri, II, 106, 209, 274; se află la Mărgineni, II, 275; la Sinaia, II, 258, 270; la Radu Vodă, II, 309; omorit, II, 287; tăierea arnăuților lui, II, 308; casele lui arse, II, 306.
SĂCELE, II, 331, 344; III, 135.
SĂCENI, III, 350.
SĂCUIENI, județ, I, 130, 132; III, 415.
Săcul, v. SECUL.
Săia Radu, II, 37.
SĂLĂJENI, I, 330, 358.
SĂLĂTRUCU (jud. Mehedinți), I, 38; III, 115, 199.
SĂLĂTRUCU (jud. Olt), III, 180.
SĂLCUȚA (jud. Dolj), III, 259.
Sălișteanu Strate, fost polcovnic, III, 436.
SĂMĂRINEȘTI (jud. Mehedinți), III, 298.
Sămănă, popă din Padeș, I, 38—39.
Săndulache, vistiernic, III, 78, 91, 92.
Săndulachi, cumpără casă, III, 342.
Săpun Sava, căpitan de panduri, III, 115.
Sărariu Dinu, III, 246.
SĂRDANU, III, 324, 325.
Sărghead Ioan, II, 305.
Sărghie, căpitan de dorobanți, III, 256.
Sărîndăreanu, v. Grigore arhimandrit.
Săteanu Simion, III, 246.
săteni, II, 174, 212, 277, 294, 298, 317; III, 203, 302—303, 327.
Săulescu Preda, sluger, în proces cu T. Vladimirescu, I, 184—185; primește bani de la C. Samurcaș, I, 322; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memoriu către Poartă, III, 202.
Săverin, Săverinu, Săverinești, v. SEVERIN.
Săvescu Costandin, logofăt, atacat de panduri, III, 259.
Săvescu Teodor, sluger, I, 396.
Săvulescu Gligorie, III, 43.
Săvulescu Staicu, III, 43.
Săziteche Costandin, I, 62.
Scanavi Niculae, biv vel postelnic, caimacam al Craiovei, I, 76, 94.
Scarlat evreul, I, 153, 154, 156, 170, 173, 181.
SCĂEȘTI (jud. Mehedinți), III, 245.
SCĂPĂU (jud. Mehedinți), III, 190.
SCĂRIȘOARA, munți, I, 55.
scăunași, I, 406.
Scăunaș Iacov, III, 247.
Scăunașu Ion, III, 247.

- SCHELA (jud. Mehedinți), I, 42; II, 222.
schele, III, 226.
- SCHELEA (jud. Gorj), II, 241.
Schender agasi, II, 171.
- Schinaris, II, 284, 285.
- Schustekh, baron von, general, I, 194; II, 185; III, 355.
- Schwarzenberg, I, 113.
- SCOARȚA (jud. Gorj), I, 92.
- SCOBÎLȚENI, sat în Moldova, I, 395.
- Scouffa Jean, v. Scufa Ioan.
- Scrădeanu Ioan, postelnic, are carte de despăgubire de la T. Vladimirescu, I, 390.
- Scufa Ioan, I, 54, 416; arendaș al poștelor în Țara Românească, II, 46; III, 185; în Moldova, III, 334; în corespondență cu Toma Brătianu, III, 355.
- SCULENI, carantina, I, 329—330, 352, 358, 360, 390, 419; II, 108, 215, 256, 268, 277, 357, 358; III, 90, 335, 358; lupte la, II, 265—267; III, 343; incendiat de turci, II, 266.
- scutelnici*, I, 273, 279; II, 212, 376; III, 86, 118, 262, 277, 278, 280, 406; număr de, I, 131; puși la contribuție specială, III, 194; tratați ca robi, I, 159; nesupuși, III, 167; să nu se acorde grecilor, III, 310.
- scutiți*, I, 131, 166—167.
- SEACA (jud. Mehedinți), III, 157.
- SECU (Săcul) (jud. Mehedinți), III, 69—70.
- Secueni, v. SAAC.
- Secul Ioan, măcelar, III, 315—318.
- SECUL, mănăstire, II, 206, 381; III, 78, 124, 175—179, 273.
- Secură, stolnic, III, 96.
- sedriae*, I, 278.
- Sefendache Ionică, medelnicer, I, 340.
- Sefendache Nae, fiul lui Ionică și Uța Sefendache, I, 340.
- Sefendache Uța, născută Otetelișanu, I, 340.
- Seit efendi, III, 125—126.
- Selco (?), II, 336.
- Selim Mehmed, muhafizul Silistrei, III, 186.
- Selim, sultanul, I, 272, 278.
- SEMEDRIA, cetate, III, 89.
- Semteos Dimitrie, III, 137—138.
- Senu Pătru, III, 423.
- Seranciog Marin, III, 420.
- SERBIA (Sirbia), I, 58; II, 69, 103, 358, 270, 281; III, 322, 400—404.
- SERES, oraș, II, 69.
- Serghiade Manuil, căminar, III, 403.
- Serghie, II, 40.
- SERPEȘTI, III, 298.
- Sevastian (Sevan) Theodor, (Theodorache), sluger, numit de T. Vladimirescu comandir al oștirilor din jud. Vilcea, II, 36; numit ispravnic al jud. Râmnic, II, 161.
- Sevastian, shimonah, III, 175, 178.
- SEVERIN (Săverinu, Săverinești), moșie în jud. Mehedinți, I, 51, 63—64; III, 345, 436.
- SEVERIN (Săverinu), cimp, III, 445.
- Severineanu Ioan, III, 438.
- Sfengescu, v. Bengescu.
- SFETAGORA, I, 442; II, 349.
- Sfetco Ioan, III, 197.
- Sfetco Toma, III, 197.
- SF. GHEORGHE, braț al Dunării, II, 269, 276.
- SF. GHEORGHE, mănăstire, I, 287.
- SF. IOAN, mănăstire în Focșani, III, 260.
- SF. IOAN ZLATAOST, mănăstire în Moldova, III, 208.
- SF. PANTELIMON (Pandelemon), mănăstire, III, 195.
- SF. SAVA, mănăstire, III, 158.
- SIBERIA, I, 313.
- SIBIU (Sibii, Hermannstadt), I, 89, 91, 93, 241, 264, 287, 317, 338, 362, 399, 408; II, 47, 102—103, 114, 143, 161, 163, 167, 169, 180—181, 221—225, 234, 237—238, 240—244, 276, 282, 285, 324, 330—331, 333, 335, 339, 344—345, 352; III, 23, 31, 53, 81, 137, 158, 173, 181, 257, 261, 263—264, 266, 354—355, 357, 398.
- Silihtar aga, II, 221, 377; III, 88.
- SILISTRA, I, 420; II, 25, 46, 79, 149, 252, 258, 282, 287; III, 20—23, 65, 89, 110, 118, 125, 127, 153, 264, 274, 358, 414, 422; pașa, muhafiz, seraschier de, I, 239, 294, 337; II, 79, 135, 204, 209, 270, 285, 289, 306, 312, 315, 351, 382, 390, 401, passim.
- siliște*, III, 323.
- Sima argintariu, I, 99.
- Sima, staroste de negustori, III, 295.
- Simeon, v. Mehedințeanu Simeon.
- Simion, fiul lui Ioan din Olănești, căpitan de panduri, I, 37.
- Simion, ovreiu, III, 68.
- Simion Radu, rob la turci, III, 423.
- Simion, slugă, III, 36—37.
- Simionoiu Theodorache, II, 48; III, 424, 425.
- Simon, popă, III, 74.
- Simonov, polcovnic, III, 372.
- Simu Stoicu, III, 318.
- SINAE, munte, I, 442; II, 349.
- SINAIA, mănăstire, II, 258, 270.
- Sinescu Iordache, II, 243.
- sineturi*, III, 338—340.
- Sion, curier, II, 109.
- Sion Costandin, paharnic, III, 139.
- Sion Ianachi, III, 310.
- SIRET, riu, I, 356, 425; II, 87, 107, 133, 312.
- SIȘTEȘTI DE SUS (jud. Mehedinți), III, 196.
- Sisunica, ovreiu, III, 67.
- Sivărat (?) Nicolae, dă mărturie, III, 16.
- sirbi*, I, 231, 312, 353, 359, 406; II, 94, 275; III, 186, 193, 292—294.
- Sirbia, v. SERBIA.
- Sirbul Matei, căpitan, III, 65.
- Sirbu Ioan, III, 246.
- Sirbu Mitru, arendaș, III, 305—306.
- Sirbu Nicolae, pandur, III, 190, 258.

- Sîrhu Petre, II, 375.
 Sîrbuleasa Ioana, III, 436.
 Skuleni, v. SCULENI.
 Slaam Rimnic, v. RÎMNICUL [Sărat], județ.
 SLATINA, oraș în Țara Românească, I, 284, 321; II, 39, 86, 161; III, 124, 383; incendiată de turci, II, 258, 270, 276; lupte la, II, 258.
 SLATINA, mănăstire în Moldova, III, 175—176, 264, 273.
 SLAVONIA, regiune actualmente în Iugoslavia, I, 113.
 Slavu Ivan, III, 346.
 SLĂNIC, ocnă în jud. Săcueni, I, 130; II, 144.
 SLĂNIC, plai în Buzău, I, 384, 395; II, 246; III, 165.
 Slănină Dumitru, III, 41.
 Slătineanu Dimitrie, II, 331.
 Slătineanu Gheorghe, vornic, I, 285; semnează în divan I, 421; cererea pentru înăbușirea răscoalei, I, 237; semnează cartea de adevărire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memorii către țar, II, 229; III, 133.
 Slătineanu Iordache, mare logofăt al Țării de Sus, semnează în divan, I, 165, 185, 213, 417; semnează ordine de plata banilor, II, 80, 96, 105, 109; caimacam, I, 282, 292, 361.
 Slătineanu Iordache, fost vornic, III, 415.
 SLĂTINICA, SLĂTINICU (jud. Mehedinți), III, 246.
 SLĂTIOARA, III, 336, 353.
 SLOBOZIE, moșie în jud. Vlașca, III, 350.
 SLOBOZIA (jud. Gorj), II, 233, 241.
 Slovanul Chiriță, dascăl, III, 325.
 SLUJITORI, III, 347—349.
 slujitori, I, 107—108, 131, 308.
 SMIRNA, I, 204.
 SNAGOV, mănăstire, I, 107; III, 181, 377.
 Snidașevski Petru, pisar, III, 363.
 Soare, tatăl lui Florea, III, 158.
Societate politică secretă, I, 358—359.
 Socoleanu Ion, stolnic, arendaș, III, 301—302.
 Socolescu Iacov, I, 70; are socoteli cu T. Vladimirescu, III, 243, 442, 444.
 Socolescu Mihai, III, 246.
 SOCOLEȘTI, sat, III, 246.
 Socoreancă Stanca, clucereasa, III, 157.
 SOFIA, II, 69.
 Sofronie, egumen, în judecată cu robii, III, 140, 141, 143, 145.
 Soleiman, sultan, II, 401; III, 64, 147.
 Solomon Ioan (Iancu, Ioniță), căpitan de panduri, stăpîn al unor părți din moșiile: Pleșoiul de Sus, Pleșoiul de Jos și Solomononești (Dolj). *Cîrcșerdar al Olteniei în anii 1819 și 1820. Sluger, a fost numit de către Tudor Vladimirescu comandant al oștirii rămase în Oltenia cu misiunea de a apăra regiunea împotriva turcilor. În timpul revoluției de la 1848, a fost arestat de guvernul revoluționar provizoriu pentru poziția sa contrarevoluționară. A publicat memoriile sale în anul 1862.* I, 256, 267, 406; II, 89, 138, 142; III, 405, 406; comandă panduri, II, 258, 270; III, 16, 258; nu dă panduri pentru boieri, II, 90; se află la Pleșoi, II, 146; la Motru, III, 17; la Zăvideni, II, 102; primește răsplată, I, 288—289; trecut în Austria, II, 222—223.
 SORENI (jud. Romanți), sat, III, 418 420.
 Sotir bulucbașa, II, 26, 40, 111.
 Soutzo Michel, v. Suțu Mihai.
 SPANIA, I, 187, 246.
 spătărie, I, 273, 279.
 Spineanu Constandin, III, 289.
 SPINENI (jud. Mehedinți), III, 289.
 spioni, I, 309.
 Spinachi Lupu, II, 74.
 Spiridon, fiul lui Mehedințu din Coțofeni, III, 247.
 Spiridon, iconomul m-rii Amzului, III, 25.
 Spiro, căpitan eterist, II, 268.
 Spiros, I, 384.
 Spîru căminar, I, 165.
 spital, I, 233, 247, 284, 391, 435; II, 251, 355; III, 182, 183, 187, 195, 404.
 Spînu Radu, III, 246.
 Stackelberg, conte, ambasadorul Rusiei la Viena, I, 84, 97.
 Staedter, general-maior, vicepreședinte al divanurilor, II, 276.
 Stamate din Vidin, III, 374.
 Stamatiu, cărvunar, III, 79.
 Stamo, consilier, III, 370, 372.
 Stan, I, 398.
 Stan, fiul lui Rizea, III, 281.
 Stan, jupîn, I, 361
 Stan, logofăt, I, 370.
 Stan, pîrcălab, din Fișcălia, III, 341.
 Stan, popă din Năsipeni, II, 37.
 Stan din Soreni, III, 420.
 Stan, vierul, II, 90.
 Stana, fiica lui Radovan, soția lui Iordache Olimpiotul, III, 359, 363, 372; socoteli cu frații Macedonschi, III, 364; în proces cu D. Macedonschi, II, 40; III, 364; i se sechestrează averea, III, 361; dă jalbă către țar, III, 361—363.
 Stana, sora lui Grigorie din Găvănești, III, 290.
 Stana, văduva, II, 307.
 Stanca, soția lui Apostol, fratele delibașii Mihalii, II, 39.
 Stanca, neam cu Simion Mehedințeanu, II; 47.
 Stanciu, ceauș de panduri, I, 95.
 Stanciu din Butoești, III, 247.
 Stanciu, din Filași, III, 246.
 Stanciu, fratele lui Oprea al Grecii, III, 69.
 Stanciu, fiul lui Mihai, III, 247.
 Stanciu, fiul lui Vlad, III, 246.
 Stanciu, fiul lui Voinea, III, 38.
 Stanciu, logofăt, II, 168; III, 94—97.
 Stanciu, pandur din Socolești, III, 246.
 Stanciu, popă din Gura Motrului, III, 247.

- Stanco, fiul popii din Malovăț, III, 190.
 Stancu bulucbașa din Izvoară, apostat, III, 305.
 Stancu, căpitan, III, 69.
 Stancu, fiul lui Dinu, clăcaș, II, 206.
 Stancu, din Lăcusteni de Sus, III, 283.
 Stancu, pandur din Slătinică, III, 246.
 Stara Zagora, v. ZAGORA
 Statele Austriace, v. AUSTRIA
 STATELE UNITE ALE AMERICII, II, 137.
 Stathis, medelnicer, II, 142.
 Statie, polcovnic, I, 52.
 Statovski, consilier, III, 370.
 Stavăr (?) Costache, spătar, III, 340.
 Stavăr Iancu, duce arzul boierilor la Silistra, II, 407.
 Stavrache, dragoman, III, 253—254.
 Stavrache serdar, merge la Constantinopol, I, 315.
 Stavri, bulucbașa, II, 26, 40, 111.
 Stavri Iancu, spătar, III, 353.
 Stavropolcanul, vezi Pahomie, protosinghel.
 Stavru Gheorghe, II, 40.
 Stănescu Enache, stolnic, III, 202, 325.
 Stănescu Petre, vistier, III, 17, 68, 117, 344.
 STĂNEȘTI (jud. Vilcea), I, 417—418; II, 28, 36.
 Stănică din Vela, III, 198.
 Stănică Predoi, III, 247.
 Stefi, serdar, III, 325.
 Stegărescu Ion, III, 246.
 STEICU (jud. Mehedinți), III, 246, 248.
 Stepanov, asesor colegial, II, 256.
 Stepanovici Dimitrie, v. Macedonschi Dimitrie.
 Sterian, neguțător din Birlad, II, 150.
 Sterie, căpitan din Lăcusteni, III, 283.
 Sterie, căpitan de panduri, în poteră în jud. Ilfov, I, 95.
 STÎLP, (jud. Buzău), II, 355.
 STÎNCA, II, 193, 265.
 Stoian, abagiu din Cerneț, III, 257.
 Stoian, clăcaș din Fișcălia, III, 341.
 Stoian, din Florești, III, 246.
 Stoian, fiul lui Ilie, clăcaș, III, 77.
 Stoian, fiul lui Pavel din Dimian, III, 283—284.
 Stoian, sîrb, tabaș de zidari, I, 99.
 Stoian al zarafului, agită pe țărani, I, 134.
 Stoiana văduva, II, 307.
 Stoica de la Miclăușani, II, 205.
 Stoica Grigore, șetrar, I, 245.
 Stoica din Teleorman, III, 281.
 STOICĂNEȘTI, I, 318; III, 267.
 Stoicovici Milencu (Malencu), I, 68, 69, 75; se află la Petersburg, I, 74.
 Stourdza Michel, v. Sturza Mihai
 Strangford, II, 357.
 strămutare, I, 170; II, 44, 82, 107, 114—115.
 streajă, III, 319.
 STREHAIA (Străhaia), mănăstire, I, 89, 218, 229, 231, 250.
 STREHAIA (Străhaia), sat (jud. Mehedinți), III, 196, 247.
 Streinu Mihai, III, 323—324.
 strejari, I, 308—309.
- STREJEȘTI, (jud. Vilcea), II, 28.
 STRÎMBA, pădure, III, 259.
 Strimbeanu Vasile, biv treti logofăt, III, 192; căpitan la Baia și administrator al moșiei Glogova, III, 287; destituit din funcția de zapciu de plasă, I, 190; agită împotriva lui T. Vladimirescu, III, 441—442; fugit de la Glogova, I, 230—231; jefuit de răsculați, III, 287; prins și dus la Cotroceni, III, 287, 289, 429, 430—432, 436, 438, 441; în proces pentru moștenirea lui T. Vladimirescu, III, 438—446; martor pentru iscălitura lui T. Vladimirescu, I, 183, 195.
 Stroe, tatăl lui Nuță din Balta, III, 192.
 Stroganov, ministru plenipotențiar al Rusiei la Constantinopol, I, 124, 228, 402, 413, 422, 434, 438, 440; II, 24; trimite blestemul patriarhului, I, 418; pleacă din Constantinopol, II, 281; scrie lui Gh. Roznovanu, II, 309.
 Stroia Andrei, bătut de ascherlii, II, 231.
 STUDINA, (jud. Romanați), II, 336.
 Stuparu Preda, pandur, III, 115.
 stupi, III, 350.
 STUPINELE, moșie în jud. Ialomița, III, 377.
 Sturza Alecu (Alexandru), spătar, III, 90, 163, 164, 308, 353.
 Sturza Costachi, vornic, II, 33; III, 308.
 Sturza Dimitrie (Dimitrachi), logofăt, semnează în divan, I, 331—332, 429; III, 353; semnează memoriile către țar, II, 31; III, 106; semnează memoriul către împăratul Austriei, II, 33.
 Sturza Grigoraș, logofăt, fugit peste Prut, III, 52, 53; semnează memoriu către țar, II, 31; III, 156; semnează memoriu către împăratul Austriei, II, 33.
 Sturza Ianachi, vornic, I, 429; III, 353.
 Sturza Ioan, spătar, II, 107; III, 153.
 Sturza Ioan (Ioniță) Sandu. *Logofăt. La 28 aprilie 1821 se afla la pîrcălabia Galați și în luna noiembrie 1821 este mare vistier al caimacamului Vogoride. La 30 iunie 1822 a fost numit domn al Moldovei. Semnează în divan, II, 75, 82, 99, 379; face parte din delegația boierilor plecați la Constantinopol, III, 105; numit domn al Moldovei, III, 112, 127; poruncește caimacamilor, III, 145; scrie boierilor, III, 146; emite acte ca domn, III, 165, 178, 280—281, 307—309, 380.*
 Sturza Iorgu, fiul domnului Ioan Sandu Sturza, III, 308.
 Sturza Lascarachi, hatman, II, 99; III, 98; vel vornic, III, 279, 308, 310; vel postelnic, III, 340.
 Sturza Mihalachi (Mihail), vornic, semnează memoriul către împăratul Austriei II, 33; se referă la organizarea Moldovei II, 382; la generalul Inzov, III, 89, 90; în corespondență cu Minciaky, III, 257.

- Sturza Nicolae**, fiul domnului Ioan Sandu Sturza, III, 308.
- Sturza Petrache**, vel vistier, cărvunar, III, 79; semnează în divan, III, 97; numit caimacam, III, 112; semnează în calitate de caimacam, III, 113, 135, 140, 145; execută porunci domnești, III, 160, 309, 353.
- Sturza Sandulache** (Sandu), vistier, I, 124; II, 382; semnează memoriu: către țar II, 31; III, 156, către împăratul Austriei, II, 33.
- Sturza**, spătar, la isprăvnicia Neamțului, II, 117.
- Su**, pașa, II, 268.
- Sublima Poartă**, v. **IMPERIUL OTOMAN**
- SUCEAVA**, ținut, I, 414—415; II, 224, 251.
- sudțiți**, I, 159.
- Sugu Ion**, III, 246.
- suhat**, I, 184.
- Sulcea**, v. **VÎLCEA**
- SULINA**, braț al Dunării, II, 269, 278.
- Suleiman pașa**, II, 268.
- Sulită Matei**, căpitan de panduri, I, 38; II, 144.
- Sultan Barbu**, III, 16.
- Sultana**, păhârniceasa, II, 341.
- SURCECUȚA**, I, 284.
- Surcel Matei**, căpitan, III, 70.
- Surciță Gheorghe**, pandur, scutit, I, 92.
- Surdu Ioan**, III, 190.
- Surdu Ion**, țigan, II, 312.
- surugii**, I, 53—54, 131; III, 123—124.
- Suțos Chiriachis**, caimacam al Craiovei, I, 115.
- Sutu**, vistier, II, 62.
- Sutu Alexandru** (Alec), numit domn al Țării Românești, I, 120; venirea lui, I, 209; emite acte ca domn, I, 131, 133, 146, 148, 186, 195, 217, 218, 272, 274, 278, 280, 297, 400; II, 106; III, 161, 162, 315, să curme abuzurile, I, 159; sprijină măsura de majorare a dărilor, I, 187; moartea lui, I, 198, 201, 205, 246, 297, 300, 303, 330, 352; II, 177; III, 36, 354, 394; lucrurile lui, II, 98; datoriile lui, III, 253—254.
- Sutu Eufrosina**, I, 301.
- Sutu Grigorie**, beizadea, I, 83, 166.
- Sutu Mihail**, domn al Moldovei, I, 221, 222, 295, 359, 383, 421, 424; II, 133, 136, 213, 250, 290, 315; III, 61, 120, 208, 276, 307, 334, 393; a jefuit țara, I, 389; II, 42—43, 278, 279; II, 320; i se scrie despre răscoala lui T. Vladimirescu I, 353; relațiile lui cu Eteria, I, 331—332; 333, 354, 356; II, 177; scrie țarului, I, 305, 355, 421; relațiile lui cu boierii, I, 357; III, 148; pleacă din țară, I, 422, 424; II, 33, 132, 404; III, 174, 175, 335; înlocuit la domnie, II, 106; nu este extrădat, III, 172; averea lui, III, 24.
- Sutu Costache**, averea lui, III, 24.
- Sutuțul Staicu**, vinde pământ lui Papa Vladimirescu, III, 346.
- Ș
- ȘAPTE OAMENI**, moșie în Moldova, III, 24.
- Șarpe Stan**, II, 295—296, 299—300.
- Șăga Dumitrașcu**, pandur, I, 92.
- Șălaru Ioan**, II, 37.
- Șarban**, II, 288; III, 42.
- Șarban**, căpitan, I, 427.
- Șarban**, logofețel, căpitan, III, 65—68, 70.
- Șarban**, tatăl lui Matei, III, 245.
- ȘCHEI**, mănăstire, II, 206—207.
- ȘCHEIA**, moșie în Moldova, II, 232.
- școli**, III, 86.
- ȘERBAN VODĂ**, pod în București, I, 233; III, 183.
- Șerbănescu Costache**, serdar, III, 38.
- Șerif aga**, face cercetare pentru arme, III, 190.
- ȘIMIAN** (ostrov), I, 42.
- Șindroi Gheorghe**, I, 92.
- ȘIRINEASA** (jud. Vilcea), III, 47.
- Șișmanoglu**, din Vidin, II, 274, 284.
- Șoatea Ioan**, III, 193.
- Șoimănescu C.**, grefier, III, 444.
- Șoimaru Dumitru**, clăcaș, II, 246.
- Șontea Ioan**, III, 193.
- Șontea Matei**, III, 193.
- Șotea Constantin**, III, 193.
- ȘOVARNA DE JOS**, sat, III, 193.
- ȘOVARNA DE SUS**, sat, III, 193.
- Ștefan**, căpitan din Vela, III, 198.
- Ștefan**, cojocar, III, 332.
- Ștefan**, dirvaru, rob, III, 144.
- Ștefan**, fiul lui Neagoe, dirvar, rob, III, 141.
- Ștefan**, fratele lui Bică din Pristol, apostat, III, 305—306.
- Ștefan**, fratele lui Cîrstea, rob, III, 144.
- Ștefan**, grădinar, răzvrătit, II, 312.
- Ștefan**, isprăvnicul din Glogova, III, 288.
- Ștefan**, logofăt, III, 265.
- Ștefan**, pircălab din Berca, III, 158.
- Ștefan**, pircălab din Strehaiia, III, 247.
- Ștefan**, popa din Butoești, III, 247.
- Ștefan**, popă din Coțofeni, III, 247.
- Ștefan**, stolnic, I, 265.
- Ștefani**, în relații cu T. Vladimirescu, II, 142.
- Ștefănescu Costache**, Clucer, ispravnic al județului Argeș. În luna aprilie 1821 se afla comandir de panduri la Pitești, împreună cu Simion Mehedinteanu. II, 47.
- Ștefănescu Costache**, serdar, ispravnic, I, 96.
- Ștefănescu Mitroi**, I, 184.
- ȘTEFĂNEȘTII**, localitate în Moldova, II, 268.
- Șteter**, general, I, 65.
- Știrbei Catinca**, mare vorniceasă, II, 340.
- Știrbei Barbu**, căminar, III, 350, 406, 411, 412.
- Știrbei Fotache** (Fotie), semnează în divan, I, 421; II, 179; III, 167, 250, 381, 396; semnează cartea de adevărare dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează jalba către țar, I 381.
- Știrbei Ioan**, vornic, semnează în divan, I, 186, 421; III, 250, 313, 330; semnează

cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Știrbei Iordache, semnază cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.

T

- tabără*, I, 392; II, 293.
Tacu Vasile, polcovnic, II, 175.
Tahir aga, silihtar, II, 360, 383; III, 302.
tain, II, 111, 112; III, 87—88, 125—126.
TALPA, II, 175.
Talpă Ștefan, paharnic, III, 75.
TARNIȚA, moșie în jud. Mehedinți, III, 445.
TATOMIREȘTI, III, 245, 351.
taxe, I, 278.
Tămaș Pîrvu, III, 320.
TĂMAȘENI, II, 198.
TĂMAȘEȘTI (jud. Gorj), II, 168.
TĂMBUREȘTI (jud. Dolj), III, 157.
Tănase, buluchașa, II, 26, 40, 111.
Tănase, căpitan de haiduci, II, 391; III, 158.
Tănase, circserdar, II, 40, 111.
Tănase, din Tomșani, apostat, III, 15.
Tănase, pîrcălab din Braloștiță, III, 247.
Tănase, rob, luat pe chezășie, III, 144.
Tănase, arendaș, alăturat răscoalei, III, 337.
Tănăsoiu Ioan, III, 299.
Tărăbălă Iordache, III, 190.
Tărăbălă Lăpădatu, III, 190.
Târlea Ion, III, 337.
Tătaru Ghiță, III, 247.
Tăutu Grigorie, II, 25.
Tăutu Ioan, boier moldovean, semnază anaforale, III, 78, 309, 310, 340; se află la Huși, II, 150; la Dorna, II, 305; la Constantinopol, III, 105.
Tăutu Ioan, căminar, III, 75.
Tăutu Vasile, căminar, ispravnic, III, 75.
Tăzluică Preda, III, 198.
Teacă Gheorghe, curier, III, 171.
Tecriu Mihai, III, 246.
TECUCI, ținut, I, 334, 356, 428, 439; II, 20—21, 44, 118, 171, 215, 252, 265.
TEIUȘ, I, 37.
TELEAJEN, plai, II, 35; III, 249.
TELEGA, ocnă de sare, I, 130; II, 353—355.
TELEORMAN, județ, I, 73, 95, 132, 390, 399, 405; II, 22, 56, 80, 92; III, 266, 281—282, 350, 415.
Temelie Gheorghe, II, 292, 302.
Teochary, căminar, III, 384.
Theodor, v. Vladimirescu Theodor.
Teodora, soția delibașii Mihale, II, 39.
Teodorache, medelnicer, arendaș de vii, III, 351.
Teodosie, căpitan, II, 21.
Teoharis C., III, 185.
TESALIA, II, 134.
Thenasie, surugiul din Ploesti, II, 355.
Theochit, arhimandrit, II, 256.
Theodor, sluger, v. Vladimirescu Theodor.
Theodor, arendaș, III, 263.
Theodor Alexandru, sluger, III, 202.
Teodorache, fratele postelnicului Costea, ridică steagul răscoalei, III, 267.
Teodorache, vistier, III, 78.
Teoharis Savulachie, I, 311.
THERAPIA, II, 94.
Thucedide, III, 27.
Tigveanu Grigorie, I, 227.
TIMIȘ, vama, II, 258—259, 270; III, 397 — 398.
TIMIȘOARA, II, 276, 285; III, 406.
TIMIȘUL DE SUS, carantina, III, 391, 396.
Tincovici Constantin, funcționar al consulatului austriac, II, 256.
Tipaldo (Tibaldo, Tipaldos, Depalti) **Ioan** (Constantin), medic, caimacam al Craiovei, I, 184, 267, 272.
Tipan, boier, III, 118.
TISMANA, mănăstire, I, 48, 89, 99, 214, 218, 271, 294, 317; II, 233, 241, 245; III, 66, 70, 394.
TISMANA, plasă în jud. Gorj, II, 355.
TISMANA, pîriu, I, 63.
Titopoleos Stavri, negustor; a împrumutat bani cîrmuirii, III, 328—331.
TITU, III, 144.
Tiviu, celar, III, 332.
tiłhari, III, 134—135, 158, 165.
TÎMNA (jud. Mehedinți), I, 229, 231; III, 70.
TÎNCĂBEȘTI, II, 355.
tiŕgoveți, I, 308.
TÎRGOVIȘTE, I, 300—301, 395, 408; II, 26, 42, 49, 93, 105, 148, 156, 164, 167, 182, 258, 270, 274, 369; III, 323; bejenirea locuitorilor din, I, 395; lagărul lui A. Ipsilanti în, II, 119; T. Vladimirescu ucis în, II, 275.
TÎRGUL DE AFARĂ (în București), I, 233, 268; III, 183, 316, 349, 350.
TÎRGU-JIU, I, 214, 218, 390; II, 139, 221, 241, 376; III, 43, 185, 319—320, 329—330, 342; pandurii lui Tudor la, III, 259, 318.
TÎRGU MUREȘ, III, 171.
TÎRGU NEAMȚULUI, ars de volintiri, II, 117, 174; III, 175.
TÎRGULUI, ocolul, II, 115.
Tîriși Costandin, III, 247.
Tîriși Petco, III, 247.
TÎRNOVA, II, 253.
Tîrnoveanu C., III, 114, 206.
Tîrșie, III, 69.
Tobă Badea, III, 246.
TODIRENI (țin. Hirliău), III, 73.
Todor, arendaș la Tomșani, III, 337.
Toma, clăcaș, III, 327.
Toma, popă din Gîrbovăț, III, 299.
TOMAROVA, I, 301; III, 358.
Tomîță Grigorie, stolnic, III, 340.
TOMȘANI (jud. Vîlcea), II, 161; III, 15, 16, 337.

- TOPANA (jud. Argeș), III, 36.
Topăneanu Dumitru, căpitan de panduri, III, 259.
Topliceanu, boier, II, 259, 270.
TOPOLNIȚA, apa, I, 64; III, 429, 436.
TOPOLNIȚA, sat în jud. Mehedinți, III, 357.
TOPOLNIȚA, schit, III, 294.
TOPOLOG, pîriu, I, 130.
Trandafir, ceauș, III, 70.
Trandafir, pandur din Orevița, III, 115.
Trandafir Marin Stan, III, 247.
Trantea Ioan, III, 157.
TRANSILVANIA (Ardeal, Transylvanie), I, 320, 401; II, 149, 154—155, 194, 202, 228, 257—258, 270, 276, 344, 346, 361, 363; III, 35, 61, 106, 109, 130, 135, 204, 234, 354—355, 358, 385.
tratat, I, 278.
Trăilescu Radu, I, 55.
Trăiloiu Ioan, pandur, III, 196.
TRĂISTARI, III, 246.
Trăsnea Nicolae, biv vel clucer, epitropul spitalului sf. Pantelimon, III, 374.
Treantă Țonea, III, 203.
TREI IERARHI (Treisfetitul), mănăstire, III, 61, 208.
Triandafil, sluger, I, 340.
Triandafil Catina, născută Socoteanu, I, 340.
Triandafil Dumitrana, fiica slugerului Triandafil și a Catincăi, I, 340.
Tricaliotis Costa, II, 376.
TRIESTENI, carantină, I, 330, 358.
TRIFEȘTI, moșie în țin. Roman, III, 351.
Troadors, arhieru, II, 347; III, 107.
Trocan, căpitan, I, 245.
Trocan Ghiță, III, 437.
trupe, împotriva lui Tudor, III, 387; rusești, II, 240; turcești, I, 331, 334, 337, 353; II, 24, 178, 252, 258, 265—267, 274—277, 397; III, 88, 232.
Trușcă, căpitan, fiul căpitanului Barbu de la Albulești, III, 70.
Trușcă, fiul lui Matei, II, 37.
Trușcă al Barbului, III, 69.
Tudor, din plasa Buzău, I, 369.
Tudor, la conacul din Ianușești, I, 182.
Tudor, pandur din Tomșani, III, 15.
Tudor, popă din Malovăț, III, 190.
Tudora, văduva, II, 306.
Tudorache, din Soreni, III, 420.
Tudoraiche, rob, III, 144.
Tudorancea Vasile, I, 384.
Tudoreșcu Ghiță, pandur, III, 248.
Tudose Gheorghe, participă la răscoala lui Simion Mehedințeanu, III, 357.
Tufeanu Gheorghe, semnează cartea de adevărare dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
Tufeanu Iordache, stolnic, I, 409.
TUFELE MARI, III, 157.
TULCEA, II, 278.
TULCIN, I, 303, 352.
Tomșani, v. **TOMȘANI**.
TUNARII SÎRBEȘTI, III, 423.
- TUNȘII** (jud. Gorj), III, 156.
tunuri, II, 42, 274, 287.
Turbureanu Preda, III, 246.
turburări, I, 317, 338; II, 117.
Turcia, v. **IMPERIUL OTOMAN**.
turcii, I, 343, 361, 365—366, 380, 393—394, 406, 420, 425; II, 47, 94, 102, 183, 187, 189, 250—253, 257—258, 287, 305, 345; III, 51, 53, 65—67, 142, 266—267, 337, 378, 387, 392, 410; adalii, I, 96, 104, 105, 144; regepești, I, 144—145; număr de, II, 25, 90, 167; la Bacău, II, 96; la Brăila, I, 356; II, 87, 270; la București, II, 181; la Cățelu, II, 170; la Cerneț, II, 168, 222, 242; la Calafat, II, 103; la Focșani, II, 106, 171; la Galați, I, 331; II, 133; la Obilești, II, 149; la Roman, II, 206; la Rușii de Vede, II, 56; la Mislea, II, 51; la Radu Vodă, II, 359; la Slobozia, II, 333; la Tismana, II, 241; silesc pe rumîni la clacă, I, 176; uciși, I, 332—333, 355;ucid pe locuitori, I, 338; II, 76, 142, 150, 159; fac jafuri, II, 176, 277, 284, 288, 357; III, 62, 158, 175—177, 230, 232—233, 265, 282, 351; luptă cu arnăuții, II, 308; III, 423; nimiciți de panduri, II, 258, 270.
Turcică Costandin, chezaș, III, 319.
Turcimilov, colonel rus, adevărește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 48, 50.
Turcitu Matei, căpitan de panduri, I, 38.
TURNU MĂGURELE, III, 229.
TURNU ROȘU, I, 311.
TURTUCAIA, II, 183.
Turturea Nicolae, III, 245—246.
Tzaranica, II, 285.
Tzervenvodalis Ștefan, în corespondență cu Const. Hagi Pop, I, 257, 311, 317, 395.
Tzitziras Nicolae A., II, 42.
Tzuchis, serdar, II, 375, 377.

Ț

- ȚARA ROMÎNEASCĂ** (Țara Valahii, Valachia, Buiuk Iflah, Ungrovlahia, Muntenia), I, 44, 64, 79, 83, 94, 97, 99, 101, 105, 109, 120, 129—132, 142, 154, 159, 171, 177, 187, 193, 205, 207—208, 210, 214, 222, passim; II, 24, 60—61, 77, 94, 103, 106, 118—120, 134—136, 155, 169, 176—179, 192, 194—197, 201—206, 210, 213, 218—219, 227—228, passim; III, 21, 24, 28—29, 35, 38—40, 46, 57—58, 61, 64, 82, 85, 88, 92, 100, 104—109, 113—114, passim; răscoala din, I, 304, 317, 377; II, 54, 68, 194; III, 260, 354; bejenia locuitorilor din, I, 395; II, 195; T. Vladimirescu a preluat cîrmuirea în, II, 87; trupele turcești intră în, II, 274, 276, 345; III, 89, 130—131, 137, 174, 354.
ȚARA DE JOS, a Țării Romînești, I, 259; III, 58, 308.

ȚARA DE SUS a Țării Românești, I, 146, 291; II, 347, 369; III, 36, 239, 308—309.
Țarigrad, v. CONSTANTINOPOL.
Țărani, II, 205—206, 252; III, 166, 304—356.
Tenea, magazin în Caracal, III, 421.
Țercan Păun, II, 37.
Țicleanu Gheorghe, III, 156.
Țicu Dumitru, căpitan de panduri, I, 30, 38, *figani domnești*, II, 174—175; III, 86, 142, 176; număr de, I, 131; nesupuși, III, 143; răzvrățiți, III, 312.
ȚIGĂNAȘI (jud. Mehedinți), III, 193.
ȚIGĂNEȘTI, mănăstire, III, 195.
Țigăreanu Ionică, II, 168.
Țincu Barbu, pandur de străini, III, 190.
Ținul Stoian, pandur, III, 115.
Țipn Pătru, III, 70.
ȚINTĂRENI (jud. Mehedinți), sat, II, 281; III, 246, 305, 366.
ȚINTĂRENI, mănăstire; T. Vladimirescu la, I, 284, 317; III, 257—258.
Țucolo Dinu, căpitan, III, 247.
Țugoi Ion, I, 55.
ȚUGUIATU (jud. Buzău), I, 436.
Țurcanu Costandin, III, 74.

U

Udritzky (Udriski, Udrizky) cancelar al agenției austriace din București, II, 187, 308; III, 187, 315, 316.
ULMUL (jud. Buzău), I, 394.
ULUIȚII, moșie, III, 23—24.
Umflăoiaie Mușat, III, 348—350.
Unehaș Sandu, III, 281.
Unchiașu Preda, clăcaș, III, 341.
UNGARIA, I, 85; II, 32.
UNGROVLAHIA, mitropolia, I, 132; II, 383; III, 256, 313, 330.
Ungrovlahia, v. ȚARA ROMÎNEASCĂ.
Ungureanu Onea, clăcaș, III, 327.
Ungureanu Vasile, belicciu, II, 355.
ungureni, I, 131; III, 26.
UNGURENI, mahala, III, 286.
unt, dare de, I, 190.
URLAȚI (jud. Saac), II, 355.
Ursu Vasile, rob, III, 144.
Uruială Pătru, pandur, II, 310.
URZICENI, II, 34; III, 165, 361.
Uța, văduvă, III, 157.

V

VADU LAT, I, 269; III, 180.
VADUL OLTULUI, de la Govora, I, 227.
Vacă Gheorghe, I, 417.
Vafias Anastasie, fugit la Sibiu, II, 341.
Valachia, v. ȚARA ROMÎNEASCĂ.
Valahschî cazacei polc, I, 65.
VALEA BOIEREASCĂ (jud. Mehedinți), III, 190.

VALEA GLODULUI, III, 297.
VALEA PUȚULUI, moșie în jud. Buzău, II, 246.
VALEA REA (jud. Mehedinți), III, 297.
valută, III, 226.
vamă, I, 273, 278—279; III, 86, 121, 123, 185, 226, 231, 233—234, 314, 315, 317, 334.
vamești, I, 291—292; III, 314—318.
VARNA, II, 269, 310.
Varlam Costandin, I, 66.
Vartholomei, arhimandrit, III, 256.
VASĂLAȚI, moșie, III, 74.
Vasăliu Gheorghe, melencicer, II, 107.
Vasilache, polcovnic, epistatul poștelor, I, 416.
Vasilca din Băicoi, II, 355.
Vasile, arambașa, din Băneasa, III, 282.
Vasile căpitan, trece prin Stănești, I, 418.
Vasile, fiul lui Ioan cașapu, pandur, II, 310.
Vasile, fiul lui Roșu din Florești, III, 246.
Vasile logofețel, III, 66—68.
Vasile, popă, III, 360.
Vasile din Purceleni, eliberat de apostafi din ocnă, III, 343.
Vasile tufecibașa, eterist, II, 268; III, 73, 293.
Vasili, aflat în Hațeg, II, 241.
Vasili, dascălu de la Crăciuneni, III, 75.
Vasili vătavu de la Crăciuneni, III, 75.
Vasilias Hristos, s-a turcit, III, 422.
Vasilin Dimitrie, II, 357.
Vasioin Pirvu, III, 320.
Vasili (Țiru), III, 74.
VASLUI, ținut, II, 256, 377, 379.
VASLUI, oraș, II, 62, 269.
Văcăru Ioan, III, 300.
Văcărescu Aleco, stolnic, II, 327.
Văcărescu Barbu. *Mare ban. A fugit din București la Brașov, la 6 martie 1821. În luna august 1821 s-a înapoiat la București și a primit dregătoria de mare vistier. Semnează anaforale, porunci, adevărințe, rezoluții, hotăriri*, I, 66, 185, 207, 213, 216, 224, 225, 236, 239, 243, 247, 261, 262, 263, 266, 285, 286, 288, 289, 295, 306, 307, 311, 315; II, 306, 343, 347, 353—354, 370, 371; III, 24, 39, 89, 167, 202, 250, 256, 313, 330, 398, 402, 404, 411; făgăduiește ajutor lui T. Vladimirescu, I, 196; îndeamnă pe D. Macedonschi să sprijine răscoala, I, 197, 223; numit cîrmuitor, I, 198; în Comitetul provizoriu, I, 205; caimacam, I, 195, 282; III, 111; sosit la Timiș, III, 397; așteaptă cîrmuirea fanariotă, II, 330; nu se alătură partidei tinerilor boieri, II, 332; în delegația boierilor la Constantinopol, III, 105; chiamă pe boieri în țară, III, 115; reclamat de I. Nenadovici, III, 381, 390, 391, 393.
Văcărescu Iancu, vel logofăt, semnează anafora, I, 186; semnează cererea de înăbu-

- șire a răscoalei, I, 237; semnează memoriul către țar, II, 229; III, 133.
- Văcărescu Iancu**, stolnic, plecat la Căldărușani, II, 92.
- Văcărescu Iorgu**, căminar, ispravnic de Gorj I, 244, 245, 254, 309; III, 42, 318, 328, 329, 330; făcut ispravnic de Muscel, II, 327; acționează împotriva răsculaților, I, 294, 308.
- Văcărescu Nicolae**, vel vornic, semnează în divan, I, 186, 256, 259, 283—284, 425; acționează pentru înăbușirea răscoalei, I, 233, 234, 237, 251; se află la Craiova, I, 285, 300; scrie despre fuga boierilor de la Rîmnic, I, 255; atacă Țințărenii, I, 284; semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396; semnează memoriul către țar, I, 381, 432; II, 229; III, 133, 134.
- Văcărescu Radu**, semnează anafora, III, 195.
- Văcărescu Theodor**, vornic, semnează cererea de înăbușire a răscoalei I, 237; semnează memoriul către țar, II, 229; III, 133; semnează anafora, III, 250, 256, 313, 349.
- Văcărescu Ștefan**, III, 406.
- Văcărescu Țița**, păhărniceasa, III, 249.
- Văcărescu Uța**, soția lui Iorgu Văcărescu, I, 245.
- Văcăreștean**, vezi Grigore arhimandritul.
- VĂCĂREȘTI**, mănăstire, III, 331—332.
- VĂDENI**, pod peste Siret la satul, II, 87.
- vădrăritul**, I, 121; III, 121, 123.
- Văduv Nedelea**, clăcaș, III, 77.
- VĂLARI** (jud. Gorj), III, 320.
- Văleanu Dumitrache**, sluger, III, 263, 268.
- Văleanu Ghiță**, III, 264.
- VĂLENI**, moșie în jud. Olt, III, 263—267.
- VĂLENI DE MUNTE**, III, 157.
- VĂRATEC**, Varatecul, mănăstirc, II, 381; III, 177.
- Vărdariu Dumitrașco**, III, 70.
- VĂRLENI** (jud. Vilcea), II, 37.
- vătășie**, I, 164.
- VĂTEJ**, II, 310.
- Veis**, locotenent colonel, adverește faptele de arme ale lui T. Vladimirescu, I, 44.
- Veisa Mihail**, paharnic, sameș de Putna, II, 123.
- Velcea**, fiul lui Nicola din Caracal, III, 283.
- Velcea Dincă**, III, 158.
- Velcea Patincă**, semnează cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 396.
- Velcea Sirbu**, III, 285—286.
- Veleanu Ion**, III, 198.
- Velici Radu**, II, 293, 295, 299, 300.
- Velicioaia Anastasia**, în proces cu D. Macedonschi, III, 378.
- Velco Barbu**, III, 247.
- Velisav**, sovietnic sîrb, III, 363.
- Velîșco**, I, 63.
- Velîțescu Ion**, II, 37.
- Velco haiducul**, căpetenie în răscoala sîrbă, III, 366.
- Venedict**, egumenul m-rii Secul, II, 206; III, 176.
- Veniamin Costache**. *Mitropolit al Moldovei. A dat ajutoare Eteriei în oameni și materiale și apoi a difuzat cartea de blestem a patriarhului din Constantinopol. La începutul lunii mai a fugit peste Prut cu ceilalți boieri. S-a înapoiat în țară în anul 1823* Semnează în divan, I, 422, 429; II, 21, 29, 62, 75, 82, 99, 114; III, 39, 53, 178, 308, 310, 340, 353; alăturat Eteriei, I, 331—333, 354—355; chiamă pe locuitori la liniște, I, 395; II, 115, răspunde patriarhului, II, 109; chemat în țară, II, 171, 269, poartă corespondența, II, 109, 115, 226—227, 240; III, 257; fuge peste Prut; III, 52, 174; semnează jalbă către țar, II 31, 193; III, 156; semnează memoriu către Austria, II, 33; acuzat că a fost părtaș la Eterie, III, 73.
- Ventura Grigorie**, III, 351.
- VERDEA** (jud. Romanți), I, 170.
- VERNEȘTI**, II, 206.
- VERONA**, III, 39, 41.
- Vicol**, (?) C., spătar, III, 340.
- VIDIN** (Dii), I, 99, 210, 271, 297, 338, 406, 420; II, 28, 68, 92—93, 135, 138—139, 221—222, 244, 275, 288—289, 313, 315, 333, 374, 399; III, 30, 35, 43, 45, 118, 203, 259, 295, 303, 326, 422.
- VIENA** (*Beci*), I, 77, 80, 82, 84, 86, 88, 91, 97, 113, 241, 257, 264, 287, 317, 358; II, 42, 239, 287, 344; III, 51, 90, 137, 154, 163—164, 244, 354.
- Vier Pătru**, clăcaș, III, 327.
- vieri**, II, 236.
- VIFORÎTA**, mănăstire, I, 395; II, 450.
- vii**, II, 102; III, 263, 287, 344, 351, 373, 418, 429, 431—432, 436—438, 440—442, 444—445.
- Vișoreanu**, jefuit de arnăuți, III, 158; semnează o somatie, III, 438.
- Vișoreanu Barbu**. *Stolnic. În luna februarie 1821 s-a refugiat la Calafat, care atunci se afla sub stăpînirea turcilor din Vidin și s-a pus în slujba acestora. Rezistă la mănăstirea Motru, I, 229, 231; să fie izgonit din țară, I, 274, 280; vine cu turcii la Cerneț, II, 168; părtaș la hotarul Cloșanilor, III, 430.*
- Vișoreanu Costandin**, jefuit de haiduci, III, 157.
- VILA** (*Vela*) (jud. Mehedinți), III, 197.
- Vilara Alexandru** (*Alecu*), biv vel agă, semnează în divan, I, 186, 421; II, 226; hatman, semnă diferite acte, III, 383, 395, 402, 406, 408, 414; sameș al vistieriei, III, 271, 408; primește bani de la C. Samureaș, I, 320; iscălește cererea de înăbușire a răscoalei, I, 237; semnează

- cartea de adeverire dată lui T. Vladimirescu, I, 392, 396; iscălește jalbă către țar, I, 381, II, 229; III, 133, 134; întocmește memoriu anti otoman, III, 271; a prădat țara, I, 281; își trimite familia la Brașov, II, 21; se află la Brașov, III, 82; în partida tinerilor boieri, II, 332; este exilat, III, 270—271; dă declarații în afacerea I. Nenadovici, III, 382, 283, 387, 389.
- vin, I, 435; III, 351, 406.
- vinărici, I, 38, 273; III, 86, 194, 234.
- Vinea (?), protopop, I, 84.
- VINTILĂ VODĂ, mănăstire, I, 369.
- Vintilescu Georgehe, I, 55.
- VISTERNICENI, III, 378.
- Vișan Luță, III, 246.
- Vișan, țigan, III, 143.
- vite, III, 25—26, 317, 352.
- VIZIRENI, plai în jud. Gorj, II, 35.
- Vizlan Matei, capitan de panduri, I, 38.
- VÎLCAN, pasul, III, 241.
- VÎLCANU, plai în jud. Gorj, II, 35; III, 320.
- VÎLCEA (Vâlcea, Rîmnic), I, 37, 72, 76, 107, 114, 130, 206, 219, 245, 254, 283, 308, 385; II, 35, 88, 94, 104, 142, 160, 161, 168, 317, 336, 380; III, 15, 16, 17, 24, 42, 157, 158, 165, 259, 325, 337, 343, 415.
- Vilceanu Crăciun, III, 319.
- Vilceanu Lăpădat, III, 320.
- Vilceanu Matei, pandur, III, 259.
- Vinătoriu Ioan, III, 300.
- Vinătorul Ion, III, 157.
- VÎNJI (Vinju) (jud. Mehedinți), II, 198.
- VÎRCIOROVA (jud. Mehedinți), I, 42, 75; II, 244; III, 158.
- Vîrnăv, cărvunar, III, 79.
- Vîrnăv Georgehe, III, 176.
- Vîrnăv Petrachi, spătar, vornic de Botoșani, II, 171.
- Vîrnăv Teodor, stolnic, III, 340.
- VÎRTOPU (jud. Mehedinți), III, 74, 258.
- Vlad, fiul lui Neagoe, rob, III, 144.
- Vlad, fiul lui Zaharia din Boteni, III, 323.
- Vlad, popă din Zăvoeni, II, 37.
- Vlad, postelnic, I, 436.
- Vlad, rob, III, 145.
- VLADIMIR (jud. Gorj), III, 43.
- Vladimirescu Theodor v. Vladimirescu Theodor.
- Vladimirescu Bălașa (Băluța), soția lui Papa Vladimirescu, III, 43, 345—346.
- Vladimirescu Ion, postelnic, III, 430.
- Vladimirescu Papa (Pau, Pavcl). *Fratele lui Tudor Vladimirescu. Vătaf al plaiului Muntelui sau Cloșanilor (Mehedinți) în 1815 și apoi al doilea vistier. L-a ajutat pe Tudor la pregătirea răscolului; la începutul lunii martie a fost numit ispravnic la Craiova și apoi ca ispravnic la jud. Gorj.* III, 43, 187, 188, 345, 430, 431; urmărește pe Lăudat Frumușanu, II, 89; III, 42; urmărește pe ucigașii lui C. Crăzmaru, II, 38; catagrafia averii sale, III, 346; în relații cu P. Macedonschi, III, 378
- Vladimirescu Theodor, (Tudor). *Născut în Vladimîr, sat de moșneni și clăcași din jud. Gorj, probabil în anul 1780. Căpetenie peste întreaga ogoste de panduri — volintiri, în războiul ruso-turc din 1806—1812. În timpul războiului a fost și vătaf al plaiului Cloșani (Mehedinți) din 1806 pînă în 1811. A fost administrator al moșilor Baia de Aramă și Glogova ce aparțineau lui Nicolae Glogoveanu, cu care Tudor a făcut și negoț în tovărășie. Atunci, a cumpărat un vad de moară pe apa Topolnoșii, lângă Cerneți (1808), unde își avea casele. Apoi a mai cumpărat părți din moșia Cloșani (1811) și a luat în arendă, pe timp de trei ani, moșia Ploștina (1810). După război a arendat moșia Cătunul și a continuat negoțul în tovărășie cu: Nicolae Zoican, Dumitru Girbea, Nicolae Glogoveanu, Răducan Nicolau și alții. La 20 august 1816 a fost numit din nou vătaf al plaiului Cloșani, funcție pe care a deținut-o pînă în 1820. La începutul anului 1821 a pornit răscola ținînd de la începutul ei și pînă la moartea sa întreaga conducere în mîinile sale. A fost ucis mișelește de căpeteniile eteriste la Tîrgoviște în 31 mai 1821. I, 51, 53—54, 56, 59, 62—63, 64, 68—71, 74—75, 80, 82, 91, 104, 183, 194, 206, 211, 216, 221, 224, 226, 227, 233, 237—240, 243, 246—247, 249, 252, 254, 259—260, 262, 265, 270, 274, 281—283, 288, 294, 297, 300, 301, 303, 308, 311, 317—318, 321, 330, 331, 337, 343, 353, 358, 361—362, 365, 383, 385, 390, 401, 404, 408—409, 412, 413, 415—416, 418, 420, 427, 431; II, 22, 24, 28, 33—36, 38, 40, 42, 47, 54, 56—58, 63, 67—68, 70, 77—79, 86, 89, 92—95, 97—98, 100, 103—105, 110, 112, 138, 142, 144, 149, 155, 167—168, 177, 183, 185, 201, 203, 221, 228, 258, 270, 274—275, 293—296, 299—302, 317; III, 15, 36—37, 42—43, 70, 115—117, 142, 158, 188, 191, 248, 262, 287, 290, 304—305, 318, 337, 345—346, 354, 356—357, 384, 387—389, 424, 429; vătaf de plai, I, 40, 57, 100, 116, 164; luptă împotriva turcilor, I, 51; primește atestate de merit, I, 40, 42—43, 45—46, 48—49, 51, 57, 142, 143, 395; scrie lui N. Zoican, I, 59, 62, 70—71, 191; scrie lui N. Glogoveanu, I, 79, 101; scrie lui Radu Muică, I, 164; lui Gh. Raescu, I, 53; lui C. Ralet, I, 212, 268, 406; lui Al. Filipescu-Vulpe, II, 78, 88, 104, 147, 161, 162; confirmă primirea unor scrisori, I, 93; primește scrisoare, I, 59, 83; II, 333—334; Regep aga și, I, 71, 100; are judecată, I, 60—61; își face diată, I, 62—63; la Viena, I, 77, 79, 80, 82, 84—88; dă zapis, I, 70, 281; II, 88;*

III, 368; scrie zăpisi, I, 281; III, 365; se referă la adalii, I, 90, 91, 104, 105, 113, 144, 164; în relații cu N. Crostonoșici, III, 244; cu Dumitrache, III, 187; cu C. Furtună, I, 59; cu D. Gîrbea, III, 294—295; cu N. Glogoveanu, I, 105—106; Grigore armașul, I, 105; cu M. Gugiu, III, 187—189; cu Hagî Ianuș, I, 56; cu Al. Ipsilanti, I, 356, 393; II, 134, 165, 171, 257, 269, 275; cu D. Macedonschi, I, 196, 223; cu Gh. Opran, I, 109; II, 138; cu Hagî Prodan, I, 313; II, 110, 147, 275; III, 384; cu I. Poroineanu, III, 259; cu Răducan Nicolau, I, 89; III, 239, 240, 243, 244; cu B. Robescu, I, 143; cu Rogobete, I, 140, 143, 165; cu I. Socolescu, III, 243; cu Udritzky, III, 187; cu Lupu Zoican, I, 59; reclamat de Ghiță Răescu, I, 52; începe răscoala, I, 218, 219; comandă panduri, I, 47, 51, 54, 73, 95; proclamația lui, I, 385, 387, 397, 404, 426, 430; II, 36, 59, 108, 257; III, 416; se află la Amărăști, II, 298, 300; la Bodăești, III, 70; la Bolintin, I, 373; la București, I, 93, 261, 388, 391, 392, 398, 410, 411; II, 35, 87, 110, 119; III, 21, 69, 394; la Cotroceni, I, 403; II, 42, 49, 105; la Coțofeni, I, 284; la Craiova, I, 287; la Golești, II, 181, 220; la m-rea Motru, I, 225, 232, 312; la Ocolciș, I, 302; la Oteteliș, I, 318; II, 295, 303; la Padeș, III, 295; la Pitești, II, 274; la Tîrgoviște, II, 192; la Tîrgu Jiului, I, 214; III, 318; la Tismana, I, 214—215; la Tîntăreni, III, 257—258, 366; relațiile lui cu divanul, I, 212, 228, 242, 248, 437; relațiile lui cu boierii, I, 196, 338, 339, 341, 362, 434; II, 21, 22, 28, 106, 157, 167, 343; III, 57, 58, 376, 377, 382, 383, 384, 389, 390, 391, 392, 394, 395, 396, 399, 424; polița lui, I, 83; III, 321, 322; ia bani de la P. Macedonschi, I, 182, 195; ia bani de la D. Macedonschi și Hagî Prodan, II, 170; de la I. Nenadovici, III, 383, 401; de la vistierie, II, 118, 148, 165, 414; cumpără moșie, I, 41, 54; ia pămînt în arendă, I, 48—49, 106; stăpînește moșie, I, 55, 63; 185; acareturile lui, I, 63; vile lui, I, 63, casele lui, I, 63—64; are moară, I, 52, 63; are prăvălie, I, 64; zahereaua lui, I, 66; averea lui, III, 344—346; moartea lui, II, 227, 258.

Vladu, fiul lui Stoica din Coțofeni, III, 247.

Vladu, tatăl lui Radu din Vela, III, 198.

Vlahuță C., fost postelnic, I, 338.

VLĂȘCA, județ, I, 73, 95, 132, 399, 409 435; II, 87, 149; III, 76, 87, 158, 180, 249, 253, 260, 281 283, 351, 414.

VLĂDAIA (jud. Mehedinți), III, 69.

Vlădășel Ioan, pandur, II, 310.

VLĂDENI, moșie în Moldova, II, 305.

Vlădescu Nica, biv vel serdar, I, 308.

VLĂDICENI, II, 173.

Vlădionu Dumitrescu, III, 190.

Vlădoi, slugă, II, 292, 293, 298, 300.

Vlădoianu, clucer, la Sibiu, III, 134, 137.

Vlădoianu Constantin, III, 429.

Vlădoianu Costache, căminar, semnează memoriu către țar, III, 134.

Vlădoianu Dumitrache, armaș, II, 375.

Vlădoianu Ion, de la divanul Craiovei, I, 61; în corespondență cu Toma Brăteanu, III, 355.

VLĂSIA, munți, I, 55.

Vogoridi Ștefan (Ștefanache), *mare hatman, caimacam al domnului Țării Românești, Scarlat Căllimach, și apoi caimacam al Moldovei, în perioada de ocupație turcească. A fost destituit la 8 iulie 1822 și trimis peste Dunăre.* I, 307, 311, 315; II, 178, 258; III, 125, 273, 274; caimacami, I, 312, 314, 361, 368; II, 24, 196, 226—227, 253, 267, 269, 351; III, 33, 45, 46, 59, 120, 335, 407; fost servitor la curtea lui Callimachi, III, 62; se retrage la Giurgiu, I, 369; chiamă pe boierii în țară, II, 193; III, 22; scrie isprăvniciei de Herța, II, 230; rivnește la domnie, III, 52; face intrigă, III, 70; ia bani, III, 121, 123, 124; tainaturile lui, III, 125; abuzează cu numirile în rangul boieriei, III, 148; moșiile lui scutite, III, 160; destituit din postul de caimacam, III, 127.

Voican Nicolae, slujitor de căpitanie, III, 42

Voiculescu Pîrvu, III, 320.

Voineasa, III, 158.

Voinescu Dumitrache, ișchiohodar, I, 72.

Voinescu Vasilache, epistat al casei lui Grig. Ghica, III, 347.

VOITEȘTI, (jud. Gorj), I, 92.

Volholoi Vasile, III, 246.

volintiri, I, 342, 343, 393—395, 436; II, 206; III, 168, 164, 186, 343; jefuiesc, I, 383—384; La Focșani, II, 171; la Secu, III, 175—177.

Volintiru Ion, III, 196.

vornicie, vinzare de, III, 87.

Voronțov, conte, III, 362.

Vorvoreanu, II, 138.

VRABEȚI (jud. Dolj), III, 283.

Vrana Teodosie, III, 355, 408.

Vranas, negustor, I, 111.

VRANCEA, II, 125.

Vuca bairactorul, de la Pătule, III, 69.

Vulpe Dobre, III, 348—350.

Vulturesco Aleco, în slujba Adunării norodului, I, 362.

Vulturescu C., serdar, II, 28.

VULTUREȘTI, II, 28.

Vusul, efendi, II, 320.

W

Wittgenstein Petr Hristianovici, comandant al armatei a II-a ruse, I, 303, 323, 329, 365, 422, 430; II, 305, 309; primește

copii după jelibile boierilor, I, 378, 379; II, 240.
Wolf, starostele sudiților austrieci din Bacău, II, 215.

X

Xenocratis Atanasie, II, 240; III, 181.
Xenofon, III, 27.

Y

Ypsilanti, v. Ipsilanti, II, 32.

Z

ZAGORA — I — ATIC (Eschi Zagora, Stara Zagora), oraș în Bulgaria, III, 270.
zaherea, III, 123.
Zaimin Husein, aga, II, 315—316.
Zamfir, cojocar, III, 300.
Zamfir, fost județ al orașului Pitești, III, 424—425.
Zamfira, v. FIRINCA, fosta soție a lui Dumitrache, III, 188.
Zamfirachi, ispravnic la Cerneț, I, 70.
ZANTE, III, 28.
zapcii, I, 282; III, 87.
zaporojeni, II, 287, 305.
Zas, în relații cu Hagi Ianuș, I, 68.
zavera, III, 337.

Zărnescu Ion, II, 37.
Zătreanu Costandin, stolnic, III, 343.
Zătreanu Dincă, medelnicer, I, 340; vătaf, II, 377.
ZĂVIDENI (jud. Vilcea), II, 102. •
ZĂVOENI (jud. Vilcea), II, 37.
Zidar Mihai, III, 247.
Ziencenco, procuror al ținutului Hotin, III, 361.
Zimen, I, 399.
ZIMNICEA, I, 420; II, 56; III, 23.
Zlătăreanu, v. Romano, arhimandrit.
Zmeu Liesandru, rob, III, 144.
Zoican Lupu, I, 59.
Zoican Nicolae, negustor din Balta. *A făcut negoț în asociație cu Tudor Vladimirescu și l-a ajutat la strângerea pandurilor din județele Gorj și Mehedinți, la începutul răscoalei.* Negustor, I, 59, 62, 88, 89, 92, 93, 109; III, 66, 430; primește scrisori de la T. Vladimirescu, I, 75, 190, 191; datorează bani lui T. Vladimirescu, I, 70—71; martor, I, 164; III, 192; să achite niște bani la Rușava, II, 138.
Zoiță, cojocăreasa, III, 332.
ZOREȘTI (jud. Buzău), III, 249.
Zota (Zotea) (Zotu), luptă cu turcii la Corzi, III, 65—67; a pus foc caselor, III, 69—70; omoară pe Simion ovreiul, III, 68.
Zota, de la Surcecuța, i s-au luat caii, I, 284.
Zotos, II, 281.
zurba, II, 317, 436.
zurbagiu, I, 246.
zurbalic, II, 80.

Redactor de carte: Ionas Sarah

Dat la cules 14.01. 1960. Bun de tipar 29.06. 1960. Tiraj 900 ex. Hirtie semivelină 65 g. m². Format 16/70 × 100. Coli editoriale: 44,70. Coli de tipar 34¹/₂. A 02055. 1959. Indicele de clasificare pentru biblioteci mari: 9(498) (001-12). Indicele de clasificare pentru biblioteci mici: 9(R).

Tiparul executat sub com. nr. 70 la Întreprinderea poligrafică nr. 4
Calea Șerban Vodă, nr. 133-135, București, R.P.R.

E R A T Ă

<u>Pag.:</u>	<u>rîndul:</u>	<u>în loc de:</u>	<u>se va citi:</u>	<u>din vina:</u>
7	11 de jos	iunie	iulie	autorului
8	14 de sus	Începutul lunii 1822	Începutul lunii august 1822	autorului
12	20 de sus	și i s-au restituit	și nu i s-au restituit	autorului
45	18 de jos	meherier	mehergher	autorului
127	6 de jos	9 iulie 1822	1 iulie 1822	autorului
132	12 de sus	'Εξ[ώτατε]	'Εξ[οχώτατε]	tipografiei
191	8 de jos	1822	1122	autorului
288	5 de sus	Gîrbovița	Gîrnița	autorului
304	7 de jos	și i s-au restituit	și nu i s-au restituit	autorului
447	4 de jos	«Полку румынских казаков»	«Валахском Казакском полку»	Editurii
450	3 de jos	своему желанию	договору	Editurii
451	4 de sus	защитить себя	отстаивать свои права	Editurii
476	2 de sus	обязанностей	должностей	Editurii
476	9 de jos	июня	июля	autorului
477	16 de sus	июля	августа	autorului
481	22 de sus	что были	что небыли	autorului
493	23 de sus	parodie, imitație	bucată de stofă de legat în jurul capului; parodie, imitație	autorului
500	25 de sus	Blădești v. Blădești	Blăjdești v. Blajdești	autorului
506	8 de jos	cislă	cislă	Editurii
518	32 de sus	în Bulgaria	în jud. Mehedinți	autorului
527	1 de jos	în 1820.	în 1820, I, 165, 176	autorului

Răscala din 1821, vol. III.

